00056313

BOMBAY BRANCH
OF THE
ROYAL ASIATIC SOCIETY.
TOWN HALL, BOMBAY.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 23 March, 2016

السنهٔ فرانساویه و ترکیه لغتی

DICTIONNAIRE
FRANÇAIS-TURC.

TOME PREMIER.

جلد اول

A—F.

CET OUVRAGE SE TROUVE

A PARIS,

Chez l'Auteur, rue du Bac, n° 84;

A la Librairie Orientale de Mme Ve Dondey-Dupré, rue des Pyramides, n° 8, près les Tuileries.

A MARSEILLE,

Chez Mme Ve Camoin, libraire, place Royale.

A CONSTANTINOPLE,

Chez M. Isenbeck, libraire;

Chez M. J.-B. Dubois, Négociant français;

Et chez les principaux Libraires de la France et de l'Étranger.

السنهٔ فرانساویّه و ترکیّه‌نک لغتی

DICTIONNAIRE

FRANCAIS-TURC

A L'USAGE

DES AGENTS DIPLOMATIQUES ET CONSULAIRES,

DES COMMERÇANTS, DES NAVIGATEURS

ET AUTRES VOYAGEURS DANS LE LEVANT.

PAR T.-X. BIANCHI,

ANCIEN SECRÉTAIRE-INTERPRÈTE DU ROI POUR LES LANGUES ORIENTALES,
OFFICIER DE LA LÉGION-D'HONNEUR, DÉCORÉ DE L'ORDRE OTTOMAN DU NICHANI-IFTIKHAR
MEMBRE DU CONSEIL DE LA SOCIÉTÉ ASIATIQUE DE PARIS,
MEMBRE DE LA SOCIÉTÉ ROYALE ASIATIQUE DE LONDRES.

TOME PREMIER.

جلد اوّل

56313

A — F.

SECONDE ÉDITION.

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

AX.C.32

PARIS,

TYPOGRAPHIE DE Mme Ve DONDEY-DUPRÉ,

IMPRIMEUR DU COMITÉ DES TRADUCTIONS ORIENTALES DE LONDRES,

Rue Saint-Louis, nº 46, au Marais.

M DCCC XLIII.

Tout exemplaire de ce Dictionnaire qui ne serait pas revêtu de la signature de l'auteur sera réputé contrefaçon, et poursuivi comme telle, en vertu de la loi du 19 juillet 1793.

00056313

PRÉFACE.

Le Dictionnaire dont j'offre aujourd'hui le premier volume au public aurait pu paraître quelques années plus tôt, si, bornant cette seconde édition à une simple réimpression de mon Vocabulaire français-turc, publié en 1831, je n'avais voulu donner à cet ouvrage plus de perfectionnement et d'étendue. Jusqu'à cette époque, ce simple Vocabulaire, le seul qui eût encore paru en France et à l'étranger, aurait pu, à défaut d'un ouvrage plus considérable, suffire quelque temps encore aux besoins de notre politique et de notre commerce dans le Levant, si l'édition n'en eût été promptement épuisée.

Mais depuis lors, la prépondérance inévitable de la civilisation et des idées européennes en Turquie, le goût généralement répandu de la langue française parmi les Ottomans, et l'accroissement et la fréquence de nos communications avec le Levant, faisaient, de la publication d'un dictionnaire français-turc plus complet, l'une des nécessités de l'époque actuelle, qu'il convenait de satisfaire le plus promptement possible. Cette lacune eût été comblée plus tôt encore, si la composition et la publication d'un ouvrage plus considérable, celle du Dictionnaire turc-français, qui suivit immédiatement le Vocabulaire, et celle d'un Guide de la Conversation, n'eussent absorbé une grande partie de mon temps durant plusieurs années consécutives.

De même que pour mes ouvrages précédents, la substance de ce nouveau Dictionnaire français-ture a été tirée en grande partie de l'*Onomasticon* de Meninski, ouvrage écrit en latin

et publié à Vienne en 1687, mais qui, malgré son ancienneté, est encore, pour l'abondance et le choix des mots arabes et persans, ainsi que pour la régularité d'orthographe des mots turcs, le lexique le plus précieux qui existe de nos jours. Malheureusement ce dictionnaire est devenu tellement rare aujourd'hui, que, récemment encore, des libraires de Paris demandèrent jusqu'à 500 francs des exemplaires que le hasard ou la mort de quelques savants firent tomber entre leurs mains. Toutefois, ne me bornant pas aux seuls mots de l'*Onomasticon*, j'ai extrait des ouvrages antérieurs et postérieurs à ce dernier, ainsi que des manuscrits de la Bibliothèque du Roi et des Archives du Ministère des Affaires étrangères, tout ce qui pouvait contribuer à l'utilité de ce Dictionnaire.

A ces éléments indispensables à la composition d'un ouvrage de cette nature, j'ai cru devoir ajouter une foule de locutions qui ne se trouvent point dans les anciens dictionnaires, et que j'ai été à même de recueillir, soit par la lecture des meilleurs ouvrages de la langue turque, que j'ai étudiée depuis plus de trente ans, soit par mes rapports fréquents et presque journaliers avec des hommes instruits du pays, pendant un séjour de dix années, tant à Constantinople que dans d'autres parties de l'empire ottoman. J'ai cru devoir également faire entrer dans mon nouveau travail tout ce qu'il était utile d'extraire de quelques dictionnaires, qui ont paru à l'étranger depuis l'impression des miens, tels que ceux de MM. Rhasis, Hindoglu, Tchadirdji, et du prince A. Handjeri. J'aurais désiré pouvoir extraire en plus grand nombre de l'ouvrage de ce dernier, quelques-uns des exemples bien écrits qu'il renferme, et qui constituent le mérite principal de cet important et utile dictionnaire; mais, placé dans la nécessité d'opter entre les citations de nombreux exemples et la prononciation des mots turcs en lettres européennes, j'ai cru

devoir préférer cette dernière, dans l'intime conviction où je suis qu'un dictionnaire turc sans prononciation ne pourrait être utile à la plupart des Européens, et surtout aux commerçants. J'ai été en outre porté à agir de la sorte, par le désir de publier, dans un format commode et portatif, un dictionnaire dont le prix modéré fut accessible à toutes les classes de lecteurs.

Je dois cependant observer que si, par les motifs d'économie que je viens d'indiquer, je me suis vu forcé de restreindre le nombre des exemples, je n'en ai pas moins donné tous ceux que la signification incertaine de quelques termes rendaient indispensables. Quant au nombre des mots de la langue française que j'ai fait entrer dans cet ouvrage, les lecteurs pourront se convaincre, par l'usage même, qu'il dépasse de beaucoup celui de tous les dictionnaires de ce genre publiés jusqu'à ce jour.

Une lecture attentive et suivie des journaux turcs, imprimés à Contantinople, m'ayant mis à même de recueillir sur la politique, l'organisation civile, judiciaire, militaire et municipale, sur la marine et les relations diplomatiques de la cour ottomane avec les puissances étrangères, un grand nombre de désignations et de termes nouveaux, je me suis empressé de les consigner dans ce Dictionnaire. Sous ce rapport, c'est particulièrement le journal publié sous la direction de M. Churchill, et intitulé : *Djeridèï havadis* (جريدهٔ حوادث), qui m'a été le plus utile. Cette feuille, qui compte deux années d'existence, est un journal rédigé sur le plan des journaux politiques et littéraires français les mieux accrédités. Écrit dans un style clair et précis, et en continuant d'initier, comme il l'a fait jusqu'à ce jour, la nation ottomane aux institutions, aux usages, aux sciences et aux arts de l'Europe, ainsi qu'à tout ce qui constitue la supériorité des peuples civilisés, le *Djeridèï-havadis* aura puissamment contribué au

succès de la réforme, et, par ce motif même, bien mérité du gouvernement de Sa Hautesse.

Je n'ai rien négligé, j'ose au moins l'espérer, de tout ce qui pouvait ajouter à l'utilité de ce Dictionnaire; mais je ne dois pas me dissimuler que ce ne sera que dans un avenir plus ou moins éloigné encore, et lorsque les progrès des réformes en Turquie auront mis la nation et la langue des Ottomans dans des rapports d'idées plus intimes avec la civilisation du reste de l'Europe, que la science pourra s'enrichir d'un dictionnaire des deux langues véritablement perfectionné. Jusqu'à présent, il est encore un grand nombre d'expressions et de termes de notre langue que les lexicographes, malgré tous leurs efforts, n'ont pu rendre en turc, et même en arabe, que par des locutions hasardées ou des mots d'une traduction plus ou moins exacte.

En résumé, ce nouveau Dictionnaire Français-Turc contient *tous les mots d'usage général dans la langue française, accompagnés de l'indication du genre et de l'espèce, leur signification rendue en turc avec les caractères arabes et leur prononciation en lettres latines, les mots arabes et persans avec l'indication de leur origine, toutes les fois qu'ils sont usités en turc; l'indication des pluriels irréguliers arabes, celle des pluriels réguliers, lorsqu'ils sont plus particulièrement employés en turc; l'emploi des mots au propre et au figuré avec leurs acceptions diverses; les termes de pratique et de jurisprudence; les termes les plus nécessaires dans le commerce, les sciences et les arts; les dignités anciennes et modernes de l'empire ottoman, appartenant à l'ordre religieux, civil et militaire; les mots nouvellement adoptés, autant qu'ils ont été susceptibles d'être traduits en turc; les noms historiques, bibliques et patronymiques; enfin un grand nombre de désignations de pays, de villes, de fleuves, de montagnes*, etc., *appartenant à la géographie du Levant.*

Une des grandes difficultés que les commençants éprouvent

à se servir de l'*Onomasticon* de Meninski; est cette multitude de synonymes, faussement appelée richesse du langage, et qui n'en est véritablement que le chaos. A cet égard, je n'ai donné que les mots indispensables, et j'ai toujours placé en première ligne ceux qui m'ont paru les plus usités.

Cet ouvrage, comme l'indique le titre, est destiné à l'usage des agents diplomatiques et consulaires, des commerçants, des navigateurs et autres voyageurs dans le Levant; mais, ayant eu par état l'honneur d'appartenir moi-même, depuis plus de trente ans, au corps des Interprètes du Roi dans le Levant, c'est surtout à ces fonctionnaires utiles, à ces sentinelles perdues et souvent oubliées de la diplomatie et du service consulaire de la France en Orient, que je devais consacrer le fruit de mes travaux. Puisse ce nouveau résultat des efforts de leur vétéran et de leur ami, leur être de quelque utilité dans la carrière laborieuse et honorable qu'ils sont appelés à parcourir!

En expliquant, par des phrases courtes et concises, quelques expressions de notre langue, qui n'avaient pas encore été rendues en turc, mon but a été d'étendre l'usage de ce Dictionnaire aux Ottomans, qui, déjà depuis douze ans, se livrent avec ardeur à l'étude du français.

Du goût et de la propagation de notre langue dans l'Orient, doivent naturellement résulter, parmi les Turcs, une influence toute française, et des besoins nouveaux dont notre industrie et notre politique bien dirigées peuvent un jour retirer de grands avantages. Ces considérations toutes politiques, et d'autres encore sur la littérature ottomane, se trouvant déjà suffisamment développées dans la préface de mon Dictionnaire Turc-Français, je me borne à les indiquer aux lecteurs dans cette partie de mon ouvrage. Ces derniers pourront également consulter, au besoin, l'indication du mode de transcription des mots turcs en caractères euro-

péens, que j'ai placée à la suite de la préface dans le même volume.

Le *nouveau Dictionnaire Français-Turc* formera deux volumes in-8°, de chacun huit cents pages environ; un court appendice et un errata termineront le second volume. Libre désormais de donner plus de temps à l'achèvement de cet ouvrage, l'auteur espère, dans le plus court délai possible, pouvoir livrer le second et dernier volume au public.

ADDITIONS

ET CORRECTIONS AU PREMIER VOLUME.

ABATTOIR, s. m., خارج شهرده بولنان محالخانه *khāridji chehirdè boulounān sālkhānè*, a.-t.

ANCRAGE, s. m., کمی یتاغی *gùèmi iatāghy*, t. — Droit d'ancrage, کمی یتاغی رسمی *gùèmi iatāghy resmi*.

ALCALI, s. m., قلیه توزی *qalia touzou*; t.

ALCALIN, INE, adj., قلیه لو *qalialu*, t.

AMBRETTE, s. f., petite fleur, عنبر چچکی *'amber tchitchegui*, t.

AMBROISIE, s. f., plante maritime, یایلا چچکی *iāilā tchitchegui*, t.

AVANT-COUREUR, s. m., tout ce qui précède ou annonce une chose, مقدمه *mouqaddemè*, pl. a. مقدمات *mouqaddemāt*.

AVARIE, s. f., سقطلق *saqathlyq*, t.

AVARIÉ, E, adj., سقط *saqath*, a.

DÉFAVEUR, s. f., bas prix de la marchandise faute d'acheteurs, کساد *keçād*, کسادلک *keçādlik*, a.-t.

FRANC, s. m., pièce de monnaie, فرانقه *frānqa*, t. — Le franc vaut quatre piastres turques et demie, فرانقه تعبیر ایدیلدن اقچه درت بچق غروشه کچر بر نوع سکه در *frānqa ta'bīr idilān aqtchè dort boutchouq ghourouchè guetcher bir nev'y sikkèdur*.

CENDRION (page 224), lisez : GENDRILLON.

EMBRYON, s. m., au lieu de جنین *djennīn*; lisez : جنین *djenīn*.

TABLEAU

DES ABBRÉVIATIONS EMPLOYÉES DANS CE DICTIONNAIRE.

a.,	arabe.
adj.,	adjectif.
adv.,	adverbe.
a.-p.,	arabe-persan.
a.-t.,	arabe-turc.
commun.,	communément.
conj.,	conjonction.
fam.,	familier.
f., fém.,	féminin.
fig.,	figuré, figurément.
g.,	grec.
h.,	hongrois.
i.,	italien.
interj.,	interjection.
jurispr.,	jurisprudence.
m.,	masculin.
méd.,	médecine.
p.,	persan.
p.-a.,	persan-arabe.
p.-t.,	persan-turc.
pl.,	pluriel.
pl. a.,	pluriel arabe.
pop.,	populaire.
prat.,	pratique.
prépos.,	préposition.
pron.,	pronom, pronominal.
prov.,	proverbialement.
s.,	substantif.
s. f.,	substantif féminin.
s. m.,	substantif masculin.
s. pl.,	substantif pluriel.
t.,	terme.
v.,	verbe.
v. a.,	verbe actif.
v. n.,	verbe neutre.
v. pron.,	verbe pronominal.
Voy.,	Voyez.
vulg.,	vulgairement.
ا	ايتمك
it	*itmek* ou *etmek* (faire) [1].
او	اولمق
ol	*olmaq* (être).

Le — trait-d'union pour les mots turcs, et la virgule pour les mots français indiquent la séparation entre des synonymes du même mot. Dans les verbes, lorsque l'auxiliaire *itmek* ou *olmaq* se trouve précédé de plusieurs mots séparés par des virgules ou le trait-d'union, cela indique que cet auxiliaire s'applique à chacun des mots pris séparément, ex. : يغما ـ غارت ـ غصب ا *ïaghmā, ghāret, ghasp it;* c'est comme s'il y avait : يغما ا ـ غارت ا ـ غصب ا *ïaghmā it, ghāret it, ghasp it.*

[1] Le verbe actif se forme souvent en turc d'un nom et du verbe auxiliaire ايتمك *itmek*, exemple : ضرب ا *garb it*, battre. On forme de même le verbe passif, en faisant suivre le nom ou participe de l'auxiliaire اولمق *olmaq*, ex. : متحرك او *mutcharrik ol*, être agité, se mouvoir.

DICTIONNAIRE
FRANÇAIS-TURC.

PREMIÈRE PARTIE.

ROYAL ASIATIC SOCIETY

A

nasc., première lettre de l'alphabet, حروف هجانك *hourouf hedjènuñ harfi evveli*, a.-t.

A, particule qui marque le datif avec mouvement, se rend en turc par un ه *hè*, par la syllabe يه, ou par l'élif placé à la fin des mots; ex.: Je vais à Constantinople, استانبوله كيدرم *istāmbola guïderum*; je te le dis à toi, سكا سويلرم *sañā seuïlèrum*.

A sans mouvement s'exprime par la particule ده *dè* placée à la fin des mots; ex.: Il demeure à Paris, پاريزده اوتوريور *pārïzdè otourieur*, ou پاريزده تمكن ايدر *pārïzda temekkun ider*, a.-t.

A, troisième personne singulier du verbe avoir, s'exprime en turc par وار *vār* ou واردر *vārdur*: Il a un beau cheval, كوزل اتى وار-واردر *guzel aty vār* ou *vārdur*.

Aba, s. m., étoffe grossière de laine, عبا *'abā*, a.

Abaca, s. m., bananier des Indes, بر جنس هندستانك موز اغاجى *bir djins hindistānuñ mouz aghādji*, a.-t.

Abada, s. m., rhinocéros des Indes, هندستان كركدانى *hindistān guerguedānï*, p.-t.

Abaisse, s. m., fond ou dessous d'une pâtisserie, بر بوركك ديبى-الت يانى *bir beureguñ dibi, alt iānï*, t.

Abaissé, e, adj., de Abaisser, اندرلمش *endurïlmich*, الچقلنمش *altchaqlanmich*, t.

Abaissement, s. m., diminution de hauteur, اندرمه *endurmè*, الچقلنمه *altchaqlanma*, صارقتمه *sārqïtma*, t.; تنزيل *tenzïl*, هبوط *hubouth*, a. — Au figuré, humiliation, رسوايلك *rousvāïlik*, t.; رذالة *rezālet*, a. — Diminution de crédit, de considération, اعتبارين دوشمه-سقوط *i'tibārden duchmè, souqouth*, a.-t. — Mépris, حقارت *haqāret*, مذلة *mezellet*, a.

Abaisser, v. a., faire aller en bas, diminuer de hauteur, اندرمك *indurmek*, اشغه ا *achagha it*, اشغه لمق *achaghalamaq*, الچق ا *altchaq it*. — Diminuer, déduire, défalquer, تنزيل ا *tenzïl it*, اكسلتمك *eksiltmek*, اشاغى وارمق *achāghy vārmaq*, t. — Humilier, mépriser, الچقلمق *altchaqlamaq*, تحقيرا

tahqyr it, a.-t. — S'Abaisser, devenir plus bas, الچق اول *altchaq ol*, اینمک *inmek*. — S'avilir, الچقلنمق *altchaqlanmaq*, t.

ABALOURDIR, v. a., شاشرمـــق *chāchyrmaq*, شاشدرمق *chāchturmaq*, t. Voyez ABASOURDIR.

ABANDON, s. m., état d'une personne, d'une chose délaissée, ترک *terk*, متروکیت *metroukiet*, a. — Désordre, نظامسزلک *nizāmsyzlik*. — Déréglement des passions, ضبطسزلک *zabthsyzlik*. — Négligence aimable, عدم تکلف *'ademi tekelluf*, a.; تکلیفسزلک *teklīfsyzlyk*, a.-t. — A l'abandon, علی باب الله *'ala bāb oullah*.

ABANDONNÉ, adjectif, délaissé, براغلمش *brāghylmich*, t.; ترک اولنمش *terk olounmich*, t.-a.; متروک *metrouk*. — Abandonné des médecins, حکیملردن براقلمش *hekīmlerden brāqylmich*. — Abandonné au pillage, یغمایه براقلمش *ïaghmāïè brāqylmich*. — Inhabité, غیر مسکون *ghaïri meskioun*. — Désert, en ruines, ویران *vīrān*, خراب *kharāb*, a. — Lieu désert, abandonné, ویرانه *virānè*, ویران یر *virān ïer*. — Lieu inculte, معطل یر *mou'atthal ïer*, a.-t.

ABANDONNÉ, E, adj., livré à ses passions, ضبطسز *zabthsyz*, a.-t.

ABANDONNÉE. Voy. PROSTITUÉE.

ABANDONNEMENT, s. m., délaissement entier, ترک کلی *terki kulli*, a. — Déréglement excessif, prostitution, ادبسزلک *edebsyzlyk*, a.-t.; رسوایلك *rousvāïlik*, روسپیلك *rouspoulik*, t.

ABANDONNER, v. a., براقمق *brāqmaq*, واز کچمک-کلمک *vāz guetchmek*, *guelmek*, ترک ا *terk it*, فراغت ا *feraghat it*, a.-t. — S'Abandonner, v. pr., se livrer à..., انهماک ا *inhimāk it*. — S'abandonner, se livrer aux plaisirs, عیش و عشرته انهماک ا *'ych u 'ychretè inhimāk it*. — S'abandonner, se confier, اینانمق *inānmaq*, توکل ا *tevekkul it*. — En s'abandonnant à la Providence, متوکلاً علی الله *mutevekkelen 'al allah*, a.

ABAQUE, s. m., partie supérieure d'un chapiteau, درکك اوستی *diregun ustu*, t.

ABAS, s. m., poids de Perse pour les perles, عباس *'abās*, a.

ABASOURDIR, v. a., شاشرمـــق *chāchyrmaq*, t.; حیران ا *haïrān it*, a.-t.; بیهوش ا *bihouch it*, p.-t.

ABASOURDI, E, adj., مدهـــوش *medhouch*, a.; بیهوش *bihouch*, p.; شاشمش *chāchmich*, t.; حیران *haïrān*, a.

ABASSIE, contrée de l'Asie en Géorgie, عبازه *'abāzè*.

ABATAGE, s. m., frais pour abattre le bois, اودن کسمه‌سنك حقی - *odoun kesmècinuñ haqqy*, اجرتی *eudjreti*. — Action d'abattre le bois, اودون کسمه‌سی *odoun kesmèci*, t.

ABATARDIR, v. a., بوزمق *bozmaq*, صویتی بوزمـــق *soïni bozmaq*, t.; اصلی ازدرمق *asly azdurmaq*. — S'abâtardir, بوزلمق *bozoulmaq*, صویی بوزلمق *soïi bozoulmaq*,

اصلندن ازمق *aslynden azmaq*, a.-t.

ABATARDISSEMENT, s. m., بوزلمه *bozoulma*, t.; فرومایکی *furoumāïègui*, p.; بتر اولمه‌سی *beter olmaci*, pour بدتر اولمه‌سی *bedter olmāci*, p.-t.; افساد *ifsād*, a.

ABATIS, s. m., action d'abattre, یقمقلق *ïqmaqlyq*. — Maisons abattues, یقلمش - منهدم اولمر *ïqylmich, munhedim evler*. — Bois, کسلمش اغاجلر *kecilmich aghādjlar*. — La tête, les pieds, le cou, etc., des volailles tuées, ینله جك قوشلرك کسلمش باش و قناد *ïenilèdjek qouchlaruñ kecilmich bāch vè qanād*, t.

ABAT-JOUR, s. m., پنجره قفسی *pendjèrè qafeci*, قفسلو پنجره *qafeslu pendjèrè*. — de lampe, فندیل قپاغی *qandîl qapāghy*, قندیلك اوزری *qandîlluñ uzeri*, t.

ABATTEMENT, s. m., faiblesse et découragement, زبونلق *zabounlyq*, t.; غیرتسزلك *ghaïretsyzlyk*. — Faiblesse et langueur, قوتسزلك *qouvvetsyzlyk*, ضعیفلك *za'īflik*, a.-t.; ضعف *z'af*, فتور *futour*, a.; سستلك *sustlik*, p.-t.

ABATTEUR, s. m., qui abat, اقتاریجی *oqtaridji*. — de bois, اودون کسیجی *odoun kècîdji*. — Abatteur, au fig., celui qui se vante de faire de grandes choses, فورتهجی *fortadji*, t.; لافزن *lāfazan*, p.; پلاوره‌جی *palāvradji*, t.; فدول *fudoul* corrupt. pour فضول *fuzoul*. — C'est un abatteur qui se vante d'arrêter un lion et ne peut prendre une grenouille, بر فدول درکه ارسلانی طوتارم دیرده قوربغهٔ طوتمز *bir fudoul durki arslāni thoutārum derdè, qourbaghaï thoutmāz*.

ABATTRE, v. a., renverser, jeter par terre, détruire, یقمق *ïqmaq*, یره دوشرمك اقترمق *aqtarmaq*, *ièrè duchurmek*. — Faire descendre, اندرمك *indurmek*, t. — Démolir, détruire, هدم ا *hedm it*, a.-t. — Affaiblir, تضعیف ا *taz'yf it*, a.-t. — les fruits, les faire tomber, سلکمك *silkmek*. — Abattez des prunes si vous voulez en manger, ارکلسری سلك اکر یمك استرسك *eriklèri silk ëïer ïèmek isterseñ*. — S'Abattre, tomber, دوشمك *duchmek*. — Se renverser, se détruire, crouler, یقلمق *ïqylmaq*. — S'apaiser, se calmer, s'adoucir, یواشلنمق *ïawāchlanmaq*, t.; تسکین بولمق *teskïn boulmaq*, a.-t. — Diminuer, se dit du vent, اکسلمك *eksilmek*, t. — Se décourager, غیرتسز اول *ghaïretsyz ol*, یورکی کسلمك *ïurègui kecilmek*, a.-t. — S'abattre en parlant d'un oiseau, قونمق *qonmaq*, t. — L'oiseau s'abat, قوش قنادلرین یایوب اینر *qouch qanādlerin ïāïup iner*, قوش فروهشت ایدر *qouch furouhicht ider*. — Le cheval s'abat, آت چوکر *at tcheuker*.

ABATTU, E, adj., renversé, détruit, etc., یقلمش *ïqylmich*, دوشمش *duchmuch*, اقترلمش *aqtarylmich*, t.; منهدم *munhedim*, a. — Abattu en parlant des traits du visage, شاشمش *chāchmich*, متغیّر *mutegħaïir*, a.; صولمش *sōlmich*, t.

ABAT-VENT, s. m., petit toit en saillie, او چاتیسی *ev tchātycy*, t.

ABBATIAL, adj., qui appartient à l'abbé, باش پاپاسه متعلق ـ دائر *bāch pāpāça mute'allyq, dāïr.* — Droits abbatiaux, باش پاپاس حقوقی *bāch pāpās houqouqy*, t.-a.

ABBAYE, s. m., باش مناستر *bāch monāstir*, t.

ABBÉ, s. m., باش پاپاس *bāch pāpās*, t.

ABBESSE, s. f., باش پاپادیا ـ انا *bāch pāpādiā, anā*, t.

A B C, s. m., الف با *elif bè*, t. — Commencement d'une affaire, d'une science, بر امرك یاخود بر علمك اوّلی ـ ابتدای *bir emruñ iākhod bir 'ylmuñ evveli, ibtidācy*, a.-t.

ABCÉDER, v. n., se tourner en abcès, دنباله اولمق ـ اولنمق *dumbèlè olounmaq, olmaq*, t.

ABCÈS, s. m., دنباله *dumbèlè*, vulg. *dummèlè*, چبان *tchibān*, t.

ABDICATION, s. f., renoncement volontaire, فراغت *ferāghat*, استعفا *ist'yfā*, انعزال *in'yzāl*, تعزّل *te'azzul*. — de la souveraineté, ترك سلطنت *terki salthanet*, a.-t.

ABDIQUER, v. a., فراغت ا *ferāghat it*, تعزّل ا *te'azzul it*, استعفا ا *ist'yfā it*. — l'empire, سلطنتی براقمق ـ ترك ا *salthaneti brāqmaq, terk it.* — Abdiquer, résigner sa charge, منصبنی براقمق *mancybyny brāqmaq*. — Renoncer à ses droits, حقنی ـ علاقه‌سنی کسمك ـ ابرا ا *haqqyni, 'alāqacini kesmek, ibrā it*, a.-t.

ABDOMEN, s. m., قرن *qarn*, t.; صفاق *syfāq*, a.

ABÉCÉDAIRE, s. m., الف سپاره‌سی ـ الف سپره‌سی *elif supāreci*, ا ب ت *elif, bè, tè*, etc., کتاب الهجا *kitāb ul-hedjā*, a.

ABECQUER, v. a., قوشجغزلری بسلمك *qouchdjaghazlari beslèmek*, بر قوشه یم ویرمك *bir qouchè iem vïrmek*, t.

ABEILLE, s. f., آری *ārï*, آرو *ārou*, t.; زنبور *zembour*, p.; نحلة *nahlet*, pl. نحلات *nahlāt*. — Nom générique, نحل *nahl*, a.

ABEL, n. pr., fils d'Adam, هابل *hābil*.

ABERRATION, s. f., erreur, غلط *ghalath*, ضلال *zylāl*. — des étoiles, یلدزلرك دورلزندن چقمه‌سی *ïldyzleruñ devirlerinden tchiqmaci*, a.-t.

ABÊTIR, v. a., شاشرمق *chāchurmaq*. — S'abêtir, شاشمق *chāchmaq*, حیوان کبی اولمق *haïvān guibi ol*, a.-t.

AB HOC et AB HAC, adv., sans ordre, sans raison, سببسز و نظامسز *sèbebsyz vè nizāmsyz*, رابطه‌سز *rābouthasyz*, a.-t.

ABHORRER, v. a., اکراه ا *ikrāh it*, استکراه ا *istikrāh it*, اکرنمك *igrenmek*, نفرت ا *nefret it*, دتسنمك *titsinmek*. — S'abhorrer, بربرینی نفرت ا *bir birini nefret it*, تنفر ا *teneffur it*, متنفر اول *mutenefïr ol*, a.-t.

AB-INTESTAT (mourir), adverbe, وصیتسز *vaciietsyz*, a.-t.

AB-IRATO (testament), adv., fait en colère, دارغونلغله *dārghounlyghylè*, t.; غضبا *ghazaben*, a.

ABJECT, E, adj., الچق *altchaq*, t.; خور *khor*, دنی *deni*, a.; دون *doun*, ناجنس *nādjins*, فرومایه *furoumāïè*, p.; حقیر *haqyr*, a.

ABJECTION, s. f., الچقلق *altchaqlyq*, t.; خورلق *khorlyq*, p.-t.; دناءت *denā'et*, مذلت *mezellet*, حقارت *haqāret*, a.

ABJURATION, s. f., ارتداد *irtidād*, a.

ABJURER, v. a., دیننددن دونمك *dínenden deunmek*, دینی ترك ا *dínini terk it*, ارتداد ا *irtidād it*, مرتد ـ ملحد او *murted*, *mulhyd ol*, a.-t.

ABLATIF, s. m., المفعول عنه *el-mef'oul anhou*, جرّی *djerri*, a.

ABLE, s. m., sorte de petit poisson, کفال بالغی *kefāl bālyghy*, اق کفال بالغی *aq kefāl bālyghy*, اق کفال *aq kefāl*, t.

ABLERET, s. m., sorte de filet pour pêcher les ables, اق کفال اولامق *aq kefāl avlāmaq itchoun*, بر اغك نوعی ایچون *bir âghuñ nev'i*, t.

ABLUTION, s. f., lotion, غسل *ghousl*. — des musulmans avant la prière, آبدست *âbdest*. — Faire cette ablution, آبدست آلمق *âbdest âlmaq*. — Lotion de certaines parties du corps, وضو *vouzou*. — Ablution faite avec du sable, تیمّم *teïemmum*, a. — Faire cette ablution, تیمّم ا *teïemmum it*, a.-t.

ABNÉGATION, s. f., renoncement à soi-même, ترك نفس *terki nefs*, عزل نفس *'azlinefs*, a. — Faire —, کندیسینی بر شیه صایمق *guenducini bir cheïè sāïmamaq*, t.

ABOI, ABOIEMENT, s. m., اورش *eurich*, حولامه *havlāma*, بغرش *baghyrych*, t.; کلب صداسی *kelb sadāci*, a.-t.; نبح *nebh*, a.

ABOIS, s. m. pl., حالك پریشانلغی *hāluñ perïchānlyghy*. — Être aux abois, بی مجال اولمق *bi medjāl olmaq*, a.-t. — Il est aux abois, بی مجالدر طیانه‌ماز *bi medjāldur, dhaïānamāz*.

ABOLIR, v. a., annuler, ابطال ـ *ibthāl*, بطال ا *batthāl it*, a.-t. — La loi a été abolie, قانون ابطال اولندی *qānoun ibthāl oloundou*, a.-t.

ABOLISSEMENT, s. m., action d'abolir, رفع *ref'*, ابطال *ibthāl*, a.; اورتادن چقرمه *ortādan tchyqarma*, t.

ABOLITION, s. f., ابطال *ibthāl*, ازاله *izālè*, a.

ABOMINABLE, adj., مکروه *mekrouh*, a.; اکراه اولنه‌جق *ikrāh olounadjaq*, a.-t., منفور *menfour*, بادیٔ نفرت *bādii nefret*, a.

ABOMINABLEMENT, adv., مکروهًا *mekrouhen*, a.; پك فنا *pek fenā*, اکراه ایله *ikrāh ilè*, a.-t.

ABOMINATION, s. f., action abominable, فنا ایش *fenā ich*, عیب *'aïb*, معصیت *ma'cïiet*, a.

ABONDAMMENT, adv., بول بول *bol bol*, بوللغله *bollyghylè*, t.; وفرتله *vefretlè*, برکتله *berketlè*, کثرتله *kesretilè*, زیاده‌سیله *ziādècilè*. — Il y a abondance de tout, هر شیك

كثرت وبركتى وار *her cheïuñ kesret u bereketi vār*, t.

ABONDANCE, s. f., grande quantité, چوقلق *tchoqlouq*, كثرت *kesret*, وفرت بركت *bereket*, وفرت *vefret*, a.; بوللق *bollouq*, t. — En abondance, كثرت اوزره *kesret uzrè*, a.-t.

ABONDANT, E, adj., qui est en quantité, بول *bol*, t.; كثير وافر *kècīr, vāfir*, a.

ABONDER, v. a., être ou avoir en abondance, چوق اولمق *tchoq olmaq*, چوغلمق *tchoghalmaq*, t.; كثرتى اولمق وافراو *kesreti olmaq, vāfir ol*. — Dans son sens, فكرنك طورمق *fikrindè dhourmaq*, a.-t.

ABONNÉ, s. m. et adj., مستاجر *musteèdjīr*, a.

ABONNEMENT, s. m., استيجار *istīdjār*, ايجار *idjār*, a.

S'ABONNER, v. n., اجاره يه آلمق *idjārèïè ālmaq*, آلمق وعلى سيله برشيك قيمتنى پيشين ويرمك *ālmaq va'idèchlè bir cheïuñ qymètini pichīn vīrmek*, a.-t.

ABONNIR, v. a., rendre bon, ايو ا *eïu it*, اوكرمق *oñarmaq*, vulgair. يكلمك *ïeïlmek*, t.; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — S'Abonnir, ايو اولمق *eïu olmaq*, اكمق *oñmaq*, t.

ABORD, s. m., accès, يكاشمه *ïaāchma*, ايرشمه *īrichmè*, اوغرامقلق *oghrāmaqlyq*, t.; وصول *vuçoul*. — D'Abord, adv., اوكدن *euñden*, اوكردى *euñardy*, تيز الدن *tyz elden*. — De prime abord, اول باول *evvel bèevvel*, t.; ابتدا *ibtidā* — Dans l'instant même, همان *hemān*, اول ساعتلك *ol sā'attè*, a.-t.; درحال *der hāl*, p.-t.; انيلك *enīdè*, t.

ABORDABLE, adj., d'un abord facile, ياقشمه سى قولاى - قابل - ممكن *ïānachmaci qolāï, qābil, mumkin*, a.-t.

ABORDAGE, s. m., approche, ياقشمه *ïānachma*, t. — Choc de deux vaisseaux, كميلرك برى برى ايله چاتشمه سى *guèmileruñ biri biri ilè tchātychmaci*.

ABORDER, v. a., approcher, ياقاشمق *ïanāchmaq*, يقلاشمق *ïaqlāchmaq*. — Tout le monde l'aborde, هركس اتكنى اوپر *herkes etèguini euper*. — Approcher du rivage, قيه - كناره ايرشمك *qyïa, kenārè irichmek*. — Prendre terre, قره يه چقمق - اينمك *qaraïè tchiqmaq, inmek*. — Acoster quelqu'un, بر كمسنه نك يانينه وارمق *bir kimesnènuñ ïānina vārmaq* — Traiter une question, un sujet, بحث ا *bahs it*.

ABORIGÈNES, s., اصل يرلو خلق *asl ïerlu khalq*, a.-t.; اهل البلاد *ehlul-bilād*, a.

ABORNEMENT, s. m., تحديد *tahdīd*, a.

ABORNER, v. a., donner des bornes, limiter, تحديد ا *tahdīd it*, a.-t.; سنور كسمك *sinor kesmek*, t.

ABORTIF, VE, adj., avorté, دوشك *duchuk*, وقتندن اول *vaqtinden evvel doghmich vè eulmich oghlān*, t. — Qui n'a point acquis la perfection, ناقص *nāqys*, a.

ABOUCHEMENT, s. m., conférence, entrevue, مكالمه *mukiālèmè*, مشافهه

muchāfehè, ملاقات *mulāqāt*, a. ; كورشمه *gueuruchmè*, t.

ABOUCHER, v. a., سويلشترمك *seuïlechturmek*, بولشترمق *boulouchturmaq*, روبرو ا *roùberou it*. — S'aboucher, سويلشمك *seuïlechmek*, بولشمق *boulouchmaq*, t. ; مذاكره ا *muzākerè it*, ملاقات ا *mulākāt it*, ملاقى او *mulāqy ol*, a.-t.

ABOUGRI, adj., trapu, بودر *boudour*, t. (On dit mieux Rabougri, voyez ce mot.)

ABOUKIR, n. de v., rade et petit port d'Égypte, بوقير *bouqyr*, t.

ABOUTIR, v. a., toucher d'un bout à..., بتشق او *bitichyq ol*, اولاشمق *oulāchmaq*, t. ; متصل او *mouttacyl ol*, a.-t. ; اوجى وارمق *oudjou vārmaq*, t. — Tendre, mener à..., منجرّ او *mundjerr ol*, مودّى او *mueddi ol*. — A quoi cela enfin aboutira-t-il ? عاقبت نيه منجرّ اولور *'āqybet nëïè mundjirr olour bou*. — Où aboutira l'affaire ? مصلحت نيه منجرّ اولور *maslahat nëïè mundjirr olour*, ايش نيه وارر *ich nëïè vārur*. — Aller, وارمق *vārmaq*, t. — Aboutir, crever (apostème), آچلمق *âtchilmaq*, t.

ABOUTISSANT, E, adj., qui aboutit à..., اولاشق *oulāchyq*, بتشق *bitychyq*, t. ; متصل *mouttacyl*, a. — Qui mène, conduit, وارر *vārur*. — A la ville, شهره وارر - كتـــورر *chehrè vārur, guèturur*.

ABOUTISSANS, s. m. pl., les tenans et aboutissans, اوّلى و اخرى *evveli vè akhyri*, t. ; اتّصالات *itty-çālāt*, متعلقات *mute'allyqāt*, a.

AB OVO, adv., dès l'origine, dès le commencement, اوايلندنبرو *evāïlinden beru*, اصـــلندن *aslinden*, ماتقدّمدن *māteqaddumden*, a.-t. ; من الاصل *min el-asl*, a.

ABOYER, v. n., اورمك *eurmek*, حولامق *havlāmaq*, باغرمق *bāghyrmaq*, t. ; نبح ا *nebh it*, a.-t.

ABOYEUR, s. m., باغريجى *baghyrîdjî*, t.

ABRAHAM, n. pr., ابراهيم *ibrahîm*, خليل الله *khalil-ul-lah*, a.

ABRAQUER, v. a., tirer un cordage de main en main, الدن اله براورغان چكمك *elden èlè bir orghān tchekmek*, t.

ABRÉGÉ, s. m., réduction d'un ouvrage plus étendu, مختصر *moukhtaçar*, اجمال *idjmāl*, a. — En Abrégé, adv., اجمالا *idjmālen*, مختصرجه *moukhtaçardjè*, a.-t.

ABRÉGER, v. a., rendre plus court, قصّلتمق *qyssaltmaq*, قصّه ا *qyssa it*, a.-t. — Réduire en plus petit, un ouvrage, اجمال ا *idjmāl it*. — Pour Abréger enfin, adv., حاصل كلام *hāçyli kelām*, والحاصل *velhāçyl*, a.

ABREUVER, v. a., faire boire des bêtes, صوارمق *souvārmaq*. — Les chevaux, اتلرى صوارمـــق *atlāri souvārmaq*, t. ; اسقا ا *isqā it*, a.-t. ; ايچورمك *itchurmek*. — quelqu'un de chagrin, زياده سيله كدر ويرمك *ziādècîlè keder vîrmek*, a.-t.

ABREUVOIR, s. m., صوارجق پر

souvāradjaq ïer, صواد *souvād*, t.; مصلق *mouslouq*, حوض *havouz*, a.

ABRÉVIATEUR, s. m., قصديجى *qyçadídji*, اجمال ايديجى *idjmāl ididjï*, a.-t.; مختصر *moukhtiçyr*, a.

ABRÉVIATION, s. f., action d'abréger, اختصار *ykhtiçār*. — Retranchement des lettres d'un nom, d'un titre, حذف *hazf*, تخفيف *takhfif*. Ainsi l'on écrit en français S. M. au lieu de sa majesté; en turc ou en arabe, س pour سوأل *sou'āl*, demande; ج pour جواب *djevāb*, réponse; الخ pour الى اخره *ila akhyrihi*, etc.

ABRI, s. m., صغنجق ير *syghynadjaq ïer*, صيغنش *syghynich*, t.; ملجا *meldjā*, a. — A l'Abri, adv., à couvert, يغموردن امين *ïaghmourden emïn*, برطام التنك *bir dhām altyndè*. — Préservé, صاقلو *sāqlu*, محفوظ *mahfouz*, مصون *maçoun*, a. — A l'abri de tout dommage, جميع ضرردن مصون *djemy' zararden maçoun*.

ABRICOT, s. m., fruit à noyau doux, قيسى *qaïcy*. — A noyau amer, زردالسو *zerdālou*, t.

ABRICOTIER, s. m., قيسى اغاجى *qaïcy aghādji*, t.

ABRITER, v. a., صاقلامق *sāqlāmaq*, درسپر ا *dersiper it*, p.-t.; قورومق *qoroumaq*. — S'Abriter, صقلانمق *saqlānmaq*, صغنمق *syghynmaq*, صاقنمق *sāqynmaq*, t.

ABROGATION, s. f., suppression d'une loi, نسخ *naskh*, ابطال *ibthāl*, ابطال قانون *ibthāli qānoun*. — d'un verset du Coran par un autre, نسخ آية بالايه *neskhy āïetïn, bilāïè*, a.

ABROGÉ, E, adj., منسوخ *mensoukh*, a.

ABROGER, v. a., قالدرمق *qāldurmaq*, t.; ابطال - رفع ا *ibthāl, ref' it*, نسخ ا *neskh it*, الغا ا *ilghā it*, a.-t.

ABROTONE, s. f. (plante), كافراوتى *kiāfir oty*, قوين اوتى *qoïoun oty*, t.; قيصوم *qaïçoum*, a.

EX-ABRUPTO, sans phrases préparatoires, بردن بره *birden birè*, t., بديهًا *bedïhen*, بالبداهه *bilbedāhè*, ارتجالًا *irtidjālen*, a.

ABRUTIR, v. a., rendre brut, حيوان كبى ا *haïvān guibi it*. — Hébêter, شاشرمق *chāchirmaq*, سرسملمك *sersemlèmek*. — S'Abrutir, حيوان كبى او *haïvān guibi ol*, شاشمق *chāchmaq*, t.

ABRUTISSEMENT, s. m., شاشقنلق *chāchqunlyq*, سرساملق *sersāmlyq*, t.; توحش *tevahhouch*, a.

ABSENCE, s. f., غيبت *ghaïbet*, غيبوبة *ghaïboubet*, a.; ايراقلق *irāqlyq*, t. — En son absence, غيبتنك *ghaïbetindè*, t. — d'esprit, voyez DISTRACTION.

ABSENT, E, adj., حاضر بولنميان *hāzyr boulounmaïān*, a.-t.; غايب *ghaïb*, a.

S'ABSENTER, v. pron., بولنمق *boulounmamaq*, حاضر اولمق *hāzir olmamaq*, غايب اولمق *ghaïb olmaq*. — Aller ailleurs,

غیریره وارمق - کتمک *ghaïri ierè vārmaq, guitmek*, a.-t.

ABSINTHE, s. f., پلون *pelun*, پلیسن *pelín*. — Vin d'absinthe, پلین شرابی *pelín chārabi*, t.

ABSOLU, E, adj., indépendant, مطلق *mouthlaq*, مستقل *moustaqyll*, a. — Impérieux, متکبر *mutekebbir*, a.; کامکار *kiāmkiār*, p. — Pouvoir absolu, استقلال *istyqlāl*, a.

ABSOLUMENT, adv., مطلق *mouthlaq*, pour مطلقا *mouthlaqā*, البتّه *elbettè*. — Dans tous les cas, بای حال *biïï hāl*, a.

ABSOLUTION, s. f., عفو *'afv*, مغفرت *maghfiret*, تحلیل *tahlíl*, a.; برلغ *ïarlygh*, t.

ABSOLUTOIRE, adj., qui absout, بغشلییجی *baghychlaïdji*, t.; عافی *āfi*, a.

ABSORBANT, E, adj., شارب *chārib*, a.

ABSORBER, v. a., engloutir, سوکرمک *suñurmek*, یوتمق *ïoutmaq*, t.; بلع ا *bal' it*, a.-t. — Épuiser, بتون آلمق *butún âlmaq*. — Il absorbe tout mon temps, بتون وقتمی الور *butun vaqtumu âleur*. — S'Absorber, s'enfoncer, صوقلمق *soqoulmaq*, t.; غرق اولنمق *gharq olounmaq*. — Se perdre, نابدید او *nābedíd ol*, p.-t.

ABSORPTION, s. f., action d'absorber, بلع *bel'*, تجرّع *tedjerru'*, شرب *churb*, ابتلاع *ibtila'*, a.

ABSOUDRE, v. a., بغشلمق *baghychlamaq*, t.; عفوا *'avf it*, تبریه ا *tebrïè it*, a.-t.

ABSOUTE, s. f., absolution publique donnée au peuple, حلّة *hyllet*, a.

ABSTÈME, adj. et subst., شراب ایچمین *charāb itchmeïen*, a.-t.; صولنج *soulandj*, t.

S'ABSTENIR, v. pron., صقنمق *saqynmaq*, t.; پرهیز طوتمق *perhïz thoutmāq*, p.-t.; چکنمک *tchekinmek*. — Avec l'ablatif, بر شیدن اجتناب ایتمک *bir cheïden idjtināb itmek*, امتناع ا *imtinā' it*, a.-t.

ABSTERGENT, E, adj., remède émollient qui dissout les duretés, خشونت بدن قالدرردوا *khouchounneti beden qāldureur dèvā*, a.-t.; دافع خشونات *dāfy' khouchounāt*, a.

ABSTERGER, v. a., nettoyer une plaie, بر یاره یی یومق *bir ïāraï ïoumaq*, تصفیه ا *tasfïè it*, a.-t.

ABSTERSIF, VE, adj., تمیز ایدیجی *tèmiz ididji*, t.; منظف *munazzif*, a.

ABSTERSION, s. f., بر یاره یی تمیز ایلمسی *bir ïāraï tèmïz èilmèci*, t.; تنظیف جرح *tanzyfi djerh*, a.

ABSTINENCE, s. f., jeûne, پرهیز *perhïz*, p.; پرهیزکارلق *perhïzkiārlyq*, p.-t.; امساك *imsāk*, a. — Jour de jeûne, اورج کونی *oroudj guni*. — Action de s'abstenir, امتناع *imtina'*, اجتناب *idjtināb*, a.

ABSTINENT, E, adj., پرهیزکار *perhïzkiar*, p.; اهل پرهیز *ehli perhïz*, a.-p.; زاهد *zāhid*, a.

ABSTRACTIF, VE, adj., تجریدی *tedjrïdi*, معقول *ma'qoul*. — *Comme*

opposé à..., منقول *menqoul*, a.

Abstraction, s. f., examen d'une chose séparée de ses accessoires, تجريد *tedjrîd*, معنى *ma'na*. — Opposé à..., صورت *souret*. — Abstraction faite, قطع نظر *qathy' nazar*. — Séparation, تفريق *tefrîq*, a.

Abstractivement, adv., par abstraction, مجرّدًا *mudjerreden*, بالتجريد *bittedjrîd*, a.

Abstraire, v. a., considérer séparément les choses réellement unies, مربوط اولان شيلرى ايروب بر بر ملاحظه ا *merbouth olân cheïleri aïrup, birer birer mulâhaza itmek*, a.-t.

Abstrait, e, difficile à pénétrer, ادراكى مشكل اولان *idrâki muchkil olân*, a.-t.; مشكل *muchkil*, مغلق *moughlaq*. — Séparé par abstraction, مجرّد *mudjerred*. — Opposé à concret, معنوى *m'anavi*. — Enfoncé dans ses méditations, متفكر *mutefekkir*, a.

Abstrus, e, adj., مغلق *moughlaq*, a.

Absurde, adj., ياقشقسز *îâqychqsyz*, ياقشمز *îâqychmaz*, مناسبتسز *munâcebetsyz*, ياراشقسز *îârâchyqsyz*, ياراشمز *îârâchmaz*, t.; بيهوده *bihoudè*, بيمعنى *bima'na*, حبث *'abes*, بى مال *bimeâl*, باطل *bâthyl*. — Pensée absurde, خيال باطل *khaïâli bâthyl*, a.

Absurdement, adv., مناسبتسزلكله *munâcebetsyzliguilè*, a.-t.; بى معنى *bi ma'na*, a.

Absurdité, s. f., مناسبتسزلك *munâcibetsyzlik*, بى معنيلك *bi ma'nalik*, a.-t.; عبث *'abes*; pl. عبثيات *'abecîât*, a.

Abus, s. m., mauvais usage, فنا عادت - كم *fenâ, kem 'âdet*, بر شيك مخالف استعمالى *bir cheïuñ moukhâlif istymâli*, - برامز *îâramaz, kem*, - بد استعمال *bedisti'mâl*, a.-t.; سوء استعمال *suï ist'ymâl*. — Erreur, غلط *ghalath*. — Désordre, نظامسزلك *nizâmsyzlik*, a.-t.

Abuser, v. a., faire un mauvais usage, فنا قوللنمق *fenâ qoullanmaq*, فنايه قوللنمق *fenâïè qoullanmaq*, t.; مخالف استعمال ا *moukhâlif ist'ymâl it*, a.-t. — Tromper, الداتمق *aldâtmaq*, t.; تغليط ا *taghlyth it*, a.-t. — S'Abuser, v. pr., الدانمق *aldânmaq*, t.

Abusif, ve, adj., خلاف استعمال *khylâfi ist'ymâl*, عادته مغاير *'âdetè moughâïr*, عادتدن ديشارى *'âdetten dichârou*, محلنده اولميان *mahallindè olmaïân*, نظامه مخالف *nizâmè moukhâlyf*, قانونه مغاير *qânounè moughâïr*, a.-t.; مجازى *medjâzi*, a.

Abusivement, adv., خلاف استعمال ايله *khylâfi ist'ymâl ilè*, ناحق يره قانونه مغايرا *nâ haqq ïerè, qânounè moughâïren*, a.-t.

Abutilon, s. f., plante de la famille des mauves, خبّاز جنسندن اولان نبات *khoubbâz djinsinden olân nebât*, a.-t.

Abyme, s. m., gouffre sans fin, كرداب دريك يـر *derîñ ïer*, t.;

guirdāb, p. — Précipice, ورطه *vartha*, a. — Enfer, جهنّم *djehennem*, هاوية *hāvïet*, a.

Abymer, v. a., gâter, بوزمق *bozmaq*, t.; برباد ا *berbād it*. — Précipiter dans un abyme, dans un précipice, دريك يره دوشرمك *derïñ ïèrè duchurmek*, ورطه يه دوشرمك *varthaïa duchurmek*. — Ruiner, خراب ا *kharāb it*, a.-t.; كول ا *kul it*, t. — S'Abymer, v. pr., se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*. — Se corrompre, چورومك *tcheurumek*. — Se ruiner, كندو كندينى خراب ا ـ كول ا *guendu guendini kharāb it*, *kul it*, t.

Abydos, nom ancien d'un des châteaux du détroit des Dardanelles, اق دكز بوغازنك اولان بر قلعه لرينك اسم قديميسى *aq deñiz boughāzindè olān bir qal'alerïnuñ ismi qadïmïci*.

Abyssinie, s. f., حبش ولايتى *habech vilāïeti*, a.-t.

Abyssin, s. m., حبشى *habechi*, a.

Aca, s. m., boisson de l'Inde, هندستان مملكتينك بر نوع ايچكى *hindistān memleketïnuñ bir nev'y itchqy*, t.

Acabit, s. m. fam., مقوله *maqoulè*, صوى *soï*, t.; جنس *djins*, قسم *qysm*, a.

Acacia, s. m., سنط *santh*, سنط اغاجى *santh aghādji*, t.; طلاح *thylāh*, a.

Académicien, s. m., مدرسه ارباب *medrecè erbābi*. — Membre de l'Académie des sciences, علوم و معارف اقادميا سى اعضاسى *'oulumu me'ārif acādemiāci ā'zāci*, زمرهٔ عرفانك بريسى *zumrèï 'ourèfānuñ birici*, a.-t.

Académie, s. f., مدرسه *medrècè*, مجلس عرفا جماعتى *medjlici ourèfā*, علما *djèma'ati 'eulèmā*, a.

Académique, adj., عرفا مجلسنه منسوب *'oureſā medjlicinè mençoub*, a.-t.; علمى *'ylmi*, a.

Acajou, s. m., bois, arbre d'Amérique, ماهون اغاجى *māhoun aghādji*, t.

Acanthe, s. f., plante, آيو پانجه *āïou pāntcha*, t.

Acariatre, adj. et s., يكاز *ïanāz*, تتيز *titïz*, t.; نزاعجى *nizā'dji*, a.-t.

Acarnanie, province de l'Épire, قارلو ايلى *qarlo ili*.

Acarne, s. m., poisson de mer, بر جنس دكز بالغى *bir djins deñyz bālyghy*, t.; فريدنة *ferïdenet*. — Sorte de chardon, بر جنس ديكنلو سليين اوت *bir djins dikenlu ot*, t.; *selbïn el-homār*, a.

Acatalepsie, s. f., عدم الفهم *'adem ul-fehm*, a.

Acataleptique, adj., هر نسنه دن شبهه ايديجى *her nesnèden chubhè ididji*, t.; اهل شكوك *ehli chukiouk*, a.

Accablant, e, adj., ثقلت ويرن *siqlet vïren*, يورغونلق ويرن *ïorghounlouq vïren*, بادئ تعب *bādiï t'ab*, متعب *mut'ib*, a. — Lourd, ثقيل *saqyl*. — Le temps est accablant, هوا ثقيل *havā saqyl*.

Accablement, s. m., faiblesse, قووتسزلق *qouvvetsyzlyq*, a.-t.; فتور *futour*, a. — Découragement,

غیرتسزلق *ghaïretsyzlyq*, a.-t. — Lassitude, یورغونلـــق *ïorghounlouq*, t.

Accabler, v. a., fatiguer à l'excès, پک یورلتمق *pek ïoroultmaq*. — Surcharger, زیاده سیله یوکلتمک *ziādècīlè ïukletmek*. — Opprimer, باصمق *bāsmaq*, چینمک *tchèïnèmek*, t.; ثقلت ویرمک *syqlet virmek*, رنجیلك ا *rendjīdè it*. — Accabler d'affaires, ایش چوق ویرمک *ich tchoq vïrmek*. — Affliger, حددن زیاده کدر ویرمک *hadden zīādè keder virmek*. — Être accablé, fatigué, یورلمق *ïoroulmaq*. — Je suis accablé, پک یورلـــدم *pek ïouroldoum*. — Plier sous le faix, یوك التنده قالمق *ïuk altyndè qālmaq*. — Accablé par la maladie, خسته لکدن أغرلنمش *khastalikten aghyrlanmich*, پک خسته اولمش *pek khasta olmych*, t.

Accaparement, s. m., احتکار *yhtikiār*, a.

Accaparer, v. a., احتکارا *yhtikiār it*, جمع ایدوب یغمق *djem' idup ïyghmaq*, a.-t.

Accapareur, s. m., احتـــکار ایدیجـــی *yhtikiār ididji*, a.-t.; محتکر *muhtekir*, a.

Accéder, v. n., قبول ا *qaboul it*, طرف طوتمق *tharaf thoutmaq*, قائل اولمق *qāïl olmaq*, a.-t.

Accélérateur, trice, adj., معجل *mou'addjil*, a.

Accélération, s. f., تعجیل *ta'djīl*, a.

Accélérer, v. a., عجله ایتدرمك *'adjelè itturmek*, تعجیل ا *t'adjīl it*, ایوتلمك *ivetlèmek*, صقشدرمق *syqychturmaq*, t.

Accent, s. m., prononciation propre à un peuple, à une personne, بر خلقه یاخود بر کمسنه یه مخصوص اولان تلفظ *bir khalqa ïākhod bir kimesnëïè makhsous olān telcffuz*, اماله *imālè*. — Signe qui se met sur les voyelles en arabe, حرکت *harèket*, pl. حرکات *harèkiāt*, a. — Accent aigu, حرکهٔ حادّه *harèkèï hāddè*. — grave, حرکهٔ ثقیله *harèkèï saqīlè*. — circonflexe, حرکه اغری *egri harèkè*.

Accentuation, s. f., وضع حرکات *vaz'y harekiāt*, a.

Accentuer, v. a., نقطه لر قومق *noqthalar qomaq*, t.; حرکاتنی وضع ا *harekiāti vaz' it*, a.-t.

Acceptable, adj., قبول اولنه جق *qaboul olounadjaq*, قبول اولنـــور *qaboul olounour*, a.-t.; مقبول *maqboul*, a.

Acceptant, e, adj., قبول ایدن راضی - قائل اولان *qaboul iden*, *rāzi*, *qāïl olān*, a.-t.

Acceptation, s. f., قبول *qaboul*, اجابت *idjābet*. — Consentement, رضا *rizā*, a.

Accepter, v. a., قبول - اجابت ا *qaboul*, *idjābet it*, مقبول طوتمـــق *maqboul thoutmaq*. — une lettre de change, بر پولیچه یی قبول ایلمك *bir politchaï qaboul ëilèmek*. — Accepter, consentir, راضی - قائـــل اولمق *rāzi*, *qāïl olmaq*, a.-t.

Acceptilation, s. f., quittance feinte, یالان تمسکی *ïālān temessu-*

gui, t.-a.; دوزمه كاغـــدى *duzmè kiāghydi*, t.

Acception, s. f., préférence, distinction des personnes, محابا *mouhābā*, ميل و محابا *meïlu mouhābā*, امتياز *imtiāz*. — Ne faites point d'acception des personnes, ميل و محابا قلمك *meïlu mouhābā qylmañ*. — Acception, sens d'un mot, معنـــى *ma'ana*, pl. معانى *m'eāni*, a.

Accès, s. m., abord, ياقلشمـــه *iāqlachma*, كورشمـه *gueuruchmè*, يـــول *ïol*, يانشمه *iānachma*, t.; ملاقات *mulāqāt*, تقرّب *teqarrub*, دخـول *dukhoul*. — Les personnes qui ont accès près de lui, اكا ياقشان كمسنه‌لر *āñā iānachān kimesnèler*. — Donner accès, يول ويرمك *ïol vîrmek*. — Trouver accès près de quelqu'un, يول بولمق *ïol boulmaq*, كسب تقرّب ا *kesbi teqārrub it*, a.-t. — Accès de fièvre, استمه طوتمه‌سى *icitmā thoutmaci*. — de colère, پك دارغونلـــق *pek dārghounlyq*, t.; غضب شدّتى *ghazab chiddeti*, a.

Accessible, adj., يانشمه‌ســـى *iānachmaci*, قـــــولاى *qolāï*, t.; كورشمه‌سى قابل *gueuruchmèci qābil*, دخولى قابل *dukhouli qābil*, a.-t.

Accession, s. f., رضا *rizā*, a.

Accessoire, adj. et s., قاتش *qātich*, قاتمه *qātma*, t.; ضميم *zamïm*, تابع زياده اولان *ziādè olān*, *tāb'y*. — Les accessoires, توابـــع *tevāb'y*, اتصالات *ittiçālāt*, فروعات *furou'āt*, pl. a.

Accessoirement, adv., ضميمةً *zamïmeten*, a.; اندن ثانيا *andan sāniā*, t.-a.

Accidence, s. f., qualité, état de l'accident, عرضيّة *arazïet*, a.

Accident, s. m., événement, cas fortuit, عارضه *'āriza*, قضيّه *qazïè*, وقعه *vaqa'a*, حادث *hādis*, pl. حوادث *havādis*; وقوع *vouqou'*, a.; دوشش *duchuch*, t. — Malheur, قضا *qazā*, بلا *bèlā*, a.

Accidentel, le, adj., عرضى *'arazi*, اتفاقى *ittifāqy*, a.

Accidentellement, adv., اتفاق *ittifāq*, pour اتفاقًا *ittifāqān*, a.; قضا ايله *qazā ilè*, a.-t.

Acclamateur, s. m., چاغرىجى *tchāghyrïdji*, القـــش ايديجى *alqych idïdji*, t.

Acclamation, s. f., چاغرش *tchāghyrich*, القش *alqych*, t.; سرور صداسى *surour sedācy*, a.-p.

Acclimater, v. a., هوايه الشترمق *havāïè alichturmaq*, a.-t. — S'Acclimater, v. pr., هوايه الشمـــق *havāïè alichmaq*, امتـــزاج ا *imtizādj it*, a.-t.

Acclimaté, e, adj., هوايه الشمش *havāïè alichmich*, بر اقليمك آب و هواسنه امتزاج اولنمش *bir iqlimuñ āb u havācinè imtizādj olounmich*, a.-t.

Accointance, s. f., آشنالق *āchnālyq*, t.; اختلاط الفـــت *ulfet*, معاشرت *mou'ācheret*, a.

S'Accointer, v. pr., كورشمك *gueuruchmek*, بولشمق *boulouchmaq*, t.; آشنالق ا *āchnālyq it*, مؤنس او *mou'nis ol*, الفت ا *ulfet it*, a.-t.

Accolade, s. f., embrassement, قوجش *qoudjouch*, قوجقلمه *qoudjaqlama*, بوينه صارلش *boïouna sārylich*, t.; معانقه *mou'ānaqa*, a.; آغوش *âghouch*, p. — Trait de plume, چزكى مقولەسى *tchizgui maqoulèci*, t.

Accoler, v. a., embrasser, قوجمق *qoudjmaq*, قوجقلمق *qoudjaqlamaq*, بر كمسنەنك بوينه صارلمق *bir kimesnènuñ boïnina sārylmaq*, t.; معانقه ا *mou'ānaqa it*, دراغوش ا *der āghouch it*. — Accoler, lier ensemble, برى بريله بغلمق *biri biri ilè baghlamaq*. — Joindre, قوشمق *qochmaq*. — la vigne, اصمه بغلمق *asma baghlamaq*, t.

Accommodable, adj., دوزلتمسى ممكن *duzeltmèci mumkin*, نظامى قابل *nizāmi qābil*, a.-t.

Accommodage, s. m., طعام تربيەسى *th'ām terbièci*, قاورمه *qāvourma*, t.

Accommodant, e, adj., سوز اكلر *seuz añlar*, t.; خاطرشناس *khāthyr chinās*, a.-p.

Accommodé, e, adj., ajusté en ordre, دوزلمش *duzulmuch*, اويدرلمش *ouïdouroulmich*, t.; مرتب *muretteb*, a.; نظام اوزره اولان *nizām uzrè olān*, a.-t.

Accommodement, s. m., accord d'un différent, بارشق *bārichyq*, بارشقلق *bārichyqlyq*, t.; صلح *soulh*, تصالح *teçālouh*, اصلاح بين الذات *yslāhi beïn ezzāt*, a.

Accommoder, v. a., arranger, دوزلتمك *duzeltmek*, دوزتمك *duzetmek*, دوزن ويرمك *duzen vîrmek*, t.; نظام ويرمك *nizām vîrmek*, a.-t.; اويدرمق *ouïdourmaq*, ياقشترمق *ïāqychturmaq*, t. — Réconcilier, بارشترمق *bārichturmaq*, اوزلاشترمق *ouzlāchturmaq*, t.; اصلاح بين الذات اتمك *yslāhi beïn ezzāt itmek*. — Apprêter, حاضرلمق *hāzyrlamaq*, پشرمك *pichurmek*, دوزمك *duzmek*, t. — S'Accommoder, v. pr., se contenter, راضى او *rāzi ol*, اويمق *ouïmaq*, مطابق او *mouthābyq ol*. — S'Accommoder au temps, زمانه اويمق *zemānè ouïmaq*. — Agir suivant les circonstances, اقتضاى زمانه كوره حركت ا *yqtyzāï zemānè gueurè hareket it*. — Se réconcilier, بارشمق *bārichmaq*, t.

Accompagnement, s. m., de musique, پيرو *pèïrev*, p.; پيرولك *pèïrevlik*, آهنك *âhenk*. — Avec accompagnement d'instrumens, ساز ايله *sāz ilè*. — Accompagnement, action d'accompagner, پيرو *peïrev*, p. — Action de reconduire, تشييع *techiï'*, مرافقة *murāfaqat*, a.

Accompagner, v. a., aller de compagnie, برابر كتمك *berāber guitmek*, يولداشلق ا *ïoldāchlyq it*, يولداش او *ïoldāch ol*, رفاقت ا *rèfāqat it*, معيتنده او *m'aïetindè ol*, مرافقت ا *murāfaqat it*, رفيق او *refyq ol*. — Suivre, reconduire quelqu'un, تشييع ا *techiï' it*, a.-t. — Accompagner quelqu'un de la voix ou sur un instrument, پيرولك ا *pèïrevlik it*, p.-t. — Avec les instrumens seulement, برابر ساز چالغى چالمق *berāber sāz, tchāl-*

ghy tchālmaq. — Se faire accompagner de quelqu'un, برکسنهٔ برابر آلمق *bir kimesnèï berāber ālmaq*, t.

Accomplir, v. a., achever, بتورمك *biturmek*, t.; تمام ا *temām it*, تکمیل ا *tekmil it*. — Accomplir son vœu, نذری ادا ا *nezri edā it*, a.-t. — Venir à bout., باشرمق *bācharmaq*, بجرمك *bedjermek*, باشه چقارمق *bācha tchyqārmaq*, t. — — Exécuter, effectuer, اجرا ا *idjrā it*, عمله - وجوده کتورمك *'amelè*, *vudjoudè guèturmek*, بریده کتورمك *ièrinè guèturmek*, a.-t.

Accompli, e, adj., تمام *temām*, مکمل *mukemmel*, تامّ *tāmm*, a.; کمالك *kemāldè*, a.-t. — Parfait, کامل *kiāmil*, a. — C'est un homme accompli, بر فضل و معرفتده کامل بر آدمدر *fazl u ma'rifettè kiāmil bir ādemdur*.

Accomplissement, s. m., اتمام *itmām*, تتمیم *tetmīm*, تکمیل *tekmīl*, a.; سر انجام *ser endjām*, p.; صوك *soñ*, بتورمکلك *biturmeklik*, t.

Accord, s. m., union d'intention, de volonté, برلك *birlik*, t.; اتّفاق *ittifāq*, موافقت *muvāfaqat*, اتّحاد *ittihād*. — Accord unanime des imans sur certaines questions de droit, اجماع *idjmā'*. — Accord, convention, قول *qavl*, مقاوله *mouqāvelè*, a. — Accord d'instrumens, آهنك *āhenk*, پیرولك *pèïrevlik*, p.; دوزن *duzen*, t.; هم آهنك *hem āhenk*, p. Voyez Accommodement.

D'Accord, adv., d'une manière concertée avec quelqu'un, بالاتّفاق *bilittifāq*. — D'un commun accord, هپ بر قول ایله *hep bir qavl ilè*. — Unanimement, اتّفاق ارا ایله *ittifāq arā ilè*. — D'Accord, interj., j'y consens, قائل ایم *qāïl im*, راضی ایم *rāzi im*, تسلیم واردر *teslimum vārdur*, a.-t.; اویله اولسون *euïlè olsoun*, t.; فبها *febihā*, a.

Accordable, adj., qu'on peut accorder, مساعده اولنه جق *muçāèdè olounadjaq*, ممکن الاسعاف *mumkin ul-is'āf*, a. — Qu'on peut donner, ویرلور *vèrilur*, ویرله جك *vïri lèdjek*, t.

Accordailles, s. f. pl., عقد شروط نکاح *'aqdi chourouthy nikiāh*, a. Voy. Fiançailles.

Accorder, v. a., mettre d'accord, concilier, بارشدرمق *bārichturmaq*, اوزلشترمق *ouzlachturmaq*. — une faveur, مساعده ا *muçā'edè it*, ویرمك *vïrmek*, t.; لطف ایلمك *louthf ètlèmek*, a.-t. — une fille en mariage, قزی قوجه یه ویرمکه اقرار ا *qyzi qodjaïè vïrmèïè iqrār it*. — Arranger, اویدرمق *ouïdurmaq*. — Accorder un instrument, بر ساز ه دوزن ویرمك *bir sazè duzen vïrmek*, بر سازی دوزمك *bir sāzi duzmek*, t. — des voix ou des instrumens, آهنکلمك *āhenklèmek*, آهنك ا *āhenk it*, آهنك ویرمك *āhenk vïrmek*, p.-t. — S'Accorder, v. pr., s'arranger, convenir, se mettre d'accord, اویمق *ouïmaq*, برلك ا *birlik it*, t.; اتّفاق اوزره او *ittifāq uzrè ol*, یکدللو او - یکجهت *ièk-*

djihet, iekdillu ol. — Se réconcilier, بارشمق *bārichmaq.* — S'accorder, vivre ensemble, امتزاج ا *imtizādj it,* a.-t.

ACCORDOIR, s. m., outil pour accorder les instrumens de musique, چالغولری دوزده‌جك آلت *tchālghouleri duzededjek alet,* t.

ACCORT, E, adj., complaisant, doux, ادبلی *edebli,* ملایم *mulāïm,* a.; خاطر کوزدیجی *khāthyr gueuzedidji,* a.-t.; ارکانلی *erkiānli,* t. — Gracieux, ظریف *zarif,* a.

ACCOSTABLE, adj., یانشمه‌سی *iānachmaci qolāï,* یناشلور *iānāchilur,* t.

ACCOSTER, v. a., aborder, یانشمق *iānachmaq,* یاننه وارمق *iānina vārmaq,* t.; تقرّب ا *teqarrub it,* a.-t.

ACCOTER, v. a., طیاتمق *dhaïātmaq,* t. — S'Accoter, v. pr., اتّکا ا *ittikiā it,* یصدنمق *iastanmaq,* طیانمق *dhaïānmaq,* t.

ACCOTOIR, s. m., طیاق *dhaïāq,* t.

ACCOUCHÉE, s. f., لخسه *lokhouça,* لخوسه عورت *lokhouça 'avret,* طوغوران قری *dhoghourān qary,* t.; زاج *zādj,* p.

ACCOUCHEMENT, s. m., طوغورمقلق *dhoghourmaqlyq,* طوغرلق *dhoghourlyq,* طوغرش *dhoghourich,* طوغورمه *dhoghourma,* t. — Temps et douleurs de l'accouchement, هیلاج *heïlādj,* p.

ACCOUCHER, v. a., aider une femme à accoucher, طوغورتمق *dhoghourtmaq,* بر قاریه ابه‌لك اتمك *bir qārïe ebèlik itmek,* بر قاریٔ طوغرتمق *bir qārii dhoghourtmaq,* t. — Accoucher, enfanter, طوغورمق *dhoghourmaq,* لخوسه او *lokhouça ol,* t.; وضع حمل ا *vazi' haml it,* a.-t.

ACCOUCHEUR, s. m., ابه‌لك ایدن *ebèlik iden djerrāh,* t.

ACCOUCHEUSE, s. f., ابه *ebè,* ابه قادن *ebè qādin,* t.

S'ACCOUDER, v. pron., درسکه طیانمق *dirsèguiè dhaïānmaq,* تکیه‌لنمك *tekièlenmek,* تکیه ا *tekiè it,* t.

ACCOUDOIR, s. m., درسکه طیانه‌جق یر *dirseguiè dhaïānadjaq ïer,* t.; مسند *mesned,* a.

ACCOUPLEMENT, s. m., چفتلشمه *tchiftlechmè,* چفتلش *tchiftlich,* t.; جماع *djimā',* a.

ACCOUPLER, v. a, چفت ا *tchift it,* چفتلندرمك *tchiftlendurmek,* چفتلمك *tchiftlèmek,* چفته قوشمق *tchiftè qochmaq,* t. — Accoupler des bœufs, اوکوزلری چفته باغلمق *eukuzleri tchiftè bāghlamaq.* — S'Accoupler, v. pr., چفتلشمك *tchiftlechmek,* t.

ACCOURCIR, v. a., قصّلتمق *qysçaltmaq,* قصّتمق *qysçatmaq,* t.; قصرا *qasr it,* a.-t. — S'Accourcir, v. pr., قصّلمق *qysçalmaq,* t.

ACCOURCISSEMENT, subst. masc., اقتصار قصّلتمقلق *qysçaltmaqlyq,* t.; *yqtiçār,* a.

ACCOURIR, v. n., سکردتمك *seguirtmek,* اوشمك *uchmek,* تیز *tiz* یتشمك *ïètichmek,* t.

ACCOUTREMENT, s. m., عجایب قیافت *'adjāïb qyāfet,* a.-t.; تلبّس *telebbus,* a.

Accoutrer, v. a., عجايب اسبابى كيدرمك *'adjāïb esbābi gueïdurmek*, دوزمك *duzmek*, t.

Accoutumé, e, adj., habitué et habituel, الشق *alichyq*, عادت ايدنمش *'ādet idinmich*, الشمش *alichmich*, t.; مألوف *mèelouf*. — Être accoutumé, avoir coutume de, معتادى اولمق *mu'tādi olmaq*. — Ordinaire, معتاد اولان *mu'tād olān*, a.-t.

Accoutumer, v. a., اوكرتمك *eugretmek*, الشترمق *alichturmaq*, t.; عادت ايتدرمك *'adet itturmek*, a.-t. — S'Accoutumer, v. pron., الشمق *alichmaq*, t.; عادت ايدنمك *'adet idinmek*, عادت ا *'ādet it*, اعتياد ا *i'tiād it*, a.-t.

Accrédité, e, adj., qui a une mission autorisée d'une puissance près d'une autre, مرخّص *mourakhkhas*, مأمور *mèemour*, مامور به *mèemourunbih*. — Votre ambassadeur accrédité près de nous pour conclure la paix, عقد شروط مصالحه يه مأمور و مرخّص اولان ايلچيكز *'aqdi chourouthy mouçālahaïè mèemour vè mourakhkhas olān iltchiñyz*. — Recommandé, توصيه اولنمش *tavsïè olounmych*, a.-t. — Connu, répandu, مشهور *mechhour*, a.

Accréditer, v. a., recommander par lettre missive, توصيه ا *tavsiè it*. — Mettre en crédit, اعتبار ويرمك *i'tibār vîrmek*. — Donner de la réputation, برينك اعتبارين ارترمق *birînuñ i'tibārîn artarmaq*, شهرة ويرمك *cheuhret vîrmek*, مدح ا *medh it*. — une nouvelle, بر خبره ايناندرمق *bir khaberè ināndurmaq*. — une marchandise ou une chose quelconque, رواج ويرمك *revādj vîrmek*, ترويج ا *tervîdj it*, a.-t. — S'Accréditer, v. pr., مشهور - بللو اولمق *mechhour, bellu olmaq*, a.-t.

Accroc, s. m., déchirure d'une étoffe en accrochant, يرتش *ïrtich*, ييرتق *ïirtyq*, ييرتق ير *ïirtyq ïer*, t.

Accroc ou Accroche, s. f., difficulté, obstacle, الشك *ilichik*, طوتق *thoutouq*, t.; مانع *māny'*, pl. موانع *mevāny'*, a.

Accrochement, s. m., action d'accrocher, چنكلمه *tchenguellèmè*, قانجه لايش *qāndjalāïch*, t.

Accrocher, v. a., suspendre à un crochet, چنكله اصمق *tchenguèlè asmaq*. — Tirer avec un crochet, چنكللمك *tchenguellèmek*, قانجلمق *qāndjalamaq*. — Retarder, arrêter, الشترمك *ilichturmek*, اليقومق *alyqomaq*, t. — S'Accrocher, v. pr., صاتشمق *sātachmaq*, الشمك *ilichmek*, t.

Accroire (faire), v. a., اناندرمق *ināndurmaq*. — En faire accroire, tromper, الداتمق *aldātmaq*, t.

Accroissement, s. m., ازدياد *izdîād*, ترقى *teraqqy*, نماء *nemā'u*, vulg. *nemā*, نشو و نما *nechv u nemā*, a.; ارتمقلق *artmaqlyq*, t. — Accroissement des jours, كونلرك اوزانمسى *gunleruñ ouzānmaci*, t.

Accroître, v. a., augmenter, ارترمق *artarmaq*, t.; ازدياد ويرمك *izdîād vîrmek*, زياده ا *zîādè it*, a.-t. — Rendre plus grand, بيوتمك *buïutmek*, t.; اعظام ا *'yzām it*,

a.-t. — S'Accroître, v. pr., ترقّى - ازدياد بولمق *teraqqy, izdîād boulmaq,* زياده او *zîādè ol,* a.-t.; ارتمق *artmaq*, ارترلمق *artirylmaq.* — Grandir, بيومك *buïumek.* — S'accroître successivement, de plus en plus, كيده كيده بيومك *guîdè guîdè buïumek,* t.

S'Accroupir, v. pers., چوملمك *tcheumlèmek*, چوملوب اوتورمق *tcheumèlup otourmaq.* — En parlant des chameaux, چوكمك *tcheukmek*, t.

Accroupissement, subst. masc., چوملمكلك *tcheumelmeklik,* t.; قرفصا *qourfaçā,* قعد القرفصا *q'adel-qourfaçā,* a.

Accueil, s. m., réception faite à une personne qui arrive, استقبال *istyqbāl,* ملاقات *mulāqāt.* — Bonne réception, التفات *iltifāt,* اكرام *ikrām.* — Mauvaise, استثقال *istisqāl,* a.

Accueillir, v. a., recevoir quelqu'un qui vient à nous, استقبال ا *istiqbāl it,* تقبّل ا *teqabbul it,* a.-t. ياننه آلمق *ïānina âlmaq.* — Faire un bon accueil, التفات ا *iltifāt it,* اكرام ا *ikrām it,* بر كمسه يه لطف ايله استقبال ا *bir kimsèïè louthf ilè istiqbāl it,* a.-t.; يوز ويرمك *ïuz vîrmek,* t. — Un mauvais, mal recevoir, استثقال ا *istisqāl it.* — Accueillir une proposition, قبول - اجابت ا *qaboul, idjābet it,* a.-t.

Accul, s. m., طار و چقلمز ير *dhār vè tchyqylmaz ïer,* بوجق *boudjaq,* t.

Acculer, v. a., برطار يره صوقمق *bir dhār ïèrè soqmaq,* بر بوجغه سورمك *bir boudjagha surmek,* t. — Réduire à l'étroit, تضييق ا *tazîyq it,* a.-t. — S'Acculer, se retirer dans un coin, انزوا ا *inzivā it;* زاويه نشين او *zāvîè-nichîn ol,* a.-p.-t.

Accumulateur, s. m., يغيجى - ييغيجى *ïyghîdji,* t.; جمع ايديجى *djem' idîdji,* a.-t.

Accumulation, s. f., amas, يغن - يغين *ighyn,* يغش - ييغش *ïyghîch,* ييغما *ïyghmā,* t. — Réunion, اجتماع *idjtimā',* تراكم *terākum.* — Accroissement, ضمّ *zamm,* ازدياد *izdiād,* a.

Accumuler, v. a., يغمق - ييغمق *ïyghmaq,* جمع ايدوب ييغمق *djem' idup ïyghmaq,* يغن ا *iyghyn it,* بركدرمك *birikturmek,* t.; جمع ا *djem' it,* a.-t. — S'Accumuler, ييغنمق *ïyghynmaq,* ارتمق *artmaq,* بركمك *birikmek,* چوغلمق *tchoghalmaq,* جمع اولنمق *djem' olounmaq,* ازدياد بولمق *izdîād boulmaq,* a.-t.

Accusable, adj., ذم اولنه جق *zem olounadjaq,* قولنمش *qovlanmich,* تهمتلو *teuhmetlu,* a.-t.

Accusateur, s. m., et au fém. Accusatrice, قولايجى *qovlāïdji,* قوجى *qovdji,* t.; غمّاز *ghammāz,* a.

Accusatif, s. m., t. de gramm., نصب *nasbu,* نصبى *nasbi,* مفعول به *mef'oulun bihi,* a.

Accusation, s. f., action d'accuser, قولايش *qovlāïch,* قوجيلق *qovdjîlyq.* — Dénonciation, اتهام *ittihām,* غمز *ghamz,* a. — Plainte,

شكايت *chikiāïet*, شكوا *chekvā*. — Reproche, آزار *āzār*, p.; يوزه اورمه *ïuzè oürma*, t.

Accusé, e, part. pass., chargé d'une accusation, قولانمش *qovlanmich*, t.; متّهم *muttehim*, a.

Accusé, e, s. m., قولانمش كيمسنه *qovlānmich kimesnè*, تهمتلو كشى *teuhmetlu kichi*, a.-t.; مدّعى عليه *muddeï 'aleïh*, متشكى عليه *mutechekki 'aleïh*, a.

Accuser, v. a., charger d'une accusation, قولامق *qovlāmaq*, t.; غمّازلمق *ghammāzlamaq*, صوچلامق *soutchlāmaq*, اتّهام ا *ittihām it*. — Accuser réception, الدوغنه اخبار ـ اشعار ا *āldughyna ykhbār, ich'ār it*, a.-t. — S'Accuser, s'avouer coupable, صوچنمق اعتراف ـ اقرار ا *soutchounou 'ytirāf, iqrār it*, a.-t.

Acenser, v. a., donner à cens, اقطاع ا *'yqthā' it*, a.-t.

Acéphale, adj. des deux genres, باشسز *bāchsyz*, t.; بلا راس *bilā res*, a.

Acérain, adj., چلكلو *tchèliklu*, t.

Acerbe, adj., âpre, ككره *kekrè*, اكتى *ikti*, خام *khām*. — En parlant du caractère d'une personne, سرت *scrt*, t.

Acerbité, s. f., ككره لك *kekrèlik*, t.; فجاجة *fedjādjet*, a.

Acéré, e, adj., tranchant, كسكين *keskín*. — Aigu, سورى *sivri*. — Mêlé avec l'acier, چلكلو *tchèliklu*, t.

Acérer, v. a., بر مقدار چلك ايله دمرى قارشترمق *bir myqtār tchèlik ilè dèmiri qārychturmaq*, چلكلمك *tchèliklèmek*, t.

Acescence, s. f., حموض *houmouz*, a.

Acescent, adj., حامض *hāmyz*, a.; اكشيرك *ekchírek*, t.

Acéteux, se, adj., اكشى *ekchi*, t.; حامض *hāmyz*, a.

Achalandé, e, adj., الشق *alychyq*. — Boutique achalandée, الشقلو دكان *alychyqlu dukkiān*, t.-a.

Achalander, v. a., مشترى پيدا اتمك ـ بولدرمق *muchteri peïdā itmek, bouldourmaq*, t.

Acharnement, s. m., à mordre, اصرمقلق *icirmaqlyq*. — Combat acharné, صواش *sávāch*, t. — Animosité, عناد *'ynād*, a.; عنادلق *'ynādlyq*, a.-t.; كين *kín*, p.

Acharner, v. a. Voy. Exciter. S'Acharner, v. pr., عنادايله حدّتله ياپشمق *'ynādilè, hyddetlè ïāppychmaq*, a.-t.

Achat, s. m., action d'acheter, آلم *álum*, t.; اشترا *ichtirā*, مبايعه *mubāïéa*, a. — Emplette, acquisition, آلش *álich*, صاتون آلنمش نسنه *sātoun álynmich nesnè*, t.

Ache, s. f., herbe, صو كرويزى *sou kèrèvízi*, يبان كرويز *ïabān kèrèvîz*, t.; حاشا *hāchā*, p.

Acheminement, s. m., يول *ïol*, t.; عزيمت توجّه *'azímet, teveddjuh*, a.

Acheminer, v. a., يوله قومق *ïola qomaq*, يورومك *ïurutmek*, يوللمق *ïollamaq*, t.; روان ا *revān itmek*, p.-t.; تسيير ا *teciïr it*, a.-t. — S'Acheminer, يوله كيرمك *ïola guír-*

mek, يوله چقمق *ïola tchyqmaq*, t.; عازم - روانه او *'āzim, revānè ol*, رو براه او *rou berāh ol*, p.

ACHEMINÉ, adj., يوله قونلمش *ïola qonulmych*, t.; روانه *revānè*, p.; روانه اولمش *revānè olmych*, p.-t.; رهرو *rehrev*, متوجّه *mutevedjdjih*, a.

ACHÉRON, s. m., un des fleuves de l'enfer, قوم يونانيان اعتقادنجه دوزخك اقان بر ايرمغك اسمى *qavmi ïounānïān 'ytiqādindjè douzakhdè aqān bir irmāghuñ ismi*, t.

ACHETER, v. a., صاتون آلمق *sātoun álmaq*, اشترا الق *álmaq*, t.; *ichtirā it*, a.-t. — A combien avez-vous acheté cela? بونى قاچه آلدكز *bouni qātcha āldyñyz*.

ACHETEUR, s. m., ACHETEUSE, f., صاتون آليجى *sātoun álidji*, t.; مشترى *muchteri*, a.

ACHÈVEMENT, s. m., اتمام *itmām*, تتميم *tetmīm*, تكميل *tekmīl*, ختم *khatm*, a.; بتورمكلك *biturmeklik*, t.

ACHEVÉ, E, adj., بتمش *bitmich*, t.; تمام اولمش *temām olmuch*, a.-t.; متمّم *mutemmem*, a. — Accompli, مكمّل *mukemmel*, كامل *kiāmil*, a.; قصورسز *qoucourcyz*, a.-t. — Ouvrage achevé, bien fait, ايو بتمش ايش *eïu bitmich ich*.

ACHEVER, v. a., بتورمك *biturmek*, t.; تكميل ا *tekmīl it*, تمام ا *tamām it*, a.-t.; باشه چقرمق *bācha tchyqarmaq*, t.

ACHILÉE, s. f., plante, espèce de jacobée, بيك بيراق ديدكلرى اوت *biñ ïaprāq dedikleri ot*, littéralement: l'herbe aux mille feuilles; حشيشة الرّية *hachîchet urrîat*, a.

ACHOPPEMENT, s. m., الشك *ilichik*, دوشك *duchuk*. — Pierre d'achoppement, obstacle, مانع *māny'*, pl. a. موانع *mevāny'*.

ACHROMATIQUE, adj., lunette qui rend les images plus nettes, صور اشكالى ايو كوسترن دوربون *siveri echkiāli eïu gueusteren durbun*, t.

ACIDE, adj. et subst., اكشى *ekchi*, t.; حامض *hāmyz*, pl. حوامض *havouāmyz*, a.; اكشى نسنه *ekchi nesnè*, t.

ACIDITÉ, s. f., اكشيلك *ekchílik*, t.; حموضة *hamouzat*, حموضية *hamouzïet*, a.

ACIDULE, adj., اكشيرك *ekchirek*, t.; محمّض *mouhammaz*, a.

ACIER, s. m., چلك *tchèlik*, t.; فولاد *foulād*, vulg. پولاد *poulād*, p.

ACIERIE, s. f., manufacture d'acier, چلك فابريقه سى *tchèlik fābrīqācy*, t.

ACOLYTE, s. m., ملازم *mulāzim*, a.

ACONIT, s. m., plante vénéneuse, قوردكوكى خانق النمر *qourd keuku khānyq unnemr*, a.

ACOQUINER, v. a., attirer, جلب ا *djelb it*, a.-t.; داداندرمق *dādāndurmaq*, t. — S'Acoquiner, v. pr., تنبللنمك *tembellenmek*, t.

ACORE, s. f., plante des Indes, galanga, قارون *qāroun*, وج *vedj*, a.

ACOUSTIQUE, s. f., théorie de l'ouïe, قواعد قوّت سامعه بى مبيّن علم *qavā'ydi qouvveti sām'yaï mubeïïen 'ylm*, a.

Acoustique, adj., qui concerne l'ouïe, قوّت سامعه‌یه دائر *qouvveti sāmy'aïè dāïr*, a.-t.; سمعی *semi'y*, a.

Acquéreur, s. m., اله کتوریجی *élè guèturidji*, t.; تحصیل ایدن *tahsyl iden*, a.-t.; الان *alān*, t. — Acheteur, مشتری *muchteri*, a.

Acquérir, v. a., اله کتورمك *élè guèturmek*, المق *ālmaq*, t.; تحصیل ا *tahsyl it*, کسب ا *kesb it*. — une terre, بر یره مالك اول *bir ïèrè mālik ol*. — de la science, du savoir, کسب معرفت ا *kesbi ma'rifet it*, a.-t.

Acquêt, s. m., gain, قازنج *qāzandj*, t.; مامله‌ك *māmelek*, میراث دكل كسب اولنمش مال *mīrās dèïl, kesb olounmych māl*, a.-t.; فائده *fāïdè*, ربح *rybh*, منفعت *menfa'at*, a.

Acquiescement. Voyez Consentement, Adhésion.

Acquiescer, v. n. Voyez Consentir, Déférer.

Acquis, e, adj., gagné, قزانلمش *qazānylmich*, t. — Bien acquis, تحصیل اولنمش *tahsīl olounmych*, a.-t. — Savoir, pratique, ادمان *idmān*, تجربه *tedjrubè*, a.

Acquisition, s. f., صاتون آلنمش نسنه *sātoun ālynmich nesnè*, t.; تحصیل اولنمش شئ *tahsyl olounmych chéï*, a.-t.; اشترا *ichtirā*, کسب *kesb*, a.

Acquit, s. m., quittance, décharge, تمسّك *temesçuk*, a.; ادا ابرا كاغدی تذكره‌سی *edā tezkerèci*, *ibrā kiāghydi*, ابرا سندی *ibrā senèdi*, a.-t.; رجعت *ridja't*, a. — Pour l'acquit de sa conscience, تصفیه‌ٔ درونی ایچون *tasfiëï derouni itchoun*.

Acquit-à-Caution, s. m., باج تذكره‌سی *bādj tezkerèci*, a.-t.

Acquittement, s. m., action d'acquitter une dette, ادا بر بورجك ایلمسی *bir bordjuñ edā èïlèmèci*. — Acquittement, action de libérer, d'absoudre, ابرا *ibrā*, تبریه *tebrïè*, عفو *'afv*, اطلاق *ithlāq*, a.

Acquitter, v. a., une dette, بورجدن قورتلمق *bordjdan qourtoulmaq*, بورجنی ادا ا *bourdjounou edā it*, بورجنی ویرمك *bordjounou vïrmek*, بورجنی اوده‌مك *bourdjounou eudèmek*, t.; دینی ادای ا *edāï deïn it*. — S'Acquitter mutuellement, بر بریمزك ذمّتنی ابرا ا *bir birïnuñ zimmetini ibrā it*, ابرالشمق *ibrālachmaq*, حقلاشمق *haqqlāchmaq*. — Se désister, قطع علاقه ا *qath'y 'alāqa it*, a.-t.

S'Acquitter de, accomplir, faire son devoir, ادای ـ اتمام خدمت ا *edāï, itmāmi khydmet it*, a.-t. — S'acquitter de sa promesse, وعده‌سنه وفا ا *va'ydèsinè vefā it*. — Acquitter, libérer, renvoyer quitte et absous, ابرا ا *ibrā it*, اطلاق ا *ithlāq it*, تبریه ا *tebrïè it*, a.-t.

Acre (Saint-Jean-d'), ville maritime de Syrie, l'ancienne Ptolémaïs, عكا *'akkā*.

Acre, adj., piquant, دل بوران *dil bourān*, ككره *kekrè*, t.; حمیض *hamyz*, a.

Acre, s. m., mesure de terre, un arpent et demi, بر نوع بر اولچیسی *bir nev'y ïer eultchuçu*, بر بچاق دونم طوپراق *bir boutchouq deunum thoprāq*, a.-t.

Acrement, s. m., sorte de peau, بر جنس دری *bir djins deri*, t.; جلد نوعی *djild nev'i*, a.

Acreté, s. f., ککره‌لك *kekrèlik*, اکشیلك *ekchïlik*, صرپلق *sarplyq*, t.; حرافة *harāfet*, حمض *houmz*, a.

Acrimonie, s. f., صرپلق *sarplyq*, اتیلك *itïlik*, t.

Acrimonieux, se, adj., صرب *sarp*, t.; تلخی آمیز *telkhy āmïz*, p.

Acrisie, s. f., crudité des humeurs, فجاجة *fedjādjet*, a.

Acromion, s. m., le haut de l'épaule, اومز اوستی *omouz ustu*, t.; رمّانة الکتف *remmānet ul-ketf*, a.

Acrostiche, s. m., بر اسم که هر حرفی بر بیتك ابتدا سیدر *bir ism ki her harfi, bir beïtuñ ibtidāci dur*, t.

Acrotères, s. m. pl., t. de marine. Voyez Cap.

Acte, s. m. action, ایش *ich*, t.; عمل *'amel*, حرکت *hareket*, فعل *f'yl*, pl. افعال *ef'āl*; وضع *vaz'*, طور *thavr*, au pl. طورو حرکت *thavru hareket*, a.; کار *kiār*, p. — Écrit publié et pièce probante, سند *sened*, pl. سندات *senedāt*. — Actes publics, سجلات *sidjillāt*. — Décision juridique, sentence d'un juge, حجت *heuddjet*, pl. حجج *houdjedj*. — Partie d'une pièce dramatique, جزء *djuz'* et جزو *djuzv*, pl. اجزا *edjzā*, a.

Acteur, trice, subst., qui joue un rôle, تقلیدجی *taqlïdji*, a.-t.; مقلد *mouqallid*. — Baladin, چنکی *tchingui*, t. — Qui a part à une action, بر بیله اشلیین *bilè ichleïen*, بر عملك شرکتی اولان *bir 'amelde chirkèti olān*.

Actif, ve, adj., qui agit, qui a la vertu d'agir, ایشلیجی *ichlïdji*, t.; عامل *'āmil*. — Vif, prompt, چابك *tchāpouk*, p.; مقدم *mouqtim*, a. — — Laborieux, چالشقان *tchālïchqān*, t. — Verbe actif, معلوم *m'aloum* ou فعل معلوم *fy'li.m'aloum*, a.

Action, s. f., opération d'un agent, fait, ایش *ich*, t.; فعل *f'yl*, pl. افعال *ef'āl*; عمل *a'mal*, اعمال *'āmāl*, عملات *'amelāt*, a.; کار *kiār*, p. — Bonnes actions, افعال حسنه *ef'āli hacenè*, افعال ممدوحه *ef'āli memdouha*. — Mauvaises actions, اعمال قبیحه *'āmāli qabyha*. — Procédé et conduite, حرکت *hareket*, طورو حرکت *thavru hareket*. — Manière, وضع *vaz'*, pl. اوضاع *evzā'*. — Action, faculté d'agir, عمل *'amel*. — Action, demande en justice, دعوا *d'avā*. — Véhémence, chaleur, emportement, حدّت *hyddet*, کرمیت *guermïet*. — Action de grâces, remercîmens, شکر *chukur*, تشکر *techekkur*. — Action, combat, محاربه *mouhārebè*. — Pendant l'action, اثنای محاربده *esnāï mouhārèbèdè*. — Action, propriété dans une entreprise, حصه

hyscè, a.; حصّه دارلق *hyssèdārlyq*, سهم *sehm*. — Titre de cette action, حصّه سندی - تهسکی *hyscè senedi*, *temesçugui*, a.-t.

ACTIONNAIRE, s. m., حصّه دار *hyscè-dār*, a.-p.; سهم صاحبی *sehm sāhybi*.—Les actionnaires, اصحاب اسهام *ashābi eshām*, a.

ACTIONNER, v. a., محكمه يه دعوت ا *mehkemeïè d'avet it*, دعوا ا *d'avā it*, a.-t.

ACTIVER, v. a., donner du zèle à quelqu'un, تحريك ا *tahrîk it*, تشويق ا *techvyq it*, a.-t. Voy. STIMULER. — Activer le feu, اتشی طوتوشترمق *âtechi thoutouchturmaq*, t.

ACTIVITÉ, s. f., promptitude, چابكلك *tchāpouklik*, t.; سرعت *sur'at*, عجله *'adjèlè*. — Force, قوّت *qouvvet*. — Mouvement, حركت *hareket*, a. — Diligence, activité dans le travail, ايشكذارلق *ichguzārlyq*, p.-t.; يرارلق *iarārlyq*, t.; غيرت *ghaïret*, همّت *himmet*. — En activité de service, خذمتلك *khyzmettè*, a.-t.; بالفعل *bilf'yl*, a.

ACTUEL, LE, adj., présent, شمديكی *chimdiki*, t.; حاضر - درکار *hāzir*, *derkiār olān*. — Dans l'état actuel, le moment présent, شمديكی حالك *chimdiki hāldè*, شمديلك *chimdilik*, t.

ACTUELLEMENT, adv., شمدی *chimdi*, شمديلك *chimdîlik*, t.; حالا *hālā*, vulg. *halia*, a.; شمديكی حالك *chimdîki hāldè*, الحالة هذه *al-hāletu hazihi*. — Demeurant actuellement à Constantinople, حالا استانبولك متمكن اولان *hālā istāmbolda mutemekkin olān*.

ADAGE, s. m. Voyez PROVERBE, SENTENCE.

ADAGIO, t. de musique, à l'aise, posément, يواش يواش *iavāch iavāch*, t.; آهسته آهسته *āhestè āhestè*, p.

ADAM, nom propre du premier homme, آدم *ādam*, حضرت آدم *hazreti ādam*. — Le père du genre humain, ابو البشر *abou l-becher*, a.

ADANA, ville de l'Anatolie, ادنا *adanā*.

ADAPTER, v. a., ajuster, اويدرمق *ouïdourmaq*, ياقشترمق *iāqychturmaq*, ياپشترمق *iāpychturmaq*. — S'Adapter, ياپشمق *iāpychmaq*, ياقشمق *iāqychmaq*, t.

ADDITION, s. f., ce qu'on ajoute, قاتمه *qātma*, قاتش *qātich*, ارتمقلق *artmaqlyq*, t.; ضمّ *zamm*, علاوه *'ylāvè*, a.

ADDITION, s. f., règle d'arithmétique, جمل حسابی *djemmel hyçābi*, جمله *djumlè*, a.; قره جمله *qara djumlè*, t.-a. — Le résultat de l'addition, le total, يكون *ïèkioun*, a.

ADDITIONNEL, LE, adj., مضاف *muzāf*, a.; مضاف اولان *muzāf olān*, زياده اولان *ziādè olān*, متزائد *mutezāïd*, زائد *zāïd*, a.-t.

ADDITIONNER, v. a., جمع ا *djem' it*, يكون ا *ïekioun it*, ou plus correct. يكوننی ا *ïèkiounini it*, a.-t.

ADEMPTION, s. f., révocation d'un legs, d'une donation, بر وقف يابر *bir vaqf ïā bir* عطانك ابطالی

'athānuñ ibthāli, a.-t.; تبطيل وقف *tebthyli vaqf*, a.

ADEPTE, s. m., بر علم يابـــر مذهبك اسرارنه واقف اولان كمسنه *bir 'ylm, iā bir mezhebuñ esrārinè vāqyf olān kimesnè*, a.-t.; محرم *mahrem*, a.

ADERBIJAN, s. m., grande province de Perse, اذربيجان *azerbaïdjān*.

ADHÉRENCE, s. f., union d'une chose à une autre, ياپشمقلق *iāpychmaqlyq*, ياپشقلق *iāpychqlyq*, t.; التصاق *iltiçāq*, تعلق *te'alluq*. — Attachement à un parti, طرفدارلق *tharafdārlyq*, طرفدارى *tharafdāri*; a.-p.-t.; اعتصاب *'ytiçāb*, اتحاد *ittihād*, تشبث *techebbus*, a.

ADHÉRENT, E, adj., fortement attaché, ياپشقان *iāpychqān*, t.; ملاصق *mulāçyq*, متلاصق *mutelāçyq*, a. — Partisan, طرفدار *tharafdār*, a.-p.

ADHÉRER, v. n., être attaché, ياپشمق *iāpychmaq*, t.; ملاصق ـ مربوط او *mulāçyq*, *merbouth ol*. — Adhérer à un parti, à une opinion, طرف طوتمق *tharaf thoutmaq*, t.; طرفدار او *tharafdār ol*, p.-t. — à une opinion, بر قياسه ـ بر رائه موافق او *bir qyāçé*, *bir reïè muvāfyq ol*. — Consentir, قائل او *qāïl ol*, a.-t.

ADHÉSION, s. f., union, jonction, ياپشمقلق *iāpychmaqlyq*, t.; تلاصق *telāçouq*. — Consentement, رضا *ryzā*, قبول *qaboul*, a.

AD-HONORES, loc. adv., با پايه *bā pāïè*, p.

ADIANTE, s. f., plante capillaire pectorale, كشپر *kechper*, t.; كزبرة البير *kezbouret el-bîr*, a.

ADIEU, dans la bouche d'une personne qui prend congé d'une autre, اللّٰه اصمرلدق *allaha ismarladuq*, اللّٰه امانت اولك *allahè emānet olouñ*, a.-t.; خوشجه قال *khochdjè qāl*, p.-t.; الوداع *elvidāa'*. — A quoi on répond : سعادتيله *se'ādetilè*, عزتله *'yzzetilè*, دعالر *dou'āler*, دعالرسزه *dou'āler syzè*, الله بلينجه اولسون *allah bilîndjè olsoun*.

ADIEU, s. m., اسنلك *ecenlik*, t.; وداع *vidā'a*. — Se dire adieu, وداعلمق اسنلمك *ecenlèmek*, t.; *vidā'lamaq*. — Se dire, se faire mutuellement ses adieux, اسنلشمك *ecenlechmek*, t.; وداعلشمق *vidā'lachmaq*, a.-t. — Dire adieu, se séparer, ايرلمق *aïrylmaq*, t. — Quitter, abandonner, ترك ا *terk it*, a.-t.

ADIEU, c'en est fait, واردى كتدى *vārdi guitti*, بتدى ايش *betti ich*, t.

ADITION, s. f., acceptation d'un héritage, اجابت ميراث *idjābeti mīrās*, a.

ADJACENT, E, adj., بتشق *bitichyq*, s. متصل *muttacyl*, يقين *iaqyn*, a. — Endroits, lieux adjacens, بتشق اولان ير *bitichyq olān ïer*, t. — Angles adjacens, زوايا متناظره *zevāïāï mutenāzyrè*, a.

ADJECTIF, s. m., mot qui indique le mode, la qualité, وصف *vasf*,

صفت *syfet*, pl. صفات *syfāt*; نعت *n'at*, pl. نعوت *n'aout*, a.

ADJECTIF, verbal, participe actif, اسم فاعل *ismi fā'yl*. — Passif, اسم مفعول *ismi mef'oul*, a.

ADJECTIVEMENT, adv., نعتاً *n'aten*, وصفاً *vasfen*, a.

ADJOINDRE, v. a., قوشمق *qochmaq*, بيله قومق *bilè qomaq*, قاتمق *qātmaq*, t.; ترفيق ا *terfyq it*, بيله نصب ا *bilè nasp it*, معيّنه تعيين ا *maïietinè ta'iin it*, a.-t.

ADJOINT, s. m., aide, suppléant, ملازم *mulāzim*, نائب *nāïb*, معين *mo'uïn*, a. — Associé à un autre, اورتاق *ortāq*, t.; شريك *cherīk*, a.

ADJONCTION, s. f., jonction d'une personne à une autre, ترفيق *terfyq*, اشتراك *ichtirāk*, انضمام *inzimām*, a.

ADJUDANT, s. m., sous-officier d'après la nouvelle organisation militaire en Turquie, صول قول اغاسى *sol qol aghācy*. — major, صاغ قول اغاسى *sāgh qol aghācy*, t.

ADJUDICATAIRE, s. m., حكم شرعيله متصرّف اولان *hukmi cher'yilè mutecarrif olān*, a.-t.; المحكوم له *el-mahkoum lehou*, a.

ADJUDICATIF, adj., حكمى *hukmi*, a.

ADJUDICATION, s. f., تمليك شرعى *temliki cher'y*, a.

ADJUGER, v. a., حكم شرعيله تمليك ا ويرمك *hukmi cher'yilè vîrmek*, *temlik it*, a.-t.

ADJURATION, s. f., استحلاف *istyhlāf*, استقسام *istyqsām*, a.

ADJURER, v. a., الله حقّى ايچون فلان شئ ايله ديمك *allah haqqy itchoun felān cheï eïlè dîmek*, استحلاف ـ استقسام ا *istyhlāf*, *istyqsām it*, a.-t.

ADMETTRE, v. a., recevoir, قبول ا *qaboul it*. — Reconnaître pour vrai, حقدر ـ كرچكدر ديمك *haqqtur*, *guertchektur dîmek*, a.-t. — Faire recevoir, admettre, ادخال ا *idkhāl it*, a.-t.

ADMINISTRATEUR, s. m., public, مدير امور ملكيه *mudîri oumouri milkïè*, مدير *mudîr*, مدبّر *mudebbir*, وكيل *vekîl*. — de l'autorité civile, حاكم *hākim*. — Magistrat, حاكم شرعى *hākimi cher'y*. — du pouvoir militaire, chargé du maintien de l'ordre, ضابط *zābith*. — d'une exploitation quelconque, ناظر *nāzir*, وكيل *vekîl*. — Régisseur des biens d'une communauté, d'une mosquée, متولى *mutevelli*, a.

ADMINISTRATION, s. f., direction des affaires publiques, ادارهٔ امور ملكيّه *idārèï oumouri milkïïè*, تدبير امور مملكت *tedbiri oumouri memleket*, مدبّرلك *mudebbirlik*, a.-t. — Pouvoir administratif, حكومت *hukioumet*, حكم *hukm*. — Direction, inspection d'une administration publique ou particulière, نظارت *nezāret*, وكالت *vekiālet*, تنظيم امور *tanzîmi oumour*, ضبط وربط *zabth u rabth*. — Sous l'administration de votre excellence, جنابكزك زمان وكالتلرنده *djenābïnuzuñ zemāni ve-*

kiāletlerindè. — Administration des biens des mosquées, تولية *tevliet*, a.

Administrer, v. a., en général, كوزتمك *gueuzetmek*, مصلحت كورمك *maslahat gueurmek*, تدبير - اداره ا *tedbîr*, *idārè it*, ادارهٔ امور ا *idārèï oumour it*, اموری تنظيم ا *oumouri tanzîm it.* — les affaires publiques, ادارهٔ امور مملكت ا *idārèï oumouri memleket it.* — Gouverner, حكومت سورمك *hukioumet surmek*, حكم ا *hukm it.* — une province, بر ايالته حكومت ا *bir eïāletè hukioumet it.* — la justice, اجرای حق - شرع - عدالت ا *idjrāï haqq*, *cher'*, *'adālet it*, a.-t. — des preuves légales, les fournir, وجه شرعی اوزره اثبات ا *vedj'y cher'y uzrè isbāt it.*

Admirable, adj., عجيب *'adjîb*, عجايب *'adjāïb*, عجب *'adjeb.* — Chose admirable, تعجّب ايلهجك شی *te'addjub idedjek cheï*, a.; عجبلو *'adjeblu*, a.-t.; معجّب *moua'ddjeb*, a.

Admirablement, adv., بديعاً *bed'yen*, عجيباً *'adjîben*, a.

Admirateur, s. m., تعجّب ايديجی *te'addjub idîdji*, a.-t.; معجب *moa'djib*, a.

Admiratif, adj., استعجابی *ist'idjābi*, a.

Admiration, s. f., تعجّب *te'addjub*, استعجاب *isty'djāb*, حيرت *haïret*, a.

Admirer, v. a., تعجّب ا *te'addjub it*, استغراب ا *istighrāb it*, عجبه قالمق *'adjèbè qālmaq*, a.-t. Voy. Approuver.

Admis, e, adj., مقبول *maqboul*, a.; قبول اولنمش *qaboul olounmich*, a.-t.

Admissible, adj., قبول اولنه جق - اولنور *qaboul olounadjaq*, *olounour*, a.-t.; مقبول *maqboul*, a.

Admission, s. f., قبول *qaboul*, ادخال *idkhāl*, a.; قبول اولنمقلق *qaboul olounmaqlyq*, a.-t.

Admonété, adj., تنبيه - تعذير اولنمش *tembyh*, *ta'zîr olounmich*, a.-t.

Admonéter, v. a., شرعاً توبيخ - تنبيه ا *cher'en tevbykh*, *tembyh it*, a.-t.

Admonition, s. f., توبيخ *tevbykh*, تعذير *ta'zîr'*, تنبيه *tembyh*, زجر *zidjr*, a.

Adolescence, s. f., تازه لك *tāzèlik*, تازه يكتلك *tāzè ïeïtlik*, اوغلانلق *oghlānlyq*, t.; بلوغ *bulough*, بلوغيّت *buloughyïiet*, a.

Adolescent, s. m., اغلان *oghlān*, كنج *guendj*, يكت *ïeït*, t.; بالغ *bālygh*, a.; بالغ اولان كنج *bālygh olān guendj*, a.-t.; شاب *chāb*, a.

Adonis, s. m., très-beau garçon, يوسف ثانی *ïouçouf sāni*, صاحب جمال *sāhyb djemāl*, a.

Adonné, e, adj., مايل *māïl*, مقيّد *mouqaïied*, a.; هوسكار *haveskiār*, a.-p.; هوسلو *haveslu*, a.-t.

S'Adonner, v. pr., مايل - مقيّد او *māïl*, *mouqaïied ol*, هوس ا *haves it*, هوسكار او *haveskiār ol*, a.-p.-t.;

يلتنمك *ieltenmek*, ياپنمق *iāpynmaq*, t.

ADOPTER, v. a., prendre pour fils, اولاد ايدنمك *evlād idinmek*, تبنى ا *tebenni it*, اوغل ايدنمك *oghoul idinmek*, — اوغللغه قبول *oghoullygha qaboul*, اختيارا *ykhtiār it*, a.-t.; يقاسندن كچورمك *iaqācinden guetchurmek*, t. — Choisir, prendre pour soi, préférer, ترجيح ا *terdjīh it*, a.-t.

ADOPTIF, VE, adj., fils, آخرت اوغلى *ākhyret oghly*. — Fille, آخرت قزى *ākhyret qyzy*. — Frère, آخرت قرداشى *ākhyret qardāchi*, a.-t.

ADOPTION, s. f., action d'adopter, تبنى *tebenni*, ترجيح *terdjīh*, a.

ADORABLE, adj., طاپمغه — عبادته لايق *thāpmagha, 'ybādetè lāïq*, سجده قلنه جق *sedjdè qylinadjaq*, a.-t.

ADORATEUR, s. m., طاپيجى *thāpidji*, t.; عابد *'ābid*, a.; سجده ايدجى *sedjdè ididji*, سجده قلان *sedjdè qylān*, a.-t.; پرست *perest*. — Adorateur du feu, آتش پرست *âtech perest*, p.

ADORATION, s. f., سجده *sedjdè*, عبادت *'ybādet*, a.; طاپمقلق *thāpmaqlyq*, t.

ADORER, v. a., طاپمق *thāpmaq*, سجده قلمق *sedjdè qylmaq*, عبادت ا *'ybādet it*, a.-t.

ADOSSER, v. n., طياتمق *dhaïātmaq*, ارقه يه طياتمق *arqaïa dhaïātmaq*. — S'Adosser, طيانمق *dhaïānmaq*, ارقه ويرمك *arqa vérmek*, t.

ADOUCI, s. m., طتلولنمش *thatlulanmich*, t.; ملايم *mulāïm*, ليين *leïn*, a.

ADOUCIR, v. a., rendre doux, طتلو ائمك *thatlu ïtmek*, يومشامق *ïoumchāmaq*, يومشاتمق *ïoumchātmaq*. — Calmer, يواشترمق *ïavāchturmaq*, يواشلندرمق *ïavāchlandurmaq*, گوچسمك *guevchetmek*, دكدرمك *diñdurmek*, t.; — ساكن تسكين ا *sākin, teskïn it*, a.-t. — S'Adoucir, طتلولنمق *thatlulanmaq*, يواشلنمق *ïavāchlanmaq*, t.; ساكن تسكين بولمق *sākin* او *teskïn boulmaq*, a.-t.

ADOUCISSANT, E, adj., ملين *mulèïn*, a.

ADOUCISSEMENT, s. m., ملايمت *mulāïmet*, تسكين *teskïn*. — Soulagement, تسلى *tecellī*, تسلى خاطر *tecellii khāthyr*, a.-t.

ADOUCISSEUR, s. m., qui polit les glaces, جلا ويرجى *djilā vèrdji*, اينه لره جلا ويرن *āïnālara djilā viren*, t.

AD PATRES, loc. adv. (aller, être), vers ses pères, mourir, بو دنيادن انتقال ا *bou duniāden intiqāl it*, a.-t.

ADRAGANT, s. m., sorte de gomme, كتيره *ketirè*, vulg. كثيرا *kètcirā, kitrè*, صمغ كتيره *samghy ketirè*, a.-t.

ADRAMYTE, nom d'une ville ancienne et d'un golfe de l'Asie Mineure : la ville d', ادره ميط شهرى *edrèmith chehri*; le golfe d', ادره ميط كورفزى *edrèmith kurfézi*.

AD REM, adv., répondre ad rem, convenablement, جواب شافى —

كافى ويرمك *djevāb chāfi, kiāfi virmek*, a.-t.

ADRESSE, s. f., industrie, قابليت *qābilïiet*, مهارت *mehāret*, معرفت *m'arifet*, a. — Tour d'adresse, چاپكدستلك *tchāpoukdestlik*, p.-t.; دولكلك *duleklik*, t. — de lettre, مكتوب اوستى *mektoub ustu*, t. — Ruse, حيله *hîlè*, كيد *keïd*, a.

ADRESSÉ à, خطابًا *khythāben*, a. —au vice-roi d'Égypte, مصر واليسنه خطابًا *micyr vālycinè khythāben*.

ADRESSER, v. a., يوللمق *ïollamaq*, طوغرو كوندرمك *dhoghrou gueundurmek*.—la parole, بركمسه يه سويلمك *bir kimsèïè seuïlèmek*, t.; خطاب ا *khythāb it*, توجيه مقال ا *tevdjïhi meqāl it*. — S'Adresser à quelqu'un, avoir recours à lui, مراجعت ا استمداد ا *murādja'at it, istimdād it*, a.-t.

ADRIATIQUE (Mer), le golfe de Venise, وندیك دكزى - كورفزى *venedïk deñyzi, keurfezi*, t.

ADROIT, E, adj., qui a de l'adresse, قابل مهارتلو *qābil, mehāretlu*, a.-t; چيره دست *tchïrè dest*, p.; دولك *dulek*. — Rusé, حيله كار *hîlèkiār*. a.-p.

ADROITEMENT, adv., اصول ايله *ouçoul ilè*, قابليتله *qābilïetlè*, a.-t.; چاپكلكله *tchāpoukliklè*, t. — Avec grâce, ظرافتله *zerāfetlè*, a.-t.

ADULATEUR, s. m., يلتقلنيجى *ïaltaqlanïdji*, t.; مداهنه جى *mudāhenèdji*, صقاله كوليجى - يوزه *ïuzè saqāla gulïdji*, تملق ايديجى *temelluq idïdji*, a.-t.; خوش آمدى سويليجى *khoch âmedi seuïlèïdji*, p.-t.

ADULATION, s. f., مداهنه *mudāhenè*, a.; يلتقلنمقلق *ïaltaqlanmaqlyq*, چابلوسى *chābloucy*, t.

ADULER, v. a., مداهنه ا *mudāhenè it*, يوزه - صقاله - كولمك *ïuzè, saqāla, gulmek*, a.-t.; جابلوس ا *djāblous it*, t.

ADULTE, adj. et s., بيومش *büümuch*, يتشمش *ïetichmych*, t.; بالغ *bālygh*, a.; حدّ بلوغه يتشمش جوان *haddi bulougha ïetichmych djïvān*, a.-t.

ADULTÉRATION, s. f., action de gâter, d'altérer ce qui est pur, افساد *ifsād*, a.; بوزدرمقلق *bozdourmaqlyq*, t.

ADULTÈRE, s. m., زنا *zinā*, a. — Commettre l'adultère, ارتكاب زنا ا *irtikiābi zinā it*, زنا ا *zinā it*, a.-t.

ADULTÈRE, adj., زنا كار *zinā kiār*, a.-p.; زانى *zāni*, pl. زناة *zanāt* et زواني *zavāni*; féminin, زانيه *zāniet*, a.

ADULTÉRER, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; قلب ا *qalb it*, a.-t.

ADULTÉRIN, adj., زناكاردن طوغمه *zinākiārden dhoghma*, t.; (fils), ولد زنا *veledi zinā*, a.

ADUSTE, adj., brûlé, en parlant de sang, d'humeur, de bile, محروق *mahrouq*, a.; يانمش *ïānmich*, t.

ADUSTION, s. f., état de ce qui est brûlé, احتراق *yhtirāq*, a.

ADVENIR, v. a., واقع اولمق *vāqy' olmaq*, ظهور *zouhour it*, عارض اولمق *'āriz ol*, a.-t.; راست كلمك *rāst guelmek*, t.

ADVENTICE, adj., عرضی *'arazi*, a.

ADVENTIF, IVE, adj., میراثدن کلان *mirāsten guèlān*, a.-t.; عرضی *a'razi*, a.; دوشن مال *duchen māl*, مال موروث *māli mevrous*, a.

ADVERBE, s. m., t. de gramm., particule, mot qui se joint avec les verbes et les adjectifs pour exprimer les manières et les circonstances, نعت و حال *n'atu hāl*, ظرف *zarf*, pl. ظروف *zourouf*. — Particule, حرف *harf*, pl. حروف *hourouf*; ex. : Oui, adverbe d'affirmation, نعم حرف ایجاب *n'am, harfi idjāb*. Non, adverbe de négation, لا حرف نهی *lā, harfi nehi*. — Nom circonstanciel, adverbes de temps, حروف زمان *hourufi zemān*; ex. : Aujourd'hui, بوکون *bou gun*; یارن *ïārin*, demain. — Adverbes de lieu, ظروف مکان *zourufi mekiān*; ex. : Dedans, ایچنده *itchindè*; dehors, دیشارده *dichārda*. — Nom indéclinable, اسم مبنی *ismi mebni*; ex. : Hier, دون *dun*; alors, اولزمان *olzemān*; comment, نصل *nacyl*.

ADVERBIAL, adj., ظرفی *zarfi*, a.

ADVERBIALEMENT, adv., ظرفیا *zarfiān*, ظرفا *zarfān*, a.

ADVERBIALITÉ, s. f., ظرفیة *zarfiet*, a.

ADVERSAIRE, s., قارشو طوران *qārchou dhourān*, ضد *zydd*, مخالف *moukhālif*, a.; اونکو *eunègu* (vieux mot), t. — Partie adverse, خصم *khasm*, a.

ADVERSATIF, VE, adj., متضاد *mutezādd*. — Particule adversative qui marque l'opposition, la différence, حرف المباینه *harful-mubāïenè*, a.

ADVERSE, adj., مخالف *moukhālif*. — La partie adverse, دعواجیلرك بری *d'avādjïleruñ biri*. — Les parties adverses, le demandeur et le défendeur, خصما *khoucèmā*, مدّعی و مدّعی علیه *muddeï vè mudde'a 'aleïh*, a. — Faire comparaître les deux parties adverses, احضار خصما *yhzāri khoucèmā it*, a.-t.

ADVERSITÉ, s. f., بلا *belā*, مصیبت *moucîbet*, نکبت *nekbet*, فلاکت *felāket*, a.; بختسزلك *bakhtsyzlyk*, a.-t.

AÉRER, v. a., روزکارلتمق *rouzguiārlatmaq*, یللتمك *ïelletmek*. — Renouveler l'air, هوایی دکشترمك *havāïi dëïchturmek*, a.-t.

AÉRIEN, adj., هوایی *havāï*, a.

AÉRIFORME, adj., comme l'air, مانندهوا *mānendi havā*, p.

AÉROGRAPHIE, s. f., théorie de l'air, هوا معرفتی *havā ma'rifeti*, بیان طبیعت هوا *beïāni thabi'ati havā*, a.

AÉROMÈTRE, s. m., instrument pour mesurer la densité de l'air, هوا میزانی *havā mïzāni*, a.-t.

AÉROMÉTRIE, s. f., وزن هوا معرفتی *vezni havā ma'rifeti*, a.

AÉRONAUTE, s. m., هواده کزن *havāda guezen*, a.-t.

AÉROSTAT, s. m., هوا کوله سی *havā gulèci*, t.; بالون *bālon*.

AÉRUGINEUX, adj., پاسلو *paslu*, t.

AÉTITE, s. f., ou pierre d'aigle, قارتال طاشی *qārtāl thāchi*, t.;

حجر النسر *hadjer unnesr*, حجر الولادت *hadjer ul-vulādet*, a.

Affabilité, s. f., يواشلق *ïavāchlyq*, t.; ملايمت *mulāïmet*, a.; خاطر نوازلق *khāthyr nuvāzlyq*, a.-p.-t.; طتلو دللولك *thatlu dillulyk*, t.

Affable, adj., يواش *iavāch*, كولر يوزلو *guler ïuzlu*, طتلو دللو *thatlu dillu*, خوش صحبتلو *khoch sohbetlu*, خاطر نواز *khāthyr nuvāz*, a.-p.

Affabulation, s. f., sens moral d'une fable, d'un apologue, بر مثلك معنيسى *bir mecelun ma'naci*, معنئ مثل *ma'naï mecel*, a.

Affadir, v. a., لذتسزا *lezzetsyz it*, طاطسزا *thāthsyz it*, دادينى كيدرمك *dādîni guîdermek*. — le cœur, يورك بولندرمق *ïurek boulandurmaq*, t.

Affadissement, s. m., طاتسزلك *thātsyzlik*, t.

Affaiblir, v. a., زبون ا *zaboun it*, ضعيفلمق *z'aïflamaq*, زبونلمق *zabounlamaq*, تضعيف ا *taz'îf it*, زبونلق ويرمك *zabounlyq vîrmek*. — S'Affaiblir, ضعيفلنمق *zaïflanmaq*, a.-t.

Affaiblissant, e, adj., زبونلق ويرن *zabounlyq vîren*, ضعف ويرن *z'af vîren*, a.-t.

Affaiblissement, s. m., ضعف *z'af*, a.; زبونلق *zabounlyq*, قوتسزلق *qouvvetsyzlyq*, a.-t.; تضعيف *taz'yf*, a.

Affaire, s. f., ايش *ich*, t.; شئ *cheï*, خصوص *khouçous*, مصلحت *maslahat*, a.; — C'est mon affaire, cela me regarde, بو بنم ايشمدر *bou benum ichum dur*. — Cela ne vous regarde pas, ce n'est pas votre affaire, سزك ايشكز دكل *syzuñ ichuñyz deïl*. — Affaire d'état, امور ملكيه ـ دولت *oumouri milkiïè, devlet*. — Versé dans les affaires, ايش كورمش *ich gueurmich*, t.; كار ازموده *kiār āzmoudè*, امور ديده *oumour dîdè*. — Affaire, procès, دعوا *d'avā*. — Querelle, نزاع *nizā'*. — Combat, محاربه *mouhārebè*, واقعه *vāqy'a*, a.

Affairé, e, adj., ايش اوزرنده اولان *ich uzèrindè olān*, t; مشغول *mechghoul*, a.

Affaissement, s. m., فتور *futour*, ضعف *za'af*, a.

Affaisser, v. a., اندرمك *endirmek*, باصمق *bāsmaq*. — S'Affaisser, انمك *inmek*. — S'affaiblir, ضعيفلنمق *zaïflanmaq*, a.-t.

Affaiter, v. a., برچاقرى الشترمق *bir tchāqiri alichturmaq*, t.

Affaler, v. a., t. de mar., abaisser, اندرمك *endurmek*, t. — S'Affaler, v. r., s'approcher trop de la côte et manquer de vent, روزكارسز اولوب قره يه يانشمق *rouzguiār syz oloup, qaraïè ïānachmaq*, t.

Affamé, e, adj., آج *âdj.*, t.; كرسنه *gursinè*, p.

Affamer, v. a., épuiser par la faim, قرنى اجتمق *qarni adjitmaq*, اچ طوتمق *adj thoutmaq*, اجلق ايله زبون ا *adjlyq ilè zaboun it*. — Affamer une place, بر شهرى اجلق ايله

زبون ا *bir chehri adjlyq ilè zaboun it*, بر شهره قحطیله مضایقه ویرمك *bir chehrè qahthîlè mouzāïaqa vîrmek*, اجقدرمق *adjiqturmaq*.—Retrancher les vivres, ذخیره‌لری کسمك *zakhyrèlèri kesmek*, قتلق کتورمك *qtlyq guéturmek*, a.-t.

Affféager, v. a., donner une partie du fief, بر زعامتك حصّه‌سنی توجیه ا *bir zi'āmetuñ hyssècini tevdjîh it*, a.-t.

Affectation, s. f., دوزکون *duzgun*, t.; تصنّع *teçannu'*, a.

Affecté, e, adj. et part., affligé, غصّه‌لو *ghoussalu*, a.-t.; کدرلنمش *kederlenmich*, a. t.; مکدّر *mukedder*. — Faux, دوزکونلنمش *duzgunlenmich*, یالان طوغرو دکل *ialān dhoghrou dèïl*, t.

Affecter, v. a., destiner à..., تخصیص ا *takhsys it*, a. — Faire une impression pénible, اضطراب ویرمك *isthyrāb vîrmek*, a.; بولندرمق *boulandurmaq*. — Montrer, faire ostentation, کوسترمك *gueustermek*. — Prétendre, ادّعا ا *iddi'ā it*, a. — Affliger, انجتمك *indjitmek*. — Faire un usage fréquent, چوق قولانمق *tchoq qoulānmaq*. — Marquer de la prédilection, مائل اول *māïl ol*, ترجیح ا *terdjîh it*, a.-t.

Affection, s. f., accident du corps ou de l'âme, درد *derd*, علّت *'yllet*. — mélancolique, سودا *sevdā*. — Bienveillance, خیر خواهلق *khaïr khāhlyq*, p.-t. — Amour, میل *mèïl*, محبّت *mouhabbet*, a.

Affectionner, v. a., سومك *sevmek*, t.; محبّتی اولمق *mouhabbeti olmaq*, کوکل بغلمق *gueuñul baghlamaq*, محبّت کوسترمك *mouhabbet gueustermek*. — S'Affectionner à quelqu'un, برکمسهٔ دوست ایدنمك *bir kimsèï dost idînmek*, خاطرینی الهٔ آلمق *khāthyrîni èlè ālmaq*, سومك *sevmek*, t.; محبّتی اولمق *mouhabbèti olmaq*, a.-t. — Je l'affectionne beaucoup, اکا محبّتم چوقدر *anā mouhabbetum tchoqtur*.

Affectionné, e, adj., محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t. — Mon très-cher et très-affectionné ami, بنم محبّتلو دوستم *benum mouhabbetlu dostum*.

Affectueusement, adv., دوستانه *dostānè*, p.; محبّتله *mouhabbetlè*, a.-t.

Affectueux, se, adj., محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t.

Affermer, v. a., بر نسنهٔ اجاره ایله یا آلمق یا ویرمك *bir nesnèï idjārè ilè, iā ālmaq iā vîrmek*, a.-t. — Donner à ferme, اجاره‌یه کرایه ویرمك *idjārèïè, kirāïè vîrmek*. — Prendre à..., کرایه یا اجاره‌یه آلمق *kirāïè, idjārèïè ālmaq*, استیجارا *istîdjār it*, a.-t.

Affermir, v. a., برکتمك *berkitmek*, قوی ا *qavi it*, متین ا *metîn it*, متانت ویرمك *metānet vîrmek*, a. — S'Affermir, استحکام بولمق *istihkiām boulmaq*, a.-t.

Affermissement, s. m., تقويه *taqvïè*, تمكين *temkïn*, a.

Affété, adj., دوزكون *duzgun*, t.; مصنع *mouçanny'*, a.

Affétérie, s. f., تصنّع *teçannu'*, تكلّف *tekelluf*, a.

Affiche, s. f., يافته *ïāfta*, t.

Afficher, v. a., يافته ايله اعلان ا *ïāfta ilè i'lān it*. — Placarder, ديواره يافته ياپشترمق *divārè ïāfta ïāpichturmaq*. — Publier, تشهير ا *techhïr it*, a.-t.; دستان ا *destān it*, p.-t. — S'Afficher, مهارتنى صاتمق *mehāretini sātmaq*, كندينى تشهير ا *guendïni techhïr it*, دستان او *destān ol*, p.-t.

Afficheur, s. m., ديواره يافته ياپشتريجى *divārè ïāfta ïāpichturidji*, t.

Affidé, adj., معتمد *mu'temed*, a.; معتمد عليه *mu'temed 'alèïh*, a. — Une personne affidée, امين بر كشى *emïn bir kichi*, a.-t.; محرم *mahrem*, a.

Affilé, adj., كسكين *keskïn*. — Avoir la langue bien affilée, دلباز او *dilbāz ol*, p.-t.

Affiler, v. a., بلمك *bilèmek*, بلتمك *biletmek*, t.

Affiliation, s. f., ادخال *idkhāl*, a.

Affilier, v. a., بر جمعيته ادخال ا *bir djem'ïètè idkhāl it*, a.-t.

S'Affilier, v. pr., بر جمعيته كيرمك - اشتراك ا *bir djem'ïètè guïrmek, ichtirāk it*, a.-t.

Affiloir, s. m., pierre pour donner le fil, بلكو طاشى *bilègu thāchi*, ou simpl. بلكو *bilègou*, t.

Affinage, s. m., des métaux, تطهير معادن *tathhïri m'āden*. — du sucre, تصفيهٔ شكر *tasfïèï cheker*, a.-t.

Affiner, v. a., تميزلمك *temïzlèmek*, ايتلمق *aïtlamaq*, t.; پاك ا *pāk it*, p.-t.; تطهير - تصفيه ا *tathhïr, tasfïè it*, a.-t.

Affinerie, s. f., lieu où l'on affine le sucre, شكر تصفيه خانه‌سى *cheker tasfïè khānèci*, a.-t.

Affineur, s. m., تصفيه ايديجى *tasfïè idïdji*, a.-t.

Affinoir, s. m., كتانى تميزليجك آلت *ketāni temïzlïèdjek alet*, t.-a.

Affinité, s. f., parenté, خصلق *khyssimlyq*, قرابت *qarābet*, مصاهرت *muçāheret*. — Liaison, rapport, مناسبت *munācebet*, a.; معاشرت *mou'ācheret*. — Avoir de l'affinité avec quelqu'un, معاشرت ا *mou'ācheret it*. — Affinité, communauté de genre; d'espèce, مجانسة *mudjānecet*, a.

Affiquets, s. m. pl., petits ajustemens de femmes, قرى زينتجيلرى *qary zïnetdjyqleri*, t.

Affirmatif, ve, adj., مصدّق *mouçaddyq*, a.

Affirmation, s. f., تصديق *tastyq*, اقرار *yqrār*, a.

Affirmativement, adv., اقرار ايله *yqrār ilè*, a.-t.; اقرارًا *yqrāren*, بالتصديق *bittasdyq*, a.

Affirmer, v. a., اقرار ا *yqrār it*, تصديق ا *tastyq it*. — avec serment, يمين ايله تصديق ا *ïemïn ilè tastyq*

it, تحقيقلمك *tahqyqlèmek*, - اقرارو تصديق ا *iqrāru, tastyq it*, a.-t.

Affixe, adj., t. de gramm., se dit des pronoms joints à la fin des mots, ضمير متصل *zamîri muttacyl*, a. — Particule affixe, ادات *edāt*, a.

Afflictif, ve, adj., عقوبتلو *oqoubetlu*, a.-t.

Affliction, s. f., قساوت *qaçāvet*, الم *elem*, a.; قايغو *qāïghou*, t.; كدر *keder*, غم *gham*, حزن *huzn*, a.

Affligeant, e, adj., الم ويرن *elem vîren*, كدرلو *kederlu*, a.-t.; مكدر *mukedder*, a.

Affligé, adj., حزين *hazîn*, كدرلو *kederlu*, محزون *mahzoun*, مكدر *mukedder*, a.; خاطری قالمش *khāthyri qālmich*, a.-t.

Affliger, v. a., قساوت ويرمك *qaçāvet vîrmek*, كدر ويرمك *keder vîrmek*, a.-t.; غصه لندرمك *ghoussalendurmek*, t. — S'Affliger, غم يمك *gham iemek*, كدرلنمك *kederlenmek*, قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, a.-t.

Affluence, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, t.; كثرة *kesret*, a. Voy. Foule.

Affluent, adj., ملتقى *multeqi*, اوشيجى بر يره اقان *bir ièrè aqān, uchîdji*, t.

Affluer, v. a., اوشمك *uchmek*, بر يره اقمق *bir ièrè aqmaq*. — Se jeter dans..., منصب اولمق *mounseb olmaq*, دوكلمك *deukulmek*. — Se réunir en foule, - جمع ازدحام قلوب اولمق *djem' olmaq, izdihām* غلبه ايله كلمك - كيرمك *qylup ghalèbè ilè guelmek, guîrmek*.

Affoler, v. a., دلى - ديوانه ا *deli, divānè it*, p.-t.; عشقندن مجنون ا *'ychqyndeñ medjnoun it*.

S'Affoler, v. pr., s'engouer de..., بر شيئك دليسى اولمق *bir cheïiuñ delici olmaq*, t.; مجنون اولمق *medjnoun olmaq*, a.-t.; دلورمك *dèlurmek*.

Affourcher, v. a., t. de mer, poser les ancres en croix, دكزده بردمر اوزرينه بردمری دخی آتمق *denizdè bir demir uzerinè bir demiri dakhy âtmaq*, t.

Affourager, v. a., طواره يمكو ويرمك *dhavāra ïeïgu vîrmek*, t.

Affranchi, e, s., آزاد اولمش *āzād olmich*, t.; آزاد *āzād*, عتيق *'atyq*, عاتق *'ātyq*, a.; آزادلو *āzādlu*.

Affranchir, v. a., mettre en liberté, آزاد ا *āzād it*, آزادلق ويرمك *āzādlyq vermek*, آزادلمق *āzādlamaq*. — Exempter, عفو ا *'afv it*. — Délivrer, قورتارمق *qourtārmaq*, t. — S'Affranchir, قورتلمق *qourtoulmaq*, t.; اطلاق اولنمق *ithlāq olounmaq*, a.-t.

Affranchissement, s. m., اطلاق *ithlāq*. — Délivrance, خلاص *khalās*. — Affranchir une lettre, بر مكتوبك نقليه سنى پيشين ويرمك *bir mektoubuñ naqlièsini pichîn vîrmek*, t. — Affranchissement d'une lettre, - ويرله جك بوسته اجرتى پاره سى *virilèdjek posta eudjrèti, pāraci*, t.

Affres, s. f. pl., grande peur, قورقو *qorqou*, اهوال *ehvāl*. — Les

affres de la mort, موتك اهوالری *mevtuñ ahvâlleri*, a.-t.

Affrétement, s. m., نول *nevl*, نول سفینه *nevli sefînè*, t.

Affréter, v. a., نول ایله آلمق, طوتمق *nevl ilè âlmaq, thoutmaq*, کرا ایله کمی طوتمق *kirâ ilè guèmi thoutmaq*. a.-t.

Affréteur, s. m., کرا ایله کمی طوتان کمسنه *kirâ ilè guèmi thoutân kimesnè*, t.

Affreusement, adv., وجه مکروه اوزره *vedjhi mekrouh uzrè*, a.-t.

Affreux, se, adj., قورقونج *qorqoundj*, t.; مکروه *mekrouh*, a.; هولناك *hevilnâk*, p.; مهول *mèhoul*, a.

Affriander, v. a., یملمك *îemlèmek*, مزه لمك *mezèlèmek*, داداندرمق *dâdândurmaq*, t.

Affront, s. m., رسوایلق *rousvaylyq*. — Injure, سوکش *seuguch*, t.; تحقیر *tahqyr*, a.

Affronter, v. a., قورقوسز هجوم ایت *qorqousyz hudjoum it*, بصغوت *basghout it*, دشمن اوزرینه کلمك *duchmen uzerinè guelmek*, t.; اقدامله یگتامیلکه دلیرانه میدانه گیرمك *yqtâmilè dilêrânè mêidânè guîrmek*, بی پروا اول *bi pervâ ol*. — Ne pas craindre, قورقمامق *qorqmamaq*, t.

Affronterie, s. f., tromperie, خیانت *khyânet*, a.

Affronteur, s. m., خاین *khâïn*, a.

Affublement, s. m., کیجمك *gueïcdjek*, کیسی *gueüsi*, t.

Affubler, v. a., بدن و باشنی اورتمك *beden vè bâchi eurtmek*.

S'Affubler de, v. pr., s'entêter de quelqu'un, عنادله برکمسنه یی مصاحب چقمق *inâdilè bir kimesnèïi muçâhyb tchyqmaq*. — Se vêtir, se couvrir la tête, le corps, وجود و باشنی اورتمك *vudjoud vè bâchini eurtmek*, t.

Affut de canon, s. m., طوب عربه سی *thop arabaci* — Être à l'affût, v., فرصت اولمق - کوزلمك *furçat avlâmaq, gueuzlèmek*, t.

Affuter, v. a., mettre un canon sur son affût, en mire, نشانه مطابق اولدرق طوپی عربه سنه وضع ایت *nichânè muthâbyq olaraq thopy 'arabacinè vaz' it*, t. — Affûter, aiguiser, بلمك *bilèmek*, t.

Afin de et Afin que, conj., تا *tâ*, تاکه *tâki*; بویله که *beuilè ki*, t.; حتی *hatta*, a; ایچون *itchoun*. — Afin de voir, ایچون کورمك *gueurmek itchoun*.

Africain, e, adj. et s., افریقالو *afrîqâlu*, t.; افریقی *afrîqi*, مغربی *maghrebi*, a.

Afrique, s. f., افریقا *afrîqâ*, غرب مملکتی *gharb memleketi*, a.-t.

Aga, s. m., seigneur, chef militaire en Turquie, اغا *aghâ*. — des janissaires, یکیچری اغاسی *ïeñitchèri aghâci*. — Le chef des eunuques noirs, l'un des premiers dignitaires de l'empire ottoman, قزلر اغاسی *qyzlar aghâci*, ou دارالسعاده اغاسی *dârusse'adè aghâci*. — Officiers de la cour ottomane ou agas de l'étrier impérial, رکاب اغالری *rikiâb aghâleri*.

AGAÇANT, E, adj., نازلو *nāzlu*, p.-t.; عشوه كر *'ychvè-guer*, p.

AGACE ou AGASSE, s. f. Voy. PIE.

AGACEMENT, s. m., قامشترمه *qāmachturma*. — des dents, ديش قامشترلمه‌سی *dich qāmachturilmaci*. — Mes dents sont agacées, ديشلرم قامشدی *dichlerum qāmachty*.

AGACER, v. a., provoquer, قندرمق قودورتمق *qyndurmaq*, *qoudourtmaq*, t.; تحريك ا *tahrik it*, a.-t. — Chercher à plaire par des manières attrayantes, نازلنمق *nāzlanmaq*, جلوه كر او *djilvè-guer ol*, p.-t.

AGACERIE, s. f., ناز نازوشيوه *nāz*, *nāzu chivè*, p.

AGALLOCHE, s. m., bois d'aloës, عود اغاجی *'oud aghādji*, a.-t.

AGAME, s. m., كرتنكله جنسی *kertenkelè djinsi*, t.

AGARIC, s. m., غريقون *gharīqoun*, t.

AGASILLIS, s. m., arbrisseau, شجرة الاشاق *chedjeretul-ouchaq*, a.

AGATHE, s. f., باباقوری *bābāqouri*, t.; عقيق يمانی *'aqyqy ïèmāni*, حجر يمانی *hadjeri ïèmāni*, a.

AGAVE, s. f., امريقه‌دن برجنس عود اغاجی *ameriqaden bir djins 'oud aghādji*, t.

AGE, s. m., ياش *ïāch*, t.; سن *sinn*, a. — Quel âge a-t-il? قاچ ياشنده در *qātch ïāchinda dur*. — Il a vingt ans, يكرمی ياشنده در *ïèrmi ïāchinda dur*. — L'âge d'or, ايام نعيم و بركات *ëïāmina'im u berekiāt*. — Le moyen-âge, époque historique, اعصار متواسطه يعنی اول ازمنه كه هجرة محمّديدن بده ايدوب تا فتح قسطنطنيه وقتنه قدر ممتددر *'açāri mutevācitha, t'ani ol ezmenè ki hidjreti mouhammedïden bed' idup tā fethi qosthanthinïè vaqtinè qadar mumtedtur*. — L'âge de l'enfance, ايّام صباوة *eïāmi sabāvet*, a.

AGÉ, E, adj., qui a tel âge, ياشلو *ïāchlu*, t. — Je ne vous croyais pas si âgé, اولقدر ياشلو ظنّ ايتمزايدم *oqadar ïāchlu zann itmez idum sizi*. — Agé, avancé en âge, مسنّ *mouïnn*, a.; قوجه *qodja*, t.; ياشنی المش *ïāchini almich*. — C'est un homme âgé de soixante ans, التمش ياشنده بر ادمدر *altmich ïāchinda bir ademdur*. — Il est plus âgé que moi, بندن بيوكدر *benden buïuktur*. — Il est moins âgé que moi, بندن كوچكدر *benden kutchuktur*.

AGENCE, s. f., وكيللك *vekîllik*, a.-t.

AGENCEMENT, s. m., دوزمكلك *duzmcklik*, دوزش *duzich*, دوزن *duzen*, t.; ترتيب *tertîb*, نظام *nizām*, a.

AGENCER, v. a., ajuster, دوزتمك *duzetmek*, دوزن ويرمك *duzen virmek*, اويدرمق *ouïdurmaq*, يقشدرمق *ïāqychturmaq*, t.

AGENDA, s. m., يازار يوزار *ïāzār bozār*, احمق دفتری *ahmaq defteri*, t.

S'AGENOUILLER, v. réfl., چوكمك *tcheukmek*, ديز چوكمك *diz tcheukmek*, t.

Agent, s. m., tout ce qui agit, عامل *'āmil*, pl. عمّال *'ammāl*. — Celui qui fait les affaires d'une société, d'un individu, وكيل *vekīl*, pl. وكلا *vukèlā*, a.; كتخدا *ketkhouda*, v. كحيا *kiahïā*, *kiaïa*. — de change, صراف *sarrāf*, a.; اقچه دلالی *aqtchè tellāli*, t. — Agent politique, fonctionnaire public, مأمور *mè'mour*. — d'un consul dans les Échelles du Levant, ou vice-consul, قونسلوس وكيلی *qonçolos vekīli*.

Agglomération, s. f., اجتماع *idjtimā'*, تراكم *terākum*, جمع *djem' a*, يغن *ïghyn*, t.

Agglomeré, e, adj., جمع اولنمش *djem' olounmich*, a.-t.; يغلمش *ïghylmich*, t.

Agglomérer, v. a., جمع ا *djem' it*. — S'Agglomérer, جمع اول *djem' ol*, *olounmaq*, a.-t. Voy. Amasser.

Agglutinant ou Agglutinatif, adj., اوكسه‌لو *euksèlu*.

Agglutination, s. f., بر پاره‌زك *bir ïāranuñ* ياپشمسی - قپانمسی اوكسه‌لنمه *ïāpichmaci*, *qapānmaci*, *euksèlenmè*, t.

Agglutiner, v. a., پاره‌يی تكرار ياپشترمق - بركيتمك *ïārai tekrār ïāpichturmaq*, *berkitmek*. — S'Agglutiner, پاره‌يی تكرار ياپشمق - قبوقلنمق *ïārai tekrār*, *ïapichmaq*, *qabouqlanmaq*, t.

Aggravant, e, adj., بيوك ايدن *buïuk iden*, t.; معظم *mou'azzem*, a.

Aggraver, v. a., بيوتمك *buïutmek*, بدتر ا *bedter it*, p.-t. — une faute, un crime, بر كناهی بيوتمك *bir gunāhi buïutmek*, t.

Agile, adj., prompt, چاپسك *tchāpouk*, چالاك *tchālāk*, p. — Léger, خفيف *khafif*, a.

Agilement, adv., چاپكلكله *tchāpoukliguilè*, p.-t.; سرعتله *sur'atilè*, a.

Agilité, s. f., چاپكلك *tchāpouklik*, p.-t.; سرعت *sur'at*, a.

Agio, t. de banque et de change, différence entre l'argent courant et l'argent de banque ou de change sur une même place, اقچه باش *bāch*, اقچه باشی *aqtchè bāchi*, t. — Bénéfice qu'on fait sur des espèces dont le prix est fixé par le gouvernement, كار *kiār*, باش *bāch*, t.; ربح *ribh*, a. — Dans une acception moins propre, quoique très-commune, intérêt de l'argent prêté, معامله *mou'amelè*. — Remise sur un paiement anticipé, ادا اولنه‌جق مبلغك تنزيل جزوی *edā olounadjaq*, *meblaghuñ tenzili djuzvi*, a.-t.

Agiotage, s. m., مرابحة *murābahat*, a.

Agioter, v. n., اقچه باشی ايله مرابحت ا *aqtchè bāchi ilè murābahat it*, a.-t.

Agir, v. a., par action, ايشلمك *ichlèmek*, t.; عمل ا *'amel it*. — par mouvement, حركت اوزره‌او *harèket uzrè ol*, a.-t. — Négocier, s'employer, ايش كورمك *ich gucurmek*. — Produire un effet, opérer une impression, تأثير ا *te'cïr it*. — Agissant sur son esprit, ضميرنه تأثير ايدوب *zamïrinè te'cïr idup*. —

S'Agir, falloir, كرك او *guèrek ol.* — Il s'agit de partir, كتمك كرك *guitmek guèrek.* — Il s'agit, il est question entre nous de cela, لاقردیمز بو مادّه اوزرنك در *lâqyrdymuz, bou maddè uzerindè dur.*

Agissant, e, adj., ایشلیجی *ichlëïdji,* t.; عامل *'âmil,* a.

Agitateur, s. m., فتنه قوپاریجی *fitnè qopârîdji,* t.; فتنه انگیز *fitnè enguïz,* p.; زوربا *zorbâ,* t.

Agitation, s. f., secouement, mouvement, صالنمقاق *sâlinmaqlyq,* دپرنش *teprenich,* صالنش *sâlinich,* t.; حرکت *hareket.* — des flots, دکز دالغلنمه‌سی *deñyz dâlghalanmaci,* t.; تموّج *temevvudj.* — Peine, tourment, اضطراب *izthyrâb,* a. — Trouble, tumulte, فتنه *fitnè,* اختلال *ykhtilâl,* فساد *feçâd.* — Défaut, manque de calme, راحتسزلك *râhatsyzlyk,* a.-t.

Agité, e, adj., en mouvement, صالنمش *sâlanmich,* t.; متحرّك *mutcharrik.* — Troublé, tourmenté, راحتسز *râhatsyz,* a.-t.; مضطرب *mouztharib,* بیحضور *bîhouzour.* — Ému, متأثّر *mutè'essir,* a.

Agiter, v. a., remuer, صالمق *sâlmaq,* دپرتمك *tepretmek,* t.; تحریك ا *tahrîk it,* حرکته کتورمك *harèketè guèturmek,* a.-t. — Remuer les liquides, چالقتمق *tchâlqatmaq,* t. — une question, discuter, بحث ا *bahs it,* a.-t. — S'Agiter, دپرنمك *teprenmek,* چابالنمق *tchâbâlanmaq,* t.; حرکتلنمك *hareketlenmek,* حرکت اوزره *hareket it,* حرکت اوزره او *hareket uzrè ol.* — Être discuté, مباحثه اولنمش *mubâhacè olounmich,* a.-t.

Aglactation, s. f. Voy. Allaitement.

Agnat, s. m., قاین *qâïn,* t.

Agnation, s. f., parenté, قرابت *qarâbet,* a.

Agneau, s. m., قوزی *qouzou,* t. — Agneau pascal, حمل الله *hamloullah,* a. — Au figuré, une personne très-douce, بغایت ملایم و مظلوم بر کمسنه *beghâïet mulâïmu mazloum bir kimesnè.*

Agneline, s. f., قوزی یوکسی *qouzou ïuñi,* t.

Agnelins, s. m. pl., قوزی دریلری *qouzou derîleri,* t.

Agnus-Castus, s. m., arbrisseau, بر نوع اغاجچق *bir nev'y aghâdjdjiq,* بش پرمق اوتی *bech parmaq oty,* ای تخمی *âï tokhoumy,* t.; اغناس *aghnâs,* کف مریم *kefi meryem,* a.

Agonie, s. f., جان چکشمه‌سی *djân tchekichmèci,* صوك نفس *soñ nefes,* t.; نزع روح *nez'y rouh.* — Vive angoisse, عظیم اضطراب *'azîmi izthirâb.* — Être à l'agonie, صوك نفس ویرمك *soñ nefes vîrmek,* t.

Agonir, v. a., dire des injures, سوکمك *seuïmek,* t.

Agonisant, e, adj., جان چکشن *djân tchekichen,* t.; جان بر لب *djân ber leb,* p.

Agoniser, v. n., جان چکشمك *djân tchekichmek,* p.-t.

AGRAFE, s. f., قوپچه *qopteha*, t.

AGRAFER, v. a., قوپچه‌لمق *qoptchialamaq*, توقه‌لمق *toqalamaq*, t.

AGRAIRE, adj., تقسیم اراضیه دائر *taqsîmi erâzîè dâïr*, a.-t.

AGRANDI, E, adj., بیومش *büümich*, t.; ارترلمش *arturilmich*, t.

AGRANDIR, v. a., بیوتمک *büütmek*, بیولتمک *büültmek*, بیوك ا *büük it*, t. — Donner plus d'étendue, ارترمق *arturmaq*, توسیع ا *tevsy' it*, a.-t. — S'Agrandir, بیوکلنمک *büüklenmek*, ازدیاد بولمق *izdiâd boulmaq*, a.-t.

AGRANDISSEMENT, s. m., بیومه *büümè*, ارتمقلق *artmaqlyq*, t.; ازدیاد *izdiâd*, توسیع *tevsy'*, a.

AGRÉABLE, adj., qui plaît, مقبول *maqboul*, a.; مقبوله کچر *maqboulè guetcher*, مطبوع *matbou'*. — Particulièrement en parlant des choses et des personnes, خوش *khoch*, p.; لطیف *lathyf*, a. — D'un naturel agréable, لطیف مشرب *lathyf mechreb*. — Une personne agréable, خوش صحبت بر ذات *khoch sohbet bir zât*.

AGRÉABLEMENT, adv., لطافتله *lèthâfetilè*, a.-t.; بر خوشجه *bir khochdjè*, t.-p. — Avec plaisir et agrément, ذوق و صفا ایله *zevk u safâ ilè*, a.-t.

AGRÉER, v. n., trouver bon, agréable, حظ ا *hazz it*, a.-t.; بکنمک *beïenmek*, t.; خوشلنمق *khochlanmaq*. — Recevoir favorablement, قبول ا *qaboul it*. — Consentir, trouver bon, راضی اول *râzi ol*, a.-t. — Faire agréer, بکندرمک *beïendurmek*. — Agréer, en t. de mar., équiper un vaisseau, کمی دوناتمق *guemi donâtmaq*, t.

AGRÉEUR, s. m., qui agrée un vaisseau, سفینه لاتی ویرن *sèfînè alâti vîren*. — Sorte de courtier, سمسار مقوله‌سی *simsâr maqoulèci*. — Ouvrier qui travaille le fil de fer, دمر تلی ایشلین - ایشجی *dèmir teli ichleïen, ichdji*, t.

AGRÉGATION, s. f., assemblage, اجتماع *idjtimâ'*, a.; قاتش *qâtich*. — Amas de choses, مجموعه *medjmou'a*, a.; یغین *îghyn*, t. — Réception, admission dans un corps, une compagnie, قبولیت *qaboulïet*, ادخال *idkhâl*, a.

AGRÉGÉ, s. m., en droit, en médecine, suppléant d'un professeur, ملازم *mulâzim*. — Médecin reçu au collège de médecine, مدرسهٔ طبابتلك مقبل اولمش اولان حکیم *medrèceï thybabettè maqboul olmych olân hekîm*, حکیملرك زمره‌سنه معدود اولان *hekîmlerun zumrecinè ma'doud olân*, a.-t.

AGRÉGER, v. a., recevoir, admettre, ارایه المق *arâïè almaq*, t.; ادخال ا *idkhâl it*. — S'Agréger, v. pr., بر جماعته کیرمک *bir djemâ'atè guîrmek*, a.-t.

AGRÉMENT, s. m., approbation, consentement, رضا *rizâ*. — Avec l'agrément, le consentement du souverain, پادشاهك حسن رضاسی اوزره *pâdichâhun husni rizâci uzrè*. — Bonne grâce, air qui plaît, manières qui agréent, لطافت *lethâfet*. —

Chose agréable, ذوقلو شی *zevqlu cheï.* — Plaisir, sujet de satisfaction, حظ *hazz*, ذوق *zevq*, ذوق و صفا *zevq u safā.* — Amusement, اکلنجه *eïglendjè*, نزهت *nuzhet.* — Ornement, زینت *zïnet*, a.

Agrès, s. m. pl., بر سفینه‌نك دونانمه‌سنه لازم کلان جمیع لاتی *bir sefïnènïn donatmācïnè lāzim guelen djèmï' alāti*, t.

Agresseur, s. m., اوّل اوران *evvel ourān*, باصیجی *bācïdji*, t.; صائل *sāïl*, a. — Repousser l'agresseur, دفع صائل ا *def'y sāïl it*, a.-t.

Agression, s. f., باصقن *bāsqoun*, t.; صولت *savlet*, هجوم *hudjoum*, a.; الك هجوم *ilk hudjoum*, t.-a.

Agreste, adj., یبانی *ïabāni*, t.; صحرایی *sahrāï*, برّی *berri*, a.

Agricole, adj., adonné à l'agriculture, زراعته مشغول *zirā'at ilè mechghoul.* — Relatif à l'agriculture, زراعته دائر *zirā'atè dāïr*, a.-t.; زارع *zāry'*, فلاحی *fellāhi*, a.

Agriculteur, s. m., زراعت ایدیجی *zirā'at idïdji.* Voy. Cultivateur.

Agriculture, s. f., زراعت *zirā'at*, فلاحة *felāhat*, حراثت *harācet*, a.; چفتجیلك *tchiftdjïlïk*, t.

S'Agriffer, v. pron., طرنق ایله یاپشمق - طوتنمق *thyrnaq ilè ïāpichmaq, thoutounmaq*, t.

Agripaume, s. m., plante, فراسیون القلب *ferācïoun ul-qalb*, a.

Agripper, v. a., قاپمق *qāpmaq*, پنچه‌لمك *pentchèlèmek.* — S'Agripper, پنچه‌لنمك *pentchèlenmèk*, t.

Agronome, adj. et s. m., versé dans la science de l'agronomie, فنّ زراعتك ماهر *fenni zirā'attè māhir.*

Agronomie, s. f., théorie de l'agriculture, علم زراعت *'ylmi zirā'at*, علم الفلاحة النظری *'ylm ul-felāhāt unnazari*, a.

Aguerri, e, adj., محاربه کورمش *mouhārèbè gueurmuch*, t.; جنك آزموده *djenk ázmoudè*, p.; جنکه اوکرنمش *djenguè eugrenmich*, t. — Il n'est pas aguerri, جنك احوالن بیلمز *djenk ahvālïn bïlmez.*

Aguerrir, v. a., جنکه الشترمق *djenguè alichturmaq.* — S'Aguerrir, جنکه الشمق *djenguè alichmaq.* — S'habituer, الشمق *alichmaq.* — Prendre de l'âge, غیرته کلمك *ghaïretè guelmek*, a.-t.

Aguets, s. m. pl., lieux pour guetter (vieux mot); être aux aguets, se mettre aux aguets, فرصتی کوزتمك *fourçati gueuzetmek*, a.-t.; پوصوده - کمینك او *pouçouda, kemïndè ol*, p.-t.; پوصوده طورمق *pouçouda dhourmaq*, t.

Ah! interject., اه *āh*, واه *vāh*, وای *vāï*, a.-t.

Aheurtement, s. m., عناد *'ynād*, a. Voy. Obstination.

S'Aheurter, v. pr., pour s'obstiner, s'opiniâtrer. Voyez ces mots.

Ahubi, adj., شاشقن *chāchqun*, شاشمش *chāchmich*, t.; مبهوت *mebhout*, a.; بیهوش *bïhouch*, p.

AHURIR, v. a., fam., شاشرمق *chāchyrmaq*, t.; بيهوش ا *bihouch it*. — S'Ahurir, شاشمق *chāchmaq*, t.; سرسم اول *sercem ol*, p.-t.

AIDE, s. f., secours, assistance qu'on donne à quelqu'un, ياردم *iārdum*, t.; مدد *meded*, عون *'avn*, اعانت *y'ānet*, معاونت *mou'āvenet*.

AIDE, s. m., celui qui aide à un autre, le seconde, ياردمجى *iārdumdji*, t.; معين *mou'in* (ce mot signifie également aide-de-camp). — Aide, lieutenant, adjoint, ملازم *mulāzim*, a. — Aide de cuisine, اشجى يماغى *achdji iamāghy*, t.

AIDER, v. a., ياردم ا *iārdum it*, t.; امداد ا *imdād it*, اعانت ا *y'ānet it*, a.-t. — Venir en aide, porter secours, ياردم يتشترمك *iārdum ietichturmek*. — S'Aider, se porter mutuellement secours, ياردملشمق *iārdumlachmaq*, t.; بربرنه معاونت ا *bir birinè mou'āvenet it*, a.-t. — Faire usage, se servir, قوللنمق *qoullanmaq*, t.

AIDES, s. f. pl., subsides sur les boissons pour *aider* à soutenir les dépenses de l'état, مشروبات رسوماتى *mechroubāt rouçoumāti*, a.-t.

AÏDIN (Guzel-Hyçar), ville de l'Asie-Mineure, ايدين كوزل حصار *aïdīn guzel hyçār*.

AÏE! interjection qui marque la douleur, هاى *hāï*, p.; واه *vāh*, t.

AÏEUL, s. m., pl. AÏEUX, بيوك اتا *buïuk atā*, دده *dèdè*, t.; جد *djedd*, pl. a. اجداد *edjdād*.

AÏEULE, s. f., بيوك انا *buïuk anā*, t.; جدّة *djeddè*, a.

AIGLE, s. m., oiseau, قرتال *qartāl*, قره قوش *qara qouch*, t.; نسر *necir*, pl. a. نسور *nuçour*. — L'aigle (constellation), نسر *necir*, نسر طائر *nesr thaïr*. — Pierre d'aigle, حجر الولادة *hadjer el-vuldādet*. Voyez AÉLITE.

AIGLE, s. f., étendard, بيراق *baïrāq*, t.

AIGLON, s. m., قرتالجق *qartāldjiq*, قرتال ياوروسى *qartāl ïavrouçou*, t.

AIGRE, adj., acide, اكشى *ekchi*, ترشى *turchu*. — S'Aigrir, tourner à l'aigre, اكشيمك *ekchímek*. — Aigre, en parlant de l'humeur, du caractère, سرت *sert*, t.

AIGRE DE CÈDRE, s. m., برجنس ليمون صويى *bir djins limoun souï*, t.

AIGRE-DOUX, adj. m., AIGRE-DOUCE, fém., مبخوش *maïkhoch*, p.

AIGREFIN, s. m. Voyez ESCROC.

AIGREFIN, s. m., poisson, اشك بالغى *echek bālyghy*, t.

AIGRELET, adj., اكشيجه *ekchídjè*, t.

AIGREMENT, adv., سرتلكله *sertlyguilè*, t.

AIGREMOINE, s. f., plante apéritive, قاسق اوتى *qāçyq oty*, t.; غافث *ghāfys*, غافت *ghāfyt*, a.

AIGREMORE, s. m., charbon pulvérisé pour le feu d'artifice, كمور توزى *kumur tozy*, t.

AIGRETTE, s. f., oiseau, بالقجل *bālyqtchil*, t. — Panache, سرغوج

sarghoudj. — du sultan, زلف *zulf*. — des soldats turcs, espèce de décoration qui ne se portait autrefois qu'à l'armée, چلنک *tchelenk*, t.; — Léger bouquet de pierres précieuses, aigrette du chah de Perse, چکه *tchekè*, p.

AIGREUR, s. f., qualité de ce qui est aigre, اکشیلک *ekchīlik*, t.; ککره‌لک *kèkrèlik*. — Amertume, disposition à se fâcher, سرتلک *sertlik*, t.; خشونت *khouchounet*, a.

AIGRI, E, adj., passé à l'aigre, اکشی *ekchi*, اکشیلنمش *ekchīlenmich*. — Irrité, کوجنمش *gudjenmich*, کوسلو *kuslu*, t.

AIGRIR, v. a., rendre aigre, اکشتمک *ekchitmek*. — Irriter, کوجندرمک *gudjendurmek*, طارلتمق *dhāryltmaq*. — S'Aigrir, devenir aigre, اکشیمک *ekchímek*. — S'irriter, طارلمق *dhārylmaq*, کوجنمک *gudjenmek*, t.

AIGU, E, adj., pointu, سوری *sivri*, اوجلو *oudjlu*, کسکین *keskīn*, t. — Douleur aigue, وجع شدید *vèdjaï chedīd*. — Maladie violente, سانجی *sāndji*, مرض شدید *marazi chedīd*, مرض حاد *marazi hādd*. — Angle aigu, زاویهٔ حادّه *zāvièï hāddè*, a. — Un son aigu, قتی بر اواز *qati bir avāz*.

AIGUADE, s. f., eau douce pour les vaisseaux, کمیلر ایچون طتلو صویی *guèmīler itchoun thatlu souï*, t. — Lieu où l'on prend l'eau, طتلو صویی چقره‌جق یر *thatlu souï tchiqaradjaq ïer*, t.

AIGUIÈRE, s. f., ابریق *ibryq*, t.

AIGUIÉRÉE, s. f., plein une aiguière, برابریق مقداری *bir ibryq myqtāri*, بر ابریق طولوسی *bir ibryq dholouçou*, t.

AIGUILLADE, s. f., اوکندره *eugundurè*, t.

AIGUILLE, s. f., outil pour coudre, اکنه *ignè*, t.; ابره *ibrè*, a. — de montre, ساعت عقربی *sā'at 'aqrebi*. — à coudre de la grosse toile, چوالدوز *tchuvāldouz*. — De fil en aiguille, adv., دره‌دن دپه‌دن *derèden tepèden*, t.

AIGUILLÉE, s. f., longueur de fil, de soie pour l'aiguille, بر اکنه ایپلک *bir ignè iplīk* یاخود ایپک *yākhod ipek*, t.

AIGUILLETTE, s. f., باغ *bāgh*, شریط *cherīt*, t.

AIGUILLIER, s. m., اکنه قابی *ignè qābi*, t.

AIGUILLIÈRE, s. f., بر جنس بالق اغی *bir djins bālyq aghy*, t.

AIGUILLON, s. m., دورتی *deurti*. — d'une boucle, توقه دلی *toqa dili*. — Bâton pointu, اوکندره *eugundurè*, *euguèndurè*, t. — Dard d'insecte, نیش *nīch*, p. — d'abeille, آرو نیشی *ārou nīchi*. — de la chair, غلبهٔ شهوت *ghalebèï chehvet*, نفس امّاره *nefsi emmārè*, a.

AIGUILLONNER, v. a., دورتمک *deurtmek*. — Exciter, animer, تحریض *tahríz*, تحریک *tahírk it*, a.-t.

AIGUISEMENT, s. m., بلتمه *biletmè*, t.

AIGUISER, v. a., بلمک *bilèmek*, بلتمک *biletmek*, سوزیلتمک

sevrîltmek, t.; كسكين ا *keskîn it*, a.-t.

Ail, s. m., صرمساق *saremsāq*; pl. Aux, صرمساقلر *sarymsāqlar*. — Une tête d'ail, بر باش صرمساق *bir bāch sarymsāq*. — Une gousse d'ail, بر ديش صرمساق *bir dîch sarymsāq*.

Aile, s. f., قناد *qanād*, t.; جناح *djenāh*, a. (fait au pl. a. اجنحة *edjnihât* et جنح *djunh*); پر *per*, بال *bāl*, p.

Ailes de bâtiment, s. f. pl., بنانك ايكى طرفى *binānuñ iki tharafi*. — Une des ailes, بنانك بر طرفى *binānuñ bir tharafi*, t.-a.; دائره *dāïrè*, a.

Ailes d'une armée, s. f. pl., عسكرك قنادلرى *'askeruñ qanādleri*, جناحين *djenāheïn*. — Une seule aile, قول *qol*. — droite, صاغ قول *sāgh qol*, t.; ميمنه *meïmenè*, a. — gauche, صول قول *sol qol*, t.; ميسره *meïcirè*, a.

Ailé, e, adj., قنادلو *qanādlu*, t.

Aileron, s. m., قنادك اوجى *qanāduñ oudju*, قنادجق *qanādjyq*, t.

Aillade, s. f., sauce à l'ail, ترەتور *terètor*, t.

Ailleurs, adv., غير يره *ghaïr ïèrè*, بشقه يرده *bachqa ïerdè*. — D'ailleurs, بشقه يردن *bachqa ïerden*. — D'ailleurs, de plus, en outre, بوندن بشقه *boundan bachqa*, بوندن ماعدا *boundan mā'edā*.

Aimable, adj., سويلجك *seviledjek*, سوكولو *sevgulu*, دلبر *dilber*, p.; محبوب *mahboub*, a; محبتلو *mouhabbetlu*, a.-t.

Aimant, adj., سويجى *sevidji*, t; محبته مائل *mouhabbetè māïl*, a.

Aimant, s. m., pierre, minéral ferrugineux qui attire le fer, دمر قپان *dèmir qapān*, t.; مقناطيس *miqnāthys*, a. — Pierre d'aimant, مقناطيس طاشى *myqnāthis thāchi*, حجر مغنطيس *hadjeri myghnāthys*, a.

Aimanter, v. a., مقناطيسيله سورمك *myqnāthicilè surmek*, مقناطيسلمق *miqnāthislamaq*, a.-t.

Aimé, adj., محبوب *mahboub*, a.; سولمش *sevilmich*, سومش *sevmich*, t.

Aimer, v. a., avoir de l'affection pour un être, سومك *sevmek*, t.

Aimer, prendre plaisir à, حظ ا *hazz it*, a.-t. — Être amoureux de, عاشق او *'āchyq ol*, a.-t.

S'Aimer, s'entr'aimer, سوشمك *sèvichmek*.

S'Aimer soi-même, كندى كندينى سومك *guendi guendini sevmek*, كندوبنى سومك *guenduï sevmek*, t.

Aîne, s. f., قاسق *qāçyq*, t.

Aîné, adj., بيوك *buïuk*. — L'aîné des enfans, اوغللرك اولوسى *oghoulleruñ olouçou*, t.; الك اولاد *ilk evlād*, t.-a. — Le frère aîné, بيوك قرداش *buïuk qardāch*, t.

Aînesse, s. f., الك اولادلق *ilk evlādlyq*, نخستزادەلك *nukhustzādèlik*, p.-t.

Ainsi, adv., de cette façon, شويله *cheuïlè*, بويله *beuïlè*, بو وجهيله *bou vedjhilè*. — C'est ainsi, بويله در *beuïlè dur*. — S'il en est ainsi, بويله ايسه *beuïlè icè*. — Qu'il en soit ainsi, soit, بويله اولسون *beuïlè olsoun*. — Par conséquent, كذلك *kèzalikè*. — C'est pourquoi, لاجل ذلك *liedjli zalikè*, a. — Or, ainsi donc, امدى *imdi*, t.; بويله جه *beuïlèdjè*. — Ainsi soit-il, je le souhaite, امين ان شا الله *amín, inchâllah*; a.

Air, s. m., fluide, température, هوا *havā*, روزكار *rouzguiār*. — L'air est pesant, هوا ثقيلدر *havā saqyldur*. — Il ne fait pas d'air, هيچ روزكار يوقدر *hitch rouzguiār ïoqtur*.

Air, façon, manière, طورو حركت *thavru hareket*, a.-t.; ادا *edā*, طور *thavr*, a. — Avoir l'air, ressembler à quelqu'un, بكزمك *beñzèmek*. — Il a l'air d'un honnête homme, اهل عرض ادمه بكزر *ehli'yrz ademè beñzer*. — En l'air, sans fondement, اصلى فصلى يوق *asly fasly ïoq*. — Propos en l'air, بوش لاقردى *boch lāqyrdy*. — Il a son air, il lui ressemble, اكا-بكزر *añā beñzer*.

Air, suite de tons qui composent un chant, پرده *perdè*, p.; رقم *raqam*, مقام *maqām*, a.

Airain, s. m., cuivre rouge, پرنج *pirindj*, p.; نحاس احمر *nouhās ahmer*, a.

Aire, s. f., خرمن *khyrmen*, vulg. حرمان *harmān*, t.

Airée, s. f., quantité de froment contenue dans une aire, بر خرمن مقداری بغدای *bir khyrmen myqtāri boghdāï*, t.

Airelle, s. f., يبان مرسينى *ïabān mersîni*, t.

Airer, v. n., faire son nid (vieux mot), يوالمق *ïouvālamaq*, t.

Ais, s. m., تخته جك *takhtadjik*, پداوره *pèdāvra*, t.

Aisance, s. f., facilité, قولايلق *qolāïlyq*. — Commodité, وسعت *vus'at*, حضور *houzour*, a.; ايسر *ïusr, ïuçur*. — Fortune, زنكينلك *zenguínlik*, مالولق *mālloulyq*. — Douceur, tranquillité de la vie, رفاهت *refāhet*, رفاهيت *refāhïet*, a.; خوشحال *khoch hāl*. — Jouir de cette aisance, خوشحال او *khoch hāl ol*, حالى خوش او *hāli khoch ol*. — Lieux d'aisances, اياق يولى *aïāq ïolou*, t.; ادبخانه *edebkhānè*, p.; ممشا *mimchā*, a.

Aise, s. f. Voyez Contentement, Satisfaction.

Aise, commodité, aisance, s. f., حضور *houzour*, راحت *rāhat*, a. — Être à son aise, حضورايله اوتورمق *houzourilè otourmaq*, راحتلق سورمك *rāhatlyq surmek*. — A l'aise, commodément, sans peine, راحتله *rāhatlè*, زحمتسز *zahmetsyz*, a.-t.; انى قونى *eni qonou*. — Avoir de la fortune; زنكين او *zenguín ol*.

Aisé, adj., facile, قولاى *qolāï*, t; آسان *âçān*, p.

Aisé, assez riche, مالو *māllu*, a.-t.; اوسط الحال *avsath ul-hāl*, a.

Aisément, adv., قولايلغله *qolāïlyghilè*, قولايجه *qolāïdjè*, وجهه سهولت اسان ايله *vedjhi açān ilè*,

أيله *souhoulet ilè*, a.-t.; بالتسهوله *bissouhoulè*, a.

Aisselle, s. f., قولتوق *qoltouq*, t.; بغل *baghal*, p.

Ajourné, adj., ايرتلنمش *irtèlenmich*. — Assigné, محكمه يه دعوت اولنمش *mehkemèï d'avet olounmich*, a.-t.

Ajournement, s. m., عوق *'avq*, تاخير *tākhyr*; تراخی *terākhy*, a.

Ajourner, v. a., ايرتلمك *irtèlèmek*, بشقه كونه صالمق *bachqa gunè sālmaq*, فردايه صالمق *ferdāïè sālmaq*, t.

Ajouter, v. a., قاتمق *qātmaq*, قوشمق *qochmaq*. — Joindre, ضمّ ا *zamm it*. — foi à....., croire, اعتقاد ا اتانمق *ynānmaq*, *y'tiqād it*, a.-t.

Ajustement, s. m., action d'ajuster, دوزن *duzen*, ترتيب *tertīb*, a. — Parure, زينت *zīnet*, a.

Ajuster, v. a., rendre juste au poids, تماملامق *tèmāmlāmaq*, t.; تمام ا *temām it*, a.-t. — Égaliser, اوبدرمق *ouïdourmaq*, t.; تسويه ا *tesvïè it*. — Ordonner, rendre propre à..., ياقشترمق *ïāqychturmaq*, اوبدرمق *ouïdourmaq*, دوزمك *duzmek*, برابرلمك *berāberlemek*, دوزلتمك *duzeltmek*. — Viser, نشانلمق *nichānlamaq*, نشان آلمق *nichān ālmaq*, p.-t. — Parer, embellir, زينتلمك *zīnetlèmek*, تزيين ا *tezïïn it*, a.-t.

S'Ajuster, v. réfl., se parer, زينتلنمك *zīnetlenmek*. — Se préparer, حاضرلنمق *hāzirlanmaq*, a.-t. — Convenir, cadrer, اويمق *ouïmaq*, يقشمق *ïaqychmaq*, t.

Ajustoir, s. m., balance où l'on pèse les monnaies avant de les frapper, ضربخانده استعمال اولنان پاره ترازوسی *zarb khānèdè ist'ymāl olounān pāra terāzouci*, t.

Akkerman, ville de la Bessarabie, اق كرمان *aq kermān*, connue particulièrement par le traité du 7 octobre 1826 entre la Russie et la Porte ottomane.

Akyssar, ville de l'Anatolie, اق حصار *aq hyçār*.

Aladja, s. f., sorte d'indienne qui se fabrique à Magnésie, لاجه *alādja*, t.

Alambic, s. m., انبيق *embïq*, a.

Alambiquer, v. a., fatiguer l'esprit, جانه ثقلت ويرمك *djāna syqlet'vïrmek*, a.-t.

S'Alambiquer, v. réfl., s'épuiser l'esprit par une recherche obstinée de subtilités, موشكافلك ا *mouchikiāflik it*, p.-t.

Alambiqué, adj., trop subtil, trop recherché, مدقق *moudaqqyq*, a.

Alarguer, v. n., t. de marine, prendre, gagner le large, لارغه ا *alārgha it*, t.

S'Alarguer, v. réfl., s'éloigner d'une côte, قره دن اوزنمق *qaraden ouzanmaq*, t.

Alarme, s. f., crainte, قورقو *qorqou*, دتوش *titrich*. — Bruit, cri de détresse, پوتيره *potyra h*, ولوله *velvèlè*, كورلدی *geurulty*,

باتردی *bātyrdy*. — Donner l'alarme, کورلدی - ولوله براقمق *gueurulty, velvèlè brāqmaq*, t. — Fausse alarme, مغلطه *maghlatha*, a.-t.

Alarmer, v. a., قورقوتمق *qorqoutmaq*, t.

S'Alarmer, v. réfl., قورقمق *qorqmaq*, شاشمق *chāchmaq*, t.

Alarmiste, s. m., اراجیف خبرلر ویریجی *arādjīf khaberler viridji*, a.-t.; اراجیف صاحبی *arādjīf sāhibi*, a.-t.

Albanais, s. et adj., ارناود *arnāoud*, t.

Albanie, prov. turque, ارناود ولایتی *arnāoud vilāïeti*, ارناودلق *arnāoudlyq*, t.

Albatre, s. m., اق مرمر *aq mermer*, صو مرمری *sou mermeri*, t.

Albugo, s. m., taie sur l'œil, کوز بیاضنه عارض اولان لکه *gueuz beïāzinè 'āriz olān lekkè*, t.

Album, s. m., مجموعه *medjmou'a*, a.

Albumine, s. f., substance semblable au blanc d'œuf, یمورطه اغینه بکزین نسنه *ioumourtha aghyna benzèïen nesnè*, t.

Alcade, s. m., juge en Espagne, اسپانیه‌ده قاضی تسمیه‌سی *ispān'ada qāzi tesmièci*, a.-t.

Alcali, s. m., sel tiré de la soude, قالیه ملحی *qālia melhy*, قلی *qali*, a.-t.

Alcali volatil, نشادر روحی *nechādir rouhi*, a.-t.

Alcalin, e, adj., قالیه ملحنه دائر *qālia melhinè dāïr*, a.-t.

Alcaliser, v. a., قالیه ملحی استخراج ا *qālia melhyi istikhrādj it*.

Alcée, s. f., espèce de mauve sauvage, یبان ابم کومجینك جنسی *ïabān èbem gumèdjīnuñ djinsi*, t.

Alchimie, s. f., الکیمیا *alkīmīā*, کیمیای باطل *kimiāï bāthyl*, a.

Alchimille, s. f., pied de lion (plante), شیرپا اوتی *chirpā oty*, p.-t.; ارسلان پاچه‌سی *arslān pātchāci*, t.; رجل الاسد *redjl ul-èced*, لوف السباع *levful-sebā'*, a.

Alchimique, adj., کیمیایی *kimiāïi*, کیمیای باطله دائر *kimïāï bāthilè dāïr*, a.-t.

Alchimiste, s. m., کیمیاکر *kimiāguer*, p.

Alcibiadium, s. m., nom de la vipérine (plante), انکرك اوتی *enguièrek oty*, t.; یبان لسان ثور *ïabān liçāni sor*, t.-a.

Alcohol, s. m., poudre très-fine, کحل *kohl*, توتیا *toutīā*, سرمه *surmè*. Voyez Collyre.

Alcohol, esprit de vin pur, راقی روحی *rāqy rouhi*, t.-a.; روح العرقی *rouh ul-araqy*, a.

Alcoholiser, v. a., توزه دوندرمك *tozè deundurmek*, انجه توز کبی ازمك *indjè toz guibi ezmek*, t.

Alcoran. Voyez Coran.

Alcôve, s. f., یتاق یری *ïātaq ïèri*, t.

Alcyon, s. m., مارتی *mārti*, مارتی قوشی *mārti qouchi*, t.

Aldebaran, s. m., étoile, الدبران *aldeberān*, a.

Alègre, adj., شن *chen*, كولر *guler* يوزلو *iuzlu*, شوخ *choukh*, p.; مسرور *mesrour*, a.

Alègrement, adv., شنلكله *chenlikle*, t.; سرور ايله *surourilè*, a.-t.

Alène, s. f., بيز *biz*, t.

Alénois (cresson), adj., بر نوع تره اوتى *bir nev'i tèrè oty*, t.

Alentour de, adv., چوره *tchevrè*. — Tout à l'entour, چپ چوره *tchep tchevrè*, طولاينده *dholäindè*, اطرافله *ethraftè*, a.-t.

Alentours, s. m. pl., les environs, بر يركث اطرافلرى *bir ïèruñ ethräfleri*, t.

Alentours, ceux qui vivent habituellement avec quelqu'un, اشنالر *achinäler*, اصحاب *ashäb*, a.

Alep, v. de Syrie, حلب *haleb*; et avec le surnom, حلب الشهبا *haleb echchehbā*.

Alépin, s. et adj., natif d'Alep, حلبى *halebi*.

Alerte, adj., چاپك *tchāpouk*, t.; حاضر باش *hāzyr bāch*, اويانق *ouïānyq*, t.

Alerte. Voyez Alarme.

Alerte, interj. ou adv., debout, sur vos gardes, حاضر اول *hāzyr ol*, هايدى *hāïdè*, قالق *qālq*, t.

Alévin, s. m., انجه بالقلر *indjè bālyqler*, t.

Alexandre, n. pr., اسكندر *iskender*.

Alexandrette, ville de Syrie, اسكندرون *iskenderoun*.

Alexandrie, v. d'Ég., اسكندريه *iskenderiïè*.

Alexis, n. pr., رشا *rachā*, a.

Alezan (cheval), adj., آل ات *āl āt*, قولا اتى *qoulā ati*, t.

Alèze, s. f., خسته يتاغنده قونلان چارشفجق *khasta ïatāghinda qonilān tchārchafdjiq*, t.

Alfonsin, s. m., instrument de chirurgie pour tirer les balles, بدن انساندن تفنك فندغنى چقره جق جراح التى *bedeni insānden tufinq fondoughyni tchyqaradjaq djerrāh aleti*, t.

Algarade, s. f., سوكش *seuïuch*, t.; بد معامله *bed mou'āmelè*, p.-a.

Algèbre, s. f., الجبر *aldjebr*, الجبره *aldjebrè*, a.; علم الجبر والمقابله *'ylm uldjebr vel-muqābelè*.

Algébrique, adj., جبرى *djèberi*, a.

Algébriste, s. m., علم الجبره آشنا *'ylmul-djeberè āchinā*, t.

Alger, ville de Barbarie, جزاير *djèzāïr*. — L'ancienne régence d'Alger, جزاير اوجاغى *djèzāïr odjāghy*, t.

Algérien, s. et adj., جرايزلو *djèzāïrlu*, a.-t.

Algue, s. f., دكز اوتى *dcñiz oty*, دكز ارشتەسى *dcñiz erichtèci*, t.

Alibi, s. m., présence dans un lieu autre que celui indiqué, اشارت اولنماندن غيرى بر يرده حاضر بولنمسى *ichāret olounānden ghaïri bir ïerdè hāzir boulounmaci*.

Aliboron, s. m., ignorant, جاهل كمسنه *djāhil kimesnè*, a. — Homme qui fait l'important, فورتەجى *fortadji*.

ALIDADE, s. f., règle pour mesurer les angles, زاویه جدولی *zāviè djedveli*, a.-t.

ALIDADE, aiguille de cadran, عقرب *'aqreb*, a.

ALIDES, s. m. pl., descendans d'Ali, علـوی *'alevi*, pl. علویان *'alevīān*; اهل البیـت *ehl ul-bèit*, a.

ALIÉNABLE, adj., جائز البیـع *djāïz ul-be'ï*, a.; صاتمه‌سی جائـز *sātmaci djāïz*, t.-a.

ALIÉNATION, s. f., vente, بیـع *beï'*, a.

ALIÉNATION de l'esprit, folie, دلیلـک *delilik*, t.; جنون *djunoun*, a.

ALIÉNATION des esprits, تباعـد *tebāidi khavāthyr*, خلـق خواطر *khalq 'aduvèti*, عداوتـی عوامک *'avamuñ khochnoud syzlygui*, a.-p.-t. خوشنودسزلکی

ALIÉNÉ, E, adj., vendu ou cédé à un autre, غیره ویرلمش - صاتلمش *ghaïrè vīrilmich, sātilmich*. — Biens aliénés, غیره صاتلمش اموال *ghaïrè sātilmich emvāl*, t. — Aliéné d'esprit, مجنون *medjnoun*, a.

ALIÉNER, v. a, vendre, صاتمق *sātmāq*, بر ملکی یاصاتمق یاخود بر غیری کمسنه اوزرنه حواله ا *bir mulki īā sātmaq, īākhod bir ghaïri kimesnè uzerinè havālè it*. — Rendre fou, دلی ا *deli it*, دلورتمک *dèlurtmek*, چلدرمک *tcheldurmek*, مجنون ا *medjnoun it*, a.-t.

ALIGNEMENT, s. m., action de mettre en rangs, تصفیف *tasfyf*. — Redressement, تسویه *tasvïè*, a.; طوغرلتمه *dhoghroultma*, t. — Terme de commandement, طابور اولدجق *thābour oladjaq*. — A droite alignement, صاغه طابور اولدجق *sāgha thābour oladjaq*.

ALIGNER, v. a., mettre en rangs, صره اوزره دیزمک *dizmek*, صیرا اوزره دیزمک *sirā uzrè dizmek*, بر دیزی اوزره *bir dizi uzrè qomaq*, قومق تصفیف ا *tasfïf it*, صف بغلتمق *saf baghlatmaq*. — Aligner des troupes, طابور دیزمک *thābour dizmek*, t.

S'ALIGNER, v. réfl., دیزلمـک *dizilmek*, t.; صف بغلمـق *saf baghlamaq*, a.-t.

ALIMENT, s. m., nourriture, طعام *tha'ām*, a.; یییجک *ïèïèdjek*, t.; غدا *ghydā*, قوت *qout*, a. — Alimens, plur., du corps, غـدای جسمانی *ghydāï djesmāni*. — spirituels, غدای روحانی *ghydāï rouhāni*, قوت روح *qouti rouh*, a.

ALIMENTAIRE, adj., destiné pour les alimens, غدایی *ghadāïi*. — Pension alimentaire, دیرلک *dirlik*, t.; معیشـه *m'aïchet*, معاش *me'āch*, نـفقه *nafaqa*, a.

ALIMENTER, v. a., بسلمک *beslèmek*, t.; اطعام ا *yth'ām it*, a.-t.

ALINÉA, s. m., سطرك ابتداسی *sathruñ iptidāci*, a.-t.

ALIQUANTE (partie), adj., terme de mathématiques, عدد متباین *'adedi mutebāïn*, a.

ALIQUOTE (partie), adj., terme de mathématiques, عدد متداخل *'adedi mutedākhyl*, a.

ALITER, v. a., یتاغه قومق *ïatāgha qomaq*, خسته یاتدرمق *khasta*

ïätturmaq, t. — S'Aliter, v. réfl., صاحب فراش او *sāhyb firāch ol*, a.-p.-t.

Alité, adj., صاحب فراش *sāhyb firāch*, a.-p.

Alizari, s. m., racine sèche de garance, قورو قزل بویا کوکی *qourou qyzïl boïā keuki*, t.

Alizés (vents), réguliers, بحر محیطك نامتغیر روزگارلر *bahri mouhytthè nāmuteghaïir rouziguiārlar*.

Alize, s. f., دوم *divim*, نبق *nabaq*, a.

Alizier, s. m., دویم *devim*, نبق اغاجی *nabaq aghādji*, t.

Alkekendje ou Coqueret, s. m., herbe, کاکنج *kiākendj*, a.

Alkermès, s. m., confection, قرمز معجونی *qyrmiz m'adjouni*, a.-t.; معجون القرمز *m'adjoun ul-qyrmiz*, a.

Allaitement, s. m., امزرش *emzurich*, t.; ارضاع-رضاع *irzā'-rizā'*, رضاعت *rizā'at*. a.

Allaiter, v. a., امزرمك *emzurmek*, سود ویرمك *sud vïrmek*, ممه ویرمك *mèmè vïrmek*, t.; ارضاع ا *irzā' it*, a.-t. — Allaiter un enfant, چوجوغه ممه ویرمك *tchodjougha mèmè vïrmek*.

Allant, s. m., کیدن *guïden*. — Les allans et les venans, s. pl., کلوب کیدنلر *guèlup guïdenler*, t.; آمد شد ایدنلر *âmed chud idenler*, p.-t.; کشت و کذار ایدنلر *guecht u guzār idenler*, p.-t.

Allécher, v. a., دادانمق *dādāndurmaq*, t.

Allée, s. f., passage entre deux murs, ایکی دیوارك اراسنده کی یول *iki divārun arāsïnda ki ïol*. — d'arbres; اغاجلق یول *aghādjlyq ïol*, t.

Allées et venues, s. pl., کلش کیدش *guèlich guïdich*, t.; کشت و کذار *guecht u guzār*, p.

Allégation, s. f., ایراد *irād*, تقریر *teqryr*, نقل *naql*, a.

Allége, s. m., بیوك فلوقه *büüuk fulouqa*, ماونه *māona*, t.

Allègement, s. m., تخفیف *takhfïf*, a.

Alléger, v. a., ییکیلتمك *ïïñiletmek*, t.; تخفیف ا *takhfïf it*; تقلیل ا *taqlïl it*, a.-t.

Allégir, v. a., تقلیل ا *taqlïl it*, a.-t.; هر طرفدن ازالتمق *her tharàftan azāltmaq*, t.

Allégorie, s. f., تمثیل *temsïl*, مجاز *medjāz*, a.; استعاره *isty'ārè*, کنایه *kināïè*, a.

Allégorique, adj., مجازی *medjāzi*, a.

Allégoriquement, adv., کنایه ایله *kināïè ilè*, تمثیل ایله *temsïl ilè*; مجازاً *mudjāzen*, a.-t.

Allégoriser, v. a., تمثیل - کنایه ا *temsïl*, *kināïè it*, a.-t.

Allégoriste, s. m., مفسر کنایات *mufessiri kināïāt*, a.

Allégresse, s. f., سرور *surour*, a.; کیف *kèïf*, t.; شاذلق *chāzlyq*, p.-t.

Alléguer, v. a., mettre en avant, اورتیه چقارمق *ortaïa tchyqārmaq*. — Citer une autorité, un fait, نقل - ایراد ا *naql*, *irād it*. — Donner

pour motif, حجّتلمك *heuddjetlèmek*, سببی سویلمك *sebebi seuïlèmek*, a.-t.

Alléluia, s. m., سبحان الله *soubhān allah*, a.

Allemagne, s. f., نمچه ممالکی *nemtchè mèmāliki*, الامان ولایتی *alāmān vilāïeti*, جرمانیا *djermāniā*, t.

Allemand, s. m., نمچه‌لو - نمسه‌لی *nemtchèlu* ou *nemseli*, الامان *alāmān*, t.

Aller, v. n, کیتمك *guïtmek*, وارمق *vārmaq*, — Où allez-vous? نره‌یه کیدرسکز *nèrèïè guïdersiñyz*. — Je vais à la maison, اوه کیدرم *evè guïdèrum*. — Partir, se mettre en route, یوله کیتمك *ïola guïtmek*. — Aller, voyager par terre, قره‌دن کیتمك *qaradan guïtmek*. — par mer, دکزدن کیتمك *deñyzden guïtmek*. — Aller à pied, یایان کیتمك *ïāïān guïtmek*. — à cheval, ات ایله کیتمك *at ilè guïtmek*. — en bateau, قایغله کیتمك *qāïguilè guïtmek*. — Aller à la Porte, signifie à Constantinople, se rendre au ministère, chez le grand vizir ou au palais du sultan, قپویه وارمق *qapouïa vārmaq*. — Aller par force, زور ایله کیتمك *zor ilè guïtmek*. — Aller en France, فرانسه‌یه کیتمك *frānçaïa guïtmek*. — Aller en avant, avancer, الرو کیتمك *ileru guïtmek*. — Aller à l'écart, se retirer, تنهایه وارمق - کیتمك *tenhāïè vārmaq*, *guïtmek*. — Aller de porte en porte, قپودن قپویه وارمق *qapoudan qapouïè vārmaq*. — Aller à la selle, à la garde-robe, - اياق یولنه وارمق کیتمك *aïāq ïolyna vārmaq*, *guïtmek*. — Aller et venir, واروب کلمك *vārup guelmek*. — Aller son chemin, یولنه کیتمك *ïolyna guïtmek*. — Laisser aller, قویویرمك *qoïvirmek*, صالیویرمك *sālyvirmek*. — Laisser aller les choses comme elles vont, suivre le courant, ایشی نیجه یوررسه یوروتمك *ichi nïdjè ïurursa ïurutmek*, صویی اقندی ایله یوروتمك *souï aqynty ilè ïurutmek*. — Se laisser aller, یوالنمق *ïouvālanmaq*. — Les allans et les venans, کلوب کیدنلر *guèlup guïdenler*. — Marcher, یوریمك *ïurimek*, یورومك *ïurumek*. — Aller à..., se montrer à..., بالغ او *bāligh ol*. — Aller, cadrer, être séant, être propre à..., یاقشمق *ïāqichmaq*. — Ce vêtement ne vous va pas, بو روبا سزه یاقشمز *bou roubā sizè ïāqychmaz*. — Aller, se mouvoir, en parlant des machines, اشلمك *ichlèmek*, اشلنمك *ichlenmek*, اوینامق *oïnāmaq*. — Cette montre ne va pas, بو ساعت اشلمز *bou sā'at ichlèmez*. — Comment ça va-t-il? comment va votre santé? مزاج شریفکز نصلدر *mizādji cherïfiñyz nacyl dur*. — Il y va, il s'agit de, طوقنور *dhoqounour*. — Il y va de votre honneur, سنك عرضکه طوقنور *senuñ 'yrziñè dhoqounour*. — S'en aller, کیتمك *guïtmek*. — Allons, partons! کیدلم *guïdèlum*, t. — Aller aux voix, مرام و اختیار عوامی استعلام ا *merāmu ykhtiāri 'avāmi ist'ilām it*.

Alliage, s. m., mélange de mé-

taux, اختلاط اجزای معدنیه *ykhtilāthy edjzāï m'aadenïïè.*

Alliance, s. f., entre les familles, خصملق *khicymlyq*, مقارنت *muqārenet.* — Alliance, confédération, برلق *birlyq*, t.; اتفاق *ittifāq*, معاهدہ *mu'āhedè.* — Faire une alliance, عقد معاهدہ ا *'aqdi mu'āhedè it*, a.-t. — Parenté, مصاهرت *mouçāheret.* — Alliance offensive et défensive, اتفاق تعرّضی و تدافعی *itiffāqy te'arrouzi vu tedāfu'i*, a.-t.

Allié, s. f., d'une puissance, متفق *muttefyq.* — Parent, خصم *khycim*, اقربا *aqrabā.* — Les puissances alliées, دول متفقه *duveli muttèfiqā.*

Allier, v. a., mêler, incorporer ensemble, قارشترمق *qārichturmaq.* — Joindre par mariage, par parenté, خصملق بغلتمق *khycimlyq baghlatmaq.* — S'Allier, s'unir à une famille, خصملق بغلمق *khycimlyq baghlamaq*, مصاهرت ا *muçāheret it.* — Se liguer, برلک ـ اتفاق ا *birlik, ittyfāq it*, عقد اتفاق ا *'aqdi ittifāq it.* — Se combiner, قرشمق *qarichmaq*, t.

Alliteration, s. f., consonnance des mots, تسجیع *tesdjy'*, a.

Allocation, s. f., حسابلق یازلمش نسنه *hyssābdè ïāzilmich nesnè*, t.

Allocution, s. f., خطاب *khythāb*, a.

Allonge, s. f., قاتش *qātich*, قاتمه *qātma.* — Cordage, اورغان *orghān*, t.

Allongé, e, adj., اوزادلمش *ouzādilmich*, اورانمش *ouzānmich*, t.; ممدود *memdoud*, a.

Allongement, s. m., اوزاتمه *ouzātma*, t.

Allonger, v. a., rendre plus long, faire durer plus long-temps, اوزاتمق *ouzātmaq*, تطویل ا *tathvïl it*, a. t.; اوزادیه صالمق *ouzādïè sālmaq*, اوزاق یره صالمق *ouzāq ïerè sālmaq*, سورمک *surmek.* — S'Allonger, اوزادلمق *ouzādilmaq*, t.; اوزانمق *ouzānmaq*, t.

Allouable, adj., qui se peut accorder, ویرلهجک *vïrilèdjek*, t.; مساعدہ اولنور *muça'edè olounour.* — Qui peut être passé en compte, حسابلق قونلهجق *hyçābtè qonouladjaq*, a.-t.

Allouer, v. a., approuver une dépense, قبول ا *qaboul it.* Voyez Accorder. — Tenir compte d'une somme sur une plus grande, حسابه تحویل ا *hyçābè tahvïl it*, a.-t.

Allumer, v. a., یاقمق et یقمق *ïāqmaq.* — S'Allumer, یانمق *ïānmaq*, t.

Allumette, s. f., طوتراق *thoutrāq*, کبریت *kibrït*, t.

Allumeur, s. m., یاقیجی *ïāqydji*, t.

Allure, s. f., یورش *ïurich*, t.; طورو حرکت *thavru harcket*, a.; کیدیش *guïdich*, t.

Allusion, s. f., کنایه *kināïè*, a. — Faire allusion, کنایه ایلمه سویلمک *kināïè ilè seuïlèmek*, a.-t.

Alluvion, s. f., چای طاشقنلغی *tchāï thāchqynlyghy*, t.

Almanach, s. m., روز نامه *rouz nāmè*, p.; تقويم *taqvîm*, a.

Aloès, s. m., عود *'oud*. — Bois, عود اغاجی *'oud aghādji*, صبر *sabr, sebir*. Voyez, pour les diverses espèces d'aloès, le *Dictionnaire turc-français*, au mot صبر.

Aloi, s. m., titre de l'or et de l'argent, عيار *'aïār*, a. — Argent de bon aloi, خاصّ اقچه *khāss aqtchè*, عيار اقچه *'aïār aqtchè*. — De bas ou de mauvais aloi, الچق اقچه *altchaq aqtchè*, t.

Alopécie, s. f., صاچ دوكلمه‌سی *sātch deukulmèci*, t.; دا الثعلب *dā elsa'leb*, a.

Alors, adv., اول زمان *ol zemān*, اول وقت *ol vaqit*, a.-t.; بوكز *bouguez*, t.

Alose, s. f., قره كوز بالق *qara gueuz bālyq*. Voy. Sèche.

Alouette, s. f., تويغار *toïghār*, چاير قوشی *tchāïr qouchi*, t.

Alourdir, v. a., اغرا *aghyr it*, t.

Aloyau, s. m., صغر قبورغه‌سی *sighyr qabourghaci*, t.

Alpes, s. f. pl., montagnes qui séparent la France de l'Italie, الپس جبالی كه اتاليه ممالكنی فرانچه وهلوچيه و نمچه مملكتلرندن فصل وتحديد ايدر *alpes djebāli ki itālia memālikini frāntchia vè helvetchia vè nemtchè memleketlerinden faslu tahdid ider*.

Alphabet, s. m., fig., élémens, commencement, هر بر ايشك اوّلی ابتداسی *her bir ichuñ evveli, ibtidāci*, a.-t.

Alphabet, s. m., ensemble des lettres d'une langue, حروف الهجا *hourouf ulhedjè*, a.

Alphabétique (ordre), adj., حروف هجا ترتيبی *hourouf hedjè tertibi*, a.

Alphabétiquement, adv., حروف هجاء ترتيبی اوزره *hourouf hedjè tertibi uzrè*, a.-t.

Alte. Voyez Halte.

Altérable, adj., متغيّر *muteghaïir*, بی قرار *bi qarār*, a.; بوزله‌جق *bozouzadjaq*, t.

Altérant, adj., qui cause la soif, صوصادان *souçādān*, صوسزلق ويرن *souçouzlyq víren*, t.; معطش *mou'atthach*. — Remède qui change les humeurs, دوای مغيّر *devāï moughaïir*, a.

Altération, s. f., falsification des monnaies, قلبزنلق *qalpazanlyq*, a.-p.-t. — Soif, صوسزلق *sousouzlyq*. — Épuisement, پريشانلق *perîchānlyq*, p.-t.; بولانقلق *boulāniqlyq*, t. — Changement, تغيّر *teghaïiur*, pl. a. تغيّرات *teghaïiurāt*, a.

Altercation, s. f., چكش *tchekich*, t.; نزاع *nizā'*, a.

Altéré, adj., gâté, بوزق *bozouq*. — Changé, troublé, متغيّر *muteghaïir*, a.; صولمش *solmich*. — Ses traits sont altérés, بكزی صولمش صولدی *boñzi solmich, soldy*. — Qui a soif, صوسز *soucyz*, t.

Altérer, v. a., vicier, بوزمق *bozmaq*. — Changer, تغييرا *taghiïr it*. — Causer de la soif,

صوسمق *souçatmaq*. — Altérer les monnaies, سكهٔ بوزمق *sikkëi bozmaq*. — S'altérer, se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*, t.

ALTERNATIF, adj., au fém. ALTERNATIVE, نوبتله ایشلین - دکشن *nevbetlè ichlëïen, dëïchen*, t.; دوری *devri*, نوبتی *neubeti*, متعاقب *mute'āqyb*, a.

ALTERNATION, s. f., نوبت *neubet*, تعاقب *te'āqoub*, a.

ALTERNATIVE, s. f., option entre deux choses, اختیار *ikhtïār*. — Action d'alterner, مناوبة *munāvebet*, a.

ALTERNATIVEMENT, adv., نوبتله *nevbetlè*, متعاقبًا *mute'āqyben*, a.; دورایله *devr ilè*, a.-t.

ALTERNER, v. a., نوبت ا *nevbet it*, نوبتله دکشترمك *nevbetlè deïchturmek*, - نوبتله ایشلمك *nevbetilè ichlèmek*, عمل ا *'amel it*, a.-t.

ALTESSE (son), s. f., حضرتلری *hazretleri*, a.-t. — Son altesse le grand vizir, صدر اعظم حضرتلری *sadri a'zem hazretleri*, a.-t.

ALTHÉA, s. m., گل خاتم *gul khātèm*, p.-t.

ALTIER, IÈRE, adj., فضول *fazoul*, vulg. *fodoul*, مغرور *maghrour*, t.; متکبر *mutèkebbir*, a.

ALTITUDE, s. f., hauteur des élévations et montagnes au-dessus de la mer, روی دریا اوزرندن جبللرك ارتفاعی *roū deriā uzerinden djebelleruñ irtifā'i*, t.

ALTIMÈTRE, s. m., instrument pour mesurer la hauteur des objets au-dessus de l'horizon, افقك اوزرنك بولنان شیلرك ارتفاعی مساحه سنه ایلهجك آلت *ufqūñ uzerindè boulounān cheïleruñ irtifā'i meçāha idedjek alet*, a.-t.

ALTIMÉTRIE, s. f., art de mesurer les hauteurs, فن مساحت ارتفاع *fenni meçāhati irtifā'*, a.-t.

ALTO, s. m., instrument de musique, فن موسیقیه دائر بر آلتك اسمی *fenni mueïqïè dāïr bir āletuñ ismi*, a.-t.

ALUMINEUX, adj., شابلو *chāblu*, p.-t.; شبی *chabbi*, a.

ALUN, s. m., شاب *chāb*, p.-t.

ALUNER, v. a., شابلمق *chāblamaq*, شاب صوینه باتترمق - *chāb souïnè bātturmaq*, صوقمق *soqmaq*, t.

ALVÉOLE, s. f., cavité où est placée la dent, دیش یتاغی *dich iatāghy*, دیش چقوزی *dich tchouqoury*. — Petite cellule dans un rayon de miel, آرو کلبه‌سی *árou kulbèci*. — L'intérieur de l'oreille, قولاغك ایچی *qoulāghuñ itchi*. — Creux où quelques fleurs sont naturellement plantées, بعض چچکلرك ظرفی - کاسه‌سی *ba'z tchitchekleruñ zarfi, kiāçèci*, a.-t.

AMABILITÉ, s. f., محبتلولق *muhabbetlulyq*, طتلو دللولق *thatlu dillulyq*, t.; لطافت *lethāfet*, ملایمت *mulāïmet*, دلنوازی *dilnuvāzi*, دلبری *dilbèri*, p.; چلبیلك *tchèlebīlik*, a.-t.; شیرینلك *chirīnlik*, p.-t.

AMADOU, s. m., قاو *qāv*, t.

AMADOUER, v. a., اوخشامق

okhchāmaq, t.; مداهنه ـ تملّق *mudāhènè, temelluq it*, a.-t.

Amaigrir, v. a., زبون *zaboun it*, p.-t.; اريقلتمق *ariqlatmaq*, t. — S'Amaigrir, v. réfl., اريقلنمق *ariqlanmaq*, t.; ضعيفلنمق *zaïflanmaq*, a.-t.

Amaigrissement, s. m., اريقلق *ariqlyq*, t.; ضعيفلق *zaïflyq*, a.-t.

Amalgame, s. m., mélange, قارشترش *qārichturich*, خلط *khalth*, اختلاط *ykhtilāth*, a. — de métaux, معدن اختلاطی *ma'den ykhtilāthi*, a.-t.

Amalgamer, v. a., قارشترمق *qārichturmaq*. — S'Amalgamer, v. réfl., قارشترلمق *qārichturilmaq*, t.; مختلط اول *moukhtelith ol*, a.-t.

Amande, s. f., بادام *bādām*, بادم *bādem*, t.; لوز *louz*. — Une amande, لوزة *louzet*, a. — Huile d'amandes, بادم یاغی *bādam yāghy*.

Amandier, s. m., بادام اغاجی *bādām aghādji*, t.

Amant, s. m., سوكلو *sevgulu*, t.; عاشق *'achyq*, a.; یار *iār*, p.; معشوق *ma'chouq*, محبوب *mahboub*. — Une amante, معشوقه *m'achouqa*, محبوبه *mahboubè*, a.

Amarante, s. f., fleur, قطیفه چچکی *qadhifè tchitchègui*, سلطان بورکی *soulthān beurki*, امیر عاشقان *emiri 'āchiqān*, مخمور چچکسی *makhmour tchitchegui*, t.

Amarre, s. f., کمی یی یالیه *guèmii iālüa*, بغله یجق اورغان *baghlaïadjaq orghān*, پالامار *pālāmār*, غومنه *gomèna*, t.

Amarrer, v. a., بغلمق *baghlamaq*, کمی یی یالیه اورغان ایله بغلمق *guemii iālüa orghān ilè baghlamaq*, پالامار ایله بغلمق *pālāmār ilè baghlamaq*, t.

Amas, s. m., ییغن *ïeghyn*, یغن *ïeghen*, t.

Amasser, v. a., ییغمق *ïeghmaq*, دوشرمك *devchirmek*, طوپلمق *thoplamaq*. — S'amasser, یغنمق *ïghynmaq*, جمع اول *djem' ol*, a.-t.

Amasie, s. f., ville d'Asie, اماسیه *amācia*.

Amateur, s. m., سون *seven*, سویجی *sevïdji*, سور *sever*, t.; هوسکار *haveskiār*, a.-p. — Les amateurs de la science géographique, هوسکاران فن جغرافیا *haveskiārāni fenni djoghrāfiā*.

Amaurose, s. f., cécité, goutte sereine, کورلق *kieurlyq*, t.; کمنة *kumnet*, a.

Amazone, s. f., جنکجی عورت *djenkdji a'oret*, t.-a.

Ambassade, s. f., ایلچیلك *iltchilik*, t.; سفارت *sefāret*, a. — Secrétaire d'ambassade, سفارت سرّ کاتبی *sefāret sirr kiātibi*. — Hôtel d'ambassade, سفارت خانه *sefāret khānè*. — Conseiller d'ambassade, سفارت مستشاری *sefāret mustechāri*. — Drogman d'ambassade, سفارت ترجمانی *sefāret terdjumāni*, t.

Ambassadeur, s. m., ایلچی ـ ایلچی *iltchi*. — Ambassadeur résident, اقامت ایلچیسی *iqāmet iltchicí*. — extraordinaire, بیوك

فوق العاده ایلچی *buiuk iltchi*, ایلچی *fevq ul-'ādè iltchi*, a.-t. — Les ambassadeurs des puissances amies, دول متحابه ایلچیلری *duvèli mutehābbè iltchíleri*. — Point de tort à l'ambassadeur ou chargé d'une mission étrangère, ایلچیه زوال یوق *iltchiè zavāl ïoq*, prov. t.

Ambiant, adj., قپلایان *qaplāïān*, t. — Air, احاطه ایدن هوا *ihātha iden havā*, a.-t.

Ambidextre, adj., صاغلو صوللو ادم *saghlu sollu ādem*, t.; ذواليدين *zoul-ïèdein*, a.

Ambigu, adj., مبهم *mubhem*, a.; شبهه‌لو *chubhèlu*, a.-t. — Discours ambigu, چتال لاقردی *tchātal lāqyrdy*, t.

Ambiguité, s. f., شبهه *chubhè*, a.; چتاللق *tchatāllyq*, t.

Ambigument, adv., شبهه ایله *chubhè ilè*, a.-t.

Ambitieusement, adv., حرص ایله *hyrs ilè*, a.-t.

Ambitieux, adj., حسرتلو *hasretlu*, a.-t.; متکبر *mutekebbir*, حریص منصب *harïci mancyb*, a.; حریص شان و پایه *harïci chān vè pāïè*, a.-p.

Ambition, s. f., حرص *hyrs*, حرص منصب *hyrci mancyb*, a.; حرص شان *hyrci chān*, a.-p.; حسرت *hasret*, هوس *haves*, a.; ارزو *ārzou*, p.

Ambitionner, v. a., حارص او *hāris ol*, حرص ایله استمک *hyrs ilè istèmek*, هوس ایت *huves it*, قدری حسرت استمک *qadri istemek*, چکمک *hasret tchekmek*, a.-t.

Amble, s. m., یورغه *ïorgha*, اتک اشمسی *atuñ echmèci*. — Cheval qui va l'amble, اشکین *echkín*, اشکون *echkoun*, چاپقن *tchāpqyn*. — Aller à l'amble, اشمک *èchmek*, چاپمق *tchāpmaq*, t.

Ambler, v. n., چاپمق *tchāpmaq*, اشمک *echmek*, t.

Ambleur, s. m., چاپقن *tchapqyn*, t.

Ambre gris, s. m., عنبر *'amber*, a. — Ambre jaune, succin, کهربا *kiāhroubā*, pl. vulg. *kehribar*, t.

Ambréade, s. f., ambre jaune faux, یاپمه کاهربار *ïāpma kehribār*, ou simplem. *ïāpma*, t.

Ambrer, v. a., عنبرلمک *'amberlemek*, a.-t.

Ambrette, s. f., fleur, لخنیس *lakhnís*, لخنیش *lakhnïch*, p.

Ambroisie, s. f., قدیم بست پرستلر اعتقادینه کوره لاهلرک طعامی *qadîm but perestler i'tiqādinè gueurè ilāhleruñ tha'āmi*.

Ambulance, s. f., سفرده بر بلوک عسکرک بیمار خانه‌سی *seferdè bir buluk 'askeruñ bîmār khānèci*.

Ambulant, adj., qui n'est pas fixe en un lieu, بر یرده طورمیان *bir ïerdè dhourmaïān*, سیار *seïiār*, متحرک *mutecharrik*, a.

Ame, s. f., principe de la vie, جان *djān*, a.-p.; روح *rouh*, plur. ارواح *ervāh*; نفس *nefes*, pl. نفوس *nufous* et انفس *enfes*. Ce dernier mot signifie également l'âme de

l'homme, âme raisonnable, personne, individu. — Corps sans âme, جسد بلا روح *djèçedi bilā rouh.* — Mon âme, expression de tendresse, جانم *djānum*, a. — Ame, conscience, عرض *'yrz.* — Homeur, souffle, vie, نفس *nefes.* — Il a rendu l'âme, حقه تسليم جان ايلدى *haqqa teslimi djān eïlèdi.* — Les âmes des trépassés, اولولرك ارواحى *eululeruñ ervāhi.* — Les facultés de l'âme, قواى مدركه *qouvāï mudrikè*, a. — L'âme d'un soufflet, كوزك نفسى *kurek nefèci.* — d'un violon, كمانجه نفسى *kemāndjè nefèci*, t.

AME, individu, نفر *nefer*, نفس *nefess*, pl. نفوس *nufous.* — La population de Constantinople s'élève à environ neuf cent mille âmes, محروسهٔ استانبولك بالجمله سكنه‌سى تخمينًا طقوز يوز بيك نفوسه بالغ اولور *mahroucèï istāmboluñ bildjumlè sekenèci takhmīnen dhoqouz ïuz bīñ nufoucè bālygh olour.*

AMEDJI, s. m., آمدجى *āmedji.* Secrétaire du reïs-effendi, rapporteur du divan (cette charge vient d'être supprimée).

AMÉLIORATION, s. f., اصلاح *islāh*, تصليح *tesliyh*, a.

AMÉLIORER, v. a., دها ايو ايتمك *dahā eïu itmek*, ييلمك *ïeïlèmek*, اوكدرمق *oñdurmaq*, اوكرمق *oñarmaq*, t.; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — S'Améliorer, v. réfl., ايو اولمق *eïu olmaq.* — En parlant de la santé, صاغلمق *sāghlamaq*, t.; شفا بولمق *chifā boulmaq*, a.-t.

AMEN, s. m., ainsi soit-il, آمين *āmīn*, a.

AMENDABLE, adj., qui a mérité d'être mis à l'amende, جريمه ويرمسنه مستحق *djèrīmè virmècinè mustahyqq*, a.-t. — Qui peut s'amender, قابل الاصلاح *qābil ul-islāh*, a.

AMENDE, s. f., جريمه *djèrīmè*, vulg. جرمه *djerèmè*, a. — Payer l'amende, جرمه ويرمك *djerèmè vïrmek.* — Faire payer l'amende, جريمه لمك *djerīmèlèmek*, t. — Faire amende honorable, استغفار عام ايتمك *istyghfāri 'ām it*, a.-t.

AMENDEMENT, s. m., اصلاح *islāh*, انابت *inābet*, تصحيح *tashyh*, a.

AMENDER, v. a., rendre meilleur, اوكرمق *oñarmaq*, اوكدرمق *oñdurmaq*, طوغرولتمق *doghroultmaq*, اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — S'amender, اوكمق *oñmaq*, اوكلمق *oñulmaq*, طوغرلمق *dhoghroulmaq*, t.; اصلاح - متنبّه او *islāh, mutenebbih ol*, انابت ا *inābet it*, a.-t.

AMENER, v. a., faire venir au lieu où l'on est, كتورمك *gueturmek*, t.; جلب ا *djelb it*, a.-t. — Abaisser le pavillon, بيراغى ايندرمك *baïrāghy indirmek*, t.

AMÉNITÉ, s. f., شنلك *chenlik*, t.; لطافت *lethāfet*, a.

AMENUISER, v. a., انجلتمك *indjiltmek*, انجه لمك *indjèlmek*, t.

Amer, s. m., fiel de poisson, بالق اودی — مرارتی *bālyq eudi, merārety*, t.-a.

Amer, adj. m.; fém. Amère, آجی *ādjï*, t.; مرّ *murr*, a. — Paroles amères, اجی سوزلر *adjï seuzler*. — Triste, douloureux, کدرلو *kederlu*, a.-t.; مکدّر *mukedder*, a. — Un peu amer, اجیجه *adjïdjè*, a.

Amèrement, adv., اجیلکله *adjïlikilè*, t.; مرارت ایله *merāret ilè*, a.-t.

Américain, s. m., امریقالو *ameriqālu*.

Amérique, s. f., امریقا — امریقه *ameriqā*, یکی دنیا *ïcñi dunïā*. — du nord, امریقهٔ شمالی *ameriqaï chimāli*. — du sud, امریقهٔ جنوبی *ameriqaï djenoubi*.

Amertume, s. f., goût âmer, اجیلك *adjïlik*, t.; مرارة *merāret*. — Avec amertume, مرارتله *merāretlè*, a.-t. — Peine d'esprit, تاصّه *tāsṣa*; الم *elem*, قصاوت *qaçāvet*, a. — de l'âme, جان اجیلکی *djān adjïlïgui*.

Améthyste, s. f., جبللقوم *djebelleqoum*, جمست *djemset*, کرکهان *guerguèhān*, a.; قبرس الماسی *qibris elmāci*, t.

Ameublement, s. m., اوطه طاقمی *odha thāqymy*, اوادانلق *avādānlyq*, t.; اوک تجملاتی *èvuñ tedjemmulāti*, او دوشتمه‌سی *ev duchetmèci*, a.-t.; اثاث بیست *açāti beït*, a.

Ameuloner, v. a., قورو اوت *qourou ot*, یغن *ïeghen it*, t.

Ameuter, v. a., former des chiens en meute, کوپك سورلری بغلمق *keupek suruleri baghlamaq*. — Soulever le peuple dans un esprit de révolte, زوربا ا *zorbā it*. فتنه قوپرمق *fitnè qoparmaq*, a.-t. — Attrouper, ایاغه قالدرمق *aïāgha qāldurmaq*, t.; جمع ا *djem' it*, a.-t. — S'Ameuter, v. réfl., se réunir séditieusement, ایاغه قالقمق *aïāgha qalqmaq*, t.

Ami, e, s., دوست *dost*, t.; یار *ïār*, p.; محبّ *mouhibb*, مخلص *moukhlys*, a. — Ami peu constant, sur lequel on ne peut guère compter, littéralement ami des beaux jours, ایو کون دوستی *eïu gun dosti*. — Ami sincère, véritable, یار وفادار *ïāri refādār*, محبّ صادق *mouhibbi sādyq*, حقیقتلو دوست *hayqatlu dost*. — Ancien ami, اسکی دوست *eski dost*. — Mon cher ami, دوست عزیزم *dosti 'azïzum*. — Amie, محبوبه *mahboubè*. — Amante, معشوقه *m'achouqa*, a. — Il est de mes grands amis, بنم پك بیوك دوستمدر *benum pek büuk dostumdur*. — Je vous dis cela en ami, بن سکا بونی دوست کبی سویلرم *ben sañā bounou dost guibi seuïlèrum*.

Amiable, adj., gracieux, لطیف *lathyf*, a.; محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t. — A l'amiable, adv., sans procès, بلا نزاع *bilā nizā'*, بالتراضی *bittèrāzou*, a.

Amiablement, adv., دوستانه *dostānè*, a.-p.

Amiante, s. m., یانمز طاش *ïānmaz thāch*, t.

Amical, adj., محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t.; دوستلو *dostlu*, دوستلغه لايق *dostlygha lāïq*, p.-a.

Amicalement, adv., دوستانه *dostānè*, محبّانه *muhibbānè*, a.-p.; دوست كبى *dost guibi*, t.

Amidon, s. m., نشاسته *nechāsta*, p.-t.

Amincir, v. a., انجلتمك *indjeletmek*, t.

Amiral, s. m., chez les chrétiens, اميرال *amirāl*, t. — En Turquie, grand amiral, قپودان پاشا *qapoudān pāchā*. — Vice-amiral, قپودانه بك *qapoudāna beg*, پاترونا بك *pātronā beg*. — Contre-amiral, رهاله بك *reāla beg*.

Amirauté, s. f., charge d'amiral, اميرال پايه‌سى-منصبى *amirāl pāïèci, mancebi*. — En Turquie, دريا قپودانلغى *derïā qapoudānlyghy*. — Siége du conseil d'amirauté et arsenal, ترسانهٔ عامره *tersānèï 'āmirè*, t.

Amitié, s. f., دوستلق *dostlyq*, p.-t.; محبّت *mouhabbet*, مودّت *meveddet*. — apparente, feinte, يوزدن دوستلق *ïuzden dostlyq*. — constante, qui ne varie point, قوى دوستلق *qavi dostlyq*. — ancienne, اسكى دوستلق *èski dostlyq*. — Faire amitié, محبّت ا *mouhabbet it*. — Témoigner de l'amitié, اظهار محبّت ا *izhāri mouhabbet it*. — Amitié pure, sincère, réciproque, مخالصة *moukhālaçat*, مصادقة *muçādaqat*, خلوص *khoulous*. — Être en rapports d'amitié, la cultiver, دوستلق اوزره او *dostlyq uzrè ol*, دوستلغه رعايت ا *dostlygha ri'āïet it*, دوستلشمق *dostlachmaq*, محبّتلشمك *mouhabbetlechmek*, a.-t.

Ammi, s. m., plante, نانخواه *nānkhāh*, p.; امّ الخلال *oumm elkhalāl*, a.

Ammoniac, s. m., sel, نشادر *nichādir*. — liquide, نشادر روحى *nichādir rouhy*, a.-t.

Amnistie, s. f., عفو عامّ *'afvi 'āmm*, a.; كچنك اوندلمه‌سى *guetchenuñ ounoudoulmací*, t.

Amoindrir, v. a., ازلتمق *azaltmaq*, t.; تقليل ا *taqlīl it*, a.-t. — S'Amoindrir, v. réfl., ازلمق *azalmaq*, اكسلمك *eksilmek*, t.

Amoindrissement, s. m., تقليل *taqlīl*, زوال *zavāl*, a.; اكسكلك *eksiklik*, t.

Amollir, v. a., يومشاتمق *ïoumchātmaq*, t.; نرم ا *nerm it*. — En mouillant, اسلاتمق *islatmaq*, صوده يومشاتمق *souda ïoumchātmaq*. — S'Amollir, v. réfl., devenir mou, يومشانمق *ïoumchānmaq*, يومشاق او *ïoumchaq ol*. — S'amollir, au fig., s'efféminer, كوشك او *guevchek ol*, مخنّث او *moukhannes ol*, a.-t.

Amollissement, s. m., تليين *teliin*, a.; يومشاتمقلق *ioumchātmaqlyq*, t.

Amome, s. m., plante, حمامه *hemāma*. a.

Amonceler, v. a., ييغمق - يغمق *iyghmaq, ieghmaq*, ييغن - يغن ا *iyghyn, ieghyn it*, جمع ايدوب يغمق *djem' idup iyghmaq*,

a.-t.; دپه‌یه ییغمق *tepëïè ïïgh-maq*, t.

Amorce, s. f., appât pour prendre les poissons, یم *iem*, دادانمه *dādānma*. — Amorce d'une arme à feu, اغز اوتی *aghyz oti*, طوتراق *thoutrāq*, t.

Amorcer, v. a., garnir d'amorce et attirer, یملمك *iemlèmek*, یم قومق *ïem qomaq*, داداندرمق *dādāndurmaq*. — Amorcer une arme à feu, اغزاوتی قومق *aghyz otou qomaq*, t.

Amortir, v. a., calmer, دكدرمك *dïndurmek*, سوبندرمك *seuiundurmek*, كوشتمك *guevchetmek*. — Rendre moins violent, moins ardent, شدتی ازالتمق *chiddeti azāltmaq*. — Amortir une dette, اطفای دین *ithfāï deïn it*. — S'Amortir, v. pr., كوشنمك *guevchenmek*, t.

Amortissement, s. m., extinction, دوكنمكلك *tukenmeklik*, انطفا *intifā*. — de la dette d'un état, دین مملكتك انطفاسی *deïni memlekètuñ inthifāci*. — Caisse d'amortissement, ادای دین مملكت خزینه‌سی *edāï deïni memleket khazinèci*, a.-t.

Amour, s. m., affection, محبّت *mouhabbet*, a.; سوكو *sevgu*, t.; حبّ *hubb*, *hybb*, مودّت *meveddet*. — d'un sexe pour l'autre, عشق *'ychq*, vulg. *'achq*, a.; عاشقلق *'āchyqlyq*, a.-t. — divin, الله عشقی *allah 'ychqy*. — de la patrie, حبّ الوطن *hubb ul-vathan*, a. — paternel, عطوفت پدرانه *'athufeti pederānè*. — maternel, شفقت مادرانه *chefqati mādèrānè*, p.-t. — mutuel, سویش *sevich*, t.; محبّت مشاركه *muhabbeti muchārikè*, a.

Amour-propre, s. m., خود بینلق *khod bīnlyq*, خود پسندلق *khod pecendlyq*, p.-t.

Amour charnel, شهوت *chehvet*.

Amour (pour l') de Dieu, الله ایچون *allah itchoun*, الله عشقی ایچون *allah 'ychqy itchoun*, اللهی سورسك *allahi seversèn*. — de moi, بنم خاطرم ایچون *benum khāthyrum itchoun*.

Amours (les), s. f. pl., l'objet aimé, محبوب *mahboub*, محبوبه *mahboubè*, a.; سوكولو *sevgulu*, t.

S'Amouracher de, v. réfl., عاشق اولمق *'āchyq ol*, a.-t.; سودایه دوشمك *sevdāïè duchmek*, p.-t.

Amourette, s. f., attachement passager, عشق بی قرار *'ychqi bi qarār*, a.-t. — Amourettes des prés (fleur de coucou), ایرق اوتی *aïryq oty*, t.

Amoureusement, adv., عاشقانه *'āchiqānè*, a.-p.

Amoureux, s. et adj., عاشق *'āchyq*, a.; یاوقلو *ïāvouqlu*. — Amoureuse, معشوقه *m'achouqa*, a. — Devenir amoureux d'une personne, بر كمسه‌یه عاشق اولمق *bir kimsèïè 'āchyq ol*. — Brûler d'amour, عشقله یانمق *'ychqilè ïānmaq*.

Amovibilité, s. f., قرارسزلق *qarārsyzlyq*, a.-t.

Amovible, adj., قرارسز *qarārsyz*, بی قرار *bi qarār*, عزلی ممكن *'azli mumkin*, a.-t.

Amphibie, adj. et s., يرلو صولو *ierlu soulu*, هم ابی هم ترابی *hem âbi hem turâbi*. — Animal amphibie, هم صوده هم قره‌ده یاشان حیـــوان *hem souda hem qarada iâchân haïvân*.

Amphibologie, s. f., ایهام *ibhâm*, a. Voy. Ambiguité.

Amphibologique, adj., مبهـــم *mubhem*, a.

Amphigouri, s. m., معنـی سز لاقردی *m'anasiz lâqirdi*, t.

Amphithéatre, s. m., درجه ایله احاطه اولنمش یر *dèrèdjè ilè ihâta olounmich ïer*, تماشا یری *tèmâchâ ïeri*, تماشاگاه *tèmâchâguiâh*. — d'anatomie, تشریح خانه *techrîh khânè*, a.-p.

Amphore, s. f., شراب قابی *charâb qâbi* ; مشربه *machraba*, a.-t.

Ample, adj., ككش *guènich*, بول *bol*, t.; واسع *vâcy'*, a.

Amplement, adv., زیاده‌سیله *ziâdèïlè*, a.-t.; بـــول بـــول *bol bol*, بوللغیله *bollyghylè*, t.; وسعتله *vus'atilè*, a.-t.

Ampleur, s. f., ككشلك *guènichlik*, بوللق *bollyq*, t.; وسعت *vus'at*, a.

Ampliatif, adj., موسّع *muvescy'*, a.

Ampliation, s. f., برسنـــدك *bir senèduñ ikindji sourèti*, ایکنجی صورتی ارترمه *artyrma*, ارتمقلق *artmaqlyq*, t.

Amplificateur, s. m., مبالـغـه ایدیجی *mubâlagha idûldji*, a.-t.; ارتریجـی *arturîdji*, t.

Amplification, s. f., زیاده‌لق *ziâdèlyq*, a.-t.; اطرا *ithrâ*, مبالغه *mubâlagha*, a.

Amplifier, v. a., سوزی قبارتمق *seuzi qabârtmaq*, بیوتمك *buïutmek*, قبارتـــمـــق *qabârtmaq*, t.; مبالغه ا *mubâlagha it*, a.-t.

Ampoule, s. f., قبارجق *qabârdjiq*, قباتلق *qabâtlaq*, شیشه *chîchè*, t.

Ampoulé, adj., قبارتمش *qabârtmich*. — Discours, style ampoulé, قبارتمش سوز *qabârtmich seuz*, t.; کلام ضخم *kelâmi zakham*, a.

Amputation, s. f., کسش *kècich*, t.; قطع *qath'*. — d'un membre, قطع عـضـــو *qathy 'yzv*, a.

Amputer, v. a., کسمك *kesmek*, t.; قطع ا *qath it*, قطع عضوا *qathy 'yzv it*, a.-t.

Amulette, s. m., حمایل *hamâïl*, تمیمه *tèmîmet*, pl. a. تمایم *tèmâïm*.

Amusant, adj., کوزل *guzel*, t.; خوشجه *khochdjè*, p.-t.; مقبول *maqboul*, a.; اکلنجه‌لو *eglendjèlu*, t.; صفالو *safâlu*, ذوقلو *zevqlu*, a.-t.

Amusement, s. m., اکلنجه *eglendjè*, t.; صفا *safâ*, a. — Tromperie, اوبون *oïoun*, t.; ملاعبة *mulâ'ebet*, a.; یالان سوزلری *ïâlân seuzleri*, t.

Amuser, v. a., اکلندرمك *eglendurmek*, صفا ویرمك *safâ vermek*, ذوق اتدرمك *zevq etdurmek*. — Traîner en longueur, اوزاغه صالمق *ouzâgha sâlmaq*, اوزاتمـــق *ouzâtmaq*. — Arrêter, اکلندرمك *èiglendurmek*. — Faire perdre le temps, وقتنی غایب اتدرمك *vaqtyny*

ghāibitturmek.—Tromper, الداتمق *aldātmaq*, t. — Amuser par de vaines promesses, مواعید عرقویه ایله اکلندرمك *mevā'ydi 'arqoubiè ilè eïglendurmek*, a.-t.

S'AMUSER, v. réfl., اکلنمك *eglenmek*, صفا سورمك *safā surmek*, a.-t. — Perdre son temps, وقتنی غایب ا *vaqtini ghāïb it*, a.-t.

AMUSETTE, s. f., اویونجق *oïoundjiq*, اکلنجه *eglendjè*, جیجی *djidji*, t.

AMUSEUR, s. m., الدادیجی *aldādidji*, t.

AMYGDALES, s. f. Voy. GLANDE.

AN, s. m., douze mois, ییل *ïil*, t.; سنه *senè*, a.; سال *sāl*, p. — L'an passé, کچن ییل - سنه *guetchen ïil*, ou *senè*, بولدر *boldur*. — L'an prochain, کله جك ییل *guelèdjek ïil*. — Jour de l'an, ییل باشی *ïil bāchi*. — Une fois par an, سنده بر کره *sènèdè bir kerrè*. — Tous les ans, بهر سنه *beher senè*. — Dans cent ans, یوز ییلدن صکره *ïuz ïildèn soñra*.

ANA, s. m., حکایات مختلفه دنك مجموعه سی *hikiāïāti mukhtelifènuñ medjmoua'çi*, a.-t.

ANACARDE, s. m., fruit de l'Inde, قاقوله *qāqoula*, t.

ANACHORÈTE, s. m., زاهد *zāhid*, a.; ابدال *abdāl*, منزوی *munzèvi*, a.

ANACHRONISME, s. m., تواریخك اولان غلط *tavārykhtè olān ghalath*, a.-t.

ANADOLIE, partie de l'Asie-Mineure, اناطولی *anādholy*.—Bureau du département des finances à Constantinople, اناطولی محاسبه سی قلمی *anātholy mouhācebèci qalèmi*.

ANAGRAMME, s. m., تحریف *tahrīf*, pl. تحریفات *tahrīfāt*, a.

ANALEPTIQUE, adj., qui rend les forces, مقوّی *mouqavvi*, دوای مقوّی *devāï mouqavvi*, a.

ANALOGIE, s. f., بکزیش *beñzèïch*, تناسب *ténāçoub*, مشابهت *muchābèhat*, قیاس *qyās*, a.

ANALOGIQUE, adj., مطابق *muthābyq*, قیاسی یاقشقلی *qyāçy-qlï*; *qyāçi*, a.

ANALOGIQUEMENT, adv., مشابهت اوزره *muchābèhat uzrè*, بر وجه قیاس *ber vedjhi qyās*, a.-p.-t.

ANALOGUE, adj., موافق *muvāfyq*, مشابه *muchābyh*, a.

ANALYSE, s. f., réduction d'une chose à ses principes, حل *hall*, تفرّق *teferruq*, توزیع *tevzï*, a.

ANALYSE grammaticale des mots, تمییز *temiiz*, حل *hall*, تفریق *tefrīq*. — Faire l'analyse d'un discours, le réduire dans ses parties principales, اختصار کلام ا *ykhtiçāri kelām it*, a.-t.

ANALYSER, v. a., حلّ ا *hall it*, a.-t.

ANALYTIQUE, adj., حلّی *halli*, تفصیلی *tafsīli*, a.

ANALYTIQUEMENT, adv., حلّ ایله *hall ilè*, a.-t.

ANANAS, s. m., fruit, اناناس *anānās*, یکی دنیانك بر میوه سی *ïèñi dunïānuñ bir mèïvèci*, t.

ANAPLÉRÉTIQUE, adj., دوای

مقطّب *devāï mouqaththib*, a.

ANARCHIE, s. f., حكومتسزلك *hukioumetsyzlik*, a.-t.; اختلال *ikhtilāl*, فتنه *fitnè*, a.

ANARCHIQUE, adj., حكومتسز *hukioumetsyz*, a.-t.

ANARCHISTE, s. m., باغى *bāghy*, a.; زوربا *zorbā*, t.

ANATHÉMATISER, v. a., لعنتلمك *l'anetlèmèk*, لعنت ا *l'anet it*, لعنت اوقومق *l'anet oqoumaq*, a.-t.

ANATHÈME, s. m., لعنت *l'anet*, a.

ANATOLIE, Asie-Mineure, اناطولى *anādholou*. Voyez ANADOLIE.

ANATOMIE, s. f., علم تشريح *'ylmi techrīh*, a.

ANATOMIQUE, adj., تشريحى *techrīhi*, a.

ANATOMIQUEMENT, adv., قواعد علم تشريح اوزره *qavā'ydi 'ylmi techrīh uzrè*, a.-t.; تشريحًا *techrīhen*, a.

ANATOMISER, v. a., تشريح ا *techrīh it*, a.-t.

ANATOMISTE, s. m., علم تشريحك ماهر *'ylmi techrīhtè māhyr*, a.-t.

ANCÊTRES, s. m. pl., اتالر *atālar*, t.; اجداد *edjdād*, a.; اسلاف *eslāf*, ابا *ebā*. — Nos augustes ancêtres, اجداد عظامز *edjdādi 'yzāmumuz*.

ANCHOIS, s. m., ساردله *sārdella*, شابسى *chābsi*, شابسى بالغى *chābsi bālyghy*, t.

ANCIEN, adj. et s., اسكى *eski*, t.; كهنه *keuhnè*, p.; قديم *qadīm*, a. — Les anciens, متقدمين *muteqaddemīn*, اسكى زمان آدملرى *eski zemān ademlèri*. — Un ancien ami ne devient pas (facilement) un ennemi, اسكى دوست دشمن اولمز *eski dost duchmen olmaz*.

ANCIENNEMENT, adv., اسكى *eski zèmāndè*, ما تقدمدن زمانلرده *mā teqaddemden*, a.-t.

ANCIENNETÉ, s. f., قديملق *qadīmlyq*, a.-t.

ANCOLIE, s. f., plante, اخيليا *akhylīā*, a.

ANCRAGE, s. m., lieu où l'on peut jeter l'ancre, دمر اتهجق ير *demir atadjaq ïer*, ميرسى *merça*, a. — droit d'ancrage, دمراقچهسى - حقى *demir aktchèci, haqqy*, t.

ANCRE, s. m., لنكر *lenguer*, p.; دمر *dèmir*, كمى دمرى *guèmi demiri*, t.; سكان *sukkiān*, a. — Jeter l'ancre, لنكر براقمق *lenguer brāqmaq*, لنكر انداز اولمق *lenguer endāz olmaq*. — Lever l'ancre, لنكر قالدرمق *lenguer qāldurmaq*.

ANCRER, v. a., دمر براقمق *dèmir brāqmaq*, دمر اتمق *dèmir ātmaq*, p.-t.

S'ANCRER, v. pr., برمكانك ياخود برمنصبك قرار بولمق *bir mekiāndè ïākhod bir mancybtè qarār boulmaq*, t.

ANDALOUSIE, s. f., province d'Espagne, اندلوس *andelous*.

ANDOUILLES, s. f., بومبار *boumbār*.

ANDOUILLETTE, s. f., بومبارجق *boumbārdjiq*, t.

ANDRÉ, n. pr., اندريا *andriā*, t.

ANDRINOPLE, s. f., ville de Turquie, ادرنه *edirnè*.

ANDROGYNE, adj., خنثی *khounsa*, a.

ANDROMÈDE, s. f., constellation, الامراة المسلسلة *el-imrat el-mucelselè*, a.

ANDROS, s. f., l'une des Cyclades, اندره اطهسی *andra adhaci*.

ANDROSACE, s. m., ou ANDROSELLE, s. f., plante, قبیع *qaby'*, a.

ANE, s. m., اشك *echek*, t.; حمار *hymār*, مركب *merkeb*, a.; خر *kher*, p. — sauvage, ییبان اشکی *ïabān echègui*, t.

ANÉANTIR, v. a., یوق ا *ïoq it*, t.; ازاله ا *izālè it*, اعدام ا *i'dam it*, a.-t. — S'anéantir, یوق او *ïoq ol*, a.-t.

ANÉANTISSEMENT, s. m., هلاك *helāk*, a.; یوقلق *ïoqlyq*, عدم *'adem*, *'udm*, انعدام *in'idām*, a.

ANECDOTE, s. f., قصه *qyssa*, حكايت *hikiāïet*, معلوم اولمش قصه *m'aloum olmamich qyssa*, a.-t.

ANÉE, s. f., اشك یوکی *èchek ïuki*, خروار *khervār*, p.

ANÉMONE, s. f., كلنجك چچكی *guèlindjik tchitchègui*, نعمان *n'umān*, نعمان چچكی *n'umān tchitchègui*, a.-t.

ANERIE, s. f., اشكلك *echeklik*, حماقت *hamāqat*, a.

ANESSE, s. f., دیشی اشك *dichi èchek*, حمارت *hamāret*, a.

ANETÉ ou ANET, s. m., plante, طوراق اوتی *dhourāq oty*, t.; شبت *chibitt*, a.

ANÉVRISME, s. m., dilatation d'un artère, طمار شیشمه‌سی *dhamār chichmèci*, انورسما *anèvrismā*. — Anévrisme des vaisseaux de l'œil, سبل *sebel*, a.

ANFRACTUEUX, adj., اعوج *a'vedj*, معوّج *m'uavvedj*, a.

ANFRACTUOSITÉ, s. f., عوج *'avedj*, انعواج *in'yvadj*, a.

ANGE, s. m., ملك *melek*, a.; فرشته *fèrichtè*, p.

ANGÉLIQUE, adj., ملكه منسوب بكزر — *mèlèguè mensoub, beñzer*, t.-a.; ملكی *meleki*, a. — Figure angélique, ملك منظر *melek manzar*, ملك پیكر — سیما *melek pēiker, sīmā*, a.-p.

ANGÉLIQUE, s. f., plante, ملایك اوتی *mèlāïk otou*, t.; سنبل خطابی *sumbuli khathāï*, a.

ANGÉLIQUEMENT, adv., ملایكه كبی *mèlāïkè guibi*, a.-t.

ANGINE, s. f., خناق *khounāq*, vulg. *hunuq*, a.; بوغاز قسلمسی *loghāz qyrilmaci*.

ANGLAIS, E, s. et adj., انكليز *ingliz*.

ANGLE, s. m., كوشه *kieuchè*, بوجاق *boudjāq*, t.; زاویه *zāvïè*, a. — droit, زاویهٔ قایمه *zāvïèï qāïmè*. — aigu, زاویهٔ حادّه *zāvïèï hāddè*. — obtus, زاویه منفرجهٔ *zāvïèï munfaradjè*.

ANGLETERRE, s. f., انكلیز مملكتی *ingliz memlèkèti*, انكلتره *inguiltera*.

ANGLICAN, adj., انكليز مذهبندن *ingliz mezhebinden*, t.

ANGLICISME, s. m., لغوة انكليزيه *laghvèti inglïzïè*, t.

ANGLOMANE, adj., انكليز طرفدارى *inglïz tharafdāri*, انكليز ملتى سون *inglïz milleti seven*, t.

ANGLOMANIE, s. f., انكليز تقليدى *inglïz taqlïdi*, t.-a.

ANGOISSE, s. f., غصّه *ghoussa*, مضايقه *mouzāïaqa*, a.; كدورت *kèdouret*, t.; غمّ *ghamm*, الم *èlèm*, a.

ANGORA, ville de l'Asie-Mineure, l'ancienne Ancyre, انغورى *enghouri*. — Chat d'Angora, انغورى كديسى *enghouri kèdïsi*. — Chèvre d'Angora, انغورى كچيسى *enghouri kètchïsi*. — Châli, étoffe particulière d'Angora, انغورى شاليسى *enghouri chālïsi*, t.

ANGUILLE, s. f., يبلان بالغى *ïïlān bālighy*, t.

ANGULAIRE, adj., كوشه‌لو *kieuchèlu*, t.; ذوزاويه *zou zāvïè*, a.

ANGULAIREMENT, adv., زوايا ايله *zèvāïā ilè*, a.-t.

ANGULEUX, adj., چوق كوشه‌لو *tchok keuchèlu*, بوجاقلو *boudjāqlu*, كوشه‌لو *keuchèlu*, t.

ANICROCHE, s. f., الشك *ilichik*, طوتق *thoutouq*, مانع *mān'y*, a.

ANIER, s. m., اشكجى *echektchi*, t.

ANIL, s. m., چويد اوتى *tchivïd oty*, t.; شتلة النيل *chetlet ennïl*, a.

ANIMADVERSION, s. f., تعذير *ta'zïr*, a.; عيبلامه *a'yplāma*, t.; ذمّ *zemm*, a.

ANIMAL, s. m., حيوان *haïvān*, pl. حيوانات *haïvānāt*, a.; جانور *djānver*, p. — raisonnable, حيوان ناطق *haïvāni nāthyq*. — Animal privé de raison, حيوان غير ناطق *haïvāni ghaïri nāthyq*. — Les animaux domestiques, اوه حيواناتى *ev haïvānāti*, طوارلر *dhavārler*, مواشى *mevāchi*. — Animal sauvage, يبان حيوانى *ïabān haïvāni*. — Homme stupide ou privé de bon sens, حيوان *haïvān*, اشك *echek*, احمق *ahmaq*; حيوان كبى بر آدم *haïvān guibi bir ādem*. — Qui appartient au genre animal, حيوانى *haïvāni*, a.; حيوانه دائر - متعلّق *haïvānè daïr, mutè'allyq*, a.-t.

ANIMALCULE, s. m., حيوانجق *haïvāndjiq*, t.

ANIMALITÉ, s. f., حيوانية *haïvānïïet*, a.

ANIMATION, s. f., روح ايله جسدك اتحادى - برلكى *rouh ilè djeceduñ ittïhādi, birligui*, a.-t.; جانلنمه *djānlanma*, p.-t.

ANIMÉ, adj., يوركلنمش *ïureklenmich*, جانلو *djānlu*, t.

ANIMER, v. a., donner le principe de la vie, جان ويرمك *djān vïrmek*, حيات ويرمك *haïāt vïrmek*, احيا ا *ihïā it*. — Exciter, encourager, غيرت ويرمك *ghaïret vïrmek*, تشويق ا *techvyq it*. — Donner de la force, قوّت ويرمك *qouvvet vïrmek*, تقويت ا *taqvïet it*, يوركلندرمك *ïureklendurmek*. — S'Animer, v. réfl., يوركلنمك *ïureklenmek*, t.; غيرته كلمك *ghaïretè guelmek*, a.-t.

ANIMOSITÉ, s. f., دارغونلق *dār-*

ghounlyq, t.; غرض *gharaz*, خصومت *khouçoumet*, حقد *hyqd*, a.

ANIS, s. m., انيسون *anîçoun*, t.

ANISÉ, adj., انيسونله قورشترمش *anîçounlè qarichturmich*, t.

ANISER, v. a., انيسون ايلمك قورشترمق *anîçoun ilè qarichturmaq*, t.

ANISETTE, s. f., انيسون عنبريه‌سي *anîçoun amberïïèci*, t.

ANNAL, adj., qui dure un an, بر سنه سورر *bir senè surer*, t.; سنوی *sènèvi*, a.

ANNALES, s. f. pl., تواريخ *tevârykh*, a. — Les annales de l'empire Ottoman, تواريخ آل عثمان *tavârykh âli 'osmân*, a.-t.

ANNALISTE, s. m., مؤرخ *muvarrykh*, a.

ANNEAU, s. m., حلقه *halqa*, a.; يوزك *ïuzuk*. — Boucle de cheveux, قورجق *qyvridjiq*, قورى *qyvri*, t.; جعد *dj'ad*, a.

ANNÉE, s. f., ييل *ïil*, t.; سنه *senè*, pl. سنون *senoun*, سنوات *senèvât*, عام *'âm*, a.; سال *sâl*, p. — solaire, سنهٔ شمسيه *senèï chemsïïè*. — lunaire, سنهٔ قمريه *senèï qamarïïè*. — Année d'abondance, بركتلو سنه *bereketlu sènè*. — stérile, بركسز سنه *bereketsyz senè*. — Année bissextile, سال كبيسه *sâli kebîcè*. — L'année prochaine, كله‌جك سنه *guelèdjek senè*, سنهٔ آتيه *senèï atïè*. — L'année passée, dernière, كچن سنه *guetchen senè*, بولدر *boldur*, سنهٔ سابقده *senèï sâbyqada*. — D'année en année, ييلدن ييله *ïildèn ïilè*, سنه بسنه *senè besenè*. — Dans les années de l'enfance, اعوام طفوليتنده *a'vâmi thoufoulïiètè*. — Daté du 15 septembre de l'année de J.-C. 1838, تاريخ عيسويدن بيك سكزيوز اوتوز سكز سنه‌سنك ايلول آينك اون بشنجی كونندهٔ يازلمشدر *târykhy 'yceviïden bin sekiz iuz otouz sekiz senècinun eïloul âïnun on bèchindji gunundè iâzilmichtur*.

ANNELER, s. f., boucler les cheveux, صاچی قورتمق *sâtchi qyvirtmaq*, t.

ANNELURE, s. f., frisure en anneaux, قورى صاچلر *qyvry sâtchlar*, t.

ANNEXE, s. f., ارتمه *artma*, t.; ذيل *zeïl*, ضميمه *zamîmè*, a.

ANNEXER, v. a., ضمّ ا *zamm it*, ربط ا برابر قومق *rabth it*, a.-t.; — *berâber qomaq*, وضع ا *vaz' it*, a.-t.

ANNEXION, s. f., t. de grammaire, اضافت *izâfet*, a.

ANNIHILER, v. a. V. ANÉANTIR.

ANNIVERSAIRE, adj., هر ييللو *her ïillu*, ييلدن ييله واقع اولان *ïildèn ïylè vâqy' olân*, سنوی *sènèvi*, a.

ANNIVERSAIRE, s. m., ييل دونمی *ïil deunumi*, t.

ANNONCE, s. f., خبر *khaber*, اعلان *i'lân*, تنبيه *tenbîh*, a.

ANNONCER, v. a., خبر ويرمك *khaber vîrmek*, اعلان ا *i'lân it*, انها و اشعارا *inhâ vè ich'âr it*, a.-t., اخبارا *ikhbâr it*, a.-t.

ANNONCIATION, s. f., بشـــارت *bechāret guny*, a.-t.

ANNOTATION, s. f., اشارت *ichāret*, a.

ANNUEL, adj., سنوی *sènèvi*, a.; بر ییللك *bir ïillik*, t.

ANNUELLEMENT, adv., ییللق *iyllyq*, t.; هر ییل *her iyl*, سنده *sènèdè*, سنددن *sènèden* سنده *sènèdè*.

ANNUITÉ, s. f., remboursement annuel d'une partie du capital ajoutée aux intérêts, معامله ایله بـــر سرمایه مقدارینك ادای سنویسی *mou'āmelè ilè bir ser māïè myqtārinuñ èdāï senèvïici*, t.

ANNULAIRE (doigt), adj., اوکسز پرمق *euksyz parmaq*, t.

ANNULATIF, adj., مبطل *moubthyl*, ناسخ *nācykh*, a.

ANNULATION, s. f., ابطال *ibthāl*, رفع *ref'*, a.; بطال اتمه *batthāl itmè*, t.-a.

ANNULER, v. a., قالدرمق *qāldurmaq*, t.; یوق ـ رفع ا *ïoq*, *ref' it*, ابطـــال ـ بطال ا *batthāl*, *ibthāl it*, a.-t.

ANOBLIR, v. a., اولولمق *oulloulamaq*, t.; شرف ویرمك *cheref vïrmek*, تشریف ا *techrïf it*, a.-t.

ANOBLISSEMENT, s. m., تشریف *techrïf*, a.

ANODIN (remède), adj., ملیین *muleïin*, a. Voy. CALMANT.

ANOMAL, adj., قاعلهدن خارج *qā'idèdèn khāridj*, a.-t.

ANOMALIE, s. f., قواعدسزلق *qavā'ydsizlyq*, قانونسزلق *qānounsyzlyq*, a.-t.

ANON, s. m., اشچك *èchèdjik*, قولان *qolān*, صپه *sypa*, *sepa*, *sopa*, t.

ANONNER, v. n., یلتکلمك *yelteklèmek*, t.

ANONYME, adj., آدسز *ādsiz*, اسمی نامعلوم *ismi nā m'aloum*. — Un anonyme, اسمی معلوم اولمیان کمسنه *ismi ma'loum olmaïān kimesnè*, a.-t.

ANOREXIE, s. f., dégoût des alimens, عدم اشتها *'ademi ichtihā*, a.

ANSE, s. f. (d'un vase), قولب - قلب *qoulb*. — Les anses d'un pot, بر باردغك قولبلری *bir bārdaghuñ qoulbleri*. — L'anse ou l'anneau d'un cadenas, کلید پرهسی *kilïd pèrèci*. — Petit golfe, چکمجه *tchekmèdjè*.

ANTAGONISTE, s. m., خصم *khacym*, a.

ANTARCTIQUE, adj., méridional, جنوبی *djenoubi*, a. Voy. PÔLE.

ANTÉCÉDENT, adj., ایلروکی *ilèruki*, t.; مقدم *mouqaddem*, سابق *sābyq*, a. — Les antécédens, سوابق *sevābyq*. — L'antécédent, terme de grammaire (dans un rapport d'annexion), المضاف *el-mouzāf*. — L'antécédent dans l'*argument*, متقدم *muteqaddem*, a.

ANTECHRIST, s. m., دجّال *eddjāl*, a.

ANTÉDILUVIEN, adj., qui a précédé le déluge, طوفاندن اوّل اولان *thoufānden evvel olān*, طوفاندن مقدم *thoufānden mouqaddem*, a.-t.

ANTENNE, s. f., vergue, سرن *seren*, ارتنه *artèna*, t.

ANTENNES, s. f. pl., cornes des

insectes, بوجك بوينوزى *beudjek boïnouzy*, t.

Antépénultième, adj., اخردن اوّل *akherden evvel*, قبل الاخر *qabl el-ākher*, a.

Antérieur, adj., ايلروكى *ilèruki*, t.; سابق *sābiq*, متقدّم *mutèqaddim*, a.

Antérieurement, adv., مقدّما *mouqaddèmā*, a.; اندن اوّل *anden evvel*, t.-a.

Antériorité, s. f., تقدّم *teqaddum*, اوّليّت *èvvèliïet*, a.

Anthologie, s. f., choix de fleurs, انتخاب شكوفه *intikhābi chukioufè*. — Choix de poésies, مجموعهٔ اشعار متنوّعه *medjmou'aï ech'āri mutènevvi'a*, a.

Anthrax, s. m., حمرت مقولهسى *houmret maqoulèci*, a.-t.; شير پنچه *chîr pentchè*, p.

Anthropoforme, adj., animal qui a quelque ressemblance avec l'homme, نوعًا انسان ايله مشابهتى اولان حيوان *nev'èn insān ilè muchābehati olān haïvān*, a.-t.

Anthropophage, s. m., ادم ييجى *adem ïèïdji*, t.; مردمخوار *merdumkhār*, p.

Anthropophagie, subst. fém., مردمخوارلق *merdumkhārlyq*, p.-t.

Antichambre, s. f., مابين *mābeïn*, a.; مابين اوطهسى *mābeïn odhaci*, a.-t. — Faire antichambre, مابين اوطهسنده بكلمك *mābeïn odhacindè beklèmek*, t.

Antichrétien, adj., دين عيسويّه مخالف *dini 'yceviïè moukhālif*, a.-t.

Antichristianisme, s. m., دين مسيحينك مخالفتى *dini mecyhinuñ moukhālèfeti*, a.-t.

Anticipation, s. f., پيشين *pichîn*, سبقت *sebqat*, تقديم *taqtîm*. — Par Anticipation, adv., بروجه پيشين *ber vedjhi pichîn*, a.-p. — Anticipation, usurpation, تعدّى *tè'addi*, a.

Anticiper, v. a., prévenir, devancer, تقدّم ا *teqaddum it*, پيشين ا *pîchîn it*. — sur les droits de, نقصان - ضرر كتورمك *noqsān*, *zarar guèturmek*. — Prendre en avance, پيشين آلمق *pîchîn âlmaq*, p.-t. — Donner, payer, پيشين ويرمك *pîchîn vîrmek*.

Anticonstitutionnel, adj., قواعد مملكته مغاير *qavā'ydi memleketè moughāïr*, a.-t.

Anticonstitutionnellement, adverbe, قوانين مملكته مغايرًا *qavānîni memlekètè moughāïren*, a.-t.

Antidate, s. f., تاريخ مقدّم الوقوع *tārîkhi mouqaddim el-vouqou'*, تاريخ مقدّم *tārîkhy mouqaddem*, a.

Antidater, v. a., تاريخى مقدّم يازمق *tārîkhy mouqaddem ïāzmaq*, a.-t.

Antidote, s. m., پاد زهر *pād zehr*, vulg. *panzeher*, ترياق *tariāq*, p.-t.; دافع الزّهر *dāf'y uzzehr*, a.

Antienne, s. f., début de chant, برترنّمك ابتداسى *bir terennumuñ*

ibtidāci. — Au figuré, mauvaise nouvelle, فنا بر خبر *fenā bir khaber.*

ANTIFÉBRILE, adj., دافع الحمّى *dāf'y el-houmma*, a.

ANTIHYDROPIQUE, adj., استسقايه نافع *istisqāïè nāfi'*, a.-t.

ANTIHYPOCONDRIAQUE, adj., مراق علّتنه نافع *merāq 'ylletinè nāf'y*, a.-t.

ANTIHYSTÉRIQUE, adj., رحم علّتنه نافع *rahm 'ylletinè nāf'y*, a.-t.

ANTILOPE, s. f., اهو *āhou*, pl. غزال *ghazāl*, a.

ANTIMÉPHYTIQUE, adj., دافع العفونة *dāf'y ul-'oufounet*, a.

ANTIMOINE, s. m., راستق طاشي *rāstyq thāchi*, انتيمون *antímoun*, t.

ANTIMONARCHIQUE, adj., قراللغه مغائر *qrāllygha moughāïr*, اصول سلطنته مخالف *oçouli salthanetè moukhālif*, a.-t.

ANTIMONIAL, adj., راستق طاشلو *rāstyq tāchly*, t.

ANTINATIONAL, adj., كندو ملّتنه مخالف *guendu milletinè mukhālif*, بد خواه ملّت *bed khāhi millet.*

ANTINÉPHRÉTIQUE, adj., بوبرك طاشي علّتنه نافع *beubrek thāchi 'ylletinè nāf'y.*

ANTINOMIE, s. f., ايكي قانون بينلك اولان مخالفتي اختلافي شرع *iki qānoun beïnindè olān moukhalèfèti*, *ykhtilāfi cher'*, a.

ANTIOCHE, ville de Syrie, انطاكيه *entākiè.*

ANTIPAPE, s. m., شرعي اولميان ريم پاپاسي *cher'y olmaïān rím pāpāci*, t.

ANTIPAROS, île de l'Archipel, انتيپاره *antipāra.*

ANTIPATHIE, s. f., ضد الطبيعت *ziddul-thabi'iat*, نفرت *nefret*, a.

ANTIPATHIQUE, adj., مخالف *moukhālif*, مضادد *mouzādid.*

ANTIPESTILENTIEL, adj., دافع الوبا ضدّ الطاعون *dāf'y ul-vebā*, *zidd ed-thā'voun*, a.

ANTIPHRASE, s. f., كلام بالعكس *kelāmi bil'aks*, a.

ANTIPHTHISTIQUE, adj., دافع الورم ضدّ السّل *dāf'y ul-verem*, *zidd ussil*, a.

ANTIPHYSIQUE, adj., ضدّ الطبيعة *zidd utthaby'at*, a.

ANTIPODES, s. m. pl., lieu ou habitans de la terre diamétralement opposés, بري برينه مقابل اولان كرهٔ ارضك تحتنده و فوقنده اولان سكان و مكانلري *biri birinè muqābil olān kurèi arzuā tahtindè vè fevqyndè olān sukkiān umekiānleri*, a.-t. — Contraste, عكس *'aks*, a.

ANTIPUTRIDE, adj., دافع عفونت *dāfi'i' oufounet*, a.

ANTIQUAILLE, s. f., اسكي شيلر *eski cheïler*, a.-t.

ANTIQUAIRE, s. m., اسكي زماندن قالان شيلرينى ارايان اثار قديميه واقف *eski zemāndèn qālān cheïlèrini arāïān*, *açāri qadímïè vāqif*, a.-t.

ANTIQUE, adj., قديم *qadím*, عتيق *'atyq*, a.

ANTIQUITÉ, s. f., les temps anciens, اسكي زمان *eski zèmān*, قديميّة *qadimïet.* — Antiquités,

monumens antiques, آثار قديمه *açâri qadîmè*, انتقه‌لر *antiqaler*, اسكى قالمه *eski qâlma*, اسكيدن قالمه طاشلر *eskîden qâlma thâchlar*, t.

ANTITHÈSE, s. f., اضداد كلمات *izdâd kelimât*, a.

ANTIVÉNÉRIEN, adj., فرنك علّتنه نافع *frenk 'yllètinè nâf'y*, a.-t.

ANTIVERMINEUX, adj., صوغلجان علّتنه نافع *soghouldjân 'yllètinè nâf'y*, a.-t.

ANTIVÉROLIQUE, adj., ضدّ الجدرى دافع *zidd ul-djèdèri, dâf'y ul-djèdèri*, a.

ANTONOMASE, s. f., emploi de l'épithète pour le nom propre, كنية *kinîet, kuniet*, غلبة *ghalebet*, a.

ANTOINE, n. pr., انطون *anthoun*, t.-a.

ANTORE ou ANTITORE, s. m., plante antivénéneuse, ترياق البيش *teriâq ul-bîch*, قيهق *qŷhaq*, a.; طولغه‌جق *dhoulghadjîq*, t.

ANTRE, s. m., اين *in*, t.; غار *ghâr*, مغاره *mèghârè*, كهف *kehf*, a.

S'ANUITER, v. réfl., كيجه‌لنمك *guîdjèlenmek*, كيجه قالمق *guîdjè qâlmaq*, كيجه ايله يولك بولنمق *guîdjè ilè îolda boulounmaq*, t.

ANUS, s. m., كوت *gueut*, بزوك *beuzuk*, مقعد *maq'ad*, a.

ANXIÉTÉ, s. f., كوكل طارلغى *gueuñul dhârlighy*, t.; كدر *kèder*, اضطراب *izthirâb*, a.; دل تنكى *dil tengui*, p.; دلكيرلك *dil-gûrlik*, p.-t.

AORISTE, s. m., مضارع *mouzâry*, a.

AORTE, s. f., شاه طمار *châh dhamâr*, يوركك بيوك طهارى *îurè-gûn buîuk dhamâry*, t.

AOUT, s. m., اب *âb*, a. اغوستوس *aghostos*, g.

APAISER, v. a., calmer, تسكين ا *teskîn it*, ساكن ا *sâkin it*, دكدرمك *dîñdurmek*. — la colère, غضبى تسكين ا *ghazabi teskîn it*. — une sédition, فتنهٔ تسكين ا *fitnèï teskîn it*. — Adoucir, يمشاتمق *îoumchâtmaq*, خاطرين خوش ا *khâthyrîn khoch it*. — S'Apaiser, يواشلنمق *îavâchlanmaq*.

APAMÉE, ville de Syrie, فامية *fâmîet*, a.

APANAGE, s. m., ارپه‌لق *arpalyq*, t.; نانپاره *nânpârè*, p.

APANAGER, v. a., ارپه‌لق ويرمك *arpalyq vîrmek*, t.

APANAGISTE, s. m., ارپه‌لق صاحبى *arpalyq sâhybi*, t.-a.

A PART, exp. adv., séparément, باشقه *bâchqa*, باشقه‌جه *bâchqadjè*, t.; بر طرف *ber tharaf*, p. — Plaisanterie à part, لطيفه بر طرف *latîfè ber tharaf*.

APARTÉ, s. m., كندو كندينه *guendi guendinè*.

APATHIE, s. f., طويمازلق *dhoïmazlyq*, طويمقلق *dhoïmamaqlyq*, كوكلسزلق *gueuñulsyzlyq*, بلادت *belâdet*, a.-t.

APATHIQUE, adj., طويماز *dhoïmâz*, حسّسز *hyscyz*, بلاحس *bilâhyss*, a.

APEPSIE, s. f., قلة الهضم *qyllet ul-hezm*, a.; هضمه عدم امكانـــی *hezmè 'adèmi imkiāni*, a.-t.

APERCEVABLE, adj., طويلور *dhouïlour*, كورمسی قابل *gueurmèci qābil*, طوبهسی ممكن *douïmaci mumkin*, a.-t.

APERCEVOIR, v. a., commencer à voir, اوزاقدن كورمك *gueurmek*, اوزاقدن كورمـــــك *ouzāqtan gueurmek*, خيالللمق *khaïāllamaq*. — Il aperçut de loin les maisons, اولری اوزاقدن كوردی *evleri ouzāqtan gueurdu*. — J'aperçois un vaisseau, بر كمـــی خياليورم *bir guèmi khaïālieurum*. — Remarquer, sentir, دويمق *douïmāq*, طويمق *dhouïmaq*, واقف او *vāqif ol*, a.-t. — S'Apercevoir, v. pr., طويلمق *dhouïoulmaq*. — Découvrir, كشف ا *kechf it*, a.-t.

APERÇU, s. m., vu, كورمـــش *gueurmuch*. — Exposé sommaire, تلخيص تقرير *telkhys, taqrîr*, a.

APÉRITIF, adj., اچـــار *atchār*, اچجی *atchidji*, اچق ايدن *atchyq iden*, كچورن *guètcharen*, t.; دوای مفتح *devāï mufettyh*, a.

APETISSER, v. a., كوچلتـــمك *kutchultmek*, كوچكلتمك *kutchukletmek*, اكسلتمك *eksiltmek*. — S'Apetisser, v. réfl., كوچكلنمك *kutchuklenmek*, t.

A PEU PRÈS, adv., تخمينًا *takhmînèn, takhmîna*, a.

APHÉLIE, s. m., كونشدن بـــر سياره نك اقصای بعدی *gunechten bir sïïārènuñ aqsāï bu'di*, a.-t.

APHÉRÈSE, s. f., حذف *hazf*, a.

APHORISME, s. m., دكش *deïch*, t. — Sentence, maxime, راى *rāï*, pl. ارا *arā*, نكته *nuktè*. — Les aphorismes d'Hippocrate, ارای بقراط *ārāï bouqrāth*.

APHRODISIAQUE, adj., شهوت افزا *chehvet efzā*, شهوة محرّك *mouharrik uchchehvet*, a.

APHRONITRE, s. m., كهرچلـــه كوپكی *guhertchilè kieupugui*.

APHTES, s. m. pl., اغز قبارجغی *aghyz qabārdjyghy*, t.

API (pomme d'), s. m., مسكت الماسی *misket elmāci*, t.

APITOYER, v. a., تحريك رقت ا *tahrîki ryqqat it*, جذب مرحمت ا *djezbi merhamet it*, مرحمته كتورمك *merhametè guèturmek*, a.-t. — S'Apitoyer, v. pr., اسركمك *èsirguèmek*, اجيمق *adjïmaq*, t.; مرحمت ا *merhamet it*, a.-t.

APLANIR, v. a., rendre uni, دوز ا *duz it*, دوزلمـــك *duzlèmek*, دومدوز ا *dumduz it*, دوزيوبرمك *duzivîrmek*, ياصی ا *īāci it*. — Faciliter, تسهيل ا *teshîl it*, a. — Aplanir la terre, يری سوروكلمك *ïèri suruklèmek*, t. — Aplanir les difficultés, رفع موانع ا *ref'y mevāny' it*. — S'Aplanir, v. réfl., دوز اولمق *duz olmaq*. — S'arranger, قولايلنمق *qolāïlanmaq*, t.

APLANISSEMENT, s. m., برابرلك *berāberlik*, دوزلـــك *duzlik*, t.; تسويه تسهيل *tesviïè, teshîl*, a.

APLATI, adj., دوز *duz*, يصـــی

ïassi, ياصي *ïâci*, ياصيلنمش *ïâcílanmich*, t.

APLATIR, v. a., دوزتمك *duzetmek*, انجلتمك *indjèletmek*, انجه *indjè it*, يصيلمق *ïassylamaq*, يصى *ïassy it*, تسطيح *tasthyh it*, a.-t. — S'Aplatir, v. réfl., دوز او *duz ol*, ياصيلنمق *ïâcylanmaq*, t.

APLATISSEMENT, s. m., دوزلك *duzlik*, دوز ايلمكلك *duz èïlèmeklik*, ياصيلق *ïâcylik*, t.

APLOMB, s. m., ligne perpendiculaire, خط عمود *khatty 'amoud*. — — D'aplomb, à angle droit, زاويهٔ قايمه اوزره *zâvïei qâïmè uzrè*. — Aplomb, gravité, وقار *vaqâr*. — Fil à..., شاقولى ايپ *châqouli ip*. — Le soleil tombe d'aplomb sur nous, كونش طوغرو اوزرمزده در *gunech dhoghrou uzerumuzdè dur*.

APOCALYPSE, s. f., livre du Nouveau Testament, كتاب ابوقاليپس *kitâbi abouqâlicys*, t.; الهام *ilhâm*, a.; رويای مر يوحنا *rouiâi mar iouhanâ*, a.

APOCOPE, s. f., retranchement à la fin du mot, حذف *hazf*, a

APOCRYPHE, adj., اصلسز *acylsyz*, ساخته *sâkhtè*, p.; دوزمه *duzmè*, t.; شبهه‌لو *chubhèlu*, a.-t.; مستور *mestour*.

APOGÉE, s. m., اوج زروه *zervè*, سما *èvdjï sèmâ*, a. — Apogée de la fortune, de la gloire, ترقیٔ آفتاب دولت و اجلال *tereqqyi âfitâbi devlet u idjlâl*, a.-t.

APOLOGÉTIQUE, adj., qui contient une apologie, مدحى *medhi*, معذرت اميز *ma'ziret âmïz*, a.-p.

APOLOGIE, s. f., justification, éloge, مدح *medh*, معذرت *m'aziret*, اعتذار *i'tizâr*, a.

APOLOGISTE, s. m., مدح ايديجى *medh idîdji*, a.-t.; مادح *mâdyh*, ثناكوى *senâgouï*, p.

APOLOGUE, s. m., مثل *mecel*, pl. امثال *emsâl*. Voyez FABLE.

APOPHTEGME, s. m., مقال حكما *maqâli hukemâ*, a.; كوزل سوز *guzel seuz*, t.; نكته *nuktè*, pl. نكات *nikiât*, a.

APOPHYSE, s. f., saillie sur un os, سنسن *synsyn*, pl. سناسن *synâcin*, a.

APOPLECTIQUE, adj., داملالو ـ طملالو *dhamlalu*, t.; سكتى *sekti*, a.

APOPLEXIE, s. f., طمله ـ داماله *dhâmla*, t.; سكته *sekte*, a.

APOSTASIE, s. f., ارتداد *irtidâd*, a.

APOSTASIER, v. n., دينمك ـ ارتداد دونمك *dininden deunmek*, *irtidâd it*, مرتد او *murted ol*, a.-t.

APOSTAT, s. m., دونمه *deunmè*, t.; مرتد *murtad*, a.

APOSTÈME, s. m., دبله *dubbèlè*, vulg. *dummèlè*.

APOSTER, v. a., mettre dans un poste pour surprendre, پوسوده قومق *pouçouda qomaq*, بكلتمك *beklet-mek*, t.; كيندارلق ا *kèmîndârlyq it*, p.-t. — des espions, جاسوس قومق *djâçous qomaq*,

APOSTILLE, s. f., حاشيه *hâchïè*,

a.; در کنار *der kènār*, p. — Recommandation, توصیه *tevcïïè*, a.

Apostiller, v. a., – حاشیه قومق *hāchïè qomaq*, ïāzmaq, کنار یازمق *kenār ïāzmaq*, p.–t.

Apostolat, s. m., پیغمبرلک *pëïghamberlik*, p.–t.; رسالت *rèçālet*, a.

Apostolique, adj., qui vient de l'apôtre de Dieu ou des apôtres, رسولی *reçouli*, a.; پیغمبری *pëïghamberi*, p.–t. — Qui est du Saint-Siége, ریم پاپاسنه منسوب اولان *rïm pāpācinè mensoub olān*, ریم پاپاسی طرفندن اولان *rïm pāpāci tharafïnden olān*, t.

Apostoliquement, adj., رسول کبی *reçoul gubi*, a.–t.

Apostrophe, s. f., allocution, مخاطبة *moukhāthèbet*, – توجیه کلام *tevdjïhi kelām*, *khythāb*, a. — Petit signe d'élision, بر حرفک حذفنه – ترخیمنه مستدلل نشان *bir harfun hazfinè*, *terkhiminè mustedlil nichān*.

Apostropher, v. a., خطاب ا *khythāb it*, توجیه خطاب *tevdjïhi khythāb it*. — S'Apostropher, v. réfl., خطابلشمق *khytāblachmaq*, a.–t.

Apostume. Voy. Apostème.

Apostumer, v. n., se former en apostème, قبارمق *qabārmaq*, ایرکلمک *irïñlèmek*, t.

Apothéose, s. f., تالیه *tālièh*, a.

Apothicaire, s. m., اجزاجی *edjzādji*, vulg. *èzādji*, a.–t.

Apothicairerie, s. f., magasin de drogues, اجزاجی دکانی *edjzādji dukkiāni*, t.-a. — Art de l'apothicaire, ازاجیلک *ezādjïlik*, t.

Apôtre, s. m., رسول الله *reçoul allah*, a. — Apôtre de J.-C., حواری *havāri*. — Les apôtres, حواریون *havārïoun*, a.

Apozème, s. m., قاینامش اوتك صویی *qāïnāmich otuñ souï*, t.

Apparaître, v. n., کوزکمک *gueuzukmek*, کورنمک *gueurunmek*, ظاهر – نمایان او *zouhour it*, ظهورا *zāhir*, *numāïān ol*, a.–p.–t.

Apparat, s. m., آلای *ālāï*, t.; عنوان *'unvān*, طنطنه *thanthana*, a.

Appareil, s. m., pompe, آلای *ālāï*. — Grands préparatifs, عظیم تدارك *'azïm tédāruk*. — de guerre, تدارکات حربیه *tedārukiāti harbïïè*; سفر مهمّاتی *sefer muhimmāti*, یراق *ïarāq*, t. — Bandages et remèdes mis sur une plaie, بر یاره اوزرنه قونلان باغ و علاجلر *bir ïāra uzerinè qonilān bāgh vè 'ilādjler*. — Lever l'appareil, بر یاره نك باغلری چوزمك *bir ïāranuñ bāghlari tcheuzmek*.

Appareillage, s. m., t. de mer, یلکن اچملغی *ïelken atchmaqlyghy*, t.

Appareillée, s. f., voile mise au vent, روزکاره اچلمش یلکن *rouzguiārè atchilmich ïelken*, t.

Appareiller, v. a., joindre deux choses pareilles, اویدرمق *ouïdourmaq*. — Accoupler, چفتلمك *tchiftlèmek*. — Préparer, disposer, قورمق *qourmaq*, حاضرلمق *hāzirlamaq*.

— Mettre à la voile, يلكن آچمق *ielken âtchmaq*, t. — S'Appareiller, v. réfl., چفتلنمك *tchiftlenmek*, برابر او *berâber ol*, t.-p.

Apparemment, adv., غالبا *ghâlibâ*, ظاهرده *zâhirdè*, ظاهر حالدة *zâhiri hâldè*, a.-t.; مكر *meïer*, p.

Apparence, s. f., extérieur, كوستريش *gueusterich*, كورنش *gueurunuch*, t.; صورت *souret*, a. — En apparence, صورتا *sourcten*, vulg *soureta*, صورت ظاهرده *soureti zâhirèdè*. — Vraisemblance, احتمال *yhtimâl*, a.

Apparent, adj., كورنن *gueurunen*, بللو *bellu*, t.; ظاهر *zâhir*, عيان *'aiân*, a.

S'Apparenter, v. réfl., خصملق بغلمق *khycymlyq baghlamaq*, t.; مصاهرت ا *muçâheret it*, a.-t.

S'Apparesser, v. réfl., تنبللنمك *tembellenmek*, t.; تكاسل ا *tèkiâçul it*, a.-t.

Appariement, s. m., action d'apparier, چفتلشمه *tchiftlechmè*, t.; تزويج *tezvîdj*, a.

Apparier, v. a., چفتلمك *tchiftlèmek*. — S'apparier, چفتلنمك *tchiftlenmek*, t.

Appariteur, s. m., محضر *muhzyr*, a.; چاوش *tchâvouch*, t.

Apparition, s. f., ظهور *zouhour*, a.; كورنمكلك *gueurunmeklik*, t.; صدور *soudour*, a.

Apparoir, v. n., اشكار - ظاهر او *achikiâr, zâhir ol*, a.-t.; پديد اولمق *pedîd olmaq*, p.-t.

Appartement, s. m., قونغك بر دايره‌سى *qonaghuñ bir dâïrèci*, دايره *dâïrè*. — des femmes, حرم *harem*, a.

Appartenance, s. f., dépendance, توابع *tevâby'*, لواحق *lavâhyq*, تعلق *te'alluq*, pl. تعلقات *te'alluqât*, انتساب *intiçâb*, a. — Ce mur est une des appartenances de cette terre, بو ديوار اراضئ مذكوره‌نك توابعندندر *bou dîvâr, erâzii mezkiourènuñ tevâby'indendur*.

Appartenir, v. n., avoir rapport, متعلق او *mute'allyq ol*, انتساب ا *intiçâb it*, منتسب او *muntecib ol*, a.-t. — Être à quelqu'un, بر كمسنه‌نك مالى او *bir kimesnènuñ mâli ol*. — Cela lui appartient, انك در *anuñ dur*. — Cela m'appartient, بو بنمدر *bou benum dur*. — Être parent, خصمى او *khysmy ol*, a.-t.

Appas, s. m. pl., كوزللك *guzellik*, t.; جاذبة *djâzibet*, a.; دلنوازلق *dilnuvâzlyq*, p.-t.

Appat, s. m., يم *ïem*, t.

Appater, v. a., يملمك *ïemlèmek*, يم ويرمك *ïem vîrmek*, t.

Appauvrir, v. a., فقيرا *faqyr it*. — S'appauvir, فقيرلنمق *faqyrlanmaq*, a.-t.

Appauvrissement, s. m., فقيرلق *faqyrlyq*, a.-t.; فاقه *fâqa*, افتقار *iftiqâr*, a.

Appeau, s. m., يم *ïem*, t.

Appel, s. m., action d'appeler à haute voix, چاغرش *tchâghyrych*,

منادات *munādāt*. — Recours à un juge supérieur, حاكم اكبره مراجعت *hākimi ekberè murādja'at* ايلمكلك *eïlèmeklik*, t. — Défi, دعوت *d'avet*. — Appel canonique à la prière, اذان *ezān*, a.; اذان اوقونمسى *ezān oqounmaci*, a.-t.

Appelant, adj., محكمهٔ اكبره مراجعت ايدن *mehkemèï ekberè murādj'at iden*, a.-t.

Appelé, part., nommé, تسميه اولنمش *tesmiïè olounmuch*, a.-t.

Appeler, v. a., inviter à venir, چاغرمق *tchāghyrmaq*. — Appelez le domestique, خدمتكارى چاغر *khyzmetkiāry tchāghyr*. — Appelez par le nom, ادیله چاغرمق *adīlè tchāghyrmaq*. — en justice, محكمه يه اوقومق ـ دعوت ا *mehkemèïè oqoumaq, d'avet it*, مرافعه ا *murāfa'a it*. — Appeler les causes, دعوالرى بيان ا *d'avāleri beïān it*. — Défier, ميدانه دعوت ا اوقومق *oqoumaq, meïdānè d'avet it*, a.-t. — Nommer, ادقومق *ad qomaq*, تسميه ا *tesmiïè it*. — Comment appelle-t-on cette fleur? بو چچكه نه ديرلر *bou tchitchèguè nè derler*. — Je m'appelle Ahmed, احمددر ادم *ahmedtur adum*. — Appeler, attirer, faire venir, جلب ا *djelb it*. — Appeler, recourir à un autre tribunal, دعواء غير محكمه يه قالدرمق *d'avāï, ghaïri mehkemèïè qāldurmaq*. — En appeler d'une sentence, بر قاضينك حكمتى قبول اتمك *bir qāzinuñ heuddjèti qaboul itmemek*, a.-t. — Appeler au secours, مدد چاغرمق *medcd tchāghyrmaq*. — En appeler à quelqu'un, بر كمسنه نك رأيته ـ قياسنه مراجعت ا *bir kimesnènuñ reïnè, qyāciné murādj'at it*, a.-t.

Appellatif (nom), adj., اسم جنس *ismi djins*, a.

Appellation (d'un jugement) s. f., مرافعت *murāf'aat*. — des lettres, تسميهٔ حروف *tesmiïè hourouf*, a.

Appendice, s. m., ارتمه *artma*, t.; ذيل *zèïl*, ضميمه *zamimè*, a.

Appendre, v. a., اصه قومق *aṣaqomaq*, t.

Appentis, s. m., تخته سايه بانى *takhta sāïèbāni*, سايه بان *sāïèbān*, p.

Appesantir, v. a., اغرلتمق *agherlatmaq*, t.

S'Appesantir, v. réfl., devenir plus pesant, اغرلنمق *agherlanmaq*. — sur un sujet, اوزاتمق *ouzātmaq*, تطويل كلام ا *tathvīl it*, تطويل ا *tathvīli kelām it*, a.-t.

Appesantissement, s. m., اغرلتمه *aghyrlatma*, t.; تثقيل *tesqīl*, a.

Appetence, s. f., اشتها *ichtihā*, a.

Appéter, v. a. (peu usité), désirer vivement, حسرتله استمك *hasretlè istèmek*, a.-t.

Appétissant, adj., اشتها ويريجى *ichtihā vīrīdji*, a.-t.

Appétit, s. m., اشتها *ichtihā*, a. — Appétits sensuels, هواى نفسانى *havāï nefsāni*, شهوات نفسانيه *chehevāti nefsāniïè*, a.

APPLAUDIR, v. a., en battant des mains, الل قاقمق *el qāqmaq*. — Approuver, آفرين اوقومق *āferín oqoumaq*, p.-t.; تحسين ا *tahsín it*, a.-t.

S'APPLAUDIR, v. réfl., كندينى تحسين ا *guendini tahsín it*, a.-t.; بكنمك *bèïnmek*, t.

APPLAUDISSEMENT, s. m., ال قاقمه‌سى آفرين *el qāqmaci āferín*, تحسين *tahsín*, a.

APPLAUDISSEUR, s. m., تحسين ايديجى *tahsín idídji*, a.-t.

APPLICABLE, adj., ياقشق راجع *īāqichiq*, t.; *rādji'*. — A quelle personne cette épithète est-elle applicable? بو صفت قنغى ذاته راجع در *bou sifat qanghy zātè rādji' dur*, a.-t.

APPLICATION, s.f., كوشش *kiouchich*, p.; سعى جدّ و جهد *sa'i, djedd u djehd*, تقيّد *teqaïud*, دقت *diqqat*, مطالعه *mouthāl'aa*, a.

APPLIQUER, v. a., mettre une chose sur une autre, ياپشترمق *īāpichtūrmaq*, اوزرينه قومق *uzerinè qomaq*. — la main, الل اورمق *el ourmaq*, t. — Destiner, تخصيص ا *takhsys it*, a.-t. — l'esprit, l'attacher à..., چالشمق *tchālichmaq*, سعى ا *sa'i it*. — une loi, بر قانونى اجرا ا *bir qānouni idjrā it*. — une peine, جزاسن ويرمك *djèzācin vírmek*, a.-t.

S'APPLIQUER, v. réfl., s'attacher, se poser sur, ياپشمق *īāpichmaq*, طوتنمق *thoutounmaq*. — S'appliquer à une chose, بر ايشه الل اورمق *bir ichè el ourmaq*, تشبّث ا *techebbus it*. — au travail, چالشمق *tchālichmaq*, سعى ا *sa'i it*, اقدام ا *yqtām it*. — à la lecture, مطالعه *mouthāla'aī kiutub it*. — S'appliquer, se rapporter, راجع او *rādji' ol*, a.-t.

APPOINT, s. m., كسور *kuçour*, a.

APPOINTÉ, adj., كدكلو *guèdiklu*, t.; علوفه‌لو *'ulufèlu*, a.-t.

APPOINTEMENS, s. m. pl., كدك - كدوك *guèduk*, t.; علوفه *ulufè*, وظيفه *vazífè*, a.

APPOINTER, v. a., donner des appointemens, علوفه ويرمك - تعيين ا *'ulufè vírmek, ta'iín it*, a.-t.

APPORT, s. m., بازار *bāzār*, p.-t.

APPORTAGE, s. m., حمّاللق *hammāllyq*, a.-t.

APPORTÉ, adj., كنورلمش *guèturilmich*, t.

APPORTER, v. a., كتورمك *guètūrmek*. — Apportez cela, كتور شونى *guétur chounou*. — Causer, باعث - سبب او *bā'is, sebeb ol*. — Apporter du dommage, ضرريه سبب او ضررا *zararīnè sebeb ol, zarar it*, a.-t.

APPOSER, v. a., قومق *qomaq*, وضع ا *vaz' it*, a.-t. — les scellés, مهرلمك *muhürlèmek*, p.-t.

APPOSITION, s. f., وضع اتمكلك *vaz' etmeklik*, a.-t.; وضع *vaz'*, a.

APPRÉCIATEUR, s. m., بهاكسيجى *behā kecídji*, t.; قيمت شناس

qymet chinās, a.-p.; قیمتنی بیلن *qymetyni bilen*, a.-t.

Appréciation, s. f., قیمت طوتمقلق *qymet thoutmaqlyq*, a.-t.; اعتبار *'ytibār*, تثمین *tesmīn*, a. — Cas, opinion, ظن مظنه *mezennè*, a.

Apprécier, v. a., طوتمق *thoutmaq*, قیمته طوتمق *qymètè thoutmaq*, اعتبارا *i'tibār it*, — قیمتنی قدرینی بیلمك *qymètini*, *qadrini bilmek*, a.-t.

Appréhender, v. a. V. Craindre.

Appréhension, s. f., crainte, قورقو *qorqou*, خوف *khaof*. — Simple idée qu'on prend d'une chose sans porter de jugement, وهم *vehm*, pl. اوهام *evhām*, a.

Apprendre, v. a., acquérir une connaissance, اوكرنمك *eugrenmek*, تعلم ا *te'allum it*. — par cœur, ازبرلمك *ezberlèmek*. — Enseigner, اوكرتمك *eugretmek*, t.; اوقودرمق *oqoudourmaq*, تعليم ا *t'alīm it*, a.-t. — Ouïr dire, اشتمك *ichitmek*, t.; مسموعی او *mesmou'y ol*. — Être informé, خبر آلمق *khaber ālmaq*. — De qui avez-vous appris cette nouvelle? بو خبری کیمدن الدکز *bou khaberi kimden alduñyz*, a.-t.

Apprenti, s. m., شاکرد *chāguerd*, p.-t. — Novice, peu habile, مبتدی *mubtedi*, عجمی *'adjemi*, a.

Apprentissage, s. m., شاکردلك *chāguirdlik*, شاکردلك وقتی *chāguirdlik vaqty*, عجمیلك *'adjèmilik*, p.-t. — Étude, تعلم *te'allum*, a.

Apprêt, s. m., تدارك *tedāruk*, تهیه *tehiiet*, *tehiiè*, a. — Assaisonnement, تربیه *terbiè*. — De grands apprêts, تدارکات عظیمه *tedāruk-kiāti 'azīmè*, a.

Apprêter, v. a., حاضرلمق *hāzyrlamaq*, حاضرا *hāzyr it*, تهیه ا *tehiiè it*, a.-t. — Assaisonner, پشورمك *pichurmek*, یمك *yèmek pichurmèk*. — Donner l'apprêt, صیقل ویرمك *saïqal vèrmek*.

S'Apprêter, v. réfl., حاضرلنمق *hāzyrlanmaq*, حاضر او *hazyr ol*, تدارکلنمك *tedāruklenmek*, a.-t.; یراقلنمق *ïaraqlanmaq*, t.

Apprivoisé, adj., الیشق *alychyq*, t.; رام *rām*, p.; متانس *mute'ennis*, خانه پرور *khānè perver*, p. — Animal apprivoisé, الی اوکرنمش *eldè eugrenmich djānver*, t.-p.

Apprivoiser, v. a., الشترمق *alichturmaq*, رام ا *rām it*, متانس ا *mute'ennis it*. — S'Apprivoiser, v. réfl., الشمق *alichmaq*, t.

Approbateur, s. m.; تحسین ایدیجی *tahsīn ididji*, a.-t.

Approbation, s. f., تحسین *tahsīn*, تصویب *tasvīb*, استحسان *istihsān*, رضا *rizā*, a.; بکنمکلك *bèïenmeklik*, t.

Approbatif, adj., بکنن *bèïenen*, t.; رضا کوسترن *rizā gueusteren*, استصوابی *istisvābi*, a.

APPROCHANT, adv., يقين *ïaqyn*, قريب اولان بكزر *qarïb olān, beñzer*, تخمينا *takhmïnā*, a.

APPROCHES, s. f. pl., voisinage, يقينلق *ïaqynlyq*, a.; قريب يرلر *qārïb ïerler*, a.-t. — Les approches d'une place, قلعه‌يه يقين يرلر *qal'aïè ïaqyn ïerler*.

APPROCHER, v. a., avancer vers, يقلشترمق *ïaqlachturmaq*. — Faire approcher, يناشترمق *ïanāchturmaq*. — Mettre proche, يقين قومق *ïaqïn qomaq*. — S'avancer, يقين كلمك *ïaqyn guelmek*. — Approcher, يقين كل *ïaqïn guel*. — Ressembler, بكزمك *beñzèmek*. — Être en faveur auprès de quelqu'un, بر كيسه‌نك نظرنده او *bir kïmesnènuñ nazarindè ol*. — Il approche du vizir, il est en faveur auprès de lui, وزيرك نظرنده ـ كوزنده در *vèzïruñ nazarindè* ـ *gueuzuñdè dur*.

S'APPROCHER, v. réfl., يقلشمق *ïaqlachmaq*, يناشمق *ïanāchmaq*, t.

APPROFONDIR, v. a., rendre plus profond, creuser, قازمق *qāzmaq*, درين ا *derïn it*. — Un fossé, بر خندغى درين قازمق *bir khandāghy derïn qāzmaq*, تعمق ا *te'ammouq it*. — Pénétrer plus avant dans la connaissance, استكناه ا *istïknāh it*, برشيك كنهنه وارمق *bir cheïuñ kunhinè vārmaq*, امعان ا *im'ān it*, تمل ايله اكلمق *temel ilè añlamaq*, تدقيق ا *tadqyq it*, a.-t.

APPROPRIATION, s. f., action de s'approprier une chose, كنديه آلمه *guendinè âlma*, t.; استملاك *istimlāk*, a.; تخصيص *takhsïs*, a.

APPROPRIER, v. a., conformer, rendre propre à..., اويدرمق *ouïdurmaq*, تخصيص ا *takhsïs it*, a.-t.

S'APPROPRIER, v. réfl., prendre pour soi, كنديه آلمق *guendinè âlmaq*, مالك او *mālik ol*, نفسنه تخصيص ا *nefsinè takhsïs it*. — S'attribuer, كندو كندويه اسناد ا *guendu gueñduïè isnād it*, a.-t.

APPROUVER, v. a., بكنمك *beïenmek*, تحسين ا *tahsïn it*, a.-t.; قبول ا *qaboul it*, راضى او *rāzi ol*, معقول كورمك *m'aqoul gueurmek*, آفرين اوقومق ـ ديمك *āfèrïn oqoumaq, dïmek*, استحسان ا *istihsān it*, a.-t.

APPROVISIONNEMENT, subst. m., تدارك كورمه‌سى *tedāruk gueurmèsi*, ذخيره تداركى *zakhyrè tedāruguï*. — d'une place ou d'une armée, بر شهرك يا بر عسكرك مهماتى *bir chehruñ ïā bir 'askeruñ muhimmāti*, صورصات *sorsāt*, t.-a.

APPROVISIONNER, v. a., ذخيره حاضرا *zakhyrè hāzyr it*, ذخيره تدارك ا *zakhyrè tedāruk it*, ذخيره كورمك *zakhyrè gueurmek*, a.-t.

S'APPROVISIONNER, v. réfl., كنديه لازم اولانى تدارك ا *guendinè lāzim olāni tedāruk it*, ذخيره جمع ا *zakhyrè djem' it*, a.-t.

APPROXIMATIF, adj., تخمينا *tekhmïnā*, a.

APPROXIMATION, s. f., تخمين *takhmïn*, a. — Par approximation,

تخمین ایله *takhmîn ilè*, a.-t.

APPUI, s. m., étaie, soutien, دستک *testek*, طیاق *dhaïāq*. — Protecteur, ارقه *arqa*, مسند *mesned*, a. — Il a de l'appui, de la protection, ارقه‌سی وار *arqacy vār*, ou مسندی واردر *mesnèdi vārdur*.

APPUYER, v. a., soutenir avec un appui, طیاتمق *dhaïātmaq*, طیاق قومق *dhaïāq qomaq*. — Favoriser, aider, یاردم ا *ïārdum it*. — Prendre parti pour, صاحب چقمق *sāhib tchiqmaq*. — Insister, قوی طورمق *qavi dhourmaq*, طیانمق *dhaïānmaq*. Voyez PROTÉGER. — S'Appuyer, v. réfl., طیانمق *dhaïānmaq*, t.; استظهارا *istizhār it*, a.-t. — sur un coussin, یاصدانمق *ïāstānmaq*, t.

APRE, adj., صرب *sarp*, سرت *sert*, ککره *kekrè*, t.

APREMENT, adv., سرتلکله *sertliguilè*, t.; خشونت ایله *khouchounet ilè*, a.-t.

APRÈS, adv., صکره *soñra*, t.; بعد *b'ad*, a. — Après vous, سزدنصکره *syzdensoñra*. — Vous irez après, صکره کیدرسکز *soñra gùidersiñyz*. — Courir après quelqu'un, بر کمسدنک اردینه قوشمق *bir kimesnènuñ ardinè qochmaq*. — D'après, selon, اوزره *uzrè*, کوره *gueurè*. — D'après lui, اکا کوره *añā gueurè*. — D'après ce qu'il dit, ou a dit, دیدوکی اوزره *dedugui uzrè*, سوزینه کوره *seuzinè gueurè*. — Après les salutations, بعد السلام *b'ad esselām*. — Après demain, اوبرکون *obir gun*, یارین دکل اوبرکون *ïāryn dèïl obir gun*. — Après coup, بعد الوقوع *b'ad el-vouqou'*. — Après midi, اویلهدن صکره *euïlèdèn soñra*.

APRETÉ, s. f., سرتلق *sertlyq*, خاملق *khāmlyq*, ککرهلک *kèkrèlik*, t.

APTE, adj., یاراشق *ïarāckyq*, یارار *ïārār*, t.; قابل *qābil*, قادر *qādir*, مستعدّ *mousta'ydd*, a. — Un homme apte, یرار آدم *ïarār ādem*.

APTITUDE, s. f., یراشقلق *ïarāchyqlyq*, t.; قابلیتت *qābiliïet*, استعداد *isti'dād*, اهلیت *ehlïet*, a.

APUREMENT, s. m., حسابی بتورمه *hyçābi biturmè*, a.-t.; قطع حساب *qath'y hyçāb*, a.

APURER, v. a., حساب کسمک *hiçāb kesmek*, قطع حساب ا *qath'y hyçāb it*, a.-t.

AQUATILE, adj., صولی *soulì*, صوده کی *soudèki*, t.

AQUATIQUE, adj., صوده کی *soudèki*, صوده کلور *soudè gnèlur*, t.; ابی *ābi*, p.

AQUEDUC, s. m., صو یولی *sou ïoli*, صوترازو *souterāzou*, t.

AQUEUX, adj., صولو *soulu*, t.; آبدار *âbdār*, p.; مایی *māïi*, a.

AQUILIN (nez), adj., قرتال بورونلو *qartāl bourounlou*, t.

AQUILON, s. m., قیش یلی *qych ïèli*, پویراز *poïrâz*, t.

ARABE, s. et adj., عرب *'areb*, عربی *'arebi*. — Langue arabe, لسان عرب لسانی عربی *lìçāni 'arebi*, ou

'areb liçāni, عربيه *'arebüè*. — En arabe, عربچه *'arabtchè*. — Arabe, homme dur, avare, طمعكار *tham'akiār*, a.-p.; خسيس *khacîs*, a.

ARABESQUE, adj., dans le genre des Arabes, عرب جنسى *'arab djinsi*, a.-t.

ARABESQUES, s. m. pl., ornemens, عرب زينتى *'arab zînèti*, a.

ARABIE, s. f., عربستان *'arabistān*. — Arabie heureuse, يمن *ïèmen*. — Arabie déserte, حجاز *hedjāz*. — La presqu'île des Arabes, جزيرة العرب *djèzîret ul-'arab*, a.

ARABIQUE, adj., عربى *'arabi*. — Gomme arabique, صمغ عربى *samghy 'arabi*, a.

ARABISME, s. m., locution arabe, عرب اصطلاحى *'arab istylāhi*, a.-t.

ARABLE, adj., زراعته صالح *zira'atè sālih*, a.-t.

ARACK ou RACK, s. m., sorte d'eau-de-vie, عراق *'arāq*, a.

ARAFAT (mont), s. m., montagne peu éloignée de la Mecque, عرفة جبلى *'arefét djèbèli*, a.

ARAGONITE, s. m., minéral, معدن جنسى *mà'den djinsi*, a.-t.

ARAIGNÉE, s. f., اورمجك *eurumdjek*, t.; عنكبوت *'ankebout*, a. — Toile d'araignée, اورمجك اغى *eurumdjek aghy*, پردهٔ عنكبوت *perdèï 'ankebout*. — de mer, اورمجك بالغى *eurumdjek bālyghy*, t.

ARARATH ou MONT-ARARATH, montagne d'Asie, اغرطاغ *aghyr dhāgh*, اغرطاغى *aghyr dhāghy*.

ARATOIRE, adj., زراعته دائر *zyrā'atè dāïr*. — Instrumens aratoires, زراعته دائر الاتلر *zyrā'atè dāïr alatler*, a.-t.

ARBALÈTE, s. f., منجنيق *mendjènyq*, t.; قذاف *qazzāf*, a.

ARBITRAGE, s. m., اصلاح بيمن الذات *islāh bèïn ezzāt*, توسّط *tèvasçouth*, a.

ARBITRAIRE, adj., ارادته منوط *irādètè menouth*, عرفى *eurfi*, a. — Volontaire, اختيارى *ikhtiāri*. — Tyrannique, ظلمى *zoulmi*, a.

ARBITRAIREMENT, adv., استديكى مرادنجه اوزره *istèdugui uzrè*, t.; *murādindjè*. — Selon son bon plaisir, حسن اختياريله *husni ykhtiāri ilè*, a.-t.; خود بخود *khod bekhod*. — Par violence, زور ـ ظلمله *zor, zoulm ilè*, a.-t.; ظلمًا *zoulmen*, a.; قواعد شرعيه مغايرًا *qavā'ydi cher'ïè moughāïren*, a.

ARBITRAL, adj., توسّطى *tevassuthy*. — Sentence arbitrale, متوسّط حكمى *mutèvessith hukmi*, a.

ARBITRALEMENT, adv., ميانجيلك واسطه‌سيله *miāndjilik vāsithacilè*, توسّطيله *tèvasçouthilè*, a.-t.

ARBITRE, s. m., juge choisi par les parties, ياركوجى *ïārghoudji*, t.; ميانجى *miāndji*, p.-t.; مصلح *mouslih*, متوسّط *mutèvesçyth*, مصلح بيمن الذات *mouslih bèïn ezzāt*, p.-t. — Libre arbitre, اختيار *ikh-*

tiār, ارادت کلّیه ـ جزویه *irâdèti kullïè, djuzviè*, اختیار جزوی *djuzvi ykhtïār*, a.

ARBITRER, v. a., یارغوجی او *ïārghoudji ol*, مصلح بین الذات او *mouslih bèïn ezzāt ol*, حکم ا *hukm it*, a.-t.

ARBORER, v. a., دکمک *dikmek*, نصب ا *nasb it*. — l'étendard, بیراغی دکمک *bairāghy dikmek*, t.

ARBOUSE, s. f., قوجه یمشی *qodja ïèmichi*, t.

ARBOUSIER, s. m., قوجه یمشی اغاجی *qodja ïèmichi aghādji*, a.

ARBRE, s. m., اغاج *aghādj*, t.; درخت *dirakht*, p.; شجر *chedjer*, pl. اشجار *echdjār*, a.—Arbre à fruit, یمشلو اغاجی *ïèmichlu aghādji*, یمش اغاجی *ïèmich aghādji*. — Qui ne donne pas de fruits, یمش کتورمز اغاج *ïèmich gueturmez aghādj*. — Lieu planté d'arbres, اغاجلق *aghādjlyq*. — Arbre généalogique, سلسله نامه *silsilè nāmè*, صوی دفتری *soï defterï*. — L'arbre généalogique des sultans ottomans, شجرهٔ سلسلهٔ آل عثمانی *chedjèrèï silsilèï āli osmāni*. — Portion de la circonférence, قوس *qavs*, a.

ARBRISSEAU, s. m., اغاججق *aghādjdjiq*, چالی *tchāly*, نهال *nihāl*, p.

ARBUSTE, s. m., فدان *fidān*, t.

ARC, s. m., یای *ïāï*, t.; قوس *qavs*, a.; کمان *kemān*, p. — de triomphe, دونانما کمری *donānmā kemeri*. — Tendre un arc, بر یای یاصمق *bir ïāï ïāsmaq*.

ARCADE, s. f., کمر *kemer*, p.-t.

ARCADIE, ville et canton du Péloponèse, ارقدیا *arcadiā*.

ARCANSON, s. m. V. COLOPHANE.

ARCANUM-DUPLICATUM, s. m., سرّ الصناعف *sirr el-muzā'af*, a.

ARC-BOUTANT, s. m., درسک *dirsek*, طیاق *dhaïāq*, a.; کمر درکی *kemer dirègui*, t.

ARCEAU, s. m., کمرجک *kemerdjik*, p.-t.; قوس قبّه *qavsi qoubbè*.

ARC-EN-CIEL, s. m., الکم صغمه *ilègum saghma*, t.; قوس قزح *qavsi qouzah*, a.

ARCHAL (fil d'), s. m., پرنج تلی *pirindj teli*, t.

ARCHANGE, s. m., باش ملک *bāch melek*, رئیس ملایکه *reïèi melāïkè*, ملک مقرّب *meleki mouqarreb*, a.

ARCHE, s. f., arche du pont, کمر *kemer*. — de Noé, نوح کشتیسی *nouh kechtïèsi*, سفینهٔ نوح *sefïnèï nouh*. — Arche d'alliance, coffre mystérieux, تابوت العهد *tābout ul-'aht*, عهد صندوغی *'aht sandoughy*, a.

ARCHÉOLOGIE, s. f., علم آثار قدیمه *'ylmi açāri qadïmè*, a.

ARCHER, s. m., soldat armé d'un arc, اوقچی *oqtchi*. — Soldat de police, قواس *qavās*, a.

ARCHET, s. m., کمان یایی *kèmān ïāïi*, t.

ARCHÉTYPE, s. m., اصل *asl*, a.; نهونه *numounè*, p.; اورنك *eurnek*, t.

ARCHEVÊCHÉ, s. m., juridiction, territoire de l'archevêque, باش پسقپوسلق *bāch pysqoposlyq*, متروپولیتلق *métropolitlyq*. — Palais de l'archevêque, متروپولیت قوناغی *métropolît qonāghy*, t.

ARCHEVÊQUE, s. m., باش متروپولیت پسقپوس *bāch pyscopos*, *mitropolit*, g.

ARCHIDIACONAT, s. m., باش دیاقوزلق *bāch diāqozlyq*, باش شمّاسلق *bāch chemmāslyq*, t.

ARCHIDIACRE, s. m., باش دیاقوز *bāch diāqoz*, باش شمّاس *bāch chemmās*, t.

ARCHIDUC, s. m, باش دوقه *bāch douqa*, ارقیدوقه *arqídouqa*, t.

ARCHIÉPISCOPAT, s. m., متروپولیت پایه‌سی ـ منصبی *metropolît pāïèci*, *mancébi*, a.-t.

ARCHIFOU, adj., پك دلی *pek dèli*, t.

ARCHIFRIPON, s. m., عیّار *'aïiār*, a.

ARCHIMANDRITE, subst. masc., ارخیماندریت *arkhymāndrît*.

ARCHIPEL, s. m., اطه‌لر اراسی *adhalar arāci*, t.; اق دکز جزیره‌لری *aq deñyz djezîrèleri*, t.

ARCHIPRÊTRE, s. m., باش پاپاز *bāch pāpāz*, t.

ARCHITECTE, s. m., معمار *mi'mār*, بنّا *bennā*, a.

ARCHITECTURE, s. f., معمارلق *mi'mārlyq*, بنا علمی *binā 'ilmi*, a.-t.

ARCHITRAVE, s. f., درك اوستی *direk ustu*, t.

ARCHIVES, s. f. pl., lieu où elles sont déposées, دفتر خانه *defter khānè*, a.-p. — Anciens titres, papiers importans, سندات *senèdāt*, a.; دفترلر *defterler*, a.-t.

ARCHIVISTE, s. m., دفتر خانه حافظی *defter khānè hāfyzy*, حافظ القیود دفتر امینی *hāfiz ul-qoudoud*, *defter èmīni*, a.

ARCHONTAT, s. m., ارخن پایه‌سی *arkhoun pāïèci*, t.

ARCHONTE, s. m., ارخن *arkhoun*, حاکم قوم یونانیان *hākimi qavmi ïounānïān*, t.

ARÇON, s. m., pièce de bois qui sert à faire le bois de la selle, ایر قاشی *ïer qāchi*, ایرکر کولملری *ïerūñ kulumleri*. — Instrument de cardeur, حلاج التی *hallādj alèti*, a.-t.

ARÇONNER, v. a., یوك ـ ایپك اورمق *ïuñ*, *ípek ourmaq*, t.

ARÇONNEUR, s. m., حلاج *hallādj*, a.

ARCTIQUE, adj., septentrional, شمالی *chimāli*. — Pôle, قطب شمالی *qouthbi chimāli*, a.-t.

ARCTURUS, s. m., السماك الرامح *essimāk ur-rāmih*, a.

ARDEMMENT, adv., حرارتله *harāretilè*, غیرتله کرمیّتله *guermïètilè*, کل اشتیاقیله *kulli ichtiāqilè*, a.-t.

ARDENT, adj., enflammé, en feu, یانار *ïanār*, اتشلو *atechly*, قزغن *qyzghyn*, یانق *ïānyq*. — Impé-

tueux, حدّتلو *hiddetlu*, a.-t.; كرم مزاج *guerm mizādj*. — Actif, مقدم *mouqtim*. — à l'étude, هوسلو *haveslu*, هوسكار *haveskiār*, a.-p.

ARDEUR, s. f., chaleur, اسيلق *iscīlyq*, t.; حرارت *harāret*, a. — Forte chaleur, اسيجقلق *iscīdjaqlyq*, t.; كرميت *guermīiet*. — Véhémence, حدّت *hiddet*. — Courage, غيرت *ghaïret*, a.

ARDILLON, s. m., توقه ذلى *toqah dili*, t.

ARDOISE, s. f., قره طاش *qara thāch*, قاينغان *qāïghān*, t.

ARDU, adj., صعب *sa'ab*, مشكل *muchkil*, a.; دشوار *duchvār*, p.; چتين *tchetīn*, t.

AREC, s. m., fruit des Indes, فوفل *fevfel*, a.

ARÈNE, s. f., menu sable, انجه قوم *indjè qoum*. — Lice, ميدان *meïdān*, a.

ARÉOMÈTRE, s. m., موايع ميزانى *mevā'y mīzāni*, a.-t.

ARÈTE, s. f., بالق كموكسى - دكنى *bālyq guèmigui, dikeni*, t.

ARGEMON, s. m., ulcère du globe de l'œil, ارغامون *arghāmoun*, a.

ARGEMONE, s. f., pavot épineux, كومش كوكى *gumuch keukī*, t.

ARGENT, s. m., métal, كومش *gumuch*, t.; سيم *sīm*, p. — D'argent, en argent, كومشلو *gumuchlu*. — Argent blanc, بياض اقچه *beïāz aqtchè*. — comptant, نقد اقچه *naqt aqtchè*. — Monnaie, اقچه *aqtchè*, پاره *pāra*. — Gagner de l'argent, پاره قزانمق *pāra qazānmaq*. — Argent qui ne porte pas intérêt, ياتغين اقچه *ïātghyn aqtchè*, t. — Vif-argent, جيوه *djivè* et *djiva*, p.

ARGENTER, v. a., كومشلمك *gumuchlèmek*, كومشله قپلامق *gumuchlè qaplāmaq*, t.

ARGENTERIE, s. f., كومش سفره *gumuch sofra thāqymy*, كومش طاقمى *gumuch thāqymi*, كومش اوادانلق *gumuch avādānlyq*, كومش اوادانلغى *gumuch avādānlyghy*, كومش قابلرى *gumuch qābleri*, t.

ARGENTEUR, s. m., كومش قپلايجى *gumuch qaplāïdji*, t.

ARGENTIÈRE (l'), petite île de l'archipel, l'ancienne Cimolos, كوچك دكرمنلك *kutchuk dèïrmenlik*.

ARGENTIN, adj., كومش رنكلى *gumuch renkli*. — Son —, كومش صداسى *gumuch sadāci*.

ARGENTINE, s. f., بر چچكك اسمى *bir tchitcheguñ ismi*, t.

ARGILE, s. f., بالچق *bāltchyq*, t.

ARGILEUX, adj., بالچقلو *bāltchyqlu*, t.; كللو *guillu*, p.-t.

ARGOT, s. m., كزلو سوز *guizlu seuz*, خرسز لسانى *khyrsyz liçāni*, t.

ARGOUSIN, s. m., فورسه لركك بكچيسى *forçalaruñ bektchīci*, t.

ARGUER, v. a., montrer, prouver, كوسترمك *gueustermek*, اكلاتمق *añlātmaq*, t.; الزام ا *ilzām it*. — Accuser, reprendre, دل ازارلمق *dil t'aziri it*, تعزيرى ا

azārlamaq, t.; عيبلمق *aïplamaq*, a.-t.

Argument, s. m., raisonnement par lequel on tire une conséquence, قياس *qyās*, حجت *houddjet*, برهان *burhān*. — Preuve, دليل *delīl*. — tranchant, برهان قاطع *burhāni qāthy'*, a.; دليل ساطع *delīli sāth'y*. — Sujet abrégé d'un livre, اجمال *idjmāl*, مضمون *mazmoun*, a.

Argumentateur, s. m., مباحث *mubāhys*, a.; بحث ايديجى *bahs ididji*, a.-t.

Argumentation, s. f., قياس *qyās*, اثبات *isbāt*, دليل *delīl*, a.; استدلال *istidlāl*, تبرهن *tèberhun*, a.

Argumenter, v. a., نتيجه چقارمق *netidjè tchiqārmaq*, استدلال ايت *istidlāt it*, برهان كتورمك *burhān guèturmek*, قياس ايت *qyās it*, ظن ايت *zann it*, a.-t.

Argus, s. m., جاسوس *djāçous*, رقيب *raqyb*, a.

Argutie, s. f., بيهوده سوز *bihoudè seuz*, p.-t.; كلام باطل *kelāmi bāthyl*, a.; خرده دانلق *khourdèdānlyq*, p.-t.; نكته *nuktè*, a.

Argyrite, s. f., مرداسنك *murdācink*, p.

Argyro-Castro, petite ville de l'Albanie turque, اكرى قاسترى *eghri castri*.

Aride, adj., يابس *iābis*, a.; قورو *qouro*. — Stérile, حاصلسز *hāsylsyz*. — Terre aride, غير منبت يير *ghaïri mumbit ïer*. — Esprit —, عقل غير مثمر *'aqli ghaïri musmir*, a.

Aridité, s. f., قورولق *qouroulyq*, t.; يبوسة *ïeboucet*, a.

Aristarque, s. m., باحث *bāhis*, a.

Aristocrate, s. m., partisan de l'aristocratie, اصل زاده لرك طرفدارى *asyl zādèleruñ tharafdāri*, رجاله تابع *ridjālè taby'*. — Partisan de l'ancien régime en France, قديم فرانسه حكومتنك طرفدارى *qadīmi frānça hukioumètinuñ tharafdāri*, a.-t.

Aristocratie, s. f., gouvernement des personnes les plus considérables d'un état, كبراى ملتك دولتى *kuberāï millètuñ devlèti*. — Souveraineté des nobles, des grands et des riches, شرفا و اغنيا و كبارلرك حكمدارلغى *churefā vu aghniā vè kibārleruñ hukmdārlyghy*. — Collectivement, les personnes même les plus considérables d'un pays, d'une nation, اولولر *olouler*, كبراى ملت *kuberāï millet*, و اصحاب مال اقتدار اولانلر *ashābi māl u yqtidār olānlar*, a.-t.

Aristocratique, adj., كبارلرك حكمنه دائر *kibārlaruñ hukminè dāïr*, a.-t.

Aristocratiquement, adverbe, كبارلرك حكمى اوزره *kibārlaruñ hukmi uzrè*, a.-t.

Aristoloche, s. f., زراوند *zerāvend*, p.

Aristote, n. pr., ارسطو *aristhou*, ارسطوطاليس *aristhouthālis*.

Arithméticien, s. m., رقمجی *raqamdji*, اهل رقم *ehli raqam*, حسابجی *hyçābdji*, a.-t.; محاسب *mouhācyb*, a.

Arithmétique, s. f., علم رقم *'ilmi raqam*, a.; علم حساب *'ilmi hyçāb*, a.

Arithmétiquement, adv., علم حسابه كوره *'ilmi hyçābè gueurè*, a.-t.

Arlequin, s. m., مقلّد *mouqallid*, a.; مسخره *maskhara*, a.

Arlequinade, s. f., فرفره‌لق *farfaralyq*, t.; مسخره‌لق *maskharalyq*, a.-t.

Armateur, s. m., marchand, كمی صاحبی *guèmi sāhibi*, a.-t. — en course, قورصان *qoursān*, t.

Arme, s. f., سلاح *silāh*, a.; يراق *ïarāq*, t. — de guerre, الت حرب *aleti harb*. — Arme blanche, قليج *qylidj*. — à feu, تفنك - پشتو - طوپ *tufenk, pichtov, thop*, t.

Armes, s. f. pl., اسلحه *eslyha*, a.; سلاحلر *silāhler*, a.-t.; يات *ïāt*, يراق *ïarāq*, t. — offensives et défensives, ضرب ودفع يات - يراق *zarb u def'ïāt, ïarāq*, a.-t.

Armes (Appeler aux), حربی چالمق *harbi tchālmaq*. — Passer par les armes, fusiller, تفنك ايله اولدرمك *tufenk ilè euldurmek*, t.

Armes, profession de la guerre, صنعت حربيه *san'ati harbiè*. — Armes, voyez Armoiries.

Armes, escrime, مطراقچيلك *mathrāqtchīlik*, مسايفه *musāïefè*. — Maître d'armes, مطراقچی باشی *mathrāqtchi bāchi*, t.

Armée, s. f., عسكر *'asker*, pl. عساكر *'açāker*. — navale, دريا دونانمه‌سی *deriā donānmaci*, p.-t.; دونانمه *donānma*, t.

Armée (à main), adv., عسكر ايله *'asker ilè*, a.-t.; قهرا *qahren*, a.

Armément, s. m., appareil de guerre, مهمّات *muhimmāt*, سفر تداركاتی *sefer tedārukiāti*, a.-t. — Action d'armer un ou plusieurs vaisseaux, كمی دوناتمسی *guèmi donatmāci*, t.

Arménie, s. f., ارمنی ولايتی *armèni vilāïèti*, ارمنيستان *armènistān*.

Arménien, adj., ارمنی *ermeni*.

Armer, v. a., fournir, revêtir d'armes, سلاحلندرمق *silāhlandurmaq*, يراقلمق *ïarāqlamaq*, t. — Lever des troupes, عسكر قالدرمق *'asker qāldurmaq*, عسكر جمع ا *'asker djem it*. — un fusil, تفنك قورمق *tufenk qourmaq*. — un vaisseau, بر كمی دوناتمق *bir guèmi donātmaq*. — S'armer, سلاحلنمق *silāhlanmaq*, سلاح قوشانمق *silāh qouchānmaq*, a.-t.

Armet, s. m., دمر باشلق *dèmir bāchlyq*, t.

Armillaire (sphère), adj., كره

سواری *kurèï sivāri*, کرهٔ عالم *kurèï 'ālem*, a.

ARMISTICE, s. m., متارکه *mutārekè*, مهادنه *muhādènè*, a.

ARMOIRE, s. f., دولاب *dolāb*, t.

ARMOIRIES, s. f. pl., نشان *nichān*, p.; علامت *'alāmet*, a.; نسب علامتی *nèceb 'alāmeti*, a.-t.

ARMORIER, v. a., نشان قومق *nichān qomaq*, تصویر ا *tasvīr it*, a.-p.-t.

ARMOISE, s. f., مسك اوتی *misk oty*, t.

ARMURE, s. f., کوکس جبه‌سی *gueugus djèbèci*, کوکسلك *gueugueslik*, t.; سینه بند *sinè bend*, p.; پوسات *pouçāt*, t.; سلاح طاقمی *silāh thāqymi*, a.-t.

ARMURIER, s. m., سلاح یاپیجی *silāh iāpidji*. — Corps militaire d'—, جبه‌جیلر *djèbèdjiler*.

AROMATE, s. m., بهار *bahār*, ابزار *ebzār*, عطر *'athar*, ادویه *edviè*, a.

AROMATIQUE, adj., معطر *mou'atthar*, a.; بهارلو *behārlu*, a.-t.

AROMATISATION, s. f., تبخیر *tebkhyr*, تعطیر *t'athyr*, a.; بهارلمقلق *behārlumaqlyq*, a.-t.

AROMATISER, v. a., تبخیر ا *tebkhyr it*, معطر ا *mou'atthar it*, بهارلمق *bahārlamaq*, a.-t.

AROME, s. m., عطر *'athr*, a.

ARPENT, s. m., دونم *deunum*, t.

ARPENTAGE, s. m., action de mesurer, یر اولچمه‌سی *ier eultchmèci*, t. — Art de mesurer, مساحت *meçāhat*, مساحت صنعتی *meçāhat san'ati*. — Mesure par arpent, یر اولچیسی *ier eultchuçu*.

ARPENTER, v. a., یری اولچمك *ïèri eultchmek*, t.; مساحت ا *meçāhat it*. — Marcher vite, چاپك یوریمك *tchāpouk ïurumek*, t.

ARPENTEUR, s. m., مساحت ایدیجی *meçāhat ididji*, a.-t.; مهندس *muhendis*, a.; اولچیجی *eultchudji*, t.

ARQUEBUSE, s. f., چرخلو تفنك *tcharkhlu tufenk*, ششخانه‌لو تفنك *chichkhānèlu tufenk*, ou simplem. ششخانه *chichkhānè*, t.-p.

ARQUEBUSIER, s. m., تفنکجی *tufenkdji*, t.

ARQUÉ, E, adj., یای کبی اکری *iāï guibi egri*, اکلمش *eïlmich*, t.; معوج *mou'avvedj*, a.

ARQUER, v. a., courber en arc, یای شکلنه اکمك *iāï chekline eïmek*, یای کبی اکمك *iāï guibi eïmek*, t.

ARQUER, v. n., se courber, کمان شکلنه کیرمك *kemān chekline guïrmek*, a.-t.

ARRACHEMENT, s. m., کوکدن قوپارش *keukten qopārich*, کوکدن قوپارمقلق *keukten qopārmaqlyq*, t.; استیصال *istiçāl*, a.

ARRACHE-PIED (d'), adverb., اولاشتری *oulāchturi*. — Travailler d'—, ارالق براقمیوب چالشمق *arālyq brāqmaïup tchalichmaq*.

ARRACHER, v. a., قلع و خلع ا

qal' ou khal' it, قوپرمق *qoparmaq*. — Tirer par force, استیصال ا *istîçāl it*. — Arracher, obtenir avec peine, بیك زحمتله الهكتورمك — *bîñ zahmet ilè èlè guèturmek*, تحصیل ا *tahsyl it*, زحمتله آلمق *zahmetlè âlmaq*. — une dent, دیش چقارمق *dích tchiqārmaq*. — S'Arracher à, v. réfl., زور ایله چكلمك — *zorilè tchekilmek*, قوپرلمق *qoparilmaq*, t.; نزع اولنمق *nez' olounmaq*.

ARRACHEUR, s. m., قوپاریجی *qopāridji*. — de dents, دیشجی *dichdji*. — Il ment comme un arracheur de dents, امّا یالانجیدر *ammā ïālāndji dur*.

ARRAGON, s. m., province d'Espagne, اراغونیا نام اسپانیانـــك *arāghoniā nām ispāniānuñ bir ëiālèti*, t.

ARRANGEMENT, s. m., dispositions, دوزن *duzen*, t.; ترتیب *tertîb*, نظام *nizām*, a. — Conciliation, بارشق *bārichyq*, t.; صلح *soulh*, a. — d'une affaire, رابطه *rāboutha*, a.

ARRANGER, v. a., mettre en ordre, نظام ویرمك *nizām vîrmek*, یرینه یرلو یرنجه قومق *ïèrinè qomaq*, یرلو یرندجه قومق *ïerlu ïerindjè qomaq*, یرلشترمك *ïerlechturmek*. — Disposer, دوزمك *duzmek*, دوزن ویرمك *duzen vîrmek*, ترتیب ا *tertîb it*. — une affaire, بر ایشه رابطه ویرمك *bir ichè rāboutha vîrmek*, a.-t. — S'Arranger, v. réfl., s'accorder, اوزلاشمق *ouzlāchmaq*, t.; تصالح ا *teçālouh it*, a.-t. — Se contenter, être satisfait d'une chose, راضی او *rāzi ol*, a.-t.

ARRANGÉ (bien), adj., دوزلمش *duzulmuch*, t.; نظام اوزره اولان *nizām uzrè olān*, a.-t.; منظم *munazzam*, منظوم *manzoum*, a.

ARRENTER, v. a., donner à rente, کرایه ویرمـــك *kirāïè vîrmek*. — Prendre à rente, کرایه آلمق *kirāïè âlmaq*, t.; استیجار ا *istîdjār it*, a.-t.

ARRÉRAGES, s. m. pl., باقی قالان *bāqy qālān*, a.-t.; گرو قالانی *guiru qālāni*, t.

ARRESTATION, s. f., طوتسقلـــق *thoutsaqlyq*, t.; حـــبـــس *haps*, احتباس *ihtibās*, a.

ARRÊT, s. m., sur les biens, الیقومقلق *aliqomaqlyq*, t. — Prison, حبس *habs*. — Les arrêts du ciel, قدر و قضا *qader ou qazā*, تقدیر *taqdîr*, a. — Sentence, حکم شرعی *hukmi cher'y*, اعلام *'ilām*. — Les arrêts chez soi, کوز حبسی *guenz hapsi*. — Mettre aux arrêts, خانه بند ا *khānè bend it*, a.-p.; حبس ا *haps it*, a.-t.

ARRÊTÉ, s. m., résolution, مضبوط حکمی — *mazbouth hukmi*, نیتـــی *niïèti*, a.-t.; نیت *niïet*. — du gouvernement, حکم دولت *hukmi devlet*. — de compte, حســـــاب کسمکلکی *hyçāb kesmekligui*. — Arrêté, conclu, قرار داده اولمش *qarār dādè olmuch*, p.-t. — Arrêté,

retenu, اليقونلمش *alyqonoulmuch*, t. — Arrêté, emprisonné, حبسلى *hapysta*, a.-t.; محبوس *mahbous*, a.

ARRÊTER, v. a., empêcher d'avancer, اليقومق *alyqomaq*, طوردرمق *dhourdourmaq*, طورغوتمق *dhourghoutmaq*, توقيف ا *tevqyf it.* — Saisir, mettre en prison, طوتمق *thoutmaq*, حبس ا *haps it*, a.-t. — Retenir, اليقومق *alyqomaq*. — Retarder, اكلندرمك *eïlendurmek*. — sa vue sur, كوز دكمك *gueuz dikmek*. — Arrêter un compte, حساب كسمك *hiçāb kesmek*. — Fixer, déterminer, قرار ويرمك *qarār vîrmek*. — Arrêter le sang, قسان دكدرمك *qān diñdurmek*, a.-t. — S'Arrêter, v. réfl., طورمق *dhourmaq*, اكلنمك *eglenmek*, مكث ا *meks it*. — Être arrêté par une difficulté, un doute, بر مشكل بولمق *bir muchkil boulmaq*, شبهه ا *chubhè it*. — S'arrêter aux apparences, فقط نسنه لرك صورت ظاهره سنه بقمق *faqath nesnèlèruñ sourèti zāhyrècinè baqmaq*, a.-t.

ARRHES, s. f. pl., پى *pèï*. — Donner des —, پيى ويرمك *pèï vîrmek*, t.

ARRIÉRÉ, s. m., كروده قالان *guirudè qālān*, t.; متأخر *muteākhkhyr*, a.

ARRIÈRE, s. m., ارد *ard*, t.; ورا *verā*, a. — cour, ارد حولى *ard havli*. — de vaisseau, كمينك قچى *guèmînuñ qytchi*. — faix, حوله *havla*, a.; مشيمه *mechîmè*, t. — garde, طونـدار *dhondār* (altération de دم‌دار), مواخر الجيش *muākher uldjèïch*, a. — neveu, قرداش *qardāch oghlounuñ oghlou*. — petit-fils, نبيره اوغلو *nèbîrè oghlou*. — En Arrière, adv., en retard, كيروده *guîrudè*, t. — Arrière-pensée, غرض *gharaz*, a. — Arrière-saison, صوك بهار *soñ behār*.

ARRIÉRÉ, E, adj., كيرو قالمش *guiru qālmich*, t.

ARRIÉRER, v. a., différer un paiement, اداء دينك تعلل ا *edāï dèïndè te'allul it*. — S'arriérer, ne pas payer à l'époque, وقتنده بورجنى ادا ايتمك *vaqtindè bordjounou edā itmemek*. — demeurer en arrière, كرو قالمق *guîru qālmaq*, كروده قالمق *guîrudè qālmaq*.

ARRIMAGE, s. m., استف *istif*, كمى استفى *guèmi istifi*, t.

ARRIMER, v. a., استف ا *istif it*, t.; كمينك يوكنى برلشترمك *guéminuñ ïukini ïerlechturmek*, t.

ARRIVAGE, s. m., يانشمه *ïānachma*, t.; ورود *vuroud*, a.

ARRIVÉE, s. f., كلش *guélich*, t.; وصول *voussoul*, ورود *vuroud*, a.

ARRIVER, v. a., parvenir, يتشمك *ïètichmek*, كلمك *guelmek*, t.; وارد *vārid ol*. — Survenir, عارض او *'āriz ol*, واقع او *vāqi ol*, وقوع بولمق *vuqou' boulmaq*, ظهور ا *zouhour it*, a.-t. — Laisser arriver vent arrière (un vaisseau), روزكار اوكنه دوشمك *rouzguiār euñunè duchmek*, p.-t. — Approcher du rivage,

قرايه يناشمق *ïānachmaq*, يانشمق *qarāïè ïanāchmaq*. — Que vous est-il arrivé? نه اولدى سزه *nè oldou syzè*. — Faire arriver, ايرشدرمك *irichturmek*, ايركورمك *irgueurmek*. — Arriver à bon port, ايو كلمك *eïu guelmek*. — Arriver sain et sauf, صاغ سليم وصول بولمق *sāgh selīm vuçoul boulmaq*. — Arrive ce qui pourra, نه اولورسه اولسون *nè oloursa olsoun*. — Il m'est arrivé un événement, بر قضايه اوغرادم *bir qazāïè oghrādum*, t.-a.

Arroche, s. f., plante, يبان كرويز *ïabān kèrèviz*, t.; سرمه *sermè*, قطف *qathaf*, a.

Arrogamment, adv., تكبّر ايله *tekebbur ilè*, a.-t.

Arrogance, s. f., سركشلك *serkechlik*, t.; مغرورلق *maghrourlyq*, a.-t.; غرور *ghourour*, تكبّر *tekebbur*, a.

Arrogant, adj., سركش *serkech*, مغرور *maghrour*, متكبّر *mutekebbir*, a.

S'Arroger, v. réfl., ادّعا ا *iddi'ā it*, دعوا ا *davā it*, تخصيص ا *takhsys it*, a.-t.

Arrondi, e, adj., مدوّر *mudevver*, a.

Arrondir, v. a., دكرمى ا *dèïrmi it*, مدوّر ا *mudevver it*, a.-t. — S'Arrondir, v. réfl., devenir rond, مدوّر او *mudevver ol*. — Augmenter son bien, زنكينلكنى ارتمق *zenguinliguini artmaq*, t.

Arrondissement, s. m., action d'arrondir, تدوير *tedvīr*. — Canton, ناحيه *nāhïè*, سنجاق *sandjāq*. — Subdivision, quartier d'une ville, محله *mahallè*, a.

Arrosage et Arrosement, s. m., صوارش *souvārich*, t.; اسقا *isqā*, a.

Arroser, v. a., humecter, mouiller, اصلاتمق *islātmaq*. — un arbre, une fleur, صوارمق *souvārmaq*, صو سرپمك *sou serpmek*, صولمق *soulamaq*, t.; اسقا ا *isqā it*. — Arroser un pays (en parlant d'une rivière), دوكلمك *deukulmek*, t.; جريان ا *djèriān it*, a.-t.

Arrosoir, s. m., صولامق ايچون قوه *soulāmaq itchoun qova*, t.

Arsenal, s. m., ترسخانه *terskhānè*, ترسانه *tersānè*, vulg. *tersana*, جبه خانه *djebè khānè*, vulg. *djebhanè*, p.-t.

Arsenic, s. m., سچان اوتى *sitchān oty*, t.; زرنيخ *zernykh*, سمّ الفار *summ ul-fār*, a.

Arsenical, e, adj., زرنيخى *zernykhy*, a.

Art, s. m., métier, صنعت *sana'at*, حرفت *hyrfat*. — Savoir, habileté, معرفت *ma'rifet*. — Méthode pour faire un ouvrage selon certaines règles, فنّ *fenn*, pl. فنون *funoun*. — Ruse, adresse, حيله *hylè*, فنّ *fenn*, هنر *huner*. — L'art oratoire, علم كلام *'ilmi kelām*. — de la guerre, صنعت حربيه *sana'ati harbïè*. — Les produits de

l'art, محصولات صناعیه *mahsoulāti sanā'ïè*, a. Voy. MÉTIER.

ARTA-AMBRACIA (l'), ancienne ville de l'Albanie turque, نارطه *nārdha*.

ARTÈRE, s. f., نبضلو طهر *nabzlu dhamar*, p.-a.; شرن *cheren*, شریان *cherïān*, pl. a. شرایین *cherāïn*.

ARTÉRIEL, adj., نبضلو طهره دائر *nabzlu dhamarè dāïr*, a.-t.

ARTICHAUT, s. m., انکینار *enguïnār*, t.

ARTHRITE, s. f., goutte aux jointures, دا المفاصل *dā el-mefācyl*, a.

ARTICLE, s. m., partie d'un écrit, d'un traité, مادّه *māddè*, pl. موادّ *mèvādd*; شرط *charth*, pl. شروط *chourouth*. — de foi, دین قیدی *din qaïdi*. — de marchandise, مقوله *maqoulè*. — Article, jointure des os, مفصل *mefsel*, pl. مفاصل *mefācyl*, a.; اویناق یری *oïnāq ïeri*, t. — Partie du discours qui précède les noms arabes, et qui répond à le, la, les, ال *al* ou *el*, ex. : Le juge, القاضی *el-qāzi*. Cet article se nomme grammaticalement, لام تعریف *lāmi t'arïf*, ou حرف تعریف *harfi t'arïf*. — Article, petite portion d'un discours, فصل *fasl*, pl. فصول *fuçoul*, a.

ARTICULAIRE, adj., مفاصله دائر *mefācylè dāïr*, a.-t.

ARTICULATION, s. f., jointure des os, اک *añ*, اک یری *añ ïèri*, اویناق یری *oïnaqïèri*. — de la voix, تلفظ *teleffuz*. — Déduction des faits, تفصیل *tafcïl*, a.

ARTICULER, v. a., prononcer nettement, کلمه یی ایو تلفظ ا *kèlimèï eïu teleffuz it*. — un fait, l'affirmer, le circonstancier, تفصیل ا *tafsïl it*, ماده بماده بیان ا *māddè bemāddè beïān it*, a.-t.

ARTIFICE, s. m., ruse, fraude, حیله *hylè*, آل *āl*. — Art, industrie, صنعت *sana'at*. — Finesse, manière adroite de faire, فن *fenn*. — Feu d'artifice, آتش بازلق *ātech bāzlyq*, فشک شنلکی *fichek chenligui*, t.

ARTIFICIEL, LE, adj., fait par art, اشلمه *ichlèmè*, دوزمه *duzmè*, یاپه ایاپما *ïāpma*, t.; عملی *'amèli*, مصنع *mouçanna*, a. — Factice, عاریتی *'ārïèti*, vulg. *ëïrèti*, a.

ARTIFICIELLEMENT, adv., صنعتیله *sana'atilè*, a.-t.

ARTIFICIER, s. m., فشکجی *fichekdji*, t.

ARTIFICIEUSEMENT, adv., حیله ایله *hylè ilè*, a.-t.

ARTIFICIEUX, SE, adj., حیله کار *hylèkiār*, a.-p.

ARTILLERIE, s. f., طوپلر *thoplar*, طوپلر ایله ادوات حربیه *thoplar ilè adevāti harbïè*, a.-t.

ARTILLEUR, s. m., طوپچی *thoptchi*, t.

ARTIMON (mât d'), s. m., پوپه *poupa*, یلکنک درکی *ïelkènuñ dirègui*, چنبر درکسی *tchember dirègui*, t.

ARTISAN, s. m., ouvrier dans un

art mécanique, اهل صنعت *ehli sana'at*, a.; صنعتجی *sana'atdji*, اهل حرفت *ehli hyrfet*, a.-t. — L'auteur, la cause, سبب *sebeb*, مسبّب *mucebbib*, a.

Artison, s. m., اغاج قوردی *aghādj qourdou*, t.

Artiste, s. m. et f., معرفتلو *m'arifetlu ustāz*, a.-t.; اهل استاذ *ehli sana'at*, اهل معرفت *ehli m'arifet*, a.; صنعتکر *san'atguer*, a.-p.

Artistement, adv., معرفتله *m'arifetilè*, استادانه *ustādānè*, مهارتله *mehāretilè*, a.-t.

Arum, s. m., plante, اینک پاچه‌سی *inek pātchaci*, t.; ارون *aroun*, رجل البقرة *ridjl el-baqarat*, a.

Aruspice, s. m., عرّاف *arrāf*, a.

As, s. m., point seul marqué sur une carte, یک *ïèk*, p.; اس *as*, t.

Asarum ou Asaret, s. m., plante. Voyez Cabaret.

Ascalon, ville, عسقالن *'asqāloun*.

Ascarides, s. m. pl., petits vers, قوردجغز *qourdjaghaz*, t.

Ascendant, s. m., pouvoir, empire sur quelqu'un, قدرت *qoudret*, حکم *hukm*. — Influence, نفوذ *nufouz*. — Ascendant donné par Dieu à quelqu'un sur un autre, تسلّط *tecelluth*. — Signe qui monte sur l'horizon, طالع *thāl'y*, pl. طوالع *thavāl'y*. — Il á un heureux ascendant, il a du bonheur, طالعی ایشلر *thāl'yi ichler*, طالعی وار *thāl'yï vār*.

Ascendans, s. m. pl., les personnes dont on descend, ابا و اجداد *ebā u edjdād*, a.

Ascension, s. f., action de monter, چقش *tchiqych*, t.; صعود *sou'oud*, مصعد *mas'ad*, a. — de Jésus-Christ, حضرت عیسانک کوکه چقمه‌سی *hazreti içānuñ gueuguè tchyqmaci*. — de Mahomet, معراج *m'irādj*, معراج نبوی *m'irādji nebevi*, a. — L'Ascension, fête des chrétiens, عید الصعود *'ydus-sou'oud*, عید الارتفاع *'ydul-irtifā'*, معراج حضرت عیسی *m'yrādji hazreti 'yça*, a.

Ascensionnel, adj., صعودی *sou'oudi*, ارتفاعی *irtifā'i*, a.

Ascète, s. m., زاهد *zāhid*, صوفی *sofou*, درویش *dervïch*, سالک راه *sāliki rāhi tharyqat*, طریقت a.

Ascétique, adj., زاهدی *zāhidi*, ریاضتی *riāzèti*. — Vie —, تزهّد *tezehhud*, طریقت *tharyqat*, a.

Ascite, s. f., hydropisie du bas-ventre, استسقای بطنی *istisqāï bathni*, a.

Ascitique, adj., مستسقی البطن *moustasqy ul-bathn*, a.

Asclépias ou Dompte-venin, s. m., plante, ضدّ السموم *zidd us-soumoum*, a.

Asiatique, adj., اسیالو *aciālu*, اسیایه منسوب *aciāïè mensoub*, شرقی *charqy*, a.-t.

Asie, s. f., اسيا *aciā*. — mineure, اناطولی *anādholu*, a.-t.

Asile, s. m., صغنجق یر *syghynadjaq ïer*, ملجأ *meldjïe*, a.; ملاذ *melāz*, مأوی *meëva*, a.; پناه *penāh*, p.

Aspalathe, s. m., bois odoriférant, بر جنس قوقولو اغاج *bir djins qoqoulu aghādj*, t.; قندول *qandoul*, دار شیشعان *dār chích'ān*, a.

Aspect, s. m., کورش *guruch*, کورنش *gueurunuch*, منظر *manzar*, باقش *bāqich*. — Air, چهره ïuz, *tchehrè*. — Au premier aspect, الک کورشاغ *ilki gueuruchtè*. — Qui a l'aspect ou la figure d'un ange, ملک منظر *melek manzar*. — D'un aspect terrible, کریه المنظر *kerïh ul-manzar*, a.

Asperge, s. f., قوش قونمز *qouch qonmaz* (littéralement l'oiseau ne s'y perche pas), t.; اسفراج *isfirādj*, p.

Asperger, v. a., سرپمک *serpmek*, صو سرپمک *sou serpmek*. — en soufflant de l'eau, پوسکرمک *puskurmek*, t.

Aspérité, s. f., خشونت *khouchounet*, a.; صرپلق *sarplyq*, t.

Aspersion, s. f., سرپش *serpich*, سرپمه *serpmè*, t.

Aspersoir, s. m., مرش *merech*, مرشت *mereckchet*, a.

Asphalte, s. m., bitume de Judée, بر نوع قطران *bir nev'y qathrān*, t.; قفر الیهود *qafr ul-ïehoud*, قفر الیهودیه *qafr ul-ïehoudïïè*, a.

Asphaltite (lac) ou Mer-morte, لوط دکزی *louth deñizi*.

Asphodèle (lis), s. m., بر نوع زنبق *bir nev'y zambaq*, t.; وحداح *vahdāh*, a.

Asphyxie, adj., طملہ *dhamla*, بوغلش *boghoulych*.

Asphyxié, s. f., بوغلمش *boghoulmich*, t.; غشیان *ghachiān*, a. — Être —, بوغلمق *boghoulmaq*, t.

Aspic, s. m., petit serpent très-venimeux, صاغر یلان *sāghir ïïlān*, t.; افعی *ef'y*, pl. اقاعی *efā'y*, a.

Aspic, plante, espèce de lavande, بر نوع خزامة *bir nev'y khazāmet*, سنبل هندی *sumbuli hindi*, a.

Aspirant, adj., طالب *thālib*, a.; استیان *istïïān*. — Pompe aspirante, صویی یوقارو قالدران طلومبه *souï ïoqaru qāldirān thouloumba*, t.

Aspiration, s. f., action d'aspirer, تنفس *teneffus*, نفس *nefes*, a.; صولق *soloug*, t. — Terme de grammaire, manière de prononcer en aspirant, بوغاز تلفظی *boghāz teleffuzi*, t.-a.

Aspiraux, s. m. pl., فرونجق دلکلری *fouroundjyq deliklèri*, t.

Aspiré, e, adj., lettre aspirée, حرف الحلق *harf ul-halq*, a.

Aspirer, v. a. (l'air), نفس آلمق *teneffes álmaq*, a. تنفس *teneffus it*. — Prétendre, اوزلمک *euzlèmek*, ارزولمق *arzoulamaq*, قصد استمک *istèmek*, a. *qast it*,

طالب او *thālib ol*, ادّعا ا *iddi'ā it*, a.-t. — Aspirer à une place, بير منصبه طالب او *bir mancybè thālib ol*.

Aspre, s. m., petite pièce de monnaie, $\frac{1}{120}$ de la piastre turque, اقچه *aqtchè*, t.

Assa, s. m., حلتيت *haltît*, a.

Assa-Foetida, s. f., شيطان بوقي *cheïthān boqy*, t.; خيل *khaïl*, a.

Assaillant, s. m., agresseur, باصيجي *bācidji*, اوّل اوران *evvel ourān*, t.; صائل *sāïl*, a. — Qui assiége une place, محاصر *mouhācir*. — Les assaillans, يوريش ايدنلر *ïurich idenler*, t.; محاصرين *mouhācirīn*, a.

Assaillir, v. a., باصمق *bāsmaq*, اوزرنه دوشمك *uzerinè duchmek*, هجوم - يوريش ا *hudjoum* - *ïurich it*, a.-t.

Assainir, v. a., بربرك هواسني *bir ïèrun havācini khoch itturmek*, خوش اتدرمك t.-a.

Assaisonnement, s. m., تربيه *terbiè*, طعام تربيه‌سي *tha'ām terbièci*, t.; ابزار *ebzār*, a.

Assaisonner, v. a., تربيه *terbiè qomaq*, *it*, a.-t.; قومق ا طوز - بيبر قومق *thouz*, *biber qomaq*, t.

Assassin, s. m., اولدريجي *euldurîdji*, t.; قاتل *qātil*, حرامي *harāmi*, a. — Au fig., yeux assassins, چشم خونريز *tchechmi khounrîz*.

Assassinat, s. m., قتل *qatl*, a.; آدم اولدرمه *ādem euldurmè*, t.

Assassiné, e, adj., قتل اولنمش *qatl olounmich*, a.-t.; مقتول *maqtoul*, a.

Assassiner, v. a., آدم اولدرمك *ādem euldurmek*, خيانتله اولدرمك *khyānetilè euldurmek*, t.; قتل ا *qatl it*, حرامیلك ا *harāmīlik it*, a.-t.

Assassiner, ennuyer extrêmement, ثقلت ويرمك *siqlet vîrmek*, اوصاندرمق *oçāndurmaq*, t.

Assaut, s. m., يوريش *ïurîch*, t.; هجوم *hudjoum*, a. — Donner l'assaut, يوريش ا *ïurîch it*. — Soutenir l'assaut, يوريشه طيانمق *ïurichè dhaïānmaq*, t.

Assemblage, s. m., مجمع *medjma*, مجموعه *medjmou'a*, a.

Assemblée, s. f., مجلس *medjlis*, جمعيت *djemi'et*, a.; ديرنك *dîrnek*, انجمن *endjumen*, p.

Assembler, v. a., réunir, جمع ا *djem' it*, ديرمك *dîrmek*. — Recueillir, ديوشرمك *devchirmek*. Voy. Joindre. — S'Assembler, v. r., جمع او *djem' ol*, a.-t.; بركمك *birikmek*, بر يره كلمك *bir ïèrè guelmek*.

Asséner, v. a., شدّتله اورمق *chiddettilè ourmaq*, برضرب محكم ا *bir zarbi muhkem it*, a.-t.

Assentiment, s. m., رضا *rizā*, a.

Asseoir, v. a., اوتورتمق *otourtmaq*. — Mettre, poser, قومق *qomaq*, t.; وضع ا *vāz' it*, a.-t. — les fondemens d'un édifice, بر بنانك تمللرينى قومق - وضع ا *bir binānuñ temellerini qomaq*, *vaz' it*, a.-t. —

Fonder, établir, وضع ا *vaz' it*, تأسيس ا *tecîs it*. — Asseoir l'impôt, تعيين وبركو ا *ta'ïni vïrgu it*.

S'Asseoir, v. pr., اوتورمق *otourmaq*. — à table, سفره ده اوتورمق *sofrada otourmaq*. — S'asseoir sur le trône, y monter, تخته جلوس ا *takhta djulous it*, ou simpl. جلوس ا *djulous it*. — à la turque, sur les jambes, بغداج قورمق *baghdādj qourmaq*, t.

Assermenté, e, adj., اند ايچمش *anda itchmich*, يمين اتمش *ïemïn etmich*, a.-p.-t.

Assermenter, v. a., يمين كچورمك *ïemïn guetchurmek*, a.-t.

Assertion, s. f., قول *qavl*, plur. اقوال *aqvāl*, مظنه *mazynnè*, مدعا *mudde'ā*, a.

Asservir, v. a., rendre esclave, قول ا *qoul it*. — Soumettre, حكمى التنه قومق *hukmi altinè qomaq*, التنه ـ ضبطنه المق ـ قومق *altynè, zabtynè ālmaq, qomaq*. — les passions, شهوات نفسانيه‌سنه غالب كلمك *chehvāti nefsānïèsinè ghālib guelmek*. — S'Asservir, v. réfl., بر كمسنه‌يه تابع اول *bir kimesnèïè tāb'y ol*, a.-t.; كوله اول *keulè ol*, t.

Asservissement, s. m., esclavage, servitude, اسيرلق *ècirlyq*, قوللق *qoullyq*, t.; استرقاق *istirqāq*. — Dépendance, متابعت *mutābe'at*, a.

Assesseur, s. m., بيله اوتوريجى *bilè otouridji*, t.; مجالس *mudjālis*, a.; همنشين *hemnèchïn*, p.

Assez, adv., suffisamment, يتشور *ïètichur*. — Il suffit, يتر *ïèter*, كفايت ايدر *kifāïet ider*, كافيدر *kiāfi dur*. — C'est assez, يتر ارتق *ïèter artyq*. — Quantité suffisante, قدر كفايه *qadri kefāïè*, يتدجك *ïètedjek qadar*, كفايه مقدارى *kèfāïè miqtāri*, a. — Je n'ai pas assez de force, قدرتم يتمز *qoudretum ïetmez*. — Assez souvent, صقچه *seuqtcha*. — Voir assez clair, بر خوشجه كورمك *bir khochdjè gueurmek*. — Est-ce assez ainsi? بونكله يترمى *bounouñilè ïètermi*.

Assidu, e, adj., مواظب *muvāzyb*, دايم *dāïm*, مداوم *mudāvim*, a. — au travail, چالشقان *tchālichqān*.

Assiduité, s. f., استدامت *istidāmet*, مداومت *mudāvemet*, a.; ملازمت *mulāzemet*. — au travail, تقيد *teqaïiud*, جهد *djehd*, مواظبت *muvāzabet*, a.

Assidument, adv., مداومت اوزره ـ ايله *mudāvemet uzrè, ilè*, t.; دايما على التوالى *'alet-tevāli*, *dāïmā*, a.

Assiégeant, e, adj., محاصره ايدن *mouhācèrè iden*, a.-t.; محاصر *mouhācyr*, a.

Assiéger, v. a., محاصره ا *mouhācèrè it*, a.; قوشاتمق *qouchātmaq*, t.

Assiégé, e, adj., محاصره اولمش *mouhācèrè olmuch*, محصور *mahsour*, a. — Les assiégés, محاصره اولنلر *mouhācèrè oulounānlar*, a.-t.

ASSIETTE, s. f., position, situation, موقع *mevqy'*, a.; حال *hāl.*— Assiette des impôts, تعيين ويركو *ta'iini virgu*, a.-t.—Vaisselle, تپسی *tepsi*, طبق *thabaq*, t.

ASSIÉTÉE, s. f., بر طبق طولوسی *bir thabaq dholouçou*, t.

ASSIGNABLE, adj., تعيين و تحديدي قابل ـ ممكن *t'aiin u tahdidi qābil, mumkin*, a.-t.

ASSIGNAT, s. m., اقچه يرينه ويرلن كاغد *aqtchè ïerinè virilen kiāghyd*, t. — Papier-monnaie mis en circulation à Constantinople en 1840, سهم *sehm, sehim*, pl. a. سهام *sihām.*

ASSIGNATION, s. f., حواله *havālè*, تحويل *tahvīl*, a.

ASSIGNER, v. a., indiquer, désigner, تخصيص ا *takhsīs it*, تعيين ا *ta'iin it*, تحويل ا *tahvīl it*, a.-t. — Appeler en justice, محكمه يه دعوت ا *mehkemèiè d'avet it*, a.-t.

ASSIMILER, v. a., بكزتمك *beñzetmek*, t.; تمثيل ا *temsīl it.* — S'Assimiler, v. réfl., متشابه او *mutechābih ol*, متشاكل او *mutechākil ol*, a.-t.

ASSIMILATION, s. f., تمثيل *temsil*, تشبيه *techbīh.* — injurieuse, ظهار *zihār*, a.

ASSISE, s. f., بر ديزی اوزره قونمش طاشلر *bir dizi uzrè qonmich thāchlar*, طاش صره سی *thāch syracy*, t.

ASSISES (cour d'), s. f. pl., مجلس شرعی *medjlici cher'y*, a. — Séances des juges, قاضيلر مجلسی ـ جميعتی *qāziler medjlici, djemi'èti*, a.-t.

ASSISTANCE, s. f., présence, حضور *houzour.* — L'assemblée, جماعت *djemā'at.* — Aide, secours, ياردم *ïārdum*, t.; امداد *imdād*, a.

ASSISTANT, s. et adj., présent, حاضر ـ موجود اولان ـ بولنان *hāzyr, mevdjoud olān, boulounān*, t.; حاضر بالمجلس اولان *hāzir bilmedjlis olān.* — Qui aide, ياردمجی *ïārdumdji*, t.; معين *mu'īn*, a.

ASSISTER, v. a., être présent, حاضر بولنمق *hāzir boulounmaq*, حاضر او *hāzir ol*, a.-t. — Secourir, امداد ا *imdād it*, t. — Aider, ياردم ا *ïārdum it*, امداده كلمك *imdādè guelmek*, اعانت ا *i'ānet it*, a.-t.

ASSOCIATION, s. f., اورتاقلق *ortaqlyq*, t.; شركت *chirket*, a.

ASSOCIÉ, E, adj., اورتاق *ortāq*, t.; شريك *cherīk*, a.

ASSOCIER, v. a., prendre pour collègue, شريك ايدنمك *cherīk idinmek*, t. — Admettre, قبول ا *qaboul it*, a.-t. — S'Associer, v. pr., اورتاقلق بغلمق *ortāqlyq baghlamaq*, t.

ASSOMMER, v. a., دپه لمك *tepèlèmek.* — Fatiguer, importuner, يورولتمق *ïoroultmaq*, اوصندرمق *oçandurmaq*, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, t.; تعجيز ا *t'adjiz it*, a.-t.

ASSOMMANT, E, adj., تعجيز ايدن *t'adjiz iden*, ثقلت ويرن *syqlet vīren*, a.-t.

ASSOMPTION (jour de l'), s. f.,

معراج مریم کونی *mirādji meriem guny*, t.

Assortiment, s. m., convenance, یاقشقلق *iāqychyqlyq*, تطابق *tethābouq*. — Assemblage complet de choses qui conviennent ensemble, طاقم *thāqym*, t.; اجناس *edjnās*, انواع *envā'*. — de marchandises, امتعه اجناسی *emti'a edjnāci*, a.-t.

Assortir, v. a., réunir des choses qui se conviennent, اویدرمق *oïdourmaq*, ا طاقم *thāqym it*, طاقم دوزمک *thāqym duzmek*. — un magasin, دکانی امتعه متنوّعه ایله طولدرمق *dukkiāni emti'aï mutenevvi'a ilè dholdourmaq*, a.-t.

S'Assortir, v. réfl., اویمق *oüïmaq*, t.

Assortissant, e, adj., اویار *oüïār*, t.

Assoupi, e, adj., endormi, اویقویه دالمش *oüïqouïè dālmich*, اویتمش *oïoutmich*, t.

Assoupir, v. a., endormir, اویتمق *oüïoutmaq*, اویشترمق *oüïouchturmaq*. — Apaiser, ا تسکین *teskín it*, a.-t.; ا دبس ـ تبس *teps it*, باصدرمق *bāsturmaq*, t. — S'Assoupir, v. réfl., s'endormir, اویشمق *oüïouchmaq*, اویقویه وارمق *oüïouqouïè vārmaq*, اویقلمق *oüïouqlamaq*, امزغنمق *imizghanmaq*, t.

Assoupissant, e, adj., اویودیجی *oüïoudoudjou*, اویقو ویرن *oüïqou vïren*, t.

Assoupissement, s. m., léger sommeil, امزغنمقلق *imizghanmaqlyq*, خواب سبک *khābi subuk*, p.; نعس *n'as*, a.; پنه که *penèkè*. — Grande négligence, غفلة *ghaflet*, a.; خواب غفلة *khabi ghaflet*, p.-t.

Assouplir, v. a., یومشتمق *ïoumouchatmaq*, t.; ا تلیین *telïin it*, a.-t.

Assourdir, v. a., صاغرا *sāghyr it*, t. — S'Assourdir, v. pr., صاغراو *sāghyr ol*, t.

Assouvir, v. a., طویورمق *dhoïourmaq*, طویدرمق *dhoïdourmaq*. — S'Assouvir, v. pr., طویمق *dhoïmaq*, قانمق *qānmaq*, t.

Assouvissement, s. m., قانمقلق *qānmaqlyq*, طویمقلق *dhoïmaqlyq*, t.; اشباع *ichbā'*, a.

Assujétir, v. a., soumettre à sa domination, التنه آلمق *altynè ālmaq*, مقهور قلمق *maqhour qylmaq*, تحت حکومتنه قومق *tahti hukioumètinè qomaq*. — Lier fortement, محکم بغلمق *muhkem baghlamaq*. — Fixer, برکتمک *berkitmek*, t. V. Soumettre. — S'Assujétir à..., بیوننه آلمق *boiouninè ālmaq*, التزام ا *iltizām it*, عهلاسنه آلمق *'ouhtècinè ālmaq*, a.-t.

Assujétissant, adj., زحمتلو *zahmetlu*, a.-t.; اغر *aghyr*, a.

Assujétissement, s. m., contrainte, زور *zor*, اجبار *idjbār*, a. — Soumission, انقیاد *inqyād*. — Gêne extrême, بیوک صقندی *büïuk syqyntÿ*, a.-t.; ثقلت *syqlet*, a.

Assurance, s. f., certitude ac-

quise, اعتماد *'itimād*, ایقان *iqān*. — Promesse, وعد *va'dè*, اقرار *iqrār*, a. — Garantie, sûreté, امینلك *èmínlik*. — Nantissement, کفالت *kefālet*. — Garanties des pertes éventuelles, سقورطه *siqourtha*. — Courage, hardiesse, جسارت *djeçāret*, a.; جان قوتی *djān qouvvèti*, a.-t. — Il a de l'assurance, کمال جسارتی وار *kemāli djèçārèti vār*.

Assuré, e, adj., certain, vrai, صحیح *sahīh*. — Sûr, امین *èmín*. — Être assuré, savoir avec certitude, یقین بیلمك *iaqyn bílmek*, t.

Assurément, adv., sans doute, بلی *bèli*, البتّه *elbettè*, صحیح *sahīh*, a.; کرچك *guertchek*, شبهه‌سز *chubhèsyz*.—Avec confiance, غیرتله *ghaïretilè*, a.-t.; پرواسز *pervāsyz*, p.-t.

Assurer, v. a., rendre ferme, برکتمك *berkitmek*, قوی ا *qavi it*, محکم بغلمق *muhkem baghlamaq*. — Faire croire, اناندرمق *inándurmaq*. — Affirmer, تصدیق - اقرار ا *tastíq, iqrār it*, a.-t. — Payer l'assurance, سقورطه ایتدرمك *siqourtha itturmek*, سقورطه ویرمك *siqourtha vírmek*, t.

S'Assurer de quelqu'un, se confier à lui, بر کمسنه‌یه اینانمق *bir kimesnèiè inānmaq*, اعتماد ا *itimād it*. — Connaître ses intentions, بر کمسنه‌نك نیتنی بیلمك *bir kimesnènuñ niïètini bílmek*. — S'assurer de sa protection, برکمسنه‌نك حمایتندن امین او *bir kimesnènuñ himāïètinden emín ol*, حمایتنه طیانمق *himāïètinè dhaïānmaq*. — S'emparer d'une chose, d'une personne, بر نسنه‌یی یاخود بر کمسنه‌یی ضبط ا *bir nesnèï iākhod bir kimesnèi zabth it*, a.-t.

Assureur, s. m., سقورطه‌جی *siqourthadji*, t.

Assyrie, contrée d'Asie, اسور *açour*, کوردستان *kurdistan*.

Astérie, s. f., pierre précieuse, بر جنس قیمتلو طاش *bir djins qymetlu thāch*, t.; حجر شمسی *hadjèri chemsi*, a.

Astérisque, s. m., نشان *nichān*, اشارت *ichāret*, a.

Asthmatique, adj., ضیق نفس *zyq nefes*, t.; تنك نفس *tenk nefes*, تك نفسلو *tek nefeslu*, vulg. *teknèfes*, p.-a.

Asthme, s. m., ضیق النفس *ziqoun-nèfes*, سلوغان رنجی *solughān rendji*, تنك نفسلك *tenk nefeslik*, p.-a.-t.; نفس طارلغی *nefes dhārlyghy*, a.-t.

Asticoter, v. a., انجتمك *indjitmek*, t.

Astracan, ville de la Russie asiatique, اژدرهان *ajderhān*.

Astre, s. m., یلدز *ildiz*, t.; نجم *nedjm*, a.; ستاره *sitārè*, p.

Astreindre, v. a., زور ا *zor it*, جبر ا *djebr it*, حصر ا *hasr it*, a.-t.; زورلمق *zorlamaq*, t.; مجبور ا *medjbour it*, بغلمق *baghlamaq*. — S'astreindre à..., کندوبه بر شی اتهکه زور ا *guenduïè bir chèï itmèïè zor it*, a.-t.

ASTREINT, مجبور *medjbour*, ملتزم *multezim*, a.

ASTRICTION, s. f., انقباض *inqybāz*, a.

ASTRINGENT, E, adj., صقيجى *siqídji*, قابض *qābyz*, a.

ASTROÏTE, s. f., حجر الكوكب *hadjer ul-kevkeb*, a.

ASTROLABE, s. m., اصطرلاب *ustourlāb*, a.

ASTROLOGIE, s. f., منجملق *munèdjimlyq*, a.-t.; علم نجوم *'ylmi nudjoum*, علم تنجيم *'ylmi tendjím*, a.

ASTROLOGIQUE, adj., علم نجومه دائر *'ylmi nudjoumè dāïr*, a.-t.; تنجيمى *tendjimi*, a.

ASTROLOGUE, s. m., منجم *muneddjim*. — Le premier astrologue de la cour du sultan, منجم باشى *muneddjim bāchi*, a.-t.

ASTRONOME, s. m., اهل هيئت *chli heïet*, نجام *neddjām*, رصاد *rassād*, a.

ASTRONOMIE, s. f., هيئت *heïet*, هيت *haïat*, علم هيئة *'ylmi hïet*, علم فلك *'ylmi felek*, a.

ASTRONOMIQUE, adj., علم هيئته دائر *'ylmi heïetè dāïr*, a.-t.; فلكى *feleki*. — Sciences astronomiques, علوم فلكيه *'oulоumi felekïïè*, a.

ASTRONOMIQUEMENT, adv., قواعد هيئة حسبجه *qavāïdi heïètè hacèbindjè*, a.-t.

ASTUCE, s. f., قلاشلق *qallāchliq*, t.; حيله *hylè*, فن *fenn*, vulg. حيله بازلق *hylè bāzlyq*, p.-t.

ASTUCIEUSEMENT, adv., حيله ايله *hylè ilè*, حيله بازلعله *hilè bāzlyghylè*, p.-t.

ASTUCIEUX, SE, adj., قلاش *qallāch*, t.; حيله باز *hylè bāz*, a.-p. (dans le langage ordinaire); فتان *fettān*, a.

ATELIER, s. m., كارخانه *kiār khānè*, دستگاه *destguiāh*, vulg. دزگاه *dezguiāh*, p.

ATERMOIEMENT, s. m., ادای دینه دائر مهلت *edāï deïnè dāïr muhlet*, a.-t.

ATERMOYER, v. a., ادای دینه تأخيرا *edāï deïnè teekhyr it*, a.-t.

S'ATERMOYER, v. pr., لاچقلوسندن مهلت بولمق *alādjaqlusinden muhlet boulmaq*, a.-t.

ATHÉE, adj., ناخدا *nākhouda*, p.; اللهى انكار ايدن *allahi inkiār iden*, a.-t.; منكر الله *munkir oullah*, زنديق *zendíq*, a.

ATHÉISME, s. m., الله تعالينك وجودينى انكار ايتمكلك *allah t'eālanuñ vudjoudini inkiār itmeklik*, a.-t.; زندقة *zindeqat*, الحاد *ilhād*, a.

ATHÈNES, ville de la Grèce, آتينه *átina*, اتينا شهرى *atínā chehri*, t.

ATHÉNIEN, NE, adj., اتينالو *atínālu*, t.

ATHLÈTE, s. m., lutteur, پهلوان *pehlivān*, p.; كورشجى *gurechdji*. t. — Homme robuste, جسامتلو

وتندرست كمسنه *djèçāmetlu vè tendurust kimesnè*, a.-t.

ATLANTIQUE (Océan), adj., بحر محيط *bahri mouhyth*, a.

ATLAS, montagne d'Afrique, درن جبلی *dern djèbèli*. — Recueil de cartes, جغرافيا خرطيلرك مجموعه سی *djèghrāfiā khartilèrun medjmou'aci*, a.-t.; اطلس *athlas*, t.

ATHOS ou MONT-ATHOS, Monte-Santo, haute montagne de Grèce, ايونوروز *aïo noroz*, t.

ATMOSPHÈRE, s. f., هوا *havā*, جوّ هوا *djevvi havā*, a.

ATMOSPHÉRIQUE, adj., هوايه دائر *havāïè dāïr*, a.-t.

ATOME, s. m., ذرّه شمّه *chemmè, zerrè*, هبا *hebā*, pl. هباب *hebāb*, a. — Un atome de, بر ذرّه قدر *bir zerrè qadar*.

ATONIE, s. f., قوّتسزلق *qouvvetsyzlyq*, a.-t.; ضعف *za'af*, a.

ATOURS, s. m. pl., قاری زینتلری *qāri zinetlèri*, t.

ATRABILAIRE, adj., سوداوی *sevdāvi*, a.

ATRABILE, s. f., سودا *sevdā*, a.

ATRE, s. m., اوجاق *odjāq*, t.

ATROCE, adj., cruel, ياوز *ïāvouz*, يمان *ïemān*, t.; بی رحم *bi rahm*, پک ظالم *pek zālim*, a. — Douleur —, بيوك إغری *buïuk aghry*. — Crime —, بيوك كناه *buïuk gunāh*, t.-p.

ATROCEMENT, adv., ياوزلغله *ïāvouzlighylè*, t.

ATROCITÉ, s. f., action atroce, ياوزلق *ïāvouzlyq*, يمانلق *ïemānlyq*, بی شفقتلق *bi chefqatlyq*. — Grand crime, بيوك كناه ـ شناعت *buïuk gunāh, chinā'at*, t.-p.

ATROPHIE, s. f., ورم *verem*, هزال *huzāl*, a.

S'ATTABLER, v. pr. fam., سفراده اوتورمق *sofrāda otourmaq*, t.

ATTACHANT, E, adj., دقّته سزا ـ مستحق *diqqatè sezā, mouṣtahyq*, a.-t.

ATTACHE, s. f., باغ *bāgh*, قايش *qāïch*, t.; بند *bend*, p.-t.

ATTACHÉ, E, adj., lié d'amitié, محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t. — Il lui est très-attaché, انكا بيوك دوستيدر *anuñ buïuk dosti dur*.

ATTACHEMENT, s. m., محبّت *mouhabbet*, علاقه *'alāqa*, a.

ATTACHER, v. a., ياپشترمق *iāpichturmaq*, طاقمق *dhāqmaq* et *thāqmaq*. — Lier, بغلمق *baghlamaq*, بندا *bend it*, p.-t. — Joindre, réunir, چاتمق *tchātmaq*. — avec un clou, ميخلمق *mykhlamaq*, t.

S'ATTACHER, v. pr., s'appliquer, ياپشمق *iāpichmaq*. — S'attacher d'affection à quelqu'un, بر كمسه يی سومك *bir kimsèï sevmek*. — Donner son attention à une chose, دقّت ا *diqqat it*, تشبّث ا *techebbus it*, a.-t.

ATTAQUABLE, adj., هجومی قابل *hudjoumi qābil*, a.-t.

ATTAQUE, s. f., اورش *ourouch*; باصقن *bāsqun*, t.; هجوم *hudjoum*, حمله *hamlè*, a.

ATTAQUER, v. a., commencer une attaque, assaillir, باصمق *bāsmaq*,

اورمق *ourmaq*, قارشولمق *qārchoulamaq*. — Se jeter avec furie sur quelqu'un, حولامق *havlāmaq*, اوزرنه دوشمك *uzerinè duchmek*. — Provoquer, commencer une querelle, طاقلمق *thāqylmaq*. — Attaquer de paroles, سوز اتمق *seuz atmaq*. — Soutenir l'attaque, résister au choc, هجومه دايانمق *hudjoumè daïānmaq*. — S'Attaquer à..., v. pr., طوتشمق *thoutouchmaq*, t.

Atteindre, v. a., toucher, دوقونمق *doqounmaq* et طوقنمق *dhoqounmaq*. — Il m'a atteint, بكا دوقندی *bañā doqoundou*. — Arriver jusqu'à une chose, un lieu, يتشمك *ïètichmek*. — Je n'y puis atteindre, يتشه‌مم *ïètichèmem*, دقنه‌مم *doqounamam*. — Pourrons-nous atteindre aujourd'hui Constantinople? بو كون استانبوله يتشه بيلورميز *bou gun istāmbola ïètichè bilurmiïz*. — Rejoindre quelqu'un en chemin, بر كمسه‌يه يولده يتشمك *bir kimcèïè ïolda ïètichmek*, اولاشمق *oulāchmaq*. — Atteindre le but, نشانی اوزاقدن اورمق *nichāni ouzāqtan ourmaq*. — Frapper de loin, اوزاقدن اورمق *ouzāqtan ourmaq*, اصابت ايتمك *içābet it*. — le but de ses désirs, مرامنه نائل اولمق *merāminè nāïl ol*.

Atteint, e, adj., frappé de..., طوقنمش - دوقنمش *dhoqounmich*, اولاشمش *oulāchmich*, t.; مبتلا *mubtèla*. — de maladie, خسته‌لغه اوغرامش *khastalygha oghrāmich*. — Atteint et convaincu d'un délit, اوزرنه بر جرم اثبات اولنمش *uzerinè bir djurmi isbāt olounmich*, بر قباحتله الزام اولمش *bir qabāhat ilè ilzām olmich*. — Atteint, frappé, اورلمش *ouroulmich*. — de folie, مجنون *medjnoun*, a. — Être atteint, en proie à..., مبتلا اولمق *mubtelā ol*, a.-t.

Atteinte, s. f., action d'atteindre, دوقونش *doqounich*, دوقونمه *doqounma*, اورش *ourich*. — Dommage, lésion, ضرر *zarar*, نقصان *noqsān*, خلل *khalel*, a. — Porter atteinte, خلل ويرمك - كتورمك *khalel vïrmek, guèturmek*. — Porter atteinte à la paix, صلح و صلاحه خلل كتورمك *soulh u salāhè khalel guèturmek*, a.-t.

Attelage, s. m., action d'atteler, قوشمه *qochma*, قوشون *qochoun*, t. — Animaux attelés, قطار *qythār*, usit. *qathar*, a.; چفت *tchift*, t.

Atteler, v. a., des chevaux, اتلری عربه‌يه قوشمق *atlari arabaïa qochmaq*. — En général, قوشمق *qochmaq*, بغلمق *baghlamaq*, t.

Attelle, s. f., صارغی *sārghy*, t.

Attenant, e, adj., بتشق *bitichiq*, t.; متصل *mouttacil*, a.

Attendant, منتظر ايكن *mountazir iken*. — En attendant, بو ارالقده *bou arālyqta*, ارا برده *arā ïerdè*. — qu'il vienne, كلنجه قدر *guèlindjè qadar*.

Attendre, v. a., بكلمك *beklèmek*, قاتلنمق *qatlanmaq*, دورمق

dourmaq, منتظر او *muntazir ol*, انتظار اوزره او *intizār it*, انتظار ا *intizār uzrè ol*. — Attendre quelqu'un, بر كمسهٔ بكلمك *bir kimcèi beklèmek*. — Faire attendre, بكلتمك *beklètmek*. — J'attends de jour en jour de ses lettres, كوندن كونه مكتوبنه منتظر ايم *gunden gunè mektoubinè mountazir im*. — Attends, دور *dour*. — Compter sur, مامول ا *mèemoul it*. — S'attendre mutuellement, بر برينه بكلمك *bir birinè beklèmek*. — S'attendre à..., espérer, اومق *oummaq*. — Je ne m'attendais pas à cela de votre part, سزك طرفكزدن بوشئ اومماز ايدم *sizuñ tharafuñuzden bou cheï oummaz idum*.

ATTENDRI, E, adj., متاثر *mutè'essir*, a.

ATTENDRIR, v. a., rendre tendre, يومشتمق *ioumchatmaq*, تليين ا *teliin it*, a.-t. — Toucher de compassion, اسيركتمك *esirguetmek*, t.; مرحمته كتورمك *merhametè guèturmek*, تاثير ا *teècir it*. — Ayant attendri son cœur, ضميرنه تأثير ايدوب *zamirinè teècir idup*. — S'Attendrir, v. pr., devenir plus tendre, يومشنمق *ioumchanmaq*. — Compatir, اسيركمك *ecirguèmek*. — Éprouver de l'attendrissement, de l'émotion, متأثر او *muteessir ol*, رقت ا *riqqat it*, a.-t.

ATTENDRISSANT, E, adj., رقتله كتورن - كتوريجى *riqqatè guèturen, guèturidji*, تاثير ايديجى *teècir ididji*, a.-t.

ATTENDRISSEMENT, s. m., رقت *riqqat*, رقت قلب *ryqqati qalb*, a.

ATTENDU QUE, conj., چونكه *tchiunki*, ملاحظه سيله *mulāhazacilè*. — Attendu sa probité, on a cru à sa parole, صلاحيتنه بنا سوزينه اينانديلر *salāhiietinè bināen seuzinè ināndiler*.

ATTENTAT, s. m., contre la vie de quelqu'un, جانه قصد *djāna qast*. — Crime en général, يرامزلق *iarāmazlyq*, t.; قصد *qast*, باش كيدجك خطا *bāch guidèdjek khathā*, t.-a.

ATTENTATOIRE, adj., بر قلمروك حقوقنه خلل كتورن *bir qalemrèvuñ houqouqinè khalel guèturen*, a.-t.

ATTENTE, s. f., انتظار *intizār*, a. — Espoir, اميد امل *umid, emel*, a. — Être dans l'attente, انتظار اوزره او *intizār uzrè ol*. — Au-delà de toute attente, فوق المأمول *fevq ul-mèemoul*. — Cela est arrivé contre l'attente de tout le monde, هيچ كمسنه نك اميدى يوغيكن بو واقع اولدى *hitch kimesnènuñ umidi ioghiken, bou, vāqy' oldy*.

ATTENTER, v. a., comploter, trâmer, قصد ا *qast it*. — aux jours de quelqu'un, بر كمسنه نك جانه قصد ا *bir kimesnènuñ djāninè qast it*, t.-a.

ATTENTIF, adj., مقيد *mouqaïied*,

a.; دقيقلو *diqqatlu*, t. — Être —, دقت ا *diqqat it*, او مقيّد *mouqaïied ol*, a.-t.

Attention, s. f., دقت *dyqqat*, تقيّد *teqaïiud*, a. — Égard, déférence, رعايت *ri'āïet*, التفات *iltifāt*, a.

Attentivement, adv., دقّت ايله *diqqat ilè*, a.-t.

Atténuant, e, et Atténuatif, ive, adj., تقليل ايدن *taqlīl iden*, a.-t.; ملطف *muletthyf*, a.

Atténuation, s. f., ترقيق *terqyq*. Voy. Affaiblissement.

Atténuer, v. a., diminuer, تقليل ا *taqlīl it*, اكسلتمك *eksiltmek*, t.; ترقيق ا *terqyq it*. — Affaiblir, اضعاف ا *iz'āf it*, a.-t.; ارقلمق *aryqlamaq*, t.

Atterage, s. m., بر كمينك اوزاقدن الك طپراغي كشف ايلديكي مكان *bir guéminuñ ouzāqtān ilk thoprāghy kechf eïlèdiki mekiān*, a.-t.

Atterer, v. a., بره اورمق *ïèrè ourmaq*, چالمق *tchālmaq*. Voy. Abattre, Accabler.

Atterir, v. n., كميك ايكن اوزاقدن طپراغي كشف ايلمك *guémidè iken ouzāqtan thoprāghy kechf eïlèmek*, a.-t.; قره چيقمق *qaraïè tchyqmaq*.

Atterissement, s. m., چاي كنارنك اولان قوم ياخود طپراق يغني *tchāï kenārindè olān qoum ïākhod thoprāq ïghyni*, t.

Attestation, s. f., شهادت نامه *chehādet nāmè*, a.-p.; اعلان كاغدي *i'lān kiāghidi*, a.-t.

Attester, v. a., شهادت ا *chehādet it*, a.-t.; تصديق ـ اثبات اشهاد ـ استشهاد ا *tastīq, isbāt ichhād, istichhād it*, a.-t.

Attiédir, v. a., اليجق ـ الجق ا *elidjaq, it*. — S'Attiédir, v. pr., اليجق او *alidjaq ol*, t.

Attiédissement, s. m., tiédeur, relâchement, بورودت *buroudet*, فتور *futour*, a.

Attifer, v. a., parer, بزمك ـ بزمك *bezèmek*. — S'Attifer, v. r., se parer, بزنمك *bezinmek*, t.

Attique, s. f., pays dans la Grèce, dont Athènes était la capitale, قديم لايامك اتينا ولايتنك اسمي *qadím uleïïāmdè atinā vilāïètinuñ ismi*. — Partie et ornement d'architecture, اتينالو طرزنك بر بنانك حصّه‌سي ياخود زينتي *atinālu tharzindè bir binānuñ hyssèci ïākhod zinnèti*, t.

Attirail, s. m., جنك لاتلري *djenk alātleri*, p.-a.-t.; طاقم *thāqym*, ادوات لات *alāt, adevāt*. — de guerre, ادوات حربيه *adevāti harbïïè*, a.; عسكر اغرلغي *'asker aghyrlyghy*, a.-t. — de cuisine, مطبخ لاتي *mathbakh alāti*, a. — Train, bagage, غلبه‌لق *ghalabalyq*, t.

Attirer, v. a., tirer à soi, چكمك *tchekmek*, يانه چكمك *ïānina tchekmek*, جذب و جلب ا *djezb u djelb it*, a.-t.

S'Attirer, v. pr., كندى كندينه جلب *guendu guendinè djelb it.* — l'amitié de quelqu'un, برکمسه‌يى دوست ايدنمك *bir kimsèi dost idinmek.* — S'attirer des désagrémens, بلاسنه كندى سبب او *belācinè guendu, sebeb ol.*

Attiser, v. a., le feu, آتشى طوتشترمق *âtèchi thoutouchturmaq*, p.-t.

Attiseur, s. m., آتش طوتشتربجى *âtech thoutouchtouroudji.*

Attitude, s. f., وضع وجودك *vudjouduñ vaz' u hāli*, a.-t.; قيام *qiām*, a.

Attouchement, s. m., طوقنيش *dhoqounich*, t.; لمس مس *mess, lems*, a.

Attractif, ve, adj., جاذب *djāzib.* — Force attractive, قوّت جاذبه *qouvvèti djāzibè*, a.

Attraction, s. f., جذب *djezb*, انجذاب *indjizāb*, a.

Attrait, s. m., دادانمه *dādānma*, ناز *nāz*, شيوه *chīvè*, p. — Charme, جاذبه *djāzibè*, a.

Attrape, s. f., الداتمه *aldātma*, t.; رنك *renk*, p.

Attraper, v. a., tromper, الداتمق *aldātmaq.* — Prendre, طوتمق *thoutmaq.* — Attraper une maladie, بر خسته‌لغه اوغرانمق *bir khastalygha oghrānmaq.* — Attraper en courant, يقالمق *ïaqālamaq.*

S'Attraper, v. pr., être trompé, الدانمق *aldānmaq.* — en courant l'un après l'autre, يوريشك طوتشمق *iuruchtè thoutouchmaq* ـ يقالنمق *ïaqālanmaq*, t.

Attrapoir, s. f., طوزاق *thouzāq*, t.

Attrayant, te, adj., جاذب *djāzib*, a.

Attribuer, v. a., rapporter, اسنادا *isnād it*, نسبت ا *nispet it*, حمل ا *haml it*, a.-t. — Donner, annexer, ويرمك *vîrmek*, t.; الحاق ا *ilhāq it*, ضمّ ا *zamm it.* — S'Attribuer, v. pr., آلمق *âlmaq*, كنديده منسوب ا *guendinè mensoub it*, مخصوص ايدنمك *makhsous idinmek*, a.-t. — Prendre pour soi, كنديده آلمق *guendinè âlmaq*, t.

Attribut, s. m., propriété particulière d'une chose, كيفيّة *keïfiïet*, خاصيّة *khāciïet*, pl. a. خواصّ *khavāss.* — Qualité innée ou affirmée d'un sujet, صفت *sifet*, خبر *khaber*, a. — Le sujet et l'attribut, المبتدا والخبر *el-moubtèdā vel khaber.* — Les attributs ou noms de Dieu, اسماء الله الحسنا *ismāï oullah el-hosnā*, a.

Attribution, s. f., prérogative, امتياز *imtîāz*, a. — Attribution, pouvoir, رخصت مأموريّة *roukhsāt, meémouriet*, a. — Les choses dont nous pouvons disposer, الدن كلان شيلر *elden guèlen cheïler*, t.

Attristant, e, adj., كدر ويرن *keder vîren*, a.-t.

Attristé, e, adj., محزون *mah-*

56313

zoun, a.; قساوتلو *qaçāvetlu*, كدرلو *kederlu*, a.-t.

ATTRISTER, v. a., محزون ا *mahzoun it*, تحزين ا *tahzīn it*, كدر وبرمك *keder vīrmek*. — S'Attrister, v. pr., تصه لنمق *tassalanmaq*, محزون او *mahzoun ol*, قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, كدرلنمك *kederlenmek*, a.-t.

ATTRITION, s. f., توبه *teubè*, توبت *tevbet*, a.

ATTROUPEMENT, s. m., ازدحام *izdihām*, زحام ناس *zihāmi nās*, a.; خلقك جميعتى *khalquñ djèmièti*, a.-t.

ATTROUPER, v. a., جمع ا *djem it*, a.-t. — S'Attrouper, v. réf., جمع اولمق - اولنمق *djem olmaq olounmaq*, a.-t.; اوشمك *uchmek*, t. — Le peuple est attroupé, insurgé, خلق اياقلا در *khalq aïāqla dur*.

AUBADE, s. f., نوبت *nevbet*, مهتر خانه نوبتى *mehter khānè nevbèti*, p.-a.-t.

AUBAIN, s. m., étranger non naturalisé, مستأمن *musteèmin*, غريب *gharīb*, اجنبى *edjnèbi*, a.

AUBAINE, s. f., succession aux biens d'un aubain, متوفى اولان اجنبيدن قالان مال موروثى *mutèveffa olān edjnèbiden qālān māli mevrouci*. — Bonne aubaine, bien inattendu, نعمت غير مترقبه *ni'mèti ghaïri mutèraqqibè*, خير من الله *khaïr min allah*, a.

AUBE, s. f., pointe du jour, فجر *fedjr*, صبح صادق *soubhi sādyq*, a.; كون اغرمه سى *gun aghermaci*, t. — Aube, vêtement de prêtre, بر جنس پاپاز كيسى *bir djins pāpaz gueïci*, t.

AUBÉPINE, s. f., اق دكن *āq diken*, t.

AUBERGE, s. f., قونـاق *qonāq*, خـان *khān*, لوسداريه *losdāria*, كروان سراى *kervān serāï*, p.

AUBERGINE, s. f., بادلجان *bādlidjān*, commun. *pātlidjān*, p.

AUBERGISTE, s. m., قوناقجى *qonāqtchi*, لوسداريه جى *losdārïadji*, t.

AUBIER, s. m., arbre, توزاغاجى *toz aghādji*. — Le nouveau bois qui se forme annuellement sous l'écorce de l'arbre, اغاج اوزى *aghādj euzy*, سنه بسنه قبوق ايله اغاجـك اراسنده يكيدن بتن اودون *senè bè-senè qabouq ilè aghādjuñ arācindè ïeñiden biten odoun*, t.

AUBIFOIN, s. m., ماوى قـدح چچكى *māvi qadèh tchitchègui*, t.

AUBIN, s. m., t. de manège, allure qui tient de l'amble et du galop, دورتلمه واشكنه بكزز آتك يوريشى *deurtlemè vè echkinè bèñzer âtuñ ïuruchi*. — Aubin, blanc d'œuf, يمورطه آغى *ïmourthe âghy*, t.

AUCUN, E, adj. (sans négation), كمسه *kimsè*; (avec négation), هيچ كمسه هيچ كس بر *hītch bir kimsè*, هيچ بر كره *hītch kes*. — Aucune fois, *hītch bir kerrè*. — En aucun lieu, هيچ بر يرده *hītch bir ïerdè*.

AUCUNEMENT, adv., هیچ *hitch*, هیچ بر وجهله *hitch bir vedjhilè*, اصلا *aslā*, a.

AUDACE, s. f., جراءت *djurā'at*, جسارت *djèçāret*, a.; بی پروالك *bi pervālik*, p.-t.

AUDACIEUSEMENT, adv., جرأتیله *djurā'atilè*, جسارتله *djèçāretilè*, a.-t.

AUDACIEUX, SE, adj., جراءتلو *djurā'atlu*, جسارتلو *djeçāretlu*, a.-t.; دلاور *dilāver*, جسور *djessour*, a.; یورکلو *üreklu*, t.

AUDIENCE, s. f., attention donnée à celui qui parle, استماع *istimā'*. — Entrevue accordée par un supérieur, ملاقات *mulāqāt*, بولشمقلق *boulouchmaqlyq*. — Donner audience, entendre, écouter, استماع ا *istimā' it*. — Avoir une audience, une entrevue avec quelqu'un, بولشمق ملاقات ا *boulouchmaq mulāqāt it*. — Il a été admis à notre audience, حضورمزه ملاقات اولدی *houzourumuzè mulāqāt oldou*.

AUDIENCE publique et royale du monarque, دیوان همایون *divāni humāïoun*, دیوان پادشاهی *divāni pādichāhi*. — Salle d'audience, دیوان خانه *divān khānè*. — Audience privée, ملاقات خاصّه *mulāqāti khāssè*, a.

AUDIENCIER, s. m., محضر *mouhzyr*, a.

AUDITEUR, s. m., سامع *sāmi'*, ایشدیجی *ichididji*, مستمع *mustèmi*, a. Voy. MAÎTRE DES REQUÊTES.

AUDITOIRE, s. m., ایشدنلر *ichidenler*, سامعین *sāmi'in*, حاضر بالمجلس اولانلر *hāzir bilmedjlis olānlar*, a.-t.

AUGE, s. f., حوض *havouz*, a.; تکنه *teknè*. — Auge aux pourceaux, طوکز تکنه‌سی *doñouz teknèci*. — Auge de puits, قویو مصلوغی *qoïou mousloughy*, t.

AUGÉE, s. f., بر تکنه‌لك *bir teknèlik*, بر تکنه طولوسی *bir teknè dholouçou*, t.

AUGET, s. m., petit vase en bois, کردل *guerdel*. — de moulin, دکرمن صندوغی *dèïrmen sandhoughy*, t.

AUGMENT, s. m., addition, زیاده‌لق *ziādèlyq*, a.-t.

AUGMENTS, s. m. pl., t. de grammaire, lettres accessoires, زواید *zavāïd*, a.

AUGMENTATIF, VE, adj., t. de grammaire, حروف المبالغة *hourouf elmubāleghat*. — Faculté augmentative, قوّت نامیه *qouvvèti nāmiïè*, a.

AUGMENTATION, s. f., ترقّی *tèraqqi*, تزاید *tèzāïud*, ازدیاد *izdiād*, a.; ارتمقلق *artmaqlyq*, t.

AUGMENTÉ, E, adj., ارترلمش *arturylmich*, t.

AUGMENTER, v. a., ارترمق *artirmaq*, چوغلتمق *tchoghaltmaq*, زیاده ـ ازدیاد ا بیوتمك *büüutmek*, *ziādè*, *izdiād it*, ازدیاد ویرمك *izdiād vīrmek*, a.-t.

S'AUGMENTER, v. pr., ارترلمق *arturilmaq*, ارتمق *artmaq*, چوغلمق

tchoghalmaq, t.; ازدیاد بولمق *izdiād boulmaq*, a.-t.

Augure, s. m., présage, pronostic, اوغور *oghour*, t.; فال *fāl*, a. — De bon —, اوغورلو *oghourlu*, نیک فال *nīk fāl*. — De mauvais —, اوغورسز *oghoursiz*. — Cette année d'heureux augure, بو سال خجسته فال *bou sāli khudjestè fāl*. — Augure, devin, فالجی *fāldji*, a.-t.; کاهن *kiāhin*, *a*. — Consulter l'augure, interroger le sort, فال آچمق ـ آتمق *fāl átchmaq*, *átmaq*, t.

Augurer, v. a., présager (bien), تفأل ا *tefā'ul it*, a.-t. — Conjecturer, تخمین ا *takhmīn it*, قیاس ا *qyās it*. — Je n'en augure pas bien, بکا کوره ایو علامت دکل *bañā gueurè eïu 'alāmet dèïl*. — J'en augure bien, فال نیک عدّ ایدرم *fāli nik 'add iderum*.

Auguste, adj., grand, magnifique, عظمتلو *'azametlu*, همایون *humāïoun*, a.-t.; معظم *mou'azzem*, محترم *muhterem*, جلیل *djèlil*. — Par sa volonté auguste, ارادهٔ جلیله سیله *irādèti djèlilècilè*.

Aujourd'hui, adv., بو کون *bou gun*, الیوم *el-ïevm*, a. — Au jour d'aujourd'hui, بو کونکی کون *bou gunki gun*. — Pour aujourd'hui, بو کون ایچون *bou gun itchoun*, بو کونلك ایچون *bou gunluk itchoun*. — Les hommes d'aujourd'hui, بو کونکی آدملر *bou gunki âdemler*.

Aumône, s. f., صدقه *sadaqa*, زکات *zekiāt*, a. — Faire l'aumône, صدقه وبرمك *sadaqa vírmek*, زکات وبرمك *zekiāt vírmek*, اولاشترمق *sadaqa oulāchturmaq*, a.-t.

AumônER, v. a., صدقه وبرمك *sadaqa vírmek*, a.-t.

Aumônerie, s. f., charge d'aumônier, امام پایه‌سی *imām pāïèci*, a.-p.-t.

Aumônier, s. m., امام *imām*, پیش نماز *pich namāz*, p. — Grand aumônier du sultan, خونکار امامی *khounkiār imāmi*, p.-a.

Aunage, s. m., اولچمکلك *eulchmeklik*, ارشین اولچمکلکی *archín eulchmekligui*, t.

Aune, s. m., arbre, قزل اغاج *qyzil aghādj*, t.

Aune, s. f., ارشین *archín*, ذراع *zirā'*, اندازه *endāzè*. (L'*endāzè* ou pic est de trente-deux pouces; l'*archin* est un peu plus long.)

Aunée, s. f., plante médicinale, راسن اندوز اوتی *endouz oty*, t.; *rācen*, a.

Auner, v. a., اندازه ایله اولچمك *endāzè ilè eultchmek*, t.

Auparavant, adv., avant toute chose, اوّل *evvel*, هر شیدن اوّل *her cheïden evvel*. — Antérieurement, مقدّما *mouqaddèmā*, a. — Un an auparavant, بر سنه اوّل *bir senè evvel*.

Auprès, prép., tout contre, voisin, یقین *ïaqín*, a. — Auprès du marché, چارشویه یقین *tchārchouïè ïaqín*. — Auprès de quelqu'un,

يانندە *ïāninda*. — Il est auprès de lui, در يانندە *ïāninda dur*. — Il l'avait chassé d'auprès de lui, انى يانندن قووىدى ايدى *ani ïāninden qovdi idi*. — Être bien auprès de quelqu'un, dans ses bonnes grâces, نظرندە او *nazarindè ol*. — Il est en faveur auprès du vizir, وزيرك نظرندە در *vèzîruñ nazarindè dur*. — En comparaison de, ايله *ilè*, t.; نظرًا *nazaren*, طتبيقًا *thatbîqān*. — Un fleuve est bien peu de chose auprès de la mer, بر ايرمق دكزه نظرًا كوچكدر *bir irmaq dęnizè nazaren, kutchuktur*.

Auréole, s. f., اوليا اللهك باشندكى نورلو اكليل *evliā oullahuñ bāchindèki nourlu eklîl*, a.-t.

Auriculaire, adj., qui regarde l'oreille, قولاقلو *qoulāqlu*, t.; اذنى *uzni*, a. — Le doigt auriculaire, سرچه پرمق *sertchè parmaq*, t.

Aurone, s. f., قوبون اوتى *qoïoun oti*, t.

Aurore, s. f., كون اغرمسى *gun agharmaci*, صباح اغارمسى *sabāh aghārmaci*, a.-t.; (طاك *dhāñ*, mot turc vieilli); فجر *fedjr*, a.

Auspice, s. m., augure par le vol des oiseaux, قوشلرك اوچمسندن تفأل *qouchlaruñ outchmacinden tefe'oul*, اوغور *oghour*. — Secours, faveur, appui, همّت *himmet*. — Sous vos auspices, همّتكز ايله *himmetñiz ilè*. — Protection, حمايت *himāïet*, سايه *sāïè*. — Sous les auspices du monarque, سايهٔ پادشاهيله *sāïeï pādichāhîlè*. — Sous les plus heureux auspices, اشرف ساعتله *echref sā'atlè*, a.-t.

Aussi, conj., encore, دخى *dakhy*. On écrit et l'on prononce également maintenant دها ـ داها *dāhā*. — Dans le but de faciliter *encore* davantage l'échange des produits de l'un des deux pays avec l'autre, مملكتيندن يكديكرك مبادلهٔ محصولاتنى دها زياده تسهيل ضمننده *memlèkètèinden ïekdiguèruñ mubādèlèï mahsoulātini dahā ziādè teshîl zimnindè*; ده *dè* est également employé pour دخى *dakhy*. — Il a des enfans aussi beaux, انكده بويله كوزل چوجقلرى وار *anuñ dè beuïlè guzel tchoudjouqlèri vār*. — Aussi peu, از بويله *beuïlè az*. — Il est aussi beau qu'il est instruit, اوقومش اولدينى قدر كوزلدر *oqoumouch oldoughy qadar, guzel dur*, هم *hem*. — Lui aussi, اودخى *odakhy*.

Aussitôt, adv., درحال p.-a.; فى الحال *fil-hāl*, a.; اولدم *oldem*, انيدە *anîdè*, هماندم *hemāndem*, p.-a.

Austère, adj., سرت *sert*, صرب *sarp*, صعب *sa'b*, t.-a. — Personnage, اهل رياضت *chli riāzet*. — Visage, برك بوزلو *berk ïuzlu*.

Austèrement, adv., سرتلغله *sertlyghilè*.

Austérité, s. f., سرتلك *sertlyk*, t.; رياضت *riāzet*, a.

Austral, adj., méridional, جنوبى

djenoubi. — Les terres australes, اراضیٔ جنوبیه *erāzii djènoubiè*, a.

AUTANS, s. m. pl., جنوبی روزکارلر *djenoubi rouzguiārlar*, a.-p.-t.

AUTANT, adv., قدر *qadar*, اولقدر *olqadar*, vulg. *oqadar*. — Autant que je puis ou que j'ai pu, قادر اولدیغم قدر *qādir oldoughoum qadar*. — Autant que j'ai compris, أكلادوغمه كوره *anlādugumè gueurè*. — D'autant que, خصوصا كه *khouçouçā ki*. — Tout autant, همان قدر *hemān oqadar*. — Autant que j'ai pu voir, كورمكه قادر اولدوغم قدر *gueurmèguiè qādir oldoughoum qadar*. — Autant qu'il faut, لازم اولدیغی قدر *lāzim oldoughou qadar*.

AUTEL, s. m., table pour les sacrifices, قربانگاه *qourbānguiāh*, p.; مذبح *mezbah*, pl. a. مذابح *mezābih*. — Dans les temples mahométans, محراب *mihrāb*, a.

AUTEUR, s. m., première cause, اصل *asl*, سبب *sebeb*, باعث *bā'is*. — C'est toi qui es l'auteur de cela, بو شیئ سن سبب اولدك *bou cheïuñ sen sebeb oldoun*. — Inventeur, ایجاد ایدن *idjād iden*, a.-t.; موجد *moudjid*, a. — Qui compose, مؤلف *muellif*, مصنف *muçannif*, a. — L'auteur du livre, مولف كتاب *muellifi kitāb*, a.

AUTHENTICITÉ, s. f., صحت *sihhat*, حقیقت *haqyqat*, a.

AUTHENTIQUE, adj., qui fait preuve, qui est légalisé, مبرهن *muberhen*, اصلی مبرهن *asli muberhen*, صحیح *sahīh*, محقق *muhaqqaq*, صح *sahh*. — Qui a l'autorité et les formes exigées par la loi, شرعی *cher'y*. — Notable, معتبر *mu'teber*, a.

AUTHENTIQUEMENT, adv., حقیقت ایله *haqyqat ilè*, وجه شرع اوزره *vedjhi cher'y uzrè*, a.-t.

AUTHENTIQUER, v. a., صحیح - محقق ا *sahīh, mouhaqqaq it*, امضا و تسجیل ا *imzā vu tesdjīl it*, صح چكمك *sahh tchekmek*. a.-t.

AUTOCÉPHALE, s. m., ریم پاپانك اطاعتنده اولمیان روم پسقوپوسی *rim pāpānuñ ithā'atindè olmaïān roum piscopoci*.

AUTOCRATIE, s. f., استقلال *istiqlāl*, a.

AUTOCRATE, TRICE, s., مستقل پادشاه *mustaqyll pādichāh*, ایمپراطور *imperāthor*.

AUTOGRAPHE, adj., بر كشینك ال یازوسی *bir kichínuñ el iāzouci*. — impérial, de la main du sultan, خط شریف *khatthi chèrīf*, a.

AUTOMATE, s. m., عینیله دیری انسان یاخود حیوانك طوروحركاتنی تقلید ایدن مجسم صورت *'aïn ilè diri insān iākhod haïvānuñ thavru harekiātini taqlīd iden mudjessem souret*, t. — Personnage stupide, عجمی *'adjèmi*, احمق *ahmaq*, t.

AUTOMNAL, E, adj., خریفی *kharīfi*, a.; كوز زمانلنك كی *guiuz zèmānindè ki*, t.

AUTOMNE, s. m. et f., كوز *guiuz*, t.; صوك بهار *soñ bahār*, t.; خريف *kharīf*, a.; خزان *khyzān*, p.

AUTOPSIE, s. f., بر جنازه‌نك تفتيش جميع اجزای باطنيه‌سی *bir djenāzènuñ teftīchi djemi' edjzāi bāthinïèci*, t.

AUTORISATION, s. f., رخصت *roukhsat*, اذن *izn*, اجازت *idjāzet*, توصيه *tevsīè*, a.

AUTORISER, v. a., اذن - رخصت ويرمك *izn, roukhsat vïrmek*, a.-t. — S'autoriser, acquérir de l'autorité, تحصيل اقتدار ا *tahsīli iqtidār it*. — de quelque chose pour faire de même, عبرت آلوب ياپمق *'ybret ālup ïāpmaq*, تقليد ا *taqlīd it*.

AUTORITÉ, s. f., puissance souveraine, حكومت *hukioumet*, اقتدار *iqtidār*. — absolue, استقلال *istiqlāl*. — Les autorités civiles et militaires, حكام وضابطان *hukkiām uzābithān*. — Il a de l'autorité, حكمی - سوزی كچر *hukmi, seuzy guetcher*. — Parler avec autorité, حكم يوزندن سويلمك *hukm ïuzinden seuïlèmek*. — Par l'autorité du souverain, امر پادشاهی ايله *emri pādichāhi ilè*. — Preuve, دليل *dèlīl*, حجّت - برهان *burhān, huddjet*, a. — Exemple, عبرت *'ibret*. — D'Autorité, adv., sans droit, جبرًا *djebren*, قهرًا *qahren*, a.

AUTOUR, prép., اطرافنده *athrāfdè*, a.-t. — Tout —, چپ چوره *tchep tchevrè*, t.; — de la forteresse, حصارك اطرافنده *hiçāruñethrāfindè*.

AUTOUR, s. m., oiseau de proie, چاقر طوغان جنسی *tchāqyr dhoghān djinsi*, t.

AUTOUR, s. f., espèce d'écorce qui ressemble à la canelle, دارچينه بكزر قبوق مقوله‌سی *dārtchinè beñzer qabouq maqoulèci*, t.; لطر *lothr*, a.

AUTRE, adj., باشقه - بشقه *bāchqa*, t.; غير *ghaïr*, a.; ديكر *diguer*, p.; آخر *ākher*, a. — C'est un autre homme, بر باشقه آدمدر *bir bāchqa ādemdur*. — Une autre fois, غير كره *ghaïri kerrè*. — L'autre jour, اوته كون *eutè gun*. — L'un et l'autre, ايكيسك *ikicīdè*. — D'une autre façon, غير يوزدن *ghaïri ïuzden*.

AUTREFOIS, adv., كچنلرده *guètchenlerdè*, اوّل زمانلك *evvel zemāndè*, سابقا *sābiqā*, a.

AUTREMENT, adj., d'une autre manière, غير درلو *ghaïri turlu*, بشقه *bachqa*, غير يوزدن *ghaïri ïuzden*. — Sinon, sans quoi, والّا *vè illā*, يوخسه *iokhsā*, يوغسه *ioghsa*.

AUTRE PART, adv., بشقه يرده *bachqa ïerdè*, غير يرده *ghaïri ïerdè*, t.

AUTRICHE, s. f., contrée, اوسترپا *ostriā*, بچ مملكتی *betch memlèkèti*. — L'empereur d'Autriche, اوسترپا ايپراطوری *ostriā imperātori*.

AUTRICHIEN, NE, adj. et s., اوسترپالو نمچه‌لو *ostriālu, nemtchèlu*, t.

AUTRUCHE, s. f., دوه قوشی *devè qouchi*, t.; نعام *ne'ām*, a.

AUTRUI, s. m., ايل *il*, t.; غيرلر *ghaïrler*, a.-t. — Le bien d'—, ايل مالى *il mâli*. — Affaire d'—, ايل ايشي *il ichi*. — Qui n'a pas besoin d'autrui, غيركمسه يه محتاج اولميان *ghaïri kimsèïè muhtâdj olmaïân*.

AUVENT, s. m., سايبان *sâïè-bân*, p.; ساچه كپنك *sâtcha kepenk*, t.

AUXILIAIRE; adj., اعانت ايدن *i'ânet iden*, a.-t.; ياردمجى *ïâr-dumdji*, t.; معاون *mou'âvin*. — Armée —, امداده كلن عسكر *imdâdè guèlen 'asker*, معاون عسكر *mou'âvin 'asker*. — Troupes —, عساكر انصاريه *apâkiri ençârïè*, a.

AUXILIAIRES (verbes), افعال انصاريه *ef'âli ensârïè*, a.

S'AVACHIR, v. n., devenir lâche, sans vigueur, se détendre, كوشنمك *guevchenmek*. — Devenir mou, يومشانمق *ïoumchânmaq*, t.

AVAL, s. m., بر پوليچه نك ظهرنه يازلمش وعده كفالت *bir polîtchanuñ zahrinè iâzilmich va'dè, kefâlet*, t.

AVALANCHE et AVALANGE, s. f., حدّتله طاغدن دوشن قار *hiddetlè dhâghden duchen qâr*, a.-t.

AVALASSE, s. f., سيل *seïl*, vulg. *sel*, سيلاب *sîlâb*, p.; طاشقينلك *thâchqînlik*, t.

AVALÉ, E, adj., qui est avalé, يوتمش *ïoutmich*. — Qui pend un peu en bas, صارقتمش *sârqytmich*, t.

AVALÉE, adj., يوتم *ïoutoum*, t.

AVALER, v. a., يوتمق *ïoutmaq*, بلع ا *bel' it*. — une bouchée, لقمهٔ يوتمق *loqmaï ïoutmaq*. — sans mâcher, چينمدن يوتمق *tcheïnèmèden ïoutmaq*. — Faire avaler, يوتدرمق *ïoutturmaq*, t.

AVALEUR, s. m., يوتيجى *ïoutídji*, t.

AVALOIRE, s. f., gourmand, vorace, بوغاز قولى *boghâz qouly*, t.; مبلع *mibla'*, a.

AVANCE, s. f., argent payé en avance, پيشين ويرلمش اقچه *pichîn vîrilmich aqtchè*. — Paiement avant le terme, وعدهدن اوّل ادا *vâ'dèden evvel edâ*. — Saillie, چيقش *tchiqych*, چيقمه *tchyqma*. — Ce qui se trouve déjà préparé, همان حاضر بولنان شيّ *hemân hâzir boulounân chèï*. — Espace de chemin que l'on a devant quelqu'un, ميدان *meïdân*. — D'avance, par anticipation, پيشين *pichîn*, بر وجه پيشين *ber vedjhi pichîn*. — Avances, jeu de coquetterie, agaceries, نازلنمه *nâzlanma*, جلوه *djilvè*. — En faire, نازلنمق *nâzlanmaq*. — Faire des avances, payer avant le terme, پيشين اودمك *pichîn eudèmek*. — à quelqu'un pour se lier avec lui, بر كمسنه يه اوّل كيدوب دوستلغنك تحصيلنه چالشمق *bir kimesnèïè evvel guidup dostlighinuñ tahsîlinè tchâlîchmaq*, t.

AVANCEMENT, s. m., progrès, سورش *surich*, الروكيتمه *ilèrù guitmè*, استدراج *istîdrâdj*. — Élévation

en grade, ارتفاع *irtifā'*, ارتقا *irtiqā'*, a. — Obtenir de l'avancement, ارتفاع بولمق *irtifā' boulmaq*, a.-t.

AVANCER, v. a., aller en avant, ايلرو كيتمك *ilèru guïtmek*, ايلرو وارمق *ilèru vārmaq*. — Dépasser, صره‌دن چقمق *tchiqmaq*, صره‌دن چقمق *syraden tchyqmaq*. — Avancer de l'argent, اقچه پيشين ويرمك *aqtchè pichín vírmek*, t. — S'Avancer, v. réfl., aller en avant, ايلرو وارمق - كيتمك *ilèru vārmaq*, *guïtmek*. — Dépasser, déborder, ديشارى چيقمق *dichāri tchiqmaq*, چيقمق *tchiqmaq*, t.

AVANIE, s. f., افترا *iftirā*, a.

AVANT, prép., اوّل *evvel*, a.; ايلرو *ilèru*. — Avant d'aller, de partir, كيتمزدن اوّل *guitmezden evvel*. — Avant tout, جملەدن مقدّم *djumlèden mouqaddem*.

AVANT QUE, conj., s'exprime par l'ablatif du verbe, ex. : Avant que de venir, كلمزدن اوّل *guelmezden evvel*.

EN AVANT, adv., ايلرو *ilèru*, t. — Mettre en avant, تقديم ا *taqdím it*, a.-t.

AVANT (l'), s. m., la proue d'un navire, كمينك اوكى *guèminuñ euñi*.

AVANTAGE, s. m., فايدە *fāïdè*, منفعت *menfa'at*, a.; اصى *assi*. — Tirer —, استفاده ا *istifādè it*.

AVANTAGER, v. a., مخصّص ا *moukhtass it*, a.-t.; زياده ويرمك *ziādè vírmek*, a.-t.

AVANTAGEUSEMENT, adv., فايدلى ايله *fāïdè ilè*, a.-t.

AVANTAGEUX, adj., فايدلو *fāïdèlu*, a.-t. — Excellent, افضل *efzel*. — Qui sied, يرار يقشقلو *ïarār, ïaqychiqlu*, t. — Présomptueux, اوزلو *euzlu*, فضول *fodoul*, a.-t.

AVANT-BRAS, s. m., بلك *bilek*, t.; زند اسفل *zendi esfel*, a.

AVANT-COUREUR, s. m., الرو سكرديجى *ilèru sèguirdidji*, پيشرو قولاغوز *qoulāghouz*, t.; پيشرو *pîchrev*, طلايع *thalāï'*, a.; طلايه *thalāïè*, p.

AVANT-DERNIER, IÈRE, adject., صوك اوستى *soñ ustu*, t.; قبل الاخر *qabl ul-akher*, a.

AVANT-GARDE, s. f., الغار *ilghār*, چارقاجيلر *tchārqādjïlar*, عسكر اوكى *'asker euñu*, t.

AVANT-GOUT, s. m., چاشنى *tchāchni*, t.

AVANT-HIER, adv., اول برگون *ol bir gun*, vulg. *o bir gun*, دون دكل اوّلى گون *dun dèïl evvèli gun*, دون دكل او برگون *dun dèïl o bir gun*.

AVANT-MAIN, s. m., آتك اوكى *âtuñ euñy*, t.

AVANT-PROPOS, s. m., مقدّمه *mouqaddèmè*, a.

AVANT-SCÈNE, s. f., تماشاگاهك اوكى *temâchāguïāhuñ euñi*, t.

AVANT-TRAIN, s. m., بر طوپ يا بر عربه‌نك اوكى تكرلكلرى *bir thop ïā bir 'arabanuñ euñ tekerlekleri*, t.

Avant-Tout, adv., اوّلا *evvèlā*, جملەدن مقدّم *djumlèden muqaddem*, a.-t.

Avant-Veille, s. f., ایکی کون اوّلی *iki gun evvèli*, t.

Avare, s. et adj., طمع کار - طمعکار *tam'a kiār*, a.-p.; خسیس *khacís*, a.; الی پک *elipek*, t.

Avarice, s. f., طمعکارلق *tam'a kiārlyq*, p.-t.; خسیسلک *khacís-lik*, t.; بخل *bakhl*, *boukhl*, طمع *thama'*, vulg. *tæmah*, a. — Par pure avarice, طمع خام ایله *thama'i khām ilè*.

Avarie, s. f., ضرر *zarar*, a.; سقطلق *saqathlyq*, a.-t.

Avarié, e, adj., بوزق *bozouq*, بوزلمش *bozoulmich*, t.; سقط *saqath*.

Avec, prép., ایله *ilè*, له *lè*, بله *bilè*. — Avec moi, بنمله *benum ilè*. — Avec tout cela, بو جمله ایله *bou djumlè ilè*. — Avec soi, کندو ایله *guendu ilè*. — Être en querelle avec quelqu'un, بر کمسه ایله قوغه‌سی اولمق *bir kimsè ilè qavghaci ol*. — *Avec* remplace quelquefois en turc la conjonction *et*, ex. : Entre la Sublime-Porte et le gouvernement français, دولت علیه ایله فرانسه دولتی بینلنده *devlèti 'aliiè ilè frānça devleti beïnindè*. — D'*avec* se rend par دن *den*, ex. : Distinguer le bien du mal, ایولکی فنالقدن آیرمق *eïuligui fenālyqden āirmaq*.

Avelndre, v. a., چقارمق *tchiqārmaq*, یوندن چقارمق *ierinden tchiqārmaq*, طشره‌یه چقارمق *thachraïa tchiqārmaq*, t.

Aveline, s. f., فندق *funduq*, بیوک فندق *buïuk fundouq*, t.

Avenant, e, adj., کوزل *guzel*, t.; لطیف *lathyf*, a.; یاره‌شق *īārachyq*, t.

Avènement, s. m., کلش *guèlich*, t.; ورود *vuroud*. — d'un souverain, تخته جلوس *takhta djulous*, a.-t.; ou simpl. جلوس *djulous*. — Son avènement eut lieu en telle année, فلان سنه‌ده واقع اولمشدر جلوسلری *djulouslèri fèlān senèdè vāqy' olmuchtur*.

Avenir, s. m., temps futur, کلجک وقت - زمان *guèlèdjek vaqit*, *zemān*, t.-a. — A l'Avenir, adv., شمدن صکره *chimden soñra*.

Avenir, v. n., arriver par accident, دوشمک *duchmek*, - واقع *vāqy'*, حادث او *hādis ol*, عارض او *'āriz ol*, ظهورا *zouhour it*, a.-t.

Avent, s. m., نصارا عندلرنك بوزقدن اوّل اولان اورچ کونلری *naçārā 'yndlèrindè bojouqdan evvel olān oroudj gunlèri*, t.

Aventure, s. f., وقعه - واقعه *vaqe'a*, قضیه *qazîè*, قضا *qazā*, سرانجام *serendjām*, p. — Dire la bonne aventure, فال آتمق - آچمق *fāl ātmaq*, *ātchmaq*. — Mal d'aventure, پارمق اوجنه کلان چبان *pārmaq oudjounè guèlen tchibān*, t.

D'Aventure ou par Aventure, اتفاق *ittifāq*, اتفاقا *ittifāqā*, a.; قضا ایله *qazā ilè*, a.-t.

AVENTURER, v. a., تهلكه‌يه *tehlikèïè brāqmaq*, a.-t. — براقمق S'Aventurer, v. réfl., تهلكه‌يه كيرمك *tehlikèïè guïrmek*, a.-t.

AVENTURIER, ÈRE, s., vagabond, خوارده *khovārda*, t.; دربدر *derbèder*, p. — Soldat d'avant-garde, چارقه‌جى *tchārqadjï*, t.

AVENTURINE, s. f., يلدز طاشى *ildiz thāchi*, t.; حجرة البرق *hadjret el-barq*, a.

AVENUE, s. f., allée d'arbres, اغاجلق يول *aghādjliq ïol*. — Passage, رهكذر *rehguzer*, كچد *guètchit*, t.; مدخل *medkhal*, a.

AVÉRER, v. a., كرچكلمك *guertcheklèmek*, t.; تحقيق ا *tahqïq it*, تصديق ا *tastyq it*, a.-t.

AVERSE, s. f., صغنق - صغانق *saghānaq*, صجانق *sadjānaq*, t.

AVERSION, s. f., كوكلسزلق *gueuñulsizlyq*, استكراه *istikrāh*, نفرت *nefret*, a.; ابا *ibā*, a.

AVERTI, E, adj., خبردار - اكاه اولمش *khaberdār, aguiāh olmuch*, a.-p.-t.; متنبه *mutènebbih*. — Être *khaberdār ol*. — Il est bien averti, خبردار اول اكاهدر *aguiāhtur*, ايو بيلور *eïu bïlur*, a.-p.-t.

AVERTIR, v. a., خبر ويرمك *khaber vïrmek*, t.; اكاه ا *āguiāh it*, p.-t.

AVERTISSEMENT, s. m., خبر *khaber*, a. — Conseil, اوكت *eugut*, اكاه *aguiāh*. — Sorte de préface, تنبيه *tembïh*, a.; كتاب مقدمه‌سى *kitāb mouqaddèmèci*, a.-t.

AVEU, s. m., اقرار *iqrār*, اعتراف *i'tirāf*, a. — Consentement, رضا *rizā*, a. — Homme sans aveu, دربدر *derbèder*, p.

AVEUGLE, adj. et s., كور *keur, kior*, كورمز *gueurmez*, t.; اعمى *a'ama*, a.; نابينا *nābïnā*, p. — Faire l'aveugle, كورمزلنمك *gueurmezlenmek*.

AVEUGLÉMENT, s. m., كورلك *keurlyk*, كورمزلك *gueurmezlik*. — d'esprit, عقلسزلق *'aqlsyzlyq*, a.-t.

AVEUGLÉMENT, adv., دوشنمكسزين *duchunmeksyzyn*, t.; بى تامل *bi tèemmul*, a.; غافلانه *ghāfilānè*, a.-p.

AVEUGLER, v. a., كور ايتمك *keur itmek*, كورلمك *keurlèmek*. — S'aveugler, كورلنمك *keurlenmek*. — Ne pas voir, بقمق *baqmamaq*. — Ne pas réfléchir, دوشنممك *duchunmèmek*, t.

AVEUGLETTE (à l'), adv., قراكلقله يوقلايو يوقلايو وارمق *qarāïlyqta ïoqlāïu ïoqlāïu vārmaq*, t.

AVICENNE, n. pr., ابو على سينا *abou 'ali cinā*, a.

AVIDE, adj., ارزولو *arzoulu*, حرصلو *hirslu*, طمعكار *thama'kiār*, حريص *harïs*, a.

AVIDEMENT, adv., حرص ايله *hirs ilè*, طمع ايله *tham'a ilè*, a.-t.; حرصا *hirsen*, a.

AVIDITÉ, s. f., طمع *thama'*, a.; اج كوزلولق *adj gueuzlulyq*, t.; حرص *hirs*, a.

AVILI, E, adj., رذيل *rezïl*, a.

AVILIR, v. a., الچقلمق *altchaqlamaq*, تحقير ا *tahqyr it*, رذيل ا *rèzîl it*, ادنا ا *ednā it*; a.-t.; خورلمق *khorlamaq*, t. — S'Avilir, v. pr., خوارلنمق *khārlunmaq*, يوركنى قرمق *iureguini qyrmaq*, t.; familièrement اوجزلنمق *oudjouzlanmaq*.

AVILISSANT, E, adj., ذلالته باعث *zelālètè bā'ìs*, a.-t.; ذليل *zelìl*, a.

AVILISSEMENT, s. m., رذالت *rezālet*, حقارت *haqāret*, مذلت *mezìllet*, a.; خورلق *khorlyq*, الچقلق *altchaqlyq*, t.

AVIRON, s. m., كورك *kurek*, t.

AVIRONNER, v. a., كورك چكمك *kurek tchekmek*, t.

AVIS, s. m., opinion, صانو *sanou*, t.; ظنّ *zann*, مظنه *mazinnè*, a.; قياس *qìās*. — Avertissement, خبر *khaber*, a. — Donner —, خبر ويرمك *khaber vîrmek*, a.-t.

AVISÉ, E, adj., sage, prudent, عقللو *'aqyllu*, a.-t.

AVISER, v. a., donner avis, خبر ويرمك *khaber vîrmek*. — à..., trouver un moyen, برقولايلق بولمق *bir qolāïlyq boulmaq*. — Réfléchir, برشيه دوشنمك *bir chèïè duchunmek*.

S'AVISER de..., penser à..., برشيه فكر ا *bir cheïè fikr it*, a.-t. — Voy. IMAGINER.

AVITAILLEMENT, s. m., قلعه ذخيره سى *qal'a zakhirèci*, a.-t.

AVITAILLER, voyez RAVITAILLER.

AVIVER, v. a., rendre plus frais, plus net, تازه لمك *tāzèlèmek*, احيا ا *ihiā it*. — Fortifier, قوتلندرمك *qouvvetlendurmek*, تقويه ا *taqviè it*.

AVIVES, s. f. pl., آت مرضى كه اكا دولوجه ديرلر *āt marazi ki añā doloudjè derler*, t.

AVOCAT, s. m., وكيل دعوا *vèkîli d'avā*, وكيلى دعوا *d'avā vekîli*, مقرّر دعوى *mouqarriri d'ava*, a.

AVOINE, s. f., يولاف *ioulāf*, t.

AVOIR, v. a., مالك اولمق *mālik olmaq*. Ce verbe, qui n'existe pas, comme nous l'entendons, dans la langue turque, s'exprime par l'irrégulier واردر *vārdur* ou وار *vār* (il y a) en ajoutant aux objets possédés, les terminaisons des pronoms possessifs singuliers م *im*, ك *ìñ*, ى *y*, et celles du pluriel, يمز *imiz*, يكز *iñyz* et لرى *lèri*; ex. : J'ai un livre, كتابم واردر *kitābum vārdur*, ou simpl. كتابم وار *kitābum vār*. — Il a un cheval, اتى وار *aty vār*. — Tu as une rose, برگلك وار *bir gulu vār*. — Nous avons une maison, بر اويمز وار *bir evimuz vār*. — Vous avez de l'argent, اقچه كز وار *aqtchèñyz vār*. — Ils ont un couteau, بچاقلرى وار *bitchāqlèri vār*. — Du présent, وار - واردر *vār* ou *vārdur*, on forme l'imparfait par l'addition du mot ايدى *idi* : J'avais un beau jardin, برگوزل باغچم وار ايدى *bir guzel bāghtchem vār idi*. — Le prétérit et le plus-que-parfait s'expriment comme l'imparfait en sub-

stituant ایمش *imich* à ایدی *idi*. — Le futur n'existe pas quant au verbe irrégulier وار *vār;* mais on y supplée par le verbe اولمق *olmaq;* ex. : J'aurai un beau sabre, بر کوزل قلجم اولەجق *bir guzel qylidjum oladjaq*. Toutes les formes du verbe واردر *vārdur* sont applicables à son négatif یوقدر *ïoqtur*, il n'y a pas. — Il n'y avait pas, یوغیدی *ïoghydi*. — Il n'y avait pas eu, یوغیمش *ïoghîmich* — S'il n'y a pas, یوغیسه *ïoghissa*. (Voyez, pour plus de détails, la *Grammaire turque*). Nous ferons observer que le verbe مالك اولمق *mālik olmaq*, avoir, posséder, se conjuguerait mieux suivant les temps composés du verbe français *avoir;* mais il est d'un usage moins général en turc, bien qu'il soit employé dans quelques cas; ex. : Il a un gros rhume, شدّت نوازله مالکدر *chiddèti nevāzilè māliktur*.

Avoir, s. m., ce que l'on possède, وار اولان *vār olān*, ماملك *māmèlek*, a.-t. — On lui a pillé tout son avoir, ماملکنی نهب و غارت ایلدیلر *māmèlèguini nehb u ghāret eïlèdiler*.

Avoisiner, v. a., یناشمق *ïanāchmaq*, یقین او *ïaqyn ol*, قوکشو او *qoñchou ol*, همجوار او *hemdjivār ol*, a.-t.

Avortement, s. m., دوشش *duchuch*, چوجق دوشورمه *tchodjouq duchurmè*, t.

Avorter, v. n., اوغلان دوشورمك *oghlān duchurmek*. — Accoucher avant terme, وقتندن اوّل طوغورمق *vaqtinden evvel doghourmaq*. — Ne pas réussir, manquer, راست کلممك *rāst guelmèmek*, باشه چقممق *bācha tchyqmamaq*, t.

Avorton, s. m., né avant terme, دوشوك *duchuk*, t.; سقط *syqth* et *souqyth*, a.

Avorton, plante, ناقص اولان اغاج *nāqys olān aghādj*. — Fruit, بتممش میوه *bitmèmich mèïvè*, t.

Avoué, s. m., وکیل *vekîl*, a.

Avouer, v. a., اقرار ا *iqrār it*, اعتراف ا *i'itirāf it*, a.-t.; طوغرو سویلمك *dhoghrou seuïlèmek*, t.

Avril, s. m., نیسان *nîçān*, a.

Axe, s. m., دنکل *dinguil*, محور *mihver*. — du monde, محور عالم *mihveri 'ālem*, a.

Axillaire, adj., de l'aisselle, قولتغه دائر *qolthougha dāïr*, t.-a.

Axiome, s. m., مقال *maqāl*, a.; قاعده *qā'ïdè*, a.

Axonge, s. f., graisse, طوك یاغی *doñ ïāghy*, ایچ یاغی *ïtch ïāghy*, t.

Ayan, s. m., officier municipal en Turquie, اعیان *a'ïān*, a.

Ayant-Cause, s. m., بر کمسنه نك شریك و ادمیسی *bir kimesnènuñ chèrik vè adèmîci*. — Héritier, وارث *vāris*, a.

Azédarac, s. m., arbre, ازاد درخت *azād dirakht*, a.

Azérole, s. f., fruit, هلج *heldj*, a.; ییبان ویشنه *ïabān vichna*, t.

Azérolier, s. m., arbre, هلج اغاجی *heldj aghādji*, a.-t.

Azi, s. m., présure de lait et de vinaigre, سركه ايله سود مايه‌سى *sirkè ilè sud māïèci*, t.

Azimut, s. m., point vertical, السمت *essimt*, a.; سمت ايله افقى قطع ايدن دائره *semt ilè ufqy qath' iden dāïrè*, a.-t.

Azor, ville de Russie, ازاق *azāq*. — Mer d'—, ازاق دكزى *azāq deñizi*.

Azote, s. m., sorte de gaz en chimie, هواى مماتى *havāï mèmāti*, a.

Azur, s. m., لاجورد *lādjïverd*. — Couleur bleu de ciel, ماوى *māvi*, a.; كوك رنكى *gueuk rengui*, t.

Axuré, e, adj., لاجوردى *lādjïverdi*, a.; كوك رنكلو *gueuk renklu*, t.

Azyme (pain), adj., مايه‌سز اتمك *māïèsiz etmek*, خميرسز اتمك *khamîrsyz etmek*, t.; فطير *fathyr*, خبز فطير *khoubzi fathyr*, a.

Azymite, s. m., مايه‌سز اتمك يين *māïèsiz etmek ïèïen*, t.

B

B, s. m., seconde lettre de l'alphabet, حروف هجائك ثانيسى *hourouf hèdjènuñ harfi sānïci*, a.-t.

Babel, nom de ville, بابل *bābil*. — Tour de Babel, برج نمرود *burdji nemroud*. — (Tour de —), grande confusion, قرشقلق *qarichyqlyq*, قارمه قارشقلق *qārma qārichyqlyq*, t.

Babel-Mandeb (la porte du deuil), détroit par lequel la mer Rouge communique à la mer des Indes, باب المندب *bāb el-mandeb*, a.

Babil, s. m., caquet, superfluité de paroles, ياكشقلق *iāñchaqlyq*, كوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.

Babillard, e, adj., qui a du babil, ياكشق *iāñchaq*, لافزن *lāfazan*, كوزه *guevèzè*. — Femme —, لافزن قرى *lāfazan qary*, p.-t.

Babiller, v. n., caqueter, چوق سويلمك *tchoq seuïlèmek*, كوزه او *guevèzè ol*, t.

Babine, s. f., lèvre de certains animaux, حيوان دوداغى *haïvān doudāghy*, t.

Babiole, s. f., jouet d'enfant, chose puérile, جيجى *djidji*, اويونجق *oïoundjaq*, t.

Babord, s. m., côté gauche d'un navire, كمينك صول يانى *guèmïnuñ sol ïāni*, t.

Babouche, s. f., pantoufle en usage au Levant, پاپوش *pāpouch*, p.-t.

Babouin, ine, s. et adj., enfant badin, étourdi, ديرنيجى

و خورتەجی چوجق *teprenïdji vè khoratadji tchoudjouq*.—Gros singe, بیوك میمون *buïuk maïmoun*, t.

Babylone, s. f., ancienne et célèbre ville d'Asie, بابل *bābil*.

Babylonie. Voy. Chaldée.

Bac, s. m., grand bateau plat servant à passer des voitures d'un bord à l'autre d'un fleuve, تومباز *tombāz*, اسپلاته *isplāta*, چنبر *tchenber*, t.

Bacchanal, s. m., grand tapage, اورانسز شماته کورلتسی *gueuultu, orānsyz chamāta*. — Faire un grand bacchanal, کورلدمك *guruldèmek*, اورانسز شماته ا *orānsyz chamāta it*, t.

Bachique, adj., qui a rapport au vin, شرابه دائر *charābè dāïr*. — Chanson bachique, شرابه دائر ترکی *charābè dāïr turku*. — Fumée bachique, سرخوشلق *serkhochlyq*, p.-t.

Bachot, s. m., petit bateau, کوچك قایق *kutchuk qāïq*, t.

Bacile, s. m., fenouil marin, دکز رازیانه‌سی *deñyz rāziānèci*, t.

Bacler, v. a., fermer une porte par derrière avec une barre, سورکولمك *surgulèmek*. — Expédier à la hâte, تیز بتورمك *tïz biturmek*, t.

Badaud, s. m., homme qui est d'une curiosité frivole, حوپه *hoppa*, زرزوب *zirzob*, شاشقن *chāchqyn*, t.; دانغلاق *dānghalāq*, t.

Badauder, v. n., niaiser, s'amuser à tout, اوتدیه برویه کزمك *eutèïè berüè guezmek*, بوش کزمك *boch guezmek*, t.

Badauderie, s. f., action de badaud; زرزوبلق *zirzoblyq*, شاشقنلق *chāchqynlyq*, t.

Badigeon, s. m., couleur blanche ou jaune dont on peint les murs, بدانه *badāna*, t.

Badigeonner, v. a., بدانه اورمق *badāna ourmaq*, t.

Badigeonneur, s. m., بادانا جی *bādānādji*, t,

Badin, e, adj., folâtre, لطیفه جی *lathyfèdji*, خورتەجی *khoratadji*, t.

Badinage, s. m., لطیفه *lathyfè*, خوراته *khorāta*, شقا *chaqā*, t.

Badine, s. f., petite baguette, اینجه ال چبوجق *tchiboudjiq*, دکنکی *indjè el dcïnègui*, t.

Badiner, v. n., شقا ا *chaqā it*, خوراته ا *khorāta it*, لطیفه ا *lathifè it*, a.-t.

Badiner, v. a., plaisanter quelqu'un, مزه‌لمك *mezèlèmek*, t.

Badinerie, s. f., بیهوده شیلر و سوزلر *bïhoudè cheïler vè seuzler*, t.; جزئات *djuzïāt*, a.

Bafetas, s. m., toile de coton blanc des Indes, قالیك و بیاض پنبوق بزی *qālyñ vè beïāz pambouq bezy*, t.

Bafouer, v. a., traiter injurieusement et avec mépris, مسخره یه کسندی یه آلمق *maskharaïa ālmaq*, آلمق *kecíndïè ālmaq*, t.

Bafrer, v. n., manger goulument, چوق یمك *tchoq ïèmek*,

اچ کوزلولکله ییوب ایچمک *atch gueuzłulyq ilè ïeïup itchmek*, t.

Bafreur, se, adj., grand mangeur, چوق یییجی *tchoq ïeïdji*, قورساقسز *qoursāqsiz*, t.

Bagace, s. f., canne à sucre passée au moulin, ازلمش شکر قامشی *ezilmich cheker qāmichi*, t.

Bagage, s. m., équipage, effet, روبا *roubā*, اوروبا *ouroubā*, اغرلق *agherlyq*. — militaire, عسکر اثواب و اثقاللری *'asker esvāb u esqāllèri*. — Gros bagage, اری و اغر روبالر *iri vè agher roubālar*. — Plier bagage, au propre, روبالری باغلامق ـ قالدرمق *roubālari bāghlamaq*, *qāldurmaq*. — Plier bagage, au figuré, déloger furtivement, s'enfuir, قاچمق *qātchmaq*. — Homme qui a soin des bagages, particulièrement des tentes, en Turquie, عکام *'ykkiām*. — Le chef des bagages, عکام باشی *'ykkiām bāchi*, a.-t.

Bagarre, s. f., tumulte, bruit, شماته *chamāta*, عربك *'arbèdè*, t.

Bagasse, s. f., femme prostituée, روسپو *rospou*, t.

Bagatelle, s. f., chose de peu d'importance, اوفاق توفک *oufāq tufek*, بوش شئ *boch cheï*, جزئی بر شئ *djuzi bir cheï*, a.-t.; جزئیات *djuzïiāt*, a.

Bagdad, s. f., ville de l'Irak-Arabique, بغداد *baghdād*.

Bagne, s. m., prison des forçats, les esclaves, کورك زندانی *kurek zindāni*, t.

Bague, s. f., anneau, یوزك *ïuzuk*, t.; حلقه *hālqa*. — servant de cachet, خاتم *khātem*, a. — Bague en brillant, پرلنطه یوزك *pyrlantha ïuzuk*.

Baguenaude, s. f., یونجه اغاجنك میوه سی *ïondjè aghādjinuñ meïvèci*, t.

Baguenauder, v. n., بوش کزمك ـ یلمك *boch guezmek*, *ïelmek*, t.

Baguenaudier, s. m., arbre, یونجه اغاجی *ïondjè aghādji*, t.

Baguette, s. f., چبوق *tchibouq*. — Petite —, اینجه چبوق *indjè tchibouq*. — de fusil, تفنك چبوغی *tufenk tchiboughy*, t.

Baguier, s. m., یوزك قوتیسی *ïuzuk qoutouçou*, t.

Bah! interj. d'étonnement, یه *ïè* pour یا *ïā*, t.

Bahut, s. m., sorte de coffre, سپد *sepet*. — couvert en cuir, جلد ایله قپلانمش بیوك صندوق *djild ilè qaplānmich buïuk sandouq*, t.

Bai, e, adj., دوری *dory*. — Cheval —, s. m., دوری ات *dory āt*, t.

Baie, s. f., rade, اچق لیمان *atchyq limān*, t.; مرسی ـ مرسا *mersā*, a. — Petit fruit mou, حبه *habbè*, a.

Baigner, v. a., mettre dans le bain, حمامه قومق *hammāmè qomaq*. — Mouiller, اصلتمق *islatmaq*, ا تبلیل *teblīl it*. — Se Baigner, v. pr., entrer au bain, صوبه ـ حمامه

كيرمك *souïè, hammāmą guïrmek*, a.-t.

Baigner, v. a., tremper, اصلنمق *islanmaq*, t.

Baigneur, s. m., صويه ـ حمّامه كيرن *souïè, hammāma guïren*, — Teneur de bain, حمّامجى *hammāmdji*. — Baigneuse, s. f., حمّامه كيرن قارى *hammāmè guïren qāry*, t.

Baignoire, s. f., قورنه ـ قرنه *qourna*, t.

Bail, s. m., pl. Baux, اجاره سندى *idjārè senèdi*, مقاوله سندى *mouqāvèlè senèdi*, a.; اجارهٔ معيّنه *idjārèï mou'aïïènè*, a.

Baillement, s. m., اسنيش *esnèïch*, t.

Bailler, v. n., ouvrir involontairement la bouche, اسنمك *esnèmek*. — Donner, v. a. fam., ويرمك *vïrmek*, t.

Baillet, s. m., cheval à poil roux tirant sur le blanc, برآت كه رنكى قزل و بياضدر *bir āt ki rengui qyzil vè beïāzdur*, t.

Bailleul, s. m., چقغچى *tchiqyghtchi*, t.; مجبّر *mudjebbir*, a.

Baillon, s. m., اغز باغى *aghez bāghy*, اكمك اغاجى *eïnek aghādji*, كلپچه *keleptchè*, تاپا *tāpā*, t.

Baillonner, v. a., اغز باغلمق *aghez bāghlamaq*, اغز تاپالمق *aghez tāpālamaq*, t.

Bain, s. m., حمّام *hammām*, a. — public, چارشو ـ چارشى حمّامى *tchārchou, tchārchy hammāmi*. — d'eau chaude naturelle, قپلوجه *qaploudjè*, قدرت حمّامى *qoudret hammāmi*, ايلديجه صو *ilidjè sou*. — Bain d'eau froide, صوغوق صو *soghouq sou hammāmi*, حمّامى صوغوق حمّام *soghouq hammām*. — Domestique, garçon de bain en Turquie, ناطر *nāthyr*, تلاق *tellāq*, t.

Bain-Marie, s. m., eau chaude dans laquelle on met un vase pour faire cuire les viandes ou les autres choses qui y sont, سجاق صو كه ايچنه پركاسه قويوپ بو كاسه ده اولان اتّ يا غير نسنه لرى پيشورورلر *sidjāq sou ki itchinè bir kiācè qoïup, bou kiācèdè olān et ïā ghaïri nesnèleri pïchururlar*. — Bain de sable, آتشك اسنمش قوم *ātèchtè iïnmich qoum*, t.

Baïonnette, s. f., سكو *suñu*, t. — Croiser la baïonnette, سكو داورانمق *suñu dāvrānmaq*. — Fusil à baïonnette, سكولو تفنك *suñulu tufenk*, t.

Baïram, s. m., fête turque, بيرام *baïrām*. (Voy. ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français*.)

Bairout (l'ancienne Berytus), ville et port de Syrie, بيروت *beïrout*.

Baise-Main, s. m., دستبوس *destbous*, p.-t.; دستبوسنى *destbouci*, p.

Baiser, v. a., appliquer ses lèvres ou sa bouche sur, اوپمك *eupmek*,

t.; تقبيل ا *taqbîl it.* — la main, تقبيل دست ا *taqbîli dest it.* — Se baiser, s'embrasser, اوپشمك *eupuchmek.* — Baiser, terme bas et populaire, jouir d'une femme, سكمك *sikmek*, t.

Baiser, s. m., action de celui qui baise, اوپش *eupuch*, t.; شفتالو *cheftâlu*, قبله *qoublè*, p. — Donner un —, اوپمك *eupmek.* — de Judas, de traître, خائن اوپشی *khâïn eupuchi*, t.

Baiseur, se, s., اوپيجی *eupîdji*, t.

Baisotter, v. a. fam., baiser souvent, صق صق اوپمك *syqsyq eupmek*, تقبيل و التئام ا *taqbîl-u iltisâm it*, a.-t.

Baisse, s. f., diminution, abaissement, اندرمه *indermè*, t.; تنزيل *tenzîl*, a.

Baisser, v. a., mettre plus bas, اشاغی قومق *achâghy qomaq.* — Abaisser, اندرمك *endurmek.* — Courber, اكمك *eïgmek.* — la tête, باشنی اكمك *bâchini eïgmek.* — Décroître, اكسلمك *eksilmek*, انمك *inmek*, vulg. *enmek.* — Baisser le prix, اندرمك *indermek*, ازالتمق *azâltmaq*, t.; تنزيل ا *tenzîl it*, a.-t.

Se Baisser, v. réfl., se courber, اكلمك *eïlmek*, t.

Baissière, s. f., reste de vin mêlé de lie, شراب دردوسی *charâb tortouçou*, t.

Baktscheseraï, ville de la Crimée, باغچه سرای *bâghtchè saraï*, t.

Bal, s. m., بالو *bâlo*, بالوس *bâlos*, t.

Baladin, s. m., danseur, چينكی *tchinguï*, رقاص *raqqâs*, جانباز *djânbâz*, p.

Balbeck, s. f., ancienne ville de la Syrie, بعلبك *b'albek.*

Balafre, s. f., ياره نشانی *îâra nichâni*, t.-p.; يوز چالغی *îuz tchâlyghy*, يوزده كی چالق *îuzdèki tchâlyq*, بره *bèrè*, t.

Balafré, e, adj. et s., چالق *tchâlyq*, بره لو *bèrèlu*, t.

Balafrer, v. a., يوزی ياره لمق *îuzu îâralamaq*, t.

Balai, s. m., سپرکه *supurguiè*, t.

Balais, (adj.), rubis, ياقوت *îâqouti remmâni*, a.-t.; لعل بدخشان *l'ali badakhchân*, a.-p.

Balance, s. f., instrument pour peser, وزنه *veznè*, ترازو *terâzou*, a.-p. — Équilibre, موازنة *muvâzenet.* — Signe du zodiaque, ميزان برجی *mîzân bourdji*, a. — État final de compte, حساب كسمكلكی *hyçâb kesmekligui* — Emporter la balance, غالب چقمق *ghâlib tchyqmaq.* — Dépasser la balance, déranger l'ordre établi, ترازودن چقمق *tèrâzouden tchiqmaq.* — Mettre en balance, peser, examiner en comparant, وزن ا *vezn it*, طارتمق *tharmaq*, t.; وزنه چكمك *veznè tchek-*

mek, a.-t. — Comparer, — تطبيق *tathbyq*, مقابله ا *mouqābèlè it*. — Être en balance, irrésolu, شبهه ده قالمق *chubhèdè qālmaq*. — Qui est en balance, متردّد *mutèreddid*. — La balance (politique), de l'Europe, دول اوروپا موازنه سی *duvèli evropā muvāzenèci*, a.-t.

Balancement, s. m., mouvement alternatif d'un corps qui balance, صالنمه *sālinma*, صالنمقلق *sālinmaqlyq*. — Le balancement des vagues, دالغلنمه *dālghalanma*, t.; تموج *tèmevvudj*. — Balancement du corps, اهتزاز *ihtizāz*, a.

Balancer, v. a., faire mouvoir en balançant, صاللمق *sāllumaq*, صالندرمق *sālyndurmaq*. — Examiner, peser le pour et le contre, برشيك ضرريله وفائدهسنه تفتيش ا *bir chèïuñ zararinè vè fāïdècinè teftich it*. — Compenser une chose par une autre, تعديل — تضمين ا *t'adīl*, *tazmīn it*. — Égaliser le poids des ballots, دنك ا *denk it*, موازنت ا *muvāzenet it*. — Pencher tantôt d'un côté tantôt d'un autre, صالنمق *sālynmaq*. — Être incertain, تردّد ا *tèreddud it*, متردّد اول *mutèreddid ol*, a.-t.

Se Balancer, v. réfl., se pencher d'un côté et d'un autre, كاه بويانه كاه اويانه اكلمك *guiāh bou ïāna*, *guiāh oïānè ïlmek*. — Se balancer en marchant avec fierté, صالنه صالنه يورومك *sālyna sālyna ïurumek*, طاوسلنمق *thāouslanmaq*. — Se balancer avec une escarpolette, صالنمق *sālanmaq*, t.

Balancier, s. m., pièce d'horloge, رقاص *raqqās*, a.; ساعت رقاصی *sā'at raqqāci*. — Machine pour battre monnaie, جندره *djendèrè*. — Longue perche de danseur de corde, جانبازك الندك كسی اوزون سرغی — اغاجی *djānbāzuñ elindè ki ouzoun syrighy* — *aghādji*, t.

Balançoire, s. f., صالنجق *sālindjaq*, t.

Balauste, s. f., fleur du grenadier sauvage, ييان كلنارك چچكی *ïabān gulnāruñ tchitchègui*, t.

Balayer, v. a., سپرمك *supurmek*, t.

Balayeur, se, s., سپريجی *supurīdji*, t.

Balayures, s. f. pl., سپرندی *supurundi*, vulg. *supruntu*, t.

Balbusard, s. m., aigle de mer, دكز قارتالی *deñiz qārtāli*, t.

Balbutiement, s. m., پلتكلك *pelteklik*, دل صارمشمقلغی *dil sārmachmaqlyghy*, t.

Balbutier, v. n., دل صارمشمق *dil sārmachmaq*, پلتكلمك *pelteklèmek*, پپكی سويلمك *pepègui seuïlèmek*, پپه لمك *pèpèlèmek*, t.

Balcans (les), ou Mont-Hœmus, chaîne de montagnes qui séparent la Bulgarie de la Roumélie, بالقان *bālqān*, بالقانلر *bālqānlar*, بالقان طاغلری *bālqān dhāghlari*.

Balcon, s. m., شاهنشين *chāh-nichīn*, p.; پرمقلق *parmaqlyq*, t.

Baldaquin, s. m., سايبان *sāïè-bān*, pour سايه‌بان, p.

Baleinas, s. m., membre de la baleine, اطه بالغنك ذكرى *adha balyghynuñ zèkèri*, t.

Baleine, s. f., poisson, قادرغه بالغى *qādyrgha bālyghy*, اطه بالغى *adha bālyghy*, t.; حوت يونس *houti ïounous*, a. — Constellation, قيطس برجى *qythas burdji*. — Fanons de baleine, corne pliante, اطه بالقده اوفاق قنادى يرينه اولان كموك *adha bālyqta oufāq qanādi ïèrinè olān kèmuk*, t.

Baleiné, e, adj., garni de baleines, اطه بالق كموكى ايله دوزلمش *adha bālyq guèmugui ilè duzelmich*, t.

Baleineau, s. m., petit d'une baleine, اطه بالغنك ياوروسى *adha bālighynuñ ïāvrouci*, t.

Baleinier, s. m., اطه بالغى اولامه‌سنه كيدن سفينه *adha bālyghy avlāmacinè guïden sefīnè*, t.

Balise, s. f., قيا نشانى *qaïā nichāni*, a.-t.

Baliser, v. a., ساحل درياده بولنان قيالرى بر نشانله اشارت ا *sāhili dèrïādè boulounān qaïālèri, bir nichān ilè ichāret it*, a.-t.

Balisier, s. m., هند قامشى *hind qāmichi*, t.

Baliste, s. f., منجنيق *mendjè-nīq*, t.; قذاف *qazzāf*, a.

Baliveau, s. m., arbre réservé dans la coupe des bois pour laisser croître, بر اورمانك اغاجلرى كسلدكده كروقالان اغاجك اسمى *bir ormānuñ aghādjlèri kesildiktè guiru qālān aghādjuñ ismi*, t.

Baliverne, s. f., بيهوده سوز *bī-houdè seuz*, بوش لاقردى *boch lā-qyrdi*, t.; ترّهات *turrehāt*, a.; ياوه *ïāvè*, p.

Baliverner, v. a., بيهوده سوز- ياوه سويلمك *bīhoudè seuz, ïāvè seuïlèmek*, a.-t.

Balkh, ville d'Asie, au pays des Usbecks, بلخ *balkh*.

Balle, s. f., à jouer, طوب *thop*. — Jouer à la —, طوب اوينامق *thop oïnāmaq*. — Balle de plomb, قرشون *qourchoun*. — de marchandises, دنك *denk*, فرده *ferdè*, t.

Ballet, s. m., danse figurée, خوره *khora*, رقص جنسى *raqs djinsi*, a.

Ballon, s. m., vessie pleine d'air et couverte de cuir, اوفرلمش طوب *eufurilmich thop*, يل طوپى - طوپو *ïel thopi, thopou*. — Ballon aérostatique, هوا يوكسكلكنه صعود ايدن يل طوبى *havā ïukseckliguinè sou'oud iden ïel thopy*, بالون *bālon*, t.

Ballot, s. m., de marchandises, دنك *denk*, فرده *ferdè*, t. — Lier en ballot, دنك ا *denk it*. — Défaire un —, دنك بوزمق *denk bozmaq*.

Balloter, v. a., une affaire, la

discuter, بر مادّه اوزرنه سويلشمك *bir maddè uzèrinè seuïlechmek, mubāhacè it*, a.-t. — Balloter quelqu'un, s'en moquer, بر كمسنه يى ذوقلنمك *bir kimesnëi zevqlenmek*. — Choisir entre deux candidats, قرعه ايله سچمك *qour'a ilè setchmek*, a.-t.

Ballottement, s. m., discussion, مباحثه *moubāhaça*, قرعه *qour'a*, a. Voy. Secousse.

Balourd, e, s., شاشقن *chāchqyn*, t.; احمق *ahmaq*, a.

Balourdise, s. f., احمقلق *ahmaqlyq*, a.-t.

Balsamine, s. f., plante, بلسان الماسى *belesān almāci*, t.; بلسمينة *belsamïnet*, a.

Balsamique, adj., بلسانلو *belesānlu*, معطّر *mou'atthar*, a.-t.

Balsamum, s. m., arbre qui produit le baume de la Mecque, اق بلسان *aq beleçān*, بلسان *beleçān*. Voy. Opobalsamum.

Baltique (mer), بالتقه دكزى *bāltiqa deñizi*, t.

Balustrade, s. f., پرمقلق *parmaqlyq*, t. — Galerie autour d'un minaret, شرفه *churfè*, vulg. *cherfè*, a.

Balustre, s. m. Voy. Pilier.

Balzan, adj., بياض اياقلو ات *bèïāz aïāklu at*, a.-t.

Balzane, s. f., ات اياغنك اقلق *at aïāghindèki aqlyq*, t.; حجلة *hadjlet*, a.

Bambin, s. m., بغانه جق *baghānadjiq*, كوچك چوجق *kutchuk tchodjouq*, t.

Bamboche, s. f., marionnette, ايازل *aïāzil*. — Personne de petite taille, قصّه بويلو كمسنه *qyça boïlu kimesnè*. — Farce, مسخره لق *maskharalyq*, a.-t.

Bambou, s. m., هند قامشى *hind qāmychi*, a.-t.

Bamia ou Alcea-Ægyptiaca, s. f., plante, بامية *bāmïat*, t.

Ban, s. m., proclamation de promesse de mariage, نكاح اعلامى *nikāh i'lāmi*. — Annonce en général, ندا *nidā*, اعلان *i'lān*, a.

Ban, exil. Voy. Bannissement.

Ban, mandement quelconque, cri public, اعلان *i'lān*, مناداة *munādāt*, a.

Banal, e, adj., commun, qui sert à tout le monde, عام *'āmm*, عمومى *'oumoumi*, a.

Banal, trivial, بياغى *baïāghy*, t.

Banane, s. f., fruit, موز *mouz*, a.

Bananier, s. m., arbre, موز اغاجى *mouz aghādji*, a.-t.

Banc, s. m., siège long, پيش تختـه *pïch tahta*, vulg. *pestahta*, اوزون اسكملـه اوتوراق *ozoun iskemlè*. — Écueil, rocher, قيا *qaïā*. — de sable, قومسال *qoumsāl*, قوم صغى *qoum syghy*. — de glace, بوز پاره سى *bouz pārèci*, t.

Bancal, Bancroche, s. m.,

اكرى باجاقلو بجاقسز *badjāqsyz, ègri bādjāqlu*, t.

Bandage, s. m., صارغى *sārghy*, t.; بند *bend*, p.; قوندان *qondāq*. — Bandages des roues, تكرلك داثره‌سى *tekerlek dāïrèci*, t.-a.

Bandagiste, s. m., صارغى ايشليجى *sārghy ichlëïdji*, t.

Bande, s. f., lien plat et large, چنبر *tchenber*, صارغى *sārghy*, t.; باغ *bāgh*, p.— Longue ligne étroite, صره *syra*. — Bordure, زنجفى *zindjef*.— Troupe, آلاى *âlāï*, بلوك *beuluk*, t.; كروه *gurouh*. — Parti, ligue, زمره *zumrè*. — Une bande de voleurs, بر خرسز آلايى *bir khyrsyz âlāïi*. — Faire bande à part, بر جمعيتدن آيرلمق *bir djèmi'etten āïrilmaq*. — Bande ou file de chameaux, دوه قطارى *dèvè qathāri*, t.-a.

Bandeau, s. m., bande qu'on met sur les yeux, كوز باغى *gueuz bāghy*, t. — royal, diadème, اكليل *iklīl*, a.

Bandelettes, s. f., باش باغى *bāch bāghy*, t.

Bander, v. a., lier, serrer, باغلمق *bāghlamaq*. — une plaie, ياره‌يى بزايله صارمق *ïāraï bez ilè sārmaq*. — un arc, ياى قورمق *ïāï qourmaq, ïasmaq*. — Lier fortement, محكم بغلمق *muhkem baghlamaq*. — Tendre, كرمك *guermek*, اوزاتمق *ouzātmaq*. — Se dresser, قالقمق *qālqmaq*.— Se bander, s'opposer, se raidir contre, قارشو طورمق *qārchou dhourmaq*, t.; مخالفت ا *moukhālefet it*, a.-t.

Bandière, s. f., بيراق *baïrāq*, t.; باندره *bāndèra*, i.

Banderolle, s. f., كوچك الف بيراق *kutchuk baïrāq. alef*, t.

Bandit, s. m., حرامى *harāmi*, a.; يول كسيجى *ïol kèsïdji*, t.; ازباندييد *izbāndīd*, i.

Bandoulière, s. f., اومز قايشى *omouz qāïchi*, t.

Bangue, s. m., chanvre des Indes, بنك *benk*, p.

Banlieue, s. f., بر شهرك اطراف و حواليسى *bir chehrun ethrāf u havālïci*, a.-t.

Banne, s. f., toile tendue pour couvrir les marchandises dans un bateau, بر قايغك بز اورتسى *bir qāïghun bez eurtucï*, t.

Banneau, s. m., sorte de vase en bois, برجنس اغاج چناغى *bir djins aghādj tchanāghy*. — Tombereau léger à deux —, ايكى تكرلكلو عربه‌جق *iki tekerleklu 'arabadjïq*, t.

Bannette, s. f., زنبيل *zenbīl*, a.-p.-t.

Banni, e, adj., سوركون مطرود *surgun, mathroud*, منفى *menfi*, a.

Bannière, s. f., سنجق-سنجاق *sandjāq*, بيراق *baïrāq*, t.; لوا *livā*, pl. الويه *elvïe*; رايت *rāïet*, pl. رايات *rāïāt*, علم *'alem*, a.

Bannir, v. a., سوركون ا *surgun it*, t.; نفى ا *nefi it*, طرد ا *thard it*, a.-t.

Bannissable, adj., واجب النّفی *vādjib ul-nèfi*, a.

Bannissement, s. m., سورکونلک *surgunlik*, t.; نفی *nèfi*, a.

Banque, s. f., commerce d'argent, fonction de banquier, صرّافلق *sarrāfliq*, a.-t. — Caisse publique, نقود عمومیّه‌سنک خزینه‌سی *nouqoudi 'oumoumièccinuñ khazínèci*, a.-t.

Banqueroute, s. f., مفلسلک *mufluslik*, a.-t.; افلاس *iflās*, a. — Faire —, مفلس او *muflis ol*, a.-t.

Banqueroutier, s. m., مفلس *muflis*, vulg. *muhlus*, a.

Banquet, s. m., ضیافت *ziāfet*, a.

Banquette, s. f., کوچک اسکمله *kutchuk iskemlè*, قولسز اسکمله *qolsyz iskemlè*, t.

Banquier, s. m., صرّاف *sarrāf*, a.

Banse, s. f., دورت کوشه‌لو سپد *dort keuchèlu sèped*, t.

Baptème, s. m., وافتز *vāftiz*, t.; تعمید *t'amīd*, a.

Baptiser, v. a., وافتزلمق *vāftizlamaq*, وافتز ا *vāftiz it*, t.; تعمید ا *t'amīd it*, a.-t.

Baptismal, e, adj., وافتزه منسوب *vāftizè mençoub*, t.-a.

Baptiste (Saint-Jean), n. pr., یحیی *iahía*, یحیی پیغمبری *iahía peïghambèri*.

Baptistère, adj., fonts de baptème, تعمید قرنه‌سی *t'amīd qournaci*, a.-t.

Baptistaire, s. m., extrait de baptème, تعمید سندی *t'amīd sendi*, a.-t.

Baquet, s. m., تکنه *teknè*, t.

Baragouin ou Baragouinage, s. m., یبانی دل *ïabāni dil*, غلط سویلمکلک *ghalath seuïlèmeklik*, t.

Baragouiner, v. a., غلط سویلمک *ghalath seuïlèmek*, t.

Baraque, s. f., اوبه *oba*, کوچ اوی *gueutch èvi*, قلبه *qaliba*, t.

Baratte, s. f., یایق *ïāïq*, t.

Baratter, v. a., سود یایقلق چالقتمق *sud ïāïqta tchālqatmaq*, t.

Baratterie, s. f., tromperie de la part d'un patron de navire, سفینه رئسنک حیله‌سی *sèfinè rèïcinuñ hilèci*, a.-t.

Barbacane, s. f., terme de fortification, مزغل دلکی *mazghal dèlïgui*, سچان یولی *sitchān ioli*, t.

Barbare, adj. et s., étranger, حربی *harbi*, t.; عجم *'aadjem*, p. — Cruel, یاوز *iāvouz*, t.; مرحمتسز *merhametsyz*, ظالم *zālim*, a. — Grossier, sauvage, au fig., خوبرات *khoïrāt*, ادبسز *èdebsyz*, ترک *turk*, یبانجی *ïabāndji*. — Ignorant, جاهل *djāhil*. — Impropre, inusité, غیر مستعمل *ghaïri musta'mel*, a.

Barbaresque, adj. et s., غرب اوجاقلو *gharb odjāqlu*, مغربی *maghrebi*, a.

Barbarie, s. f., cruauté, یاوزلق مرحمتسزلک *ïāvouzlouq*, t.; *merhametsyzlik*, a. — Ignorance, خوبراتلق *khoïrātlyq*, جاهلیت *djā-*

hilïet, a. — Contrée d'Afrique, مغرب ولايتسى *maghreb vilaïèti*, غرب اوجاقلربقدسى *gharb odjâqlar ïaqaci*, t.

Barbarisme, s. m., غلط مشهور *ghalathi mechhour*, a.

Barbe, s. f., صقال *saqâl*, t.; ريش *rîch*, p.-a.; لحية *lyhiet*, a.— Faire la —, صقال تراش ا *saqâl terâch it*. — Se faire faire la barbe, صقالى تراش ايتدرمك *saqâli trâch itturmek*. — Barbe d'un épi, بشق توبجغزى *bachaq tuidjighyzi*. — A la barbe de quelqu'un, بر كمسنه‌نك كورلكنه *bir kimesnènuñ kieurliguinè*.— A ta barbe, en dépit de toi, سكا نسبت *sañâ nispet*. — Faire la barbe à quelqu'un, lui jouer un tour, بر كمسه‌يه رنك ا *bir kimsèïè renk it*. — Grande barbe, قبا صقال *qabâ saqâl*. — Homme qui a la barbe clair-semée, كوسه *keucè*. — Qui a la barbe blanche, اق صقاللو *aq saqâllu*. — Barbe d'un coq, خروس صقالى *khoros saqâli*. — Barbe de Jupiter, plante, هردم تازه *herdem tâzè*. — Barbe de capucin, sorte de chicorée, بر جنس يبان هندبا *bir djins ïabân hindibâ*, t.

Barbe (Sainte-), s. f., endroit du vaisseau où l'on met la poudre, كميك اولان باروت مخزنى *guémîdè olân bârout makhzèni*, t.

Barbe-de-Bouc, s. f., plante, salsifis, كچى صقالى اوتى *ketchi saqâli oty*, t.

Barbeau ou Barbot, s. m., poisson, تكير بالغى *tekîr bâlighy*. — Fleur, voy. Bluet.

Barbet, s. m., اوزون توبلو كوپك *ouzoun tuïlu koupek*, t.

Barbier, s. m., بربر *berber*. — Boutique de —, بربر دكانى *berber dukkiâni*, p.-t.

Barbifère, adj., صقاللو *saqâllu*, t.

Barbifier, v. a., صقالى تراش ا *saqâly trâch it*, t.

Barbillon, s. m., كوچك صقال بالغى *kutchuk saqâl bâlyghy*, t.

Barbon, s. m., دنج قوجه‌مان *dindj qodjamân*, t.

Barboter, v. n., marcher dans la boue, چامور ايچنده يورومك *tchâmour itchindè ïurumek*. — Agiter l'eau avec les mains, صويى اليله چالقلتمق *souï elilè tchâlqatmaq*, t.

Barboteur, s. m., canard privé, اوده بسلنمش اوردك *evdè beslenmich eurdek*, t.; او اوردكى *ev eurdègui*, t.

Barboteuse, s. f., prostituée des rues, fam., زوقاق روسپوسى *zoqâq rouspouçou*, t.

Barbotine, s. f., semence, poudre contre les vers, خراسانى *khorâçâni*, صوغانجان اوتى *soghouldjân oty*, t.

Barbouillage, s. m., مردارلمه *mourdârlama*, بولاشقلق *boulâchqlyq*, مردارلق *mourdârlyq*, لكه *lekè*, t.

Barbouiller, v. a., souiller, بولاشترمق *boulâchturmaq*. — Salir,

مردارلمق *mourdārlamaq*. — Gâter, برباد ا *berbāt it*. — du papier, كاغد قره‌لمق *kiāghyd qaralamaq*, t.

Barbouilleur, se, s., qui barbouille, مردارليان *mourdārlaïān*, بولاشتيران *boulāchtyrān*, بولاشتروجى *boulāchturudji*, t. — Mauvais peintre, عجمى نقاش *'odjèmi naqqāch*, a.-t.

Barbu, e, adj., qui a de la barbe, صقاللو *saqāllu*, t.

Barbue, s. f., poisson, قلقان بالغى *qalqān bālyghy*, t.

Barca, contrée d'Afrique, برقه *barqa*. — Le désert de —, برقه چولى *barqa tcheulu*, t.

Bard, s. m., sorte de civière, بر جنس تجكره *bir djins tedjkèrè*, t.

Bardache, s. m., پوشت *poucht*, t.

Bardane, s. f., طول عورت اوتى *dhoul 'avret oty*, t.

Barde, s. f., armure de lames de fer dont on couvrait autrefois les flancs et le poitrail des chevaux, اسكى زمانلك قولانلان آت پوساتى *eski zemāndè goulānilān āt pouçāti*, t.

Barde de lard, s. f., tranche de lard mince dont on enveloppe une volaille, طوكز پاصدرمه‌سنك انجه دلمى *doñouz pāstyrmacinuñ indjè dilumi*, t.

Bardeau, s. m., petit ais, پداوره *pèdāvra*, چندره *tchindèrè*, t.

Bardeau, mulet du cheval et de l'ânesse, آت ايله ديشى اشكدن حاصل اولان قاطر *āt ilè dichi echekten hācil olān qāthyr*, t.

Bardelle, s. f., قبا بزدن بر جنس ايكر *qabā bezden bir djins eïèr*, t.; جل *djul*, vulg. *tokul*, pl. جلال *djulāl*, a.

Barder, v. a., un cheval, le couvrir de bardes, پوسات ايله اتى رختلمق *pouçāt ilè aty rakhtlamaq*, t.

Barder une volaille, la couvrir de bardes de lard, كبابى طوكز پاصدرمه‌سنه صارمق *kebābi doñouz pāstyrmacinè sārmaq*, t.

Bardot, s. m., petit mulet qui chemine à la tête des autres, قاطر صپاسى *qāthyr sypāci*, t.

Barguigner, v. n., hésiter, شبهه‌ده قالمق *chubhèdè qālmaq*, a.-t.

Baril, s. m., وارول - واربل *vāril*, *vārol*, فوچى *foutchou*, t.

Bariolage, s. m., رنك قارشقلغى *renk qārichqlyghy*, الاجه بولاجه *alādja boulādja*, t.

Bariolé, adj., درلو درلو رنكلى *turlu turlu renkli*, t.

Barioler, v. a., رنك قارشترمق *renk qārichturmaq*, الاجه‌لمق *alādjalamaq*, الاجه بويامق *alādja boïāmaq*, t.

Baromètre, s. m., هوا ترازوسى *havā terāzouci*, هوا ميزانى *havā mīzāni*, a.-t.; ميزان الهوا *mīzān ulhàvā*, a.

Baroque, adj., عجايب *'adjāïb*,

a.; اسلوبسز *usloubsyz*, اكرى بوكرى *eghry boughry*, t.

Barque, s. f., قايق *qāïq*, t.

Barrage, s. m. (droit de), باج *bādj*, p.; كچد اقچەسى *guetchid aqtchèci*, p.-a.

Barre, s. f., longue pièce de métal, كولچه *keultchè*, كالچه - كليچه *kèlïtchè*. — Trait de plume, چزكى *tchizgui*. — de bois, اغاج *aghādj*, طرقاز - تيرقاز *tïrqāz*. صرق *syryq*, — de fer, قول دمرى *qol dèmiri*, دمر چبوغى *dèmir tchouboughy*. — Entrée intérieure d'un tribunal, d'une assemblée, ديوان صفەسى *divān sofaci*. — d'or ou d'argent, السون ياخود كومش كولچەسى *altoun ïākhod gumuch keultchèci*, سبيكه *sebïkè*. — Banc de sable à l'entrée d'un port, d'une rivière, صغ يرى *sygh ïèri*, بوغاز *boghāz*, t.

Barres d'un cheval, endroit de la mâchoire où pose le mors, آت اغزنك كم طوقندوغى يرى *át aghzindè guiem dhoqoundoughy ïer*, t.

Barreau, s. m., sorte de barre, قول قفس دمرى *qafes dèmïri*, قول دمرى پرمقلق *qol dèmiri parmaqlyq dèmiri*, طرقاز *thyrqāz*, دمر قفسى *dèmïr qafèci*. — Lieu où se tiennent les avocats en cour de justice, محكمەده دعوا وكيللرينك اوتوردقلرى مكان *mehkèmèdè d'avā vèkïllèrïnuñ otourdouqlèri mèkiān*. — Leur corps, دعوا وكيللرينك طاقمى *d'avā vekïllèrïnuñ thāqymi*, a.-t.

Barrer, v. a., une porte, قپويى سمرقندى ايله قپامق *qaqouï semerqandi ilè qapāmaq*, طرقازلمق *thyrqāzlamaq*. — une fenêtre, قول دمربنى قومق *qol dèmirïni qomaq*. — le chemin, clore le passage, كچد يولى قپاتمق *ïoly qapātmaq*, وير ممك *guetchit vïrmèmek*. — une veine, آتك طمارينى قپامق *átuñ dhamārini qapāmaq*, t. Voyez Raturer.

Barrette, s. f., برتا *berètā*, t.

Barricade, s. f., طابور *thābor*, t.; متريس *metèris*, سدّ *sedd*, a.

Barricader, v. a. (les rues), faire des barricades, زقاقلرى قپامق - سدّ ا *zoqāqlèri qapāmaq, sedd it*, طابور چكمك *thābor tchekmek*. — Se barricader, اطرافلرى قپامق *ethrāflèri qapāmaq*. — derrière une porte, بر قپويى ايچرودن محكم قپامق *bir qapouï itchèruden mukkem qapāmaq*, t.

Barrière, s. f., traverse, قپو پارمق قپو سورمەسى *qapou surmèci*, سمرقندى *semerqandi*. — d'une ville, قپو *qapou*, t.; مدخل *medkhel*, a.; دروازه *dervāzè*, p. — Borne, limite, حدّ *hadd*, حدود *houdoud*, سدّ *sedd*. — Barrières naturelles, طبيعى حدود *thab'ïi houdoud*. — Empêchement, مانع *mān'y*, a.

Barrique, s. f., بيوك فوچى *buïuk foutchou*, وارول *vārol*, وارل *vāril*, t.

Bartavelle, s. f., قرمزی ككلك *qyrmizi keklik*, t.

Bas, s. m., vêtement des jambes, چوراب *tchorāb*. — Bas de soie, ایپك چورابی *ípek tchorābi*, t.

Bas, se, adj., peu élevé, الچق *altchaq*, انذرلمش *indurilmich*, t. — Vil, الچق *altchaq*, ذلیل *zèlīl*. — De bas aloi, الچق عیارلو *altchaq 'aïārlu*. — Une personne de basse condition, الچق كمسنه *altchaq kimesnè*. — Caractère bas, méprisable, الچق طبیعت *altchaq thab'ïat*. — Qui a la vue basse, یقین كوربجی *ïāqyn gueurídji*. — A bas prix, اوجوز *oudjouz*. — Bas, qui est au-dessous, اشغی ـ اشاغی *achāghy* et اشغه *achagha*. — Ce qui est en bas, اشاغه كی *achāghaki*. — En bas, اشاغیده *achāghyda*. — Plus bas que nous, بزدن اشاغه *bizden achāgha*. — Le bas, اشاغیسی *achāghyci*. — Tomber en bas, اشاغی دوشمك *achāghy duchmek*. — Au bas de cette feuille, ذیل ورقپاره ده *zèïli varaqpārèdè*. — Mettre bas les armes, les déposer, سلاحلری آتمق ـ ترك ا ـ براقمق *silāhlari âtmaq*, *terk it*, *brāqmaq*. — A bas, qui est bien bas, ruiné, دوشكن *duchqun*. — Mettre bas, faire des petits, en parlant des animaux, یاورلمق *ïāvroulamaq*. — Particulièrement d'une chienne, انكلمك *eniklèmek*. — Faire main basse sur les ennemis, les tuer tous, دشمنلرك جملهسنی قلجدن كچورمك *duchmenlèruñ djumlècini qylidjten guètchurmek*. — Mettre à bas, renverser, détruire, یقمق *ïíqmaq*, t.

Bas, adv., doucement, یواش *ïavāch*. — Parler bas, یواش سویلمك *ïavāch seuïlèmek*, t. — En bas, sans mouvement, التنده *altindè*, الت یاننده *alt ïānindè*. — Avec mouvement, التنه *altinè*. — Il est en bas, اشاغیده در *achāghydè dur*, vulg. *achāghada dur*. — De haut en bas, یوقاریدن اشاغه قدر *ïoqāridan achāgha qadar*. — Mettre chapeau bas, l'ôter, شپقه چقرمق *chapqaï tchiqarmaq*. — Là bas, اوراده *orāda*, اول طرفده *ol tharafta*. — Ici bas, بو دنیاده *bou dunïāda*. — Les choses d'ici bas, بو دنیانك احوالی *bou dunïānuñ ahvāli*. — Les biens d'ici bas, بو دنیانك اموالی *bou dunïānuñ emvāli*, متاع دنیا *metāï' dunïā*, a.

Basalte, s. m., بر نوع قره مرمر *bir nev'y qara mermer*, t.

Basane, s. f., كودری *gudèri*, كوسله *keucèlè*, t.

Basané, e, adj., اسمر *esmer*, a. — Les Arabes ont tous le teint basané, قوم عرب جمیعًا اسمر اللوندر *qavmi 'arab djèmïen esmer ullevndur*.

Bascule, s. f., jeu d'enfant, صالنجق *sālindjaq*, t.

Base, s. f., pied, اياق *aïāq*. — Ce qui soutient le fût de la colonne, دیرك طبانی *direk thabāni*, طبان

thabān, t. — Principe, fondement, تمل *temel*, اساس *eçās*, a.; قاعدة *qāïdè*, a.; بنياد *bunïād*, p.; اصول *ouçoul*, a. — Jeter les bases, les fondemens, تمل اورمق - براقمق *temel ourmaq, brāqmaq*, t.

Baser, v. a., appuyer, طياتمق *dhaïātmaq*. — Fonder, تمل قومق *temel qomaq*, بنا قومق *binā qomaq*, تمللمك *tèmellèmek*. — Se Baser, v. pr., se fonder sur, تمللنمك *tèmellenmek*. طياتمق *dhaïānmaq*, بر شيه اسناد ا *bir cheïè isnād it*, a.-t.

Bas-Fond, s. m., terrain bas et enfoncé, چقور بر *tchouqour ïer*, t. — Bas-fond, fond de mer où il y a peu d'eau, صغ بر *sygh ïer* ou صيغ *sygh*, t.

Basilic, s. m., plante, فسلكن *fesliguen*, t.; ريحان *reïhān*, a. — Serpent fabuleux, قهقها *qahqahā*, t.; صلت *syllet*, a.

Basilique, s. f., grande église, باش كليسا *bāch kèlïçā*. — Veine de la partie interne du bras, قولدن بر طمرك اسمى *qolden bir dhamaruñ ismi*.

Bas-Relief, s. m., اويمه *oïma*, t.

Basin, s. m., بازه *bāzè*, دمى *dimi*, t.

Basque, s. f., pan d'habit, اتك *etek*, بر اوروبانك اتكى *bir ouroubānuñ etègui*, t.

Basse, s. f., les tons les plus bas en musique, فن مسيقيك نرم آوازلر *fenni musiqydè nerm avāzlar*, قبا قالن - يوغون اواز صدا *qabā sèdā, qālyn, ïoghoun avāz*. — Abaissement de la voix, اوازك نرمى *avāzuñ nermi*, t.

Basse, instrument de musique, بر جنس بيوك كمانچه *bir djins büïuk kèmāntchè*, بر نوع چالغو *bir nev'i tchālghou*, t.

Basse-Cour, s. f., حيوان حوليسى *haïvān havlïci*, a.-t.; حيوان طامى *haïvān dhāmi*, t.

Bassement, adv., حقيرانه *haqīrānè*, a.-p.; الچقلغلـه *altchaqlyghilè*, t.

Basses, s. m. pl., bancs de sable, rochers sous l'eau, صغلر *syghlar*, دكز صوبيك التنك بولنان *dèñyz souïuñ altindè boulounān qaïālar*, t.

Bassesse, s. f., de naissance, ناجنسلك *nādjinslik*, p.-a. — de sentimens, الچقلق *altchaqlyq*, t.; دنائت *denā'et*, a.

Basset, s. m., chien de chasse à jambes courtes, زغار *zaghār*. Voyez Courtaud.

Bassin, s. m., vase, لكن *lèyen*, t. — de jardin, pièce d'eau, حوض *havouz*, بركه *burkè*, a. — Bassin avec jet d'eau, فسقيه *fisqïè*, شادروان *chādirèvān*. — Bassins d'une balance, ترازو طاسلرى *terāzou thāslèri*, ترازو كوزى *terāzou gueuzi*. — Bassin d'un port de mer, ليمان حوضى *limān havouzi*, t. — Le bassin, la partie inférieure du tronc humain, قا چه كمكلرى *qāltcha ke-*

miklèri, قارنك ديبى *qarnuñ dîbi*, t.; حوضة *havzat*, است *ist*, a. — Belle plaine ronde entourée de montagnes, دره *derè*. — Bassin d'un bain, حمّام حوضى *hammām havouzi*.

Bassiner, v. a., un lit, دوشكى منغال ايله اسيتمق *duchègui manghāl ilè iscîtmaq*, t. — Fomenter en mouillant, اسلاتمق *islātmaq*, t.

Bassinet, s. m., فاليه *fālia*, طاوه *thāva*, t.

Bassinoire, s. f., دوشك يتاق تندورى *duchek tendouri*, منغالى *ïatāq mañghāli*, t.

Bassora, n. de v., بصره *basra*.

Bastion, s. m., حصار *hyçār*, مترس *metèris*, a.; باستيون طابيه ـ تابيه *bāstïoun*, *thābïa*, t.

Bastonnade, s. f., coups de bâton, دكنك اورشى *deïnek ouroutchi*. — sur la plante des pieds, فلاقه *falāqa*. — Donner la —, فلاقه يه المق *falāqaïa ālmaq*, t.

Bastringue, s. m. popul., bal de guinguette, ميخانه خورا دپمسى *meïkhānè khorā tcpmèci*, t.

Bas-Ventre, s. m., قاسق *qāçyq*, t.; جوف اسفل *djevfi esfel*, a.

Bat, s. m., queue de poisson, بالق قويرغى *bālyq qoïroughy*, t.

Bat, selle des bêtes de somme, سمر *semer*, پالان *pālān*. — d'âne, اشك پالانى *eshek pālāni*, t.

Bataille, s. f., جنك *djenk*, p.; دوكش *duguch*, t.; محاربه *mouhārebè*. — Champ de —, محاربه ميدانى *mouhārebè meïdāni*, ميدان محاربه *meïdāni mouhārebè*. — Ranger l'armée en ordre de —, عسكرى صف صف قومق *'askèri saf saf qomaq*. — Se mettre en —, صف بغلمق *saf baghlamaq*, t.

Batailler, v. n., contester, چكشمك *tchekichmek*, t.; نزاع ا *nizā' it*, a.-t.

Bataillon, s. m., corps d'infanterie de huit cents hommes, officiers et soldats, en Turquie, طابور *thābour*, t.; بر طابور سكز يوز نفر وضابطدن مركبدر *bir thābour sekiz ïuz nèfer vè zābithten murekkebtur*. — carré, قلعه *qal'a*, a. — Chef de bataillon en Turquie, بيك باشى *bîn bāchi*, t.

Batard, e, adj. et s., روسپى ولد زنا اوغلى *rospou oghlou*, p.-t.; *vèlèdi zina*, a.; پيج *pîdj*, p. — En parlant des arbres et des fruits, voy. Sauvage.

Batardeau, s. m., digue, سدّ *sedd*, a.; صو بندى *sou bendi*, p.

Bateau, s. m., پياده *pīādè*, قايق *qāïq*. — Grand bateau, grosse allège, ماهونه *māhona*, t.

Batelage, s. m., métier, tour de bateleur, حقه بازلق *hoqqa bāzlyq*, a.-p.-t.

Batelet, s. m., كوچك قايق *kutchuk qāïq*, t.

Bateleur, s. m., حقه باز *hoqqa bāz*, p.-t.; ايازلجى *eïāzildji*, اينه جى *âïnadji*, t.

Batelier, ère, s., قايقجى *qāïqtchi*, t.

Bater, v. a., سمرلمك *semerlèmek*, t.

Bathomètre, s. m., instrument pour sonder les profondeurs de la mer, بر نوع اسقندیل *bir nev'i iskendil*, t.

Batifoler, v. n., چوجوق کبی اویناق *tchodjouq gubi oïnāmaq*, شقا ا *chāqā it*, t.

Bati, s. m., grosse couture, قالك دیکش *qāluñ dikich*. — Jointure, engrenage de pièces de menuiserie, چاتمه *tchātma*, t.

Batiment, s. m., édifice, بنا *binā*, a.; او *ev*, t. — Navire en général, کمی *guèmi*, t.; سفینه *sèfînè*, a.

Batine, s. f., sorte de selle rembourrée, جلال *djulāl*, a.

Batir, v. a., édifier, بنا ا *binā it*, بنا قورمق *binā qourmaq*, a.-t.; یاپو یاپمق *ïāpou ïāpmaq*. — une maison, بر او یاپمق *bir ev ïāpmaq*. — Bâtir des châteaux en Espagne, faire des projets en l'air, هواده کوشکلر یاپمق یعنی بیهوده فکرلر ا *havāda keuchkler ïāpmaq*, *ï'ani bihoudè fikrler it*, a.-t.

Batir, t. de tailleur, coudre à grands points, قالك دیکمك *qālyñ dikmek*, t.

Batisse, s. f., یاپو *ïāpou*, یاپی *ïāpi*, t.; بنا *binā*, a.

Batisseur, s. m., t. familier, qui aime à bâtir, هر زمان یاپو یاپمق استین کمسنه *her zemān ïāpou ïāpmaq isteïen kimesnè*, t.

Batiste, s. f., باتسته *bātista*, اینجه بز *ïndjè bez*, t.

Baton, s. m., دکنمك *deynek*, چبوق *tchibouq*. — Petit —, دکنجك *deïnèdjik*. — Gros —, صوپه *sopa*, t.; عصا *'açā*, a. — Bâton à deux bouts, ferré aux deux extrémités, ایکی اوجی دمرلو دکنمك *îki oudjou demirlu deïnek*. — Battre l'eau avec un bâton, faire des efforts inutiles, نافله چالشمق *nāfilè tchālichmaq*. — Le tour du bâton, profits, casuels d'un emploi, ظهورات *zouhourāt*, a. — Bâton de commandement, ضابط دکنکی *zābith deïnègui*. — A bâtons rompus, کشان کشان بر *kèchān kèchān bir*, کشان کشان *kèchān kèchān*, t.-p.

Batonniste, s. m., joueur de bâton, دکنمك چالان *deïnek tchālān*, t.

Batonner, v. a., دکنمك ایله دکنمك اورمق *deïnek îlè ourmaq*, کوتمك ـ اورمق *deynek*, *keutek ourmaq*, کوتك بصمق ـ اورمق *keutek basmaq*, *ourmaq*, چالمق *tchālmaq*. — Rayer, چزمك *tchizmek*, t.

Batonnier, s. m., chef élu pour présider un corps, بر طایفه نك رئیسی ـ باشی *bir thāïfènuñ reïci*, *bāchi*.

Battage, s. m., action de battre le blé, بغدای خرمن دوکلمه سی *boghdāï khyrmen dèngulmèci*. — Temps de le battre, بغدای درس اتمك وقتی *boghdāï ders itmek vaqti*, t.

Battant, s. m., de porte, قناد *qanād*, قپو قنادی *qapou qanādi*.

— de cloche, چاڭ دلی *tchāñ dili*, t.

Battant, adj., celui qui bat; چالان *tchālān*. — Mener tambour battant, maltraiter, پك طوتمق *pek thoutmaq*. — Marcher tambour battant (armée), طاول چالارق يوريمك *dhāvoul tchālāraq ïurumek*, t.

Battement, s. m., action de battre, دوكش *deukuch*, دوكمكلك *deuvmeklik*, ضرب *zarb*. — Battement de mains, ال قاقمقلق *el qāqmaqlyq*, t.; صفق *safq*, a.; ال قاقمسی *el qāqmaci*. — Battement de cœur, خفقان *khafaqān*, a. — Battement d'artère, نبض *nabz*, a.

Batte, s. f., instrument pour battre, طوقمق *thoqmaq*, t.

Batterie, s. f., querelle avec coups, دوكش *deuïch*, t.; غوغا *ghavghā*, p.-t. — Lieu où l'on place les canons de vaisseau, طوپ يری *thop ïèri*. — Pièces d'artillerie réunies, mobiles, طوپی الای *alāï thopi*. — à demeure fixe, طابیه *thābia*. — élevée, يوكسك طابیه *ïuksek thābia*. — Batterie de vaisseau de guerre, طوب انباری *thop ambāri*. — Pièces d'une arme à feu, چاقمق *tchāqmaq*. — de cuisine, مطبخ الاتی *mathbakh alāti*, a.-t.

Batteur, se, s., qui aime à battre, اوريجی *vourídji*, قوغاجی *qavghādji*. — Batteur en grange, qui bat le blé, تركهٔ خرمنك دوكن *terekèï khyrmendè deuyen*, خرمنجی *khirmandji*. — Batteur d'or, ورقچی *varaqtchi*. — Batteur de pavé, oisif, vagabond, سورتسك *surtuk*, بوش بلن ـ كزن *boch ïèlen*, *guèzen*, خوارده *khovārda*, t.

Battoir, s. m., طوقمق *thoqmaq*, كورك *keurek*, t.

Battre, v. a., donner des coups, frapper quelqu'un, دوكمك *deuymek*, *deuvmek*, اورمق *ourmaq*, t.; ضرب ا *zarb it*, a.-t. — monnaie, سكه اورمق *sikkè ourmaq*. — l'ennemi, دشمنه غالب كلمك *duchmènè ghālib guelmek*. — L'eau bat ou baigne le pied de la muraille, صو حصاركك ديبنه اورر *sou hyçāruñ dibinè ourour*. — la campagne, être en délire, سايقلمق *sāïqlamaq*. — le tambour, طاول چالمق *dhavoul tchālmaq*. — les liquides, چالقتمق *tchālqatmaq*. — des mains, ال قاقمق *el qāqmaq*. — la mesure, la marquer, اصول طوتمق *ouçoul thoutmaq*. — Nettoyer, frapper avec une baguette, چبوقلمق *tchibouqlamaq*. — un tapis, بر قاليجه يی سلكمك *bir qālidjaï silkmek*. — le blé, تركهٔ خرمنك دوكمك *tèrèkeï khyrmendè deuymek*. — les cartes, اوبون كاغدلری قارشترمق *ouïoun kiāghydleri qārichturmaq*, t.

Battre, v. n., éprouver un mouvement d'agitation, دپرنمك *tèprenmek*. — Palpiter, دترمك *titrèmek*. — Le cœur lui bat, يوركی دتر *ïurègui titrer*. — Battre en retraite, se retirer, كرو چكلمك *guiru tchekilmek*, ou simpl. چكلمك *tchekilmek*.

— Il faut battre le fer quand il est chaud, il ne faut pas laisser échapper l'occasion, دمیری اسیجاق ایکن دوکمك کرك یعنی فرصت الله ایکن قاچرمامله *dèmïri escidjāq iken, deuïmek guèrek, i'ani fourçat eldè iken qātchurmāmalu.*

Se Battre, v. récip., دوکشمك *deuguchmek*, اورشمق *ouruchmaq*, t.

Battu, part., frappé, اورلمش *ouroulmich*, دوکلمش *deuïulmich*. — En parlant des yeux, کوزلری ماوی *gueuzlèri māvi*. — Battu (chemin), frayé, اشلنمك یول *ichlek ïol*, t.

Battue, s. f., recherche du gibier dans les bois, dans la plaine, اورمانلق شکار ارامقلغی *ormāndu chïkiār arāmaqlyghy*, t.

Bauche ou Bauge, s. m., enduit sur les murs, دیوار صواسی *dïvār sïvāci*, t.

Baudet, s. m., اشجك *èchèdjik*, قولان *qolān*, t.

Baudrier, s. m., قلج باغی *qilidj bāghy*, t.

Baudruche, s. f., صغر بغرسغك اوفه‌جق دریسی *sighyr baghirsaghuñ ouſadjiq dèrïci*, t.

Bauge, s. f., یبان طوکز یتاغی *ïabān douñouz ïatāghi*, t.

Baume, s. m., liqueur qui découle de certains arbres, بلسان یاغی *balèçān, balsān ïāghy*, ou simplem. بلسان *belèçān*. — de la Mecque, بلسان مکی *belèçāni mekki*. — du Pérou, بلسم هندی *belèsèmi hindi*. — de copahu, بلسم التعقیبة *belsem utta'qībet*. — de Judée, بلسم اسرایل *belècemi isrāïl*. — Onguent, مرهم *merhem*, vulg. *melhem*, pl. a. مراهم *merāhem*. — Herbe odoriférante, نعنه *n'anè*, t.

Baumier, s. m., arbre qui porte le baume, بلسان اغاجی *belèçān aghādji*, t.

Baux, pl. de Bail, voyez ce mot.

Bavard, e, s. et adj., کوزه *guèvezè*, t.; لافزن *lāfzen*, vulg. *lafazan*, p.; چالق اغزلو *tchālyq aghyzlu*, t.

Bavardage, s. m., کوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.; لاف و کذاف *lāf u guzāf*, ou simplem. لاف *lāf*, لافزنلق *lāfazanlyq*, p.-t.; قیل و قال *qīl ou qāl*, a.

Bavarder, v. a., چوق سویلمك *tchoq seuïlèmek*, کوزه‌لمك *guèvèzèlik it*, چکه چالمق *tcheñè tchālmaq*, لافزنلق ا *lāfazanlyq it*, a.-t.

Bavarderie, s. f., کوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.; یاکشاقلق *ïāñchāqlyq*, t.

Bavarois, se, adj. et s., باواریه‌لو *bāvārïalu*, t.

Bavaroise, s. f., boisson, بر جنس سدلو ایچکی *bir djins sudlu itchqy*, t.

Bave, s. f., صالیار *sālïār*, اغز صویی *aghyz souïi*, t.

Baver, v. n., صالیار دوکمك صالیاری اقتمق *sālïār deukmek*, *sālïāri aqytmaq*, t.

Bavette, s. f., petite pièce de toile que l'on met sur la poitrine des enfans, معصوم کوکسلکی *m'asoum*

gueugusligui, ou simpl. كوكسلكك *gueugusluk*, t.

Baveux, se, adj., qui bave, صاليارلو *sālīārlu*, t.

Bavière, état d'Allemagne, باواريه *bāvāría*, باوريه مملكتى *bāvaría memlèkèti*.

Bayer, v. n., اغزينى اچوب باقمق *aghezini atchup bāqmaq*. — Bayer aux corneilles, s'amuser à regarder en l'air niaisement, شاشقون كبى بوقارو باقمق *chāchqun guibi ïoqāru bāqmaq*, t.

Bazar, s. m., marché couvert, بازار *bāzār*, p.

Bdellium, s. m., gomme, مقل ازرق *mouqli ezraq*, مقل ازرق صمغى *mouqli ezraq samghy*, a.-t.

Béant, e, adj., ouvert, اغز آچق *aghez âtchyq*, t.

Béat, e, adj. (ironiquement), qui fait le dévôt, صوفى *sofi*, *sofou*, منافق *munāfiq*, a.

Béatification, s. f., action de béatifier les morts, تطويب الاموات *tathvibul emvāt*. — Dans le langage des Sophis, وصول *vuçoul*, a.

Béatifier, v. a., بر كمسنهٔ اوليا الله صره سنه قومق *bir kimesnèi evliā oullah syracinè qomaq*, a.-t.

Béatifique, adj., اسعاد ايدن *is'ād îden*, a.-t.

Béatitude, s. f., قوتاولق *qoutlulyq*, مباركلك *mubāreklik*, a.-t.; سعادت *sè'ādet*. — éternelle, سعادت ابديه *sè'ādeti ebèdiè*, خلد *khould*, a.

Beau, Bel, Belle, adj., كوزل *guzel*, t.; خوب *khoub*, زيبا *zibā*, p.; حسن *hacen*, جميل *djèmīl*, a. — Un beau cheval, بر كوزل آت *bir guzel āt*. — Un bel arbre, كوزل بر اغاج *guzel bir aghādj*. — Une belle femme, بر كوزل عورت *bir guzel'avret*. — Il fait beau, هوا كوزلدر *havā guzel dur*. — Prendre le plus beau, le meilleur, اك ايوسى ـ اك كوزلى آلمق *eñ eïuci*, *eñ guzeli âlmaq*. — Belle, pris substantivement pour amante, دلبر *dilber*, سوكولو *sevgulu*, t.; محبوبة *mahboubet*, a.

Beau, adv., en vain, نافله *nāfilè*. — Il a beau parler, نافله سويلر *nāfilè seuïler*. — Il a beau faire, نافله هرنه ايدرسه *her nè îdersa*, نافلة چالشور *nāfilè tchālichur*.

Tout Beau, interj. fam., ياوش ياوش *ïāvach ïāvach*, t.

Beaucoup, adv., چوق *tchoq*, t.; زياده *zīādè*, خيلى *khaïli*, p.-t.; بالا *bālā*. — Vous êtes de beaucoup plus grand que lui, سز اندن چوق بيوكسكز *siz ānden'tchoq buïuksiñyz*. — Beaucoup de monde, چوق آدم *tchoq âdem*. — Beaucoup de temps, خيلى زمان *khaïli zèmān*. — Il s'en faut de beaucoup, فرقى چوقدر *farqy tchoqtur*. — Il s'en manque de beaucoup, نقصانى چوقدر *noqsāni tchoqtur*.

Beau-Fils, s. m., celui dont on a épousé le père ou la mère, اوكى اوغلى اوغل *euguci oghli*, اوكى اوغلى *eugui oghoul*, t.; ربيب *rebib*, a. —

Beau-fils se prend aussi pour gendre, voyez ce mot.

Beau-Frère, s. m., celui dont on a épousé la sœur, قايين *qāïn*. — Frère du mari, ار قرنداش *er qarindāch*, t.; اخ الزوج *akh uzzevdj*, a. — Le mari de la sœur d'un homme, انشته *enichtè*. — Nom d'alliance de deux personnes qui ont épousé deux sœurs, بجاناق *badjānāq*. — Ils sont beaux-frères, بجاناقدرلر *badjānāqturler*.

Beau-Père, s. m., second mari d'une mère, اوكه اتا اوكی *euguè atā*, اوكی بابا *eugui bābā*, اوكی پدر *eugui pèder*. — Nom donné par le mari au père de sa femme, ou par la femme au père de son mari, قاين اتا *qāïn atā*, t.

Beaupré, s. m., mât à la proue d'un vaisseau, سرن ديركی *sèren dirègui*, t.

Beau-Temps, s. m., كوزل هوا *guzel havā*, آچق هوا *âtchyq havā*, a.-t.

Beauté, s. f., de forme et de couleur, كوزللك *guzellik*, t.; خوبلك *khoublik*, p.-t.; حسن *husn*, a.; جمال *djèmāl*, دلبرلك *dilberlik*. — d'homme, جلالت *djèlālet*. — de femme, حسن *husn*, لطافت *lèthāfet*, a. — La beauté du corps, بدنك حسن و ملاحتی *bedènuñ husn u melāhaty*. — du visage, چهرەنك كوزللكی *tchehrènuñ guzelligui*, محبوبەنك حسن *mahboubènuñ husnu bèhāci*. — Beauté de la taille, حسن قدّ *husni qadd*. — La beauté passe vite, كوزللك از وقت ايچنده صاوار *guzellik az vaqyt ïtchindè sāvār*, حسن و جمال سريع الزوالدر *husnu djèmāl sery' uzzavāldur*. — Beauté naturelle, حسن خلقی *husni khoulqy*, حسن طبعی *husni thab'y*. — d'emprunt, حسن عاريتی *husni 'ārièti*. — artificielle, ياپمه كوزللكی *ïāpma guzelligui*, t.; ساخته كوزلك *sākhtè guzellik*, p.-t.; حسن عملی *husni 'ameli*, حسن صناعی *husni sanā'ï*. — fade, دادسز كوزللك *dādsyz guzellik*. — Beauté journalière, حسن يكروزه *husni ïekrouzè*, حسن يكدمه *husni ïekdèmè*. — de l'esprit, عقلك لطافتی *'aqluñ lèthāfèti*. — de l'âme, لطافت نفس *lethāfèti nefes*. — de la voix, لطافت صوت *lethāfèti savt*, a.

Bec, s. m., d'oiseau, قوش بورنی *qouch bourni*, t.; منقار *minqār*, a. — de plume, قلم اوجی *qalem oudji*, a.-t.; سنّ القلم *sinn el-qalem*, a. — Bec crochu, منقار اعقف *minqāri a'qaf*. — d'aiguière, امزك *emzek*, ابريغك امزكی *ibrïghuñ emzègui*. — d'un alambic, انبيق لولەسی *embïq lulèci*. — Tenir quelqu'un le bec dans l'eau, l'amuser de vaines promesses, مواعيد بيهوده ايله اكلندرمك *mevā'ïdi bïhoudè ilè ëïlendurmek*.

Becabunga, s. m., ou cresson

de fontaine, صو تره‌سی *sou tèrèci*, صو کردمه‌سی *sou guœrdèmèci*, t.

Bécasse, s. f., یلوه قوشی *ielvè qouchou*, چولیق *tchulyq*, t.

Bécassine, s. f., کوچک یلوه قوشی *kutchuk ïelvè qouchou*, t.

Bec-de-Corbin, s. m., دو دو بورنی *dou dou bournou*. — Une canne à bec-de-corbin, قرغه بورن باشلو بر دکنک ـ عصا *qargha bouroun bāchlu bir deïnek*; *'açā*.

Bec-de-Grue, s. m., plante. Voyez Géranium.

Bec-Figue, s. m., oiseau, انجیر دیلن *indjïr dèlen*, انجیر قوشی *indjïr qouchou*, t.

Bêché, s. f., چپا بل *tchapā*, *bel*, t.

Bêcher, v. a., چپا ایله قازمق *tchapā ilè qāzmaq*, بللمك *bellèmek*. — Bêché, چپا ایله قازلمش *tchapā ilè qāzilmich*, t.

Béchique ou Pectoral, adj. et s., کوکسی کوکسه نافع *gueukusè nāfi'*, یومشدیجی علاج *gueukuci ïoumchadidji 'ylādj*, t.; دوای صدری *dèvāï saderïï*, pl. ادویه صدریه *edvïèï sadrïïè*, a.

Béconquille, s. f., racine, عرق الذهب *'yrq uzzèheb*, a.

Becquée, s. f., ce qu'un oiseau porte à ses petits, قوشك بورنیله یاوریسنه ویردیکی یم مقداری *qouchuñ bourounïlè ïāvroucïnè vïrdïgui ïem myqtāri*. — Un oiseau qui donne la becquée à ses petits, یاوریلرینه بورنیله یم ویرن قوش *ïāvroulèrïnè bourounilè ïem vïren qouch*.

Becqueter, v. a., قوش بورنیله زده‌لمك *qouch bourounilè zedèlèmek*, قعالیق *qaqālamaq*, t. — Se Becqueter, v. réc., se battre à coups de bec, بورن ایله اورشمق *bouroun ilè ouruchmaq*. — Se caresser avec le bec, قوشلر بری برلرایله اوپشمك *qouchlar biri birlerilè eupuchmek*, t.

Bedaine, s. f. (comiquement), gros ventre, پیوك قرن *buïuk qarn*, t.

Bedon, s. m., homme gros et gras, طوپاج *thopādj*, t.

Bedeau, s. m., قپوجی *qapoudji*, چاوش *tchiāvouch*, t.; محضر *mouhzir*, a.

Bédouin, s. m., arabe nomade, بدوی *bèdèvi*, pl. a. بداوی *bèdāvi*, a.

Beffroi, s. m., tour ou clocher d'où l'on fait le guet, où l'on sonne l'alarme, بکچی کوشکی *bektchi keuchki*. — La cloche même du beffroi, بکچی کوشکی چاکی *bektchi keuchki tchāñi*, t.

Bégaiement, s. m., پپدلمه *pèlèmè*, پلتکلك *pelteklik*, پپه‌یلك *pèpèïlik*, t.

Bégayer, v. a. et n., پلتکلمك *pelteklèmek*, پپدیلك ایتمك *pèpèïlik itmek*, پپکی سویلمك *pèpèyi seuïlèmek*, t.

Bègue, adj. et s., پلتك *peltek*, پپکی - پپه‌یی *pèpèyi*, t.; کچزبان *guetch zèbān*, p.

Bégueule, s. f., اونكو عورت *eunègu 'avret*, t.; شرسا *chersā*. — Faire la bégueule, انكسولمك كوستومك *eunègulik gueustermek*.

Bégueulerie, s. f., اونكولك *eunègulik*, t.; شراست طبعی *chèrācèti thab'y*, a. — On ne peut supporter sa bégueulerie, شراستی طبعنه تحمّل اولنمماز *chèrācèti thab'ynè tehammul olounamāz*.

Béguin, s. m., coiffe pour les enfans, چوجوق تاقیسی *tchoudjouq tāqyèci*, t.

Beige, s. f., sorte de serge en laine, صایه جنسی *sāïa djinsi*, نمد كچه *nèmed ketchè*, t.

Behen, s. m., racine, بان كوكی *bān keuki*, t.; بهمن *behmen*, a.

Béhen, arbre, voy. Ben.

Beignet, s. m., ارشته كوزلمه *erichtè gueuzlèmè*, t.

Beïlerbei, s. m., gouverneur général en Turquie; il y en a deux : l'un pour la Roumilie, روم ایلی بكلربكیسی *roumili beïlerbèïci*; et l'autre pour l'Anatolie, اناطولی بكلربكیسی *anatholy beïlerbèïci*.

Beilikdji, s. m., chef des trois bureaux de la chancellerie d'état à Constantinople, بكلكچی *beïliktchi*, t.

Bêlant, e, adj., ملهیجی *mèlèïdji*, t.

Bélédin, s. m., coton du Levant, بر جنس اناطولی پنبوغی *bir djins anāthoulou pamboughy*, t.

Bêlement, s. m., cri des moutons, ملمه ـ ملهمه *mèlèmè*, t.

Bélemnite s. f., pierre de lynx, حجرالسّاب *hadjer unnechchāb*, a.

Bêler, v. n., ملمك *melèmek*, t. ملّمك *mellèmek*, t.

Bel-Esprit, s. m., qui affecte de l'esprit, نكته بغلایجی *nuktè baghlaïdji*, p.-t.; نكتهدان *nuktèdān*, p.

Belette, s. f., كلنجك *guèlindjik*, سرعوب *ser'oub*, pl. سراعیب *serā'ïb*, a.

Belge, s. et adj., بلجیقالو *beldjíqālu*, t.

Belgique, s. f., بلجیقا *beldjíqā*, بلجیقا مملكتی *beldjíqā memlèkèti*, t.

Belgrade, capitale de la Servie, بلغراد *belghrād*. — Village du même nom dans une forêt à quatre lieues de Constantinople, بلغراد كوبی *belghrād keuï*.

Bélier, s. m., mâle de la brebis, قوچ *qotch*, t. — Premier signe du zodiaque, حمل برجی *hamel bourdji*, a.-t.; برج الحمل *bourdj ulhamel*. — Machine de guerre, دمر چوماق منجنیق *dèmir tchomāq mendjènïq*, a.-t.

Bélitre, s. m., كلحانی *kulhāni*, t.; ناكس *nākes*, p.

Bella-Dona ou Belle-Dame, s. f., plante vénéneuse, حشیشة الحمرة *hachîchet ul-hamrat*, s.

Belle-de-Jour, s. f. Voy. Hémérocale.

Belle-de-Nuit, s. f., fleur, گیجه صفا *guïdjè safā*, t.-a. Voyez Jalap.

Belle-Fille, s. f., fille du mari relativement à la femme, et fille de la femme par rapport au mari, اوكى قزى *eugui qyzy*, t.; ربيبة *rebîbet*, a. — La bru, كلين *guèlîn*, t.; كنة *kennet*, pl. كنايين *kènāïn*, a.

Bellement, adv., يواشجه *ïavāchdjè*, يواش يواش *ïavāch ïavāch*, t.

Belle-Mère, s. f., relativement aux enfans, la femme que leur père a épousée après la mort de leur mère, اوكى انا *eugui anā*, اوكى والدة *eugui vālidè*, t.; رابة *rābbet*, a. — Relativement au gendre, la mère de sa femme, قاين انا *qāïn anā*. — Relativement à une bru, la mère de son mari, قاين انا *qāïn anā*, t.

Bellerie, s. f., espèce de mirobolans, هليلج جنسى *helilèdj djinsi*, a.-t.

Belle-Soeur, s. f., nom donné par le mari à la sœur de sa femme, بالدز *bāldyz*. — Par la femme à la sœur de son mari, ينكه *ïenguè*. — Par un frère ou une sœur à la femme de son frère, كورمجه *gueurumdjè*. — Et à deux femmes qui ont épousé deux frères, ايلتى *ïlty*, t.

Belligérant, e, adj., مبارز *mubāriz*, a.-t. — Les deux puissances belligérantes, جنك اوزره اولان دول *djenk uzrè olān duvel*, دول محاربين *duvèli muhārebeïn*, دولتين مبارزين *devlèteïn mubārizeïn*, a.

Belliqueux, se, adj., جنكجى *djenkdji*, p.-t. — Nation belliqueuse, جنكاور ملت *djenguiāver millet*. — Humeur, disposition —, جبلت حربيّة *djibilleti harbïïè*. — Prince belliqueux, جنكاور پادشاه *djenguiāver pādichāh*, p.

Bellissime, adj. des deux genres, très-beau, پك كوزل *pek guzel*, t.; احسن *ahsen*; اجمل *edjmel*. — Sorte de poire, بر نوع ارمود *bir nev'y armoud*. — Espèce de tulipe, لاله جنسى *lālè djinsi*, t.

Belvéder, s. m., چارطاق *tchārthāq*, vulg. چارداق *tchārdāq*, p.; فوقانى كوشك *fevqāni keuchk*, a.-t.

Ben et Behen, s. m., arbre ou chicot d'Arabie, شجر البان *chèdjer ul-bān*, a.; سورقون اغاجى *sorqoun aghādji*, بن اغاجى *ben aghādji*. — Noix de ben, سرقون تخمى *sorqoun tokhmy*. — Huile de ben, بان ياغى *bān ïāghy*, t.

Bénédicte, s. m., électuaire purgatif, خوشلق ايله يوركسوريجى علاج *khochlouq ilè ïurek suridji ylādj*, t.

Bénédiction, s. f., vœux en faveur de quelqu'un, خير دعا *khaïr dou'ā*, دعاى خير *dou'āï khaïr*, au pl. ادعيهٔ خيريه *ediïeï khaïrïè*, تبرّك *tèberruk*, بركة *bèrèket*. — Grâces, faveurs du ciel, تبرّك ربّانى *tèberruki rabbāni*, تبركات ربّانيه *teberrukiāti rabbānïè*, a.; اللهك كرمى *allahuñ kèrèmi*. — Recevoir la bé-

nédiction de quelqu'un, بركمسندنك خير دعاسنى آلمق *bir kimesnènuñ khaïr dou'ācini ālmaq.* — Homme qui est en bénédiction, dont on ne cesse de bénir la mémoire, خير دعا ايله ذكر اولنور آدم *khaïr dou'ā ilè zikr olounour âdem.* — Bénédiction se dit aussi quelquefois pour abondance de biens, هر شيك كثرتى *her cheïuñ kesrèti.* — C'est une vraie bénédiction, محض بركتدر *mahzi bèrèkettur.*

Bénéfice, s. m., profit, avantage, فايدك *fāïdè*, نفع *nef'*, منفعت *menfa'at.* — Titre ecclésiastique accompagné de revenus, رهبان زعامتى *rouhbān z'yāmèti.* — Posséder un —, بر زعامته متصرّف او *bir z'yāmetè mutèçarryf ol.*

Bénéficiaire, s. m., حصّه‌دار *hissèdār*, a.; فايدك طوتيجى *fāïdè thoutidji*, a.

Bénéficial, e, adj., زعامته متعلق *z'yāmètè mutè'allyq*, a.-t.

Bénéficier, s. m., زعامت صاحبى *z'yāmet sāhibi*, a.-t.

Bénéficier, v. n., tirer profit, فايدك ا *fāïdè it*, a.-t.

Benêt, adj. et s. m., niais, sot, ابله *ebleh*, a.; بون *beun*, t.

Bénévole, adj., bien disposé, ايولكك صانيجى *ëïulik sānidji*, t.; موافق *muwāfyq*, خير استيجى *khaïr istëïdji*, a.-t.

Bender, ville de la Bessarabie, بندر *bender.*

Bengale, contrée de l'Inde, بنكاله *benguiālè.*

Béni, e, adj., مبارك *mubārek*, a.

Bénignement, adv., طاتلولق - خوشلق ايله *thatlulyq, khochlyq ilè*, لطف ايله *louthf ilè*, a.-t.; بالرّفق والملاينة *birryfq vel mulāïenet*, a.

Bénignité, s. f., ايولكك - ايلكك *ëïulyk*, طاتلولق *thātlulyq*, خوشلق *khochlyq*, t.; رفق *ryfq*, حلم *hylm*, ملايمت *mulāïenet*, ملاطفت *mulāthefet*, لطف *louthf*, a.

Bénin, nigne, adj., doux, humain, طاتلو *thātlu*, يواش *ïavāch*, ليّن *leïn*, حليم *halim.* — D'une excessive tolérance, رضاجو *rizādjou*, a.-p. — Au figuré, favorable, propice, موافق *muwāfyq*, مساعد *muçā'yd.* — Astre bénin, نيكو آختر *nikïou ākhter*, p.

Bénir, v. a., consacrer au culte, تقديس ا *taqdis it*, مبارك ا *mubārek it.* — En parlant des pères et des mères qui donnent la bénédiction à leurs enfans, دعا ا *dou'ā it.* — Bénir des choses, تبريك - تسميت ا *tebrik, tesmit it*, a.-t. — Bénir les assistans, leur donner la bénédiction, مباركلمك *mubāreklèmek.* — Faire prospérer, en parlant de Dieu, موتلو قلمق *moutlu qylmaq.* — Que Dieu vous bénisse, بركات وبرسون *bèrèkiāt versoun.* — Que Dieu bénisse vos soins, الله حسن همتكزه

يمن و بركت احسان ايليه *allah husni himmètiñyzè ïumnu bèrèket yhsān eïlèïè.* — Dieu vous bénisse (se dit à quelqu'un qui éternue), خير اوله *khaïr ola.* — A un pauvre pour marquer qu'on n'a rien à lui donner, الله ويره *allah vïrè.*

Bénir, louer, rendre grâce, شكر ا *chukr it*, تشكر ا *techekkur it.* — Tout le monde vous bénit, عالم سكا شكر ايدر *'âlem sañā chukr ider.* — Bénir un souverain, رحمت اوقومق *rahmet oqoumaq*, رحمت ايله ياد ا *rahmet ïlè ïād it.* — Je bénis le jour et le lieu où je vous ai vu, سزك ديدارگزه مظهر اولديغم محل و وقته رحمت اوقورم - رحمت ايله ياد ايدرم *sizuñ dïdāruñyzè mazher oldoughoum mahal u vaqtè rahmet oqouroum, rahmet ïlè ïād iderum*, t.

Bénit, e, part., مبارك *mubārek*, مقدس *mouqaddes.* — Pain bénit, نان مبارك *nāni mubārek.* — Eau bénite, ماء مقدس *mā'i mouqaddes*, a.

Bénitier, s. m., مبارك صو قويه جق طاس *mubārek sou qoïadjaq thās*, t.

Benjamin, s. m., enfant préféré à d'autres, ولد محبوب *vèlèdi mahboub*, بنيامين *beniāmïn*, a.

Benjoin, s. m., عسلبند *'acilbend*, a.-p.

Benoite, s. f., plante, حشيشة مباركة *hachïchet mubārèket*, a.

Béquillard, s. m., دكنكله كزن قوجامان *dëïneguilè guèzen qodjāmān*, t.

Béquille, s. f., قولتق دكنكي *qoltouq dëïnègüi*, طيانه جق دكنك *dhaïānadjaq dëïnek*, t.; عكازه *'akkiāzè*, a.

Béquiller, v. n., قلتق دكنكه طيانمق *qoltouq dëïnëïè dhaïānmaq*, دكنكه طيانرق يوريمك *dëïnègüè dhaïānaraq ïurïmek*, t.

Berberis, s. m., بربريس *berberïs*, زرشك *zirichk.* Voyez Épine-Vinette.

Bercail, s. m., bergerie, مانده *māndra*, قيون آغيلي *qoïoun āghylï*, t.; حظيره *hazïrè*, a.

Berce, s. f., plante, اسقندفليون *asqantefliïoun*, اسفندليون *asfendeliïoun*, a.

Berceau, s. m., lit d'enfant à la mamelle, بشك *bechik*, كهواره *kehvārè*, p.; مهد *mehed*, a. — Enfant encore au berceau, هنوز بشيكلكي چوجوق *henouz bechïkdèki tchoudjouq.* — Dès le berceau, pour dire dès l'enfance, عهد صباوتدنبرو *'ahti sabāvettenberu.* — Au berceau, en bas âge, ايام طفوليتنك *eïïāmi thoufoulïïettè.* — Au figuré, lieux où une chose a pris naissance, اصل *asl*, مطلع *mathla'*, منبع *memba'*, مولد *mevled*, منشأ *menchā'e.* — La Grèce ancienne a été le berceau des arts et des sciences, يونان مملكتي علوم و فنونلرك مولدي اولمش *ïounān memlèkèti 'ouloumü funoun-*

leruñ mevlèdi olmuch. — Berceau de jardin, كولكه‌لـــك *gulguèlyq.* — couvert de vigne, اصمه‌لق *asmalyq*, اصمه چارطاغی *asma tchārdhāghy*, اوستی اورتولو قهریّه *ustu curtulu qamèrïïè*, t.

Bercer, v. a., بشك صاللمق *bechiq sāllamaq*, ou بـــشـــــك صاللاندرمق *bechik sallāndurmaq.* —Amuser de paroles, d'espérances, سوز ايله الداتمق *seuz ilè aldātmaq.* مأمولات بيهوده ايله اكلندرمك *mèèmoulâti bïhoudè ilè ëiglendurmek*, مواعيد عرقوبيّه ايله اكلندرمك *mèvā'ydi 'arqoubïïè ilè ëiglendurmek*, اوزاغه صالمق *ouzāgha sālmaq.* — Se Bercer de, v. réfl., se nourrir d'espérances vaines, بيهوده اميد بغلمق *bïhoudè umïd baghlamaq*, p.-t.

Bergamote, s. f., orange très-odorante, بر نوع پورتغال *bir nev'i portoughāl.* — Espèce de poires, بك ارمودی *beg armoudi*, t.

Berge, s. f., بر چايك ياخود بر خندغك صرب اولان كنارلری *bir tchāïuñ, ïākhod bir khandaghuñ sarp olān kenārlèri*, t.; سدّ *sedd*, a.

Berger, ère, s., چوبان *tchobān*, p.-t. — Bergère, espèce de grand fauteuil, قولتقلو صندالیه *qoltouqlu sandālïè*, t.

Bergerie, s. f., مندره *māndra*, قويون ماندره‌سی *qoïoun māndracï.* — On dit proverbialement : Enfermer le loup dans la bergerie, c'est-à-dire fermer une plaie avant d'en avoir fait sortir tout ce qui est nuisible; ou laisser quelqu'un dans un lieu où il peut nuire, قوردی قويون ماندره‌سنك قپاتمق *qourdy qoïoun māndracïndè qapātmaq.*

Bergeronnette, s. f., petit oiseau blanc et noir qui suit les troupeaux, چوبان الدانقجی *tchobān āldānqydji*, قويرق صالان قوش *qoïrouq sālān qouch*, t.

Berlue, s. f., éblouissement passager, كوز بولانقلغی *gueuz boulānyqlyghy*, t.; زبغار بصری *zïghār baçary*, a.

Béril, voyez Béryl.

Berlin, capitale de la Prusse, برلين *berlïn*, برلين شهری *berlïn chehri*, پروسيا دولتنك دار الملكی *proucïā devlètinuñ dār ul-meliki.*

Berline, s. f., هنطو قسمی *hintov qysmy*, t.

Berner, v. a., faire sauter quelqu'un en l'air par le mouvement d'une couverture, بر كمسنه‌يی بر يورغان اوزرنك صچراتمق *bir kimesnëïi bir ïorghān uzèrindè sytchrātmaq*, صاللمق *sāllamaq.* — Au figuré, se moquer de quelqu'un, مسخره‌يه آلمق *maskharaïè âlmaq*, a.-t.

Berneur, s. m., ذوقلنيجی *zevqlenïdji*, t.

Béryl ou Aigue-Marine, s. m., pierre précieuse, كوك ياقوتـــی *gueuk ïāqouti*, بزادی ارزق *bezādi erzaq*, t.; حجر الارزق *hadjer ul-erzaq*, a.

Besace, s. f., داغارجق *dāghārdjyq*, توربه - طوربه *thorba*, توبره *tobra*, t.; شلاق *chellāq*, a.

Besacier, s. m., t. de mépris, qui porte la besace, داغارجق كوتوربجى *dāghārdjiq gueuturídji*, t.

Besicles, s. f. pl., كوزلك *gueuzluk*, t.

Besogne, s. f., ايش *ich*, t.; خدمت *khydmet*. — Une rude besogne, آغر برايش *āghyr bir ich*. — S'occuper de sa besogne, ايشنه مشغول اول *ichinè mechghoul ol*. — Il fait plus de bruit que de besogne, شماطه‌سى ايشندن زياده در *chamāthaci, ichinden zīādè dur*.

Besoin, s. m., احتياج *ihtiādj*, حاجت *hādjet*. — naturel, قضاى حاجت *qazāï hādjet*, a. — Indigence, احتياج *ihtiādj*, ضرورت *zarouret*. — Nécessité, لزوم *luzoum*, a. — Faire ses — حاجته وارمق, چشمه‌يه كتمك *hādjètè vārmaq, tchechmèïè guitmek*, a.-p.-t. — J'ai besoin, احتياجم وار *yhtiādjum vār*. — Au besoin, وقت حاجتنه *vaqti hādjettè*.

Bessarabie, s. f., بوجق *boudjaq*, t.

Bestial, adj., وحشى *vahchi*, بهيمى *behímí*, حيوانى *haïvāni*, a.

Bestialement, adv., حيوان كبى *haïvān gubi*, حيوانجه *haïvāndjè*, a.-t.

Bestialité, s. f., حيوانلق *haïvānlyq*, حيوان ايله جماع *haïvān ilè djimā'*, a.-t.

Bestiaux, s. m. pl., حيوانات *haïvānāt*, دواب *devāb*, a. — Voyez Bétail.

Bestiole, s. f., petite bête, حيوانجق *haïvāndjiq*. — Au figuré, jeune personne qui a peu d'esprit, عقلى از اولان قيز *'aqly az olān qyz*, t.

Bétail, s. m., حيوانلر *haïvānlar*, حيوان قسمى *haïvān qrsmi*. — Gros —, ايرى حيوانلر *iry haïvānlar*. — Menu —, اوفاق حيوانلر *onfāq haïvānlar*. — Bétail gros et menu, مواشى *mevāchi*, حيوانات *haïvānāt*, طوارلر *dhavārlar*, a.-t.

Bête, s. m. fam., très-bête, بودالا *boudālā*, t.; پك حيوان *pek haïvān*, t.-a.

Bête, s. f., animal irraisonnable, حيوان *haïvān*, جانور *djānver*, vulg. *djanvar*.

Bête, s. f. et adj., personne stupide, حيوان *haïvān*, احمق *ahmaq*, بون *bevn*, سفيه *sefih*, a. — Bête de somme, طوار *dhavār*, يوك طوارى *iuk dhavāri*, باركير *bārguir*, vulg. *beguir*, p. — sauvage, وحشى حيوان *vahchi haïvān*. — privée, domestique, اوده بسلنمش حيوان *evdè beslenmich haïvān*. — à cornes, بوينوزلى حيوان *boïnouzlu haïvān*. — féroce, يرتيجى حيوان *ïrtídji haïvān*. — Animaux féroces en général, سباع وحوش *sibā', vuhouch* a.

Bête noire, au fig., personnage que l'on déteste, مكروه اولان كيمسنه *mekrouh olān kimesnè*, a.-t.

Bétel, s. m., plante, پان *pān*, p.; تمبول *temboul*, a.-t.

Bêtement, adv., احمقلغله *ahmaqlighilè*, حیوانجه *haïvāndjè*, a.-t.

Bethléem, village de Palestine, بیت اللحم *bèït ullahm*.

Bêtise, s. f., défaut d'intelligence, حیوانلق *haïvānlyq*, اشکلك *èchèklik*, t.; عقلسزلك *'aqlsyzlik*, بودالق *boudālalyq*. — Action ou propos qui annonce la bêtise, حماقت *hamāqat*. — Il a dit une bêtise, بر حماقت سویلدی *bir hamāqat seuïlèdi*.

Bétoine, s. f., کسترہ *kestèrè*, t.

Bette, s. f., plante potagère, پازی *pāzi*, t.

Betterave, s. f., پانجار *pāndjār*. — Sucre de —, پانجار شکری *pāndjār chekeri*, t.

Beuglement, s. m., بوکوریش *beuürèch*, کومورمه *gumurmè*, بوکرمه *beugurmè*. — des bœufs et des vaches, اوکوز و اینکلرك بوکرمه‌سی *eukuz vè ïnèklèruñ beugurmèci*.

Beugler, v. n., en parlant du cri des bœufs et des vaches, بوکورمك *beuürmek*, کومورمك *gueumurdèmek*. — Au fig., jeter les hauts cris, باغرمق *bāghyrmaq*. — Il se mit à beugler, باغرمغه باشلادی *bāghyrmagha bāchlādi*.

Beurre, s. m., صای یاغی *sāï ïāghy*. — frais, تره یاغی *tèrè ïāghy*. — fondu, سوزلمش یاغ *suzulmuch ïāgh*. — salé, طوزلو یاغ *thouzlu ïāgh*. — Pot à beurre, یاغ بوطنه‌سی *ïāgh pothnaci*, t.

Beurré, s. m., sorte de poire fondante, یاغ ارمودی *ïāgh armoudi*, صولو ارمود *soulu armoud*, t.

Beurrée, s. f., tartine de beurre, تره یاغلو اتمك دیلمی *tèrè ïāghlu etmek dïlimi*, t.

Beurrer, v. a., تره یاغ ایلمه *tèrè ïāgh ilè terbïè it*, t.

Beurrier, ère, adj. et s., تره یاغجی *tèrè ïāghdji*, یاغجی *ïāghdji*.

Bévue, s. f., غلط *ghalat*, سهو *sehv*, a.; یاکلمه *ïāñilma*, t.

Bey, s. m., seigneur turc, gouverneur d'un district, tout étranger de considération, بك *beg*. — Le bey Moustafa, مصطفی بك *mousthafa beg*. — Monsieur l'ambassadeur —, ایلچی بك *iltchi beg*.

Bézestan, s. m., marché couvert en Turquie, بزستان *bezistān*, t.

Bezoard, s. m., پادزهر *pādzèher*, vulg. *panzehir*, p.

Biais, s. m., obliquité, اکریلك *egrïlik*, انحراف *inhirāf*, a. — Au fig., moyen détourné, طولاشمه *dholāchma*, t.; اکری حرکت *egri hareket*, t.-a. — De Biais, adv., obliquement, ارقورو - ارقوری *arqourou*, یانکی *ïāmbegui*, t.

Biaisement, s. m., marche en biaisant, اکری کتمکلك *egri guitmeklik*. — Détour pour tromper, طولاشمقلق *dholāchmaqlyq*, حیله *hilè*, حیله کارلق *hilè kiārlik*.

Biaiser, v. n., aller de biais, اکری کتمک *egri guitmek*. ارقوری کتمک *arqouri guitmek*. — Employer la finesse, حیله کارلق ا *hîlè kiārlyq it*, a.-p.-t.

Biaiseur, s. m., homme qui biaise, اکری حرکت ایدیجی *egri hareket îdîdji*, t.; حیله‌کار *hîlèkiār*, a.-p.

Biberon, s. m., homme qui aime à boire, ایچقیجی *itchiqîdji*, بکری *bekri*. — Petit vase, ابریجق *ibrîdjiq*, مشربه *machrapa*, a.

Bible, s. f., توراة *tevrāt*, کتاب مقدّس *kitābi mouqaddes*, a.

Bibliographe, s. m., کتابلرك اسم و قیمتنه واقف *kitāblarun ismu qymètinè vāqyf*, a.-t.

Bibliographie, s. f., فنّ کتبیه *fenni koutoubîiè*, a.-t.

Bibliomane, s. m., کتاب دلیسی *kitāb dèlucy*, a.-t.

Bibliomanie, s. f., کتاب هوسی *kitāb haveci*, a.-t.

Bibliophile, s. m., کتابلر سویجی *kitābler sèvîdji*. Voy. Bibliomane.

Bibliothécaire, s. m., کتب خانه‌جی *koutoub khānèdji*, a.-p.-t.; کتابخانه ناظری *kitābkhānè nāziri*, حافظ کتب *hāfizi kiutoub*, a.

Bibliothèque, s. f., کتابخانه *kitābkhānè*, a.-p.

Biche, s. f., کیك صغنی *gueik sighyni*, اهو دیشیسی *âhou dichîci*.

Bicoque, s. f., پلانقه ـ پلانقه غیر معمور و کوچك *palānqa*, t.; قصبه *ghaïr ma'mour vè kutchuk qassaba*, a.-t.

Bidet, s. m., petit cheval, بارکیرجك *bārguîrdjik*, vulg. *bèguirdjik*, مدللی *mîdîlli*. — Cuvette de propreté, نظافته مخصوص بر نوع لکن *nezāfetè makhsous bir nev'y leïen*, a.-t.

Bidon, s. m., عسکره مخصوص صو قابی *'askèrè makhsous sou qābi*, a.-t.

Bien, s. m., ce qui est utile, avantageux, ایولك *eïulyk*, t.; فایدك *fāïdè*, خیر *khaïr*, نفع *nef'*. — Vertu, صلاح *salāh*, a.; نیکوکاری *nîkioukiāri*. — Action bonne, ایو عمل *eïu 'amel*. — Faire du bien, être utile (en parlant des choses), فایدك ا *fāïdè it*, نافع او *nāfi' ol*. — Faire le bien, ایولك اتمك ـ ایلمك *eïulik itmek*, *eïlèmek*. — Vouloir le bien de quelqu'un, ou du bien à quelqu'un, بر کیسنه‌نك ایولکنی استمك *bir kimesnènun eïliguini istèmèk*. — Service, bienfait, احسان *ihsān*, pl. احسانات *ihsānāt*, نعیت *n'ymet*, pl. نعم *ni'am*. — Faire du bien à quelqu'un, بر کیسنه‌نك حقنده ایلك ا *bir kimesnènun haqqindè eïlik it*. — Homme de bien, ایو آدم *eïu âdem*, صالح آدم *sālih âdem*, a.-t. — Fortune, richesse, avoir, وارلق *vārlyq*, t.; مال *māl*, pl. a. اموال *emvāl*; مالك *mālek*, رزق *ryzq*, ارزاق *erzāq*, a. — Un homme qui a de grands biens, مال مالدار آدم *māldār âdem*,

صاحبی *māl sāhibi*. — Amasser de grands biens, مال دیوشرمک *māl dīvchirmek*. — Il a dissipé son bien, ماملکنی تلف اتدی *māmelèguini telef itti*.

Bien, adv., beaucoup, چوق *tchoq*, خیلی *khaïli*, قتی چوق *qaty tchoq*. — Il y a bien du temps, خیلی زمان وار *khaïli zèmān vār*. — Il y a bien long-temps que, خیلی مدّتدرکه *khaïli muddetturki*. — Il y a bien du monde, چوق آدم وار *tchoq âdem vār*. — Très-bien, پک کوزل *pek guzel*, پک ایو *pek eïu*. — Soyez le bien-venu, خوش کلدک ـ صفا کلدک *khoch guelduñ, safā guelduñ*; à quoi l'on répond en turc : خوش بولدق *khoch bouldouq* (bien trouvé). — Vivre bien d'accord avec quelqu'un, خوش کچنمک *khoch guètchinmek*. — Bien vivre, passer ses jours dans l'aisance, ایو کچنمک *eïu guètchinmek*, t. — Bien que, quoique, کرچه *guertchi*, p. — Bien loin de, au lieu de, tant s'en faut que, قانك قالدی *qānda qāldi*, vulg. *handa qaldi*, فرقی چوقدر *farqy tchoqtur*.

Bien, adj., ایو *eïu*, t.; خوش *khoch*, p. — Bien fait, کوزل *guzel*, ظریف *zarif*, a.; ایو انداملو *eïu endāmlu*, p.-t.; صاحب وجاهت *sāhyb vidjāhet*. — C'est une bien belle femme, پک کوزل بر عورتدر *pek guzel bir 'avrettur*.

Bien-Aimé, adj. et s., سوکولو *sevgulu*, t.; محبوب *mahboub*. — Au féminin a., la bien-aimée, محبوبه *mahboubè*, معشوقه *m'achouqa*, a.

Bien-Aise, adj., محظوظ *mahzouz*, a.; خشنود *khochnoud*, p.

Bien-Dire, s. m., langage poli, فصاحت اللسان *fèçāhat ul-liçān*, a.

Bien-Être, s. m., fortune aisée, یسر *iusr*, یسار *iccār*, غنا *ghynā*, وسعت *vus'at*. — Situation agréable de corps et d'esprit, خوشحال *khochhāl*, p.-a.; خوشدارلك *khochdārlik*, p.

Bien-Faire, v. a., s'acquitter de son devoir, ایو ایشلمك *eïu ichlèmek*, t.; اتمام خدمتنی *itmāmi khyzmetini it*, a.-t. — Faire de bonnes œuvres, pratiquer la vertu, اعمال صالحه *a'māli sāliha it*, a.-t.

Bienfaisance, s. f., ایولك *eïulyk*, ایلك *eïlyk*, t.; جومردلك *djeumerdlyk*, احسان *ihsān*, انعام *in'ām*.

Bienfaisant, e, adj., ایولك ایدیجی *eïulik ïdïdji*, نیکوکار *nīguioukiār*, p.; محسن *muhsin*, منعم *mun'im*, a.

Bienfait, s. m., ایولك *eïulik*, t.; احسان *yhsān*, لطف *louthf*, نعمت *n'iimet*, a.

Bienfaiteur, trice, s., ایولك ـ کرم ایدیجی *eïulik, kerem ïdïdji*, a.-t.; کریم *kerīm*, ولی النعم *vèli unni'am*, a.

Bien-Fonds, s. m., immeuble, ملك *mulk*; pl. املاك *emlāk*, عقارات *'aqārāt*, a.

Bienheureux, se, adj., سعادتلو *se'ādetlu*, سعید *sa'id*, جنت مکان *djennet mekiān*, a. — Le séjour des bienheureux, بهشت *bihicht*, p.

Biennal, e, adj., ایکی سنه سورر *iki senè surer*, t.

Bienséance, s. f., ادب *edeb*, ارکان یول *iol erkiān*, ارکان *erkiān*, a.-t.; لیاقت *liāqat*, a.; یقشقلق *iaqichiqlyq*, t.

Bienséant, e, adj., ادبلو *edeblu*, مناسب *munācib*, a.; سزا *sezā*, p.

Bientôt, adv., یقینلق *iaqīndè*, a.-t.; عنقریب *'anqarīb*, a.; چابوک *tchāpouk*, p.

Bienveillance, s. f., خیرخواهلق *khaïrkhāhlyq*, a.-p.-t.; عاطفت *'āthyfet*, a.

Bienveillant, e, adj., خیرخواه *khaïrkhāh*, p.

Bienvenu, adj., regardé d'un bon œil, مقبول *maqboul*, a. — Il est bienvenu du peuple, خلق انی سور *khalq anī sever*. — Soyez le bienvenu, خوش کلدک صفا کلدک *khoch guelduñ safā guelduñ*.

Bienvenue, s. f., heureuse arrivée, خوش کلمه *khoch guelmè*, p.-t.; قدوم *qoudoum*, ورود مسعود *vuroudi mas'oud*, a.

Bienvenue, entrée dans un corps, ادخال *idkhāl*, دخول *dukhoul*, a.; خوش آمدی *khoch āmèdi*, p. — Payer sa bienvenue, منصب مانصوب بخشیشی ویرمک *mançoub bakhchichi vīrmek*, a.-p.-t.

Bière, s. f., cercueil, تابوت *tābout*, p.-t.-a. — Espèce de boisson, ارپه صویی *arpa souïi*, بیره *bīra*, t.

Biffer, v. a., چزمک *tchizmek*, رسید ا *ricīd it*, a.-t.

Bigame, s. et adj., ایکی اورتلو *iki 'avretlu*, ایکی اولو *iki evlu*, t.-a.; وسنی *vesni*, a.

Bigamie, s. f., ایکی اورتلولق *iki 'avretlulik*, t.-a.

Bigarade, s. f., اکشی ترنج *ekchi touroundj*, a.-t.

Bigarré, e, adj., الاجه *alādja*, الاجه بولاجه *alādja boulādja*, t.

Bigarreau, s. m., تراغانه کراز *trāghāna kirāz*, t.

Bigarreautier, s. m., تراغنهٔ کراز اغاجی *trāghana kirāz aghādji*, t.

Bigarrer, v. a., الاجه لامق *alādjalamaq*, t.

Bigarrure, s. f., الاجه لق *alādjalyq*, رنک اوبغونسزلغی *renk ouïghounsyzlyghy*, t.

Bigle, s. et adj., louche, شاشی *chāchi*, شاشی کوزلو *chāchi gueuzlu*. — Sorte de chien de chasse, برجنس آو کوپکی *bir djins āv keupègui*, t.

Bigler, v. n., شاشی بقمق *chāchi baqmaq*, کورمک *gueurmek*, t.

Bigot, e, adj., faux dévot, صوفی *sofou*, منافق *munāfyq*. — Fanatique, متعصب *mute'assyb*, a.

Bigoterie, s. f., dévotion outrée, صوفیلق *sofoulyq*, a.-t. — Hypocrisie, ریا *riā*, a.; منافقلق *munāfiqlyq*, a.-t.

Bijou, s. m., جوهر *djevher*, a.

Bijouterie, s. f., جواهر *djevā-*

hir, a. — Métier de bijoutier; جواهرجيلق *djèvāhirdjīlyq*, a.-t.

Bijoutier, s. m., جواهرجي *djèvāhirdji*, a.-t.

Bilan, s. m., پوصله *pousla*, t.

Bilboquet, s. m., حاجي ياتمز *hādji ïātmaz*, t.

Bile, s. f., صفرا *safrā*, a.; اود *eud*, t. — Au fig., colère, échauffer la bile de quelqu'un, صفرايي بولاندرمق *safrāï boulāndurmaq*. — Sa bile s'est échauffée, صفراسي بولاندردي *safrāci boulāndurdy*.

Bilieux, se, adj., صفروي *safrevi*, a.; تيز مزاج *tīz mizādj*, p.-a.

Billard, s. m., jeu, بيلارت *bīllārt*, بيلارت اوينسي *bīllart oïouni*, t.

Bille, s. f., طوپجغز *thopdjighīz*, يوالق *ïouvālaq*. — Bille de billard, بلارت طاشي *bīllārt thāchi*, t.

Billet, s. m., petite lettre, تذكره *tezkèrè*, ورقه *varaqa*, شقه *chouqqa*, a. — Promesse par écrit de payer, دين تذكرهسي *deïn tezkèrèci*. — Effet public, كاغد تعيينى *kiāghyd ta'ïini*. — Marque pour entrer dans quelque endroit, بر يره كيرمك ايچون اذن كاغدي *bir ïèrè guïrmek itchoun izin kiāghydi*.

Billevésée, s. f., بوش لاقردي *boch lāqyrdi*, t.

Billion, s. m., mille millions, بيك ميليون *bīn mīlīoun*, t.

Billon, s. m., پول *poul*, بقر اوفاق پارهسي *baqir oufāq pāraci*.

Billoner, v. n., كچمز اقچهيي كچر اقچه يرينه ويرمك *guetchmez aqtcheï guetcher aqtchè ïerīnè vīrmek*, t.

Billot, s. m., طومروق *thoumrouq*, كوتك *keutuk*, t.

Binaire, adj., composé de deux unités, ايكي رقملو *īki raqamlu*, t.; مثنى *mucenna*, a.

Biner, v. a., طپراغي ايكي كرّه بللمك *thoprāghy iki kerrè bellèmek*. — la vigne, باغي چاپهلمق *bāghy tchāpalamaq*, t.

Biographe, s. m., سيرت نويس *sīret nuvis*, a.-p.

Biographie, s. f., سيرت *sīret*, ترجمه *terdjemè*, نامهٔ اعمال *nāmeï a'māl*, p.-t.

Biographique, adj., سيرته دائر *sīrètè dā'ïr*, a.-t.

Bipède, s. m., ايكي اياقلو *īki aïāqlu*.

Biqué, s. f., كچي *ketchi*, t.

Bis, e, adj., noirâtre, قرهجه *qaradjè*, كول رنكي *kul rengui*, سياه *siāh*. — Pain —, سياه اكمك *siāh ekmek*, t.

Bis, adv., ايكي كرّه *iki kerrè*, بر دخي *bir dakhi*, t.

Bisaïeul, s. m., père de l'aïeul, دده‌نك باباسي *dèdènuñ bābāci*, دده‌نك دده‌سي *dèdènuñ dèdèci*, t.; جدّ ثاني *djeddi sāni*, a.

Bisaïeule, s. f., بيوك والده‌نك اناسي *buïuk vālīdènuñ anāci*, t.-a.

Bisannuel, le, adj., ایکی ییللق *iki ïyllyq*, ایکی سنه سورر *iki senè surer*, t.

Bisbille, s. f., چکش *tchekich*, t.; نزاع *nizā'*, a.

Bis-Blanc, adj., سیاهه مائل *siāhè māïl*, a.-t.

Biscaïen, s. m., بر نوع اوزون تفنك *bir nev'y ouzoun tufenk*, t.-a.

Biscornu, e, adj., اسلوبسز *ousloubsyz*, اورانسز *orānsiz*, t.

Biscotin, s. m., بر جنس یوارلق پکسمات *bir djins ïouvārlaq peksimāt*, t.

Biscuit, s. m., pâtisserie, کورك *guevrek*. — de mer, پکسمت پکسمات *peksimet* ou *paksimāt*, t.

Bise, s. f., قش یلی *qich ïeli*, پویراز *poïrāz*, t.

Biser, v. a., devenir noir, سیاهلنمق *siāhlanmaq*, a.-t.; قرارمق *qarārmaq*. — Dégénérer, بوزلمق *bozoulmaq*. — Reteindre une étoffe, بر قماشی تکرار بویاتمق *bir qoumāchi tekrār boïātmaq*, t.

Biset, s. m., pigeon, تخته کوکرجینی *takhta gueuguerdjïni*, t.

Bismuth, s. m., مرقشیطه *marqachïtha*, a.

Bisquain, s. m., peau de mouton en laine, یوکلو قیون دریسی *ïuñlu qoïoun derïci*, t.

Bisquer, v. n. fam., se fâcher, کوجنمك *gudjenmek*, کوسمك *kusmek*, t.

Bissac, s. m., هکبه *heïbè*, t.

Bissexte, s. m., jour ajouté tous les quatre ans au mois de février, هر بر درت سنه‌ده ماه شباطه ضم اولنمش یوم *her bir dort senèdè māhi chubāthè zamm olounmich ïevm*.

Bissextil, e, adj., intercalaire, کبیسه *kèbïcè*. — Année —, سال کبیسه *sāli kèbïcè*, p.-t.

Bistorte, s. f., plante, قورد پنچه‌سی *qourd pentchèci*, t.

Bistouri, s. m., جراح کزلکی *djerrāh kezlègui*, a.-p.

Bistré, s. m., قورم بویاسی *qouroum boïāci*, t.

Bithynie, s. f., بوتینیا *boutïnïā*, خداوندکار سنجاغی *khoudāvendiguiār sandjāghy*.

Bitume, s. m., یرساقزی *ïer sāqyzi*. — Noir qui découle des rochers, قیر *qyr*. — Pétrole ou bitume liquide, نفط یاغی *nafth ïāghy*, a.-t.

Bitumineux, se, adj., قیرلو *qyrlu*, نفطی *nafthy*, a.

Bivalve, s. m., ایکی قاتلو صدف *iki qātlu sadef*, t.

Biviaire, adj., ایکی یول اغزی *iki ïol aghzi*, t.

Bivoie, s. f., چتاللو یول *tchatāllu ïol*, t.

Bivouac ou Bivac, s. m., کیجه بکچیلکی *guïdjè bektchïligui*, t.

Bivouaquer, v. n., اوردوده کیجه بکچیلکی ا *ordouda guïdjè bektchïligui it*, ایازده یاتمق *ïāzda ïātmaq*, t.

Bizarre, adj., capricieux, یکاز

ianāz, ناموزون طبیعتلو *nāmevzoun thabïatlu*, p.-a.-t. — Étonnant, extraordinaire, عجایب *'adjāïb*, غریب *gharïb*, a.

* Bizarrement, adv., غریبانه *gharïbānè*, a.-p.; ضبطسزلکله *zabthsyzlyguilè*.

Bizarrerie, s. f., humeur bizarre, یکازلق *ianāzlyq*. — Singularité excessive, عجایب شئ *'adjāïb chéï*, a.-t.

Blafard, e, adj., صرارمش *sarārmich*, صولمش *solmuch*, t.

Blaireau, s. m., بورسوق *boursouq*, بورزوق *bourzouq*, t.

Blamable, adj., مذموم *mezmoum*, ذم اولنه جق *zemm olounadjaq*, عیبلنه جق *'aïblanadjaq*, a.-t.

Blame, s. m., ذم *zemm*, طعن *ta'an*, a. — Reproche, آزار *āzār*, t.; لوم *levm*, توبیخ *tevbïkh*, تعییب *ta'ïïb*, a.

Blâmer, v. a., ذم ایت *zemm it*, a.-t.; عیبلمق *'aïblamaq*, تعییب ایت *t'aïïb it*, لوم وتوبیخ ایت *levmu tevbïkh it*, a.-t.; آزارلمق *āzarlamaq*, t.

Blanc, che, adj., بیاض *beïāz*, a.; اق *aq*, t.; سپید *sepïd*, p. — Barbe blanche, اق صقال *aq saqāl*. — Qui a la barbe blanche, اق صقاللو *aq saqāllu*, t. — Vin —, بیاض شراب *beïāz charāb*.

Blanc, propre, تمیز *tèmïz*. — Linge —, تمیز چماشیر *tèmïz tchamāchïr*. — Armes blanches, قلیج و مزراقلر کبی سلاحلر *qylidj vè mizrāqler gubi silāhlar*. — Carte blanche, pleins pouvoirs, رخصت کامله *roukhsati kiāmilè*, a.-t.

Blanc, s. m., le blanc, بیاضی *beïāzi*. — Couleur blanche, بیاض رنکی *beïāz rengui*. — Blanc d'œuf, یمورطه اغی *ïmourtha aghy*, یمورطه بیاضی *ïmourtha beïāzi*. — Le blanc des yeux, کوز اغی *gueuz aghy*, t.

Blanc, but, نشان *nichān*. — Tirer au blanc, نشانه آتمق - اورمق *nichānè âtmaq*, *ourmaq*, t. — En blanc, sans écriture, اچق ایله *atchïq ilè*, t.

*Blanc-Bec, s. m., صقالسز *saqālsyz*, کوسنه *kieucè*, یکی فدان *ïeñi fidān*, t.

Blanc-de-Baleine, s. m., اطه بالغک سفیدی *adha bālighuñ sefïdi*, t.-a.; منی الحوت *meni ulhout*, a.

Blanc-de-Céruse, s. m., استباج *ustubādj*, a.

Blanc-d'Espagne, s. m., سفید *sefïd*, a.

Blanc-Seing, s. m., مهرلو و امضالو بیاض کاغد *muhurlu vè imzālu beïāz kiāghyd*, a.-t.

Blanchatre, adj., بیاضجه *beïāzdjè*, بیاضه مائل *beïāzè māïl*, a.-t.

Blanchement, adv., تمیزلکله *tèmïzliguilè*, اوزرنه تمیز چماشیری اولان *uzérinè tèmïz tchamāchïri ölān*, t.

Blancherie ou Blanchirie, s. f. Voyez Blanchisserie.

Blancheur, s. f., اقلق *aqlyq*, t.; بياضلق *beïāzlyq*, a.

Blanchir, v. a., rendre blanc; بياض ا *beïāz it*, بياضلمق *beïāzlamaq*, a.; اغرتمق *aghartmaq*, t. — une muraille, بدانه ا *badāna it*. — le linge, چماشير يقمق *tchamāchír ïïqamaq*. — Étendre au soleil, چرپمك *tchirpmek*, t.

Blanchir, au fig., justifier, faire paraître innocent, بر كمسنه نك صوچسزلكني اثبات ا *bir kimesnènuñ soutchsyzlïïni ispāt it*, t.

Blanchir, v. n., devenir blanc, بياض او *beïāz ol*, اغرمق *aghармaq*, بياضلنمق *beïāzlanmaq*. — Vieillir, اختيارلنمق *ykhtïārlanmaq*. — Une personne dont la barbe et les cheveux ont blanchi, صاچي صقالي اغرمش كمسنه *sātchi, saqāli aghармich kimesnè*.

Blanchissage, s. m., يقمقلق *ïeïqamaqlyq*. — Linge blanchi, چماشير *tchamāchír*.

Blanchisseur, se, s., چماشيرجي *tchamāchírdji*. — de toiles, چرپيجي *tchirpídji*, بز اغاردیجي *bez aghārdídji*, قصار *qassār*, a.

Blanchisserie, s. f., قصارخانه *qassār khānè*, بز چرپه جك ير *bez tcherpadjèk ïer*, t.

Blanquette, s. f., sorte de petite poire, كوچك ارمود قسمي *kutchuk armoud qysmi*, p.-t. — Fricassée de veau, بوزاغواتنك قاورمه سي *bouzāghou itinuñ qāvourmaci*, t.

Blaser, v. a., بقترمق *byqturmaq*, بزدرمك *bezdurmek*. — Se blaser, بقمق *byqmaq*, بزمك *bezmek*, t.

Blason, s. m., سلسله نشانی *silsilè nichāni*, a.-t.

Blasphémateur, s. m., كفر ايديجي *kufr idídji*, كفر سويليجي *kufr seuïlèïdji*, a.-t.

Blasphématoire, adj., كفر آميز *kufr āmïz*, a.-p.

Blasphème, s. m., كفر *kufr*, لعنت *l'anet*, a.

Blasphémer, v. a., كفر ا *kufr it*, كفر سويلمك *kufr seuïlèmek*, a.-t.

Blatier, s. m., marchand de blé, بغداي بازرگانی *boghdāï bāzirguiāni*, t.-p.; ذخيره جي *zakhïrèdji*, a.-t.

Blé ou Bled, s. m., بغداي *boghdāï*. — de Turquie, مصر بغدايي *missir boghdāïi*. — Blé noir, voyez Sarrazin.

Blême, adj., صارارمش *sārārmich*, ساري *sāri*, a.

Blessé, e, adj., ياره لنمش *ïāralanmich*, ياره لو *ïāralu*, t.; مجروح *medjrouh*, a.

Blesser, v. a., ياره لمق *ïāralamaq*, t.; مجروح ا *medjrouh it*, جوح ا *djurh it*, a.-t. — l'honneur de quelqu'un, بر كمسنه نك عرضنه طوقنمق *bir kimesnènuñ 'yrzinè dhoqounmaq*. — Faire du tort, اذيت ا *ezïiet it*, a.-t.; ايجتمك *indjïtmek*, t.

Se Blesser, v. réfl., se faire une blessure à soi-même, ياره لنمق *ïā-*

ralanmaq. — Être blessé, مجروح او *medjrouh ol.* — Affligé, منفعل او *munfè'il ol*, كوسلو *keuçulu*, رنجيده خاطر او *rendjidè khāthyr ol*, a.-t.

Blessure, s. f., ياره *ïāra*, t.; جرح *djurh*, a.

Blette, s. f., plante, پازى *pāzi*, t.

Blette, adj. f. (poire), يموشاق كچمش ارمود *imouchāq, gueïchmich armoud*, t.

Bleu, e, adj., ماوى *māvi*, a. — céleste, سود ماويسى *sud māvïci.* — Bleu clair, آچق ماويسى *ātchyq māvïci*, t.-a.

Bleu, s. m., la couleur bleue, ماوى رنكى *māvi rengui*, نيل *nïl.*

Bleuatre, adj., ماويجه *māvïdjè*, t.; نيلكون *nïlgun*, p.

Bleuir, v. a., rendre bleu, ماوى ا *māvi it.* — Bleuir, v. n., devenir bleu, ماوى او *māvi ol*, ماويلنمك *māvïlenmek*, a.-t.

Bloc, s. m., amas, assemblage, ييغن *ïïghin.* — Gros morceau informe, كوتك *kutuk*, طوب *thop.*

En Bloc, adv., sans compter, بر اوغوردن *bir oghourden*, بردن *birden*, كوتورى ايله *keuturu ilè.* — Payer en bloc, بر اوغوردن اودمك *bir oghourden eudèmek.*

Blocage ou Blocaille, s. m., انجه ديوار طاشى *indjè dïvār thāchi*, طاش قرنتيسى *thāch qyrentïci*, t.

Blocus, s. m., محاصره *muhācerè*, a.; قوشاتمه *qouchātma*, t.

Blond, e, adj., صارو *sāru*, صارى *sāry.* — clair, اچق قومرال *atchyq qoumrāl*, t. — ardent, tirant sur le roux, صارمترك *sārymtrek*, t.

Blond, s. m., la couleur blonde, صاريلق *sārylyq*, صارى رنكى *sāry rengui*, t.

Blondin, e, adj., صارى صاچلو *sāry sātchlu*, t.

Blondir, v. n., صاررمق *sārarmaq*, t.

Bloquer, v. a., محاصره ا *mouhācèrè it*, a.-t.; قوشاتمق *qouchātmaq*, t.

Se Blottir, v. réfl., برونمك *burunmek*, چوكمك *tcheukmek*, t.

Blouse, s. f., اوست كيسى *ust gueïci*, t.

Se Blouser, v. réfl., se tromper, الدانمق *āldānmaq*, t.

Bleuet ou Barbeau, s. m., لخنيش *lakhnïch*, a.; ماوى برداق چچكى *māvï bardāq tchitchègui*, ماوى پيغمبر چچكى *māvi peïghamber tchitchègui*, t.

Bluette, s. f., étincelle, قغلجم *qyghyldjim*, t. — Petit trait d'esprit, نكته *nuktè*, a.

Bluteau ou Blutoir, s. m., الك *elek*, دكرمن الكى *deïrmen elègui*, t.

Bluter, v. a., المك *elèmek*, اللمك *ellèmek*, دكرمن الكندن كچورمك *deïrmen elèguinden guètchurmek*, t.

Bluterie, s. f., اونى الليه جك ير *ouni ellèïedjek ïer*, t.

Bobêche, s. f., شمعدان اغزى *cham'dān aghzi*, t.

Bobine, s. f., ایک - اک *ig.* — pour la soie, ایپک مقره‌سی *ipek maqaraci*, t.

Bocage, s. m., اورمانجق *ormāndjiq*, قورو *qourou*, t.

Bocal, s. m., شیشه *chîchè*, اغزی بیوک شیشه *aghzi buïuk chîchè*, t.

Boeuf, s. m., اوکز - اوکوز *eukuz*, صغر *syghyr*. — Viande de —, صغراتی *syghyrèti*. — Bœuf-marin, ایه بالغی *ayè bālyghy*, t.

Boeuf, au fig., gros homme stupide, بوداله *boudāla*, t.

Bohême, contrée d'Europe, چه *tcheh*, چه مملکتی *tcheh memlèkèti*. — Homme ou femme de Bohême, چه *tcheh*, چهلو *tchehlu*, t.

Bohémien, ne, s., sorte de vagabonds des deux sexes, چنکانه *tchinguiānè*, t.

Boïard, s. m., seigneur russe, moldave ou valaque; بویار *boïār*.

Boire, v. a., ایچمک *itchmek*, t.; شرب ا *churb it*, a.-t. — de l'eau, صو ایچمک *sou ítchmek*. — Boire à petites gorgées, صوره صوره ایچمک *sora sora itchmek*. — à la santé, عشقنه ایچمک *'ychqinè itchmek*, a.-t. — Se griser, سرخوش او *serkhoch ol*. — S'adonner à la boisson, عشرته مائل او *'ichrètè māïl ol*, a.-t. — Cela se boit, c'est bon à boire, ایچلور *itchilur*. — Faire boire, ایچورمک *ítchurmek*. — Boire, se pénétrer, s'imbiber, تأثیر ا *tèccir it*, اوته یاننه کچمک *eutè ïānyna guetchmek*. — Le pour-boire, بخشیش *bakhchîch*, p.

Boire, s. m., ce qu'on boit, ایچجک *itchèdjek*, t.; شرب *churb*, a.

Bois, s. m., substance dure des arbres, اودون *odoun*, اغاج *aghādj*, حطب *hathab*, a. — de charpente, کراسته *kèrastè*. — Forêt, اورمان *ormān*. — Bois à brûler, یقه‌جق اودون *ïaqadjaq odoun*, یانه‌جق اودون *ïānadjaq odoun*. — d'aloës, عود اغاجی *'oud aghādji*. — du Brésil, بقم *baqam*. — d'une selle, ایرک اغاجی *èïèruñ aghādji*. — d'un cerf, ses cornes, کیک بوینزی *guèïk bouïnouzi*. — Un morceau de bois, بر پارچه اودون *bir pārtcha odoun*, اودون پارچه‌سی *odoun pārtchaci*, اغاج پاره‌سی *aghādj pāraci*. — Qui est de bois, construit en bois, اغاجدن *aghādjtan*, اغاجدن یاپلان *aghādjtan ïāpylān*. — Bois de lit, کروت *kerevet*. — Bois flotté, صال اغاجی *sāl aghādji*. — Bois de coupe, کسله‌جك اودون *kecilèdjek odoun*. — Du petit bois, اوفاق اودون *oufāq odoun*. — Faire du bois, en couper, اودون کسمک *odoun kesmek*. — Bois de citron, لیمون اغاجنک اودونی *leïmoun aghādjinuñ odouni*. — Bois de corail, بقم مرجانی *baqami merdjāni*. — Bois de fer, بقم حدیدی *baqami hadîdi*. — Bois de rose, de Rhodes, de Chypre, بقم قبرسی *baqami qybrici*, t.

Boisage, s. m., le bois d'une boiserie, تختهٔ قپلنمسی *takhta qaplanmaci*, t.

Boisé, adj. (pays), اورمانلق *ormānlyq*. — Terre garnie de bois, d'arbres, اورمانلو *ormānlu*, اغاجی چوق *aghādji tchoq*, t.; کثیر الاشجار *kèçir ul-echdjār*, a. — Ouvrage —, اغاجدن *aghādjtan*, t.

Boiser, v. a., تختهٔ ایله دوشمك قپلامق *takhta ilè duchèmek, qaplāmaq*, t.

Boiserie, s. f., تختهٔ ایشی *takhta ichi*, دولکر ایشی *dulguer ichi*, t.

Boiseux, se, adj., de la nature du bois, اودونلو *odounlu*, t.

Boisseau, s. m., کیله *kilè*, کیلجه *kildjè*, t.

Boisselée, s. f., contenu d'un boisseau, کیله طولوسی *kilè dholouçou*, بر کیله قدر *bir kilè qadar*, t.

Boisson, s. f., ایچهجك ایچمك *itchèdjek*, ایچقی *itchqy*, ایچهجك شی *itchèdjek chèi*, t.; شرب *churb*, a. — Les boissons, مشروبات *mechroubāt*, a.

Boîte, s. f., قوتی *qoutou*. — Petite caisse, صندوقچه *sandouqtchè*, t.

Boîtement, adv., action de boîter, طوپالله *thopāllyq*, اقساقلق *aqsāqlyq*, t.; عرج *'aredj*, a.

Boîter, v. n., اقسامق *aqsāmaq*, طوپال او *thopāl ol*, طوپال کزمك *thopāl guezmek*, t.

Boiteux, se, adj., اقسق *aqsaq*, طوپال *thopāl*, t.; اعرج *ā'redj*, a.

Bokhara, ville de Tartarie, بخاره *bokhāra*.

Bol ou Bolus, s. m., petite boule composée de drogues médicinales, لقمه جق *loqmadjyq*, t.; حبّ *habb*, a. — Espèce de terre, کل *guil*. — d'Arménie, کل ارمنی *guili ermèni*, p.

Bol, jatte creuse, طاس *thās*, کاسه *kiācè*, p.

Bombance, s. f., بیوب ایچمکلك *ïcïup itchmeklik*, t.; عیش وعشرت *'ich u 'ichret*, a. — Faire bombance, بیوب ایچمك *ïcïup itchmek*, عیش وعشرته مشغول او *'ich u 'ichrètè mechghoul ol*, a.-t.

Bombarde, s. f., pièce d'artillerie, هاون طوپی *hāven thopou*? — Sorte de navire, قسمی کمی *guèmi qysmi*, t.

Bombardement, s. m., قومبره اتمقلغی *qoumbara atmaqlyghy*, t.

Bombarder, v. a., قومبره اتمق *qoumbara ātmaq*, t.

Bombardier, s. m., خمبره جی *khoumbaradji*, قومبره جی *qombaradji*, t.

Bombasin, s. m., étoffe de soie, بر جنس ایپك قماشی *bir djins ipek qoumāchi*, t.

Bombe, s. f., قومبره *qoumbara*, خمبره *khoumbara*, t.

Bombé, adj., محدّب *mouhaddeb*, a; قبللنمش *qoubbèlenmich*, قبللو *qoubbèlu*, a.-t.

Bombement, s. m., convexité, اكريلك *egrilik*, قبه لنمه *qoubbèlenmè*, t.; تقبيب *taqbîb*, a.

Bomber, v. a., rendre convexe, محدب ايت *mouhaddeb it*, قبه لو ايت *qoubbèlu it*, a.-t.

Bomber, v. n., محدب اول *mouhaddeb ol*, قبه لنمك *qoubbèlenmek*, a.-t.

Bon, ne, adj., ايو *eïu*, t.; خوش *khoch*, نيك *nik*, p.; ياخشى *iakhchi*. — Bon pain, ايو اتمك *eïu etmek*. — Bon naturel, خوش مشرب *khoch mechreb*. — Né sous une bonne étoile, نيك اختر *nik akhter*. — de bonne heure, اركن *erken*. — Dieu est bon, الله كريم در *allah kerîm dur*. — Les bons (opposés aux méchans), ايو آدملر *eïu âdemler*, صالحين *sâlihîn*, محسنين *muhcinîn*, a. — Bon, propre à quelque chose, يرار *iarâr*, ايشه يرار *ichè iarâr*. — Bon à rien, برشيه يرامز *bir cheï iarâmaz*. — Utile pour, مفيد *mufîd*, فايدالو *faïdèlu*. — Bon, propre à la guérison d'un mal, نافع *nâfi'*. — Bon pour l'estomac, معدايه نافع *m'idèïè nâfi'*, a. — Bon, c'est bien, adv., پك ايو *pek eïu*. — Soit, اولسون *olsoun*. — Bon au goût, طتلو *thatlu*, لذيذ *lèzîz*, a. — Très-bon, كوزل پك *pek guzel*. — Trouver bon, approuver, بكنمك *bèïenmek*, قبول ايت *qaboul it*. — Tenir bon, résister, طيانمق *dhaïânmaq*, قوى طورمق *qavi dhourmaq*.

Bon! interj. d'étonnement, واى *vâï*, اويله مى *euïlèmi*, t.

Tout de Bon, adv., sérieusement, كرچكدن *guertchekten*, t.; فى الحقيقت *fil-haqyqat*, a.

Bon, s. m., consentement par écrit, اذن تذكره سى *izîn tezkèrèci*, a.-t.

Bonace, s. f., calme de mer, ايلمانلق - ليمانلق *ilîmânlyq* ou *limânlyq*, ملتم *meltem*, a.

Bonasse, adj., simple, sans malice, ساده دل *sâdè dil*, p.

Bonbon, s. m., شكر ايشى *cheker ichi*, نفايس *nefâïs*, a.; حلوالر *halvâler*, a.-t.

Bonbonnière, s. f., نفايس قوتيسى *nèfâïs qôtouçou*, a.-t.

Bon-chrétien, s. m., poire, بر جنس ارمود *bir djins armoud*, t.

Bond, s. m., صچرايش *sytchrâïch*, صچرامه *sytchrâma*, t.; پرتاب *pertâb*, vulg. پرتاو *pertâv*, p.; قالغش *qâlghych*. — Faire faux-bond, manquer de parole, سوزنك طورممق *seuzindè dhourmamaq*.

Bonde, s. f., قپاق *qapâq*, t.; بند *bend*, p.; صو بندى *sou bendi*. — de tonneau, فوچى چشمه سى *fouïchi tchechmèci*, تاپاسى *tâpâci*, t.

Bondir, v. n., صچرامق *sytchrâmaq*, قلغمق *qalghymaq*, t.

Bondissant, e, adj., صچرايان *sytchrâïân*, t.

Bondissement, s. m., saut, صچرايش *sytchrâïch*. — du cœur,

répugnance pour une chose, نفرت *nefret*, a.

Bondon, s. m., طپه ـ تاپا ـ تاپه *tāpā*, تیقاج *tiqādj*, t.

Bondonner, v. a., طپه‌لمق *thapalamaq*, t.

Bonheur, s. m., دولت *devlet*, a.; بخت *bakht*, p.; قوتلولق *qoutlulyq*, t.; اوغور *oghour*, طالع *thāli'*, a.

Bonhomie, s. f., طوغریلق *dhoghroulyq*, t.; پارسالق *pārsālyq*, p.-t.; ایولک *eïilik*, t.

Bonhomme, s. m., ساده دللو *sādè dillu*, ساده دللو قوجه‌مان *sādè dillu qodjamān*, p.-t.

Bonification, s. f., amélioration, یکلمکلک *ièguilèmeklik*, دوزلتمکلک *duzeltmèklik*, اصلاح *islāh*. — Remise, تنزیل قیمت *tenzīlè qymet*, a.

Bonifier, v. a., améliorer, یکلمك *ièguilèmek*, ایو ایتمك *eïu itmek*, t.; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — Faire une remise, برشیك قیمتنی ازالتمق *bir cheïun qymètini azāltmaq*, a.-t.; اوکدرمق *oñdurmaq*, دوزلتمك *duzeltmek*, t.

Bonjour, s. m., salut du matin, صباحکز خیر اوله *sabāhyñyz khaïr ola*, صباح خیر *sabāh khaïr*. — Bonsoir, اخشامکز خیر اوله *akhchāmyñyz khaïr ola*. A ces deux saluts on répond : عاقبتکز خیر اوله *'āqybètiñyz khaïr ola* (que votre fin soit heureuse), a.-t.

Bon-Mot, s. m., facétie, لطیفه *lathifè*, a.

Bonne, s. f., d'enfant, دایه *dāïè*, بسلمه *beslèmè*, t.

Bonne-Aventure, s. f., vaine prédiction, فال *fāl*, استخاره *istikhārè*. — Diseur de bonne aventure, فالجی *fāldji*. — Dire la bonne aventure, فال آچمق *fāl âtchmaq*, فالجیلك ا *fāldjilik it*, a.-t.

Bonne-Dame, s. f., plante, بیان کروزی *ïabān kerèvizi*, t.

Bonne-Fortune, s. f., avantage inattendu, دولت *devlet*, بخت *bakht*. — C'est une bonne fortune, محض دولتدر بو *mahzi devlettur bou*.

Bonnet, s. m., قلپاق *qalpāq*, اسکوف *uskiouf*. — de nuit, کیجه‌لك *guïdjèlik*. — de femme mariée, طاقیه ـ تاقیه *thāqia*. — Bonnet rouge des Turcs modernes, فس *fes*, a. — Qui a la tête près du bonnet, au fig., prompt à se mettre en colère, دارغون *dārghoun*, t.; تیز مزاج *tiz mizādj*, t.-a. — Gros bonnet, homme important, اولو کشی *oulou kichi*, بیوك کشی *buïuk kichi*, t.

Bonneterie, s. f., métier de bonnetier, قالپاقجیلق *qālpāqdjiliq*, فسجیلك *fesdjilik*. — Fabrique de bonnets, فس فابریقه‌سی *fes fābrīqāci*, t.

Bonnetier, s. m., قلپاقچی *qalpāqtchi*, فسجی *fesdji*, t.

Bon-Sens, s. m., عقل *'aql*, فراست *firâcet*, a.

Bonsoir, s. m., اخشامكز خير اولة *ukhchâmñuz khaïr ola*, t.-a.

Bonté, s. f., qualité de ce qui est bon, ايولك *eïulik*, t.; خوشلق *khochlyq*, p.-t.; نكويى *niguioui*, p.; طيبة *thybet*, a.—Qualité morale, douceur, bienveillance, كرم *kerem*, a.; لطف *louthf*, حلم *hylm*, رأفت *reefet*, a. — Remercier quelqu'un de ses bontés, تشكر ا *techekkur it*, a.-t.

Borak, s., jument mentionnée dans le Coran, sur laquelle Mahomet doit être monté au ciel, براق *burâq*, a.

Borax, s. m., sel, بوراق *bouraq* (corruption de بورق *bèvraq* et de بوره *bourè*, t.); تنكار *tengâr*, p.

Borborisme ou Borborygme, s. m., vent dans les intestins, قرن كورلدمه سى *qarn gurouldèmèci*, t.

Bord, s. m., كنار *kènâr*, اتك *etek*, اوج *oudj*, ذيل *zeïl*, a. — Le bord de la mer, le rivage, كنار بحر *kènâri bahr*, قرى *qyri*, ساحل دريا *sâhili dèriâ*. — Le bord pris pour le navire, كمى *guèmi*, سفينه *sefînè*. — Prendre, recevoir à bord, سفينه يه آلمق *sefînèïe âlmaq*. — Je l'avais sur le bord des lèvres, دلم اوجنده ايدى *dilum oudjoundè idi*. Voyez Rivage. — Ruban pour border, شريد *chirît*. — Frange, سنجف *sindjef*, t.

Bordage, s. m., كمى تختهلر *guèmi thachralarî*, t.

Bordat, ou mieux Bordé, s. m., petite étoffe d'Égypte en laine, انجه مصرلو يوك قماشى *indjè mycyrlu iuñ qoumâchi*, t.

Bordée, s. f., كيمينك بر ياننده جميع طوپلرك اتلمه سى *guèmînuñ bir ânîndan djèmy' thoplaruñ atilmaci*, t.

Bordée, s. f., اولته *olta*, *volta*. — Courir des bordées, louvoyer, اولته اورمق — چالمق *olta ourmaq*, *tchâlmaq*. Cette phrase, au fig., signifie se promener en allant et revenant.

Bordel, s. m., lieu de débauche, بابل خانه *bâboul khânè*, بابوللق *bâboullyq*, صقال دوكن *saqâl duken*.

Bordelière, s. f., poisson du genre des carpes, سازان جنسندن بر بالق *sâzân djinsinden bir bâlyq*, t.

Bordement, s. m., كنار قومقلق *kènâr qomaqlyq*, t.

Border, v. a., كنار قومق *kènâr qomaq*. — Ourler, قورمق *qyrmaq*. — Entourer, قوشاتمق *qouchâtmaq*. — Mettre une frange, un passe-poil, زنجف طاقمق *zindjef thâqmaq*. — Border la côte, côtoyer la terre, قرى صره يورومك *qyri syra iurumek*. — Border les rames, terme de marine, كوركلرى قالدرمق *keurekleri qâldurmaq*, t.

Bordereau, s. m., تذكره *tezkèrè*. قائمه *qāïmè*, a.; پوصله *pouçoula*, t.

Bordure, s. f., كنار *kènār*. — Bordure en soie ou en fourrure, زنجف *zindjef*. — de cadre, پرواز *pervāz*. — Frange, صچاق *sātchāq*, t.

Boréal, e, adj., du côté du nord, شمالی *chimāli*, a.-t. — Aurore boréale, فجر شمالینك آیدنلغی *fedjri chimālīnuñ āïdinlighy*, a.-t.

Borée, s. m., vent du nord, قیش یلی *qïch ïèli*, پویراز *poïrāz*, t.

Borgne, adj. et s., بر كوزلو *bir gueuzlu*, t.; یكچشم *ïektchechm*, p.

Bornage, s. m., سنور طاشی *sinor thāchi* — قومقلغی *qomaqlyghy*, t. — تحدید حدود *tahdidi hqudoud*, a.

Borne, s. f., pierre qui marque les limites, سنور طاشی *sinor thāchi*. — Au fig., limite, سنور *sinor*, s.; حدّ *hadd*, pl. حدود *houdoud*. — Passer les bornes, تجاوز كچمك *hadden guetchmek*. — Au-delà des bornes, حدّدن طشره *hadden thachra*, a.-t.

Borné, e, adj., محدود *mahdoud*, a. — d'esprit, عقلی از *'aqli az*, a.-t.

Borner, v. a., restreindre, تحدید ا *tahdīd it*. — Fixer des limites, سنور كسمك *sinor kesmek*. — Restreindre, حصر ا *hasr it*, سرحدّ قومق *serhadd qomaq*. — Se borner à, se contenter de, قناعت ا *qanā'at it*, a.-t. — Se restreindre, بر شیه منحصر او *bir cheïe mounnacyr ol*; اكتفا ا *iktifā it*, a.-t.

Borysthène, s. m., اوزی صوبی *ozi sòuï*, t.

Bosniaque, adj. des deux genres, بوسنه وی *bosnèvi*, a.-t.

Bosnie, province de Turquie, بوسنه *bosna*, بوسنه ایالتی *bosnā eïālèti*, t.

Bornoyer, v. a., فقط بر كوزیله باقمق *faqath bir gueuzilè bāqmaq*, t.; بر كوزایله شاقوللمق *bir gueuzilè chāqoullamaq*, t.

Bosphore de Thrace, قره دكز بوغازی *qara dèñyz boghāzi* — استانبول بوغازی *istāmbol boghāzi*, t.

Bosquet, s. m., petit bois اورمانجق *ormāndjiq*. — Petit touffe de bois, قورو *qourou*, وری *qouri*, t.

Bosse, s. f., اوركوج *eurkudj*, t. حدبه *hadbè*, a. — du chameau دوه اوركجنی *dèvè eurkudju* — d'un bossu, قامبورلق *qambourlyq*. — Tumeur, شیشه *chichè* — Ouvrage en bosse, وبمه ایشی *oïma ichi*. — Dessin d'après la bosse مصوّر رسمی *mouçavver resmi* — مصوّرلق *muçavverlyq*, a.-t.

Bosselage, s. m., غره طاقمی اوزرنده كی اویمه ایشی *ghofra thaqymi uzerindèki oïma ichi*, t.

Bosseler, v. a., ومشلو سفره طاقمی اویمق *gumuchlu sofra thaqymy oïmaq*, t.; دوكمه لو ا *dèmèlu it*, t.

Bossu, e, adj. et s., قمبور *qambour*, t.

Bossuer, v. a., faire des bosses, قامبورلـق ا *qambourlyq it.* — Se Bossuer, v. pr., être bossué, اكرى او *egri ol*, اكريلمـك *egrilmek*, t.

Bostangi, s. m., jardinier turc, ou garde des jardins du sérail, بوستانجى *bostāndji*, p.-t.

Bostangi-Bachi, s. m., intendant des jardins du Grand-Seigneur, بوستانجى باشى *bostāndji bāchi*, p.-t.

Boston, s. m., jeu de cartes, بر نوع كاغد اويونى *bir nev'y kiāghy'd oïouni*, بوستون اويونسى *boston oïouni*, t.

Bot, adj., pied, اكريلمش اياق *egrilmich aïāq*, t.

Bot, s. m., sorte de navire, كمى مقولەسى *guèmi maqoulèci*, t.

Botanique, s. f., علم نباتات *'ylmi nebātāt*, a.

Botanique, adj. des deux genres, qui appartient à la botanique, علمى نباتاته دائر *'ylmi nèbātātè dāïr*, a.-t.

Botaniste, s. m., اوتلرى بليجى *otlari bilidji*, t.; علم نباتاتك ماهر *'ylmi nèbātātte māhir*, a.-t.

Botte, s. f., faisceau lié, باغو *bāghou*. — de paille, صمان باغوسى *samān bāghouci*. — de foin, اوتلق دمتى *otlouq dèmèti*. — Grand tas, يغين *ighyn*. — Lier en bottes, دمتلمك *dèmetlèmek*, t.

Botte, s. f., chaussure de cuir, چزمه *tchizmè*. — Une paire de —, بر چفت چزمه *bir tchift tchizmè*. — Mettre des bottes, چزمه كيمك *tchizmè guëïmek*. — Tirer les —, چزمه چقرمق *tchizmè tchygarmaq*. — De grosses bottes, ايرى چزمه *iri tchizmè*, t.

Botte, coup que l'on porte, اورش *ourouch*, t. — Parler à propos de bottes, sans raison, سبسز سويلمك *sèbebsiz seuïlèmek*, t.

Botter, v. a., چزمه كيدرمك *tchizmè guëïdurmek*. — Se Botter, v. réfl., چزمه كيمك *tchizmè guëïmek*, t.

Bottier, s. m., چزمه جى *tchizmèdji*, t.

Bottine, s. f., كوچك ـ اينجه چزمه *kutchuk, indjè tchizmè*, t.

Bouc, s. m., اركج *erkedj*, تكيه *tèkiè*, t.

Boucage, s. f., plante, بر نوع نبات *bir nev'y nebāt*, t.-a.

Boucan, s. m., lieu où l'on fume la viande, اتى تقديد ايلمك يرى *èti tāqdid idedjek ïer*. Voy. Bordel.

Boucaner, v. a., faire fumer ou griller la viande, اتى تقديد ا *èti taqdid it*, پاسترمه ا *pāsturma it*, t.

Bouche, s. f., partie du visage qui reçoit les aliments et par où sort la voix, اغز *aghez* et *aghz*, t.; فم *fem*, دهان *dihān*, p. — Ouvrir la —, اغز اچمق *aghz âtchmaq*. — Bouche, ouverture, دلك *dèlik*. — Bouches, au pl., pour embouchure, بوغاز *boghaz*, اياق *aïāq*.

— Les bouches du Danube, طونه بوغازلری *thouna boghazlèri*. — Dire de bouche, de vive voix, اغزدن سویلمك *aghzden seuïlèmek*. — Faire venir l'eau à la bouche, au fig., exciter en parlant le désir d'une chose, اغزی صولاتمق *aghzi soulānmaq*. — Bonne bouche, mets le plus exquis, اك طتلو یمك *en thatlu ïèmek*. — Garder pour la bonne bouche, اغزی طتلو ایتمك *aghzy thatlu itmek*. — ایچون صاقلامق *itchoun sāqlāmaq*. — Être sur la bouche, بوغاز قولی او *boghāz qouli ol*. — Il a la bouche dure, en parlant d'un cheval, اغزی پكدر *aghzi pektur*, ou سرتدر *serttur*. — Bouche à feu, canon, طوپ *thop*.

Bouché, e, adj., sans intelligence, مغلق العقل *aqrlsyz*, a.-t.; مغلق العقل *moughlaq ul-'aql*, a.

Bouchée, s. f., لقمه *loqma*, a. — de pain, بر لقمه اتمك *bir loqma etmek*, t.

Boucher, v. a., clore, قپاتمق *qapātmaq*, طقامق *thyqāmaq*, قپامق *qapāmaq*. — Boucher un trou, بر دلك قپاتمق *bir dèlik qapātmaq*. — Se Boucher, v. réfl., se fermer, قپانمق *qapānmaq*, t.

Boucher, ère, s., قصاب *qassāb*, a.

Boucherie, s. f., ساطخانه *salkhānè*, a.-p. — Boutique de boucher, قصاب دكانی *qassāb dukkiāni*, a.-t.

Bouchon, s. m., ce qui sert à boucher une bouteille, تاپا *tāpā*. — de paille, de foin, poignée de paille tortillée, بر دوتام بوكلمش صمان *bir toutām beukulmuch samān ïā qourou ot*, t.

Bouchonner, v. a., chiffonner, صمانله سلمك — اومق *samānlè silmek, ovmaq*. — un cheval, بر آت صمان ایله سلمك — تمیزلمك *bir āt samān ilè silmek, temïzlèmek*.

Boucle, s. f., sorte d'anneau de métal avec un ardillon, قوپچه *qoptcha*, توقه *toqa*, mieux تقه *toqa*, حلقه *halqa*, a. — de cheveux, قورم *qyvirim*, زلف *zulf*, كاكل *kïākul*, كيسو *kèçou*, p.-t. — d'oreilles, كوپه *keupè*, t.

Boucler, v. a., قوپچه لمق *qoptchalamaq*, تقه لمق *toqalamaq*. — les cheveux, صاچ قورمق *satch qyvirmaq*, t.

Bouclier, s. m., قلقان *qalqān*, t.; سپر *siper*, p.

Bouder, v. n., اكشی یوزا *ekchi ïuz it*, چهره — صورت ا *tchehrè, souret it*, بورنی ششورمك *bourounou chichurmek*, كوسمك *kusmek*.

Bouderie, s. f., چهره *tchehrè*, t.

Boudeur, se, adj., اكشی یوز اكشی یوزلو ایدن *ekchi ïuz iden, ekchi ïuzlu*, چهره پاپان *tchehrè ïāpān*, t.

Boudin, s. m., كودن *güeuden*, قان سجوغی *qān soudjoughy*, t.

Boudoir, s. m., ایچ اوطه *itch odha*, t.; خلوت خانه — خلوتخانه *khalvet khānè*, a.-p.

Boué, s. f., چامور *tchāmour*, t. — Couvrir de — چامورلمق *tchāmourlamaq*, t.

Bouée, s. f., شماندره *chamāndura*, لنكر نشانی *lenguer nichāni*, t.

Boueur, s. m., سوقاق سپریجی *soqāq supuridji*, t.

Boueux, se, adj. چامورلو *tchāmourlu*, t.

Bouffant, e, adj., qui paraît gonflé, شیشمش کبی *chichmich guïbi*, t.

Bouffée, s. f., halenée, اوفورش *eufurich*, اسش *ecich*, اسمه *esmè*, t. — Action passagère du vent, روزکارك براسمه‌سی *rouzguiārun bir esmèci*, قاصرغه *qācyrgha*, t. — Masse de fumée, بردن بره اوجاقدن یاخود غیر یردن چقان دوتن *birden birè odjāqtan ïākhod ghaïri ïerden tchyqān tutun*.

Bouffer, v. n., enfler les joues, یکاقلری شیشرمك *ïanāqlèri chichurmek*. — Gonfler, شیشرمك *chichurmek*. — En soufflant, اوفلیوب شیشورمك *eufleïup chichurmek*, t.

Bouffette, s. f., اسکل *uskiul*.

Bouffi, e, adj., شیشمش *chichmich*, اوفورلمش *eufurilmich*. — Replet, شیشقو *chichqo*, t. — Bouffi d'orgueil, غروردن قبارمش *ghourourden qabārmich*, طاوسلنمش *thāouslanmich*, مغرور *maghrour*, t.

Bouffir, v. a., شیشرمك *chichurmek*, قبارمق *qābarmaq*, t.

Bouffissure, s. f., شیش *chich*, قبارجق *qabārdjiq*, t.

Bouffon, s. m., qui fait rire, مسخره *maskhara*, a. — Facétieux, plaisant, خوراته‌جی *khorātadji*, t.

Bouffonner, v. n., مسخره‌لق ا *maskharalyq it*, a.-t.; شقا ا *chaqā it*, کولدرمك *guldurmek*, t.

Bouffonnerie, s. f., شقا *chaqā*, مسخره‌لق *maskharalyq*, t.; لطیفه *lathyfe*, a.

Bouge, s. m., espèce de petit cabinet, اوطه‌جق *odhadjiq*. — Réduit auprès d'une chambre, اوطه کوشه‌سی *odha keuchèci*. — Logement malpropre, مردار قوناق *mourdar qonaq*, t.

Bougeoir, s. m., کوچك شمعدان *kutchuk cham'dān*, p.

Bouger, v. n., قملدامق *quimildāmaq*, قملداتمق *quimildātmaq*. — Se mouvoir, قملدانمق *qymyldānmaq*, دپرنمك *tèprenmek*, t.; حرکت ا *hareket it*, حرکته کلمك *harèketè guelmek*, a.-t.

Bougie, s. f., بال مومی *bāl moumi*, t.

Bougon, ne, s., مرلدایان *miryldāïān*, t.

Bougonner, v. n. fam., murmurer entre ses dents, مرلدامق *miryldāmaq*, t.

Bougran, s. m., ایری و قطرانلو بز *iry vè qathrānlu bez*, کرپاس *kirpās*, t.

Bouillant, e, adj., قینار *qaïnār*. — Eau bouillante, قینار صو *qaïnār sou*, t.

Bouilli, s. m., viande, bœuf,

صویش *suïuch*, ou سکوش *seuïuch*, حاشلمه *hâchlama*, t.

Bouillie, s. f., سود ایله قینامش اون *sud ilè qaïnâmich oun*, بولاماج *boulâmâdj*, لاپه *lâpa*, t.

Bouillir, v. n., قاینمق *qâïnamaq*, غلیان ا *ghalîân it*, a.-t. — Faire —, قایناتمق *qâïnâtmaq*, حاشلمق *hâchlamaq*. — Faire bouillir dans l'eau, صوده قایناتمق *souda qâïnâtmaq*. — Bouillir à gros bouillons, قاینایوب طاشمق *qâïnâïup thâchmaq*, t. — Entrer en effervescence, bouillir et s'agiter comme les flots, جوشه کلمک *djouchè guelmek*, جوش ا *djouch it*, p.-t.

Bouilloire, s. f., کوکم *geuïum*, t.

Bouillon, s. m., bulle, صو قبارجغی *sou qabârdjyghy*. — de viande, ات صویی *et souyou*, t.

Bouillon-Blanc, s. m., plante, صغر قویرغی *sighyr qouïroughou*. — Bouillons de ruban ou d'étoffe, قبارتمه *qabârtma*, t.

Bouillonnant, e, adj., قینار *qaïnâr*, t.; غلیان ایدر *ghalîân îder*, a.-t.

Bouillonnement, s. m., قاینایش *qâïnâïch*, قاینامه *qâïnâma*, t.; جوش *djouch*, p.

Bouillonner, v. n., قینامق *qaïnâmaq*, غلیان ا *ghalîân it*, a.-t.

Boulanger, v. a., faire du pain, اتمکی یوغروب پشرمک *etmegui ïoghouroup pîchurmek*, اتمک پشورمک *etmek pichurmek*, t.

Boulanger, ère, s., اتمکجی *etmekdji*, اکمکچی *ekmektchi*, فرانجلاجی *frândjèlâdji*, t.

Boulangerie, s. f., métier de boulanger, اتمکچیلک *etmektchîlik*. — Boutique de boulanger, اتمکچی دکانی *etmektchi dukkiâni*. — Four, فرون *furun* ou *fouroun*, t.

Boule, s. f., طوب *thop*. — Petite boule ou boulette, toute petite chose ronde, یوالق *ïouvâlaq*. — Jeu de boule, طوپ اوینی *thop ouïouni*. — Mettre en boule, former en boule, طوب شکلنه دوندرمک قومق *thop cheklinè deundurmek*, *qomaq*, t.

Bouleau, s. m., arbre, قاین اغاجی *qâïn aghâdji*, t.

Boulet, s. m., کوله *gueulè*, کله *gullè*, vulg. کورله *gurlè*. — rouge, قزغین کوله *qyzghîn gulè*. — ramé, زنجیرلو کولهلر *zindjîrlu gulèler*. — d'un cheval, jointure au-dessus du paturon, آت دوکومی *ât deugumu*, ات طپوغی *ât thopoughy*, t.

Boulette, s. f., petite boule ronde, یوالق *ïovâlaq*. — Peloton, صارمه *sârma*, t. — Boulette de viande, کوفته *kiuftè*, p.-t.

Boulevard, s. m., تابیه - طابیه *thâbîa*, بیوک طابیه *buïuk thâbîa*, t. — Au fig., digue, سدّ *sedd*. — Promenade autour d'une ville, یرشهرک دائر مدار اولان کزنجک یری *bir chehruñ dâïr madâr olân guèzinèdjek ïèri*, t.-a.; مسیره *mècîrè*, a.

BOULEVERSÉ, E, adj., دوپرلمش *dèvîrilmich*, يقلمش *ïiqylmich*, t.

BOULEVERSEMENT, s. m., دوبرش *devîrich*, يقلش *ïiqylich*, t.; خراب *kharāb*, انقلاب *inqylāb*, a.

BOULEVERSER, v. a., دوبرمك *devîrmek*, الت اوست ا *alt ust it*, التنى اوستنه چورمك *altini ustunè tchèvirmek*. — Ruiner, يقمق *ïqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*, a.-t.

BOULEVUE (à la), adv., vaguement, دوشنميرك *duchunmeïèrek*, وجه غير معيّن اوزره *vedjhi ghaïri moua'ïien uzrè*, فكرسزلكله *fikirsizliguilè*, a.-t.; على باب الله *'ala bāboullah*, a.

BOULIMIE, s. f., جوع الكلب *djeou'ul-kelb*, a.

BOULIN, s. m., كوكرجين يوالغى *gueuverdjïn ïouvālyghy*, t.

BOULINE, s. f., t. de mar., corde amarrée sur un côté d'une voile, يلكنك بر اتكنه باغلنمش اورغان *ïelkènuñ bir ètèguinè bāghlanmich orghān*, t.

BOULINER, v. n., اورسه لمق *orsalamaq*, اورسه كتمك *orça guitmek*, t.

BOULINEUR, s. m., qui vole dans un camp (peu usité), اوردو خرسزى *ordou khyrsizi*, t.

BOULINGRIN, s. m., يشيللك *ïèchîllik*, يشيللك ميدانى *ïèchîllik meïdāni*, t.

BOULINGUE, s. f., بر دركك باشنك كى كوچك يلكن *bir dirègun bāchindè ki kutchuk ïelken*, t.; بنتا *benètā*, t.

BOULINIER, s. m., ايو اورسه *ïiu orsa guïden guèmi*, t.

BOULOIR, s. m., برجنس بالقجى التى *bir djins bālyqtchi alèti*, t.

BOULON, s. m., cheville de fer, سماخور اكسرى *samākhor ekssèri*, دمر كچيسى *dèmir ketchïèi*, t.

BOULONNER, v. a., سماخوراكسرى ايله ميخلامق *samākhor ekssèri ilè mykhlāmaq*, t.

BOUQUE, s. f., دار كچد - بوغاز *dār guetchid*, *boghāz*, t.

BOUQUER, v. a., زور ايله اوپمك *zor ilè eupmek*, t.

BOUQUET, s. m., چچك دمتسى *tchitchek dèmeti*, بر طوتم چچك *bir thoutam tchitchek*. — Parfum du vin, شرابك رايحهٔ طيبهسى *charābuñ rāïhaï thaïbèci*, a.-t.

BOUQUETIÈRE, s. f., چچكچى قارى *tchitchektchi qāry*, t.

BOUQUETIN, s. m., يبان اركجى *ïabān erkèdji*, طاغ اركجى *dhāgh erkèdji*, t.

BOUQUIN, s. m., vieux bouc, قرت اركج *qart erkedj*. — Lièvre ou lapin mâle, طاوشان يا اطه *thāouchān ïā adha thāouchānuñ erkègui*. — Vieux livre, اسكى كتاب *eski kitāb*. — Embouchure de pipe, امامه *imāmè*, t.

BOUQUINER, v. n., اسكى كتابلرى ارايوب دوشرمسك *eski kitāblèrî arāïup devchirmek*, t.

Bouquinerie, s. f., اسكى كتابلر تجارتى *eski kitābler tidjārèti*, a.-t.

Bouquineur, s. m., اسكى كتابلر ارابجى *eski kitābler arāïdji*, t.

Bouquiniste, s. m., اسكى كتاب صاتيجى *eski kitāb sātidjï*, t.

Bour ou Bourmio, sorte de soie de Perse, بر جنس عجم ايپكى *bir djins 'adjem ipègui*, t.

Bouracan, s. m., صوف *sof*, a.

Bourbe, s. f., بالچق *bāltchyq*, t.; چامور *tchāmour*, گل *guil*, p.; وحل *vahal*, a.

Bourbeux, se, adj., چامورلو *tchāmourlu*, t.

Bourbier, s. m., بتاق *batāq*, وحلزار چامورلو ير *tchāmourlu ïer*, *vahalzār*, p. — Le bourbier de l'ignorance, وحلزار جهالت *vahal zāri djehālet*. — Bourbier, au fig., affaire fâcheuse, فنا ايش *fanā ïch*. — Danger, péril, مخاطره *moukhātarè*, تهلكه *tehlikè*, a.

Bourbillon, s. m., قويو اريك *qouïou èriñ*, t.

Bourde, s. f., mensonge, يالان *ïālān*, t.; يالان خبرى *ïālān khaberi*, t.-a.

Bourdon, s. m., insecte, يبان آرى *ïabān āreu*, اشك آريسى *echek āreuci*. — Cloche, بيوك *büuk*, چاك *tchāñ*. — Bâton de pèlerin, حاجى دكنكى *hādji dëinègui*, t.

Bourdonnement, s. m., d'insecte, وزلدمه *vizildama*, وزلدى *vizildi*. — d'oreille, voy. Tintement. — des cloches, چاك صداسى *tchāñ sadāci*, a.-p.-t.

Bourdonner, v. n., وزلدمق *vizildamaq*, وزلمق *vizlamaq*, t.

Bourg, s. m., قصبه *qaçaba*, a.

Bourgade, s. f., كوچك قصبه *kutchuk qaçaba*, قصبه جق *qaçabadjiq*, a.-t.

Bourgeois, oise, s., شهرلو *chehirlu*, شهرى *chehri*, شهر اوغلانى *chehir oghlāni*, t.; اهل بلد *ehli beled*, a. — Bourgeoise, شهرلو قارى *chehirlu qāry*, t.

Bourgeoisement, adv., شهرلو كبى *chehirlu guïbi*, t.

Bourgeoisie, s. f., شهر اوغلانلق *chehir oghlānlyq*, شهرلولر جماعتى *chehirluler djèmā'ati*, t.-a.

Bourgeon, s. m., des plantes, فليس *filís*, طومروجق *thoumroudjyq*. — de vigne, باغ طومروجغى *bāgh thomroudjïghy*. — Élevure ou bube qui vient au visage, يوز چچكى *ïuz tchitchègui*, t.

Bourgeonné, e, adj., qui a des bourgeons, طومروقلنمش *thoumrouqlanmich*. — Qui a des bourgeons sur le visage, چچكلو *tchitcheklu*, t.

Bourgeonner, v. n., pousser des bourgeons, طومروقلنمق *thoumrouqlanmaq*, فلسلنمك *filislenmek*, فلس چقارمق *filís tchiqārmaq*. — Avoir des boutons au visage, يوزه چچك چقمق *ïuzè tchitchek tchyqmaq*, t.

Bourguépine ou Bourg-Épine,

s. f., اق دكن *aq diken*, t.; عوسج *āvsadj*, a.

Bourguemestre ou Bourg-mestre, s. m., اعيان *'aïān* ou باش اعيان *bāch 'aïān*, t.-a.

Bourrache, s. f., صغر دلی *syghyr dili*, t.; لسان الثور *liçān us-sevr*, a.

Bourrade, s. f., coups de crosse ou du bout du fusil, تفنك قوندا غينك يا دمربنك ضربی *tufenk qoundāghinuñ ïā dèmirinuñ zarbi*, a.-t. — Répartie vive, حاضر و سرت جواب *hāzïr vè sert djèvāb*, a.-t.

Bourrasque, s. f., قاصرغه *qāçyrgha*, فورتنه *fortouna*. — Au fig., caprice, mauvaise humeur, يكازلق *ïañāzlyq*, t. — Accident imprévu, قضای ناكهانی *qazāï nāguièhāni*, a.-p.

Bourre, s. m., gros drap, bure, عبا *'abā*, t.

Bourre, s. f., d'une arme à feu, يوك قرقنی *ïeuñ qyrqeni*, قرقندی *qyrqinti*. — de soie, de laine, تفتك *teftik*, قتق *qytyq*. — de soie, خام ايپك *khām ipek*, t.

Bourreau, s. m., جلاد *djellād*, a.

Bourrée, s. f., fagot de menues branches, قورو چالی دمتی *qourou tchāli dèmèti*, t.

Bourrelé, e, adj., منفعل *munfè'il*, a.

Bourrelement, s. m., ندامت *nèdāmet*, a.; حسرت دروں *hasrèti deroun*, a.-p.; قلبك اضطرابی *qalbuñ izthyrābi*, a.-t.

Bourreler, v. a., tourmenter l'esprit, تكديرا *tekdïr it*, خاطرنی يقمق *khāthyrini ïqmaq*, اذيّت ايرمك *eziïet irmek*, a.-t.

Bourrelet, s. m., d'enfant, pour l'empêcher de se blesser en tombant, چوجقلر دوشدكلرنك باشلريني بره لمه دن محافظه ايچون كيدردكلری بر نوع قالپاق *tchodjouqlar duchduklèrindè bāchlerini ïaralmaden mouhāfaza itchoun gueïduklèri bir nev'i qālpāq*, t.

Bourrelier, s. m., بوينديرقچی *boïunduṛouktchi*, t.

Bourrer, v. a., une arme à feu, قرقندی ايله طولدرمق *qerqenti ilè dholdurmaq*. — Faire manger outre mesure, چوق يدرمك *tchoq ïèdurmek*. — des coups, خيلجه اورمق *khaïlidjè ourmaq*. — Bourrer quelqu'un, lui adresser des paroles dures, ازارلمق *azārlamaq*, t.

Bourrique, s. f., ديشی اشك *dichi echek*, t.; حمارة *hymāret*, a.

Bourriquet, s. m., petit ânon, صپا *sïpā*, t.

Bourru, e, adj., d'humeur rude, سرت *sert*, سرت مزاج *sert mizādj*, تيز مزاج *tïz mizādj*, p.-a. — Capricieux, bizarre, تتيز *titïz*, t.

Bourse, s. f., petit sac pour mettre l'argent, كيسه *kïcè*, *kècè*, صرة *ṣourret* ou *ṣourrè*. — à tabac, دوتن كيسه سی *tutun kïcèci*. — Lieu où s'assemblent les négocians, بازركانلرك

جمع اوله جق بری *bāzarguiānlaruñ djem' oladjaq ïèri*, vulg. لونجه *londja*. — Bourse de 500 piastres turques, کیسه *kïcè*. — Bourses, peau des testicules, طاشق دریسی *thāchaq dèrïci*, کیسه سی حیا *haïā kècèci*, t.; صفن *soufn*, a. — Bourse à pasteur ou tabouret, plante astringente, چوبان چانته سی ـ اوت اسمی *tchobăn tchāntaci, ot ismi*, t. — Coupeur de bourse, voleur, یان کسیجی *ïăn kecïdji*, t.

Boursier, ère, s., celui ou celle qui vend et fabrique des bourses, کیسه جی *kïcèdji*, کیسه پاپار *kïcè păpār*. — Enfant élevé dans un collége aux frais de l'état, دولت مصرفیله مدرسه ده تربیه اولنمش چوجق *devlet masrafïlè medrècèdè, terbïè olounmich tchoudjouq*, t.

Bourson, s. m., petite bourse ou poche, کیسه جق *kicèdjïq*. — Gousset, ساعت جیبی *sā'at djèbi*, t.

Boursoufflage, s. m., سوز ـــــ قبارتمه سی *seuz-qabārtmaci*, t.

Boursouflé, e, adj., enflé, شیشمش *chïchmich*, t.; مغفوخ *menfoukh*, a. — Gros, boursouflé, شیشقو *chïchqo*, t.

Boursoufler, v. a., شیشرمک *chïchurmek*, قبارتمق *qabārtmaq*, t.

Boursoufflure, s. f., شیش *chïch*, قبارتمه *qabārtma*, t.

Bousculer, v. a., الت اوست ا *alt ust it*, اتیویرمک *itïvïrmek*, t.

Bouse ou Bouze, s. f., صغر بوقی *syghyr boqou*, ترک *tèzek*, t.

Bousillage, s. m., chaume et terre détrempés, اوانمش صمانیله چامور *oufānmich samān ilè tchāmour*. — Mur en bousillage, چامور دیواری *tchāmour dïvāri*, t. — Ouvrage mal fait, فنا ایش *fanā ich*, t.

Boussole, s. f., پوصوله *poussola*, قبله نما *qyblè numā*. — Au fig., guide, conducteur, رهنما *rèhnumā*, p.

Bout, s. m., extrémité d'un corps, اوج *oudj*. — Terme, آخر *ākher*, a.; کنار *kenār*, p. — Le bout du doigt, پارمق اوجی *pārmaq oudjou*. — Le bout d'une pique, بر حربه نک اوجی *bir harbanuñ oudjou*. — Bout du sein, مه باشی ـ اوجی *mèmè bāchi, oudjou*. — Le bout du nez, بورن اوجی *bouroun oudju*. — Le bout d'une canne, دکنک اوجی *deïnèguñ oudjou*. — J'ai ce mot sur le bout de la langue, دل اوجنده در *dil oudjindè dur*, ou دلم اوجنده در *dilum oudjoundè dur*. — Le bout du monde, دنیانک اخری ـ نهایتی *duniānuñ akhyri, nihāïèti*. — D'un bout à l'autre, باشدن باشه *bāchdan bācha*. — Le haut bout, la place d'honneur, صدر *sadr*, کوشهٔ صدر *keuchèï sadr*. — Le haut bout de la table, سفره باشی *sofra bāchi*. — Bout, fin d'un temps, d'un ouvrage, صوک *soñ*, اتمام *itmām*, انجام *endjām*. — Au bout d'une année, بر ییلدنصکره *bir ïïldèn soñra*. — Au bout du monde,

دنیانك نهایتنده *duniānuñ nihāïètindè*. — A l'autre bout de la ville, شهرك اوبر اوجنده *chehruñ obir oudjindè*. — Un bout de..., une petite partie de..., بر پارچه *bir partchia*. — Un bout de corde, بر ایپ پارچه‌سی *bir ip pārtchaci*. — Un bout de chandelle, موم پارچه‌سی *moum pārtchaci*. — Un bout d'homme, un petit homme, قصه بویلو بر آدم *qyssa boïlu bir ādem*. — A tout bout de champ, à chaque moment, هر آنده *her āndè*. — Être à bout, dans le dernier embarras, نه ایلهجکنی بلممك *nè idèdjeïni bilmèmek*. — Être à bout, perdre patience, صبر وقراری قالمق *sabrou qarāri qālmamaq*. — Ma patience est enfin à bout, آخر صبر وقرارم قالمدی *ākher sabrou qarārum qālmadi*. — Venir à bout de quelque chose, réussir, باشه بجرمك *bācha tchyqmaq*, چیقمق *bedjermek*, اوجین بولمق *oudjīn boulmaq*, t. — Venir à bout d'une personne, l'amener à ce qu'on veut, بر کمسنه‌دن ایستدیکنی آلمق *bir kimesnèden istèdīguini ālmaq*. — Venir à bout de ses ennemis, دشمننه غالب کلمك *duchmèninè ghālib guelmek*. — Au Bout du compte, adv., tout considéré, après tout, عاقبة *'āqybet*, عاقبت الامر *'āqybet ul-emr*, عاقبت الحال *'āqybet ul-hāl*, a. — Tirer à bout portant, یقیندن اورمق *ïaqyndan ourmaq*. — Rire du bout des dents, استهزیرك کولمك *istèmeïèrek gulmek*, t.

Boutade, s. f., caprice, accès de gaîté, کیف *keïf*. — Saillie d'esprit, لطیفه *lathyfè*, نکته *nuktè*, a.; فنتاسیه *fantāsia*, t.

Boutarque, s. f., قورو بالق یومرطه‌سی *qourou bālyq ïoumourthaci*, t.

Bout-en-Train, s. m., homme de plaisir, qui excite les autres, نکره اهل صفا *nekrè ehli safā*, a.

Boute-Feu, s. m., qui excite les séditions, فتنه قوپاریجی *fitnè qopārīdji*, a.-t.; فتنه انگیز *fitnè enguïz*, a.-p. Voy. Incendiaire.

Bouteille, s. f., vaisseau de verre, شیشه *chīchè*. — Ce que la bouteille contient, plein une —, بر شیشه قدر *bir chīchè qadar*. — de vin, بر شیشه شراب *bir chīchè charāb*. — Ampoule ou vessie pleine d'air, صو قبارجغی *sou qabārdjighy*, t.

Boutique, s. f., دکان *dukkiān*, a. — de barbier, بربر دکانی *berber dukkiāni*, t.

Boutiquier, s. m., دکانجی *dukkiāndji*, a.-t.

Boutoir, s. m., instrument de maréchal pour parer le pied d'un cheval, نعلبندك اوبمه بچاغی *n'albenduñ oïma bitchāghy*, t.

Boutoir de sanglier, groin, یبان طوکزك بورنی *ïabān doñouzuñ bourouny*, t.

Bouton, s. m., d'habit, دوکمه

deuïmè. — Bourgeon des arbres, طومروق *dhoumrouq*. — de rose, غنچه *ghontchè*, كل غنچه‌سی *gul ghontchèci*, p. — au visage, pustule, چچك *tchitchek*, چبان *tchibān*, t.

Bouton-d'Or, s. m., plante, ربعیه چچکی *roub'ïè tchitchègui*, t.

Boutonné (homme), adj., qui ne laisse pas pénétrer ce qu'il pense, كتوم *kètoum*, a.

Boutonner, v. n., pousser des boutons aux arbres, طومرقلنمق *thomrouqlanmaq*. — Boutonner un habit, v. a., ايلكلمك *iliklèmek*, دوكمه‌لمك *deuïmèlèmek*. — Se Boutonner, v. réfl., كندو اوروباسنی دوكمه‌لمك *guendu ouroubācini deuïmèlèmek*, t.

Boutonnier, s. m., qui vend ou fabrique des boutons, دوكمه‌جی *deuïmèdji*, t.

Boutonnière, s. f., ايلك *ilik*, دوكمه دلكی *deuïmè dèligui*, t.

Bouture, s. f., فدان *fidān*, t.

Bouverie, s. f., اوكوز آخوری *eukuz akhori*, t.; اصطبل *isthtabl*, a.

Bouvier, s. m., صغرتماج *sighyrtmādj*, t.; صغر چوبانی *sïghyr tchobāni*, p.-t.

Bouvier, constellation près de la Grande-Ourse, عوّا النّعّار *'avvā ennaqqār*, a.

Boxer, v. n., se battre à coups de poings, يومرق ايله اورشمق *ioumrouq ïlè ourouchmaq*, t.

Boyau, s. m., بغرسق *baghersaq* et *borsaq*, t.

Bracelet, s. m., بلزك *bilèzik*. — Ce qui couvre, garantit le bras, gantelet, قولچاق *qoltchāq*, t.

Brachial, e, adj., قوللو *qollu*, t.; قوله دائر *qola dāïr*, t.-a.

Braconner, v. n., كزلوجه آولامق *guizludjè āvlāmaq*, t.

Braconnier, s. m., اذنسز و كزلوجه آولايان *izinsyz vè guïzludjè āvlāïān*, t.

Bradypepsie, s. m., t. de médecine, هضم غير كامل *hazmi ghaïri kiāmil*, a.

Bragues, s. f. pl., haut de chausses, شلوار *chalvār*, t.

Brai, s. m., sorte de goudron propre à calfat, قطرانی كمی *guèmi qathrāni*, t.

Braie, s. f., linge, بزپارچه‌سی *bez pārtchaci*, قونداق *qoundāq*, t.

Braillard, e, adj., باغريجی *bāghirïdji*, t.

Brailler, v. n., باغرمق *bāghermaq*, t.; حيقرمق *haïqyrmaq*, t.

Brailleur, se, adj. Voy. Braillard.

Braiment, s. m., cri des ânes, اشك صداسی - اكرمه‌سی *echek sadāci, añyrmaci*, t.

Braire, v. n., اكرمق *añyrmaq*, انغرمق *anghyrmaq*, t.

Braise, s. f., قور *qor*, كوز *keuz*, يانمش كمور *ïānmich keumur*, t.

Braisé, e, adj., قور اوزرنده پيشمش *qor uzèrindè pïchmich*, t.

Braiser, v. a., faire cuire sur la braise, قور اوزرنده پشورمك *qor uzérindè pïchurmek*, t.

Braisière, s. f., vase de cuivre qui remplace, en Turquie, la cheminée, منغال *manghāl*, t.

Bramane, Bramin, Bramine, s. m., prêtre ou philosophe indien, برهمن *berehmen*, pl. براهمه *berāhimè*, a.

Bramer, v. n., كيك صداسى ويرمك *guëïk sadāci vïrmek*, t.

Braminisme, s. m., religion des brames, براهمه دينى - اعتقادى *berāhimè dïni, y'tiqādi*, a.-t.

Bran, s. m., matière fécale, بوق *boq*, t.; نجاست *nèdjācet*, a. — Bran de son, ايرى كپك *ïri kepek*. — Bran de scie, دسته تلاشى *destèrè tèlāchi*, t.

Brancard, s. m., تجكره *tedjkèrè*, دزكره *dezkèrè*, t.

Branchage, s. m., داللق *dāllyq*, داللر *dāllar*, t.

Branche, s. f., bois qui sort du tronc d'un arbre, دال *dāl*, بوداق *boudāq*, t.

Branche, famille issue d'une même tige, فرع *fer'*, فرع صوصى *fer' syraci*, pl. فروع *furou'*. — Branches du bois d'un cerf, كيك بوينوزينك ايكى بيوك داللرى *guëïk boïnozïnuñ iki büük dāllèri*. — Parties d'une chose composée, فروع *furou'*, حصّه *hyssè*. — Branches du mors d'un cheval, كم داللرى *guiem dāllèri*. — d'un fleuve, قول *qol*. — Le Danube se divise en six branches, et se jette dans la mer Noire, طونه نهرى التى قول اولهرق بحر سياهه منصبّ اولور *thouna nehri alti qol olaraq bahri sïāha munsabb olour*.

Branche-Ursine ou Acanthe, s. f., plante, آيو پانچه *āïou pāntcha*, t.; شوكت اليهود *chevket ulïchoud*, a.

Branchu, e, adj., بوداقلو *boudāqlu*, داللو *dāllu*, داللرى چوق *dāllèri tchoq*, t.

Brande, s. f., menues branches, چالى *tchāli*, t.

Brandevin, s. m. Voy. Eau-de-Vie.

Brandillement, s. m., صاللنمه *sāllanma*, صاللنش *sāllanich*, t.

Brandiller, v. a., صاللمق *sāllamaq*, اوينانمق *oïnātmaq*, ديرتمك *tèpretmek*, t. — Se Brandiller, v. réf., صاللنمق *sāllanmaq*, ديرنمك *tèprenmek*, t.

Brandilloire, s. f. Voyez Balançoire.

Brandir, v. a., صاللمق *sāllamaq*, صالمق *sālmaq*, t

Brandon, s. m., آتش پاره *ātech pārè*, چرا *tchirā*, يل مومى *ïel moumi*, t.

Branlant, e, adj., صالنان *sālynān*, چالقنان *tchālqanān*, t.

Branle, s. m., agitation de ce qui branle, صاللنمه *sāllanma*, t.; حركت *harèket*. — Mettre en branle,

قملدانمق *qymildātmaq*, حركته كتورمك *harèkètè guèturmek*. — Donner le branle à une affaire, برايشه مبادرت ايتمك *bir ïchè mubādèret itmek*. — Être en branle, douter, شبهده قالمق *chubhèdè qālmaq*. — Se mettre en branle, قملدانمق *qymildānmaq*, حركته كلمك *harèkètè guelmek*, a.-t.

Branlement, s. m., صاللنش *sāllanich*, t.; حركت *hareket*, a.

Branler, v. a., صالمق *sālmaq*, قملدانمق *qymildātmaq*. — Branler la tête, باشى قملدانمق *bāchi qymildānmaq*, t.

Branler, v. n., être agité, صاللانمق *sāllānmaq*, قملدانمق *qymildānmaq*, t.

Branle-Queue, s. m., oiseau, قويرق صالان *qouïrouq sālān*, t.

Braque ou Brac, s. m., chien, زغر *zaghar*, t. — Au fig., se dit d'un homme étourdi, écervelé, شاشقن *chāchqoun*, سرسم *sersem*, t.

Braquemart, s. m., عجم قلجى *'adjem qylidji*, t.

Braquer, v. a., دوزتمك *duzetmek*. — le canon, طوب قورمق *thop qourmaq*, t.

Braques, s. f. pl., ينكج مقصلرى *ïenguedj maqaslèri*, t.

Bras, s. m., قول *qol*, t.; بازو *bāzou*, p. — L'avant-bras, ساعد *sā'id*, a. — Recevoir à bras ouverts, avec joie, سرور ايله استقباله كلمك *surour ilè istiqbālè guelmek*. — Avoir quelqu'un sur les bras, à sa charge, بر كمسه يى خرجلق وبروب كوزتمك *bir kimsèï khardjlyq vïrup gueuzetmek*, t.

A Bras, adv., à force de bras, قوّت بازو ايله *qouvvètì bāzou ilè*. — Frapper à tour de bras, قول قوّتيله صقلق اورمق *qol qouvvetilè syqlyq ourmaq*. — Bras dessus, bras dessous, قول قوله ويرمك *qol qola vïrmek*. — Qui a les bras longs, qui a du pouvoir, نفوذلو كشى *nufouzlu kïchi*, النـدن چوق شئ كلور آدم *elinden tchoq chèï guèlur âdem*. — Bras, division d'une rivière, چاى قولى *tchāï qolou*. — Bras de mer, دكز قولى *dèñyz qoly*. — Bras de fauteuil, صندالیه قلتوغى *sandālia qoltoughy*, t.

Braser, v. a., دمرى لهملمك *dèmiri lehimlèmek*, t.

Brasier, s. m., feu de charbons ardens, كمور آتشى *keumur âtèchi*. — Grand bassin de métal, قورلق منغال *qorlyq manghāl*. — Au fig., feu de l'amour divin, عشق الله آتشى *'ychq oullah âtèchi*, a.-t.

Brasière, s. f., bassin de métal pour mettre la braise, منغال *manghāl*, t.

Brasiller, v. a., قور باصدى ايتمك *qor bāsty itmek*, t.

Brasse, s. f., قولاج *qolādj*, t.

Brassée, s. f., قوجاق *qodjāq*, t.

Brasser, v. a., faire de la bière, ارپه صويى ايله *arpa souï ilè*. — Remuer à force de bras, ال ايله چالقمق *el ilè tchālqatmaq*, t.

Brassèrie, s. f., ارپه صویی کارخانه‌سی *arpa souii kiārkhānèci*, t.-p.

Brasseur, s. m., ارپه صویی قاینادان *arpa souï qāïnādān*, t.

Brassières, s. f. pl., زبون *zubboun*, زیبون *zīboūn*, t.

Brassin, s. m., بیرا تکنه‌سی *birā teknèci*, t.

Bravache, s. m., fanfaron, فوزته جی *fortadji*, t.

Bravacherie, s. f., jactance frivole, فرته *forta*, t.

Bravade, s. f., لافزنلق *lāfazenlyq*. — Faire des bravades, سوز آتوپ قورقتمق *seuz âtup qorqoutmaq*, t.

Brave, adj., یرار *iarār*, t.; شجاعتلو *chedjā'atlu*, a.-t.; یکت *ïiguit*, کسکین *keskïn*, یورکلو *ïureklu*. — Brave homme, homme bon, ایو آدم *eïu âdem*, t.

Bravement, adv., دلیرانه *dèlïrānè*, شجیعانه *chedjï'ānè*, a.-t.

Braver, v. a., ne pas craindre, قورقمق *qorqmamaq*. — Affronter les dangers, کندویی تهلکه‌یه براقمق *guenduï tehlikèïe brāqmaq*. — la mort, اولمدن قورقمیق *eulumden qorqmamaq*. — Insulter, سوکمک *seuïmek*. — Faire le brave, گسکینلك ساتمق *keskïnlik sātmaq*.

Bravo, interj., t. pour applaudir, افرین *āferïn*, p.

Bravoure, s. f., غیرت *ghaïret*, شجاعت *chedjā'at*, a.; یکیتلك *ïiguitlyk*, t.; بهادرلك *bchādirlyk*, p.-t.

Brayer, s. m., bandage, قاشق باغی *qāçyq bāghy*, t.

Brayette, s. f., دون یاریغی *don ïāryghy*, یرتماج *ïrtmādj*, t.

Brebis, s. f., femelle du bélier, دیشی قیون *dïchi qoïoun*, ماریه *māria*. — Au fig., chrétiens sous un pasteur, رعیه *raïïè*. — Brebis galeuse, fam., personne dont la société est dangereuse, تهلکه‌لو بر آدم *tehlikèlu bir âdem*, t.

Brèche, s. f., ouverture faite à un mur, کدوك کدك *guèduk*, t.; رخنه *rakhnè*, p. — Ouvrir la —, حصاره کدك آچمق *hyçārè guèduk âtchmaq*. — Brèche à un couteau, بچاق کدوکی *bïtchāq guèduï*. — à l'honneur, عرض یقمقلغی *'yrz ïqmaqlyghy*. — Tort, dommage, ضرر *zarar*, سکنه *sekïè*, s. — Faire brèche, ضرر-نقصان کتورمك *zarar, noqsān guèturmek*.

Brêche-Dent, s. comp., اون دیشی کدك *ïun dïchi guedïk*, ou simpl. کدك *guèduk*, t.; اهتم *ehtem*, a.

Bredouillement, s. m., کوه‌لیه *guèvèlemè*, ککیلك *kèkèïlik*, t.; رطانه *ratāna*, a.

Bredouiller, v. n., parler d'une manière peu distincte sans articuler, دلی دولاشمق *dïlï dolāchmaq*, طوتقون سویلمك *thoutqoun seuïlèmek*, t.

Bredouilleur, se, s., طوتقون سویلیان کککی *thoutqoun seuïlèïen kèkèï*, t.

Bref, ve, adj., قصه *qyssa*, a.

Bref, adv., en un mot, والحاصل *velhācil*, الحاصل *elhācil*, في الجملة *fildjumlè*, a.

Bref, s. m., lettre du pape, ريم پاپا فرمانى - براتى *rim pāpā fermāni*, *bèrāti*, t.

Brehis, s. f., quadrupède de Madagascar, بر نوع جانور *bir nev'i djānver*, t.

Brelan, s. m., jeu de cartes, بر جنس كاغد اويونى *bir djins kiāghyd oïouni*, t.

Brelandier, s. m., قمارجى *qoumārdji*, t.

Breloque, s. f., bijou, اوينجق *oïoundjaq*, جيجى *djidji*, t.

Brésil, s. m., برازيليا *brāziliā*. — Bois de —, بقم *baqām*, t.

Bretagne (la Grande-), s. f., انكلتره *inguiltèra*. — Province de France, برتانيا ايالتى *bretānïè eïālèti*.

Brétailler, v. n., مطرقچيلق ا *mathraqtchilyq it*, t.

Brétailleur, s. m., مطرقچى *mathraqtchi*, ايكيت *iguit*, t.

Bretelles, s. f. pl., قايش *qāïch*, پانتالون قايشى *pāntalon qaïchi*, t.

Breton, ne, s., برتانيا اهاليسندن *bretānïā ehālicinden*.

Brette, s. f., longue épée, اوزون مچ *ouzoun metch*, t.

Breuvage, s. m., ايچقى *itchqi*, ايچجك *itchèdjek*, t.; شرب *churb*, a.

Brève, s. f., syllabe prononcée rapidement, هجا موجز *hedjèï moudjiz*, a.

Brevet, s. m., برات *berāt*, pl. براوات *berāvāt*, a. — d'invention, privilége accordé à un inventeur, ايجاد براتى *idjād berāti*. — Brevet ou diplôme de décoration, نشان براتى *nichān bèrāti*, a.-t.

Brévetaire, s. m., porteur d'un brevet du roi, براتلو *berātlu*, برات صاحبى *bèrāt sāhibi*, a.-t.; دارندهٔ برات *dārendèï bèrāt*; p.-a.

Breveter, v. a., donner le brevet d'un office, برات ويرمك *bèrāt vīrmek*, t. — Accorder un privilége à un auteur pour une découverte, ايجاد براتنى توجيه ا *idjād bèrātini tevdjih it*, a.-t.

Bréviaire, s. m., كتاب صلوات *kitābi salavāt*, فرض اولان صلواتك كتابى *farz olān salāvātuñ kitābi*, a.-t.

Brévité, s. f., opposé à longueur, اختصار *ikhtiçār*, a.

Bribe, s. f., gros morceau de pain, اتمك پارهسى *etmek pārèci*, اكمك پارچهسى *ekmek pārtchaci*.

Bribes, au pl., restes des repas, طعامدن باقى - قالانى *thā'mden bāqy*, *qālāni*, a.-t.

Brichet, s. m., le sternum, كوكس كميكى *gueugus guèmīgui*, t.

Bricole, s. f., longe de cuir, قايش *qāïch*, t.

Bride, s. f., كم *guiem*, دزكن *dizgun*, اويان *ouïān*, t.; لجام *li-*

djām, a. — Bride de bonnet, بارته *bārèta*. — Lien, باغ باغی *bāgh, bāghy*. — Courir à toute bride, à bride abattue, دولو دزگن ایله *dolou dizgun ilè*. — Un coup, une secousse de bride, اویان سلکمی *oïān silkimi*. — Tenir en bride, dans le devoir, اویانلمق *ouïānlamaq*, ضبط *zabth it*. — Lâcher la bride à, cesser de retenir, اویانی بوش قومق *ouïāni boch qomaq*. — Rendre la bride à un cheval, دزگنی صالیورمك *dizguini sālyvīrmek*. — Serrer la bride, tenir la bride courte à un cheval, دزگین چکمك *dizguin tchekmek*. — Tourner la bride, عطف عنان ا *'atlfi 'inān it*, a.-t.

Brider, v. a., کملمك *guïemlèmek*, اویانلمق *ouïānlamaq*. — un cheval, آته اویان اورمق *āta ouïān ourmaq*. — Au fig., réprimer, منع ا *men' it*, a.-t.

Bridon, s. m., bride légère, قنطرمه *qantharma*, t.

Brief, ève, adj., قصه *qyssa*, قصیر *qacyr*, مختصر *moukhtaçar*, a.

Brièvement, adv., مختصرجه *moukhtaçaridjè*, a.-t.

Brièveté, s. f., قصه لق *qyssalyq*, اختصار *ykhtiçār*, a.-t.

Brigade, s. f., لوا *livā*. — Général de —, ou maréchal de camp, میر لوا *mīri livā*, a.

Brigadier, s. m., sous-officier dans la cavalerie, اتلو عسکر چاوشی *atlu 'asker tchāvouchou*. — Brigadier de bateau, le canotier qui borde l'aviron le plus de l'avant, باش کورکچی *bāch kurektchi*, t.

Brigand, s. m., حیدود *haïdoud*, t.; حرامی *harāmi*, a.; یول کسیجی *yol kèsīdji*, t.

Brigandage, s. m., vol, حیدودلق *haïdoudliq*, یول کسیجیلك *yol kèsīdjilik*, t.; شناعت *chinā'at*, a. — Déprédation, غارت و تخریب *ghārèt u takhrīb*, a.

Brigander, v. n., خرسزلق ا *khyrsyzlyq it*, یول کسیجیلك ا *yol kèsīdjilik it*, t.

Brigantin, s. m., چکتری *tchekturi*, کوچك قورصان کیمسی *kutchuk qorsān guèmici*, t.

Brignole, s. f., اریك مقوله سی *érīk maqoulèci*, t.

Brigue, s. f., poursuite vive, دعوا *d'avā*, ادعا *iddi'ā*, طلب *thaleb*. — Faction, parti, سوزی بیر ایتمشلرك فرقه سی *seuzi bir itmichlèrun fyrqacy*, t.

Briguer, v. a., طلب ـه حرص ا *thaleb, haves it*, طالب او *thālib ol*, a.-t.; جان اتمق *djān ātmaq*, t.

Brillamment, adv., کوزلجه *guzeldjè*, t.; رونق ایله *revnaq ilè*.

Brillant, e, adj., qui brille, پارلق *pārlaq*, پارلایجی *pārlāïdji*, یلدرایجی *ildirāïdji*, t.; شعله ویریجی *ch'eulè vīrīdji*, a.-t.

Brillant, s. m., éclat, lustre, جلا *djilā*, رونق *revnaq*. — Diamant, الماس *elmās*, a.-t.; برلانتی *birlānti*, پرلانته *pirlānta*, t.

Brillanter, v. a., tailler un brillant, بر الماس طاشی یونمق *bir elmās thāchi ïonmaq*. — Orner de pensées subtiles, نکته ایله زینتلمک *nukte ilè zïnetlèmek*, a.-t.

Briller, v. n., jeter une lumière éclatante, پارلامق *pārlamaq*, یلدرامق *ïldirāmaq*, t.

Brimborion, s. m., جزئی *djuz'i*, a.

Brin, s. m., premier jet d'un végétal, tige d'arbuste, فلیس *filis*. — Brin de plante, فدان *fidān*. — Parcelle, ذرّه *zerrè*. — Il n'est pas resté un brin, ذرّه مقدار قالمدی *zerrè myqtār qālmadi*. — Un brin de paille, صمان صاپی *samān sāpy*. — Un brin, pop., un peu; براز *birāz*, برپارچه *bir pārtchia*, t.

Brioche, s. f., gâteau, چورک *tcheurek*, t.

Brion, s. m., توزاق *touzāq*, t.

Brique, s. f., non cuite, کرپیج *kerpidj*. — cuite, طوغله ـ طوغلمه *thoughla*, t.

Briquet, s. m., چاقمق *tchiāqmaq*. — Battre le briquet, اتش چاقمق *âtech tchiāqmaq*, t.

Briqueterie, s. f., طغلمه کارخانه‌سی *thoughla kiārkhānèci*, t.

Briquetier, s. m., طغله‌جی *thoughladji*, t.

Bris, s. m., قرلمه *qyrylma*, قرمه *qyrma*, t.

Brisans, s. m. pl., شاب *chāb*. — Brisant, vague qui se brise contre la côte, دالغه *dālgha*, t.

Brise, s. f., petit vent frais, روزگارجیق *rouzguiārdjiq*, سرین روزگار *serïn rouzguiār*. — Brise du soir, qui se fait régulièrement sentir dans l'archipel, et particulièrement dans le golfe de Smyrne, انباد *embād*. — Jolie brise, سرین روزگار *serïn rouzguiār*, باد عاصف *bādi 'āçyf*, p.-a.

Brise-Cou, s. m., اوچرم *outchouroum*, t.

Brise-Raison, s. m., دلی *dèli*, t.

Brisées, s. f. pl., t. de chasse, ایز اثر *ïsr ïz*. — Suivre les brisées de quelqu'un, ایزلمک *izlèmek*, تقلید ا *taqlïd it*. — Aller sur les brisées de quelqu'un, بر کمسه‌یه رقیب اول *bir kimsèiè raqïb ol*.

Brisement, s. m., des vagues, طلغه چاتلمسی *dhalgha tchātlamaci*, t.

Briser, v. a., rompre, mettre en pièces, قرمق *qyrmaq*, کسرا *kesr it*, صمق - صیمق *symaq*, پاره‌لمق *pāralamaq*, پاره پاره ا *pāra parā it*. — En parlant des flots, چاتلمق *tchātlamaq*, t.

Briser les reins, fatiguer, پک یورلتمق *pek ïouroultmaq*. — Briser le cœur, خاطری شکست ا *khātyri chikest it*. — Briser la paille, صمانی اوغتمق *samāni ouçātmaq*. — Brisons-là, بتوره‌لم *biturèlum*. — Briser ses fers, s'affranchir de la tyrannie, زنجیرلرینی قرمق *zendjïrlèrïni qyrmaq*, ظلمدن خلاص بولمق

zoulmden khalās boulmaq. — Briser les chaînes de quelqu'un, le dégager, تخلیهٔ سبیل ا *takhliëï sebīl it*. — Se Briser, v. réfl., se casser, être mis en pièces, قرلمق *qyrylmaq*, پاره‌لنمق *pāralanmaq*, منکسر او *munkecir ol*. — Se Briser ou Briser, v. n. (contre la côte), قیا اوزرینه دوشمک *qaiā uzerīnè duchmek*, t.

Brisoir, s. m., instrument à briser le chanvre, la paille, کتن دوکه‌جک طوقمق *kèten deukèdjek thoqmaq*, t.

Brisure, s. f., partie brisée, قرقلق *qyrqlyq*, t.

Broc, s. m., دستی *testi*, کلندر *kilinder*, t. — De bric et de broc, اوتدن بروذن *eutèden bèruden*.

Brocanter, v. a., بدللشمک *bèdellechmek*, t.; دکش-مبادله ا *dèïch, mubādèlè it*, تحفجیلك ا *tohafdjilik it*.

Brocanteur, s. m., مظره‌باز *mathrabāz*, دکشیجی *dèïchidji*, صاتیجی *sātidji*, t.

Brocard, s. m., raillerie piquante, کسندی *kècindi*, t.

Brocarder, v. a., railler, کسندیه آلمق *kècindiè ālmaq*, t.

Brocart, s. m., étoffe de soie, d'or ou d'argent, دیبا *dībā*. — d'or, سراسر *serācer*, p. — d'argent, کومشلو دیبا *gumuchlu dibā*, t.

Brochage, s. m., دیبا ایشلنمسی *dībā ichlenmèci*, t.

Broche, s. f., شیش *chich*. — pour le rôti, کباب شیشی *kebāb chichi*, t. — Mettre à la —, شیشه صپلامق *chichè saplāmaq*. — Tourner la —, کبابی چویرمک *kèbābi tchèvirmek*.

Brochée, s. f., برشیش طولوسی *bir chich dholoucou*, t.

Brocher, v. a., tisser, اورمک *eurmek*, طوقومق *dhoqoumaq*. — Écrire, composer à la hâte, عجله ایله تصنیف ا *adjèlè ilè tasnif it*. — Couvrir un livre de papier, بر کتابك جزلرینی دیکمک *bir kitābuñ djuzlèrīni dikmek*, کاغدلمه قاپلمق *kiāghidlè qāplamaq*, t.

Broches, s. f. pl., défenses du sanglier, یبان طوکرك آزو دیشلری *iabān dhonouzuñ āzou dichlèri*, t.

Brochet, s. m., poisson, طورنه بالغی *thourna bālyghy*, t.

Brochette, s. f., شیشجغز *chich djaghaz*, t.

Brocheur, euse, s., de livres, کتاب جزلری باغلایجی *kitāb djuzlèri bāghlaïdji*, t.

Brochure, s. f., action de brocher. Voy. Brochage.

Brochuré, livre broché, فقط جزلری دیکلمش کتاب *faqath djuzlèri dikilmich kitāb*. — Petit ouvrage, کتابجك *kitābdjik*, t.

Brocoli, s. m., قره لحنه *qara lahana*, t.; زنبوط *zenbouth*, a.

Brodequin, s. m., لاپچین *lāptchīn*, t.

Brodé, adj., نقشلو *naqychlu*, اشلنمش *ichlenmich*, اشلمه *ichlèmè*, t.

Broder, v. a., نقشلمق *naqichlamaq*, نقش اشلمك *naqch ichlèmek*, a.-t.; كركف ايشلمك *kerguief ichlèmek*, t.

Broderie, s. f., ouvrage de celui qui brode, نقش *naqch*, a.; كركف ايشي *kerguief ichi*, t. — d'or, زردوزي *zerdouzi*, p.; زردوزلق *zerdouzlyq*, p.-t. — Ornement, زينت *zînet*, a.

Brodeur, se, s., نقش ايشليجي *naqch ichlèïdji*, نقشجي *naqichdji*, t.-a.; كركف ايشليان *kerguief ichlèïen*, t. — en or, زردوز *zerdouz*, p.

Broiement, s. m., دوكمه *deugmè*, ازلش *ezilich*, t.

Bromelie, s. f. Voy. Ananas.

Bromos ou Bromot, s. m., plante vulnéraire détersive, يبان يولافي *ïabān ïolāfi*, t.; دوسر *dawser*, a.

Bronchade, s. f., faux pas d'un cheval, سورچمه *surtchmè*, دوشش *duchuch*, t.

Bronchement, s. m., سورچمكلك *surtchmeklik*, t.

Broncher, v. n., سرچمك *surtchmek*, سورچتورمك *surtchturmek* ou سورچرمك *surtchurmek*. — Au fig., faillir, ياكلمق *ïāñilmaq*, t.; خطا ا *khathā it*, a.-t.

Bronches, s. f. pl., vaisseaux du poumon qui reçoivent l'air, آق جكر طمرلري *āq djiguer dhamarlari*, t.; مجاري الريّة *medjāri urrîat*, a.

Bronchial, e, adj., qui appartient aux bronches, مجاري الريّته دائر *mèdjāri urrîatè dāïr*, a.-t.

Bronze, s. m., توج *toudj*, پرنج *pirindj*, p.-t.

Bronzer, v. a., توج رنكني ويرمك *toudj renguini vîrmek*, t.

Broquette, s. f., كوچك اكسر *kutchuk ekser*, p.-t.

Brosse, s. f., vergette, كفه *kefè*. — Gros pinceau, بيوك توي قلمي *büïuk tuï qalemi*, فورچه *fourtchia*, t.

Brosser, v. a., فورچه لمق *fourtchialamaq*, كفه لمك *kièfèlèmek*, t.

Brossier, s. m., فرچه جي *fourtchadji*, t.

Brou, s. m., جوزك يشل قبوغي *djèvizuñ ïèchil qaboughy*, t.

Brouet, s. m., تريد *tirît*, t.

Brouette, s. f., ال عربه سي *el 'arabaci*, t.

Brouetter, v. a., ال عربه سيله كوتورمك *el 'arabacîla gueuturmek*, t.

Brouhaha, s. m., كورلتي *gueurultu*, t.; دمدمه *demdèmè*, p.

Brouillamini, s. m. Voy. Embrouillamini.

Brouillard, s. m., vapeur, طومان *dhoumān*. — Temps de brouillard, طومانلو و صوغوق هوا *dhoumānlu vè soghouq havā*. — Livre de commerce, مسوّده *mucevvèdè*. — Papier brouillard, adj., چرچوه كاغذي *tchertchivè kiāghydi*, t.

Brouillasser, v. imp. Voyez Bruiner.

Brouiller, v. a., mêler, mettre pêle-mêle, قارشترمق *qārichturmaq*,

قارمه قارشق ا *qārma qārichyq it.* — des personnes, بوزوشترمق *bozouchtūrmaq.* — un liquide, le rendre trouble, بولاندرمق *boulāndurmaq.* — Se Brouiller, v. réfl.; بوزوشمق *bozouchmaq*, t.

Brouillerie, s. f., بوزوشقلق *bozouchiqlyq*, نوزش *bozich*, t.; نزاع *nizā'*, شقاق *chiqāq*, a.

Brouillon, s. m., qui jette la dissension, قارشتريجی *qārichturidji*, نزاعجی *nizā'dji*, a.-t. — Ce qu'on écrit avant de le mettre au net, قرالمه *qaralama*, تسويد *tasvīd*, مسوّدة *mucevvèdet*, a.

Brouir, v. a., قراغودنصكره كنش *qyrāghouden sonra gunech harārètinden ïānmaq*, حرارتندن يانمق *gunèch tchālmaq*, t. كونش چالمق

Brouissure, s. f., قراغوزيانمی *qyrāghou zïāni*, t.

Broussailles, s. f. pl., چالی *tchāli*, چالی چرپی *tchāli tchirpi*, t.

Brousse, ville de Bythynie, بروسه *brouça.*

Brouter, v. a., اوتلمق *otlamaq*, t.

Broutilles, s. f. pl., menues branches, اغاج دالجغزلری *aghādj dāldjaghazlari.* — Bagatelles, جزئيات *djuziïāt.* — Vieilleries, اسكی بسكی *eski bouski*, t.; خرت مرت *khourt mourt*, t.

Broyement, s. m., ازيش *ezich*, ازلش *ezilich*, ازلمه *ezilmè*, t.

Broyer, v. a., ازمك *ezmek*, سحق ا *sahq it*, a.-t.

Broyeur, s. m., سحق ايديجی *sahq idïdji*, سحاق *sahhaq*, a.

Broyon, s. m., بويالری ازه جك *boyālari ezèdjek thāch*, t.

Bru, s. f., كلين *guelïn*, t.

Bruant, s. m., صاوی قوشی *sāry qouchi*, صاری اسمه *sāry asma*, t.

Brugnon, s. m., بر صوی قتی شفتالو *bir soï qaty cheftālou*, t.

Bruine, s. f., قراغو *qyrāghou*, t.

Bruiné, e, adj., gâté par la bruine, قراغو يمش *qyrāghou ïemich*, t.

Bruiner, v. imp., قراغو - پوص *qyrāghou, pous ïāghmaq*, ياغمق قراغودوشمك *qyrāghou duchmek*, t.

Bruir, v. n., شمانه ـ هنكامه ا *henguiāmè, chamāta it*, p.-t.

Bruissement, s. m., شمانه *chamāta*, t.-p.; ولوله *velvèlè*, a.

Bruit, s. m., son, شمانه *chamāta*, كوتردی *keuturdi.* — Assemblage de sons confus, كورلتی *gurultu.* — Faire du bruit, پاتردی ا *pātyrdi it*, شمانه ا *chamāta it.* — Bruit des pieds de personnes qui sautent, courent, اياق پاتردیسی *aïāq pātyrdici.* — Nouvelle, خبر *khaber.* — qui court, سس سوز *ses, seuz*, حوادث *hacādis.* — Le bruit s'est répandu que, سس چيقديكه *ses tchyqtiki.* — Murmure, سزلتی *sizilty.* — Renommée, شهرت *cheuhret*, a.

Bruit, éclat que font certaines choses dans le monde, پاتلاق *pātlāq*; پاتلمه *pātlama*, ولوله *velvèlè*. — Exciter du bruit, du tumulte, ولوله براقمق *velvèlè brāqmaq*. — Bruit des coups de fusils, ولولهٔ تفنك *velvèlèï tufenk*. — Bruit, querelle, trouble, غوغا *gavghā*. — A grand bruit, avec ostentation, طنطنه ايله *thanthana ilè*, a.-t. — A petit bruit, ياواش ياواش *ïāvāch ïāvāch*, t.; مخفجه *makhfidjè*, a.-t.

Brûlant, e, adj., ينار *ïanār*, ياقيجى *ïāqydji*, حرارتلو *harāretlu*.

Brûlé, s. m., consumé, يانمش *ïānmich*, t.; محروق *mahroùq*, a. — Odeur d'un corps qui brûle, يانق قوقوسى *ïānyq qoqouçou*, t.

Brûlé, adj., trop cuit, چوق پيشمش *tchoq pichmich*, t.

Brûler, v. a., consumer par le feu, ياقمق - يقمق *ïāqmaq*; اتشه ياقمق *ātèchè ïāqmaq*, احراق *ihrāq it*, a.-t. — Faire du feu de..., آتش ياقمق *ātech ïāqmaq*, t.

Brûler, v. n., être consumé par le feu, يانمق *ïānmaq*. — Être très-chaud, يك استياق *pek issidjāq ol*, آتش كبى يانمق *ātech gui-i ïānmaq*. — Brûler d'amour, عشقله يانمق *'rchqilè ïānmaq*. — Brûler du désir, يك ارزو ايشتياق *pek arzou it, ichtiāq it*, a.-t.

Brûler, v. a., appliquer le feu sur une partie malade du corps pour la guérir, ياقمق *ïāqmaq*. — Cautériser, داغ ياقمق *dāgh ïāqmaq*, كى اتمك *kèï etmek*, a.-t. — Se Brûler, v. réfl., يانمق *ïānmaq*. — Je me suis brûlé la main, الهى ياندم *èlimi ïāndum*. — Brûler le café, قهوه قاورمق *qahvè qāvourmaq*.

Brulot, s. m., حرّاقه *harrāqa*, a.; آتش كميسى *ātech guèmici*, t.

Brulure, s. f., يانقلق *ïāniqlyq*, t.; اثر حرق *ècèri harq*, a.

Brumal, e, adj., قيشلق *qychlyq*, قيشه منسوب *qichè mensoub*, t.-a.; شتوى *chetvi*, a.

Brume, s. f., بلوت *boulout*, t.

Brumeux, se, adj., طومانلو *dhoumānlu*, بولوتلو *bouloutlu*, t.

Brun, e, adj., اسمر *esmer*, چرده *tcherdè*, قرمترق *qaramtraq*, بغداى *boghdāï eñlu*, t.

Brunâtre, adj., اسمرجه *esmerdjè*, a.-t.

Brune, s. f., chute du jour, ياتسى زمانى *ïātci zèmāni*, t.-a.

Brunelle, s. f., plante vulnéraire, نوريه *nouriet*, a.

Brunet, te, adj., diminutif de brun, اسمر كمسنه *esmer kimesnè*, a.-t.

Bruni, s. m., t. d'orfévrerie, partie polie, جلالو *djilālu*, t.

Brunir, v. a., devenir brun, اسمر او *esmer ol*. Voy. Polir.

Brunissage, s. m., جلالمه *djilālama*, t.

Brunisseur, se, s., جلاجى *djilādji*, t.

Brunissoir, s. m., مصقله *masqala*, a.

Brusque, adj. com., تیز مزاجلو *tiz mizādjlu*, p.-a.-t.; سرت *sert*, t.; صرب *sarp*, عجول *'adjoul*, a.

Brusquement, adv., سرتلکله *sertliguilè*, عنف ایله *'unf ilè*, a.-t.

Brusquer, v. a., offenser par des paroles dures, سرت سویلمک *sert seuïlèmek*. — une affaire, la terminer vite, بر ایشی عجله ایله بتیرمک *bir ichi' adjèlè ilè bitirmek*, t.

Brusquerie, s. f., سرتلک *sertlik*, t.; عنف *'unf*, a.

Brut, adj., qui n'est pas raffiné, خام *khām*. — Qui n'est pas poli, جلاسز *djilāsyz*. — Qui n'est pas net, تمیز اولمیان *temïz olmaïān*, t.; غلیظ *ghalïz*, a.

Brutal, e, adj., grossier, خویرات *khoïrāt*, t.; قبا *qabā*. — Emporté, دارغون *dārghoun*, t.

Brutalement, adv., خویراتلغله *khoïrātlyghilè*, t.; حیوانجه *haïvāndjè*, حیوان کبی *haïvān gibi*, a.-t.

Brutaliser, v. a., خویراتلق ا *khoïrātlyq it*, سوکمک *seuïmek*, t.

Brutalité, s. f., خویراتلق *khoïrātlyq*, t.; حیوانلق *haïvānlyq*, a.-t.

Brute, s. f., animal, حیوان *haïvān*, بهیمه *bèhïmè*, pl. بهایم *bèhāïm*, حیوان غیر ناطق *haïvāni ghaïr nāthyq*. — Personne sans esprit ni jugement, بودالا *boudāla*, t.; عقلسز کمسنه *'aqylsyz kimesnè*, a.-t.

Bruxelles, capitale des Pays-Bas, بروقسلا - بروکسلا *brouqsèlā*.

Bruyamment, adv., شماته ایله *chamāta ilè*, t.

Bruyant, e, adj., شماته لو *chamātalu*, گورلدایجی *gueuruldaïdji*, t.

Bruyère, s. f., سپرکه اوتی *supurguè oti*, t.

Buanderie, s. f., چماشیر ییقه جق یر *tchamāchïr ïaïqadjaq ïer*, t.

Buandier, s. m., چماشیرجی *tchamāchïrdji*, چرپیجی *tchirpïdji*, t.

Bube, s. f., élevure sur la peau, قبارجق *qabārdjyq*, t.

Bubon, s. m., pestilentiel, حمرت *humret*, خیارجق *khïārdjyq*, یمرو *iomrou*, t.

Buccin, s. m., بوینوز شکلنده اولان صدف *boïnouz cheklindè olān sadef*, t.

Buche, s. f., gros morceau de bois, ایری اودون پارچه سی *iri odoun pārtchaci*, کوتک *keutuk*. — Familier, homme stupide, ابله *eblèh*, شاشقن *chāchqyn*, t.

Bucher, s. m., اودونلق *odounlouq*. — Pile de bois, اودون یغنی *odoun ïighini*, t.

Bucheron, s. m., اودونجی *odoundji*, کسیجی اودون *odoun kècïdji*, t.

Buchette, s. f., menu bois, اینجه اودون پارچه سی *indjè odoun pārtchaci*, هیزم *hïzum*, p.

Bude, ville de Hongrie, بدون *boudun*.

Budget, s. m., دولتک سنوی ایراد و مصرف حسابی - دفتری

devlètuñ sènèvi ïrād u masraf hiçābi, deftèri, a.-t.

Buffet, s. m., سفره طاقمی دولابی *sofra thāqymi dolābi*, t.

Buffle, s. m., quadrupède, صو صغری *sou syghiri*, مانده - ماندا *mānda*, قره مانده *qara mānda*, t.; جاموس *djāmous*, a.

Buffle, s. m. (cuir), مانده دریسی *māndā dèrîci*, t.

Buffletin, s. m., jeune buffle, صو صغری یاوریسی *sou syghyrî ïāvrîci*, t.

Buglose, s. f., صغر دلی *syghyr dili*, t.; لسان الثور *liçān us-sor*, a.

Bugrane ou Arrête-Boeuf, s. f., plante, دلبوران اوتی *dilbourān oty*, t.; عجرم *'adjrum*, a.

Buis, s. m., چمشیر *tchimchîr*, t.

Buisson, s. m., چالی *tchāli*, چالیلق *tchālilyq*, t.

Bukharest, ville de Valachie, بوکرش - بکرش *boukrech*.

Bukharie, contrée d'Asie, بخارا *boukhārā*.

Bulbe, s. f., چچک صوغانی *tchitchek soghāni*. Voy. Oignon.

Bulbeux, se, adj., صوغان کوکلی *soghān keuklu*, t.

Bulgare, s., habitant de la Bulgarie, بلغار *bulghār*, t.

Bulgarie, s. f., province de Turquie, بلغار *bulghār*, بلغار مملکتی *bulghār memlèkèti*, t.

Bulle, s. f., d'eau, صو قبارجغی *sou qabārdjyghy*, قبالق *qabālaq*. — Bulle d'or, پافته *pāftè*, t.

Bulletin, s. m., nouvelle, état de la situation journalière, حوادث نامه *havādis nāmè*, اخبار یومیه *akhbāri ïevmîè*, a.-p. — Petit billet, تذکره *tezkèrè*, a.

Buphthalmum ou Oeil-de-Boeuf, s. m., plante, صغر کوزی *syghyr gueuzi*, t.; عین البقر *'aïn ul-baqar*, a.

Buplèvrum ou Oreille-de-Lièvre, s. m., plante, خیر الله *khaïr oullah*, اذان الارنب *ezān ul-erneb*, a.

Bupreste, s. f., insecte, چایرده اولان اوزون باجقلو بر زهرلو سکك *tchāïrda olān ouzoun bādjaqlu bir zèhirlu siñek*, t.; خنفس *khanfas*, pl. a. خنافس *khounāfis*.

Buraliste, s. m., یازیجی *ïāzîdji*, t.

Burat, s. m., bure grossière, قبا - عبا قسمی *qabā, 'abā qysmi*, a.-t.

Bure, s. f., عبا *'abā*, a.

Bureau, s. m., cabinet où l'on travaille, یازو اوطه‌سی *ïāzou odhaci*, t.

Bureau d'administration, قلم *qalem*, pl. a. اقلام *aqlām*. — de la chancellerie d'état à Constantinople, بکلك قلمی *bèïlik qalèmi*, a.-t. — Table à écrire, چکمجه سفره *tchekmèdjè sofra*, اقچه تختهسی *aqtchè takhtaoi*, t.

Burette, s. f., ابریجق *ibrîdjyq*, t.

Burin, s. m., دمر قلم *dèmir qalem*, t.-a.; منقاش *minqāch*, a.

Burineر, v. a., اویمق *oïmaq*, دمر قلم ایله یونمق *dèmir qalem ilè ounmaq*, t.

Burlesque, adj., خوراته جی *khorātadji*, شقاجی *chaqādji*, خوراته لك *khorātalu*, کولجك *gulèdjek*, t.

Burlesquement, adv., شقا ایله *chaqā ilè*, t.

Busc, s. m., سینه بندی *sinè bendi*, p.

Buse, s. f., espèce d'oiseau de proie, غم خورك *gham khorek*, t. — Au figuré, sot, ignorant, بودالة *boudāla*, t.; جاهل *djāhil*, a.

Busquer, v. a., mettre un busc, سینه بندی قومق *sinè bendi qonaq*, t.

Busserole, Boussérole, s. f., arbrisseau, بر نوع قوجه یمشی اغاجی *bir nev'i qodja ièmichi aghādji*, t.; عنب الدّبّ *'aneb uddebb*, a.

Buste, s. m., انسانك یارم بوبلو اولان مجسّم صورتی *insānuñ ïārim boïlu olān moudjessim sourèti*, a.-t.

But, s. m., point ou l'on vise, اوق نشانی *oq nichāni*, t.-p.; نشان *nichān*, p.; آماج *āmādj*, هدف *hedef*. — Frapper au but, le toucher, نشانه اورمق *nichānè ourmaq*, a. — Intention, نیّت *niyet*; مرام *mèrām*, مقصود *maqsoud*, a. — Atteindre son but, مرامنه واصل اولمق *mèrāminè vāsil ol*, مرادنه نائل اولمق *mourādinè nāïl ol*. — De but en blanc, inconsidérément, دوشونمکسزین *douchounmèksizïn*, t.

Buter, v. n., نشانه آتمق *nichānè âtmaq*, اورمق *ourmaq*. Voy. Broncher.

Se Buter à..., v. réfl., se déterminer, کوکلی صاپلتمق *gueuñuli sāplatmaq*. — Être contraires, opposés l'un à l'autre, برببرینه مخالف *birbirinè moukhālif ol*. — Tendre vers, قصد ایتمك *qasd it*, a.-t.

Butin, s. m., یغما *ïaghmā*, دویم *doïoum*, t.; شکار *chikiār*, p.; دیوملق اقترمه *doïoumlyq aqtarma*. — légal, غنیمت *ghanïmet*, a.; غنیمت مالی *ghanïmet mâli*, a.-t.

Butiner, v. n., یغمالیق یغما ایتمك *ïaghmālamaq*, *ïaghmā it*, t.

Butireux, se, adj., de la nature du beurre, یاغلو *ïaghlu*, t.

Butor, s. m., oiseau de marais, باتاقچیل *bātaqtchïl*, بالچیل *bālyqtchïl*, t.; ماهی خور *māhï khor*, p. — Au fig., stupide, lourdaud, ابلیه *ebléh*, شاشقون *chachqun*, اوغوز *oghouz*, t.

Butte, s. f., petite élévation, دپه *tepé*. — Être en butte à..., exposé à...; نشانه اولمق *nichānè ol*, مظهر اولمق *mazher ol*. — En butte à l'inimitié, مظهر عداوت *mazheri 'adāvet*. — Se mettre en butte à, موجب اولمق *moudjib ol*, a.-t.

Buvable, adj., ايچلور *itchilur*, ايچيلك *itchèdjek*, t.

Buveur, se, s., simplement celui ou celle qui boit, ايچيجى *itchidji*. — de vin ou liqueurs fortes, ايچقيجى *itchqydji*, t.; باده نوش *bādè nouch*, p.; عشرت اربابى *'ichret erbābi*, a. — Ivrogne, بكرى *bekri*, t.

Buvotter, v. n. fam., صوره صوره ايچمك *sora sora itchmek*, يوتم يوتم ايچمك *ïoutoum ïoutoum itchmek*, t.

C

C, s. m., troisième lettre de l'alphabet, حروف هجائنك اوچنجى *hourouſi hèdjènuñ utchundju harfi*, a.-t.

Ça, interjection pour commander ou encourager, هايدى *hāïdè*. — Çà; or çà, maintenant, à présent, امدى *imdi*, دى امدى *di imdi*, t.

Ça, adv., بونده *bounda*, بورادە *bourāda*, شورادە *chourāda*. — Çà, allons, گيدەلم *guidèlum*, هايدى *hāïdè*, t.; يا الله *yā allah*, a.

Çà et là, اوتەده برودە *eutèdè berudè*, شورايه بورايه *chourāïa bourāïa*. — Par deçà, اوته طرفدن *eutè tharaftan*. — Courir çà et là, اورايه بورايه سكرتمك *orāïa bourāïa sèguirtmek*, t.

Ça, pron. pop. fam., cela, cette chose là, بو شى *bou nesnè*, بو شيئ *bou cheïi*, بو *bou*, t.

Ça (De-), en deçà, prép., de ce côté-ci, برودە *berudè*, بو طرفلك *bou tharafta*, t.; برو طرفلك *beru tharafta*. — En-dèçà de la montagne, طاغك برو طرفنده *dhāgun beru tharafında*. — Qui çà? qui est-ce? كيمدر *kimdur*, كيمدر بو *kimdur bou*, كيمدر او *kimdur o*.

Cabale, s. f., art prétendu du commerce avec les esprits, علم روحانى *'ylmi rouhāni*, a.-t.; سحر بازلق *syhyrbāzlyq*, a.-p.-t. — Complot, intrigue, machination, يارامزلقلر برلشمه *īārāmazlyqta birlechmè*, حيله بازلق *hylèbāzlyq*, a.-p.-t.; دسيس *dècïs*, pl. دسايس *dèçāïs*, a.; كزلو اتفاق *guizlu ittifāq*, a.-t.

Cabaler, v. n., حيله بازلق ايله *hilèbāzlyq it*, a.-p.-t.; برلشمك ايله *birlik it*, يارامزلقلر اوغراشمق *īārāmazlyqta oghrāchmaq*, كزلو اتفاق ايله *guizlu ittifāq it*, a.-t.

Cabaleur, s. m.; intrigant, يارامزلقلر چاليجى *īārāmazlyqta tchālidji*, t.; حيله باز *hilè bāz*, a.-p.; محرك *mouharrik*, a.

CABANE, s. f., قالبه *qāliba*, vulg. كلبه *kulbè*, اوبه *oba*, صلاش *salāch*; ايزبه *izbè*. — Fête des cabanes pour les juifs, عيد المظلة *'yd el-mezellet*, a.

CABARET, s. m., lieu où se vend le vin, ميخانه *meïkhānè*, p.-t. — Gargote, آشخانه *āchkhānè*. — Plateau, طبله *thabla*, دپسی *tepsi*. — Plante, اساروم *açāroum*, چوبان دودکی *tchobān dudugui*, t.

CABARETIER, s. m., ميخانه‌جی *meïkhānèdji*, p.-t. — Gargotier, آشجی *āchdji*, t.

CABAS, s. m., كوفه *kioufè*, t.

CABESTAN, s. m., بوجورغات *boudjourghāt*, حلات چقرغنی *halāt tchiqryghy*. — Virer le —, حلات چقرغنی چويرمك *halāt tchiqryghyni tchèvirmek*, t.

CABILLAUD ou CABLIAU, s. m., morue fraîche, تازه باقله *tāzè bāqlè*, باقله بالغی *bāqla bālyghy*, t.

CABILLE ou CABILE, s. f., tribu des Arabes, قبيلة *qabīlet*, pl. قبايل *qabāïl*, a.

CABINET, s. m., petite chambre, ايچ اوطه *itch odha*. — de travail et d'étude, يازو اوطه‌سی *iāzou odhaci*, t.; خلوت اوطه‌سی *khalvet odhaci*, a.-p. — Lieu où l'on conserve des objets précieux, خزنه *khaznè*, corruption de خزينه *khazīnè*; خزينه اوطه‌سی *khazīnè odhaci*, اشيای عجيبة الصناعتی مشتمل خزينه *echiāï 'adjībet us-sanā'ati muchtèmil khazīnè*. — des médailles, قديم الزمان سكه‌لرينك خزينه اوطه‌سی *qadīmuzzèmānsikkèlèrinuñ khazīnè odhaci*. — Conseil intime d'une cour, خاصه ديوانی *khāssa divāni*, مشورت ملكيه *mechvèrèti milkiïè*, a.; ديوان پادشاهی *divāni pādichāhi*. — Secrets d'une cour, اسرار دولت *esrāri devlet*. — Courrier de —, دولت اولاغی - قوريری *devlet oulāghy, gourièri*. — Tonnelle, berceau couvert de verdure, باغچه كولكه‌لكی *bāgtchè gueulgueïligui*. — Lieux d'aisance, ادبخانه *edeb khānè*, a.-p.

CABLE, s. m., پالامار *pālāmār*, غومنه - غومنه *ghomèna*. — Filer le —, غومنه‌يی صاليويرمك *ghomènaï sālyvirmek*, t.

CABLER, v. a., faire des câbles, پالامار ايشلمك - اورمك *pālāmār ichlèmek, eurmek*, t.

CABOCHE, s. f. fam., tête, كله *kellè*. — Grosse —, ايری كله *iri kellè*. — Petit clou à grosse tête, ايری باشلو اكسر *iri bāchlu èkser*, t.

CABOCHON, s. m., pierre précieuse qui n'est pas travaillée, ايشلنمامش جوهر طاشی *ichlènmèmich djevher thāchi*, خام طاش *khām thāch*, t.

CABOTAGE, s. m., navigation le long des côtes, كميلك قيلری طولاشمقلغی *guèminuñ qyïlèri dholāchmaqlyghy*. — Première partie de la science du pilotage, قولاغوز علمك

ابتداسی *qoulāghouz 'ylminuñ ibtidācy*, t.

Caboter, v. n., کمی ایلـه ساحلدن ساحله طولاشمق *guèmi ilè sāhylden sāhylè dholāchmaq*, کمی ایله اسکله‌دن اسکله‌یه امتعه کتورمک *guèmi ilè iskèlèden iskèlèïè emti'a guèturmek*, کمی قیلری صییروب کتمک *guèmi qyïlèri sïirup guitmek*, t.

Caboteur, s. m., کمی کراجیسی *guèmi kirādjīci*, t.

Cabotier, s. m., navire, ساحلدن ساحله امتعه کتورن کیراجی - کمیسی *sāhylden sāhylè emti'a guèturen kirādji, guèmīci*, t.

Caboul, ville de l'Indostan, کابل *kiāboul*.

Cabrer (Se), v. r., se dresser sur les pieds de derrière, se dit particulièrement des chevaux, شاخ قالقمق *chākh qālqmaq*, شاخلنمق *chākhlanmaq*. — S'emporter, پک طارلمق *pek dhārylmaq*, t.; تهوره کلمک *tehāvvurè guelmek*, a.-t.

Cabri ou Cabril, s. m., jeune chevreau, اوغلاق *oghlāq*, کچی یاوریسی *ketchi ïāvrycy*, t.

Cabriole, s. f., پرتاو *pertāv*, t.

Cabrioler, v. n., قالغمق *qālghymaq*, t.; پرتاوا *pertāv it*, p.-t.

Cabriolet, s. m., ایکی تکرلکلو عربه *iki tekerleklu 'araba*, t.

Cabrioleur, s. m., پرتاو ایدیجی *pertāv idīdji*, t.

Caca, s. m. pop., excrément d'enfant, اوغلانجق بوقی *oghlāndjyq boqy*, t.; ققا *qaqā*, a.

Cacade, s. f., décharge du ventre, سچمه *sytchma*. — Au fig., entreprise folle, تدبیرسز عملی *tedbīrsyz 'amèli*, یولسزلق *ïolsyzlyq*, t.

Cacalia, s. f., plante, قاقلی *qāqyli*, a.; مسک اوتی *misk oty*, دوه اوتی *dèvè oty*, t.

Cacao, s. m., هند بادمی *hind bādèmi*, چوقولاته بادمیسی *tchoqolāta bādèmīci*, t.

Cachalot ou Cachelot, s. m., espèce de poisson, عروسة البحر *'aroucet ul-bahr*, a.

Cache, s. f. fam. V. Cachette.

Caché, e, adj., کزلو *guizlu*, صقلو *saqlu*, کزلنمش *guizlenmīch*, t.; مخفی *makhfi*, a. — Rien ne lui est caché, اکا کزلو نسنه یوقدر *añā guizlu nesnè ïoqtur*.

Cache-Cache, s. m., بر جنس چوجق اویونی *bir djins tchodjouq oïouni*, t.

Cachectique, adj. com., سوقنیه علتنه مبتلا *souï qanïè 'yllètinè mubtelā*, a.-t.

Cachemire, s. m., la ville ou le pays même, کشمیر *kechmīr*. — Espèce de châle des environs de la ville de ce nom, شال *chāl*, شال کشمیر *chāli kechmīr*, لاهور شالی *lāhor chāli* ou شال لاهوری *chāli lāhori*, a.-t. Voy. شال dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Cacher, v. a., کزلمک *guizlèmek*, صقلمق *saqlamaq*, t. — Ne pas

laisser voir, كوسترممك *gueustermèmek*, t.; كتم ا *ketm it*, ستر ا *setr it*, اخفا ا *ikhfā it*, a. — Cacher un secret, سرّ صقلمق *sirr saqlamaq*. — Couvrir, اورتمك *eurtmek*, t.

Se Cacher, v. réfl., كزلنمك *guizlenmek*, صقلنمق *saqlanmaq*, مستور - مخفى او *mestour*, *makhfi ol*, a.-t.; سكمك *siñmek*. — Ne pas se laisser voir, كورنممك *gueurunmèmek*, t.

Cachet, s. m., pour cacheter et empreinte, مهر *muhur*, p.-t.; خاتم *khātem*, a. — L'empreinte même du cachet, مهرك نقشى *muhuruñ naqchi*, a.-t.

Cacheter, v. a., مهرلمك *muhurlèmek*, مهر اورمق *muhur ourmaq*, p.-t.; تمهير ا *temhir it*, a.-t.

Cachette, s. f., lieu propre à se cacher, كزلوير *guizlu ïer*, كزلنجك ير *guizlènèdjek ïer*, t. — En cachette, كزلوجه *guizludjè*, t.; مخفيجه *makhfidjè*, خفية *khoufiïèten*. — En cachette de moi, بندن كزلو *benden guizlu*. — Faire une chose en cachette, بر ايشى خفية ايشلمك *bir ichi khafièten ichlèmek*.

Cachexie, s. f., dépravation des humeurs, سوء الاخلاط *souïl-ākhlāth*, سوء القنية *souïil-qanïè*, a.

Cachot, s. m., زندان *zindān*, p.; كزلو زندان *guizlu zindān*, قانلو قويى *qānlu qouïi*, بودرم *boudroum*, t. — Mettre au —, بودرمه وضع ا *boudroumè vaz' it*, t.

Cachotterie, s. f., كزلو حركت *guizlu hareket*, a.-t.

Cacis, s. m., بر جنس قرة فرنك اوزمى *bir djins qara frenk uzumu*, t.

Cacocholie, s. f., dépravation de la bile, صفرا بوزلمسى - انقلابى *safrā bozoulmaci*, *inqylābi*, انقلاب الصفرا *inqylāb us-safrā*, a.

Cacochyme, adj. com., ضعيف المزاج *zaïf ul-mizādj*, a.; ردئ الكيموس *redii ul-kimous*, a.

Cacochymie, s. f., اخلاط فاسدهنك كثرتى *ākhlāthy fāçidènuñ kesrèty*, a.-t.; ردائت الاخلاط *redā'et ul-ākhlāth*, ردائت الكيموس *redā'et ul-kimous*, a.

Cacophonie, s. f., اهنكسزلك *āhenksyzlyq*, p.-t.; سسك اويغونسزلغى *seçuñ ouïghounsyzligui*, سسك بدلكى *seçuñ bedligui*, t.

Cadastre, s. m., كافة املاك مملكتك حسابى - تعدادى *kiāfèï emlāki memlèkètuñ hiçābi*, *te'adādi*, a.-t.

Cadavéreux, se, adj., لاشلو *lāchlu*, t.; جيفه لو *djifèlu*, a.-t.; اولويه بكزر *euluïè beñzer*, t.; جيفى *djifii*, a.

Cadavre, s. m., لاش *lāch*, لش *lech*, t.; جيفة *djifet*, ميت *meït*, a.

Cade, s. m., grand genévrier, بر جنس بيوك اردج اغاجى *bir djins buïuk erdedj aghādji*, a.-t.

Cadeau, s. m., هديه *hèdiïè*, pl. هدايا *hedāïā*, a.; ارمغان *ermaghān*,

بخشیش *bakhchîch*, برگزار *bergu-zâr*, p.

Cadenas, s. m., اصمه کلید *asma kilîd*, کلید *kilîd*. — Cadenas à lettre, حرفلو کلید *harflu kilîd*, a.-t.

Cadenasser, v. a., کلیدلمک *kî-lîdlèmek*, t.; تقفیل ا *taqfîl it*, اصمه کلیدیله کلیدلمک *âsma kilî-dilè kilîdlèmek*, t.

Cadence, s. f., terminaison d'une phrase harmonique, آهنک *âhenk*. — Mesure qui règle le mouvement de la danse, اصول *ouçoul*. — Mesure des vers, وزن *vezn*, pl. اوزان *evzân*, a.

Cadencé, adj., آهنکلو *âhenklu*, p.-t.; موزون *mevzoun*, a.

Cadencer, v. a., des phrases, سوزی صره لتمق *seuzu syralatmaq*. — des vers, وزن ایله اوقومق *vezn ilè oqoumaq*, a.-t.

Cadène, s. f., chaîne de fer avec laquelle on attache les forçats, فورسه زنجیری *força zendjîri*, t.

Cadenette, s. f., اورلمش صاچ *eurulmuch sâtch*, t.

Cadet, te, s., celui ou celle qui est le plus jeune des enfans, اک کوچک اولاد *eñ kutchuk evlâd*, اولادک کوچکی *evlâduñ kutchu-guy*. — Frère, کوچک قرداش *ku-tchuk qardâch*. — Sœur cadette, کوچک قز قرداش *kutchuk qyz qardâch*, t. — Cadet dans l'armée, جنکجی شاکردی *djenkdji châ-guirdi*, t.

Cadette, s. f., pierre de taille pour le pavé, ایری قالدرم طاشی *iri qâldurum thâchi*, t.

* Cadi, s. m., قاضی *qâzy*, vulg. *qâdy*, pl. قضات *qouzât*, a. — Monsieur le juge, افندی قاضی *qâzy efendi*, قاضی عسکر *qâzi 'asker*. — Grand juge; il n'y en a que deux dans l'empire ottoman : l'un pour la Turquie d'Europe, et l'autre pour celle d'Asie. Voy. le mot قاضی dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Cadix, ville d'Espagne, قادس *qâdis*.

* Cadmie, s. f., espèce de suie métallique, قلمیه *qlymîa*, قلمیا *qyli-mîâ*, a.-p.

Cadogan ou Catogan, s. m., صاچ باغی *sâtch bâghy*, t.

Cadole, s. f., بر جنس قپسو ماندالی *bir djins qapou mândâli*, t.

Cadran, s. m., solaire, کونش ساعتی *gunech sâ'ati*, a.-t.; ساعت ارتفاع شمسیه *sâ'ati chemsîè*, *irtifâ' takhtaci*. — de montre, ساعت تختهسی *sâ'at takhtaci*, a.-t.

Cadre, s. m., bordure de tableau, پرواز تصویر کناری *tas-vîr kènâri*, a.-t. — Châssis, چرچوه *tchertchivè*, t. — Tableau, تصویر *tasvîr*, a.; تصویر تختهسی *tasvîr takhtaci*, a.-t.

Cadrer, v. n., اویغون کلمک *ouïghoun guelmek*, یقشمق *iaqy-chmaq*, اویمق *ouïmaq*, t.

Caduc, que, adj., vieux, cassé, اختیارلنمش قوجامان *qodjâmân*,

ykhtiārlanmych, t.; فرتوت *fertout*, a. — De peu de durée, فانی *fāni*, بی بقا *bi baqā*, غیر جاویدانی *ghaïr djāvidāni*, a.-p. — Mal caduc, épilepsie, طوطارق *thouthāryq*, طوطارقلق *thouthāryqlyq*, صرع خستهلغی *sara' khastalyghy*, a.-t.; صرع *sar'*, vulg. *sara'*, a.

Caducité, s. f., état de l'homme caduc, قوجامانلق *qodjāmānlyq*, اختیارلق *ykhtiārlyq*, a.-t.; عجز *'adjz*, هرم *herm*, a.

Cafard, e, adj., مرایی *murāï*, a.; ریاکار *riākiār*, a.-p.

Cafarderie, s. f., مرایلک *murāïlyq*, a.-t.

Cafas ou Caps, s. m., sorte de panier fait en branches de palmier, قفص *qafas*, pl. اقفاص *aqfās*, a.

Caffa, ville de Crimée, کفه *keffè*; l'ancienne Théodosie.

Café, s. m., fève du cafier, قهوه *qahvè*. — Café moka, یمن قهوه‌سی *ièmen qahvèci*. — Lieu où l'on prend le café, قهوه خانه *qahvè khānè*. — Un café, قهوه خانه *qahvè khānè*, قهوه‌جی دکانی *qahvèdji dukkiāni*, قهوه دکانی *qahvè dukkiāni*. — Fève de café, بن *bunn*, a. — Une tasse de —, بر قهوه فنجانی *bir qahvè findjāni*. — Brûler le café, قهوه‌یی قاورمق *qahvèï qāvourmaq*. — Le moudre, قهوه‌یی اوکوتمک *qahvèï eugutmek*.

Cafetan, s. m., robe d'honneur en Turquie, قفتان *qaftān*, t. — Revêtir d'un —, قفتان کیدرمک *qaftān guèïdurmek*.

Cafetier, s. m., قهوه‌جی *qahvèdji*, a.-t. — On appelle également ainsi en Turquie, dans les hôtels des grands, le valet chargé de la préparation du café.

Cafetière, s. f., قهوه ابریغی *qahvè ibrīghy*, a.-t.

Caffila, s. f., caravane en Asie et en Afrique, قافلة *qāfilet*, pl. قوافل *qavāfil*, a.

Cafier, s. m., arbre qui porte le café, قهوه اغاجی *qahvè aghādji*, a.-t.; شجر البن *chedjer el-bunn*, a.

Cage, s. f., pour renfermer les oiseaux, قفس *qafes*, a. — de bâtiment, les quatre gros murs, بنانک بر بنانک قفسی *binānuñ qāfèci*, دورت بیوک دیوارلری *bir binānuñ dort buïuk dīvārlèri*, t.

Cagnard, adj., paresseux, تنبل *tembel*, اشنکن *uchunguen*, t.

Cagnarder, v. n., تنبللک ایت *tembellik it*, t.

Cagnardise, s. f. fam., تنبللک *tembellik*, t.

Cagneux, se, adj., دزلری قصق *dizlèri qycyq*, اکری باجاقلو *ègri bādjāqlu*, t.

Cagot, e, adj., صوفیلق صانیجی *sofoulyq sātīdji*, t.; مرایی *murāï*, a. Voy. Hypocrite.

Cagoterie, s. f., ساخته صوفیلق *sākhtè sofoulyq*, مرایلیق *murāïliq*, a.-t.; زهد کاذب *zohdi kiāzib*, a.

Cagotisme, s. m., زاهد كادبك مشربى - زعمى *zāhidi kiāzibuñ mechrèbi, zu'mi*, a.-t.; صوفيلق صاتمه *sofoulyq sātma*, t.

Cahier, s. m., دفتر *defter*, جزء *djuz*, a. — Le cahier des charges, des dépenses, مصرف دفترى *masraf deftèri*, a.-t.

Cahos, s. m. Voy. Chaos.

Cahot, s. m., دپرنش *tèprènich*, عربه صارصلمه‌سى *'araba sārçalmaci*. Voy. Secousse.

Cahotage, s. m., صارصلمه *sārçalma*, صارصمه *sārçamā*, دپرنمه *tèprenmè*, اوينامه *oïnama*, t.

Cahotant, e, adj., دپرديجى *tèprèdidji*, اويناديجى *oïnādidji*, t.

Cahoter, v. a., صارصمق *sārçamaq*, دپرتمك *tèpretmek*, اويناتمق *oïnātmaq*, t.

Cahutte, s. f., كلبه *kulbè*, كوچ اوى *gueutch èvi*, t.

Caïeu, s. m., چچك صوغانى - فلزى - قوزوسى *tchitchek soghāni*, *filizi*, *qozoucy*, t.

Caïque, s. m., esquif long et léger en usage à Constantinople, قايق *qāïq*; voyez ce mot dans le *Dictionn. Turc-Français*.

Caille, s. f., بلدرجن *bildurdjin*, بولدرجين *buldurdjin*, t.

Caille-Lait ou Gallium, s. m., plante, سدى يوغردجق اوت *sudi ïoghourdadjaq ot*, مايه *māïè*, t.

Caillement, s. m., قويولمه *qoïoulama*, قويولق *qouïoulyq*, t.; انعقاد *in'yqād*, a.

Caillé, s. m., lait caillé, يغورت - يوغورت *ïoghourt*, - قايمقلنمش يوغورتلنمش سود *qāïmaqlanmich*, *ïoughourtlanmich sud*, t.

Cailler, v. a., coaguler, قويولتمق *qouïoulatmaq*, يغورلمق *ïoghourlumaq*. — Se cailler, قويولنمق *qoïoulanmaq*, يغورتلنمق *ïoghourtlanmaq*, مايه طوتمق *māïè thoutmaq*, پكشمك *pèkichmek*, t.; انعقاد بولمق *in'yqād boulmaq*, a.-t.

Cailleteau, s. m., بلدرجن پلازى *bildurdjin palāzi*, t.

Cailleter, v. n., ياوه شويلمك *ïāvè seuïlèmek*, t.

Cailletot, s. m., برنوع كوچك قلقان بالغى *bir nev'y kutchuk qalqān bālyghy*, t.

Caillette, s. f., partie de l'animal où l'on trouve la présure à faire prendre le lait, حيوان معده‌سى كى ايچنده سود مايه‌سى بولنور *haïvān m'idèci ki itchindè sud māïèci boulounour*. — Femme babillarde, يكشاق قارى *ïañchaq qāry*, t.

Caillot, s. m., قويولنمش - يغورتلنمش قان *qoïoulanmich*, *ïoghourtlanmich qān*, t.

Caillou, s. m., چاقل طاشى *tchāqyl thāchi*, چقمق طاشى *tchaqmaq thāchi*, t. — Caillou de rivière, چاى طاشى *tchāï thāchi*.

Cailloutage, s. m., amas de cailloux, چاقل طاشى ييغنى *tchāqyl thāchi ïighyni*. — Ouvrage de cailloux, چاقللو ايشى *tchāqyllu ichi*, t.

Caillouteux, se, adj., چاقللو *tchāqyllu*. — Chemin —, چاقللو يول *tchāqyllu ïol*, t.

Caïmaçan, s. m., lieutenant du grand visir, قايمقام *qāïmeqām*, a. (Ce mot signifie également aujourd'hui en Turquie lieutenant-colonel.)

Caïman ou Kaïman, s. m., يكى دنيادن بر نوع تمساح *ïèñi duniāden bir nev'y timsāh*, t.

Caire (le), capitale de l'Égypte, قاهرة *qāhiret, qāhirè*, القاهرة *el-qāhyret*, مصر قاهره *mycyr qāhirè*.

Caisse, s. f., coffre, صنديق *sandyq*, صندوق *sandouq*, pl. صناديق *sènādyq*. — Coffre-fort de banquier, de marchand, خزينه صندوغى *khazīnè sandoughy*, صرّاف صندوغى *sarrāf sandoughy*. — militaire, اوردو خزينه‌سى *ordou khazinèci*. — Tambour, طاول *dhāvoul*, t.; طبل *thabl*, a. — Battre la —, طاول چالمق *dhāvoul tchālmaq*.

Caissier, s. m., خزينه دار *khazīnè dār*, vulg. *haznadār*, a.-p.; صندوق امينى *sandouq èmīni*.

Caisson, s. m., جبه خانه صندوغى *djèbè khānè sandoughy*, a.-t.

Cajoler, v. a., اوخشامق *okhchāmaq*, t.; مداهنه ايلمك *mudāhènè eïlèmek*, طاتلو ديل ايله الداتمق *thātlu dil ilè aldātmaq*, t.

Cajolerie, s. f., اوخشامه *okhchāma*, t.; تملق *tèmelluq*, مداهنه *mudāhènè*, a.

Cajoleur, se, s., اوخشايجى *okhchāïdji*, t.; مداهنه‌جى *mudāhènèdji*, a.-t.

Cal, s. f., callosité, ناصور *nāçour*, t.; طاوق كوتى *thāvouq gueutu*, t. — Avoir des cals aux mains, ناصورلنمق *nāçourlanmaq*. — Cal ou calus sur un os fracturé, قريق كميكده قالمش ياره اثرى *qyryq guèmiktè qālmich ïāra ècèri*.

Calade, s. f., انيش *enich*, t.; نزول *nuzoul*, a.

Calaison, s. f., profondeur d'un navire, كمى دريكلكى *guèmi diriñligui*, كمينك اشاغى طرفى *guèminuñ achāghy tharafi*, t.

Calament, s. m., plante, يبان نانه‌سى *ïabān nānèci*, صو يارپوزى *sou ïārpouzi*, t.; حبقة التمساح *habaqat et-temsāh*, حبق الما *habaq el-mā*, a.

Calamine, s. f., اق توتيا *aq toutïā*, t.; حجر سليمانى *hadjèri sulèïmāni*.

Calamite, s. f., مقناطس طاش *miqnāthis thāch*, دمر قپان *dèmir qapān*, a.-t.; مقناطس *miqnāthis*, a.

Calamité, s. f., بلا *bèlā*, مصيبت *moucībet*, آفت *āfet*, بليه *belïè*, فلاكت *felāket*, a.

Calamiteux, se, adj., فلاكتلو *fèlāketlu*, مصيبتلو *moucībetlu*, a.-t. — Temps —, مصيبت وقتلرى *moucibet vaqytlèri*.

Calamus, s. m., (verus), roseau du Levant, قلم *qālem*, يراعة *ïerā'at*, a.

Calamus-Aromaticus, s. m., قصب الذريرة *qaçab ez-zerîret*, a.

Calandre, s. f., sorte de grive ou alouette, بر جنس چاير قوشی *bir djins tchâïr qouchy*, t.

Calandre, s. f., insecte, تخل بتی *takhl biti*, بغداى بتی *boghdaï biti*, غله بتی *gallè biti*, t. — Cylindre pour lustrer les étoffes, قماش *qoumâch*, منگنه‌سی *menguenèci*, مهره *muhrè*. — Passer le drap à la calandre, چوقه‌يی مهره‌لمك *tchoqaï muhrèlèmek*. — Action de calandrer, مهره‌لمه *muhrèlèmè*, t.

Calandrer, v. a., مهره‌لمك *muhrèlèmek*, مهره اورمق *muhrè ourmaq*, t.

Calcaire, adj., كرجلنه بيله‌جك *kiredjlènè bîlèdjek*. — Pierre —, كرجلنه بيله‌جك طاش *kiredjlènè bîlèdjek thâch*, t.

Calcanéum, s. m., os, اوقچه كمكی *euqtchè guèmugui*, t.; عظم العقب *'azm ul-'aqab*, a.

Calcédoine, ville de l'Asie-Mineure, située en face de Constantinople, قاضی كويی *qâdi keuï*, اخليد دنيا *akhlîd dountâ*, a. — Agathe blanche, اق بابا قورى *aq bâbâ qouri*, بلغمی طاش *balghami thâch*, t.

Calcination, s. f., تكليس *teklîs*, a.; كرجلنمه *kiredjlènmè*.

Calciné, e, adj., كرج حالنمش *keredj hâlinè deunmich*.

Calciner, v. a., تكليس ا *teklîs it*, بر نسنه كرج ا *bir nesnèï kiredj it*, كرجه دوندرمك *keredjè deundermek*, كرج حالنه دوندرمك *keredj hâlinè deundermèk*, t.

Calcul, s. m., compte, صايش *sâïch*, صاغش *sâghych*, t.; حساب *hiçâb*, a. — D'après mon —, بنم حسابمه كوره *bènum hyçâbumè gueurè*. — Erreur de calcul, سهو حساب *sehvi hyçâb*. — Pierre qui se forme dans les reins, حصات *haçât*, a.; قوم *qoum*, طاش *thâch*, t.

Calculable, adj., صايلور *sâïlur*, حساب صايله بيلنور *hyçâb sâïla bîlnur*, اولنه‌جق *ôlounadjaq*, يحصى *ïouhça*, a.

Calculateur, s. m., صاييجی *sâïdji*, حساب ايدیجی *hyçâb ididji*, a.-t.; محاسب *mouhâcib*, a.

Calculé, e, adj., صايلمش *sâïlmich*, t.; معدود *ma'doud*, محسوب *mahsoub*, a.

Calculer, v. a., صايمق *sâïmaq*, حساب ا *hiçâb it*, a.-t.

Calculeux, se; adj., graveleux, حصاتلو *haçâtlu*, حصوی *haçaoui*, a.

Calcutta, ville du Bengale, كالكته *kiâlkèta*.

Caldée, s. f. Voyez Chaldée.

Cale, s. f., abri pour les vaisseaux sur chantier, اورتولوقزاق *eurtulu qyzâq*, t. — Pour les vaisseaux, entre deux pointes de terre ou de rochers, دكز قولتغی *dèñyz qoltoughy*. — Fond de cale, lieu le plus bas d'un vaisseau, كمينك ديبی *guèmiuñ dibi*. — Petit morceau de bois pour

redresser une chose, درسك *dirsek*, بسلمه *beslèmè*. — d'un vaisseau, كمينك ديبى *guèminuñ dibi*, صابوره محلى *sâboura mahalli*, t.

Calebasse, s. f., fruit en forme de citrouille, قباق *qabâq*. — Sorte de bouteille faite d'une courge vidée, ياتق *îâtyq*, t.

Calèche, s. f., برجنس آچق كالشقه هنتو *bir djins âtchyq hintov*, *kâlechqa*, t.

Caleçon, s. m., ايچ دونى *itch doni*, طومان *dhoumân*, t.

Caléfaction, s. f., اتشك اسيلكى *âtèchuñ ityliguy*, t.; حرّ النار *hourr en-nâr*, a.

Calembour, s. m., تجنيس *tedjnîs*, a.

Calembredaines, s. f., بوش لاقردى *boch lâqyrdy*, خلطيات *khalthyât*, au pl. ترهات *turrèhât*, t.

Calender, s. m., classe de religieux turcs et persans qui se rasent les cheveux et la barbe, قلندر *qalender*. Voyez ce mot dans le *Dictionn. Turc-Français*.

Calendes, s. f. pl. fam., هر آيك ايلك كونى *her âïuñ ilk guni*, آى باشى *âï bâchi*, قالنداس *qâlendâs*, a.

Calendrier, s. m., ordinaire, تقويم *taqvîm*, a. — perpétuel, روزنامه *rouz nâmè*, p.

Calepin, s. m., كوچك دفتر *kutchuk defter*, يازار بوزار *îâzâr bozâr*, t.

Caler, v. a., baisser la voile, يلكنى اندرمك *ielkèni indyrmek*, يلكنى ديوشورمك *ielkèni dèvchirmek*. — Assurer une chose, un meuble, طياتمق *dhaïâtmaq*, طوغرولتمق *dhoghroultmaq*, بسلمه وضع ا *beslèmè vaz' it*, t.

Calfat, s. m., celui qui calfate, قلفاتجى *qalfâtdji*. — Maître —, قلفاتجى اوستهسى *qalfâtdji oustaci*. — Étoupe et ouvrage de celui qui calfate, قلفات *qalfât*, t.

Calfatage, s. m., كمى قلفاتنك قوللانلان كتان *guèmi qalfâtinuñ qoullânilân kètân*, t.

Calfaté, e, adj., قلفاتلنمش *qalfâtlanmich*, قلفاتلو *qalfâtlu*, t.

Calfater, v. a., قلفات ا *qalfât it*, قلفاتلمق *qalfâtlamaq*, t.

Calfeutrage, s. m., ياريق طيقامه *îâryq thyqâma*, t.

Calfeutré, e, adj., قپانمش *qapânmich*, طيقانمش *thyqânmich*.

Calfeutrer, v. a., برقپو ياخود بر پنجرهنك دلكلرينى قپاتمق — طيقامق *bir qapou îâ khod bir pendjèrènuñ dèliklèrini qapâtmaq*, *thyqâmaq*, ou simpl. كدكلرى طيقامق *guèdiklèri thyqâmaq*, t.

Calibre, s. m., grandeur, l'ouverture d'une arme à feu, چاپ *tchâp*, طوب چاپى *thop tchâpi*. — Gros calibre, ايرى چاپ *iri tchâp*. — Grosseur de la balle, قيه *qyiè*, وزن *vezn*. — Ce boulet est de tel ca-

libre, بو كله شوقدر قيه‌لكدر *bou kullè chou qadar qyialyqtur.* — Grosseur, épaisseur d'une colonne, ايريلك *irilik*, قالنلق *qālinlyq*. — Espèce, genre, qualité d'une personne, مقوله *maqoulè*, t.; جنس *djins*, عيار *'aiār*. — Ils sont tous deux du même calibre, ايكيسي بر عياره در *ikici bir 'aiārdè dur.*

CALIBRER, v. a., كله‌نك اويلكني اندازه‌سني آلمق *kullènuñ iriliguini, endāzècini ālmaq*, t.

CALICE, s. m., قدح *qadèh*, a. — Coupe pour l'eucharistie, مبارك قدح *mubārek qadeh*. — des fleurs, چچكك ايچنه‌كي قدح *qadèh, tchitchèguñ itchindèki tokhoum ïeri*, a. — Boire le calice, souffrir, سم شربتي ايچمك يعنسي خيلي زحمت چكمك *semm cherbèti itchmek i'ani khaïli zahmet tchekmek*, a.-t.

CALIFAT, s. m., خلافت *khylāfet*, a.

CALIFE, s. m., خليفه *khalīfè*, pl. خلفا *khouléfā*, a.

CALIFOURCHON (à), adv., آپشي ايرق *âpchi aïraraq*. — Se mettre à —, آپشي ايرق بنمك *âpchi aïraraq binmek*, t.

CALIGINEUX, SE, adj., قراكلو *qarānlu*, قرانو *qarānou*, t.

CALIGO, s. m., obscurcissement de la vue, كوز طومانلغي *gueuz dhoumānlyghy*, t.

CALIN, E, s., enfant qui caresse pour obtenir quelque chose, نازلي *nāzlu*, نازلو چوجق *nāzlu tchoudjouq*. Voy. INDOLENT, NIAIS.

SE CALINER, v. n., كوشنمك *gueuchenmek*, a. خوراده‌لق *khorādalyq it.*

CALLEUX, SE, adj., ناصورلو *nāçourlu*, t.

CALLIGRAPHE, s. m., يازيسي كوزل *ïāzyci guzel*, خطاط *khatthāth*, a.; خوشنويس *khoch nuvïs*, p.

CALLIGRAPHIE, s. f., حسن الخط *husn ul-khatth*, a.; علم الخط *'ylm il-khatth*, a.; يازو كوزللكي *ïāzou guzelliguï*, t.

CALLOSITÉ, s. f., ناصور *nāçour*, t.

CALMANT, s. m., remède, يومشديجي علاج *ïoumouchadidji 'ylādj*, t.; دواى مليّن *devāïi mulèïin*, a.-t.

CALMAR ou CALEMAR, s. m., étui à mettre des plumes à écrire, قلمدان *qalemdān*, a.-p. — Vaisseau de verre, جام قابي *djām qābi*. — Sorte de poisson appelé aussi cornet, مركب بالغي *murekkeb bālyghy*, t.

CALME, adj., sans agitation, طورغون *dhourghoun*, t.; ساكن *sākin*, راحت *rāhat*, راحتلو *rāhatlu*, a.-t.; غايله‌سز *ghāïlèsyz*. — La tranquillité d'esprit, كوكل راحتلغي *gueuñul rāhatlyguy*, راحت *rāhat*, a.; راحتلق *rāhatlyq*, a.-t.; آسوده‌لك *açoudèlyk*, p.-t.; رفاهيّت *rèfāhïiet*, a. — Le calme en mer, الماناق *ilimānlyq*, vulg. *limānlyq*. Voy. TRANQUILLE.

Calmer, v. a., دكدرمك *diñdurmek*, ديكلندرمك *diñlendurmek*, t.; تسكين ا *teskîn it*, a.-t.; سكتمك *sekitmek*; au fig., راحتلندرمك *rāhatlendurmek*. — Faire cesser, بصدرمق *basturmaq*. — Se Calmer, v. réfl., دكمك *diñmek*, ساكن او *sākin ol*, راحتلنمق *rāhatlanmaq*, a.-t.

Calomel, s. m., كبريتله قارشترلمش ژيوه *kibrîtilè qārichturilmich jîva*, t.

Calomniateur, trice, s., افتراجى *iftirādji*, a.; بهتانجى *bouhtāndji*, a.-t.; مفترى *muftèri*, a.

Calomnie, s. f., افترا *iftirā*, بهتان *bouhtān*. — Habitude ou action de calomnier, افتراجيلك *iftirādjîlik*, a.-t.

Calomnier, v. a., افترا ا *iftirā it*, بهتان ا *bouhtān it*, غيبت سوبلمك *ghaïbet seuïlèmek*, a.-t.

Calomnieusement, adv., افترا ايله *iftirā ilè*, a.-t.

Calomnieux, se, adj., افترالو *iftirālu*, a.-t.; بهتان آميز *bouhtān āmîz*, a.-p.

Calorimètre, s. m., ميزان الحرارة *mizān ul-harāret*, a.

Calorique, s. m., مبدأ حرارت *mebdèï harāret*, حمو *houmv*, a.

Calothropis, s. m., plante, تيغاله اغاجى *tighālè aghādji*.

Calotte, s. f., كله پوش *kellè pouch*, p. — en drap ou en laine, فس *fes*, t.

Caloyer, s. m., moine grec, كشيش *kèchîch*, t.

Calque, s. m., جام اردندن آلنمش رسم *djām ardinden ālinmich recim*, t.

Calquer, v. a., جام اردندن رسم آلمق *djām ardinden recim ālmaq*, t.; نقل رسم ا *naqli resm it*, a.-t.

Calumet, s. m., اوزون چبوق *ouzoun tchibouq*, t.

Calus, s. m., callosité, ناصور *nāçour*. — Nœud résultant d'un os rompu, كميكده اولان ياره يرى *guèmiktè olān ïāra ïèri*. — Au fig., endurcissement du cœur, يورك قاتيلغى *ïurek qātylighy*, t.

Calviniste, s. et adj., لوتران *loutrān*, *louterān*, قالوين مذهبنده لوتران *qālvîn mezhèbindè loutrān*, t.

Calvitie, s. f., طاسلق *thāslyq*, vulg. طازلق *thāzlyq*, t.; صلع *sala'*, t.

Camarade, s. m. com., يولداش *ïoldāch*, p.-t.; آياقداش *āïāqtāch*, ارقداش *arqadāch*, t.; رفيق *rèfyq*, a. — de voyage, سفر يولداشى *sefer ïoldāchi*.

Camaraderie, s. f., يولداشلق *ïoldāchlyq*, t.; طرفدارلق *tharefdārlyq*, a.-t.

Camard, e, adj., پتقه - پوچه بورنلو *patqa*, *poutcha bourounlu*, يصى بورنلى *ïassi bourounly*, t.; افطح الانف *aftah ul-enf*, a.

Camarine, s. f., plante, شيطان بوقى اوت *chèïthān boqy ot*, t.

Cambiste, s. m., celui qui fait le commerce de lettres-de-change, پولیچه صرّافی *politcha sarrāfi*, t.-a.

Cambouis, s. m., اسکی طوک یاغی *eski doñ īāghy*, عربه قطرانی *'araba qatrāni*, t.

Cambré, adj., courbé, بوکلمش *beukulmuch*. — Voûté, کمرلو *kèmerlu*, t.; قبّدلو *qoubbèlu*, a.-t.

Cambrer, v. a., courber, بوکمك *beukmek*, اگرتمك *egrītmek*, t.; تقویس *taqwīs it.* — Courber en voûte, کمرلمك *kèmerlèmek*. — Se Cambrer, v. pr., بوکلمك *beukulmek*, t.

Cambrure, s. f., بوکندی *beukundu*, بوکریلك *beugrilik*, t.

Cambuse, s. f., کمی کلری وصو انباری *guèmi kilèri vè sou ambāri*, ذخیره مخزنی *zakhīrè makhzèni*, t.

Cambusier, s. m., کمی ذخیره جیسی *guèmi zakhyrèdjīci*, t.

Came, s. f., coquillage, برجنس صدف *bir djins sadef*, t.

Caméade, s. f., ییلان قره ببر *ïalān qara biber*, t.

Camelée, s. f., کوچك زیتون اغاجی *kutchuk zeïtoun aghādji*, t.

Camée, s. m., بر جنس قیمتلو یونلمش طاش *bir djins qīmetlu ïonylmich thāch*, اویمه طاشی *oïma thāchi*, t.

Caméléon, s. m., بوقلمون *bouqalèmoun*, a.-p.-t.; چفوت کلری *tchifout kèlèri*, t.

Caméléopard, s. m., c'est le même que la Girafe; voyez ce mot.

Cameline, s. f., plante, برجنس نبات *bir djins nèbāt*, t.-a.

Camélia, s. m., برنوع چچك *bir nev'i tchitchek*, t.

Camelot, s. m., شالی *chāli*, t.; صوف *sof*, a. — Camelot d'Angora, انکوری شالیسی *engouri chālīci*, a.-t.

Camelotte, s. f., برجنس قماش *bir djins qoumāch*, t.

Camerisier, s. m., plante, برجنس کچی یاپراغی - چچکی *bir djins ketchi īāprāghy - tchitchègui*, t.

Camériste, s. f., قرالیچه اتباعندن قادن *qrālitchā etbā'inden qādyn*, t.

Camion, s. m., اوفاق طوپلو *oufāq thoplou*, t.

Camisade, s. f., کیجه بصقونی *guidjè basqouny*, t.; شبیخون *chèbikhoun* ou شبخون *chebkhoun*, p.

Camisole, s. f., ییلك *ïèlek*. — de toile, بزدن ییلك *bezden ïèlek*.

Camomille, s. f., پاپادیه چچکی *pāpādia tchitchègui*, ou simplement پاپادیه *pāpādia*, t.

Camouflet, s. m., رذالة *rezālet*, تحقیر *tahqyr*.

Camp, s. m., lieu où séjourne une armée, اوردو کاه *ordou guiāh*, اوردو یری *ordou ïèri*, t.-p.; معسکر *mou'asker*, لشکر کاه *lechker guiāh*. — fortifié, محصون لاطراف اوردو *mahsoun ul-ethrāf ordou*.

CAMP-VOLANT, s. m., l'armée campée, اوردو ou اردو *ordou*. — Partie armée de cavalerie et de troupes légères, چاپل عسكرى *tchāpoul 'askèri*, چاپولجى بلوكى *tchāpouldjí beulugui*, يوكرك عسكر *iuyruk 'asker*, t.

CAMPAGNARD, E, s., كويلو *keuïlu*, قير آدمى *qyr ádèmi*, t. صحرا نشين *sahrā nichín*, p.

CAMPAGNE, s. f., étendue de terrain, قير - قسر *qyr*, اوه *oya*. — En rase campagne, آچق صحراده *âtchyq sahrāda*. — Le temps, la saison de la campagne, ياز *ïāz*. — Les champs, par opposition à la ville, كوى *keuï*. — Allons à la campagne, كويه كيدلم *keuïè guïdèlum*. — Maison de —, چفتلك *tchiftlik*, قير اوى *qyr èvi*, t. — Temps ordinaire durant lequel les armées sont en campagne, سفر *sèfer*, موسم سفر *mevsimi sèfer*. — La campagne d'Égypte, مصر سفرى *mycyr sèferi*. — Campagne de mer, دريا سفرى *dèrïā sèfèri*. — Pièce de campagne ou d'artillerie légère, سرعت طوپى *sur'at thopi*, a. — Battre la campagne, déraisonner, صايقلمق *sāïqlamaq*. — Tu bats la campagne, tu radotes, يبانه صايقلرسن *ïabāna sāïqlarsen*, t.

CAMPAN, s. m., بر نوع يشيل و بياض مرمر *bir nev'y ïechil vè bèïāz mermer*, t.

CAMPANE, s. f., پشكول *puchkiul*, t.

CAMPANILLE, s. f., كوچك چانلق *kutchuk tchānlyq*, t.

CAMPANULE, s. f., plante, چكركه اياغى *tchikerguè aïāghy*, t.; جرسة *djèrècet*, a.

CAMPÉ, E, adj., قونمش *qonmich*, t.

CAMPÊCHE (bois de), s. m., بقم *baqam* ou بقم اغاجى *baqam aghādji*, t.

CAMPEMENT, s. m., action de camper, قونمه *qonma*. — Lieu de —, اوردو *ordou*, اوردو يرى *ordou ïèri*, قوناق *qonāq*, t.

CAMPER, v. a., dresser un camp, اوردويى قورمق *ordouï qourmaq*. — S'arrêter en quelque lieu, قونمق *qonmaq*. — Se placer, séjourner, اوتورمق *otourmaq*, يرلشمك *ïerlechmek*, يرطوتمق *ïer thoutmaq*, t.; اقامت ايتمك *iqāmet it*, a.-t.

CAMPHORATA, s. f., plante, كافور اوتى *kiāfour oty*, t.

CAMPHRE, s. m., كافور *kiāfour*, p.-a.-t.

CAMPHRÉ, E, adj., كافورلو *kiāfourlu*, t.

CAMPHRÉE, s. f., plante, كافور اوتى *kiāfour oty*, t.; كافورة *kiāfouret*, a.

CAMUS, E, adj. et s., چوكك *tcheukuk*, ياصى - پتقه بورنلو *ïāci, patqa bourounlu*, پوج بورنلو *poudj bourounlu*, t.; اخناس *ākhnās*, et اخنس *ākhnes*, a.

CANAILLE, s. f.; populace, - قبا الچاق خلق *qabā, āltchāq khaiq*,

t.; حذله طاقمی *hezlè thāqymi*, خلقك كوتوسی *khalquñ kutuçu*. — En parlant d'un individu et pris adjectivement, كولخانه *kulkhānè*, نكبتی *nekbèti*, t.

Canal, s. m., pl. Canaux, conduit d'eau découvert, صو يولی *sou ïoly*, اولوق *olouq*. — Souterrain, كونك *keunk*. — Lit d'une rivière, چايك اقندی يری *tchāïuñ aqynty ïèri*. — Pièce étroite et longue servant d'ornement aux jardins, صو آرقی *sou ârqy*, t.; جدول *djedvel*, pl. جداول *djèdāvil*. — Canal de communication pour la commodité du commerce, آچلمش آرق *âtchilmich âryq*, t.; مذنب *mezneb*, pl. مذانب *mezānib*. — Bras de mer, خليج *khalîdj*, بوغاز *boghāz*. — Le canal de Malte, مالطه بوغازی *māltha boghāzi*. — Le canal de Constantinople, خليج قسطنطينيه *khalydji qosthanthiniïè*. — Au fig., médiation, entremise, واسطه *vācitha*, a. — Par son canal, انك واسطه‌سيله *anuñ vācithacîlè*. — Conduit dans le corps, مجری *medjra*, pl. مجاری *medjārï*, a. — Le canal de la verge, سدك يولی *sidik ïoly*.

Canapé, s. m. Voyez Sofa.

Canapsa, s. m., داغرجق *dāghardjyq*, جانطه *djāntha*, t.

Canard, s. m., اوردك *eurdek*. — sauvage, يبان اوردكی *ïabān eurdègui*, t.

Canarder, v. a., اوزاقدن تفنك ايله اورمق *ouzāqtan tufenk ilè ourmaq*, پوصيدن آتمق *pouçoudan âtmaq*, t.

Canari, s. m., serin, قناريه قوشی *qanārïa qouchi*, t.

Canaries (les îles), قناريه جزايری *qanāria djezāïri*, t.

Canaux, s. m. pl. Voy. Canal.

Cancan, s. m. pop., ديدی قودی *dedy qody*, t.

Cancamum ou Cancame, s. m., بر جنس صمغ *bir djins samgh*, a.-t.; كمكام *kemkām*, a.

Cancellé, e, adj., چيزلمش *tchizilmich*, t.; منسوخ *mençoukh*, a.

Canceller, v. a., annuler une écriture, بر يازوبی ابطال - محوا *bir ïāzouï ibthāl*, *mahv it*, a.-t. — Raturer, چيزمك *tchizmek*, بوزمق *bozmaq*, t.; نسخ ا *neskh it*, a.-t.

Cancer, s. m., tumeur, آكله *âkilè*, t. — Signe du zodiaque, سرطان *serthān*, a.

Cancre, s. m., écrevisse de mer, ينكچ *ïenguetch*, استاقوس *istākos*, t. — Avare, خسيس *khācis*, a. Voy. Crabe.

Candélabre, s. m., بيوك شمعدان *buïuk cham'dān*, p.-t.; چراقمه *tcherāqma*, ايلكمن *ilekmen*, t.

Candeur, s. f., يورك تمزلكی *ïurek tèmîzligui*, طوغرولق *dhoghroulyq*, t.; خلوص قلب - بال *khoulouci qalb*, *bāl*, صفوت قلب *safveti qalb*, صفوت درونی *safveti dè-*

rouni, خلوص *khoulous*, a. — Agir avec —, خلوص اوزره حرکت ا *khoulous uzrè harèket it*.

CANDI, s. m., sucre, نبات شکری *nèbāt chèkèri*, قند شکر *qand cheker*, a.-p.-t.

CANDI, E, adj., réduit à l'état de sucre candi, قندلنمش *qandlenmich*, t.; مقند *mouqannid*, a.

CANDIE (Crête), قندیه *qandia*, کریت *kirit*. — Ville de l'île de Crête, قندیه شهری *qandia chèhèri*. — Ile de la Méditerranée, کریت اطه‌سی *kirit adhaci*.

CANDIDAT, s. m., qui aspire à une charge, رتبه استکلوسی *rutbè istekluci*, t.; طالب *thālib*. — dans les facultés, ملازم *mulāzim*, pl. ملازمین *mulāzimin*, a.

CANDIDE, adj., طوغرو *dhoghrou*, t.; صافدرون *sāfdèroun*, p.; صافی القلب *sāfi ul-qalb*, a.; خلوسکار *khoulous kiār*, a.-p.

CANDIDEMENT, adv., صفوت قلبله *saſveti qalbilè*, کوکل پاکلکله *gueuñul pākliguiilè*, خالصانه *khālicānè*, a.-p.-t.

CANDIR, v. n., ou SE CANDIR, v. réfl., قندلنمک *qandlenmek*. — Faire candir du sucre, شکر قندلندرمک *cheker qandlendurmek*, شکر تقنید ا *cheker taqnīd it*, شکر یاپمق نوبت *neubet cheker īāpmaq*, t.

CANE, s. f., femelle du canard, اوردک دیشی *dichi eurdek*, t.

CANÉE (la), chef-lieu actuel de l'île de Candie, خانیه *khānia*.

CANEPTIÈRE, s. f., اوفاق طوی *ouſāq thòï*, t.

CANETER, v. n., اوردک کبی یوریمک *eurdek gutbi iurumek*, t.

CANETON, s. m., اوردک پالازی *eurdek pālāzy*, پالاز *pālāz*, t.

CANETTE, s. f., petite cane, دیشی اوردک *dichi ouſāq eurdek*. — Mesure de liquide, صولو نسنه اولچیسی *soulu nesnè eultchuçu*. — Petit robinet, لوله‌جک *lulèdjik*.

CANEVAS, s. m., grosse toile claire, استوبی بزی *ustubi bèzi*. — Ébauche, plan d'un ouvrage, رسم *resm*, مسوّدة *mucevvèdet*, a. — Tracer un canevas, رسم چیزمک *resm tchizmek*, t.

CANGRÈNE. Voyez GANGRÈNE.

CANICHE, s. m., chien barbet, توبی اوزون کوپک *tuīu ouzoun keupek*, t.

CANICULAIRE, adj., باحوری *bāhourii*. — Jours caniculaires, ایام باحوریه *eïāmi bāhourīè*, a.

CANICULE, s. f., constellation, appelée aussi le Grand Chien, یالدق یلدز *īāldyq īildyz*, t.; کلب اکبر *kelbi ekber*. — Temps dans lequel on suppose que cette constellation domine (du 24 juillet au 23 août), ایام الباحور *eïām el-bāhour*, a.

CANIF, s. m., à long manche, à l'usage des Turcs; قلمتراش *qalemtrāch*, a.-p. — de poche, چاقی *tchāqy*, t.

Canin, e, adj., qui tient du chien, كوپكچه *kieupektchè*, كلبى *kelbi*. — Dents canines, آزو ديشلرى *ázou dichlèri*, t. — Faim canine, كوپك اچلغى *keupek atchlyghy*, جوع الكلب *djou' ul-kelb*, a.

Cannaie, s. f., lieu planté de cannes, قاميشلق *qāmychlyq*, t.

Canne, s. f., roseau, قامش *qāmich*. — à sucre, شكرقاميشى *chèker qāmichi*, t. — Bâton pour s'appuyer, دكنك *dèïnek*, t.; عصا *'açā*, a.

Cannelas, s. m., طارچين شكرى *thārtchin chèkèri*, t.

Cannelé, adj., qui a des cannelures, اويلمش *oïulmich*, ششخانه‌لو *chechkhānèlu*, اولوقلو *olouqlu*, t. — Couleur de cannelle, دارچينى *tārtchíni*, t.

Canneler, v. a., اولوق اولوق اويمق *oulouq oulouq oïmaq*, ششخانه‌لوا *chechkhānèlu it*. — Une colonne cannelée, اولوق اولوق اويلمش بر ستون *olouq olouq oïoulmich bir sutoun*.

Cannelle, s. f., écorce odoriférante, دارچين *dārtchín*, vulg. طارچين *thārtchín*, دارچين اغاجى *dārtchín aghādji*. — sauvage, بيان طابانى *tabān thārtchíni*. — Écorce de cannelle, طارچين چيبوغى *thārtchín tchyboughy*. — Poudre de —, طارچين توزى - سفوفى *thārtchín tozi, soufoufi*. — Essence de —, طارچين روحى *thārtchín rouhi*. — Cannelle ou cannette, robinet, لوله *lulè*. — de tonneau, فوچى لوله‌سى *foutchi lulèci*, t.

Cannellier, s. m., arbre qui donne la cannelle, دارچين اغاجى *dārtchín aghādji*, t.

Cannelure, s. f., اولوقلمه *olouqlama*, اويمه *cïma*, t.

Cannetille, s. f., صرمه طرطل *syrma thyrthyl*, t.

Cannibale, s. m., غول *ghoul*, p.; آدم يججى *ādem ïedji*, t. — Au fig., homme féroce, ياوز - يمان آدم *ïāvouz, imān ādem*, t.

Canon, s. m., pièce d'artillerie, طوب *thop*. — Pièce en batterie, طابية طوپى *thābia thopy*. — de campagne, لاى طوپى *alāï thopi*. — de fonte, دوكمه طوب *deukmè thop*. — Gros canon, اغر طوب *agher thop*. — Le bruit du —, طوپك طوپوك كورلديسى *thopuñ gurulducy*. — Le recul du —, طوپك كرويه دپشى *thopuñ guiruïè tepchi*. — Enclouer le —, طوپى ميخلمق *thopy mykhlamaq*. — Un coup de —, بر ضربهٔ طوب *bir zarbèï thop*. — Partie des armes à feu où l'on met la charge, دمر *dèmir*, قوندق *qondāq*. — Le canon du fusil, تفنكك دمرى *tufenguñ dèmiri*, t.

Canon, en parlant d'un cheval, l'espace de la jambe depuis le genou au boulet, قورى انجك *qourou indjiq*.

Canons, s. m. pl., règles, statuts,

قانون *qānoun*, pl. a. قوانين *qavānīn*; فتوى *fetva*, pl. فتاوا *fetāvā*. — Les canons de l'église, قوانين قواعد كنيسيه *qavānīni, qavā'ydi kenīciïè*, a.

Canonial, e, adj., réglé par les canons, قانونى شرعى *qānouni, cher'y*, a.

Canonicité, s. f., qualité de ce qui est canonique, قانونية *qānouniïet*, مشروعيّة *mechrou'iet*. — La canonicité des livres saints, كتب شريفه نك مشروعيّتى *kioūtoubi chèrifènuñ mechrou'ièti*.

Canonique, adj., قانونى *qānouni*, شرعى *cher'y*, مشروع *mechrou'*. — Les livres canoniques, كتب شرعيه *kutoubi cher'iè*, a.

Canoniquement, adv., قانون اوزره *qānoun uzrè*, قانون موجنجه شريعت اوزره *qānoun moudjèbindjè, cher'iat uzrè*, a.-t.

Canonisation, s. f., تقديس *taqtīs*, تقديس اوليا *taqtīci evlīā*, a.

Canoniser, v. a., تقديس ا *taqtīs it*, اوليا صره سينه وضع ا *evlīā syracīnè vaz' it*, a.-t.

Canoniste, s. m., قوانينى بيلن *qavānīni bilen*, a.-t.

Canonnade, s. f., توپ اتلمه سى *thop âtīlmaci*, توپ پاتردیسى *thop pātyrdīci*, t.

Canonner, v. a., توپ اتمق *thop âtmaq*, توپ ايله دوكمك اورمق *thop ilè deukmek, deuvmek, ourmaq*, توپلمق *thoplamaq*, t. — Se canonner, بورى بورى اوزرينه توپ اتشمق *biri biri uzèrinè thop âtich-maq*, t.

Canonnier, s. m., توپجى *thopdji*. — Commandant de l'artillerie, توپجى باشى *thopdji bāchi*.

Canonnière, s. f., embrasure pour les canons, مزغال دليكى *mazghāl dèlīgui*. — Sorte de petite tente en forme de toît, شمسيه *chemsiè*. — Autre sorte de tente à deux mâts, ايكى دیرکلو چادر *iki direklu tchādir*. Voy. Chaloupe.

Canope, s. f., étoile, سهيل *suhèïl*, a.

Canot, s. m., صندال *sandāl*, t.

Cantaloup, s. m., اری قابوقلو قاون *iri qābouqlu qāvoun*, t.

Cantate, s. f., اغنيهٔ منظومه *oughnïeï manzoumè*, نشيد *nèchīd*, a.-t.

Cantatrice, s. f., ايرلايجى مغنية عورت *irlāïdjī 'avret*, a.-t.; *moughannïet*, a.

Cantharide, s. f., قودوز بوجكى *qodoz beudjègui*, ذروح *zurouh*, a.-t.; ذرور *zurrouh*, pl. ذراريح *zurāryh*, a.

Cantine, s. f., coffret de voyage à compartimens pour le vin et les liqueurs, عنبريه وطاتلو شراب ضندوغى *'anbèriè vè thātlu charāb sandoughy*, a.-t.

Cantine, cabaret, lieu où se distribue le vin aux soldats, اوردو ميخانه سى *ordou mèïkhānèci*; t.-p.

Cantinier, ère, substantif, اوردو ميخانه جيسى *ordou mèïkhānèdjīci*, t.

CANTIQUE, s. m., الاهی *ilāhi*, الاهیّه *ilāhiïè*, مزمور *mezmour*, au pl. تسبیحات *tesbīhāt*, a.

CANTON, s. m., سمت *semt*, ناحیه *nāhiïè*, pl. نواحی *nèvāhi*, a.; سو *sou*, p.

CANTONNÉ, E, adj., logé à demeure dans un canton, بر ناحیّده متمکن اولان *bir nāhiïèdè mutèmekkin olān*, a.-t.; قوناقلرده قونمش *qonāqlarda qonmich*.

CANTONNEMENT, s. m., عسکر قوندوغی یر *'asker qondoughy ïer*, عسکر قوناغی *'asker qonāghy*, au pl. عسکر قوناقلری *'asker qonāqlari*, a.-t.; معسکر *mou'asker*, a.

CANTONNER, v. n., des troupes, عسکری محللرنك اوتورتمق - قوندرمق *'askeri mahallèrindè otourtmuq*, *qondurmaq*. — Se cantonner, محللرینی طوتمق *mahallèrini thoutmaq*, قونمق *qonmaq*, قوناق طوتمق *qonāq thoutmaq*. — Prendre ses cantonnemens en parlant des troupes, عسکر قوناقلرده کیرمك *'asker qonāqlarda guïrmek*, t.

CANULE, s. f., لولهجق *lulèdjiq*, امزك *emzek*, t.

CAP, s. m., promontoire, - بورن *bouroun*, طاغ بورن *dhāgh bouroun*, طاغ بورنی *dāgh bournou*, t.; راس *rees*, انف الجبل *enf ul-djèbel*, a. — De pied en cap, fam., de la tête aux pieds, باشدن بایاغه‌دك *bāchten aïāghadek*. — Cap de Bonne-Espérance, امید بورنی *umīd bourouni*. — Doubler le cap, بورنی آشورمق *bourouni āchurmaq*.

CAPABLE, adj., qui a les qualités requises pour quelque chose, قابل *qābil*, مقتدر *mouqtedir*. — Un vizir capable d'administrer les affaires de l'état, ادارهٔ امور ملکیه مقتدر بروزیر *idārèï oumouri milkiïè mouqtèdir bir vèzīr*. — Intelligent, ایشکذار *ichguzār*, یرار *ïarār*, قادر *qādir*. — Habile, instruit, معرفتلو *ma'rifetlu*, a.; قابلیتلو *qābiliïetlu*, اهلیّتلو *ehliïetlu*, a.-t. — Propre à tout, هر شیئه قادر *her chèïè qādir*, الندن هرشئ کلور *elinden her chèï guèlur*, t. — Faire le capable, montrer de la présomption, یرارلق صاتمق *ïarārlyq sātmaq*.

CAPACITÉ, s. f., largeur et profondeur d'un vase, کیکلك *guèïïèlik*, بوللق *bolliq*, صیغه‌جق میدان *syghadjaq mèïdān*, t.; کنجایش *kundjāïch*, p. — La capacité de l'estomac, معلك مرتبهٔ اتساعی *mīdènuñ mertèbèï ittiçāï*, t.; وسعة *vus'at*. — Capacité, portée de l'esprit, یرارلق *ïarārlyq*, قابللق *qābillyq*, a.-t.; قابلیّت *qābiliïet*, اهلیّت *chliïet*, معرفت *ma'rifet*, a.; عقلك صیغشی *'aqluñ syghychi*, t.; اتساع العقل *ittiçā' ul-'aql*. — Selon la capacité, la portée de l'esprit, عقلك متحمّل اولدیغی قدر *'aqluñ mutèhammyl oldoughy qadar*.

CAPARAÇON, s. m., جل *djul*, vulg. چول *tchul*, pl. جلال *djulāl*.

CAPARAÇONNÉ, adj., چللنمش *tchullenmich*, t.

CAPARAÇONNER, v. a., چوللمق *tchullamaq*, آته چول اورمق *âtè tchul ourmaq*, t.

CAPE, s. f., manteau, قاپوت *qāpout*, كپنك *kèpenek* (vieux mot). — Rire sous cape, fam., rire en dessous, en cachette, كزلیجه كولمك *guizlidjè gulmek*, بیق التندن كولمك *biyq altindè gulmek*, t.

CAPELET, s. m., sorte d'enflure à l'extrémité du jarret des chevaux, اتك بر نوع ورمی - مهرهسی *âtuñ bir nev'i vèrèmi, muhrèci*, t.

CAPIDJI-BACHI, s. m., portier du sérail, قپیجی باشی *qapidji bāchi*. Voy. cet article dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

CAPILLAIRE, s. m., se dit de certaines plantes dont les feuilles sont très-déliées, پیراغی بغایت اینجه اوت *ïaprāghy bèghāïet indjè ot*. — des racines longues et filamenteuses, صچاقلو كوك *satchāqlu keuk*. — d'un tuyau très-étroit, طار اولوق *dhār olouq*. — Veine capillaire, اینجه طمر *indjè dhamar*. — Andiante (plante), بالدری قره *bāldiri qara*, t.; كزبره *kuzbèret*, كزبرة البیر *kuzbèret ul-bīr*, بر شاوشان *ber chāvuchān*, ou بر سیاوشان *ber sïāvuchān*, a.

CAPILLAIRE, adj., délié comme les cheveux, قل - صاچ كبی انجه *qyl, sātch guibi indjè*, t.

CAPILOTADE, s. f., ragoût, ایلق قاورمهسی *iblyq qāvourmaci*, t.

CAPITAINE, s. m., chef d'une compagnie de gens de guerre, یوز باشی *ïuz bāchi*. — Commandant d'un navire, كمی قپودانی *guèmi qapoudāni*, كمی رئیسی *guèmi reïci*. — Homme de guerre versé dans les connaissances de son art et habile au commandement, جنك علمنی بیلور *djenk 'ylmini bilur*. — Grand guerrier, جنكجی *djenkdji*, غازی *ghāzi*, رئیس *reïs*, a. — d'un port, لیمان رئیسی *limān rëïci*, t.-a.

CAPITAINERIE, s. f., charge de capitaine, قپودانلق *qapoudānlyq*. — Juridiction d'un capitaine, بر قپودانك زیر حكمنده اولان بر *bir qapoudānuñ ziri hukmindè olān ïer*. — Logement du capitaine, قپودانك محل اقامتی *qapoudānuñ mahalli iqāmèti*, t.

CAPITAL, s. m., somme constituée, fonds —, سرمایه *ser māïè*, p.-t.; رأس المال *rees ul-māl*. — Il a de grands capitaux, بیوك سرمایهسی واردر *buïuk ser māëïci vārdur*.

CAPITAL, E, adj. et s., principal, باشلو *bāchlu*, t.; اصلی *asli*, مادّه *maddè*, a. — Point capital, بر مصلحتك نكتهٔ اصلیهسی *bir maslahatuñ nuktèï asliëci*. — Le plus important des choses, اهمّ امور *ehemmi oumour*. — Crime capital,

qui mérite la mort, باشلو صوچ *bāchlu soutch*, اغـر صوچ *āghyr soutch*, جرم کبیر *djurm kebīr*, ذنب عظیم *zembi 'azīm*, باش کیدجك خطا *bāch guïdèdjek khathā*. — Encourir la peine capitale, قتله مستحق او *qatlè mustèhyqq ol*. — Peine capitale, قتـل شرعی *qatli cher'y*. — Lettre capitale, باش حرفلر *bāch hārflār*. Voy. MAJUSCULE.

CAPITALE, s. f., ville principale d'un royaume, دار السلطنة *dār es-salthānet*, پايتخت *pāïtakht*, p.; مقرّ حكومت *maqarri hukioumet*. — d'une province, كرسئ ايالت *kurcii ciālet*. — La capitale de la France est la ville de Paris, فرانسه مملكتينك دار الحكومتی پـارس شهريـدر *frānça memlèkètīnuñ dār ul-hukioumèti pāris chehridur*.

CAPITALISTE, s. m., qui possède de l'argent placé, سرمايه - مـال صاحبی *ser māïè, māl sāhibi*, p.-t. — Riche capitaliste, ذيقـدرت سرمايه صاحبی *ziqoudret sermāïè sāhibi*, a.-t.

CAPITAN, s. m., fanfaron, voy. ce mot.

CAPITAN-PACHA, s. m., قپودان پاشا *qapoudān pāchā*, t.; قپـودان دريا *qapoudāni dèriā*, t.-p. Voyez AMIRAL.

CAPITATION, s. f., خراج *kharādj*, جزيه *djèzïè*, جزية الرّأس *djèziet ur-rees*. — Sujet soumis à la capitation, خراجكـذار *kharādjguzār*, ذمّی *zimmi*. — Femme, ذمّيه *zimmiè*, a.

CAPITEUX, adj., كسكين *keskīn*, باشه اورر *bācha ourour*, باشه اوران *bācha ourān*, t.

CAPITOLE, s. m., روما شهرنك كی مشهور بر قلعه‌نك اسمی *romā chehrindè ki mechhour bir qal'anuñ ismi*.

CAPITON, s. m., bourre, et ce qui reste de plus grossier après qu'on a dévidé la soie, ايپك خرده‌سـی *ipek khourdèci*. — La coque du ver à soie, ايپك قوزه‌سی *ipek qozaci*.

CAPITULAIRE, s. m., ordonnance des rois de France, ملوك فرانسه‌نك احكام شرعيه‌سی *mulouki frānçānuñ ahkiāmi cher'yèci*, a.-t.

CAPITULATION, s. f., traité pour la reddition d'une place assiégée, ويره *vīrè*. — Cette ville a été prise par capitulation, اول شهر ويره ايله آلندی *ol chèhir vīrè ilè ālindy*. — Acte écrit de la capitulation, استيمـان سندی *istimān sendi*. — Observer, tenir la capitulation, شروط استيمانه رعايت ا *chourouti istimānè reā'iet it*. — Capitulation, moyen d'arrangement, de composition, بارشق *bārichyq*, t.; صلح *soulh*, a. — Traité impérial ou avec la Porte, عهد نامهٔ همايـون *'ahd nāmèï humāïoun*, a.-p. Voy. le mot عهد نامه dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

CAPITULER, v. n., rendre par capitulation, ويره ايله ويره ا *vīrè it, vīrè ilè teslīm it*. — De-

mander à capituler, امان طلب ا *amān thaleb it*, a.-t. — Traiter de la reddition d'une place, بر قلعه‌نك تسليمی خصوصنده مذاكره ـ مقاوله ا *bir qal'anuñ teslīmi khouçoucindè muzākèrè, muqāvèlè it*, a.-t. — Entrer en accommodement, سويلشمك *seuīlechmek*, بارشمق *bārichmaq*, t. صلح ايدشمك *soulh idichmek*, a.-t.

Capivert, s. m., animal amphibie, خنزير الماء *khynzīr ul-mā*, a.

Capon, s. m., joueur rusé, اويونك حيله‌كار *ouïounda hīlèkiār*. — Capon, hypocrite à dessein, مرايی *murāï*, منافق *munāfiq*, a. — Popul., lâche, قورقاق *qorqāq*; جبان *djèbān*, a. — En t. de marine, crochet de fer, دمر چنكلی *dèmir tchenguèli*, t.

Caponner, v. n., user de finesse au jeu, اويونك چالمق ـ حيله‌كارلق ا *oïounda tchālmaq, hīlèkiārlyq it*. — Popul., dissimuler, مدارا ا *mudārā it*, p.-t.; كتم نيت ا *ketmi nïet it*, a.-t. — Montrer de la lâcheté, غيرتسزلق كوسترمك *ghaïretsyzlyq gustermek*. — Haler l'ancre avec le capon, چنكل ايله لنكری قالدرمق *tchenguel ilè lenguèri qāldurmaq*, t.

Caporal, s. m., اون باشی *on bāchi*, t.

Capot, s. m., ياپونجه *īāpoundja*, ياغمورلق *īāghmourlouq*. — Demeurer capot, voir ses espérances frustrées, قازقاتی قالمق *qāz qāty qālmaq*, t.; محروم قالمق *mahroum qalmaq*, a.-t.

Capote, s. f., manteau d'homme, ياغمورلق *īāghmourlouq*, t. — de femme, فراجه *ferādjè*, a.; اوستلك *ustlik*, t.

Capou-Agha, s. m., chef des eunuques blancs, قپو اغا *qapou aghā*, قپو اوغلان *qapou oghlān*. — Garçon de la Porte, nom des domestiques du drogman de la Sublime-Porte, qui s'appelle lui-même قپو ترجمانی *qapou terdjumāni*; voyez ce mot dans le *Dictionn. Turc-Français*.

Capoter, v. n., terme de marine. Voy. Chavirer.

Capre, s. f., گبره *guibèrè* et *kèbèrè*, t.

Caprice, s. m., boutade, fantaisie, چالغلق *djālyqlyq*, t.; هوس عقل *havèci 'aql*, a. — Humeur morose, يكازلق *īañāzlyq*, مراق *merāq*. — Inconstance, هر جايلك *her djāïlyk*, t.

Capricieusement, adv., چالغلغله *tchālyqlyghylè*, يكازلكله *īāñāzlyguilè*, t.

Capricieux, se, adj., عقلی مهوّس العقل چالیق *'aqli tchālyq, mouhavves ul-'aql*, يكاز *īañāz*, مراقلو *merāqlu*, t.; متلون *mutelevvin*, a.; هر جايی *her djāïi*, p. — C'est un homme capricieux, عقلی چالیق برآدمدر *'aqli tchālyq bir ādemdur*.

Capricorne, s. m., signe du zodiaque, جدی برجی *djèdi bourdji*, برج جدی *bourdji djèdi*, a.-t. — Sorte d'insecte, بر نوع بوجك *bir nev'y beudjek*, t.

Caprier, s. m., arbuste, كبره اغاجى *guèbèrè aghādji*, t.; شجر الكبار *chedjer ul-kebār*. — Faux caprier ou sabago, قبّار البقلة *qabbār ul-baqlat*, a.

Caprisant, adj., se dit d'un pouls inégal et irrégulier, قاتى و قارشق نبض *qāti vè qārichyq nabz*, t.-a.

Capron, s. m., grosse fraise, ارى چيلك *iri tchîlek*, t.

Capsulaire, adj., qui appartient à une capsule ou qui en a la forme, كيسه شكلنده *kîcè cheklindè*, كيسه كبى *kîcè guibi*. — Fruit, قابلو يمش *qāblu ïèmich*, t.

Capsule, s. f., couvercle, قپاق *qapāq*. — Espèce de boîte, حقّه *hoqqa*. — Ce qui renferme la graine des plantes, تخم قبوغى - كيسه سى *tokhoum qaboughou*, *kîcèci*, t. — Membrane qui enveloppe une articulation, غشا المفصل *ghychā ul-mefsyl*, a.

Captateur, s. m., دوباره جى *doubāradji*, t.; حيله باز *hilè bāz*, a.-p.

Captation, s. f., دوباره *doubāra*, حيله *hîlè*, فنّ *fenn*, vulg. *fend*, a.

Capté, e, adj., قازانلمش *qāzānilmich*, t.

Capter, v. a., ravir, اولامق *avlāmaq*, قاپمق *qāpmaq*, قازانمق *qāzānmaq*, t.; تحصيل *tahsîl it*, a.-t. — les bonnes grâces de quelqu'un, بر كمسنه نك خاطرنى جلب ا *bir kimesnènuñ khāthyrini djelb it*, كوكلنى اله آلمق *gueuñulini èlè almaq*, t.

Captieusement, adv., تلبيسن ايله *telbîs ilè*, اويالندره رق *ouïālanduraraq*, a.-t.; حيله بازلغله *hylè bāzlyguilè*, p.-t.

Captieux, se, adj., اويالندريجى *ouïālanduridji*, t.; تلبيسلو *telbîslu*, a.-t.; اغفال آميز *yghfāl âmîz*, a.-p. — Argument captieux, دليل مغلط *dèlîli moughallath*, a.

Captif, ive, adj., طوتساق *thoutsāq*, t.; اسير *ècîr*, vulg. *ïecîr*, pl. a. اسرا *uçèrā*.

Captiver, v. a., rendre captif, قول ا *qoul it*. — Assujétir, محكوم قلمق *mahkoum qylmaq*, باغلمق *bāghlamaq*, t.; ضبط ا *zabth it*. — l'esprit, خاطرى اله المق *khāthyri èlè almaq*, a.-t. — le cœur, كوكل اولامق *gueuñul avlāmaq*, t. — Se Captiver, voy. S'Assujétir.

Captivité, s. f., esclavage, اسيرلك *èçîrlik*, a.-t.; قوللق *qoullyq*, رقيّة *rouqyïet*. — Retenir en —, حال رقيّتده طوتمق *hāli rouqyïettè thoutmaq*.

Capture, s. f., prise, طوتمه *thoutma*. — Butin, طويملق مال *dhouïoumlyq māl*. — Saisie de marchandises défendues, قاچرمه ضبطى *qātchurma zabthy*, t.-a.

Capturer, v. a., طوتمق *thoutmaq*, t. ضبط ا *zabth it*, a.-t.

Capuchon, s. m., كشيشك باش اورتوسى *kèchîchun bāch eurtuçu*, قوقلا *qouqoulā*.

Capucin, s. m., قپوچين *qapoutchîn*, رهبان *rouhbān*, p.

Capucinade, s. f., مرائيلق *murāïlik*, منافقلق *munāfyqlyq*, a.-t.

Capucine, s. f., fleur potagère, هند ترەسی *hind tèrèci*, فرنك ترەسی *frenk tèrèci*, t.; ابو خنجر *ábou khandjer*, a.

Caquet, s. m., كوزەلك *guèvèzèlik*. — Des caquets, لقلقيات *laqlaqyāt*.

Caquetage, s. m., كوزەلك *guèvèzèlik*, لاف اورمقلق *lāf ourmaqlyq*, t.; بربره *berbèrè*.

Caqueter, v. n., causer beaucoup, چكه كوزەلك ا *guevèzèlik it*, چالمق *tchènè tchālmaq*, لاف و كذاف ا *lāfu guzāf it*. — Au propre, se dit du bruit que font les poules sur le point de pondre, طاوق قاقەلمق *thāvouq qāqalanaq*.

Caqueteur, s. m., كوزه *guèvèzè*, t.

Car, conj., زيرا *zirā*, زيراكه *zirā ki*, p.-t.

Carabé, s. m., ambre jaune, كهربا *kehroubā*, vulg. *kehribar*, t.; كارم اصفر *kiārim asfar*, a.

Carabin, s. m., جراح شاكردی *djerrāh chāguirdi*, ساكردی *sāguirdi*, a.-t.

Carabine, s. f., ششخانه تفنك *chichkhānè tufenk*, ou simplement ششخانه *chichkhānè*, قرابينا *qarābīnā*, t.

Carabinier, s. m., قرابينا كترن عسكر نفری *qarābīnā guèturen 'asker nèfèri*, قرابينه جی *qarābīnadji*, t.

Carache ou Carac, s. m., capitation imposée en Turquie aux sujets non musulmans, خراج *kharādj*, جزيه *djèzïè*, a. Voy. خراج dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Caraco, s. m., بر نوع صورت كيسی *bir nev'y 'avret guëïci*, t.

Caracole, s. f., mouvement du cheval, آت اوينمه سی *āt oïnamaci*, طولنه رق كزمه *dholanaraq guezmè*, t.

Caracoler, v. n., آتی اويناتمق *āty oïnatmaq*, آتی طولندررق كزدرمك *āty dholandüraraq guezdurmek*, t.

Caracouler, v. n., crier, se dit du pigeon. Voy. Roucouler.

Caractère, s. m., marque, empreinte, نشان *nichān*. — Lettre, حرف *harf*, خط *khath*, a.; يازی *ïāzi*, vulg. *iazou*. — Gros caractères, ايری يازولر *iry ïāzouler*. — Petits —, اينجه يازولر *indjè ïāzouler*. — Inclination naturelle, طبيعت *thabi'at*, مشرب *mèchreb*, خلق *khoulq*, a.; خوی *khouï*, p. — Titre, rang, پوست *post*, عنوان *'unvān*, رتبه *rutbè*, a. — Qualité de ce qui distingue par l'esprit ou les mœurs, صفة *syfat*, pl. صفات *syfāt*; اوصاف *evsāf*, سيرت *sïret*. — En parlant des traits par lesquels l'auteur ou l'artiste désigne les objets qu'il présente à notre esprit, هيئت *hèïet*, اسلوب *usloub*. — En botanique, caractère

générique, صفت جنسيه *syfati djinsiè.* — Caractère spécifique, صفت نوعيه *syfati nevy'iè.* — Caractères en chimie, ارقام اهل الكيميا *arqāmi ehlil-kimiā.* — algébriques, ارقام الجبر القابله *arqām el-djebr el-muqābelè.* — astronomiques, ارقام نجوميه *arqāmi nudjoumiè.* — Force d'âme, حزم *hazm.* — Homme de caractère, ferme dans ses sentimens, متانت صاحبى *metānet sāhybi,* a.-t.

Caractériser, v. a., marquer le caractère, صورت ويرمك *souret vērmek,* وصفى ـ طبيعتى بيان ا *vasfi, thabi'ati beiān it;* وصف ا *vasf it,* a.-t. — Marquer, نشانلمق *nichānlamaq.*

Caractéristique, adj. com., ممیّز *mumeïiez,* مبيّن *mubeïien.* — Caractéristique d'un logarithme, son exposant, مرفوع *merfou'.* — En terme de grammaire arabe, l'une des lettres qui détermine la forme du verbe, فعلك علامتى *fyluñ 'alāmèti,* a. — Signe caractéristique, علامت ممیّزه *'alāmèti mumeïièzè.* — Lettre caractéristique, ادات ممیّزه *adāti mumeïièzè,* a.

Carafe, s. f., شيشه *chichè,* t.; صراحى *sarāhi, surāhi,* p.

Caraïon, s. m., شيشه جك *chichèdjik,* t.

Caraïte, s. m., juif qui s'attache à l'Écriture et rejette les traditions, قرّا *qarrā,* pl. a. قرّائيين *qarrāïn.*

Caramanie (la), قرامان مملكتى *qarāmān memlekèti.*

Caramel, s. m., قينامش شكر *qaïnāmich chèker,* عقيد *'aqydè,* عقيد شكرى *'aqydè chèkèri,* t.

Carat, s. m., poids de quatre grains, قراط *qyrrāth,* a. — Titre de l'or, عيار *'aïār.* — Or à vingt carats, يكرمى عيارده التون *ïermi 'aïārdè altoun.*

Caravane, s. f., كروان *kiarvān, kervān,* p.

Caravansérail, s. m., كروانسراى *kervānseraï,* خان *khān,* p.

Caravelle, s. f., sorte de navire, قراوله *qarāvèla,* t.

Carbatine, s. f., بوستكى *poustèguï,* t.

Carbone, s. m., قاربون *qārboun,* t.; فحم *fahm, faham,* a.

Carboné, e, adj., قاربونى *qārbouni,* t.; فحمى *fahmi,* a.

Carbonique (acide), adj. et s. m., حامض قاربون *hāmizi qārboun,* t.; حامض فحم *hāmizi fahm,* a.

Carbonisation, s. f., كومرلنمه *kumurlenmè,* كومووه منقلب اولمه *kumurè munqalib olma,* t.-a.; تفحّم *tèfahhum,* a.

Carboniser, v. a., كمور ا *keumur it.* — Se carboniser, كومورلنمك *keumurlenmek,* t.

Carbonade, s. f., toute espèce de viande grillée, هر دورلو كباب *her turlu kèbāb,* كول بصدى *kul basty.*

Carcan, s. m., collier de fer des criminels, چنبر *tchember*, p.-t.; دمر تاصمه‌سی *dèmir tāsmaci*, لاله *lāla*. — Écrevisse de mer, سرطان بحری *serthāni bahri*. — Espèce de collier de pierreries, بر نوع مجوهر قلاده *bir nev'y mudjevher qalādè*, t.

Carcasse, s. f., ossemens décharnés, mais encore joints, d'un animal, انسانک یاخود حیوانک قفسه دونمش لاشه‌سی *insānuñ ïā khod haïvānuñ qafècè deunmich lāchèci*, اتی صیرلمش کوده *èty syrylmich guevdè*. — Charpente, pièces de bois taillées, کراسته *kerastè*, vulg. *kirastè*. — d'un navire, قره چاو *qara tchāv*. — Se dit d'une personne extrêmement maigre, اتی قالمامش قوری کمیک *èty qālmāmich qourou guèmík*. — Sorte de bombe, بر نوع خمبره *bir nev'y khombara*, t.

Carcinomateux, euse, adj. m. ou fém., آکله‌لو *âkilèlu*, t.

Carcinome, s. m., sorte de cancer ou tumeur, بر نوع آکله *bir nev'y âkilè*, t.

Cardamine, s. f., cresson des prés, چایر تره‌سی *tchāïr tèrèci*, t.

Cardamome, s. m., graine aromatique, ققوله *qaqoula*, t.

Carde, s. f., peigne, طراق *tharāq*, کتان طراغی *kètān tharāghy*, t.

Carder, v. a., la laine, peigner avec la carde, طرامق *tharāmaq*, یپاغی طرامق *ïapāghy tharāmaq*, یوک و پمبوق آتمق *ïeun vè pambouq âtmaq*, t.; حلج ا *haldj ït*, a.-t.

Cardeur, se, s., طرایيجی *tharāïdji*, t.; حلاج *hallādj*, a.

Cardialgie, s. f., یورک اغریسی *ïurek aghrîci*, t.

Cardiaque, adj., propre à fortifier le cœur, یورک قوپلشدریجی *ïurek qavilechturidji*, t.; قلبه نافع *qalbè nāfy'*, دوای مقوّی القلب *devāï mouqavvi ul-qalb*, a.-t. — En terme d'anatomie, ce qui appartient au cœur, یورکه متعلّق *ïurèguè mute'allyq*, t.; قلبی *qalbi*, a.

Cardiaque ou Agripaume, s. f., plante, فراسیون القلب *ferācîoun el-qalb*, a.

Cardinal, s. m., pl. Cardinaux, prélat, قردینال *qardînāl*. — Les quatre points cardinaux, فلکک درت طرفی *fèlèguñ dort tharafi*, جهات اربعه *djèhāti erba'a*, a. — Vents cardinaux, اصللو درت یل *acyllu dort ïel*. — Nombres cardinaux, اسماء اعداد اصلیه *esmāï 'ādādi aslïè*.

Cardinalat, s. m., قردینال پایه‌سی *qardînal pāïèci*, t.

Cardon, s. m., plante, اشک کنکری *echek kunguèri*, یبان انکناری *ïabān enguināri*, دکنلو اوت *dikenlu ot*, t.

Carelet ou Carrelet, s. m., poisson, سرچه بالغی *sirtcha bālyghy*, چروس بالغی *tchirous bālyghy*, t.

Carême, s. m., بیوک اورج

پرهیز *buïuk oroudj, perhïz,* اروج وقتی *oroudj vaqty,* t. — Durant le —, اثنای صیامك *esnāi syāmdè.* — Faire carême, اورج طوتمق *orodj thoutmaq.* — Rompre le —, اورجی بوزمق *orodji bozmaq.*

Carénage, s. m., lieu où l'on donne la carène, قلفات یری *qalfāt ïèri.* — Action de caréner, قلفات *qalfāt,* قلفاتلنمه *qalfātlanma,* t.

Carence, s. f., حجت النفی *heudjet eunnèfi,* a.

Carène, s. f., longue pièce de bois qui s'étend dans la partie la plus basse d'un navire, کمی انباری *guèmi ambārioñurghaci,* کمینك قرینه‌سی *guèmïnuñ qarïnaci.* — La partie du navire comprise depuis la quille jusqu'à la flottaison, کمینك صو ایچنه کیرن یری *guèmïnuñ sou ïtchinè guïren ïèri.* — Travail que l'on fait pour caréner, قلفاتلنمه *qalfātlanma,* t.

Caréner, v. a. Voy. Radouber.

Caressant, e, adj., اوخشایجی *okhchāïdji,* t.; نواز *nuwāz,* p.

Caresse, s. f., اوخشامه *okhchāma,* اوخشایش *okhchāïch,* t.; نوازش *nuwāzich,* p.; دلکیجیلك *dilkïdjïdjilik,* t.

Caressé, e, adj., اوخشانمش *okhchānmich,* t.; ملتفت *multĕfit,* a.

Caresser, v. a., اوخشامق *okhchāmaq.* — un enfant, بر چوجوغی اوخشامق *bir tchoudjougky okhchāmaq.* — Caresser avec la main, ال ایله یوقلامق *el ilè ïoqlāmaq,* t. — Bien accueillir, اکرام ـ التفات ا *ïkrām, iltifāt it,* a.-t.

Caret ou Carret, s. m., sorte de tortue, بو نوع قپلوباغه *bir nev'y qaploubāgha.* — Fil de caret, غومندن چیقارلمش ایپلك *ghomenddèn tchiqārylmich iplik,* t.

Cargaison, s. f., کمی یوکی *guèmi ïuki,* کمی حموله‌سی *guèmi hamoulèci,* a.-t.

Cargue, s. f., یلکن هابلیسی *ïelken hāblyci,* t.

Carguer, v. a., هابلی بی چکوب *hāblïi tchekup, ïelkèni qyssalatmaq,* t.

Caricature, s. f., مسخره صورتی *maskhara sourèti,* قاریقاتوره *qāriqātoura,* t.; کوله‌جك کسوه *gulèdjek kisvè,* t.-a.

Carié, adj., چورك *tcheuruk,* چوریمش *tchurumuch,* t.; رمیم *rèmïm,* a. — Dent cariée, چورك دیشی *tcheuruk dïchi,* t.

Carie, s. f., کمیك چورکلکی *guèmïk tchurukligui,* t.

Carier, v. a., gâter, pourrir les blés, بغدای بی چورتمك *boghdāï tchurutmek.* — Se carier, en parlant des os, چوریمك *tchurumek.*

Carillon, s. m., چاك چالمه‌سی *tchāñ tchālmaci,* t.

Carillonner, v. a., چاکی پك اورمق ـ چالمق *tchāñi pek vour maq, tchālmaq,* t.

Carillonneur, s. m., چاکن

اوریجی - چاپیجی *tchāñ vouridji, tchālidji*, t.

CARLET. Voyez CARELET.

CARLIN, INE, s., espèce de chien, بر جنس کوپک *bir djins keupek*, t.

CARINE, s. f., pleureuse dans les funérailles, نایحة *nāïhat*, a.; نوحه کرقاری *nevhaguer qāry*, t.

CARME, s. m., religieux du Mont-Carmel, کرمل طاغی کشیشی *kermel dhāghy kechtchi*, t.

CARMEL (mont), s. m., کرمل طاغی *kermel dhāghy*.

CARMIN, s. m., آل لوک *āl leuk*, t.; لکک برّاق *lekk berrāq*, a.

CARMINATIF, VE, adj., یل باصدریجی علاج *ïel basturidji 'ylādj*, یل علتنه نافع *ïel 'yllètinè nāfy'*, a.-t.

CARNAGE, s. m., قیرغن *qyrghyn*, t.; مقاتله *mouqātèlè*, a.

CARNASSIER, ÈRE, adj., ات یییجی *et ïeïdji*, t.; چیک اتله بسلنور لاحم *tchig etilè beslèneur, lāhim*, a.

CARNASSIÈRE, s. f., sac où l'on met le gibier tué à la chasse, چانطه *tchāntha*, اوجی چانطه سی *āvdji tchāntaci*, t.

CARNATION, s. f., ات رنکی *et rengui*, a. — Représentation des chairs de l'homme par le coloris, آدم کوده سی رنکی - صورتی *ādem kevdèci rengui, sourèti*. — Teint d'un homme, چهره *tchehrè*, آدم چهره سی - دریسنک رنکی *ādem tchehrèci, dèricinuñ rengui*.

CARNAVAL, s. m., ات کسمی *et kècimi*, ات کسمه سی *et kesmèci*, شکبک *chekbuk*, شکبک کونلری *chekbuk gunlèri*, t.

CARNE, s. f., angle extérieur d'une pièce, کوشه اوجی *keuchè oudji*, t.

CARNET, s. m., petit livre d'achat, دفترجک *defterdjik*, اشترا دفتری *ichtirā defterì*, a.-t.

CARNIFICATION, s. f., کمیک اته دونمک *guèmīk ètè deunmek*, تلحّم *tèlahhum*, a.

CARNIVORE, adj. com., ات ایله بسلنور *et ilè beslèneur*, ات ییجی *et ïeïdji*, لحم خور *lahm khor*, a.-p.

CARNOSITÉ, s. f., یاره اطرافلرنده بتمش ات *ïāra ethrāflèrindè bitmich et*, t.; لحم زائد *lahmi zāïd*, a.

CAROGNE, s. f. pop., فاحشه *fāhichè*, a.

CARONADE, s. f., خزینه سی ککش بر نوع کبیر و قصه طوپ *khazinèci guènich bir nev'y kebīr vè qyssa thop*, قارونه طوپی *qārona thopy*, t.

CARONCULES, s. f. pl., انجغز *edjdjighaz*, ات بکسی *et begui*, t.; کوشت پاره - پاره سی *kucht pārè, pārèci*, pl.-t. — lacrimales, کوز بیکاری *gueuz bīnāri*, t.

CAROTIDES, s. f. pl., ابهرتا الدماغ *ebhertā uddamāgh*, وریدان *vèridān*, a.

CAROTTE, s. f., plante, هوج *hovdj*,

vulg. هاوچ *hāvoutch.* — de tabac, دوتون یاپراقلری طوماری *tutun ïapräqlèrï thoumari*, t.

Caroube ou Carouge, s. m., کچی بوینوزی *ketchi boïnouzi*, خرنوب *kharnoub*, t.

Caroubier, s. m., کچی بوینوزی اغاجی *ketchi.boïnouzi aghādji*, t.

Carpe, s. f., poisson d'eau douce, سازان بالغی *sāzān bālighy*, t.

Carpe, s. m., partie entre le bras et la paume de la main, آوج ایله قولك اورتا یری *āvoudj ilè qoloun ortā ïèri*, t.

Carpeau, s. m., سازانه بکر کوچك بالق *sāzāna beñzer kutchuk bālyq*, t.

Carpie, s. f., سازان بالغی قدمسی *sāzān bālyghy qymaci*, t.

Carpillon, s. m., کوچك سازان بالغی *kutchuk sāzān bālyghy*, t.

Carquois, s. m., اوقلق *oqlyq*, اوق قوری *oq qoubury*, t.; ترکش *terkech*, p.

Carré, s. m., بر دورت کوشه *bir deurt kieuchè*, t.; مربّع *murebby*, a.

Carré, e, adj., دورت کوشه لو *deurt kieuchèlu*, t.; مربّع *murebba'*; — Figure carrée, شکل مربّع *chekli murebba'*, دورت کوشه لو صورت *dort keuchèlu souret*. — Rendre carré, former une figure carrée, مربّع ایت *murebba it*, a.-t. — Nombre carré, مجذور *medjzour*. — Racine carrée, جذر *djezr*. — Tirer la racine carrée, جذری استخراج ایت *djezri istykhrādj it*, a.-t.

Carreau, s. m., pavé plat en terre, دوشمه طغلهسی ـ طاشی *duchèmè thoughlaci, thāchi*. — de marbre, یصّی مرمر تختهسی *ïassy mermer takhtaci*. — de verre, جام *djām*, p.-a.; پنجره جامی *pendjèrè djāmi*. — Coussin pour se mettre à genoux, دیز یصدغی *dïz ïastyghy*, شیته *chïttè*. — Fer de tailleur, اوتی *oti*, vulg. *euti*. — Signe du jeu de carte, قاراو *qāro*, کاغد اوبننك بر قاراو لونی *kiāghyd ouïoninuñ bir levni*. — Maladie des enfans, کوچك چوجقلره مخصوص خستالك *kutchuk tchodjouqlarà makhsous khastālik*, قارن قاتیلغی *qārn qātylyghy*, t.

Carrefour, s. m., یول آغزی *ïol āghzi*, t.

Carréger. Voy. Louvoyer.

Carrelage, s. m., ouvrage de carreleur, طغله تخته دوشمهسی *doughla takhta duchèmèci*. — Prix de ce travail, طغله دوشمه سنك قیمتی *toughla duchèmècinuñ qymèti*, t.-a.

Carreler, v. a., paver avec des carreaux, طغله تخته دوشمك *thoughla takhta duchèmek*, t. — les souliers, اسکی پاپوشلری دوزمك *eski pāpouchlèri duzmek*, t.

Carrelet, s. m., grosse aiguille de cordonnier, پاپوشجی اکندسی *pāpouchdji ignèci*, t. — Poisson de mer, چروس بالغی *tchiros bālyghy*, t.

ghy, پیسی بالغی *pissi bālyghy*, t.

CARRELEUR, s. m., qui pose les carreaux, طغله تخته دوشه‌یجی *thoughla, takhta duchëïdji*, t. — de souliers, اسکیجی *eskïdji*, t.

CARRELURE, s. f., semelles neuves de vieilles chaussures, تصمه یامه‌سی *tasma ïāmaci*, t.

CARRÉMENT, adv., دورت کوشه اوزره *dort keuchè uzrè*, t.; دورت کوشه‌لو اولارق *dort keuchèlu olaraq*, *murebbaen*, a.

CARRER, v. a., donner une figure carrée, دورت کوشه‌لو ایت *dort keuchèlu it*. — Se Carrer, v. réfl., صالنی یورومک *sālyny sālyny ïurumek*, t.; اختیال ایت *ikhtïāl it*, a.-t.

CARRIER, s. m., طاشچی *thāchtchi*, طاش چیقاریجی *thāch tchyqāridji*, t.

CARRIÈRE, s. f., de pierres, طاش طاشلق *thāchlyq*, طاش معدنی *thāch ma'deni*, t. — Lice, lieu fermé pour courrir, میدان *meïdān*, حلبة *halbet*, pl. حلایب *halāïb*; مضمار *myzmār*, pl. مضامیر *mèzāmïr*. — Durée de la vie, عمر مدتی *'eumr muddèti*, عمر منزلی *'eumr menzili*. — Profession, état, طریقة *tharyqat*. — Carrière, cours des astres, دور کواکب *devri kevākib*. — Fournir une longue carrière, vivre long-temps; چوق یاشه‌مق *tchok ïāchamaq*. — Donner carrière, laisser aller, صالیوبرمک *sālyvirmek*. — Se donner Carrière, v. réfl., se réjouir, سوندمک *sevindmek*. t.

CARRIOLE, s. f., ایکی تکرلکلو عربه *iki tekerleklu 'araba*, t.

CARROSSE, s. m., هنطو *hintov*, عربه *'araba*, قوچی قوچو *qotchi, qoutchou*, t.

CARROSSIER, s. m., هنطوجی *hinthovdj*, هنطو یاپوجیسی *hinthov ïāpoudjici*, t.

CARRURE, s. f., اوموز باشی *omouz bāchi*, اموز اینلکی *omouz ïnlyghy*, t.

CARTAME, s. m. Voy. CARTHAME.

CARTE, s. f., à jouer, اویون قمار کاغدی *ouïoun kiāghydi*, قومار کاغدی *qoumār kiāghydy*, قارته اوینی *qārta oïouni*. — Un jeu de cartes, بر دسته اوین کاغدلری *bir destè oïoun kiāghydlèri*. — Battre les cartes, کاغدلری قارشترمق *kiāghydlèri qārichturmaq*. — Être le premier en carte, au jeu, کاغد اوینکده نوبتلو او *kiāghyd oïounindla nevbetlu ol*. — de géographie, خریطه جغرافیه خریطه‌سی *kharïtha, djoghrāfia khārïthacy*. — Carte marine, دریا خریطه‌سی *dèrïā khārïthaci*. — Carte générale de l'Europe, اوروپا اقلیمنک عمومی خریطه‌سی *evropā iqlïmïnuñ 'oumoumi kharithaci*. — Carte blanche, permission de se conduire comme on voudra, رخصت کامله *roukhsati kiāmilè*, a. — Donner carte blanche, بول بول رخصت ویرمک *bol bol roukhsat vïrmek*. — Tirer les —, قمار کاغدلریله باقیجیلق ا *qoumār*

kiāghydlèrilè bāqydjilyq it. — Carte, note de la dépense chez un traiteur, طعام مصرفی پوصله‌سی *thām masrafi pouçoulacy.* — Connaître le dessous des cartes, avoir le secret d'une affaire, بر مصلحتک سرّینه واقف اول *bir maslahatuñ sirrinè vāqyf ol.* — Brouiller les cartes, désunir, causer des divisions, قارش مورش ایت *qārych mourich it*, بوزشترمق *bozouchturmaq*, t. — Perdre la carte, se troubler, شاشمق *chāchmaq*, پوصله‌یی شاشرمق *pouçoulaï chāchirmaq*, t.

Cartel, s. m., défi par écrit pour un combat, میدان اوقومق ایچون دعوت تذکره‌سی *meïdān oqoumaq itchoun d'avet tezkèrèci.* — Traité d'échange des prisonniers, اسرا مبادله‌سنه دائر معاهده *ucerā mubādèlècinè dāïr mou'āhèdè*, a.-t.

Carthame, s. m., قرطم *qyrtham*, اصفور آصپور *aṣfour*, a.; vulg. آصپور *ás-pour*. — Graine de —, آصپور تخمی *áspour tokhoumy.*

Cartilage, s. m., کیرک *guèïrek*, صارو سکر *sārou siñyr*, کمرتلک *guèmertlek*, t.; غضروف *ghazrouf*, pl. غضاریف *ghazārīf*, a.

Cartilagineux, se, adj., کیرکلو *guèïreklu*, کمرتلکلو *guèmertleklu*, t.; غضروفی *ghazrouſi*, a.

Carton, s. m., grosse carte, مقوّی *mouqavva*, مقوّا *mouqavvā*, مقوّا کاغدی *mouqavvā kiāghydi*, ایری کاغد *iri kiāghyd.* — Boîte en carton, مقوّا صندوغی *mouqavvā sandoughy*, مقوّا قوطی *mouqavvā qouthou.* — Portefeuille en —, مقوّی جزدانی *mouqavvà djuzdāni*, t.

Cartonner, v. a., مقوّا ایلمه قپلمق *mouqavvā ilè qaplamaq*, t.

Cartonnier, s. m., مقوّاجی *mouqavvādji*, t.

Cartouche, s. f., charge d'une arme à feu, فشنک *fichek*, فشنک *fichengue.* — Charge entière du canon, خرتوج *khartoudj.* — Déchirer la —, فشنکی دیش ایله یرتمق *fichengui dich ilè ïrtmaq.* — Cartouche, congé d'un militaire, اذن تذکره‌سی *izin tezkèrèci*, a.-t.

Carus, s. m., سکته *sektè*, سبات سهری *subāti sehrii*, a.

Carvi, s. m., کراویا *kèrāviā*, قرمان کمیونی *karmān kèmiouni*, a.

Carybde en Scylla (tomber de), prov., d'un péril en un autre, بر بلادن قورتولوب بلای دیگره اوغرامق *bir bèlāden qourtouloup bèlāï diguèrè oghrāmaq*, t.

Caryophyllata, s. f. Voy. Bénoite.

Cas, s. m., désinence des noms déclinables, صیغه *sygha.* — Conjoncture, حال *hāl*, حالت *hālet*, pl. حالات *hālāt.* — Accident, événement, وقعه *vāqʻya*, قضیه *qazīè*, قضا *qazā.* — Cas fortuit, اتفاق *ittifāq*, a. — En tout cas, بهرحال *bèhèr hāl*, هرحالده *her hāldè.* — Par cas fortuit, اتفاق *ittifāq* pour اتفاقا *ittifāqan.* — Dans ce cas,

بو حالده *bou hāldè.* — Faire cas de, صايمق *sāïmaq*, اعتبار ا *itibār it.* — En pareil cas, بو حالده *bou hāldè*, بو تقديرده *bou taqtīrdè.* — Dans des cas analogues, قضاياى مماثلده *qazaïāï mumācīlèdè.* — Voilà le cas, حال بو كه *hāl bou ki*, حال بو در *hāl bou dur.* — En ce Cas, adv., alors, les choses étant ainsi, بو تقديرچه *bou taqtirtchè*, ايش بويله ايكن *ich beuïlè iken.* — Faire cas, estimer, apprécier, صايمق *sāïmaq*, شئ يرينه صايمق *chèï ïèrinè sāïmaq*, t.; اعتبار ا *'ytibār it*, a.-t. — Ne faire aucun cas, هيچ بر شيئه صايمامق *hītch bir chèïè sāïmāmaq*, t. — Crime, faute, قباحت *qabāhat*, pl. قبايح *qabāïh*, a. — Accusé d'un cas grave, قباحت جسيمه ايله متهم *qabāhati djècimè ilè muttèhim.*

Casanier, ière, adj., اونده اوتوريجى *èvindè otourīdji*, اودن چقماز *evden tchyqmāz*, t.

Casaque, s. f., يپونجه *ïapoundja*, t.

Cascade, s. f., سلسبيل *silsebīl*, a.-t.

Case, s. f., maisonnette, او *ev*, t.; خانه *khānè.* — Petits compartimens carrés d'un échiquier, ير *ïer*, t.; خانه *khānè*, p.-t.

Casémate, s. f., ير آلتى ايزبه *ïer ālti izbè*, t.

Caser, v. a., mettre en place, ير ويرمك *ïer vīrmek*, يرينه قومق *ïèrīnè qomaq.* — Se Caser, v. réfl., ير - مكان طوتمق *ïer, mekïān thoutmaq*, a.-t.

Caserne, s. f., قشلا *qychlā*, قشلاق *qychlāq*, t.

Caserné, e, adj., قشلاقده اوتورمش *qychlaqta otourmich.*

Casernement, s. m., قشلاده اوتورتمقلق *qychlāda otourtmaqlyq*, t.

Caserner, v. a., قشلاده اوتورتمق *qychlāda otourtmaq.* — Se caserner, قشلاده اوتورمق *qychlāda otourmaq*, قشلايه كيرمك *qychlāïa guīrmek*, t.

Caseux, se, adj., پينيرلو *peïnīrlu*, پينيرسى *peïnīrci*, t.

Caspienne (mer), بحر خزر *bahri hazer*, كيلان دكزى *guīlān deñyzi*, t.

Casque, s. m., باشلق *bāchlyq*, طولغه *thoulgha*, مغفر *mighfer*, a.

Cassade, s. f., mensonge pour rire, رنك *renk*, p.

Cassaille, s. f., (hors d'usage), نطس *nadhas*, t.

Cassant, e, adj., قرلور *qyrylur*, تيز قرلور *tyz qyrylur*, t.

Cassation, s. f., acte juridique qui annulle un jugement, حكمى بوزان سند *hukmi bozān sened*, تبطيل شرعى *tebthyli cher'y*, a.

Casse, s. f., plante, خيار شبر *khïār chebr*, vulg. خيار شنبه *khïār chembè*, p. — T. de gens de guerre, اسامينك چالتمسى *èçāmīnuñ tchālinmaci.* — En t. de fondeur,

bassin qui reçoit le métal en fusion, دوكيجى قورنه‌سى *deukidji qournaci.* — En t. d'imprimerie, longue casse partagée en petits carrés appelés cassetins, حروف تخته‌سى *hourouf takhtaci*, t.

Casse-Cou, s. m., اوچرم ير *outchouroum ïer*, كميك قرار ير *guèmik qyrār ïer*, t.

Casse-Lunette, s. m. V. Bluet.

Casse-Museau, s. m., سله *sillè*, t.

Casse-Noisette, s. m., فندق قيران *fyndyq qyrān*, چكردك چكيچى *tchekerdek tchèkitchi*, t.

Casse-Pierre, s. f. Voy. Saxifrage.

Casse-Tête, s. m., peine d'esprit, باش اغريسى *bāch aghryci.* — Vin qui porte à la tête, باشه اوران شراب *bācha ourān charāb.* — Sorte de massue de bois, چوماق *tchomāq*, t.

Cassé, e, adj., brisé, قرق *qyryq*, قيرلمش *qyrilmich*, t.; شكست *chikest*, p. — Affaibli, قوتسز *qouvvetsyz.* — Vieux, infirme, پير ناتوان *piri nātuvān*, p.; بلى قرق *bèli qyryq*, t.

Casser, v. a., briser, قرمق *qyrmaq*, صمق *symaq*, — شكسته شكست ا *chikestè, chikest it.* — Affaiblir, تضعيف ا *taz'if it.* — Annuler, ابطال ا *ibthāl it*, a.-t. — une sentence, un testament, un contrat, بوزمق *bozmaq*, t.; — نسخ — نقض الغا ا *naqz, neskh, ilghā it*, a.-t. — Le testament a été cassé, وصيتنامه نسخ اولندى *vecïet nāmè neskh oloundou.* — Casser un fonctionnaire, un officier, lui ôter sa place, يرينى حك ا *ïèrini hakk it.* Voy. Destituer. — Se Casser, v. réfl., être brisé, قرلمق *qyrylmaq*, t.; شكست او *chikest ol*, شكست بولمق *chikest boulmaq*, p.-t. — Se casser la tête, s'appliquer fortement à une étude, چوق چالشمق *tchòq tchālichmaq*, درشمك *duruchmek*, باشى يارمق *bāchi ïārmaq*, t. — Se casser le nez, ne pas réussir, راست كلمامك *rāst guelmèmek.* — Devenir vieux, اختيارلنمق *ikhtiārlanmaq.* — Il se casse, il vieillit, اختيار اوليور *ykhtiār olieur.* — Se casser, éclater, چاتلمق *tchātlamaq*, t.

Casserole, s. f., تنجره *tendjèrè.* — de cuivre, باقر تنجره *bāqyr tendjèrè.* — de terre cuite, چوملك *tcheumlek.* — Petite —, اوفاق تنجره *oufāq tendjèrè*, t.

Casseron, s. m., بر نوع اوچار بالق *bir nev'y outchār bālyq*, t.

Cassette, s. f., صندوقچه *sandouqtchè*, چكمجه *tchekmèdjè.* — La cassette du roi ou du sultan, جيب همايون *djèbi humāïoun*, t.

Casseur, s. m., qui casse, قريجى *qyrīdji.* — Fanfaron, فورته‌جى *fortadji*, t.

Cassie, s. f., arbre, سيسبان *sisbān.*

Cassier, s. m., arbre, خيار شنبه اغاجى *khyār chembè aghādji*, t.

Cassiopée, s. f.; constellation, ذات الكرسى *zāt el-kurci*, a.

Cassolette, s. f., réchaud sur lequel on brûle des parfums, بخوردان *boukhourdān*, t.; مبخرة *mebkharet*, a. — L'odeur même qui s'exhale de la cassolette, بخور بوغومى *boukhour boghoumou*. — Composition odoriférante, قوقولو بوغوم *qoqoulu boghoum*, t.

Cassonade, s. f., خام شكر *khām cheker*, t.

Cassure, s. f., قرق يرى *qyrrq ïèri*, t.; كسر *kesr*, a.

Castagnettes, s. f., چارپاره *tchārpārè*, vulg. چالپاره *tchālpārè*, p.

Caste, s. f., اويماق *oïmāq*, بوى *boï*, t.; طائفه *thāïfè*, صنف *synf*, اصناف *esnāf*, pl. قبيله *qabïlè*, قبايل *qabāïl*, a.

Castel, s. m., château, قلعه *qal'a*, a.

Castille, s. f. fam., petite querelle, ديدى قودى *dèdi qody*, t.

Castelane, s. f., بر جنس يشيل اريك *bir djins ïèchïl èrïk*, t.

Castor, s. m., قندز — قندوز *qoundouz*, صو كوپكى *sou keupègui*. — Peau de —, قندوز دريسى — *qondouz dèrici*, پوستكيسى *postguici*. — Drap de —, قندوز توييله منسوخ چوقه *qondouz tuïilè mensoukh tchoqa*, t.

Castoréum, s. m., قندوز خايه‌سى *qoundouz khāïèci*, t.

Castral, s. m., خادم *khādim*, خادم ازكيجى *khādim ezguïdji*, a.; انمش *enenmich*, *inenmich*, t.; طواشى *thavāchi*, a.

Castramétation, s. f., اوردو قورمقلغى *ordou qourmaqlyghy*, t.

Castration, s. f., en parlant des hommes, خادملمه *khādimlama*, اينتمكلك *inetmèklik*, t.; اخصا *ykhsā*, خصا *khosā*. — En parlant des animaux en général, انده *enèmè*. — d'un coq, اكديجلمه *ikdidjlèmè*, t.

Casualité, s. f., عرضية *aryzïet*, كيفيت عارضيه *kèïfïèti 'āryzïè*, a.

Casuel, s. m., revenu fortuit, ظهورات *zouhourāt*, a.

Casuel, e, adj., fortuit, accidentel, عارض *'āryz*, عرضى *'aryzi*, اتفاقى *ittifāqi*, a. — Fragile, قريلور *qyrilur*, t.

Casuellement, adv., قضا ايله اتفاقا *qazā ilè*, *ittifāqān*, a.

Casuiste, s. m., مسالدجى *mècèlèdji*, مبين مشكلات *mubèïini muchkilāt*, a.

Catachrèse, s. f., اصطلاح منافرة بالعبث *ysthylāh bil-'abèt*, التشبيه *munāferet ut-techbïh*, a.

Cataclysme, s. m., طاشقونلق *thāchqunlyq*. Voy. Déluge.

Catacoi, s. m., sorte de petit mât, بر كمينك اك كوچك دركى *bir guèmïnun en kutchuk dirègui*, t.

Catacombes, s. f. pl., زير زمينك اولان مقبره‌لر *ziri zèmïndè olān maq-*

pèrèler, a.-t.; لحد *lahad*, pl. الحاد *elhad*, a.

CATADOUPE ou CATADUPE, s. f., چای صولرینک اشاغیه دوکلشی *tchāï soulèrinuñ achāghyïè deukuluchy*, t.

CATAFALQUE, s. m., جنازه زینتی *djènāzè zïnèti*, جنازه سریری *djènāzè sèrïri*, a.-t.

CATAIRE ou HERBE-AU-CHAT, s. f., کدی اوتی *kedi oty*, t.

CATALEPSIE, s. f., طمله *dhamla*, t.; نقطة *noqthat*, دالثبات *dè-esse-bāt*, a.

CATALEPTIQUE, adj., طمله‌لو *dhamlalu*, t.; مثبوت *mesbout*, a.

CATALOGUE, s. m., دفتر *defter*. — de livres, کتب دفتری *kutoub defterï*, a.

CATAPLASME, s. m., یغامه *ïaghama*, لاپه *lāpa*, مرهم *merhem*, vulg. *melham*, a. — Appliquer un —, بر لاپه اورمق *bir lāpa ourmaq*.

CATARACTE, s. f., chute des eaux d'un fleuve, جندل *djendil*, pl. a. جنادل *djenādil*. — Les cataractes du Nil, مسقط نیل *masqathï nil*, شلالات نیل *chèlālāti nil*, a. — sur l'œil, پرده *perdè*, کوزطومانی *gueuz dhoumāni*, t.; علت سبل *'yllèti sebl*, a. — Pluie excessive, قتی یغمور *qaty ïaghmour*.

CATARRHAL, E, adj., fièvre catarrhale, حمای نوازل *hoummāï nevāzil*, a.

CATARRHE, s. m., نوازل *nevāzil*, نزله *nouzla*, *nuzlè*, a. — Un catarrhe lui est tombé sur la poitrine, صدرینه نزله ایندی *sadrinè nouzla endj*.

CATARRHEUX, SE, adj., نزله‌لو *nouzlalu*, t.; نزله علتنه مبتلا *nouzla 'yllètinè mubtèla*, a.-t.

CATASTROPHE, s. f., évènement funeste, فلاکة *fèlāket*, نکمة *nekmet*, مصیبت *macybet*, pl. مصایب *meçāïb*. — Fin malheureuse, عاقبت سوء *souï 'āqybet*, a.

CATÉCHISÉ, E, adj., دینی اوکرنمش *dïni eugrenmich*, t.

CATÉCHISER, v. a., instruire des mystères de la foi, دینی اوکرتمک *dïni eugretmek*, تعلیم ا *ta'lïm it*, تلقین ایمان ا *talqyni imān it*. — Endoctriner, fam., اوکرتمک *eugretmek*, سوز اوکرتمک *seuz eugretmek*, t.

CATÉCHISME, s. m., دین درسی *dïn dersi*, تلقین ایمان *talqyni imān*, a.; تعلیم دین *ta'lïmi dïn*, تعلیم مسیحی *ta'lïmi mecïhi*, a.-t. — Le livre du catéchisme, کتاب عقاید *kitābi aqā'id*.

CATÉCHUMÈNE, s. com., دین وافتز اوکرنن *dïn vāftyz eugrènen*, اولنه‌جق وافتزلنه‌جق *vāftyz olounadjaq*, *vāftyzlanadjaq*, a.-t.

CATÉGORIE, s. f., مرتبه *mertèbè*, طبقه *thabaqa*, مقوله *maqoulè*, pl. مقولات *maqoulāt*, a.

CATÉGORIQUE, adj., dans l'ordre, à propos, یرنلی *ïèrinlè*, محللنده *mahallindè*, مناسب *munācib*. — Précis, قاطع *qāth'y*, a. — Réponse,

قاطع جواب *djevābi qāthy*, قاطع جواب *qāthy djevāb*, جواب شافی ـ کافی *djevābi chāfi, kiāfi*, شافی جواب *chāfi djevāb*, a.; پاك جواب *pāk djevāb*.

CATÉGORIQUEMENT, adv., تمییزجه *ièmîzdjè*, آشکاره *âchikiārè*. — Répondre —, جواب قاطع ویرمك *djevābi qāthy vîrmek*.

CATHARTIQUE, adj., یورکسی سوریجی *iurègui surudji*, t.; منقی *munaqqii*, a.

CATHÉDRALE, s. f., باش کلیسا *bāch kèliçā*, t.

CATHÉDRANT, s. m., صدره اوتوران *sadrdè otourān*; t.; مشکل کشا *muchkil kuchā*, a.-p.

CATHÉRÉTIQUE, adj., اتی اشندیریجی علاج *èti achenduridji ylādj*, t.; دواء اکال *dèvāï ekkiāl*, a.

CATHÉTER, s. m., قاوق یوقلیه جق آلت ـ میل *qavouq ioqlaïadjaq âlet, mîl*, t.; محراب مثانه *mihrābi mèçānè*, a.

CATHOLICISME, s. m., قاطولك دینی ـ اعتقادی *qātholik dîni, ytiqādi*, t.-a.

CATHOLICITÉ, s. f., pays des catholiques, قاطولك مملکتلری *qātholik memlèketlèri*, ممالك قاطولکیه *mèmāliki qātholikiè*. — Doctrine catholique, قاطولکلك *qātholiklik*, قاطولکیت *qātholikiet*, قاطولك مذهبی *qātholik mezhèbi*, t.-a.

CATHOLIQUE, adj. com., قاطولکی *qātholiki*, لاطین *lāthîn*, پاپشت *pāpichta*, t. — s., celui qui suit la religion catholique, قاطولك قاتلك *qātholik*.

CATHOLIQUEMENT, adv., قاطلك مذهبی اوزره *qātholik mezhèbi uzrè*, t.

CATHOLISER, v. n., قاطلکلر ایله بولشمق *qātholiklèr ilè boulouchmaq*, t.

CATI, s. m., مهره *muhrè*, جلا *djilā*, a.

CATILLAC, s. m., sorte de poire, بر ایری ارمودك اسمی *bir îri armouduñ ismi*, t.

CATIMINI ou EN CATIMINI, adv., en cachette, کزلوجه *guizludjè*, t.; مخفیجه *makhfidjè*, a.-t.; خفیة *khafièten*, a.

CATIN, s. f. (expression libre et popul.), prostituée, روسپو *rouspou*. — Femme ou fille déréglée dans sa conduite, یاشمقسز *iāchmaqsyz*, پوستال *postāl*, t.

CATIR, v. a., جلا ویرمك *djilā vîrmek*, چندره‌ده پرداخلمق *djendèrèdè perdākhlamaq*, t.

CATISSEUR, s. m., جلا ویریجی *djilā vîrîdji*, t.

CATON, s. m., un sage, اوصلو بر آدم *ouslou bir ādem*, t.

CATTARO, ville de l'Albanie, قوتور *qoutour*.

CAUCASE, s. m., mont, قاف *qāf*, البرز طاغلری *el-bourz dhāghlèri*, یلپرز طاغی *ïalpourz dhāghy*, چرکس طاغلری *tcherkes dhāghlèri*.

Cauchemar, s. m., آغر باصمه *âghyr bāsma*, آغرلق كه اوبقوده باصر *âghyrlyq ki ouïouqouda bāçar*, t.; كابوس *kiābous*, a. — J'ai eu le cauchemar cette nuit, بنى بوكيجه آغرلق باصدى *bèni bou guîdjè âghyrlyq bāsty*. — Il est sujet au cauchemar, كابوسه مبتلادر *kiāboucè mubtèlādur*.

Cauris ou Coris, s. m., monnaie de l'Inde, غورى *ghori*, p.

Causalité, s. f., سببيّت *sèbèbiïet*, a.

Causatif, ve, adj., t. de grammaire, سببى *sèbèbi*. — Particule causative, حرفى سببى *harfi sèbèbi*, ادات التعليل *adāt utta'lîl*, a.

Cause, s. f., motif, سبب *sèbeb*, pl. a. اسباب *esbāb*; موجب *moudjib*; pl. موجبات *moudjibāt*, علّة *'yllet*, pl. علل *'ylel*, باعث *bāïs*, مبدأ *mebd'a*, pl. مبادى *mebādi*, مبدأ اوّل *mebdèï evvel*. — secondes ou secondaires, اسباب جزئيّه *esbābi djuziïè*. — finale, علت غائيه *'yllètii ghāïïè*. — Origine, cause première, اصل *asl*. — Cause, sujet, مادّه *māddè*; خصوص *khouçous*. — Par cette cause, بو سببيله *bou sèbebilè*, بو سببدن *bou sèbebten*. — Sans cause, سببسز *sèbebsyz*. — Cause principale, سبب مستقل *sèbèbi moustaqyll*. — Cause légale, موجب شرعى *moudjibi cher'y*. — Telle était ou a été la cause, اصلى بو ايمش *asli bou imich*. — Quelle est la cause? سببى نه *sèbebi nè*. — A cause de moi, par égard pour moi, بنم خاطرم ايچون *bènum khāthyrum itchoun*. — Prendre fait et cause pour quelqu'un, صاحب چقمق *sāhyb tchyqmaq*, استصحاب ا *istishāb it*. — A cause de, pour l'amour de vous, خاطركز ايچون *khāthyryñyz itchoun*. — En considération de, رعاية *ri'aïèten*. — A cause de vous, par égard pour vous, سزه رعاية *sizè ri'āïèten*. — A cause de cela, بو شيئه رعاية *bou chèïïè ri'āïèten*. — A Cause que, conj., اول سببله كه *ol sèbèbilè ki*. — Et pour cause, pour bonne raison, موجبله *moudjibilè*, اصلى وار *asli vār*. — Il ne l'a pas fait sans cause; بلا موجب ايتمدى *bilā moudjib itmèdi*. — Chercher des causes, prétexter, بهانه آرامق *bèhānè ārāmaq*. — Cause matérielle, علت ماديّه *'yllèti mādiïè*. — efficiente, علت فاعليّه *'yllèti fā'iliïè*, سبب فاعلى *sèbèbi fā'yli*. — apparente, علت صوريّه *'yllèti souriïè*. — En t. de pratique, ayant-cause, علاقه صاحبى *'alāqa sāhybi*. — La cause, pour la chose même ou l'intérêt qui en résulte, مصلحت *maslahat*. — La cause publique, مصلحت عامّه *maslahati 'āmmè*. — des pauvres et des infortunés, مصلحت فقرا و ضعفا *maslahati fouqarā vu zou'afā*.

Cause, s. f., procès, دعوا *d'avā*, mieux دعوى *d'ava*. — Gagner sa

cause, son procès, دعواسنی قزانمق *d'avācini qazānmaq*. — douteuse, دعوای مشکوك *d'avāï meckkiouk*, a.

CAUSER, v. a., être cause de, سبب او باعث ـ موجب *sebeb ol*, *bā'is*, *moudjib ol*; a.-t. — la guerre, سفره باعث او *sèfèrè bā'is ol*. — du dommage, سبب ضرر و زیان او *sèbebi zarar u ziān ol*. — du chagrin, ایراث حزن و کدر ا *irāci huzn u keder it*, a.-t.

CAUSER; v. n., converser, سویلشمك *seuïlechmek*, لاقردی ا *lāqyrdy it*, صحبت ا *sohbet it*. — de choses et d'autres, افاقی *èfāqy sohbet it*, a.-t.

CAUSERIE, s. f., صحبت *sohbet*, a.; کوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.

CAUSEUR, SE, adj. et s., چوق سویلر *tchoq seuïler*, چوق سوزلو *tchoq seuzlu*. — Causeur indiscret, inconséquent, بوش بوغاز *boch boghāz*, t. — Causeuse, femme qui cause, یاکشاق قری *ïānchāq qary*. — Petit sofa, کوچك صفه *kutchuk sofa*, t.

CAUSTICITÉ, s. f., inclination à dire des choses mordantes, دل زهرلیلکی *dil zèhirlligui*. — de la langue, ذرب لسان *zerbi liçān*, هجو *hedjv*, a.

CAUSTIQUE, adj., corrosif, brûlant, یاقیجی *ïāqydji*, t.; محرق *mouhryq*. — Remède —, دوای محرق *devāï mouhryq*. — Au fig., satirique, دیلی زهرلی *dili zehirli*, هجوه مائل *hedjvè māïl*, a.-t.

CAUTELEUSEMENT, adv., احتیاطله *yhtiāthilè*, حیله ایله *hilè ilè*, a.-t.

CAUTELEUX, SE, adj., fin, rusé, حیله‌کار *hilèkiār*, حیله‌باز *hilèbāz*, a.-p.

CAUTÈRE, s. m., petit ulcère fait volontairement à une partie extérieure du corps, یاقی *ïāqi*, t.; داغ *dāgh*, p.-t. — Caustique qui sert à faire l'ouverture d'un cautère, یاقی طاشی جهنم طاشی *ïāqy thāchi*, *djehennem thāchi*. — S'appliquer un —, یاقی اچمق ـ اچدرمق *ïāqy âtchmaq*, *âtchturmaq*. — L'appliquer à quelqu'un, یاقی داغلغی اورمق *ïāqy dāghlyghy ourmaq*, داغلمق *dāghlamaq*, t.

CAUTÉRIQUE, adj. com., یاقیجی *ïāqydji*, t.; محرق اللحم *mouharryq ul-lahm*, محرق *mouharryq*, a.

CAUTÉRISATION, s. f., یاقی اورمه *ïāqy ourma*, t.

CAUTÉRISÉ, E, adj., یانمش *ïānmich*, داغلنمش *dāghlanmich*, t.

CAUTÉRISER, v. a., brûler de la manière que font les caustiques, یاقمق *ïāqmaq*, t. — Ce poison lui avait cautérisé l'estomac, بو سم فلانك معده‌سنی یاقمشیدی *bou summ fèlānun mi'dècini ïāqmichidi*. — Faire ou appliquer un cautère, mais il est moins usité en ce sens. Voy. CAUTÈRE.

CAUTION, s. f., celui qui répond, کفیل *kèfil*, pl. a. کفلا *kufèlā*. — La caution, کفالت *kèfālet*, a. — caution personnelle, کفالت بالنفس

kèfâlet binnefs. — valable, كفيل مقتدر *kefîli mouqtèdir.* — bonne et suffisante, يرار كفيل *ïarâr kèfîl.* — Être caution, كفيل او *kèfîl ol,* ضامن ومتكفل او *zâmîn vè mutèkeffîl ol.* — Fournir une caution, كفيل ويرمك *kèfîl vîrmek.* — Servir de —, كفيل مقامنده او *kèfîl maqâmindè ol.* — Se rendre caution d'une chose, تكفل ا *tèkeffûl it.* — J'en suis caution, بوكا تكفل ايدرم *bouñâ tèkeffûl idèrum.* — Sujet à caution, douteux, dont il faut se méfier, شايان اعتماد دكل *chaïâni 'ytimâd dèïl.* — Personne d'une sincérité douteuse, صداقتى مشكوك اولان كمسنه *sadâqati mechkiouk olân kimesnè,* a.-t.

Cautionné, e, adj., كفيللو *kèfîllu,* a.-t.; مكفل *mukeffil,* a.

Cautionnement, s. m., action de celui qui cautionne, et gage pour la sûreté d'une promesse, كفالة *kèfâlet, rèhîn.* — Acte juridique par lequel on cautionne, كفالت حجتى *kefâlet hèuddjèti,* a. — Moyennant, par cautionnement, كفالت ايله *kèfâlet ilè,* a.-t.

Cautionner, v. a., كفيل او *kèfîl ol,* a.-t. — quelqu'un, بر كمسه يه كفيل او *bir kimsèïè kèfîl ol.* — Je le cautionne, اكا كفيل اولورم *añâ kèfîl olouroum.*

Cavalcade, s. f., marche pompeuse de personnes à cheval, آتلو آتلو آلايى *âtlu alâï.* — Simple promenade de quelques personnes à cheval, آتلو جماعتى تفرجى *âtlu djemâ'ati teferrudji,* t.-a.

Cavalcadour (écuyer), adj., باش اخور كحياسى *bâch sèïs, âkhor kiahïâci,* t.

Cavale, s. f., قسراق *kysrâq,* t.

Cavalerie, s. f., آتلو عسكرى *atlu 'askèri,* سوارى عسكرى *souvâri 'askèri,* سوارى *souvâri.* — Officier de cavalerie, آتلو عسكرى ضابطى *atlu 'askèri zâbithi.* — Premier inspecteur aux revues de la cavalerie, سوارى باش يوقلمه جيسى *souvâri bâch ioqlamadjîci.* — Combat de cavalerie, سوارى جنكى *souvâri djengui,* t.

Cavalier, s. m., homme à cheval, آتلو *âtlu,* t.; فارس *fâris,* a. — Bon cavalier, بنيجى *bînidji.* — Beau cavalier, qui monte avec grâce, بنشى ياقشقلو *binîchi îaqrchyqlu.* — Cavalier, simple soldat de cavalerie, آتلو عسكرى نفرى *âtlu 'askèri nefèri.* — Sorte de demi-lune placée devant l'entrée d'une fortification, قپو اوكنده بر جنس طابيه *qapou eunundè bir djins thâbïa.* — Partie élevée de fortification où l'on place du canon, اوزرينه طوب وضع اولنمش قلّه *uzèrinè thop vâz' olounmich qoullè.* — Libre, dégagé, تكلفسز *teklîfsyz,* اشپه *achpa,* t. — Brusque, incivil, سرت *sert,* ادبسز *edebsyz,* a.-t.

Cavalièrement, adv., lestement, تيزجه *tîzdjè.* — De bonne grâce,

بالطّوع والرّضا *bitthav ver-rizā*. — Avec hauteur, تكبّرايله *tekebbur ilè*, a.-t. — Répondre cavalièrement, avec hauteur, رندانه جواب ويرمك *rendānè djevāb vírmiek*, p.-t.

Cave, s. f., lieu souterrain pour le vin, شراب مخزنی *charāb makhzèni*, ير آلتنی مخزنـــی *ïer âlty makhzèni*, a.-t.; پودرم *podrom*, t. — Cave voûtée, كمرلو زيرزمين *kèmerlu zïrzemïn*. — Mise au jeu, اويونك پارەسی *oïounuñ pāraci*, t.

Cave (veine), adj., l'un des plus gros vaisseaux du sang, يـــورك طمری *ïurek dhamari*, t.; وتين *vétin*, عرق اجوف *'yrqy edjvef*, a.

Cave, adj., creux, قووق *qovouq*, ايچی بوش *itchi boch*, t.

Cavé, e, adj., قازلمش *qāzilmich*, t.

Caveau, s. m., مغاره جق *maghāradjyq*. — Petite cave à vin, كوچك شراب مخزنـــی *kutchuk charāb makhzèni*. — Tombe souterraine, مزار بودرومی *mèzār boudroumi*, t.; لحد *lahad*, a.

Cavée, s. f., endroit creux et plein de ravins, چقورلق *tchouqourlyq*, t.

Cavecé, e, adj., ne se dit que d'un cheval qui a la tête noire, باشی ياغزآت *bāchi ïāghyz āt*. — Cheval rouan cavecé de noir, باشی ياغز بوزآت *bāchi ïāghyz bouz āt*, t.

Caveçon, s. m., يواشه *ïouvācha*, t. — Mettre un caveçon à un cheval, آتك بووونده يواشه اورمـــق *âtuñ bourouninè ïouvācha ourmaq*, *guetchurmek*, t.

Caver, v. a., creuser, miner, قازمق *qāzmaq*, آشندرمق *âchendurmaq*, آشندروب چقورلتمـــق *âchendurup tchouqourlatmaq*, t.; حفر - حك ا *hafr*, *hakk it*, a.-t.

Caverne, s. f., مغاره *maghāré*, غار *ghār*, a.; اين *in*, t. — Repaire d'animaux malfaisans, حيوان يتاغی *haïvān ïatāghy*. — Caverne de brigands, خرسز يتاغی *khyrsyz ïatāghy*. — Caverne obscure, غارتار *ghāri tār*, كهف مظلم *kehfi mouzlim*. — profonde, غار عميق *ghāri 'āmiq*, a.

Caverneux, se, adj., مغارستان *maghāristān*, a.-p.; چقورلو *tchouqourlu*, مغاره‌سی چوق *meghāraci tchoq*, t.

Cavernosité, s. f., بوش بر *boch ïer*, t.

Cavesson, s. m. Voy. Caveçon.

Caviar, s. m., œufs d'esturgeon salés, حوبار - خاوبار *haviār*, t.

Cavillation, s. f., مغلطة *maghlathat*, pl. مغالطات *moughālathāt*, a.

Cavité, s. f., چقور *tchouqour*, چقور ير *tchouqour ïer*, قووقلق *qovouqlyq*, t.; جـــوف *djevf*, pl. اجواف *edjvāf*, جوايف *djèvāïf*. — Les cavités du cœur, جوايف قلب *djèvāïfi qalb*. — du cerveau, جوايف دماغ *djèvāïfi damāgh*. — d'un rocher, قيانك قووق يرلری *qaïānuñ qovouq ïerlèri*.

Ce, pronom ou plutôt adj. démonstratif des deux genres; on met *ce* devant une consonne ou un *h* aspiré, et *cet* devant les voyelles ou l'*h* muet, بو *bou*, شو *chou*, اشبو *ichbou*. — Ce guerrier, بو جنكجى *bou djenkdji*. — Cet homme, بو آدم *bou ādem*. — Cet oiseau, بو قوش *bou qouch*. — Au féminin *cette*; cette femme, بو عورت *bou 'avret*. — Cette chambre, بو اوطه *bou odha*. — Ces femmes, بو عورتلر *bou 'avretler*. — Ces chambres, بو اوطه لر *bou odhalar*. — Ce livre-ci, اشبو كتاب *ichbou kitāb*. — Ce que, اولكه *olki*. — Écoute ce que je te dis, بنم سويلديكمه دكله *bènum seuïlèdiguimè diñlè*. — Ce que vous dites est vrai à ce qu'il dit, ديديكنه كوره سويلديككز *dèdiguinè gueurè, seuïlèdiguinyz guertchektur*. — A ce qu'on dit, ديديكلرى كبى *dèdiklèri guibi*. — Fût-ce mon fils, بنم اوغلم ايسه ده *bènum oghloum içada*. — Qui est-ce? كيمدر *kimdur*, كيمدر او *kimdur o*. — C'est moi, بن ايم *ben im*, ou plus poliment, c'est votre serviteur, بنده كز در *bendènyz dur*. — Ce sont de très-honnêtes gens, پك اهل عرض آدملر در *pek ehli 'yrz ādemler dur*.

Ceci, adj. démonstratif, cette chose-ci, بو *bou*, بو ايش *bou ich*, بو شئ *bou chèï*, شو *chou*. — Ceci est à moi, cela est à vous, اشته بو بنم اول برى سزكدر *ichtè bou bènum, ol biri sizundur*. — Que veut dire ceci? بو نه دمكدر *bou nè dimektur*.

Céans, adv., بوندا *bounda*, بورادە *bourāda*.

Cécité, s. f., كورلك *keurlik*, t.; عما *'amā*. — de naissance, عماى جبلى *'amāï djibilli*, a.

Cédant, e, adj., qui cède son droit, براقيجى *brāqidji*, حقنى تركت ايدن *haqqyni terk iden*. — Le cédant et le cessionnaire, فارغ عنه و مفروغ له *fārygh an-hou vè mefrough le-hou*, a.

Céder, v. a., abandonner, براقمق *brāqmaq*, t.; فراغت ـ تركت ا *ferāghat, terk it*. — la place, se retirer, يرى وبرمكث *ïèri vïrmek*, چكلمك *tchèkilmek*, يرينى اخره تركت ا *ïèrini akhèrè terk it*. — Se rendre, capituler, وبره ايتمك *vïrè itmek*. — le haut du pavé, قالدرمدن اينمك *qāldyrymdèn inmèk*. — Consentir, se soumettre à, راضى اول *rāzi ol*. — Cédons, puisqu'il le faut, مادامكه اقتضا ايدر *mādāmki iqtiżā ider, rāzi olmalu ïz*. — Céder ses droits, les transmettre à un autre, حقوقنى بر غيرينك اوزرينه نقل ـ فراغت ايلمك *houqouqyny bir ghaïrinuñ uzèrinè naql, fèrāghat èïlèmek*. — Se désister, قصر يد ا *qasri ïed it*. — Céder au temps, aux événemens, وقت و حاله متابعت ا *vaqt u hālè mutābè'at it*. — Céder, plier, اكلمك *eguilmek*. — Se reconnaître inférieur, ايو الله ايتمك *eïo āllah vïtmek*. — Cé-

der à la raison, اكلمق *añlamaq*. — Reculer, كرو قالمق *guiru qālmaq*, — En fait de savoir et de mérite il ne le cède à personne, علم و معرفتك كمسه يه ايو الله ايتمز *'ylm u ma'rifettè kimsèiè eïvāllah itmez*. — Il ne le cède pas à son père, بابا سندن قالماز — كرو قالماز *bābācinden qālmaz, guiru qālmaz*. — S'affaisser, اينمك *inmek*, بل ويرمك *bel vîrmek*, چوكمك *tcheukmek*. — Menacer ruine, خرابه يوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq*. — Acquiescer, ne pas résister, طيانممق *dhaïānmamaq*, مقاومت ايتمك *mouqavèmet itmèmek*, a -t.

Cédrat, s. m., اغاج قاوونسى *aghādj qāvounou*, t.

Cèdre, s. m., du Liban, سرو ازاد *servi azād*, p.; ارز لبنان *'arezi lebnān*, a.

Cédrie, s. f., résine du cèdre, سرو ازاد اغاجى صمغى *servi azād aghādji samghy*, t.; ارز صمغ *samghy arez*, a.

Cédule, s. f., امضالو تذكره *imzālu tezkèrè*, t.; تمسك *tèmessuk*, تحويل *tahvîl*, pl. a: تحويلات *tahvîlāt*.

Ceïlan, île d'Asie, سرنديب *sèrendîb*, p.

Ceindre, v. a., entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*. — Assiéger, bloquer, اطرافى قوشاتمق *ethrāfi qouchātmaq*. — Ceindre d'une ceinture, قوشاق قوشاتمق *qouchāq qouchātmaq*, چوره يه الپق *tchèvrèiè âlmaq*, اطرافنى چويرمك *ethrāfini tchèvîrmek*. — Ceindre l'épée à quelqu'un, la lui placer au côté, برکمسه يه شمشير قوشاتمق *bir kimsèiè chemchîr qouchātmaq*. — Ceindre le sabre à un sultan, cérémonie qui répond, en Turquie, au couronnement, تقليد سيف ا *taqlîdi sèïf it*. — une ville de murailles, بر شهرى ديوار ايله احاطه ا *bir chehri dîvār ilè yhātha it*. — Ceindre le diadème, prendre la couronne, تاج كيمك *tādj gueïmek*. — Se ceindre la tête d'un bandeau, باشه بر باغ طاقمق *bācha bir bāgh thāqmaq*. — Se ceindre avec une ceinture, قوشانمق *qouchānmaq*. — d'une épée, قلج قوشانمق *qylydj qouchānmaq*, قلجى بلنه طاقمق *qylydji bèlinè thāqmaq*.

Ceintrage, s. m., كمى چوره سنى قپلايان اورغانلر *guèmi tchevrècini qaplāïān orghānlar*, t.

Ceinture, s. f., ce dont on ceint le milieu du corps, قوشاق *qouchāq*, t.; نطاق *nithāq*, a. — Bord supérieur d'un caleçon, اوچقورلق *outchqourlouq*, t. — Ceinture, endroit du corps où s'attache la ceinture, قوشاق يرى *qouchāq ïèri*, ميان *mïān*, بيل *bel*. — des religieux, زنار *zonnār*. — pour serrer l'argent sur soi, كمر *kèmer*. — Lien, باغ *bāgh*. Voy. Circuit, Contour.

Ceinturier, s. m., قوشاقجى *qouchāqdji*, t.

CEINTURON, s. m., قیلیج باغی *qylydj bāghy*, قیلیج قولانی *qylydj qolāni*, t.

CELA, pron. démonstr., اول *ol*. — Cette chose-là, اول شئ *ol chèï*, t.; ذلک *zalikè*. — Avec cela, مع هذا *ma' hazā*, a.

CÉLÉBRANT, s. m., prêtre qui dit la messe, قدّاس ایدن *qouddās iden*, قدّاس شریف اوقویجی *qouddāci chèrīf oqouïdjy*, a.-t.

CÉLÉBRATION, s. f., de la messe, قدّاس شریفک اوقونمه‌سی *qouddāci chèrīfuñ oqounmaci*, اجرای لوتوریا *idjrāï loutouriā*. — du mariage, اجرای آیین نکاح *idjrāï āïini nikiāh*, a.-t. — d'une fête, یورتی طوتمسی *iortou thoutmaci*, t.

CÉLÈBRE, adj., ادلو *adlu*, ادلو صانلو *adlu sānlu*, ناملو *nāmlu*, نامدار *nāmdar*, p.-t.; مشهور *mechhour*, a.; شهرتلو *cheuhretlu*, a.-t. — Être célèbre, مشهور او *mechhour ol*. — Le devenir, نام قزانمق *nām qazānmaq*, شهرت بولمق *cheuhret boulmaq*. — Très-célèbre, غایتله نامدار *ghāïettè nāmdār*.

CÉLÉBRER, v. a., louer, اوکمک *eugmek*, t.; مدح ا *medh it*. — avec éclat, مبالغه ایله مدح ا *mubālagha ilè medh it*. — Célébrer la messe, قدّاس ا *qouddās it*, اجرای لوتوریا ا *idjrāï loutouriā it*. — un mariage, اجرای رسم نکاح ا *idjrāï resmi nikiāh it*. — une fête, بر یورتونک مراسمنی اجرا ا *bir iortounuñ merāçimini idjrā it*. Voyez FÊTER.

CÉLÉBRITÉ, s. f., نام *nām*, p.; شهرت *cheuhret*, اشتهار *iehtihār*, a.; اولولق *oloulouq*, t.

CÉLÉ, E, adj., کزلو *guizlu*, صاقلو *sāqlu*, صاقلنمش *sāqlanmich*, t.; مکتوم *mektoum*, a.

CÉLER, v. a., صقلامق *saqlāmaq*, کزلمک *guizlèmek*, t.; کتم ا *ketm it*, a.-t. — Taire, سویلمامک *seuïlèmèmek*. — un dessein, کتم مرام ا *ketmi merām it*. — Se céler, s'enfermer, ne voir personne, کندو اوینک قاپانمق *guendu evindè qāpānmaq*, هیچ بر کمسه ایله کورشممک قونشممق *hitch bir kimsè ilè gueuruchmèmek, qonouchmamaq*.

CÉLERI, s. m., کرفس *kèrèfis*, vulg. کروز *kéréviz*, t. — Une salade de —, کروز سلاطه‌سی *kéréviz salāthaci*.

CÉLÉRITÉ, s. f., چابکلک *tchāpouklik*, تیزلک *tīzlik*, *tezlik*, t.; سرعت *sur'at*, مسارعت *muçāre'at*, عجله *'adjèlè*, a. — Avec la plus grande célérité, کمال مسارعتله *kèmāli muçāre'at ilè*.

CÉLESTE, adj., qui appartient au ciel, کوکه متعلق - منسوب *gueugué mensoub, mutè'allyq*, t.-a.; سماوی *sèmāvi*, a.; آسمانی *āçumāni*, p. — Qui vient de Dieu, اللهدن کلن *allahden guèlen*, یزدانی *iezdāni*, p.; الهی *ilāhi*, a. — Inspiration céleste, الهام الهی

ربّانی — *ilhāmi ilahī, rebbāni*, a. — La colère céleste, غضب الله *ghazab oullah*. — Les corps célestes, s. m. pl., اجسام علویّه *edjsāmi oluvïïe*. — Les esprits —, ارواح سماویّه *ervāhi semāvïïe*, a.

Céliaque, s. f., flux de ventre, یورك سورمه‌سی *ïurek surmèci*, t.; اسهال *ishāl*, a.

Célibat, s. m., بكارلق *bèkiārlyq*, ارکنلك *erguienlik*, t.; عزوبیة *uzoubïet*, عزوبة *'ouzoubet*, a.

Célibataire, s. m., بكار *bèkiār*, ارکن *erguien*, t.; عزب *'azeb*, pl. عزّاب *ouzzāb*, a.

Celle, pron. démonstr. fémin. Voy. Celui.

Cellérier, ère, s., کلارجی *kilārdji*, t.

Cellier, s. m., کیلار — کلار *kilār*, et کلر *kiler*, t.

Cellulaire. adj. comp. (partie du corps), membrane, خللی *khallèli*, a.

Cellule, s. f., petite chambre d'un religieux, رهبان حجره‌سی *rouhbān heudjrèci*, t.; حجرت *hudjret*, کلبه *kulbè*, a. — Retraite qu'on se plaît à habiter, تنهالق یر *tenhālyq ïer*, تنها یر *tenhā ïer*, t.; خلوتخانه *khalvetkhānè*, p. — Alvéoles où les abeilles déposent leur cire, کومج دلیکی *gumedj dèlïgui*. — Petites cavités du cerveau, تجاویف الدماغ *tèdjāvïf uddèmāgh*. — Cavité, loge, چقور یر *tchouqour ïer*, دریکلك *dèrïnlik*, t.

Celui, Celle, pron. dém. sing., اول *ol*. — Ceux, pl. m., انلر *anlar*. — Celui que j'ai vu, اول که کوردم *ol ki gueurdum*, mieux کوردیکم *gueurdugum*. — S'il est question d'un homme, d'une femme ou d'une chose, on dit کوردیکم آدم — عورت — نسنه *gueurdugum âdem, 'avret, nesnè*.

Celui-ci, pron. dém. m., بو *bou*, اشبو *ichbou*, t.

Celle-ci, pron. dém. f., بو *bou*, (femme), بو عورت *bou 'avret*.

Celui-là, pron. dém. m., اول *ol*, (avec désignation de la chose,) cet arbre, اول اغاج *ol aghādj*.

Celle-là, pron. dém. f., اول *ol*. — Cette fille-là, اول قز *ol qyz*, t.

Ciment, s. m., باروت یاپمق ایچون معادن توز و کبریت اختلاطی *bārout ïāpmaq itchoun m'eādèni touzvè kibrït ykhtilātlyy*, t.

Cimenter, v. a., آتش ایله معادنی تطهیرا *âtech ilè me'ādèni tathhïr it*, p.-a.-t.

Cendre, s. f., کول — کل *kul*, t. رماد *rèmād*, a. — Réduire en cendres, کول ا *kul it*, — Les cendres, les restes d'une personne, باقی *bāqy*, باقیه *bāqïè*, a.; برمیتك ترابی *bir mèïtuñ turābi*, a.-t. — Réduire en cendres, کول ا *kul it*. — Cendres de plomb, صاچمه *sātchma*.

Cendré, e, adj., couleur de cen-

dre, كول رنكى *kul rengui*, كول رنكلو *kul renklu*. — Gris cendré, كول رنكيسى قير *kul renguici qyr*.

CENDRÉE, s. f., petit plomb pour la chasse, صاچمه *sātchma*, t.

CENDREUX, SE, adj., كول ايله طولو *kul ilè dholoù*, كوللو *kullu*, كول بيلاشمش *kul bilāchmich*, t.

CENDRIER, s. m., كوللك *kullik*, t.

CENDRION, s. m., كولخانه *kulkhānè*, t.-p.

CÈNE, s. f., dernier souper de J.-C. avec ses apôtres, عشاى ربّانى *'achāï rebbāni*, a.

CÉNOBITE, s. m., كشيش *kechích*, رهبان *rouhbān*, اهل مناسترّ *ehli monāstir*, تكه نشين *tekkè nichín*, vulg. *tekè chín*, p.

CÉNOBITIQUE, adj. com., رهبانى *rouhbāni*, a.

CÉNOTAPHE, s. m., ايچى بوش مزار *itchi boch mèzār*, مزار طاشى *mèzār thāchi*, t.

CENS, s. m., بهر سنه ملك صاحبندن آلنان ويركو *bèher sènè mulk sāhybindan alinān vírgu*, رسم طوپى ـ طاپى *resmi thopou*, *thāpou*, t.; خراج الارض *kharādj ul-'arz*, a.

CENSAL, s. m., courtier dans le Levant, سمسار *simsār*, دلال *dellāl*, comm. *tellāl*. (Ce dernier mot signifie aussi crieur public.)

CENSÉ, E, adj., reputé, صانلمش *sānilmich*, صايلمش *sāïlmich*, صايلور *sāïlur*, عدّ اولنور *'add olounour*, a.-t.

CENSERIE, s. f., دلّاللق *tellāllyq*, سمسارلق *simsārlyq*, t.

CENSEUR, s. m., celui qui est chargé d'examiner et de vérifier, اهل خبره *ehli khybrè*, صاحب عيار *sāhyb 'yār*, مفتش *mufettich*, a. — Garde des mœurs, عيبكير *'aïbguīr*, p.; مؤدّب *mueddib*, a. — Qui blâme, qui réprimande, قنايجى *qanāïdjï*, لوّام *levvām*, عيّاب *'aïāb*. — Censeur pointilleux, عيّاب *'aïābī khourdè djou*. — خرده جو équitable, نقّاد عادل *naqqādi 'ādil*. — Qui critique les ouvrages d'esprit, قصور ارّاشدربجى *qouçour ārāchturidji*, t.; حرفكير *harfguīr*, a.-p. — La personne commise par le gouvernement pour l'examen des livres, تأليفلر تفتيشجيسى *tèelífler teftichdjíci*, a.-t.

CENSIER, ÈRE, s., propriétaire, ملك ـ املاك صاحبى *mulk* ـ *emlāk sāhybi*, a.-t. — Qui tient une ferme à cens, ملتزم *multèzim*, a. — Celui à qui le cens est dû, رسم طاپو *resmi thāpou alān*.

CENSITAIRE, s. m., كراجى *kirādji*, t.; ملتزم *multèzim*, a.; طاپو رسمى التيندك اولان *thāpou resmi altindè olān*.

CENSIVE, s. f., بر زعامتك ويرلو كلن ايراد *bir ziāmètuñ vírilu guèlen irād*, a.-t.; يللق كسم *illyq kèsím*, t.

CENSURABLE, adj. com., قنامه سى لازم تعذيره *qonāmaci lāzim ta'zírè*, مستحق *mustahyqq*, a.-t.

CENSURE, s. f., dignité de censeur, مفتشلك *mufettichlik*. — Répréhension, ازارلمه *azārlama*, عيبلمه *'aïblama*, قنايش *qynāïch*, t.; تعذير *ta'zīr*. — Critique d'un livre, فحص كتاب *fahsi kitāb*, اصلاح كتاب *islāhi kitāb*, a.

CENSURER, v. a., reprendre, قاقيمق *qāqymaq*, ازارلمق *azārlamaq*, قنامق *qynāmaq*, t.; ملامت تعذير ا *melāmet, ta'zīr it*. — Critiquer, revoir et modifier, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, اصلاح ا *islāh it*, a.-t. Voy. CONTRÔLER.

CENT, s. m. et adj. num., يوز *ïuz*, t.; مأيه *miè*, a.; صد *sad*, p. — Deux cents, ايكى يوز *iki ïuz*. — Cent mille, يوز بيك *ïuz bïn*. — Deux cents hommes, يكى يوز آدم *iki ïuz âdem*. — De cent pieds, يوز اياقلو *ïuz aïāqlu*. — Onze cents, بيك يوز *bïn ïuz*. — Douze cents, بيك ايكى يوز *bïn iki ïuz*. — Cent fois, يوز كره *ïuz kerrè*. — Trois pour cent, يوزده اوچ *ïuzdè utch*.

CENTAINE, s. f., يوزى *ïuzu*, يوزرلق *ïuzerlyq*. — Une centaine d'hommes, بر يوز آدم مقدارى *bir ïuz âdem miqtāri*. — Une centaine de piastres, يوز غروش قدر *ïuz ghourouch qadar*. — Centainè, brin de fil ou de soie par lequel tous les fils d'un écheveau sont liés ensemble, طوره‌نك دوكمى تلى *thouranuñ duïumu tèli*, t.

CENTAURÉE, s. f., كنتاريون *kentārioun*. — La grande —, كنتاريون كبير *kentāriouni kèbir*. La petite —, كنتاريون صغير *kentāriouni saghyr*, a.

CENTAURE, s. m., nom d'une constellation, قنطورس *qynthavris*, كنتارس *kentāris*, a.

CENTENAIRE, adj. com., de cent ans, يوز يللق *ïuz illyq*. — Possession centenaire, يوز سنه‌لك تصرف *ïuz sènèlik tèçarruf*. — Homme âgé de cent ans, يوز ياشنده آدم *ïuz ïāchinda âdem*, t.

CENTENIER, s. m., officier qui commande cent hommes, يوز باشى *ïuz bāchi*, t.

CENTIÈME, adj. et s., يوزنجى *ïuzindjï*, t.; صدم *sadum*, p. — La centième année, يوزنجى سنه *ïuzundju senè*. — Partie d'une chose divisée en cent, يوزده بر *ïuzdè bir*.

CENTIME, s. m., بر فرانغك *bir frānghuñ*. يوزنجى حصه‌سى *ïuzundju hyssèci*, t.

CENTINODE, s. f., plante, مهر سليمان كوكى *muhuri sulèïmān keuki*, t.; عصا الرّاعى *'açā urrāï*, a.

CENTON, s. m., بر نوع قصيده *bir nev'y qacïdè*, a.-t.

CENTRAL, E, adj., مركزى *merkèzi*, ميانى *mèïāni*. — Quartier —, شهر اورته‌سنده اولان محله *chehr ortacindè olān mahallè*. — Point —, نقطة المركز *noqthat ul-merkèz*. — Force —, قوت مركزيه *qouvvèti merkèziïè*, a.

CENTRALISATION, s. f., تجمّع *tè-*

djemmu', انضمام *inzimām*, a.

CENTRALISER, v. a., برپرده جمع ا *bir ïerdè djem' it*. — Se centraliser, بر يره جمع او *bir ïerè djem' ol*, تجمع ا *tèdjemmu' it*, a.-t.

CENTRE, s. m., مركز *merkez*, اورتا ير *ortā ïer*. — Dans le centre de la ville, شهرك اورتاسنده *chehrun ortācindè*. — Lieu où les choses tendent naturellement, مركز اصلى *merkèzi asly*. — de gravité, مركز ميزانى *merkèzi mizānii*. — Centre, milieu, اورته *orta*, كوبك *gueubek*, t.; وسط *vasth*, a.; قلبگاه *qālbguiāh*, p. — Le centre du royaume, قلبگاه مملكت *qalbguiāhi memlèket*. — de l'armée, قلبگاه عسكر *qalbguiāhi 'asker*. — des affaires, مركز دائرهٔ امور *merkèzi dāïrèï oumour*.

CENTRIFUGE, adj. com., مركز زمينندن متباعد *merkèzi zèmïninden mutèbā'yd*, a.-t.

CENTRIPÈTE, adj. com., مركز زمينده منجذب *merkèzi zèmïninè moundjèzib*, a.-t. — Force —, قوت ميّلة الى المركز *qouvvèti mumèïilet ilal-merkez*, a.

CENTUPLE, s. m., يوز اوقدر *ïuz oqadar*, يوز قاتلو *ïuz qātlu*, t.; صد چندان *sad tchendān*, p. — Donner le —, يوز قاتنى ويرمك *ïuz qātini vïrmek*, t.

CENTUPLÉ, E, adj., يوزكرّه اولمش *ïuz kerrè olmuch*, t.

CENTUPLER, v. a., يوز قات ا *ïuz qāt it*, يوز كرّه ا *ïuz kerrè it*.

CENTURION, s. m., يوز باشى *ïuz bāchi*, t.

CEP, s. m., de vigne, اصمه كوتكى *asmā keutugui*, اوزم تكاكى *uzum tèkiāki*, تكاك *tèkiāk*, t.

CEPS, s. m. pl., طومرق *thomrouq*, t.

CEPENDANT, adv., néanmoins, بويله ايكن *beuïlè iken*, t.; لكن *lakin*, امّا *ammā*, a. Voy. POURTANT. — Cependant, pendant que, اول ارالقلق *ol arālyqta*, اول اثناده *ol esnāda*, اره ده *arada*.

CÉPHALALGIE, s. f., باش اغريسى *bāch aghrycy*, t.; صداع *soudā'*, a.

CÉPHALALOGIE, s. f., بينى بيه متعلق فصل *bèïniïè mutè'allyq fasl*, t.-a.

CÉPHALE, s. f., poisson, كفال بالغى *kèfāl bālyghy*, t.

CÉPHALIQUE, adj. com., باشه مخصوص ـ متعلق *bācha makhsous, mutè'allyq*, a. — s. f., veine du bras, قيفال *qyfāl*, a.

CÉPHALONIE, n. pr., île de la Grèce, كفالونيه اطه سى *kèfālonia adhaci*.

CÉPHÉE, s. m., constellation, قيفاوس الملتهب *qyfāvous el-multèhib*, a.

CÉRAT, s. m., صارى مرهم ـ ملهم *sāry merhem, melhem*, t.; دهن مشموع *dekni mechmou'*, a.

CÉROUNIAS, s. m., pierre de foudre, يلدرم طاشى *ïldyrym thāchi*, t.; حجر صاعقه *hadjèri sā'rqa*, a.

Cerbère, s. m., جهنم كلبي *djehennem kelbi*, a.-t.; سكسار *segsār*, p.; سرباح *serbāh*, a.

Cerceau, s. m., cercle de bois, چنبر *tchember*, فوچی چنبری *foutchou tchembèri*, قصناق *qysnāq*. — Sorte de filet à prendre des oiseaux, قوش طوتمه جق آغ *qouch thoutadjaq āgh*, t. — Prendre des oiseaux au cerceau, آغ ایله قوش آولامق *āghylè qouch āvlāmaq*.

Cercle, s. m., figure dont toutes les parties sont à distance égale du centre, چوره *tchevrè*, t.; دائره *dāïrè*, a. — horizontal, دائرة الافق *dāïret ul-ufq*. — de l'équateur, دائرة الاستوا *dāïret ul-istivā*. — Quadrature du cercle, تربيع الدائرة *terbi' ouddāïret*. — Assemblée, réunion, جمعيت *djèmïet*, مجلس *mèdjlis*, a. — Cercle vicieux, faux raisonnement, قياس كاذب - باطل *qyāci kiāzib*, *bāthyl*, تدوير سقيم *tedvïri sdqïm ul-kèlām*, a.

Cercle, e, adj., چنبرلنمش *tchemberlenmich*, چنبرلو *tchemberlu*, t.

Cercler, v. a., چنبرلمك *tchemberlèmek*, چنبر قومق *tchember qomaq*, فوچی باغلمق *foutchou bāghlamaq*, t. — un tonneau, فوچی یه چنبر كچورمك *foutchouïè tchember guetchurmek*.

Cercueil, s. m., تابوت *tābout*, t.

Cérébral, e, adj., دماغی *dimāghy*, a.

Cérémonial, s. m., usage réglé pour les cérémonies, تشريفات *techrïfāt*, رسم *resm*, آيين *āïin*, a.

Cérémonie, s. f., du culte, آئين *āïin*, رسم *resm*; pl. رسوم *rouçoum*. — Marque de déférence, تكليف *teklïf*, اكرام *ikrām*, a. — Sans cérémonies, تكليفسز *teklïfsyz*. — Entre amis il n'y a pas de cérémonies, دوستلر اراسنده تكليف يوقدر *dostlar arācindè, teklïf ïoqtur*. — Maître des cérémonies, تشريفاتجی *techrïfātdji*, t. — Grand maître des —, باش تشريفاتجی *bāch techrïfātdji*. — Habit de —, كسوهٔ رسميه *kisvèï resmïè*. — En cérémonie, avec pompe, آلای ايله *ālāï ilè*.

Cérémonieux, se, adj., مكرم *mukrim*, a.

Cerf, s. m., quadrupède fauve, كيك *gueïik*. — Corne de cerf, كيك بوينوزی *gueïk boïnouzi*, t.

Cerf-Volant, s. m., jouet d'enfant, اوچورتمه *outchourtma*. — Escarbot, اوصورغان بوجكی *oçourghān beudjègui*, t.

Cerfeuil, s. m., فرنك معدنوسی *firenk ma'dènoci*, t.

Cérigo, n. pr., île de l'archipel, چوقه اطه‌سی *tchoqa adhaci*.

* Cérigoto, petite île au sud-est de Cérigo, كوچك چوقه اطه‌سی *kutchuk tchoqa adhaci*.

Cérinthée, s. f., plante, لسان العصفور الجبلی *liçān ul-asfour uldjèbèli*, a.

Cerisaie, s. f., lieu planté de cerisiers, كرازلق *kirāzlyq*, كراز باغچەسى *kirāz bāghtchèci*, t.

Cerise, s. f., كراز *kirāz*. — aigre, وشنه *vichnè* ou *vichna*, t.

Cerisier, s. m., كراز اغاجى *kirāz aghādji*, t.

Cerné, e, adj., battu, en parlant des yeux, سورمەلو *surmèlu*, سياهلنمش *siāhlanmich*, t.

Cerné, e, adj., entouré, اطرافى چورلمش *ethrāfi tchèvirilmich*, a.-t.

Cerneau, s. m., تازه جوز *tazè djèviz*, جوز ايچى *djèviz itchi*, p.-a.-t.

Cerner, v. a., entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*. — Assiéger, bloquer, اطرافنى قوشاتمق - باغلمق *ethrāfini qouchātmaq*, *bāghlamaq*, اطرافنى چويرمك *ethrāfini tchèvirmek*. — une place, قلعەيى حصر *qal'aï hasr u ihātha it*. — Couper en rond, دكرمى كسمك *dèïrmi kesmek*. — Cerner des noix, جوزى قابوقدن چقرمق *djèvizi qābouqtan tchyqarmaq*, جوز صويمق *djèviz soïmaq*, t.

Certain, e, adj., vrai, كرچك *guertchek*, بللو *bellu*, t.; شبهەسز *chubhèsiz*, a.-t.; صحيح *sahīh*, a. — Cette nouvelle est certaine, بو خبر صحيحدر *bou khaber sahyhtur*. — Déterminé, confirmé, مقرّر *mouqarrer*. — Il est certain que, مقرّر در كه *mouqarrer dur ki*. — C'est une chose certaine, امر محقّقدر *emri mouhaqqaqtur*. — De science certaine, علم اليقين *'ylm ul-ïaqyn*. — Je sais de science certaine que, علم اليقين بيلورمكه *'ylm ul-ïaqyn bïlurumki*. — Regarder comme certain, مقرّر بيلمك *mouqarrer bïlmek*. — Je suis certain de votre amitié, دوستلغكزه اينانرم *dostlyghynyzè inānurum*.

Certain, quelque, بر *bir*. — Une certaine personne, بر كمسنه *bir kimesnè*. — Certaines personnes, بعض كمسنەلر *ba'zi kimesnèler*. — Certains, quelques-uns parmi eux, بعضيسى *ba'zïci*, بر قاچ *bir qātch*, بر قاچى *bir qātchi*. — En certains endroits, بعض يرلرده *ba'zi ïerlerdè*, t. — Certain, préfixe, déterminé, تعيين اولنمش *ta'ïïn olounmich*, a.-t.; معيّن *mou'aïïen*, a.

Certainement, adv., en vérité, كرچك *guertchek*. — Avec exactitude, كرچكدن *guertchekten*, t.; على التحقيق *alèt-tahqyq*. — Évidemment, فى الحقيقه *fil-haqïqa*, تحقيقًا *tahqyqen*, ظاهر *zāhir*, vulg. *zer*. — Indubitablement, شبهەسز *chubhèsyz*. — Savoir certainement, علم اليقين بيلمك *'ylm elïaqyn bïlmek*, تحقيق بيلمك *tahqyq bïlmek*. — Savez-vous cela certainement? يقين بيلورميسكز *ïaqyn bïlurmiciniz*, بلا شبهه معلومكز ميدر *bïlā chubhè ma'loumiñyz mïdur*.

Certes, adv., البتّه *elbettè*,

حقيقتله *haqyqattè.* — Certainement, في الحقيقة *fil-haqyqat*, حقيقة *haqyqaten*, a.

Certificat, s. m., اعلان كاغدى *ilān kiāghydi*, a.-p.-t.; شهادت نامه - سندى *chèhādet nāmè*, *senèdi.* — de service, خدمته دائر شهادتنامه *khydmètè dāïr chèhādet nāmè*, a.-p.

Certificateur, s. m., celui qui certifie, تحقيق ايديجى *tahqyq idïdji*, بر شيئك كرچكلكنه كفيل *bir chèïuñ guertchekliguinè kèfïl*, a.-t.; محقق *mouhaqqyq*, a.

Certification, s. f., صحته دائر كفالة *syhhatè dāïr kèfālet*, تحقيق *tahqyq*, a.

Certifié, e, adj., تصديق اولنمش *tastyq olounmich*, a.-t.

Certifier, v. a., تحقيق ا *tahqyq it*, تصديق ا *tastyq it*, a.-t.; كرچكلمك *guertcheklèmek*, تحقيقلمق *tahqyqlamaq*, a.-t.

Certitude, s. f., assurance pleine et entière, كرچكلك *guertcheklik*, شبهه‌سز بيلش *chubhèsyz bïlich*, يقين *ïaqyn*, ايقان *iqān.* — Confiance, اعتماد *'ytimād.* — Donner la certitude, assurer, اقرارا *iqrār it*, a.-t. — J'en ai la certitude, علم اليقين بيلورم *'ylm el-ïaqyn bïlurum.* — Certitude, stabilité, قرار *qarār*, دوام *dèvām*, ثبات *sèbāt*, a. — Certitude morale, تحقق عقلى *tehaqqouqy 'aqly.* — physique, تحقق طبيعى *tehaqqouqy thabi'y.*

Cérumen, s. m., l'humeur jaune des oreilles, قولاق كيرى *qoulāq kiri*, t.

Cérumineux, se, adj., بال مومى وارى *bāl moumi vāri*, موملو *moumlu*, t.; شمعى *chem'i*, a.

Céruse, s. f., اوستباج *eusteubèdj*, اسفيداج *isfydādj*, p.

Cerveau, s. m., substance molle dans le crâne, بينى *beïni*, دماغ *dimāgh*, t.; مغز *maghz*, a. — Esprit, jugement, عقل *'aql*, فهم *fehm*, فراست *firācet*, a. — Cerveau fêlé, بينى چورك *bèïni tcheuruk.* — Cerveau brûlé, homme emporté, باشى قيزغن *bāchi qyzghyn*, t.

Cervelas, s. m., شردن *chirden*, بهارلو سجوق *bèhārlu soudjouq*, t.

Cervelet, s. m., partie postérieure du cerveau, دماغك ارد طرفى *dimāghuñ ard tharafi*, بينينك اكسه‌سى *beïnïnuñ eñsèci*, t.; موخر المخ *mukhyr ul-moukhkh*, a.

Cervelle, s. f., بينى *bèïni* et بين *bèïn*, t.; مغز *maghz*, p.; مخ *moukhkh*, a. — de palmier, خرما بينيسى *khourma bèïnici.*

Cervical, e, adj., بوينه راجع *boïounè rādji'*, بوغازده‌كى *boghāzdaki*, t.; عنقى *'ounqy*, a.

Cervier (loup), adj., وشق *vachaq*, p. — Pelisse de loup cervier, وشق كوركى *vachaq kurku*, p.-t.

Cervoise, s. f., ارپه ايچقى *arpa itchqy*, t.

César, s. m., empereur, titre,

قيصر *qaïçar*, pl. a. قياصرة *qaïâcyret*. — Empereur grec, romain, de Constantinople, قيصر روم *qaïçari roum*.

Césarée, n. pr., ville de Natolie, قيصريه *qaïçarïïè*.

Cessant, e, adj., qui cesse, كسلمش *kèsilmich*, منقطع *mounqathy'*, a. — Toute affaire cessante, كافهٔ مصالح معطل ايكن *kiâfèï mèçâlyh mou'atthal iken*.

Cessation, s. f., ترك *terk*, فراغت *fèrâghat*, انقطاع *inqythâ'*, وتيره *vètïrè*, a.; دكمكلك *dïnmeklik*, كسلمه *kèsilmè*, a. — de travail, انقطاع عمل *inqythâ'ï 'amel*.

Cesse (sans), adv., على التوالى *'alet-tèvâli*, طورمقسزين *dhourmaqsizïn*. — Consécutivement, اردى آردى اولميه رق *ârdy ârâcy olmaïaraq*, اولاشترى *oulâchturi*, بلا انقطاع *bilâ inqytha'*, وتيره سز *vètïrè sïz*, a.-t. — Il n'a point de cesse, هيچ طورماز *hitch dhourmâz*. — Il parle sans cesse, لا ينقطع تكلم ايدر *lâ ïunqathy' tekellum ider*.

Cessé, e, adj., كسلمش *kèsilmich*, t.; متروك *metrouk*, a.

Cesser, v. a., discontinuer, طورمق *dhourmaq*, دكمك *dïnmek*, كسلمك *kèsilmek*. — de parler, سويلمكدن كسلمك *seuïlèmekten kèsilmek*. — La pluie a cessé, يغمور دكدى *ïaghmour dïndy*. — Interrompre, واز كچمك *vâz guetchmek*. — Cesser, passer, صومق *saumaq*. — Laisser, abandonner, براقمق *brâqmaq*, بوشلامق *bochlâmaq*, دكلتدرمك *dïnletturmek*, فراغت ا *fèrâghat it*, a.-t. — Faire cesser, صودرمق *saudurmaq*. — Cesser de lire, اوقومقدن واز كچمك *oqoumaqtan vâz guetchmek*.

Cessible, adj., بوشلنه بيلور *bochlana bïlur*, t.; فراغت اولنه بيلور *fèrâghat oulouna bïlur*, a.-t.

Cession, s. f., abandon, بوشلمه *bochlama*, براقمه *brâqma*, ترك *terk*, فراغت *fèrâghat*, a.; قصر يد *qasry ïed*, a. — Transfert, نقل *naql*, حواله *havâlè*, a.

Cessionnaire, adj., qui accepte la cession, فراغتى قبول ايدن *fïrâghati qaboul ideñ*, a.-t.; مفروغ اليه *mefrough ileïh*. — Celui qui fait cession, بوشليان *bochlaïân*, ترك فراغت ايدن *terk, fèrâghat ideñ*.

Césure, s. f., سجع *sedj*, a.

C'est-a-Dire, adv., يعنى *ïa'ni*, a.; كويا *guïouïâ*, p.

Cet, voyez Ce.

Cétacé, e, adj. et s., qui est du genre de la baleine, الهٔ بالغى قسمندن بر نوع بالق *adha bâlyghy qysminden bir nev'y bâlyq*, t. — Ce mot désigne généralement les grands animaux de mer, دكزجانورى *dèñyz djânvèri*.

Cetera (Et), وغيره *vè ghaïrihi*, الى اخره *ila 'akhyrihi*. — Par abréviation, الخ *ilakh*, a.

Cétérac, s. m., طلاق اوتى *thalâq oty*, t.; حشيشة الذهب *ha-*

chîchiet uz-zèheb, حشيشة الطحل *hachîchet ut-thahal*, a.

Ceuta, ville d'Afrique, سبتة *sibtè*. — Détroit de Ceuta ou de Gibraltar, سبتة بوغازی *sibtè boghâzi*.

Ceylan, n. pr., île des Indes, جزيرهٔ سيلان *djèzirèï sèïlân*.

Chablis, s. m., قوپوپ ييقلمش اغاجلر *qopoup ïïqylmich aghâdjlar*, t.

Chabot, s. m., poisson, قيا بالغی *qaïâ bâlighy*, t.

Chacal, s. m., چقال *tchaqâl*, شغال *chaghâl*, t.

Chacun, e, pr. indéfini sans pluriel, هر بری *her biri*, هر کمسه *her kimsè*. — Tout le monde, هر کس *her kes*, p.-t. — Chacun à son tour, هر نوبتچه *her nevbètchè*. — Chacun de nous, de vous, هر برمز *her birimuz*, هر بريکز *her birïñyz*. — Chacun à sa place, يرلو يرنده *ïerlu ïerindè*. — Dans chacun de ces paniers, بو سپدلرکن هر برنده *bou sepedlèruñ her birindè*.

Chafouin, ine, s., چرکين وقصه بويلو کمسنه *tchirkïn vè qyssa boïlu kimesnè*, t.

Chagrin, s. m., peine, قساوت *qaçâvet*, الم *elem*, a.; تاسه *tâssa*, قيغو *qaïghou*, t.; کدر *kèder*, درد *derd*, p.; غم *gham*, a. — Colère, dépit, طارغنلق *dhârghounlyq*. — Dissiper le —, دفع غمّ ا *def'y ghamm it*.

Chagrin, e, adj., triste, تاسه لو *tâssalu*, غصه لو *ghoussalu*, قساوتلو *qaçâvetlu*, a.-t. — Affligé, کدرلو *kèderlu*, مکدر *mukedder*. — Mélancolique, مراقلو *meràqlu*. — Avoir du —, مغموم و مکدر اول *maghmoum vè mukedder ol*. — Peau de Chagrin, s. f., صغری *saghri*, p.

Chagrinant, e, adj., تاسه لندريجی *tâçalandurîdji*, مکدر *mukeddir*, a.; جان صقلدجق *djân syqyladjaq*, p.-t.

Chagriné, e, adj., تاسه لو *tâçalu*, t.; مکدر *mukedder*, a.

Chagriner, v. a., تاسه لندرمک *tâssalandurmek*, vulg. تاسه لندرمق *tâssalendurmaq*, کدر ويرمک *keder vîrmek*, a.-t.; انجتمک *indjîtmek*. — Se Chagriner, v. réfl., تاسه لنمک *tâssalenmek*, vulgair. *tâssalanmaq*, غم يمک *gham ïèmek*, قساوت چکمک *qaçâvet tchekmek*. — Cela me chagrine, بو کيفيّت بکا موجب حزن و کدر اولور *bou kèïfiet bañâ moudjibi huznu keder olour*.

Chaîne, s. f., زنجير *zindjîr*, p.-t. — Au fig., continuité, صره *syra*. — Enchaînement, série, suite, سلسله *selsèlè*, a. — Une chaîne d'or, التون زنجيری *altoun zindjîri*, t. — de montre, کوستک *keustek*. — de montagnes, صره واردی طاغلر *syra vârdi dhâghlar*. — Chaîne, peine des galères, زنجير *zindjîr*. — Mettre à la chaîne, در زنجير ا *der zindjîr it*. — Chaîne, au fig., esclavage, joug, اسيرلک

ecirlik, t.; قوللق باغی - زنجیری *qoullouq bāghy, zindjīri*, ربقة *ribqat*. — La chaîne des idées, سلسلة السلسلة المعانی والافکار *silcilet ul-ma'ani vel-efkiār*. — Chaîne des condamnés aux galères, پایزن طاقمی *pāizen thāqymi*. — Chaîne, fils tendus d'un métier pour la toile, اریش *arich*, ارش *arch*, t.; تار *tār*, a.

Chaînette, s. f., petite chaîne, کوچک زنجیر *kutchuk zindjīr*, زنجیرک *zindjīrek*, t.

Chaînon, s. m., زنجیر حلقه‌سی *zindjīr halqaci*, p.-t.

Chair, s. f., ات *et*, t.; لحم *lahm*, a.; کوشت *guioucht*, p. — de mouton, قویون اتی *qoïoun èti*. — de fruit, یمش اتی *ïèmich èti*. — vive, صاغ ات *sāgh et*. — morte, اولمش ات *eulmuch et*. — Au fig., concupiscence, شهوت *chehvet*, نفس امّاره *nefsi ammārè*. — La nature humaine, بشریه *bèchèrïïè*, a. — La peau de l'homme, دری *dèri*. — Cette personne a la chair douce, دریسی یومشقدر *derici ïoumchaqtur*.

Chaire, s. f., tribune, منبر *member*, a. — Chaire de professeur, معلّم - مدرّس منصبی - پایه‌سی *mou'allim, muderris mancèbi, pāïèci*, مقام تدریس *maqāmi tedrīs*. — La chaire apostolique, ریم پاپا صندالیه‌سی *rïm pāpā sandālïèci*, t.

Chaise, s. f., siège, اسکمله *iskemlè*, صندالیه *sandālïè*. — Chaise percée, حوروز صندالیه‌سی *havrouz sandālïèci*. — à porteur, تسکره *teskèrè*, سدیه *sèdïa*, t.

Chaland, e, adj. et s., celui qui achète ordinairement, مشتری *muchtèri*, a. — Sorte de bateau plat, ماعونه *mā'ouna*, t.

Chalastique, adj. com., دوای مرخی *dèvāï mourakhkhy*, a.; کوشدیجی *kuchidïdji*, t.

Chalcide, s. m., برنوع کوچک یلان *bir nev'y kutchuk ilān*, t.

Chalcite, s. m., قره بویه *qara boïa*, t.; قلقدیس *qalqadīs*, a.

Chalcographe, s. m., باقریا معدن اوزرنده قازیجی *bāqyr ïā ma'den uzèrindè qāzïdji*, t.

Chalcographie, s. f., باقریا معدن اوزرنده قازیجیلق *bāqyr ïā ma'den uzèrindè qāzïdjïlyq*, t.

Chaldaïque, adj. com., des Chaldéens, کلدانی *keldāni*, pl. a. کلدانیون *keldānioun*.

Chaldée, s. f., la Babylonie, کلدة عراق *keldet 'yrāq*, بلاد الکلدانیین *bilād cl-keldānīn*, a.

Chaldéen, ne, adj. et s., habitant de la Chaldée, کلدانی *keldāni*. — Langue —, لسان کلدانی *liçāni keldāni*, a.-t.

Chale, s. m., شال *chāl*, p. — Châle long de Cachemire, شال کشمیر *chāli kechmīr*, a.-t.; شال لاهوری *chāli lāhori*, p. Voyez, au mot شال *chāl*, le *Dictionn. Turc-Français*.

Chaleur, s. f., اسجاقلق *issidjāqlyq*, اسیجاق *issidjāq* et سجاق

sidjāq, اسّلك - اسّيلمك *iscilik*, t.; حرارت *harāret*, a. — Chaleur naturelle, حرارت طبيعيّه *harārèti thabïïè*, a. — de l'été, ياز اسيلكى *ïāz icyligui*. — étouffante, بوغلمه درجه‌سنده سجاقلق *boghoulma dèrèdjècindè sydjāqlyq*. — tempérée, حرارت معتدله *harārèti mute'dilè*. — Ardeur, كرميّت *guermïiet*, p. — Zèle, غيرت *ghaïret*. — Parler avec chaleur, avec colère, حدّتله - دارغونلغله سويلمك *hiddet ilè*, *dārghounlyghilè seuïlèmek*, حرارت ايله نطق و تكلّم ا *harāret ilè nouthq u tekellum it*. — Dans la chaleur du combat, حميّاى حرب و قتال اثناسنده *houmïiāï harb u'qytāl esnācindè*. — Chaleur, état des animaux en chaleur, اركه قيزغنلق - يلاقيمه *erkèguè qyzghynlyq*, *ïalāqyma*, t.; استحرام *istihrām*. — Cette chienne est en chaleur, بو قانجق اركه قيزغندر *bou qāndjyq erkèguiè qyzghyndur*. — S'abriter sous un arbre durant la grande chaleur du jour, كونشك پك سجاقلغنده بر اغاج التنده صغنمق *gunèchuñ pek sidjāqlyghyndè bir aghādj altindè syghynmaq*.

Chaleureux, se, adj., qui a beaucoup de chaleur, يوركى سجاق *ïurègui sydjāq*, t.; محرور المزاج *mahrour ul-mizādj*, حرارتلو *harāretlu*, a.-t.

Chali, s. m., sorte de camelot, شالى *chāli*. — d'Angora, انكورى شاليسى *engouri chālici*, t.

Chalibé, e, adj., چلكلو *tcheliklu*, t.

Chalit, s. m., bois de lit, كروت *kèrèvet*, t.

Chalon, s. m., sorte de filet, اغريب *aghrib*, t.

Chaloupe, s. f., صندال *sandāl*, كمى صندالى *guèmi sandāli*, چالوپه *tchāloupa*; فلوقه *foulouqa*, t.

Chalumeau, s. m., tuyau de paille, صمان صاپى - چوپى *samān sāpy*, *tcheupy*, ماسوره *māçoura*. — Flûte, قوال *qavāl*, چوبان قوالى *tchobān qavāli*, t.; دودك *duduk*.

Chamade, s. f., ويره نشانى *virè nichāni*, t.; استيمان *istimān*. — Battre la —, امان دلمك *amān dilèmek*, a.-t.

Chamailler, v. n., disputer, غوغا ا *ghavghā it*, vulg. *qavgha*, p.-t. — Se battre confusément, قرقشه ايله دوكشمك *qarqacha ilè deuïuchmek*. — Se Chamailler, v. récip., چكشمك *tchèkichmek*, t.; كشمكش ا *kechmèkech it*, p-t.

Chamaillis, s. m., دوكش *deuïuch*, *deuvuch*; قوغا *qavghā*, t.; نزاع *nizā'*, a.

Chamarré, e, adj., زنجفلو *zindjeflu*, شريتلو *chèrïtlu*, t.

Chamarrer, v. a., زنجفلمك *zindjeflèmek*, شريتلمك *cherïtlèmek*, دوناتمق *donātmaq*, t.

Chamarrure, s. f., galons, dentelles, etc., دونانش *donānich*,

شربت *chirût* et شربد *chèrîd*. — Action de chamarrer, دونانمه *donânma*, t.

Chambellan, s. m., قپوجی باشی *qapoudji bâchi*, t.; حجّاب *hadjjâb*, a.

Chambranle, s. m., pilier de porte, سوا *sivâ*, قپو سواسی *qapou sivâci*. — de cheminée, بر اوجاغك *bir odjâghuñ* ایکی طرفلری *iki tharafleri*, t.

Chambre, s. f., اوطه *odha*. — Chambre à coucher, یتاق اوطه‌سی *iatâq odhaci*. — Grande chambre, بیوك اوطه *buüuk odha*. — Petite chambre, کوچك اوطه *kutchuk odha*, t.; حجرة *hudjret*, a. — Chambre haute, فوقانی اوطه *fevqâni odha*. — Chambre basse, تختانی اوطه *takhtâni odha*. — Chambre à feu, à cheminée, اوجاقلو اوطه *odjâqlu odha*. — à louer, کرایه ویرلور اوطه *kirâïè vîrilur odha*. — Chambre d'un navire, قامره *qâmara*. — Valet de chambre, قفتانجی *qaftândji*, t.; فرّاش *ferrâch*, a. — La Chambre des députés (en France), وکلا و مختاران ملت مجلسی *vukèlâ vè moukhtârâni millet medjlici*. — La Chambre des pairs, اصلزادکان مجلسی *âslzâdèguiân medjlici*. — Ne pas sortir de la chambre, اوطه‌دن چقهامق *odhadan tchyqmâmaq*. — Travailler en chambre, اوطه‌ده ایش ایشلمك *odhada ich ichlèmek*. — Chambre d'une mine, لغم خزینه‌سی *laghoum khazînèci*. — Chambre d'un mortier ou d'un canon, l'endroit où l'on y met la poudre, خزینه *khazînè*, بارود خزینه‌سی *bârout khazînèci*.

Chambrée, s. f., بر اوطه‌ده برابر اوتوران عسکر نفرلری *bir odhada berâber otourân 'asker nèferlèri*. — Chef de chambrée, اوطه باشی *odha bâchi*, t.

Chambrette, s. f., اوطه‌جق *odhadjiq*, کوچك اوطه *kutchuk odha*, t.

Chambrière, s. f., بسلمه *beslèmè*, t.

Chameau, s. m., دوه *dèvè*, t.; جمل *djèmel*, a. — Femelle du chameau, ناقة *nâqat*, vulg. *naqa*. — Poil du chameau, دوه تویی *dèvè tuüu*.

Chamecisse, s. f., plante, خاقسوس *khamâqyçous*, a.

Chamedrys, s. m., plante, خادریوس *khamâdrîous*, کهادریوس *kemâdrîous*, a.

Chamelier, s. m., دوه‌جی *dèvèdji*, t.; ابّال *ebbâl*, a.

Chamelle, s. f. Voy. Chameau.

Chamépitys ou Ivette, s. f., plante, کهافیطوس *kemâfîtous*, a.

Chamois, s. m., طاغ کچیسی *dhâgh kètchîci*, t.

Chamoiser, v. a., طاغ کچیسی دریسی کبی یاپمق *dhâgh kètchici derici guibi iâpmaq*, t.

Chamoiserie, s. f., lieu où l'on prépare les peaux de chamois, طاغ کچیسی دریسی دباغخانه *dhâgh*

kètchîci derîci debbāghkhānè. — Peau de chamois, طاغ كچيسى دريسى *dhāgh kètchîci dèrîci*, t.

Chamoiseur, s. m., طاغ كچيسنك دبّاغى *dhāgh kètchîcinuñ debbāghy*, t.

Champ, s. m., pièce de terre labourable ou labourée, تارلا *tārlā*, چفت *tchift*. — Champ cultivé, مزرع *mezra'*, pl. مزارع *mèzāry*. — de terre inculte, محصول ويرمز تارلا *mahsoul vîrmez tārlā*. — Une pièce de terre, بر طوپى زمين *bir thopou zemîn*, t.-p. — Fond sur lequel on peint ou grave, زمين *zemîn*. — Champ de combat, ميدان *meïdān*. — de bataille, جنك ميدانى *djenk meïdāni*, معركه *m'arèkè*, a. — Espace, ير *ïer*, آچق ميدان *âtchyq meïdān*. — En plein champ, آچق اوه‌ده *atchyq ovada*. — Étendue qu'embrasse une lunette d'approche, بر دوربينك مداى نظارتى *bir dourbinuñ mèdāï nezārèti*. — Sujet, matière, مادّه *māddè*, ميدان *meïdān*. — Sur-le-champ, adv., اوساعت *o sa'āt*, همان *hemān*, p.-t.; درحال *der hāl*, p.-a. — A tout bout de champ, adv., ايكيده برده *ikidè birdè*, هرزمان *her zèmān*. — Mettre de champ, poser de champ, c'est-à-dire, sur le côté le moins large, بر نسنه‌يى اك دارى اولان يوزى اوزره قومق *bir nesnèï eñ dāri olān ïuzu uzrè qomaq*, t. — Les champs, la campagne, كوى *keuï*, قير *qyr*, t.; صحرا *sahrā*. — Maison des champs, قير اوى *qyr èvi*.

Champeaux, s. m., چاير *tchāïr*, چايرلق *tchāïrlyq*, t.

Champêtre, adj. com., صحرايى *sahrāïi*, a.; يبانى *ïabāni*. — Maison, قير اوى *qyr èvi*.

Champignon, s. m., ordinaire, منطر *manthar*, منتر *menter*, منتار *mantār*. — Bon à manger, ينلان منطر *ïènilān manthar*. — Vénéneux, زهرلو منطر *zèhirlu manthar*, دلوجه منتار *deludjè mantār*. — Ragoût aux champignons, منتار يخنيسى *mantār ïakhnîci*. — Qui pousse sur l'écorce des arbres, اغاج منطرى *aghādj manthari*, t.

Champion, s. m., صواشجى *savāchdji*, كورشچى *gurechtchi*, پهلوان *pehluwān*, p. — Défenseur, باردمجى *ïārdumdji*, t.; حفظ ايديجى *hyfz idîdji*, a.-t.; حامى *hāmi*, a.

Chance, s. f., fortune, sort, بخت حالى *bakht hāli*, قسمت *qysmet*, طالع *thāly'*. — Je n'ai pas de chance, طالعم يوقدر *thāly'im ïoqtur*. — Chance, jeu de dés, زار اويونى *zār oïouni*. — Je veux courir la chance, بختمى كورمك استرم *bakhtymi gueurmek istèrum*. — Chance pour bonheur, اوغور *oghour*, t.; بخت *bakht*, يمن بخت *ïumni bakht*. — Mauvaise chance, disgrâce, malheur, بختسزلك *bakhtsyzlyk*.

Chancelant, e, adj., qui chan-

celle, اورچه صارصلان *sarsylān, ortcha podja*. — Sans stabilité, ناپایدار *nāpāïdār*, p.; بی بقا *bi baqā*, a. — Irrésolu, قرارسز *qarārsyz*, متردد *mutèreddid*, a. — Mal assuré, تملسز *tèmelsyz*, a.-t.

Chanceler, v. a., n'être pas ferme sur ses pieds, سندرمك *sindèrmek*, صارصلمق *sārsylmaq*, سورچمك *surtchmek*. — en chemin, اورچه پوجه یوریمك *ortcha podja ïurumek*. — Hésiter, متردد او *mutèreddid ol*, a.-t. — Chanceler en parlant des choses comme des personnes, قرارسز او *qarārsyz ol*, تملسز او *tèmelsyz ol*, a.-t.

Chancelier, s. m., d'un consulat, قانچلیار *qāntchèlïār*. — d'état, dépositaire du sceau, مهردار *muhurdār*, p. — Secrétaire du conseil, دیوان افندیسی *dïwān efendici*, a.-t.

Chancellerie, s. f., مهردار قلمی *muhurdār qalèmi*, کتابخانه *koutlābkhānè*, a.-p. — Bureau de —, قلم *qalem*, pl. a. اقلام *aqlām*. — Frais de chancellerie, ou de bureau, قلم مصرفی *qalem masrafi*, a.-t.; قلمیه *qalèmïïè*, a.

Chanceux, se, adj., heureux, fortuné, بختلو *bakhtlu*, نصیبلو *nacyblu*. — Qui n'est pas chanceux, نصیبسز *nacybsyz*. — Chanceux, soumis aux chances, شبهه لو *chubhèlu*, a.-t.

Chanci, e, adj., کوفلنمش *kuflenmich*, t.

Chancir, v. n., کوفلنمك *kuflenmek*, باغلمق کوف *kuf bāghlamaq*, t.

Chancissure, s. f., کوف *kuf*, t.

Chancre, ulcère, s. m., آکله *ākilè*, شیر پنجه *chïri pentchè*, p.; تاکوله *takiulè*, a. — Élevure qu'une fièvre ardente produit sur la langue, les lèvres, le palais, اوچوق *outchouq*, t.; عقبول *'aqboul*, عقبله *aqbèlè*, pl. a. عقابیل *'aqābïl*.

Chancreux, se, adj., آکله لو *ākilèlu*, پنرجه لو *ïanardjèlu*, t.; تاکولی *tākeuli*, a.; خوره ناك *khoranāk*, p. — Ulcère chancreux, قرحهٔ آکلیّه *qourhaï ākïlïïè*, a.

Chandeleur, s. f., fête catholique de la Purification de la Vierge, تطهیر حضرت مریم یورتیسی *thathhïri hazrèti merïem ïortouçou*, t.

Chandelier, s. m., qui fait ou vend de la chandelle, موملجی *moumdjï*. — Flambeau, شمعدان *cham'dān*, a.-p.

Chandelle, s. f., موم *moum*, یاغ مومی *ïāgh moumi*. — de cire, بال مومی *bāl moumi*. — Allumer la —, مومی یاقمق *moumi ïaqmaq*. — Moucher la —, مومك فتیلنی آلمق *moumuñ fitilini ālmaq*. — Éteindre la —, مومی سوندرمك *moumi seundurmek*. — Souffler la —, مومی پوفلمك *moumi puflèmek*. — Travailler à la —, مومده ایش ایشلمك *moumda ich ichlèmek*.

Chandelle, s. f., bois jaune des Antilles, بقم اصفر *baqqami asfer*, a.

Chanfrein, s. m., آت باشينك اوكى *ât bâchînuñ euñu*, آتك آلنى *âtuñ âlini*, t.

Change, s. m., troc, دكش *deïich*, ترانپه *trânpa*, t.; مبادله *mubâdèlè*. — Lettre de change, پوليچه *polîtcha*. — Change, droit du banquier pour ses traites, پوليچه عوايدى *politcha 'avâïdi*, معامله *mou'âmèlè*, a. — Profession de banquier, صرّافلق *sarrâflyq*, پوليچه جيلق *polîtcha-djîlyq*. — Bureau de change, صرّاف دكانى *sarrâf dukkiâni*, a.-t.; صرّاف يرى *sarrâf ïèri*. — L'intérêt de l'argent qu'on prête selon le cours du change, باش *bâch*, اقچه باشى *aqtchè bâchi*. — Donner le change, الداتمق *aldâtmaq*. — Prendre le —, الدنمق *aldânmaq*. ياكلمق *ïânilmaq*, t.

Changeant, e, adj., variable, qui change aisément, بر قرار دكل *ber qarâr dèïl*, t.; بى قرار *bi qarâr*, متلوّن *mutèlevvin*, a.; درلو درلو دونيجى *turlu turlu deunidji*. — Esprit changeant, رأى كثير التلوّن *reï kècîr uttèlevvun*, a.

Changement, s. m., دكش *deïch*, دكشترش *deïchturich*, دكشمه *deïchmè*, t.; تغيّر *tèghaïur*, تبدّل *tèbeddul*; تبدّلات *tèbeddulât*. — continuel, تبدّل دائمى *tèbedduli dâïmi*. — de saison, تبدّل موسم *tèbedduli mevsim*, a.

Changé, e, adj., دكشلمش *deïchilmich*, ديكر كونه اولمش *dîguier guiounè olmuch*, دكشمش *deïchmich*, t.; متبدّل *mutèbeddel*. — Altéré, متغيّر *mutèghaïir*, a.; صولمش *solmuch*. — Changé en, متبدّل اولمش *mutèbeddel olmuch*, a.-t.

Changer, v. a. et n., دكشترمك *deïchturmek*, t.; تبديل ا *tebdîl it*, دكشمك *deïchmek*. — Troquer, دكش ا *deïch it*, ترانپه ا *trânp it*. — Faire changer une chose en une autre, convertir en, دوندرمك *deundurmek*, تبديل ا *tebdîl it*. — Faire changer quelqu'un d'avis, تدبيرندن دوندرمك *tedbîrinden deundurmek*. — Changer l'inimitié en amitié, دوشمنلكى دوستلغه دوندرمك *duchmenligui dostlygha deundurmek*. — Changer de chemise, كوملك دكشترمك *gueumlek deïchturmek*. — de logis, قوناق دكشترمك *qonâq deïchturmek*. — de résolution, تبديل نيّت ا *tebdîli nïiet it*. — Changer de la monnaie, اقچه يى بوزمق *aqtchèïi bozmaq*. — Se changer, دكشمك *deïchmek*, t.; دكشترلمك *deïchturilmek*, تبديل اولنمق *tebdîl olounmaq*, a.-t. — Changer de visage, چهره دكشترمك بوزلمق *tchehrè deïchturmek*, *bozoulmaq*. — N'être plus le même, باشقه او *bâchqa ol*; متغيّر او *moutèghaïir ol*. — Le vent changea, روزكار دكشدى *rouzguïâr deïchti*.

Changeur, s. m., صرّاف *sarrâf*, a.

Chanoine, esse, s., راهب قانونی *rāhibi qānouni*, a.

Chanson, s. f., ترکی *turku*. — nouvelle, یکی چیقمش ترکی *ïèñi tchyqmich turku*. — à boire, عشرت بستهسی *'ychret bestèci*, a.-p.-t.

Chansonner, v. a., بر کمسنهیی ترکی ایله استهزا ا *bir kimesnèï turku ilè istihzā it*, یرهجك ترکی یاپمق *ïèrèdjek turku ïāpmaq*, t.

Chansonnette, s. f., ترکیجك *turkudjik*, شرقی *charqy*, t.

Chansonnier, s. m., faiseur de chansons, ترکی مصنفی *turku mouçannifi*, ترکی یاپان *turku iāpān*. — Recueil de chansons, ترکی مجموعهسی *turku medjmou'aci*, t.-a.

Chant, s. m., ایرلایش *irlāïch*, ایر *ir*, ازکی *ezgui*, t.; غناء *ghynâe*, نغمه *naghma*, لحن *lahn*, a. — Chant harmonieux, آهنکلو صدا *âhenklu sèdā*, لحن موزون *lahni mevzoun*, — triste, لحن حزین *lahni hazîn*. — pastoral, چوبان ازکیسی *tchobān ezguïci*. — nuptial, سرود عروسی *suroudi 'arouci*. — des oiseaux, قوش اوتمهسی - اوتشی *qouch eutmèci, eutuchi*. — Cri du coq, خروس سسی *khoros sècy*. — Le lever du jour, خروس اوتهجك زمانی *khoros eutèdjek zèmāni*. — Chant d'église, ترنم *tèrennum*, تلاوت *tilāvet*. — Annonce des prières dans les mosquées, ادان *èzān*, a.

Chantant, e, adj., facile à chanter, ایرلامسی قولای *irlāmaci qolāï*, t.; یغنی *ïoughanni*, a.

Chanteau, s. m., gros morceau de pain, ایری اکمك پارچهسی *iri ekmek pārtchaci*. — Dernière pièce du fond d'un tonneau, بر فوچینك دیبی *bir foutchounuñ dibi*, t.

Chantepleure, s. f., sorte d'entonnoir, قفسلی خونی *qafesli khouni*. — Fente pratiquée dans les murs pour l'écoulement des eaux, دیوار دیبنده کی صو اقهجق دلك *divār dibindè ki sou aqadjaq dèlik*.

Chanter, v. a., ایرلمق - ایرلامق *irlāmaq*, ترکی چاغرمق - سویلمك *turku tchāghyrmaq, seuïlèmek*. — En parlant des oiseaux, اوتمك *eutmek*. — Chanter dans les églises, تغنی ا *tèghanni it*, ترنم *tèrennum it*, a.-t. — Chanter, parlant du coq, خروس اوتمك *khoros eutmek*. — Louer, مدح ا *medh it*. — En parlant des prières, اوقومق *oqoumaq*, تلاوت ا *tilāvet it*. — Réciter ou lire d'une manière peu naturelle, مقام اوقور کبی سویلمك *maqam oqourguibi seuïlèmek*, a.-t.

Chanterelle, s. f., corde d'instrument de musique, سازك اینجه کرشی - تلی *sāzuñ indjè kirichi, tèli*, t. — Oiseau qui sert à appeler les autres, چاغرغان قوش *tchāghyrghān qouch*. — Sorte de champignon, بر نوع منتار *bir nev'y mantār*, t.

Chanteur, se, s., خوانندهٔ *khānendè*, p.; ایرلایجی *irlāïdji*,

ترکی اوقوبجی *turku oqoüdji*, t.

Chantier, s. m., de bois, اودون *odoun meïdāni*, کراسته میدانی *kèrāstè meïdāni*, اودون یری *odoun ïèri*. — Amas de bois, اودون یغنی *odoun ïghyni*. — de construction pour les vaisseaux, ترسانه *tersānè*. — Pièce de bois servant de support, قزاق *qyzāq*. — Ce mot désigne également la cale et le chantier de construction des vaisseaux; ex. : Il y a six vaisseaux sur chantier, قزاقلرنك التی کمی واردر *qyzāqla alti guèmi vārdur*. — Atelier de charpenterie, کراسته کارخانه‌سی *kèrāstè kiārkhānèci*. — Pièce de bois sur quoi on pose les tonneaux, فوچی کروبدی *foutchou kèrèvidi*. — On dit d'un ouvrage entrain, qu'il est sur chantier, هنوز دستگاهدر *hènouz destiguiātè dur*.

Chantre, s. m., خوانندك *khānèndè*, p.; ازکیلو دعا اوقوبجی *ezguilu dou'ā oqoüdji*. — de mosquée, باش مؤذن *bāch muezzin*, a. — Poète, شاعر *chā'ir*, pl. a. شعرا *chou'arā*.

Chanvre, s. m., کنوبر *kènèvïr*, کندر *kendir*. — Graine de chanvre, chènevis, کنوبر تخمی ـ دانه‌سی *kènèvir tokhoumi, dānèci*. — Chanvre bâtard, یابان کندری *ïabān kendiri*. — Toile de —, کندر بزی *kendir bèzi*, t.

Chaos, s. m., هرج مرج *herdj merdj*, قارش مورش *qārich mourich*, انا بابا کونی *anā bābā gùni*, هیولا *hèïoulā*. — Au fig., confusion, قارشقلق نظامسزلق *qārichqlyq, nizāmsyzlyq*, a.-t.

Chape, s. f., large vêtement, غفارت *ghafāret*, غفاره *ghaffāre*. — Couvercle d'un alambic, انبیق قپاغی *ambïq qapāghy*. — Partie d'une boucle qui tient au soulier ou à la ceinture, توقه حلقه‌سی *toqa halqaci*, t.

Chapeau, s. m., شپقه *chapqa*. — de castor, قوندوز دریسندن مصنوع شپقه *qondouz dèricinden masnou' chapqa*. — Oter son —, شپقه‌سنی چیقارمق *chapqācini tchiqārmaq*.

Chapelain, s. m., قایم امام *qāïm imām*, a.

Chapeler, v. a., ôter la superficie de la croûte, اکمکك اوستی قپوغنی چیقارمق *ekmègun ust qapoughyni tchiqārmaq*, t.

Chapelet, s. m., grains enfilés, تسبیح *tesbïh*. — de corail, مرجان تسبیح *merdjān tesbïh*. — Tourner le chapelet dans les mains, تسبیح چورمك *tesbïh tchèvïrmek*. — Défiler son chapelet, dire tout ce que l'on sait, بیلدیکنی سویلمك *bildiguini seuïlèmek*. — Chapelet, machine à élever les eaux, صو طولابی *sou dholābi*. — Pustules, élevures qui viennent autour du front, دمی فاسد چیبانلری *dèmi fācid tchibānlèri*, a.-t.

Chapelier, s. m., شپقه‌جی *chapqadji*, t.

Chapelle, s. f., petite église, كوچك كليسا *kutchuk kèlîçā.* — Petite mosquée, مسجد *mesdjid*, a. — Endroit d'une église, d'une maison où l'on dit la messe, محراب *myhrāb*, pl. a. محاريب *mehārib*, نماز يرى *namāz ïèri.* — La chapelle de la Vierge, محراب شريف حضرت مريم *myhrābi chèrîfi hazrèti meriem.*

Chapelure, s. f., croûte ôtée, اتمكدن چيقارلمش قبوغك اوفاغى *etmekten tchîqārilmich qaboughuñ oufāghy*, t.

Chaperon, s. m., sorte de coiffure, جار *djār*, تاقيه *tāqya.* — Le haut d'un mur, بر ديوارك اوستى *bir divāruñ ustu*, صچاق *satchāq.* — Coiffe de cuir dont on couvre la tête des oiseaux de proie, پچه *pètchè*, t.

Chaperonner, v. a., un oiseau de proie, بر چاقرك باشنى اورتمك *bir tchāqyruñ bāchini eurtmek*, پچه لمك *petchèlèmek.* — une muraille, ديوارى صچاق ايله اورتمك *divāri satchāq ilè eurtmek*, t.

Chaperonnière, s. f., plante, دوه طبانى *dèvè thabāni*, ساچ اوتى *sātch oty*, t.

Chapiteau, s. m., la partie du haut d'une colonne, درك اوستى *dîrek ustu*, ديرگلك تپه سى *dirèglik tèpèsi.* — Corniches ou autres couronnemens, چاتمه تپه لك *tchātma tèpèlik*, t.

Chapitre, s. m., division d'un livre, باب *bāb*, pl. ابواب *ebwāb*, a.; فصل *fasl*, a. — du Coran, سورة *souret*, a. — Assemblée de religieux, كشيش انجمنى *kèchîch endjumèni.* — Matière, ماده *māddè*, بحث *bahs*, pl. ابحاث *ebhās*, a.; صدد *sadd.* — Sur ce chapitre, touchant cette affaire, بو ماده ده *bou māddèdè.* Comme nous en sommes sur ce chapitre, چونكه بو بحثه كلدك *tchunki bou bahsè gueldük.* — Le chapitre des revenus et des dépenses, واردات و مصروفات فصلى *vāridātu māsrouſāt fasly.* — Chapitre, corps des chanoines d'une église, زمرهٔ روحبانى كليسا *zumrèï rouhbāni kèlîça.* — Il a voix au chapitre, سموع الكلامدر *mesmou' ul-kelam dur.* — Il ne l'a pas, سموع الكلام دكلدر *mesmou' ul-kelām dèildur.*

Chapitré, adj., ازارلنمش *azārlanmich*, t.; معاتب *mou'ātib*, a.

Chapitrer, v. a., ازارلمق *azārlamaq*, t.; عتاب ا *'ytāb it*, a.-t.

Chapon, s. m., coq châtré, ابلق *iblyq*, vulg. املیق *imlyq*, t.

Chaponneau, s. m., ابلجق *iblidjiq*, املجق *imlidjyq*, t.

Chaponner, v. a., ابلق ا *iblyq it*, انكلمك *eniklèmek*, املیقلمك *emlyqlèmek*, t.

Chaque, a. com., هر *her.* — Chaque mois, هر آيلك *her aïdè.* — Chaque homme, هر آدم *her âdem* ou هر بر آدم *her bir âdem*, هر كس

her kes. — Chaque fois que, هر بارکه *her bār ki.*

Char, s. m., قدیم الایام استعمال اولنان عربه *qadīm ul-eïāmdè ist'ymāl olounān 'araba*, a.-t.

Charade, s. f., بر نوع لغز معمّا *bir nev'y laghaz, mou'ammā*, کلمه یی بوله رق چیقان بیلمه جه *kelimëï boularaq tchyqan bīlmè-djè*, t.

Charançon, s. m., تخل یتسی *takhyl biti*, t.

Charbon, s. m., à brûler, کمور *keumur*, اغاج کومری *aghādj keumuri*. — de terre, یر کومری *ïer keumuri*. — Charbon ardent, braise, آتش قوری *ātech qory*. — Tumeur pestilentielle, خیارجق *khyārdjyq*, جمره *djumrè*, حمرة *houmret*. — Maladie des blés, بغدای چورکلکی *boghdāï tcheuruklighy*. Voy. Nielle.

Charbonné, e, adj., کمور ایله قره لتمش *keumur ilè qaralanmich*, t.

Charbonnée, s. f., کل بصدی *kul basty*, t.

Charbonner, v. a., noircir avec du charbon, کمور ایله قره لمق *kumur ilè qaralamaq*, کمورلتمک *keumurletmek*. — Peindre grossièrement, قباصپا قره لمق *qabā sapā qaralamaq*, t.

Charbonnier, s. m., qui vend ou porte du charbon, کمورجی *kumurdji*. — Magasin de charbon, کمورلق *kumurlyq*, t.

Charbonnière, s. f., endroit où on fait le charbon, کمور اوجاغی *keumur odjāghy*, کمور کارخانه سی *keumur kiārkhānèci*, t.

Charbouiller. Voy. Nieller.

Charcuter, v. a., tailler malproprement la viande, طوغرامق *dhoghrāmaq*, تکه تکه طوغرامق *tèkè tèkè dhoghramaq*, t.

Charcuterie, s. f., لحم خنزیر تجارتی *lahmi khynzīr tidjārètī*, a.-t. — Boutique de charcuterie, دوکز قصابی دکانی *doñouz qassābi dukkiāni*, t.

Charcutier, e, s., دوکز قصابی *doñouz qassābi*, t.

Chardon, s. m., plante, دکنلو اوت *dikenlu ot*, دکن *diken*, t.; شوک *chevk*, a. — béni, مبارک دکن *mubārek diken*, چاقردکنی *tchaqyr dikèni*. — de Notre-Dame, پیغمبر دکنی *peïghamber dikèni*. — argentin, کومش دکنی *gumuch dikèni*. — à cent têtes, یوز باشلو دکن *ïuz bāchlu diken*. — étoilé ou chausse-trappe, دمر دکنی *dèmir dikèni*, t. — à foulon ou à carder la laine ou le drap, دوه دکنی *dèvè dikèni*, t.

Chardonneret, s. m., petit oiseau, سقا قوشی *saqā qouchi*, t.

Chardonnette, s. f., espèce d'artichaut sauvage, بر نوع یبان انکیناری *bir nev'y ïabān enguināri*, t.

Charge, s. f., fardeau, یوک *ïuk*, t.; بار *bār*, p.; حمل *haml*,

pl. a. احمال *ahmāl*. — pesante, آغر يوك *agher ïuk*. — légère, حمل خفيف *hamli khafïf*. — que peut porter une personne, un animal, كوتورله بيله جك يوك *gueuturilè bilèdjek ïuk*. — d'un animal, حيوان يوكى *haïvān ïuki*. — d'un navire, voy. CHARGEMENT. — dépense, خرج *khardj*, مصرف *masraf*. — Poids résultant des dépenses, مصرف يوكى *masraf ïuku*, t.; موننت *mounet*. — Cahier des charges, مصارف قائيه سى *meçārif qāïmèci*. — Être à charge à quelqu'un, بر كيمسنه يه بار اول *bir kimsenèiè bār ol*, ثقلت ويرمك *syqlet vïrmek*. — Imposition, ويرگو *vïrgu*, تكليف *teklïf*, plur. تكاليف *tekiālïf*. — Dignités, fonctions, office, منصب *mansyb*, *mansoub*, pl. مناصب *menācyb*, پايه *pāïè*. — Les émolumens d'une charge, بر منصبك عوائداتي *bir mancybuñ 'avā'ydātï*. — Être en charge, en place, منصبده اول *mancouptè ol*. — S'acquitter des devoirs de sa charge, مقتضاى منصبنى اجرا ايتمك *mouqtèzāi mancybini idjrā it*. — Se démettre de sa charge, منصبدن استيفا ايتمك *mancybinden istïfā it*, استيفاسنى ويرمك *istïfācini vïrmek*. — Charge, commission, مأموريت *mèemourïet*. — Attaque, يورش *ïuruch*, حمله *hamlè*. — Ce qu'on met dans une arme à feu, طوپ — تفنگ فشكى *thop*, *tufenk fichè-gui*. — Choc des combattans, صدمت صفين *sadèmèti safeïn*, a.; — A la charge de, بو شرطله كه *bou charth ilè ki*. — Indice contre un accusé, تهمت علامتى *teuhmet 'alāmètï*. — Témoin à charge, تهمتى اثبات ايدن شاهد *teuhmèti isbāt iden chāhid*. — Exagération dans la description ou dans un tableau, مبالغه *mubālagha*, a.

CHARGEMENT, s. m., cargaison d'un vaisseau, گمى يوكى — حمولهسى *guèmi ïuki*, *hamouleci*, كمينك يوكى *guèmīnuñ ïuky*, t.

CHARGÉ, E, adj., يوكلنمش *ïuklenmich*, يوكلو *ïuklu*, t.; محمول *mahmoul*, a. — d'années, ياشلو *iāchlu*, اختيار *'ikhtiār*, t. — de péchés, كناهكار *gunāhkiār*. — de dettes, بورجى چوق *bourdjou tchoq*, t. — Temps chargé, بولوتلو هوا *bouloutlu havā*. — Couleur chargée, كسكين رنك *keskïn renk*. — Chargé d'affaires, représentant d'une puissance, مصاحبتكذار *maslahatguzār*. — Représentant d'un particulier, قپوكتخداسى *qapou ketkhoudāci*, t.-p.; وكيل *vekïl*, a.

CHARGER, v. a., mettre un fardeau sur, يوكلتمك *ïukletmek*, يوك تحميل ايتمك *ïuk ourmaq*, *tahmīl it*. — Peser sur, آغرلشترمق *āghyrlachturmaq*. — Peser sur l'estomac, معده يه آغرلق كتورمك *my'dèiè āghyrlyq guèturmek*. — Une arme à feu, طولدرمق *dhol-*

durmaq. — Une chose, مبالغه ا *mubālègha it.* — d'impôts, ویرکو چوغالتمق *vîrgu tchoghāltmaq.* — Sa mémoire, فکری یورلتمق *fikri ïoroultmaq*, خاطره یرلشترمک *khathyrè ïerlechturmek.* — L'ennemi, exécuter une charge, یوریش ا *ïurich it*, دشمن اوزرینه حمله هجوم ا صالمق *duchmen uzèrînè hamlè, hudjoum it, sālmaq.* — de coups, battre quelqu'un avec excès, طیاق بصمق *dhaïāq basmaq.* — quelqu'un, lui recommander quelque chose, اصمرلمق *ismarlamaq*, سپارش - حواله ا *sipārich, havālè it*, a.-p.-t. — une pipe, بر چبوغی طولدرمق *bir tchiouboughy dholdurmaq.* — un navire, بر کمی یی یوکلتمک *bir guèmïi ïukletmek.* — Accuser quelqu'un, صوچلامق *soutchlāmaq*, تهمت یوکلتمک *teuhmet ïukletmek.* — Se charger, se mettre un fardeau, یوکلنمک *ïuklenmek.* — Prendre sur soi, s'engager à quelque chose, بوینینه آلمق *boïninè âlmaq*, t.; التزام ا *iltizām it*, عهده سنه آلمق *'ouhtècinè âlmaq*, در عهده ا *der 'ouhtè it*, a.-p.-t.; اوزرینه آلمق *uzèrînè âlmaq.* — Je ne puis me charger de cette affaire, بو ماده یی اوزریمه آلمم *bou maddèï uzèrimè âlamam.* — Prendre le soin de quelque chose, کورمک *gueurmek*, ایش کورمک *ich gueurmek.* — Se charger de la dépense de quelqu'un, بر کمسنه نک خرجنی کورمک *bir kimesnènuñ khardjini gueurmek*, t.-a.

Chargeur, s. m., qui charge, یوکلدیجی *ïuklèdîdji.* — Propriétaire d'une cargaison, بر کمی حموله سنک صاحبی *bir guèmi hamoulècinuñ sāhibi*, a.-t.

Chariot, s. m., voiture, عربه *'araba*, درت تکرلکلو یوک عربه سی *dort tekerleklu ïuk 'arabaci.* — de bagage, حموله عربه سی *hamoulè arabaci.* — Chariot d'artillerie, طوب و مهمّات عربه لری *thop vè muhimmāt arabalèri.* — de vivres, ذخیره عربه لری *zakhirè arabalèri.* — d'enfant, چوجق عربه سی *tchodjouq 'arabaci*, t. — constellation boréale ou la Petite-Ourse, کوچک یدیکر *kutchuk ïediguier.* Voy. Ourse.

Charitable, adj., compatissant, مرحمتلو *merhametlu*, a.-t.; ایولک ایشلیجی *eïulik ichlèïdji.* — Envers les pauvres, صدقه ویریجی *sadaqa vîrîdji*, صدقه سی چوق *sadaqaci tchoq*, a.-t.; متصدّق *moutècaddyq.* — Qui part de la charité, ثوابلو *sevāblu*, حبّی *houbbi*, a. — Conseil —, نصیحت ثواب آمیز *nacyhati savāb âmîz.* — Avis —, رأی قرین الثّواب *rèï qarîn ussavāb*, a.

Charitablement, adv., avec charité, مرحمتله *merhamètilè*, محبّتله *mouhabbet ilè*, الله ایچون *allah itchoun*, a.-t.

CHARITÉ, s. f., amour suprême de Dieu, تكرى يه كوكل باغلمه *tañrìè gueuñul bāghlama*, t.; عشق الهى *'ychqy ilahy*, a. — Amour de son prochain, ايل محبتى *il mouhabbèti*, محبّت *mouhabbet*. — Avoir de la charité pour son prochain, قرين حقنه رضاء لله محبّت ايت *qarîn haqqyna rizāen lillah mouhabbet it*. — Compassion, مرحمت *merhamet*. — Aumône, صدقه *sadaqa*, a. — Faire des charités, صدقه ويرمك *sadaqa vîrmek*. — Demander la charité, صدقه استمك *sadaqa istèmek*, دلنمك *dilenmek*. — La charité, l'hôpital où l'on reçoit les malades pauvres, فقرا خسته خانه‌سى *fouqarā khasta khānèci*, a.-t.

CHARIVARI, s. m., bruit confus, كورلتى - پاتردى پاطردى *pāturdy - gueurultu*, شهاته *chamāta*, t. — خرشفه *kharchafa*, a. — Querelle, قوغا *qavghā*, t.

CHARLATAN, s. m., en parlant d'un mauvais médecin, حكيملك لافنى ايدن *hekīmlik lāfini iden*. — Bavard qui cherche à en imposer, لافزن *lāfzen*, usit. *lafazan*, اينه‌جى *ainadji*, t.

CHARLATANERIE, s. f., لافزنلق *lāfazanlyq*, t.

CHARLATANISME, s. m., لافزن مشربى - خوئى *lafazan mechrèbi, khouïi*, لاف وكذاف *lāf uguzāf*, a.-t.

CHARMANT, E, adj., بغايت كوكل مقبول *bèghāïet maqboul*, قاپيجى *guñul qāpīdji*, a.-t.; لطيف *lathyf*, a.; دلبر *dilber*, دل ربا *dil roubā*, p. Voy. RAVISSANT.

CHARME, s. m., arbre, اق اغاج *aq aghādj*, كولكن اغاجى *gulguen aghādji*, كولكن *gulguen*, t.

CHARME, s. m., enchantement, كوز باغيجيلق افسون *efsoun*, *gueuz baghydjylyq*, t. — Faire un —, سحر ايت *syhyr it*. — Lever, détruire un —, رفع سحر ايت *ref'y syhyr it*. — Attrait, كوزللك *guzellik*, t.; لطافه *lethāfet*, a.; جذبه *djezbè*, جاذبة *djāzibet*, قوّت جاذبه *qouvèti djāzibè*, a.

CHARMER, v. a., produire un effet extraordinaire par charme, سحر ايت *syhyr it*, a.-t. — Plaire, ravir, زياده‌سيله مقبوله كچمك *ziādècīlè maqboulè guetchmek*, كوكلى قاپمق *gueuñuli qāpmaq*. — Être charmé, se réjouir, بكنمك *bèïenmek*, t.; حظ ايت *hazz it*, a.-t.

CHARMOIE, s. f., كولكنلك *gulguenlik*, t.

CHARPENTAIRE, s. f., plante, دكز صوغان اوتى *deñyz soghān oty*, t.

CHARNEL, ELLE, adj., sensuel, نفسانى جسمانى *nefsānī, djesmānii*. — Plaisir —, لذت جسمانيه *lezzèti djesmāniïè*. — Désir —, شهوت *chehvet*. — Com-

merce —, جماع *djimā'*, a. — Voluptueux, شهوته مائل *chehvètè māïl*, a.-t.

Charnellement, adv., شهوتله *chehvet ilè*, a.-t.; من جهت الجسمانيه *min djehetil-djesmaniïè*, a.

Charneux, euse, adj., اتلو *etlu*, t.; لحمى *lahmii*, a.

Charnier, s. m., lieu où l'on garde les viandes, توزلو ات دولابى *touzlu et dolābî*, t. — Lieu où sont les os des morts, مزارلقده ميت كموكلرينك يرى *mezārlyqta meït guïemuklerînuñ ïèri*, t.

Charnière, s. f., pièces de métal enclavées et mobiles, بندكشه *bendekchè*, رزه *rèzè*, t.; قلاب *qollāb*, زر *zerr*, a.

Charnu, e, adj., اتى چوق *èti tchoq*, t.; كثير اللحم *kecîr ul-lahm*, ملحم *mulahham*, a. — Corps —, اتلو كوده *etlu gueuvdè*, t.; بدن لحيم *bèdèni lāhîm*. — En parlant des fruits, on dit des abricots bien charnus, كثير اللحم قايسى *kecîr ul-lahm qāïci*, t.

Charnure, s. f., parties charnues, اتلولك *etlulik*, اتلر *etler*, t.; لحم *lahm*, لحامة *lahāmet*. — Ferme, لحامت قويه *lahāmeti qaviïè*, a. — molle, كوشك اتلولك *guevchek etlulik*, t.

Charogne, s. f., cadavre de bête, لاشه *lāchè*, لش *lech*, جيفة *djîfè*, pl. a. جياف *djîāf*.

Charpente, s. f., pièces de bois de construction, كراسته *kèrāstè*. — Bois de —, كراسته‌لك اغاج *kèrāstèlik aghādj*. — Charpente de bois de chêne, ميشه اغاجى كراسته‌سى *mîchè aghādji kerāstèci*. — Ouvrage de —, دولكر ايشى *dulguer ichi*. — Au fig., structure, ياپو *ïāpou*, تركيب *terkîb*, بنيه *bunïè*. — du corps, sa structure, كوده‌نك كراسته‌سى - ياپوسى *guevdènuñ kèrāstèci*, *ïāpoucy*, t.; تركيب بدن *terkibi bèden*, a.

Charpenter, v. a., travailler le bois, كراسته ايشلمك - دوزمك *kerāstè ichlèmek*, *duzmek*, دولكرلك ا *dulguerlik it*. — Couper, tailler, taillader, طوغرامق - دوغرامق *dhoghrāmaq*, تكه تكه طوغرامق *tekiè tekiè dhoghrāmaq*, t.

Charpenterie, s. f., art du charpentier, دولكرلك *dulguerlik*. — Son ouvrage même, دولكر ايشى *dulguer ichi*. — La charpente, كراسته كروتى - كرويدى *kerāstè kerèvèti*, *kerèvidi*.

Charpentier, s. f., دولكر *dulguer*, t.; نجار *neddjār*, a. — Maître —, دولكر باشى *dulguer bāchi*, t.

Charpie, s. f., filament de linge usé, تفتيك *teftîk*, t. — Faire de la —, تفتيك ياپمق *teftîk ïāpmaq*. — Viande réduite en charpie, تفتيكلنمش ات *teftîklenmich ét*.

Charretée, s. f., بر عربه طولوسى

bir 'araba dholouçou. — Une demi-charretée, عربه طولوسی نصف *nyṣf 'araba dholouçou*, t.

Charretier, ère, s., qui conduit une charrette, عربه‌جی *'arabadji.* — Celui qui mène une charrue, صپان سوریجی *sapān suridji*, t.

Charretière, adj. fém., se dit uniquement en parlant d'une porte, d'une voie de voiture. Porte —, عربه قپوسی *'araba qapouçou*, عربه کچر قپو *'araba gaetcher qapou.* — Voie charretière, عربه یولی *'araba ïolou.*

Charrette, s. f., عربه *'araba*, یوک عربه‌سی *ïuk 'arabaci*, t.; ایکی تکرلکلو عربه *iki tèkerleklu 'araba*, t.

Charriage, s. m., action de charrier, یوکلتمه *ïukletmè.* — Salaire du voiturier, عربه‌جینك اجرتی *'arabadjinuñ eudjrèti*, t.

Charrier, v. a., transporter en voiture, عربه ایله کتورمك *'araba ilè guèturmek*, طاشیمق *thāchímaq.* — Porter des glaçons, en parlant des rivières, بوز پارچه‌لری اقتمق *boz partchalèri aqytmaq*, طاشیمق *thāchymaq.* — La rivière charrie des glaçons, نهر صو ایله براپر بوز پارچه‌لری آقیور *nehr souïlè bèrāber boz partchalèri āqyïeur.*

Charroi ou Chariage, s. m., conduite de voiture, عربه ایله کوتورمه *'araba ilè gueuturmè.* — Corps destiné au transport de l'artillerie et des bagages de l'armée, طوپ و ذخیره عربه‌جیلر *thop vè zakhyrè 'araba-djiler*, t.

Charron, s. m., عربه‌جی *'arabadji*, عربه‌جی اوستاسی *'arabadji oustāci*, t.

Charronnage, s. m., عربه‌جیلك *'arabadjïlik*, t.

Charroyer, v. a., عربه‌یه یوکلتمك *'arabaïè ïukletmek*, t.

Charrue, s. f., instrument aratoire, صپان *sapān*, پلوغ *pulough.* — Conduire la —, صپان - پلوغ سورمك *sapān, pulough surmek.* — Soc de la —, صپان دمری *sapān dèmiri.* — Le manche de la —, صپان صاپی - قلبی *sapān sāpy, qoulbi.* — Charrue attelée de deux bœufs, اوکوز قوشلمش صپان *eukuz qochylmich sapān*, t.

Chartre ou Charte, s. f., anciens titres, اسکی براتلر *eski bèrātler*, مناشیر قدیمه *menāchïri qadímè*, a.

Charte, s. f., lois constitutionnelles, قواعد - قوانین مملکت *qavā'ydi* ou *qavānïni memlèket*, قانون نامه *qānoun nāmè.* — Charte-partie, acte entre le propriétaire du navire et celui des marchandises, کمی رئیسی ایله حمولة صاحبی اراسنده اولان مقاوله *guèmi rèïci ilè hamoulè sāhibi arācindè olān mouqāvèlè.* — Charte privée, او حبسی *ev habsi*, t.-a.

Chartrier, s. m., lieu où l'on conserve les chartes, بروات وسندات خزینه‌سی *bèrèvāt u sènèdāt khazī-*

nèci, a. — Conservateur des chartes, حافظ بروات و سندات قديمه *hâfizi bèrèvât u sènèdâti qadîmè*, a.

Chas, s. m., trou d'une aiguille, اكنه دلكى - يوديسى *ignè dèliguî*, *ïoudici*, t.

Chasse, s. f., action de chasser les bêtes sauvages et le gibier même, آو *âv*, آولمه *âvlama*, t.; شكار *chikiâr*, p.; صيد *saïd*, a. — Chasse aux lévriers, تازى ايله آولمه *tâzi ilè âvlama*. — à la grande bête, يرتيجى حيوان آوى *ïrtidji haïvan âvi*. — au vol, اوچار قوش آوى *outchâr qouch âvi*. — Aller à la chasse, آوه - شكاره كتمك - چيقمق *âva*, *chikiârè guitmek*, *tchyqmaq*. — Chien de chasse, آو كوپكى *âv keupègui*. — Fusil de —, آو تفنكى *âv tufenguî*. — Être à la —, آوده اول *âvdè ol*. — La chasse, métier ou occupation du chasseur, آوجيلق *âvdjîlik*, t.; صياد *saïâdet*, a. — Donner la chasse, poursuivre, قاچورمق *qâtchurmaq*, اكسديه دوشمك *eñsèïè duchmek*. — Prendre la chasse, se dit d'un vaisseau qui se retire devant l'ennemi pour éviter le combat, قاچمه بولنه طوغرى صاپمق *qâtchma ïolyna dhoghrou sâpmaq*, t.

Chasse, s. f., coffre pour les reliques, قديد صندوغى *qadîd sandoughy*, t.

Chasse-Morte, s. f., affaire commencée que l'on ne poursuit pas, يام يصّى قالمش *îâm ïassy qâlmich*, t.; متروك على حاله *metrouk 'ala hâlyhy*, à.

Chasse-Mouche, s. m., سكلك *sïneklik*, يلپازه *ïelpâzè*, t.

Chasselas, s. m., sorte de raisin, اصمه اوزمى *asma uzumu*, t.

Chasser, v. a., mettre dehors, قوغمق - قوومق *qovmaq*, قوغمق *qoghmaq*, چغارمق *tchiqârmaq*, طرد *thard*, دفع *def'* it. — Il a été chassé de la ville, شهردن طرد اولندى *chehirden thard oloundou*. — les bêtes sauvages, آولامق *âvlâmaq*. — Chasser, pousser, faire marcher devant soi, يورتمك *ïurutmek*, سورمك *surmek*, سوق *sevq* it. — un troupeau de moutons, قيون سوربسنى سورمك *qoïoun surucini surmek*.

Chasseur, s. m., qui chasse, آوجى *âvdji*, t.; صياد *sâïiâd*, a. — Au fém. Chasseresse, اوجى قرى *âvdji qary*. — Soldat armé à la légère, سبكبار عسكرى تفرى *subukbâr 'askèri nèfèri*. — à cheval, سوارى آوجيسى *souvâri âvdjîci*, t.

Chassie, s. f., humeur des yeux, چپاق *tchapâq*, t.

Chassieux, euse, adj., چپاقلو *tchapâqlu*. — Yeux —, چپاقلو كوز *tchapâqlu gueuz*, t.

Chassis, s. m., ouvrage de menuiserie, چرچوه *tchertchivè*. — dormant, qui ne s'ouvre ou ne se

lève pas, يرندن اوبناماز پرلـو چرچوه *ïèrinden oïounāmaz ïerlu tchertchivè*. — Faiseur de — چرچوه جی *tchertchivèdji*. — Clore de châssis, چرچوه لمك *tchertchivèlèmek*. — Papier à châssis, چرچوه كاغدی *tchertchivè kiāghydi*. — Châssis de papier, كاغـد چرچوه سی *kiāghyd tchertchivèci*. — en toile, بز چرچوه سی *bez tchertchivèci*, t.

Chaste, adj. com., پاك *pāk*, p.; تميز *temïz*, اهل عفت *ehli 'yffet*, a.; عفتلو *'yffetlu*, پاك دامن *pāk dāmen*, p.

Chastement, adv., پاكلكله *pāk-liguilè*, t.; پاك *pāk*, p.

Chasteté, s. f., پاكلك *pāk-lik*, p.-t.; عفت *'yffet*, عصمت *'ysmet*, a.

Chasuble, s. f.; sorte de vêtement de prêtre, بر نوع پاپاز كيسی *bir neo'y pāpāz guëïci*, t.

Chat, s. m., كدی *kedi*, t.; قربه *gurbè*, p.; قط *qytth*, a. — Chatte, كدی ديشيسی *kèdi dïchï-ci*. — Chat sauvage, يبان كديسی *ïabān kèdïci*, قط البر *qyttoul-berr*, a.

Chataigne, s. f., كستانه *kestānè*. — bouillies, قينامش كستانه *qaïnā-mich kestānè*. — rôties, قاورلمش كستانه *qavouroulmich kestānè*, كباب كستانه *kèbāb kestānè*. — d'eau, كول كستانه سی *gueul kestā-nèci*. — de mer. Voy. Oursin.

Chataignéraie, s. f., كستانه لك *kestānèlik*, t.

Chataignier, s. m., كستانـه اغاجی *kestānè aghādji*, t.

Chatain, adj. m., couleur de châtaigne, قومرال *qoumrāl*, كستانه رنكی *kestānè rengui*, قومـران *qoumrān*, يغـز *ïaghyz*, t.; اشقر *achqar*. — Châtain clair, آچـق قومرال *âtchyq qoumrāl*. — Barbe de couleur châtain, قومرال صقال *qoumrāl saqāl*. — Cheval bai, obscur, يغز آت *ïaghyz ât*, t.

Château, s. m., forteresse, قلعه *qal'a*, pl. a. قلاع *qyl'ā*; حصار *hyçār*, a. — palais, grande maison, سرای *sarāï*. — royal, سرای پادشاهی *sèrāï pādichāhi*. — Demeure d'une personne riche, autrefois du seigneur d'un lieu, قوناق *qonāq*. — Château de poupe ou d'arrière, de proue ou d'avant, espèce de logement élevé sur poupe ou sur la proue d'un vaisseau, كمينك قيچ كوشكی و كمينك باش كوشكـی *guèmïnuñ qytch keuchki vè guèmïnuñ bāch keuchki*. — Le Château d'Europe, sur le Bosphore, روم ايلی حصاری *roumili hyçari*. — Celui d'Asie, situé en face du premier sur la rive asiatique, اناطولی حصاری *anātholi hyçāri*. — Faire des châteaux en Espagne, des projets en l'air, يدی اقليمده بنا قورمق *ïèdi iqlimdè binā qourmaq*.

Chatelain, e., s. m., propriétaire et seigneur d'un château, قلعه صاحبی *qal'a sāhibi*. — Châ-

telaine, قلعه صاحبه‌سی *qal'a sāhibèci*, a.-t. — Autrefois le mot châtelain signifiait gouverneur ou commandant de château (دزدار *dizdār*), mais en ce sens il est très-vieux.

Chat-Huant, s. m., sorte de hibou, بایقوش *bāïqouch*, اوکو *eugu*, اوکو قوشی *eugu qouchou*, t.; پوهاچ *pouhātch*, t.; بوم *boum*, p.

Chatié, e, adj., تادیب اولنمش *teedîb olounmuch*, مظهر تادیب اولمش *mazhèri teedîb olmuch*, a.-t.

Chatier, v. a., punir, تأدیب ا *teedîb it*, جزاسن ویرمک *djezācin vîrmek*, حقندن کلمک *haqqyndan guelmek*. — publiquement, سیاست ا *sîācet it*. — Retoucher, corriger le style, تصحیح ا *tashîh it*, a.-t.; طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, t.

Chatiment, s. m., جزا *djezā*, تعزیر *ta'zîr*, تادیت *teedîb*. — public, infligé par la justice, سیاست *sîācet*, a. — léger, تأدیب خفیف *teedîbi khafîf*. — rigoureux, تأدیب شدید *teedîbi chedid*, a.

Chaton, s. m., petit chat, کدیجک *kedîdjik*, کدی یاوریسی *kedi ïāvrycy*. — Partie de la bague qui enchâsse une pierre précieuse, یوزک قاشی *ïuzuk qāchi*, t.; نکین *niguîn*, p.

Chatouillement, s. m., قجقلیش *qydjyqlaïch*, قجق *qydjyq*, قجیقلمه *qydjyqlamā*. — Impressions agréables qu'on éprouve quelquefois, اوینایش *oïnāïch*, t. — des sens, تهزهز حواس *tehazhuzi havāss*, a.

Chatouiller, v. a., قجقلمق *qydjyqlamaq*, t. — Flatter les sens ou la vanité de quelqu'un, تملق ا کوسترمک *temelluq it*, *gueustermek*, a.-t.

Chatouilleux, se, adj., تیز قجقلنور *tiz qydjyqlènur*, قجیقدن قورقار *qydjyqtèn qorqār*. — Être chatouilleux, قجیقدن قورقمق *qydjyqten qorqmaq*. — Être susceptible, تیز کوجنور *tiz gudjèneur*, t.

Chatoyant, e, adj., dont la couleur varie, رنکی دکشلور *rengui deïchilur*, درلو درلو رنکلر باغلر *turlu turlu rengler bāghlar*, t.

Chatré, e, adj., انکلنمش *eniklenmich*, اننمش *inenmich*, t.; خادم *khādim*, طواشی *thavāchi*. — En parlant des animaux, انه‌مش *enèmich*. — Cheval châtré ou coupé, اننمش آت *inenmich āt*, usit. اکدج *igdidj*, t.

Chatrer, v. a., les animaux, انتمک *inetmek*; *enetmek*, اینمک - انه‌مک *inèmek*, انمک *enèmek*, انکلمک *eniklèmek*. — Oter les testicules, خایه چقرمق - کسمک *khāïè tchyqarmaq*, *kesmek*, t.; خادم ا *khādim it*, a.-t.

Chatreur, s. m., qui châtre les animaux, انه‌ییجی *inèïidji*, t.

Chattemite, s. f., qui a l'air doux pour tromper, مرائی *murāïi*, a.; دلکو مزاجلو *tilku mizādjlu*, t.-a.

— Faire la chattemite, دلكولك ا *tilkulyk it*, مرايلق ا *murāilyq it*, a.-t.

Chatter, v. a., mettre bas en parlant de la chatte, ياورپلمق *ïāvroulamaq*, t.

Chaud, e, adj., qui a de la chaleur, اسيجاق - اسيجق *issydjāq*, vulg. *sydjaq*, اسّی *issy*, t.; حارّ *hārr*, a.; كرم *guerm*, p. — Eau chaude, اسيجاق صو *issydjāq sou*. — Fer —, قيزغن دمر *qyzghyn dèmir*. — En parlant du temps; il fait bien chaud, هوا پك سجاقدر *havā pek sydjāqtur*. — Ardent, vif, حرارتلو *harāretlu*. — Chaud, qui procure de la chaleur, اسّيدجی *issïdidji*, قيزديريجی *qyzdïridji*, t.; مهيّج *muhèïiedj ul-harāret*. — Fièvre chaude, ياقيجی حمّا *ïāqydji houmma*, محرقه حمّا *hoummāï mouhriqa*. — Attaque chaude, combat rude et sanglant, قيزغن دوكش *qyzghyn deuïuch*. — Chaude, en chaleur, ارككه قيزمش *erkèguiè qyzmich*. — Cette chienne est en chaleur, بو قانجق قزدی *bou qāndjyq qyzdy*. — Chienne en —, ارككه قيزمش قانجق *erkèguiè qyzmich qāndjyq*. — Chaud, récent, تازه *tāzè*, يكی *ïèni*. — C'est tout chaud, tout récent, يكی برشيدر *ïèni bir chèï dur*. — Ardent pour les femmes, شهوتلو *chehvetlu*, نفسانی *nefsāni*. — Zélé, كرميتلو *guermïetlu*. — Sources d'eaux chaudes, الجه لر *ilidjèler*.

— Chaud, qui se met aisément en colère, قيزغن مزاجلو - آتش *âtech, qyzghyn mïzādjlu*. — Qui a le sang chaud, قانی قيزغندر *qāny qyzghyn dur*, محرور الدّم *mahrour ud-dem*. — Ami chaud, zélé, غيرتلو دوست *ghaïretlu dost*, a.-p.

Chaud, s. m., chaleur, اسيجقلق *issydjaqlyq*, اسيلك *issylik*, اسيجاق *issydjāq*, t.; حرارت *harārèt*. — naturelle, خرارت طبعيّه *harārèti thabïïa*. — Véhémence, حدّت *hyddet*, كرميّت *guermïïet*. — J'ai chaud, اسيجغم وار *issydjaghum vār*. — Il fait bien chaud ici, بوندا پك اسيجاقدر *bounda pek issydjāqtur*. — Il souffle le chaud et le froid, ايكی يوزلودر *iki ïuzludur*. — Pleurer à chaudes larmes, اوكر اوكر آغلمق *eukur eukur âghlamaq*.

Chaude, s. f., feu violent des forges, دمرجی اوجاغينك آتشی *dèmirdji odjāghynuñ âtèchi*, t.

Chaude-Pisse, s. f., بل صوغوقلغی *bel soghouqlyghy*, t.

Chaudeau, s. m., بر نوع آت صويی *bir nev'y et soïou*, t.

Chaudement, adv., de manière que la chaleur se conserve, سيجاق *sydjāq*. — Tenez-vous chaudement, كنديكزی سيجاق طوتكز *guendiñyzi sidjaq thoutouñyz*. — Ghaudement, avec chaleur, سجاقلق اوزره *sydjāqlyq uzrè*. — Au fig., avec ardeur, حرارتله كرميّتله *harārètilè, guermïïetilè*.

guermiétilé. — Avec zèle, غيرتله *ghaïrétilé*, a.-t. — Avec vivacité, چابكلكله *tchāpoukliguilé*, t.; حدتله *hyddetilé*, a.-t. — Prendre une affaire chaudement, بر مصلحتی كرمیتلو طوتمق *bir maslahati guermiïetlu thoutmaq.*

Chaudière, s. f., قزان *qazān*, بیوك قزان *buïuk qazān.* — de teinturier, بویاجی قزان *bouïādji qazān*, t.

Chaudron, s. m., كوچك قزغان *kutchuk qazghān*, t.

Chaudronnée, s. f., بر قزان طولوسی *bir qazān dholouçou*, t.

Chaudronnerie, s. f., ouvrage de —, قزانجی ایشی - مالی *qazāndji ichi, māli.* — Métier de chaudronnerie, قزانجیلق *qazāndjilyq*, t.

Chaudronnier, ère, s., قزانجی *qazāndji*, باقرجی *bāqyrdji*, t.

Chauffage, s. m., quantité de bois que l'on brûle dans une année pour son usage, یاناجق اودون ذخیره‌سی *ïānadjaq odoun zakhyréci.* — Bois de chauffage, یاقجق اودون *ïāqadjaq odoun.*

Chauffé, e, adj., استنمش *issinmich*; قزمش *qyzmich*, t.

Chauffer, v. a., donner de la chaleur, استنمق *issytmaq*, اسی ا *issy it*, استیجق ا *issydjaq it*, استیلمك *issilèmek.* — de l'eau, صو استمق *sou issytmaq.* — les pieds, les mains, ال ایاق استمق *el āïāq issitmaq.* — les draps du lit, چارشافلری استمق *tchārchāflèri issitmaq.* — Le four chauffe, فرون ینار *fouroun ïanar.* — le four, فرونی یاقمق *fouroun ïāqmaq.* — Chauffer, échauffer, rendre rouge, قزدرمق *qyzdurmaq.* — Chauffer, v. n., recevoir de la chaleur, استمق *issynmaq.* — Se chauffer au feu, اتشك استمق *atechté issynmāq*, قزمق *qyzmaq.* — Est-ce que l'eau est chaude? صو قزدیمی *sou qyzdimi.* — Se chauffer au soleil, كونشك استمق *gunechté issynmaq*, t.

Chaufferette, s. f., آیاق تندوری *āïāq tandouri*, t.

Chafferie, s. f., forge où l'on réduit le fer en barres, دمرجی اوجاغی *dèmirdji odjāghy*, t.

Chauffoir, s. m., lieu échauffé, où l'on se chauffe, استنمش یر - مکان *issynmich ïer, mèkiān.* — de monastère, مناستر اوجاغی *monāstèr odjāghy.* — Linge pour essuyer ou couvrir un malade, استیجق بز *issydjaq bèz*, t.; كمادی *kèmādei.* — Linge de propreté à l'usage des femmes, حیض بزی - پاچاورسی *hāïz bèzi, pātchāuraci*, t.

Chaufour, s. m., four à chaux, كرج فرونی *kiredj fourouni*, كوججی اوجاغی *kiredjdji odjāghy*, t.

Chaufournier, s. m., كرججی *kiredjdji*, t.

Chaumage, s. m., action de couper le chaume, اكیز كسیمی *ākyz kè-*

cími. — Le temps auquel on le coupe, اكيز كسيمى وقتى *añyz kècími vaqty*, t.-a.

Chaume, s. m., partie du tuyau de blé, اكيز - اكز صمان ديبى *añyz, samān dibi.* — Le tuyau de blé tout entier, اكين اوزدكى *ckīn euzdègui.* — Maisonnette couverte en chaume, اوستى صمان ديبى ايله اورتيلو اوجكز *ustu samān dibi ilè eurtulu evdjigiuz*, t.

Chaumer, v. a., arracher le chaume, كسمك - اكز قوپارمق *añyz qopārmaq, kesmek*, t.

Chaumière, s. f., صمان ايلـه اورتـلـو او *samān ilè eurtulu ev*, چوبان اوى *tchobān evi*, ايزبه *izbè*, صلاج *salādj*, t. — Méchante chaumière, كوتى ايزبه *keutu izbè.*

Chaumine, s. f., قلبه جق *qālibadjyq*, t.; صمانله اورتلو اوجكز *samān ilè eurtulu evdjighyz*, t.

Chaussage ou Chausseage, s. m. (vieux mot), entretien de la chaussure, آياق قابى تدارگى *āiāq qābi tedārugui*, آياق قابى ايدنمسى *āiāq qābi idinmesi.* — Droit de péage pour l'entretien d'une chaussée, قالدرم رسمى - حقى *qaldyrym esmi, haqqy*, t.-a.

Chaussé, e, adj., آياق قابـى كيمش *āiāq qābi gueïmich*, t.

Chausse, s. f., à passer les liqueurs, sirops, etc., چوقه كلاه *tchoqa kulāh.*

Chaussée, s. f., قالدرم *qāldyrym*, بند *bend*, p. — d'une rivière, d'un étang, ديواره *divārè*, t.

Chausser, v. a., mettre à quelqu'un des bas ou des souliers, lui en fournir, چوراب ياخود پـاپـوج كيدرمك *tchorāb iākhod pāpoudj gueïdurmek*, پاپوجنى ويرمك *pāpoudjini vīrmek.* — Se chausser, چوراب - پاپوج - چزمه كيمـك - قومـق *tchorāb, pāpoudj, tchizmè gueïmek* ou *qomaq*, آياق قابـى كيمـك *āiāq qābi gueïmek.* — Ce soulier chausse bien, بو پاپوج آياغه اويغون كلور - اوفاق كلور *bou pāpoudj āiāgha ouïghoun guèlur, oufāq guèlur.*

Chausse-Trape, s. f., piége, طوزاق *thouzāq.* — Instrument garni de pointes de fer que l'on sème sur le passage de la cavalerie ennemie, دمر دكنى طوكز آياغى *dèmir dikèni, dhonouz āiāghy*, t.; حسك *hacek*, p. — Plante appelée aussi Chardon étoilé, چوبان قالقدان *tchobān qālyqdān*, t.

Chausses, s. f. pl., شلوار *chalvār, tchāqchir*, t.

Chaussette, s. f., كـوچـك ايـچ *kutchuk tchorāb, itch tchorābi*, t.

Chausson, s. m., ترلـك *terlik*, t.

Chaussure, s. f., آياق قابـى *āiāq qābi*, t.

Chauve, adj. com., طاسلق *thāslaq*, طاس باشلـو *thās bāchlu*, باشى طاس *bāchi thās*, t.; اصلع

asla', a. — Commencer à devenir —, طاسلنمق *thāslanmaq*.

Chauve-Souris, s. f., يارسه *ïārècè*, vulg. *ïāraca*, t.; شبپره *chebpèrè*, p.

Chauveté, s. f., état d'une tête chauve (inusité). Voy. Calvitie.

Chauvir, v. n., dresser les oreilles en parlant des chevaux, آت قولاقلرينى ديك طوتمق - دكمك *ât qoulāqlarini dik thoutmaq*, *dikmek*, t.

Chaux, s. f., كرج *kiredj*. — vive, كرج طاشى *kiredj thāchi*. — éteinte, détrempée, كرج سودى *kiredj sudu*, t. — Four à chaux, كرج اوجاغى *kiredj odjāghy*, t.

Chavirer, v. a., renverser, الت اوست ا *alt ust it*, دورمك *dèvirmek*. — Retourner, چورمك *tchèvirmek*. — Chavirer, se renverser, دورلمك *dèvrilmek*, *divirilmek*, t.

Chebec, s. m., كوچك بكلك كميسى *kutchuk beïlik guèmici*, t.

Chef, s. m., tête, باش *bāch*, كله *kellè*, t.; سر *ser*, p.; رأس *rees*, a. (Ces mots, excepté *kellè*, désignent aussi celui qui occupe le premier rang, qui commande). — L'interprète en chef ou le premier drogman, باش ترجمان *bāch terdjumān*. — Point principal, article, باش ماده *bāch māddè*. — Général en chef, سر عسكر *ser 'asker*. — Chef d'entreprise, سركار *serkiār*. — de cuisine, آشجى باشى *āchdji bāchi*. — d'office, كيلارجى باشى *kilārdji bāchi*. — d'accusation, موجب تهمت *moudjibi teuhmet*. — En premier chef, اوّل مرتبه‌ده *evvel mertèbèdè*. — De son chef, de lui-même, باشلو باشنه *bāchlu bāchina*, t.; خود بخود *khod bekhod*. — Être en chef dans une affaire, باش اولەرق بر مصلحتك اوزرنده اولمق *bāch olaraq bir maslahatuñ uzèrindè olmaq*. — En matière de succession, de son chef, de son côté, كندو طرفندن *guendu tharafinden*.

Chef-d'oeuvre, s. m., ce qu'un ouvrier exécute pour prouver son habileté, اوستادلق ايشى - اورنكى *oustādlyq ichi*, *eurnègui*. — Ouvrage parfait, كار مكمّل *kiāri mukemmel* a.; ايشك اعلاسى *ichuñ ā'lāci*, t.-a.

Chef-lieu, s. m., كرسى مملكت *kurcii memlèket*. — d'une province, كرسى ايالت *kurcii eïālet*. — Le chef-lieu de la Valachie est la ville de Bucharest, ايالت افلاقك كرسيسى بكرش قصبه‌سيدر *eïālèti iflāquñ kurcici bouqrech qaçabacidur*.

Cheïk, Cheïkh, s. m., chef arabe et supérieur d'un monastère turc, شيخ *cheïkh*, pl. a. شيوخ *chaïoukh*. — Le chef de la religion chez les Turcs, شيخ الاسلام *cheïkhul islām*, a.

Chélidoine ou Éclaire, s. f., plante, قرلانغج اوتى *qyrlānghydj oty*, t. — de la petite espèce, زرده

چوپ *zerdè tchiop*, p. — Pierre, قرلانغچ طاشی *qyrlānghydj thāchi*, t.

Chêner (Se), v. pr., maigrir beaucoup (vieux mot), چوق ضعیفلنمق *tchoq za'ïflanmaq*, a.-t.

Chemin, s. m., voie, route, يول *ïol*, t.; طریق *tharyq*, a.; راه *rāh*, p. — Grand —, اولو يول *olou ïol*, جاده *djādè*, طریق عام *tharïqi'ām*. — battu, fréquenté, ایشلك يول *ichlek ïol*. — frayé, آچلمش يول *atchilmich ïol*. — uni, دوز يول *duz ïol*. — pierreux, طاشلق يول *thāchlyq ïol*. — raboteux, چاقر - چقور يول *tchāqyr, tchouqour ïol*. — de fer, طریق حدیدی *tharyqi hadidii*. — détourné, طولاشق يول *dholāchyq ïol*. — praticable, كيدلور يول *guïdilur ïol*. — impraticable, كيدلمز يول *guïdilmez ïol*. — droit, طوغرو يول *dhoghrou ïol*. — faux, يكلش يول *ïanlich ïol*. — de traverse, ارقری يول *arqoury ïol*. — Perdre le —, يولدن شاشمق *ïoldan chāchmaq*, يولی شاشرمق *ïoly chāchirmaq*, يولدن چيقمق *ïoldan tchyqmaq*. — Montrer le —, donner l'exemple, يولی كوستررمك *ïoly gueustermek*, اوكرتمك *eugretmek*. — Demander le —, يولنی صورمق *ïolyni sormaq*. — Aller le droit —, طوغری يوله كيتمك *dhoghrou ïola guïtmek*. — Suivre son —, يولنه كيتمك *ïolyna guïtmek*. — Se mettre en —, يولله *ïolla*

چيقمق *ïola tchyqmaq*. — Faire son chemin, parvenir, ايرشمك *irichmek*, Voy. Réussir. — S'arrêter en beau —, يولك اورتاسنده قالمق *ïoluñ ortāsında qālmaq*. — A mi-chemin, ياری يولده *ïāry ïolda*. — Une heure de chemin, بر ساعتلك يول *bir sā'atlik ïol*. — Chemin faisant, par occasion, آرالقده *ārālyqta*. — Chemin couvert, endroit où le soldat est à couvert du feu des assiégeans, سكردم يولی *scïrdum ïoly*. — Chemin de Saint-Jacques. Voy. Voie lactée.

Cheminée, s. f., endroit où l'on fait le feu, اوجاق *odjāq*. — Tuyau de —, اوجاق بوريسی *odjāq bouroucou*. — Partie qui sort du toît, اوجاق باجه‌سی - توتونلكی *odjāq bādjaci, tutunligui*, t.

Cheminer, v. n., يورمك *ïurumek*, يوله كيتمك *ïola guïtmek*, t.

Chemise, s. f., كوملك *gueumlek*. — En chemise, صلت كوملكله *salt gueumlègulè*. — N'avoir pas de —, كوملكی اولمق *gueumlègui olmamaq*, پك فقير او *pek faqyr ol*. — Blanche, تميز - بياض كوملك *temïz, beïāz gueumlek*. — de nuit, كيجه‌لك كوملك *guidjèlik gueumlek*. — Chemise ou cotte de maille, زره كوملكی *zirh gumlègui*, t.-p.; زره *zirh*, p.

Chemisette, s. f., زبون *zuboun, zyboun*, ايچلك *itchlik*, t.

Chemosis, s. m., ou Chemoisie, s. ft., maladie de l'œil, كوزك بر

نوع علتي *gueuzuñ bir nev'y 'yllèti*, t.-a.

Chênaie, s. f., ميشه لك *mîchèlik*, t.

Chenal, s. m., courant d'eau en forme de canal, صويولى *sou ïoly*, t.

Chenapan, s. m., نابكار *nābèkiār*, p.

Chêne, s. m., arbre, ميشه *mîchè*, *mèchè*. — Arbre et bois de —, ميشه اغاجى *mîchè aghādji*, t.

Chêneau, s. m., jeune chêne, كوچك ميشه اغاجى *kutchuk mîchè aghādji*, تازه ميشه *tāzè mîchè*, t.

Chenêt, s. m., اوجاق دمرى *odjāq dèmiri*, اجاق اسقره سى *odjaq isqaraci*, t.

Chènevière, s. f., كنوير تارلاسى *kènèvîr tārlaci*, t. Voy. Épouvantail.

Chênevis, s. m., chanvre, كنوير *kènèvîr*, كندر *kendir*. — Graine de chanvre, كندر - كنوير تخمى *kendîr, kenvîr tokhoumi*, t.

Chènevotte, s. f., كنوير صمانى *kènèvîr samāni*, t.

Chènevotter, v. n., باغ بوداقلنمق *bāgh boudāqlanmaq*, t.

Chenil, s. m., logement des chiens, كوپك دامى *keupek dami*, صامسون خانه *sāmsoun khānè*. — Logement sale et vilain, مردار وفنا بر قوناق *mourdār vè fenā bir qonāq*, t.

Chenille, s. f., طرتل *thyrtil*, vulg. *thyrthyr*, يپراق قوردى *ïaprāq qourdy*. — Tissu de soie velouté, بر نوع قطيفه لو قماش *bir nev'y qadhîfèlu qoumāch*, t.

Chenille, Chenillette, s. f., plante, عقربانة *'aqrabānet*, a.; عقرب قويروغى اوت *'aqreb qouïroughy ot*, t.

Chenu, e, adj., blanc de vieillesse, صاچى صقالى اغرمش *sātchi, saqālī agharmich*, آق صاچلو *âq satchlu*. — Vieillard, شايب *chaïb*, a. — Montagnes chenues ou couvertes de neige, دپه لرى آق طاغلر *tèpèleri âq dhāghlar*.

Cher, ère, adj., aimé, عزيز *'azîz*, a.; سوكولو *sevgulu*, كوكلدن سوكولى *gueuñulden sevgulu*, t.; محبتلو *mouhabbetlu*. — Mon cher père, پدر عزيزم *pèdèri 'azîzum*. — Mon ami très-cher et très-affectionné, بنم محبتلو دوستم *bènum mouhabbetlu dostum*. — Mon cher (terme familier), جانم *djānum*. — Qui coûte beaucoup, بهالو *behālu*, vulg. *pahālu*, t.; قيمتلو *qymetlu*, a.-t.; غالى *ghāli*. — Tout est cher dans cette ville, اول شهرده هر شئ غاليدر *ol chehirdè her chèï ghālîdur*. — C'est trop cher, پك بهالودر *pek behālu dur*. — Qui vend à haut prix, پك بهالو صاتان - صاتار *pek behālu sātān, sātār*. — Cher, qui vend à plus haut prix que les autres, طوق صاتيجى *thoq satîdji*. — Cher, pris adverbialement, à haut prix, اغر بها ايله *âgher*

behā ilè. — Vendre cher, اغر بها ايله صاتمق *āgher behā ilè sātmaq*.

CHERCHER, v. a., ارامق *arāmaq*. — Se chercher l'un et l'autre, آراشمق *ārāchmaq*. — Chercher avec la main, ال ايله يوقلامق *el ilè ioqlāmaq*. — une personne, بر كيمسنيي طلب ا *kimesnèi thaleb it*. — partout, طرف طرف آراشدرمق *tharaf tharaf ārāchturmaq*. — En cherchant on trouve, ارايان بولور *ārāiān boulour*. — Envoyer chercher quelqu'un, بر كيمسه يي چاغرتمق - جلب ا *bir kimseï tchāghyrtmaq, djelb it*. — querelle, قوغايه بهانه ارامق *qavghāïa behānè arāmaq*. — Chercher à, tâcher de, چالشمق *tchālichmaq*, t.; سعى ا *saï it*, a.-t.

CHERCHEUR, s. m., ارايجى *arāidji*, t.

CHÈRE, s. f., ييمك *ïèmek*, t.; طعام *th'aām*, a. — Bonne chère, grande chère, ايو ييمك *ïïu ïèmek*, t.; اطعمهٔ نفيسه *ath'ymèï nefīsè*, ضيافت *ziāfet*, a. — Faire bonne —, ييوب ايچمك *ïeïup itchmektè ol*, ضيافتلك اول *ziāfettè ol*, عيش و عشرت ا *'aïch u ychret it*, a.-t. — Maigre chère, طعام خسيس *thāmi khacīs*, a.

CHÈREMENT, adv., tendrement, جانو كوكلدن *djānu gueuñulden*, p.-t.; محبتله *mouhabbet ilè*, a.-t. — A haut prix, بهالوجه *bèhāludjè*, t.; بهالو *behālu*, اغر بها ايله *āgher behā ilè*. — Vendre chèrement sa vie, جانني طوزلو صاتمق *djānini touzlu sātmaq*.

CHÉRIF, s. m., descendant de Mahomet, شريف *chèrīf*, pl. شرفا *chourèfā*, سيّد *scïïd*. — Chef des chérifs, نقيب الاشراف *nāqyb ulechrāf*, a.

CHÉRI, E, adj., سوكولى *sevgùlu*, t.; عزيز *'azīz*, محبوب *mahboub* a.

CHÉRIR, v. a., سومك *sevmek*, جاندن — يوركدن سومك *djānden, ïurekten sevmek*, t.

CHÉRISSABLE, adj. com., سويله جك *sevilèdjek*, سويلور *sèvilur*, t.

CHERSONÈSE, s. f. Ce mot signifiait autrefois presqu'île, نيم جزيره *nīm djezīrè*, p.-a.

CHERTÉ, s. f., بهالولك *behālulik*. — de vivres, قتلق *qytlyq*, t. — grande —, غلاى عظيم *ghalāï 'azīm*, a.

CHÉRUBIN, s. m., كروبين *keroubīn*, pl. كروبيون *keroubïïoun*, a.

CHERVIS, s. m., plante potagère, بيان حوجى *ïabān havoudjou*, شكر شلغمى *cheker chalghami*, t.

CHÉTIF, IVE, adj., vil, الچق *altchaq*, كوتو *kutu*, حقير *haqyr*. — Faible, ضعيف *zaïf*, a.

CHÉTIVEMENT, adv., الچقلغله *altchaqliguilè*, t.; مسكينلكله *meskīnliguilè*, a.-t.

CHEVAL, s. m., entier, آت *āt*, t.; اسب *esp*, p.; فرس *fers*, a. — hongre, باركير *bārguir*, vulg. *beguir*,

ایغدش - اغدش *yghdich*, vulg. اکدج *igdidj*. — de train, عربه آتی *'araba âty*. — arabe de race, کهیلان *kuheïlān*, عرب آتی *'arab âty*. — de selle, بینك *bînek*. — de main, یدك *ïedek*? — de charge, سایسخانه *sāïskhānè*. — de voiture, هنطو *hintov bārguiri*. — de poste, منزل بارکیری *menzil bārguiri*. — de parade, الای آتی *álaï âty*. — qui bronche, سورچك آت *surtchek ât*. — qui va l'amble, چاپقون آت *tchāpqoun ât*. — Cheval fait, دیشلری تمام اولمش آت *dichlèri tamām olmich ât*. — Monter à —, آته آت بینمك *âta bînmek*. — Cheval de frise, pièce de bois hérissée de pointes, چرخ فلك *tcharkhi fèlek*, p.-a. — Cheval marin, آت بالغی *ât bālyghy*. — Chevaux, pris pour gens de guerre à cheval, آتلو عسکری *âtlu 'askèri*. — Chevaux légers, cavaliers légèrement armés, سبکبار آتلو عسکری *subukbār âtlu 'askèri*, p.-t.

CHEVALERESQUE, adj. com., à la manière des anciens chevaliers, héroïque, دلیرانه *dilìrānè*, p.

CHEVALERIE, s. f., dignité de chevalier, قوالیر پایه‌سی *qavālìer pāïèci*. — Ordre des chevaliers, قوالیرلك *qavālìerlik*, قوالیرلر طاقمی *qavālìerler thāqymy*, t.

CHEVALET, s. m., morceau de bois qui tient élevées les cordes d'un violon, کمانچه اشکی *kèmāntchè èchègui*, t. — Instrument de supplice, اشکنجه اغاجی *ich-kendjè aghādjï*, t.

CHEVALIER, s. m., قوالیر *qavālìer*, بکزاده *bèïzādè*. — de la Légion-d'honneur, لژیون دونور نشانی *légion doneur nichānuñ hāmili*. — décoré de l'ordre ottoman du *Nichāni-Iftikhar*, نشان افتخارك حاملی *nichāni iftikhā-ruñ hāmili*. — Chevalier, une des pièces du jeu des échecs; dans cette acception on dit plus souvent *cava-lier*, آت *ât*, اسب *esb*, p. — d'in-dustrie, مفت خور *muftkhor*, دال قاوق *dāl qāvouq*, t.

CHEVALINE, adj. fém., bête che-valine, cheval, jument, آت *ât*, قیصراق *qysrāq*, بنك *bînek*, t.

CHEVELU, E, adj., qui a de longs cheveux, اوزون صاچلو *ouzoun sātchlu*. — Qui a de petites racines, انجه کوکلو *indjè keuklu*. — Racines chevelues, صچاقلو کوکلر *satchāqlu keukler*. — Petits filamens attachés aux racines, صچاقلری کوك *keuk satchāqlèri*. — Comète chevelue, پرچملو یلدز *pertchemlu ïeldyz*, t.

CHEVELURE, s. f., صاچلر *sātch-lar*. — Avoir une longue —, اوزون صاچلواو *ouzoun sātchlu ol*. — d'une comète, یلدز قوبروغی - صچاغی *il-dyz qouroughy, satchāghy*, t. — Chevelure de Bérénice, constellation, الهنعة *el-hen'at*, a.

CHEVET, s. m., باش یصدیغی *bāch ïastighy*, t.

Chevêtre, s. m., كوبشلمه ديركي *guïchlèmè dirègui*, t.

Cheveu, s. m., ساچ - صاچ *sātch*, t.; شعر *cha'r*, a.; موى *mouï*, p. — Cheveux crépus, قورجق صاچ *qyvridjyq sātch*. — blancs, اق صاچ *aq sātch*. — blonds, سارى صاچ *sāry sātch*. — bruns, ياغز صاچ *ïāghyz sātch*. — noirs, سياه صاچ *siāh sātch*, قره ياغز صاچ *qara ïāghyz sātch*. — châtains, قومرال صاچ *qoumrāl sātch*. — en désordre, طاغق - طاغلمش صاچ *dhāghyq*, *dhāghylmich sātch*. — Tordre les —, صاچ قرقمق *sātch qyrqmaq*. — Cheveux postiches, اكرتى صاچ *eïrèti sātch*, t. — Laisser croître les —, صاچى صاليويرمك *sātchi sālyvirmek*.

Cheville, s. f., چوى *tchivi*, فلكى *filgui*. — de bois, آغاج چوى *âghādj tchivi*. — de fer, دمر چوى *dèmir tchivi*, t. — ouvrière, morceau de fer qui réunit le brancard de la voiture à l'avant-train, باش - بيوك چوى *bāch*, *buïuk tchivi*, عربه ميلى *'araba mili*. — du pied, طوپوق - طوپق *thopouq*, t.; كعب *k'ab*, a. — de luth, de violon, etc., طنبوره بورغوسى *thamboura borghouçou*, t.

Cheviller, v. a., چيويلمك *tchivilèmek*, t.

Chèvre, s. f., femelle du bouc, كچى *ketchi*, ديشى كچى *dichi ketchi*. — Peau de chèvre, كچى پوستى *ketchi pousti*. — Poil de —, كچى تويى *ketchi tuïu*. — Prendre la chèvre, se fâcher, دارلمق *dārylmaq*. — Machine pour lever les fardeaux, اغر يوكلرى قالدره جق آلت *aghir ïuklèri qālduradjaq ālet*. — La chèvre, constellation, عيوق *'aïiouq*, a.

Chevreau, s. m., petit de la chèvre, اوغلاق *oghlāq*, t.

Chèvrefeuille, s. m., arbrisseau, كچى يپراغى *ketchi ïaprāghy*, t.

Chevrette, s. f., la femelle du chevreuil, ديشى طاغ كچيسى *dichi dāgh ketchici*. — Petite écrevisse de mer appelée aussi Crevette, تكه *tekïè*.

Chevreuil, s. m., قراجه *qarādja*, طاغ كچيسى *dāgh ketchici*, چوپور *tchoupour*, t.

Chevrier, s. m., كچى چوبانى *ketchi tchobāni*, t.

Chevrillard, s. m., طاغ كچيسى ياوريسى *dāgh ketchici ïāvricy*, t.

Chevron, s. m., pièce de bois, كوچك مرتك *kutchuk mertek*, چاتى *tchāty*, چاتى طبانى *tchāti thabāni*, t.

Chevroter, v. n., chanter d'une voix tremblante, كچى كبى ملمك *ketchi guibi mèlèmek*. — Faire des chevreaux, en parlant des chèvres, كچى ياوريلمق *ketchi ïāvrylamaq*. — Perdre patience, صبرسز او *sabirsyz ol*. — Aller par sauts et par bonds, صچرايه رق يوريمك *sytchrāïaraq ïurumek*.

Chevrotin, s. m., دباغتلنمش ـ سپلنمش اوغلاق دریسی *dèbāghatlanmich, seplenmich oghlāq dèrici*, t.

Chevrotine, s. f., قراجه یی اوزه جق صاچمه *qarādjaïï ouradjaq sātchma*, t.

Chez, prép., auprès, یانلنده *ïānindè*, قتلنده *qatindè*, t.; عند *'ynd*, a.; نزد *nezd*, p. — lui, dans sa maison, اونلنده *evindè*. — Chez moi, یانمده *ïanumdè*, بنده *bendè*. — Dans ma maison, اومده *evumdè*. — Chez lui, یانلنده *ïānindè*, عندنده *'yndindè*. — Il est chez lui, اوده در *evdè dur*. — Donnez-vous la peine d'entrer chez moi, اومه بیورك *evumè bouïouroun*. — Je viens de chez lui, خانه‌سندن کلیورم *khānèoinden guèlieurum*. — Chacun est maître chez soi, هر کس کندو خانه‌سنده اغادر *her kes guendu khānècindè aghādur*. — Chez, parmi, ارا *arā*, بینلنده *beïnindè*, ده *dè*. — Chez les anciens, متقدمینلنده *mutèqaddèmindè*. — Un chez soi, s. m., maison qu'on a à soi, بر کمسنه‌نك اوتوردیغی او ـ خانه *bir kimesènenuñ otourdïghy ev, khānè*, مسکن *mesken*, a.

Chiaoux, s. m., چاوش *tchāvouch*, t. Voyez ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Chiasse, s. f., écume de métaux, معدن بوقی *ma'den boqou*, معدن کپوکی *ma'den keupuguy*. — Excrément des mouches, سکك بوقی *sïnek boqou*, t.

Chicane, s. f., subtilité captieuse, شرّتلك *chirrètlik*, تلبیسلك *telbïslik*, a.-t.; تزویر *tezvïr*, a. — Contestation, چکش *tchèkich*, t.; نزاع *nïzā'*, مجادلة *mudjādèlet*, vulg. *mudjādèlè*, a.

Chicaner, v. a., user de chicane, شرّتلك ـ تلبیسلك ا *chirretlik, telbïslik it*. — Susciter des embarras, contester, مغالطه ـ مجادله ا *moughālatha, mudjādèlè it*. — Se chicaner, نزاعلشمق *nizā'lachmaq*, a.-t.; شرّ اتمق *chirr ātmaq*. — Reprendre, critiquer, عیبلمق *aïblamaq*, a.-t.

Chicanerie, s. f., اصلسز نزاع *acylsyz nizā'*, شرّتلك *chirretlik*, دعوای بی مساس *d'avāï bi meçās*, a.-t.

Chicaneur, s. m., شرّت *chirret*, نزاعجی *nizā'dji*, مزوّر *muzevvir*, تلبیس *telbïs*, a.

Chicanier, ère, s., مغالطه‌جی *moughālathadji*, a.-t.

Chiche, adj. com., peu obligeant, avare, خسیس *khācïs*, الی پك *elipek*. — Mesquin, chétif, جمری *djemri*, الچق *altchaq*, t. — Pois chiche, نخود *noukhoud*, vulg. *nohoud*.

Chichement, adv., خسیسلغله *khacïsliguilè*, جمریلك ایله *djemrïlik ilè*, جمرجه *djemrïdjè*, t.

Chicon, s. m., laitue romaine, بر نوع ماروله *bir nev'y mārol*, t.

Chicoracé, ée, adj., هندیبالو *hindibālu*. — Plantes chicoracées,

qui tiennent de la nature de la chicorée, هندبالو اوتلر *hindibālu otler.*

Chicorée, s. f., هندبا *hindibā*, اجی مارول *adji mārol.* — sauvage, کونیک اوتی *keunik oty*, هدبای بری *hindibāï berri*, t.

Chicot, s. m., reste de bois, tronc d'arbre, کوتک *keutuk*, اغاج کوکی *aghādj keuku.* — Petit fragment de bois, آغاج قیرنتیسی *āghādj qyrintici.* — Reste de dent cassée, قرق دیشنک کوکی *qyryq dichinuñ keuku*, t.

Chicoter, v. n., نزاعلشمق *niz'ālachmaq*, t. On dit plutôt Chicaner.

Chicotin, s. m., nom donné à l'aloës de Socotora, صبر سقطری *sabri soqouthouri.* — Suc amer dont on frotte le bout des mamelles pour sevrer les enfans, ذیار *ziār*, ذیرة *zîret*, a.

Chien, s. m., quadrupède domestique, en général, کوپک *kieupek*, ایت-ات *it*, t.; سک *sek*, p.; کلب *kelb*, pl. a. کلاب *kilāb.* — domestique, او کوپکی *ev keupègui.* — de chasse, اوجی کوپک *āvdji kieupek*, اوکوپکی *āv keupègui.* — de berger, چوبان کوپکی *tchobān keupègui.* — de campagne ou de ferme, کوی کوپکی *keuï keupègui*, بلابان کوپک *balābān keupek.* — qui mord, اصریجی کوپک *ycyridji keupek.* — dogue, صامصون *sāmsoun.* — Chien marin, poisson, کوپک بالغی *keupek bālyghy.* — courant, تازی *tāzi*, زغر *zaghar.* — Petit chien à long poil, ماستی *māsti*, فینو *fino.* — Pièce d'une arme à feu, خروس *khoros.* — Le Grand-Chien, constellation, کلب اکبر *kelbi ekber.* — Petit chien, کلب اصغر *kelbi asghar*, a. — Faire le chien couchant, کوپک کبی قویروق صالمق یعنی یالتقلنمق *keupek guibi qouïrouq sālmaq ïāni ïāltaqlanmaq.*

Chiendent, s. m., plante, ایرق اوتی *aïryk otou.* — Racine de —, ایرق کوکی *aïryq keuky*, t.

Chienlit, s. m., مسخره‌لق *maskharalyq*, t.

Chienne, s. f., قانجق *qāndjyq*, دیشی کوپک *dichi keupek*, t.; کلبت *kelbet*, a. — Chienne chaude, en chaleur, قزمش قانجق *qyzmich qāndjyq.*

Chienner, v. n., mettre bas (se dit des chiennes), انکلمک *eniklèmek*, t.

Chier, v. n., expression basse et populaire, صچمق - سچمق *sytchmaq*, ایاق یولنده چوملوب صچمق *aïāq ïolynda tcheumèlup, sytchmaq*, تغیّط - تغوّط - سلح ا *teghaïiuth, teghavvuth, selh it.* — On dit plus poliment, aller à la selle, à la garde-robe, حاجت ا *hādjet it*, قضای حاجت ا *qazāï hādjet it*, حاجته وارمق *hādjètè vārmaq.* — Avoir besoin de —, سچاجغی او *sytchādjaghy ol*, تقاضی کلمک *teqāzi guelmek.*

Chieur, euse, s., سچاغن *sytchâghyn*, حاجته واران *hadjetè vārān*, t.

Chiffe, s. f., étoffe faible et mauvaise, انجه قبا قماش *indjè qabā qoumāch*, چول *tchoul*. — Se dit par extension d'un homme mou et sans caractère, كوشك *guevchek*, t.; مخنث *moukhannes*, a. — Mou comme une chiffe, چول كبى كوشك *tchul guibi guevchek*.

Chiffon, s. m., اسكى بز پارچه‌سى *eski bez pārtchaci*, اسكى بوسكى - چاپوت *eski buski, tchāpout*, بوكلو بز *beuklu bez*, t.

Chiffonner, v. a., بوزمك *buzmek*, بوكلمك *beukiulmek*, اورسلمك *eursèlèmek*, t.

Chiffonnier, s. m., qui ramasse des chiffons, اسكيلر آليجى - دوشريجى *eskîler âlydji, devchuridji*. — Au fig., celui qui ramasse et débite sans choix les nouvelles qui courent les rues, حوادث دوشريجى *havādis devchiridji*. — Personne vétilleuse, tracassière, هر دم آزار *her dem âzār*, p.

Chiffre, s. m., pour marquer le nombre, رقم *raqam*, pl. a. ارقام *erqām*. — Chiffres arabes, ارقام هنديه *erqāmi hindïè*. — romains, ارقام روميه *arqāmi roumïiè*. — Somme totale, يكون *ïekioun*. — Écriture mystérieuse convenue entre certaines personnes, رقم يازيسى *raqam ïāzouçou*, حروف معهوده *houroufi ma'houdè*. — Arrangement des lettres capitales d'un nom, نقش اسم *naqchi ism*, a.

Chiffré, e, adj., رقملو *raqamlu*, حروف معهوده ايله محرر *houroufi ma'houdè ilè mouharrer*, a.-t.

Chiffrer, v. a., marquer par des chiffres, رقم يازمق *raqam ïāzmaq*. — Marquer les pages, les folios, وضع رقم ا *vaz'y raqam it*. — Écrire en caractères convenus, رقم ايله يازمق *raqam ilè ïāzmaq*, حروف معهوده ايله يازمق *houroufi ma'houdè ilè ïāzmaq*. — Populairement, compter, حساب ا *hyçāb it*.

Chiffreur, s. m., حساب ايديجى *hyçāb idîdji*, حسّاب *hasçāb*, رقملرى حساب ايدن *raqamlari hyçāb iden*, a.-t.

Chignon, s. m., derrière du cou, اكسه *eñsè*, t.; قفا *qafā*. — Cheveux retroussés sur le derrière de la tête, بر باشك اردنده‌كى قورق صاچلر *bir bāchuñ ardyndè ki qyviryq sātchlar*.

Chimère, s. f., être imaginaire et monstrueux, غول *ghoul*. — Imagination vaine, خيال باطل *khaïāli bāthyl*, a.-t.; شجا *chedjā* a. — C'est une pure chimère, محض خيال باطلدر *mahzi khaïāli bāthyl dur*.

Chimérique, adj. com., sans fondement, بيهوده *bîhoudè*, اصلسز *acylsyz*, خيالى *khaïālii*, بيمساس *bimeçās*. — Prétentions chimériques, خيال محال قبيلندن بر

مطلوب *khaïāli mouhāl qabilinden bir mathloub*, a.-t.

Chimie, s. f., art d'analyser les corps, كيميا *kímíā*, علم كيميا *'ylmi kímíā*, علم حل *'ylmi hall*, a. — L'art du chimiste, كمياجيلك *kimiādjilik*. — Les secrets de la chimie, اسرار علم كيميا *esrāri 'ylmi kímíā*.

Chimique, adj. com., كيميايه مخصوص - متعلق *kímíāïè makhsous, mute'allyq*, a.-t. — Opération —, عمل كيمياوى *'amèli kímíāvi*, a.

Chimiste, s. m., كيمياجى *kímíādji*, اهل كيميا *ehli kímíā*, a.; كيمياكر *kímíāguer*, a.-p.

China. Voy. Squine.

Chine, s. f., pays, چين *tchín*, چين مملكتى *tchín memlèkèti*.

Chinois, se, adj., homme de la Chine, چينلو *tchínlu*. — Qui provient de la Chine, چينكارى *tchínkiāri*. — Vase chinois, چينكارى كاسه *tchínkiāri kiācè*.

Chio, île de l'Archipel, ساقز *sāqyz*, ساقز اطه‌سى *sāqyz adhaci*.

Chiourme, s. f., بر قادرغه‌نك جمله كوركچيارى *bir qādirghanuñ djumlè keurektchíleri*, t.

Chiper, v. a., en t. populaire, voler, dérober, قاپمق *qāpmaq*, t.

Chipoter, v. n., travailler peu à peu et lentement, ازر ازر ايشلمك *azer azer ichlèmek*, اغز دپرنمك *âghyr tèprenmek*, t.

*Chipotier, s. m., ازر ازر ايشليان *azer azer ichlèïān*, اغر دپرنشلو *âghyr teprènichlu*, t.

Chique, s. f., sorte d'insecte, بر نوع كوچك بوجك *bir nev'y kutchuk beudjèk*. — Petite tasse à café, كوچك قهوه فنجانى *kutchuk qahvè findjāni*. — Tabac à mâcher, اغزده چينن توتون *âghyzdè tcheïnènen tutun*, t.

Chiquenaude, s. f., فسكه *fiskè*. — Donner une —, بر فسكه اورمق *bir fiskè ourmaq*, t.

Chiquer, v. a., mâcher du tabac, بورمه دوتنى چينمك *bourma tutuni tchèïnèmek*, t.

Chiragre, s. f., goutte qui attaque les mains, ال نقرسى - اغريسى *el niqrici, âghrici*. — Celui qui en est attaqué, ال نقرسلو *el niqrislu*, t.

Chirographaire, adj. m., سند - تمسك صاحبى *sened, temessuk sāhibi*, a.-t.

Chirologie, s. f., پرمق اشارتلريله مرام اكلاتمنك فنى *parmaqichāretlerilè merām āñlatmanuñ fenni*, a.-t.

Chiromancie, s. f., علم كف *'ylmi kef*, a.; آوج فالجيلغى *âvoudj fāldjilyghy*, a.

Chiromancien, s. m., اهل علم الكف *ehli 'ylmil kef*, قايف *qāïf*, a.

Chirurgical, e, adj., جرّاحى *djerrāhii*, a.; جرّاحلغه متعلق *djerrāligha mute'allyq*, a.-t. — Opération —, عمل جرّاحى *'amèli djerrāhii*.

Chirurgie, s. f., جرّاحلق *djerrāhlyq*, جرّاحلق صنعتی *djerrāhlyq san'aaty*, علم جراحة *'ylmi djerāhat*, a. — Exercer la chirurgie, جرّاحلق ا *djerrāhlyq it.*

Chirurgien, s. m., جرّاح *djerrāh*, a.

Chirurgique, adj., جرّاحه متعلق *djerrāha mute'allyq*, a.-t.

Chite, s. f. pl., toile des Indes, بر نوع هند بزی *bir nev'y hind bèzi*, شیت *chit*, t.

Chiure, s. f., excrémens des mouches, سکك بوقی *sinek boqou*, t.

Choc, s. m., heurt de deux corps, طوقش *dhoqouch*, طوقشمه *dhoqouchma*, چاتشمه *tchātichma*, چارپشمه *tchārpichma*, t.; صدمة *sadmet* et *sadèmet*, a. — Secousse, سلکش *silkich*. — Rencontre hostile, صواش *savāch*, اوغراش *oghrāch*. — Choc de deux corps armés, تقابل صفین *teqābuli safèin*.

Chocolat, s. m., چقولاته *tchoqolāta*, t.

Chocolatier, s. m., چقولاته‌جی *tchoqolātadji*, t.

Chocolatière, s. f., چقولاته ابریغی *tchoqolāta ibrighy*, t.

Choeur, s. m., troupe de chanteurs, خوانندهلر الایی - طاقمی *khānendèler alāïi*, *thāqymy*, t.; خوانندهٔ کروهی *khānendè gurouni*. — En chœur, آهنکله *āhenguilè*. — Pièce exécutée par plusieurs chanteurs, ترنم خوانندهکان *terennumi khānendèguiān*. — Partie de l'église où l'on chante, بر کلیسانك اورته یری - مرکزی *bir kelīsānuñ orta ïèri*, *merkèzi*. — Ordre des esprits célestes, ارواح سماویه *ervāhi semāvïè*. — Morceau de musique qui est chanté en chœur, فصل *fasl*, pl. a. فضول *fuçoul*.

Choir, v. n., دوشمك *duchmek*. Voy. Tomber.

Choisi, e, adj., سچلمش *setchilmich*, اختیار اولنمش *ykhtiār'olounmich*, t.; مختار *moukhtār*, منتخب *muntakhab*, a.; کزیده *guzīdè*, p. — Être choisi, سچلمك *setchilmek*.

Choisir, v. a., سچمك *setchmek*, اوکرتلمك *euïurtlèmek*, اورندلمك *eurundilèmek*, t.; اختیار - انتخاب ا *ykhtiār*, *intykhāb it*. — Prendre le meilleur, آیتلمق *āïtlamaq*, ایوسنی آلمق *eïucini ālmaq*. — Préférer, ترجیح ا *terdjih it*, a.-t.

Choix, s. m., action de choisir, اختیار *ikhtiār*, انتخاب *intikhāb*, a.; سچلش *setchilich*. — La ou les meilleures parties d'une chose, ایوسنی *eïucini*, t.; بر کزیدهسی *bir guzīdèci*, اعلاسنی *a'lāci*, a.

Cholagogue, adj. com., qui fait couler la bile, صفراینی اقتران دوا *safrāïi āqturān dèvā*, صفرایی سوریجی *safrāïi surīdji*, a.-t.; دافع الصّفرا *dāf'y ussafrā*, a.

Cholédoque, s. m., مجرای الصّفرا *medjrāïs-safrā*, a.

Choléra-Morbus, s. m., هيضة *heïzat*, a.; قولرا موربوس *qolèrā morbus*, قولرا علتنى *qolèrā 'yllèty*, قرا صاريلق *qarā sārylyq*, t.

Cholérique, adj. com., bilieux, صفراوى *safrāvi*. — Appartenant au choléra-morbus, قولرا علتنه متعلق *qolèrā 'yllètinè mutè'allyq*. — s. m., malade du choléra, قولرا علتنه مبتلا *qolèrā 'yllètinè mubtèlā*, t.-a.

Chômable, adj. com., qui doit se chômer, ايشدن كسلمكه كركلو *ichten kecilmèguè gucreklu*. — Jour —, يورتى كونى *ïorty guny*, t.

Chômage, s. m., temps pendant lequel on ne travaille pas, ايشسز وقتى *ichsyz vaqty*, ايشدن كسلمه وقتى *ichten kecilmè vaqty*, تعطيل زمانى *t'athil zemāni*. — Terre en chômage, معطل ير *mou'atthel ïer*.

Chômer, v. a. et n., ne rien faire, بوش طورمق *boch dhourmaq*, ايشدن بوش قالمق *ichten boch qālmaq*, فارغ او *fārygh ol*, a.-t. — Solenniser une fête, يورتى طوتمق *ïortou thoutmaq*, t. — Chômer en parlant de la terre, la laisser reposer, يرى دكلتدرمك *ïèri diñletturmek*, يرى معطل براقمق *ïeri mou'atthal brāqmaq*. — Le moulin chôme, دكرمن ايشلمز *deïrman ichlèmez*.

Chondrille, s. f., plante, صمغلو هندبا *samghlu hindibā*, t.; شكوريه *chukiouriet*, قندرون *qandèroun*, a.

Chondrographie, s. f., غضروفلر بيانى *ghazroufler beïāni*, a.-t.

Chondrologie, s. f., غضروفلر احوالنه دائر مقاله *ghazroufler āhvālinè dāïr maqālè*, a.-t.

Chopine, s. f., mesure de liquide, بر نوع اولچى *bir neo'y eultchu*, t.

Chopiner, v. n., صقچه شراب ايچمك *syqtcha charāb itchmek*, t.-a.

Chopper, v. n., heurter contre une pierre, etc., الشمك *ilichmek*, سورچمك *seurtchmek*, t.

Choquant, e, adj., offensant, خاطره طوقنن *khāthyrè dhoqounan*, a.-t.; كوكل انجيديجى *gueuñul indjïdïdji*, سوكيجى *seugudji*, t.; ستم اميز *sitem āmïz*. — Désagréable, نا مقبول *nā maqboul*, نا مرضى *nā merzi*, p.-a. — Paroles choquantes, خاطره طوقانيقلى سوز *khāthyrè dhoqānyqly seuz*.

Choqué, e, adj., vexé, اينجنمش *indjinmich*, t.

Choquer, v. a., heurter, طوقونمق *dhoqounmaq*, اورمق *ourmaq*, طوقوندرمق *dhoqoundurmaq*, چارپمق *tchārpmaq*. — Déplaire, مقبول اولمامق *maqboul olmāmaq*. — Offenser, خاطرنه طوقنمق *khāthyrinè dhoqounmaq*, خاطرمانده ا *khāthyr māndè it*, اينجتمك *indjitmek*. — Se choquer, se heurter, چارپشمق *tcharpichmaq*, طوقشمق *dhoqouchmaq*. — Se choquer de, انجنمك *indjinmek*, خاطرى قالمق *khāthyri qālmaq*, خاطرمانده

او *khāthyrmāndè ol.* — Être contraire à, مغایر او ـ مخالف *moukhālif, moughāïr ol.* — Cela choque la raison, بو عقل و ادراکه مغایر در *bou 'aql u idrākè moughāïr dur.*

Chorégraphie, s. f., art de noter la danse, ترقیم رقص *terqymi raqs*, a.

Chorion, s. m., membrane extérieure qui enveloppe le fœtus, مشیمة *mechímet*, a.

Choriste, s. m., chantre du chœur, خوانندهٔ *khānendè*, p.

Chorographie, s. f., تعریف بلاد *ta'rīfi bilād*, تصویر البلاد *tasvír ul-bèlād*, a.

Choroïde, s. f., tunique de l'œil, کوز پرده‌سی *gueuz perdèci*, t.; طبقة العین *thabaqat ul-'aïn*, a.

Chorus, s. m., accord musical, اهنك *āhenk*. — Faire chorus, chanter ensemble, برابر ایرلامق *bèrāber irlāmaq*. — Émettre ensemble la même opinion, رای بر او *reï bir ol*, a.-t.

Chose, s. f., ce qui est, شئ *cheï*, pl. a. اشیا *echiā*, نسنه *nesnè*. — Toute chose, chaque chose, هر نسنه *her nesnè*. — C'est une chose sans exemple, مثلی نامسبوق بر شیدر *misli nā mesbouq bir cheïdur*. — Affaire, امر *emr*, pl. امور *oumour*. — Chose importante, امر مهم *emri muhimm*. — Quelque chose, نسنه *nesnè*, بعض شئ *ba'zi cheï*. — Une —, بر شئ *bir cheï*. — Peu de —, از شئ قلیل ـ شئ نسنه *az cheï, nesnè, cheï qalīl*. — C'est une chose ordinaire, بیاغی بر شیدر *baïāghy bir cheï dur*. — Ce n'est pas peu de chose, از نسنه دکل *az nesnè dèïl*.

Chou, s. m., légume, لحنه *lahana*, t. — chabus, باش لحنه *bāch lahana*, t.

Chou de Chien, s. m., mercuriale sauvage, purgative, کرنب الکلب *kerneb ul-kelb*, ملفوف الکلب *melfouf ul-kelb*. Voy. Chou-Fleur.

Choucas, s. m., petite corneille, الاجه قرغه *alādja qargha*, t.

Choucroute, s. f., لحنه تورشیسی *lahana tourchoucy*, t.

Chouette, s. f., بیقوش *baïqouch*, کیجه قوشی *guidjè qouchou*, بیلاق قوشی *ïaïlāq qouchou*, t.

Chou-Fleur, s. m., قرنبیت *qarnebìt*, قرنابیت *qarnābit*, t.

Choyé, e, adj., کوزدلمش *gueuzèdilmich*, قیرلمش *qaïrilmich*, t.

Choyer, v. a., soigner, conserver, دقت ا *dyqqat it*, صاقنمق *sāqynmaq*, کوزتمک *gueuzetmek*. — quelqu'un, avoir de grands égards, خاطرنی کوزتمک *khāthyrini gueuzetmek*. — Se —, کندیی کوزتمک *guenduïi gueuzetmek*, قیرلمق *qaïrylmaq*, t. — les enfans, چوجقلری کوزتمک *tchodjouqlèri gueuzetmek*, t.

Chrême, s. m., huile sacrée, مبارک یاغ *mubārek ïāgh*, a.-t.; المیرون المقدّس *el-mírouni el-mouqaddes*, a.

Chrestomathie, s. f., انتخاب الكلام كتابى *intikhāb ul-kelām kitābi*, a.-t.

Chrétien, ne, adj. et s., خرستيان *khrystiān*, قرستيان *qrystiān*, t.; نصرانى *nasrāni*, عيسوى *'ycèvi*; مسيحى *mècyhy*. — La nation chrétienne, ملت عيسويه ـ مسيحيه *millèti 'ycèviè, mècihiiè*, a. — La foi —, خرستيان دينى *khrystiān dini*.

Chrétiennement, adv., d'une manière chrétienne, خرستيانجه *khrystiāndjè*, t.

Chrétienté, s. f., les chrétiens, خرستيانلق *khrystiānlyq*, — نصارى *naçāra*. — Les pays chrétiens, بلاد عيسويه *bilādi 'ycèviè*, خرستيان مملكتلرى *khrystiān memlèketlèri*, فرنكستان *frenguistān*, p.

Christ, s. m., oint, le Messie, حضرت عيسى *hazrèti 'yça*, مسيح *mècyh*, المسيح *el-mècyh*. — Sa figure attachée à la croix, حاچلنمش حضرت عيسينك صورتى *hātchlanmich hazrèti 'yçanuñ sourèti*, t.

Christianisme, s. m., دين عيسوى *dini 'ycèvi*, مذهب عيسوى *mezhèbi 'ycèvi*, a.-t.

Chromate, s. m., برنوع ملحك اسمى *bir nev'y milhuñ ismi*, a.-t.

Chrome, s. m., substance métallique, برنوع معدن *bir nev'y ma'dèn*, a.-t.

Chronicité, s. f., caractère des maladies à longues durées, امراض مزمنه‌نك كيفيتى *emrāzi muzminènuñ keïfiïèti*, a.-t.

Chronique, adj. com., de longue durée, مزمن *muzmin*. — Maladie —, مرض مزمن *marazi muzmin*, pl. امراض مزمنه *emrāzi muzminè*, a.

Chronique, s. f., époque, histoire selon l'ordre des temps, تاريخ *tārykh*, pl. a. تواريخ *tevārykh*. — ancienne, تاريخ قديم *tārykhy qadīm*, a.

— Chroniqueur, s. m., مورخ *muerrykh, muverrykh*, a.

Chronogramme, s. m., تاريخ *tārykh*, تاريخ بيتى *tārykh bèïti*. Voy. le *Dictionn. Turc-Français* au mot تاريخ.

Chronologie, s. f., نظم زمان علمى *nazmi zèmān 'ylmi*, علم تواريخ *'ylmi tevārikh*, تاريخ حسابى *tārykh hyçābi*, a.

Chronologique, adj. com., تاريخ حسابنه متعلق *tārykh hyçābinè mutè'allyq*, a.-t.

Chronologiste, Chronologue, s. m., نظم زمان علمنه آشنا اهل تواريخ *nazmi zèmān 'ylminè āchinā ehli tevārykh*, a.

Chronomètre, s. m., مقياس الزمان *myqyās uz-zèmān*, مقياس الاوقات *myqyās ul-evqāt*, a.; موقت لتى *muvaqqyt ālèti*, a.-t.

Chrysalide, s. f., état d'un insecte qui passe au papillon, قوزه *qoza*, بوجك قوزه‌سى *beudjek qozaci*

t.; شرنقة *chournaqat*, pl. شرانق *chèrānyq*, a.

Chrysanthème ou Chrysanthemum, s. m., plante, بر نوع صارى چچك *bir nev'y sāry tchitchek*, t.; زهر الصّياغ *zehr ussaïiāgh*, a.

Chrysantin, s. m., تفتك *tiftik*, t.

Chrysocale, s. m., بر نوع معدن *bir nev'y ma'dèn*, a.-t.

Chrysocolle, s. f., matière détachée des mines de cuivre, d'or, etc., ملح الصاغة *melh us-sāghat*. — Nom donné autrefois au borate de soude, بوره *bourè*, vulg. *bora*. Voy. Borax.

Chrysocome, s. m., plante, آلتون اوتى *âltoun oty*, t.

Chrysopée, s. f., آلتون ياپمق صنعتى *âltoun ïāpmaq sana'aty*, t.-a.

Chrysoprase, s. f., كوز بونجغى *gueuz boundjoughou*, t.; كحلة *kuhlet*, a.

Chrysolite, s. f., pierre précieuse, زبرجد *zèberdjed*, a.

Chuchotement, s. m., فسلدمه *fycyldama*, t.

Chuchoter, v. n., parler bas, چولدمك *tchivildèmek*, فسلدامق *fycyldāmaq*. — Il est venu me chuchoter à l'oreille, كلوب قولاغمه فسلدى *guèlup, qoulāghyma fycyldy*.

Chuchoterie, s. f., فسلدى *fycyldy*, چولدى *tchivildi*. — Faire entre soi des chuchoteries, چولشمق *tchivilichmaq*, t.

Chuchoteur, euse, s., فسلدايان *fycyldāïān*, فسلدايجى *fycyldāïdji*, t.

Chut! interj., سوس *sous*, سوس اول *sous ol*, t.

Chute, s. f., mouvement de ce qui tombe, دوشش *duchuch*, دوشمه *duchmè*, t.; سقوط *souqouth*, a. — Chute d'eau, دپه‌دن آقان صو *tèpèden âqān sou*. — Chute des feuilles, اغاج يپراغنك دوشمه‌سى *aghādj ïaprāghynuñ duchmèci*, يپراق دوكمى وقتى *ïaprāq deukumi vaqty*. — Faute envers Dieu, خطا *khathā*, معصية *ma'cyet*, a. — Éblouissement, vertige et erreur, زلّة *zellet*, pl. زلّات *zellāt*. — Au fig., pour disgrâce, ييقلش *ïyqylich*. — La fin d'une pièce de poésie, مقطع بيتى *maqthaï bèïti*, a.

Chyle, s. m., كيلوس *kilous*, كيموس *kimous*, a.

Chylifère, adj., vaisseaux chylifères, كيلوسك قابلرى *kiloçuñ qāblèri*, t.; اوعية كيلوس *avï'ati kilous*, a.

Chylification, s. f., تحكيم الكيلوس *tahkîm ul-kilous*, a.

Chyme, s. m., bol alimentaire, كيموس *kimous*, a.

Chypre, île de la Méditerranée, قبرس *qybrys*, قبرس اطه‌سى *qybrys adhaci*. — Vin de —, قبرس شرابى *qybrys chèrābi*, t.

Ci, adv. de lieu, de proximité, بو *bou*, شول - اشبو *chol, ichbou*. — Ici, dans cet endroit, بوره‌ده *bourada*, بو محلده *bou mahalldè*. —

Les personnes ci-présentes, بو محلّدهٔ حاضر اولان کمسنه‌لر *bou mahalldè hāzyr olān kimsnèler.* — Cette année-ci, بو سنه *bou sènè.* — Ci-joint, بونکله برابر *bounouñilè bèrāber.* — Ci-après, بوندن صکره *bounden soñra.* — Ci-devant, بوندن اوّل *boudan evvel*, مقدّما *mouqaddèmā.* — Ci-derrière, بونک اردنک ـ وراسنک *bounuñ ardindè, vèrācindè.* — Ci-dessus, بالاده *bālādè.* — Ci-dessous, بونک التنک ، زیرده *zirdè, bounuñ altindè.* — Ci-inclus, joint à la lettre, بو مکتوبه مطوبًا *bou mèktoubè mathvièn.* — Qu'est-ce ceci? qu'est ceci? بونه *bounè*, ندر بو *nèdur bou.* — Ci-gît, هو الباقی *houvè el-bāqy.* — Par-ci, par-là, اوته‌یه برویه *outèïè bèruïè*, اوتدن برودن *outèden bèruden*, t.

Ciboire, s. m., vase sacré, قاب مقدّس *qābi mouqaddes*, a.

Ciboule, s. f., صوغانجق *soghāndjyq*, اوفاق صوغان *oufāq soghān*, t.

Cicatrice, s. f., ـ یاره نشانی *ïāra nichāni, ïèri*, بره *bèrè*, t.; اثر جرح *èèri djurh*, a.

Cicatrisant, e, adj., یاره‌یی قپادان دوا *ïāraï qapādān dèvā*, t.

Cicatriser, v. a., faire des cicatrices, یاره نشانی براقمق *ïāra nichāni brāqmaq*, بره لمک *bèrèlèmek.* — Fermer une plaie, یاره‌یی قپاتمق ـ بتشدرمک *ïāraï qapātmaq, bitichturmek.* — Se Cicatriser, v. réfl., ـ یاره قپانمق ـ بتشمک قبوقلنمق *ïāra qapānmaq, bitichmek, qabouqlanmaq*, t.

Cicérole, s. f., espèce de pois chiche, بر نوع نحود *bir nev'y nahoud*, t.

Cicindèle, s. f., espèce d'insecte, اوباز سکنی *ouïāz siñègui*, t.; یراع *ïarā'*, a.

Ciclamen. Voyez Cyclamen.

Cicutaire, s. f., ciguë aquatique, صو بالدرانی *sou bāldyrāni*, t.; شوکران الماء *choukrān el-mā*, a.

Cidre, s. m., boisson faite de jus de pommes, الما صویی *elmā souïi*, الما ناردنکی *elmā nārdengui*, t.

Ciel, s. m., pl. Cieux, vaste espace qui entoure notre globe, کوک *gueuk*, pl. کوکلر *gueukler*, t.; اسمان *açumān*, p.; سما *semā*, pl. a. سماوات *semāvāt.* — Ciel, Dieu lui-même, الله *allāh.* — C'est un arrêt du ciel, بو قضا اللهدر *bou qazā oullahtur.* — Grâces au ciel, الحمد لله *el hamdou lillah.* — Ciel des planètes, فلک *felek*, plur. افلاک *eflāk.* — Le ciel des étoiles fixes, فلک ثوابت *felègui cevābit.* — de la lune, فلک القمر *felek ul-qamer.* — Le ciel le plus élevé, فلک الافلاک *felek ul-eflāk.* — Le mouvement circulaire des cieux ou des corps célestes, دور فلک *devri felek.* — Ciel, temps, هوا *havā.* — Le ciel est serein, هوا آچقدر *havā ātchyqtur.* — Le ciel est obscur, هوا پوسدر *havā poustur.* — Ciel sombre, سنبل هوا *sumbul havā.* —

nuageux, بلوتلو هوا *bouloutlu-havâ*. — neigeux, قارلو هوا *qârlu havâ*. — Ciel de lit, يتاق طوانی *îatâq thavâni*, t. — Élever au ciel, louer excessivement, چيقرمق عيوقه *aïouqa tchyqarmaq*. — Ciel, séjour des bienheureux, جنّت *djennet*, a. — Dieu, la Providence, تكری *tanry*. — Grâces au ciel, الله شكر و حمد اولسون *allahè chukru hamd olsoun*. — Ciel, climat, يورد - يورت *îort*, t.; اقليم *iqlîm*, a.

Cierge, s. m., بيوك بال *büük bâl moumy*, t.; شمع مومی *chem'*, pl. شموع *chumou'*, a.

Cigale, s. f., insecte, چرتليق *tchirtlaïk*, چكركه *tchekirguè*, چرلايق *tchyrlâïq*, اوراق قوشی *orâq qouchou*, t.; صرار *sarrâr*, a. — Le chant de la —, اوراق قوشنك اوتمهسی *orâq qouchounuñ eutmèci*.

Cigare, s. m., صغار *syghâr*, t.

Cigogne, s. f., لقلق *laqlaq*, vulg. لكلك *leklek*, ليلك *leïlek*, t.

Cigue, s. f., بالدران *bâldirân*, بالدران اوتی *bâldirân otŷ*, t.; شوكران *choukerân*, a.

Cil, s. m., كرپك *kirpik*, *kirpuk*, t.; جفن *djefn*, a.; مژه *mujè*, مژك *mujk*, pl. p. مژگان *mujguiân*.

Cilice, s. m., chemise de crin, قلدن كوملك *qylden gueumlek*, چول ايپ قوشاغی *ip qouchaghy* - چول *tchoul*. — Ceindre le —, ايپ قوشاغی قوشانمق *ip qouchâghy qouchânmaq*, t.

Cillement, s. m., كوز قپمهسی *gueuz qypmaci*, كوز اوينانمه *gueuz oïnâtma*, t.; رمش العين *ramch ul-a'în*, a.

Ciller, v. a., كوز قپمق *gueuz qypmaq*, ou simpl. قپمق *qypmaq*, كوز قپاقلرينی اوينانمق *gueuz qapâqlarini oïnâtmaq*, t.

Cimbalaire, s. f., plante, حشيشة الشقوقة *hachîchat utch-chouqouqat*, a.

Cimbre, s. m., sorte de poisson, بر نوع بالق *bir nev'y bâlyq*, t.

Cimbres, s. m. pl., anciens peuples, جرمانيا مهلكتنك اقوام قديمهسی *djermâniâ memleketinuñ aqvâmi qadimèci*, a.-t.

Cime, s. f., extrémité, pointe, اوج *oudj*. — Sommet, دپه *tèpe*. — d'une montagne, طاغ دپهسی *dhâgh tepèci*, t.

Ciment, s. m., sorte de mortier de chaux et de tuiles, خراسان *khorâçân*, خراسانلو كرج *khorâçânlu kiredj*. — de chaux et de sable, سارج *sâroudj*. — au fig., liens d'amitié, روابط دوستی *revâbythy dosti*, a.-t.

Cimenté, e, adj., enduit de ciment, خراسانلو كرجله صوانمش *khorâçânlu kiredj ilè syvânmich*. — fortifié, قويلشمش *qavileчmich*, باغلو *baghlu*, t.; مشيّد *mucheïied*, a.

Cimenter, v. a., joindre avec du ciment, خراسانله پاپشترمق - صوامق

khorāçānilè ïāpichturmaq, syvāmaq. — Lier, affermir, باغلق *bāghlamaq*, t.; تقويه ا *taqvïè it.* — Cimenter l'amitié, تاكيد محبّت ا *tèekïdi mouhabbet it*, a.-t.

Cimeterre, s. m., قلچ *qylydj*, يتاغان *ïatāghān*, t.

Cimetière, s. m., مزارلق *mezārlyq*, مقبره‌لك *maqpèrèlyk*, a.-t.; مقبرة *maqpèret*, a.

Cimier, s. m., ornement au haut du casque, باشلق سورغوجى *bāchlyq sorghoudjou*, طولغه دپه‌سى *thoulgha tepèci*, t.

Cimolée, s. f., espèce d'argile, كفه كلى *kefè guili*, t.

Cinabre, s. m., زنجفر *zindjefr*, *zindjèfir*, سنجف *sindjef*, سولكين طاشى *sulgun thāchi*, t.

Cinération, s. f., réduction en cendres par le feu, كوله دونمكلك *kulè deunmeklik*, كوللنمه *kullenmè*, t.; ترمّد *teremmud*, a.

Cinglage, s. m., chemin que fait ou peut faire un vaisseau en vingt-quatre heures, يكرمى درت ساعتلك بر كميتك قطع ايده بيلدكسى مسافه‌سى *ïermi dort sā'attè bir gùèminun qath' idè bildigui mèçāfèci.*

Cingler, v. n., voguer à pleines voiles, يلكن دولدرمق *ïelken doldourmaq*, دولو يلكنله كيتمك *dolou ïelkènilè guïtmek.* — en haute mer, انكين طرفنه طولو يلكن ايله كيتمك *enguin tharafina dholou ïelken ilè guïtmek*, t.

Cingler, v. a., frapper, قامچى اورمق - چالمق *qāmtchi ourmaq, tchalmaq*, اورمق *ourmaq*, t.

Cinnamome, s. m., canelle, دارچين *dartchïn*, *tārtchïn*, t.

Cinq, adj. com., nombre ord., بش *bech*, t.; خمسه *khamsè*, a.; پنج *pendj*, p.

Cinquantaine, s. f., nombre de cinquante, اللى عدد *elli 'aded*, اللى قدر *elli qadar.* — Une cinquantaine de personnes, اللى كيشى *èlli kichi.*

Cinquante, adj, com., اللى *elli*, t.; خمسون *khamsounè*, خمسين *khamsīn*, a.; پنجاه *pendjah*, p.

Cinquantième, adj. commun, اللنجى *ellindji*, t.; الخمسين *elkhamsin*, a.; پنجاهم *pendjāhum*, p.

Cinquième, adj., nombre ordin., بشنجى *bechindji*, t.; خامس *khāmis*, a.; پنجم *pendjum*, p. — Le cinquième, پنجيك *pendjïk*, بشده بر *bechtè bir*, t.; خمس *khoums*, a.

Cinquièmement, adv., بشنجيده *bechindjïdè*, t.; خامسا *khāmiçā*, a.

Cintre, s. m., voûte, arcade, كمر *kemer*, كمر اوكى *kemer euñy.* — Arcade de bois sur laquelle on bâtit les voûtes, تخته كمر *takhta kemer*, كمر التى *kemer alty*, t. — En cintre, كمرواري *kemervāri*, كمر شكلى *kemer chekèli*, a.

Cintré, e, adj., كمرلو *kemerlu*, قبه‌لو *qoubbèlu*, a.-t.

Cintrer, v. a., bâtir en cintre, كمرلمك *kemerlèmek*, قبه‌لمك

qoubbèlemek, كمروارى ياپمق *kemeroūri iāpmaq*, t.

Cirage, s. m., action de cirer, موملمه *moumlama*, موملتمه *moumlatma*. — de chaussure, پاپوج *pāpoudj boïāci*. — Cire appliquée sur quelque chose, موم صواسى *moum syvāci*, t.

Circassie, s. f., pays d'Asie, چركس مملكتى *tcherkes memlèkèti*.

Circassien, ne, adj., چركس *tcherkès*, pl. a. چراكسه *tcherākecè*.

Circée, s. f., herbe de Saint-Étienne, عشرق ابو سلام *abou selām*, a.; قان قوروان *qān qouroudān*, مرماخور *mermākhor*, t.

Circoncire, v. a., سنت ا *sunnet it*, ختن ا *khatn it*, a.-t.

Circoncis, adj., سنتلو *sunnetlu*, سنتلنمش *sunnetlenmich*, اهل سنت *ehli sunnet*, مختون *makhtoun*, a.

Circoncision, s. f., سنت *sunnet*, ختنت *khoutnet*, ختانت *khytānet*, ختان *khytān*. — des princes, ختنهٔ شهزادكان *khatnèi chehzādèguiān*.

Circonférence, s. f., چوره *tchevrè*, t.; داثره *dāïrè*, كرد *guird*, پيرامن *pīrāmen*, p.

Circonflexe, adj., accent, اكرى حركة *egri hareket*, a.-t.; حركت الهدّ *hareket ul-medd*, a.

Circonlocution, s. f., تطويف افادهٔ كلام *thatvīf ul-kèlām*, سوزى طولاشدرمه *seuzu dholachturma*, t.

Circonscription, s. f., تحديد *tahdīd*, حدود *houdoud*, انحصار *inhyçār*, محدوديت *mahdoudïiet*, a.

Circonscrire, v. a., mettre des limites, حدّ تحديد ا *hadd tahdīd it*, a.; حدود ـ سنور كسمك *houdoud, sinor kesmek*, سنورلمك *sinorlèmek*, t.

Circonscrit, e, adj., حدودى كسلمش *houdoudi kecilmich*, a.-t.; محدود *mahdoud*, محصور *mahsour*, منحصر *mounhacyr*, a.

Circonspect, e, adj., بصيرتلو *bacīretlū*, a.-t.; كوزى اچق *gueuzu átchyq*. — Prudent, retenu, اوصلو *ousloū*, احتياط اوزره اولان *yhtyāth uzrè olān*, a.-t.; محترز *mouhtariz*, a.; صاقيلو *sāïqyly*, t.

Circonspection, s. f., كوز اچقلغى *gueuz átchyqlyghy*, صاقيلق *sāïqylyq*, t.; انتباه *intibāh*. — Prudence, retenue, احتياط *yhtiāth*, احتراز *yhtirāz*, a.

Circonstance, s. f., particularité d'un fait, كيفيّة *keïfïiet*, كيفيت حال *keïfïieti hāl*, حال *hāl*, pl. a. احوال *ahoāl*; قضية *qazïiet*. — Les circonstances et dépendances, بر شيئك لواحق ومتعلقاتى *bir cheïuñ levāhyq u mute'allyqāti*. — Occasion, temps, فرصت وقت و حال *vaqtu hāl, fourçat*. — Détails, تفصيلات *tafsīlāt*. — Il faut en connaître les

circonstances, تفصيلاتنى بيلمك كرك *tafsilātini bilmek guerek.* — Suivant la circonstance, حسب حال اوزره *hasbi hāl uzrè.*

Circonstanciel, adj., (terme), d'état, حال *hāl.* — de temps, ظرف زمان *zarfi zemān.* — de lieu, ظرف مكان *zarfi mekiān,* a.

Circonstancier, v. a., تفصيلن بيان ا *tafçilin beïān it,* اطرافيله نقل ا *ethrāfilè naql it,* فراده فراده سويلمك *furadè furadè seuïlèmek.* — une affaire, مصلحتك جريان ايتمش احوالنى تصريح ا *maslahatuñ djeriān itmich ahvālini tasryh it.*

Circonvallation, s. f., مترس چوره‌سى *meteris-tchevrèci.* — Tracer une ligne de —, اردوبى بر دوره استحكامات ايله احاطه ا *ordouï bir devrèï istihkiāmāt ilè ihātha it.*

Circonvenir, v. a., طولاندرمق *dholāndurmaq,* الداتمق *aldātmaq,* طولاب قورمق *dholāb qourmaq,* دوباره ايله الداتمق *doubāra ilè aldātmaq,* t.

Circonvenu, e, adj., الدانمش *aldānmich,* t.

Circonvention, s. f., الدانمه *aldānmā,* دوباره *doubāra,* t.; فند *fend,* غبن *ghabn,* a.

Circonvoisin, e, adj., proche, يقين *ïaqyn,* قربنده اولان *qourbindè olān,* اطرافده اولان *ethrāftè olān,* a.-t.; همجوار *hemdjivār,* p.; همحدود *hemhoudoud,* a. — Les lieux circonvoisins, يقين يرلر *ïaqyn ïerler,* جوارده اولان يرلر *djivārdè olān ïerler.*

Circonvolution, s. f., دونش *deunich,* دوره *devrè,* a.; t.; pl. a. دورات متتابعة *devrāti mutètābe'at.*

Circuit, s. m., enceinte, détour, چوره *tchevrè,* طولاى *dholāï,* t.; اطراف *ethrāf,* اطراف وجوانب *ethrāf u djèvānib,* دائره *dāïrè.* — Les environs, حوالى *havāli.* — Le circuit ou contour de la bouche, اغز چوره‌سى *aghyz tchevrèci.* — Ce qu'on dit avant de venir au fait, طولاشمه *dholāchma,* t.

Circulaire, adj. com., rond, دكرمى *dèïrmi,* t.; مستدير *mustèdir,* مدور *mudevver.* — Qui va en rond, دورى *devri.* — Mouvemens circulaires, حركات دوريه *harèkiāti devrïè,* a.

Circulaire, s. f., lettre par laquelle on informe plusieurs personnes d'une même chose, يردن يره كزدرله‌جك عمومه خطاب كاغد *ïerden ïerè guezdurilèdjek 'oumoumè khythab kiaghyd,* t.

Circulairement, adv., en rond, دور ايله *devr ilè,* طولانرق *dholānaraq,* چوره يانه *tchevrè ïānè,* t.; مستديرا *mustèdiren,* a.

Circulation, s. f., mouvement de ce qui circule, دور *devr,* a.; دونش *deunich,* t. — Mouvement, حركت *hareket,* a.; جولان *djevelān.* — du sang, حركت دم *harekèti dem.* — de l'argent, نقودك

نوقودون دوران و مداوله سی *nouqoudun devrān u mudāvelèci*, a.-t.

Circuler, v. n., se mouvoir en rond, دورا *devr it*, طولاشمق *dholāchmaq*, گزمك *guezmek*. — Passer, couler, دوران ا *devrān it*, جريان ا *djeriān it*. — Passer de main en main, الدن اله گچمك *elden elè guetchmek*. — Avoir cours, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — Répandre, نشر و اشاعه ا *nechr u ichā'a it*, a.-t.

Cire, s. f., بال مومی *bāl moumi*. — Cire blanche, بياض بال مومی *beïaz bāl moumi*. — Cire vierge, خام بال مومی *khām bāl moumi*. — Cire d'Espagne, مهر مومی *muhur moumi*. — Humeur des oreilles, قولاق كيری *qoulāq kiri*, t.

Ciré, e, adj., موم لنمش *moumlanmich*, موم سورلمش *moum surulmich*. — Toile cirée, مشمع *muchemma'*, مشمع بز *muchemma' bez*, a.-t.

Cirer, v. a., enduire de cire, مومله مق *moumlamaq*, مومله مق *moumlatmaq*. — Appliquer le cirage, موم سورمك *moum surmek*. — aux bottes, چزمه يه موم سورمك *tchizmeïè moum surmek*, t.

Cirier, s. m., ouvrier en cire, بال مومجی *bāl moumdji*, مومجی *moumdji*, t.

Circonférence, s. m., مشعلو مرهم *muchemma'lu merhem*, a.-t.

Ciron, s. m., très-petit insecte, قوردجغز *qourddjighyz*, t.

Cirque, s. m., ميدان *meïdān*, قوشو ميدانی *qochou meïdāni*, t.; مضمار *myzmār*, a.

Cisailler, v. a., couper avec des cisailles, قصاچلمق *qouçātchlamaq*, مقص ايله كسمك *maqas ilè kesmek*, t.

Cisailles, s. f. pl., gros ciseaux à longues branches pour couper le métal, دمرجی مقصی *dèmirdji maqacy*. — Cisaille, rognure qui reste de la monnaie, سكه كسنتيسی *sikkè kècintici*, t.

Cisalpin, e, adj., الپس طاغلری بروسی *alpes dhāghlari bèruci*, t.

Ciseau, s. m., instrument d'arts et métiers, plat et tranchant d'un bout, آی دمری *āï dèmiri*. — de menuisier, طوغرامه جی آی دمری *dhoghrāmadji āï dèmiri*. — de sculpteur, اويماجی آی دمری *oïmādji āï dèmiri*, t.

Ciseaux, s. m. pl., instrument à deux branches tranchantes mobiles, مقص *maqas*, t.; مقراض *myqrāz*, pl. مقاريض *myqāryz*. — Ciseaux pour tondre les brebis, قويون قرقه جق صندی *qoïoun qyrqadjaq syndy*. — de tailleur, سندو *syndou*, سندی *syndy*, ترزی مقصی *terzi maqacy*. — de jardinier, باغچه وان مقصی *bāghtchèvān maqaci*, t.

Ciseler, v. a., اويمق *oïmaq*, قزمق *qazmaq*, قلم ايله يونمق *qalem ilè ïonmaq*, t.

Ciselet, s. m., petit ciseau, كوچك آی دمری *kutchuk āï dèmiri*, مقصجق *maqasdjiq*, t.

Ciseleur, s. m., اويمه جى *ouïmadjï*, t.; قلمكار *qalemkiār*, a.-p.

Ciselure, s. f., اويمه جيلق *ouïmadjïlik*, اويمه ايشى *ouïma ichi*, قلمكارلق *qalemkiārlyq*, a.-p.-t.

Ciste, s. m., arbrisseau qui donne le ladanum, لادن اغاجى - اوتى *lāden aghādjï, oty*, t.

Citadelle, s. f., ايچ قلعه *itch qal'a*, حصار داخلى *hyçāri dākhylïï*, a.

Citadin, e, s., شهرلو *chèhirlu*, شهرى *chehri*. — Citadine, femme de la ville, شهرلو قرى *chèhirlu qary*. — Sorte de voiture, هنتو قسمى *hintov qysmi*, t.

Citation, s. f., allégation d'un passage, ايراد *irād*, نقل *naql*, ذكر *zikr*. — Assignation à comparaître, دعوت *d'avet*, احضار حكمى *yhzār hukmi*, a.-t. Voy. Ajournement.

Citatoire, adj. com., طلبى *thalèbïï*, احضارى *yhzārïï*, a.

Cité, s. f., ville, شهر *chèhir*, *chehr*, t.; بلده *beldet*, pl. بلاد *bèlād*, مدينه *medinè*, a. — La sainte cité, Jérusalem, قدس شريف *qoudsi chèrïf*.

Cité, e, adj., mentionné, ذكر اولنان *zikr olounān*, a.-t.; مذكور *mezkiour*, a.

Citer, v. a., appeler pour comparaître devant le magistrat, دعوت ايلمك *d'avet it*, محضر ايله دعوت ايلمك *muhzur ilè d'avet it*, محكمه يه احضار ايلمك *mehkèmèïè yhzār it*. — Alléguer le texte d'un auteur, مؤلفك كلامنى نقل و ايراد ايلمك *mutellifiñ kèlāmini naql u irād it*. Voy. Alléguer, Mentionner.

Citérieur, e, adj., بو طرفلو *bou tharaflu*, بو طرفده كى *bou tharafta ki*, برو طرفده اولان *bèru tharafta olān*, t.

Citerne, s. f., صارنج - سارنج *sārnidj*, p.-t. — Eau de —, سارنج صويى *sārnidj souïï*.

Citerneau, s. m., كوچك سارنج *kutchuk sārnidj*, t.

Citoyen, ne, s., شهرلو *chèhirlu*, برلو *ïerlu*, t.; اهل *ehl*, اهل مدينه *ehli mèdinè*. — Les citoyens, les habitans, اهالئ مملكت *ehālii mèmlèket*, a.

Citragon ou Mélisse, قوان اوتى *qovān oty*, t.

Citrin, e, adj., couleur de citron, ليمونى *limouni*, ليمون رنكلو *limoun renklu*, t.

Citron, s. m., ليمون *limoun*, t. — Couleur de —, ليمون رنكى *limoun rengui*, t.

Citronnat, s. m., confiture d'écorce de citron, ليمون قبوغى رچلى *limoun qaboughy retchèli*, t.

Citronné, e, adj., ليمونلى *limounli*, t.

Citronnelle ou Mélisse, s. f., اوغل اوتى *oghoul oty*, قوان اوتى *qovān oty*, t.

Citronnier, s. m., ليمون اغاجى *limoun aghādji*, t.

Citrouille, s. f., plante rampante, son fruit, قباق *qabāq*, قيش قباغى *qych qabāghy*, t.

CIVADIÈRE, s. f., جيوادره يلكنى *djivādra ïelkèni*, t.

CIVÉ ou CIVETTE, s. f., plante potagère, اوفاق يشل صوغان *oufāq ïechīl soghān*, t.

CIVET, s. m., طاوشان يخنيسى *thāvchān ïakhnici*, t.

CIVETTE, s. m., chat musqué, مسك كديسى *misk kèdici*. — Liqueur tirée de cet animal, غاليه *ghāliè*, غاليهٔ مسك *ghāliïi misk*, p.-t.

CIVIÈRE, s. f., تجكره *tedjkèrè*, t.

CIVIL, E, adj., qui concerne les citoyens, بلدى *bèlèdii*, ملكى *milki*, اهالئ مملكته دائر *ehālii memlèkètè dāïr*. — Opposé à criminel, حقوق عباده متعلق *houqouqy 'ybādè mutè'allyq*. — Honnête, poli, ادبلو *edeblu*, چلبى *tchèlèbi*, مكرم *moukrim*, a. — Guerre civile, حرب داخلى *harbi dākhylii*, au pl. حروب داخليه *houroubi dākhyliïè*. — Troubles civils, اختلالات داخليه *ykhtilālāti dākhyliïè*. — Les autorités civiles et militaires, حكام و ضابطان *hukkiām u zābithān*, a.

CIVILEMENT, adv., en matière civile, دعواى حقوق فاعل سنجده *d'avāï houqouq qā'ydècindjè*. — Avec civilité, politesse, ادبله *edèbilè*, ظرافتله *zèrāfetilè*, a.-t.; چلبيلكله *tchèlèbiliguilè*.

CIVILISATION, s. f., action de civiliser, تاديب *teedïb*, تهذيب *tehzïb*, تاديب اخلاق *teedibi akhlāq*. — État de ce qui est civilisé, انسيت *unsïiet*, هذب الاخلاق *hezb ul-ākhlaq*, انسانيت و مدنيّة *insānïiet u modonïiet*, تمدن *tèmeddoun*, a.

CIVILISÉ, E, adj., مهذب الاخلاق *muhezzeb ul-akhlāq*, a.; ادبلو *edeblu*, a.-t.

CIVILISER, v. a., rendre sociable, civil, ادب اوكرتمك *edeb eugrètmek*, تهذيب اخلاق *tehzibi akhlāq it*. — Rendre civile une affaire criminelle, حقوق دعواسى صورتنه قويمق *houqouq d'avāci sourètinè qoïmaq*, a.-t.

CIVILITÉ, s. f., courtoisie, ظريفلك *zarïflik*, چلبيلك *tchèlèbïlik*, t. — Civilités, actions civiles, طرافة *zèrāfet*, اكرام *ikrām*, ملاطفت *mulāthefet*, a. — Faire des civilités à quelqu'un, بر كمسنه حقنه اظهار اكرام و ملاطفت ايت *bir kimesnè haqqynè izhāri ikrām u mulāthefet it*, a.-t.

CIVISME, s. m., حب و غيرت بلديّه *hubb u ghaïrèti bèlèdiïè*, غيرت وطن *ghaïrèti vathan*, a.

CLABAUD, s. m., chien qui chasse les oreilles pendantes, صارقى قولاقلو كوپك *sārqyq qoulāqlu keupek*. — Homme stupide, بوداله *boudāla*, t.

CLABAUDAGE, s. m., aboiement de plusieurs chiens, بر قاچ كوپكلرك حولامه سى *bir qātch keupeklèrun havlamaci*. Voy. CLABAUDERIE.

CLABAUDER, v. n., aboyer souvent; au fig., crier mal à propos,

سبسز باغرمق ـ حولامق *sèbebsyz bāghyrmaq, havlāmaq*, t.

Clabauderie, s. f., هايقرمه *hāïqyrma*, t.

Clabaudeur, se, s., حايقربجى *hāïqyrdjï*, t.

Claie, s. f., چت *tchit*, قفس *qafes*, a.

Clair, e, adj., lumineux, روشن *rouchen*, ايدنلو *āïdinlu*. — Clair, éclatant, luisant, پارلاق *pārlāq*, پارلايجى *pārlāïdji*. — Qui a beaucoup de jour, نورلو *nourlu*, ايدنلغى *āïdinlyghy* چوق *tchoq*. — Transparent, شفاف *cheffāf*. — Qui n'est pas trouble; بولانق دكل *boulānyq dèïl*, صاف *sāf*, صافى *sāfi*, طورى *dhoury*. — Eau claire, صو طورى *dhoury sou*. — Clair comme de l'eau de roche, قيا صوبى كبى صاف و برّاق *qaïā souï guibi sāf u berrāq*. — Peu foncé, آچق *âtchyq*. — Bleu clair, آچق ماوى *âtchyq māvi*. — Peu épais, صولى *souly, soulu*. — Peu serré, سيرك *seïrek*. — Clair-semé, سيرك اكلمش *seïrek ekilmich*. — Gaze claire, اينجه *indjè*. — Pur et serein, تميز *têmiz*, پاك *pāk*, صافى *sāfy*. — Sonore, net, aigu, اينجه *indjè*, t.; رقيق *raqyq*. — Facile à comprendre; آچق *âtchyq*, فهمى آسان *fehmi âçān*. — Clair, évident, manifeste, بللو *bellu*, t.; اشكار *achikiār*, بديهى *bèdihi*, واضح *vāzyh*. — Il est clair que, واضح و اشكار در كه *vāzyh u achikiār dur ki*. — Clair, en parlant du temps, آچق *âtchyq*. — Un temps clair, آچق هوا *âtchyq havā*. — En terme de peinture clair-obscur, les lumières et les ombres ramassées avec art, آيدينلق ايله كولكه لك *āïdynlyq ilè gueulguèlik*.

Clair, s. m., clarté, lumière, ايدينلق *āïdynlyq*, t.; نور *nour*, ضيا *zyā*. — Le clair de lune, اى ايدينلغى *āï āïdynlyghy*. — Il fait clair, ايدنلق وار *āïdynlyq vār*. — Le jour paraît, صباح اولمجور *sabāh olyeur*. — Clair, comptant, en parlant de l'argent, نقد *naqd*. — C'est de l'argent clair, نقد حاضر در *naqdi hāzir dur*.

Clair, adv. Voy. Clairement. — Semer clair, سيرك اكمك *seïrek ekmek*. — Tirer une chose à clair, au clair, برشيك حقيقتنى بيلمك *bircheïun haqyqatini bïlmek*.

Clairement, adv., nettement, تميزجه *têmîzdjè*. — Ouvertement, اشكاره *âchikiārè*, اشكاره جه *âchikiārèdjè*. — Parler —, اشكاره سويلمك *âchikiārè seuïlèmek*.

Clairet, adj. m., se dit du vin rouge, سياه شراب *siāh charāb*. — En terme de joailliers, se dit aussi des pierres dont la couleur est trop faible, رنكى سونق *rengui sonyq*.

Claire-Voie (A), s. f., clair-semé, سيرك اكلمش *seïrek ekilmich*. — A claire-voie, سيرك طوقيمش

seïrek dhoqounmich. — On nomme aussi claire-voie les mannequins, les claies, etc., سپد قفسلری *seped qafesleri*, t.

Clairière, s. f., بر اورمانك اشجارڈن عاری اولان یری *bir ormānuñ echdjārden 'āry olān yeri*, t.

Clairon, s. m., سرنا *surnā*, vulg. زرنا *zournā*, بوری *bory*, *borou*, t.

Clairvoyance, s. f., كوزی بصیرة آچقلغی *gueuzu ātchyqlyghy*, *bacyrèt*, فراسة *firāçet*, تبصّر *tebassur*, زیركلك *zèïreklik*, p.-t.

Clairvoyant, e, adj., كوزی آچق *gueuzu ātchyq*, t.; متبصّر *mutebassyr*, زیرك *zeïrek*.

Clameur, s. f., grand cri, هایقرش *haïqyrich*, كورلتی *gurultu*, t. — publique, فریاد عمومی *feriādī oumoumi*, a.

Clandestin, e, adj., كیزلو *guizlu*, t.; خفی *khafi*, مكتوم *mektoum*, a.

Clandestinement, adv., كیزلوجه *guizludjè*, t.; خفیاً *khāfien*, a.

Clandestinité, s. f., كیزلولك *guizlulik*, t.; خفیة *khoufïet*, a.

Clapet, s. m., زنبركلو طاپه *zenbereklu thāpa*, t.

Clapier, s. m., اطه طوشانی یتاغی — دلكی *adha thavchāni ïatāghy*, *deligui*, t.

Clapir, v. n., se dit du cri naturel du lapin, اطه طوشانی كبی چاغرمق *adha thavchāni guibi tchāghyrmaq*. — Se Clapir, v. réfl., se blottir, چوملمك *tcheumelmek* — dans un trou, چوملوب بر دلكه صوقلمق *tcheumelup bir deligue soqoulmaq*, t.

Clapotage, s. m., دكزك انجه دالغه‌لنمه‌سی *denizuñ indjè dālghalanmaci*, t.

Clapoteux, se, adj., انجه دالغه‌لو *indjè dālghalu*. — Mer clapoteuse, انجه دالغه‌لو دكز *indjè dālghalu deñiz*, t.

Claque, s. f., coup du plat de la main, ال اوروشی *el ourouchou*. — Sorte de sandale qu'on met par dessus le soulier, اوست اڈك *ust edek*, t.

Claquedent, s. m., لافزن *lāfzan*, p.; اورد صاتان *ourd sātān*, t.

Claquement, s. m., des dents, قجردمه قجردش *qydjirdich*, *qydjirdama*. — des mains, ال قاقمه‌سی *el qāqmaci*.

Claquemurer, v. a., زندانه قومق *zindānè qomaq*, t.; حبس ا *habs it*. — Se Claquemurer, v. réfl., قپانمق *qapānmaq*, t.

Claquer, v. n., faire un bruit éclatant, aigu, سسلندرمك *seslendurmek*, پاتلامق *pātlāmaq*. — Claquer des mains, ال چالمق قاقمق *el tchalmaq*, *qāqmaq*. — Claquer des dents, — ديش چاتردتمق قجردتمق *dich tchaturdatmaq*, *qydjirdatmaq*. — Lorsqu'elles claquent d'elles-mêmes, قجردمق *qydjirdamaq*, قجردانمق *qydjirdānmaq*. — Claquer, v. a., donner des claques, ال ايله اورمق *el ilè ourmaq*,

سلّه اورمق *sillè ourmaq.* — Faire claquer son fouet, en parlant d'un charretier, النده‌كى قامچى‌يى سسلندرمك *elindèki qamtchïi seslendurmek.* — Au fig., se faire valoir, طفره - مهارت صاتمق *thafra, mehāret sātmaq,* t.

Claquet, s. m., چاقلداق *tchāqyldāq,* دكرمن چاقلداغى *deïrmen tchāqyldāghy,* t.

Clarification, s. f., طورلتمه *dhouroultma,* t.; استصفا *istisfā,* a. — du sucre, شكر تصفيه‌سى *cheker tasfïèci.*

Clarifier, v. a., طورلتمق *dhouroutlmaq,* - طورى *dhourou,* ترويق ا *terviq it,* a.-t. — le sucre, شكرى تصفيه ا *chèkèri tasfïè it.* — Se Clarifier, v. pro., طوريلنمق *dhouroulanmaq,* t.

Clarine, s. f., clochette pendue au cou des animaux, حيوان چاكى *haïvān tchāni,* ارداله *ardāla,* t.

Clarinette, s. f., قوال *qavāl,* t.

Clarté, s. f., lumière, splendeur, آيدنلق *āïdinlyq,* آيدن *āïdin,* t.; روشنلك *rouchenlik,* p.-t. — d'esprit, ضيا *ziā.* — du soleil, ضياى شمس *ziāï chems.* — Transparence, netteté, تميزلك *temïzlik,* t.; صفوت *safvet,* a. — Netteté de l'esprit, آچيقلق *âtchyqlyq,* t.; روشنى *rouchèni,* p. — Parler avec clarté, آچق سويلمك *âtchyq seuilèmek.*

Classé, e, adj., تقسيم-ترتيب اولنمش *taqsim, tertib olounmich,* a.-t.; مرتب *muretteb,* a.

Classe, s. f., ordre, rang des personnes, des choses, طبقه *thabaqa,* pl. طبقات *thabaqāt,* صنف *synf,* pl. اصناف *eṣnāf.* — Rang donné au mérite ou à la capacité, رتبه *rutbè,* مرتبه *mertèbè,* pl. مراتب *merātib.* — Salle d'étude, مكتب اوطه‌سى *mekteb odhaci.* — Temps que dure une leçon, درس وقتى *ders vaqty,* a.-t. — L'école même, مكتب *mekteb,* a.

Classement, s. m., تقسيم *taqsïm,* تنظيم *tanzïm,* ترتيب *tertïb,* a.

Classer, v. a., distribuer par classes, صره‌سنجه قومق *syracindjè qomaq,* پايه بپايه ترتيب ا *pāïè bèpāïè tertïb it,* بابت بابت ايرمق *bābet bābet āïrmaq,* t. — Mettre en ordre, تنظيم ا *tanzïm it,* a.-t.

Classification, s. f., تقسيم ايلمكلك *taqsïm eïlèmeklik,* a.-t.

Classique, s. m., (auteur), مؤلف معتبر *mu'ellifi mu'teber,* a.

Clatir, v. n., چوق حولامق *tchoq havlāmaq,* t.

Claude, s. et adj., sot, imbécile, بوداله *boudāla,* اوغز - اوغوز *oghouz* (vieux mot).

Claudication, s. f., action de boiter, اقسايش *aqsāïch,* اقساقلق *aqsāqlyq,* t.; عرج *'aredj,* a.

Clause, s. f., شرط *charth,* pl. a.

شروط *chourouth.* — Expresse, شرط مخصوص *charti makhsous.*

Claustral, e, adj., appartenant au cloître, مناستره مخصوص - متعلق *monāsterè makhsous, mute'allyq,* a.-t.; ديرى *deïrii,* a.

Claveau ou Clavelée, s. m., f., چالق مرضى *tchālyq marazi,* t.-a.

Clavette, s. f., sorte de clou, بركتمه دمرى *berkitmè demiri,* بركده‌جك اكسر *berkededjek ekser,* t.

Clavecin, s. m., بر نوع فرنك چالغيسى *bir nev'y frenk tchālghouçou,* چنبالو *tchimbālo,* t.

Clavicule, s. f., os, كوپريجك كميكى *keuprudjik guemigui,* t.; ترقوة *terqouvat, terqouva.* — La clavicule droite, ترقوة يمنا *terqouvati ïumna.* — gauche, ترقوة يسرا *terqouvati ïesra,* a.

Clavier, s. m., anneau ou petite chaîne servant à tenir plusieurs clefs ensemble, اناختارلر كچوره‌جك حلقه *anākhtārlar guetchurèdjek halqa.* — Touches d'un piano, پيانو ديدكلرى چالغونك باصماغى *piāno dediklèri tchālghounuñ bāsmāghy,* t.

Clayon, s. m., پينير سوزكوسى *peïnir seuzguçu,* t.

Clayonnage, s. m., چت *tchit,* چيتلق *tchitlyq,* چيت ديوار *tchít divār,* t.

Clef, s. f., instrument pour ouvrir et fermer une serrure, اناختار *anākhtār,* t.; مفتاح *miftāh,* pl. a. مفاتح *mefātih;* كليد *kelíd,* p. — Les clefs de la ville, شهرك اناختارلرى *chehruñ anākhtārlèri.* — On dit au fig. d'une place, qu'elle est la *clef* d'un pays, فلان قلعه كليد مملكت مثابه‌سنده در *felān qal'a kelidi memleket meçābècindè dur.* — Clef d'un pressoir, منكنه‌نك بورمه‌سى *menguenenuñ bourmaci.* — Clef d'un chiffre servant à chiffrer et à déchiffrer, حروف معهوده مفتاحى *houroufi ma'houdè miftāhi.* — Clef pour accorder un instrument de musique, لابد *lābud,* a.

Clématite, s. f., دالية سودا *dāliet soudā,* a.

Clémence, s. f., اسيركمه *ecírguemè,* رحملق *rahymlyq,* t.; شفقة *chefqat,* مرحمت *merhamet,* حلم *hylm,* رحم *rahm,* a.

Clément, adj., اسيركييجى *ecírgueïdji,* t.; مرحمتلو *marhametlu,* شفقتلو *chefqatlu,* a.-t.; حليم *halím,* a. — Très-clément, زياده مرحمتلو - شفقتلو *ziādè merhametlu chefqatlu,* a.-t.

Clepsydre, s. f., horloge d'eau, صو ساعتى *sou sā'aty,* t.-a.

Clerc, s. m., celui qui par la tonsure est entré dans l'état ecclésiastique, كشيش *kechích.* — Clerc, celui qui travaille sous un homme de pratique, يازيجى *ïāzídji,* t.; كاتب *kiātib,* pl. كتاب *kouttāb,* a.

Clergé, s. m., پاپاسلر *pāpāslar,*

t.; كشيشلرك صنفي *kèchichlèruñ synfi*, رهبان جماعتي *rouhbān djemā'aty*, a.-t.

Clérical, e, adj., كشيشك *kechíchuñ*, رهبان طريقتنه متعلق *rouhbān tharyqatinè mute'allyq*; a.-t.

Cléricalement, adv., كشيشجه *kechíchdjè*, t.

Cléricature, s. f., كشيشلك *kechíchlik*, t.; رهبانيت *rouhbānïet*, a.

Client, s. m., celui qui a chargé un avocat de sa cause, موكل *muvekkil*. — L'une des parties à l'égard du juge, دعواجي *d'avādji*. — Les clients, دعواجيلر *davādjiler*, a.-t. — Celui qui est dans la dépendance d'un autre, créature, چراغ *tcherāgh*, p.-t.

Clientelle, s. f., tous ceux qui sont sous la dépendance d'une seule personne, اتباع *etbā'*. — Protection, حمايت *hymāïet*, صيانت *syānet*, a.

Cligné, adj., قيپمش كوز *qypmich gueuz*, t.

Clignement, s. m., كوز قيپمسي *gueuz qypmaci*, كوز قيپيشي *gueuz qypichi*, t.

Cligne-Musette, s. f., jeu d'enfans, صاقلانبج *saqlānbedj*, t.

Cligner, v. a., fermer l'œil à demi, les yeux, remuer les paupières, كوز قيپمق *gueuz qypmaq*, t.

Clignotement, s. m., كوز اوينامه‌سي *gueuz oïnamaci*, t.; اختلاج العين *y-khtilādj ul-a'ïn*, برقة العين *berqaqat ul-a'ïn*, a.

Clignoter, v. n., كوز اوينامق *gueuz oïnātmaq*, صقچه كوز قيپمق *syqtcha gueuz qypmaq*, t.

Climat, s. m., partie de la terre, اقليم *iqlím*, pl. اقاليم *eqālím*, a. — La température de l'air d'un pays, آب و هوا *áb u havā*. — Se faire au climat d'un pays, بر ولايتك آب و هواسنه الشمق *bir vilāïetuñ áb u havācinè ālichmaq*. — Climat se prend aussi pour région, pays, كشور *kichver*, p.; ارض *arz*, pl. اراضي *erāzi*. — Climats tempérés, اراضي معتدله *arāzii m'utedilè*. — froids, اراضي باردة *erāzii bāridè*. — Un climat agréable, اقليم لطيف *iqlími lathyf*.

Climatérique, adj., se dit de chaque septième année de la vie humaine, حياق انسانك هر بير يدنجي سنه *haïāti insānuñ her bir ïedindji senè*, حد كامل سبعة سنين *haddi kiāmili seb'at senín*, a. — Année climatérique, année fatale, سنة قطوعية *senet qouthoa'ïet*, a.

Clincaillerie, Clincaillier. Voy. Quincaillerie, etc.

Clin-d'Œil, s. m., mouvement subit des paupières, كوز يومسوب اچلمه *gueuz ïoumup átchilma*, كوز قيپيشي *gueuz qypichi*, t.; طرفة العين *tharfet ul-a'ïn*, a. — En un clin-d'œil, en un moment, طرفة العينده *tharfet ul-'aïndè*. —

Faire un clin-d'œil à quelqu'un, كوز ايله اشارت ا *gueuz ilè ichāret it*, كوز ايتمك *gueuz itmek*, t.

Clinopodium, s. m., faux basilic, قرنفل يارپوزى *qaranfil ïārpouzi*, مسك اوتى *misk oty*, t.; ريحان برّى *reïhāni berri*, a.

Clinquant, s. m., petite lame d'or ou d'argent, التون تلى *altoun teli*, كومش تلى *gumuch teli*, t.; ورق شمانه تالى *varaq chamata teli*. — Au fig., en parlant des ouvrages d'esprit, faux brillant, عاريتى رونق عنوان *'ārieti revnaq 'unvāni kiāzib*, a.

Clique, s. f., gens réunis pour cabaler, پرامز جمعيّتى *ïarāmaz djèmï'eti*, a.-t.; طايفهٔ اشرار *thāïfèï echrār*, a.

Cliquet, s. m., pièce de moulin à grain qui tient à la trémie, دكرمن چاقلداغى *deïrmen tchāqyldāghy*, t.

Cliqueter, v. n., چاقلدمق *tchāqyldamaq*, طاقردامق *thaqyrdāmaq*, t.

Cliquetis, s. m., bruit des armes, سلاح قغشدامسى *silāh qyghichdāmaci*. — En t. de chirurgie, craquement des os, كميكلرك چكرمسى *guemiklèrun tchekrèmèci*, t.

Cliquette, s. f., sorte d'instrument qu'on passe aux doigts et dont on tire un son mesuré. Voy. Castagnette.

Clisse, s. f., claie d'osier ou de jonc pour égoutter les fromages. Voy. Clayon. — Bande de bois, de fer-blanc, pour contenir les os fracturés, قرنق كميك باغى *qyryq guemik bāghy*, t.

Clissé, e, adj., حصيرلو *hassyrlu*. — Bouteille clissée, حصيرلو شيشه *hassirlu chīchè*, t.

Clisser, v. a., اورمك *eurmek*, صارمق *sārmaq*, t.

Clitoris, s. m., دلاق *dilāq*, *tylaq*, t.; بنظر *banzar*, a.

Clitorisme, s. m., دلاق مرضى *dilāq marazi*, t.-a.

Cliver, v. a., t. de lapidaire, fendre un diamant, الماس طاشى يارووب كسمك *elmās thāchi ïārup kesmek*, t.

Cloaque, s. m., aqueduc souterrain, ير التنده صويولى *ïer altindè sou ïoly*. — Lieu destiné à recevoir les immondices, كاريز *kiārïz*, vulg. *gueriz*, اوغون *oghoun*, t.

Cloche, s. f., چان *tchān*, t.; ناقوس *nāqous*, pl. نواقس *nevāqys*. — Sonner la cloche, چان چالمق *tchān tchālmaq*. — Certaines fleurs dont la figure approche de celle d'une cloche, قنديللو چيچك *qandīllu tchitchek*. — Ampoule sur la peau, قبارجق *qabārdjiq*. — Aller à cloche-pied, بر اياق ايله يوريمك *bir aïāq ilè iurumek*. — Sauter à cloche-pied, بر اياقده صچرامق *bir aïāqta sytchrāmaq*.

Clochement, s. m., اقسايش *aqsāïch*, اقساقلق *aqsaqlyq*. Voy. Claudication.

Clocher, s. m., چاك قلەسى *tchāñ qoullèci*, چاكلق *tchāñlyq*, t.

Clocher, v. a., اقسمق *aqsamaq*, اغسمق *aghsamaq*, اقساق *aqsaq* يوريمك *ïurumek*. — du pied gauche, صول آياقدن اقسمق *sol āïāqtan aqsamaq*. — du pied droit, صاغ اياق اقسمق *sāgh āïāq aqsamaq*. — Au fig., on dit d'une affaire : Il y a quelque chose qui cloche, فلان ماده‌نك آقساق يرى واردر يعنى سقط يرى واردر *felān maddènuñ aqsāq ïèri vardur ïa'ni saqath ïeri vārdur*.

Clochette, s. f., petite cloche, چكرق *tchiñraq*, چانكرق *tchāñgueraq*, چاكجغز *tchāndjighaz*. — fleur, چچك اسمى *tchitchek ismi*.

Cloison, s. f., muraille de charpente ou de maçonnerie, چيت ديوار *tchit divār*, صوندرمه *sondurma*, پرده *perdè*. — en bois, تخته پرده *takhta perdè*. — En maçonnerie, كاركير پرده *kiārguir perdè*. — Membrane qui sépare l'intérieur des fruits, زار *zār*, t.; پرده *perdè*, p.

Cloisonner, v. a., چيت ديوارا *tchit divār it*, صوندرمه ياپمق *sondurma iapmaq*, t.

Cloître, s. m., monastère, مناستر *monāstir*, t.; صومعه *savma'a*, pl. a. صوامع *savām'y*. — Galerie avec cour au milieu, مناسترك بر داثره‌سى *monāstiruñ bir dāïrèci*, t.

Cloîtré, e, adj., مناستر بند *monastir bend*, a.-p.

Cloîtrer, v. a., جبراً مناسترە كيردرمك *djebren monāstirè guirdurmek*, مناسترده حبس ا *monāstirdè haps it*, a.-t.

Clopin-clopant, adv., دوشه‌ركك قالقه‌رق *duchèrek qālqaraq*, اقسه‌رق يوريمك *aqsaraq ïurumèk*, t.

Clopiner, v. n., يكه‌ركك يوريمك *ïeguèrek ïurumek*, براز اقسمق *bir az aqsamaq*, t.

Cloporte, s. m., دوه‌جك *devèdjik*, تسبيح بوجكى - قوردى *tesbīh beudjèï, qourdy*, t.

Clore, v. a., fermer, قپامق *qapāmaq*, بغلمق *baghlamaq*, t.; سدّ ا *sedd it*. — les passages, كچيدلرى بغلمق *ketchidlèri baghlamaq*. — l'œil, كوز قپامق *gueuz qapāmaq*. — la bouche, empêcher de parler, اغزى قپاتمق *aghzi qapātmaq*. — Achever, terminer, بتورمك *biturmek*, t.; تاملمق *tamāmlamaq*. — Entourer de, ديوار - چيت ايله قپاتمق *divār, tchit ilè qapātmaq*, t. — Clos, fermé, قپالو *qapālu*, t., مسدود *mesdoud*, a. — A huis clos, à portes fermées, قپولر قپالو اولەرق *qapouler qapāly olaraq*. — Yeux clos, كوز قپاييرق *gueuz qapāïaraq*.

Clos, s. m., چوره‌سى قپالو تارلا *tchevrèci qapālu tārlā*, t.

Clossement, cri de la poule. Voy. Gloussement.

Closser. Voy. Glousser.

Clôture, s. f., چت - چیت *tchit*, چورنتی *tchevrinti*. — Action de terminer, اتمام *itmām*, ختم *khatm*. — d'un compte, قطع حساب *qath'y hyçāb*. — d'une assemblée, اختتام مجلس *ykhtitāmi medjlis*, a.

Clou, s. m., morceau de métal à tête et à pointe, اکسر *ekser*, چیوی *tchivi*, t.; میخ *mykh*. — gros, ایری اکسر *iri ekser*. — Petit, اوفاق اکسر *oufāq ekser*. — pointu, اوجی سوری اکسر *oudjou sivri ekser*. — à tête, دپه‌لو اکسر *tepèlu ekser*. — à crochet, قرغه بورونی اکسر *qargha bourouni ekser*. — de girofle, قورو قرنفل *qourouqaranfil*. — Furoncle, قبارجق *qabārdjyq*, چبان *tchibān*, t.; de mer, coquillage, بر جنس صدف *bir djins sadef*, t.

Cloucourde, s. f., قره‌موق *qaramouq*, t.

Clouer, v. a., attacher avec des clous, میخلمق *mykhlamaq*, چیویلمک *tchivilèmek*, اکسر ایله یاپشترمق *ekser ilè ïāpichturmaq*. — des planches, تخته میخلمق *takhta mykhlamaq*, t.

Clouter, v. a., اکسرلمک *ekserlemek*, خرده قباره ایله دوناتمق *khourdè qabārè ilè donātmaq*, t.

Clouterie, s. f., fabrique de clous, اکسر کارخانه‌سی *ekser kiārkhānèci*. — Commerce de clous, اکسرجیلک *ekserdjilik*, t.

Cloutier, s. m., اکسرجی *ekserdji*, t.

Cloutière ou Clouvière, s. f., اکسرجی مسطبه‌سی *ekserdji masthabaci*, t.-a.

Club, s. m., جمعیت *djem'ïiet*, a.

Clubiste, adj., اهل جمعیت *ehli djem'ïiet*. a.

Cludiforme, adj., اکسر شکللی *ekser chekilly*, t.-a.

Clymène, s. f., plante, قراکوز *qarākuz*, a.

Clystère, s. m., حقنه *hoqna*, pl. a. حقن *hoqan*. — Donner un clystère, حقنه صالمق - ویرمک *hoqna sālmaq*, *vîrmek*. — Prendre un clystère, احتقان ا *yhtiqān it*.

Clystériser, v. a., حقنه ویرمک *hoqna vîrmek*, a.-t.

Coaccusé, e, s., هم متهم اولان *hem muttehim olān*, a.-t.

Coactif, ive, adj., زورلایجی *zorlāïdji*, t.; مجبر *mudjbir*. — Pouvoir —, قوت مجبره *qouvvèti mudjbirè*, a.

Coaction, s. f., زور *zor*, t.; جبر *djebr*, قهر *qahr*, a.

Coadjuteur, s. m., ملازم *mulāzim*, a. — d'un prélat, پسقوپوس ملازمی *pisqopos mulāzimi*, t.-a.

Coadjutorerie, s. f., ملازملک *mulāzimlik*, a.-t.

Coagulation, s. f., قویولنمه *qouïoulanma*, t.; انعقاد *in'yqād*, a.

Coagulé, e, adj., قویولنمش *qouïoulanmich*, قویو *qouïou*, t.; تخمیر اولنمش *takhmîr olounmich*, a.-t.

Coaguler, v. a., قویولتمق

qoïoulatmaq, قويولمق *qouïoulamaq*, پكشترمك *pekichturmek*, يوغرلمق *ïoghourlamaq*. — Se coaguler, يوغرتمق *ïoghourtmaq*, t.; تخمير ا *takhmîr it*, قويولنمق *qoïoulanmaq*, پكشمك *pekichmek*, انعقاد بولمق *in'yqād boulmaq*, a.-t.

Coagulum, s. m., terme de chimie, قويولنمش نسنه *qoïoulanmich nesnè*, t.

Coalescence, s. f., امتزاج *imtizādj*, a.

Coalisé, e, adj., متّفق *muttefiq*, a.

Coaliser (Se), v. a., يرلشمك *birlechmek*, اتفاق ا - باغلمق *ittifāq it*, *bāghlamaq*, عقد اتّفاق ا *'aqdi ittifāq it*, a.-t.

Coalition, s. f., union intime de plusieurs substances, برلشمه *birlechmè*, t.; امتزاج *imtizādj*, a. — Confédération de plusieurs puissances, اتّفاق *ittifāq*, a.; برلشمه *birlechmè*. — Puissances coalisées, دول متّفقه *duvèli muttefiqa*, a.

Coassement, s. m., قربغه اوتمه‌سی - سسی *qourbagha eutmèci*, *cessi*, t.

Coasser, v. n., قربغه اوتمك *qourbagha eutmek*, t.

Cobalt ou Cobolt, s. m., substance minérale dont on tire l'arsenic, زرنيخ طاشی *zernykh thāchi*, a.-t.

Cocagne, s. f., (pays de), بوللق يرِ *bollouq ïer*, كثرت و بركتی چوق بر مملكت *kesretu bereketi tchoq bir memleket*, a.-t.

Cocarde, s. f., نشان *nichān*, شابقه نشانی *chābqa nichāni*, شابقه اوزرنه قونلان ملت نشانی *chābqa uzerinè qonylān millet nichāni*, t.

Cocasse, adj. com., خوراطه‌جی *khorāthadji*, t.

Coccyx, s. m., os à l'extrémité du sacrum, قويرق صوقمی *qouïrouq soqoumy*, بزدم كميكی *bezdum guemigui*, t.; عصعص *'ous'ous*, a.

Coccus, s. m., ou Kermès. Voy. ce mot.

Coche, s. m., espèce de voiture, اورتولو قوچی *eurtulu qoutchou*, قوچی *qoutchou*. — Coche d'eau, بازار قايغی *bāzār qāïghy*, t.

Coche, s. f., entaille, كرتك *kertik*, p.; كز *guez*, p. — de flèche, اوق كزی *oq guèzi*. — Faire une coche à un bâton, دكنكی كرتمك *deïnègui kertmek*. — Coche, truie, طوكز ديشيسی *doñouz dichîci*, t.

Cochemar. Voy. Cauchemar.

Cochêne, s. m., cormier sauvage, يبان اوس اغاجی *ïabān uvès aghādji*, t.

Cochenillage, s. m., قرمزی صوبی *qyrmizi souii*, t.

Cochenille, s. f. — La couleur, قرمز *qyrmyz*, قيرمزی *qyrmizi*, چچك بوياسی *tchitchek boïāci*. — L'insecte qui la produit, قرمز بوجكی *qyrmiz beudjègui*, t.

Cochenillé, e, adj., قرمز ايله

بويانمش *qyrmiz ilè boïānmich*, t.

Cochenille, v. a., قرمز ايلـه *qyrmiz ilè boïātmaq*, t.

Cocher, s. m., عربه‌جى *'arabadji*. — Le Cocher, constellation, ماسك العنان *mācik ul-'ynān*, a. قاعد *qā'yd*, a.

Cochère, s. f. (Porte), عربه كيره‌جك قپو *'araba guyredjèk qapou*, t.

Cochet, s. m., خروسجق *khorosdjyq*, خروس پليجى *khoros pilidji*, t.

Cochevis, s. m., alouette huppée, چكك قوشى *tchekik qouchi*, ابقلو تويغار قوشى *ibyqlu touïghār qouchou*, t.

Cochléaria, s. m., herbe, قاشق اوتى *qāchyq oty*, t.

Cochon, s. m., طوكوز - طوكـز *doñouz*, vulg. *domouz*, t.; خنزير *khynzyr*, pl. a. خنازير *khynāzyr*. — de lait, طوكز يورسى *dhoñouz iāvrouçou*, طوكـز انيكى *dhoñouz enigui*. — Cochon, t. de métallurgie, sorte de scories, برنوع معدن بوقى *bir nev'y ma'den boqou*, t.

Cochonner, v. n., en parlant de la truie qui fait ses petits, طوكوز انيكلرى طوغرمق *dhoñouz enikleri dhogourmaq*. — Cochonner, v. a., au fig., faire mal, salement, grossièrement un ouvrage, برايشى فنا ايشلمك *bir ichi fenā ichlèmek*, مردارلمق *mourdārlamaq*, t.

Cochonnerie, s. f. pop., chose sale, مردارلق *mourdārlyq*. — Faire des cochonneries, مردارلق ا *mourdārlyq it*, t.

Coco, s. m., fruit du cocotier, هندستان جوزى *hindistān djevizi*, t.; نارجيل *nārdjil*, a.

Cocon, s. m., ايپك قوزه‌سى *ipek qozāci*, ou simpl. قوزه *qoza*, t.

Cocotier, s. m., هندستـان جوزى آغاجى *hindistān djevizi aghādji*, t.

Coction, s. f., digestion des alimens, معده‌ده طعامك پشمه‌سى *my'dèdè tha'muñ pichmèci*, a.-t.; نضج غدا *nazdji ghadā*, a. — Cuisson, پشش *pichich*, پشورش *pichurich*.

Cocu, s. m., ديوس *deïous*, ديوز *deïouz*, a.-p.; كراته *kerāta*. — et content, كدى *guidi*, قالطبان *qāltæbān*, t.

Cocuage, s. m., état du cocu, كراتهلـك *kerātalik*, كديلك *guidilik*, قالطبانلق *qāltabānlyq*, t.

Cocufier, v. a., ديوزا *deïouz it*, t.

Cocyte, s. m., fleuve des enfers, انهار جهنمك بر نهرى *enhāri djehennèmuñ bir neheri*, a.-t.

Code, s. m., قانون نامه *qānoun nāmè*, p.; مجموعهٔ قوانين *madjmou'aï qavānin*. — pénal, جـزا قانون نامه‌سى *djezā qānoun nāmèci*, a.-t.

Codétenteur, s. m., بيلـه طوتيجى *bilè thoutidji*, t.

Codex, s. m., collection de lois, قوانين مجموعه‌سى *qavānin medjmou'aci*. — Pharmacopée ou col-

lection de remèdes, علاج دفتری *'ylādj defteri*, a.-t.

Codicille, s. m., ضمیمهٔ وصیّت *zamîmèï vaciïet*, ضمّ صکره‌دن اولنمش وصیّت *soñradan zamm olounmich vaciïet*, t.-a.

Codille, s. m., بر نوع اویون *bir nev'y oïoun*, t.

Codonataire, adj. com., بغشلمه اورتاغی *baghichlama ortāghy*, t.; مشارک الی الهبة *muchārik ilal-hèbet*, a.

Coecum, s. m., کودن بغرصاق *gueuden baghersāq*, t.; عفج *'yfdj*, pl. اعفاج *y'fādj*, a.

Coercible, adj. com., بر یره صغدریلور *bir ïerè syghdurilur*, t.; استیفابی ممکن *isty'ābi mumkin*, a.-t.

Coercitif, ive, adj., قهری *qahrî*, a.; زورلیان *zorlaïān*, t.

Coercition, s. f., قهر *qahr*, a.; زور *zor*, p.-t.

Co-État, s. m., پادشاهلق اورتاغی *padichāhlyq ortāghy*, t.; حصه‌دار حکومة *hussèdāri hukioumet*, a.-t.

Coéternel, le, adj., ابدیتده برابر - مساوی *ebediïetdè berāber, muçāvi*, a.-t.

Cœur, s. m., partie noble de l'animal, principe de la vie, یورک *ïurek*, کوکل *gueuïul*, t.; قلب *qalb*, pl. a. قلوب *qouloub*; دل *dil*, p. — Palpitation du —, یورک ختره‌مسی *ïurek ïitremèci*; خفقان قلب *khafaqāni qalb*. — Mal de cœur et d'estomac, یورک اغریسی *ïurek àghrycy*, یورک بوریسی *ïurek bouroucy*. — Soulèvement de —, یورک بولانمه‌سی *ïurek boulānmacî*. — Cœur, siége des passions, فواد *fuvād*, a.; دل *dil*, درون *deroun*, p. — Il a le cœur attristé, مکدّر الفوادر *mukedder ul-fuvāddur*. — Cela me brise le cœur, بوکیفیّت یورکمی پارچه پارچه ایدر *bou keïfïiet ïureguimi pārtcha pārtcha ider*. — Qui a le cœur sincère, خالص الفواد *khālis ul-fuvād*. — Il a le cœur navré, مجروح الفوادر *medjrouh ul-fuvādtur*. — Avoir à cœur, prendre à cœur une chose, s'y intéresser, جان و کوکلدن استمک *djān vè gueuñulden istèmek*. — Se ronger le cœur, s'affliger, مکدّر اولمق *mukedder olmaq*. — Cœur, penchant et disposition de l'âme, خوی *khouï*, ایچ *itch*, t.; نفس *nefs*, a. — C'est un bon cœur, کوزل خویلو *guzel khouïlu*. — C'est un mauvais —, ایچی فنا *itchi fenā*. — Cœur gâté, ایچی چورک *itchi tchuruk*. — dur, طاش کبی *thāch guibi bir ïurek*. — de pierre, طاش یورکلو *thach ïureklu*. — Cœur, courage, vigueur, یورکلیلک *ïureklilik*, t.; غیرت *ghaïrèt*. — Homme de cœur, غیرتلو بر آدم *ghaïretlu bir ādem*. — Il n'a pas de cœur, غیرتسزدر *ghaïretsyzdur*. — Relever le cœur, rendre du courage, قوّت قلبی تازه‌لمک

qouvvèti qalbi tāzèlemek. — Je n'ai pas le cœur à cela, je n'en ai pas envie, جانم استمز *djānum istemez*, هوسم يوقدر *haveçum yoqtur.* — Il a le cœur porté à cela, قلبي فلان شيئه مائلدر *qalbi felān cheïè māïldur.* — Du fond du cœur, درون دلدن *derouni dilden.* — Dilatation du cœur, contentement, كوكل چلهسي *gueuñul ātchilmacy.* — Milieu, intérieur, اورتا *orta*, ايچ *itch*, درون *deroun*, كوبك *gueubek*, قلبگاه *qalbguiāh.* — Au cœur de l'hiver, قيشك اورتاسنده *qychyñ ortācindè.* — Le cœur de la ville, شهرك كوبكي *chehruñ gueubegui.* — Au cœur du royaume, قلبگاه ملكك *qalbguiāhi mulktè.* — Affection, كوكل بغلمهسي *gueuñul baghlamaci*, t.; عشق *'ychq*, محبت *mouhabbet.* — Gagner le cœur de quelqu'un, بر كمسنهنك قلبني جلب ايلمك *bir kimesnènuñ qalbini djelb eïlèmek.* — Ils n'ont qu'un cœur et qu'une âme, جسم وجان كبي درلر *djism vè djān guibi durler.* — Par cœur, de mémoire, ازبردن *ezberden.* — Apprendre par —, ازبرلمك *ezberlèmek.* — De bon cœur, volontiers, كوكل خوشلغيله *gueuñul khochlyghilè.* — A contre cœur, استمهيرك *istemèïerek.* — Mon cœur, terme de tendresse, جانم *djānum.* — Ami de cœur, celui qu'on aime tendrement, كوكل دوستي *gueuñul dosti*, جان دوستي *djān dosti.* — Cœur, l'intérieur, le fond de l'âme, ضمير *zamīr*, pl. ضمایر *zamāïr*, a.; درون *deroun.* — Ouvrir son cœur à quelqu'un, يوركي آچمق *iuregui ātchmaq*, كشفي درون ايلمك *kechfi deroun eïlèmek.* — Parler à cœur ouvert, صفوت قلب ايله سويلمك *safvèti' qalb ilè seuïlèmek.* — Le cœur ou l'intérieur d'un fruit, يميش ايچي *iemich itchi.* — de chou, لحنه ايچي *lahana itchi.* — Avoir sur le cœur, garder rancune, كين طوتمق *kin thoutmaq.* — Carte marquée d'un cœur, اويون كاغديندك قلب *oïoun kiāghydinuñ qalb nichāni*, t.

Coexistence, s. f., وارلقده برابرلك *vārlyqta berāberlyq*, t.; هم هستي *hem hesti*, p.

Coexister, v. n., وارلقده برابر اول *vārlyqta berāber ol*, t.

Coffin, s. m., petit panier d'osier, كوفه *kioufè*, t.

Coffre, s. m., صندوق *sandouq*, pl. a. صنادیق *sanādyk.*

Coffre-Fort, s. m., آقچه صندوغي *aqtchè sandoughy*, t.

Coffrer, v. a., صندوغه قومق *sandougha qomaq.* — Il n'est plus usité dans ce sens; il signifie familièrement mettre en prison, زندانه قومق *zindānè qomaq*, t.

Coffret, s. m., صندوقچه *sandouqtchè*, صندوقجغز *sandouqdjighaz*, t.

Coffretier, s. m., صندوقجی *sandouqtchi*, t.

Cognasse, s. m., یبان آیوه *iabān āivā*, t.

Cognassier, s. m., آیوه اغاجی *āivā aghādji*, t.

Cognat, s. m., parent par les femmes, قاری طرفندن اقربا *qāry tharafinden aqrabā*, t.-a.

Cognation, s. f., قاری طرفندن اولان خصلق *qāry tharafinden olān khycymlyq*, t.

Cognée, s. f., بالته *bālta*, کسر *kecer*, t.

Cogné-Fétu, s. m., بوش شیشه *boch cheïè tchoq* چوق یوریلان *iouroulān*, t.

Cogner, v. a., frapper pour enfoncer, etc., قاقمق *qaqmaq*, ou simplement frapper, اورمق *ourmaq*. — Se cogner, heurter, v. réfl., اورلمق *ouroulmaq*, اورنمق *ourounmaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*, چارپمق *tchārpmaq*, چاتمق *tchatmaq*, t. — Il s'est cogné la tête contre la porte, باشنی قپو اوزرینه چارپدی *bāchini qapòu uzerinè tchārpty*.

Cohabitation, s. f., برابر کچنمه *berāber guetchinmè*, بله اوتورمقلق *bilè otourmaqlyq*, t.; اتحاد معاشرت *ittihādi mou'āchèret*, a.

Cohabiter, v. n., بله اوتورمق *bilè otourmaq*, برابر کچنمک *berāber guetchinmek*, برابر یاتمق *berāber iātmaq*, t.

Cohérence, s. f., اولاشقلق *oulāchyqlyq*, بتشکلک *bitichiklik*, t.; التصاق *iltyçāq*, ارتباط *irtibāth*, a.

Cohérent, adj., بتشک *bitichik*, اولاشق *oulāchyq*, مرتبط *murtebyth*, متصل *mouttacyl*, a.

Cohéritier, ière, adj., میراثده مشترک *mirāstè muchterik*, میراثه شریک *mirācè chèrik*, a.-t.

Cohésion, s. f., یاپشمقلق *iāpïchmaqlyq*, t.; یاپشقلق *iāpichyqlyq*; التصاق *iltiçāq*, a.

Cohorte, s. f., corps d'infanterie, بولک *beuluk*, یایا بولکی *iāiā beuluguy*, t.; کروه پیادکان *gurouhi piādèguiān*, p. — En poésie, toutes sortes de gens de guerre, جنکجی *djenkdji*. — Toutes sortes de gens, خلق *khalq*, a.

Cohue, s. f., assemblée tumultueuse, شماتهلو جمعیت *chamatalu djemīiet*, برالای شماته جیلر *bir alāi chamātadjiler*, t.

Coi, Coite, adv., tranquille, راحت *rāhat*, آسوده حال *āçoudè hāl*, p.-t.; دغدغهسز *daghdaghasyz*. — Se tenir coi, آسوده حال اول *āçoudè hāl ol*.

Coiffe, s. f., باش اورتوسی *bāch eurtuçu*. — particulière aux femmes, تاقیه *tāqya*, هاطوز *hāthoz*. — de nuit, کیجهلک *guidjèlik*. — Serre-tête, باش باغلغی *bach bāghlyghy*, t. — Membrane que quelques enfans apportent sur la tête en venant au monde, نقاب *nyqāb*,

a. — Enveloppe membraneuse des plantes, قبوجق *qaboudjouq*, t.; غلاف *ghylāf*, a.

Coiffé, e, adj., باش بغلمش *bāch baghlamich*. — Né coiffé, né sous une bonne étoile, نیك اختر *nik akhter*, p.

Coiffer, v. a., une femme, باش بغلمق - اورتمك *bāch baghlamaq, eurtmek*, صاچلره دوزن ویرمك *sātchlara duzen vîrmek*. — Se Coiffer, v. réfl., mettre sa coiffure, en parlant d'une femme, صاچلرینی دوزمك *sātchlarini duzmek*. — Mettre son turban, en parlant d'un homme, صارق صارمق *sāryq sārmaq*. — Coiffer une bouteille, شیشه یی مهرلمك *chîchèï muhurlèmek*. — S'engouer, كوكل ویرمك *gueuñul vîrmek*, غرضلو اول *gharazlu ol*. — d'une personne, d'une opinion, عقلی بر كمسنه یاخود بر رأیه صارمق *'aqly bir kimesnè ïākhod bir reïè sārmaq*, a.-t.

Coiffeur, euse, s., باش باغی دوزدیجی *bāch bāghy duzedîdji*, t.

Coiffure, s. f., tout ce qui se met sur la tête, باش اورتوسی *bāch eurtuçu*, باش باغی *bāch bāghy*. — Celle des musulmans, le turban, عمامه *'ymāmè*, صارق *sāryq*, قاوق *qāvouq*. — La calotte ou bonnet rouge des Turcs modernes, فس *fes*. — Le chapeau des Européens, شابقه *chābqa*, t.

Coin, s. m., angle, كوشه *kiouchè, kieuchè*, p.; بوجاق *boudjaq*. — de la rue, زوقاقك كوشه باشی *zoqāquñ keuchè bāchi*. — Coin de l'œil, كوز قوبروغی - اوجی *gueuz qoñüroghou, oudjou*, t.; كوشهٔ چشم *keuchèï tchechm*. — Faire un signe du coin de l'œil, كوز ایله اشارت ایتمك *gueuz ilè ichāret itmek*. — Coin d'un châle, fleurs, palmes dans les coins, كوشه *keuchè* (les châles qui ont de ces palmes aux quatre coins se nomment كوشه دار *keuchè-dār*). — Un petit coin, بر كوشه جك *bir keuchèdjik*. — Se cacher dans un coin, بر كوشه ده كزلنمك *bir keuchèdè guizlenmek*. — Les quatre coins de la terre, اقطار و اطراف عالم *aqthāru ethrāfi a'lem*. — Coin, portion de logis, réduit caché, اوك بوجاغی *evuñ boudjāghy*. — Coin aux ordures, سپرندیلك *supurundilik*. — Coin, outil de fer pour fendre, قامه *qāma*, چوی *tchivi*. — Enfoncer un —, چوی صوقمق *tchivi soqmaq*. — Poinçon pour l'argenterie, sa marque, دامغه *dāmgha*. — Marqué au coin, contrôlé, دامغه لو *dāmghalu*, t. — Fer gravé pour frapper la monnaie, سكه *sikkè*, a. — Marqué au coin, سكه لو *sikkèlu*. — Marquer une monnaie au coin, سكه لمك *sikkèlèmek*.

Coin ou Coing, s. m., fruit du cognassier, ایوا *aïvā*, t.; سفرجل *seferdjel*, pl. a سفارج *sefāridj*.

Coïncidence, s. f., برى برینه

چانشمه *biri birinè tchātichma*, t.; مقارنت *muqārenet*, التقا *iltiqā*, a. — de deux lignes, تلاقی خطین *telāqüi khattheïn*. — de deux surfaces, مقارنت سطحین *muqāreneti satheïn*.

Coïncident, e, adj., بری بریته چانشان *biri birinè tchātichān*, بری بریته متلاقی اولان *biri birinè mutelāqi olān*, a.-t.

Coïncider, v. n., s'ajuster l'un sur l'autre, بری بریته چانشمق *biri birinè tchātichmaq*, قاوشمق *qāvouchmaq*. — Au fig., en parlant des événemens, برابرجه وقوع بولمق *berāberdjè vuqou' boulmaq*, بر وقتده راست کلمک *bir vaqyttè rāst guelmek*.

Coïon, s. m., terme bas, poltron, lâche, مخنث *moukhannes*, a.

Coïonner, v. a., t. bas, se moquer de quelqu'un, ذوقلنمک *zevqlenmek*, t. — Coïonner, v. n., dire des coïonneries, خلط ایتمک *khalth itmek*, a.-t.; هرزه سویلمک *herzè seuïlèmek*, p.-t.

Coïonnerie ou Coïonnade, s. f., farce, مسخره لق *maskharalyq*, هرزه *herzè*, p. — Bassesse de cœur, التقلق *altchaqlyq*, t.

Coït, s. m., سکش *sikich*, t.; جماع *djimā*, a.

Col ou Cou, s. m., (on prononce *kou* lorsqu'il signifie la partie du corps qui joint la tête aux épaules, et *kole* dans toutes les autres acceptions). Partie du corps qui joint la tête aux épaules, بویین - بوین, بویون *boïoun*, t.; رقبة *raqabet*, عنق *'unq*, a.; کردن *guerden*, p. — Allonger le cou, بویون اوزاتمق *boïoun ouzātmaq*. — Tendre le —, se soumettre, بویون وبرمک *boïoun virmek*. — Couper le —, بویون اورمق *boïoun ourmaq*, بوغازلامق *boghāzlāmaq*. — Qui a un long cou, اوزون بویونلو *ouzoun boïounlu*. — Sauter au cou de quelqu'un, l'embrasser, قوجاقلمق *qoudjāqlamaq*. — Col d'un vêtement, یقه *ïaqa*. — Col de chemise, کوملک یقه سی *gueumlek ïaqaci*. — de la matrice, دول یتاغی *doul ïataghy*. — de la vessie, قاوق بوغازی *qāvouq boghāzi*. — Col, passage étroit entre deux montagnes, بوغاز *boghāz*, t.; دربند *derbend*, p.

Colature, s. f., séparation d'une liqueur d'avec quelques matières grossières, سوزمه *seuzmè*, t. — Colature ou sirop de chicorée, هندبا سوزمه سی *hindibā seuzmèci*, t.

Colchique, s. f., plante, مخور چیچکی *makhmour tchitchègui*, t. Voy. Cynocrambe.

Colcotar, s. m., قره بویانک صاریسی *qara boïānuñ sārouey*, t.

Colère ou Colère-Morbus, s. m., قولرا علتسی *qolerā 'yllètsi*, قولرا موربوس *qolerā morbous*, t.; هیضة *heïzat*, a.

Colère, s. f., irritation violente, اوکه *euké*, اویکه *euïkè*, دارغنلق

dārghounlyq, t.; غضب *ghazab*, a; خشم *khychm*, p. — Se mettre en colère, غضبه كلمك *ghazabè guelmek*. — Mettre quelqu'un en colère, طارلتمق اغضاب ا *dhāryltmaq*, t.; *'yghzāb it*. Voy. ALLUMER. — Qui est en colère, غضبه كلمش *ghazabè guelmich*. — Appaiser la colère, غضبی تسکین ا *ghazabi teskin it*, a.-t.

COLÈRE, adj. com., طارغون *dhārghoun*, t.; غضوب *ghazoub*, a. — En parlant d'une femme, غضوبه *ghazoubè*, a.

COLÉRIQUE, adj. com., enclin à la colère. Voy. COLÈRE, adj. — Celui ou celle qui est atteint du coléra-morbus, هیضه علتنه مبتلا *heïza 'ylletinè mubtela*, a.-t.; dans ce cas on écrit mieux Cholérique.

COLIART, s. m., آق قیا بالغی *āq qaïā bālyghy*, t.

COLIFICHET, s. m. Voyez BAGATELLE.

COLIMAÇON, s. m. Voy. LIMAÇON.

COLIMB, COLIMBE ou COLIN, s. m., poule d'eau, قره بطاق *qara bathāq*. — Morue noire, بر نوع مورنه بالغی *bir nev'y mourouna bālyghy*, t.

COLIN-MAILLARD, s. m., jeu, کوز بغلمه اویونی *gueuz baghlama oïouni*, کوز اویونی *gueuz oïouni*, قراجه چپیش اویونی *qarādja tchepich oïouni*, t.

COLIQUE, s. m., قولنج *qouloundj*, سانجی ـ سانجو *sandjou*, بغرسق *baghyrsaq* اغریسی *aghryci*, علتی قولنج *qouloundj'yllèti*. — venteuse, قولنج ریحی *qouloundji rihi*. — J'ai la colique, سانجیم وار *sandjim vār*. — Colique d'estomac, قولنج معده *qouloundji m'ydè*, t.-a.

COLLABORATEUR, TRICE, s., بیله ایش اورتاغی *bilè ichlèïen*, ایشلین *ich orthāghy*, t.; معین *mou'in*, a.

COLLABORATION, s. f., ایش اورتاقلغی *ich ortāqlyghy*, t.; اعانت *y'ānet*, a.

COLLAGE, s. m., یاپشدرمه *ïāpichturma*, t.

COLLATÉRAL, E, adj., pl. collatéraux, نسب القرض *neceb ul-'ourz*, عن الکلالة *'an elkelālet*. — Héritier, وارث عن الکلاله *vāris an el-kelālè*. — Parent collatéral, éloigné, اوزاق خصم *ouzāq khycym*, t.; قریب عن الکلالة *qarīb 'an elkelālet*. — En t. de géographie, points collatéraux, points, les points qui se trouvent au milieu des points cardinaux, اورته کرته لر *orta keurtèler*, t.; درجات متوسطه *deredjāti mutevassitha*. — Les points du nord-est, du nord-ouest, du sud-ouest et du sud-est, sont les quatre points ou vents collatéraux, پویراز و قره یلی و کشلمه و لدوس درجات اربعهٔ متوسطه ریاحندندر *poïrāz vè qaraïèli vè kechichlemè vè lodos, deredjāti erba'ai mutevassitha riāhindendur*.

COLLATIF, TIVE, adj., توجیه

اولنه بیلور *tevdjih olouna bilur.* — Dignité collative, میکن التوجیه اولان منصب *mumkin uttevdjih olān mançoub,* a.-t.

Collation, s. f., action de comparer la copie d'un écrit avec son original, اصلی یی صورتی ایله تطبیق و مقابله ایلمه‌سی *aslii sourèti ilè tathbyq u mouqābelè eïlèmèci.* — Repas léger, قهوه آلتی *qahvè âlty,* t.

Collation, s. m., action ou droit de conférer un bénéfice, توجیه حقی *tevdjihi haqqy,* a.-t.

Collationner, v. a., comparer une copie avec l'original, صورتی اصلی ایله تطبیق و مقابله ا *soureti asli ilè thatbiq u mouqābelè it.* — Faire le repas qu'on appelle collation, قهوه آلتی ا *qahvè alty it.*

Collationné, adj., comparé, تطبیق اولنمش *thatbiq olounmich,* a.-t.

Colle, s. f., طوتقال *thoutqāl,* چرش - چریش *tchirich.* — Colle-forte, دری طوتقالی *deri thoutqāly,* t.; غرا جاود *ghyraï djouloud,* a. — Colle à bouche ou de poisson, بالق طوتقالی *balyq thoutqaly.* — Collé de farine, اون چریشی *oun tchirichi.* — terme bas et populaire, lourde menterie, یالان دوزمه *ialān, duzmè.* — C'est une colle, اختراع در بو *ikhtirā' dur bou,* a.-t.

Collé, e, adj., enduit de collé, چرشلنمش طوتقاللو *tchirichlenmich, thoutqallu,* t.

Collecte, s. f., levée des impositions, نقود میریه دیوشرمه‌سی *nouqoudi mirïè dechirmèci,* تحصیل تکالیف *tahsili tekālif,* a.; جابیلک *djābilik,* t. — Faire la levée des impositions, اموال میریه یی تحصیل ا *emvāli mirïeï tahsil it.* — Quête, اقچه دیوشرمه‌سی *aqtchè divchurmèci.* — Faire une collecte, اقچه دیوشرمك *aqichè divchurmek,* t.

Collecteur, s. m., celui qui fait la collecte, جابی *djābi,* دوشریجی *divchuridji,* t.; تحصیلدار *tahsildār,* a.-p.; محصّل *mouhassyl,* a.

Collectif, ive, adj., جامع *djāmy'.* — Nom —, اسم جامع *ismi djāmy',* a.

Collection, s. f., recueil, مجموعه *medjmou'a,* مجمع *medjma', medjmi',* a. — Compilation d'ouvrages qui ont des rapports ensemble, دیرنتی *dirïnty,* برکنتی *birkinty,* t.; جمعیّت *djem'yet,* a.

Collectivement, adv., مجموعاً *medjmou'en,* جمیعاً *djemy'en,* a.

Collégataire, s. m., pour Co-légataire, وصیّت ایله ترك اولنمش هدیه اورتاق *vaciiet ilè terk olounmich hibeïè ortāq.*

Collége, s. m., compagnie de personnes qui sont en même dignité, مجلس *medjlis,* زمره *zumrè.* — des cardinaux, قاردیناللرك زمره‌سی *qārdināllerïn zumrèci.* — Lieu

destiné à l'enseignement, مدرسه *medrecè*, a.

Collègue, s. m., قپو بولداش *qapou ïoldāch*, t.; هم منصب *hem mancyb*, همپایه *hempāïè*, p.

Coller, v. a., joindre avec de la colle, طوتقال ایله یاپشترمق *thoutqāl ilè ïāpichturmaq*, چرشلمك *tchirichlèmek*, t. — Coller quelque chose contre un mur, بر شیٔ دیواره یاپشترمق *bir cheïi divārè ïāpichturmaq*. — Enduire de colle, طوتقاللمق *thoutqāllamaq*, طوتقال سورمك *thoutqāl surmek*. — Se coller, v. réfl., یاپشمق *ïāpichmaq*. — Avoir les yeux collés sur une chose, کوز دیکمك *gueuz dikmek*, دیکه دیکه باقمق *dikè dikè baqmaq*, t.

Collerette, s. f., یقه لق *ïaqalyq*, قریلره مخصوص یقه بزی *qarylèrè makksous ïaqa bezi*.

Collet, s. m., partie de l'habillement qui est autour du cou, یقه *ïaqā*, قفتان یقه سی *qaftān ïaqaci*. — Sauter au collet de...., saisir au collet, یقه لمق *ïaqalamaq*. — Collet, lacs à prendre des lièvres, طوشان طوزاغی *thavchān thouzāghy*. — Collet de mouton, قیون قویون بوینی *qoïoun boïouni*, t.

Colleté, e, adj., qui a un collier, حلقه لو *halqalu*, a.-t.

Colleter, v. a., یقه لمق *ïaqalamaq*, یقه دن طوتمق *ïaqaden thoutmaq*, بیوندن قاورامق *boïounden qavramaq*. — Se Colleter, v. récipr., یقه دن طوتشمق *ïaqaden thoutouchmaq*, قوللشمق *qollachmaq*, بری برینی تعنیق ایلمك *birì birini t'anïq ëilèmek*.

Colletin, s. m., pourpoint sans manches, قولسز زبون *qolsyz ziboun*, t.

Colleur, s. m., یافته یاپشترنجی *ïāfta ïāpichturidji*, t.

Collier, s. m., de femme, کردانلق *guerdānlyq*, بوغمق *boghmaq*. — de pierreries, مجوهر قلاده کردانلق *mudjevher qylādè guerdānlyq*. — de perles, انجو دیزیسی *indjou dizici*. — d'or, التون زنجیری *altoun zendjiri*. — Cercle de métal qu'on met au cou des esclaves ou des animaux, بیون تصمه حلقه سی *boïoun halqaci tasma*, t.; طوق *thavq*, pl. اطواق *athvāq*. — Marque naturelle en forme de cercle, qu'on voit au cou de certains oiseaux, حلقه *halqa*, t.; طوق *thavq*. — Pigeon à collier, بیونی حلقه لو کوکرجین *boïouni halqalu guguerdjin*. — Partie du harnois autour du cou, بویندرق *boïoundourouq*. — Collier de colonne, astragale d'un chapiteau, دیرك قوشاغی *direk qouchāghy*. — Mettre ou passer au cou un collier, بویونه کردانلق طاقمق-کچورمك *boïounè guerdenliq thaqmaq, guetchurmek*.

Colline, s. f., دپه *tepè*, باير *bāïr*, اویق *ouïq*, t.; تل *tell*, pl. تلال *tilāl*, a.; پشته *puchtè*, p. — Haute colline, یوکسك دپه *ïuksek tepè*.

Colliquatif, ive, adj., محلل

الاخلاط *mouhallil ul-ākhlāth*, a.

Colliquation, s. f., انحلال الاخلاط *inhilāl ul-akhlāth*, a.

Collision, s. f., طوقيش *dhoqouch*, طوقشمه *dhoqouchma*, t.; صدمة *sadmet*, مصادمة *muçādemet*, تصادم *teçādum*, a.

Colliligants, s. m. pl., بری بری ایله دعوا ایدنلر *biri biri ilè da'vā idenler*, t.

Collocation, s. f., action par laquelle on range les créanciers dans l'ordre où ils doivent être payés, آلهجقلولرك اداسیجون تنظیم وترتیبی *āladjaqlulèrüñ edāci itchoun tanzim utertibi*, a.-t. — Collocation de l'argent, emploi qu'on en fait en le plaçant, اقچه یرلشدرمك *aqtchè ïerlechturmek*.

Colloque, s. m., سویلشمه *seuïlechmè*, t.; مکالمه *mukiālèmè*, a.; محاوره *mukāverè*, a.

Colloquer, v. a., الهجقلولری دفتره تحریر ایدنلری صره‌لرنجه *aladjaqluleri defter it, dāïnleri syralerindjè tahrir it*, a.-t.

Colluder, v. a., الداتمق ایچون سوزی بر ایتمك *aldātmaq itchoun sezu bir itmek*, t.

Collusion, s. f., الداتمق ایچون سوزبرلکی ـ اتفاق *aldatmaq itchoun seuz birligui, ittifāqy*, t.

Collusoire, adj. com., الداتیق ایچون سوز برلکیله اولنش *aldātmaq itchoun seuz birliguilè olnuch*.

Collusoirement, adv., الداتیقده سوزبرلکی اوله‌رق *aldatmaqta seuz birligui olaraq*, t.; کزلو اتفاق ایله *guizlu ittifāq ilè*, a.-t.

Collyre, s. m., سورمه *surmè*, کوز علاجی *gueuz 'ylādji*, t. — Style, instrument qui sert à appliquer le collyre sur les paupières, میل *mil*, a. — Se mettre du collyre sur les paupières, سورمه کوزه چکمك *surmè gueuzè tchekmek*.

Colocasie, s. f., plante potagère, قلقاس باقلا مصری *qoulqās, baqyllaï myṣrii*, a.

Colombacé, e, adj., کوکرجین نوعندن *guguerdjin nev'yndèn*, t.-a.

Colombage, s. m., صوندرمه قازقلری *sundurmè qāzyqleri*, t.

Colombe, s. f., le pigeon même (ne se dit qu'en poésie et dans le style soutenu), کوکرجین *gueuguerdjin*, t.; حمامه *hamāmè*, a.; کبوتر *kebouter*, p. — constellation, حمامة نوح *hamāmeti nouh*, a.

Colombier, s. m., کوکرجینلك *guguerdjinlik*, t.

Côlon, s. m., le deuxième des gros intestins, کودن بغرساق *guden baghyrsāq*, t.; قولون *qoulon*, a.

Colon, s. m., habitant cultivateur d'une colonie, چفتجی *tchiftdji*, متوطن *mutevettin*, a. — Émigré, کوچ *gueutch*, t.; مهاجر *mouhādjir*, راحل *rāhil*, pl. a. راحلین *rāhilīn*, a.

Colonie, s. f., personnes envoyées d'un pays pour en cultiver un autre, کوچلر *gueutchler*, t.;

مهاجرين *monhadjirîn*, a. — Lieux où l'on envoie des habitans, كوچلر يرى *gueutchler ïeri*, كوچلر اسكان *gueutchler iskiân*, اولنمش يرلر *oloun-mich ïerler*, t.; امكنة الراحليـــن *emkinet errâhilîn*, a.

Colonel, s. m., ميـر الاى *mîr alaï*, t.

Colonnade, s. f., ديرك صره‌سى *dîrek syraci*, صره‌لنمش ديركلر *syralanmich direkler*, t.

Colonne, s. f., pilier rond, ديرك - دركِ *dîrek*, t.; عمود *a'moud*, عمـدة *oumdet*, pl. اعمـدة *a'midet* a.; ستون *sutoun*, p. — de marbre, مرمر ستون *mermer sutoun*. — Division d'une armée, قـــول *qol*. — d'un livre, ستون *sutoun*. — Ce dictionnaire est à deux colonnes, بو لغتـــك صحيفه‌لرى ايكيشر ستونليـدر *bou loghatuñ sahîfèleri ikicher sutounlidur*.

Colophane, s. f., رچنه *retchina*.

Coloquinte, s. f., ابو جهـل قارپوزى *abou djèhel qârpouzi*, t.; حنظل *hanzal*, a.

Colorant, e, adj., بويايـان *boïâïân*, رنـك ويريجى *renk virîdji*, t.

Coloré, e, adj., رنكلو *renklu*, t.; ملوّن *mulevven*, a.

Colorer, v. a., donner la couleur, رنـك ويرمـك *renk vîrmek*, تلوين ا *telvîn it*, a.-t. — Au fig., donner une belle apparence à ce qui est mauvais, بد نسنه‌لـره حسن صورت ويرمـك *bed nesnèlerè husni souret vîrmek*. — Un mensonge, كذبه صورت حقيقـــت ويرمك *kezbè, soureti haqîqat vîrmek*. — Se Colorer, v. pr., رنك بغلمق رنكلنمك *renklenmek*, *renk baghlamaq*, t.

Colorié, e, adj., بويالو *boïâlu*, نقشلو *naqchlu*, t.; منقش *munaqqach*, a.

Colorier, v. a., رنـك اورمق *renk ourmaq*, بويـامق *boïâmaq*, نقشلمق *naqchlamaq*. — un tableau, تصويرى نـقـش ا *tasvîri naqch it*, a.-t.

Coloris, s. m., نقشلمه *naqchlama*, t.; نقش *naqch*, الوان *elvân*, a.

Coloriste, s. m., وضع الوانـه ماهر بر نقاش *vaz' elvânè mâhir bir naqqâch*, a.-t.

Colossal, e, adj., اڤراطلـــه *ifrâthilè*, بيوك *bïïuk*, t.; عظيم الهيكل *'azîm ulheïkel*, a.

Colosse, s. m., statue d'une grandeur démesurée, ديو شكللو صورت *div chekîllu souret*. — Personne extraordinairement grande et forte, بغايت جسامتلو و اوزون بويلـــو كمسنه *beghâïet djèçâmetlu vè ouzoun boïlu kimesnè*. — Au fig., ce qui est très-grand, دزمان *dizmân*.

Colostre, s. m., premier lait qui se trouve dans le sein des femmes après leur délivrance, اغوز *aghouz*, t.

Colportage, s. m., كزدرلـوب صاتلمـه *guezdurîlup satîlma*, مطره‌باز لق *matkrabâzlyq*, t.

COLPORTER, v. a., faire le métier de colporteur, كزدروب صاتمق *guezdurup sātmaq*, t. — de fausses nouvelles, حوادث كاذبه‌يى خانه بخانه نشر ا *havādici kiāzibèï khānè bè khānè nechr it*, a.-t.

COLPORTEUR, s. m., زوقاقده كزر صاتيجى *zoqāqta gnèzer sātidji*, مطره‌باز *mathrabāz*, t.

COLURE ou LES COLURES, s. m. pl., se dit en terme de géographie de deux grands cercles qui s'entre-coupent à angle droit aux pôles du monde, دوائر متقاطعه *devāïri muteqāth'ya*. — Colure des solstices, دائرهٔ توقف شمس *dāïrèï tevaqqoufi chems*. — Colure des équinoxes, دائرهٔ اعتدال ليل و نهار *dāïrèï y'tidāli leïlu nehār*, a.

COLUTEA ou BAGUENAUDIER, s. m., arbre, يونجه اغاجى *ïundjè aghādji*, a.; سنا قلوتة *sena qoloutat*, a.

COLSA ou COLZA, s. m., بر نوع لحنه *bir nev'y lahana*, t.; ساجم *seldjem*, a.

COMBAT, s. m., دوكش *deuüch*, اوغراش *oghrāch*, t.; جنك *djenk*, p.; محاربه *muhārèbè*, حرب *harb*, pl. حروب *houroub*. — Affaire entre deux armées, محاربه *muhārebè*, مقاتله *mouqātelè*. — singulier, ايكى كشى آراسنده *iki kichi arācindè*, اولان جنك *olān djenk*. — Combat à coups de poings, يومرق دوكشى *ïoumrouq deuüchu*. — Appeler au combat, ميدانه اوقومق *meïdānè oqoumaq*. — Au fig., état d'agitation, تنازع *tenāzu'*, اضطراب *yzthyrāb*, a.; كشمكش *kechmekech*, p. — Contestation, dispute, مناقشه *munāqachè*, مجادله *mudjādelè*. — Opposition de certaines choses entre elles, طوقشمه *doqouchma*, t.; مضاربه *mouzārebè*. — Le combat des éléments, مضاربهٔ عناصر *mouzārebèï 'anācyr*.

COMBATTANT, s. m., جنكجى *djenkdji*, دوكشجى *deuüchdji*, صواشجى *savāchdji*, t.; مبارز *mubāriz*, p. — Qui combat pour la foi, غازى *ghāzi*. — Une armée de vingt mille combattans, يكرمى بيك نفر جنكجيدن عبارت بر عسكر *ïermi bīn nefer djenkdjiden ybāret bir 'asker*.

COMBATTRE, v. a., attaquer ou soutenir une attaque, جنك ا *djenk it*, p.-t.; دوكشمك *deuïchmek*, صواشمق *savāchmaq*, t. — Résister, مقاومت ا *mouqāvemet it*, t.; محاربه ا *muhārebè it*, a.-t. — les passions, امراض نفسانيه‌يه مقاومت ا *emrāzi nefsānïeïè muqāvemet it*.

COMBIEN, adv. de quantité, قاچ *qātch*, نقدر *neqadar*, نه مقدار *nè myqtār*. — Combien de fois, قاچ كره *qātch kerrè*. — Combien êtes-vous? قاچ كشيسكز *qātch kichisïnyz*. — En combien de temps, نقدر وقت ايچنده *nèqadar vaqyt*

itchiñdè. — Combien? lorsqu'on demande le prix, بهاسی نقدردر *behāci nèqadar dur.* — A combien l'avez-vous acheté? قاچه الدکز *qatcha aldyñyz.* — Combien, à quel point? نه مرتبه‌ده *nè mertèbedè.* — — Combien? avec exclamation, نقدر *nè qadar.* — Combien il est beau! qu'il est beau! نه کوزلدر *nè guzeldur.*

Combinaison, s. f., arrangement, disposition d'après un plan, دوزن *duzen*, t.; تدبیر *tedbīr*, ترتیب *tertīb.* — Union intime, بری بری ایله اویدرمه *biri biri ilè oïdourma*, t.; انتظام *intizām*, a. — En terme de chimie, union par laquelle les parties de deux corps se joignent pour former un nouveau corps, برلشمه *birlechmè*, t.; ترکب *tèrekkub*, اتحاد *ittihād*, a.

Combiné, e, adj., اویدرلمش *ouïdourilmich*, t.; مرکب *murekkeb*, a.

Combiner, v. a., disposer, arranger d'après un plan, دوزمک *duzmek*, بری بریله اویدرمق *biri biri ilè ouïdourmaq*, دوزن ویرمک *duzen vīrmek.* — Mêler, قرشترمق *qarichturmaq.* — Armées combinées, عساکر متفقه *'asākeri muttefiqa.*

Comble, s. m., ce qui dépasse une mesure, اولچک باشی - طولوسی *eultchek bachi, dholoucy.* — Mesure comble, طورقلمه *dhourouqlama*, t.; فضله *fazlè.* — Faîte d'une maison, اواوستی *ev ustu*, طام *dhām.* — Le plus haut degré, اوج *evdj*, - اقصی اقصا *aqsā.* — Le comble de nos desirs, اقصای مرادمز *aqsaï murādumuz.* — Pour comble de...., pour surcroît, ارتق *artyq.* — De fond en comble, entièrement, بالکلیه *bil-kullïïè*, کلیت اوزره *kullïïet uzrè*, a.-t.

Comblement, s. m. (mot peu en usage), طولدرمه *dholdourma*, باشلو ییغمه *bachlu ïighma*, t.

Comblé, e, adj., rempli, طولمش *dholmuch*, طورقلو *dhorouqlu.* — Ravi, enchanté, ممنون *memnoun*, محظوظ *mahzouz*, a.

Comble, adj., plein outre mesure, طوب طولو *thop dholu*, t.

Combler, v. a., remplir une mesure par dessus les bords, طورقلمق *dhourouqlamaq*, اولچکی باشلو طولدرمق *eultchègui bāchlu dholdurmaq.* - Remplir un vide, طولدرمق *dholdourmaq.* — de biens, de faveurs, عواطف و الطاف ایله لبریز ا *'avāthyfu elthāf ilè lebrīz it.* — la mesure, پیمانه‌یی طولدرمق *peïmānèï dholdurmaq*, p.-t.

Combrière, s. f., اغریب آغی *aghrīb āghy*, t.

Comburger, v. a., فوچیلری اصلاتمق *foutchoulāri islatmaq*, t.

Combustibilité, s. f., یانمقلق *ïanmaqlyq*, t.

Combustible, s. m. Matière —, ینه‌جق نسنه *ïanadjaq nesnè*, t.

Combustible, adj., یتار *ïanār*, یانیجی *ïānidji*, t.; قابل احتراق *qābili yhtirāq*, a.-t.

COMBUSTION, s. f., action de brûler, يقمقلق *iaqmaqlyq*, t.; سوزش *souzich*, p.; احتراق *yhtirāq*. — Au fig., grand désordre, grand tumulte dans le peuple, dans un état, فتنه *fitnè*, a.; فتنه‌لك *fitnèlik*, a.-t. — Être en combustion, شورش و اختلاله اولمق *chourich u ykhtilāldè olmaq*. — Mettre en combustion, فتنه قوپارمق *fitnè qoparmaq*, a.-t.

COMÉDIE, s. f., représentation théâtrale, قومدیا *qomediā*, تقلید اویونی *taqlīd oïouni*. — Pièce écrite, تقلید اویونه دائر مقاله *aqlīd oïouninè dāïr meqālè*, a.-t. — C'est une comédie, une feinte, une hypocrisie, بو بر اویوندر *bou bir oïoundur*.

COMÉDIEN, NE, تقلیدجی *taqlidji*, a.-t.

COMESTIBLE, adj. s., يه‌نه‌جك *ienèdjek*, يه‌نور *ieneur*. — Comestibles, s. m. pl., vivres, ماكولات *maḥoulāt*, pl. a.

COMÈTE, s. f., قويرقلو يلدز *qouïrouqlu ildyz*, t.; ذو ذوابه *zou zovābè*, a.

COMIQUE, adj. com., qui appartient à la comédie, تقلید اویونه منسوب *taqlīd oïouninè mensoub*. — Plaisant, propre à faire rire, كولدرجي *guldurīdji*, t.; مضحك *mouzhik*, a.

COMIQUEMENT, adv., كولدره‌جك منوال اوزره *guldurèdjek minvāl uzrè*, t.; هزل طريقيله *hèzl thariqilè*, هزلا *hezlen*, a.

COMITÉ, s. m., مجلس *medjlis*, مجلس خاص *medjlici khāss*, a.; انجمن *endjumen*, p.

COMMANDANT, s. m., chef de troupe, عسكر باشی - ضابطی *'asker bāchi, zābithi*. — Chef de bataillon, بيك باشی *biñ bāchi*. — d'une place, d'un château, دزدار *dizdār*, p.; محافظ *mouhāfiz*, a. — En parlant d'un commandant européen, قومندان *qomandān*, t.

COMMANDE, s. f., commission, اصمارلمه *ismārlama*, t.; سپارش *sipārich*, p. — Ouvrage commandé ou de commande, اصمارلمه ايشي *ismārlama ichi*, اصمارلنمش شي *ismārlanmich chèï*, t.

COMMANDEMENT, s. m., ordre, بيورق *bouïourouq*, امر *emr*, pl. a. اوامر *evāmir*, حكم *hukm*, pl. احكام *aḥkiām*. — Injonction, تنبيه *tembīh*. — verbal, اغزدن تنبيه *aghzden tembīh*? — par écrit, تحريرا امر *taḥrīren emr*. — Autorité, pouvoir de commander, بيورمه *bouïourma*, حكومت *hukioumet*. — Commandement, ordre écrit du grand-seigneur et revêtu de son monogramme, فرمان *fermān*, p. — Être sous le commandement, حكمی التنده *hukmi allindè olmaq*. — Il a le commandement des troupes, عسكر اوزرينه حكومتی واردر *'asker uzerinè hukioumeti vārdur*. — Militairement on se sert également au-

jourd'hui en Turquie pour commandement du mot nouveau قوماندا *qomānda* ou قوماندای *qomandāï*. Voy. à ce mot le *Dictionnaire Turc-Français*. — Bâton de commandement, حکومت دکنکی *hukiǫumet deïnègui*. — Les commandements de Dieu, احکام الهیّه *ahkiāmi ilahiïè*. — de l'Église, وصایای دین *veçāïāï dīn*, a.

Commandé, e, adj., ordonné, مأمور *me'mour*, a. — Reçu en commission, اصمارلمش *ismārlamich*, t.

Commander, v. a., بیورمق *bouïourmaq*, t.; امرا *emr it*. — On lui a commandé telle chose, فلان کا شیٔ امر ایلدیلر *aña felān çheï emr eïlèdiler*. — Donner une commande à un ouvrier, اصمارلمق *ismārlamaq*, t.; سپارش ا *sipārich it*, p.-t. — Commander un habit, بر روبای اصمارلمق *bir roubāï ismārlamaq*. — les troupes, عسکره حکم ا *'askerè hukm it*. — Le père commande à ses enfans, پدر کندو اولادینه حکم ایدر *peder gǫendu evladinè hukm ider*. — Commander, v. a., être élevé au-dessus, مشرف - جواله او *muchrif, havālè ol*. — Cette colline commande la ville, بو تپه شهرک اوزرینه جواله در *bou tepè chehruñ uzerinè havalè dur*. — Avoir le commandement sur une armée, عسکر اوزرینه باش - سردار او *'asker uzerinè bāek, serdār ol*.

Commanderie, s. f., زعامت *z'yāmet*. — de Malthe, مالطه جزیره سنک زعامتی *māltha djèzirèciñuñ z'yāmeti*, t. e.

Commandeur, s. m., زعامت صاحبی *z'yāmet sāhibi*, a.-t.

Commanditaire, s. m., مضاربه طریقیله اورتاق *mouzārèbè thariqilè ortāq*, t.

Commandite, s. f., مضاربه اشتراکی *mouzārèbè ichtirāki*, مضاربه طریقیله اورتاقلق *mouzārèbè thariqilè ortāqlyq*, a.-t.

Comme, adv. de comp., de même, کبی *guibi*, t., مثللو *micillu*, a.-t.; مانند *mānend*, p. — Froid comme glace, بوز کبی صوغوق *bouz guibi soghouq*. — Comme vous, سزکت کبی *sizuñ guibi*. — Comme si, صانکه کوبا که *ganki, gouïā ki*. — Comme, adv. de temps, قچانکه اول زمانکه *qatchānki, ol zemānki*. — Comme, dès qu'il entrait, کیردیکی زمان - کبی *guirdigui guibi, zemān*. — Comme je venais, بن کلور ایکن *ben guelur iken*. — Comme, conj., puisque, vu que, چونکه *tchunkì*. — Comme il faut, کرکی کبی *gueregui guibi*. — Comme par le passé, کماکان *kemā kiān*. — Comme, de quelle manière, نوجهیله *nèvedjhilè*, نه صورتده *nè souretdè*. — Comme, combien, نقدر *nèqadar*, نه *nè*. — Comme il est beau, نه کوزل در *nè guzel dur*. — Comme, autant que, قدر *qadar*. — Il n'est pas riche comme lui, انک قدر زنکین دکلدر *anuñ qadar zenguin dèïldur*.

Commémoration, s. f., ne se dit proprement que du jour des morts, ذكر دعاى اموات *zikri dou'āï emvāt.* — En terme familier, mémoire, mention, ذكر *zikr,* a.; ياد *ïād,* p.

Commémoratif, ive, adj., ذكر ايدن *zikr iden,* a.-t.

Commençant, te, s., مبتدى *mubtedi,* a.

Commencement, s. m., ابتدا *ibtidā,* a.; باش *bāch,* باشلانغج *bāchlanghydj,* t. بدايت *bedāïet,* a. — de l'année, ييل باشى *ïil bāchi.* — Dans le commencement, وقت بدايتنده *vaqti bedāïètindè.*

Commencer, v. a., باشلامق — باشلمق *bāchlamaq,* شروع — مباشرت — اغازا *churou', mubācheret, aghāz it.* — Commencer une chose, بر ايشه باشلمق *bir ichè bāchlamaq,* t.

Commendataire, s. m., زعامت صاحبى *z'yāmet sāhibi,* a.-t.

Commende, s. f. Voy. Commanderie.

Commensal, pl. Commensaux, adj. m., همسفره *hemsofra,* p.; طعام اياقداشى *th'ām aïāqdāchi,* a.-t.

Commensurabilité, s. f., طعام اياقداشلغى *th'ām aïāqdāchlighy,* a.-t.

Commensurable, adj. com., كرك عدد كرك مقياس ايله متناسب اولان *guerek 'aded, guerek miqyās ilè mutenācyb olān.* — Quantités commensurables, مقادير كامله اوزره حسابى ممكن اولان كميّات *meqādiri kiāmilè uzrè hyṭābi mumkin olān kemïiāt,* a.-t.

Comment, adv. inter., de quelle manière, نه وجهيله *nè vedjhilè,* نه كونه *nè guiounè,* نه شكل *nè chekil,* نيجه *nidjè.* — Comment vous portez-vous? نيجه سكز *nidjè siñyz,* مزاجكز نيجه در *mizādjiñyz nidjè dur.* — Comment cela s'appelle-t-il? بوكا نه ديرلر *bouñā nè dirler.* — Exclamation d'étonnement, نصل *nacyl.* — Comment avez-vous fait cela? بونى نصل ياپديكز *bounou nacyl ïāptiñyz.* — Pour faire répéter un discours qu'on n'a pas compris, نصل اكلامدم *nācyl, añlamadum.* — Le comment, la manière dont une chose est arrivée, صورتى *soureti,* كيفيّت حال *keïfïieti hāl.* — J'ignore le comment, صورتنى بيلمم *sourètini bilmem.*

Commentaire, s. m., sur un livre, شرح *cherh,* تفسير *tefsír,* a. — Interprétation maligne, معنا *m'anā,* a. — Faire des commentaires, معنا ويرمك — بولمق *m'anā virmek, boulmaq.*

Commentateur, s. m., تفسيرجى *tefsírdji,* a.-t.; مفسّر *mufessir,* شارح *chārih,* a.

Commenter, v. a., un livre, شرح — تفسيرا *cherh, tefsír it.* — sur les actions, les tourner en mauvaise part, معنا ويرمك — بولمق *m'anā vírmek, boulmaq,* a.-t.

Commérage, s. m., دیدی قودی *lèdi qodou.* Voy. Bavardage.

Commerçable, adj. com., کچر *guetcher*, t.; رایج *rāïdj*, a.

Commerçant, e, s., تاجر *tādjir*, pl. a. تجار *tuddjār*, بازرکان *bāzirguiān*, p.

Commerce, s. m., négoce, آلش ویرش *ālich virich*, بازرکانلق *bāzirguiānlyq*; t.; تجارت *tidjāret*, a. — Le corps des commerçans, تجار طایفه‌سی *tuddjār thāïfèci.* — Fréquentation, communication, قونشلق *qonouchlyq*, اختلاط *ykhtilāth*, a. — Commerce de lettres, مکتوبلشمه *mektoublechmè*, مراسله *murācelè*, a. — Union des sexes, جماع *djimā'*. Voy. Intrigue.

Commercer, v. n., بازرکانلق ـ آلش ویرش ا *bāzirguiānlyq, ālich virich it*, تجارت ا *tidjāret it*, a.-t.

Commerçial, e, adj., تجارته دائر *tidjārètè dāïr*, a.-t.

Commercialement, adv., وجهه تجارت اوزره *vedjhi tidjāret uzrè*, a.-t.

Commère, s. f., qui tient ou a tenu sur les fonds un enfant, صناغدج قادن *sāghdidj qādyn.* — Femme curieuse et bavarde, یاکشاق قری *iāñchāq qary*, ou simplement یاکشاق *iāñchāq*, t.

Commettant, s. m., وکیل ایدن *vekīl iden*, a.-t.; موکل *muvekkil*, a.

Commettre, v. a., pratiquer, ارتکاب ا *irtikiāb it.* — Un délit, ارتکاب جرم ا *irtikiābi djurm it.* — Un adultère, ارتکاب زنا ا *irtikiābi zinā it.* — Une faute, بر کناه ایشلمک *bir gunāh ichlèmek.* — quelqu'un, le préposer à, نصب ـ تعیین ا *nasb, ta'iin it*, تفویض ا *tefvīz it.* — Brouiller deux personnes, ایکی کشی یی بوزشترمق *iki kichii bozuchturmaq.* — Se commettre avec quelqu'un, بر کیسنه ایله بوزشمق *bir kimesnè ilè bozouchmaq.*

Comminatoire, adj., منذر *munzir*, انذاری متضمن *inzāri mutezammin*, a.

Commis, s. m., employé de bureau, یازیجی *iāzidji*, t.; کاتب *kiātib.* Le mot خلیفه *khalifè*, prononcé ordinairement *qalfa*, désigne également un commis d'administration et un garçon de boutique. — Le premier garçon d'une boutique, comme le premier commis d'une administration, se nomment *bāch qalfa.* On nomme aussi un chef de bureau ou premier commis کیسه‌دار *kicèdār, kecèdār*, t.-p.

Commis, e, adj., préposé à, مأمور *me'mour*, a.

Commisération, s. f., اشیرکمکلك *ccīrguèmeklik*, t.; شفقت *chefqat*, مرحمت *merhamet*, a.

Commissaire, s. m., délégué, قومسار *qomsār*, t.; وکیل *vekīl*, a. — de quartier, صو باشی *sou bāchi.* — nommé par le gouvernement pour terminer une affaire spéciale, مباشر

mubāchir, a. — des guerres, ذخيره و علوفه مباشرى *zakhyrè vè 'eulufè mubāchiri*.

Commission, s. f., l'opposé d'omission, fait, action, ايش *ich*, t.; عمل *a'mel*. — Péché de commission, معصيت بالعمل *ma'cïet bil'amel*. — Charge donnée à quelqu'un de faire quelque chose, اصمارلمه *ismārlama*, t.; سپارش *sipārich*, مامورية *me'mourïet*, امر *emr*, a. — Mandement, حكم *hukm*. — Charge de commissaire, قومسارلق *qomsārlyq*, t. — Réunion de personnes, بر ايشه مامور اولانلرك جمعيتى *bir ichè mèmour olānleruñ djemïeti*. — Droit prélevé, حق السعى *haqq-ussaï*, a. — Droit d'une commission, بر حمالك اجرتى *bir hammāluñ eudjrèti*.

Commissionnaire, s. m., chargé de l'achat ou du débit de marchandises, وكيل *vekīl*, a.; يازيجى *ïāzidji*, t.; عامل *a'mil*, a. — Porte-faix, حمال *hammāl*.

Commissure, s. f., jonction, چاتش *tchātich*, قاوشجق ير *qāvouchadjaq ïer*, t.; موصل *mevcyl*. — des lèvres, دوداقلرك قاوشديغى ير *doudāqlaruñ qāvouchdoughy ïer*.

Commodat, s. m., فائضسز اودنج *fāïzsyz eudundj*, a.-t.

Commode, adj. com., حضورلو *houzourlu*, قولاى *qolāï*, راحتلو *rāhatlu*. — Maison commode, حضورلو بر خانه *houzourlu bir khānè*. — En parlant d'un homme d'une société douce et aisée, يومشق خويلو *ïoumouchaq khouïlu*. — Trop indulgent, يواش *ïavāch*, t.

Commode, s. f., چكمجه *tchekmedjè*.

Commodément, adv., حضور راحت ايله *houzour, rāhat ilè*.

Commodité, s. f., situation commode, حضور *houzour*, راحتلق *rāhatlyq*. — Occasion, temps propre à..., مناسبة *munācebet, munācibet*. — Facilité, قولايلق *qolāïlyq*, وسيلهٔ سهولت *vecilèï souhoulet*.

Commodités, s. f. pl., facilités, اسباب سهولت *esbābi souhoulet*. — Les lieux d'aisance, كنف *kènef*.

Commotion, s. f., ébranlement violent, صارصلمه *sārcylma*, صارصلش *sārcylich*. — Agitation des esprits, دپرنش *teprènich*, t.; اضطراب *izthyrāb*, a.

Commuer, v. a., تبديل جزا ا *tebdili djèzā il*, تاديبك صورتنى دكشترمك *teedibuñ sourètini dèïchturmek*, a.-t.

Commun, e, adj., à quoi tous peuvent participer, عمومى *'oumoumi*, a.; عامه يه ياييلور *'āmmèïè ïāïlur*, a.-t. — Dont l'usage appartient à plusieurs, مشترك *muchtèrek*. — Chemin —, طريق مشترك *tharyqy muchtèrek*. — D'un usage général, خلقك چوغنده مستعمل اولان *khalquñ tchoghinda must'amel olān*. — Universel, عمومى *'oumoumii*. —

Ordinaire, بياغى *baïāghy*. — Des termes, du langage, خويرات *khoïrāt*. — Qui se trouve en abondance, بول *bol*, t.; كثرت اوزره *kesret uzrè*. — Médiocre, qui n'est pas de première qualité, اوسط *evsath*. — Très-commun, de peu de valeur, قيمتى از *qymèti az*. — Le commun des hommes, عوام ناس *'avāmi nās*. — Le sens commun, حس مشترك *hassi muchtèrek*. — En commun, en société, بالاشتراك *bil-ichtirāk*, a.

Communal, e, adj., بر كويك اهاليسنه مشترك *bir keuïuñ èhālicinè muchtèrek*. — Biens communaux, قصبه نك املاك عامه سى *qaçabanuñ emlāki 'āmmèci*.

Communauté, s. f., société de personnes vivant sous la même règle, جماعت *djèmā'at*. — Le corps des habitans d'une ville ou d'un village, يرلو خلقى *ïerlu khalqy*. — Société de biens entre plusieurs personnes, مشاركت اموال *muchārèkèti emvāl*. — En communauté, voy. En commun. — Biens communs, اموال مشتركه *emvāli muchtèrikè*.

Communaux, s. m. pl., pâturages, عامه اوتلاقلرى *'āmmè otlāqlèri*, بكلك اوتلاقلرى *bèïlik otlāqlèri*, t.

Commune, s. f., corps d'habitans d'un village, des bourgeois d'une ville. — La commune de tel endroit, فلان يرك اهاليسى *fèlān ïèruñ ehālici*. — Communes, des peuples de la campagne, كوى خلقى *keuï khalqy*, t.

Communément, adv., ordinairement, اوله كلدرك *ola guèlèrek*, t.; عادتا *'ādèten*. — Généralement, عموما *'oumoumen*, a.

Communicable, adj. com., qui peut se communiquer (biens, pouvoir), بشقه يه كچه بيلور *bachqaïè guètchè bīlur*, t.; آخره تجاوز وسرايتى ممكن *ākhèrè tèdjāvuz u sirāïèti mumkin*. — Que l'on peut dire, سويلنور *seuïlènur*. — En parlant d'une maladie, اولاشغن *oulāchghan*. — En parlant de deux rivières, يرى بريله قاوشه بيلور *biri biri ilè qavoucha bīlur*.

Communicatif, ive, adj., qui se communique aisément, بشقه يه كچر *bachqaïè guetcher*, t.; سارى *sāri*. — Qui aime à communiquer ce qu'il sait, بيلديكنى كتم ايتمز *bildiguini ketm itmez*, t.

Communication, s. f., action d'associer un autre à, حصه دارلق *hyssèdārlyq*, مشاركة *muchārèket*, a. — Connaissance donnée à quelqu'un de quelque chose, إخبار *ykhbār*, اعلام *y'lām*. — Commerce, familiarité, قونشمه *qonouchma*, علاقه *'alāqa*, مخالطة *moukhālathat*. — par lettres, مكتوبلشمه *mektoublechmè*, a.-t.; مراسله *murācèlè*. — Passage, voie qui communique d'un lieu à un autre, يول *ïol*, كچه جك ير *guètchèdjek ïer*. — Porte de communication, اورته قپو *orta qapou*, t.

*Communier, v. a., قربان تناولى

ايتدرمك *qourbān tènāvuli itturmek.* — Communier, v. n., قربان تناولى ا *qourbān tènāvuli it*, a.-t.

Communion, s. f., action de communier, قربان تناولى *qourbān tènāvuli.* — Union de plusieurs dans une même foi, ملّت *millet*, امّت *oummet.* — des fidèles, امّت مؤمنين *oummèti mouminîn*, a.

Communiquant, e, adj., contigu, بتشق *bitichyq.* — Qui passe, pénètre, كچر *guetcher*, t.; نافذ *nâfiz*, a.

Communiquer, v. a., rendre une chose commune à...., ويرمك *vîrmek*, كچورمك *guetchurmek*, اونمق *onamaq.* — Faire participer, حصّه‌دار ـ حصّه‌بخش ا *hyssèdâr, hyssèbakhch it*, اشتراك ا *ichtirâkit.* — Faire parvenir à...., ايصال ا *içâl it.* — Communiquer une maladie, اولاشترمق *oulâchturmaq.* — Donner connaissance, بيلدرمك *bîldurmek*, t.; اخبار ا *ikhbâr it.* — Avoir commerce, relation, كورشمك *guetruchmek*, قونشمق *qonouchmaq.* — par messages, اولاق ايله مخابره ا *oulâq ilè moukhaberè it.* — Communiquer, v. n., avoir communication, en parlant de deux appartemens, ايكى اوطه كچيدايله برى *iki odha ketchidilè biri birinè mutevâcildur.* — Se Communiquer, v. réfl., الفت ـ انسيت ـ موانست ا *ulfet, unsiiet, muvânècet it*, a.-t.

Commutation, s. f., de peine, تحويل ـ تبديل جزا *tahvîl, tebdîli djeza*, تاديب صورتنك دكشترلمسى *teedib souretinuñ deïchturilmèci*, a.-t. — En commutation de la peine de mort, قتله بدل *qatlè bedel.*

Compacité, s. f., ايريلك *irilik*, صقلق *scuqlyq*, t.; كثافه *kecâfet*, a.

Compacte, adj. com., اری *iri*, صق *seuq*, كثيف *kecîf*, a.

Compagne, s. f., ياقداش *aïâqdâch*, t.; قرينه *qarînet.* — Épouse, زوجه حليله *zevdjè, halilè.* — Femelle d'oiseau, ديشى *dîchi.* — A l'égard des choses, اورتاق *ortâq*, t.; رفيق *refîq*, a.

Compagnie, s. f., société, réunion, مجلس *medjlis*, جمعيّت *djemiiet.* — d'hommes, مجلس رجال *medjlici ridjâl.* — de femmes, مجلس نسوان *medjlici nisvân.* — Corps, جماعت طايفه *djemâ'at, thâïfè.* — Assemblée de personnes qui conversent ensemble, صحبت مصاحبت *sohbet, mouçâhebet.* — Tenir compagnie à quelqu'un, مصاحبت ا *muçâhebet it.* — Une bande, الای *alâï.* — Société de marchands ou de gens d'affaires, اورتاقلق شركت *ortaqlyq, t.; chirket*, a. — Nombre de gens de guerre sous un capitaine, بلوك *beuluk.* — Compagnie d'infanterie, پياده بلوكى *piâdè beulugui.* — de cavalerie, سوارى بلوكى *souvâri beulugui.* — De Compagnie, adv., بيله برابر *bilè, berâber.* — Aller de

compagnie, بيله كيتمك *bilè guitmek.*

Compagnon, s. m., camarade, associé, يولداش *ïoldāch*, قفه‌دار *qafadār*, t.; رفيق *refiq* — d'armes, سفر يولداشي *sefer ïoldāchi.* — Égal, اقران *aqrān.* — ouvrier, قلفه *qalfa.* — Compagnon serrurier, چلنكر قلفه‌سي *tchelinguir qalfaci*, t.

Compagnonage, s. m., قلفه‌لق وقتي *qalfalyq vaqty*, t.

Comparable, adj. com., qui peut se comparer, قياسه كلور *qyācè guelur*, قياس اولنه بيلور *qyās olouna bîlur*, بكزدلور *beñzedilur*, t.; ممكن القياس *mumkin ul-qyās.* — Semblable, بكزر *beñzer*, t.; مشابه *muchābîh*, معادل *mouadil*, a.

Comparaison, s. f., action de comparer, بكزتمه *beñzetmè*, قياس *qyās*, تشبيه *techbîh.* — Assimilation, allégorie, تمثيل *temsîl*, pl. a., تمثيلات *temsîlāt.* — Faire comparaison de deux choses, ايكي شئ بري بري ايله قياس ا *iki chèï biri biri ilè qyās it.* — Par comparaison, eu égard à, par rapport à, نسبت ايله *nisbet ilè*, نسبةً *nisbeten*, نظراً *nazaren*, قياس ايله *qyās ilè.* — Sans comparaison, بلاتشبيه *bilā techbîh.* — Comparaison, confrontation, مقابله *mouqābelè*, تطبيق *tathbyq*, a. — des écritures, يازولري قارشولتمه *ïāzouleri qārchoulatma*, مقابلة الخطوط *mouqābelet ul-khouthouth.*

Comparaître, v. n., devant un juge, en justice, حاكم حضورينه چيقمق *hākim houzourinè tchiqmaq*, حضور محكمه‌يه كلمك *houzouri mehkèmèïè guelmek.* — Faire comparaître les parties, احضار خصما ا *ihzāri khoucèmā it*, a.-t.

Comparatif, ive, adj., تشبيهي *techbîhi*, قياسي *qyācii*, a.

Comparatif, s. m., t. de gram., اسم تفضيل *ismi tafzîl*, a.

Comparativement à, adv., مقابله‌سنده *mouqābelècindè*, نسبةً *nisbeten*, a.

Comparer, v. a., examiner le rapport qu'il y a entre les personnes et les choses, قياس ا ـ ايلمك *qyās it, eïlèmek.* — Égaler, بكزتمك *beñzetmek*, برابر قومق *berāber qomaq*, معادل طوتمق *mou'ādil thoutmaq.* — Marquer les rapports de ressemblance, تمثيل ـ تشبيه ا *temsîl, techbîh it.* — Confronter, مقابله ـ تطبيق ا *mouqābelè, tathbyq it*, روبارو ا *roubārou it*, روبار ا *roubār it.* — les écritures, يازولري يوزلشترمك *ïāzouleri ïuzlechturmek*, t.

Comparoir, v. n. Voy. Comparaître.

Compartiment, s. m., figures symétriques, رسم *resm*, pl. رسوم *ruçoum*, زمينلي زمانلي رسم *zemînly zemānly resm.* — Petites cases de tiroirs, حجره *heudjrè*, a.-t.

Comparution, s. f., احضار *yhzār*, a.; حاضر بولنمه *hāzir boulounma*

— en personne, بالنفس حاضر *binnefs hāzir boulounma*, a.-t.

Compas, s. m., instrument servant à décrire des cercles, پرکار *perkiār*, vulg. پرکل *perguiel*. — Décrire un cercle avec le — پرکار ایله دائره چیزمک *perkiār ilè dāïrè tchïzmek*. — En t. de marine, compas, boussole, پوصله *pouçola*, t. — Compas de proportion, مقیاس *miqyās*, a.

Compassement, s. m. — Ne se dit qu'au fig., dans le sens de régularité froide et affectée, سوزك دیزلمسی *seuzuñ dizilmèci*, t.

Compasser, v. a., mesurer avec le compas, پرکار ایله اولچمك *perkiār ilè eultchmek*, پرکارلمق *perkiārlamaq*. — Bien proportionner, اندازه ایله دوزمك ـ اویدرمق *endāzè ilè duzmek, ouïdurmaq*, چرپی ایله دوزمك *tchirpi ilè duzmek*. — Ses actions, کمال عقل ودقت ایله حرکت ا *kemali 'aql udiqqat ilè harekat it*, a.-t.

Compassé, e, adj., personne —, افعال واقوالنی دقت اوزره ترتیب ایدن کمسنه *ef'ālu aqvālini diqqat uzrè tertīb iden kimesnè*, a.-t.

Compassion, s. f., اجیمه *adjïma*, t.; شفقة *chefqat*, مرحمت *merhamet*. — Avoir compassion de qu'un, اجیمق *adjïmaq*, t.; مرحمت ا *merhamet it*, a.-t.

Compatibilité, s. f., اویغونلق *ouïghounlouq*, t.; موافقت *muvāfaqat*. — d'humeur, امتزاج طبیعت *imtizādji thabī'at*. — d'esprit et d'idées, موافقت عقل و رأی *muvāfaqati 'aqlu rèï*, a.

Compatible, adj. com., اویار *oïar*, t.; ممکن الامتزاج *mumkin ul-imtizādj*, a.

Compatir, v. n., avoir compassion, اجیمق *adjïmaq*, اسیرکمك *ecirguemek*, t.; مرحمت ا *merhamet it*. — Être compatible avec, اویمق *ouïmaq*, بری برینه اویمق *biri birinè ouïmaq*, t.; امتزاج ا *imtizādj it*. — Fermer les yeux sur les fautes de quelqu'un, کوز یومق *gueuz ïoummaq*, اغماض عین ا *yghmāzi 'aïn it*, a.-t.

Compatissant, e, adj., اسیرکیجی *ecirguëïdji*, t.; مرحمتلو *merhametlu*, شفقتلو *chefqatlu*, a.-t.

Compatriote, s. com., همشهری *hemchehri*, t.; هموطن *hemvathan*, a.

Compendium, s. m., اجمال *idjmāl*, مجموعه *medjmou'a*, a.

Compensation, s. f., dédommagement, عوض *'yvaz*, مقابله *mouqābelè*. — En compensation de, مقابله سنده *mouqābelècindè*. — Action de compenser les avantages et les désavantages, موازنة *muvāzenet*, a. —. Dédommagement, تضمین *tāzmïn*, a.

Compenser, v. a., عوض ا *'yvaz it*, عوض ویرمك *'yvaz vïrmek*, عواضلمق *ivāzlamaq*, بدل ا *bedel it*. — Dédommager, تضمین ا *tazmïn it*. — Le dommage, ضرری

چیقرمق *zarari tchiqarmaq*, a.-t.

Compérage, s. m. fam., صاغدجلق *sāghdidjlyq*, t. — Accord, camaraderie, ارقداشلق *arqadāchlyq*, t.

Compère, s. m., qui tient un enfant sur les fonts, صاغدج *sāghdidj*. — Camarade, soutien, ارقـــه‌داش *arqadāch*. — Gaillard, éveillé, fin, حیله‌کار *hilèkiār*, a.-p.

Compétence, s. f., droit de connaître et de juger, حکم ورائ ویرمکه صلاحیّتی *hukmu rëï virmèïè salāhïièti*. — Ceci n'est pas de ma compétence, بو مادّه‌نك حکمی بنم امورینه متعلق شیلردن دکلدر *bou māddenuñ hukmi benum oumourinè mute'allyq cheïlerden deïldur*. — Capacité, قابلیّة *qābilïiet*, وقوف *vouqouf*, a. — Concurrence, هم مطلب *hem mathlab*, a.

Compétent, e, adj., qui a le droit de juger, حکم وقضایه قابلیت و استحقاقی اولان *hukmu qazāïè qābilïietu istyhqāqy olān*. — Suffisant, یتر *ïeter*, t.; کافی *kiāfi*, وافی *vāfi*, a. — Age, سنّ کافی *sinni kiāfi*. — Capable de, قابل *qābil*, مقتدر *mouqtedir*, اهل وقوف *ehli vuqouf*. — Juge, قاضی بالاستحقاق *qāzii bil-istihqāq*. — Qui appartient, qui est dû, راجع *rādj'y*. — Partie compétente, راجع اولان حصّه *rādji olān hyssè*, a.-t.

Compéter, v. n., appartenir à, متعلق او *mute'allyq ol*. — Être de la compétence, راجع - عائد *rādj'y*, *'āïd*, a.-t. — Ce qui peut compéter ou revenir par droit d'héritage, میراثدن عائد اولان حقّ *mirāsten 'āïd olān haqq*.

Compétiteur, s. m., هم مطلب *hem mathlab*, a.; اونکولشجی *eunègulechdji*, t.; رقیب *raqyb*. — C'est son compétiteur, مطلبده رقیبیدر *mathlabdè raqybídur*.

Compilateur, s. m., اندن بوندن آلوب جمع ایدن *andan boundan âlup djem' iden*, دیرجی *dirídji*, t.; ملقط *mulaqqyth*, a.

Compilation, s. f., مجموعه *medjmou'a*, a.; دیرنتی *dírinty*, t.

Compiler, v. a., اندن بوندن آلوب جمع ا *andan boundan alup djem' it*, تلقط ا *telaqquth it*, a.-t., دیرمك *dirmek*, t.

Complaignant, e, s., شکایتجی *chikiāïetdji*, a.-t.; شاکی *chāki*, متشکی *mutechekki*, دعوا ایدن *d'avā iden*, a.-t.

Complainte, s. f., plainte en justice, شکایت *chikiāïet*, دعوا *d'avā*. — Chanson plaintive, فریاد و فغان قصیده‌سی *feriād u fyghān qacidèci*. — Complaintes. Voy. Lamentations.

Complaire, v. n., خاطر آلمق - کوزتمك *khāthyr âlmaq*, *gueuzetmek*, رضا کوسترمك *rizā gueustermek*, کوکلی خوش ا *gueuñuli khoch it*. — Pour vous complaire, تطییب خاطرکز ایچون *tathïibi khathyriñyz itchoun*. — Se Complaire en

v. réfl., se plaire en soi-même, حظ ا *hâzz it*, a.-t.

Complaisamment, adv., كوكل ايله *gueuñul ilè*, t.; ملاطفتله *mulâthafetilè*, حسن رضا ايله *husni rizâ ilè*, a.-t.

Complaisance, s. f., douceur d'esprit, خاطر شناسلق *khâthyr chinâslyq* رضاجويى *rizâdjouii*, a.-t.; ملاطفت *mulâthafet*. — Ayez la complaisance de, كرم ايله *kerem eïlè*. — Auriez-vous la complaisance de, عنايت ايدرميسكز *'ynâïet idermisiñyz*. — Par complaisance pour vous, خاطركز ايچون *khâthyriñyz itchoun*. — Effet et marque de complaisance, خاطر كوزتمكلك *khâthyr gueuzetmeklik*, راضيلق *râzilyq*, a.-t.

Complaisant, e, adj., qui a de la complaisance, خاطر شناس *khâthyr chinâs*, كوكل خوش ايديجى *gueuñul khoch ididji*, خاطر پاپان *khâthyr ïâpân*. — Assidu auprès d'un autre, qui s'attache à lui plaire, امر قولى مداهنه جى *emir qouly mudâhenèdji*, a.-t.

Complément, s. m., تتمه *tetimmè*, تاملق *tamamlyq*. — Complément d'une somme, تكملهٔ مبلغ *tekmilèi meblagh*. — Achèvement, fin, تمامة *temâmet*, a.; بتورمكلك *biturmeklik*, t.

Complet, ète, adj., بتون *butun*, t.; تمام *temâm*, كامل *kiâmil*, مكمّل *mukemmel*. — Trois jours complets, اوچ كون تمام *utch gun tamâm*.

Complétement, s. m., action de rendre complet, تاملمه *temamlama*, t.; تكميل *tekmîl*, استكمال *istikmâl*. Voy. Achèvement. — Complet, adv., تمامجه *tamâmdjè*, بوسبتون *busbutun*, t.; تكميلاً *tekmîlen*, تماماً *temâmen*, بالتمام *bittemâm*, بالكليّه *bil-kulliïè*, a.

Compléter, v. a., تماملمق *temâmlamaq*, اتمام ا - تكميل *tekmîl, itmâm it*, a.-t.

Complexe, adj. com., مركّب *murekkeb*, a.; قاريشق *qârichyq*. — Argument complexe, مسلهٔ مركبه *meceleï murekkèbè*.

Complexion, s. f., constitution du corps, تركيب بدن - جسد *terkîbi beden, djeced*, بنيهٔ بدن *bunïeï beden*, a.; - وجودك قورلشى ياپوسى *vudjouduñ qouroulichy, ïâpouçou*. — Humeur, inclination, خوى *khoui*, p.; مزاج *mizâdj*, طبيعت *thab'yat*, a.

Complexionné, e, adj., (bien), معتدل المزاج *mu'tedil ul-mizâdj*. — Mal complexionné, ضعيف التركيب *z'aïf ut-terkib*, a.; تركيبى ضعيف - فاسد *terkibi z'aïf, fâcid*, a.-t.

Complication, s. f., قاريشقلق *qârichyqlyq*, t.; اختلاط *ikhtilâth*, مخلوطيّت *makhlouthïiet*, a.

Complice, adj. com., هم تهمت *hem tehmet*, p.-a.; قباحت

اورتاغی *qabāhat ortāghy*, t.; شریك *cherík*, a.

Complicité, s. f., قباحت اورتاقلغی *qabāhat ortāqlyghy*, a.-t.; جرمداشلق *djurmdāchlyq*, مشاركت جرم- تهمت *muchāreketi djurm, teuhmet*, a.

Complies, s. f. pl., prières après vêpres, اخشام - یاتسی نمازی *akhchām, ïātsy namāzi*, t.

Compliment, s. m., paroles de civilité et de respect, salutations, دعا *dou'ā*, تحیّه *tahïiè*. — Après les complimens et salutations, تحیّه و ثنا مراسمنی ادا ایتدکده *tahïiè vu cenā merācimini edā ittiqta*. — Félicitations, تهنیة *tehniet, tehnïè*, pl. a. تهنیات *tehnïāt*, تبریك *tebrík*, a.; تبریك دعاسی *tebrík dou'āci*. — Mauvais complimens, ناخوش دعا *nākhoch dou'ā*. — Cérémonie, تكلیف *teklíf*, au plur. تكلّفات *tekellufāt*. — Trèves de complimens, تكلیفسز اولهلم *teklífsyz olalum*.

Complimenter, v. a., تبریك ا *tebrík it*, a.-t. — quelqu'un sur son emploi, تبریك منصب ا *tebríki mançoub it*.

Complimenteur, adj., تملّق ایدیجی *temelluq idídji*, تكلّفلو *tekelluflu*, a.-t.

Compliqué, e, adj., composé, mêlé avec d'autres, قارشق *qārichyq*, t.; مركّب *murekkeb*, مخلوط *makhlouth*, a. — Les maladies compliquées, امراض مركّبه *emrāzi murekkebè*. — Embrouillé, قارش مورش *qārich mourich*, قارمه قارشق *qārma qārichyq*, t.

Compliquer, v. a., mêler, قارشترمق *qārichturmaq*. Voyez Embrouiller.

Complot, s. m., كیزلو اتفاق *guizlu ittifāq*, ou simplement اتفاق *ittifāq*, a.; یرامزلقده برلشمه *ïarāmazlyqta birlechmè*, t.; خیانت *khyānet*, a.; یرامز قصد *ïarāmaz qasd*.

Comploter, v. n., كیزلوجه عقد اتّفاق ا *guizludjè 'aqdi ittifāq it*, اتّفاق ا *ittifāq it*, قصد ا *qast it*, a.-t., یرامزلقده عهدلشمك *ïarāmāzlyqta 'ahdlechmek*.

Componction, s. f., پشمانلق *pichmānlyq*, t.; ندامت *nedāmet*, a.

Comporter, v. a., permettre, souffrir, supporter, چكمك *tchekmek*, t.; كوترمك *gueuturmek*, متحمّل او *mutehammil ol*. — Votre revenu ne comporte pas tant de dépenses, ایرادكزك قلّتی بو قدر مصرفه متحمّل دكلدر *irādiñyzuñ qyllèti bou qadar masrafè mutehammil dèïl dur*. — Se Comporter, v. réfl., حركت ا *hareket it*. Voyez Se Conduire.

Composé, s. m., تركیب *terkíb*, a.; تركیبلنمش شیء *terkiblenmich cheï*, t.-a. — Un composé de différentes parties, اجزای مختلفهدن

عبارت بر ترکیب *edjzāï moukhtelifèden ybāret bir terkīb.*

Composé, e, adj., مرکب *murekkeb*, a.; دوزلمش *duzulmich.* — Mot —, لفظ مرکب *lafzi murekkeb.*

Composer, v. a., faire un tout de plusieurs parties, دوزمک *duzmek*, دوزلتمک *duzeltmek*, یاپمق *ïāpmaq*, t.; ترکیبلمک *terkïblemek*, ترکیب ا *terkïb it*, a.-t. — un ouvrage d'esprit, یاپمق *ïāpmaq*, t.; تصنیف ـ تالیف ـ انشا ا *tasnïf, tèlïf, inchā ït.* — Inventer, ایجاد ا *ïdjād it.* — des vers, شعر یاپمق *ch'ir ïāpmaq.* — un air en musique, مقام یاپمق *maqām ïāpmaq.* — son visage ou se composer, چهره یی دیوشورمک *tchehrèï divichurmek*, شکل و سیمایی جمع و تالیف ایلمک *cheklu simāïi djem' u tèlïf ëïlemek.* Voyez Capituler. — Composer, en t. d'imprimerie, assembler les caractères pour en former des mots, حرفلری دیزمک *harfleri dïzmek*, a.-t.

Compositeur, s. m., de musique, الحان مصنفی *elhān mouçannifi*, مقام قویجی *maqām qoïdji.* — Amiable —, arbitre, مصلح *mouslyh.* — d'imprimerie, حرفلری دیزیجی *harfleri dïzïdji*, a.-t.; مرتب *murettib*, a.

Composition, s. f., action de composer, یاپمه *ïāpma*, دوزمکلک *duzmeklik*, دوزن *duzen*, t.; ترکیب *terkïb.* — La composition du corps humain, ترکیب بدن انسان *terkïbi bedeni insān.* — d'un ouvrage d'esprit, تصنیف *tasnïf*, تالیف *tèlïf*, انشا *inchā.* — Métal composé, اجزای مختلفه دن مرکب بر معدن *edjzāï mukhtelifèden murekkeb bir m'aden.* — Accommodement, اوزلاشمه *ouzlachma*, t.; صلح *soulh*, a. — Arrangement des caractères d'imprimerie, حرفلرک دیزلمه سی *harflarun dïzilmèci.* — Capitulation, وبره *vïrè.* — Par composition, صلح طریقیله *soulh thariqïlè.*

Compote, s. f., رچل *reïchel.* — de poire, ارمود رچلی *ármoud retcheli*, t. — En Compote, adv., ازدرلمش *ezdurilmich.*

Compréhensible, s. f., اکلاشلور ممکن الادراک اولان *añlāchileur mumkin ul-idrāk olān*, a.-t.

Compréhension, s. f., اکلایش *añlaïch*, t.; ادراک *idrāk*, قوت مدرکه *qouwveti mudrikè*, ou simpl. مدرکه *mudrikè.* — Il a la compréhension facile, قوت مدرکه ده سرعت و سهولت صاحیدر *qouwveti mudrikèdè sur'atu souhoulet sāhïbidur.*

Comprendre, v. a., contenir, renfermer en soi, آلمق *ālmaq*, اچنه آلمق ـ طوتمق *itchinè ālmaq, thoutmaq*, t.; ـ اشتمال *ïchtimāl*, استیعاب ا *isty'āb it*, احاطه ا *ïhātha it.* — Y compris, مشتملاً مشتمل اول *muchtemil ol*,

muchtemilen. — Faire entrer dans un tout, اچنه قوبمق *itchiné qoïmaq*, t.; درج ـ ادخال ا *derdj, idkhāl it.* — Faire mention, ذكر ا *zikr it.* — Concevoir, اكلامق *aŭlamaq*, بيلمك *bilmek*, t.; ـ فهم *fehm, ḍerk, idrāk it*, a.-t. — Je ne puis comprendre, اكلايامم *añlaïāmam.*

COMPRESSE, s. f., بز پصديغى *bez ïastighy*, t.

COMPRESSIBILITÉ, s. f., صيقشغه كلمكلك *syqyrchmagha guelmeklyk*, انحصار ـ تضايق قابليتى *inhyçār, tezāïuq qābiliïèti*, a.-t.

COMPRESSIBLE, adj. com., صيقشه بيلور *syqyrcha bilur*, t.; قابل تضايق *qābili tezāïuq*, a.

COMPRESSION, s. f., action de comprimer, صقلمه *syqylma*, صيقشمه *syqyrchma*, بصمه *basma*, تضييق *taziïq*, a.

COMPRIMÉ, E, adj., صقلمش *syqylmich*, باصلمش *bāçylmich*, t.; تسكين بولمش *teskīn boulmich*, a.-t.

COMPRIMER, v. a., presser ou serrer, صقمق *syqmaq*, قصمق *qysmaq*, باصمق *bāsmaq*, صقشدرمق *syqichturmaq*, t.; تضييق ا *taziïq it*, a.-t. — une faction, la contenir; — des factieux, au fig., les contenir, فتنه‌يى باصدرمق ـ تسكين ا *fitnèï bāsturmaq, teskīn it*, a.-t.

COMPROMETTRE, v. a., exposer quelqu'un à des chagrins, à une peine, بلايه صوقمق ـ اوغراتمق *belāïè soqmaq, oghrātmaq.* — Mettre en danger, مخاطره‌يه قومق *moukhātarāïa qomaq.* — Compromettre sa vie, جانى اويمق ـ اتمق *djāni oïnamaq, ātmaq.* — Passer un compromis, معاهده ا *mou'āhedè it.* — Compromettre, v. n., convenir d'arbitres, دعواسنى ميانجى حكم وراينه حواله ا *da'vacini miāndji hukmu rèïnè havālè it.* — Se Compromettre, v. réfl., كندويى مخاطره‌يه قومق *guenduïi moukhatharaïè qomaq.* — sa réputation, عرض و ناموسنه خلل كتورمك *yrz u nāmoucinè khalel gueturmek.*

COMPROMIS, s. m., ـ مقاوله سندى *mouqāvelè senedi, kiāghydi*, كاغدى, a.-t.

COMPROMISSAIRE, COMPROMISSIONNAIRE, s. m., ميانجى *miāndji*, يارغوجى *ïārghoudji*, t.

COMPTABILITÉ, s. f., حساب ويرمكلك *hiçāb virmeklik*, t.; كلفت حساب *kelfeti hyçāb*, a.

COMPTABLE, adj. com., حساب ويرمكه مجبور *hyçāb virmèïè medjbour*, دفتر طوتان *defter thoutan*, a.-t.

COMPTANT, adj. et s. m., argent en espèce, نقد *naqd*, pl. a. نقود *houqoud*, نقد اقچه *naqd aqtchè*, حاضر اقچه *hāzyr aqtchè*, a.-t. — Comptant, adv., en espèces, نقد اولهرق *naqd olaraq*, a.-t.; نقداً *naqden*, a.

COMPTE, s. m., حساب *hyçāb*, a.; صايى *sāïi*, t. — Faire ses comptes, régler ses comptes avec

quelqu'un, حساب ا *hyçāb it.* — Régler un —, قطع حساب ا *qath'y hyçāb it*, حسابلشمق *hyçāblachmaq*. — Papier sur lequel est écrit un compte, دفتر *defter*. — Compte de recette et de dépense, واردات و مصروفات دفترى *wāridāt u masroufāt defteri*. — Au fig., récit, rapport, نقل, تقرير *naql, taqrîr*. — Rendre compte, نقل — تقرير ا *naql, taqrîr it*. — Mettre sur le compte de quelqu'un, lui attribuer, اسناد ا *isnād it*. — Prendre sur son compte, اوزرينه آلمق *uzérinè âlmaq*, t.; درعهده ا *der 'ouhdè it*, p.-a.-t. — A votre compte, suivant votre opinion, سزه كوره *sizè gueuzè*. — Au compte de, فلانك ذمّتنده *felānuñ zimmetindè*. — Compte, profit, avantage, كار *kiār*. — Il y trouve son compte, اينه كار ايدر *inè kiār ider*. — Faire tenir compte de, estimer, صايمق *sāïmaq*, t.; اعتبار ا *'ytibār it*, a.-t. — Faire compte, avoir le projet d'aller, كيتمك نيّتنده اولمق *guitmek niïetindè olmaq*. — Au bout du compte, adv., حاصل كلام *hâcyli kelām*. — A compte, s. m., پيشين آقچه *pichîn âqtchè*. — A compte sur, محسوب اولهرق *mahsoub olaraq*, محسوبا *mahsoubèn*. — A bon compte, اوجز *oudjouz*, t.

Compter, v. a., calculer, صايمق *sāïmaq*, t.; حساب ا *hyçāb it*. — de l'argent, آقچه صايمق *aqtchè saïmaq*. — sur ses doigts, پارمق ايله صايمق *pārmaq ilè saïmaq*, پارمق حسابى ا *pārmaq hyçābi it*. — Compter avec quelqu'un, حسابلشمق *hyçāblachmaq*. — Faire le dénombrement, تعداد ا *te'adād it*. — Payer, s'acquitter, ادای دين ا *edāï dèïn it*. — Rendre compte, حساب ويرمك *hyçāb vîrmek*. — Se proposer de —, نيّت ا *niïet it*, نيّتنده او *niïettè ol*. — Il compte partir, كيتمك نيّتنده *guitmek niïetindè dur*. — Présumer, صانمق *sānmaq*, عدّ ا *'add it*. — Estimer, réputer, اعتبار ا *'ytibār it*; صايمق *sāïmaq*, t. — Compter pour rien, بر شيء صايمامق *bir cheïè sāïmāmaq*. — Compter, v. n., faire fond sur, كونمك *guwenmek*, طيانمق *dhaïānmaq*, اعتماد ا *'itimād it*. — Espérer, اومق *oummaq*. — Croire, اينانمق *inānmaq*. — J'ai compté sur votre parole, سوزكزه اينانمدم *seuzuñuzè ināndum*. — Compter ses pas, marcher lentement, يواش يواش يوريمك *ïavāch ïavāch ïurumek*.

Compteur, s. m., celui qui compte, صايجى *sāïdji*. — Pièce d'horlogerie, ساعتك برچرخى *sā'atuñ bir tcherkhy*, t.

Comptoir, s. m., table sur laquelle le marchand compte son argent et sur laquelle il étale la marchandise, پيشتخته *pichtakhta*. — Chambre où travaillent les commis, يازيجيلر اوطهسى *ïāzidjîler odhaci*.

— Maison de commerce ou factorerie en pays étranger, بازركان اوى *bāzirguiān evi*, t.; تجارتخانه *tidjāretkhānè*, a.-p.

Compulser, v. a., دفترلرى آراشدرمق *defterleri ārachturmaq*, t.; كشف دفاتر *kechfi defātir*, a.-t.

Compulsoire, s. m., قيودات كوسترلمسنى امر - بيورلدى *qouïoudat gueusterilmecini emr, bouïouroulduou*, a.-t.

Comput, s. m., تقويم حسابى *taqvîm hyçābi*, a.-t.

Comté, esse, s., قونته *qontè*, غروف *ghrouf*, t.

Comté, s. m., قونتهلك *qontèlik*, غروفلق *ghrouflyq*, t.

Concassé, adj., اوفانمش *oufānmich*, دوكلمش *deuïulmich*, اورى دوكلمش *iri deuïulmich*, t.

Concasser, v. a.; اوفاتمق *oufātmaq*, pour اواتمق *ouwātmaq*, ايرى دوكمك *iri deuïmek*, t.

Concave, adj., قووق *qovouq*, t.; مقعّر *mouq'aar*, a.

Concavité, s. f., le creux d'un corps, قووقلق *qovouqlyq*, قعارة *qa'āret*, جوف *djeuf*, a. — Endroit, قووق ير *qovouq ïer*, t.

Concéder, v. a., ويرمك *vîrmek*, آليويرمك *ālyvirmek*, باغشلامق *baghychlāmaq*, t.; مساعده ا *muçā'edè it*, - احسان انعام ا *yhsān, in'ām it*, a.-t.

Concentration, s. f., action de concentrer ou l'effet de la concentration, بر يره بركمه *bir ïerè birikmè*, t.; جمع *djem'*, اجتماع *idjtimā'*, a.

Concentré, e, adj., مركزه بركمش *merkezè birikmich*, t.; مركوز *merkiouz*, مجتمع *mudjtemi'*. — Caché, مكتوم *mektoum*. — Absorbé, mélancolique, متفكر *mutefekkir*, a. — مراقلو *merāqlu*, t.

Concentrer, v. a., réunir au centre, بر يره جمع ا *bir ïerè djem' it*, مركزه بركدرمك *merkezè birikdirmek*. — Cacher, ne pas laisser voir, كتم ا *ketm it*, a.-t. — Rendre plus actif (un sel), بر ملحك عملنى ارتورمق *bir melhuñ 'amelini arturmaq*. — sa colère, غضبنى كتم ا *ghazabini ketm it*. — Se Concentrer, v. réfl., se réunir, بركمك *birikmek*, t.; جمع اولنمق *djem' olounmaq*, a.-t.

Concentrique, adj., مركزى بر *merkèzi bir*, t.; هم مركز *hem merkez*, p.-a.

Concept, s. m., فكر *fikr*, خاطره *khāthyrè*, تصوّر *teçavvur*, a.

Conception, s. f., كبه اولمقلق *guebè olmaqlyq*, حاملهلك *hāmilèlik*. — Faculté de concevoir, de comprendre, اكلايش *añlāich*, t.; ادراك *idrāk*, a.

Concernant, prépos., طولايى *dholāïi*, t.; دائر *daïr*, متعلق *mute'allyq*, a. — Concernant une affaire, بر مصلحته دائر *bir maslahatè dāïr*.

Concerner, v. a., متعلق - دائر او *mute'allyq, dāïr ol*, راجع او *rādji' ou*

ol, a.-t. — Ceci vous concerne, بو سزه راجعدر *bou sizè rādji' dur*.

Concert, s. m., harmonie de voix et d'instrumens, سس و ساز اویغونلغی *ses u sāz ouïghounlyghy*, t. — d'instrumens, توافق آلات موسیقی *tevāfuqy ālāti mouçiqy*. — Réunion musicale, سازنده و خوانده جمعیتی *sāzendè vu khānendè djèmi'eti*. — Union, برلك *birlik*, t.; اتفاق *ittifāq*. — D'opinion, اتفاق ارا *ittifāqi arā*. — De Concert, adv., سوز برلکیله *seuz birliguilè*, بالاتفاق *bil-ittifāq*, a.

Concertant, e, s., برابر ساز چالان *berāber sāz tchālān*, t.

Concerté, e, adj., résolu, مصمم *mouçammem*, a.; اتفاق ارا ایله قرارداده اولمش *ittifāqi arā ilè qarārdādè olmuch*, a.-t. — Étudié, affecté, دوزلمش *duzulmich*, دوزگون *duzgun*, تکلفلی *tekellufli*, a.-t.

Concerter ou Se Concerter, v. a., conférer ensemble, سویلشمك *seuïlechmek*, سوزی برا *seuzi bir it*. — Traiter d'une affaire, مذاکره ا *muzākerè it*. — une entreprise avec, بالاتفاق ترتیب ا *bil-ittifāq tertīb it*, a.-t.

Concession, s. f., don, octroi, انعام *in'ām*, کرم *kerem*, عطیه *'aïhīè*. — que fait une partie contractante à l'autre, مساعده *muçā'èdè*. — Cession, abandon, فراغت *ferāghat*. — Terrain concédé par le souverain, بغشلانمش یر *baghichlanmich ïer*. — Figure de rhétorique par laquelle on accorde ce qu'on ne peut disputer, تسلیم *teslīm*. — Je cède, je me rends, تسلیم وارذر *teslīmum vārdur*.

Concessionnaire, s. m. — d'un privilége, اجازتی آلان *idjāzeti ālān*. — d'un terrain colonial, انعام اولنمش یری آلان *in'ām olounmich ïeri ālan*, a.-t.

Concetti, s. m., نکته *nuktet*, vulg. *nuktè*, a.

Concevable, adj. com., اکلاشلور *anlāchileur*, t.; فهمی ممکن *fehmi mumkin*, a.-t.; ممکن الادراك *mumkin ul-idrāk*, a.

Concevoir, v. a., devenir grosse d'enfant, کبه قالمق *guebè qālmaq*, t.; کبه او *kāmilè ol*, کبه او *guebè ol*; se dit également en parlant des animaux. — Entendre, اکلامق *anlāmaq*, بیلمك *bīlmek*, t.; فهم ادراك ا *fehm, idrāk it*. — Exprimer, بیان ایضاح ادا ا *beïān, ifādè, edā it*. — Cette phrase est conçue en termes obscurs, بو ترکیب کلمات مبهمه ایله افاده اولنمشدر *bou terkīb, kelimāti mubhemè ilè ifādè olounmichtur*. — Éprouver, حس ا کوکلنده حاصل ا *hyss it, gueuñuldè hacyl it*. — Nous en avons conçu une grande joie, بوندن سرور موفورمز حاصل اولمشدر *boundan sourouri mevfourumuz hācyl olmuchtur*.

Concierge, s. m., قپوجی *qapoudji*, قوناق بکچیسی *qonāq bek-*

tchîci. — d'une prison, زندان بكچيسى *zindān bekṭchici*, t.

Conciergerie, s. f., demeure ou appartement d'un concierge, زندان بكچيسى اوطه‌سى ـ قوناغى *zindān bekṭchîci odhaci, qonāghy*. — Prison du palais de justice, محكمه زندانى *mehkemè zindāni*, a.-t.

Conciliable, adj., اوزلاشدرور *ouzlāchturur*, اويدريلور *ouïdouroulour*, t.; قابل الاصلاح *qābil ul-islāh*, a.

Concile, s. m., پسقپوسلر جمعيتى *pisqoposlar djèmi'eti*, t.-a.

Conciliabule, s. m., concile illégalement assemblé, شرعى اولميان رهبان مجلسى *cher'y olmaïān rouhbān medjlîci*. — Personnes assemblées pour un complot, يرامار جمعيتى *ïarāmāz djemï'eti*; t.-a.

Conciliant, e, adj., اوزلاشتريجى *ouzlāchturidji*, t.; مصلح *mouslyh*, دلنواز *dilnuvāz*, p.

Conciliateur, trice, substantif, بارشتريجى *bārichturidji*, t.; مصلح *mouslyh*, pl. a. مصلحون *mouslihoun*.

Conciliation, s. f., اوزلاشترمه *ouzlāchturma*, اصلاح *islāh*, اصلاح بين الذات *islāhi beïn ezzāt*, a.

Concilier, v. a., accorder des personnes, اوزلاشترمق *ouzlāchturmaq*, بارشترمق *bārichturmaq*, t.; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — les choses, اويدرمق *ouïdourmaq*, t.; توفيق ا *tevfîq it*. — Se concilier, v. réfl., sympathiser, اوزلاشمق *ouzlāchmaq*, بارشمق *bārichmaq*, t.; امتزاج ا *imtizādj it*. — Attirer, جلب ا *djelb it*. — Se Concilier, v. pro., s'accorder, اويدرلمق *ouïdouroulmaq*, توافق ا *tevāfuq it*. — Se concilier l'amitié, les bonnes grâces de quelqu'un, برکمسه‌نڭ خاطرين الله الق *bir kimesnènuñ khāthyrin elè âltmaq*. — les esprits, قلوب جلب ا *djelbi qouloub it*.

Concis, adj., قصه *qyṣṣa*, مختصر *moukhtaçar*, a. — Écrire en style concis, مجملاً يازمق *mudjmelen ïāzmaq*. — Discours —, كلام موجز *kelāmi moudjez*.

Concision, s. f., اختصار *ykhtiçār*, a.

Concitoyen, ne, s. همشهرى *hemchehri*, t.

Conclave, s. m., يكى پاپا انتخابى ايچون قاردينالللرك جمعيتى *ïeni bir pāpā intikhābi itchoun qārdināllaruñ djèmi'eti*, t.

Conclu, e, adj., بغلنمش *baghlanmich*, t.; منعقد *mun'aqyd*, a.

Concluant, e, adj., اثبات ايدن *isbāt iden*, نتيجه‌لو *netîdjèlu*, a.-t.; مثبت *musbit*, a. — Preuve concluante, دليل منتج الاثبات *delîli muntidj ul-isbāt*.

Conclure, v. a., terminer, بغلمق *baghlamaq*, كسمك *kesmek*, t.; عقد ا *'aqd it*, a.-t. — Venir à conclusion, résoudre, قرار ويرمك *qarār vîrmek*, نتيجه چيقارمق *netîdjè tchiqārmaq*. — Conclure un discours, ختم كلام ايلمك *khatmi*

kelam eïlèmek. — Un traité, عقد معاهده ا *aqdi mou'āhedè it.* — Inférer de, حكم چيقارمق *hukm tchiqārmaq*, استدلال ا *istidlāl it.* — Il en conclut de là que, بوندن شو حكمى استنباط ايلديكه *boundan chou hukmi istimbath eïlèdiki.* — Que faut-il en conclure? نتيجه سى ندر *netidjèci nèdur.* — Terminer, بتورمك *bïturmek*, قطع ا *qath it*, برطرف ا *ber tharaf it.* — Prouver bien, اثبات ا *isbāt it.* — Proposer les fins de la demande (en parlant d'un avocat), كلامه قرار - نتيجه ويرمك *kèlāmè qarār, nètidjè vïrmek.* — Donner son avis, راى ويرمك *rei vïrmek*, حكم ا *hukm it*, a.-t.

Conclusif, ve, adj., قرار - نتيجه ويرر *qarār, nètidjè vïrur*, a.-t.

Conclusion, s. f., fin d'une affaire, بغليش *baghlaïch*, بتورم *bïturum*, بتم *bïtum*, t.; اتمام *itmām.* — d'un discours, ختم *khatm*, خاتمه *khātimè.* — Résolution, قرار *qarār.* — Conséquence d'un raisonnement, نتيجه *netidjè*, pl. a. نتايج *nètaïdj*; حكم *hukm*, pl. احكام *ahkiām.* — Conclusions, demandes des parties en justice, استدعا *istid'ā*, مستدعا *mustèd'ā*, a.

Concombre, s. m., خيار *khyār.* — sauvage, يبان خيارى *iabān khyāri.* — Concombre confite au vinaigre, خيار ترشيسى *khyār turchucu*, t.

Concomitance, s. f., برابرلك *berāberlik*, t.; مصاحبت *muçāhabet*, مرافقت *murāfaqat*, a.

Concomitant, e, adj., معيتنلك بولنان *ma'ïetindè boulounān*, a.-t.; مقارن *mouqārin*, a.

Concordance, s. f., اويغونلق *ouïghounlyq*, t.; مطابقت *muthābaqat*, موافقت *muvāfaqat*, a. — de l'adjectif et du substantif, صفت و موصوفك موافقتى *syfat u mevsoufun muvāfaqati.*

Concordat, s. m., مواد دينيه يه دائر معاهده *mevāddi dinïïcïè dāïr mu'āhèdè*, a.-t.; ريم پاپا ايله معاهده *rïm pāpā ilè mou'āhèdè.*

Concorde, s. f., كوكل برلكى *gueuñul birligui*, برلك *birlik*, اتفاقلق *ittifāqlyq*, a.-t.; اتفاق *ittifāq*, اتحاد *ittihād*, a.; يكدلى *ïekdili*, p.

Concorder, v. n., برلشمك *birlechmek*, يكدل او *ïekdil ol*, p.-t.; مطابق - موافق او *muthābyq, muvāfyq ol*, a.-t.

Concourir, v. n., coopérer, برابر برابرجه ايشلمك *berāber ichlèmek*; چالشمق *berāberdjè tchālichmaq.* — Tendre au même but, disputer de mérite pour une chose, اوستلك دعواسنى ا *ustlik d'avācini it.* — pour, être en concurrence pour, اونكولك ا *eunègulik it*, اونكولشمك رقيب *eunègulechmek*, مطلب او هم *hem mathleb ol*, راغب او *raqyb ol.* — En t. de géométrie, se rencontrer, التقا - اجتماع ا *iltiqā, idjtimā' it.*

Concours, s. m., action d'agir conjointement, برابرجه عمل ايلمه *berāberdjè 'amel eïlèmè.* — Rencontre, ياردملشمه *ïārdumlachma,* t.; مقارنت اعانت *mouqārènèti 'yānet.* — Affluence de monde, قلبالق *qalabālyq,* t.; خلقك اوشمكى *khalquñ uchmègui,* ازدحام ناس *izdîhāmi nās.* — Réunion, اجتماع *idjtimā'.* — pour un prix, مكافات دعواسى *mukiāfāt d'āvāci,* a.-t.

Concret, ète, adj., coagulé, قويولنمش *qouïoulanmich,* منجمد *mundjemid,* a. — (terme), اسم عين *ism 'aïn.*

Concrétion, s. f., طوپلنمه *thoplanma,* t.; تجمّع *tedjemmu',* a.

Concubinage, s. m., بله ياتمقلق *bilè ïātmaqlyq,* t.; اشلنمكلك *echlenmeklik,* مجامعه *mudjāme'a,* a. — Vivre en concubinage, اوطه‌لق طوتمق *odhalyq thoutmaq,* t.

Concubinaire, s. m., نكاحسز عورتله ياتان اركك *nikiāhsiz 'avretilè ïātān erkek,* t.

Concubine, s. f., اوطه‌لق *odhalyq,* اويناشمه *oïnāchma,* اويناش *oïnāch,* t.

Concupiscence, s. f., شهوت *chehvet,* a. — Désir de la —, نفس آرزوسى *nefs 'ârzoucy,* pl. شهوات نفسانيّه *chehvāti nefsānïiè.*

Concupiscent, e, adj., آرزولايجى *ârzoulāïdji,* t.; نفس آرزوسنه مبتلا *nefs ârzoucinè mubtèla,* a.-t.

Concupiscible, adj., نفسانى *nefsāni,* a.

Concurremment, adv., conjointement, بيله *bilè,* برابرجه *berāberdjè,* t. — Par concurrence, هم مطلب اوله‌رق *hem mathleb olaraq,* رقابتله *raqābet ilè,* a.-t.

Concurrence, s. f., prétention de plusieurs à la même chose, هم مطلبلق *hem mathlablyq,* a.-t.; اونكولك *eunègulik,* t.; رقابة *raqābet,* a. — Entrer en concurrence avec, هم مطلب او *hem mathleb ol,* رقابت قيدينه دوشمك *raqābet qaïdinè duchmek,* انكولشمك *eunègulechmek.* — Jusqu'à concurrence de, مقدارينه قدر *myqdārinè qadar.* — de dix mille piastres, اون بيك غروشه قدر *on biñ ghourouchè qadar.*

Concurrent, e, s., compétiteur, بيله ديله‌يجى *bîlè dilèïdji,* t.; همطلب *hemthaleb,* a.; همخواه *hemkhāh,* p. — Rival, رقيب *raqîb,* a.; اونكولشجى *eunèguluchdji,* t.

Concussion, s. f., ظلم *zoulm,* pl. مظالم *mezālim,* جور *djevr,* a.; ظلمكارلق *zoulmkiārlyq,* a.-p.-t.

Concussionnaire, s. m., ظلمكار *zoulmkiār,* a.-p.; ظالم *zālim,* a.

Condamnable, adj. com., qui mérite condamnation, حكم اولنه‌جق *hukm olounadjaq.* — Blâmable, ذمّ اولنه‌جق *zemm olounadjaq,* ذميم *zèmîm,* a. — Que l'on doit rejeter, شايان مردوديّت *chāïāni merdoudïiet,* p.-a.

CONDAMNATION, s. f., jugement, حكم *hukm.* — à une peine, عقوبت حكمى *'ouqoubet hukmi.* — d'une chose inadmissible, مردودیت حكمى *merdoudiiet hukmi.* Voy. BLAME. — Passer condamnation, بر كمسنه حقى اولمديغنى اقرار ا *bir kimesnè haqqy olmadighyni iqrār it.*

CONDAMNER, v. a., par jugement, حكم ا *hukm it,* قضا ا *qazā it,* بر كمسنه نك عليهنه حكم ا *bir kimesnènuñ 'alèïhinè hukm it.* — à la mort, بر كمسنه نك قتلنى حكم ا *bir kimesnènuñ qatlini hukm it.* — Blâmer, ذمّ ا *zemm it.* — Désapprouver, تقبيح ا *taqbih it,* a.-t. — Rejeter, ردّ ا *redd it.* — Condamner une porte, une fenêtre, en interdire l'usage, بطّاللمق *batthāllamaq,* ابطال ا *ibthāl it.* — Se Condamner, v. réfl., استقباح نفس ا *istiqbāhi nefs it,* a.-t.

CONDAMNÉ, E, adj., jugé, حكم اولنمش *hukm olounmich,* a.-t. — Blâmé, مذموم *mezmoum.* — Rejeté, مردود *merdoud,* a.

CONDENSATION, s. f., صيقيلق *syqylyq,* قويولنمه *qouïoulanma,* t.; تكثيف *teksīf,* a. — de l'air, تكثف هوا *tèkessufi havā.*

CONDENSÉ, E, adj., صيقشمش *syqychmich,* t.; متكاثف *mutèkiāïf,* a.

CONDENSER, v. a., قويولتمق *qouïoultmaq,* t.; تكثيف ا *teksīf it,* a.-t. — Se Condenser, قويولنمق *qouïoulanmaq,* t.; تكثف ا *tekessuf it.*

CONDESCENDANCE, s. f., رضا تنزل كوسترمه *rizā gueustermè,* t.; *tènezzul;* مساهلة *muçāhelet,* مساعدة *muçā'adet,* a.

CONDESCENDANT, E, adj., رضا تنزل ايدن ويريجى *rizā vīrīdji, tenezzul iden.*

CONDESCENDRE à, v. n., رضا تنزل ايدن ويرمك ـ كوسترمك *rizā vīrmek, gueustermek,* تنزل ا *tènezzul it,* مساهله ـ مساعدة ا *muçāhèlè, muçā'èdè it.* — à la faiblesse et à la détresse de quelqu'un, بر كمسنه نك ضعف و مضايقه سنه مساعده ا *bir kimesnènuñ z'af u mouzāïaqacinè muçā'adè it.*

CONDISCIPLE, s. m., خواجه داش همشاكرد *khodjadāch, hemchāguird,* p.

CONDITION, s. f., l'état ou la qualité d'une chose, حال *hāl,* pl. a. احوال *ahvāl;* كيفيت *kèïfiiet,* شان *chān.* — Telle est la condition de l'homme, احوال انسان اويله در *ahvāli insān euïlè dur.* — Qualité requise, شرط *charth,* pl. a. شروط *chourouth.* — État de l'homme quant à la naissance, اصل *asl,* حيثيت *haïciiet,* a.; نژاد *nèjād,* p. — Homme de condition, اصلزاده *acylzādè.* — de basse condition, اصلى الچاق *asly altchāq.* — profession, حال *hāl,* حرفت *hyrfet.* — Chacun doit

vivre dans sa condition, — حالنده حرفتنده كوره كچنملو در *hālinè, hyrfetinè gueurè guetchinmèludur.* — État de domesticité, خدمتكارلق *khyzmetkiārlyq.* — Il est en condition, خدمتكار در *khyzmetkiār dur.* — Chercher une condition, بر خدمت ارامق *bir khyzmet ārāmaq.* — Clause, شرط *charth*, قول *qavl*, مقاوله *mouqāvelè.* — Imposer des conditions, شرط قومق *charth qomaq*: — A condition que, بو شرطيله كه *bou charthilè ki.*

CONDITIONNÉ, E, adj. (acte bien), شرط موجبنجه اولان سند *charth moudjebindjè olān sened.* — Sans défectuosité, قصورسز *qouçoursyz.* — Mal conditionné, ناقص *nāqys*, a.

CONDITIONNEL, LE, adj., qui renferme une condition, شرطلو *charthlu*, شرطي متضمن *charthy mutèzammin.* — Temps du verbe, فعلك صورت شرطيه سي *fy'luñ sourèti charthiièci*, a.-t.

CONDITIONNELLEMENT, adverbe, شرط ايله مشروطاً *charth ilè, mechrouten*, a.

CONDITIONNER, v. a., دوزمك *duzmek*, نظاملمق *nizāmlamaq*, ترتيب — تنظيم ا *tertīb, tanzīm it*, a.-t.

CONDOLÉANCE, s. f., complimens de condoléance, تعزية *ta'ziet, ta'zièt*, a. — Lettre de —, تعزيتنامه *ta'ziet nāmè.* — Faire le compliment de —, اداى مراسم تعزيه ا *edāï merācimi ta'zièt.*

CONDOR, subs. m., oiseau, رخ *roukhkh*, a.

CONDUCTEUR, TRICE, s., guide, يول كوسترىجى *ïol gusteridji*, قولاغوز *qoulāghouz*, t.; رهنما *rehnumā*, p.; دليل *delīl*, a. — des voyageurs et des chevaux en route, سوريجى *surudjù*, t.

CONDUIRE, v. a., guider, كوتورمك *guturmek*, قولاغوزلق ا *qoulāghouzlyq it.* — Indiquer, diriger, دلالت ا *delālet it.* — Montrer le chemin, يول كوسترمك *ïol gueustermek.* — Accompagner, برابر كيتمك *berāber guitmek*, t.; رفاقت ا *refāqat it.* — les animaux, سورمك *surmek*, سوق ا *sevq it.* — l'eau, صو كتورمك *sou guèturmek.* — Surveiller, inspecter, كوزتمك *gueuzetmek*, ناظرلق ا *nāzirlyq it.* — Diriger, commander, administrer, اداره ا *idārè it.* — Disposer, ordonner, تدبير ا *tedbīr it.* — Conduire, commander une armée, اردويى ادا ره ا *ordouï idārè it.* — Conduire bien sa barque, ايشنى بيلمك *ichini bilmek.* — Se Conduire, v. réfl., كچينمك *guetchinmek*, حركت ا *hareket it.* Voy. SE COMPORTER.

CONDUIT, s. m., canal, égoût, يول *ïol*, كونك *kunk*, t.; — مجرى *medjrā*, pl. a. مجارى *medjāri.*

CONDUITE, s. f., action de guider, يول كوسترىجيلك *ïol gueusteridjilik*, قولاغزلق *qoulāghouzlyq*, يوله كوتورمه *ïola gueuturmè.* —

Action de mener quelqu'un à...., de l'accompagner, رفاقة *refāqat.* — d'un ambassadeur, مهماندارلق خدمتی *myhmāndārlyq' khydmèti.* — d'affaire, direction, inspection, ناظرلق *nāzyrlyq,* نظارت *nazāret.* — Commandement, حكومتلیك *hukioumetlik,* a.-t.; اداره *idārè,* a.— La conduite d'un troupeau, بر سوربنگ كتورلمه‌سی - سوقی *bir surunuñ guturulmèci, sevqy.* — des affaires publiques, ادارهٔ امور مملكت *idārèi omouri memleket.* — Manière d'agir, حركت *hareket,* سلوك *sulouk,* طور و حركت *thavr u hareket,* طور *thavr,* pl. a. اطوار *athvār;* روش *revich,* p. — Bonne conduite, حسن سلوك *husni sulouk.* — Mauvaise —, سوء حركت *souï hareket.* — déplacée, حركت نابجا *hareketi nābedjā.* — Homme de bonne conduite, ممدوح الاطوار بر آدم *memdouh ul-athvār bir ādem.* — C'est un homme qui n'a pas de conduite, حسن سلوكی یوق بر آدمدر *husni sulouki ïoq, bir ādem dur.*

Condyle, *s. m.*, éminence des articulations, بوغوم باشی *boghoum bāchi,* t.; عجرة المفاصل *'adjret el-mefāçyl,* a. — Jointure des doigts, پرمق بوغمی *parmaq boghoumou,* t.

Condylomè, s. m., باسور *bāçour,* t. Voy. Excroissance.

Cône, s. m., pyramide à base circulaire, مخروطة *makhrouthat, makhroutha.* — Pomme de pin, چام قسنغی *tchām fystighy,* t.

Confection, s. f., action de composer des drogues, ادویه تركیبی *edvïè terkibi.* — Drogue composée, معجون *m'adjoun,* pl. معاجیـــن *m'eādjïn.* — d'hyacinthe, یاقوت معجونـــی *ïāqout m'ādjouni,* a. — Action de faire, ایشلمه *ichlèmè,* f.; عمل *'amel.* — Achèvement, اتمام *itmām,* ختام *khytām.* — Jusqu'à parfaite et entière confection, ختام اتمّ و اكمله قدر *khytāmi etemmu ekmèlinè qadar.*

Confectionner, v. a., faire fabriquer, یاپمق *ïāpmaq,* ایشلمك *ichlèmek.* — Achever, بتورمـــك *biturmek,* t.

Confédératif, tive, adj., اتفاقه معاهده‌یه دائر *itliſāqa, mou'āhedèiè dāïr,* a.-t.

Confédération, s. f., اتّفاق *ittiſāq,* معاهده *mou'āhedè,* مكافلة *mukiāſelet,* a.; عهدلشمه *'ahdlachma,* a.-t.

Confédéré, s. m., اتّفاقلو *ittiſāqlu,* a.-t.; متفق *mutteſyq,* a. — Les états confédérés, دول متفـــقه *duvèli mutteſiqa.*

Confédérer (Se), v. récipr., عهدلشمق *'ahdlachmaq,* اندلشمق *andlachmaq,* p.-t.; اتفاق - معاهده ا *ittiſāq, mou'āhedè it,* عقد معاهده ا *'aqdi mou'āhedè it,* a.-t.; تحالف - تعاقد *téhāluf, te'āqud it.*

Conférence, s. f., entretien,

مكالمه *mukiālemè*, مذاكره *muzākerè*. — Les conférences pour la paix, صلح مكالمه لرى *soulh mukiālemèlèri*. — Comparaison, مقابله *mouqābelè*, تطبيق *tathbyq*, a.

Conférer, v. a., comparer deux choses, برى برى ايله يوزلشترمك *biri biri ilè iuzlechturmek*, — مقابله تطبيق ا *mouqābelè, tathbiq it*, a.-t. — Donner, accorder des honneurs, توجيه ا بخش واعطا *tevdjih it*, ايلمك *bakhch u 'ytha eïlemek*. — — Parler ensemble d'une affaire, مذاكره ا سويلشمك *seuïlechmek*, t.; *muzākerè it*, a.-t.

Conferve ou Conferva, s. m., plante aquatique, صو سونكرى *sou sungueri*, t.

Confesse. Voy. Confession.

Confessé, e, adj. avoué, اقرار اولنمش *iqrār olounmich*, a.-t.

Confesser, v. a., avouer, — اقرار اعتراف ا *iqrār, 'ytirāf it*. — sa faute, كناهنى اقرارا *gunāhini iqrār it*. — Ouïr une confession, پاپاز مقامنده كمسنه نك كناهلرى دكلمك *pāpāz maqāmindè bir kimesnènuñ gunāhleri dinlèmek*, t. — Se Confesser, v. pro., — à un prêtre, كناهلرينى پاپازه سويلمك *gunāhlerini, pāpāzè seuïlèmek*. — Confesser, avouer qu'on a tort, حقى اولمديغنى اقرارا *haqqy olmadughini iqrār it*. — Confesser la foi chrétienne, avouer qu'on est chrétien, دين عيسوى يى اقرارا *dini icèvii iqrār it*, a.-t.

Confesseur, s. m., توبه كار *teubekiāruñ gunāhleri diñleïn pāpāz*, t.

Confession, s. f., اعتراف *'ytirāf*, اقرار *iqrār*. — des péchés, اعتراف ذنوب *'ytirāfi zunoub*, a.

Confessionnal, s. m., siége, كرسى الاعتراف *kurci ul-'ytirāf*, a.

Confiance, s. f., espérance ferme, اعتماد *y'timād*, اعتقاد *y'tiqād*, وثوق *vuçouq*, a.; اينانمه *inānma*, t. — J'ai confiance en vous, سزه اتانورم *sizè ïnānurum*. — Confiance en Dieu, توكل *tevekkul*. — Plaçant sa confiance en Dieu, توكلاً على الله *tevekkulen 'alallah*. — Avoir confiance en quelqu'un, بر كمسنه يه اعتماد ا *bir kimesnèyè y'timād it*. — Personne de confiance, معتمد *mu'temed*, معتمد كمسنه *mu'temed kimesnè*. — Confiance, assurance que l'on prend sur la probité, la discrétion de quelqu'un, امينلك *eminlik*, امنيت *emnïiet*. — De confiance, امنيت ايله *emnïiet ilè*. — Homme sûr, de confiance, امين آدم *emin âdem*. — Sécurité, hardiesse, présomption, audace, جسارت *djeçāret*, a. — Assurance, sécurité, بى پروالق *bipervālyq*, پروا سزلك *pervāsizlik*, p.-t. — Avec confiance, assurance, بى تكلف *bi tekelluf*.

Confiant, e, adj., اعتماد ايدن *'ytimād iden*, قولاى امنيت ايدر *qolāï emnïiet ider*, a.-t. — Présomptueux, خود بين *khod bin*, p.; جسور *djeçour*, a.

CONFIDEMMENT, adv., محرمانه *mahremānè*, a.-p., سرّاً *sirren*, a.

CONFIDENCE, s. f., part de confiance donnée ou reçue, سرّداشلق *sirrdachlyq*, محرميّت *mahremiïet*, a. — Communication d'un secret, كشف راز *kechfi rāz*, a.-p. — Faire — à quelqu'un de quelque chose, بر كمسنه‌يي سرّنه محرم ا *bir kimesnèi sirrinè mahrem it*, گيزلو نسنه‌يي سويلمك *guizlu nesnèi seuïlèmek*, t.

CONFIDENT, E, adj., سرّداش *sirrdāch*, a.-p.; محرم *mahrem*, a.; محرم اسرار *mahremi esrār*, a.

CONFIDENTIEL, LE, adj., محرمانه *mahremānè*, a.-p., گيزلو *guizlu*, t.; سرّی *sirri*, a. — Lettre confidentielle, محرمانه يازلمش مكتوب *mahremānè īāzilmich mektoub*.

CONFIDENTIELLEMENT, adverbe, محرمانه اولهرق *mahrèmānè olaraq*, وجه محرميّت اوزره *vedjhi mahremiïet uzrè*, a.-t.

CONFIER, v. a., commettre à la fidélité de quelqu'un, اينانمق *inānmaq*, اعتماد ا *'ytimād it*. — Déposer, امانت قومق *emānet qomaq*, امانت ا *emānet it*. — Confier un dépôt à quelqu'un, وديعه‌يي بر كيسه‌نك يد امانتنه تسليم ا *vedā'aï bir kimesnènuñ ïedi emānètinè teslīm it*. — Confier son secret à un ami, — سرّی بر دوسته سويلمك امانت ا *sirri bir dosta seuïlèmek, emānet it*. — une place, بر قلعه‌يي بر كمسه‌نك يد امانتنه تفويض ا *bir qal'aï bir kimesnènuñ ïedi emānètinè teſvīz it*. — Se Confier en, v. réfl., à quelqu'un, برينه اناتمق *birinè inānmaq*. — Se reposer sur, طيانمق *dhaïānmaq*. — Confier sa personne, كندو شخصني ديكر بر كمسه‌نك يدينه تسليم ا *guendu chakhsini diguer bir kimesnènuñ ïedinè teslīm it*. — Se confier en la Providence, تقدير ربّانيه توكّل ا *taqtiri rabbānïè tevekkul it*. — Se confier en soi-même, كندو قدرت وامكانه اعتماد ا *guendu qoudret u imkānè 'ytimād it*.

CONFIGURATION, s. f., forme extérieure, شكل *chekl*, pl. a. اشكال *echkāl*, صورت *souret*, a.

CONFIGURÉ, E, adj., شكللو *chekillu*, a.-t.; متشكل *mutechekkil*, a.

CONFIGURER, v. a., صورت ويرمك تشكيل ا *souret vīrmek, techkīl it*, a.-t.

CONFINER AVEC, v. n., toucher aux confins, سنورداش ـ همحدود او *sinordāch, hemhoudoud ol*, p.-a.-t. — Confiner, reléguer, v. a., سورمك *surmek*, ايراق يره صالمق *irāq ïerè sālmaq*. — Se Confiner, v. réfl., se retirer volontairement, چكلمك *tchekilmek*. — Dans un coin, اينزوا ا *inzivā it*. — Il a été confiné dans un monastère, برمناستره نفی اولندی *bir monāsterè nefi olоundou*.

CONFINS, s. m., سنور *sinor*, t.; حدود *houdoud*, a.

CONFIRE, v. a., شكرلمك *chekerlemek*, شكر ايله پيشورمك *chekerlè*

ker ilè pichurmek. — dans du vinaigre, سركه‌يه قومق *sirkèïè qomaq*, ترشو ا *tourchu it.* — Confitures ou conserves de tous genres dans le vinaigre, ترشی *turchi*, ترشو *tourchou*, t.

CONFIRMATIF, IVE, adj., تأكيدی *teekidi*, حاوی مقوّی *mouqavvi hāvi*, تصديق ايدن *tasdyq iden*, تصديقی متضمّن *tastyqy mutezammin*, a.-t.

CONFIRMATION, s. f., ce qui rend plus ferme, plus stable, قوبلشدرمه *qavilechturmè*, t.; تاكيد *teekid*, استقرار *istyqrār*, استحكام *istihkiām*. — des priviléges et immunités, معافيات و امتيازاتك استقراری *mou'āfiāt u imtiāzatuñ istiqrāri*. — dans une dignité, ابقا *ibqā*. — Preuves dans le discours, اثبات *isbāt*, تحقيق *tahqyq*. — d'une nouvelle, كرچكلنمه *guertcheklenmè*, t.; تصديق *tastyq*, بر خبرك تصديقی *bir khaberuñ tasdyqy*. — Cette nouvelle a besoin de confirmation, بو خبر تحقيقه محتاجدر *bou khaber tahqyqè mouhtādjtur*. — Sacrement de l'Église, تثبيت ايمان *tesbīti imān*, a.

CONFIRMER, verbe act., affermir, قوبلشدرمك *qavilechturmek*, t.; تاكيد ـ تقويه ا *teekid, taqvièt it*, قرار ويرمك *qarār virmek*. — Quelqu'un dans sa dignité, ابقا ا *ibqā it*. — Donner des preuves, اثبات ا كرچكلندرمك *ishāt it, guertcheklendurmek*. — Rendre plus certain, تصديق ـ تحقيق ا *tastyq, tahqyq it*. — Vérifier, constater la vérité, كرچكلمك *guertcheklemek*, t.; تصحيح ا *tashīh it*. — Se Confirmer, v. réfl., قوّت ـ استحكام قرار بولمق *qouvvet, istihkiām, qarār boulmaq*, a.-t.; كرچكلنمك *guertcheklenmek*. — Devenir plus certain, تصديق اولنمق *tastyq olounmaq*. — Cette nouvelle ne se confirme pas, بو خبر تصديق اولنميور *bou khaber tastyq olounmaïeur*.

CONFIRMÉ, E, adj., قوبلشمش *qavilechmich*, قوّتلنمش *qouvvetlenmich*, قرار بولمش *qarār boulmich*, كرچكلنمش *guertcheklenmich*, تصديق ـ ابقا اولنمش *tastyq, ibqā olounmich*, a.-t.

CONFISCABLE, adj. com., ضبط اولنه‌جق *zabth olounadjaq*, مصادره‌يه كلور *muçādèrèïè guelur*, a.-t.

CONFISCATION, s. f., جانب ميريدن مال ضبطی *djānibi mīriden māl zabthy*, ضبط اموال *zabthy emvāl*, a.-t.; مصادرة *muçāderet*, a.

CONFISERIE, s. f., شكرجيلك *chekerdjilik*, t.

CONFISEUR, s. m., شكرجی *chekerdji*, رچلجی *retcheldji*, t.

CONFISQUÉ, E, adj., ميريه دوشمش *mirìè duchmuch*. — Biens —, مصادره اولنمش اموال *muçāderè olounmuch emvāl*, a.-t.

CONFISQUER, v. a., يكلكه الق ـ

قبض ا *beïliguè âlmaq, qabz it,* ميريه ضبط ا *miriè zabth it,* مصادره ا *muçâderè it,* a.-t. — Être confisqué, جانب ميريدن ضبط اولنمق *djânibi miriden zabth olounmaq.*

Confiture, s. f., رچل *retchel,* لچر *letcher,* t.; مربّا *murebba.* — de coings, ايوا مربّاسى *aïvâ murebbaci.* — de roses, كلبشكر *gulbechèker,* t.

Confiturier, s. m. Voy. Confiseur.

Conflagration, s. f., embrasement général, احتراق كلّى *yhtirâqi kullii,* a. — d'une planète, كواكب سياره‌دن برينك تأجّجى *kevâkibi seïarèden birinuñ teeddjudji,* a.-t.

Conflit, s. m., choc, combat, دوكش *deuguch,* طوقش *dhoqouch,* t.; مضاربه *mouzârebè,* a.; جنك *djenk,* p. — entre diverses juridictions sur le droit de juger une cause, فصل دعوايه دائر معارضه *fasli da'vâïè daïr mou'âraza,* a.-t.

Confluent, s. m., ايكى ايرماغك قاوشدقلرى ير *iki irmâghuñ qavouchtouqleri ïer,* t.; مجمع النهرين *medjmè un-nehreïn,* ملتقاى نهرين *multeqâï nehreïn,* a.

Confluer, v. n., بيله آقمق *bîlè âqmaq,* t.; برابر آقمق *berâber âqmaq,* t.

Confondre, v. a., mêler, قرشترمق *qarichturmaq,* t.; خلط ا *khalth it,* قارش مورش ا *qârich mourich it.* — Mettre en désordre, الست اوست ا *alt ust it,* طارطغان ا *dhârdhaghân it.* — Couvrir de confusion, troubler, شاشرمق *châchurmaq.* — Réduire à ne pouvoir répondre, بى مجال ا *bi medjâl it.* — Embarrasser quelqu'un par des louanges excessives, اوتاندرمق *outândurmaq.* — Vous me confondez, بنى اوتاندريورسكز *beni outândurieursiñyz.* — Se Confondre, v. réfl., se troubler, شاشمق *châchmaq,* t.

Confondu, e, adj., mêlé, قارمه قارشق *qârma qârichyq.* — Troublé, شاشمش *châchmich,* شاشورمش *châchurmich.* — En désordre, طارطغان *dhârdhaghân,* t.

Conformation, s. f., ياپو *ïâpou,* t.; تركيب *terkib,* a. — Vice de conformation, تركيب بدنك سقامتى *terkibi bedenuñ saqâmeti.*

Conforme, adj. com., semblable, اويغون *ouïghoun,* اويار *ouïâr,* بكزر *beñzer,* t.; مطابق *mouthâbyq,* موافق *muvâfyq,* a. — Convenable, مناسب *munâcib,* a.

Conformément, adv., موچنجه *moudjebindjè,* وفقنجه *vefqindjè.* — à cela, بوكا كوره *bouña gueurè,* اكا بناء *añâ binâen.* — Conformément aux ordres suprêmes, اوامر عاليّه مقتضاسنجه *evâmiri 'âlïè mouqtezâcindjè.*

Conformer, v. a., rendre conforme, اويدرمق *ouïdourmaq,* بكزتمك *beñzetmek,* ياقشترمق *ïâqychturmaq,* t.; موافق ا *muvâfyq it,* تطبيق ا *tathbyq it,* a.-t. — Se Conformer, v. réfl., اويمق *ouïmaq,*

t.; موافقت ا *muvāfaqat it*, رضا كوسترمك *rizā gueustermek*. — à un ordre, فرمانه امتثال ا *fermānè imtiçāl it*.

CONFORMÉ, E, adj., organisé, ياپلمش *ïāpilmich*, t.; متركب *muterekkib*, a.; تركيب اولنمش *terkib olounmich*, a.-t.

CONFORMITÉ, s. f., rapport entre des choses conformes, اويغونلق *ouïghounlouq*, t.; موافقة *muvāfaqat*, مطابقة *muthābaqat*. — Soumission à la volonté de Dieu, ارادت الهيه *irādèti ilahïèïè mutābe'āt*. — En Conformité, adv., مقتضاسنجه *mouqtèzācindjè*, a.-t.; بناء على ذلك *bināen 'ala zalik*, a.

CONFORT, s. m. (vieux mot). Voyez CONSOLATION, SECOURS, ASSISTANCE.

CONFORTABLE, s. et adj., حضورلو وراحتلو *houzoûrlu vè rāhatlu*, a.-t. Voy. CONFORTATIF.

CONFORTATIF, VE, adj., قوّت ويريجى *qouvvet vïrïdji*, a.-t.; مقوّى *mouqavvi*, a. — Remède —, قوّت ويريجى علاج *qouvvet vïrïdji 'ylādj*, دواى مقوّى *devāï mouqavvi*.

CONFORTATION, s. f., تقوية *taqviet, taqvïè*, a.; قوتلنمه *qouvvetlenmè*, t.

CONFORTER, v. a., fortifier, قوّت ويرمك *qouvvet vïrmek*, قوتلندرمك *qouvvetlendurmek*, تقويه ا *taqvïè it*, a.-t. — Encourager; en ce sens ce mot est vieux, et ne s'emploie plus en français que dans le style badin ou critique, يوركلندرمك *ïureklendurmek*, يوركه قوّت ويرمك *ïurèguè qouvvet vïrmek*, t.; تقويت قلب ا *taqvïèti qalb it*, a.-t.

CONFRATERNITÉ, s. f., يولداشلق *ïoldāchlyq*, t.; رفقة *refqat*, a.

CONFRÈRE, s. m., يولداش *ïoldāch*, t.; رفيق *refïq*, pl. a. رفقا *rufaqā*.

CONFRÉRIE, s. f., رهبان اخوتى جمعيتى — *rouhbān ukhuvvèti, djèmi'èti*, a.-t.

CONFRONTATION, s. f., يوزلشترمه *ïuzlechturmè*, t.; مواجهه *muvādjèhè*. — Examen d'écritures, مقابله *mouqābèlè*, تطبيق *tathbïq*, a.; يازولرك تطبيقى *ïāzoulārun tathbiqï*, t.-a.

CONFRONTER, v. a., mettre en présence pour interroger, يوزلشترمك *ïuzlechturmek*, يوز يوزه كلورمك *ïuz ïuzè guèturmek*, t.; مواجهه ا *muvādjèhè it*. — Comparer les choses entre elles, تطبيق ا — مقابله *mouqābèlè, tathbïq it*. — la copie à l'original, اصلنه تطبيق ا صورتى *soureti aslinè tathbïq it*.

CONFUS, E, adj., brouillé, confondu, قارشق *qārichyq*. — Voix confuses, قارشق سسلر *qārichyq sesler*. — Paroles, discours confus, obscurs, مشوّش كلمات *muchevvech kèlimāt*. — Honteux, embarrassé, شاشمش *chāchmich*, اوتانمش *outānmich*, t.; خجيل *khadjïl*. — Je suis confus de vos bontés, الطاف

و اكرامكزك محجوبى ايم *elthāf u ikrāmuñuzuñ mahdjoubi im.*

Confusément, adv., pêle-mêle, قارشق *qārichyq*, قرش مرش *qarich mourich*, t. — D'une manière confuse, نظامسز *nizāmsyz*, اختلال ايله *ykhtilāl ilè*, هرج مرج اولـه‌رق *herdji merdj olaraq.*

Confusion, s. f., mélange confus, قارشقلق *qārichyqlyq*, پريشانلق *pèrichānlyq*, t.; اختلاط *ykhtilāth*, اختـلال *ykhtilāl.* — Dispersion, داغينلق *dāghynlyq.* — Trouble, دغدغه *daghdagha.* — Désordre, نظامسزلق *nizāmsyzlyq*, قرقشه‌لق *qarqachalyq.* — Affluence de personnes, قلبه‌لـق *qalabalyq*, t.; ازدحام *izdihām*, a. — En confusion, sans ordre, قارمه قارشق *qarma qārychyq.* — Abondance de choses, چوقلق *tchoqlouq.* — Mettre tout en confusion, هرشيئ قارشترمق *her chèïi qārichturmaq.* — Honte, اوتانقلق *outānyqlyq*, t.; خجالـة *khydjālet.* — Honte par modestie, عار *'ār*, a.

Congé, s. m., permission de se retirer, d'aller, اذن *izn*, اجـازت *idjāzet.* — Adieu, وداع *vidā'.* — Prendre congé les uns des autres, وداعلشمق *vidā'lachmaq.* — Jour de congé, تعطيل كونى *ta'thyl guny.* — Donner congé à, permettre de se retirer, اذن ـ اجازت ويرمك *izin, idjāzet vírmek*, صـاليويرمك *sālyvírmek.* — Renvoyer, قوغمق *qoghmaq, qovmaq.* — Déclarer à quelqu'un qu'il doit se retirer, se désister d'une chose, جواب ردّ ايله دفع ا *djèvābi redd ilè def' it.* — Prendre congé, اذن ـ اجازت آلمق *izn, idjāzet âlmaq.* — Faire ses adieux, الوداع ا *elvidā' it*, a.-t.

Congédié, e, adj., renvoyé, قوغمش *qoghmych.* — du service, خذمتدن چقارلمـش *khyzmetten tchiqārilmych*, t.

Congédier, v. a., اذن ـ اجازت ويرمك *izn, idjāzet vírmek.* — du service, خذمتدن چيقارمق *khyzmetten tchiqārmaq.* — les troupes, عسكره اجازت ويرمك *'askèrè idjāzet vírmek*, a.-t. Voy. Renvoyer.

Congélation, s. f., action du froid qui gèle les liquides, طوكمه *doñma*, t.; جمود *djumoud*, تجميد *tedjmíd.* — État des liqueurs congelées, طوك ـ بوز باغلمه *dhoñ, bouz bāghlama*, انجماد *indjimād*, حال الجمود *hāl el-djumoud.* — Congélations pierreuses, مجمّدات *mudjemmèdāt.*

Congelé, e, adj., طوكمش *doñmich*, t.; منجمد *mundjèmid*, a.

Congeler, v. a., طوكدرمق *doñdurmaq*, t.; تجميـد ا *tedjmíd it*, a.-t. — Au fig., coaguler, قويولتمق *qouïoulatmaq.* — Se Congeler, v. réf., طوكمق *doñmaq*, بوزلنمق *bouzlanmaq*, منجمـد او *mundjèmid ol*, تجمّد ا *tèdjemmud it.* — Se coaguler, قويولنمق *qouïoulanmaq*, t.

Congénère, adj., se dit des mus-

cles qui concourent à un même mouvement, عضلات متوافق العمل *'azlāti mutèvāfyq ul-'amel*, a. — Plantes qui sont du même genre, بر صويلك اولان اوتلر *bir soïda olān otlar*, t.

CONGESTION, s. f., جمع اخلاط *djem'y akhlāth*, a.; اخلاطك طوپلنمسي *akhlāthuñ thoplanmaci*, a.-t.

CONGLOBATION, s. f., اجتماع دلايل *idjtimā'ï dèlāïl*, a.

CONGLOBÉ, E, adj., اجتماع الغدد *idjtimā 'ul-ghaded*, a.

CONGLOMÉRER, v. a., يومقلمق *ïomaqlamaq*, يومغه صارمق *ïoumagha sārmaq*, يغمق *ïghmaq*, t.

CONGLUTINATION, s. f., action par laquelle une chose est rendue gluante et visqueuse, يلمشكلنمه *ïelmèchekllenmè*, طوتقاللنمه *thoutqāllanma*.

CONGLUTINER, v. a., يلمشكلتمك *ïelmèchekletmek*, اوكسدلوا *eüksèlu it*, t.; تلزيج ا *tèlzïdj it*, a.-t.

CONGRATULATION, s. f. Voy. FÉLICITATION.

CONGRATULER, v. a. Voyez FÉLICITER.

CONGRÉGATION, s. f., جماعت *djemā'at*, جميت *djèmy'at*, a.

CONGRE, s. m., دكز يلان بالغي *deñyz ïïlān balyghy*, t.

CONGRÈS, s. m., assemblée des plénipotentiaires des différentes puissances, دول مختلفه‌نك مرخصلر جميتي *duveli moukhtelifènuñ mourakhkhaslar djèmy'eti*, a.; مكالمه مجلسي *mukiālemè medjlici*. — Assemblée des représentans des États-Unis d'Amérique, امريقه شماليده ايالات مجتمعه جمهوريتك وكلاى ملت جميتي *ameriqaï chimālidè eïālāti mudjtemi'a djumhourinuñ vukelāï millet djemi'eti*.

CONGRU, E, adj., suffisant, يتر *ïeter*, t.; كافى *kiāfi*. — Convenable, لايق *lāïq*, a. — Réponse congrue, précise, طوغرو جواب *dhoghrou djevāb*, جواب شافى *djevābi chāfi*.

CONGRUITÉ, s. f., convenance, ياقشقلق *ïāqychyqlyq*, t.; لياقت *liāqat*, a. — Efficacité de la grâce de Dieu, توفيق الهيه‌نك مناسبتي *tevfiqi ïlahinuñ munācebeti*.

CONGRUEMENT, adv., يكلشمز *ïañlychsyz*, ياقشقلغله *ïāqychyqlyghylè*, t.; مناسبتله *munācebetilè*, a.-t.

CONIFÈRE, adj., ميوه‌سى كلاه شكلنده اولان اغاج *meïvèci kulāh chèklindè olān aghādj*, t.

CONIQUE, adj., كلاه بچمده *kulāh bitchimdè*, t.; مخروطى الشكل *makhrouthii uch-chekel*, a.

CONJECTURAL, E, adj., تخمينى *takhminii*, ظنى *zannii*, a.

CONJECTURALEMENT, adv., قرينه ايله *qarinè ilè*, تخمين ايله *takhmin ilè*, a.-t.

CONJECTURE, s. f., تخمين *takhmïn*, قرينه *qarïnè*, وهم *vehm*, pl. a. اوهام *evhām*, وهوم *vuhoum*, ظن *zann*, pl. a. ظنون *zunoun*. — Par

conjecture, تخمينا *takhmīnen*, a. — Forte conjecture, ظنّ قوى *zanni qavi*. — légère, ظنّ خفيف *zanni khafif*. — Vaine, ظنّ باطل *zanni bāthyl*, a.-t.

Conjecturé, e, adj., مظنون *maznoun*, a.

Conjecturer, v. a., قرينه ايله *qarīnè ilè bīlmek*, بيلمك ـ اكلمق *añlamaq*, ظنّ ـ تخمين ا *zann, takhmīn it*, á.-t.; سزمك *sezmek*, t.

Conjoindre, v. a., اولندرمك *evlendurmek*, t.; تزويج ا *tezvīdj it*; نكاح ايله عقد ا *nikiāh ilè 'aqd it*, a.-t.

Conjoint, e, adj., uni, joint, باغلنمش *baghlanmich*, اولاشمش *oulāchmich*, اولاشق *oulāchyq*. — Conjoints, au plur., les époux, زوج و زوجه *zevdj u zevdjè*. — L'un des conjoints, زوجينك برى *zevdjeïnuñ birì*.

Conjointement, adv., برابرجه *beräberdjè*, بيله *bīlè*, بيله جه *bilèdjè*, t.; بالمعيه *bil-m'aïiè*, معا *mā'en*, a.

Conjonctif, ive, adj., t. de grammaire, وصلى *vasly*. — Particule conjonctive, حرف صله *harfi sylè*, ادات الوصل *edāt ul-vasl*. — Nom ou adjectif conjonctif, اسم موصول *ismi mevsoul*, a.

Conjonction, s. f., union par mariage, ازدواج *izdivādj*, a.; نكاحلشمه *nikiāhlachma*, a.-t. — Terme de grammaire, عطف *'athf*, وصل *vasl*. — Rencontre apparente des astres, اقتران *yqtirān*, قران *qyrān*, اجتماع *idjtimā'*, a.

Conjonctive, s. f., membrane de l'œil, كوز آقنسكك زارى *gueuz aqynuñ zārì*, t.; بياضة العين *bèïāzet ul-'aïn*, a.

Conjoncture, s. f., circonstance, حال *hāl*, حالة *hālet*. — Rencontre, مقارنت *mouqārenet*. — Occasion, فرصت *fourçat*, a.

Conjugaison, s. f., t. de grammaire, variations dont le verbe est susceptible, تصريف *tasrīf*. — Paradigme de la —, وزن *vezn*, pl. a. اوزان *evzān*, á. — Conjonction des nerfs, سكرلرك برى برينه باغلنمه‌سى *siñyrlerun birì birinè baghlanmaci*, مزاوجت الاعصاب *muzāvedjet ul-'açāb*, a.

Conjugal, e, adj., زوجى *zevdjì*, تزويجى *tezvīdji*. — L'état —, نكاحلولك *nikiāhlulik*, اوبرق حالى *ev barq hāli*, t.; حال زوجية *hāli zevdjïet*, a. — La foi conjugale, صداقت زوجيه *sadāqati zevdjïiè*.

Conjugalement, adv., حال زوجيت اوزره *hāli zevdjïiet uzrè*, زوج وزوجه كبى *zevdj u zevdjè gubi*, a.-t.

Conjuguer, v. a. — un verbe, فعلى تصريف ا *fy'li tasrīf it*, á.-t.

Conjurateur, s. m., زورباللرك باشى *zorbalarun bāchi*, حليفى فتنه *halīfi fitnè*, a. — Magicien, سحر باز *sihir bāz*, a.-p.

Conjuration, s. f., زوربالق اتفاق ـ معاهده‌سی *zorbälyq ittifâqy, mou'ähedèci.* — Paroles magiques, سحربازلغه دائر کلمه‌لر *sihirbäzlygha däir kelimèler*, a.-p.-t. — prières, دعا *dou'ä*, a.; تضرّعات *tezarru'*, pl. a. تضرّعات *tezarru'ät.*

Conjurer, v. a., prier instamment, یالوارمق *ïalvärmaq*, t.; رجا ـ تمنّا *ridjä, temennä it*, تضرّع و نیاز *tezarru' vu niäz it.* — Je vous conjure au nom de Dieu, ربّ العالمین حرمتنه اولسون سکا تضرّع و نیاز ایدرم *rabbul 'älemîn heurmetinè olsoun, saña tezarru' vu niäz ïderum.* — Détourner, chasser, قاچرمق *qätchurmaq*, دفع ا *def' it.* — Un malheur, دفع مصیبت ا *def'y mouciбet it.* — Conjurer, éloigner par des paroles magiques les choses nuisibles, ضررلو شیلری قاچرمق ایچون سحربازلق سوزلری اوقومق *zararlu cheïleri qätchurmaq itchoun, syhyrbäzlyq seuzlèri oqoumaq.* — Former un complot, اندلشمق *andlachmaq*, الیر ا *el bir it*, سوء قصد ا *souï qasd it.* — La perte de quelqu'un, بر کمسنه‌نك اتلافنه سوء قصد ایلمك *bir kimesnènuñ itläfinè souï qasd eïlèmek.* — Exorciser, استعاذه ا *isti'äzè it.*

Conjurés (les), subs. m. pl., زوربالق ایچون عهدلشانلر *zorbälyq itchoun 'ahdlachanlar*, جلالیلر *djelälîler*, a.; زوربه‌لر *zorbaler*, t.

Connaissable, adj. com., بیلنور *bïlineur*, t.; تشخیصی ممکن *techkhyci mumkin*, a.-t.

Connaissance, s. f., notion, بیلش *bïlich*, بیلکو *bïlgou*, t.; معرفت *ma'rifet.* — La connaissance de Dieu, معرفت الله *ma'rifet oullah.* — Avis, instruction sur une chose, خبر *khaber*, علم و خبر *'ylm u khaber*, a.; آگاه *äguiäh*, آگاهی *äguiähi.* — Je n'en ai pas connaissance, خبر واکاهم یوقدر *khaber u äguiähum ïoqtur*, ou simplement خبرم یوق *khaberum ïoq.* — Prendre connaissance, بیلمك *bïlmek*, آکلامق *añlamaq*, تحصیل علم و وقوف ا *tahsîli 'ylmu vuqouf it.* — Qui a une grande connaissance des affaires, امور و مصالحه بغایت واقف و آشنا *oumouru meçäliha beghäïet väqyfu âchinä.* — Savoir, علم *'ylm.* — Acquérir des connaissances, تحصیل معارف ا *tahsîli me'ärif it.* — Qui a beaucoup de connaissances, چوق بیلشلو *tchoq bïlichlu*, t.; کثیر المعارف *kecîr ul-me'ärif.* — Exercices de la faculté de distinguer les objets, شعور *chou'our.* — Il a perdu sa connaissance, بی شعور اولمشدر *bï chou'our olmuchtur.* — Il a sa connaissance, شعوری برنده در *chou'ouri ïerindè dur.* — Il a perdu toute connaissance et le sentiment, شعوریمی کلیاً ضایع ایلدی *chou'ourini kullïien zäïi eïledi.* — Perdre connaissance, s'évanouir, بایلمق *bäïlmaq.* — Reprendre connais-

sance, آیلمق *āïlmaq*. — Liaison peu intime, liaison, fréquentation, آشنالق *āchinālyq*, کوز آشنالغی *gueuz āchinālyghy*.—Connaissance, personne que l'on connaît, آشنا *āchinā*. — Faire de nouvelles connaissances, یکی آشنالر پیدا ا *ïeñy āchināler peïdā it*.

Connaissement, s. m., چوله‌سه قایمه‌سی *hamoulè qāïmèci*, a.-t.

Connaisseur, se, adj., بیلیجی *bīlīdji*, اکلایجی *añlāïdji*, t.; ارباب وقوفدن اولان *erbābi vouqoufden olān*, p.; آشنا *āchinā*, a.-t.

Connaître, v. a., avoir notion, بیلمک *bīlmek*, اکلامق *añlāmaq*. — une chose, برشیئی بیلمک *bir nèsnèï bīlmek*. —Connaître parfaitement, s'y entendre, برشیدن اکلامق *bir cheïden añlāmaq*. — les tableaux, تصویردن اکلامق *tasvīrden añlāmaq*. — Faire connaître, بیلدرمک *bīldurmek*, اکلاتمق *añlātmaq*. — sa façon de penser, فکر و رأینی بیلدرمک *fikr u reeïni bīldurmek*. — Avoir une grande pratique de..., ایو بیلمک *eïu bīlmek*. — Il connaît bien les affaires, امور و مصالحه‌یه وقوف تامی واردر *oumouru meçālihaïè vuqoufi tāmmi vārdur*. — Discerner, سزمک *sezmek*, سچمک *setchmek*, — فرق تمییز - تشخیص ا *farq, temïiz, techkhys it*. — Quelqu'un, - طانیمق *thānïmaq*, t.; برکمسنه‌یی طانیمق *bir kimesnèï thānïmaq*. — Cohabiter avec une femme, جماع ایلمک *djimā' èïlèmek*. — Avoir autorité de juger une cause, دعوا کورمک *d'avā gueurmek*. — Connaître d'une cause ou d'une affaire quelconque, بر ماده‌یی رؤیت ا *bir māddèï rouïet it*. —Se connaître en, v. réfl., bien juger, اکلامق *añlamaq*, اکلامغه قادر او *añlāmagha qādir ol*. — Il se connaît en bons livres, کتب نفیسه‌دن اکلار *kioutoubi nefīcèden añlar*. — Ils se connaissent mutuellement, بری برینی طانیورلر *biri birini thanïcurlar*. — Connu, بیلنمش *bīlinmich*, بللو *bellu*, t.; معلوم *m'aloum*. — Il est connu de tout le monde, عامه‌نک معلومیدر *'ammènuñ m'aloumidur*.

Connétable, s. m., بالجمله عساکر مملکتک سر عسکری *bil-djumlè 'açākiri memleketuñ ser 'askeri*, a.-t.

Connexe, adj., الشمش *ilichmich*, بتشک *bitichik*, t.; معطوف *ma'thouf*, مقرون *maqroun*, a.

Connexion ou Connexité, s. f., اولاشقلق *oulāchyqlyq*, بتشکلک *bitichyqlik*, مناسبت *munācèbet*, عطف *'athf*. — Qui n'a aucune connexion (discours), ایپی سایپی یوق *ipi sāpi ïoq*.

Connil, s. m. (vieux mot). Voy. Lapin.

Connivence, s. f., complicité par tolérance et dissimulation, اغماض *yghmāz*, اغماض عین *yghmāzi 'aïn*, مسامحه *muçāmaha*. — Complicité, قباحت اورتاقلغی *qabāhat ortāqlyghy*.

ghy. — Qui est de connivence avec, اغماض عين ايدن *'yghmāzi 'aïn iden*. — Par indulgence, اغماض عين ايله *'yghmāzi 'aïn ilè*. — De complicité, اتفاقله *ittifāq ilè*, a.-t.

Conniver, v. n., اغماضدن كلمك *yghmāzden guelmek*, كورمزلكدن كلمك *gueurmezlikten guelmek*, كوز قپامغله ارتتكاب مشاركت ا *gueuz qapāmaghilè irtikiābi muchārèket it*. — Laisser faire, جواز كوسترمك *djèvāz gueustermek*, a.-t.

Conque, s. f., بيوك و مجوّف صدف *buïuk vè mudjevvef sadef*, t.-a. — Conque de Vénus, مصقل *masqal*, مصقله *masqala*, مهره *muhrè*, p.; مهرق *mihraq*, a.

Conquérant, s. m., فاتح *fātih*, صاحب ظهور *sāhyb zouhour*, a.; قهرمان *qahrèmān*, p. — Le conquérant de Constantinople, Mahomet II, فاتح استانبول سلطان محمّد خان ثانی *fātihi istāmbol soulthān Mehemmed khān sāni*.

Conquérir, v. a., فتح ا *feth it*, فتوحات ا *fethi bilād it*, فتوحات ا *futouhat it*, تسخير ممالك ا *teskhyri memālik it*. — Simplement s'emparer, ضبط ا *zabth it*. — l'amitié, les bonnes grâces de quelqu'un, بر كمسنه نك محبّتنى وحسن توجّهنى جلب ـ تحصيل ا *bir kimesnènuñ mouhabbètini vè husni tèveddjuhini djèlb u tahsīl it*. — Conquis, conquise, فتح اولمش *feth olmich*, a.-t.

Conques, s. f. pl., cavités de l'oreille, قولاغك ايچى *qoulāghuñ itchi*, t.; تجاويف لاذن *tèdjāvīf ul-uzn*, a.

Conquête, s. f., فتح *feth*, pl. a. usité, فتوحات *futouhāt*. — Pays conquis, فتح اولنمش مملكت *feth olmich memlèket*. — Conquête galante, succès en amour, كوكل قاپمه ـ تسخيرى *gueuñul qāpma*, *teskhyri*, a.-t. — Il ne cesse de faire des conquêtes, تسخير قلوب ايتمكدن خالى دكلدر *teskhyri qouloub itmekden khāli dèïldur*.

Consacrant, adj. m., qui sacre un autre, تقديس ايدن *taqdis iden*, a.-t.

Consacrer, v. a., dédier à Dieu, rendre sacré, مبارك قلمق *mubārek qylmaq*, تقديس ا *taqdis it*. — une église, بر كليسايى تقديس ا *bir kèlièçāi taqdis it*. — Donner, dévouer à Dieu, الله يولنه وقف ا *allah iolina vaqf it*. — Dévouer, destiner, تخصيص ا *takhsis it*. — Sanctionner, en parlant de l'usage, كثرت استعمال ايله ثابت ا *kesrèti isti'māl ilè sābit it*, a.-t. — Se Consacrer, v. réfl., à Dieu, الله كندويى يولنه فدا ا *guenduï allah iolyna fidā it*. — Donner tout son temps, جميع وقتنى برشيئه صرف ا *djemi' vaqtini bir chèïè sarf it*, a.-t.

Consanguin, e, adj., parent du

côté paternel, ne se dit qu'en cette phrase : frère consanguin, بابادن قرنداش *bābāden qarindāch*, t.

Consanguinité, s. f., بابادن اقربالق - خصملق *bābāden aqrabālyq, khycymlyq*, t.-a.

Conscience, s. f., sentiment intérieur du bien et du mal, ضمير *zamīr*, قلب *qalb*, a.: قلبك شاهدلكی - بيلدوكی *qalbuñ chāhidligui, bīldugui*, شهادت قلب *chèhādèti qalb*, كوكل اخطاری *gueuñul ykhthāri*, a.-t.; نفس مخطرة *neſsi moukhthyret*, a.; درون *dèroun*; آگاهی دل *āguiāhi dil*, p. — Examen de conscience, فحص ضمير *fahsi zamīr*. — Bonne conscience, صافی ضمير *sāfi zamīr*. — Qui a une bonne conscience, درونی پاك *dèrouni pāk*. — Remords de conscience, قلبك اضطرابی *qālbuñ yzthyrābi*. — Il y a conscience, c'est conscience, خطا در *khathā dur*. — Un homme de conscience, اهل عرض وصداقت *ehli 'yrz u sadāqat*. — En conscience, طوغرولغله *dhoghroulyghylè*, t.; صدقله *sydqilè*, a.-t.

Consciencieusement, adverbe, صدق درون ايله *sydqi deroun ilè*, انصاف ايله *insāf ilè*, حقانيت ايله *haqqāniïet ilè*, a.-t.

Consciencieux, se, adj., طوغرو *dhoghrou*, t.; انصافلو *insāflu*. — C'est un homme —, منصف بر آدمدر *muncif bir âdem dur*, a.-t.

Conscription, s. f., عسكرك تحريرى *'askèruñ tahrīri sènèvici*, a.-t.

* Conscrit, s. et adj., شرعاً تحرير اولنمش عسكر نفری *cher'en tahrīr olounmich 'asker nèfèri*, a.-t.

Consécration, s. f., تقديس ايلمه *taqdís eïlèmè*. — Action par laquelle le prêtre consacre la messe, اجرای مراسم لوتوريا *idjrāï merācimi lotouriā*, a.-t.

Consécutif, ve, adj., بری بری اردنجه *biri biri ardindjè*, t.; متعاقب *mutè'āqib*, a.

Consécutivement, adv., بری بری بربنی متعاقبا *biri birini mutè'āqiben*, - بری برينه متعاقب اولارق *biri birinè mutè'āqib olaraq, oulācharaq*, a.-t.; متعاقباً *mutè'āqiben*, متوالياً *mutèvālïen*, a.

Conseil, s. m., avis, اوكت - نصيحت *nacyhat*, pl. a. نصايح *naçāhīh*. — Bon —, نصيحت خيريه *nacyhati khaïrïïè*. — Consultation, دانشق *dānichyq*, دانشقلق *dānichyqlyq*. — Donner conseil, اوكت - نصيحت ويرمك - ا *eugut, nacyhat vïrmek, it*, اوكتلمك *eugutlèmek*. — Prendre conseil de, دانشمق *dānichmaq*, بر كمسنه نك راى و نصيحتنی صورمق *bir kimesnènuñ rèï u nacyhatini sormaq*. — Suivre le conseil de quelqu'un, اوكت - نصيحت سوز طوتمق *eugut, nacyhat, seuz thoutmaq*. — Conseil, réunion de gens qui délibèrent, مشورت *mech-*

veret, مجلس مشورت *medjlici mechveret*, شورى - شورا *chourā*, ديوان *divān*. — Grand conseil, مشورت عظمى *mechvèrèti 'ouzma*. — privé, شورای خاص *chourāï khāss*. — Action de délibérer, مشاوره *muchāvèrè*. — Tenir conseil, مشاوره ا ديوان طوتمق *muchāvèrè it*, *divān thoutmaq*. — Convoquer un —, assembler le conseil, ديوان قورمق *divān qourmaq*. — Le conseil de justice, مجلس احكام العدليه *medjlici ahkiām ul-'adlīè*. — d'utilité publique, امور نافعه مجلسى *oumouri nāf'ya medjlici*. — de guerre, عسكر ضابطلرى مجلسى *'asker zābithlèri medjlici*. — Les membres du conseil, ارباب شورى *erbābi choura*, a.

Conseiller, s. m., celui qui donne conseil, اوكت - نصيحت وبرنجى *eugut, nacyhat virīdji*. — Bon conseiller, ناصح عاقل *nācyhi 'āqyl*. — Membre d'un conseil d'état, مستشار دولت *mustechāri devlet*. — d'ambassade, سفارت مستشارى *sefāret mustechāri*, a.-t.

Conseiller, v. a., - اوكت نصيحت ويرمك - ا *eugut, nacyhat vīrmek, it*, a.-t.; اوكتلمك *eugutlemek*, t. — Je vous le conseille amicalement, دوستانه سكا نصيحت ايدرم *dostānè sañā nacyhat iderum*.

Consentant, adj., - راضى اولان اولمش *rāzi olān, olmuch*, a.-t.

Consentement, s. m., رضا *rizā*. — Par consentement volontaire, حسن اختيار ايله *husni ykhtiār ilè*. — mutuel, تراضئ طرفين ايله *terāzii tharafeïn ilè*.

Consentir, v. n., راضى - قائل رضا وبرمك او *rāzi, qāïl ol*, - *rizā vīrmek*, *gueusstermek*, a.-t.; بلى ديمك *beli dīmek*, t. — J'y consens, رضا وبررم *rizā virirum*, قائل يم *qāïl im*.

Consenti, e, adj., جائز كورلمش *djāïz gueurulmuch*, a.-t.

Conséquemment, adv., لاجرم *lādjerem*, التزاما *iltizāmen*, a.; اصولنه مطابق وجهله *ouçoulinè muthābyq vedjhilè*.

Conséquence, s. f.; نتيجه *netīdjè*, pl. a. نتايج *netāïdj*, لازمه حال *lāzemèï hāl*. — Tirer une conséquence, نتيجه چيقارمق *netīdjè tchyqārmaq*, استخراج حكم ا *istikhrādji hukm it*. — Conséquences, suites d'une action, صوك *soñ*, t.; عاقبت *'aqybet*, pl. a. عواقب *'avāqyb*. Voy. Importance. — En conséquence, موجبنجه *moudjebindjè*. — De conséquence, شايان اعتداد *chāïāni 'ytidād*, معتد به *mu'teddun bih*. — Personnage —, شايان اعتداد بر آدم *chaïāni 'ytidād bir ādem*. — Affaire de —, مهم امر مهم مصلحت *muhimm maslahat*, *emri muhimm*. — Sans conséquence, sans importance ou considération, صايلماز اعتبارسز *sāïlmāz*, t.; اعتبارسز *'ytibārsyz*. — Sans inconvénient, ضررسز *zararsyz*, a.-t.

Conséquent, s. m., terme de logique, تالى *tāli*. — L'antécédent et le conséquent, مقدّم و تالى *mouqaddem u tāli*, مقدّمه و موخّره *mouqaddemè vu mouakhkherè*. — Le Conséquent, t. de grammaire, dans un rapport d'annexion, المضاف اليه *elmuzāfu ileïhi*, a.

Conséquent, e, adj., رابطه‌لو *rābouthalu*, عقل صاحبى *'aql sāhibi*, a.-t.; منتظم الاحوال *muntazym ul-ahwāl*. — Conséquent dans ses discours, منتظم الاقوال *muntazym ul-aqwāl*. — Dans ses actions, منتظم الاطوار *muntazym ul-athwār*. — Par conséquent, adv., اكا بناء *aňā bināen*, a.-t.; بوندن اوتورى *boundan uturu*, a.; بناء على ذلك *bināen 'ala zalikè*.

Conservateur, trice, substant., صقلايجى *saqlāïdji*, كوزه‌دیجى *gueuzèdídji*, t.; حافظ *hāfiz*, ناظر *nāzir*, a.

Conservation, s. f., صقلايش *saqlāïch*, كوزتمه *gueuzetmè*, t.; حفظ *hyfz*, وقايه *viqāïet*, *viqāïè*. — La conservation de la vie, حفظ جان *hyfzi djān*, a.-p.

Conservatoire, s. m., de musique, تعليمخانهٔ فنّ موسيقى *ta'lím khānèï fenni mouciqy*.

Conservatoire, adj., صاقلمغه وسيله اولان *sāqlamagha vécilè olān*, موجب وقايه *moudjibi viqāïè*, a.-t.

Conserve, s. f., confiture, رچل *retchel*, t.; خميره *khamīrè*, a. — Navire qui fait route avec un autre, برابرجه بيله كيدن كمى *bèrāberdjè, bílè guiden guèmi*. — Aller de conserve, بيله كيتمك *bílè guitmek*. — Conserves, s. f. pl., sorte de lunettes, كوزلك *gueuzluk*, وقايهٔ بصره مخصوص كوزلك *viqāïèï baçārè makhsous gueuzluk*, a.-t.

Conserver, v. a., garder soigneusement, صاقلمق كوزتمك *sāqlamaq, gueuzetmek*, وقايه ا حفظ ـ *hyfz, viqāïè it*. — Garantir du dommage, قورومق قوروبمق *qouroumaq, siānèt it*. — la mémoire d'un bienfait, نعمتك ذكرينى وقايه ا *nymètuñ zikrini viqāïè it*. — Conserver sa réputation, عرض و ناموسنى حفظ ا *'yrz u nāmoucini hyfz it*. — dans sa mémoire, خاطرده صاقلمق درونده ـ *khāthyrdè, dèrounindè sāqlamaq*. — Se Conserver, v. pr., soigner sa santé, حفظ صحّت و عافيتنه اهتمام ا *hyfzi syhhat u 'āfiètinè yhtimām it*. — Avoir soin de soi, كندوسنى كوزتمك *guenducini gueuzetmek*. — Ne point changer, ne pas se gâter, طيانمق *thaïānmaq*, بوزلمق *bozoulmamaq*. — Se préserver, كندوبى قورتمق *gluenduī qouroutmaq*. — Conservé, صاقلنمش *sāqlanmich*, t.; محفوظ *mahfouz*, a.

Considence, s. f., انمه *inmè*, هبوط *huhouth*, a.

Considérable, adj. com., digne de considération, صايبلور *sāïibleur*, شايان اعتبار *chaïāni 'ytibār*. — Important, مهمّ *muhimm*, a. — Personnage considérable, اولو *olou*, بللو *bellu*, باشلو *bāchlu*. — Grand, nom-

breux, بيوك *buïuk*, t.; كلّيتلو *kullïietlu*, a.-t.; جسيم *djècîm*. — Quantité —, كلّيتلو مقدار *kullïietlu myqtār*. — Somme —, مبلغ كثير *meblaghy kecîr*. — Dépense —, كلّيتلو مصرف *kullïietlu masraf*. — Ouvrage d'esprit, تأليف جسيم *tèclifi djècîm*, a.

Considérablement, adv., چوق *tchoq*, غايتله *ghāïetilè*, a.-t., كلّيتلوجه *kullïietludjè*, بغايت *bèghāïet*, a.

Considérant, s. m., motif, سبب *sèbeb*, pl. a. اسباب *esbāb*. — d'un jugement, d'une sentence, مقدّمت الحكم *mòuqaddèmet el-hukm*, a.

Considération, s. f., action de considérer, فكر *fikr*, تفكّر *tèfekkur*, ملاحظه *mulāhaza*, a. — Cela mérite considération, بو سزاوار دقّت و ملاحظه در *bou sizāvāri dyqqat u mulāhaza dur*. — Circonspection, احتراز *ihtirāz*. — Réflexions, مطالعات *mouthāle'aler*, مطالعات *mouthāle'āt*. — Motif, سبب *sèbeb*. — Égard pour quelqu'un, حرمت *heurmet*, رعايت *ri'āïet*, a. — En votre —, سزه حرمة *sizè heurmeten*. — Attention dans la conduite, دوشنمه *duchunmè*, روئيت *rouïèt*. — Il agit sans considération, دوشنمه يه‌رك عمل ايدر *duchunmèïerek'amel ider*. — Estime, اعتبار *'ytibār*. — C'est un homme de considération, قدر و اعتبار ايله معروف *qadr u 'ytibār ilè ma'rouf bir âdemdur*.

Considéré, e, adj., examiné, دقّتلو باقلمش *diqqatlu bāqylmich*. — Honoré, معتبر *mu'tèber*, a. — Compté pour, عدّ اولنمش *'add olounmich*, a.-t.

Considérément, adv., دوشونرك *duchunèrek*, t.; فكر و رويّت ايله *fikr u rouïet ilè*, ملاحظه ايله *mulāhaza ilè*, a.-t.

Considérer, v. a., examiner attentivement, دقّتله باقمق *diqqatilè bāqmaq*. — Réfléchir sur, دوشنمك *duchunmek*, t.; ملاحظه ا *mulāhaza it*. — Faire attention, دقّت ا *diqqat it*, تأمّل ا *teemmul it*. — Faire distinction, regarder à, خاطر ا *khāthyr it*, خاطر كوزتمك *khāthyr gueuzetmek*. — Avoir égard à, اعتبار ا *'ytibār it*. — Compter pour quelque chose, صايمق *sāïmaq*, t.; عدّ ا *'add it*, a.-t.

Consignataire, s. m., امانتكار *emānetkiār*, a.-p.; حافظ وديعه *hāfizi ved'ya*, a.

Consignation, s. f., dépôt juridique, امانت *emānet*, وديعة *vèd'yat*, a. — Consignations ou le bureau des consignations, امانت مالى خزينه‌سى *emānet māli khazînèci*, a.-t.

Consigne, s. f., ordre, امر *emr*, تنبيه *tembîh*, a.; اصمارلمه *ismārlama*, t. — Punition militaire, كوز حبسى *gueuz habsi*. — Concierge

qui enregistre les personnes qui entrent dans une place de guerre, بر قلعه قپوسندن کیرنلرك تحریرینه مامور قپوجی *bir qal'a'qapoucinden guirenlèruñ talrîrinè me'mour qāpoudji.*

Consigné, e, adj., امانةً ویرلمش *emānèten vîrilmich*, تسلیم اولنمش *teslîm olounmich*, a.-t.; الیقونلمش *alyqonylmich*, t.; محبوس *mahbous*, a.

Consigner, v. a., mettre en dépôt, امانت ویرمك - قومق *emānet vîrmek, qomaq*, امانت طریقیله ویرمك *emānet tharyqilè vîrmek.* — Remettre, تسلیم ا *teslîm it.* — Mentionner, ذکر ا *zikr it.* — Insérer, ایچینه قومق *itchinè qomaq*, t.; درج ا *derdj it*, a.-t. — Donner ordre à une sentinelle, بکچیه امر - تنبیه ا *bektchiè emr, tembîh it.* — Consigner quelqu'un à sa porte, بر کمسنه‌نك دخولنه رخصت ویرمامك *bir kimesnènuñ dukhoulinè roukhsat virmèmek.* — un soldat, بر عسکر نفری حبس ا *bir 'asker nèfèri habs it.*

Consistance, s. f., épaississement, قویولق *qouïoulyq*, تعقد *te'aqqoud.* — Solidité, dureté, قتیلق *qatîlyq*, t.; قوام *qavām.* — État de stabilité, قرار *qarār*, ثبات *cebāt*, دوام *dèvām*, a. — Les choses du monde n'ont point de consistance, امور دنیاده اصلا ثبات و دوام یوقدر *oumouri dounïādè aslā cebāt u dèvām ïoqtur.*

Consistant, e, adj., qui consiste, عبارت *'ybāret.* — Terre consistant en bois, اورماندن عبارت اراضی *ormānden 'ybāret erāzi.* — Qui a de la consistance, قاتی *qâty*, t.

Consister, v. n., avoir son essence dans, عبارت او *'ybāret ol.* — Cette maison consiste en une cour et six chambres, بوخانه بر حولی ایله التی اوطه‌دن عبارتدر *bou khānè bir havli ilè alty odhaden 'ybārettur.* — Être composé de, مرکب - مترکب او *mutèrekkib, murekkeb ol*, a.-t.

Consistoire, s. m., assemblée du pape et des cardinaux, ریم پاپا ایله قاردیناللرك جمعیتی *rîm pāpā ilè qārdinālleruñ djèmy'èti.* — des ministres protestans, لوتران پاپازلرینك مجلسی *loutrān pāpāzlèrinuñ medjlici*, a.-t.

Consolable, adj. com., تسلیتی قابل *teslîèti qābil*, a.-t.; ممکن التسلی *mumkin uttècelli*, a.

Consolant, e, adj., قساوت کیدریجی *qaçāvet gūdurîdji*, تسلیت ویریجی *teslïet vîridji.* — Ce n'est pas —, موجب تسلیت دکلدر *moudjibi teslïet dèïldur.*

Consolateur, trice, s., تسلی ویریجی *tècelli vîridji*, تسلیت کتوریجی *teslïet guèturîdji*, a.-t.

Consolatif, ve, adj. Voy. Consolateur.

Consolation, s. f., تسلیت *teslïet*, تسلیه *teslïè*, تسلی *tècelli*, a. — du cœur, d'esprit, تسلی خاطر *tècellii khāthyr.* — Satisfaction, کوکل

خوشلغی *gueuñul khochlyghy*, t.; صفای خاطر *safaï khāṭhyr*. — Sujet de consolation ou la personne qui console, مدار موجب تسلیت *medāri „moudjibi tesliet*. — Je n'ai point d'autre consolation que vous, سزدن غیری مدار تسلیتم یوقدر *syzden ghaïri, medāri teslïetum ïoqtur*.

Consolé, e, adj., تسلیت بولمش *teslïet boulmich*, a.-t.; متسلی *mutecelli*, a.

Consoler, v. a., تسلیت ویرمك *teslïet vïrmek*, تسلیه ا *teslïè it*, تسلی یرمك-ا *tecelli vïrmek, it*, a.-t. — Se Consoler, verbe réfl., تسلی بولمق-آلمق *tecelli boulmaq, ālmaq*. — Avec ses amis, احبابنك مصاحبتیله کسب تسلی ا *ahbābinuñ muçāhebetilè kesbi tecelli it*.

Consolidant, s. m., پکشتریجی *pekichturidji*, t.; الحام لحم ایدن *ilhām lehem iden*, a.-t.

Consolidation, s. f., d'une dette publique, برعائدهنك استحکامی *bir 'āïdènuñ istihkiāmi khoucouci*. — État d'une plaie qui se cicatrise, بریارهنك پکشمهسی *bir ïāranuñ pekichmèci*, t.; التیام *iltiām*, a. — de l'usufruit à la propriété, حاصلات و غلاتك ملکه مربوطیتی *hācylāt u ghallātuñ mulkè merbouthüieti*.

Consolider, v. a., (une plaie), بریاره پکشترمك *bir ïaraï pekichturmek*, t.; الحام لحم ا *ilhāmi lehm it*. — Affermir une dette publique, دین مهلکته قرار و استحکام ویرمك *deïni memlèketè qarār u istihkiām vïrmek*. — un traité, عقد اولنان معاهدهیه تقویه و استحکام ویرمك *'aqd olounān mou'āhedèïè taqvïè vu istihkiām vïrmek*, a.-t.

Consolidé, e, adj., قویلشمش *qavilechmich*, صاغلنمش *sāghlanmich*, t.; استحکام بولمش *istihkiām boulmich*, a.-t.; مستحکم *mustahkem*, a.

Consommateur, s. m., celui qui consomme, دوکدیجی *tukedïdji*. — Celui qui perfectionne, تاملدیجی *temāmladïdji*, t.; مکمل *mukemmil*, a.

Consommation, s. f., achèvement, اتمام *itmām*, استکمال *istikmāl*. — des siècles, انقراض الزمان *inqyrāz uz-zemān*. — Grand usage des choses, دوکنمه *tukenmè*, t.; استهلاك *istihlāk*. — des vivres, ذخایرك بذل و استهلاکی *zakhāïruñ bezl u istihlāki*. — du mariage, کردك *guerdek*. — Nuit de la consommation du mariage, کردك کیجهسی *guerdek guïdjèci*, t.; زفاف کیجهسی *zufāf guïdjèci*, a.-t. Voy. Débit.

Consommé, s. m., bouillon fin et succulent, پك قینامش ات صویی *pek qaïnāmich et souïu*, t.

Consommé, e, adj., دوکنمش

teukenmich, t.; مبذول *mebzoul*, a.

Consommer, v. a., achever, accomplir, تمامله‌مق *temāmlamaq*, بتورمك *biturmek*, t.; ـ تكميل ـ اتمام *tekmīl, itmām it.* — Faire consommer de la viande, اتى پكك *éti pek qāïnātmaq.* — Détru ire les vivres par l'usage, دوكتمك *teuketmek*, ـ صرف ـ خرج ا *sarf, khardj it*, بذل و استهلاك ذخايرا *bezl u istihlāki zakhāïr it*, a.-t.

Consomptif, ive, adj., اخلاطى دوكديجى و اتلرى آشندريجى علاج *akhlāthy teukedīdji, ve etlèri achendurīdji 'ylādj*, t.; دواى اكال *devāï ekkiāl*, a.

Consomption, s. f., دوكتمه *teuketmè*, t.; اسراف *isrāf*, تلف *telef*, افنا *ifnā*, اتلاف *itlāf.* — par le feu, احتراق *yhtirāq.* — Sorte de phthisie, ورم *verem*, سل *sil* et سل *sill*, a.

Consonnance, s. f., accord de sons, سس اويغونلغى *ses ouïghounloughy*, t.; موافقت اصوات *muvāfaqati esvāt.* — Rime, قافيه *qāfïet, qāfïè*, pl. a. قوافى *qavāfi.*

Consonnant, adj. m., نغمه‌لرى اويغون *naghmèleri ouïghoun*, t.; هم اهنك *hem āhenk*, p.

Consonnante, s. f., بر نوع چالغو *bir nev'y tchālgou*, t.

Consonne, s. f., حرف ساكن *harfi sākin*, pl. حروف ساكنه *hourouf sākinè*, a. — redoublée, حرف مشدود ـ مضاف *harfi mechdoud, muzāf.*, a.

Consorts, s. m. pl., اورتاقلر *ortāqlar*, t.; رفقا *roufaqā*, a.

Consoude, s. f., plante, سمفط *symfyth*, a.

Conspirant, e, s. m., t. de physique, puissance ou force conspirante, قواء متحد المقصد *qavāï muttehid ul-maqsad*, a.

Conspirateur, s. m., زوربا *zorbā*, اهل فساد *ehli feçād*, خليف *halīf*, a. Voy. Conjuré.

Conspiration, s. f., يرامزلق ايچون برلشمه *ïarāmazlyq itchoun birlechmè*, t.; فساد *feçād*, a. Voy. Complot.

Conspirer, v. a., être uni pour un même dessein, برلشمك *birlechmek*, ال برا *el bir it*, t.; عقد ا اتفاق *'aqdi ittifāq it.* — Se dit aussi des choses qui concourent au même effet, توافق ا *tevāfuq it*, a.-t. — Tout conspire à la gloire et à la prospérité de ce pays, جميع احوال بو مملكتك شان و اقبالى خصوصنه توافق ايدر *djèmi ahvāl bou memleketuñ chān u iqbāli khoçoucinè tevāfuq ider.* — Faire une conspiration. Voy. Conjurer.

Conspuer, v. a., cracher sur, توكر ايله توكرلمك *tukurlemek*, بولاشترمق *tukurilè boulāchturmaq.* En ce sens il n'est plus usité. — Fig. et fam., mépriser d'une façon marquée, افراطيله تحقير ا *ifrāthilè tahqrr it*, a.-t.

Constamment, adv., avec constance, قرار اوزره *qarār uzrè*, ثبات مداومت ايله *cebāt, mudāvemet ilè*, متانت ايله *metānet ilè*. — Continuellement, هردائم *her dāïm*, دائماً *dāïmen, dāïmā*, a.

Constance, s. f., fermeté d'âme, يورك طيانقلغى *ïurek dhaïānyqlyghy*, t.; ثبات قلب *cebāti qalb*, ثبات *sebāt*, متانت *metānet*, قرارلق *qarārlyq*, قرار *qarār*. — Persévérance, مداومت *mudāvemet*, a. — Faire preuve de constance, ثبات و متانتنى اظهارا *sebātu metānetini izhār it*.

Constant, e, adj., qui a de la fermeté, يوركى طيانغان *ïuregui dhaïānghan*, ثبيت الفؤاد *sebît ulfuvād*. — Certain, كرچك *guertchek*, ثابت *sābit*, محقق *mouhaqqaq*. — La chose est constante, كيفيّت حال ثابت و متحققدر *keïfïieti hāl sābit u mutehaqqaqtur*. — Invariable, دكشمز *deïchmez*, t.; ثابتقدم *sābit qadem*, a.-p. — Il est constant dans ses desseins, مقاصد و منوباتنده ثابتقدمدر *meqācid u menviātindè sābit qadem dur*. — Persévérant, قوى *qavi*, t.; مداوم *mudāvim*. — Qui demeure longtemps ou toujours dans le même état, قرارلو *qarārlu*, بر قرار *ber qarār*, مستديم *mustedîm*, a.

Constantinople, nom de ville, استنبول - اشتانبول *istāmbol*, اسلامبول *islāmbol*, قسطنطنيّه *qosthanthinïiè*, بلدهٔ طيّبه *beldèï thaïibè*.

Constantin, n. pr., قسطنطين *qosthanthîn*.

Constaté, e, adj., اثباتلو *isbātlu*. اثبات اولنمش *isbāt olounmich*, a.-t.

Constater, v. a., اثبات ا *isbāt it*, a.-t.

Constellation, s. f., صورت كوكبيّه *sourèti kevkèbïiè*, t.; كوكب *kevkeb*, pl. كواكب *kèvākib*. — du zodiaque, برج *burdj*, pl. a. بروج *bouroudj*. — Constellation sous laquelle quelqu'un est né, طالع *thāli'*, vulg. *thālih*, pl. a. طوالع *thāvāli'*.

Constellé, e, adj., طلسملو *thylismlu*, a.-t.; مطلسم *mouthlism*, a.

Conster, v. n., être certain, بللو او *bellu ol*, t.; ظاهر او *zāhir ol*, a. — Il conste que, تحقق ايدركه *tehaqqouq ider ki*.

Consternation, s. f., عظيم قورقو *'azîmi qorqou*, حيرت *haïret*, دهشت *dehchet*, انكسار قلب *inqyçāri qalb*, a.

Consterné, e, adj., شاشمش *chāchmich*, كوزى قورقمش *gueuzu qorqmich*, t.; منكسر *munkècir*, a.

Consterner, v. a., شاشورمق *chāchurmaq*, t.; مدهوش ا *medhouch it*, a.-t.

Constipation, s. f., قبض *qabz*, انقباض *inqybāz*, a.; قبضلق *qabyzlyq*, a.-t.

Constipé, e, adj., منقبض *mounqabyz*, مقبوض *maqbouz*, a.

Constiper, v. a., قبض ا *qabz it*, قبضلق كستورمك *qabzlyq guèturmek*, a.-t.

Constitué, e, adj. (bien), ياپوسى صاغ *ïāpouei sāgh*, t.; صحيح البنيه *sahyh ul-bunïè*. — Mal —, ياپوسى فنا *ïāpouei fènā*, t.; كريه البنيه *kèrih ul-bunïè*, a.

Constituer, v. a., composer un tout, تركيب ا *terkīb it*, وجوده كتورمك *vudjoudè guèturmek*. — Faire consister en..., اقامت ا *iqāmet it*, عبارت قلمق *'ybāret qylmaq*. — Établir, قومق *qomaq*, نصب ـ تعيين ا *nasb*, *ta'ïin it*. — quelqu'un prisonnier, بر كمسنه يى حال محبوسيته وضع ا *bir kimesnèïi hāli mahboucïïètè vaz' it*. — quelqu'un en frais, مصرفه اوغراتمق *masrafè oghrātmaq*. — une pension à quelqu'un, ترتيب معاش ا *tertībi mè'āch it*, a. — quelqu'un son procureur fondé, بر كمسنه يى وكيل شرعى نصب ا *bir kimesnèï vèkili cher'y nasb it*, توكيل ا *tevkīl it*. — une dot, ou une somme en dot, مهر معجل ايچون مال ترتيب ا *muhri mou'addjel itchoun māl tertīb it*, a.-t.

Constitutif, ive, adj., ذاتى *zātii*, t.; تركيب ايدن *terkīb iden*, ماية التركيب *mā bih it-terkīb*, a.

Constitution, s. f., composition, تركيب *terkīb*, a.; ياپو *ïāpou*, t. — Lois fondamentales d'un état, قوانين مملكت *qavānīni memlèket*, قوانين ملكيه *qavānīni milkiè*. — Réglement, loi, نظام *nizām*, pl. نظامات *nizāmāt*; قانون *qānoun*, pl. a. قوانين *qavānīn*, شريعة *cher'iat*. — Création d'une rente, ترتيب ايراد *tertībi irād*. — Complexion, ياپو *ïāpou*, t.; مزاج *mizādj*, بنية *bunïet*, تركيب *terkīb*, a. — Forte —, بدن قوى البنيه *bedeni qavi ul-bunïè*. — De mauvaise —, سقيم البنيه *saqim ul-bunïè*. — du corps humain, بدن انسانك تركيبى *bedeni insānun terkībi*, a.-t.

Constitutionnaire, s. comm., شريعته تابع *cheri'atè tābi'*, a.-t.

Constitutionnel, le, adj., قانون نامهٔ مملكته موافق *qānoun nāmèï memleketè muvāfiq*, a.-t.; قانونى *qānounii*, a.

Constitutionnellement, adv., قانونا *qānounen*, قوانين ملكيه موجبنجه *qavānīni milkiè moudjèbindjè*.

Constricteur, s. m., عضلت قابضة *'azaleti qābizat*. — Les constricteurs du pharynx, عضلات قابضهٔ غلصمة *'azalāti qābizaï ghalsamet*. — du vagin, عضلات قابضهٔ مهبل *azalāti qābizaï mehbil*, a.

Constriction, s. f., بوزلمه *beuzulmè*, بوزلمكلك *beuzulmeklik*, t.; تقبض *teqabbuz*, انقباض *inqybāz*, a.

Constringent, e, adj., قابض *qābiz*, a.

CONSTRUCTEUR, s. m., ياپوجى *ïāpoudji*, t.; بنا *bennā*, باني *bāni*, a. — de vaisseaux, گمى ياپوجيسى *guèmi ïāpoudjiçi*, بناى سفاين *bennāï seſāïn*, a.

CONSTRUCTION, s. f., action de construire, ياپو *ïāpou*, دوزمكلك *duzmeklik*, t.; بنا *binā*, a. — Arrangement des parties d'un bâtiment, ياپونك ترتيبى *ïāpounuñ tertībi*, صورت بنا *sourèti binā*. — Au fig., arrangement des mots selon les règles du discours, تركيب *terkīb*, انشا *inchā*, a.; سوز دوزمه‌سى *seuz duzmèci*. — En t. de géométrie, figure qu'on trace et lignes qu'on tire pour la solution d'un problême, انشاء الاشكال و الخطوط *inchā ul-eehkāl vel khouthouth*.

CONSTRUIRE, v. a., bâtir, ياپمق *ïāpmaq*, ياپو ياپمق *ïāpou ïāpmaq*, t.; بنا ا ـ قورمق *binā it, qourmaq*, a.-t. — Arranger les mots, سوزلرى ديزمك *seuzlèri dizmek* et دوزمك *duzmek*, t. — une phrase, بر عباره انشا ا *bir 'ybārè inchā it*.

CONSTRUIT, E, adj., ياپلمش *ïāpilmich*, t.; بنا اولنمش *binā olounmich*, a.-t.; مبنى *mebni*, a.

CONSUBSTANTIALITÉ, s. f., اتحاد الجوهر *ittihād ul-djevher*, a.

CONSUBSTANTIEL, LE, adj., متحد الجوهر *muttehid ul-djevher*, a.; همذات *hem zāt*, p.-a.

CONSUBSTANTIELLEMENT, adv., من جهة الاتحاد الجوهر *min djehet il-ittihād ul-djevher*, a.

CONSUL, s. m., envoyé d'un état dans un autre pour la protection du commerce, قونسلوس *qonsolos*, بايلوس *bāïlos*. — général, باش قونسلوس *bāch qonsolos*. — Vice-consul, قونسلوس وكيلى *qonsolos vèkīli*. — Consul de la Sublime-Porte dans les ports d'Europe, شاهبندر *chāh bender*, p.-t.

CONSULAIRE, adj. com., قونسلوسه متعلق *qonsoloça mutè'allyq*, t.-a.

CONSULAT, s. m., l'emploi de consul, قونسلوسلق خدمتى *qonsoloslyq khyzmèti*, مأموريتى *m'emouriièti*, شاهبندرلق *chāh bender-lyq*. — Temps pendant lequel on exerce la charge de consul, قونسلوسلق وقتى *qonsoloslyq vaqty*. — Habitation du consul, hôtel consulaire, قونسلوس قوناغى ـ قاپوسى *qonsolos qonāghy, qāpouçy*, t.

CONSULTANT, s. m., اوكث ويرمجى *eugut virmidji*, t. — Médecin —, طبيب مشاور *thabībi muchāvir*, a.

CONSULTATION, s. f., conférence pour consulter sur une affaire, une maladie, دانشق *dānichyq*, دانشقلق *dānichyqlyq*, t.; مشاوره *muchāvèrè*, مشورت *meechvèret*. — Longue, grande —, مشاورهٔ عظيمه ـ مديله *muchāvèrèï 'azīmè, medīdè*. — Avis donné par un avocat ou un médecin, تحريرا ويرلان رأى *tahrīren virl-*

lān rèï. — Avis demandé, استشاره *istichārè*, s.; مطلوب اولنان *matlhoub 'olounān nacyhat*, a.-t.

Consultative, adj. f., (voix), رای علی طریق الاخطار *reï 'alā tharyq ul-ykhthār*, a. — Il a seulement voix consultative dans le conseil, مجلس مشورتده فقط علی طریق الاخطار رای صاحبیدر *medjlici mechveretdè faqath 'ala tharyq ul-ykhthār reï sāhibidur.*

Consulter, v. a., prendre conseil, avis, instruction, دانشمق *dānichmaq*, t.; دانشق ا *dānichyq it*, صورمق *sormaq*, استشاره ا *istichārè it.* — le médecin, حکیمه دانشمق *hekîmè dānichmaq.* — le dictionnaire, لغته مراجعت ا *loughatè mourādje'at it.* — Consulter, v. n., délibérer sur, مذاکره مشاوره ا *muzākerè, muchāverè it*, a.-t., سویلشمک *seuïlechmek.* — Ils consultèrent ensemble, بیتلرنده استشاره ایلدیلر *beïnlerindè istichārè eïlèdiler.* — Se consulter soi-même, نفسنه دانشمق کندو نفسندن استصلاح ا *nefsinè danichmaq, guendu nefsindèn istiṣlāh it.*

Consulteur, s. m., docteur commis par le pape pour donner son avis sur des points de doctrine, etc., دینه متعلق مشکلات آچیجی *dinè mute'allyq mushkilāt ātchidji.*

Consumant, e, adj., یاقیجی *iāqydji*, t.; محرق *mouhryq*, a.

Consumer, v. a., dissiper, détruire, دوکتمک *tuketmek*, اسراف - تلف ا *isrāf, telef it.* — Il a consumé son bien, مامللکنی تلف ایلدی *māmeleguini telef eïlèdi.* — Consumer le temps, تضییع اوقات ا *tazii' evqāt it.* — Employer sans réserve, صرف - خرج ا *sarf, khardj it.* — User, اشندرمق *achendurmaq.* — En parlant de l'action du feu sur les corps, احراق ا *ihrāq it*, افنا ا *ifnā it.* — Le feu a consumé cette maison, اتش بو خانه‌یی کلیاً افنا ایتمشدر *âtech bou khānèï kullien ifnā itmichtur.* — Il se consume de chagrin, حزن وکدر ایله افنای وجود ایدر *kuzn u kèder ilè ifnāï vudjoud ider.* — Se Consumer, v. réfl., آشنمق *échinmaq*, t.; دوکنمک *teukenmek*, t.; تلف اولنمق *telef olounmaq*, a.; برباد اول *ber bād ol*, p.-t.

Contact, s. m., طوقنمقلق *dhoqounmaqlyq*, - طوقنمه بری بربنه *biri 'birinè dhoqounma*, چاتشمه *tchatichma*, t.; مس *mess*, مماسة *memasset*, a.

Contagieux, se, adj., اولاشکن *oulāchguen*, اولاشغن *oulāchghan*, t.; ساری *sāri*, a.; سرایت ایدیجی *sirāïet idîdji*, سرایتلو *sirāïetlu*, a.-t. — Maladie —, سالغون خسته‌لغی *sālghoun khastalyghy*, مرض ساری *marazi sāri.* — Parole ou conversation contagieuse, ساری بر صحبت *sāri bir sohbet.* — Être

contagieux, سرايتلو او *sirāïetlu ol*, سرايت *sirāïet it*, a.-t.

Contagion, s. f., communication d'une maladie, اولاشمه *oulāchma*, بولاشمه *boulāchma*, اولاشقلق *oulāchyqlyq*, t.; سرايت *sirāïet*, a. — Peste, يومرجق *ïoumourdjaq*. Voy. Peste. — Contagion des mauvaises mœurs, اخلاق ردیه نك سرايتی *akhlāki redïenuñ sirāïeti*. — Communiquer la contagion à quelqu'un, اولاشترمق *oulāchturmaq*.

Contamination, Contaminer. Voy. Souillure, Souiller.

Conte, s. m., حكايت *hikāïet*, قصه *qyssa*. — Conte fait à plaisir, مثل *maçal*, a.; دوزمه *duzmè*, t. — Ce sont des contes, مثلدر بو *maçal dur bou*.

Contemplateur, trice, subst., سيرجی *seïrdji*, تماشاجی *temāchādji*, a.-t.; باقيجی *bāqydji*, t.; مطلع *moutthaly'*, a.

Contemplatif, ive, adj., adonné à la contemplation par la pensée, دوشونيجی *duchunïdji*, t.; متأمل اهل باطن *mute'emmil*, *ehli bāthin*. — Vie contemplative, mysticité, تصوف *teçavvuf*. — Adonné à la vie contemplative, mystique, اهل تصوف *ehli teçavvuf*, a.

Contemplation, s. f., par les yeux, باقمه *bāqma*, t.; سير *seïr*. — Par la réflexion, مطالعه *mouthāle'a*, ملاحظه *mulāhaza*, تأمل *te'emmul*, a.

Contempler, v. a., des yeux, باقمق *bāqmaq*, دقت ايله باقمق *dyqqat ilè baqmaq*, t.; تماشا ـ *temāchā*, تفرج ـ *teferrudj*, سير ا *seïr it*. — Avec les yeux de l'esprit, تأمل ا ـ ملاحظه ـ مطالعه *mouthāle'a*, *mulāhaza*, *teemmul it*, a.-t.

Contemporain, e, adj., معاصر *mou'āçyr*, a.; همعصر *hem'asr*, p.-a.; بر زمانده اولان *bir zemāndè olān*. — Auteurs contemporains, مؤلفين معاصرين *mu'ellefīn mu'āçyrīn*.

Contemporanéité, s. f., معاصرة *mou'āçyret*, a.; بر وقتلك *bir vaqytlyq*, t.

Contempteur, s. m., خور كورلايجی *khor gueurlïdji*, خورلايجی *khorlāïdji*, t.; إهانتجی *ihānetdji*, a.-t.

Contenance, s. f., capacité, étendue, صغش *syghych*, كيكلك *gueïnlyq*, t.; استيعاب *isti'āb*, a. — Un navire de la contenance de deux cents tonneaux, ايكيوز فوجی ايكيوز استيعاب ايدركمی *iki ïuz foudjou isti'āb ider guemi*. — Maintien, posture, وضع وحال *vaz'*, وضع *vaz' uhāl*, ادا *edā*, a. — Faire bonne contenance, متانت كوسترمك *metānet gueustermek*. — Perdre contenance, شاشمق *chāchmaq*, t.

Contenant, e, s., ايچنه آلان *itchinè ālān*, آلیجی *ālydji*, قپلايجی *qaplāïdji*, t.; محيط *mouhyth*, حاوی *hāvi*, a. — Le contenant et le contenu, ظرف و مظروف *zarfu mazrouf*.

Contendant, s. m. et adj., غوغا *qavgha iden*, t.; خصم ايدن *khysm*, pl. a. خصما *khoucèmā*. — Les parties contendantes, مخاصمه اوزره اولانلر *moukhāçèmè uzrè olānlar*.

Contenir, v. a.; comprendre, renfermer dans un espace, المق *ālmaq*, ايچنه المق *itchinè ālmaq*, طوتمق *thoutmaq*, t.; — اشتمال *ichtimāl*, استيعاب *isti'āb it*. — Cette cuve contient vingt seaux d'eau, بو حوض يكرمى قوغه صو آلور — استيعاب ايدر *bou hāvouz ïermi qougha sou āleur, isti'āb ider*. — Ce livre contient deux chapitres, بو كتاب ايكى فصلى مشتملدر *bou kitāb iki fasli muchtemil dur*. — Retenir dans les bornes, طوتمق *thoutmaq*, t.; ضبط *zabth it*. — Réprimer ses passions, نفسنى ضبط *nefsini zabth it*. — Se Contenir, v. réfl., كندوينى ضبط *guenducini zabth it*. — Se contenir, s'abstenir, se modérer sur, صاقنمق *sāqynmaq*, t.; امساك *imsāk it*, a.-t.

Content, e, adj., satisfait, راضى *rāzi*, a.; خشنود *khochnoud*, p.; قانع *qāni'*. — Qui jouit de ce qu'il a, كوكلى خوش *gueuñulu khoch*, t.; ممنون البال *memnoun ul-bāl*. — Content de son état, de son sort, قسمتنه قانع *qysmètinè qāny'*. — de peu, ازه ـ ازايله قانع *azè, azilè qāni'*. — Être content de, être satisfait d'une chose, d'une personne, برشيدن ـ برکسنه‌دن خشنود او *bir cheïden, bir kimesnèden khochnoud ol*. — Avoir le cœur content, ممنون البال او *memnoun ul-bāl ol*. — Être content, agréer, consentir, قائل ـ راضى او *qāil, rāzi ol*, رضا ويرمك *rizā vïrmek*, a.-t.

Contentement, s. m., joie, satisfaction, كوكل خوشلغى *gueuñul khochlighy*, t.; فراغ بال *firāghy bāl*, محظوظية *mahzouzïet*. — de peu, قناعت *qanā'at*, a. — Donner du —, صفا ويرمك *safā vïrmek*, a.-t. — Avoir du —, خاطرى خوش او *khāthyri khoch ol*, صفاده او *safādè ol*, a.-t.

Contenter, v. a., satisfaire, راضى ـ خشنود ايت *rāzi, khochnoud it*, اغنا ايت *yghnā it*. — Contenter l'esprit, خاطرينى خوش ايت *khāthyrini khoch it*, تطييب خاطر ايت *tathïïbi khāthyr it*. — On ne saurait contenter tout le monde, عامه‌نك رضاسنى تحصيل ايتمك امر محالدر *'āmmènuñ rizācini tahsïl itmek, emri mouhāldur*. — Contenter, apaiser, اسكات ايت *iskiāt it*, ارضا ايت *irzā it*. — Se Contenter, v. réfl., راضى ـ خشنود او *rāzi, khochnoud ol*, a.-p.-t. — Être content, خاطرى خوش او *khāthyri khoch ol*, t. — Se suffire, قناعت ايت *qanā'at it*, قانع او *qāni' ol*. — S'en tenir à ce que l'on a fait, اكتفا ايت *iktifā it*, a.-t.; يتمك *ïetmek*, t. — Se contenter de peu, ازه قناعت ايت *azè qanā'at it*, a.-t.

CONTENTIEUSEMENT, adv., منازعتله *munaza'at ilè*, a.-t.

CONTENTIEUX, SE, adj., نزاعلو *niza'lu*, a.-t.; منازع فيه *munāzi'un fihi*. — Un droit —, منازع فيه اولان بر حق *munāzi'un fihi olān bir haqq*.

CONTENTION, s. f., débat, dispute, لجوجلق *ledjoudjlyq*, a.-t.; نزاع *niza'*, منازعة *munāze'at*, a. — Forte application de l'esprit, ذهن يورمه *zihn ïourma*, چالشمقلق *tchālich-maqlyq*, t.; اتعاب ذهن *it'ābi zihn*, a.

CONTENU, s. m., ce qui est dans quelque chose, ايچنده اولانى *itchindè olāni*, t. — d'un écrit, d'un discours, مضمون *mazmoun*, مآل *meāl*, a. — de la lettre, مضمون مكتوب *mazmouni mektoub*.

CONTÉ, E, adj., نقل اولنمش *naql olounmich*, a.-t.; منقول *menqoul*, a.

CONTER, v. a., narrer, نقل ا *naql it*, حكايت ا *hikiāïet it*, a.-t. — une histoire, بر حكايه‌يى نقل ا *bir hikiāïeï naql it*. — une fable, faire un conte, — مثل سويلمك *maçal seuïlèmek*, اوقومق *oqoumaq*.

CONTESTABLE, adj. com., معارضه‌يه كله‌بيلور *mou'ārazaïè guèlè bilur*, a.-t.; قابل مجادله *qābili mudjādelè*, a.

CONTESTANT, adj. et subs., نزاع ايدن *niza' iden*, چكشان *tchekichān*, t. — Les parties contestantes, معارضه اوزره اولانلر *mou'āraza uzrè olānlar*.

CONTESTATION, s. f., dispute, débat, چكش *tchekich*, چكشمه *tchekichmè*, t.; معارضه *mou'āraza*, مجادله *mudjādelè*. — en justice, مرافعة *murāfe'at*, a.

CONTESTER, v. a., refuser de reconnaître des droits, des prétentions, حقوقى انكار ا *houqouqy inkiār it*, انكار ا *inkiār it*. — Entrer en contestation, — معارضه ـ مباحثه مجادله ا *mou'āriza, mubāhacè, mudjādelè it*, a.-t.

CONTESTÉ, E, adj., مباحثه اولنمش *mubāhacè olounmich*, a.-t.

CONTEUR, SE, s., qui aime à conter, حكايت سويليجى *hikiāïet seuïlèïdji*, قصه خوان *qyssè khān*. — dans les cafés turcs, durant les nuits du Ramazan, مداح *meddāh*, a. — Menteur, يالان صاتيجى *ïalān sātidji*, اراجيفكو *erādjifguiou*, a.-p.

CONTEXTURE, s. f., tissure, اوركو *eurgu*, طوقومه *dhoqouma*, t.; نسج *nesdj*, a. — du discours, سوزك اولاشقلغى *seuzuñ oulāchyqlyghy*, t.; نسج مقال *nesdji meqāl*, ارتباط كلام *irtibāthi kelām*.

CONTIGU, E, adj., بتشك *bitichyk*, اولاشق *oulāchyq*, t.; متصل *muttacyl*, ملاصق *mulācyq*, a. — Maisons contiguës, بر برينه بتشك اولمر *biri birinè bitichik evler*.

CONTIGUITÉ, s. f., بتشكلك *bi-*

tichiklik, t.; ملاصقلق *mulâcyqlyq*, a.-t.; اتصال *ittiçâl*, a.

CONTINENCE, s. f., des plaisirs de la chair, پرهيزكارليك *perhîzkiârlyq*, p.-t.; عفت *'yffet*, امساك نفس *imsâki nefs*, a. — Capacité, étendue. Dans ce sens on dit mieux Contenance. Voy. ce mot.

CONTINENT, adj., qui a la vertu de la continence, صاقينجى *sâqynîdji*, t.; پرهيزكار *perhîzkiâr*, p.; عفيف *'afîf*, اهل عفت *ehli 'yffet*, a.

CONTINENT, s. m., grande étendue de terre ferme, قره *qara*, t.; بر *berr*, a.

CONTINGENCE, s. f., casualité, ايشلرك حصولى - حدوثى *ichlerun houçouli, houdouci*, t.-a. — Selon la contingence des affaires, اموركك تبدلاتنه كوره *oumouruñ tebeddulâtinè gueurè*. — Angle de contingence, زاويهٔ متمكنه *zâvîèï mutemekkinè*.

CONTINGENT, subs. m., portion qui peut appartenir à quelqu'un, دوشن پاى - حصه *duchen pâï, hyssè*. — Part que chacun doit fournir, پاى *pâï*, t.; بهره *behrè*, p.; حصه *hyssè*, a.

CONTINGENT, adj., اولمسى - اولمامسى ممكن *olmaci olmamaci mumkin*, t.; محتمل الظهور *muhtemil uzzouhour*, a.

CONTINU, E, adj., dont les parties s'entre-tiennent, اولاشق *oulâchyq*, t.; متصل *muttacyl*. — dont la durée n'est pas interrompue, آردى آره‌سى كسلمز *ârdi ârâci kecilmez*, t.; غير منقطع *ghaïri mounqathy*. — Fièvre continue, حمّاى دائمى *hommâïi dâïmi*. — Dix jours continus, اون كون على الاستمرار - على الاتصال *on gun 'alel-istimrâr, 'alel-ittiçâl*. — A la continue, à la longue, كيده‌رك *guîdèrek*, كندكچه *guîttiktchè*, t.

CONTINUATEUR, s. m., صكره‌سنى يازان *soñracini îâzân*, t.; ذيل نويس *zeïl nuvîs*, a.-p.

CONTINUATION, s. f., action de continuer, مداومت *mudâvemet*, مواظبت *muvâzebet*. — Prolongation, امتداد *imtidâd*. — de la guerre, امتداد محاربه *imtidâdi mouhârebè*. — Suite d'un ouvrage, ذيل *zeïl*, a.

CONTINUEL, LE, adj., آره‌لق ويرمز *âralyq vîrmez*, دائم *dâïm*, دائمى *dâïmi*, غير منقطع *ghaïri mounqathy*, a. — Pluie continuelle, آردى آره‌سى كسلمز ياغمور *ârdy âracy kecilmez îâghmour*.

CONTINUELLEMENT, adv., toujours, دائما *dâïma*, مستمراً *mustemirren*, على التوالى *'alet-tevâli*, a.

CONTINUEMENT, adv., اولاشترى *oulâchturi*, صرا ايله *syrâ ilè*, t.; بلا انقطاع *bilâ inqythâ'*, a.

CONTINUER, v. a., poursuivre ce qui est commencé, طورمامق *dhour-*

māmaq, الدن براقمامق *elden brāqmāmaq*, اردینی کسمامک *ardini kesmemek*, t. — Ajouter à ce qui est fait, اوستلمک *ustlèmek*, t.; اوستەلمک *ustèlemek*. — Persister, s'efforcer, دورشمک *duruchmek*, t.; مداومت ا *mudāvemet it*, دوام و استمرار ا *devām u istimrār it*. — un travail, بر عملده دوام ا *bir 'ameldè devām it*. — Prolonger, مد و تطویل ا *medd u tathvīl it*. — Quelqu'un dans une charge, ابقا ا *ibqā it*. — Laisser les choses comme elles sont, اولدیغی وجه اوزره براقمق *oldoughy vedjh uzrè brāqmaq*. — Se continuer, se prolonger, اوزانمق *ouzānmaq*. — S'étendre, وارمق *vārmaq*. — Cette forêt continue jusqu'à la mer, بو اورمان دکزه‌دک وارر- مهتد اولور *bou ormān deñizèdèk vārur, mumted olour*. — Continuer, v. n., durer, سورمک *surmek*, امتداد بولمق *imtidād boulmaq*. — La pluie continue, یاغمور سورر *īāghmour surer*.

Continuité, s. f., liaison non interrompue des parties, اولاشقلق *oulāchyqlyq*, اتصال *ittiçāl*, a. — Solution de continuité, ایرلمه *āirilma*. — Durée continuelle, امتداد *imtidād*, a.

Continument. Voy. Continuement.

Contondant, e, adj., بره‌لدیجی *berèledidji*, t.

Contorsion, s. f., بورمه *bourma*, t.; تلوی *televvi*, a. — causée par la colique, کوبک بوروسی *gueubek bouroucou*. — Grimaces, چهره بوروقلغی *tchehrè bourouqlyghy*, t.

Contour, s. m., چوره *tchevrè*, طولای *dholāï*, t. — de la bouche, اغز چوره‌سی *aghyz tchevrèci*. — Les contours, اطراف و جوانب *ethrāf u djevānib*, a. Voyez Enceinte.

Contourné, e, adj., qui est de travers, اکری *egri*, اکریلمش *egrilmich*. — Disloqué, بورلمش *bouroulmich*, t.

Contourner, v. a., donner le contour, دوره‌یه کسیم ویرمک *devrèïè kecīm vīrmek*, t. — Au fig. pénétrer le secret de quelqu'un, بر کسنه‌نک سرّنی اکلامق *bir kimesnènuñ sirrini añlāmaq*.

Contractant, adj., subs. m., قوللشان *qavllachān*, عهدلشان *ahdlachān*, a.-t.; متعاهد *mute'āhid*, a. — Les deux parties contractantes, طرفین متعاهدین *tharafeïni mute'āhideïn*.

Contracter, v. a., faire un contrat, une convention, قوللشمق *qavllachmaq*, قول ا *qavl it*, عقد ا *'aqd it*. — un mariage, عقد نکاح *'aqdi nikāh*, ازدواج ا *izdivādj it*, نکاح بغلمق *nikāh baghlamaq*. — une alliance, عقد اتفاق ا *'aqdi ittifāq it*. — Faire un traité, عقد معاهده ا *'aqdi mou'āhedè it*. — des dettes, دین ایدنمک *dèïn idinmek*, بورجه کیرمک *bordja guīrmek*. — Acquérir une habitude, عادت

âdet idinmek. — Gagner une maladie, — مرضی قازانمق *marazi qāzānmaq, akhz it.* — Former des liaisons, — اشنالق ا *achinālyq it, baghlamaq.* — amitié, دوستلق بغلمق *dostlyq baghlamaq.* — Resserrer, raccourcir les nerfs, چکیلوب بوزلمک *tchekilup buzulmek.* — Se Contracter, v. réfl., قصقلنمق *qyrcyqlanmaq*, t.; تقلص ا *teqallus it*, a.-t.

CONTRACTÉ, E, adj., بغلنمش *baghlanmich*, t.; منعقد *mun'aqyd*, a.; قصیقلنمش *qyrcyqlanmich*, متقلص *muteqallys*, a.

CONTRACTION, s. f., چکلمه *tchekilmé*, قصقلنمه *qyrcyqlanma*, t.; تقلص *teqallus*, قبض *qabz*. — spasmodique, تشنج *techennudj*. — Réduction de deux syllabes en une, حذف هجا *hazfi hedjā*, a.

CONTRADICTEUR, s. m., قارشو سویلیجی *qārchou seuïlëïdji*, t.; مناقض *munāqyz*, معارض *mou'āryz*. — En t. de jurisprudence, légitime contradicteur, خصم شرعی *khasmi cher'y*. — Acte sans contradicteur, par défaut, خصملرك غیبتنده ویرلان حکم *khasmlerun ghaïbetindè vīrilān heuddjet*.

CONTRADICTION, s. f., قارشولق جواب *qārchoulyq djevāb*, t.; معارضه *mou'āraza*. — Disparité, تناقض *tenāquz*. — Opposition, خلاف *khylāf*, مخالفت *moukhālefet*, a.

CONTRADICTOIRE, adj. com., برى برینه مخالف *biri birinè moukhālif*. — Opposé à, متناقض *mutenāqyz*, a. — Jugement contradictoire, استماع خصمادنصکره ویرلان حکم *isti'māï khoucèmādensoñra vīrilen hukm*, a.-t.

CONTRADICTOIREMENT, adv., برى برینه ضد مخالف اولهرق *biri birinè zidd, moukhālif olaraq*, وجه تناقض اوزره *vedjhi tenāquz uzrè*, a.-t.

CONTRAIGNABLE, adjectif com., زورلنه بیلور *zorlana bilur*, t.; ملزم اولهجق *mulzem oladjaq*, a.-t.; واجب الاجبار *vadjib ul-idjbār*, a.

CONTRAINDRE, v. a., forcer, obliger à, کوج - زورایله ایتدرمك *gudj, zor ilè itturmek*, زورلمق *zorlamaq*, زورا *zor it*, t.; جبر - اجبارا *djebr, idjbār it*. — à payer, ادایه اجبارا *edāïè idjbār it*. — Être contraint, forcé, مضطر - مجبور اول *mouztharr, medjbour ol*. — Contraindre, gêner quelqu'un, تعجیز ا *ta'djīz it*, ثقلت سیقلت ویرمك *siqlet vīrmek*. — Au fig., serrer, mettre à l'étroit, تضییق ا *taziiq it*. — Se Contraindre, v. réfl., کندویه - نفسنه زور - تضییق ا *guenduïè, nefsinè zor, taziiq it*, a.-t.; کندوبی صقلمق *guenduï syqylmaq*, t.

CONTRAINT, E, adjectif, forcé, زورلنمش *zorlanmich*, t.; مضطر *mouztharr*, مجبور *medjbour*. — Gêné, ثقلتلو *syqletlu*. — Air con-

traint, ثقلت اثری *syqlet eceri*, a.-t.

Contrainte, s. f., violence qu'on exerce contre quelqu'un, زور *zor*, t.; مجبوریت *medjbouriiet*. — État de celui à qui on fait violence, حال اضطرار - مجبوریت *hāli yzthyrār, medjbouriiet*. — Retenue commandée par le respect, ادب و حرمتک اقتضاسی *edeb u heurmetuñ yqtizāci*. — Gêne, pour être trop serré, طارلق ضیقی *dhārlyq, syqy*. — Contrainte par corps, حبس ایله تضییقی *habs ilè taziiqy*. — Par contrainte, کوچ - زور ایله *gudj, zor ilè*, جبراً *djebren*. — Gêne dans le style, اثار ضرورت تالیف و انشا *açāri zaroureti teelif u inchā*, a.-t.

Contraire, adj. com., opposé, ضد *zidd*, مخالف *moukhālif*, مغایر *moughāïr*, a. — à l'honneur, عرض و ناموسه مخالف *'yrzu nāmouce moukhālif*. — Vent contraire, مخالف روزگار *moukhālif rouzguiār*. — Cet homme m'est toujours contraire, بو آدم داتما بنم مخالفدر *bou ādem daïmā benum moukhālifumdur*. — Ils sont contraires l'un à l'autre, بری برلرینه خلافکیر درلر *biri birlèrinè khylāfguír durler*. — Nuisible, مضر *mouzirr*. — Le vin vous est contraire, شراب سزه مضردر *charāb sizè mouzirr dur*.

Contraire, s. m., ضد *zidd*, pl. اضداد *ezdād*, خلاف *khylāf*. — Le noir est le contraire du blanc, اسود ابیضک ضدیدر *esved ebiazuñ ziddidur*. — Je ne dis pas le contraire, خلافنه سوز سویلمم *khylāfinè seuz seuïlèmem*. — Au Contraire, adv., عکسنه *'aksinè*, a.-t.; بالعکس *bil'aks*, a.

Contrairement, adv., خلافنجه *khylāfindjè*, عکسنجه *'aksindjè*, a.-t.; ضدا *zidden*, a.

Contrariant, e, adj., en parole, خلافن سویلین *khylāfin seuïleïen*. — En action, ضدلک ایدر *ziddlik ider*, a.-t.

Contrarier, v. a., dire ou faire le contraire d'un autre, ضدینه سویلمک *ziddinè seuïlemek*, ضدلک کوسترمک - ا *ziddlik gueustermek, it*, ضد کلمک *zidd guelmek*, a.-t. — Il me contrarie toujours, هر امورده بکا ضد کلور *her oumourdè baña zidd guelur*. — Faire obstacle, مخالفت ا *moukhālefet it*, a.-t.; قارشو کلمک *qārchou guelmek*, t. — Se Contrarier, v. réfl., نفسنه ضدلک ا *nefsinè ziddlik it*.

Contrarié, e, adj., ضدلکه *ziddliguè oghrāmich*, مظهر مخالفت اولمش *mazheri moukhālefet olmich*, a.-t. — Il a été contrarié par le vent, هوانک مخالفتنه اوغرامش *havānuñ moukhālefetinè oghrāmich*.

Contrariété, s. f., opposition

entre choses contraires, قرشولـق *qarchoulyq*, t.; ضدلـك *ziddlyk*, a.-t.; ضديّت *ziddiet*, مخالفت *moukhālefet*, تضاد *tezadd*. — Obstacle, empêchement, مانع *māny'*, pl. موانع *mevāny'*, عايق *ā'iq*, pl. عوايـق *'avāïq*.

Contraste, s. m., opposition, عكس *'aks*, â.; ضدلـك *ziddlik*, a.-t.; تباين *tebāïn*, a.

Contraster, v. a., عكسي او *'aksi ol*, مخالف او *moukhālif ol*. — Sa conduite contraste avec son état, طور و حركتي حالنه متناقضدر *thavr u hareketi hālinè mutenāqyz dur*.

Contrat, s. m. — verbal, قـول *qavl*. — Arrangement, مقاوله *mouqāvelè*, قول و قرار *qoul u qarār*. — par écrit sous l'autorité publique, مقاوله سندي *mouqāvelè senedi*, وثيقه *veciqa*, حجّت *heuddjet*, a. — de mariage, نكاح حجّتـي *nikiāh heuddjeti*. — de vente, بيع حجّتي *bei' heuddjeti*. — Signer un contrat, بر قطعه شرطنامه‌يي امضـا ا *bir qyth'a charth'nāmèï imzā it*. — Dresser un contrat, بر قطعه مقاوله سندي قلمه آلمق *bir qyth'a mouqāvelè senedi qalemè ālmaq*.

Contravention, s. f., مخالفت *moukhālefet*, a.; خلاف حركـت *khylāfi hareket*, a.-t. Voy. Infraction.

Contra-Yerva, s. f.; plante, قونطرا يربا *qonthra ierbā*, a.

Contre, prépos. marquant opposition, قرشو ـ قارشـو *qārchou*, اوزرينه *uzerinè*, t.; خلافنه *khylāfinè*; عليهنه *'alèïhinè*, a.-t. — Contre moi, بكا قارشو *bañā qārchou*. — Contre le courant, اقنديـه قارشـو *aqyntïè qārchou*. — Contre le vent, روزگاره قارشو *rouzguiārè qārchou*. — Être contre quelqu'un, بـر كسنه‌نـك عليهنده او *bir kimesnènuñ alèïhindè ol*. — Contre sa volonté, رضاسنه مخالـف *rizācinè moukhālif*. — Malgré, مغايراولهرق *moughāïr olaraq*, مغايرا *moughāïren*. — la paix, صاحه مغايرا *soulha moughāïren*. — Auprès, proche, يانينده *ïānindè*, قربنده *qourbindè*. — Ma maison est contre la sienne, بنم اوم خانه‌سي قربنده در *bènum evum khānèci qourbindè dur*. — Le pour et le contre, نفع و ضـرري *nefu zarari tharafi*. — Attacher quelque chose contre la muraille, ـ ديواره برنسنه‌يي طاقمق *divārè bir nesnèï thāqmaq*, اصمق *asmaq*.

Contre-Amiral, s. m., اوچنجي امرال *utchundju amirāl*. — en Turquie, ريالـه بك ـ قپودانى *riāla beg*, *qapoudāni*, t.

Contre-Approches, subs. fém., محاصرلرينك مترسلرينه مقابـل اچيلان مترسلـر *mouhācyrlerinuñ meterislerinè mouqābil atchilān meterisler*, a.-t.

Contre-Balancer, v. a., دنكـ ا *denk it*, t.; موازنه ا *muvāzenè it*, a.-t.

Contrebande, s. f., commerce contre les lois d'un état, قاچرمه *qātchurma*, t. — Marchandise prohibée, قاچقن مالی *qātchqoun māli*, اموال ممنوعه *emvāli memnou'a*, ممنوعاتدن اولان مال *memnou'ātten olān māl*. — Faire la —, مال قاچرمق *māl qātchurmaq*. — Faire commerce de —, اموال ممنوعه الیش ویرشی ا *emvāli memnou'a alich vīrichi it*.

Contrebandier, ère, s., مال قاچریجی *māl qātchuridji*, t.

Contre-Basse, s. f., بر نوع چالغو *bir nev'i tchālghou*, t.

Contre-Batterie, s. f., مترسه قارشو آچیلان مترس *metericè qārchou ātchilān meteris*, t.

Contre-Bouter, v. a., دیواری بشقه دیوار ایله طیاندرمق *divāri bachqa divār ilè dhaïāndurmaq*, t.

Contrecarrer, v. a., قارشو طورمق - طوتمق *qārchou dhourmaq, thoutmaq*, t.; مخالفت ا *moukhālefet it*, ضدّ کلمک *zidd guelmek*, مانع او *māny' ol*, اظهار ضدّیت ا *izhāri ziddïiet it*, a.-t.

Contre-Charme, s. m., سحری بوزیجی *syhri bozīdji*, t.; ضدّ السحر *ziddus-syhyr*, a.

Contre-Coeur, A Contre-Coeur, adv., کوکلسزلکله *gueuñulsyzliguilè*, استمیه رک *istemeïèrek*, t.; کرها *kèrhen*, a. — Faire une chose à —, کوکلسزلکله ایشلمك *gueuñulsyzliguilè ichlèmek*, کوکلسز ایشلمك *gueuñulsyz ichlèmek*, t.

Contre-Coup, s. m., répercussion d'un corps sur un autre, اوروشك کیرویه تپشی *ourouchuñ guīruïè tepichi*, t.; عکس الضرب *'aks uz-zarb*, بر ضربه نك عکسی *bir zarbenuñ 'aksi*. — Effet pour quelqu'un d'un événement ou d'un malheur arrivé à un autre, عکس *'aks*, تأثیر *teecīr*, a.; ضررك فنالغك سرپندیسی *zararuñ, fenālyghuñ serpinticy*. — Vous en sentirez le contre-coup, ضررك عکسنی طوبه جقسکز *zāraruñ 'aksini dhoïa djaqsiñyz*.

Contredanse, s. f., قونتره دانچه *qontradantcha*, t.

Contredater, v. a., بشقه تاریخ قومق *bachqa tārykh qomaq*, t.

Contredire, v. a., dire le contraire, سوز قارشولمق *seuz qārchoulamaq*, قارشو سویلمك *qārchou seuïlèmek*, ضدّینه سویلمك *ziddinè seuïlèmek*, t. — quelqu'un, بر کمسنه نك کلامنه جواب ردّ ایله مقابله ا *bir kimesnènuñ kelāminè djevābi redd ilè mouqābelè it*. Voy. Contrarier. — Se Contredire, v. réfl., بری برینه متناقض او *biri birinè mutenāqyz ol*, اختلاف اوزره او *ykhtilāf uzrè ol*.

Contredits, adj. pl. de Contredire, قارشو سویلنمش *qārchou seuïlenmich*, قارشولغی سویلنمش *qārchoulyghy seuïlenmich*. — Contredit, s. m., قرشو سوز *qarchou seuz*, قارشولق سوز *qārchoulyq seuz*,

t.; جواب ردّ *djevābi redd.* — Cela est sans contredit, بوکا جواب یوقدر *bouñā djevāb ïoqtur.* — Sans Contredit, certainement, adv., سوز یوق *seuz ïoq*, شبهه‌سز *chubhèsyz.* — Contredits, اختلافلر *ykhtilāfler.* — En t. de palais, جرح *djerh*, ردّ *redd.* — Ce moyen ne donne pas lieu à contredit, بو دلیل مستلزم جرح دکلدر *bou delïl mustelzimi djerh deïldur.*

Contrée, s. f., سمت *semt*, قطر *qouthr*, pl. اقطار *aqthār*, ناحیة *nāhïet*, pl. a. نواحی *nevāhi*, a.

Contre-Échange, s. m., دکش دکش قارشولغی *deïch qārchoulyghy*, بدل مبادله *mubādelè*, بدل *bedeli* مقابل *mouqābil*, بدل *bedel*, a.

Contre-Émailler, v. a., بر معدنک الت طرفنی مینالمق *bir ma'denuñ alt tharafini mïnālamaq*, t.

Contre-Espalier, s. m., دیواره یقین دکلمش میوه آغاجی *divārè ïaqïn dikilmich mèïvè āghādji*, t.

Contrefaçon, s. f., fraude qu'on fait en contrefaisant une chose qu'on n'a pas droit de faire, ساخته کارلق *sākhtèkiārlyq*, p.-t. — Imitation, تقلید *taqlïd*, a.

Contrefacteur, s. m., ساخته‌کار *sākhtèkiār*, p.; ساخته‌جی *sakhtèdji*, p.-t.

Contrefaction, s. f., تقلید *taqlïd*, a.

Contrefaire, v. a., imiter, تقلید ا *taqlïd it*, a.-t. — Déguiser, changer, دکشترمک *deïchturmek.* — l'écriture, la voix de quelqu'un, برکمسه‌نک اوازنی و یازوسنی تقلید ا *bir kimesnènuñ avāzini vè ïāzoucini taqlïd it.* — Se contrefaire, déguiser son caractère, کندوسنی بشقه کوسترمک *guenducini bachqa gueustermek.* — Rendre difforme et défiguré, بوزمق *bozmaq*, t.

Contrefait, e, adj., imité, falsifié, ساخته *sākhtè*, p.; قلب *qalb*, دوزمه *duzmè.* — Papiers dont la signature est contrefaite, دوزمه کاغدلر *duzmè kiāghydler.* — Difforme, اسلوبسز *usloubsiz*, t.

Contrefaiseur, euse, s., celui qui contrefait, qui imite, مقلد *mouqallyd.* Voy. Hypocrite.

Contre-Finesse, s. f., حیله‌یه بدل حیله *hylèïè bedel hylè*, a.-t.

Contrefort, s. m., دیوار طیاغی *divār dhaïāghy*, t.

Contre-Fossé, s. m., اوک خندغی *euñ khandaghy*, t.

Contre-Gage, s. m., بورجه بدل رهن *bordja bedel rehin*, t.-a.

Contre-Gager, v. a., رهن آلمق *rehin ālmaq*, a.-t.

Contre-Gardes, s. f. pl., fortification en avant d'un ouvrage, طشره مترسی *thachra meterici*, t.

Contre-Indication, subst. f.,

مخالف قرینه ـ علامت *moukhālif qarīnè, 'olāmet*, a.

Contre-Jour, s. m., کونسی اولمیان یر *guny olmaïān ïer*, t.; ضدالضو *zidd ez-zav*, a.—A contre-jour, کونی اولیان یرده *guny olmaïān ïerdè*.

Contre-Lettre, s. f., آشکار سندی بوزان کزلو سند *âchikiār senedi bozān guizlu sened*, t.

Contre-Maître, s. m., sur un navire, ایکنجی ریس *ikindji reïs*, قوجه ریسی *qodja reïci*. — Dans une manufacture celui qui dirige les ouvriers, ایشجیلر کحیاسی ـ ناظری *ichdjiler kiahïāci, nāziri*, t.

Contremandement, s. m., امر مقدمی ابطال ایدن امر *emri mouqaddemi ibthāl iden emr*, a.-t.

Contremander, v. a., امر مقدمك خلافنه امر ویرمك *emri mouqaddèmuñ khylāfinè emr vïrmek*, a.-t.

Contremarche, s. f., بشقه یوله صاپه عدول ایلمه *bachqa ïola sāpma, 'udoul eïlemè*, a.-t.

Contremarque, s. f., seconde marque à un ballot, à la vaisselle d'argent, ایکنجی تمغا ـ نشان *ikindji damghā, nichān*, t.

Contremarquer, v. a., ایکنجی تمغایی اورمق *ikindji damghāïi ourmaq*, t. — Contremarqué, ایکنجی تمغا ایله تمغالنمش *ikindji damghā ilè damghālanmich*.

Contre-Mine, s. f., mine pour en éventer une autre, لغمه قارشو لغم *laghouma qārchou laghoum*, لغم قارشولغی *laghoum qārchoulyghy*. — Mine extérieure pour faire sauter l'ennemi, دیش لغم *dich laghoum*, t.

Contre-Miner, v. a., لغم قارشولمق *laghoum qārchoulamaq*, t.

Contre-Mineur, s. m., لغم قارشولغی آچان لغمجی *laghoum qārchoulyghy āchān laghoumdji*, t.

Contre-Mont, adv., gravir contre mont, طاغك دپه‌سنه طوغرو چیقمق *dhāghuñ tepècinè dhoghrou tchyqmaq*.—A contre-mont, اقندی یه قارشو *aqyntïè qārchou*, t.

Contre-Mur, s. m., دیوار اوزرنده چفته دیوار *divār uzèrindè divār*, دیوار چفته *tchiftè dīvār*, t.

Contre-Murer, v. a., چفته دیوار یاپمق *tchiftè dīvār īāpmaq*, t. — Contre-muré, چفته دیوار ایله قوپلشمش *tchiftè divār ilè qavilechmich*.

Contre-Ordre, s. m., امر مغایر خلافنه امر *emri moughāïr, khylāfinè emr*, a.-t.

Contre-Partie, s. f., d'opinions, de sentimens contraires, رأیك خلافی *reïuñ khylāfi*, a.-t.

Contre-Penser, v. n., فکرندن دونمك *fikrinden deunmek*, a.-t.

Contre-Percer, v. a., عکسندن دلمك *'aksinden delmek*, a.-t.

Contre-Peser, v. a., مقابلاً طارتمق *mouqābilen thārtmaq*, a.-t.; دنکلشمك *denklechmek*, t. Voy.

Contre-Balancer, qui a la même signification et qui est plus usité.

Contre-Pied, s. m., au fig. le contraire de quelque chose, عكسى *'aksi*, عكسلكى *'aksligui*, خلافى *khylāfi*, a. — A contre-pied, عكسنه *'aksinè*, a.-t.

Contre-Pilastre, s. m., كمر طياغى *kemer dhaïāghy*, t.

Contre-Pleige, s. m., رهنك كرچكلكنه كفيل *rehinuñ guertchekliguinè kefil*, a.-t.

Contre-Pleiger, v. a., رهنك كرچكلكنه كفيل او *rehinuñ guertchekliguinè kefil ol*, a.-t.

Contre-Poids, s. m., دنك *denk*, سنجه *sendjè*, t.; موازنة *mucāzenet*, عدل *'ydl*, a. — de tourne-broche, كباب شيشينك پارسنكى *kebāb chîchînuñ pārsengui*. — d'horloge, اصمه ساعتنك دنك طوپى *âsma sā'atinuñ denk thopy*. — Longue perche ou balancier de danseur de corde, جانباز صرغى *djānbāz syryghy*. — Au fig., وزن مقابل *vezni mouqābil*. — Ses belles qualités naturelles sont un contre-poids à sa tyrannie, مجبول اولديغى اوصاف حميده‌سى ظلم و تعديسنه بر وزن مقابل اولور *medjboul oldoughou evsāfi hamîdèei zoulm ü te'addicinè bir vezni mouqābil olour*.

Contre-Poil, s. m., le rebours, le sens contraire du poil, قيلك ترس طرفى *qyluñ ters tharafi*. — A contre-poil, ترسنه *tersinè*, دكنه *dikinè*. — Raser, faire la barbe à —, دكنه تراش ا *dikinè trāch it*. — Étriller un cheval à —, آتى دكنه ترسنه قشغلمق *âty dikinè, tersinè qachaghylamaq*. — Sens contraire à celui dont le poil d'un drap est coupé, پروزك ترسى *puruzuñ terci*. — Nettoyer un drap à contre-poil, چوقه‌يى پروزينك ترسنه سپورمك *tchoqaï puruzinuñ tercinè supurmek*.

Contre-Point, s. m., accord de deux ou plusieurs chants, نغمه آهنكلكى *naghmè âhenkligui*, a.-p.

Contre-Pointer, v. a., piquer des deux côtés certains ouvrages de toile, نكنده‌لمك *niguendèlemek*. — En t. d'artillerie, opposer une batterie à une autre, طوپى طوب ايله قارشولمق *thopy thop ilè qārchoulamaq*, t.

Contre-Poison, s. m., پادزهر *pādzehr*, p., vulg. پانزهر *pānzehir*, t.; دافع الزهر *dāfi' uzzehr*, ترياق *tiriāq*, a. (Ce dernier mot sert également pour le sens fig.)

Contre-Porte, s. f., ايكنجى قپو *ikindji qapou*, t.

Contre-Porter, v. a. Aujourd'hui on dit mieux et plus souvent *colporter*. Voy. ce mot.

Contre-Porteur, s. m. Voy. Colporteur.

Contre-Poser, v. a., mal poser un article dans le grand livre d'un marchand, بازركان دفترينه يكلش قيد ا *bāzirguiān deftèrinè ïañlich qaïd it*. — Poser en sens contraire, ترسنه قومق *tercinè qomaq*, t.

CONTRE-POSITION, s. f., دفتره يكلش قيد ايلمه *defterè ïanlïch qaïd ëïlemè*, t.

CONTRE-PROPOS, s. m., خلط كلامه جواب *khalti kelāmè djevāb*, a.-t.

CONTRE-RÉVOLUTION, s. f., تغيّر دولتك خلافنه اولهرق بر تغيّر اخر *teghaïiuri devletuñ khilāfinè olaraq bir teghaïiuri ākhar*, a.-t.

CONTRE-RÉVOLUTIONNAIRE, adj., ثانئ تغيّر دولتك احداثنه موافق *sānïi teghaïiuri devletuñ yhdācinè muvāfyq*, a.-t.

CONTRE-RÉVOLUTIONNER, v. a., ثانئ تغيّر دولتنى احداث ا *sānïi teghaïiuri devlèti ihdās it*.

CONTRE-RONDE, s. f., بكچيلر يوقلمه‌سى *bektchïler ïoqlamaci*, t.

CONTRE-RUSE, s. f. Voy. CONTRE-FINESSE.

CONTRE-SABORD, s. m., لونبار قپاغى *loumbār qapāghy*, t.

CONTRE-SALUT, s. m., طوب ايله ردّ سلام ايلمه *thop ïlè reddï selām ëïlemè*, t.

CONTRESCARPE, s. f., بر قلعه خندغنك انيشى - يوقشى *bir qal'a khandaghynuñ enïchi, ïouqouchi*, t.

CONTRE-SCEL, s. m., بيوكنك كنارنده وضع اولنان كوچك مهر *büuguinuñ kenārindè vaz' olounān kutchuk muhur*, t.

CONTRE-SEING, s. m., اخركى امضاسى ذيلنده وضع اولنان امضا *akharuñ imzāei zeïlindè vaz' olou nān imzā*, a.-t. — Avoir le —, كوچك صحه مأذون او *kutchuk sahha mè'zoun ol*.

CONTRE-SENS, s. m., خلاف معنى *khylāfi ma'na*, a. — A —, عكسنه *'aksinè*, ترسنه *tersinè*.

CONTRE-SIGNER, v. a., صاحب تحريراتك امضاسى ذيلنده امضا قويمق *sāhyb tahrirātuñ imzāci zeïlindè imzā qomaq*, كوچك صحّ چكمك *kutchuk sahh tchekmek*, a.-t.

CONTRE-TEMPS, s. m., آنسزين اوكه چقمش مانع *ānsizïn èuñè tchyqmich mānï*, a.-t.; مخالفت وقت و حال *moukhālefeti vaqtu hāl*, عايق *'āïq*, pl. a. عوايق *'avāïq*. — Il a essuyé bien des contre-temps, نيچه نيچه عوايقه اوغرادى *nïtchè nïtchè 'avāïqa oghrādy*. — A contre-temps, وقتسز *vaqytsyz*, a.-t.; بيوقت *biwaqyt*. — Venir, arriver à —, وقتسز كلمك *vaqytsyz guelmek*. — Agir à —, بيوقت عمل و حركت ا *biwaqyt 'amel u hareket it*.

CONTRE-TENIR, v. a., اردنسدن طيانمق *'ardinden dhaïātmaq*, t.

CONTRE-TIRER, v. a., يكى باصلمش نقشك اوزرندن صورت چيقارمق *ïeñi bacylmich naqchuñ uzerinden souret tchïqārmaq*, a.-t.

CONTRE-TRANCHÉE, s. f., دشمنه قارشو محصورين طرفندن قازلمش متوس *duchmènè qārchou mahsourïn tharafinden qāzylmich meteris*, a.-t.

CONTREVAL (A), adv. اینه‌رك *inèrek*, t.

CONTREVALLATION, s. f., محاصره اولمش قلعه‌نك اطرافنه چوبرلمش خندق و متراس *mouhācerè olmych qal'anuñ ethrāfinè tchevirilmich khandaq vè meterisler.* — Lignes de —, قلعه‌نك اطرافنه چوبرلمش خندق و متراس صره‌لری *qal'anuñ ethrāfinè tchevirilmich khandaq vè meteris syraleri*, a.-t.

CONTREVENANT, E, adj., خلافنه حركت ایدن *khylāfinè hareket iden*, خلافنی ایشلیان *khylāfini ichleiān*, a.-t.

CONTREVENIR, v. n., خلافنه حركت ایت *khylāfinè hareket it*, خلافنی ایشلمك *khylāfini ichlemek*. — à un ordre, امره مخالف حركت ایت *emrè moukhālif hareket it.*

CONTREVENT, s. m., كپنك *kepenk*, t.

CONTRE-VÉRITÉ, s. f., عكسنه — عكسی سوز — لاقردی *'aksinè, 'aksi seuz, laqyrdy*, a.-t.; تعبیر بالعكس *ta'bīr bil'aks*, a.

CONTRIBUABLE, s. m., ویرکو ویرن *virgu vīren*, t.; خراجگذار *kharādjguzār*, p.

CONTRIBUER, v. a., aider à l'exécution d'une chose, d'une entreprise, یاردم — اعانت — همت ایت *iārdum, y'ānet, himmet it*, امداد ایت *imdād it*, مدخلی اول *medkheli ol*. — Contribuer à la tranquillité et à la prospérité du pays, مملكتك اقبال و استراحتنه بذل همت ایت *memleketuñ iqbāl u istirāhatinè bezli hymmet it.* — de ses deniers, كندو كیسه‌سندن اعانت ایت *guendu kicècinden y'ānet it.* — Payer les contributions, les impôts, ویرکو ویرمك *vīrgu vīrmek.* — Payer sa part, پایینی — حصه‌سنی ویرمك *pāïni, hyssècini vīrmek.* — Payer extraordinairement, تكلیف ویرمك *teklīf vīrmek*; ادای تكلیف ایلمك *edāï teklīf eïlèmek.* — Payer à l'ennemi pour se garantir du pillage, مال امان ویرمك *māli amān vīrmek*, a.-t.

CONTRIBUTAIRE, subst. et adj., ویرکودن حصه‌سنی ویرن *vīrguden hyssècini vīren*, t.

CONTRIBUTIF, IVE, adj. ویرکویه متعلق *vīrguïè mute'allyq*, t.-a.

CONTRIBUTION, s. f., levée des deniers, imposition, ویرکو *vīrgu*, t. — extraordinaire, تكلیف *teklīf*, pl. a. تكالیف *tekiālīf*. — Celle qui se paie en temps de guerre à l'ennemi, مال امان *māli amān*. — Contributions militaires, تكالیف حربیه *tekiālīfi harbïiè*. — arbitraires, تكالیف عرفیه *tekiālīfi' eurfïiè*. — ordinaires, تكالیف عادیه *tekiālīfi 'ādïiè*, a.

CONTRIBUTOIRE, adj., ویرکویه مخصوص *vīrguïè makhsous*, t.-a.

CONTRIBUTOIREMENT, adverbe, اصول تكالیف اوزره *ouçouli tekiālīf uzrè*, a.-t.

Contrister, v. a., كدر ويرمك *keder vírmek*, ملول - محزون - تحزين ا *meloul, mahzoun, tahzín it*, a.-t.; غصّه‌لندرمك *ghousçalendurmek*, t. Voy. Affliger.

Contrit, e, adj., كدرلو *kederlu*, غصّه‌لو *ghousçalu*, غصّه‌لنمش *ghousçalenmich*, t.; محزون *mahzoun*, مغموم *maghmoum*, a.

Contrition, s. f., انكسار *inkiçār*, استغفار *istighfār*, توبه *teubè*, ندامت *nedāmet*, a.

Contrôle, s. m., registre de vérification, مقابله دفترى *mouqābelè deftèri*, روزنامه دفترى *rouz nāmè defteri*, a.-t. — Droit que l'on paye pour le contrôle, قيد رسمى *qaïd resmi*, قيديّه خرجى *qaïdiïè khardji*. — Marque sur l'argenterie, تمغا *temghā*, vulg. *damgha*, p.-t.

Contrôlé, e, adj., دفتره قيد اولنمش *defterè qaïd olounmich*, تمغالنمش *damghālanmich*, تمغالو *damghālu*, عيبلنمش *'aïblenmich*, a.-t.

Contrôler, v. a., mettre sur le contrôle, دفتره قومق *defterè qomaq*, مقابله دفترينه قيد ا *mouqābelè defterinè qaïd it*. — Marquer du contrôle, تمغا اورمق *damghā ourmaq*, t. — Au fig., critiquer, عيبلمق *'aïblamaq*, تعييب ا *ta'ïib it*, a.-t.

Contrôleur, s. m., officier qui contrôle دفتر امينى *defter emíni*, روزنامه‌جى *rouznāmèdji*. — des finances, مقابله‌جى *mouqābeledji*. — Maître d'hôtel dans les maisons des princes, مصرف امينى *masraf emíni*. — d'argenterie, تمغا اوريجى *damghā ouroudju*. — Qui se mêle de censurer, فصّال *fasçāl*, عيّاب *'aïïāb*, a.; عيبليجى *'aïiblaïdji*, a.-t.

Controuver, v. a., يلان پيدا ا - دوزمك *ïalān peïdā it, duzmek*, t.; اختراع كذب ا *ykhtir'āï kezb it*. — Chose controuvée, اختراع اولمش بر شئ *ykhtirā 'òlmych bir cheï*.

Controverse, s. f., مباحثه *mubāhacè*, معارضه *mou'āreza*. — Sur ce point il n'y a pas lieu à controverse, بونده جاى مباحثه يوقدر *bounda djāï mubāhacè ïoqtur*. — Controverse religieuse, مباحثهٔ دينيّه *mubāhacèï dínïiè*, a.

Controversé, e, adj., مباحثه اولنمش *mubāhacè olounmich*.

Controversiste, s. m., مباحثه ايديجى *mubāhacè idídji*, a.-t.; مباحث *mubāhis*, a.

Contumace, s. f., défaut de répondre, de comparaître en justice, مرافعه‌دن قاچنمه *murāfe'aden qātchinma*, a.-t.

Contumace ou Contumax, s. com., مرافعه‌دن قاچنمش *murāfe'aden qātchinmich*, a.-t.

Contus, se, adj., بره‌لنمش *berèlenmich*, ازلمش *ezilmich*, t.

Contusion, s. f., بره *berè*, t. Voy. Meurtrissure.

Convaincant, e, adj., الزام ايديجى *ilzām idídji*, a.-t.; ملزم

mulzim, مسكت *muskit*, a. — C'est un argument convaincant, برهان مسكتدر *burhāni muskittur*.

Convaincre, v. a., الزام ا *ilzām it*. — par de bonnes raisons, دلايل معقوله ايله الزام ا *delāili ma'qoulè ilè ilzām it*. — Être convaincu de (accusé), اوزرينه اثبات جرم اولنمش *uzerinè isbāti djurm olounmich*. — Persuadé, الزام اولنمش *ilzām olounmich*, a.-t.; ملزم *mulzem*, a. — Se Convaincre, v. réfl., تحصيل يقين ا الزام او *ilzām ol, tahsīli ïaqîn it*.

Convalescence, s. f., افاقت *ifāqat*, افاقه *ifāqa*, شفا *chifā*, a. — Entrer en —, افاقته كلمك *ifāqatè guelmek*. — Puissiez-vous avoir une prompte convalescence, افاقت عاجله بولمسز *ifāqati 'ādjilè boulasyz*.

Convalescent, e, adj., شفا بولمش *chifā boulmich*, افاقته كلمش *ifāqatè guelmich*, a.-t.

Convenable, adj. com., sortable, qui convient, ياقشق *ïāqychyq*, t.; لايق *lāïq*, مناسب *munācib*, a.; جسپان *djespān*. — Digne, شايان *chāïān*, p. — Décent, qui est à propos, يوللو *iollu*, t.; جائز *djāïz*, a. — Juger convenable, مناسب - لايق كورمك *lāïq, munācib gueurmek*.

Convenablement, adv., كوركى وجه مناسب *gucregui vedjhi munācib uzrè*. — à la position, حالنه مناسب *hālinè munācib*.

Convenance, s. f., rapport, conformité, ياقشقلق *ïāqychyqlyq*, يراشقلق *ïarāchyqlyq*, t.; مناسبت *munācibet*, موافقت *muvāfeqat*, a.; لايقلق *lāïqlyq*, a.-t. — Accord, توافق *tevāfuq*. — Convenance d'humeur, موافقت مزاج *muvāfaqati mizādj*. — Rapports d'âge, d'état, de caractère, اويغونلق *ouïghounlyq*, t.; موافقت حال *muvāfaqati hāl*. — Bienséance, ادب *edeb*, حسن ادب *husni edeb*. — Il sait les convenances, رسم ادب آشنادر *resmi edebè âchinādur*.

Convenir, v. n., demeurer d'accord, اوزلاشمق *ouzlāchmaq*, متفق الكلام او *mutteſyq ul-kelām ol*, قائل اولمق *qāïl ol*, بر اولمق *bir olmaq*. — Convenir du prix, بهايى كسمك - قطع ا *behāï kesmek, qath' it*. — Je conviens de ce que vous dites, سزك كلامكزى تسليم ايدرم *syzuñ kelāmiüyzi teslîm iderum*. — Faire une convention, قوللشمق قول ا *qavoullachmaq, qavl it*. — Être conforme, avoir des rapports de convenance, اويمق *ouïmaq*, اويغون كلمك *ouïghoun guelmek*. — Être propre, convenable, ياقشمق *ïāqychmaq*, ال ويرمك *el vîrmek*, لايق او *laïq ol*. — Cela me convient, بو بكا ال ويرر *bou bāna el virur*. — Convient-il? لايقميدر *lāïqmîdur*. — Fixer, déterminer, قرار ويرمك *qarār vîrmek*. — Être expédient, à propos, يوللو *iollu*, t.; مناسب او

munācib ol. — Cela ne vous convient pas, n'est pas de votre ressort, بو سزه دوشمز *bou sizè duchmez.* — Se convenir mutuellement, بری بریله متوافق الحال او *biri biri ilè mutevāfyq ul-hāl ol.* — Convenu, arrêté, قرارداده اولمش *qarārdādè olmuch.*

CONVENTICULE, s. m., جمعیتی یرامز *ïarāmaz djemï'ieti*, t.-a.

CONVENTION, s. f., pacte, accord, مقاوله *mouqāvelè*, عهد *'ahd*, pl. a. عهود *'ouhoud*; شرط *charth*, pl. شروط *chourouth.* — par écrit, تحریراً معاهده *tahrïren mou'āhèdè.* — Sous la convention de, بو شرطیله که *bou charth ilè ki.*

CONVENTIONNEL, LE, adjectif, اعتباری اولدرق قوللشلمش *i'tibāri olaraq qavoullachilmich*, a.-t.; شرطی *charthii*, a.

CONVENTIONNELLEMENT, adverbe, مقاوله ایله *mouqāvelè ilè*, a.-t.

CONVENTUALITÉ, s. f., مناستر حالی *monāstir hālï*, t.

CONVENTUEL, adj., مناستره دائر *monāsterè dāïr*, مناسترلو *monāstirlu*, t.

CONVENTUELLEMENT, adv., رهبان جمعیتینک قواعدینه کوره *rouhbān djem'ïetinuñ qavā'idinè gueurè*, a.-t.

CONVERGENCE, s. f., بری برینه یقینلشمه *biri birinè ïaqynlachma*, t.; تقارب *teqārub*, تمایل *temāïl*, a.

CONVERGENT, E, adj., متقارب *muteqārib*, a.; بری برلرینه تقارب ایدن *biri birlerinè teqārub iden*, a.-t.

CONVERGER, v. n., چانشمق ایچون بری برینه تقارب ا *tchāïchmaq itchun biri birinè teqārub it.*

CONVERS, adj., religieux servant, مناستره خدمتکارلق ایدن رهبان *monāstirdè khyzmetkiārlyq iden rouhbān*, t.

CONVERSATION, s. f., سویلشمه *seuïlechmè*, قونشقلق *qonouchouqlyq*, t.; صحبت *sohbet*, محاورة *mouhāveret*, تکلم *tekellum*, a. — Entrer en conversation, صحبته کیرمک *sohbetè guïrmek.* — Être en —, مذاکره اوزره او *muzākerè uzrè ol.* — Interrompre la conversation, صحبتک ارهسنی کسمک *sohbetuñ aracïnï kesmek.*

CONVERSER, v. n., سویلشمک *seuïlechmek*, t.; صحبت ا *sohbet it.*

CONVERSIBLE, adj. com., (mot peu usité). Voy. CONVERTIBLE.

CONVERSION, s. f., transmutation, دکشمه *deïchmè*, t.; تغیّر *teghaïïur*, تبدیل *tebdïl.* — des métaux, معدنلرک استحالهسی *ma'denleruñ istihālèci.* — des monnaies, اجناس دراهمک تبدیلی *edjnāci dirāhemuñ tebdïli.* — de front, دونش *deunich*, دونمه *deunmè*, t.; انصراف *incyrāf*, توجّه *teveddjuh*, a. — Changement de foi, تبدیل مذهب *tebdïli mezheb.* — Retour à la foi, ایمانه کلمکلک *imānè guelmeklik.*

CONVERTI, E, adjectif, changé, دكشمش *deïchmich*, مبدّل *mubeddel*, دونمش *deunmich*. — à la foi, ايمانه كلمش *imānè guelmich*.

CONVERTIBLE, adj. com., دكشه بيلور *deïchè bilur*, t.; — تبديلى استبدالى ممكن *tebdili, istibdāli mumkin*, a.-t.

CONVERTIR, v. a., changer une chose en une autre, دوندرمك *deundurmek*, چويرمك *tchevirmek*, t.; تحويل ا ـ تبديل *tebdil, tahvil it*, a.-t. — Faire changer, دكشدرمك *deïchturmek*. — d'opinion une personne, بر كمسنه‌نك عقلنى چويرمك *bir kimesnènuñ 'aqlyni tchevirmek*. — Faire changer de croyance, مذهبى تبديل ايتدرمك *mezhebi tebdil itturmek*. — Convertir à la foi, دينه ـ ايمانه كتورمك *dinè, imānè gueturmek*. — Se Convertir, v. réfl., changer de croyance, مذهبندن دونمك *mezhebinden deunmek*. — Faire retour à la foi, ايمانه كلمك *imānè guelmek*. — en, se changer en, دكشمك *deïchmek*, t.; تحوّل ا *tehavvul it*, مبدّل اول *mubeddel ol*.

CONVERTISSEMENT, s. m., دكشمه *deïchmè*, t.; تبديل اولنمه *tebdil olounma*, a.-t.; تبدّل *tebeddul*, تحوّل *tehavvul*, a.

CONVERTISSEUR, s. m., ايمانه كتوريجى *imānè gueturidji*, هدايت كوستريجى *hidāïet gueusterīdji*, a.-t.

CONVEXE, adj. com., محدّب *mouhaddeb*, a.; قبّه‌لو *qoubbèlu*, a.-t.

CONVEXITÉ, s. f., تحدّب *tehaddub*, a. — du globe terrestre, كره ارضك تحدّبى *kurèï arzuñ tehaddubi*.

CONVICTION, s. f., effet d'une preuve évidente, d'une vérité sur l'esprit, الزام *ilzām*, علم اليقين *'ylm ul-ïuqyn*, a.; شبهه‌سز بيلمش *chubhèsyz bilich*, t. — Preuve certaine, اثبات *isbāt*, ثبوت *subout*, a. — Avoir la conviction d'une chose, بر شيئك حقيقتنه واقف او *bir chèïuñ haqyqatinè vāqif ol*.

CONVIÉ, s. m., دعوتلو *d'avetlu*, دعوت اولنمش *d'avet olounmich*, a.-t.; مدعوّ *med'uvv*, a.

CONVIER, v. a., دعوت ا *d'avet it*, a.-t. — à un festin, ضيافته دعوت ا *ziāfetè d'avet it*.

CONVIVE, s. com., طعامده برابر اولان *th'āmda berāber olān*, t.; مسافر *muçāfir*, a. — d'une noce, دوكنجى *deugundji*.

CONVOCATION, s. f., دعوت *d'avet*, a. — d'une assemblée, دعوت جعيت *d'aveti, djèmï'et*, a.

CONVOI, s. m., enterrement, جنازه *djenāzè alāï*, a.-t. — Aller à un —, موكب جنازه‌يه وارمق *mevkebi djenāzèïè vārmaq*. — Transport de provisions pour un camp, ذخيره ومهمّات قافله‌سى *zakhyrè vè muhimmāt qāfilèci*. — — Vaisseaux servant d'escorte, يساقچيلك ايدن بكلك گيمى

ïaçāqtchilik iden beïlik guèmici. — Réunion de bâtimens marchands escortés par des bâtimens de guerre, بكلك سفينه سنك محافظه سنده يوريان بازركان كميلر *beïlik sefïnècinuñ mouhāfazacindè iuruïān bāzerguiān guemïler.*

Convoiter, v. a., حرص ايلـه استمك *hyrs ilè istèmek*, طمع ا *thama' it*, a.-t.

Convoiteux, se, adj., ارزولايجى *ārzoulāïdji*, t.; حريص *harïs*, a.

Convoitise, s. f., حرص *hyrs*, طمع *thama'*, a. — de richesses, حرص مال *hyrsi māl.*

Convoler, v. n., se marier en secondes noces, تكرار اولنمك - نكاح ا *tekrār evlenmek, nihiāh it*, a.-t.

Convoquer, v. a., بر يره چاغرمق - دعوت ا *bir ïerè tchāghyrmaq, da'vet it*, t.-a. — les députés de la nation, ملت وكلاسنى جمعيته دعوت ا *millet vukelācini djèmi'etè d'avet it.*

Convoyer, v. a., محافظه ايچون برابر كيتمك *mouhāfaza itchoun berāber guïtmek*, a.-t.

Convulsif, ive, adj., سكرچكيجى *sinyr tchekidji*, t.; مورث تشنج *mourici techennudj*, a.

Convulsion, s. f., mouvement violent et involontaire des muscles, سكر چكلمه سى *syñyr tchekilmèci*, t.; تشنج *techennudj*, اختلاج *ykhtilādj*, اختلاج اعضا *ykhtilādji ā'zā*, a. — Tomber en —, تشنجه كرفتار او *techennudjè gueriftār ol.* — Emportement, grand mouvement convulsif, لقوة *laqvet*, a.

Convulsionnaire, adj. com., اعضاسى چكلور *ā'zāci tchekilur*, a.-t.; متشنج *mutechennidj*, a.

Conyse, s. f., sorte d'herbe, برنوع پيره اوتى *bir nev'y pirè oty*, t.

Coobligé, e, s., برابر تعهد ايدن *berāber te'ahhud iden*, a.-t.; شريك العهد *cherik ul-'ahd*, a.

Coopérateur, trice, s., برابر ايشليجى *berāber ichlèïdji*, بيله چالشان *bīlè tchālichān*, t.; معين *mou'ïn*, a.; همدست *hem dest*, p.; ياردمجى *ïārdumdji.*

Coopération, s. f., برابر چالشمه *berāber tchālichma*, بيله ايشلمه *bīlè ichlemè*, ياردم *ïārdum*, t.

Coopérer, v. n., بيله چالشمق *bīlè tchālichmaq*, برابرجه ايشلمك *berāberdjè ichlèmek*, ياردم ا *ïārdum it*, بالاشتراك عمل ا *bil-ichtirāk 'amel it*, a.-t.

Cooptation, s. f., ادخال ايلمه *idkhāl eïlemè*, a.-t.; ادخال *idkhāl*, اتخاذ *ittikhāz*, a.

Coopter, v. a., مساعده طريقيله قبول ا - ادخال ا *muçā'edè thariqilè qaboul it, idkhāl it*, a.-t.

Coordonné, e, adj. de Coordonner, تنظيم اولنمش *tanzím olounmich*, a.-t.

Coordonner, v. a., تنظيم ا *tanzím it*, a.-t.

Copahu, s. m., baume, بلسم التعقيبة *belsem etta'qibet*, a.

COPAÏBA ou COPAIER, s. m., arbre du Brésil, بلسم التعقيبة اغاجى *belsem etta'qibet aghādji*, a.-t.

COPAL, s. m., سندروس بلورى *sanderous bellouri*, a.

COPALME, s. m., عنبر سايل *'anberi sāïl*, a.

COPARTAGE, s. m., حصّه دارلق *hyssèdārlyq*, a.-p.-t.

COPARTAGEANT, E, s., پاپلشان *pāïlachān*, t.; حصّه دار *hyssèdār*, a.-p.; مقاسمه ده مشتـرك اولان *mouqācèmedè muchterik olān*, a.-t.; مقاسم *mouqācim*, a.

COPARTAGER, v. a., پاپلشمق *pāïlachmaq*, t.

COPEAU, s. m., rognure de bois, يونغه *ïongha*, يونقه *ïonqa*. — Éclat de bois, اغاج قيرنتيسى *aghādj qyrintiçy*, اودون اوفانتيسى *odoun oufāntiçy*, t.

COPECK, COPEEK ou COPEICK, s. m., monnaie russe, كاپيك *kiāpik*, t.

COPENHAGUE, s. m., ville capitale du Danemarck, قوپنهاغ *qopenhāgh*.

COPHTE. Voy. COPTE.

COPERMUTANT, s. m., برى بريله دكشن *biri biri ilè dèïchen*, t.; معاوض *mou'āviz*, a.

COPERMUTATION, s. f., برى بريله دكش *biri biri ilè dèïch*, t.; معاوضة *mou'āvazat*, a.

COPIE, s. f., écrit fait sur un autre, صورت *souret*, نسخه ثانيه *nouskhaï sānïè*. — conforme à l'original, مطابق اصلنه صورت *aslina mouthābyq souret*. — Imitation en fait de peinture et d'objets d'arts, تقليد *taqlïd*, a.

COPIER, v. a., prendre, faire une copie, صورت آلمق - چيقارمق *souret âlmaq, tchiqārmaq*. — d'une lettre, بر مكتوبك صورتنى آلمق *bir mektoubuñ sourètini âlmaq*. — un livre, استنساخ ايتمك *istinsākh it*. — au fig., imiter, اوبمق *ouïmaq*, t.; تقليد ايتمك *taqlïd it*, a.-t. — Contrefaire, ياكسلمق *ïāñsylmaq*. — Se copier, v. réfl., برى برينى تقليد ايتمك *biri birini taqlïd it*.

COPIEUSEMENT, adv., بوللغله *bollyghylè*, بول بول *bol bol*, بولجه *boldjè*, پك چوق *pek tchoq*, t.; وفرتله *vefret ilè*, a.-t.

COPIEUX, SE, adj., بول *bol*, چوق *tchoq*, دليم *delïm*, t.; وافر *vāfir*, كثير *kecïr*, a.

COPISTE, s. m., qui prend copie, صورت آليجى *souret âlïdji*, a.-t.; مبيّض *moubeïiz*, ناسخ *nāsykh*, a. — Qui imite, اوبيجى *ouïidji*, t.; مقلد *mouqallid*, a.

COPRENEUR, s. m., برابر استيجار ايدبجى *berāber istïdjār idïdji*, t.

COPROPRIÉTAIRE, adj. com., ملك اورتاغى *mulk ortāghy*, a.-t.; مشارك الملك *muchārik el-mulk*, a.

COPTE ou COPHTE, s. m., قبطى *qybthi*. — ancienne langue d'Égypte, قبطى لسانى *qybthy lisāni*, a.-t.

COPULATIF, IVE, adj., وصلى *vaslii.* — Conjonction copulative, حرف صله عطف *'athf, harfi sylè,* a.

COPULATION, s. f., accouplement des sexes, جماع *djimā,* مجامعه *mudjāme'a,* a. — En parlant des animaux, چفتلشمه *tchiftlèchmè,* t.

COPULE, s. f., عطف *'athf,* صله *sylè,* كلمة الوصل *kèlimet ul-vasl,* a.

COQ, s. m., خروس *khoros.* — Crête de —, خروس ابكى *khoros ibigui.* — Le chant du —, خروس اوتمه‌سى - سسى *khoros eutmèci, sèci.*

COQ-A-L'ANE, s. m., بوش بيهوده لاقردى سوزلر *boch lāqyrdy, bihoudè seuzler,* t.

COQUE, s. f., en général, قبوق *qabouq,* هر نسنه‌نك قبوغى *her nesnènuñ qaboughy.* — d'œuf, يومورطه قبوغى *ïoumourtha qaboughy.* — de noix, جوز قبوغى *djeviz qaboughy,* t. — OEuf à la coque, يومورطه رفدان *rafadān ïoumourtha.* — Coque de ver à soie, قوزه *qoza,* ايپك قوزه‌سى - قوزاغى *ipek qozaci, qozāghy.* — du Levant, سمّ الحوت *semm ul-hout,* a.

COQUELICOT, s. m., plante, يبلان خشخاشى *ïabān khachkhāchi,* خشخاش برّى *khachkhāchi berri,* a.

COQUELOURDE, s. f., plante, nom vulgaire de l'anémone. Voy. ce mot.

COQUELINER, v. n., se dit du chant du coq, خروس كبى اوتمك *khoros guibi eutmek.* — Courir après les jeunes filles, كنج قزلرى آرامق *guendj qyzleri āramaq,* t.

COQUELUCHE, s. f., بوغماجه اوكسوروك *boghmādja euksuruk,* t.; سعال كلبى *so'āli kelbi,* a.

COQUELUCHON, s. m. Voy. CAPUCHON.

COQUEMAR, s. m., كوكم *gugum,* t.

COQUERET OU ALKEKENDJE, s. m., plante, الكاكنج *el-kiakendj,* كاكنج *kiākendj,* a.; فنرچچكى *fener tchitchegui,* قنبل اوتى *qambel oti,* t.

COQUET, TE, adj., qui fait le galant, زنپاره *zenpārè,* vulg. *zampara,* عشقباز *'ychqbāz.* — Femme coquette, عشقباز قارى *ychqbāz qāry.* — Qui est recherché dans sa parure, élégant, ظريف *zarif,* a.; ظرافتلو *zarāfetlu,* a.-t.; قوقونوز *qoqonoz,* t.

COQUETER, v. n., عشقبازلق ا *'ychqbāzlyq it,* a.-p.-t.

COQUETIER, s. m., marchand d'œufs, de volailles, يومورطه‌جى *ïoumourthadji,* طاوقجى *thāvouqdji.* — Petit vase pour manger les œufs à la coque, رفدان قوياجق قاب - ظرف *rafadān qoïādjaq qāb, zarf,* t.

COQUETTERIE, s. f., عشقبازلق *'ychqbāzlyq,* a.-p.-t.; مغازله *moughāzelè.* — Parure affectée, élégance, ظرافت *zarāfet,* a.

COQUILLAGE, s. m., petit poisson à coquille, قبوقلى بوجك *qabouqli beudjek,* t. — Coquillages de mer,

اصداف بحریه *asdāfi bahrïïe*, a.

Coquille, s. f., coque ou enveloppe des limaçons, سموکلو بوجك *sumuklu beudjek qaboughy*. — Coquille d'œuf, يومورطه قبوغی *ïoumourtha qaboughy*. — Enveloppe en général des testacés, surtout lorsqu'elle est cassée, et particulièrement celles qui renferment les perles, صدف *sadef*, pl. a. اصداف *asdāf*.

Coquin, e, s., نابكار *nābekiār*, نكبتی *nekbeti*, يرامز *ïarāmaz*, كلخنی *kulkhani*. — Coquine, femme de mauvaise conduite, روسپو *rouspou*, t.; قحبه *qahbè*, a.

Coquinerie, s. f., يرامزلق *ïarāmazlyq*, كوتيلك *keutuluk*, كلخنيلك *kulkhanīlik*, t.

Cor, s. m., durillon aux pieds, طاوق كوتی - كوزی *thavouq gueutu, gueuzu*, t. — Instrument à vent, بورو - بوری *borou*. — de chasse, آوجی بوروسی *ávdji boroucou*, t. — Sonner ou donner du —, بورو چالمق *borou tchālmaq*. — Chasser à cor et à cri, سوركون آوی ا *surgun ávi it*. — avec grand bruit, كورلتی ايله *gurultu ilè*.

Corail, pl. Coraux, s. m., مرجان *merdjān*, a. — rouge, مرجان احمر *merdjāni ahmer*. — blanc, مرجان ابيض *merdjāni abiaz*.

Corailler, v. n. On dit mieux Croasser. Voy. ce mot.

Coraline, s. f., plante, دره يوصونی *dere ïouçouni*, t.

Corailleur, s. m., مرجان دالغجی *merdjān dālghadji*, t.

Corallin, e, adj., qui a la couleur du corail, مرجان رنكلو *merdjān renklu*, a.-t.

Corallithe ou Corallite, s. f., طاشه دونمش مرجان *thācha deunmuch merdjān*, t.

*Coran ou Alcoran, s. m., livre de la loi de Mahomet, قرآن *qour'ān* ou قرآن كتابی *qour'án kitābi*, a.-t. Voy. le *Dictionnaire Turc-Français*, au mot قرآن.

Corassin, s. m., برنوع سازان بالغی *bir nev'y sazān bālyghy*, t.

Corbeau, s. m., gros oiseau à plumage noir, قوزغون *qouzghoun*, t.; غراب *ghourāb*, pl. a. غربان *ghourbān*, اغربة *aghrabat*. — Pièce de fer scellée dans la muraille, قارغه بورنی جاوته *qārgha bournou djāvta*. — Sorte de harpon, قانجه *qāndja*, t.

Corbeille, s. f., سپد *seped*, زنبيل *zenbīl*, t.

Corbeillée, s. f., بر سپد طولوسی *bir seped dholouci*, t.

Corbillard, s. m., voiture pour le transport des morts, ميت عربه‌سی *meït'arabaci*, a.-t..

Corbillat, s. m., petit du corbeau, قارغه پلازی *qārgha palāzi*, t.

Corbillon, s. m., زنبيلجك *zembīldjik*, سپدجك *sepedjik*, t.

Cordage, s. m., toutes les cordes d'un bâtiment, حلاتلر *halātlar*,

بر كمينك حلات طاقمى *bir guémínuñ halāt thāqymy.* — Grosse corde, اورغان *orghān*, t.

Cordager, v. n., اورغانى بوكمك *orghāni beukmek*, t.

Cordat, s. m., قالك ايپ *qālyñ ip*, t.

Corde, s. f., tortis fait de chanvre ou d'autres matières, ايپ *ip*, t.; حبل *habl.* — Corde à puits, قويو ايپى *qouïou ipi.* — d'instrument à boyau, كرش *kirich.* — de métal, تل *tel.* — Au fig., la potence, gibet, دار *dār*, دار اغاجى *dār aghādji.* — Gens de sac et de corde, اصله جق *acyladjaq.* — Gros câble sur lequel dansent les bateleurs, جانباز ايپى *djānbāz ipi.* — Échelle de corde, ايپدن نردبان *ipden nerdubān.* — Corde d'arc, ياى كريشى *ïāï kirichi.* — Bander la corde, كريشى كرمك *kirichi guermek.* — Corde d'acier, چلك تلى *tchelik teli.* — Détendre les cordes d'un instrument, تللرى كوشتمك *tellèri guevchetmek.* — les hausser, تللرى يوكسلتمك *telleri ïukseltmek.* — Corde, tension d'un muscle, توتر عضله *tevatturi azalè.* — Corde de drap, les fils dont il est tissu, چوقه نك ايپلكى *tchoqanuñ ipligui.*

Cordeau, s. m., چرپى *tchirpi*, چرپى ايپى *tchirpi ipi*, t. — Des rues tirées au cordeau, چرپى ايپيله چكلمش سوقاقلر *tchirpi ipi ilè tchekilmich soqaqlar.*

Cordeler, v. a., اورمك *eurmek.* — Des cheveux cordelés, اورلمش صاچ *eurulmuch sātch.*

Cordelette, s. f., ايپجغز *ipdjighiz*, سجمجك *sidjimdjik*, t.

Corder, v. a., faire de la corde, ايپ ايشلمك - بوكمك *ip ichlèmek, beukmek*, اورغان اورمك *orghān eurmek.* — Lier avec des cordes, ايپ ايله بغلمق *ip ilè baghlamaq.* — Vendre le bois à la corde, اودون اولچى ايله صاتمق *odoun eultchu ilè sātmaq.* — Tabac cordé, بورمه توتونى *bourma tutunu.*

Corderie, s. f., lieu où l'on fait la corde, ايپ كارخانه سى *ip kiār khānèci.* — L'art de faire des cordes, ايپجيلك صنعتى *ipdjilik sana'ati.* — L'endroit où l'on garde les cordes, ايپ انبارى *ip ambāri*, t.

Cordial, e, adj., qui conforte le cœur, قلبه قوّت ويرن علاج *qalbè qouvvet víren 'ylādj.* — Au fig., qui procède du cœur, قلبى *qalbi*, a.; درونى *derouni*, p.; صميمى *samīmi*, a.

Cordialement, adv., جان و كوكلدن *djān u gueuñulden*, t. — Aimer —, جان و كوكلدن سومك *djān u gueuñulden seomek.*

Cordialité, s. f., خلوص *khoulous*, خلوص قلب *khoulouci qalb*, خالصة *khāliçat*, a.; جاندن دوستلق *djānden dostlyq*, t.

Cordier, s. m., ايپجى *ipdji*, اورغانجى *orghāndji*, t.

Cordon, s. m., une des petites

cordes dont une plus grosse est composée, سجم *sidjim*. — Lien ordinaire, باغ *bāgh*. — Tresse plate, شريت *chirīt*. — Large ruban auquel est attaché une décoration, نشان شريتي *nichān chirītī*. — Petite tresse de coton, de fil ou de soie, غيتان *ghaïtān*. — Suite de postes militaires, صره واردی عسکر *syravārdi'asker mahallèri*. — Bord façonné d'une pièce de monnaie, زنجير *zindjir*, سکه زنجيری *sikkè zindjiri*. — ombilical, کوبک *gueubek ipi*, سرّة *surret*.

Cordonner, v. a., بوکمک *beukmek*, ايپ بوکمک *ip beukmek*, t.

Cordonnerie, s. f., métier de cordonnier, پاپوچجيلک *pāpoutchdjīlik*, t.; خفافلق *khaffāflyq*. — Lieu où l'on vend des souliers, des bottes, پاپوچجی - جزمه جی دکانی *papoutchdji, tchizmedji dukkiāni*.

Cordonnet, s. m., غيتانجق *ghaïtāndjyq*, شريت *chirīt*, t.

Cordonnier, ère, s., پاپوچجی *pāpoutchdji*, قوندره جی *qoundouradji*, t.

Cordouan, s. m., کون *gueun*, سختيان *sakhtiān*, t.

Cordoue, nom de ville, قرطبه *qarthabè*.

Corfou, île de la Méditerranée, قورفز کورفز *qorfa, keurfez*, قورفه اطه سی *qorfa adhaci*. — La ville de —, قورفه شهری *qorfa chehiri*.

Coriace, adj. com., dur, — قاتی *qāti*, چينمه سی قاتی *tchèïnèmèci qāti*. — Au fig., difficile, dur, avare, خسيس *khacīs*, t.

Coriacée, adj., سختيان کبی قاتی *sakhtiān guibi qāti*, قاتی *qāty*.

Coriandre, s. f., کشنش *kèchnich*. — Semence de coriandre, کشنش تخمی *kechnich tokhoumu*, t.

Corinthe, ville de Morée, قورطو *qortho*. — Raisin de —, کشمش *kichmich*, کشمشک *kichmichik*, قوش اوزمی *qouch uzumu*, t.

Corise, s. f., زکام *zukiām*, a.

Corme ou Sorbe, s. m., اوس *uwes*, اوز *uwez*, اوس يمشی *uwes ïemichi*, t.

Cormier ou Sorbier, s. m., arbre, اوس اغاجی *uwes aghādji*, t.

Cormoran, s. m., قره بتاق *qara batāq*, t.

Cornac, s. m., فيلجی *fildji*, t.

Cornaline, s. f., pierre précieuse, عقيق *'aqyq*, pl. عقايق *'aqāïq*, a.

Cornard, s. m. fam., cocu, کرانه *kerāta*, ديوس *dcïous*, قلتبان *qaltabān*, t.

Corne, s. f., partie dure qui sort de la tête, بوينوز *boïnouz*, t.; قرن *qarn*, pl. a. قرون *qouroun*. — Donner un coup de corne, بوينوز ايله اورمق *boïnouz ilè ourmaq*. — Partie dure du pied d'un animal, طرناق *thyrnāq*, بر حيوانک طرناغی *bir haïvānuñ thyrnāghy*. — Bête à cornes, بوينوزلو حيوان *boïnouzlu haïvān*. — Tabatière en corne, حيوان

بوینوزندن آنفیه قوطوسی *haïvān boïnouzinden enfiè qouthouçou.*

Corne-de-Cerf, s. f., کیـــک بوینوزی *gueïk boïnouzi*, t.

Corne-d'Ammon, s. f., pierre, قرن هامان *qarni hamāmān*, a.

Cornée, s. f., کوز طرناجکـــی قرنیة العین *gueuz thyrnādjigui*, t.; *qarnïet ul-a'ïn*, a.

Corneille, s. f., oiseau, قرغـــه *qargha*, t.

Cornement, s. m. Voyez Tintement.

Cornemuse, s. f., تلوم *tuloum*, غیده *ghaïdè*, t. — Jouer de la —, تلوم ـــ غیده چالمق *tuloum, ghaïdè tchālmaq.*

Corner, v. n., sonner du cornet, بورو چالمـــق *bourou tchālmaq*, قولاق کورلدمک ـ اوتمک *qoulaq gueuruldèmek, eutmek.* — Les oreilles me cornent, قولاقلرم اوتر *qoulāqlarum euter*, اهتفاق اذنم *ihtifāfi uznum vārdur.* — Corner aux oreilles, تعجیز سامعه *ta'djīzi sām'ya it*, a.

Cornet, s. m., petit cor, کوچك بورو *kutchuk bourou.* — Vase pour l'encre, بوینوزدن دوبد ـ حقه *boïnouzden divïd, hoqqa.* — à jeter les dés, حقه *hoqqa.* — Sorte d'entonnoir à l'usage des sourds, قـــولاق بوزیسی *qoulāq bouroucou.* — de papier, کاغد بوکلمی *kiāghyd beukulumu*, t.

Cornette, s. f., sorte de coiffe à l'usage des femmes, عورتلره مخصوص برنوع تاقیه *'avretlerè makhsous bir nev'y tāqiè.* — Cornette, s. m., porte-étendard dans la cavalerie, اتلو عسکر بایراقداری *atlu 'asker bāïraqtāri.*

Corneur, s. m., بورو چالان *bourou tchālān*, t.

Cornichе, s. f., پروار *pervāz*, p.; چیچمه آوادانلق *tchyqma ävadanlyq.* — Sorte de tablette en bois, راف *rāf*, t.

Cornichon, s. m., petite corne, بوینوزجق *bouïnouzdjyq.* — Petit concombre, کوچك خیار *kutchuk khiār.* — Pop. et bassement, un homme imbécille, بر بوداله *bir boudala.*

Cornière, s. f., sorte de gouttière, اولوق *olouq*, t.

Cornillas, s. m., قرغه پلازی *qargha palāzi*, t.

Cornouille, s. f., قزلجق *qyzildjiq*, t.

Cornouiller, subst. m., arbre, قزلجق اغاجی *qyzildjiq aghādji*, t.

Cornu, e, adj., qui a des cornes, بوینوزلو *boïnouzlu.* — Au fig., mauvais, faux en parlant d'une raison, d'un raisonnement, قیـــاس باطل *qyāsi bāthil*, a.

Corne, s. f., اکری شیشـــه کیمیاجیلر قولانرلر *egri chïchè ki kimiādjiler qoulānurlar*, t.

Corollaire, s. m., ce qu'on ajoute de surabondant pour prouver, دلیل زائد *delïli zāïd.* — Consé-

quence tirée d'une proposition, نتيجه *netïdjè*, pl. a. نتايج *netäïdj*.

Coronal ou Frontal, s. m., os, آلن كميكى *älin guèmigui*, t.; عظم اكليل *'azmi eklïl*, عظم جبهه *'azmi djèbhè*, a.

Corona-Solis, s. f., plante, اى كون چچكى *äï gun tchilchègui*, t.

Coronope, s. f., plante, قوزغون اياغى *qouzghoun äïäghy*, هلال اوتى *hilāl oty*, t.

Corporal, s. m., لفافة *lifāfet*, pl. لفايف *lefäïf*, a.

Corporation, s. f., اصناف *esnāf*, pl. de صنف *synf*; ce pluriel est, d'après l'usage, employé pour le singulier.

Corporel, le, adj. qui a un corps, كوده‌لو *gueuvdèlu*, t.; جسامتلو *djeçāmetlu*, a.-t. — Qui concerne le corps, جسمانى *djesmāni*, جسدى *djècèdi*, a. — Opposé à spirituel, بشرى *becheri*, جسمانى *djesmāni*. — Peine corporelle, عقوبت جسمانيه *'ouqoubeti djesmānïè*.

Corporellement, adv., جسمانيًا *djesmānïien*. — Punir —, جسمانيًا تاديب ا *djesmānïien teèdïb it*.

Corporification, s. f., وجود باغلمه *vudjoud bāghlama*, تجسّم *tedjessum*, تجسيم *tedjsïm*, a.

Corporifier, v. a., supposer un corps à ce qui n'en a point, فرضا جسد ويرمك *farazān djèced vïrmek*. — Faire reprendre aux esprits le corps qu'ils avaient perdu, ارواحلرى يكيدن جسده دوندرمك *ervāhlari ïèñiden djècèdè deundurmek*, a.-t.

Corps, s. m., substance impénétrable, جسد *djeçed*, pl. اجساد *edjsād*; جسم *djism*, pl. اجسام *edjsām*. — Corps animé, بدن *beden*, pl. ابدان *ebdān*, وجود *vudjoud*, a.; كوده *guevdè*, تن *ten*. — Le corps humain, بدن انسان *bedeni insān*. — inanimé, masse, قالب *qālyb*, قالب بى جان *qālybi bi djān*, جرم *djirm*, pl. اجرام *edjrām*. — Cadavre, اولو *eulu*, t.; ميت *meït*, a. — Au fig., portion d'armée, بولك *beuluk*, قول *qol*. — Société, جمعيّة *djemïïet*, جماعت *djemā'at*. — Corporation. Voy. ce mot. — Le corps des négocians, تجّار طائفه‌سى *tuddjār thāïfèci*. — Globe, disque des planètes, جرم *djirm*, p. اجرام *edjrām*. — Les corps naturels, اجسام طبيعيّه *edjsāmi thabi'ïïè*. — Épaisseur, solidité d'une étoffe, قالكلق *qālyñlyq*, تن *ten*. — Force intérieure du vin, شرابك قوّتى كسكينلكى *charābuñ qouvvèti, keskiñligui*. — Être uni de corps et d'âme avec quelqu'un, بر كمسنه ايله جسم و جان او *bir kimesnè ilè djism u djān ol*. — Le corps diplomatique, دول اجنبيّه ايلچيلرى *duveli edjnebïïè iltchileri*.

Corps-de-Garde, s. m., soldats

posés en un lieu pour faire la garde, قوللق *qoullouq*. — Lieu où se tiennent les soldats de garde, قوللق يرى *qoullouq ïèri*, t.

Corps-de-Logis, s. m., دائره *dāïrè*, a.

Corpulence, s. f., تنلولك *tentulik*, p.-t.; جسيملك *djecïmlik*, a.-t.; جسامت *djeçāmet*, a.

Corpulent, e, adj., gros, كوده‌لو *güevdèlu*, ايرى كوده‌لو *iri guevdèlu*, تنلو *tenlu*, اتلو تنلو *etlu tenlu*, ششمان *chichmān*, t.; جسيم *djecïm*, a.

Corpuscule, s. m., اوفه‌جق *oufadjyq nesnè*, كوده‌جق *guevdèdjiq*, t.; ذرّة *zerret*, ذره *zerrè*, a.

Correct, e, adj., طوغرى *dhoghrou*, t.; صحيح *sahyh*, a.; اصلاح اولنمش *ïslāh olounmich*, a.-t.

Correctement, adv., sans faute, ياكلشسز *ïānlichsyz*, t.; بلاغلط *bilāghalath*, a.; املا ايله *imlā ilè*, a.-t.

Correcteur, trice, s., qui corrige les fautes, دوزلديجى *duzeldïdji*, t.; تصحيح ايديجى *tashïh idïdji*. — d'imprimerie, بصمه خانه مصححى *basma khānè mouçahhihi*, t. — Qui réprimande, مؤدب *mueddib*, a.

Correctif, s. m., qui a la vertu de corriger, اصلاح ايديجى *islāh idïdji*, a.-t.; مصلح *mouslih*. — Adoucissement au discours, تعديل *ta'dïl*, تعديل كلام *ta'dïl kelām*, a.; يومشتمه *ïoumouchatma*, t.

Correction, s. f., d'un ouvrage, دوزلتمه *duzeltmè*, طوغرلتمه *doghroultma*, t.; تصحيح *tashïh*, اصلاح *islāh*, a. — Réprimande, تعزير *ta'zïr*. — Châtiment, تاديب *te'dïb*, a. — Pureté du langage, دل ـ سوز تميزلكى *dïl-seuz temizligui*, صفوت الكلام *safvet ul-kelām*, a.

Correctionnel, e, adj., تاديبى *tèdibii*, a.

Corrélatif, ive, adj., برى برينه متعلق *birï birïnè mute'allyq*, a.-t.; متناسب *mutenācib*, a.

Corrélation, s. f., برى برىله نسبت *birï birilè nisbet*, a.-t.; تعلق *te'allouq*, a.

Correspondance, s. f., rapport entre les choses, les personnes, مناسبت *munācebet*, a. — Relation entre les marchands pour le commerce, امر تجارته دائر تعلق و مناسبت *emri tidjāretè dāïr te'allouqu munācebet*, معامله *mou'āmelè*, علاقه *'alāqa*, a. — Commerce de lettres, مكتوبلشمه *mektoublechmè*, a.-t.; مكاتبة *mukiātebet*, مراسلة *murācelet*, a.

Correspondant, s. m., négociant en correspondance avec un autre, تاجر ديكر ايله معاملەسى اولان بازركان *tādjiri diguer ilè mou'āmeleci olān bāzirguiān*. — Celui avec qui on est en correspondance de lettres, مكتوبلشن كمسنه *mektoublechen kimesnè*, مكاتبه ايدن *mukiātebè iden*, a.-t.

Correspondant, e, adj., qui se

correspond, برى برىلە قارشولقلى *biri birilè qārchoulyqly*, t.; مطابق *muthābyq*, متقابل *mutеqābil*. — Angles correspondans, زوايا متناظره *zevāïāï mutenāzirè*, a.

Correspondre, v. n., répondre de sa part par sentimens, par actions, مقابله ا *mouqābelè it*, قارشولغنى *qārchoulyghyni ïāpmaq*, ياپمق مقابله بالمثل ا *mouqābelè bilmisl it*, a.-t. — avec quelqu'un par lettres, مكتوبلشمك *mektoublechmek*. — Se donner avis mutuellement, خبرلشمك *khaberlechmek*. — Se rapporter à, مطابق او *muthābyq ol*. — Se Correspondre, v. récipr., symétriser ensemble, يقشمق *ïaqychmaq*, t.; متناسب او *mutenācyb ol*, a.-t.

Corridor, s. m., galerie étroite, كچد *guetchid*, روانكاه *revānguiāh*. — avec des chambres à droite et à gauche, حيات *haïāt*, t.

Corriger, v. a., ôter les défauts, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, دوزلتمك *duzeltmek*, يكلشنى *ïañlichini duzeltmek*, دوزلتمك *tashīh it*, تصحيح ا *islāh it*, اصلاح ا *izārlamaq*, ازارلمق a.-t. — Reprendre, تعزير ـ مواخذه ا *ta'zīr*, *mouākhazè it*. — Punir, تاديب ا *tèdīb it*. — Tempérer les effets, تعديل ا *ta'dīl it*. — Se Corriger, v. réfl., s'amender, اصلاح نفس ا *islāhi nefs it*, a.-t. — Se corriger de ses défauts, اوصلنمق *ouslanmaq*, t.

Corrigible, adjectif commun, دوزلتمه سى ممكن *duzeltmèci mumkin*, t.-a.; قابل الاصلاح *qabil ul-islāh*, a.

Corroboratif, ive, adj., قوّت ويريجى *qouvvet vīridji*, t.; مقوّى *mouqavvi*, a. — Remède —, دواى مقوّى *devāï mouqavvi*.

Corroboration, s. f., قوّتلندرمه *qouvvetlendurmè*, t.; تقوية *taqvïiet*, *taqvïiè*, a.

Corroboré, e, adj., قويلنمش *qavilenmich*, تقويه بولمش *taqvïiè boulmich*, a.-t.; مقوّى *mouqavvi*, a.

Corroborer, v. a., قوّت ويرمك *qouvvet vīrmek*, تقويه ويرمك ـ ا *taqvïiè vīrmek*, *it*, استحكام ويرمك *istihkiām vīrmek*, a.-t.

Corrodant, e, adj. Voy. Corrosif.

Corroder, v. a., آشندرمق *āchendurmaq*, t.; اكل ا *ekl it*, a.-t.

Corroi, s. m., درى سپلمه سى *deri seplemèci*, t.; دباغة *dibāghat*, a.

Corrompre, v. a., gâter, بوزمق *bozmaq*, t.; افساد ا *ifsād it*. — Corrompre la viande, چورتمك *tchurutmek*. — Débaucher, pervertir, آزدرمق *āzdurmaq*, ايارتمق *āïārtmaq*, اضلال ا *izlāl it*, a.-t. — Gâgner un juge, un officier, رشوت ويرمك ـ آلدرمق *richvet vīrmek*, *āldurmaq*. — Se laisser corrompre, رشوت آلمق *richvet ālmaq*. — Altérer un passage, un texte, متن صحيفه يى بوزمق ـ تغيير ا *metni*

sahīfeï bozmaq, taghïïr it. — Se Corrompre, v. réfl., se gâter, بوزلمق *bozoulmaq.* — Se pervertir, ازمق *azmaq*, t. — Se vicier, فساد بولمق *feçad boulmaq*, خلل پذير اول *khalel pezir ol*, a.-t. — Se pourrir, چوريمك *tchurumek*, t. — En parlant de l'air, كسب تعفن ا *kesbi te'affun it.*

Corrompu, e, adj., gâté, بوزلمش *bozoulmich*, بوزق *bozouq*, فنالنمش *fenālanmich.* — Eau, viande corrompue, چوريمش *tchurumich*, چورك *tchuruk.* — En parlant d'une personne, des mœurs, ازمش *azmich*, ازدرلمش *azdurïlmich*, فساد بولمش *feçād boulmich*, فاسد *fācid*, a.

Corrosif, ive, adj., اكال *ekkiāl*, a.; اشندريجى *achenduridji*, t.

Corrosion, s. f., اشندرمه *achindurma*, اشنمه *achinma*, t.; اكل *ekl*, a.

Corroyé, e, adj., سپلمش *sepilmich*, t.; دباغلنمش *debbāghlenmich*, a.-t.

Corroyer, v. a., apprêter le cuir, سپلمك *seplemek*, t.; دباغت ا *dybāghat it*, دبغ *dibgh it*, a.-t.

Corroyeur, s. m., دبّاغ *debbāgh*, a., vulg. طباق *thabāq.*

Corrude, s. f., asperge sauvage, ييانى قوش قونمز *ïabāni qouch qonmaz*, t.

Corrupteur, trice, s., au fig., qui corrompt les mœurs, l'esprit, etc., ازدريجى *azdurïdji*, t.; افساد ايديجى *ifsād idïdji*, a.-t.; مفسد *mufsid*, a. — d'un juge, رشوت ويريجى *richvet virïdji*, a.-t.

Corruptibilité, s. f., بوزلمغه قابلك *bozoulmagha qābillik*, فساد قابليتى *feçād qabilïïeti*, a.-t.

Corruptible, adj., sujet à la corruption, بوزلور *bozoulur*, بوزله بيلور *bozoula bïlur*, تابع فساد *ta'bï feçād*, a.-t. — Qui peut se laisser corrompre, افساد اولنه بيلور *ifsād olouna bïlur*, قابل افساد *qābili ifsād.* — Juge corruptible, رشوت آلبجى - قبول ايديجى *richvet ālidji, qaboul idïdji.*

Corruption, s. f. altération dans les qualités soit physiques, soit morales, بوزلمه *bozoulma*, بوزلمقلق *bozoulmaqlyq*, بوزقلق *bozouqlyq*, t.; فساد *feçād*, a. — En parlant des viandes, چوركلك *tchuruklik*, چوريمه *tchurumè*, بوزلمه *bozoulma.* — Action de corrompre, افساد *ifsād*, a. — Au figuré, dépravation, ازغونلق *azghounlyq*, t.; فساد *feçād*, a.; فساد اخلاق *feçādi akhlāq.* — Changement vicieux dans le texte d'un livre, تحريف *tahrïf*, pl. a. تحريفات *tahrïfāt.* — Mot corrompu, barbarisme, غلط *ghalath*, كلام محرّف *kèlāmi mouharref.* — Moyen de corrompre un juge, رشوت *richvet*, a.

Cors, s. m. pl., كيك بوينوزجغى *gueïk boïnouzdjighy*, t.

Corsac, s. m., renard de Tartarie, قورصق *qoursaq*, t.

Corsage, s. m., بوى *boï*, t.;

انـــدام *endām*, p.; قامت *qāmet*, قد *qadd*, a. Voy. Taille.

Corsaire, s. m., pirate qui commande un navire, قورصان *qoursān*, t. — Vaisseau armé en course, قورصان كميسى *qoursān guèmïci*. — Au fig., homme méchant, dur, سرت ويرامازآدم *sert vè ïarāmāz âdem*, t.

Corse, île de la Méditerranée, قورسقه اطهسى *qorsiqa adhacy*, t. — Qui est de la Corse, قورسقه‌لـــو *qorsyqalu*, t.

Corselet, s. m., corps de cuirasse, جبه كوكسى *djebè gueukuçu*. — Tronc d'insecte, بوجك كوكسى *beudjek gueukuçu*, t.

Corset, s. m., كوكسلك *gueukuslik*, زنه‌لره مخصوص گوكس كيسى *zennèlèrè makhsous gueuks güeïci*, زبون *zuboun*, t.

Cortége, s. m., آلاى *âlāï*, t.; موكب *mevkeb*, pl. a. مواكب *mèvākib*. — En grand cortége, بيوك آلاى ايله *buïuk âlāï ilè*.

Cortès, s. m., assemblée des états en Espagne, اسپانيا مملكتنـــك وكلاى ملت مجلسى *ispāniā memlèkètinuñ vukèlāï millet medjlici*. — Membre de l'assemblée des cortès, مجلس مزبورك عضاسى *medjlici mezbouruñ 'azāci*.

Cortical, e, adj., qui appartient à l'écorce, قبوغه متعلق *qabougha mutaallyq*, a.-t. — Substance corticale, la partie extérieure du cerveau, قميص الدماغ *qamys ud-dèmāghi*, a.

Coruscation, s. f., t. de phys., éclat de lumière, يلدرامقلق *ïeldyrāmaqlyq*, پارلمه *pārlama*, t.; شعله *cheu'lè*, a.

Cortuse ou Oreille-d'Ours, s. f., plante odorante, آيو قولاغى *āïou qoulāghy*, صغر قويروغى *syghyr qouïroughou*, t.; اذان الـــدب *ezān ed-dubb*, a.

Corvéable, adj. com., انغاريه چكن *anghāria tchèken*, t.

Corvée, s. f., انغاريه *anghārïè*, انقاريه *anqāria*, t.; سخرة *soukhret*, a. — Au fig., embarras, غايله *ghāïlè*, a.

Corvette, s. f., قورونه *qorvèta*, قورونه كميسى *qorvèta guèmïci*, t.

Coryphée, s. m., باش *bāch*, t.; رأس *rees*, a.; پيشوا *pichvā*, پيشرو *pïchrev*, p.; مقتدا *mouqtèdā*, a.

Coryse ou Coryza, s. m., t. de méd., rhume de cerveau, زكام *zukiām*, a.

Cos, aujourd'hui Stancho, île de l'Archipel, استانكوى اطهسى *istānkeuï adhaci*, t.

Cosaques, s. m. pl., la nation des —, قزاق طائفه‌سى *qozāq thāïfèci*. — Cosaque de nation, قزاق *qazāq*, t.

Cosmétique, adj. com., دريـــى كوزللديجى اجزا *dèrïi guzellèdidji edjzā*, t.-a.

Cosmogonie, s. f., اصول تكوين عالم *ouçouli tekvïni 'ālem*, a,

Cosmographe, s. m., علم هيئت

عالمه عـارف *'ylmi hïèti 'ālemè 'ārif*, a.-t.

Cosmographie, s. f., علم هیئت *'ylmi hïèti 'ālem*, a.

Cosmographique, adj., عـلـم هیئت عالمه دائر *'ylmi hïèti 'ālemè dāïr*, a.

Cosmologie, s. f., علم قواعد الدنیا *'ylmi qavā'yd ed-duniā*, a.

Cosmologique, adj. com., علم قواعد عالمه دائـر *'ylmi qavā'ydi 'ālemè dāïr*, a.-t.

Cosmopolite, s. m., اول کمسنه که ربع مسکون کندو وطنی کبی در *ol kimesnè ki roub'y meskioun guendu vathani guibi dur*, t.; ابن الارض *ibn ul-arz*, a.

Cosse, s. f., قـبـوق *qabouq*, قبوجق *qaboudjouq*, t.; قشر *qychr*, a.

Cosser (Se), v. récipr., قـوچ قوچلر طوقشمق *qotch dhoqouchmaq*, *qotchlar* دوکشمک - اورشـمـق *deuüuchmek - ourouchmaq*, t.

Cosson, s. m., petite vermine qui gâte le blé, غله بتی - قوردی *ghallè biti, qourdy*. — Nouveau sarment qui pousse sur le cep de la vigne, تازه بیتمش باغ بوداغی *tāzè bitmich bāgh boudāghy*, t.

Cossu, e, adj., qui a de grosses cosses, اری قبوقلو *iri qabouqlu*. — Au fig., riche, زنکین *zenguïn*, t.

Costal, e, adj., قبورغه یه متعلق *qabourghaïè mutè'allyq*, t.-a.; ضلعی *zyl'ii*, a.

Costumé, s. m., قیافت *qyāfet*, a.; قللق *qyllyq*, t.; کسوهٔ *kisvet*, کسوه *kisvè*, a. — Prendre le costume hongrois, مجار قیافتنه کیرمـک *madjār qyāfetinè guïrmek*.

Costumé, e, adj., قیافتلنمش *qyāfetlenmich*, a.-t.

Costumer, v. a., کسوه کیدرمک *kisvè guëïdurmek*, قیافتلندرمک *qyāfetlendurmek*. — Se costumer, کسوه کیمـک *kisvè guëïmek*. — Prendre tel costume, قیافته کیرمک *qyāfetè guïrmek*, a.-t.

Costus, s. m., arbrisseau des Indes, قسط *qosth*, قسط هندی *qosthy hindii*. — arabique, قسط عربی *qosthy 'arabii*, a.

Cote, s. f., marque numérale pour l'ordre des pièces, نشان *nichān*, رقم *raqam*, pl. ارقام *arqām*. — La cote deux, la cote trois, - ایکی رقمی اوچ رقمی *iki raqami, utch raqami*. — Cote mal taillée, arrangement en gros, بر طوب *bïr thop*. — Cote, quote-part, پای *pāï*, حصه *hyssè*.

Côte, s. f., os recourbé et plat, placé obliquement sur les côtés du thorax, ایکو *eïgu*, ایکو کمیکی *eïgu guëmiguy*, قبورغه *qabourgha*, قبورغه کمیکی *qabourgha guëmiguy*, t.; ضلع *zyl'*, pl. a. اضلاع *azlā'*. — Côte sternale ou vraie, ضلع صحیح *zyl'y sahïh*. — asternale, fausse, ضلـع کاذب *zyl'y kiāzib*. — Côte à côte, یان یانه *iān iāna*. — Serrer les côtes, صقشدرمـق *syqychdurmaq*, t.; تضییق *tazïïq it*, a.-t. — Côte

ou coteau, penchant d'une montagne, طاغ اتكی *dhāgh ètègui*, يوقش *iouqouch*. — Rivage de la mer, يالی *ïāly*, قی *qyi*, دكز ياليسی *dèñyz ïālyçy*, t.; ساحل *sāhyl*, pl. a. سواحل *sevāhyl*; كنار *kènār*, p. — Les côtes de France, فرانسه سواحلی *frānça sevāhili*. — Faire côte, échouer, قره يه دوشمك - اوتورمق *qaraïè duchmek, otourmaq*. — Garde-côtes, navire armé pour la garde et la défense des côtes, واردہ قوسطه سفينه‌سی *vārda qostha sèfînèci*.

Côté, s. m., partie d'une chose, يان *ïān*, t.; طرف *tharaf*, pl. a. اطراف *ethrāf*, جانب *djānib*. — Le côté droit, le côté gauche, - صاغ صول يانی - طرفی *sāgh, sol ïāni, tharafi*. — De tous côtés, هر طرفدن *her tharaftan*. — Asseyez-vous à côté de moi, يانمده اوتور *ïānumda otour*. — Côté, flanc, يان *ïān*. — Le côté me fait mal, يانم اغرر *ïanum aghrur*. — L'autre côté du fleuve, چايك اوته *tchāïuñ eutè ïaqaci*. — Se mettre l'épée au côté, مچ يانسی طرفنه آصمق *metch ïāni tharafina āsmaq*. — Je ne sais de quel côté aller, نه سمته گيده‌جگم بيلمم *nè semtè guidèdjèguim bïlmem*. — De différens côtés, طرف طرف *tharaf tharaf*. — Côté, face, aspect, يوز *ïuz*. — Le bon côté du drap, l'endroit, چوقه‌نك يوزی *tchoqanuñ ïuzu*. — D'un autre côté, جهت اخردن *djèhèti akharden*. — Côté, parti, طرف *tharaf*. — Être du côté de quelqu'un, de son parti, يسر كمسنه‌نك طرفنی طوتمق *bir kimesnènuñ tharafini thoutmaq*. — A côté, prép., يانندہ *ïāninda*. — De côté, par le côté, adv., يانبكندن *ïānbèguinden*. — Regarder de côté, avec dédain, اكری باقمق *cgry baqmaq*. — Mettre de côté, en réserve, بشقه وقت ايچون صاقلمق *bachqa vaqyt itchoun sāqlamaq*. — Laisser de côté, برطرف ايتمك - قومق *ber taraf itmek, qomaq*.

Coteau, s. m., دپه *tepè*, باير *bāïr*, دپه‌جك *tepèdjik*, t.

Côtelette, s. f.; ايكوجك *iguioudjik*: — cuite, قبورغه قزارتمه‌سی *qabourgha qyzārtmaci*, كلبصدی *kulbasty*, t.

Coté, e, adj., رقملو *raqamlu*, نشانلو *nichānlu*, a.-t.

Coter, v. a., نشان قومق *nichān qomaq*, رقمله نشانلمق *raqamlè nichānlamaq*, ا ترقيم *terqym it*, a.-t.

Coterié, s. f., - قوكشو جمعيتی صحبتی *qoñchou djèmïi'èti, sohbèti*, t.-a.

Côtier, adj. et s., دكز كنارلرينه آشنا *deñyz kènārlèrinè âchinā*. — Pilote —, دكز ياليسی قولاغوزی *dèñyz ïālyci qoulāghouzy*, t.

Côtière, s. f., suite des côtes de mer, دكز ياليسی صره‌سی *deñyz ïālyci syracy*, t.

Cotignac, s. m., ايوا رچلی *aïvā retchèli*, t.

Cotillon, s. m., فستان *fustān*, ايچ انتری *itch antèri*, t. — Aimer les cotillons, au fig., aimer les fem-

mes, زنپاره‌لکه مائل او *zenpārèligué māïl ol.*

Cotisation, s. f., هرکس وبره جك حصّه‌سنك تخصیصی *her kes vïrèdjek hissècinuñ takhcïci*, t.; توزیع *tevz'y*, a.

Cotiser, v. a., هرکسدن حصّه‌سنی تخصیص ایله *her kèçuñ hyssècini takhsis it.* — Se Cotiser, v. réfl., ویرله‌جك آقچه‌سنك تعیین حصّه‌سنی *vïrilèdjek āqtchècinuñ ta'ïini hissè it*, t.

Cotissure, s. f., ازك *ezik*, t.

Coton, s. m., پنبوق *pambouq*, پنبه *pembè*, t.; قطن *quthn*, a. — Coton battu, cardé, آتلمش پنبوق *ātïlmich pambouq.* — filé, رشتهٔ پنبه *richtèï pembè.* — Toile de coton, پنبوق بزی *pambouq bèzi.* — Balle ou ballot de —, پنبوق دنکی *pambouq dengui.* — Jeter son coton, en parlant d'une étoffe, حاو آتمق *hāv ātmaq.* — Fait en —, پنبوقدن *pambouqtan.* — Duvet, poil follet, تازه توبی *tāzè tuïu*, t.

Cotonnade, s. f., هرجنسدن پنبوق قماشی *her djinsden pambouq qoumāchi*, t.

Cotonné, e, adj., se dit des cheveux courts et frisés, قورجق صاچ *qyvridjiq sātch*, t.

Cotonner, v. a., garnir un vêtement de coton, پنبوق ایله قپلامق *pambouq ilè qaplāmaq*, t. — Se Cotonner, v. n., se couvrir d'un certain duvet, توی بتمك *tuï bitmek*, t.

Cotonneux, se, adj., pâteux, se dit des fruits, خمیرلو *khamïrlu*, vulg. *hamourlu*, t.

Cotonnier, s. m., arbuste, پنبوق اغاجی *pambouq aghādji*, t.

Cotonnine, s. f., یلکن بزی *ïelken bèzi*, t.

Cotonnis, s. m., بر نوع اطلس هندی *bir nev'y athlaci hindi*, t.

Cotoyer, v. a., suivre le rivage, قی صره یوریمك ـ کتمك *qy syra ïurumek, guitmek.* — Aller côte à côte de quelqu'un, یان یانه کتمك *ïān ïāna guitmek*, یانی صره کتمك *ïāni syra guitmek*, t.

Cotret, s. m., چالی و اوفاق اودون دمتی ـ دستهسی *tchāli vè oufāq odoun dèmètï, destèci*, t.

Cotte, s. f., jupe, فستان *fustān.* — de mailles, s. f., زره *zirh*, p.; زره کوملکی *zirh gueumlègui*, p.-t.

Cottée, s. f., بر نوع اوردك *bir nev'y eurdek*, t.

Cotteron, s. m., کوچك انتری *kutchuk antèri*, t.

Cotula, s. f., plante, بر نوع پاپادیه اوتی *bir nev'y pāpādia oty*, t.

Co-tuteur, s. m., وصی اورتاغی *vacy ortāghy*, t.

Cotyle, s. f., t. d'anat., کپیك چقوری *guèmïk tchouqoury*, t.; وقب العظم *vaqb el-'azm*, a.

Cotylédon, s. m., ou Nombril de Vénus, plante, زهره کوبکی *zuhrè gubègui*, ساقسی کوزلی *sāqsï gueuzli*, قدح مریم *qadehi meriem*,

اذان القسيس *ezān ul-qacīs*, a.

Cotyloïde, adj. et s. des deux genres, t. d'anat., قالچه كميكلرينك چقورى *qāltcha guèmiklèrinuñ tchouqouri*, t.

Cou, s. m., بوين - بيون *boïoun*, t. — Qui a le cou de travers, اكرى بيونلو *egri boïounlu*. — Au fig., rompre le cou à quelqu'un, renverser sa fortune par de mauvais offices, بر كمسنه‌نك بلنى قيرمق *bir kimesnènuñ bèlini qyrmaq*. — Cou ou col d'une bouteille, d'un matras, بوغاز *bòghāz*. Voyez Col.

Couchant, s. m., l'occident, باطى - باتى *bāthy*, باطى طرفى *bāthy tharafi*, كون باتيسى *gun bātyci*, t.; غرب *gharb*, a. — Soleil couchant. Voy. Coucher, s. m. — Chien couchant, sorte de chien de chasse, زغر *zaghar*, t. — Au fig., capon, voyez ce mot.

Couche, s. f., lit, دوشك *duchek*, يتاق *ïatāq*, t.; فراش *firāch*. — nuptiale, فراش عروسى *firāchi 'arouci*, a. — Le seul bois de lit, كروت *kerèvet*, يتاق سريرى *ïatāq sèrīri*. — Enfantement, طوغرمه *dhōghourma*, t.; وضع حمل *vaz'y haml*. — Le temps des couches, لخوسه‌لق وقتى *lokhouçalyq vaqty*. — Femme en couche, لخوسه *loukhoucè, lokhoça*. — Fausse-couche, دوشوك *duchuk*, چوجق دوشورمه *tchodjouq duchurmè*. — Faire une fausse-couche, چوجق دوشرمك *tchodjouq duchurmek*, t.; اسقاط جنين ا *isqāthy djènīn it*, a.-t. — Linge dont on enveloppe un petit enfant, قونداق *qondāq*, چوجق قونداغى *tchodjouq qondāghy*. — Enduit, صوا *syvā*. — double, ايكى قات صوا *iki qāt syvā*. — Couche, en t. de jardinage, ياصدق *ïāstyq*, فدان ياصديغى *fidān ïāstyghy*. — Couche se dit des choses qu'on met par lits, par rangées, comme fruits, mets, etc., قات *qāt*, t.; فرش *ferch*, a.

Couchée, s. f., قوناق *qonāq*, قوناق يرى *qonāq ïèri*, يتاجق ير *ïatādjaq ïer*, t.; منزل *menzil*, a.

Coucher, s. m., action de se coucher, ياتمه *ïātma*. — des astres, يلدزلرك باتمه‌سى *ïldyzlèruñ bātmaci*, t. — du soleil, غروب شمس *ghouroubi chems*. — Le moment du coucher du soleil, غروب وقتى *ghouroub vaqty*. — Le point où il se couche, كونش ياتديغى ير *gunech ïāttughy ïer*.

Coucher, v. a., mettre au lit, ياتدرمق *ïātturmaq*, يتاغه قومق *ïatāgha qomaq*. — v. n., passer la nuit dans un endroit, كيجه‌لمك *guïdjèlèmek*. — y loger, كيجه قالمق *guïdjè qālmaq*. — Il coucha dans la maison d'un ami, كيجه بر دوستك اونده قالدى *guïdjè bir dostuñ evindè qāldy*. — Étendre de son long, اوزاتمق *ouzātmaq*, اوزادوب ياتدرمق *ouzādup ïātturmaq*. — Renverser par terre, يره ياتدرمق - ييقمق *ïerè ïātturmaq*, *ïiqmaq*. — la face contre terre, يوزى

قويون ياتدرمق *iuzu qouïoun ïāt-turmaq*. — Incliner, اكلتمك *eïlt-mek*. — par écrit, يازمق *ïāzmaq*, قلمه كتورمك *qalemè guèturmek*. — Se Coucher, v. réfl., ياتمق *ïāt-maq*. — Se mettre au lit, خوابه وارمق *khābè vārmaq*. — S'étendre de son long, اوزانوب ياتمق *ouzānup ïātmaq*. — sur le dos, ارقه اوستنده ياتمق *arqa ustundè ïāt-maq*. — ensemble, avec quelqu'un, برابر ياتمق *berāber ïātmaq*. — En parlant du soleil et des astres, باتمق *bātmaq*, t.; غروب ا *ghouroub it*, a.-t.

Couché, e, adj., ياتمش *ïātmich*, اوزانمش *ouzānmich*, يره يقلمش *ïerè ïiqylmich*, t.

Coucherie, s. f., جاع *djimā'*, a.

Couchette, s. f., bois de lit, دوشك سريرى *duchek serïri*, t.

Couci-Couci, adv., اولدقجه *ol-douqtchè*, اشته بويله *ïchtè beuïlè*, الويرر *elvïryr*, t.

Coucheur, se, s., برابر يتان *bè-rāber ïatān*, يتاق اورتاغى *ïatāq ortāghy*, t.; همفراش *hemfïrāch*, p.

Coucou, s. m., oiseau, قوقو *qou-qou*, قوقوقوشى *qouqou qouchou*, t.

Coude, s. m., la partie extérieure du bras, où il se plie, درسك *dirsek*, t.; مرفق *mirfaq*, pl. a. مرافق *me-rāfyq*. — Angle, détour, كوشه *keu-chè*, طولاشق ير *dholāchyq ïer*. — S'appuyer sur son coude, درسكه طاينمق *dirsèguè dhāïanmaq*, ارتفاق ا *irtifāq it*.

Coudée, s. f., ذراع *zirā'*, pl. a. اذرع *ezrā'*.

Coude-Pied, ou mieux Cou-de-Pied, s. m., اياق اوستى-ارقاسى *aïāq ustu, arqaci*, طپوق *thopouq*, t.; كعب *ka'b*, a.

Couder, v. a., بوكمك *beuk-mek*.

Coudoyer, v. a., درسك ايله اورمق *dirsek ilè ourmaq*, درسك اوجيله قاقيويرمك *dirsek oudjou ilè qāqyvïrmek*, t. — Se coudoyer, بيرى برينى درسك ايله طوقنمق *biri birini dirsek ilè dhoqounmaq*, t.

Coudraie ou Coudrette, s. f., فندقلق *fyndyqlyq*, t.

Coudre, v. a., دكمك *dikmek*, t.; خياطت ا *khyāthet it*, a.-t. — l'un à l'autre, بيرى برينه دكمك *biri birinè dikmek*. — Au fig., rassembler, ajouter l'un à l'autre des passages de livres, بر كتابك عباره لرى بيرى برينه ربط ا *bir kitābuñ 'ybārèlèri biri birinè rabth it*, a.-t.

Coudre, s. m., noisetier sauvage, يبان فندق اغاجى *ïabān fyndyq aghādji*, t.

Coudrier, s. m., noisetier, فندق اغاجى *fyndouq aghādji*, t.

Couenne, s. f., طوكز دريسى *dhoñouz derïci*, t.

Couette, s. f., lit de plumes, پوپله دوشكى *poupla duchègui*, t.

Couffe, s. f. Voyez Coffin.

Coulage, s. m., اقش *âqych*, t.

Coulamment, adv., d'une manière coulante, اقار صوكبى *aqār sou*

guibi. — Aisément, سهولت ايله *souhoulet ilè*, a.-t.

COULANT, E, adj., qui coule, آقيجى *áqydji*, t.; جارى *djāri*, a. — Nœud coulant, ايملكلى دوكم *imlikli deuüm.* — Espèce d'anneau, حلقه *halqa*, اصكى *asgui*, اصقيلو كردانلق *asqylu guerdānlyq.* — Homme —, aisé en affaires, معقول آدم *ma'qoul âdem*, هشيش الطبع *hechîch utthab'*, a. — En parlant du style, facile, سلاستلو *selācetlu*, سهل وسليس اولان عباره *sehl u selîs olān 'ybārè.*

COULER, v. n., fluer, آقمق *áqmaq*, t.; جريان ا جارى *djèriān it*, او *djāri ol*, a.-t. — goutte à goutte, دامله دامله آقمق *dāmla dāmla áqmaq*, صيزمق *syzmaq.* — En parlant d'un vase d'où le liquide sort, آقمق *áqmaq.* — Se répandre, دوكلمك *deukulmek.* — Cette jarre coule de toutes parts, بو كوب هر طرفدن آقار *bou kioup her tharaftan áqar.* — Cette chandelle est de mauvaise qualité, elle coule, بو مومك ياغى فنا اولمغله آقار *bou moumuñ ïāghy fenā olmaghylè áqar.* — Faire couler, آقتمق *aqytmaq.* — Glisser doucement, صيرلمق *syrylmaq.* — de la main, échapper de la main, الدن صيرلمق *elden syrylmaq.* — Au figuré, passer (temps), كچمك *guetchmek.* — Insérer, faire glisser adroitement, صوقمق *soqmaq.* — Couler, en parlant de ce qui est écrit avec facilité, d'abondance, صو كبي اقيور *sou guibi aqyeur.* — Couler bas, à fond, s'enfoncer, باتمق *bātmaq*, صويه باتمق *souiè bātmaq*, غرق ا *gharq it.* — Faire submerger, باتدرمق *bāttyrmaq.* — un navire, بر كمى يى باتدرمق *bir guèmiï bāttyrmaq.* — v. a., passer à travers une étoffe, etc., سوزمك *seuzmek.* — une lessive, كل صوبنى سوزمك *kul souüni seuzmek.* — Verser dans un moule une matière fondue, دوكمك *deukmek*, قالبه دوكمك *qālyba deukmek.* — Mettre adroitement en quelque endroit, parmi quelque chose, ايچنه قايدرمق ـ صوقمق *itchinè qāïdyrmaq, soqmaq.* — Dire doucement, adroitement, ياواش ياواش ـ اصول *iāvāch iāvāch, ouçoul ilè añlatmaq.* — Au fig., un sujet, l'épuiser, بر مادّه يى دوكتمك *bir māddèï teuketmek.* — une personne, la ruiner, بر كمسنه يى خراب ا *bir kimesnèï kharāb it.* — Se couler parmi les personnes, سوشمك *sivichmek.* — Se laisser glisser, صوقلمق *soqoulmaq*, t.; يوالنمق *iouvālanmaq*, t.

COULEUR, s. f., impression que fait sur l'œil la lumière réfléchie par les surfaces, رنك *renk*, p.-t.; لون *levn*, pl. a. الوان *elvān*; كون *guioun*, p. — claire, اچق رنك *âtchyq renk.* — foncée, قويو رنك *qouïou renk.* — rouge, قزل ـ قرمزى *qyzyl, qyrmezi renk.* — De

couleur paille, صمان رنكلو *samān renklu*. — De couleurs variées, الاجه *ālādja*. — de toutes couleurs, رنكارنك *reñguārenk*. — Couleur ou robe d'un cheval, طون *dhon*. — De quelle couleur est votre cheval, نه طونده دراتكز *nè dhonda ăur atyñyz*. — Fort en —, رنكلو *renklu*. — Sans —, رنكى يوق *rengui ioq*. — Drogue pour teindre, بويا *boïā*. — Broyer les couleurs, بويالرى ازمك *boïālari ezmek*. — Teint, بكز *beñz*. — Il a changé de couleur, بكزى صولدى *beñzi soldy*. — Il a repris sa couleur, بكزى يرينه كلدى *beñzi ïerinè gueldy*. — Au fig., apparence, يوز *ïuz*; صورت *souret*. — Sous couleur, apparence de vérité, صحت و حقيقت صورتى ايله *syhhat u haqyqat soureti ilè*. — Sous prétexte, بهانه ايله *behānè ilè*.

Couleuvre, s. f., قره يلان *qara ïilān*, t. — Avaler des couleuvres, souffrir des désagrémens, نيچه حالات غير مرضيه يه دوچار اول *nitchè hālāti ghaïri merzïïèïè dou tchār ol*.

Couleuvreau, s. m., قره يلان ياورىسى *qarà ïilān ïāvryсy*, t.

Couleuvrée ou Brioine, s. f., سمز قباق *semiz qabāq*, ييان قباق *ïabān qabāq*, اق اصمه *aq asma*, t.; فاشر *fāchir*, فاشرا *fāchirā*, a.

Couleuvrine, s. f., قولورينه *qoulourina thopy*, t.

Coulis, s. m., suc de viande, پك قاينامش و سوزلمش ات صويى *pek qāïnāmich vè seuzulmich et souïu*. — Vent coulis, دلك اراسندن - دلكدن اسن روزكار *delik ārācinden, delikden ecen rouziguiār*, t.

Coulisse, s. f., rainure de châssis ou volet pour le mouvoir en glissant, قناد سورمه سى *qanād surmèci*. — Volet qui va et vient dans les rainures, سورمه قناد *surmè qanād*, t.

Couloir, s. m., vase où l'on coule une liqueur, سوزكى *seuzgui*, سوزكج *seuzgudj*. — Passage de dégagement, گچيد *guetchïd*, a.-t. — Canal de la bile, مجراى الصفرا *medjrāï us-safrā*, a.

Couloire, s. f., سوزكى *seuzgui*, سپدجك *sepedjik*, t.

Coulpe, s. f., la tache du péché, گناه لكه سى *gunāh lekèci*, p.-t. (Vieux mot.)

Couleure, s. f., اوزم دانه لرينك دوكلمه سى *uzum dānèlerinin dèukulmèci*, t.

Coup, s. m., choc, son, impression, اورش *ourouch*, t.; ضرب *zarb*, ضربه *zarbè*, a. — de sabre, قلج اورشى *qylidj ourouchou*. — Donner un coup, اورمق *ourmaq*. — Recevoir des coups de bâton, كوتك چالمق *keutek tchālmaq*. — de poing, يومرق *ïoumrouq*. — de pied, دپمه *tepmè*. — La marque même d'un coup, بره *bèrè*, ضربه بره سى *zarbè bèrèci*, a. — Coup de feu, قورشون ياره سى *qourchoun ïāraci*. — Coup de pied de cheval, دپه *tepmè*. — du plat de la main, سلطه *sillè*.

Frappement, اورش *ourich*, چالمه *tchālma*, چالم *tchālum*. — de cloche, چاك چالنمسی *tchāñ tchālynmaci*. — de sang, ضربهٔ دم *zarbèi dem*. — de vent, قاصرغه *qāçyrgha*. — de tempête, فورتنه نکك *fortounanuñ bir zarbi chedidi*. — de canon, طوب *thop ātma*, طوب ضربی *thop zarbi*. — Tirer un coup de canon, طوب آتمق *thop ātmaq*. — A coups de canon, ضرب طوب ایله *zarbi thop ilè*. — Tirer un coup de fusil, بر تفنك آتمق *bir tufenk ātmaq*. — Fusil à deux coups, چفته لو - چفته تفنك *tchifièlu, tchifiè tufenk*. — Action de jouer, اویون *oïoun*. — de tonnerre, كوك كوزلیه سی - كورلتیسی *gueuk gurlèmèci, gueurultuçu*. — Jet, آتم *ātum*. — Coup de main, attaque subite, اكسزین بصمه *añsizin basma*. — de soleil, كونش چالمه *gunech tchālma*. — Action, dessein, ایش *ich*, t.; فعل *fy'l*, حركت *hareket*. — Il a fait un mauvais coup, فنا بر ایش ایشلدی *fenā bir ich ichlèdy*. — Coup de maître, استاد ایشی *oustād ichi*. — Faire d'une pierre deux coups, برطاش ایله ایکی جوز اورمق *bir thāch ilè iki djèviz ourmaq*. — Il a manqué son coup, بجره مدی *bedjerèmèdi*. — Coup-d'œil, باقش *bāqych*, نظرهٔ *nazaret*. — Au premier coup-d'œil, نظره اولیده *nazarèi oulyda*. — fois, كره *kerrè*, دفعه *def'a*. — C'ost assez pour ce coup, بو دفعه ایچون كافیدر *bou def'a itchoun kiāfidur*. — Tout d'un coup, اكسزین *añsizin*, ناكاه *nāguiah*, بغته *baghteten*. — A coup sûr, certainement, البته *elbettè*. — Coup sur coup, بری برینك اردنجه *biri birinuñ ardindjè*, متوالیاً *mutevālièn*. — Après coup, ایش ایشدن كچدكدنصكره *ich ichden guetchdiktensoñra*. — A tous coups, ایكیده بر ده *ikidè birdè*, هر بار *her bār*. — Pour le coup, بو دفعه *bou def'a*. — Encore un coup, بر دخی *bir dakhy*, بر دها *bir daha*. بر دفعه دخی *bir def'a dakhy*.

Coupable, adj. com., صوچلو *soutchlu*, t.; جرملو *djurumlu*, قباحتلو *qabāhatlu*, تهمتلو *teuhmetlu*, a.-t.; مجرم *mudjrim*, a. — Je n'en suis pas coupable, بنم صوچم یوق *benum soutchum ïoq*.

Coupant, e, adj., كسیجی *kecidji*, كسكین *keskin*, t.; قاطع *qāthy'*, a.

Coupé, e, adj., كسك *kecik*, كسلمش *kecilmich*, t.; مقطوع *maqthou'*, a.

Coupe, s. f., action de couper, كسمه *kesmè*, t.; قطع *qath'*. — du bois, ادون كسمه سی *odoun kesmèci*. — des arbres dans les forêts, اغاجلرك كسیمی *aghādjlaruñ kecimi*, قطع اشجار *qath'y echdjār*. — Le temps de la coupe, اودون كسیمی وقتی *odoun kecimi vaqty*.

— La coupe des pierres, تقطيع احجار فنى *taqthy'i ahdjār fenni*. — Manière de couper les habits, etc., بچم *bitchim*, كسيم *kecīm*. — Dure à la coupe, en parlant d'une étoffe, كسلمه ده سرت *kecīlmèdè sert*. — En terme d'architecture, représentation d'une construction, تقطيع رسمى *taqthy' resmi*. — d'un cintre, d'un dôme, d'un escalier, قيرمه يرى *qyrma ïeri*, t.; مكسر *mekser*, a.

Coupe, s. f., vase, ايچه جك قاب *itchedjek qāb*, t.; طاس *thās*, قدح *qadeh*, ساغر *sāghar*, a. — Nom d'une constellation de l'hémisphère méridional, الكاس الباطية *el-kiās elbâthïet*, a.

Coupe-Gorge, s. m., خرسز يتاغى *khyrsyz ïatāghy*, t.

Coupe-Jarret, s. m., يول كسيجى *ïol kecīdji*. Voy. Assassin, Brigand.

Coupeler, v. a., پوتـه دن كچورمك *poutaden guetchurmek*, t.

Coupelle, s. f., پوطه - پوته *pouta*, a.-t.

Coupe-Rose, s. f., vitriol martial ou de fer, زاج *zādj*, a.-t.-p. Voy. Vitriol Martial.

Couper, v. a., trancher, diviser, كسمك *kesmek*, قطع *qath' it*, a.-t. — Couper en morceaux, پارچه پارچه كسمك *pārtcha pārtcha kesmek*. — menu, hacher, طوغرامق *dhoghrāmaq*. — avec des ciseaux, مقص ايله كسمك *maqas ilè kesmek*. — le blé, اكين بچمك *ekīn bitchmek*. — en deux, ايكـى يه پارمق *ikiïè ïārmaq*. — la gorge, بوغازلمق *boghāzlamaq*. — l'eau en nageant, صولرى سوكمك *soularï seukmek*. — Traverser, diviser, ورتادن بولمك *ortaden beulmek*, تفريق - قطع ا *tefrīq, qath' it*. — les ennemis, دشمنك بولنى كسمك *duchmenïn ïolyni kesmek*. — les secours, امداد يولنى كسمك *imdād ïolynï kesmek*. — les vivres, ذخيره لرى كسمك *zakhyrèleri kesmek*. — la parole, interrompre, لاقردى بى كسمك *lāqyrdïï kesmek*. — du vin avec de l'eau, شرابه صو قاتمق *charābè sou qātmaq*. — Couper, châtrer un cheval, اتى اكدج ا *ātï ygdidj it*. — court, abréger un discours, اختصار كلام ا *ykhtiçār kelām it*. — Se Couper, v. réfl., — la chair, كسلمك *kecīlmek*, t. — Se contredire, كندو كندويه تناقض ا *guendu guenduïè tenāquz it*.

Couperet, s. m., ساطور - صاتور *sātour*, t.-p.

Couperose. Voy. Coupe-Rose.

Couperosé, adj., (visage) bourgeonné, قبارجقلو *qabārdjyqlu*, t.

Coupeur, se, s., ceux ou celles qui coupent les grappes en vendange, اوزم كسيجى *uzum kecīdji*, t.

Coupeur de Bourses, s. m., يان كسيجى *ïān kecīdji*, t.

Couple, s. f., la paire, چفت *tchift*, t.; زوج *zevdj*, pl. ازواج *ez-*

vādj. — Une couple de poules, بر چفت طاوق *bir tchift thāvouq*, t. — Couple, s. m., époux, زوج و زوجه *zevdj u zevdjè*.

Couplé, e, adj., چفتلنمش *tchiftlenmich*.

Coupler, v. a., mettre des chiens en couple, — زغرلری چفتلندرمك *zagharlari tchiftlendurmek, tchift it*, t. — Loger deux personnes ensemble, ایکیشر ایکیشر قوندرمق *ikicher ikicher qondurmaq*.

Couplet, s. m., strophe, قطعة *qyth'at*, a.; بیت قطعه‌سی *beït qyth'aci*, a.-t.

Coupleter, v. a., بریده ترکی چقرمق *birinè turku tchiqarmaq*, t.

Coupoir, s. m., صندی *syndi*, صندو *syndou*, t.

Coupole, s. f., intérieur d'un dôme, قبه‌نك ایچ یوزی *qoubbenuñ itch iuzu*, a.-t.; جوف قبه *djevfi qoubbè*. — Dôme, قبة *qoubbet*, قبه *qoubbè*, a.

Coupon, s. m., petit reste d'une étoffe, قماش پارچه *pārtcha*, طوپندن قالان پارچه‌سی *qoumāch thopoundan qālāg pārtchaci*. — Coupon d'inscription de rente, سهمدن کسلن پارچه‌سی *sehimden kecilen pārtchaci*.

Coupure, s. f., séparation, division dans un corps continu, کسکلك *keciklik*, کسم *kecim*, کسك یر *kceik ïer*. — Blessure, یاره *ïāra*, t.

Cour, s. f., espace découvert entouré de murs, حولی *havli*, t.; فنا *fenā*, a. — Avant-cour, اولی *avli*, دیش حولی *dich havli*. — Arrière —, آرد حولی *ârd havli*. — de cuisine, مطبخ حولیسی *mathbakh havlyci*. — pavée, قالدرم دوشه‌لی حولی *qāldyrym duchèly havly*. — destinée au logement des domestiques, خورنطه طاقمی حولیسی *khorantha thāqymi havlycy*. — Basse-cour d'une maison de campagne, چفتلك انبارلری و اغیللری *tchiftlik ambārleri vè aghyllerì*. — Cour des écuries, اخور حولیسی *akhor havlycy*. — Résidence d'un souverain, پادشاه سرایی *pādichāh sarāïi*, سرای همایون *sarāïi humāïoun*. — Suite ordinaire du souverain, قپو خلقی *qapou khalqy*, پادشاهك دائره‌سی خلقی *pādichāhuñ dāïrècy khalqy*. — Le souverain, son conseil et ses officiers, le cabinet, le gouvernement, دولت *devlet*. — La cour d'Autriche, اوستریا دولتی *austriā devleti*. — Un homme de la cour, سرای همایون آغالرندن بری *sarāï humāïoun āghālerinden biri*. — Faire la cour aux grands, رجاللره ملازمت ا *ridjāllerè mulāzemet it*. — Faire la cour, flatter, تبصبص ا *tebasbous it*. — Faire la cour à une femme, برمحبوبه یانه رضاجویانه ملازمت ا *bir mahboubè ïānina rizādjoūïānè mulāzemet it*. — Siége de justice, les juges, محكمة *mekke-*

met, vulg. *mehkemè*, pl. a. محاكم *mehākim*. — ecclésiastique, امور كنيسايه مخصوص محكمه *oumouri kenîçāïè makhsous mehkemè*. — Mettre hors de cour, مرافعه‌دن رد ا *murāfe'aden redd it*.

Courage, s. m., force d'âme, غيرت *ghaïret*, a.; يورك *ïurek*, يوركلكلك *ïureklilik*, t.; قوّت قلب *qouvveti qalb*. — Guerrier, شجاعة *chedjā'at*, جسارت *djeçāret*, نجدت *nedjdet*, يكتلك *ïiguitlik*. — Prendre courage, غيرت ا *ghaïret it*, غيرته كلمك *ghaïrètè guelmek*, غيرتلنمك *ghaïretlenmek*. — Perdre courage, تركـ ـفوت غيرت ا *terki, fevti ghaïret it*, a.-t.; يوركسز اول *ïureksiz ol*, t. — Manque de courage, عدم جسارت *'ademi djeçāret*. — Courage! interj., غيرت *ghaïrèt*. — Prenez —, غيرت ايله *ghaïret ëïlè*.

Courageusement, adv., غيرت ايله *ghaïret ilè*, a.-t.; يوركليلكله *ïureklulik ilè*, t.; دليرانه *dilïrānè*, p.

Courageux, se, adj., غيرتلو *ghaïretlu*, a.-t.; يوركلو *ïureklu*; يكت *ïiguit*, t.

Couramment, adv., rapidement, چاپكلكله ايله *tchāpouklik ilè*, تيز *tïz*, t.; سريعاً *seri'an*. — Facilement, قولايلق ايله *qolāïlyq ilè*, سهولتله *souhoulet ilè*, a.-t.

Courant, s. m., le fil de l'eau, صو اقنديسى *sou aqyntycy*. — Eau courante, مجراى ما *medjrāï mā*. Terme de marine, دكزك اقنديسى *deñyzuñ aqyntyci*. — Le courant, le mois qui court, بو اى *bou āï*. — d'eau, canal, ruisseau, اقر صو *aqar sou*, t.; ماى جارى *māï djāri*, pl. a. مياه جاريه *miāhi djārïè*. — du marché, le prix actuel des denrées, قيمت جاريه *qymeti djārïè*. — Prix courant des objets d'importation et d'exportation, قيمت رايجهٔ اشياى دخليه وخرجيه *qymèti rāïdjaï echïāï dakhyliè vè kharidjiè*. — des affaires, امور جاريه *oumouri djārïè*. — Au prix courant, نرخ جارى اوزره *narkhy djāri uzrè*. — Être au courant des affaires, امور وحوادث جاريه‌نك احوالنه واقف اول *oumouri havādici djārïènuñ ahvālinè vāqyf ol*.

Courant, e, adj., qui court, اقر *aqar*, اقيجى *aqydji*, t.; جارى *djāri*. — Monnaie courante, رايج آقچه *rāïdj âqtchè*, t.; سكهٔ جاريه *sikkèï djārïè*. — Le courant du monde, عادت جاريهٔ دنيا *'ādeti djārïèï dunïā*.

Courant (Tout), adv., چاپچق *tchāpoudjaq*, t.

Courbatu, adj., (cheval), ايا قلرى طوتلمش آت *aïāqlèri thoutoulmich āt*.

Courbature, s. f., maladie du cheval, ايا ق طوتلمسى *aïāq thoutoulmaci*. — Chez les hommes, grande lassitude, يك يورغونلق

pek ïourghounlyq, قرقلق *qyryqlyq*.

Courbe, adj. com., اكلمش *eïlmich*, بوكلمش *beukulmuch*, t.; معوج *mou'avvedj*, منحنى *munhani*, a. — Ligne —, خط منحنى *khatthy munhani*. — Pièce de bois qui sert aux ouvrages de charpenterie, اكرى اغاج *eghri aghādj*.

Courbé, e, adj., بوكلمش *beukulmuch*, اكلمش *eïguilmich*, t.; منحنى *munhani*, مقوس *mouqavves*, a. — naturellement ou de vieillesse, قامتى اكلمش *qāmeti eïguilmich*, ايكى قات اولمش *iki qāt olmuch*.

Courber, v. a., اكمك *eïgmek*, بوكمك *beukmek*, اكلتمك *eïltmek*, اكرى ايت *egri it*, t.; اعوجاج ايدجادج *ividjādj ït*, a.-t. — la tête, باش اكمك *bāch eïgmek*. — Se Courber, v. réfl., au fig., plier, céder, بوكلمك *beukulmek*, اكلمك *eïlmek*. — Devenir courbe, اكرى او *egri ol*, اكرلمك *egrilmek*. — sous le faix, يوك التنده ايكى قات او *iuk altındè iki qāt ol*.

Courbette, s. f., terme de manége, آت اوينايشى - سكمه‌سى *āt oïnāïchi*, *sekmèci*. — Faire faire des courbettes, آتى اوينانمق *āty oïnātmaq*. — Courbettes, s. f. pl., au fig., salutations humbles, intéressées, مداهنه‌جيلك *mudāhenèdjïlik*, تبصبص *tebasbus*. — Faire des courbettes. Voy. Ramper.

Courbure, s. f., اكلش *eguilich*, اكش *èguich*, بوكلش *beukuluch*, اكريلك *egrïlik*, t.; حنايت *hynāïet*, اعوجاج *i'vidjādj*, a.

Courcaillet, s. m., cri de la caille, بلدرجين سسى - اوتمه‌سى *bildurdjïn seci*, *eutmèci*. — Petit sifflet qui imite le cri de la caille, بلدرجين دودوكى *bildurdjin dudugui*, t.

Coureur, se, s., léger à la course, سكردجى *seguirdïdji*, قوشيجى *qochïdji*, اياغى چابق *aïāghy tchāpouk*. — Qui va et vient, گزيجى *guezïdji*, سيّار *seïār*, a. — Sorte de piéton employé en Turquie, ساعى *sā'ï*. — Coureur de nuit, گيجه گزيجى *guïdjè guezïdji*. — Maraudeur, چته‌جى *tchetèdji*, اقنجى *āqyndji*. — Cheval qui court bien, چاپقون *tchāpqoun*. — Jeune libertin, vagabond, زنپاره *zenpārè*, p.

Coureuse, s. fém., prostituée, روسپى *rouspy*, vulg. *orouspou*, سوقاق روسپيسى *soqāq rouspouçou*, t.

Courge, s. f., plante, - قباق *qabaq*, t.

Courir, v. n., aller avec vitesse, قوشمق *qochmaq*, سكرتمك *seïrtmek*, قوشه‌رق يوريمك *qocharaq ïurumek*. — Courir à bride abattue, طولو دزگين ايله *dholu dizguin ilè*. — Faire courir un cheval, آتى دورتلمك *āty qochturmaq*, قوشتورمق *deurtlèmek*. — Courir légèrement, خفيفجه سكرتمك *khafïfdjè seguirtmek*. — Errer çà et là, يلمك *ïelmek*, اوتده برويه كتمك - كزمك *eutèïè beruïè guitmek*, *guezmek*. —

Faire courir le bruit que, تواترا ـ يايمق *tevātur it, ïāïmaq.* — Courir après, قوالمق *qovālamaq,* ازدينه دوشمك *ardinè duchmek.* — Au fig., rechercher avec ardeur, طالب او *thālib ol.* — eau, temps, كچمك *guetchmek,* جارى او *djāri ol.* — A sa perte, à sa ruine, كندو بلاسنى آرامق *guendu belācini āramaq.* — S'étendre en parlant des côtes, des montagnes, etc., اوزانمق *ouzānmaq,* ممتدّ او *mumted ol.* — Cette côte court du nord au sud, بو ساحل طرف شمالدن جنوبه طوغرو ممتدّ اولور *bou sāhil tharafi chimālden djenoubè dhoghrou mumtedd olour.* — Le risque, مخاطره يه كيرمك *moukhātharaïè guïrmek.* — Au temps qui court, بو وقتلرده *bou vaqytlerdè.* — la poste, منزل ايله اولاقلغله كتمك *menzil ilè, oulāqlyghylè guitmek.* — aux armes, سلاحه طاورانمق *sylāha dhāvrānmaq.*

Courlis ou Courlieu, s. m., oiseau, كرلى *kiourly,* a.

Couronne, s. f., ornement de tête, تاج *tādj,* pl. a. تيج *tïdj,* تيجان *tïdjān.* — royale, تاج پادشاهى *tādji pādichāhi.* — Diadème, اكليل *iklïl; eklil.* — de fleurs, guirlande, استفان *istifān.* — Couronne impériale (plante), اكليل الملك *eklil ul-melik.* — Royaume, سلطنت *salthanet.* — Constellation boréale, الفكة *elfekket,* a.

Couronnement, s. m., cérémonie du —, تاج كيمه رسمى *tādj gueïmè resmi,* a.-t.; تتويج *tetvïdj,* رسم تتوّج *resmi tetevvudj,* a. — Partie du vaisseau au-dessus de la poupe, كمى قچينك باشلغى *guèmi qytchinuñ bāchlyghy.* — Accomplissement, تماملمه *temāmlama.* — Ceindre la couronne, monter sur le trône, تاج كيمك *tādj gueïmek,* جلوس ا *djulous it.* — Couronner, récompenser, مكافات ا *mukiāfāt it.* — S'embellir, زينتلنمك *zinetlenmek.*

Couronné, e, adj., تاجلنمش *tādjlanmich,* تاجلو *tādjlu,* تاج كيمش *tādj guèïmich,* t.; متوّج *mutevvedj,* محاط *mouhāth,* مكافات بولمش *mukiāfāt boulmich,* مزيّن *muzeïien,* a. — Les têtes couronnées, les souverains, پادشاهلر *pādichāhlar,* تاجداران *tādjdārān.*

Couronner, v. a., mettre une couronne sur la tête, تاج كيدرمك *tādj guèïdurmek,* تاجلمق *tādjlamaq,* تكليل ا *teklïl it,* a.-t. — Mettre la dernière perfection à, كماله كتورمك *kemālè guèturmek.*

Courrier, s. m., قورير *qourier,* اولاق *oulāq,* t. — de cabinet, دولت اولاغى *devlet oulāghy.*

Courroie, s. f., قايش *qāïch,* t. — d'étrier, اوزنكى قايشى *uzengui qāïchi.*

Courroucé, e, adj., طارلمش *dharylmich,* دارغون *dārghoun,* t.; غضبلو *ghazablu,* a.-t.

Courroucer, v. a., دارلتمق - طارلتمق *dhāryltmaq*, t.; اغضاب ا *yghzāb it*, غضبه كتورمك *ghazabè gueturmek*, a.-t. — Se Courroucer, طارلمق *dhārylmaq*, غضبه كلمك *ghazabè guelmek*.

Courroux, subst. m., colère, دارغنلق *dhārghynlyq*, t.; غضب *ghazab*, a.; خشم *khychm*, p.

Cours, s. m., flux, اقش *âqych*, اقندى *aqynty*, اقمقلق *aqmaqlyq*, جريان *djeriān*, a. — de l'eau, صو اقمه‌سى *sou aqmaci*. — Donner cours à l'eau, صويى اقتمق *souïi aqytmaq*. — Cours de ventre, يورك سورمكى - سورمكلكى *ïurek surmègui, surmekligui*. — Mouvement des astres, يلدزلرك حركتى - سيرى *ïeldyzleruñ hareketi, seïri*, سير كواكب *seïri kevākib*. — Le cours apparent du soleil, شمسك سير ظاهريسى *chemsuñ seïri zāhirici*. — Cours, marche, روش *revich*. — d'une affaire, ايشك يوريشى *ichuñ ïurichi*, مجراى مصلحت *medjrāï maslahat*. — des affaires, مجراى امور *medjrāï oumour*. — Durée de la vie, عمرك مدّتى *'eumruñ muddèti*, دور عمرى *devri 'eumri*. — du temps, دور *devr*. — Pendant le cours de cinq années, بش سنه دورنده *bech senè devrindè*. — Leçons, دورهٔ درس *devrèï ders*. — Achever son cours ou ses cours d'étude, دورهٔ درسنى تكميل ا *devrèï dersini tekmīl it*. — Suivre les cours, درسه كتمك *dercè guitmek*. — de la monnaie et vogue des choses, رواج *revādj*. — Avoir cours, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — Cette monnaie n'a pas cours, بوسكه‌نك رواجى يوقدر *bou sikkènuñ revādji. ïoqtur*. — Donner cours, رواج ويرمك *revādj vîrmek*. — à une opinion, بر كونه اعتقاده رواج ويرمك *bir guiounè y'tîqādè revādj vîrmek*. — Le cours du marché, le prix des denrées, نرخ جارى *narkhy djāri*.

Course, s. f., action de courir, قوشيش *qochîch*, سكردش *seguirdich*, قوشمه *qochma*, t.; جرى *djeri*, a. — de chevaux, قوشو *qochu*, آت قوشيسى *ât qochici*. — Voyage, سفر *sefer*. — Prix de la course ou d'un voyage fait pour quelqu'un, سفر اجرتى *sefer eudjreti*. — Frais de voyage donnés à un courrier, يول خرجلغى *ïol khardjlyghy*. — Au fig., durée de la vie, دور عمر *devri 'eumr*. — Incursion, اقين *âqyn*, چاپول *tchāpoul*, t. — Faire des courses, يغماجيلق ا *ïaghmādjilyq it*. — Faire la course sur mer, قورصان كميسيله يغماجيلق ا *qorsān guemîcilè ïaghmādjilyq it*.

Coursier, s. m., يوكرك آت *ïukruk ât*, t.; سمند *semend*, p. — Canon à la proue d'un navire, كمينك اوكنده‌كى طوب *guemînuñ euñundèki thop*, t.

Courson ou Crochet de Vigne, s. m., بودانمش اصمه چبوغى *boudānmich asma tchiboughy*, t.

Court, e, adj., قصه *qyssa*, t.; قصير *qacyr*, a. — Court de taille, قصه بويلو *qyssa boïlu*. — Rester muet, ديه‌جكنى بيلمك *deïèdjèguini bïlmèmek*. — Avoir la vue courte, اوزاقدن كورمك *ouzāqtan gueurmemek*. — A court, qui a besoin d'argent, پاره‌يه محتاج *pāraïè mouhtādj*.

Courtage, s. m., négociation de courtier, سمسارلق *symsārlyq*. — Droit de courtage, سمسارلق حقى *symsārlyq haqqy*, t.; سمسار عوايدى *symsār 'avāïdi*.

Courtaud, s. m., de taille grosse et courte, بودر - بوطر *boudour*. — Animal auquel on a coupé la queue, قويروغى كسيك *qouïroughy kecyq*. — de bontique, دكانجى اوشاغى *dukkiāndji ouchāghy*.

Courtauder, v. a., قويروغى كسمك *qouïroughy kesmek*, t.

Court-Bouillon, s. m., پيشمش بالق تربيه‌سى *pichmich bālyq terbïèci*, t.

Courte-Haleine, s. f., صولق طارلغى *solouq dhārlyghy*, t. Voy. Asthme.

Courtement, adv., قصه‌جه *qyssadjè*, t.

Courte-Pointe, s. f., بر نوع يورغان *bir nev'y ïorghān*, t.

Courtier, s. m., سمسار *symsār*, t.; دلال *dellāl*, a.

Courtille, s. f., ميخانه‌جى باغجه‌سى *meïkhānèdji bāghtchèci*, t.

Courtillière, s. f., كوك قوردى *keuk qourdy*, t.

Courtine, s. f., rideau de lit (en ce sens il a vieilli), يتاق پرده‌سى *ïatāq perdèci*. — Partie de muraille ou de rempart entre deux bastions, بر حصار طابيه‌لرينك اراسى - اورتاسى *bir hyçār thābialerinuñ arāci, ortāci*.

Courtisan, s. m., attaché à la cour, قپو آدمى - قولى *qapou âdemi, qouli*, t.; ملازم سلطان *mulāzimi soulthān*, ندیم *nedïm*, pl. a. ندما *nudemā*. — Qui cherche à plaire, يلتقلانيجى *ïaltaqlanïdji*, مداهنه‌جى *mudāhenèdji*, مزاجكير *mizādjguïr*.

Courtisane, s. f., prostituée, روسپى *rospy*, vulg. *rospou*, - قحبه *qahpè*, فاحشه *fāhichè*, a.

Courtiser, v. a., بر كمسنه‌يه قوللق كوسترمك *bir kimesnèïè qoullouq gueustermek*, t.; ملازمت ا *mulāzemet ït*. — les femmes, قاريلره قوللق كوسترمك *qārylerè qoullouq gueustermek*. Voy. Aduler, Flatter.

Courtois, se, adj. Voyez Civil, Gracieux.

Courtoisie, s. f. Voy. Civilité.

Cousin, s. m., insecte, سورى سكك *sivri siñek*, t.

Cousin, e, s., issu de frères, عموجه اوغلى *'amoudja oghlou*, t.; عمزاده *'ammouzādè*, p. — Issu de sœurs, خاله اوغلى *khālè oghlou*.

— Maternels, issus des frères de la mère, دایی اوغلی *dāïi oghlou.* — Au fig., pl., bons amis, ایو دوستلر *eïu dostlar.*

Cousinage, s. m., عموجه اوغللرك *'amoudja oghoulleruñ qarābeti,* a.-t.

Cousinière, جینلك *djibinlik,* t.; ناموسیه *nāmoucïè,* a.

Coussin, s. m., یاصدق *ïāstyq,* یصدق *ïastouq.* — Oreiller, یوز یصدغی *luz ïastyghy,* t.

Coussinet, s. m., petit coussin, یصدوجق *ïastudjyq,* قولتوق *qoltouq ïastyghy,* t.

Cousu, e, adj., دکلمش *dikilmich,* t.

Cout, s. m., ce qu'une chose coûte, خرج *kharǧ,* a.-t.

Coutant, s. m., (prix) دکر بر شیئك دکری *dëïer behāci, bir cheïuñ dëïeri,* t.

Couteau, s. m., بچاق *bitchāq,* t.; سکین *sekkïn,* a. — de boucher, ساطور *sāthour.* — Petit couteau de poche avec canif, چاقی *tchāqy.* — ébréché, کدکلو بچاق *guedyklu bitchāq.* — à gaine, قینلو بچاق *qynlu bitchāq.* — Être à couteaux tirés, بچاق بچاغه او *bitchāq bitchāghe ol.*

Coutelas, s. m., یتاغان *ïatāghān,* پاله *pāla,* t.

Coutelier, s. m., بچاقچی *bitchāqtchi,* t.

Coutelière, s. f., étui où l'on met plusieurs couteaux, بچاقلر قوطیسی *bitchāqlar qouthouçou,* t.

Coutellerie, s. f., بچاقچیلق *bitchāqtchilyq,* t.

Couter, v. n., être difficile à faire, یاپلهسی کوچ - دشوار او *ïāpilmaci gutch, duchvār ol.* — Être cause, سبب-موجب او *sebeb, moudjib ol.* — Cette chose m'a coûté beaucoup de soins et de travail, بو ایش بکا کلی همت وزحمت صرفنه سبب اولدی *bou ich bañā kulli himmet uzahmet sarfinè sebeb oldou,* t. — Coûter, être acheté, obtenu à prix de, valoir, بهاسی او *behāci ol,* a.-t.; دکمك *dëïmek,* t. — Combien coûte cela? بونك بهاسی ندر *bounuñ behāci nèdur.* — Cela coûte mille piastres, بیك غروش دکر *bïñ ghourouch dëïr.* — Coûter cher, بهالو او *behālu ol,* غالی بهایه او *ghāli behāïè ol.* — beaucoup, چوق مصرفی موجب او *tchoq masrafi moudjib ol.* — Les voyages coûtent beaucoup, یولده چوق مصرف کیدر *ïolda tchoq masraf guider.*

Couteux, se, adj., بهالو *behālu,* اغر بهالو *aghyr behālu,* a.-t.; موجب مصارف *moudjibi meçārif,* a.

Coutier, s. m., قالك بزی *qālyñ bezi,* یاپان *ïāpān,* t.

Coutil ou Coutis, s. m., قالك کنویر بزی *qālyñ kenevïr bezi,* مندرلق بز *minderlyq bez,* t.

Coutume, s. f., habitude, عادت *'ādet,* معتاد *mu'tād,* a. — louable,

عادت مستحسنه *'ādeti mustahsenè.* — Mauvaise —, عادت قبیحه *'ādeti qabiha.* — Selon sa coutume ordinaire, عادت مألوفه سی اوزره *'ādeti mèlouf ècí uzrè.* — Se défaire d'une coutume, ترک عادت ا *terki 'ādet it.* — Se faire une —, avoir coutume de, عادت ایدنمك *'ādet idinmek.* — Être accoutumé, معتادی او *mu'tadi ol.* — Ce qui a passé en obligation par une pratique fréquente, یول *ïol*, t.; رسم *resm*, قاعده *qā'ydè*, pl. a. قواعد *qavā'yd.* — Cela a passé en coutume, فلان شی قاعده حکمنه کیردی *felān chei qā'ydè hukminè guírdi.* — Ce qui se pratique ordinairement en certains pays et en de certaines choses, توره *teurè*, آیین *āïin*, دأب *deèb.* — Suivant l'ancienne coutume, دأب قدیم اوزره *deèbi qadím uzrè.* — Vieille —, اسکی توره *eski teurè.* — Coutume locale, بر یره مخصوص عرف و قاعده *bir ïèrè makhsous 'eurf u qā'ydè.* — Recueil du droit coutumier d'un pays, قواعد مرعیهٔ مملکتی مشتمل مجموعه *qavā'ydi mer'ïiïei memleketi muchtemil medjmou'a.* — droit municipal, باج *bādj*, عوائد *avā'yd*, رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*, a.

Coutumier, ère, adj., selon la coutume, اولی کلدوکی اوزره *oula gueldugui uzrè*, معتاد اوزره *mu'tād uzrè.* — Qui a accoutumé de faire, عادت اولی کلمش *ola gueImich*, عادت ایدنمش *'adet idinmich*, الشمش *alichmich.*

Couture, s. f., action de coudre, دکمکلك *dikmeklik*, درزیلك *terzílik*, t. — Rangs de points à l'aiguille, دکش ـ دیکش *dikich*, دکش یری *dikich ïeri.* — Faire une —, دکش دکمك *dikich dikmek.* — On n'aperçoit pas la couture, دکش یری کورنمز *dikich ïeri gueurunmez.* — Cicatrice, پاره نشانی ـ اثری *ïāra nichāni, èceri*, چوپور *tchoupour*, t.; ندب *nedeb*, a. — Battre l'ennemi à plate couture, دشمنی بالکلیه مظفر کسر و شکست ایلمك *'duchmeni bil-kulliïè mazheri kesr u chikest eïlèmèk.*

Couturé, e, adj., چالق *tchālyq*, چوپورلی *tchoupourlu*, t.

Couturier, ère, s., qui travaille en couture, دکیجی *dikídji.* Ce mot est beaucoup plus d'usage au fém. Couturière, ترزی قاری *terzi qāry*, t. — Le muscle couturier, عضلة الخیاطیة *'azulet elkhaïāthïiet*, a.

Couvain ou Couvein, s. m., amas de punaises, تخته بتی یمغنی *takhta biti ïughyni.* — Œufs de punaises, تخته بتی یمورطه سی *takhta biti ïoumourthaci.*

Couvée, s. f., œufs couvés à la fois, بر قولچقه نك فوللق *bir qolotchqanuñ foullyq ïoumourtaci.* — Les petits qui en sont éclos, بر قولچقه پاپیچلری *bir*

qolotchqa pilitchleri. Voy. Caché.

Couvent, s. m., مناستر *monāstir.* — de religieuses, قزلر مناستری *qyzlar monāstiri.* — de derviches musulmans, تکیه ـ تکه *tekkiè.* — Tous les religieux d'un monastère, مناستر خلقی *monāstir khalqy.*

Couvé, e, adj., کزلو *guizlu,* کزلنمش *guizlenmich,* اورتولی *eurtulu,* صاقلی *saqly.* Voyez Caché.

Couver, v. a., se dit des oiseaux qui se tiennent sur leurs œufs pour les faire éclore, دونمك *duvenmek,* قولچقه او *qolotchqa ol,* یمورطه باصمق *ïoumourtha basmaq,* یمورطه اوزرینه اوتورمق *ïoumourtha uzerinè otourmaq.* — de mauvais desseins, یرامز قصد ا *ïarāmaz qasd it.* — Il couve une grande maladie, بدنینده بر مرض عظیم صاقلی طوتار *bedenindè bir marazi 'azīm ṣāqlu thoutār.* — Tenir caché, کزلمك *guizlèmek.* — Le feu couve sous la cendre, آتش کل ایچنده کوملمش *átech kul ïtchindè gumulmuch ïanār.* — Il se couve là-dessous quelque chose, بو خصوصده کزلو بر شئ واردر *bou khouṣoustè guizlu bir chei vārdur.*

Couvercle, s. m., قپاق *qapāq.* — d'une boîte, قوطی قپاغی *qouthou qapāghy.* — Mettre un —, قپاق قویمق *qapāq qoïmaq,* قپاقلامق *qapāqlamaq,* t.

Couvert, s. m., ce qui couvre une table à manger, سفره طاقمی *sofra thaqymi.* — Cuiller et fourchette seuls, طاقم *thāqym.* — Logement où l'on est à l'abri, صغنه جق یر *syghynadjaq ïer.* — Lieu planté d'arbres, اغاجلق ـ کولکه لك یر *aghādjlyq, gueulgueïlik ïer.* — Enveloppe d'une lettre, d'un pli, مکتوبك اوزری *mektoubuñ uzeri,* مکتوب ظرفی *mektoub zarfi.* — A Couvert, adv., à l'abri, صغنمش *syghynmich,* سپرلنمش *siperlenmich.* — Être à couvert, préservé, مصون او *maṣoun ol.* — En sûreté, مامون *meëmoun.* — Mettre à couvert, préserver, صیانت ا *syānet it.* — Mettre en lieu de sûreté, محل محفوظده یرلشدرمك *mahalli mahfouzdè ïerlechturmek.*

Couvert, e, adj., caché, کزلو *guizlu,* t.; خفی *khafi,* a. — Recouvert, اورتولو *eurtulu,* اورتلمش *eurtulmuch.* — Fermé par un couvercle, قپالو *qapālu.* — Temps —, بلوتلو هوا *bouloutlu havā.* — Vêtu, کینمش *guëïnmich,* t. — Défendu, مصون *maṣoun,* محفوظ *mahfouz,* a. — Au fig., dissimulé, مستور القلب *mestour ul-qalb.* — Qui dissimule, مدارا ایدیجی *mudārā idïdji.* — Mots couverts, کلمات مرموزه *kelimāti mermouzè,* a.; تورلو سوز *tourialu sèuz.* — de gloire, مستغرق فخر و جلالت *moustaghryqi fakhr u djelālet,* a.

Couverte, s. f., pont, tillac, کورته *kuverta.* — Émail dont est revêtue la terre mise en œuvre, صوا *syva,* t.

Couvertement, adv., (inusité), گیزلوجه *guïzludjè*, t.

Couverture, s. f., qui sert à couvrir, اورتو ـ اورتی *eurtu*. — de lit, یورغان *ïorghān*. — piquée, نکلنده‌لو یورغان *niguendèlu ïorghān*. — de sopha avec franges, مقات *maqāt*. — de livre, کتاب قابی ـ جلدی *kitāb qābi, djildi*. — de cheval, جل *djul*, vulg. *tchul*. — de maison, اوارتوسی *ev eurtuçu*, چاتی *tchāti*, t. — Au fig. prétexte. — Sous couverture d'amitié, محبت یوزندن *mouhabbet ïuzunden*. Voy. Couvercle.

Couverturier, s. m., یورغانجی *ïorghāndji*, t.

Couveuse, s. f., قولچقه *qolotchqa*, یومورطه بصان طاوق *ïoumourtha baçān thāvouq*, t.

Couvi, adj., œuf gâté, ایکدین *iguidïn*, یومورطه ایکدین *iguïdin ïoumourtha*, یومورطه بوزق *bozouq ïoumourtha*, t.

Couvre-Chef, s. m., sorte de coiffure, باش اورتوسی *bāch eurtuçu*. — En t. de chirurgie, bandage pour la tête, باش صارغیسی *bāch sārghyçy*, t.

Couvre-Feu, s. m., ustensile qu'on met devant ou sur le feu pour le couvrir, کوملمش آتش قپاغی *gueumulmuch âtech qapāghy*, t. — Son de cloche, چاك صداسی *tchāk sadāci*.

Couvre-Pied, s. m., ایاقلری اورته‌جك یورغانجغز *aïāqlari eurtedjek ïorghāndjighyz*, t.

Couvre-Plat, s. m., صاحن قپاغی *sahan qāpāghy*, a.-t.

Couvreur, s. m., طام اورتیجی *dhām eurtudju*, t.

Couvrir, v. a., cacher, اورتمك *eurtmek*, t.; ستر ا *setr it*, a.-t. — de terre, طپراق ایله اورتمك *thoprāq ilè eurtmek*. — Revêtir les pauvres, کیدرمك *gueïdurmek*, اکسای فقرا *iksāï fouqarā it*. — Cacher, dissimuler, کتم ا *ketm it*. — Mettre une chose sur une autre pour l'orner, قپلامق *qaplāmaq*. — Boucher, mettre un couvercle, قپاق ایله اورتمك *qapāq ilè eurtmek*, قپاقلمق *qapāqlamaq*. — Au fig., couvrir de honte, اوتاندرمق *outāndurmaq*. — de confusion, شاشرمق *chāchurmaq*. — Se Couvrir, اورتنمك *eurtunmek*. — la tête, باشنی اورتمك *bāchini eurtmek*. — Mettre son chapeau, شپقایی باشنه قومق ـ کیمك *chapqāïi bāchina qomaq, gucïmek*. — d'un prétexte, عذر ـ بهانه بولمق *euzr, behānè boulmaq*. — S'obscurcir, en parlant du temps, قپالو اول *qapālu ol*, بلوتلنمق *bouloutlanmaq*. — Le temps se couvre, هوا بلوتلنور *havā bouloutlaneur*. — Couvrir, en parlant d'un animal qui s'accouple avec sa femelle, اچمق *âchmaq*. — Faire couvrir, آش اوندرمق *âch ouïdourmaq*, t.

Coxal (os) adj., حرقفة *harqafat*, a.

Crabe, s. m., crustacé, چغانوس *tchaghānos*, t.

Crac, s. m., bruit que font certains corps durs, چات *tchāt*, چاتوردی *tchātyrdy*. — On dit aussi Cric-Crac pour exprimer ce bruit répété plusieurs fois, چات چات *tahāt tchāt*. — Crac, adv. et interj., tout d'un coup, بردن بره *birden birè*, t.

Crachat, s. m., salive qu'on jette hors de la bouche, توکرك *tukruk*, t.; بزاق *buzāq*, a. — Maison de boue et de crachat, چالی چرپیدن یاپلمش او *tchāli tchirpiden ïāpilmich ev*. — Croix, étoile ou autre signe brodé sur un habit, بیوك نشان *buïuk nichān*. Dans ce sens on dit mieux plaque.

Crachement, s. m., توکورمه *tukurmè*. — de sang, قان توکورمه *qān tukurmè*, t.

Cracher, v. a., توکورمك *tukurmèk*, t. — le sang, قان توکرمك *qān tukurmek*, t. — قوصمق *qousmaq*, t.

Cracheur, s. m., توکوریجی *tukurídji*, t.

Crachoir, s. m., توکورك حقه‌سی *tukuruk hoqqaei*, t.

Crachotement, s. m., توفلمه *tufèlmè*, t.

Crachoter, v. a., صقچه توکرمك *syqtcha tukurmek*, توفلمك *tufèmek*, t.

Cracovie, n. de ville, قراقو *qrāqov*, t.

Craie, s. f., تباشیر *tebāchír*, comm. *tebechír*, t. — Marquer avec la —, تباشیر ایله نشانلمق *tebāchír ilè nichānlamaq*.

Craignant, s. et adj., خایف *khāïf*, a.; قورقار ایکن *qorqār iken*, قورقان *qorqān*, t.

Craindre, v. a., قورقمق *qorqmaq*, t.; خوف ا *khavf it*. — la mort, موتدن قورقمق *mevtden qorqmaq*. — Ne rien craindre, هیچ بر شیدن خوف ایتممك *hitch bir chèïden khavf itmemek*. — Faire craindre, قورقتمق *qorqoutmaq*, تخویف ا *takhvïf it*. — Respecter, vénérer, حرمت ا *heurmet it*, هیبتلنمك *hëïbetlenmek*, هیبته قالمق *hëïbetè qālmaq*. — A craindre, قورقولو *qorqoulu*. — Chose à craindre, قورقه‌جق شی *qorqadjaq chei*.

Crainte, s. f., قورقو *qorqou*, t.; خوف *khavf*, هراس *hyrās*. — du châtiment, خوف عقوبت *khavfi 'ouqoubet*. — Respect mêlé de crainte, هیبت *hëïbet*. — La crainte de Dieu, مخافت الله *mekhāfet oullah*. — De crainte de, de crainte que, قورقوسیله *qorqouciilè*, احترازا *yhtirāzen*. — d'être pris, طوتلمق خوفله *thoutoulmaq khavfilè*.

Craintif, ive, adj., قورقاق *qorqāq*, t.; خایف *khāïf*. — Pusillanime, timide, جبان *djebān*, a.

Craintivement, adv., قورقه‌رق *qorqaraq*, t.; خایفا *khāïfen*, a.

Cramoisi, adj., قرمزی *qyrmizi*, قپ قزل *qyp qyzil*. — s. m., substance servant à la teinture, قرمزی *qyrmizi*, قرمزی بویا *qyrmizi boïa*. — قویی کوه‌زی *qouïou guvèzi*. —

Étoffe cramoisi, قپ قرمزی بویالو *qyp qyrmizi boïālu qoumāch.* قماش

Crampe, s. f., ال-ایاق طوتلمسی *el, aïāq thoutoulmaci,* عضا ـ سکر *azā, syñir tchekilmèci,* t. چکلمه‌سی

Crampon, s. m., morceau de métal recourbé, کنت *kenet,* پرکت *berkit* et *perkit.* — de fer, دمر پرکت *demir perkit.* — de fer à cheval, قیار *qyār,* t.

Cramponner, v. a., کنتلمك *kenetlemek,* برکتمك *berkitmek,* پرکتلمك *perkitlemek.* — Se Cramponner, v. réfl., طوتنمق *thoutounmaq,* یاپشمق *ïāpichmaq,* ال ایله یاپشمق *el ilè ïāpichmaq,* t.

Cran, s. m., entaille, کرتك *kertik.* — Faire un ou plusieurs crans, کرتمك *kertmek.* — Faire un —, بر کرتك آچمق *bir kertik âtchmaq.*

Crane, s. m., boîte osseuse qui renferme le cerveau باش چناغی *bāch tchanāghy,* t.; قحف *qyhf,* pl. a. اقحاف *aqhāf;* کاسهٔ سر *kiāçèï ser,* p. — La cavité du —, جوف قحف *djevfi qahf.* — au fig. fam., fou, tapageur, دلی *deli,* شماتهجی *chamātadji.*

Crapaud, s. m., قره قوربغه *qara qourbagha,* اوتلو بغه *otlu bagha,* t.

Crapaudière, s. f., lieu où il y a des crapauds, قره قربغه‌لر یری *qara qourbaghalar ïeri.* — Lieu sale, مردار محلی *mourdar mahalli,* t.

Crapaudine, s. f., plante, قوربغه اوتی *qourbagha oty,* t.; یرتیجیلر *ïrtidjiler aïāci.* — pierre, ایاسی قوربغه طاشی *qourbagha thāchi.* — Morceau de métal creux dans lequel entre un gond, رزه‌نك زیوانه‌سی *rezènuñ zivānèci,* t.

Crapoussin, ne, s., خیره چوره *khyrè tchevrè,* t.

Crapule, s. f., بکریلك *bokrilik,* سرخوشلق *serkhochlyq,* t.; عیش و نوش مدام *aïch u nouchi mudām.* — Se livrer à la —, مست مداملك ا *mesti mudāmlik it.*

Crapuler, v. n., سرخوشلق ـ بکریلك ا *serkhochlyq bekrilik it,* t.; مست مدام او *mesti mudām ol.*

Crapuleux, se, adj., بکری *bekri,* t.; عیش و نوش مدامه مائل *aïch u nouchi mudāmè māïl,* a.-t.

Craquelin, s. m., کورك *guevrek,* t. — au beurre, یاغلو کورك *ïāghlu guevrek.*

Craquement, s. m., چتلادی *tchatlādy,* پتلادی *patlādy,* چترداما *tchatyrdāma,* چاترتی *tchātirdy,* t.

Craquer, v. n., چاتردمق *tchātyrdamaq,* t. — Le plancher craque, دوشمه‌نك تختهلری چاتردایور *duchemènuñ takhtaleri tchāturdaïeur.* — Faire craquer les os, پرمق چتردامق *parmaq tchaturdāmaq.* — les dents, دیش قجردامق *dich qydjirdāmaq.* — Au fig., hâbler, لاف اورمق *lāf ourmaq.*

Craquerie, s. f., hâblerie, لاف

lāf, لاف و گذاف *lāf u guzāf,* p.-t.

Craquetement, s. m., دیـــش قجردامه‌سی *dich qydjirdāmaci,* t.

Craqueter, v. n., craquer souvent, یاواش و صقچه چاتردامق *ïavāch vè syqtcha tchātyrdāmaq,* قوش چولدمك *qouch tchivildemek.*

Craqueur, se, s., لاف اوربجی *lāf ouroudji,* یالانجی *ïālāndji,* t.

Crase, s. f., t. de gram., حذف حرف *hazfi harf,* a.; en terme de méd., *état sain ou naturel du sang,* قانك حسن كیفیتی *qānuñ husni kèïfïeti,* t.-a.

Craspédon, s. m., طلطل علتی مرضی *thalthal'ylleti, marazi,* a.-t.

Crassane, s. f., بر نوع قیـــش ارمودی *bir nev'y qych armoudi,* t.

Crasse, s. f., كیر *kir,* چـــرك *tchirk,* مردارلق *mourdārlyq.* — de la tête, باش كیـــری *bāch kïri,* قـــوكاق *qoñāq.* — des oreilles, قولاق كیری - چركی *qoulāq kïri, tchirki.* — des métaux, معدن بوقی *ma'den boqou.* — Au fig. fam., avarice, خسیســـلـــق *khacïslyq,* جریلك *djemrïlik,* t.

Crasse, adj. fém., grossier, épais, قالن - قالك *qālin,* t.; غلیظ *ghaliz,* a. — Ignorance crasse, قـــبـــا جاهللك *qabā djāhillik,* t.-a.; جهل غلیظ *djehli ghaliz.*

Crasses, s. f. pl., توال *tuvāl,* t.

Crasseux, se, adj., plein de crasse, كیرلو *kïrlu.* — Malpropre, مردار *mourdār.* — Avare, sordide, خسیس *khacïs,* t.; ناكس *nākes,* p.; جری *djemri.*

Cratère, s. m., grande coupe, طاس *thās.* — Par analogie, bouche par laquelle un volcan vomit du feu, des cendres, آتشلو طاغك اغزی *âtechlu dhāghuñ aghzi.*

Cravache, s. f., قـــرباچ *qyrbātch,* t.

Cravan, s. m., oiseau aquatique, كروان قوشـــی *kervān qouchi.* — Sorte de coquillage, بر نوع صدفلو بوجك *bir nev'y sadeflu beudjek,* t.

Cravate, s. f., بوین یاغلغـــی بوغـــاز چوره‌سی *boïoun ïāghlyghy, boghāz tchevrèci,* t.

Crayon, s. m., قورشون قلم *qourchoun qalem,* t. — Dessiner au crayon, قـــورشون قلم ایله رســـم ا *qourchoun qalem ilè resm it.* — Au fig., description d'une personne, وصف *vasf,* تصویر *tasvïr,* a.

Crayonner, v. a., dessiner avec du crayon, قورشون قلم ایله رسم ا *qourchoun qalem ilè resm it.* — Au fig., esquisser, قره‌لمـــق *qaralamaq,* t.; رسمی تسویـــد ا *resmi tesvïd it,* a.-t.

Créance, s. f., dette active, الدجق *aladjaq,* t.; مطلوب *mathloub,* a. — Contester une —, مطلوبه اعتراض ا *mathloubè 'ytirāz it.* — Tout ce qu'un souverain confie à son ministre pour en traiter avec un autre souverain, تعلیمات *ta'limāt,* تعلیمات خفیه *ta'limāti khafïiè.*

— Lettre de créance, اعتماد نامه *y'timād nāmè*, وكالت نامه *vekiālet namè*, a.-t.

Créancier, ère, adj. et subst., الدجقلو *aladjaqlu*, t.; داين *dāïn*, a. — Il a beaucoup de créanciers, الدجقلوسی چوقدر *aladjaqluci tchoqlur*. — Le créancier et le débiteur, مديون ودايـن *medioun u dāïn*.

Créateur, s. m., qui crée, يرادیجی *ïarādidji*, t.; خالق *khālyq*, a. — Le Créateur de l'univers, خلاق كاينات *khallāqi kiāïnāt*. — Au fig., inventeur, پيدا ايدیجی *peïdā idïdji*, p.-t.; موجد *moudjid*, a. — Génie créateur, عقل موجد *'aqli moudjid*, عقل فعال *'aqli fa'āl*.

Création, s. f., action de créer, يرادلش *ïarādylich*, يرادش *ïarādich*, t.; خلقت *khalqat*, a.; افرينش *āferïnich*, p. — La création du monde, دنيانك يرادلشی *dunïanuñ ïarādilichi*, خلقت عالم *khalqati 'ālem*. — Nouvel établissement, fondation, ايجاد *idjād*, احداث *ihdās*, خلق *khalq*, نصب *nasb*, a.; يكيدن ياپمه *ïcñiden ïāpma*. — La création d'une rente, بر ايرادك ايجادی *bir īrāduñ idjādi*. — Un mot de nouvelle création, يـكـی چيقمه برکلمه *ïeñi tchyqma bir kelimè*.

Créature, s. f., un être créé, مخلوق *makhlouq*, pl. a. مخلوقات *mākhlouqāt*. *Makhlouq* se prend aussi pour une personne; ex.: C'est une étrange créature, غريب بر مخلوقـدر *gharïb bir makhlouqtur*. — Protégé, چراغ *tcherāgh*, p. — C'est sa propre créature, كـنـدو چراغيدر *guendu tcherāghydur*. — En terme de mépris, حريف *herïf*.

Crécelle, s. f., چكراق *tchkïñrāq*, تخته چاك *takhta tchāk*, t.

Crécerelle, s. f., oiseau de proie, يل قوان *ïel qovān*, t.

Crèche, s. f., يملك *ïemlik*.

Crédence, s. f., كيلار *kilār*.

Crédibilité, s. f., موجب اعتقاد *moudjibi y'tiqād*, تصديق *tastyq*, a.

Crédit, s. m., réputation de solvabilité, اعتبار *'ytibār*, شهـرت موثوقيه *cheuhrèti mevsouqïiet*. — Grand —, اعتبار عظـيـم *'ytibāri 'azïm*. — Prendre crédit, faveur, en parlant des effets de commerce ou publics, كسب اعتبار ايتمك *kesbi 'ytibār it*. — Lettre de crédit, توصيه نامه *tavsïè nāmè*. — Autorité, pouvoir, influence, اعتبار *'ytibār*, نفوذ *nufouz*. — Homme de grand crédit, نفوذلو كيشی *nufouzlu kïchi*. — Il est en grand crédit à la cour, سرای پادشاهيده كمال نفوذ و اعتباری واردر *sarāï pādichāhïdè kemāli nufouz u 'ytibāri vārdur*. — A Crédit, adv., ويرەسيه *vïrèciïè*. — Prendre, acheter à —, ويرەسيه آلمق *vïrèciïè ālmaq*. — Vendre à —, ويرەسيه صاتمق - ويرمك *vïrèciïè sātmaq, vïrmek*.

A Crédit, adv., inutilement, sans profit, عبث يره *'abes ïerè*, بيهوده يره *bïhoudè ïerè*. — Vous travaillez à —, عبث يره سعـی و اقدام

ایدرسکز *'abes ïerè saïu iqdām idersiñyz.* — Sans preuve, دلیلسز *delîlsyz.*

Créditer, v. a., passer au crédit, الدجق دفترینه کچورمک ـ قید ا *aladjaq defterinè guetchurmek, qaïd it,* t.-a. — Donner des lettres de crédit, توصیه نامه ویرمک *tavsiè nāmè vîrmek.*

Credo, s. m., symbole de la foi, قانون الایمان ـ الامانة *qānoun ul-imān, el-emānet,* a. — Pour les musulmans, voyez au mot شهادت dans le *Dictionn. Turc-Français.*

Crédule, adj. com., قولای اینانور ـ اینانیجی *qolāï ināneur, inānidji,* t. تیز انانور *tîz ināneur,* t.

Crédulité, s. f., تیز اینانمه *tiz inānma,* t.; خفت اعتیاد *khyffeti 'ytimād,* a.

Crédulement, adv., خفت اعتماد ایله *khyffeti 'ytimād ilè,* a.-t.

Créé, e, adj., یرادلمش *ïarādilmich,* t.; مخلوق *makhlouq,* a.; آفریده *āfaridè,* p.

Créer, v. a., tirer du néant, donner l'existence, یراتمق وجود ویرمک *ïarātmaq, vudjoud vîrmek,* یوقدن وار ا *ïoqtan vār it,* t.; خلق ا *khalq it,* a.-t. — Établir, احداث ـ ایجاد ـ نصب ا *ihdās, idjād, nasb it,* a.-t.; پیدا ا *pëïda it,* p.-t. — Créer des dettes, بورج ایدنمک *bordj idinmek.* — Être créé, یارادلمق *ïārādilmaq.*

Crémaillère, s. f., اوجاق زنجیری *odjāq zindjîri,* t.

Crème, s. f., partie épaisse du lait, قیمق *qaïmaq,* سودك قیمغی *suduñ qaïmaghy,* سود یوزی *sud ïuzy.* — Crême cuite dont on fait partout usage en Turquie, قیمق *qaïmaq.* — Au fig., ce qu'il y a de meilleur, زبدة *zubdet,* زبده *zubdè,* t.; کزیده *guzîdè,* p. — Prendre la crême d'une chose, la meilleure partie, بر شیئك زبده‌سنی آلمق *bir cheïuñ zubdècini ālmaq.* — Crême de tartre, قریم طرطر *qrîm tharthar,* شراب دوردیسی ملحی *charāb dourducy melhy.*

Crémer, v. n., قیمقلنمق *qaïmaqlanmaq.*

Crémière, s. f., qui vend de la crême, قیمق صاتیجی قری *qaïmaq sātîdji qary,* t.

Crément, s. m., حرف زاید *harfi zāïd,* حرف منضم *harfi munzamm,* a.

Créneaux, s. m., بدن *beden,* t.; کنکره *kungurè,* بارو *bārou,* p.

Crénelage, s. m., زنجیر *zindjîr,* سکه زنجیری *sikkè zindjîri,* t.

Créneler, v. a., کنکره یاپمق *kungurè ïāpmaq,* بدنلره ارالق یاپمق *bedenlerè arālyq ïāpmaq.* —

Crénelé, کنکره‌لو *kungurèlu,* بدنلو *bedenlu,* کدکلو *gudiklu,* t.

Crénelure, s. f., کرتکلو ایش *kertiklu ich,* دیش دیش اولان شکل *dich dich olān chekil,* کرتك *kertik,* t.

Créole, s. com., یکی دنیاده طوغمش فرنك *ïeñy duniāda dlhogmich frenk,* t.

Crêpe, s. f., pâte, بر نوع كوزلمه *bir nev'y gueuzlemè*, t.; پيده *pîdè, pîtè*, t.

Crêpe, s. m., étoffe claire, بورنجك *borundjuk*, t.

Crêpé, e, adj., بوروشق *bourouchouq*, قورجق *qyvridjiq*, t.

Crêper, v. a., friser, قورتمق *qyvrytmaq*, *qyvyrtmaq*, قورمق *qyvyrmaq*. — une étoffe, بوروشق ا *bourouchouq it*, t.

Crépi, s. m., et Crépissure, صوا *syvâ*, t.

Crépi, e, adj., صوانمش *syvânmich*, t.

Crépine, s. f., پسكول - پسكل *puskul*, t.

Crépir, v. a., صوامق *syvâmaq*, t.

Crépitation, s. f., آتش *âtech tchâtîrdici*, t.

Crépu, e, adj., قورجق *qyvridjiq*, *qyvirdjiq*. — Qui a les cheveux crépus, قورجق صاچلو *qyvridjiq sâtchlu*, t.

Crépuscule, s. m., qui précède le lever du soleil, شفق *chefaq*, pl. a. اشفاق *echfâq*. — La lumière ou lueur du —, شفق آيدنلغی *chafaq âïdinlyghy*. — Le temps du —, شفق وقتی *chafaq vaqty*. — Crépuscule qui suit le soleil couchant, ملس الظلام *meles ezzilâm*, a.; اخشام آيدنلغی *akhchâm âïdynlyghy*.

Cresson, s. m., plante, تره أوتی *tèrè oty*. — alénois, باغچه ترهسی *bâghtchè terèci*, تره *terè*. — de fontaine, صو تره‌سی *sou tèrèci*, t.

Cressonnière, s. f., تره أوتی يری *tèrè oty ïery*, t.

Crête, s. f., excroissance charnue sur la tête des gallinacées — ايبك - ايبيك *ibik*. — de coq, خروس ايبكی *khoros ibigui*. — Double crête, چتال ايبكی *tchatâl ibigui*. — Huppe sur la tête des oiseaux, des serpens, تاج *tâdj*, صورغوج *sorghoudj*, تل *tel*, t.; خروه *khyrvè*, a. — Pièce de fer élevée en forme de *crête* sur un habillement de tête, دپه‌لك *tepèlîk*. — d'une montagne, طاغ دپه‌سی - دپه - تپه *tepè*, *dâgh tepèci*. — Crête-de-Coq, s. f., plante, سلطان بوركی *soulthân beurki*, خروس ايكی *khoros ibigui*, t.

Crête, s. f., île, كريد *guirid* ou plus communément - كريد اطه‌سی *kirîd adhaci*, *djezirèci*.

Crêté, adj., ايكلو *ibiklu*, صورغجلو *sorghoudjlu*, تللو *tellu*, t.

Crêteler, v. n., cri de la poule, يومورطه‌ليان طاوغك سسی *ïoumourthalaïân thâvoughuñ seci*, t.

Cretonne, s. f., بر نوع كرپاس *bir nev'y kirpâs*, t.

Creuser, v. a., caver, rendre creux, قازمق *qâzmaq*, *qâzimaq*, t.; حفر ا *hafr it*, تجويف ا *tedjvîf it*, a.-t. — Faire un creux, چقورلتمق *tchouqourlatmaq*. — Creuser dans une matière dure quelconque, اويمق *oïmaq*. — Creuser la terre, يری قازمق *ïeri qâzmaq*. — un puits, بر قويی قازمق *bir qouïou qâzmaq*.

— Vider, بوشالتمق *bochāltmaq*. — Creuser jusque sous les fondemens, اساس بنایه قدر حفر ا *eçāci bināïè qadar hafr it*. — Au fig., approfondir une chose, تعمیق ا *ta'mīq it*, برشیئک کنهنه وارمق *bir cheïñ kunhinè vārmaq*. — Se creuser la tête, باشنی یارمق *bāchini ïārmaq*.

Creuset, s. m., پوتهٔ *poutè*, vulg. بوطه *boutha*, t.; بوتقه *boutaqa*, p.-a. — Passer au creuset et affiner, purifier, قال ا *qāl it*. — On dit au figuré : C'était un homme épuré au creuset de l'austérité et des mortifications, پوتهٔ ریاضتدن قال اولمش بر آدم ایدی *poutèï riāzettè qāl olmich bir ādem idi*.

Creux, se, adj., qui a une cavité, قووق *qovouq*, ایچی بوش *itchi boch*, t.; مجوّف *mudjevvef*, اجوف *edjvef*, a. — Profond, دیرك *dirīñ*, عمیق *'amīq*. — Chemin —, چقور یول *tchouqour ïol*. — Esprit creux, homme visionnaire, عقلی بوش بر آدم *'aqly boch bir ādem*. — Pensée creuse, خیال باطل *khaïāli bāthyl*, a.

Creux, s. m., cavité, چقور *tchouqour*, دیرکلك *dīrīñlik*, t.; جوف *djevf*, a. — Creux de la main, اوج ایچی *avoudj itchi*. — Creux de l'estomac, جوف صدر *djevfi sadr*. — d'un rocher, قیا قووغی — چقوری *qïā qovoughy*, *tchoqouri*. — Moule pour imprimer ou mouler en relief, ایچی اویلمش قالب *itchi oïoulmich qāloub*.

Crevasse, s. f., یارق *ïāryq*, یاروق *ïārouq*, یاریلق *ïārylyq*, چتلاق *tchatlāq*. — Il y a une crevasse à la muraille, دیواردہ بر چتلاق واردر *divārda bir tchatlāq vārdur*. — J'ai des crevasses aux mains, الك چتلاقلرم واردر *eldè tchatlāqlarum vārdur*. — Crevasses, maladie du cheval, آتك طرنق *ātuñ thyrnaq tchatlāghy*.

Crevasser, v. a., چتلاتمق *tchatlātmaq*. — Se Crevasser, v. r., چتلامق *tchatlāmaq*, یارلمق *ïārylmaq*, t.

Crève-Coeur, s. m., کوکل قرقلغی *gueuñul qyrqlyghy*, t.; شدید انکسار قلب *chedīdi inkiçāri qalb*, a.-t.

Crevelle, s. f., بر نوع بالقچی قایغی *bir nev'y bālyqtchi qāïghy*, t.

Crevé, e, adj., چتلامش *tchatlāmich*, چتلاق *tchatlāq*, کبرمش *guebermich*, منشق *munchaqq*, t.

Crever, v. a., faire rompre, faire éclater avec effort, چتلاتمق *tchatlātmaq*. — Crever un œil, بر کوزی چیقارمق *bir gueuzy tchyqārmaq*. — Cela vous crève les yeux, cela est sous vos yeux, اشتہ کوزك اوکنك دیکلو طورر *ichtè gueuzuñ cunuñdè dikilu dhourour*. — Percer, crever un abcès, چبانی دشمك *tchibāni dechemek*. — le cœur, affliger à l'excès, جکری یارمق *djè-*

gueri ïārmaq. — v. n., se rompre, چاتلمق *tchātlamaq*, پاتلمق *pātlamaq*, يارلمق *ïārilmaq*, تشقق ايلمك *techaqquq ëilèmek*. — Crever de rire, — كولمكدن بوغلمق *gulmekten boghoulmaq*, بايلمق *bāïlmaq*. — Mourir en parlant des animaux ou des gens méprisables, كبرمك *guebermek*.

CREVETTE, s. f., تكه *tekiè*, t.

CRI, s. m., voix haute et poussée avec effort, چاغرش *tchāghyrrich*, باغرش *bāghyrrich*, هايقرش *hāïqyrrich*, هايقرمه *hāïqarma*, t.; صيحت *saïhat*, نعره *na'rè*, ندا *nidā*, ف. — Son de la voix, سس *ses*, صدا *sadā*. — Grand cri, صيحهٔ شديده *saïhaï chedïdè*. — Jeter un grand cri, قتى آواز ويرمك *qaty āvāz vïrmek*. — Pousser des cris, غريو قوپرمق *ghyriv qoparmaq*. — Cris de joie, اوازهٔ سرور *avāzèï sourour*. — des animaux, حيوان سسى *haïvān sèci*. — La voix du crieur public, دلالك چاغرمه‌سى *tellāluñ tchāghyrmaci*. — Cris d'affliction, اكلدى *iñildy*, اكلش *iñlich*, t.; فرياد *feriād*, p.

CRIAILLER, v. n. fam., باغرمق *bāghyrmaq*, چاغروب باغرمق *tchāghyrup baghyrmaq*, t.

CRIAILLERIE, s. f., باغرمه *bāghyrma*, هايقرمه *hāïqarma*, t.; جلبه *djelebè*, a.

CRIAILLEUR, SE, s., باغرغان *bāghyrghan*, چاغرغان *tchāghyrghān*, شپاتهجى *chamātadji*, t.

CRIANT, E, adj., فرياد قوپاريجى *feriād qopārïdji*, t.; فرياد انكيز *feriād inguïz*, p.

CRIARD, E, adj., باغريجى *bāghyridji*, هايقاريجى *hāïqāridji*, t.; صوّات *savvāt*, a. — dettes criardes, چنكانه - چفوت بورجلرى *tchinguiānè - tchifout bordjleri*.

CRIBLE, s. m., قلبور *qalbour*, غلبور *ghalbour*, t.; غربال *ghyrbāl*, pl. a. غرابيل *gharābïl*.

CRIBLÉ, E, adj., قلبورلنمش *qalbourlanmich*, قلبوردن كچورلمش *qalbourden guetchurulmich*, t.; مغربل *mougyrbal*, a.

CRIBLER, v. a., nettoyer avec le crible, قلبورلمق *qalbourlamaq*, قلبوردن كچورمك *qalbourden guetchurmek*, t. — Percer comme un crible, دلك دلك ا *delik delik it*. — Cribler de blessures, كثرت جروح ايله قلبوره دوندرمك *kesreti djurouh ilè qalboura deundurmek*.

CRIBLEUR, s. m., قلبورلايجى *qalbourlaïdji*, t.

CRIBLEUX, s. m., بوروزن كميكى *bouroun guèmigui*, t.

CRIBLIER, s. m., قلبورجى *qalbourdji*, t.

CRIBLURE, s. f., قلبور دوكنديسى - چورنتيسى *qalbour tukendyci - tchuruntyci*, t.

CRIC, s. m., يوك قالدره‌جق تكرلكلو آلت *iuk qāldiradjaq tekerliklu ālet*, t.

CRIC-CRAC, mot imitatif, چات

چات *tchāt tchāt*, چاتردی *tchātidy*, t .

Criée, s. f., صاتیلق مالی دلاله وبرمه *sātylyq mali tellālè vîrmè*. — Mettre une maison en criée, صاتیلق خانه‌یی دلاله وبرمك *sātylyq khānèï tellalè vîrmek*.

Crier, v. a., jeter un ou des cris, باغرمق *bāghyrmaq*, چاغرمق *tchāghyrmaq*, حایقرمق - هایقرمق *haïqarmaq*. — avec force, شدّتله چاغرمق *chiddetilè tchāghyrmaq*, تصرّخ ا *teçarroukh it*. — Il crie de toute sa force, وار قوّتیله تصرّخ ایدر *vār qouvvetilè teçarroukh ider*. — Faire crier, سسی چیقارتمق *seci tchyqārtmaq*. — Voy. Cri. — Rendre un son aigu par le frottement, چاتردامق *tchātyrdāmaq*. — La porte crie, قپویی چاتردار *qapouïi tchāturdār*. — Se plaindre hautement, اغلاشمق *aghlāchmaq*, تظلم ا *tezallum it*. — après quelqu'un, le réprimander à haute voix, آسکاره تعزیر ا *āchikārè ta'zîr it*.

Crierie, s. f. fam., شماته *chamāta*, چاغریش *tchāghyrich*, t.; عربده *'arbedè*, a.

Crieur, se, s., celui qui crie, qui fait du bruit, چاغرجی *tchāghyrdji*, شماتهجی *chamātadji*, عربدهجی *'arbededji*. — public, دلّال *tellāl*, منادی *munādi*, نادی *nādi*, a. — de mosquée, مؤذن *muezzin*. — Crieur et vendeur des rues, سوقاقلرده کزن - چاغران *soqāqlarda guezen, tchāghyrān sātidji*.

Crime, s. m., صوچ *soutch*, t.; قباحت *qabāhat*, تهمت *teuhmet*, جرم *djurm*, pl. a. اجرام *edjrām*, a. — énorme, جرم عظیم *djurmi 'azîm*, جنایت جسیمه *djināïeti djècimè*. — inouï, ایشدلمهمش قباحت *ichidilmemich qabāhat*. — Commettre un —, جنایت ا *djināïet it*, قباحت ایشلمك *qabāhat ichlemek*, ارتکاب جنایت ا *irtikiābi djināïet it*. — Crime, péché, کناه *gunāh*, p.-t.; ذنب *zenb*, pl. a. ذنوب *zunoub*.

Crimée, nom de province, - قریم *qrîm*, قریم جزیره‌سی *qrîm djèzirèci*.

Criminaliser, v. a., صوچلو ا *soutchlu it*, حقوق دعواسی جنایت دعواسنه چوبرمك *houqouq da'vācini djināïet davācinè tchevîrmek*, a.-t.

Criminaliste, s. m., علم امور سیاسته آشنا - عارف *'ylmi oumouri siācetè āchinā, 'ārif*, a.-t.

Criminel, le, adj., qui est coupable d'un crime, صوچلو *soutchlu*, t.; تهمتلو *teuhmetlu*. — Contraire aux lois, حرام *harām*, ضدّ الشرایع *ziddus-cherā'y*. — Procès criminel, جرم وجنایته متعلق دعوا *djurm u djināïetè mute'allyq d'a'vā*.

Criminel, s. m., مجرم *mudjrim*, a.; حرامی *harāmi*, a.

Criminellement, adv., d'une

manière criminelle, جرم و جنایتله *djurm udjināïetilè*, حرام اوله رق *harām olaraq*, a.-t.— En matière criminelle, مواد سیاستده *mevāddi siācetlè*.

Crin, s. m., poil long et dur, اوزون قل *ouzoun qyl*, a.; یلی *ïeli*, t.; یله *ïelè*, عرف *'urf*. — de cheval, آت یلی *āt qyli*, آت یلدسی *āt ïelèci*. — Matelas de crins, آت قیلیه طولمش مندر *āt qyl ilè dholmich minder*. — Se prendre aux crins, aux cheveux, بری بریله صاچلرندن طوتشمق *biri birilè sātchlerinden thoutouchmaq*.

Crinière, s. f., یله *ïelè*, پرچم *pertchem*, t. — du lion, ارسلانك پرچمی *arslānuñ pertchèmi*.

Crique, s. f., petit port le long des côtes, لیمانجق *limāndjiq*, کوچك لیمان *kutchuk limān*, t.

Criquet, s. m., petit cheval faible et de vil prix, بیاغی و کوچنك آت *baïāghy vè kutchuk āt*.

Crise, s. f., effort de la nature, بحران *bouhrān*, a. — favorable, بحران نافع *bouhrāni nāfi'*. — mauvaise, بحران ردی *bouhrāni redī*. — Jour de —, یوم بحران *ïevmi bouhrān*. — Le moment périlleux et décisif d'une affaire, بر مصلحتك بحرانی وقتی *bir maslahatuñ bouhrāni v aqy'*.

Crispation, s. f., contraction, قورش *qyvrich*, قورلمه *qyvrilma*. — Action de se contracter, de se rétrécir, بوزلمه *bouzulmè*, t. — des nerfs, سکرلوك چکلمه سی *sinyrleruñ tchekilmèci*.

Crispé, e, adj., بوزلمش *bouzulmich*, قورشمش *qyvrim*, بورشمش *bourouchmych*.

Crisper, v. n., قورشق *qyvrichmaq*, بورشترمق *bourouchturmaq*, قورتمق *qyvirtmaq*, بوزمك *buzmaq*. — Se Crisper, v. réfl., بوزلمك *bouzulmek*, قورلمق *qyvrilmaq*, t.; تقبض ا *teqabbuz it*, a.-t.

Crisser, v. a., قجردامق *qydjirdāmaq*, چاترداماق *tchātirdāmaq*, t.

Cristal ou Crystal, pl. Cristaux, بلور *bullour*, بلور *bulour*, بلور طاشی *bulour thāchi*. — de roche, قیا بلوری *qaïā bilouri*, a.-t.

Cristallin ou Crystallin, adj., بلوری *bullouri*, بلور کبی *bulour guibi*, a.-t.; *bullouri*, a. — Eaux cristallines, بلور کبی صاف و پراق صولر *bulour guibi sāf u berraq soular*. — Humeur cristalline, خلط بلوری *khalathi bilourī*.

Cristallin ou Crystallin, s. m., humeur de l'œil. Voyez au mot Cristallin, humeur cristalline.

Cristallisation, s. f., انجماد *indjimād*, a.; طوکمه *dhoñma*. — naturelle, انجماد طبعی *indjimādi thaby'i*. — artificielle, انجماد عملی *indjimādi 'ameli*.

Cristalliser, v. a., بلور شکلنه دوندرمك - قویمق *bulour chekline deundurmek, qoimaq*, طوندرمق *dhondurmaq*. — Se Cristalliser, v. réfl., بلور شکلنه دونمك - کیرمك *bulour chekline deunmek, gutrmek*,

بلور صورتنی آلمق *bulour souretini âlmaq*, طوکمق *dhoñmâq*.

Cristallisé, e, adj., طوکمش *dhonmich*, t.; منجمد *mundjemed*. — Alun cristallisé, بلور صورتنی آلمش شاب *bulour souretini âlmich chāb*.

Critérium, s. m., دلیل حقیقت *delîlî haqyqat*, ایت بیّنه *âïèti beïienè*, a.

Crithe, s. m., اربه‌جق *arpadjiq*. Voy. Orgeolet.

Criticable, adj. com., قنانه‌جق *qynānadjaq*, t.; ذمّ و تعییبه مستحقّ *zem u ta'ïibè mustahyqq*, a.-t.

Critique, s. f., art de juger d'un ouvrage d'esprit, فنّ تمییز و امتحان تألیفات *fenni temïiz ou imtihāni teelifāt*, علم بحث *'ylmi bahs*. — Examen minutieux, تدقیق *tadqyq*, امعان نظر *im'āni nazar*, a. — Dissertation, discussion, بحث *bahs*, مباحثه *mubāhacè*. — Censure maligne, عیبلمه *'aïblama*, لوم *levm*, قدح *qadh*. — Disposition à trop censurer, طبع عیّاب *thab'i 'aïiāb*, حرفگیرلک *harfguîrlik*.

Critique, s. m., تألیفلرک عیبلرینی ارایجی *teeliflerinuñ 'aïblerini arāïdji*, تدقیق و امعان صاحبی *tadqyq u im'ān sāhibi*, عیبگیر *'aïbguîr*, حرفگیر *harfguîr*. — Censeur, qui trouve à redire à tout, قنایجی *qynāïdji*, عیبجو *'aïbdjou*, قادح *qādyh*, a.

Critique, adj. com., بحثی *bahsi*. — Circonstances critiques, اوقات بحرانی *evqāti bouhrāni*. — Le moment critique d'une affaire, بر مصلحتک وقت بحرانی *bir maslahatuñ vaqti bouhrāni*.

Critiquer, v. a., examiner un ouvrage, قصور - عیب بولمق *qouçour, 'aïb boulmaq*, عیبلمق *'aïblamaq*, قنامق *qynāmaq*. — Censurer, قدح - تعییب ا *qadh, ta'ïib it*. — Il critiquait la conduite et les actions de tout le monde, عامه‌نک افعال و حرکاتنی ذمّ و تعییب ایدرایدی *'ammènuñ ef'āl u harerekiātini zemm u ta'ïib ider idi*.

Croassement, s. m., قرغه سسی *qargha seci*, t.

Croasser, v. n., قرغه کبی سس ویرمک - اوتمک *qargha guibi ses vîrmek, eutmek*, قرغه اوتمک *qargha eutmek*, t.

Croate, s. m., habitant de la Croatie, خروات *khyrvāt*.

Croatie, n. de province, خروات مملکتی *khyrvāt memleketi*.

Croc, s. m., قانجه *qāndja*, t.; چنکل *tchenguel*, قلاب *qoullāb*, a. — Attirer avec le croc, قلاب طاقوب چکمک *qoullāb thāqoup tchekmek*. — Croc de batelier, قایقچی قانجه‌سی *qāïqtchî qāndjaci*. — Pendre au —, چنکله آصمق *tchenguelè âsmaq*. — Voy. pour le sens fig. Abandonner, Quitter. — Croc en jambe, صارمه *sārma*, ایاق چلمه *aïāq tchelmè*. — Donner un —, دیز ایاقلر اراسنه سوکوب دوشورمک *diz aïāqlar arācinè seukup duchurmek*. — Croc, grosse dent d'animal. Voy. Crochet.

Croche, adj. com., اكرى *egri*, t. Voyez Crochu.

Crochet, s. m., petit croc, اوفاق چنكل *oufāq tchenguel*, چنكل *tchenguel*, t. — à pendre la viande, ات اصله جق حنكل *et aciladjaq tchenguiel*. — Instrument de chirurgie, جرّاح چنكلى *djerrāhtchenguieli*. — Dents aiguës et perçantes de quelques animaux, آزوديشى *āzou dichi*. — de porte-faix, سمر *semer* ou حمّال سمرى *hammāl semeri*. — de serrurier, قارغه بورنى *qārgha bournou*. — Crochets, en t. d'imprimerie, علامت وصل *'alāmeti vasl*.

Crocheter, v. a., une porte, برقپو كليدينى چنكل - قارغه بورنى ايله اچمق *bir qapou kelidini tchenguel, qargha bournou ilè âtchmaq*, t.

Crocheteur, se, s., حمّال *hammāl*, a.

Crochu, e, adj., اكرى *egri*, چنكللو *tchenguellu*, t. — Doigt —, اكرى پرمق *egri parmaq*, t. — Bâton crochu pour ramasser le djerid, اوق چوكنى *oq tchevkeni*.

Crocodile, s. m., تمساح *timsāh*, a., ou تمساح بالغى *timsāh bālyghy*, a.-t.

Crocus, s. m., safran, t. de botanique, زعفران *za'ferān*, a.

Croire, v. a., estimer une chose véritable, انانمق *inānmaq*, t.; اعتقادا *'ytiqād it*, a.-t. — Avoir foi, confiance, اعتماد ا *'ytimād it*. — Je vous crois, سزه اعتماد ايدرم *sizè 'ytimād iderum*. — en Dieu, ايمان كتورمك *imān gueturmek*. — Croyez que, اعتقاد ايله كه *'ytiqād eïlè ki*. — Estimer, penser, صانمق *sānmaq*, ظنّ ا *zann it*. — Je ne crois pas, j'ai peine à croire, دكمه ده *dèïmèdè*. — Je ne puis croire à cela, بوكا اعتقاد ايده ميورم *bouñā 'ytiqād idemèïeurum*. — Se croire plus que les autres, كندوسن سائرلردن زياده طوتمق *guenducin sāïrlerden ziādè thoutmaq*. — Ne pas croire, انانمق *inānmamaq*.

Croisade, s. f., جهاد *djihād*, غزا *ghazā*, محالفة للجهاد *mouhālefet lildjehād*.

Croisé, s. m., celui qui combat les infidèles, مجاهد *mudjāhid*, a. — Les croisés chrétiens, اصحاب صلب *ashābi salb*.

Croisé, e, adj., حاچ شكلنده چاتشمش *hātch cheklindè tchātichmich*.

Croisée, s. f., ouverture dans un mur, پنجره *pendjèrè*, t.

Croisement, s. m., حاچ شكلنده چاتشمه *hātch cheklindè tchātichma*, t.

Croiser, v. a., disposer en croix, حاچ شكلنه قومق *hātch cheklinè qomaq*. — les bras, قوللرى حاچ وارى طوتمق *qolleri hātchvāri thoutmaq*. — Rester les bras croisés, à rien faire, ال باغلو اولهرق طورمق *el bāghlu olaraq dhourmaq*. — les jambes, بجاقلرى حاچ شكلنه قومق *badjāqlari hātch cheklinè qomaq*. — Traverser un chemin, بولى آرقورى كسمك *ïoly ârqouri kesmek*, كچمك *guetchmek*. — Tordre légèrement les fils, ايلكى خفيفجه اكرمك

ipligui khaſiſdjè eguirmek. — Se croiser, se couper transversalement, آرقوريدن چاتشمق *árqouryden tchátichmaq.* — Se croiser en parlant des lignes, etc., تقاطع ا *teqáthy' it.* — Ne pas se rencontrer en chemin, يولده بربرينى راست كلمك *iolda bir birini rást guelmemek.* — quelqu'un, le traverser dans ses desseins, مخالفت ـ منع ا *moukhálefet, men' it,* اوكنى كسمك *euñiny kesmek.* — Rayer avec la plume, چزمك *tchizmek.* — Croiser la baïonnette, سكو داورانمق *suñu dávránmaq.* — Croiser, v. n., faire une croisière, بكليك كميسى بر محل معتنده طولاشوب قوله كزمك *beïlik guémici bir mahalli mou'aïendè dholáchup qola guezmek.*

Croisette, s. f., plante, حشيشة الصليب *hachichet ussalíb,* a.

Croiseur, s. m., طولاشوب قوله كزن كمى قپودانى *dholáchup qola guezen guemi qapoudáni,* t.

Croisière, s. f., action de croiser en montant des vaisseaux, سفاين حربك طولاشوب قوله كزملرى *sefáïni harbun dholáchup qola guezmélerí.* — Endroit où ils croisent, كميلرك طولاشوب قوله كزدكلرى ير *guemilerun dholáchup qola guezdiklerí ier,* t.

Croissance, s. f., بيومة *búüumè,* ارتمه *ártma,* t.; نشو *néchuu,* نمو *nemv,* نشوو نما *nechvu numá,* a. — Prendre de la croissance, نشوو نما بولمق *nechvu numá boulmaq.*

Croissant, s. m., figure de la nouvelle lune, يكى آى *iñi ái,* t.; هلال *hilál,* pl. اهلة *ahíllet.* — *Hilál* désigne aussi le croissant en métal qui surmonte quelquefois les drapeaux. — Instrument de jardinage, دهره *dehrè,* باغچيان دهره‌سى *baghtcheván dehrèci.*

Croissant, e, adj., qui croît, ارتيجى *artídji,* t.; متزايد *mutezáïd,* a.

Croît, s. m., حيوانلرك ارتمه‌سى ـ چوغلمه‌سى *haïvánlarun artmaci, tchoghalmaci,* t.

Croître, v. n., devenir plus grand, بيومك *büümek,* بيوكلنمك *büüuklenmek,* t. — Augmenter, multiplier, ارتمق *artmaq,* چوغلمق *tchoghalmaq,* ازدياد ـ ترقى بولمق *izdiád, tereqqy boulmaq,* نشوو نما بولمق *nechva numá boulmaq,* a.-t. — Être produit, pousser (plante), بتمك *bitmek,* اوت بتمك *ot bitmek,* نبت ا *nebt it,* نابت او *nábit ol,* حاصل او *hácyl ol.* — Cru, e, adj., ارتمش *artmich,* چوغلمش *tchoghalmich,* بتمش *bitmich.*

Croix, s. f., instrument de supplice, حاچ *hátch,* خاج *khádj,* t.; صليب *salíb,* صلب *salb,* a. — *Hátch* se dit aussi de la figure ou de la représentation de la croix. — Au fig., malheur, بلا *belá,* محنت *mihnet.* — Signe de croix, خاج نشانى *khádj nichání,* استاوروس *istávros.* — Faire le signe de croix, ـ خاج استاوروس ا *khádj, istávros it.* — Mettre en croix, خاجلمق *khádjlamaq,* صلب ا *salb it.* — Croix, décoration, نشان *nichán.*

Croix-de-Jérusalem, s. f., plante, خاج چچكى *khádj tchitche-*

gui, t.; زهرت الصليب *zehret ussalîb*, a.

Crone, s. m., machine qui sert à enlever les marchandises des vaisseaux, كميلردن يوك قالدره جق آلت *guemilerden iuk qâlduradjaq âlet*.

Cronstadt, nom de ville, port de Russie, قرونستاد ليمانى *qronstâd limâni*. — ville de Transylvanie, براشو *brâchov*.

Croquant, s. m., زبدى *zibidi*, t.; نابكار *nâbekiâr*, p.

Croquant, e, adj., qui croque, ديشده چاترديجى *dichdè tchâtirdîdji*, t.

Croque-au-Sel (Manger à la), s. f., فقط توز ايله يمك *fuqath touz ilè iemek*, t.

Croquer, v. a., manger des choses qui croquent, چاتر چاتر يمك *tchâtur tchâtur iemek*. — Manger goulûment, اچ كوزلولكله يمك *âtch gueuzluliguilè iemek*. — Croquer, v. n., faire du bruit sous la dent, ديشده چاترداماق *dichdè tchâturdâmaq*, t.

Croquet, s. m., كسورك *guevrek*, t.

Croquignole, s. f., chiquenaude, فسكه *fiskè*. — pâtisserie croquante, بر نوع كورك *bir nev'y guevrek*, t.

Croquignoler, v. a. (peu usité), فسكه اورمق *fiskè ourmaq*, t.

Croquis, s. m., كرنامه *kernâmè*, نيرنك *nîrenk*, p.

Crosse, s, f., bâton pastoral, پسقپوس دكنكى *piscopos deïnèguî*, *acâci*, t. — de fusil, تفنك قونداغى *tufenk qondâghy*. — bâton courbé par le bout, چوكن *tchevken*, t.

Crossé, e, adj., دكنك صاحبى *deïnek sâhybi*, t.

Crosser, v. a., چوكن ايله سورمك ـ ايلتمك *tchevken ilè surmek*, *iletmek*. — Se crosser, دوكشمك *deüüchmek*, vulg. *deuvuchmek*, t.

Crossette, s. f., branche de vigne taillée, كسك اصمه دالى *kecîk asma dâli*, t.

Crosseur, s. m., چوكن ايله ايلديجى *tchevken ilè ildidji*, t.

Crotaphite, adj. des deux genres et s., عضلة الصدغ *'azalet ussoudgh*, a.

Crotte, s. f., boue, چامور *tchâmour*, سوقاق چامورى *soqâq tchâmouri*, t. — Les rues sont pleines de crotte, سوقاقلر طولو چامور در *soqâqlar dholou tchâmour dur*. — Fiente de certains animaux, قيغ *qygh*. — de brebis, قويون قغى *qoïoun qyghy*.

Crotter, v. v., چامورلق *tchâmourlamaq*, چامورلنمق *tchâmourlatmaq*, چاموره بولاشترمق *tchâmoura boulâchturmaq*. — Se Crotter, v. réfl., چاموره بولاشمق *tchâmoura boulâchmaq*, t. — Crotté, چاموره بولاشمش *tchâmoura boulâchmich*.

Crottin, s. m., توزك *tezek*, كوبره *gubrè*, t.

Croulant, e, adj., يقلان *iqylân*, چوكن *tchevken*, t.; ساقط *sâqyth*, a.

Croulement, s. m., يقلمه *iqylmè*

ma, چوکمه *tcheukmè*, دوکلمه *deukulmè*, t.; انهدام *inhidām*, a.

CROULER, v. n., يقلمق *iqylmaq*, دوکلمك *deukulmek*, چوکمك *tcheukmek*, t.; انهدام بولمق *inhidām boulmaq*, a.-t.

CROULIER, ÈRE, adj., اقسوب دوکلور *âqsup dukulûr*, t.

CROUP, s. m., terme de médecine, كوچك چوجقلره مخصوص مرض *kutchuk tchodjouklerè makhsous maraz*, t.

CROUPADE, s. f., آت سكهسی آتنك صچرايوب اتلشی *ât seïmèci, âtuñ sytchrāïup atilichi*, t.

CROUPE, s. f., صاغری ـ صغری *sāghry*, t.; كفل *kefel*, pl. a. اكفال *ekfāl*. — Belle —, دلبر صاغری *dilber sughri*. — Monter en croupe, آتلونك اكسهسنه بنمك *âtlunuñ ensècinè binmek*. — Faire monter ou mettre en croupe, آتنك اكسهسنه بندرمك *âtuñ ensecinè bindurmek*. — de montagne, طاغ دپهسی *dhāgh tepèci*, طاغك باشی *dhāghuñ bāchi*, t.; فرق الجبل *farq ul-djebel*, a.

CROUPÉ, E, adj., كفللو *kefellu*, a.-t.

CROUPIER, s. m., قمارباز اورتاغی *qoumārbāz ortāghi*, t.

CROUPIÈRE, s. f., قوسقون *qousqoun*, قوسغون *qousghoun*, t.

CROUPION, s. m., قوبرق ديبی ـ صوقومی *qoubourouq dibi, soqoumi*, t.; قطن *qâthan*. — des oiseaux, قوشك قوبرق ديبی *qouchuñ qoubourouq dibi* t.; زمكی *zimmekki*, a.

CROUPIR, v. n., se corrompre en parlant du liquide en repos, چوريمك *tchurumek*, طورغنلقدن چوريمك *dhourghounlyqten tchurumek*, t.; تعفن ا *te'affun it*. — Plus particulièrement de l'eau, راكد اول *rākid ol*. — Croupir dans la malpropreté, مردارلق ايچنده چوريمك *mourdārlyq itchindè tchurumek*. — Au fig., demeurer long-temps dans un endroit, بر مكانده چوق اوتورمق *bir mekiāndè tchoq otourmaq*.

CROUPISSANT, E, adj., چوروك *tchuruk*, t. — Eaux croupissantes, مياه معفونه *miāhi ma'founè*, a.

CROUSTILLE, s. f., اتمك قبوغجغز *etmek qaboudjighaz*, t.

CROUSTILLEUX, SE, adj., شوخ *choukh*, پرواسز *pervāsyz*, p.-t.

CROUTE, s. f., partie extérieure du pain, اتمك قبوغی *etmek qaboughy*. — Tout ce qui s'attache et se durcit sur une chose, قبوق *qabouq*, t.; قشر *qychr*, a.

CROUTELETTE, s. f., petite croûte. Voy. CROUSTILLE.

CROUTON, s. m., اكمك قبوغی اوجی *ekmek qaboughy oudjou*, t.

CROYABLE, adj. com., اناله جق *inānileadjaq*, اعتماد اولنه جق *i'timād olounadjaq*. — Cela est —, شايسته اعتماد در *chāïestèï i'timād-dur*.

CROYANCE, s. f., اينانمه *inānma*, t.; اعتقاد *i'tiqād*, a. — en fait de religion, foi, ايمان *imān*, عقيدة *'aqydet*, a.

CROYANT, E, s. دينه اينانيجی *dinè inānidji*, اهل ايمان *ehli imān*, مؤمن *moumin*, pl. a. مؤمنين *mouminīn* (ces derniers mots ne se

disent guère que des mahométans).

Cru, s. m., terroir où croît quelque chose, محصول چیقان یر *mahsoul tchyqān ïer*. — Produits, یر محصولی *ïer mahsouli*. — Ces fruits sont de mon cru, بو میوه لر باغچه مك محصولاتندندر *bou meïvèler baghtchèmuñ mahsoulatindendur*.

Cru, e, adj., qui n'est pas cuit, چیغ - چیك *tchig*, پشمامش *pichmemich*, t. — Viande crue, چیك ات *tchig et*. — Non apprêté, écru, خام *khām*. — Soie crue, خام ایپك *khām ipek*. — Difficile à digérer, هضمی کوچ *hazmi gutch*, سکمه سی کوچ *sīnmèci gutch*. — Parole crue, dure, چیك سوز *tchīg seuz*, خام کلام *khām kelām*. — A cru, sur la peau nue, چپلاق *tchyplāq*.

Cruauté, s. f., inhumanité, مرحمتسزلك *merhametsyzlik*, a.-t.; یاوزلق *īāvouzlyq*, کوکل قاتیلغی *gueuñul qātylighy*, t.; قسوت قلب *qasvèti qalb*. — Acte de cruauté, سرتلك *sertlik*, اذیت *ezïiet*. — d'une maîtresse, جفا *djefā*, a.

Cruche, s. f., دستی *desty*, *testy*. — Grande —, ایری دستی *iri testi*. — Petite —, اوفاق دستی *oufāq testi*. — d'huile, de miel, یاغ - بال دبه سی *īāgh*, *bāl debbèci*, t. — Fam. et au fig., personne stupide, بوداله *boudāla*.

Cruchée, s. f., بر دستی طولوسی *bir testi dholouçou*, بر دستیلك *bir testilik*, t.

Cruchon, s. m., دستیجك *testidjik*, t.

Crucial, e, adj., خاجواری *khādjvāri*, خاج شکلنده *khādj chcklindè*, t.

Crucifiement, s. m., خاجلمه *khādjlama*, t.

Crucifier, v. a., خاجلمق *khādjlamaq*, t.; خاچه - صلیبه قومق - کرمك *khādja, salībè qomaq, guermek*, a.-t.; صلیب - تصلیب ا چارمیخ *salb, teslīb it, tchār mikh it*.

Crucifix, s. m., خاج *khādj*, t.; صلیب *sālīb*, a.; خاج شکلی *khādj chèkèli*.

Cruciforme, adj., خاج شکلی *khādj chèkellu*, p.-t.

Crudité, s. f., چیکلك *tchiglik*, t.; خاملق *khāmlyq*, p.-t.; خامی *khāmi*, p. — Indigestion, humeurs crues de l'estomac, وخامت *vekhāmet*. — Mauvaise qualité des humeurs, خلطلرك خاملغی *khalatlerun khāmlighy*. — Au fig., discours durs, خام سوز *khām seuz*, کلمات باردہ *kelimāti bāridè*.

Crue, s. f., augmentation, ارتمه *ārtma*, t. — des eaux, صویك قبارمه سی - طاشمه سی *souïuñ qabārmaci, thāchmaci*. — du Nil, نیلك طاشقنلغی - طغیانی *nīluñ thachqynlyghy, thoughiāni*. — Croissance, بیومه *buïumè*.

Cruel, le, adj., impitoyable, مرحمتسز *merhametsyz*, a.-t.; بی شفقت *bi chafqat*, a. — dur, طاش یورکلی *thāch iureklu*. — tyran, ظالم *zālim*, a. — méchant, یاوز یمان *īāvouz īmān*, t. — For-

tune cruelle, destin cruel, بخـــت ستمكار *bakhti sitemkiār*. — amer, اجي *ādji*. — Dur, pénible, نفسه كران گلور *nefsè guirān guelur*. — Insupportable, طاقت كتورلمز *thāqat gueturilmez*. — Douloureux, اغردیجی *aghyrdidji*, وجيع *vedji'*.

Cruellement, adv., مرحمتسزلكله *merhametsizliguilè*, a.-t.; بی محابی *bi mehāba*, ظالمانه *zālimānè*, a.-p.; ظلم ايله *zoulm ilè*.

Crument, adv., سرتلكله *sertliguilè*, t.; خشونتله *khouchounetilè*, a.-t.

Crural, e, adj., (muscle), عضلهٔ فخذيه *azalèi fakhryiiè*. — Artère —, شريان الفخذ *cherīān il-fakhryz*, a.

Crustacé, e, adj., قبوقلی *qabouqly*, t.; ذو قشر *zou qyqhr*, a.

Crypte, s. f., كليسا التنده اولان مزار *keliça altindè olān mezār*, t.

Cryptographie, s. f., حروف معهوده يازيسی *houroufi ma'houdè iāzouci*, a.-t.

Cryptonyme, adj. et s., مخفی الاسم *makhfi il-ism*, a.

Cristal. Voy. Crystal et ses dérivés.

Cubature, s. f., تكعيب *ta'kib*, a.

Cube, adj. com., cubique, مكعب *muka'ab*, كعبی *ka'abii*, a.

Cube, s. m., solide, كعب *ka'ab*, a. — Pic (mesure) cube, ذراع مكعب *zirā'i muka'ab*.

Cubèbe, s. f., plante, كبابت *kubābet*, a.

Cubique, adj. com., مكعب *muka'ab*, كعبی *ka'abii*. — Figure —, سكل مكعب *chekli muka'ab*.

Cubital, s. m., درسك يصديغی *dirsek iastyghy*, t.

Cubitus, s. m., os, زند اسفل *zendi esfel*, a.; بيلك كميكی *bilek guemigui*, t.

Cuboïde, s. m., طپوق كميكی *thopouq guemigui*; اپچ طپوق *itch thopouq*, t.; كعب انسی *k'abi ensi*, عظم الكعب *'azm ul-k'ab*, a.

Cucubale, s. f., plante, حشيشة القبال *hachichet ul-qabāl*, a.

Cucurbitacé, e, adj., plante, قباق قسمندن نبات *qabāq qrsminden nebāt*, t.

Cucurbitains, s. m., vers, حب القرع *habb ul-qar'*.

Cucurbite, s. f., مقطر شيشه سی — قابی *mouqatthyr chichèci*, *qābi*, a.-t.

Cueillette, s. f., récolte annuelle des fruits, ديوبشرم *divīchirim*, ديوشرمه *divchirmè*, t.; محصول *mahsoul*, a.; محصول سنويسی *mahsouli senèvici*. — Collecte pour les pauvres, جمع صدقات *djemi' sadaqāt*, a.; اقچه ديوشرمه سی *aqtchè divchirmèci*, t.

Cueillir, v. a., دوشرمك *devchirmek*, قوپرمق *qoparmaq*. — des fleurs, — چچكلری دوشرمك *tchitchekleri devchirmek*, اقتطاف ا *yqtitāf it*, اجتنای ازهارا *idjtināi ezhār it*. — des lauriers, acquérir de la gloire, سفر اتناسنده كسب شان وشهرت ا *sefer esnāsindè kesbi chān u cheuhret it*.

Cueilloir, s. m., ميوه سپدی *meïvè sepedi*, t.

Cuiller ou Cuillère, s. f., قاشق *qāchyq*. — d'argent, كومش قاشق *gumuch qāchyq*. — à pot, كچه *kepchè*, t.

Cuillerée, s. f., قاشق طولوسی *qāchyq dholouci*, t.

Cuir, s. m., peau d'animal, دری *deri*, t.; جلد *djild*, pl. a. جلود *djuloud*. — Peau préparée, كون *gueun*. — Maroquin, سختیان *sakhtiān*. — Cru ou non préparé, دباغت اولنماش دری *debāghat olounmāmich deri*. — de chèvre passée au tan, كوسله *keucelè*. — Cuir préparé à la manière dont on prépare celui de cerf ou d'élan, گودری *guderi*. — de bœuf, صغر كونی *syghyr gueuni*. — de vache ou de Russie, تلاتین *talātin*. — Cuir à rasoir, قایش *qāïch*, اوسترا قایشی *oustourā qāïchi*.

Cuirasse, s. f., جبه *djebè*, كوكس *gueugus djebèci*, t.; زره *zirh*, جوشن *djevchen*, p.

Cuirassé, e, adj., جبه‌لو *djebèlu*, جوشنلو *djevchenlu*, زرهلو *zirhlu*, p.-t.

Cuirasser, v. a., جبه كيدرمك *djebè guëïdurmek*. — Se cuirasser, جبه كيمك *djèbè gueïmek*, a.-t.

Cuirassier, s. m., cavalier armé de cuirasse, جبه‌لو نفری *djebèlu neferi*, جبه‌لو سواری *djebèlu souvāri*, a.-p.-t.

Cuire, v. a., پشورمك *pichurmek*, t.; طبخ ا *thabkh it*, a.-t. — le pain, اتمك پشورمك *etmek pichurmek*. — la brique, طوغله ياقمق *thoughla ïāqmaq*. — Se dit aussi des fruits que le soleil mûrit, پشورمك انضاج ا *pichurmek*, *inzādj it*. — Cuire, v. n., پشمك *pichmek*. — Se cuire, پشوريلمك *pichuriimek*, طبخ اولنمق *thabkh olounmaq*. — Parvenir à maturité (les fruits), نضج بولمق *nazdj boulmaq*. — Causer une douleur âpre et aiguë, ياقمق *ïāqmaq*, يانمق *ïānmaq*, اغرمق *aghyrmaq*. — Les yeux me cuisent comme du feu, گوزلرم آتش كبی يانار *gueuzlerum ātech guibi ïānār*.

Cuisant, e, adj., ياقيجی *ïāqydji*, اغرديجی *aghyrdidji*, t.; محرق *mouharryq*, موجع *moudji'*, a. — En parlant des peines d'esprit, جان ياقيجی *djān ïāqydji*. — Soucis cuisans, هموم جگرسوز *houmoumi djeguersouz*.

Cuisine, s. f., lieu où l'on apprête les mets, مطبخ *mathbakh*, a.; آش خانه *ach khānè*. — L'art de la cuisine, آشجيلق *āchdjilyq*. آشجيلق صنعتی *āchdjilyq sana'aty*, طباخت *thybākhat*. — Faire la —, appréter à manger, آشجيلق ا *āchdjilyq it*. — Bonne cuisine, bonne chère, گوزل يمك *guzel ïemek*. — Mauvaise —, طعام خسيس *th'ām khacis*. — Batterie de —, مطبخ طاقمی *mathbakh thāqymi*.

Cuisiner, v. n., يمك پشورمك *ïemek pichurmek*, t.; طعام ا طبخ *thabkhy th'ām it*, a.-t.; آشجيلق ا *āchdjilyq it*.

Cuisinier, s. آشجی *âchdji*, t.; طبّاخ *thabbākh*, a. — premier ou chef, آشجی باشی *âchdji bāchi*. — Cuisinière, femme qui fait la cuisine, اشجی قری *âchdji qary*. — Ustensile pour rôtir les viandes, تاوه *tāva*.

Cuissart, s. m., زره‌لو شالوار *zirihlu chālvār*, t.

Cuisse, s. f., بود *boud*, اویلق *ouïlouq*, t.; فخذ *fakhyz*, *fakhz*, pl. a. افخاذ *afkhāz*. — de noix, جوز دیشی *djeviz dichi*.

Cuisson, s. f., action de cuire, پشورمه *pichurmè*, پشمه *pichmè*, پشورش *pichurich*, پشیش *pichîch*, t.; طبخ *tabkh*, طبخیّت *thabkhïiet*, a. — Douleur, اغری *aghry*, صزی *syzy*, یانقلق *ïānyqlyq*.

Cuissot, s. m., آوبودی *âv boudi*, کیک بودی *gueïk boudi*, t.

Cuistre, s. m., valet de collége, مکتب خذمتکاری *mekteb khyzmetkiāri*. — Pédant. Voy. ce mot.

Cuit, e, adj., پشمش *pichmich*, پشورلمش *pichurilmich*, t.; مطبوخ *mathboukh*, a.; پخته *poukhtè*, p.

Cuite, s. m., cuisson des briques, du plâtre, de la chaux, du verre, etc., پشمه *pichmè*, t.; طبخ *thabkh*, a. — Première —, ایلک پشمه *ilk pichmè*. — Seconde —, ایکنجی پشمه *ikindji pichmè*.

Cuivre, s. m., باقر - بقر *bāqyr*, t.; نحاس *nahās*. — jaune, پرنج *pirindj*.

Cuivré, e, adj., باقر رنکی *bāqyr rengui*, t.; اصفر *asfar*, a.

Cul, s. m., derrière, کوت *gueut*, اوتوراق *otourāq*, اوتراق یری *otourāq ïeri*, قیچ *qytch*, t.; دبر *dubur*, a. — S'asseoir sur son —, قیچی اوزرنده اوتورمق *qytchi uzerindè otourmaq*. — Anus, کوت دلیکی *gueut deligui*, بزوک *beuzuk*. — Fond d'un vase, دیب *dîb*, برداغك دیبی *bardāghuñ dîbi*. — Mettre un tonneau sur son —, باشی اشاغی چویرمک *bāchi achāghy tchevîrmek*. — Être à —, حالی فنا او *hāli fenā ol*.

Cul-de-Jatte, s. m., perclus, کوترم *keuturum*, t.

Cul-de-Sac, s. m., on dit mieux aujourd'hui Impasse, چیقماز سوقاق *tchyqmāz soqāq*, t.

Culasse, s. f., de canon, طوب قویروغی *thop qouïroughou*. — de fusil, تفنك قویروغی *tufenk qouïroughou*, t.

Culbute, s. f., saut fait cul par dessus tête, تقله *taqla*, t. — Faire la culbute, تقله قلمق *taqla qylmaq*. — Chûte, دوشش *duchuch*.

Culbuter, v. a., renverser le cul par dessus la tête, یقمق *ïqmaq*, الت اوست ا *alt ust it*, باش اشاغی یقمق *bāch achāghy ïqmaq*, t. — Ruiner, خراب ا *kharāb it*, a.-t. — Culbuter, v. n., tomber, دوشمك *duchmek*, t.; مضمحل او *mouzmahil ol*, a.-t.

Culbutis, s. m., یقندی کومه‌سی *ïqynty kumèci*, t.

Culée, s. f., masse de pierres pour soutenir la poussée d'un pont, کپری کمری دایاندران طاش

يغنى *keupru kemeri daïāndurān thāch ïghyni*, t.

Culier, s. m. Voy. Rectum.

Culot, s. m., dernier né, اك صكره طوغان *eñ soñra dhŏghān*. — Oiseau, صوك چيقان قوش *soñ tchiqān qouch*. — Le plus jeune, اك كوچكى *eñ kutchugui*. — Le dernier venu dans un corps, اك صكره غى كلان *eñ soñragui guelen*. — Partie métallique restée au fond d'un creuset, پوته ديبنده قلان *pota dibindè qalān ma'dèn*. معدن

Culotte, s. f., courte, sorte de caleçon, طون *dhoñ*. — à l'usage des Turcs, شلوار *chalvār*, چاقشر *tchāqchir*. — Sorte de pantalon boutonné sur les mollets, پوطر *pothour*, t. Voy. Pantalon.

Culte, s. m., عبادت *'ybādet*, a.; طاپنش *thāpinich*, t.; پرستش *peristich*, p. — divin, عبادت الله *'ybādet oullah*. — religieux, طاعت دينيه *thā'ati dïnïiè*, a.

Cultivable, adj. com., سورلور *suruleur*, t.; زراعته صالح *zyrā'atè, harācètè sālyh*, زراعتى ممكن *zyrā'ati mumkin*, a.-t.

Cultivateur, s. m., اكينجى *ekïndji*, t.; اهل زراعت *ehli zirā'at*, a.

Cultiver, v. a., la terre, يرى سورمك *ïeri surmek*, نطس ا *nadhas it*, زراعت ا *zirā'at it*, a.-t. — des plantes, اوتلرى نباتاتى كوزتمك *otlari, nèbātāti gueuzetmek*. — les sciences, les arts, كسب علوم و فنونه *kesbi 'ouloumu funounè*, چالشمق *tchālïchmaq*. — la science, علمك تحصيلنه سعى ا *'ylmuñ tahsïlinè sa'i it*. — l'esprit, la mémoire, ذهنى و قوت تربيه ا *terbiè it*, حافظه‌يى تربيه ا *zehni vè qouvveti hāfizaï terbiè it*. — l'amitié, دوستلغه رعايت ا *dostlygha ry'āïet it*, دوستلشمق *dostlachmaq*. — Pays cultivé, معمور يير *ma'mour ïer*.

Culture, s. f., de la terre, زراعت *zyrā'at*, حراثت *harācet*. — d'esprit, ذهنك تربيه‌سى *zihnuñ terbïèci*, a.-t.

Cumin, s. m., كمون *kemmoun*, كمنون *kimnoun*, a.

Cumulatif, ive, adj., يغين يغين *ïghyn ïghyn*, t.; متراكم *mutèrākim*.

Cumulativement, adv., دورقله *dourouqilè*, بركلنه‌رك *biriklènerek*, انضمام ايله *inzimām ilè*, وجه ضميمه اوزره *vedjhi zamïmè uzrè*.

Cumuler, v. a., بركدرمك *birikturmek*, دورقلمق *dourouqlamaq*, جمع ا *djem' it*, ضم ا *zamm it*, a.

Cupide, adj. com., avide, حرصلو *hyrslu*, ارزولو *arzoulu*, t.; طمعكار *thama'kiār*, a.-p.; حريص *harïs*, a.

Cupidité, s. f., حرص *hyrs*, طمع *thama'*, a.; طمعكارلق *thama'kiārlyq*, p.-a.-t.

Cupidon, s. m., l'Amour, عشق *'ychq*, a.

Curabile, adj., اوكلور *oñoulour*, t.; شفا بولور *chifā boulour*, a.

Curage, s. m., ايرتلمه *ïrtlama*, ايتلمه *ïitlama*, t.

Curatelle, s. f., وكالة *vèkiālet*, — d'un legs, ولاية *vilāïet*, a.

CURATEUR, TRICE, s., وكيل *vèkil*, وصى *vaci*, ولىّ *velii*. — d'un legs, متولّى وقف *mutevellii vaqf*, a.

CURATIF, IVE, adj., شفا ويرىجى *chifā vīrīdji*, شفالو *chifālu*, a.-t.

CURATION, s. f., مداوات *mudāvāt*, مداوا *mudāvā*, a.; تيمار *timār*, معالجة *mou'āledjet*, a.

CURCUMA, s. f., safran, كركم *kurkum*, a.; هندستان زعفرانى *hindistān za'ferāni*.

CURE, s. f., traitement pour guérir, خسته يه باقمه *khastaïè bāqma*, تيمار *timār*, مداوات *mudāvāt*, تداوى *tedāvi*, تدبير *tedbīr*. — Bénéfice, fonction de curé, محلّه امامليغى *mahallè imāmlyghy*, خورية *khourïet*, a. — Souci, غايله *ghāïlè*, pl. a. غايل *ghavāïl*.

CURÉ, s. m., محلّه امامى *mahallè imāmi*, a.-t.

CURE-DENT, s. m., خلال *khylāl*, t.

CURE-OREILLE, s. m., قولاق آيرتليه جق خلال *qoulāq āïrtlāadjaq khylāl*, خلال *khylal*, t.

CURE ou CURR, fl. d'Asie, كر *kurr*, a.

CURÉE, s. f., butin, بغما *baghmā*, t.; غنيمت *ghanīmet*. — Morceaux d'une bête donnés aux chiens, تازى پايى *tāzi pāïi*.

CURER, v. a., آيرتلمق *āïrtlamaq*, تميزلمك *temīzlemek*. — un puits, قويونى آيرتلمق *qouïouï āïrtlamaq*. — Se curer les dents, ديشلرى خلالله آيرتلمق *dichlèrï khylāllamaq*, *āïrtlamaq*. — les oreilles, قولاق آيرتلمق *qoulāq āïrtlamaq*, t.

CUREUR, s. m., de puits, قويو آيرتلايجى *qoïou āïrtlāïdji*.

CURIAL, E, adj., محلّه امامليغه *mahallè imāmlyghā dāïr*, a.-t.; خورى *khourïi*, a.

CURIEUSEMENT, adv., soigneusement, دقتله *dyqqatilè*, اهتمامله *ihtimāmludjè*, a.-t.; بالتحرّى *bilteharri*, a. — Observer —, بالتحرّى دقت ا *bilteharri dyqqat it*.

CURIEUX, SE, adj., qui a l'envi de savoir, d'apprendre, هوسلو *haveslu*, a.-t.; هر شيى بيلمك و كورمك استيان *her chei bilmek vè gueurmek isteïān*. — Trop curieux, indiscret, مستقصى *moustaqsi*, متجسّس *mutedjessis*, خلقك اسرارينى اراشدريجى *khalquñ esrārini arāchturidji*. — Un curieux impertinent, ادبسز بر متجسّس *ädebsyz bir mutedjessis*. — Amateur, هوسكار *haveskiār*. — Rare, nouveau, نادر *nādir*, عجيب *'adjib*, عجايب *'adjāïb*, a. — Travail curieux, تحفلو شى *touhaflu chëi*, تحف *touhaf*, a.

CURSIVE, adj. et s. f. (écriture), عجله لو بياغى يازو *baïāghy ïāzou*, يازو عجله لو *'adjèlèlu ïāzou*, t.; خط مستعجل *khatthy musta'djil*, a.

CURURES, s. f. pl., كاريزك *kiārizuñ dibindè qālān qava bāltchyq*, t.

CURVILIGNE, adj. com., اكرى

خطوطلو *egri khouthouthlu*, t.-a.; اكرى چيزكيلو *egri tchizguilu*, t.

Cuscute ou Barbe de Moine, s. f., كشوت *kuchut*, كشوتا *kuchuta*, a.

Cutané, e, adj., درى يه متعلق *dèrïïè mutè'allyq*, t.-a.; جلدى *djildii*, a.

Cuve, s. f., sorte de grand tonneau, تكنه *teknè*, بيوك فوچى *bïïuk foutchou*. — de pressoir, اوزم باصه‌جق تكنه *uzum bāçadjaq teknè*, لازه *lāza*. — Grande cuve pour la teinture, بوياجى تكنه‌سى *boïādji teknèci*. — de bain, قورنه *qourna*, t.

Cuveau, s. m., تكنه‌جك *teknèdjik*, t.; قورنا *qournā*.

Cuvée, s. f., بر تكنه طولوسى *bir teknè dholouçou*, t.

Cuver, v. n., demeurer dans la cuve, شيره باصلديغى تكنه ايچنلك طورمق *chirè bācyldighy teknè itchindè dhourmaq*. — son vin, dormir après avoir bu, اويومغله ايچلن شرابنى هضم ايدر *ouïoumaghylè itchilen charābini hezm it*.

Cuvette, s. f., لكن *leguen*, *leïcn*, t.

Cuvier, s. m., چماشير تكنه‌سى *tchamāchïr teknèci*, t.

Cyclades, s. f. pl., اق دكزك بعض جزيره‌لرى *aq dcñyzuñ bazi djèzirelèri*, t.

Cyclamen, s. m., ou Pain-de-Pourceau, طوكوز اتمكى *doñouz etmegui*, طوشان قولاغى *thavchān qoulāghy*, بحور مريم الدسى *bouhouri meriem elmaci*, t.

Cycle, s. m., cercle, période, دوره *devrè*, دور *devr*, pl. ادوار *edvār*, كردش *guirdich*, t.

Cycloïde, s. m., خط متمايل الى الدوايره *khatthy mutèmāïl iladdèvāïr*, a.

Cygne, s. m., oiseau du genre de l'oie, قوغو *qoughou*, t.

Cylindre, s. m., solide rond, long et droit, اسطوانه *usthuvānè*, a.; اوقلغى *oqlaghy*, t.; برج *berdj*. — Gros rouleau pour aplanir, قلتبان *qaltebān*, a.-p.-t.; يوالق طاشى *ïovālaq thāchī*, t.

Cylindrique, adj. com., يوالق *ïouvālaq*, دكرمى اوزون *deïrmi ouzoun*, t.; سلمجى الشكل *selmedji elchekil*, a.

Cymbale, s. f., زل *zill*, زيل *zil*, t.

Cynique, adj. com., épithète d'une secte de philosophes, كلبيون *kelbïïoun*, a. — Impudent, obscène, عارسز *'ārsyz*, فاحش *fāhich*, a.

Cynisme, s. m., doctrine des philosophes cyniques, مذهب الحكماء الكلبيون *mezheb el-hukemāïl-kelbïïoun*, a. — Impudence, عارسزلق *'ārsyzlyq*, a.-t.

Cynocrambe, s. m., plante, كوپك بوغان *koupek boghān*, قرغه بوكن *qargha bouken*, t. Voy. Chou-de-Chien.

Cynoglosse, s. f., plante, لسان اذان الكلب *liçān ul-kelb*, اذان الارنب *āzān ul-erneb*, a.

Cynosure, s. f., la Petite-Ourse, constell., دب اصغر *doubbi asghar*, a.

Cyprès, s. m., arbre, سرو اغاجی *serv, vulg. selv aghādji,* ou simpl. سرو *serv.*

Cyrène, prov. et ville d'Afrique, قیروان *qaïrouān.*

Cysthiolithe, s. m., pierre-marine, حجر السفنجة *hadjer elsfendjet,* a.

Cythérée, s. f., Vénus, زهرة *zouhret,* زهره *zouhrè,* a.

Cytise, s. m., arbrisseau, قطیس *qythys,* a.

Cyzique, presqu'île dans la mer de Marmara, قپو طاغی *qapou dhāghy,* t.

Czar, s. m., titre, چار *tchār.* — Le czar de Russie, مسقو چاری *mosqov tchāri,* t.

Czarine, s. f., چاریچه *tchāritcha,* t.

Czarewitz, s. m., چارزاده *tchārzādè,* t.

D

D, s. m., quatrième lettre de l'alphabet français, حروف هجائیک دردنجی حرفی *hourouſi hedjānuñ dordindji harfi.*

Da, part. affirmative, بلی *bèli,* های‌های *hāï hāï.*

D'abord. Voy. Abord.

Daboüis, s. m., بر نوع پنبوق بزی *bir nev'y pambouq bezi,* t.

Dacie. Voy. Transilvanie, Valachie.

Dactyle, s. m., plante, نجیل *nedjil,* a.

Dadais, s. m., nigaud, بودالـه *boudāla,* چولپه *tcholpa,* حوپا *hoppa,* t.

Dagorne, s. f., بر بوینوزلو اینك *bir bouïnouzlu inek,* t.

Dague, s. f., پاله *pāla,* خنجر *khandjar,* a.-p.-t.

Daguet, s. m., کیچك پاوریسی *gueïk ïāvrouçou,* t.

Dahlia, s. m., برنوع بیوك چچك *bir nev'y buïuk tchitchek,* t.

Daigner, v. n., تنزّل بیورمق *tenezzul bouïourmaq,* تنزّل ایت *tenezzul it,* ارزانی قلمق *erzāni qylmaq.* — Daignez je vous prie m'écouter, استماعمه تنزّل بیورمکزی رجا ایدرم *istimā'umè tenezzul bouïourmañizi ridjā iderum.*

Daim, s. m., جیران *djcīrān,* کیك صغنی *gueïk syghyni,* صغن *syghyn,* t.

Daine, s. f., femelle du daim, صغن دیشیسی *syghyn dichici,* t.

Dais, s. m., سایبان *sāïèbān,* شایوان *chāïvān,* چتر *tchetr,* تخت *takht,* p.

Dalle, s. f., انجه ودوز اولان قالدرم طاشی *indjè ve duz olān qaldirim thāchi,* تخته طاش *takhta thach.* — Tranche de poisson. Voy. Darne.

Daller, v. a., تخته طاشی

دوشمك *takhta thāchi duchemek.*

DALLER, s. m., ریال *riāl*, نمچه ریالی *nem'chè riāli*, t.

DALMATIE, n. de prov., دالمچیا *dalmatchiā*.

DALMATIQUE, s. f., برنوع قفتان *bir nev'y qaftān*, قپامه *qapāma*, t.

DAMAS, ville de Syrie, دمشق *dimichq*, شام *chām*, شام شریف *chāmi cherif*.

DAMAS, s. m., étoffe, کمخا *kemkhā*, vulg. *kemha*. — Sabre de —, دمشق قلجی *dimichq qilidji*. — Acier de —, دمشق دمری *dimichq demiri*. — Prunes de —, شام ارکی *chām erigui*, اماسیه ارکی *amācia erigui*.

DAMASONIUM, s. m., plante, دمشقیه *dimichqïiè*, a.

DAMASQUETTE, s. f., étoffe du Levant, بر نوع کمخا *bir nev'y kemkhā*.

DAMASQUINÉ, E, p. passé de Damasquiner, adj., زرنشانلو *zer nichānlu*, التون یاخود کمش قاقمه‌لو *altoun ïakhod gumuch qaqmalu*, موجلو *mevdjlu*, t.

DAMASQUINER, v. a., التون یاخود کمش قاقمق *altoun ïākhod gumuch qāqmaq*, تدمیق ذهب ا *tedmïqi zehb it.*

DAMASQUINURE, s. f., قاقمه‌جی ایشی *qāqmadji ichi*, t.

DAMASSÉ, s. m., adj., (linge), دمشقلنمش زمینلو *dimichqlenmich*, زمانلو طوقونمیش *zemïnlu zemānlu dhoqounmich*, کمخالو *kemkhālu*, t.

DAMASSER, v. a., دمشقلمك زمینلو زمانلو طوقیمق *dimichiqlemek*, *zemïnlu zemānlu dhoqoumaq*, t.

DAME, s. f., خاتون *khātoun*, vulg. قادن *qādin*, خانم *khānum*, قادنجق *qādindjiq*. — Maîtresse de maison, صاحبه *sāhybè*, او صاحبه‌سی *ev sāhibèci*, a.-t. — Grande —, بیوك قادن *buïuk qādin*. — d'honneur, مابینجی قادن *mābeïndji qādin*. — pièce d'un damier, طوله‌دامه طاشی *thavla, dama thāchi*. — seconde pièce du jeu des échecs, la reine, فرز *ferz*. — Jouer aux dames, طوله‌دامه اویناملق *thavla, damā oïnāmaq*.

DAME-JEANNE, s. f., دامجانه حصیرلو شیشه سپدلو *dāmdjana, hacyrlu, sepedlu chïchè*, t.

DAMER, v. a., دامه‌یه چقمق *dāmaïè tchyqmaq*, t.

DAMERET, s. m., زنپاره *zempārè*, vulg. *zampara*, t.

DAMIER, s. m., دامه طاولسی — تختهسی *dāma thāvlaci, takhtaei*.

DAMIETTE, ville d'Égypte, دمیاط *dimiāth*.

DAMNABLE, adj. com., جهنمه کرکلیو *djehennèmè guerekïu*, t.; مستحق عذاب جهنم *mustahïqqi 'azābi djehennem*, a.-t. — Abominable, مکروه *mekrouh*, a.

DAMNABLEMENT, adv., مردودیت اوزره *merdoudïiet uzrè*, a.-t.; اعذاب ابدی *'azābi ebedi*.

DAMNATION, s. f., condamnation aux peines de l'enfer, جهنملك *djehennemlik*. — Malédiction, لعنه *la'net*, a.

DAMNÉ, E, adj., جهنملو *djehennemlu*, اهل جهنم *ehli djehennem*,

a. — Les damnés, اصحاب النار *ashâbun-nâri djehîm*.

Damner, v. a., punir de l'enfer, جهنملوا *djehennemlu it*. — Se Damner, v. réfl., s'exposer à être damné, كندويى جهنم اتشنه اتمق *guenduï djehennem âtechinè âtmaq*. — Être tourmenté, affligé, جان صقلمق *djân syqylmaq*.

Dandin, s. m., sans contenance, شاشقن *chachqyn*. — Niais, بون *beun*, t.

Dandinement, s. m., صالنمه *sâlynma*, صالنتى *sâlynti*, سلپوكلك *sulpuklik*, t.

Dandiner, v. n. et réfl., se dandiner, صالنمق *sâlynmaq*, صالنه صالنه يوريمك *sâlyna sâlyna iurumek*, سلپوك طورمق *sulpuk dhourmaq*, t.

Danemarck, n. de roy., دانيمارقه *dânimarqa*, دانيمارقه مملكتى *dânimarqa memlékéti*, t.

Danger, s. m., مخاطره *moukhâthere*, خطر *khathar*, تهلكه *tehlikè*, pl. تهلكات *tehlikiât*, a.; قورقو *qorqou*, t. — S'exposer au danger, aux périls, مخاطره يه كيرمك *moukhâtereïè guirmek*. — Inconvénient, محذور *mahzoûr*.

Dangereusement, adv., خطرياله *khatharilè*, a.-t.; مهلكا *muhliken*; قورقو ايله *qorqou ilè*. — Dangereusement malade, علت مهلكه ايله حسته *'illetî muhlikè ilè khasta*.

Dangereux, se, adj., قورقولو *qorqoulu*, t.; مخاطرهلو *moukhâtherlu*, تهلكهلو *tehlikèlu*, a.-t. — Maladie dangereuse, تهلكهلو حستهلك *tehlikèlu khastalik*.

Daniel, n. propre, دانيال *dâniâl*.

Danois, s. m. et f., دانيهلو *dânialu*, دانيمارقهلو *dânimârqalu*.

Dans, prép., ده *dè*, يه *ïè*, ايچنده *itchindè*. — Dans la maison, اوده *evdè*. — Dans cinq jours d'ici, بوندن بش كون ايچنده *boundan bech gun itchindè*. — Il entra dans le jardin, باغچه يه كيردى *bâghtchèïè guirdi*. — Dans l'intention, dans le but, فكريله *fikrilè*, نيتيله *niïetilè*.

Danse, s. f., خوره تپمكلك *khora tepmeklik*, خوره *khora*, t.; رقص *raqs*, a.

Danser, v. a., خوره تپمك *khora tepmek*, t.; رقص ايتمك *raqs it*. — Faire danser quelqu'un, رقص ايتدرمك *raqs itturmek*. — Il ne sait sur quel pied danser (pour dire il ne sait plus que faire), ارتق نه ايشه جكنى بيلمز *artyq nè idedjèguini bîlmez*.

Danseur, se, s. m. et f., خوره دپيجى *khora tèpidji*, t.; رقاص *raqqâs*, a. — Danseuse, رقاصة *raqqâce*. — Almée, sorte de bayadères en Égypte, عالمه *'âlimè*, pl. عوالم *'avâlim*, a. — de profession, چنكى *tchengui*, t. — Danseur de corde, جانباز *djâmbâz*, p.

Dansomanie, s. f., فراطيله رقصك هوس و رغبتى *ifrâthilè raqsuñ haves u raghbèti*, a.-t.

Dante, s. m., animal d'Afrique بر بوينوزلو حيوان *bir boïnouzlu haïvân*, t.

DANTZICK, n. de ville, دانسقه *dāniska.*

DANUBE, s. m., fleuve, طونا *thouna,* طونا صويى - نهرى *thounā souïi, nehri.* — Les bouches du —, طونا بوغازلرى *thounā boghāzlèri.*

DARD, s. m., javelot, خشبث *khycht,* t.; حربه *harba,* مزراق *mizrāq.* — non ferré, جريد *djèrid,* a. — Aiguillon des animaux, نيش *nich,* p.; دكن *diken,* t.

DARDANELLES (le château des), اق دكزك بوغاز حصارلرى *aq dèñyzuñ boghāz hiçārlèri.* — Le détroit ou canal des —, بحر سفيد بوغازى *bahri sèfid boghāzi.* — Le château et le village des —, چناق قلعه‌سى *tchanāq qal'aci.*

DARDER, v. a., اوق يا جريد آتمق *oq ïā djèrid âtmaq,* آتمق *âtmaq.* — Frapper avec un dard, مزراق ايله اورمق *mizrāq ilè ourmaq.*

DARDILLE, s. f., قرنفيل صابى *qarenfil sāpy,* t.

DARIGUE, s. f., دارا سكه‌سى *dārā sikkèci,* t.

DARNE, s. f., بالق ديلمى *bālyq dilimi,* t.

DARSE, s. f., بر ليمانك ايچى *bir limānuñ itchi,* مندرك *menderek,* t.

DARTRE, s. f., تمركى *temrègui,* دمركى *demrègui,* t.; قوبا *qoubā,* pl. قوابى *qavuābi,* a.

DARTREUX, SE, adj., تمركيلو *temrèguilu,* t.

DATE, s. f., تاريخ *tārikh,* a. — d'une lettre, بر مكتوبك تاريخى *bir mektoubuñ tārikhy.*

DATÉ, E, adj., تاريخلنمش *tārykhlenmich;* a.-t.; مورّخ *muverrakh,* تحريراً *tahrîren,* a.

DATER, v. a., تاريخ قومق - يازمق *tārikh qomaq, ïāzmaq.* — Dater de, commencer à, compter sur une chose, تاريخ طوتمق *tārykh thoutmaq,* a.-t.

DATIF, terme de grammaire, المفعول لاجله *el-mef'oul li-edjlihi,* a.

DATION, s. f., ويرمه *vîrmè,* t.; عطا *'athā,* a.

DATISME, s. m., تتابع الالفاظ المترادفة *tètāb'yl-elfāz ul-muterādifet,* a.

DATIVE, adj. fém. (tutèle), وصى منصوب *vassii mançoub,* a.

DATTE, s. f., خرما *khourmā,* p.-t.

DATTIER, s. m., خرما اغاجى *khourma aghādji,* p.-t.

DATURE, s. f., plante, تاتوله *tātoula,* t.; جوز ماثل *djouz mācil,* a.

DAUBE, s. f., sorte de ragoût, قاورمه قزارتمه *qāvourma, qyzārtma,* t.

DAUBER, v. a., faire une daube, قاورمق *qāvourmaq.* — Populd. battre à coups de poings, يومرق اورمق *ïoumrouq ourmaq,* t. — Médire, voyez ce mot.

DAUBEUR, s. m. Voy. RAILLEUR, MÉDISANT.

DAUCUS, s. m. Voy. CAROTTE.

DAUPHIN, s. m., poisson, يونوس بالغى طوكز بالغى *ïonus bālighy, dhoñouz bālighy.* — Fils aîné du roi de France, فرانچه پادشاهنك الك اولادى *firāntchè pādichā-*

hinuñ ilk evlādi. — Constellation, دلفين *delfín*, a.

D'AUTANT, voyez AUTANT.

DAVANTAGE, adv., زیاده *ziādè*, a. — J'en veux davantage, بوندن زیاده ایسترم *boundan ziādè istèrum.*

DAVÉRIDION, s. m., انكرك ياغی *enguèrek ïāghy*, t.

DAVID, n. pr., داود *dāvoud*, a.

DAVIER, s. m., دیشجی كلبتانی *dichdji kelbètāni*, t.

DE, prép. de rapport, de lieu; adv. partitif, etc., دن *den*. — Il est venu de Rome, رومه‌دن كلمشدر *romaden guelmichtur*. — De, marque du génitif, le livre de votre père, پدركزك كتابی *pèdèriñyzuñ kitābi*. — Une chaîne d'or, التون زنجیری *āltoun zindjīri*. — Un verre de vin, بر قدح شراب *bir qadèh charāb*. — De, touchant, concernant, دائر *dāïr*, اوزرینه *uzèrinè*. — Parlons de cet objet, بو ماده‌یه دائر سویلشه‌لم *bou maddèïè dāïr seuïlèchèlum*. — De par, adv., par l'autorité, au nom de, طرفندن *tharafinden*. — De par le roi, پادشاه طرفندن *pādichāh tharafinden*.

DÉ, s. m., à coudre, یوكسك *ïuksuk*. — à jouer, زار *zār*, t.

DÉBACLE, s. f., ou DÉBACLAGE, s. m., action de débarrasser les ports des vaisseaux vides, بوش كیملری لیماندن طشره چقرمسی *boch guèmilèri limānden thachra tchiqarmaci*, لیمان اغزینك آشدرلمه‌سی *limān aghzinuñ âtchtyrylmaci*. — Rupture subite de la glace, بوزك بردن اچلمسی - چوزلمسی *bouzuñ birden atchilmaci, tcheuzulmèci*. — بوز سوكندیسی - چوزندیسی *bouz seukundici, tcheuzundici*, t. Voy. RÉVOLUTION.

DÉBACLER, v. a., débarrasser les ports, بوش كیملری لیماندن طشره چقرمق *boch guèmilèri limānden thachra tchiqarmaq*, لیمانك آغزینی آچمق *limānuñ âghzini âtchmaq*. — En parlant des rivières au moment du dégel, بوزلر سوكلمك *bouzlar seukulmek*. — La rivière a débâclé cette nuit, بو كیجه نهرك بوزلری سوكلدی *bou guïdjè nehruñ bouzlèri seukuldu*.

DÉBACLEUR, s. m., لیمان آغزینی آچدرمغه مباشر *limān āghzini âtchturmagha mubāchir*, t.

DÉBALLER, v. a., چوزمك *tcheuzmek*, دنكی بوزمق - آچمق *dengui bozmaq, âtchmaq*, t.

DÉBANDADE (à la), adverbe, طارماطغان *dhārmādhāghān*, t. — — Laisser tout à la débandade, صالقم صچاق براقمق *sālqym satchāq brāqmâq*.

DÉBANDEMENT, s. m., طاغلمه *thāghlama*, t.; تفرّق *tèferruq*, a.

DÉBANDER, v. a., détendre, كوشتمك *guevchetmek*. — Délier, ôter une bande, چوزمك *tcheuzmek*, صارغی یی چقارمق *sārghyi tchyqārmaq*. — un arc, یای یاصمق *ïāï ïāsmaq*. Voy. DÉTENDRE. — Se Débander, v. réfl., se détendre, كوشنمك *guevchenmek*, بوشانمق *bochānmaq*. — S'adoucir, en parla

du temps, كسب ملايمت ا *kesbi mulāïemet it.* — Errer en désordre, داغلمق طارماطغان اول *dāghylmaq, dhārmādlughān ol.*

DÉBANQUER, v. a., بتون بانوقويى قالدرمق *butun bānqoïi qāldurmaq*, t.

DÉBAPTISER, v. a., اسمى دكشترمك *ismi dëïchturmek*, a.-t.

DÉBARBOUILLER, v. a., ôter ce qui salit, بولاشغى سلمك - كيدرمك *boulāchighy silmek, guidermek*, ايوزى ييقمق - تميزلمك *ïuzu ïaïqamaq, tèmizlèmek.* — Se Débarbouiller, v. réfl., يوزى ييقانمق *ïuzu ïaïqānmaq*, t.

DÉBARDER, v. a., ادونى ماونه‌دن يا نهر صويندن چقارمق *odounimā'onaden ïā nehr souïnden tchiqārmaq*, بوشاتمق *bochātmaq*, t.

DÉBARQUÉ, s. m., (nouveau), غريب يكى كلمش *gharīb*, a. — Au débarqué, كميدن چيقار ايكن *guèmïden tchyqār iken.*

DÉBARQUEMENT, s. m., action de débarquer des objets, des marchandises, سفينه‌دن امتعه‌نك اخراجى *sefïnèden emtï'anuñ ykhrādji*, كميدن چقارمه *guemïden tchiqārma.* — de troupes, قره‌يه عسكرك *qaraïè 'askeruñ deukudmèci.*

DÉBARQUER, v. a. et n., descendre à terre, كميدن چقمق - اينمك *guemiden tchiqmaq, inmek*, قره‌يه چيقمق *qaraïè tchyqmaq*, t. — Retirer ou faire sortir du bâtiment, كميدن چقرمق - ايندرمك *guemïden tchiqarmaq, indurmek.*

DÉBARRAS, s. m., قورتلمه *qourtoulma*, t.; خلاص *khalās*, a.

DÉBARRASSÉ, E, participe pass., قورتلمش *qourtoulmich.*

DÉBARRASSEMENT, s. m., چيقارمه *tchyqārma*, t.; اخراج *ykhrādj*, تخليه *takhlïè*, a.

DÉBARRASSER, v. a., ôter l'embarras, قورترمق *qourtarmaq*, ثقلتى قالدرمق *syqleti qāldurmaq*, دفع ثقلت - عوايق ا *def'i syqlet, avāïq it.* — les rues, سوقاقلردن قالبلغى قالدرمق *soqāqlarden qālabalyghy qāldurmaq*, سوقاقلرى اچمق *soqāqlari atchmaq.* — un endroit, بوشالتمق *bochāltmaq*, بوشاتمق *bochātmaq.* — Oter, enlever, كيدرمك *guidermek.* — Se Débarrasser, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*, ثقلتدن قورتلمق *syqletten qourtoulmaq.*

DÉBARRER, v. a., طرقازى چيقارمق *thirqāzi tchiqārmaq*, كيدرمك *guidermek*, t.

DÉBAT, s. m., چكش *tchekich.* چكشمه *tchekichmè*, نزاع *nizā'*, معارضه *mou'āriza.* — Être en —, معارضه اوزره اول *mou'āriza uzrè ol.*

DÉBATER, v. a., - سمرى قالدرمق *semeri qāldurmaq*, چيقارمق *tchyqārmaq.* — un mulet, قاتر اوزرندن سمرى چيقارمق *qātir uzerinden semeri tchiqārmaq.*

DÉBATTRE, v. a., disputer, چكشمك *tchekichmek*, t. — Discuter, بحث ا *bahs it*, مباحثه ا *mubāhacè it.* — une question, بر مسئله‌دن بحث ا *bir mecelèden bahs it.* — un compte, حسابى تنقير ا *hyçābi tenqyr it.* — Se Débattre, v. réfl.,

چابالامق *tchābālāmaq*, چابالنمق *tchābālanmaq*.

Débauche, s. f., dérèglement, عيّاشلق *'aïiāchlyq*, a.-t.; عيش و عشرت *ich u ichret*, a.—Faire—, عيّاشلق ا *aïiāchlyq it*.—Atteinte aux mœurs, فسق و فجور *fysq u fudjour*. —Action de se livrer aux plaisirs de la table, ييوب ايچمه *ïeïup itchmè*, عيش و نوش *'ych u nouch*. — Débauche d'esprit ou d'imagination, توغّل مفرطى *tevagghouli moufrythy*.

Débauché, e, adj., ازغون *azghoun*, بوزغن *bozghoun*, آزدرلمش *āzdurilmich*, ايارد لمش *aïārdilmich*, باشدن چقمش *bāchden tchyqmich*, t.

Débauché, s. m., عيّاش *'aïiāch*, a.

Débaucher, v. a., ازغون ا *azghoun it*, آيارتمق *āïārtmaq*, آزدرمق *āzdurmaq*, باشدن چيقارمق *bāchten tchiqārmaq*. — Se Débaucher, v. réfl., آزمق *āzmaq*, t.

Débaucheur, s. m., آزدريجى *āzdurídji*, باشدن چيقاريجى *bāchden tchyqāridji*, t.

Débaucheuse, s. f., آزدريجى قارى *āzdurídji qāry*, t.

Débet, s. m., باقى قلان بورج *bāqy qalān bordj*, باقى *bāqy*, a.

Débiffer, v. a. fam., affaiblir, déranger, زبونلمق *zabounlamaq*. — Visage débiffé, چهرهٔ نزار و زبون *tchehrèï nizār u zaboun*. — Il a l'estomac débiffé, معده‌سى ضعيفدر *my'dèci zaïftur*.

Débile, adj., زبون *zeboun*, p.; ضعيف *za'ïf*, a.

Débilement, adv., زبونلغله *zebounlighlè*, قوّتسز اولەرق *qouvvetsiz olaraq*.

Débilitant, e, adj., تضعيف ايدن *taz'ïf iden*, a.-t.

Débilitation, s. f., ضعيفلنمقلق *zaïflanmaqliq*, ضعيفلنمه *zaïflanma*, a.-t.; اضعاف *yz'āf*, a.

Débilité, s. f., زبونلق *zebounliq*, p.-t.; ضعف *za'f*, a. Voyez Faiblesse.

Débilité, e, part. pass., زبونلنمش *zabounlanmich*, t.; مضعوف *maz'ouf*, a.

Débiliter, v. a., زبونلتمق *zabounlatmaq*, p.-t.; اضعاف ا *iz'af it*, ضعف ويرمك *za'f vīrmek*. — Se débiliter, v. réfl., زبونلنمق *zabounlanmaq*, ضعيفلنمق *z'aïflanmaq*.

Débit, s. m., vente prompte et facile, كچرلك *guetcherlik*, رواجلق *revādjlyq*, a.-t.; رواج *revādj*. — Trouver débit, être de —, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — Cette marchandise n'est pas de —, بو مالك رواجى يوقدر *bou maluñ revādji ïoqtur*. — Débit, سويلمكلك *seuïlemeklik*, سوز صاتشى *seuz sātichi*. — Qui a le débit facile, سوزى صوكبى اقار *seuzu sou guibi aqār*. — Qui a le débit désagréable, سوزى ثقلتلو *seuzu syqletlu*.

Débitant, e, s., صاتيجى *sātídji*, t.

Débité, e, part. pass., صاتلمش *sātilmich*, سويلنمش *seuïlenmich*, t.

Débiter, v. a., vendre, صاتمق *sātmaq*. — en détail, سورمك

surmek, اوفاق اوفاق صاتمق *oufāq oufāq sātmaq*. — en gros, كوتری صاتمق *gueuturu sātmaq*. — Parler facilement, قولايلغله سويلمك *qolaïlighilè seüïlemek*. — des mensonges, يلان سويلمك *ïalān seüïlemek*. — des nouvelles, حوادث طاغتمق *havādis dhāghytmaq*, نشر حوادث ا *nechri havādis it*.

Débiteur, trice, s., celui qui doit, بورجلو *bordjlou*, ويرجكلو *vírèdjeklu*, t.; مديون *medïoun*, a.; غريم *gharím*, pl. a. غرما *ghourema*. — Celui ou celle qui débite, طاغديجی *dhāghydídji*, ناشر *nāchir*. — des nouvelles, ناشر حوادث و اخبار *nāchiri havādis u akhbār*. — de mensonges, ناشر اراجيف *nāchiri erādjif*.

Débitter, v. a., t. de marine, غومنايی يايمق - آچمق *ghomenāïi ïāïmaq*, *âtchmaq*, t.

Déblai, s. m., طپراق قالدرمسی - چقارمه‌سی *thoprāq qāldurmaci*, *tchiqārmaci*, t.

Déblanchir, v. a., قلايك اوستلكی چيقارمق *qolāïuñ ustlyghy tchyqārmaq*, t.

Déblatération, s. f. Voy. Criaillerie.

Déblatérer, v. n. Voy. Criailler.

Déblayé, e, participe pass., قالدرلمش *qāldurylmich*, كورمش *keurumich*, t.

Déblayer, v. a., des terres, طپراغی قالدرمق - چيقارمق *toprāghy qāldurmaq*, *tchiqārmaq*. Voy. Débarrasser.

Déblocage, s. m., محاصره‌يی قالدرمه *mouhācerèïi qaldurma*, a.-t.; رفع محاصره *ref'y mouhācèrè*, a.

Débloqué, e, participe pass., محاصره‌دن قورتلمش *mouhācerèden qourtoulmich*.

Débloquer, v. a., une place, محاصره‌يی قالدرمق - ترك ا *mouhācerèï qāldurmaq*, *terk it*. — Un port, ليماندن اطراف يوللرينك قپانقلغنی قالدرمق *limānden ethrāf ïollarinuñ qapānyqlyghyni qāldurmaq*, t. — Débloquer, t. d'imprimerie, بر صحيفه‌ده اكسك اولان بصمه حرفلری يرينه قومق *bir sahífèdè eksik olān basma harfleri ïerinè qomaq*, t.

Déboire, s. m., mauvais goût qui reste d'une liqueur bue, ايچمی فنا *itchmi fenā*, بر شی ايچلدكدنصكره قالان طادسزلق *bir chèï itchildikten soñra qalān dadsyzlyq*, t. — Au fig., dégoût qui suit l'excès des plaisirs, مخمورلق *makhmourlyq*. — Mortification que donne un supérieur, زهر *zehir*. — J'ai éprouvé bien des déboires, خيلی زهرلر يوتدم *khaïli zehirler ïouttum*. Voy. Dégout, Mortification.

Déboité, e, part. pass., يرندن چيقمش *ïerinden tchyqmich*, t.

Déboîtement, s. m., d'un os, كميك يرندن اوينامه‌سی *guemik ïerinden oïnamāci*, t.; فك عظم *fekki 'yzam*, a.

Déboiter, v. a., كميكی يرندن اويناتمق - چيقارمق *guemigui ïe-*

rinden oïnatmaq, tchyqārmaq. — Se Déboîter, v. réfl., كمبك يرندن *guemik ïcrinden tchyqmaq, oïnāmaq*, t.; يرندن اوينامق *ïcrinden oïnātmaq*, se dit aussi des choses qui se déjoignent.

Débonder, v. a., ôter la bonde, قپاق اچمق *qapāq atchmaq.* — un tonneau, فوچی دلیکنی آچمق *foutchou deliguini átchmaq*, فوچی طپاسنی چیقارمق *foutchou thapācini tchyqārmaq.* — Débonder, v. n., sortir avec impétuosité, شدّتله طشره چقمق - دوکلمك *chyddetilè thachra tchyqmaq, deukulmek*, قشقرمق *qychqyrmaq*, هارل هارل بوشانمق - دوکلمك *haryl haryl bochānmaq, deukulmek*, t.

Débondonné, e, part. pass., فوچی طپه‌سنی چیقارلمش *foutchou thapacini tchyqārylmich*, t.

Débondonner, v. a., فوچی طپه‌سنی چیقارمق *foutchou thapācini tchyqārmaq*, t.

Débonnaire, adj., یواش *ïavāch*, یواش خویلو *ïavāch khouïlu*, t.; حلیم *halīm*, a.

Débonnairement, adv., یواشلغله *ïavachlyghylè*, t.; حلم ایله *hylm ilè*, a.-t.

Débord, s. m., t. de méd., débordement de bile, d'humeurs, صفرا طاشقنلغی *safrā thachqynlyghy*, t.

Débordé, e, part. pass., qui est hors de son lit, طاشمش *thāchmich.* Au fig., voy. Débauché.

Débordement, s. m., des eaux, صو طاشمه‌سی *sou thachmaci*, طاشقن *thāchqyn*, طاشقنلق *thāchqynlyq*, t.; طغیان *thoughïān.* — Au fig., irruption, هجوم *hudjoum.* — Déréglement, بربادلق *berbādlyq.* — Vivre dans le —, بربادلقده *berbādlyqta guetchinmek.* کچنمك

Déborder, v. a., ôter la bordure, کناری قالدرمق - چیقارمق *kenāri qāldurmaq, tchyqārmaq.* — En parlant d'un fleuve, طاشمق *thāchmaq*, طغیان ا *thoughïān it.* — Saillir en dehors, چقمق *tchiqmaq.* — Dépasser en largeur, عرضاً زیاده اوزانمق *'arzen zïadè ouzānmaq.* — Se Déborder, v. réfl., sortir de son lit, طاشمق *thāchmaq.* — En parlant des humeurs, de la bile, طغیان ا *thoughïān it.* — Faire irruption, en parlant d'un peuple barbare, هجوم ایدوب بصمق *hudjoum idup basmaq.* — Au fig., se déborder en injures, شدّتله سوکمك *chiddet ilè seuïmek*, شتوم غلیظه‌یه چوتنمق *chutoumi ghalïzaïè bochānmaq.*

Débordoir, s. m., فوچیجی و قورشونجی آلتی *foutchoudji vè qourchoundji āleti*, t.

Débotté, e, part. pass., چزمه‌سی چکلمش *tchizmèci tchekilmich*, t.

Débotter, v. a., چزمه‌یی چقرمق *tchizmèïi tchiqarmaq*, چزمه‌یی چکمك *tchizmèïi tchekmek.* — Se Débotter, v. réfl., چزمه‌سنی چقارمق *tchizmècini tchiqārmaq*, t.

Débouché, e, part. pass., اچق *átchyq*, t.

Débouché ou Débouchement, s.

m., sortie, چیقه جق یر - یول *tchyqadjaq ïer, ïol*, یول *ïol*, t.; مخرج *makhredj*, a. — Défilé, بوغاز اغزی *boghāz aghzi*, دربند اغزی *derbend aghzi*, p.-t.

Débouchement, s. m., action de déboucher, آچمه *âtchma*, طاپه *thāpa* چیقارمه سی *tchiqārmaci*. — des canaux, صو یوللرینك اچدرلمه سی *sou ïollarinuñ atchturilmaci*. — Passage d'un endroit resserré dans un lieu plus ouvert, بوغاز اغزندن چیقمه *boghāz aghzinden tchyqma*. — Moyen de défaite pour les billets ou les marchandises, خرجك یولی *khardjuñ ïoly*, ترویج طریقی *tervïdj tharyqy*.

Déboucher, v. a., ôter ce qui bouche, آچمق *âtchmaq*. — une bouteille, بر شیشه نك طپه سنی چقرمق *bir chichènuñ tapacini tchiqarmaq*. — Sortir d'un passage, چقمق *tchyqmaq*, بوغازدن چقمق *boghāzden tchyqmaq*. — Se Déboucher, v. réfl., اچلمق *atchilmaq*.

Débouclé, e, participe pass., چوزلمش *tcheuzulmich*, t.

Déboucler, v. a., dégager l'ardillon d'une boucle, قوپچه یی چوزمك *qoptchaïi tcheuzmek*. — des cheveux, en défaire les boucles, قیورمی چوزمك *qyvrymy tcheuzmek*. — Se Déboucler, توقه چوزلمك *toqa tcheuzulmek*.

Débouillir, v. a., رنكی بوبایی دکمك *rengui, boïāï deñemek*, t.

Débouquement, s. m., بوغازدن چیقمه *boghazden tchyqma*, t.

Déboucher, v. n., دکز بوغازندن چیقمق *deñiz boghāzinden tchiqmaq*, بوغازدن چقمق *boghāzden tchiqmaq*, t.

Débourber, v. a., ôter la bourbe, چامورى قالدرمق - چقرمق *tchāmouri qāldurmaq, tchiqarmaq*, چاموردن تمیزلمك *tchāmourden temizlemek*, چامورى کیدرمك *tchāmouri guidermek*. — un bassin, حوضی وحلدن تنقیه ا *havouzi vahalden tenqyïe it*. — Retirer de la bourbe, چامورردن چیقرمق *tchāmourden tchyqarmaq*. — du poisson, بالغی بیقاتمق *bālyghy ïiqātmaq*. — Se Débourber, v. réfl., چاموزدن تمیزلنمك *tchāmourden temizlenmek*.

Débourrer, v. a., ôter la bourre, یوك اوفانتیسی چیقرمق *ïuñ oufāntiçy tchyqarmaq*, قتیغی چیقرمق *qytyghy tchyqarmaq*. — une arme à feu, خرتوجك طاپه سنی چیقرمق *khartoudjuñ tāpacini tchyqarmaq*. — Se Débourrer, v. réfl., se former aux manières du monde, قواعد معاملات ناسه واقف او *qavā'ydi mou'āmelāti nāsè vāqyf ol*. — Débourrer un cheval, باركیری السدرمق *bārguïri alichturmaq*.

Débours ou Déboursé, s. m., کیسه سندن چقارلمش پاره *kicèsinden tchiqarilmich para*, پیشین ویرلان اقچه *pichin vïrilen aqtchè*, a.-t.

Déboursement, s. m., خرج *khardj*, s.

Débourser, v. a., کیسه سندن

پاره چقروب خرج ا *kicèsinden pāra tchiqarup khardj it*, كيسه‌دن خرج ا *kicèden khardj it*.

Debout, adv., sur les pieds, اياق اوزره *aïāq uzrè*, اياقده طوران *aïāqta dhourān*, a.; قايما *qāïmen*, t. —Pour les objets, طوران *dhourān*, ديك *dik*, دكلى *dikili*. — Se tenir—, اياقده طورمق *aïāqta dhourmaq*, قيام بولنمق *qïām boulounmaq*, a.-t. — Être debout, قائم او *qāïm ol*. — Faire tenir ou laisser quelqu'un debout, اياقده طوردرمق *aïāqta dhourdurmaq*. — Planter debout ou mettre droit, ديكنه قويمق *dikinè qoïmaq*. — Passer debout, se dit des marchandises qui passent par une ville sans décharger, يوك ايندرلمكسزين *ïuk indurilmeksyzin*. — En terme de marine, vent debout, absolument contraire, مخالف روزكار *moukhālif rouziguiār*, قارشو كلن روزكار *qārchou guelen rouziguiār*. — Nous avions le vent debout, روزكار بزه قارشو كلور ايدى *rouzguiār bizè qārchou guelur idi*, . — Debout! debout! interj., levez-vous, قالقكز *qālqyūyz*.

Débouté, e, part. pass., شرعا مقبول طوتلمامش *cher'en maqboul thoutoulmamich*, دفع - ردّ اولنمش *def', redd olounmich*, a.-t.; مردود *merdoud*, a.

Débouter, v. a., ردّ ا *redd it*, شرعا مقبول طوتمامق *cher'en maqboul thoutmāmaq*. — Il a été débouté de sa demande, دعواسى قبل شرعدن ردّ اولندى *da'vāci qabli cher'yden redd oloundou*, a.-t.

Déboutonné, e, participe pass., دوكمه‌سى چوزلمش *deuïmèci tcheuzulmich*, t.

Déboutonner, v. a., چوزمك *tcheuzmek*, دوكمه‌لرى چوزمك *deuïmèleri tcheuzmek*. — Se Déboutonner, v. réfl., ôter ses boutons des boutonnières, دوكمه‌سنى چوزمك *deuïmècïni tcheuzmek*. — Au fig. et fam., parler librement, يوركى - درونى اچمق *ïurègui, derouni atchmaq*, ما فى الضميرى كشف ا *mā fizzamîri kechf it*. — Rire à ventre déboutonné, كولمكدن بايلمق *gulmekten baïlmaq*.

Débraillé, e, participe pass., قوشاقسز *qouchāqsiz*, كوكسى آچق *gueukuçu âtchyq*, t. — Se Débrailler, v. réfl., كوكسى آچمق *gueukuçu âtchmaq*, قوشاقسز او *qouchāqsiz ol*.

Débridé, e, part. pass., اويانى چيقرلمش *ouïāni tchyqarilmich*, t.

Débridement, s. m., اويان چيقرمه‌سى *ouïān tchyqarmaci*, t.

Débrider, v. a., دزكينى - اويانى چيقرمق *dizguïni, ouïāni tchyqarmaq*. — Sans débrider, sans interruption, لاينقطع *lā ïounqaty*. — Se Débrider, v. réfl., اويان چوزلمك *ouïān tcheuzulmek*.

Débris, s. m., restes dispersés d'une chose, قرندى - قرنتى *qirinty*, دوكنتى - دوكندى *tukenti*, ييقنتى *ïiqynty*. — de fortune, مالك دوكنتيسى *māluñ tuken-*

tyci. — de table, سفره سلكندیسی - دوكندیسی *sofra silkintyci, tuqyntyci.* — d'une armée, بقیة السیف *baqyïet-usseyf,* عسكر قیرنتیلری *'asker qyryntileri.* — Ruine, ویرانلق بقیه *virānlyq, baqyïè.*

DÉBROUILLÉ, E, participe pass., چوزلمش *tcheuzulmich,* آچلمش *âtchilmich,* قارشقلقدن قورتلمش *qarychyqlyqten qourtoulmych..*

DÉBROUILLEMENT, s. m., آچترلمه *âtchturilma,* چوزلمه *tcheuzulmè,* دوزلتمه *duzeltmè,* t.; رفع التباس *ref'y iltibās,* a.

DÉBROUILLER, v. a., mettre de l'ordre dans ce qui est confus, آچمق *âtchmaq,* چوزمك *tcheuzmek,* قارشقلقدن قورتارمق *qārychyqlyqten qourtarmaq,* پچارزدن قورترمق *patchārizden qourtarmaq,* صرغی آچمق *sarguy âtchmaq,* t.; تنقیح ا *tenqyh it,* رفع التباس ا *ref'y iltibās it.* — Expliquer ce qui est difficile, حل مشكل ا *halli muchkil it.* — Se Débrouiller, v. réfl., بوشانمق *bochānmaq,* آچلمق *âtchilmaq,* t.; چوزلمك *tcheuzulmek,* t.

DÉBROUILLEUR, SE, s., مبیّن مشكلات *mubeïini muchkilāt,* a.

DÉBRUTI, E, p. pas., پرداهلنمش *pèrdahlenmich,* t.

DÉBRUTIR, v. a., پرداهلمق *perdāhlamaq,* دوز-دمدوز ا *duz, dumduz it,* t. Voy. POLIR. — Se Débrutir, v. réfl., پرداهلنمق *perdāhlanmaq,* t.; تمللس ا *temellus it.*

DÉBRUTISSEMENT, s. m., پرداهلمه *perdāhlama,* t.; تملیس *temlīs,* a.

DÉBUCHER, v. n., كیچمك اورماندن چیقمق *guëïk ormānden tchiqmaq,* t.

DÉBUSQUÉ, E, part. pass., یرندن چیقارلمش - قومش *ïerinden tchyqārylmich, qovmich,* t.

DÉBUSQUEMENT, s. m., یرندن چیقارمه *ïerinden tchyqārma,* t.

DÉBUSQUER, v. a., chasser d'un poste, یرندن قومق - قاچرمق *ïerinden qovmaq, qāïchurmaq, tchyqārmaq,* سورمك *surmek,* چلمك *tchelmek,* t.

DÉBUT, s. m., باشلایش *bāchlāïch,* باشلانغچ *bāchlānghidj,* t.; ابتدا *ibtidā,* فاتحه *fātiha,* شروع *churou'.* — Bon et beau début, فاتحهٔ خیریّه *fātihaï khaïrïè.* — Mauvais —, فنا فاتحهٔ باشلانغچ *fenā bāchlānghydj, fatihaï qabïha.*

DÉBUTANT, E, s., باشلایجی *bāchlaïdji,* مبتدی *mubtèdi,* a.

DÉBUTER, v. a., باشلمق *bāchlamaq,* t.; افتتاح - شروع ا *churou', iftitāh it.* — Il débuta par un mauvais procédé, وضع ناهموار ایله بدء ایلدی *vāz'y nāhemvār ilè bed' eïledi.*

DEÇA, prép., برو *beru.* — En deçà, برودہ *berudè,* برو طرفلك *beru tharafta,* برو یقاده *beru ïaqāda,* بو طرفده *bou tharafta,* بو طرفدن *bou tharaftan,* t.

DÉCACHETÉ, E, part. pass., مهری

آچق - سوکمك *muhuri âtchyq, seukulmich*, t.

DÉCACHETER, v. a., briser le cachet, مهری آچمق - سوکمك *muhuri âtchmaq, seukmek*, t.; مهر بوزمق - آچمق *muhur bozmaq, âtchmaq*, p.-t. — Ouvrir une lettre, بر مکتوبی آچمق *bir mektoubi âtchmaq*.

DÉCADE, s. f., اونلق *onlyq*. — Espace de dix jours, اون کونلك *on gunluk*, t.

DÉCADENCE, s. f., disposition à la chûte, à la destruction, دوشش *duchuch*, t.; ییقلش *ïiqylich*, t.; هبوط *hubouth*, انهدام *inhidâm*. — Déclin, زوال *zavâl*, انحطاط *inhithâth*. — Il est en décadence, دوشمده در *duchmèdè dur*. — de l'empire, انحطاط دولت *inhithâthi devlet*. — du commerce, امر تجارتك انحطاطی *emri tidjâretuñ inhithâthy*.

DÉCAGONE, s. et adj., اون کوشه لو *on keuchèlu*, t.; معشر الاضلاع *mou'cher ul-azlâ*, a.

DÉCAGRAMME, s. m., اون درهملو وزن *on dirhemlu vezn*, t.

DÉCAISSÉ, E, participe pass., صندوقدن چقارلمش *sandouqtan tchyqârilmich*, t.

DÉCAISSER, v. a., صندوقدن چقارمق - اخراج ا *sandouqtan tchyqârmaq, ykhrâdj it*, t.

DÉCALITRE, s. m., بش اوقه لو اولچی - کیل *bech oqqalu eultchu, kîl*, t.

DÉCALOGUE, s. m., عشره وصایای الله *'acharè vaçâïâ oullah*, a.; تکرینك بیوردیغی اون سپارشلر *tañrinuñ bouïourdoughy on sipârichler*.

DÉCALLOTTÉ, E, part. pass., فسی چیقارلمش *feci tchiqârilmich*, t.

DÉCALLOTTER, v. a., فسی چیقارمق *feci tchiqârmaq*, t.

DÉCALQUER, v. a. Voy. CALQUER.

DÉCAMÈTRE, s. m., تخمینا اوتوز ایاق قدر اوزون اولان اولچی *takhmînen otouz aïâq qadar ouzoun olân eultchu*, t.

DÉCAMPÉ, E, part. pass., en fuite, قاچمش *qâtchmich*, t. — Il a —, قاچدی *qâtchti*.

DÉCAMPEMENT, s. m., اوردونك قالقمه سی *ordounuñ qâlqmaci*, t.

DÉCAMPER, v. n., lever le camp, اوردوی قالدرمق *ordouï qâldurmaq*. — Fuir précipitamment, عجله ایله قاچمق *'adjèlè ilè qâtchmaq*.

DÉCAN, s. m., باش اسکی *bâch eski*, عرفت باشی *'yrfet bâchi*, t.

DÉCANTATION, s. f., سوزدرمه *seuzdurmè*, یواش یواش دوکلش *ïavâch ïavâch deukulusch*, t.

DÉCANTER, v. a., سوزدرمك یواش یواش دوکمك *seuzdurmek, ïavâch ïavâch deukmek*, t.

DÉCAPELER, v. a., بر کمینك دیرك چناقلغی و ایری پالامارلری ایندرمك *bir guèminuñ direk tchanâqlyghy vè iri pâlâmârlèri indurmek*, t.

DÉCAPER, v. a., t. de chimie, enlever le vert-de-gris, ژنکاری

جینقارمق - کیدرمک *jenguiāri guidermek, tchyqārmaq*, t. — Décaper, v. n., طاغ بورندن آشمق - کچمک *dhāgh bourounden âchmaq, guetchmek*, بورونی آشورمق *bourouni âchurmaq*, t.

DÉCAPITATION. V. DÉCOLLATION.

DÉCAPITÉ, E, part. pass., باشی کسلمش *bāchi kèsilmich*, t.

DÉCAPITER, v. a., باش - کله کسمک *bāch, kellè kesmek*, بویون اورمق *boïoun ourmaq*, t.

DÉCARRELER, v. a., اوطه نسک دوشمه تخته لریی قوپارمق - چیقارمق *odhanuñ duchemè takhtalèrini qopārmaq, tchyqārmaq*, t.

DÉCASYLLABE et DÉCASYLLABIQUE, adj., اون هجالو *on hèdjālu*, t.-a.

DÉCATIR, v. a., چوقه نسک جلاسنی چیقارمق *tchoqanuñ djilācini tchyqārmaq*, t.

DÉCÉDÉ, E, adj., اولمش *eulmuch*, t.; متوفی *mutèveffa*, a.

DÉCÉDER, v. n., اولمک *eulmek*, t.; وفات ا *vèfāt it*, a.; مرد او *murd ol*, p.-t.

DÉCELÉ, E, part. pass., میدانه چیقارلمش *meïdānè tchyqārylmich*, t.; کشف اولنمش *kechf olounmich*, a.-t.

DÉCÈLEMENT, s. m., آچمقلق *âtchmaqliq*, t.; کشف *kechf*, a.

DÉCELER, v. a., découvrir un secret, آچیغه - میدانه چیقارمق *âtchygha, meïdānè tchyqārmaq*, t.; کشف - فاش ا *kechf, fāch it*, افشا - عیان ا *ifchā, 'aïān it*. — un secret, سرّی آچمق *sirri âtchmaq*. — un crime, جرم و قباحتی خارجه اخراج ا *djurm u qabāhati khāridjè ykhrādj it*. — Se Déceler, v. réfl., se trahir, دویلمق *doïoulmaq*, شیوع بولمق *chouïou' boulmaq*.

DÉCEMBRE, s. m., دکنبریس کانون اوّل *dekembris*, دکوریس *dekevris*, *kiānoun evvel*, a.

DÉCEMMENT, adv., یاقشقلغله *ïāqichiqlighilè*, t.; ادبله *èdebilè*, ادب وارکانله *èdeb u erkiānilè*, a.-t. — Agir, se conduire —, ادبانه حرکت ا *edebānè harèket it*, t.

DÉCENCE, s. f., ادب *èdeb*, a.; یاقشقلق *ïāqichiqlyq*, ارکان *erkiān*. — Cela est contraire aux règles de la décence, رسوم حسن ادبه مغایردر *rouçoumi husni èdebè moughāïrdur*.

DÉCENNAL, E, adj., au pl. DÉCENNAUX, qui dure dix ans, اون یللق *on iillyq*, t. — Qui revient tous les dix ans, هر اون یلك بر کرّه عائد اولان *her on iildè bir kerrè 'āïd olān*.

DÉCENT, E, adj., ادبلو *èdeblu*, یوللو *ïollu*, یراشق *ïarāchyq*, t.

DÉCEPTION, s. f., الدانمه *āldātma*, t.; غبن حیله *ghabn, hīlè*, a.

DE CE QUE, conj., parce que, à cause, زیرا که بوسبله که *zirā ki, bou sèbebilè ki*, t.

DÉCERNÉ, part. pass., donné publiquement, علنًا عطا اولنمش *'alenen 'athâ olounmich*, a.-t.

DÉCERNER, v. a., بیورمق *bouïourmaq*, t.; حکم ا حکمله *hukm it, hukmilè*

ويرمك *hukmlè vîrmek*, a.-t. — des récompenses publiques, دولت طرفندن مكافات ويرمك *devlet tharafinden mukiāfāt vîrmek*.

Décès, s. m., اولم *eulum*, t.; وفات *vèfāt*, رحلة *rihlet*, a.—Après —, وفاتدن صكره *vèfātten soñra*.

Décesser, v. n., طورمامق *dhourmāmaq*, واز كچمامك *vāz guetchmemek*. Voy. Discontinuer.

Décevant, e, adj., آلدايجى *āldāïdji*, t.; غدّار *ghaddār*, a. — Paroles décevantes, كلمات اغفال آميز *kelimāti yghfāl âmiz*. — Déçu, e, الدانمش *aldānmich*, t.; مغبون *maghboun*.

Décevoir, v. a., آلداتمق *āldatmaq*. Voy. Tromper.

Déchainé, e, adj., زنجيردن بوشانمش - قورتلمش *zindjîrden bochānmich*, *qourtoulmich*, t.

Déchainement, s. m., بيوك دارغنلق *bouïuk dārghounlyq*, طاريلوب آتش پوشكرمه *dhārylup âtech puchkurmè*, t.

Déchainer, v. a., زنجيردن چقارمق *zindjîrden tchiqārmaq*, زنجيرى چقارمق *zindjîri tchiqārmaq*, زنجير چوزمك *zindjîr tcheuzmek*. — Se Déchainer, v. réfl., زنجيردن بوشانمق - قورتلمق *zindjîrden bochānmaq*, *qourtoulmaq*. — contre quelqu'un, بر كمسنه يه حددن زياده دارلمق *bir kimesnèïè hadden ziādè darilmaq*, داريلوب آتش پشكرمك *darylup âtech puchkurmek*.

Déchalander, v. a., on dit mieux Désachalander, voyez ce mot.

Déchalasser, v. a., باغدن هركلرى چقارمق *bāghden herekleri tchyqārmaq*, t.

Déchanter, v. n., chanter mal ou faux, اصولسز ايرلامق *ouçoulsyz irlāmaq*. — Changer de ton, مقام دكشمك *maqām deïchmek*. — Au fig., rabattre de ses prétentions, ادعاسنى تقليل ا *iddi'acini taqlîl it*, a.-t.

Déchaperonner, v. a., برچاقرك كوز باغنى چيقارمق *bir tchāqyruñ gueuz bāghyni tchyqārmaq*, پچه يى آچمق *petcheïi âtchmaq*, t.

Décharge, s. m., action de décharger des fardeaux, يوك ايندرمسى - چقرمسى *ïuk indurmèci*, *tchiqārmaci*, يوك ايندرمه - چيقارمه *ïuk indurmè*, *tchiqārma*. — Déchargement d'un navire, حموله چيقارمه سى *hamoulè tchyqārmaci*, اخراج حموله *ykhrādji hamoulè*. — Coups d'armes à feu, كله ياخود قورشون يايلمى *kullè ïā khod qourchoun ïāïlimy*. — de canon, طوب آتمه سى - بوشالتمه سى *thop âtmaci*, *bochāltmaci*. — Déposition en faveur d'un accusé, تبريه شهادتى *tebrïè chehādeti*. — Décharge de l'eau d'une fontaine, d'un étang, مصلق *mouslouq*. — des humeurs, اخلاطك دوكلمه سى *akhlātuñ deukulmèci*. — Allègement, خفيفلتمه *khafifletmè*, تخفيف *takhfif*. — Quittance, ابرا كاغدى *ibrā kiāghydi*, t.

DÉCHARGÉ, E, part. pass., يوكى *iuku tchiqārilmich*, چيقارلمش اخراج *ikhrādj oloun-mich*, t.

DÉCHARGEMENT, Voy. DÉCHARGE.

DÉCHARGEOIR, s. m., tuyau de décharge, صويى اندره جك كنك ـ اولوق *souïi induredjek kunk*, *olouq*, t.

DÉCHARGER, v. a., يوكى *iuki endurmek*, اندرمك ـ چقرمق *tchiqarmaq*, يوك قالدرمق *iuk qāldurmaq*. — des ballots, دنك يوكلرينى اندرمك *denk iuklerini indurmek*. — un crocheteur, حمّال *hammāluñ iukini indurmek*. — un plancher, دوشمه نك يوكنى قالدرمق *duchemènuñ iukuni qāldurmaq*. — une arme à feu, آتمق بوشالتمق *ātmaq*, *bochāltmaq*. — son fusil et ses pistolets, تفنكك وپشتولرينى بوشالتمق *tufenk vè pichtovlarini bochāltmaq*. — Tenir quitte, déclarer quitte, تبريه ا *tebrïe it*, ذمّت تبريه ا *tebrïeï zimmet it*. — Se décharger d'une affaire sur quelqu'un, بر مصلحتى بشقه سنه حواله ا *bir maslahati bachqacinè havālè it*. — Décharger un accusé, témoigner en sa faveur, بر كمسنه نك تهمتسزلكنه شهادت ا *bir kimesnènuñ teuhmetsyzliguinè chehādet it*. — Se décharger, déposer son fardeau, يوكنى اندرمك *iukini indurmek*. — En parlant d'un fleuve, منصب او *manceb ol*. — La Maritza (l'Èbre) se décharge dans la Méditerranée, مرّيج صويى آق دكزه منصب اولور *merridj souïi âq deñizè manceb olour*. — sa bile, sa colère, اوكه سنى بوشالتمق *euguiècini boehātmaq*.

DÉCHARGEUR, s. m., يوك ايندريجى ـ قالدريجى *iuk induridji*, *qāldūridji*, t.

DÉCHARNÉ, E, part. pass. et adj., اتسز *etsyz*, ارق *ariq*, t.; نحيف *nahif*, a.

DÉCHARNER, v. a., اتى چيقرمق *eti tchiqarmaq*, اتسز ا *etsiz it*, كمكلردن اتى كسمك ـ صيرمق *guemiklerden eti kesmek*, *syrmaq*, كميكك اتنى صويمق *guemiguñ etini soïmaq*, t. Voy. AMAIGRIR.

DÉCHASSER, v. a., faire sortir de force une cheville, برچوى طشره ايتيوبرمك ـ چقرمق *bir tchivi thachra itivirmek*, *tchyqārmaq*.

DÉCHAUMER, v. a., تارلايى ـ يرى اقترمق *tārlāï*, *ïeri aqtarmaq*, t.

DÉCHAUSSÉ, E, part. pass., qui est sans chaussure, يالن اياق *ïālïn aïāq*, t.

DÉCHAUSSEMENT, s. m., آياق قابنى چيقارمه *aïāq qābini tchyqārma*, اغاجك ديبنى چقورلتمه *aghādjuñ dibini tchouqourlatma*, t.

DÉCHAUSSER, v. a., ôter les chaussures, آياق قابنى چيقارمق *āïaq qābini tchyqārmaq*, پاپوش چقرمق *pāpouch tchyqarmaq*, چزمه چكمك *tchizmè tchekmek*. — un arbre, اغاجك ديبنى آچمق ـ چقورلتمق *aghādjuñ dibini ātchmaq*, *tchouqourlatmaq*. — les dents, ديش

أتنى صيرمق *dich etini syrmaq*. — Se Déchausser, v. réfl., كندو ايلق قابنى چيقارمق *guendu aïaq qābini tchyqārmaq*.

Déchaussoir, s. m., instrument de chirurgie pour déchausser les dents, ديش اتلرينى صيره‌جق الت *dich etlerini syradjaq ālet*, t.

Déchéance, s. f., دوشمه *duchmè*, t.; سقوط *souqouth*. — des droits et des priviléges, حقوقدن وامتيازلاندن سقوطى *houqouqtan vè imtiāzātten souqouthy*. Voy. Déposition.

Déchet, s. m., اكسكلك *eksiklik*, اكسلمه *eksilmè*, t.; نقصان *noqsān*, a.

Déchevelé, e, participe pass., صاچى طاغلمش *sātchi dāghilmich*, t.

Décheveler, v. a., صاچنى طاغتمق *sātchini dāghitmaq*, صاچى قارش مورش ايت *sātchi qārich mourich it*, t.

Déchevêtrer, v. a., آتك يولارن چيقارمق *ātuñ ioularin tchyqārmaq*, t.

Déchiffrable, adj., اوقونور *oqounour*, سوكيلور *seukilur*, t.; حلى مكن اولان *hally mumkin olān*, a.-t. — Cela est déchiffrable, بونك حلى مكندر *bounuñ hally mumkindur*.

Déchiffré, e, participe pass., اوقونمش *oqounmich*, حل اولنمش *hall olounmich*, a.-t.

Déchiffrement, s. m., اوقونمه *oqounma*, اچمه *āchma*, t.; حل *hall*, a.

Déchiffrer, v. a., lire ou expliquer ce qui est écrit en chiffres, رقم يازوسى اوقومق *raqam ïāzouci oqoumaq*, حروف معهوديسى اچمق - اوقومق *hourouſi ma'houdëïi āchmaq, oqoumaq*. — Résoudre une difficulté, بر مشكلى حل ايت *bir muchkili hall it*. — quelqu'un, بر كمسنه‌نك كزلو مرامنى اكلمق *bir kimesnènuñ guizlu merāmini añlamaq*.

Déchiffreur, s. m., رقام يازوسنى اوقويان *raqām ïāzoucini oqouïān*. — حروف معهوده‌يى اچان حل ايديجى *hourouſi m'ahoudëïi atchān, hall ididjï*, a.-t.

Déchiqueter, v. a., découper par taillades, دوغرامق *doghrāmaq*, پارچه پارچه كسمك *pārtcha pārtcha kesmek*, t.

Déchiqueteur, s. m., پارچه پارچه كسيجى *pārtcha pārtcha kecidji*, t.

Déchiqueture, s. f., كسك *kecik*, t.

Déchirage, s. m., سوكمه *seukmè*, t.

Déchirant, e, adj., كوكل يبيقيجى *gueuñul ïiqydji*, t.; سينه خراش *sinè khyrāch*, p.

Déchiré, e, part. pass., يرتق *ïrtyq*, يرتلمش *ïrtilmich*.

Déchirement, s. m., يرتمه *ïirtma*, t.; خرق *kharq*, a.

Déchirer, v. a., mettre en pièces sans trancher, يرتمق *ïirtmaq*, شق - خرق ايت *chaqq, kharq it*, a.-t.; پارچه پارچه ايت *pārtcha pārtcha it*. — un vêtement, روبا

اپراتمق - يرتمق *roubā īrtmaq, iprātmaq.* — les entrailles, ايچى صيزلتمق *itchi syzlatmaq.* — un papier, بر كاغدى يرتمق *bir kiāghydi īrtmaq.* — Quelqu'un par des calomnies, بر كمسنه‌نك عرضن بوزمق *bir kimesnènuñ 'yrzin bozmaq,* هتك عرض ا *hetki 'yrz it.* — Se Déchirer, v. réfl., يرتلمق *īrtilmaq.*

Déchireur, s. m., سوكيجى *seukudji,* يرتيجى *īrtidji,* t.

Déchirure, s. f., يرتش *īrtich,* ارتيق *irtyq,* t.; خرق *kharq,* a. — Vous avez une déchirure à votre habit, روباكزده بريرتق واردر *roubāñyzdè bir īrtyq vārdur.*

Déchoir, v. n., دوشمك *duchmek,* t.; حالندن دوشمك *hālinden duchmek.* — Perdre de son crédit, اعتبارندن دوشمك - ساقط او *'ytibārinden duchmek, sāqyth ol,* عيارى دوشمك *'aïāri duchmek.*

Déchouer, v. a., t. de marine, اتورمش كمى‌يى قالدروب يورتمك *otourmich guemiï qāldurup īurutmek,* t.

Déchu, e, part. pass., دوشمش *duchmuch,* t.; ساقط *sāqyth,* a.

Décidé, e, part. pass. et adj., كسلمش *kècilmich,* قرار بولمش *qarār boulmich,* مقرر *mouqarrer,* بتمش *bitmich,* مسلم *musellem,* a.-t. Voy. Résolu.

Décidément, adv., البتّه *elbettè,* قطعاً *qath'en,* وجه مقرّر اوزره *vedjhi mouqarrer uzrè,* a.-t.

Décider, v. a., résoudre, arrêter, conclure, كسمك *kesmek,* t.; قطع ا *qath' it,* a.-t.; قرار ويرمك *qarār vīrmek.* — Juger, حكم ا *hukm it.* — un procès, دعوايى فصل ا *davāï fasl it.* — une question, مادّهٔ كسمك *māddèï kesmek.* — une affaire, بر مادّه‌يه فيصل ويرمك *bir maddèïè fèïçal vīrmek.* — Terminer, بتورمك *biturmek.* — Ordonner, disposer, بيورمق *bouïourmaq.* — C'est à vous à en décider, حكمى سزك رايكزه منوطدر *hukmi sizuñ reïnyzè menoutthur.* — Décider quelqu'un, الزام ارضا ا *ilzām, irzā it.* — Cette raison m'a décidé, بو دليل بنى الزام ايلدى *bou delīl beni ilzām eïlèdi,* a.-t. — Se Décider, v. réfl., قرار ويرمك *qarār vīrmek.* — à une chose, بر شيئه قرار ويرمك *bir cheïè qarār vīrmek.*

Décimable, adj. m. et fém., اندەلقلو *ondèlyqlu,* t.; تحت التعشير *taht utt'achīr,* a.

Décimal, e, adj., terme d'arith., عشرىّ *'acherii.* — Calcul, حساب عشرىّ *hyçābi 'acheri,* a.

Décimateur, s. m., اوندەلقجى *ondèlyqdji,* t.; عشر ديوشريجى *euchr devchuridji,* a.-t.

Décimation, s. f., اونده بر آلمه *ondè bir âlma,* t.

Décimaux, adj. pl. m. Voy. Décimal.

Décime, s. m., contribution de la dixième partie des biens, اونده بر *ondè bir,* اونده‌لق *ondèlyq,* t.; عشر المال *'euchr ul-māl,* a. — Monnaie, la dixième partie du franc,

برفرانغنك عشری یعنی ایکی سول *bir frānghuñ 'euchry i'ani iki sol*, t.

DÉCIMER, v. a., prendre un sur dix, اونك برآلمق *onda bir ālmaq*. — des soldats, بهر اون نفراتدن بریني آلوب تأديب ا *beher on nè-feratten birini ālup teedib it.*

DÉCINTRER, v. a., كمر قالبلريني قوپارمق - چيقارمق *kemer qāloub-lerini qopārmaq, tchyqārmaq*, t.

DÉCIPER, v. a., t. de pratique. Voy. ABUSER, TROMPER.

DÉCIRER, v. a., ôter la cire, موم صواسني چيقارمق *moum syvācini tchyqārmaq*, t.

DÉCISIF, VE, adj., qui décide, ايش كسيجي *ich kèsidji*, t.; قطعي *qath'y*. — Jugement —, حكم قطعي - فاصل *hukmi qath'y, fā-cyl*. — Décisif, qui termine, achève, ايش بتوريجي *'ich biturídji*. — Esprit, ton décisif, رأيده مصر *reïnè moueyrr*, قاطع *qāth'y*.

DÉCISION, s. f., résolution, قرار *qarār*, فصل *fasl*, فيصل *feïçal*, جزم نيت *djezmi nüet*. — juridique, جتت *heuddjet*, حكم *hukm*. — royale, حكم پادشاهي *hukmi pādichāhi*. — d'un mufti, فتوا *fetvā*, a.

DÉCISIVEMENT, adv., قطعيجه *qath'ydjè*, قطعًا *qath'en*, جزمًا *djez-men*, a.

DÉCISOIRE, adj. m., serment décisif, نزاعي كسدجك يمين *nizā'ī kecedjek iemín*, a.-t.

DÉCLAMATEUR, s. m., چاغريجي *tchāghiridji*, t.; خطبه اوقويجي *khotba oqoüidji*, خطيب *khathyb*, متكلم *mutekellim*, a.

DÉCLAMATION, s. f., خطابة *khy-thābet*, كلام *kelām*, تكلم *tekellum*, a. — L'art de la —, فن خطابت *fenni khythābet*. — Entendre bien l'art de la —, فن خطابته آشنا او *fenni khythābetè āchinā ol*.

DÉCLAMER, v. a., réciter à haute voix, صوت بلند ايله سويلمك *savti bulend ilè seüilemek*, a.-t.

DÉCLAMER, v. n., invectiver contre quelqu'un, بركمسنه يي آزارلمق *bir kimesnèïi āzārlamaq*, بركمسنه يه قارشو چاغرمق *bir ki-mesnèïè qārchou tchāghyrmaq*.

DÉCLARATEUR, s. m., علنًا اعلان ايديجي *'alenen'ilān ididji*, a.-t.

DÉCLARATIF, IVE, adj., بيان مبين ايديجي *beïān idídji*, a.-t.; المجال *mubeïien ulhāl*, a.

DÉCLARATION, s. f., بيان *beïān*, تقرير *taqrír*, خبر *khaber*, اعلان *ilān*. — juridique, اعلام *ylām*. — de guerre, اعلان سفر - حرب *'ilāni sefer, harb*. — officielle, رسمي اعلاني *resmi 'ylāni*. — Déclaration, en terme de pratique, مفردات دفتري *mufredāt defteri*.

DÉCLARATOIRE, adj. des deux genres, اعلامي *ilāmii*. — Acte —, بيان حالي حاوي اعلام شرعي *beïāni hāli hāvi'ylāmi cher'y*, اعلام *'ylām*, a.

DÉCLARER, v. a., بلدرمك *bil-durmek*, خبر ويرمك *khaber vīr-*

mek, اعلان - انبا - بيان *beïān it*, - اظهار *yïlān, imbā, izhār it.* — la guerre, اعلان سفر - حرب *'yïlāni sefer, harb it.* — ses intentions à quelqu'un, مراد ومرامنى بر كمسنه يه بيان *murād u merāmini bir kimesnèïè beïān it.* — Manifester par autorité publique, طرف شرعدن بيان *tharafi cher'yden beïān it.* — Se Déclarer, v. réfl., s'expliquer, مرامنى آچغه قومق *merāmini ätchygha qomaq.* — Se faire connaître, بللـــو اولـــه ميدانـــه چيقمق *bellu ol, meïdānè tchyqmaq.* Voyez SE MANIFESTER.

DÉCLASSER, v. a., t. de marine, دونانمه عسكرندن چيقارمق *donānma'askerinden tchyqārmaq*, t.

DÉCLIC ou DÉCLICQ, s. m., واريوز *vāriouz*, t.

DÉCLIMATER, v. a., بر نباتاتى بر هواسنه اليشترمق *bir nèbātāti ïeñi bir havācinè alichturmaq*, t.

DÉCLIN, s. m., اشاغيلنمه *achāghylanma*, صوك *soñ*, زوال *zavāl*, انحطاط *inhithāth.* — de la lune, آيك اكسلمه سى *āïuñ eksilmèci.* — du jour, نهارك زواله ميلى *nèhāruñ zavālè meïli.*

DÉCLINABLE, adj. des deux genres, t. de gramm., ممكن الاعراب *mumkin ul-'yrāb.*

DÉCLINAISON, s. f., des astres, leur éloignement de l'équateur, خط استوادن كواكبك ابعاد وانحرافى *khatthy istivāden kevākibuñ ib'ād u inhirāfi*, ميلان الكواكب *meïlān ul-kevākib.* — australe, ميـــلان جنوبى كوكب *meïlāni djènoubii kevkeb.* — de l'aiguille aimantée, پوصله ايكنه سنك ميلانى *pouçola ignècinuñ meïlāni.* — du soleil, ميل شمس *meïli chems.* — d'un nom, t. de gramm., اعراب *i'rāb.*

DÉCLINATION, s. f., اينش *inich*, t.; انحراف *inhirāf*, a.

DÉCLINATOIRE, s. m., acte par lequel on décline une juridiction, اعذار ناهية الحق القضا *i'zāri nāhïet ul-haqq ul-qazā*, a.

DÉCLINER, v. n., baisser, pencher vers sa fin, اشاغيلنمق *āchāghylanmaq*, صوكنه وارمق *soña vārmaq*, انمك *inmek*, t.; هبوط *hubout it*, انحراف *inhirāf it.*

DÉCLINER, v. a., تصـــريف - اعـــراب *tasrif, y'rāb it*, a.-t. — Décliner son nom, le dire, آدينى سويلمك *âdini seuïlèmek.* — une juridiction, حكم قضاى انـــكار *hukmi qazāï inkiār it.* V. DÉCHOIR.

DÉCLIVITÉ, s. f., اينش *inich*, t.; حدور *hadour*, a.

DÉCLOITRER, v. a., مناســـتردن چيقارمق - اخراج *monāstirden tchyqārmaq, ykhrādj it.* — Se Décloître, v. réfl., مناستردن چيقماق *monāstirden tchyqmāq*, ترك مناسترا *terki monāstir it*, a.-t.

DÉCLORE, v. a., آچمق *âtchmaq*, چيت ديوارى قالدرمق - سوكمك *tchït divāri qāldurmaq, seukmek.* — Déclos, آچق *âtchyq*, ديوارسز *divārsyz.*

DÉCLOUÉ, E, part. pass., اكسرى

سوكلمش - چيقارلمش *eksèri tchyqārilmich, seukulmuch*, t.

Déclouer, v. a., اكسرى چيقارمق - سوكمك *eksèri tchyqārmaq, seukmek*, ميخ قوپرمق *mikh qoparmaq*, t.

Décoché, e, part. pass., آتلمش اوق *ātilmich oq*, t.

Décochement, s. m.; اوق آتلمه‌سى *oq ātylmaci*, t.

Décocher, v. a., اوق آتمق *oq ātmaq*.

Décoction, s. f., قينايش *qaïnāïch*, t.; مطبوخ *mathboukh*, مغلاب *moughlāb*, a.-p. — de chicorée, هندبا مطبوخى *hindibā mathboukhy*.

Décoiffer, v. a., باش اورتيسى چيقرمق *bāch eurtici tchiqarmaq*, صارغى چيقارمق *sārghy tchyqārmaq*. — Défaire la coiffure, صارغى بوزمق *sārghy bozmaq*. — Déranger les cheveux, صاچى طاغتمق *sātchi dhāghytmaq*. — une bouteille, بر بوقالى آچمق *bir boqāli âtchmaq*, t. — Se Décoiffer, v. réfl., شبقه‌سنى - قسنى چيقارمق *chapqacini, fècini tchiqārmaq*.

Décollation, s. f., action de couper le cou, باش كسمه‌سى *bāch kesmèci*. — Ne se dit qu'en parlant du martyre de saint Jean-Baptiste, حضرت يحيانك بوينى اورلمه‌سى *hazrèti iahiānuñ boïouni euroulmaci*.

Décollé, e, part. pass., باشى بويون كسمش اورمش *bāchi kesmich, boïoun ourmich*, t.

Décollement, s. m., action de décoller, ياپشمش اولان نسنه‌يى قوپرمه *ïāpichmich olān nesnèï qoparma*, t.

Décoller, v. a., détacher ce qui est collé, طوتقالى سوكمك *thoutqāli seukmek*, ياپشمش اولان نسنه‌يى قوپارمق *ïāpichmich olān nesnèï qopārmaq*. — Couper la tête, باشى كسمك *bāchi kesmek*, بوين كله كسمك *boïoun ourmaq, kellè kesmek*. Voy. Décapiter. — Se Décoller, v. réfl., طوتقالى سوكلمش *thoutqāli seukulmek*.

Décollé, e, partic. pass., طوتقالى سوكلمش *thoutqāli seukulmich*, t.

Décolleter, v. a. et n., كوكسى آچمق *guieukuçu âtchmaq*. — Se Décolleter, v. réfl., - كوكسنى اوموزينى آچمق *guieukuçunu, omouzini âtchmaq*, t.

Décoloration, s. f., رنك ازالتمه‌سى *renk azāltmaci*, رنكسزلك *renksizlik*, تقليل لون *taqlīli levn*, a.

Décoloré, e, part. pass., رنكسز *renksyz*, رنكى بوزق *rengui bozouq*. — En parlant d'une personne, چهره‌سى - بكزى بوزق *tchehrèci, beñzi bozouq*, صولمش *solmych*, t.

Décolorer, v. a., effacer la couleur, رنكى بوزمق *rengui bozmaq*. — Faire perdre la couleur du visage, بكزى بوزمق *beñzi bozmaq*. — Se Décolorer, v. réfl., رنكسى بوزلمق *rengui bozoulmaq*, t.

Décombrer, v. a., ديوار و طاش قرنتيسى قالدرمق *divār vè thāch qyrintici qāldurmaq*, مولوسى

قالدرمق *molocy qāldurmaq*, t.

Décombres, s. m. pl., دیوار و طاش قرنتیسی *divār vè thāch qyrintici*, مولوس *molos*, t.

Décommander, v. a., خلافنه اصمارلمق *khylāfinè ismārlamaq*, a.-t.

Décomposé, e, partic. pass., چوزلوب آیرلمش *tcheuzulup āïrilmich*, t.; منحل *munhall*, a.

Décomposer, v. a., séparer les parties, چوزوب آیرمق *āïrmaq*, آیرمق *tcheuzup āïrmaq*, حل ا *hall it*, تفریق ا *tefrīq it*. — Décomposer les corps mixtes par l'action du feu, اجسام مرکبه یی آتش قوتیله حل ا *edjsāmi murckkebèï âtech qouvvetilè hall it*. — Décomposer une idée, un discours, l'éclaircir, چمق ا *âtchmaq*. — En t. de médecine, atténuer, dissoudre, تحلیل ا *tahlīl it*. — Se Décomposer, v. réfl., *se* gâter, بوزلمق *bozoulmaq*, چورنمک *tchurunmek*. — Se séparer, آیرلمق *āïrilmaq*.

Décomposition, s. f., résolution d'un corps dans ses principes, اجزانک آیرلمسی *edjzānun āïrilmaci*, چوزلوب آیرلمه *tcheuzulup āïrilma*, t.; حل *hall*, انحلال *inhilāl*, a. — du sang, انفساخ دم *infiçākhi dem*. — Action de se corrompre, چورنمکلک *tchurunmeklik*.

Décompte, s. m., ایندرمه *indarmè*, t.; تنزیل *tenzīl*, a.

Décompté, e, participe pass., ایندرلمش *indurilmich*, t.; تنزیل اولنمش *tenzīl olounmich*, a.-t.

Décompter, v. a., rabattre sur une somme, ایندرمک *indurmck*, آشاغی وارمق *âchāghy vārmaq*, حسابدن ایندرمک - آشاغی وارمق *hyçābden indurmek, âchaghy vārmaq*. — Décompter, v. n., rabattre de l'opinion qu'on avait d'une affaire, d'une personne, آشاغی وارمق *âchāghy vārmaq*. — Il aura bien à décompter, خیلیجه آشاغی وارله جق *khaïlīdjè âchāghy vārilaadjaq vārdur*.

Déconcerté, e, part. pass., troublé, شاشمش *chāchmich*, متحیّر *mutehaïir*, حیران *haïrān*, a.

Déconcertement, s. m., تحیّر *tèhaïïur*, حیرت *haïret*, a.

Déconcerter, v. a., troubler, interdire, شاشرمق *chāchirmaq*, حیرته براقمق *haïretè brāqmaq*. — Rompre les mesures, les desseins, تدبیری بوزمق *tedbīri bozmaq*. — Se Déconcerter, v. réfl., شاشمق *chāchmaq*, پوصلهیی شاشرمق *pouçoulaïi chāchurmaq*, متحیّر حیران او *haïrān, mutehaïir ol*, a.-t.

Déconfire, v. a.; ce mot est vieux et ne se dit plus que dans le style burlesque, بوزمق *bozmaq*, یقمق *iiqmaq*, t.

Déconfiture, s. f. Voyez Défaite, Faillite.

Déconfort, s. m. Voy. Désolation, Découragement.

Déconforter, v. a., vieux mot. Voy. Décourager.

Déconseiller, v. a., خلافنه اوکت ویرمک *khylāfinè eugut vir-*

mek, منع ا *men' it*, a.-t. Voy. Dissuader.

Déconsidération, substant. fém., اعتبارسزلق *'ytibārsyzlyq*, a.-t.

Déconsidéré, e, part. pass., اعتبارسز *'ytibārsyz*, a.-t.

Déconsidérer, v. a., اعتبارسز ا *'ytibārsyz it*, a.-t.

Déconstruit, e, participe pass., چوزلمش *tcheuzulmuch*, اجزاسی ایرلمش *edjzāci āïrilmich*, a.-t.

Déconstruire, v. a., چوزمك *tcheuzmek*, t.; اجزاسنی ایرمق *edjzācini āïrmaq*, فسخ ا *feskh it*, a.-t.

Décontenance, s. f., شاشقنلق *chāchqynlyq*, كوز قورقوسی *gueuz qorqouçou*, t.; تحیّر *tèhaïiur*, a.

Décontenancé, e, part. pass., شاشمش *chāchmich*, t.; متحیّر *mutèhaïir*, a.

Décontenancer, v. a., شاشرمق *chāchurmaq*, t.; بر كمسنه‌نك وضع خلقسنی بوزدرمق *bir kimesnènuñ vaz'i khoulqicini bozdurmaq*, a.-t. — Se décontenancer, شاشمق *chāchmaq*.

Déconvenue, s. f., malheur, بختسزلك *bakhtsizlik*, p.-t.

Décor, s. m. Voy. Décoration.

Décorateur, s. m., زینت ویریجی *zinet viridji*, بزه‌دیجی *bezedidji*, دوناداجق شیلر یپان *donādādjaq cheïler iapān*, t.

Décoration, s. f., action de décorer, دوناتمه *donātma*, بزه‌مكلك *bezemeklik*, a.-t. — Ornement, embellissement, زینت *zínet*, a.; آرایش *ārāïch*, p. — Marque d'honneur, نشان *nichān*, a. — de la Légion-d'Honneur, لژیون دونور نشانی *lejioun doneur nichāni*. — de Turquie, نشان افتخار *nichāni iftikhār*. — Décoration de théâtre, تیاترو طاقمی *tiātro thāqymi*.

Décorder, v. a., ایپی چوزوب بوزمق *ipi tcheuzup bozmaq*, ایپی چوزمك *ipi tcheuzmek*, t.

Décorer, v. a., orner, دوناتمق *donātmaq*, بزه‌مك *bezemek*, t.; زینت ویرمك *zinet virmek*, a.-t.; زینتلمك *zínetlemek*. — Donner une marque d'honneur, نشان ویرمك *nichān vírmek*, p.-t.

Décorum, s. m., رسم ادبی *resmi edebi*, وقایهٔ رسم ادبی *viqāïèï resmi edebi*, a. — Observer le —, رسم ادبی وقایه ا *resmi edebi viqāïè it*.

Découcher, v. n., اوندن طشره یاتمق *evinden thachra ïātmaq*, یبانده یاتمق *ïabāndè ïātmaq*, t.

Découdre, v. a., سوكمك *seukmek*, دیكشی سوكمك *dikichi seukmek*. — la doublure d'un vêtement, روبه‌نك استارینی سوكمك *roubanuñ astarini seukmek*. — Se Découdre, v. pro., سوكلمك *seukulmek*, دیكش سوكلمك *dikich seukulmek*. — En Découdre, v. n., en venir aux mains, دوكشمك *deuïuchmek*, t.

Décousu, e, adj., سوكلمش *seukulmuch*, دیكشی سوكلمش *dikichi seukulmuch*. — En parlant du style, رابطه‌سز *rābouthasyz*. — Propos —, رابطه‌سز سوزلر *rābouthasyz seuzler*. — C'est une phrase décousue,

نامربوط بر عباره در *nāmerbouth bir 'ybārè dur.*

DÉCOULANT, E, adj., صیزیلوب *syzylup aqān, deukulan*, t.; آقان ـ دوکیلان ساییل *sāïl*, a.

DÉCOULEMENT, s. m., آزر آزر *āzar āzar āqma, deukulmè*, آقمه ـ دوکلمه دوکلمه *deukulmè*. — des humeurs, اخلاطك صیزیلوب دوکلمه‌سی *akhlāthuñ syzilup deukulmèci*, t.

DÉCOULER, v. n., couler peu à peu, آزر آزر آقمق *āzer āzer āqmaq*, صیزیلوب آقمق ـ دوکلمك *syzilup āqmaq, deukulmek*, t. — Au fig., résulter, émaner, حاصل او *hācyl ol*, نشات ـ منتج او *nech'aet, muntidj ol*, a.-t.

DÉCOUPER, v. a., couper par morceaux, دوغرامق *doghrāmaq*, کسمك *kesmek*, اوفاق اوفاق کسمك *oufāq oufāq kesmek*, قرپمق *qyrpmaq*. — du drap, du satin, چوقه وقطیفه قرقمق *tchoqa vu qadhifè qyrqmaq*.

DÉCOUPEUR, s. m., قرقیجی *qyrqydji*, t.

DÉCOUPLER, v. a., détacher ce qui est couplé, چفتن بوزمق *tchiftin bozmaq*. — des chiens, کوپکلری بر برندن چوزوب قویوبرمك *keupekleri bir birinden tcheuzup qoïvermek*. — Bien découplé, اوزون و اینجه بویلو *ouzoun vè indjè boïlu*.

* DÉCOUPOIR, s. m., بر نوع مقص *bir nev'y maqas*, t.

DÉCOUPURE, s. f., قرقمه *qyrqma*. — fine, انجه قرقمه *indjè qyrqma*. — grossière, قبا قرقمه *qabā qyrqma*. — Action de découper, دوغرامه *doghrama*, t.

DÉCOURAGÉ, E, adj., غیرتسی کسلمش *ghaïreti kecilmich*.

DÉCOURAGEANT, E, adj., غیرتی فتور کتورن *ghaïreti kècen, futour gueturen*, a.-t.

DÉCOURAGEMENT, s. m., غیرت کسلمه *ghaïret kecilmè*, آپشقلق آپشمه *āpichyqlyq, āpichma*, t.; فتور *futour*, a. — Tomber dans le —, فتوره کرفتار او *futourè guerifiār ol*, a.-t.

DÉCOURAGER, v. a., غیرتی کسمك *ghaïreti kesmek*, یورکسز ایورکسز ایتمك *ïureksiz it*, فتور کتورمك *futour gueturmek*, آپشدرمق *āpychturmaq*, آپشقلق کتورمك *āpychyqlyq gueturmek*. — Se Décourager, v. réfl., غیرتدن دوشمك *ghaïretten duchmek*, یورکسز او *ïureksiz ol*, غیرتی غایب ایتمك *ghaïreti ghaïb it*, فتوره کرفتار او *futourè guerifiar ol*.

DÉCOURS, s. m., décroissement de la lune, آیك اکسلمه‌سی *āïuñ ekcilmèci*; se dit aussi du déclin des maladies. Voy. DÉCLIN.

DÉCOUSU, E, adj., سوکلمش *seukulmuch*, t. Voy. DÉCOUSU.

DÉCOUSURE, s. f., سوکك *seukuk*, سوکك یر *seukuk ïer*, t. — Ce n'est pas une déchirure, mais une décousure, یرتق دکل سوککدر *ïrtyq dèïl, seukuktur*.

DÉCOUVERT, E, adj., آچلمش *āchilmich*, آچق *āchyq*, t.;

مكشوف *mekchouf*. — Manifesté, بللو *bellu*, t.; اشكار *achikiār*. — Nu, چپلاق *tchiplaq*. — En parlant d'un pays, قليل الاشجار *qalil ul-eckdjār*, a. — A découvert, en plein air, آچق يرده *âtchyq ïerdè*, اورتوسز *eurtusuz*. — Manifestement, آچقدن اشكاره *achikiārè*, آچغه *âtchygha*. Voy. TROUVÉ, INVENTÉ.

DÉCOUVERTE, s. f., action de découvrir, بولش *boulich*, ميدانه *meïdānè tchyqārma*, چقارمه *kechf*, a. — Lors de la découverte de l'Amérique, اقليم امريقانك كشفي وقتنده *iqlim ameriqānuñ kechfi vaqtindè*. — Invention, ايجاد *idjād*.

DÉCOUVREUR, s. m., ميدانه چقاران *meïdānè tchyqārān*, t.; كاشف *kiāchif*, a.

DÉCOUVRIR, v. a., ôter ce qui couvre, آچمق *âtchmaq*, اورتويى قالدرمق *eurtuï qāldurmaq*. — une chose quelconque, برشيك اورتيسنى قالدرمق *bir cheïuñ eurtuçunu qāldurmaq*. — Faire connaître ce qui était caché, ميدانه چقارمق *meïdānè tchyqārmaq*, خارجه چقارمق *khāridjè tchyqārmaq*, كشف ايت *kechf it*. — un secret, كشف راز ايت *kechfi rāz it*. — Laisser voir, آچمق *âtchmaq*. — Manifester, كوستركمك *gueustermek*, اشكاره ايت *achikiārè it*, اظهار ايت *izhār it*. — Voir de loin, اوزاقدن كورمك *ouzāqten gueurmek*. — Commencer à apercevoir, سزمك *sezmèk*, تشخيص - فرق ايت *techkhys, farq it*. Voy. INVENTER, TROUVER, PÉNÉTRER. — Se découvrir la tête, باشى آچمق *bāchi âtchmaq*, باش اورتيسنى چيقارمق *bāch eurtuçunu tchyqārmaq*. — S'ouvrir, آچلمق *âtchilmaq*, سرّينى سويلمك *sirrini seuïlemek*, a.-t. — Je me suis découvert à lui, انكا كشف ضمير ايلدم *añā kechfi zamīr eïlèdum*.

DÉCRASSER, v. a., كيرى چيقارمق - كيدرمك *kiri tchyqārmaq, guidermek*, تميزلمك *temïzlemek*, t. — la tête, باشك كيرينى كيدرمك *bachuñ kirini guidermek*. — Au fig., polir un homme grossier, تربيه ايت *terbïè it*. — Se Décrasser, v. réfl., تميزلنمك *temizlenmek*.

DÉCRÉDITEMENT, s. m., اعتباردن دوشمه كسرى اعتبار *'ytibārden duchmè, kesri 'ytibār*, a.-t.

DÉCRÉDITER, v. a., ôter le crédit, اعتباردن دوشرمك *y'tibārden duchurmek*, a.-t. — Faire perdre à quelqu'un l'estime ou l'influence qu'il avait, اعتباره خلل كتورمك *'ytibārè khalel gucturmek*, اعتبارى بوزمق *'ytibāri bozmaq*. — Se Décréditer, اعتباردن دوشمك *'ytibārden duchmek*.

DÉCRÉPIT, E, adj., بونامش *bounāmich*, قوجامان *qodjāmān*, پك اختيار - قوجه *pek ykhtïār - qodja*, t.; فرتوت *fertout*, a. — Femme décrépite, قوجه‌مان قارى *qodjamān qāry*.

DÉCRÉPITATION, s. f. Voyez PÉTILLEMENT.

DÉCRÉPITER, v. n., پتلامق *patlāmaq*, چاترداماق *tchātirdāmaq*, t.

DÉCRÉPITUDE, s. f., پك قوجه لق *pek qodjaliq*, قوجه مانلق *qodjamānlyq*, t.; هرم *herem*, فرتوتی *fertouti*, قحومة *qouhoumet*, a. — Atteindre la —, حدّ قحومته واصل اول *haddi qouhoumetè vacil ol.*

DÉCRET, s. m., ordre, loi, بيورق *bouïourouq*, t.; حكم *hukm*, pl. a. احكام *ahkiām*. — Ordonnance, arrêté d'un magistrat, بيورلدی *bouïourouldou*, t.; امر *emr*, pl. a., اوامر *evāmir*, فرمان *fermān*. — de prise de corps, اخذ و حبسی حاوی بر قطعه امر *akhzu hapsi hāvi bir qyth'a emr.*

DÉCRÉTER, v. a., بيورمق *bouïourmaq*, t.; حكم ـ امر ا *hukm*, *emr it*, فرمان ا *fermān it*, جبّت ويرمك *heuddjet vîrmek*, a.-t. — Quelqu'un de prise de corps, بر كمسنه نك حبسنی حكم ا *bir kimesnènuñ hapsini hukm it.*

DÉCRI, s. m., cri public par lequel on défend une chose, دلّال چاغرتمغله اولان يساق *tellāl tchāghyrtmaghylè olān īāçāq*. — Au fig., perte de la réputation, اعتباردن سقوط *'ytibārden souqouth*, a.-t.; ديللنمه *dillenmè*, t.

DÉCRIÉ, E, adj., blâmé, ديللنمش *dillenmich*, رسوای اولمش *rousvāī olmuch*. — défendu publiquement, دلّال معرفتله يساق اولمش *tellāl ma'rifetilè īaçāq olmich.*

DÉCRIER, v. a., défendre par cri public, دلّال معرفتله يساق ا *tellāl ma'rifetilè īaçāq it.* — Oter la réputation, l'honneur, ديللمك *dillemek*, آدنی چكمك *ādini tchekmek*, رسوای ا *rousvāī it*, a.-t.

DÉCRIRE, v. a., faire la description d'une chose, وصف ـ توصيف ا *vasf*, *tavsīf it*, تعريف ا *ta'rīf it.* — Expliquer, تعبير ا *ta'bīr it.* — en détail, تفصيل ا *tafsīl it.* — Tracer, چيزمك *tchīzmek.*

DÉCRIT, E, adj., وصف ـ بيان *beïān*, *vasf olounmich*, اولنمش a.-t.; متصف *muttecif*, a.

DÉCROCHER, v. a., چنكلدن *tchenguelden* چقرمق *tchiqarmaq*, t.

DÉCROIRE, v. a., اينانمامق *inānmāmaq*, t. — Je ne crois ni ne décrois, نه اينانم نه اينانمم *nè inānirum nè inānmam.*

DÉCROISSEMENT, s. m., اكسلمه *eksilmè*, t.; انتقاص *intiqās*, نقصان *noqsān*, a.

DÉCROÎTRE, v. n., diminuer, اكسلمك *eksilmek*, ازالمق *azālmaq*. — Baisser, اينمك *inmek*, t.; تنزل ا *tenezzul it*, a.-t. — La rivière décroît, مياه نهر تنزّل ايدر *miāhi nehr tenezzul ider.*

DÉCROTTER, v. a., چامورى سلمك ـ چيقارمق *tchāmouri silmek*, *tchyqārmaq*, t.

DÉCROTTEUR, s. m., چامورى سليجى *tchāmouri silidji*, t.

DÉCROTTOIRE, s. f., چامور سلگیسی *tchāmour silguici*, t.

DÉCRUE, s. f., اکسلمه *eksilmè*. — des eaux, صو ازالمه‌سی *sou azālmaci*, t.

DÉCRUER, v. a., بویاتمه‌دن اوّل ایپلکی پیقمق *boïātmaden evvel ipligui ïaïqamaq*, t.

DÉCRUSER, v. a., ایپک قوزه‌سنی صویه قاینتمق *ipek qozacini souïè qāïnatmaq*, t.

DÉÇU, E, adj., الدانمش *aldānmich*, t.

DÉCUIRE, v. a., صو ایله صویقلندرمق *sou ilè séveklandurmaq*. — Se décuire, طوروللنمق *dhouroulanmaq*, t.

DÉCUPLE, s. m. et adj., اون قات *on qat*, a.-t.; اون کرّه اولقدر *on kerrè olqadar*.

DÉCUPLER, v. a., اون قات ایلمق *on qāt it*, اون قاتنی آلمق *on qātini ālmaq*, اون قات زیاده‌لندرمک *on qāt ziādèlendurmek*. — Il a décuplé son bien en cinq ans, مالنک بش سنه ایچنده اون قاتنی قزاندی *malinuñ bech senè itchindè on qātini qazāndi*. — Décuplé, اون قات زیاده‌لنمش *on qāt ziādèlenmich*.

DÉCURIE, s. f., اون نفرلک *on neferlik*. — Mettre par —, هر صفده اونر نفر تعیین ایلمک *her saftè oner nefer ta'ïin it, oña beulmek*, t.

DÉCURION, s. m., اون باشی *on bāchi*.

DÉCUSSATION, s. f., خطلرک قاوشه‌سی *khātthleruñ qāvouchmaci*, t.; التقاء الخطوط *iltiqāïl-khouthouth*. — Point de —, ملتقاء الخطوط *multeqaïl-khouthouth*.

DÉCUVER, v. a., شرابی لازه‌دن یا تکنه‌دن چقرمق *charabi lazaden ïa teknèden tchiqarmaq*, t.

DÉDAIGNER, v. a., mépriser, نالایق کورمک *nā lāïq gueurmek*, خورلمق *khorlamaq*, t.; استحقارا ایستمک *istyhqār it*, خور کورمک *khor gueurmek*, خور صنمق *khor sanmaq*, تحقیرا ایتمک *tahqyr it*. — quelqu'un, بوزه بقمامق *ïuzè baqmāmaq*. — Dédaigner de, v. n., ne pas vouloir par mépris, ارتکاب تنزّل ایتمامک *irtikiāb itmemek*, *tenezzul it*. — Il dédaigne mon amitié, بنمله الفت و محبّتی استحقار ایدر *benumilè ulfet u mouhabbeti istyhqār ider*.

DÉDAIGNEUSEMENT, adverbe, خورصنه‌رق *khorsanaraq*, t.; اهانتله *inhanetlè*, a.-t.; بالاستحقار *bil-istyhqār*, a. — Traiter —, بالاستحقار معامله ایتمک *bil-istyhqār mou'āmelè it*.

DÉDAIGNEUX, SE, adj., خورلایجی *khorlāïdji*, اهانت ایدیجی *ihānet ididji*, a.-t.; مستغنی *mustaghni*, a.; خور کوریجی *khor gueuridji*. — Faire le dédaigneux, استحقار طوربنی کوسترمک *istyhqār thavrini gueustermek*. — Avoir l'air —, چهره استحقار کوسترمک *tchehrèï istyhqār gueustermek*.

DÉDAIN, s. m., التفاتسزلک *iltifātsizlik*, عدم التفات *'ademi*

iltifāt, تحقير *tahqyr,* pl. a., تحقيرات *tahqyrāt,* a.-t.; اهانت *ihānet,* a.; خورسنمه *khorsanma.* — Recevoir avec —, معاملهٔ تحقير آميز ايله تلقّى ا *mou'āmelèi tahqyr âmiz ilè teleqqy it.*

DÉDALE, s. m. Voy. LABYRINTHE.

DEDANS, adv., ايچره *itchrè;* ايچروده *itcherudè,* ايچنه *itchinè.* — Entrez dedans, ايچنه كير *itchinè guir.* — En dedans, par —, ايچنده *itchindè,* داخلاً *dākhylen.*

DEDANS, s. m., intérieur, ايچ *itch,* ايچى *itchi,* t.; درونى *derouni,* p.; داخلى *dākhyli.* — Le dedans d'une maison, اوايچى *ev itchi,* بر اوك ايچى *bir evuñ itchi.*

DÉDICACE, s. f., consécration, تقديس *taqtīs.* — d'une église, تكريس - تخصيص كنيسه باسم فلان *tekris, takhsici kenicè be ismi fulān.* — d'un livre, عنوان الكتاب باسم فلان *'unvān el-kitāb be ismi fulān,* a.-t.

DÉDICATOIRE, adj. com. Épitre —, كتابك فلان كمسنه اسمنه تصديرينى حاوى مكتوب *kitābuñ felān kimesnè isminè tastirini hāvi mektoub,* a.-t.

DÉDIER, verbe a., consacrer, تقديس ا *taqtīs it,* تخصيص ا *takhsis it.* — un livre, بر كمسنه نك نامنه بر كتابى ظهوره كتورمك *bir kimesnènuñ naminè bir kitābi zouhourè guèturmek,* كتابك سر لوحه‌سنى فلانك اسميله معنون قلمق *kitābuñ seri livhacini felānuñ ismilè mou'anven qylmaq,* a.-t.

DÉDIRE, v. a. Voy. DÉSAVOUER. — Se Dédire, v. réfl., ne pas tenir parole, سوزندن دونمك *seuzunden deunmek,* نكول ا *nukioul it.* — Dire le contraire de ce qu'on a dit, خلافنى سويلمك *khylāfini seuïlemek.* — Se retirer après s'être trop avancé, كيرولنمك *guirulenmek.*

DÉDIT, s. m., rétractation, سوزدن دونمه *seuzden deunmè,* نكول *nukioul,* a. — Peine convenue contre celui qui se dédira, سوزدن نكول جريمه‌سى *seuzden nukioul djerimèci.*

DÉDOMMAGEMENT, s. m., ضرر اوده‌مه *zarar eudemè,* ضرر بدلى *zarar bedeli,* ضرر - زيان تضمين *tazmīni ziān, zarar,* تضمين *tazmīn,* a. — En dédommagement, بدل ضرر اولمق اوزره *bedeli zarar olmaq uzrè.*

DÉDOMMAGER, v. a., - ضررى زيانى اوده‌مك *zarari, ziāni eudèmek,* تضمين ا *tazmīn it,* تعويض ا *ta'vīz it,* a.-t. — Se Dédommager, v. réfl., تضمين ايدنمك *tazmīn idinmek,* a.-t.; ضررى چيقارمق *zarari tchyqārmaq.* — Dédommagé, ضررينى چيقارمش *zararini tchyqārmich.*

DÉDORER, v. a., يالدزى چيقارمق - كيدرمك - سلمك *ïāldyzi tchyqarmaq, guidermek, silmek.* — Se Dédorer, v. réfl., يالدز سيلنمك - صيرلمق *ïāldyz sïlinmek, syrylmaq.*

DÉDOUBLER, v. a., ôter la doublure, استرى سوكمك - چوزمك

âstari seukmek, tcheuzmek. — un habit, لباسك بطانه‌سنی چیقارمق *libāçuñ bathānacini tchiqārmaq.* — Séparer en deux, ایکی‌یه بولمك تقسیم ا *ikïiè beulmek, taqsîm it.* — les rangs, les files de troupes, صفوف عسکری یالن قات ا *sufoufi 'askeri ïālyn qāt it*, a.-t.

Déduction, s. f., soustraction, اشاغی وارمه *achāghy vārma*, تنزیل *tenzîl.* — Énumération, تفصیل ایلمه *tafsîl eïlemè*, a.-t.; تعداد *te'adad*, a.

Déduire, v. a., rabattre d'une somme, آشاغی وارمق *âchāghy vārmaq*, چقرمق *tchiqarmaq*, تنزیل ا *tenzîl it.* — Après avoir déduit les frais, مصارفنی بعد التنزیل *meçārifini ba'd el-tenzîl.* — Exposer ses motifs, حقلرینی یکان یکان تفصیل ا *haqqlarini ïeguiān ïeguiān tafsîl it.* — Tirer, inférer une conséquence, چیقارمق *tchyqārmaq*, بر نتیجه چیقارمق *bir netîdjè tchyqārmaq.*

Déesse, s. f., جنیّة *djinïiet*, ملكة *meleket*, a.; دیشی بت *dichi bout*, t.

Défacher (Se), v. réfl. fam., تسکین بولمق *teskin boulmaq*, سکونت بولمق *sukiounet boulmaq*, a.-t.; دارغنلغندن واز کچمك *darghynlyghynden vāz guetchmek*, t.

Défaillance, s. f., évanouissement, بایلمه *bāïlma*, بایلش *bāïlich*, بایغنلق *bāïghynlyq*, t.; غشیة *ghachïet*, غشیان *ghachïān*, pl. a. غشیات *ghachiāt.* — Défaillance de nature, affaiblissement produit par l'âge ou autre cause, درمانسزلق *dermānsyzlyq*, حال مهبوطیّة *hāli mehbouthïiet*, a.

Défaillant, e, adj., مرافعه‌دن قاچینان *murāf'aden qātchinān*, مرافعه‌دن امتناع ایدن *murāf'aden imtinā' iden.* — Dépérissant, ضعیفلنان *za'ïflanān*, خرابه یوز طوتان *kharābè ïuz thoutān*, a.-t.

Défaillir, v. n., tomber en défaillance, بایلمق *bāïlmaq.* — Dépérir, s'affaiblir, بوزلمق *bozoulmaq*, ضعیفلنمق *za'ïflanmaq*, a.-t.

Défaire, v. a., détruire ce qui est fait, بوزمق *bozmaq*, یقمق *ïqmaq*, t.; فسخ - خراب ا *feskh, kharāb it.* — un nœud, بر دوکمی چوزمك *bir deuïumu tcheuzmek.* — un mariage, فسخ نکاح ا *feskhy nikiāh it.* — un marché, بازارلغی بوزمق *bazārlyghy bozmaq.* — Ce que l'un fait un autre le défait, بریسنك یاپدیغنی دیکری بوزار *biricinuñ ïāptiguini diguèri bozar.* — Mettre en déroute, قرمق *qyrmaq*, صیمق *symaq*, بوزمق *bozmaq.* — l'ennemi, دشمنی بوزمق *duchmeni bozmaq*, — son fruit, se faire avorter, چوجوغی دوشرمك *tchodjoughy duchurmek*, اسقاط جنین ا *isqāthi djenîn it.* — Se défaire de quelqu'un, le tuer, اولدرمك *euldurmek.* — Délivrer, débarrasser, قورتارمق *qourtārmaq*, تخلیص ا *takhlîs it.* — Défaites-moi de cet importun, بو ثقیل آدمدن بنی قورتار *bou saqîl âdemden beni qourtār.* — d'une marchandise, بر مالی سورمك *bir māli surmek.* —

de sa maison, اوينى صاتمق *èvini sātmaq*.

DÉFAIT, E, adj., بوزلمش *bozoulmich*, چوزلمش *tcheuzulmich*, t.; منسفسخ *munfaçykk*. — Vaincu, بوزغون *bozghoun*, منهزم *munhezim*. Voy. EXTÉNUÉ.

DÉFAITE, s. f., déroute, بوزغنلق *bouzghounlouq*, هزيمت *hezimet*, انهزام *inhizām*. — Excuse, عذر *euzr*, بهانه *bèhānè*. — artificieuse, بكنماز عذرى *bèïenmāz 'euzri*. — Débit, vente, صاتش *sātich*. — Facilité de débit, سورلمكه قولايلق *surulmèguiè qolāïlyq*. — Marchandise de défaite, تيز صاتلور مال *tīz sātilur māl*. — Ces marchandises sont de défaite, اولمقوله امتعه سهل الرواجدر *olmaqoulè emti'a sehl ul-rèvādjtur*.

DÉFALCATION, s. f., چيقارمه *tchyqārma*, t.; افراز *ifrāz*, تنزيل *tenzīl*, a. Voy. DÉDUCTION.

DÉFALQUER, v. a., حسابدن چيقارمق *hiçābden tchiqārmaq*, چيقارمق *tchiqārmaq*, t.; افراز - تنزيل ا *ifrāz, tenzīl it*, a.-t. Voy. DÉDUIRE.

DÉFAUT, s. m., imperfection, اكسكلك *eksiklik*, t.; قصور *qouçour*. — Vice, كناه *gunāh*, عيب *'aïb*, pl. a. عيوب *'ouïoub*. — naturel, عيب ذاتى - طبيعى *'aïbi zāti, thab'i*. — Manque, privation, يوقلق *ïoqlyq*, عدم *'adèm*. — de précaution, عدم احتياط *'adèmi ihtiāth*, احتياطسزلق *ihtiāthsizlyq*. — d'attention, دقتسزلق *dyqqatsyzlyq*.

DÉFAUT (Au) de, adv., au lieu de ..., à la place de, يرنك *ïèrindè*, يوغيكن *ïoghyken*, يرينه *ïèrinè*. — d'un tel, فلانك يرينه *felānuñ ïèrinè*. — Manquement à une assignation, مرافعه‌دن قاچمه *murāf'aden qātchinma*. — Faire défaut, محكمه يه حاضر اولمامق *mehkemèïè guelmèmek*, مرافعه‌دن امتناع ا *murāfa'den imtina' it*. — Au défaut des côtes, بوش بوكرده *boch beukurdè*.

DÉFAVEUR, s. f., نظردن دوشمه *nazarden duchmè*, سقوط *souqouth*, اعتبردن دوشمه *'itibārden duchmè*. — Diminution de valeur, قيمتنك سقوطى - اكسكلكى *qymètinuñ souqouthy, eksikligui*, a.-t.

DÉFAVORABLE, adjectif commun, نامساعد *nāmouvāfyq*, p.-a.; غير مساعد *muçā'edèsyz*, مساعدسز *ghaïri muçā'id*, a.

DÉFAVORABLEMENT, adverbe, مساعدسزلكله *muçā'edèsizliguilè*, رغبتسزلكله *raghbetsizliguilè*, a.-t.; بلا مساعده *bilā muçā'edè*, a.

DÉFÉCATION, s. f., دوردیسندن - پوصه‌سندن ايرلمه *dourdouvinden, pouçacinden āïrilma*, t.

DÉFECTIF, IVE, adj. (verbe), ناقص *nāqys*. — Verbe —, فعل ناقص *fy'li nāqys*, a.

DÉFECTION, s. f., abandonnement, دونش *deunich*, t.; ترك *terk*, مفارقة *mufāraqat*, انعزال *in'izāl*, a. — des troupes, فرار عسكر *firāri'asker*. — Rebellion, عاصيلق *āçylyq*, a.-t.

DÉFECTUEUSEMENT, adv., اكسكلو - عيبلو اولدرق *eksiklu, 'aïblu olaraq*, a.-t.; بالسقامة *bissaqāmet*, a.

DÉFECTUEUX, SE, adj., اكسكلو *eksiklu*, قصورلو *qouçourlu*, سقامتلو *saqāmetlu*, t.; ناقص *nāqys*, معيوب *ma'ioub*, a. — Marchandises défectueuses, امتعهٔ معيوبه *emti'aẖ ma'ioubè*. — Acte défectueux, سند سقيم *senedi saqym*. — Inventaire —, دفتر سقيم *defteri saqym*.

DÉFECTUOSITÉ, s. f., اكسكلك *eksiklik*, اكسك *eksik*, t.; سقطلق *saqathlyq*, عيب *'aïb*, pl. a. عيوب *'ouïoub*, سقامه *saqāmet*. — Défectuosité considérable, سقامت جسيمه *saqāmeti djecîmè*.

DÉFENDABLE, adj. com., قورينه بيلهجك *qourouna bîledjek*, t.; ممكن المحافظه *mumkin elmouhafaza*, a.

DÉFENDEUR, DERESSE, s., اوزرنه دعوا اولنمش كمسنه *uzerinè davā olounmich kimesnè*, a.-t.; مدّعى عليه *mudde'a aleïh*, a.

DÉFENDRE, v. a., soutenir, protéger contre, قورومق - قوريمق *qoroumaq*, قورنمق *qoroutmaq*, t.; محافظه ا *mouhāfaza it*, a.-t.; صيانت - حمايت ا *siānet*, *hymaïet it*. — Prendre le parti de quelqu'un, صاحب چيقماق *sāhyb tchyqmaq*, ارقه لق ا *arqalyq it*. — Défendre sa patrie, son honneur et sa vie, كندو وطننى وجانى وعرض وناموسنى حفظ وصيانت ا *guendu vathanini vè djānini vè 'yrzu nāmoucini hyfzu siānet it*. — Résister, قارشو طورمق *qārchou dhourmaq*, مقاومت ا *mouqāvemet it*. — Prohiber, يساق ا *ïaçāq it*, منع ا *men' it*. — le port des armes, سلاح طاقنمدسنى يساق ا *sylāh thaqynmacini ïaçāq it*. — Se Défendre, v. réfl., résister, كندويى قورومق *guenduïi qouroumaq*, داورانمق *davrānmaq*, قورنمق *qourounmaq*, مقاومت ا *mouqāvemet it*. — Se préserver, صقلنمق *saqlanmaq*, صقنمق *saqynmaq*. — S'excuser de faire une chose, اعتذار ا *'ytizār it*, استنكاف - امتناع *istinkiāf*, *imtina'* ايلمك *eïlèmek*. — Repousser un reproche, une accusation, دفع ملامت ا *def'y melāmet it*, انكار تهمت ا *inkiāri teuhmet it*, كندويى پاكه چيقارمق *guenduïi pākè tchyqārmaq*.

DÉFENDU, E, adj., قورنمش *qourounmich*, محفوظ *mahfouz*, يساق اولمش *ïaçāq olmuch*, ممنوع *memnou'*. — Marchandise —, ممنوع امتعه اولان *memnou' olān emty'a*.

DÉFENSE, s. f., conservation, حفظ *hifz*, صيانت *siānet*, a.; قوريمه *qourima*, t. — Justification, صوچسزلغنك اثبات ايلمه *soutchsizlighynuñ ispāt eïlemè*. — d'une place, محافظه *mouchāfaza*. — Résistance, مدافعة *mudāfa'at*, مقاومت *muqāvemet*. — Prohibition, يساق *ïassāq*, منع *men'*. — Au plur., réponses en justice, دفعى متضمّن جوابلر *def'y mutezammin djevābler*. — Défenses du sanglier, يبان طوكزك ازو ديشلرى *ïabān donouzouñ azou dichleri*. — Fortifications, مترسلر *meterisler*, t.; استحكامات *istihkiāmāt*, a.

DÉFENSEUR, s. m., qui défend,

حفظ ایدیجی قوروجی *qoroudji, hyfz ididji.* — Protecteur, ارقه *arqa,* حامی *hāmi.* — de la foi, حامی دین *hāmiï dīn.* — Gardien, gouverneur d'une place forte, محافظ *mouhāfiz,* a. — en justice, دعوا وکیلی *davā vekīli,* a.-t.

Défensif, ive, adj., منع ایدن *men' iden,* a.-t.; تدافعی *tedāfu'ī,* تحفظی *tehaffuzi.* — Alliance offensive et défensive, اتفاق تعرضی وتدافعی *ittifāqy te'arruzi vu tedāfu'ī.*

Défensive, s. f., حفظ نفس - جان *hyfzi nefs, djān,* مدافعة *mudāfa'at.* — Être sur la —, مقام مدافعده او *maqāmi mudāfa'adè ol.*

Déférant, e, adj., خاطر کوزدیجی *khāthyr gueuzedidji,* خاطر پاپان *khāthyr īāpān,* رعایتجی *ri'āietdji,* a.-t.; مساهل *muçāhil,* خاطر پرور *khāthyr perver,* a.-p.

Déférence, s. f., رعایت خاطر *re'āïeti khāthyr,* حرمت *heurmet,* رعایت *ri'āïet,* t.

Déférent, s. m., terme de monnaie, سکه نک ضرب اولندیغی مکانک *sikkènuñ zarb oloundoughy mekiānuñ nichāni.* — Vaisseaux déférens, terme d'anatomie, نطفه نک یوللری *nouthfènuñ īollari,* مجاری المنی *mèdjāri ul-meni,* a.

Déférer, v. n., décerner, donner, اعطا - ویرمک *vīrmek,* t.; توجیه ا *i'ta, tevdjih it,* a.-t. — le serment à quelqu'un, یمین ویرمک *ïemīn vīrmek,* اند ایچورمک *ānd itchurmek.* — رعایت ا *reāïet it,* حرمت - اعتبار - مراعات ا *heurmet, 'ytibār, mura'āt it,* صایق *sāïmaq.* — Dénoncer, خبر ویرمک *khaber vīrmek,* انبا ا *inbā it.*

Déferler, v. a., terme de marine, یلکن آچمق *ïelken âtchmaq,* یلکنلری آچمق - چوزمک *ïelkenleri âtchmaq, tcheuzmek.*

Déferrer, v. a., un cheval, آتك نعلی سوکمک *na'li seukmek,* نعلنی چیقارمق *âtuñ n'aluñi tchyqārmaq.* — Rendre confus, interdit, شاشورمق *chāchurmaq,* سکوت ا *sukiout it.* — Se Déferrer, v. réfl., نعل دوشورمک *n'al duchurmek.*

Défi, s. m., جنکه دعوت *da'vet,* دعوت *djenguè d'avet,* میدان اوقومه *meïdān oqouma.* — Porter un défi à quelqu'un, میدانه اوقومق *meïdānè oqoumaq.*

Défiance, s. f., اعتمادسزلق *y'timādsizliq,* امنیتسزلک *emnïietsyzlyk,* a.-t.; عدم الاعتماد *'adem ul-'ytimād,* اشکل *ichkil,* a.

Défiant, e, adj., soupçonneux, اشکللو *ichkillu,* قورنتیلو *qourountīlu,* وهام *vehhām,* a.; اعتمادسز *'ytimādsyz.*

Déficit, s. m., اکسکلک *eksīklik,* آچیقلق *âtchyqlyq,* نقصان *noqsān,* a. — Il y a un grand déficit, نقصانی پک چوق *noqsāni pek tchoq,* کلیتلو کسر ونقصان واردر *kulliïetlu kesr u noqsān vārdur.*

Défier, v. a., provoquer, اوقیق

oqoumaq, t.; دعوت ا *da'vet it.* — au combat, میدانه اوقمق *meïdānè oqoumaq*, میدان اوقومق *meïdān oqoumaq.* — quelqu'un, le braver, آورد کوسترمک *âvourd gueustermek.* — Se Défier, v. réfl., انانمق *inānmamaq*, - امنیّت ویرمامک اتمامک *emnïiet vírmemek, itmemek.* — Douter, اشکللنمک *ichkillenmek*, وسوسه ا *vesvecè it.*

Défiguré, e, adj., اسلوبسز *usloubsiz*, شکلنی بوزلمش *cheklini bozoulmich*, چرکینلنمش *tchirkinlenmich.*

Défigurer, v. a., اسلوبسز ا *usloubsiz it*, t.; چرکینلتمک *tchirkinletmek*, شکلنی - صورتنی بوزمق *cheklini, souretini bozmaq*, a.-t.

Défilé, s. m., دربند *derbind*, p.; دار یول - کچید *dār ïol, guetchid*, t.; مضیق *mazyq*, pl. a. مضایق *mazāïq*; عقبه *'aqabet*, pl. a. عقب *'aqab.* — Au fig., situation embarrassante, صیقی *syqy*, مضیق *mazyq.*

Défiler, v. a., ôter le fil, ایپلکی چقرمق - قوپارمق *ipligui tchiqarmaq, qopārmaq.* — Se défiler, se défaire, ایپلک آچیلوب قوپمق *iplik ātchilup qopmaq*, سوکلمک *seukulmek.* — v. n., aller à la file, بر برینک اردنجه کتمک - کچمک *bir birinuñ ardindjè guitmek, guetchmek*, صرا ایله کچمک *sirā ilè guetchmek*, دیزی ایله کیتمک *dizi ilè guitmek*, بری برلری اردنجه دیزلوب یوریمک *biri birlèri ardindjè dizilup ïurumek.*

Défini, e, adj., expliqué, بیان اولنمش *beïān olounmich*, - وصف تعریف اولنمش *vasf, ta'rif olounmich*, a.-t.; مبیّن *mubeïien*, a. — Arrêté, déterminé, کسلمش *kecilmich*, قرار ویرلمش *qarār vírilmich*, محدود *mahdoud*, معیّن *mou'aïien.*

Définir, v. a., expliquer, - بیان تعریف - وصف ا *beïān, ta'arif, vasf it*, a.-t. — Statuer, کسمک *kesmek*, قرار ویرمک *qarār vírmek*, حکم ا *hukm it.* — Déterminer, تحدید - تعیین ا *tahdíd, ta'ïin it.*

Définitif, ive, adj., قاطع *qath'y*, قطعیّ *qathyi*, a.; حکم اولنمش *hukm olounmich.* — Jugement —, حکم قاطع *hukmi qāthy'.* — En définitive, adv., par un jugement définitif, حکم قاطع ایله *hukmi qāthy' ilè*, قطعیّاً *qāthï'ien*, قطعیجه *qathy'djè.* — En définitive, enfin, بالاخره *bil-akhyrè*, والحاصل *vel hācyl*, عاقبت الامر *'āqybet ul-emr.*

Définition, s. f., explication de la nature d'une chose, تعریف *ta'arif*, pl. a. تعریفات *ta'ārifāt.* — juste, exacte, تعریف صحیح *ta'rifi sahyh.* — Réglement, décision, حکم *hukm*, pl. a. احکام *ahkiām.*

Définitivement, adv., قطعاً *qath'en*, قطعیاً *qathï'en*, a. — Cette affaire a été jugée définitivement, بو مصلحت قطعیجه فصل اولندی *bou maslahat qathy'djè fasl oloundou.*

Déflagration, s. f., t. de chimie, combustion, یانش *ïānich*, t.; احتراق *yhtirāq*, a.

Déflegmer, ou Déphlegmer, v. a., t. de chimie, صوینی چیقارمق - اوچرمق *souïni tchyqārmaq, outchourmaq*, t.

Défleuraison, s. f., اغاجلرك چچکلری دوکلدیکی وقت *aghādjlaruñ tchytcheklèri deukuldugui vaqyt*, t.

Défleuri, e, adj., چچکی دوکلمش - دوشمش *tchitchègui deukulmich, duchmuch*, t.

Défleurir, v., faire tomber la fleur, چچکی دوکمك - دوشورمك *tchitchègui deukmek, duchurmek*. — Se Défleurir, perdre sa fleur, چچکی دوکلمك *tchitchègui deukulmek*. — Quand l'arbre vient à défleurir, اغاجك چچکی دوکلدیکی وقت *aghādjuñ tchitchègui deukuldughy vaqyt*.

Déflexion, s. f., بر طرفه اکلمه *bir tharafa eïlmè*, t. — des rayons de la lumière, اشعهٔ ضیانك انعطافی *ach'aï zïānuñ in'ythāfi*, a.-t.

Défloration, s. f., قزلق بوزمه *qizlik bozma*, t.; ازالهٔ بکارة *izālèï bèkiāret*, a.

Défloré, e, adj., قزلغی کتمش اولان قز *qyzlyghy guitmich olān qyz*.

Déflorer, v. a., قز بوزمق *qyz bozmaq*, قزلق بوزمق *qyzlyq bozmaq*, قزلغین آلمق *qizlighin ālmaq*, t.; بکارت آلمق *bèkiāret ālmaq*, ازالهٔ بکارت ا *izālèï bekiāret it*, a.-t.

Défoncer, v. a., ôter le fond, بر نسنه‌نك دیبنی سوکمك *bir nesnènuñ dibini seukmek*. — un tonneau, فوچینك دیبنی سوکمك *foutchinuñ dibini seukmek*. — la terre, یری قازمق - سوکمك *ïèri qazmaq, seukmek*, کیرزمه ا *guirizmè it*. — Se défoncer, v. réfl., سوکلمك *seukulmek*. — Défoncé, دیبی سوکلمش *dibi seukulmuch*, دیبی قازلمش *dibi qāzilmich*.

Déformer, v. a., شکلنی بوزمق *chekliny bozmaq*, t.; قیللغی بوزمق *qyllyghy bozmaq*, t.; تبدیل صورت ا *tebdili souret it*, a.-t. — Se Déformer, v. réfl., شکلنی قیللغی بوزلمق *cheklini, qyllyghy bozoulmaq*, هیئتنی تغیّر ا *heïetini teghaïiur it*, a.-t. — Déformé, قیللغی بوزلمش *qyllyghy bozoulmych*, متغیّر الهیئة *muteghaïir ul-heïet*.

Défourner, v. a., فروندن چیقارمق *fourounden tchiqārmaq*, t.

Défrai, s. m., خرجلق *khardjlyq*, مصارفی اودهمه *meçārifi eudèmè*, a.-t.

Défrayer, v. a., payer les frais, la dépense de quelqu'un, خرج - خرجلق ویرمك - کورمك *khardj, khardjliq vîrmek, gueurmek*, مصارفی اودهمك *meçarifi eudèmek*. — Dispenser de la dépense, خرج ومصرفدن بری قلمق *khardj u masrafden beri qylmaq*. — Amuser une société, بر جمعیتی اکلندرمك *bir djèmïèti eïlendurmek*. — Défrayé, خرج ومصرفدن بری قلنمش *khardj u masrafden beri qylinmich*.

Défrichement, s. m., یری

سوكوپ سورمه *ïeri seukup surmè*, يراچمه *ïer âtchma*, t.

Défricher, v. a., un champ, تارلايى تهيز طوتمق - آچمق *tārlāï temiz thoutmaq*, *âtchmaq*, چاليلو تارلايى آچمق *tchālilu tarlāïi âtchmaq*. — la terre, يرى سوروپ يرى سوكمك *ïeri seukmek*, *ïeri surup âtchmaq*. — Éclaircir, démêler, آيرتلمق *āïrtlamaq*. — Polir, purifier, تهذيب ا *tehzīb it*. — Terre défrichée, يرسوكيلمش *seukulmuch ïer*, آچلمش ير *âtchilmich ïer*.

Défricheur, s. m., يرسوكيجى - آچيجى *ïer seukidji*, *âtchidji*, t.

Défriser, v. a., صاچ قورجقلغن بوزمق *sātch qyvrydjyqlyghyn bozmaq*, صاچك قورجقلرينى سوكمك *sātchuñ qyvrydjyqlerini seukmek*. — Se Défriser, v. réfl., صاچمك قورجقلرى سوكلمك *sātchuñ qyvrydjyqleri seukulmek*. — Cheveux défrisés, قورجقلرى سوكلمش صاچ *qyvrydjyqleri seukulmuch sātch*.

Dégronger, v. a., le front, le sourcil, بورشغنى كيدرمك *bourouchoughyni guidermek*, قاشك بورشغنى كيدرمك *qāchuñ bouruchoughyni guidermek*. — Une étoffe, بوكندبلرى سوكمك *beukunduleri seukmek*. — Défroncé, déridé, بورشمسز آلن *bourouchouqsyz ālyn*. — Déplissé, بوكندبلرى سوكلمش *beukunduleri seukulmich*.

Dépouque, s. f., dépouille, vêtement, اوروبا *ouroubā*, اسكى روبالر *eski roubālar*, t.; متروكات *metroukāt*, a.

Défroquer, v. a., ôter le froc, خرقه‌يى چيقارمق *khyrqaïi tchyqarmaq*. — Être cause qu'un moine quitte le froc, بر كشيشه خرقه‌سنى براقدرمق *bir kechichè khyrqacini brāqturmaq*. — Faire abandonner le couvent, مناسترى براقدرمق *monāsteri braqturmaq*. — Se Défroquer, v. réfl., خرقه‌سنى براقمق - آتمق - ترك ا *khyrqacini braqmaq*, *âtmaq*, *terk it*.

Défunt, e, s., مرحوم *merhoum*, مرحمتلو *merhametlu*, متوفى *mutevèffa*, a.; مرد *murd*, p.

Dégagé, e, adj., libre, قورتلمش *qourtoulmich*, t.; برى *beri*, a.; ازاد *āzād*, p. — Taille dégagée, سيورلمش بوى *sivrilmich boï*. — Libre dans les manières, سربست *serbest*.

Dégagement, s. m., قورتلمش *qourtoulich*, قورتلمه *qourtoulma*. — de la parole donnée, وعدك استخلاصى *va'duñ istykhlācy*. — Passage dérobé, كزلو - چيقش يرى *guizlu*, *tchyqych ïeri*, مخرج خفى *makhredji khafi*. Voy. Sortie.

Dégager, v. a., retirer une chose mise en gage, رهنى قورتارمق *rehini qourtarmaq*, امانتدن چيقارمق *emānetten tchyqārmaq*. — Délivrer, قورتارمق *qourtarmaq*, تخليص ا *takhlis it*. — Se Dégager, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*. — Retirer sa parole, وعدى - سوزينى كرو آلمق *va'di*, *sèuzini guiru ālmaq*. — Y satisfaire, وعدى اجرا ا *va'di idjra it*.

— Dégager son cœur, فسخ علاقهٔ قلب ا *feskhy 'alāqaï qalb it.* — Débarrasser de ce qui incommode, ennuie, صقندیدن - ثقلتدن قورتارمق *syqyndyden, syqletten qourtārmaq.* — Retirer d'un lieu une personne ou une chose qui s'y trouvaient engagées, صیروب قورتارمق *syrup qourtarmaq.*

Dégainer, v. a., قلجی قیتندن چیقرمق *qilydji qyninden tchiqarmāq,* قلجی صیرمق *qylydji syrmaq,* t.; سل سیف ا *selli seïf it,* a.-t.

Déganter, v. a., الدوان چیقارمق *eldiven tchyqārmaq,* t.

Dégarni, e, adj., صویلمش *soïoulmich,* طاقمنی چیقارلمش *thāqymini tchyqārylmich,* t.

Dégarnir, v. a., ôter ce qui garnit, ce qui orne; نسنه‌لری یرندن چقرمق *nesnèlèri ïerinden tchiqarmaq,* چیقارمق *tchyqārmaq,* صویمق *soïmaq.* — Enlever la garniture, بزکلری - دوننمایی چیقارمق *bezeklèri, donānmaïi tchyqārmaq.* — une place forte, قلعه‌نک ملزمه‌سنی اکسلتمک *qal'anuñ mulzemècini eksiltmek.* — une maison, او طاقمی قالدرمق *ev thāqymi qāldurmaq.* — un arbre, اغاجک فنا داللرینی کسمک *aghādjuñ fenā dāllèrini kesmek,* زایدیاقورو داللرینی کسمک *zāïd ïā qourou dāllèrini kesmek.* — Se Dégarnir, v. réff., اوروبایی خفیفلتمک *ouroubāï khafifletmek,* t.

Dégat, s. m., ییقمه *ïiqma,* ضرر *zarar,* خسار *khaçār,* خسارت *khaçāret,* pl. خسارات *khaçārāt.* — Grand —, خسار جسیم *khaçāri djècim.* — Consommation avec profusion, عبث یره خرج *'abes ïerè khardj,* اسراف *isrāf.* — Faire du dégat, خراب ا *kharāb it.*

Dégauchir, v. a., دوزلتمک *duzeltmek,* یونمق *ïonmaq,* t.

Dégauchissement, s. m., دوزلتمه *duzeltmè,* یونلش *ïonilich,* t.

Dégel, s. m., بوز ارینمه‌سی - چوزلمه‌سی *bouz erinmèci, tcheuzulmèci,* بوزلر سوکلمه‌سی *bouzler seukulmèci.*

Dégeler, v. a., بوزی ارتمک *bouzi eritmek,* t.; اذابه ایتدرمک *izābè itturmek.* — Se Dégeler, v. n., بوز اریمک - اچلمق - چوزلمک *bouz erimek, atchilmaq, tcheuzulmek.*

Dégénération, s. f., نسلندن ازمقلق *neslinden azmaqliq,* a.-t.; ازغتلق *azghounliq,* صویی بوزلمه *soïi bozoulma,* t.; تغیر جنس *tèghaïiuri djins,* افساد *ifsād,* a.

Dégénérer, v. a., de ses ancêtres, نسلندن ازمق *neslinden azmaq,* اصلی یولندن چیقمق *asly ïolyndan tchyqmaq,* ناخلف او *nākhalef ol,* p.-a.-t. — Éprouver du changement dans l'espèce, صوی دکشمک *soï deïchmek,* اولکی صویندن چیقمق *evvelki soïinden tchyqmaq.* — Changer de bien en mal, بوزلمق *bozoulmaq.* — Se changer, دونمک *deunmek,* منقلب او *mounqalib ol.* — Dégénéré, صوینی دکشمش *soïini deïchmich,* اولکی صویندن چیقمش *evvelki soïinden tchyqmich.*

DÉGINGANDÉ, E, adj., صالقى سولپك *sālqy sulpuk*, t.

DÉGLUER, v. a., اوكسه‌يى چيقارمق *euksèi tchyqārmaq*. — — un oiseau, بر قوشى اوكسه‌سى اوزرندن چيقارمق *bir qouchou euksè uzèrinden tchyqārmaq*, t. — Se dégluer les mains, اللردن دفع ايدبق *ellerden def'y dibyq it*. — Se dégluer les yeux, چپاق سلمك *tchapāq silmek*, *ïaïqāmaq*.

DÉGLUTITION, s. f., يوتمه *ïoutma*, يوتمقلق *ïoutmaqlyq*, t.; بلع *bel'*, ابتلاع *ibtilā'*, a.

DÉGOBILLER, v. a., t. bas et pop., vomir, قوصمق *qousmaq*, t.; استفراغ ايتمك *istyfrāgh it*, a.-t.

DÉGOBILLIS, s. m., t. bas, قوسمش نسنه‌لر *qousmich nesnèler*, t.

DÉGOISER, v. a. et n., chanter en parlant des oiseaux, اوتمك *eutmek*. (En français cette expression a vieilli.) — Jaser, ياكشمق *ïāñchamaq*, صايقلامق *sāïqlamaq*, t. — Se Dégoiser, v. réfl., الشمق *ālichmaq*, احوال عالمه واقف اولمغه باشلامق *ahwāli 'alemè vāqyf olmagha bāchlāmaq*.

DÉGORGEMENT, s. m., sortie abondante d'eaux ou d'autres choses, دوكلمه *deukulmè*, قوپوپ دوكلمه *qopoup deukulmè*, بوشانمه *bochānma*. — d'un égoût, كاريزك قوپوپ بوشانمه‌سى *kiārizuñ qopoup bochānmaci*. — de la bile ou autres humeurs, صفرا و اخلاطك بوشانمه‌سى *sufrā vè akhlāthuñ bochānmaci*. — Action de dégager, de purifier, بولاشغى ييقامه ـ كيدرمه *boulāchighy ïaïqāma, guidermè*.

DÉGORGER, v. a., déboucher, آچمق *ātchmaq*, بوشاتمق *bochātmaq*, ديشارو بوشاتمق *dicharu bochātmaq*. — Se répandre, en parlant des eaux, صو طشمق *sou thachmaq*, اوستندن آقمق *ustunden āqmaq*. — Jaillir avec force, قشقرمق *qychqyrmaq*.

DÉGOURDI, E, adj., rusé, قلاش *qallāch*, حيلەكار *hylèkiār*, p.-t.

DÉGOURDIR, v. a., ôter l'engourdissement, اوبشقلغى صاودرمق ـ كيدرمك *oïouchouqlyghy sāvdurmaq, guidermek*. — l'eau, صويى جزئيجه اسمق *souïi djuziidjè issitmaq*. — Au fig. fam., façonner une personne, تربيه ايتمك *terbiè it*. — Se Dégourdir, v. réfl., se façonner, كسب تربيه ايتمك *kesbi terbiè it*. — En parlant de l'eau, ايليجق اولمق *ilidjaq ol*.

DÉGOURDISSEMENT, s. m., des membres, اويشقلغك صاومه‌سى *ouïouchmaqlyghuñ sāvmaci*, t.

DÉGOUT, s. m., perte de l'appétit, اشتهاسزلق *ichtihāsizlyq*. — Répugnance, تتسنمه *titsinmè*, t. — Aversion, ايكرنش *ikrènich*, نفرت *nefret*, استكراه *istikrāh*. — naturel, كراهت طبعى *kerāheti thab'y*, a. — Déplaisir, اوصكلك *oçounlik*.

DÉGOUTANT, E, adj., répugnant, مكروه *mekrouh*, كريه *kerìh*. — au goût, كريه المذاق *kerìh ul-mezāq*. — à la vue, كريه المنظر *kerìh ul-manzar*. — Qui cause du déplaisir, كوكل

قيريجى *gueuñul qyridji.* — Chose dégoûtante, موجب انفعال بال اولهجق شئ *moudjibi infy'āli bāl oladjaq chèï.* — Sale, مردار *mourdār.* — C'est un homme dégoûtant, désagréable, كريه الاطوار بر آدم در *kerih ul-athvār bir âdem dur.*

Dégouté, e, adj., بيقمش *byqmich*, t.; متنفر *mutèneffir.* — Difficile, ارضاسى مشكل *irzāci muchkil.*

Dégouter, v. a., faire perdre le goût, دتسندرمك *titsindurmek*, بيقدرمق *byqturmaq.* — Otér l'appétit, اشتهايى بوزمق *ichtihāï bozmaq.* — Ennuyer, اوصاندرمق *ouçāndurmaq*, تنفيرا *tenfir it.* — Se Dégoûter de, v. réfl., دتسنمك *titsinmek*, اوصانمق *ouçānmaq*, بقمق *biqmaq*, ايكرنمك *ikrenmek*, بزمك *bezmek*, نفرت ـ استكراه ا *nefret*, *istikrāh it*, تنفرا *teneffur it.* — Je m'en suis dégoûté, اندن بيقدم *anden byqtum.*

Dégouttant, e, adj., qui tombe goutte à goutte, طاملايجى *dhāmlāïdji*, طاملايان *dhāmlāïān*, t.; متقاطر *muteqāthyr*, a.

Dégoutter, v. n., tomber goutte à goutte, داملمق *dāmlamaq*, mieux طاملمق *dhāmlamaq*, سزمق *syzmaq*, t.; تقاطرا *teqāthour it*, تقطرا *teqatthour it.* — Faire dégoutter, طملتمق *dhamlatmaq*, طمزرمق *dhamzyrmaq.*

Dégradation, s. f., destitution honteuse, رتبه‌نك قالدرلمسى *rutbenuñ qāldurylmacy*, رفع رتبه ـ پايه *ref'y rutbè*, *pāïè*, عزل ايلمه *'azl èïlemè.* — Dégât d'un édifice, يقلمه *ïqylma*, ييقلق *ïiqyqlyq*, t.; تخريب *takhrib*, pl. a. تخريبات *takhribāt.* — État de dépérissement, كوتولمه *kutulèmè*, t.; خرابيت حالى *kharābïiet hāli.* — Avilissement, آلچقلنمه *âltchaqlanma*, t.; تذلل *tezellul.* — Dégradation de la lumière, آيدينلغك ازالتمه‌سى *âïdinlighuñ âzaltmaci.*

Dégradé, e, adj., رتبه‌سى قالدرلمش *rutbèci qāldurilmich*, آلچقلنمش *altchaqlanmich*, t.; محقر *mouhaqqar*, a.

Dégrader, v. a., démettre d'un grade, رتبه‌دن ايندرمك *rutbèden indurmek*, رتبه‌يى قالدرمق *rutbèï qāldurmaq*, رفع رتبه ا *ref'y rutbè it.* — quelqu'un, بريسنك رتبه‌سنى رفع ـ حك ا *biricinuñ rutbècini ref'*, *hakk it.* — un militaire, اسامه‌سى چالمق *eçāmèci tchālmaq.* — Attenter à la réputation, شانه خلل كتورمك *chānè khalel gueturmek.* — Détériorer des bâtimens, يقمق *ïqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*, ويران ايلمك *virān eïlèmek.* — Avilir, آلچقلتمق *âltchaqlatmaq.* — Se Dégrader, v. réfl., s'avilir, آلچقلنمق *altchaqlanmaq*, تحقير نفس ا *tahqyri nefs it.*

Dégrafer, v. a., قوپچه‌يى چوزمك ـ سوكمك *qoptchiaï tcheuzmek*, *seukmek*, t.

Dégraissement, s. m., ياغنى چيقارمه *ïāghyni tchyqārma*, t.

Dégraisser, v. a., ياغنى چيقارمق *ïāghyny tchyqārmaq*, ياغى كيذرمك *ïāghy guidermek*. — le bouillon, ات صوينك ياغنى چيقارمق *et souïunuñ ïāghyni tchyqārmaq*. — Oter les taches, لكه چيقارمق *lekè tchyqārmaq*, ياغ لكه‌سنى - بولاشغنى چيقارمق *ïāgh lèkècini, boulachyghy'ni tchyqārmaq*, t.

Dégraisseur, s. m., لكه‌جى *lekèdji*, t.

Degré, s. m., escalier, نردبان *nerdubān*, نردوان *nerdevān*, vulg. مردون *merdiven*. — Marche d'escalier, بصمق *baçamaq*, اياق *aïāq*, t.; قدمه *qademè*, a. — Les degrés, pour l'escalier, نردبان اياقلرى *nerdubān aïāqlari*. — Degré d'un cercle ou division du thermomètre, etc., درجه *dèrèdjè*, pl. a. درجات *deredjāt*. — Titre, rang, dignité, مرتبة *mertebet*, رتبه *rutbè*, pl. a. رتب *rutub*; پايه *pāïè*. — Par degrés, petit à petit, درجه بدرجه *deredjè bederedjè*, تدريج ايله *tedridj ilè*. — Au plus haut degré, au fig., اعلاى مرتبه‌ده *a'lāï mertebèdè*, درجه اوليده *deredjèï ouladè*. — Degré de latitude, درجهٔ عرض *deredjèï 'arz*. — de longitude, درجهٔ طول *deredjèï thoul*. — Les degrés de froid et de chaleur, درجات برودت و حرارت *deredjāti buroudet u harāret*.

Dégréer, v. a., كمينك الاتنى طاقمنى چقرمق *gueminuñ alātini thaqymini tchyqarmaq*, t.

Dégringoler, v. a., تكرلنمك *tekerlenmek*, چاپك آشاغى اينمك *tchāpouq âchāghy inmek*, t.

Dégriser, v. a., سرخوشلغن كچورمك *serkhochlyghyn guetchurmek*, آيلتمق *āyltmaq*. — Se Dégriser, v. réfl., آيلمق *āylmaq*, مخمورلق بوزمق *makhmourlyq bozmaq*, t. — Faire passer l'illusion, خيال باطلدن دوندرمك *khaïāli bāthylden deundurmek*, a.

Dégrossir, v. a., قباسن آلمق *qabācin ālmaq*. — la besogne, ايشك قباسنى آلمق *ichuñ qabācini âlmaq*, t.

Déguenillé, e, adj., يرتيق رويالو *yirtyq roubālu*, يمه‌لو *ïamalu*, اسكى بوسكى ايله اورتولو *eski bouski ilè eurtulu*, t.

Déguerpir, v. a., sortir d'un lieu, بر يردن چيقمق *bir ïerden tchiqmaq*, t. — Fam., quitter un lieu par crainte, قورقودن بر مكانى براقمق *qorqouden bir mekiāni brāqmaq*. — Céder un héritage, ميراثى براقمق *mirāci brāqmaq*, ترك ميراث ا *terki mirās it*. — Abandonner un immeuble, بر منزلك تصرفندن كف يد ا *bir menziluñ teçarrufinden keffi ïed it*.

Déguerpissement, s. m., abandon, désistement, براقمه *brāqma*, ال چكمه *el tchekmè*, t. — d'un héritage, ترك ميراث *terki mirās*, t.-a.

Dégueuler, v. n., terme bas et populaire, vomir, قوسمق *qousmaq*, t.

Déguisé, e, adj., تبديل اولنمش *tebdîl olounmich*, بشقه قيافته *bachqa qyâfètè*, كيرمش *guîrmich*, a.-t.; قيللغه دكشمش *qyllyghy deguichmich*, t.

* Déguisement, s. m., قيافت *qyâfet*, تبديللك *deïchmè*, دكشمه *tebdîllik*, a.-t.; تبديل *tebdîl*, a. — Je le reconnus, malgré son déguisement, بشقه قيافتده ايكن بيلدم *bachqa qyâfettè iken bîldum*. Voy. Travestissement, Feinte.

Déguiser, v. a., travestir, قيافت ـه دكشدرمك *qyâfet*, *qyâfeti deïchturmek*, تبديل ا *tebdîl it*, اسبابى دكشترمك *esbâbi deïchturmek*, بشقه قيافته ـه قيللغه *bachqa qyâfetè*, *qyllyghà* قويمق *qoïmaq*. — On le déguisa en moine, كشيش قيافتنه قويديلر *kechich qyâfetinè qoïdîler*. — Altérer, changer, تنكير ـه تغيير ا *tenkir*, *taghïr it*. — Cacher, كزلتمك *guizletmek*. — Changer, دكشدرمك *deïchturmek*. — sa voix, سسنى دكشدرمك *secini deïchturmek*. — Présenter sous une autre forme, بشقه صورته كوسترمك *bachqa souretè gueustermek*, صورت آخره كوسترمك *souretî âkhârè gueustermek*. — Se Déguiser, v. réfl., se montrer autre que l'on est, بشقه صورته كيرمك *bâchqa souretè guîrmek*. — Garder l'incognito, تبديله كيرمك *tebdîlè guîrmek*, تبديل او *tebdîl ol*, تبديل كزمك *tebdîl guèzmek*.

Dégustation, s. f., چاشنيسنى آلمه *tchâchnicini âlma*, چاشنيكيرلك *tchâchniguîrlik*, دادوب دنه مه *dâdup denemè*, t.; تذوق *tezevvouq*, a.

Déguster, v. a., طاتمق *thatmaq*, چاشنيسنى آلمق *tchâchnicini âlmaq*, t.; تطعم ا تذوق ـه *tezzevvouq*, *teta'oum it*, a.-t.

Déhalé, e, adj., كونش چالمه اثرى كيدرلمش *gunech tchâlma ecri guiderilmich*, t.

Déhaler, v. a., كونش چالمه اثرينى كيدرمك *gunech tchâlma ecrini guîdermek*, t.

Déhanché, e, adj., qui a les hanches rompues, بلى قرق قيناقلرى قوپمش *beli qyrrq*, *qaïnâqlari qopmuch*. — Qui n'est pas ferme sur ses hanches en marchant, كوشك يوروييشلى *guevchek iuruïchlu*, t.

Déharnacher, v. a., آتى رختنى ـه طاقمنى چيقارمق *âtin rakhtini*, *thâqymini tchyqârmaq*, t.

Déhonté, e, adj., عارسز *ârsiz*, a.-t.; اوتانماز *outânmâz*, t.; ادبسز *edebsiz*.

Dehors, adv., sans mouvement, طشره *thachra*, vulg. ديشارى *dichâry*, طشره ده ديشارده *thachrada*, *dicharda*, خارجده *khâridjdè*. — Aller dehors, ديشارى چيقمق *dichâry tchyqmaq*. — Mettre —, طشره قومق *thachra qomaq*. — Chasser —, ديشارى قوغمق ـه ا *dichâry qoghmaq*, *it*. — Il est dehors, ديشارده در *dichârda dur*. — En dehors, طشره دن *thachradân*, خارجدن *khâridjdèn*. — Au dehors, avec mouvement, طشره يه *tachraïè*

Dehors (Le), s. m., extérieur, ديش طرفى *dich tharafi*, t.; خارج *khāridj*, a.—Le dehors ou les dehors de la ville, شهرك ديشاريسى *chehruñ dicharuçu*. — Les fortifications du dehors, استحكامات خارجيّه *istihkiāmāti khāridjïè*.—Au dehors, en apparence, ظاهرده *zāhirdè*, صورت ظاهرده *soureti zāhirèdè*. — Les dehors, les apparences, ديش يوز *dich ïuz*, ظواهر حال *zavāhiri hāl*, صورت ظاهره *soureti zahirè*.

Deïcide, s. m., crime des Juifs en faisant mourir le Christ, قتل المسيح *qatl ul-mecyh*, a.

Déïfication, s. f., مرتبهٔ الوهيّته ترفيعى رسمى *mertebèï uluvïietè terfi'ï resmi*, اللهلق رتبه‌سنه چيقارلمه *allahlyq rutbècinè tchyqārylma*.

Déïfier, v. a., الله منزله‌سنه قومق *allah menzilècinè qomaq*, اللهلق رتبه‌سنه چيقارمق *allahlyq rutbècinè tchyqārmaq*, a.-t.

Déïsme, s. m., اللهك يالكز برلكنه اينانمقلق *allahuñ ïāliniz birliguinè inānmaqlyq*, t.; مذهب المعتقدين بالله فقط *mezheb el-mou'taqydin billahi faqath*, a.

Déïste, s., جميع دينلرى انكار ايدوب فقط اللهك وجودينه اينانيجى *djemi dinleri inkiār idup faqath allahuñ vudjoudinè inānidji*, a.-t.

Déité, s. f., تكريلك *tañrilik*, t.; الاهيت *ilāhïiet*, a.

Déja, adv., dès à présent, شمدى *chimdi*, t.; همان *hemān*, p.; بيله *bilè*, حالا *halen*, *hālā*. — Il est déjà venu, كلدى بيله *gueldi bīlè*. — Le bateau à vapeur est-il déjà arrivé? حالا واپور كميسى كلمشميدر *hala vāpor guèmici guelmichmīdur*. — Dans ce moment, هنوز *henouz*, اول دمده *ol demdè*. — Quand j'arrivai, le médecin était déjà parti, وصولمده حكيم هنوز كتمشيدى *vuçoulumdè hekīm henouz guitmichidi*. — Auparavant, شمديدن اوّل *chimdiden evvel*. — Je vous l'avais déjà dit, شمديدن اوّل سزه سويلمشيدم *chimdīden evvel, sizè seuilèmichidum*, t.

Déjection, s. f., excrément, نجاسة *nedjācet*, عمل *'amel*. — D'un malade, خسته‌نك تردسى *khastanuñ terèci*, t.

Déjeter (Se), v. réfl., اكلمك *eguilmek*, بوكلمك *beukulmek*, t.

Déjeuné ou Déjeuner, s. m., قهوه التى *qahvè alty*, t.

Déjeuner, v. a., قهوه التى ا *qahvè alty it*, t.

Déjoindre, v. a., آيرمق *aïrmaq*, آرالمق *ārālamaq*, جدا ا *djudā it*, a.-t.; آره‌لرينى آچمق *ārālerini âtchmaq*, برى برندن آيرمق *biri birinden āïrmaq*. — Se Déjoindre, v. réfl., آيرلمق *āïrilmaq*, برى برندن آيرلمق *biri birinden āïrilmaq*.

Déjoint, e, adj., آيرلمش *āïrylmich*, ايرو *aïry*, t.; منفصل *munfacyl*, a.

Déjouer, v. a., empêcher, منع ا *men' it*, نافله لغدرمك *naïlè-lendurmek*, a.-t. — Contrarier, مخالفت ا *moukhālefet it*. — un projet, تدبيرينى بوزمق *tedbīrini bozmaq*.

Déjucher, v. a., faire descendre les poules du juchoir, طاوقلرى دونك اوزرندن ايندرمك - چيقارمق *thavouqleri duvenk uzerinden indurmek, tchyqārmaq*, t.

Dela, Au-Dela, adv., اوته *eutè*, اوتهده *eutèdè*, اوتهيه *eutèyè*, آشورى *âchury*, t. — de la ville, شهردن اوته *chehirden eutè*. — Au-delà des monts, طاغلرك اوتهسنده *dāghlarıñ eutecindè*. — Delà, de cet endroit-là, اول يردن *ol ïerden*. — De cette chose-là, اندن *anden*. — Plus qu'il faut, زياده سيله *ziādècilè*. — Au-delà des bornes, حددن زياده *haddèn ziadè*. — Aller au-delà, حددن كچمك *hadden guetchmek*.

Délabrement, s. m., يقلق *ïiqyqlyq*, برباد لق *berbādlyq*, خرابلق *kharāblyq*, t.; خرابيت *kharābïiet*, a. — de santé, مزاجنك چوركلكى *mizādjïnuñ tchurukligui*. — des affaires, اموربسنك خرابيت حالى *oumourïnuñ kharābïieti hāly*.

Délabré, e, adj., يرتق *irtyq*. — En parlant de la santé, بوزق *bozouq*, برباد *berbād*, يقلمش *ïiqylmich*, t. — En mauvais état, سوء حالده *soui hāldè*, خراب *kharāb*, a.

Délabrer, v. a., déchirer, يرتمق *irtmaq*, پرهلمق *paralamaq*, پاره پاره ا *pāra pāra it*. — Gâter, mettre en mauvais état, بوزمق *bozmaq*, چوروتمك *tchurutmek*, t.; خراب ا *kharāb it*. — Se Délabrer, v. réfl., بوزلمق *bozoulmaq*, تخريب اولنمق *takhtīb olounmaq*.

Délacer, v. a., ôter, défaire le lacet, غيتانى سوكمك - چوزمك *ghaïtāni seukmek, tcheuzmek*. — un corset, كوكسلكى آچمق *gueukusligui âtchmaq*, t.

Délai, s. m., remise, مهلت *muhlet*, a. — Retard, تاخير *teekhyr*. — Sans —, اكلندرميوب *eïlendurmeïup*, بلاتاخير *bilā teekhyr*. — Long délai, مهلت مديده *muhleti medïdè*.

Délaissé, e, adj., براقلمش *brāqylmich*, بوشلانمش *bochlānmich*, t.; متروك *metrouk*, مخذول *makhzoul*, a.

Délaissement, s. m., براقمه *brāqma*, t.; ترك *terk*. — État de —, حال متروكيت *hāli metroukyïet*, a.

Délaisser, v. a., abandonner, براقمق *brāqmaq*, t.; ترك ا *terk it*, a.-t. — En terme de pratique, se désister, abandonner une possession, كف يد ا *kefi ïed it*, بر شيكك تصرفندن ال چكمك *bir cheïuñ teçarrufinden el tchekmek*.

Délassement, s. m., repos, دكلنمه *dïïnlenmè*, t.; استراحت *istirāhat*, تنفس *teneffus*, a. — Récréation, اكلنجه *eglendjè*.

Délasser, v. a., يورغونلغى كيدرمك - آلمق *iourghounlighi*

guïdermek, *âlmaq*, دكلندرمك *diñlendurmek*, t. — Se Délasser, v. réfl., راحت آلمق - طوتمق *rāhat âlmaq*, *thoutmaq*, راحتلنمق *rāhatlanmaq*, راحت - استراحت ا *rāhat*, *istirāhat it*.

Délateur, trice, s., قوجى *qovdji*, قوغيجى *qoghydji*, قولايجى *qovlāïdji*, t.; غمّاز *ghammāz*, نمّام *nammām*, a.

Délation, s. f., قوجيلق *qovdjiliq*, t.; غمز *ghamz*, a.; غمّازلق *ghammāzlyq*.

Délatter, v. a., چاتى تختهجقلرينى سوكمك - چيقارمق *tchāty tahtadjyqlèrini seukmek*, *tchyqārmaq*, t.

Délavé, e, adj., صونق *sonyq*, t. — Couleur —, صونق رنك *sonyq renk*, t.

Délaver, v. a., رنكى آچق ا *rengui âtchyq it*, t.

Délayant, adj. et s., اريديجى *irídídji*. — Remède —, اريديجى علاج *irídídji 'ylādj*, دواء محلل *dèvāï mouhallil*, a.

Délayement, s. m., چالقتمه *tchālqatma*, اريتمه *eritmè*, t.

Délayer, v. a., چالقتمق *tchālqatmaq*, صو ايله اريتمك - قارشدرمق *sou ilè eritmek*, *qārichturmaq*, اريتمك *eritmek*, صو ايچنده ازمك *sou itchindè ezmek*. — le vin, شرابه صو قاتمق *charābè sou qātmaq*.

Délectable, adj. com., جان سوه‌جك *djān sevèdjek*, a.-t.; لذيذ *lèziz*, لطيف *lathyf*, a.; صفا ويريجى *safā vírídji*, مفرّح قلب *muferryhi qalb*. — Endroit —, مفرّح ير *muferryh ïer*.

Délectation, s. f., صفا *safā*, حظ *hazz*, لذّت *lezzet*. — Grande —, تلذّذ عظيم *telezzuzi 'azim*.

Délecter, v. a., صفا اتدرمك *safā itturmek*, a.-t.; سوندرمك *sevindurmek*, حظلندرمق *hazlandurmaq*, لذّت ويرمك *lezzet vírmek*. — Se Délecter, v. réfl., حظ ا *hazz it*, حظلنمق *hazzlanmaq*, خوشلنمق *khochlanmaq*, لذّت بولمق *lezzet boulmaq*, متلذّذ او *mutèlezziz ol*, a.-t.

Délégation, s. f., commission pour connaître et agir au nom d'un autre, وكيللك *vèkillik*, وكالة *vèkiālet*, مامورية *mèmou'rïiet*. — Commission donnée à quelqu'un pour exiger le paiement d'une dette, حواله *havālè*. — L'acte écrit de la délégation, وكالت - حواله سندى *vèkiālet*, *havālè sènèdi*, a.-t.

Délégatoire, adj. des deux genres, وكالتى متضمّن *vèkiālèti mutèzammin*, a.-t.

Délégué, s. m., député, وكيل *vèkil*, مأمور *mèemour*, a.

Déléguer, v. a, commettre, envoyer avec pouvoir d'agir, مأمور ا *mèemour it*. — Envoyer pour exiger le paiement d'une dette, حواله ا *havālè it*. — Cela signifie aussi assigner le paiement de la somme que l'on doit sur un autre, déléguer une dette, دينى بر مالدن حواله ا *deïni bir mālden havālè it*.

Délestage, s. m., كمى صفره‌سنى بوشاتمه *guèmi safracini bochātma*, t.

Délester, v. a., كمينك صفره‌سنى چيقرمق *guèminuñ safracini tchiqārmaq*, t.

Délesteur, s. m., كميلرك صفره‌سنى بوشاتمغه مأمور اولان *guèmileruñ safracini bochātmagha mèemour olān*, t.

Délétère, adj. com., اولدريجى *euldurídji*, t.; قاتل *qātil*, مهلك *muhlik*, متلف *mutlif*, a.

Délibation, s. f. Voy. Dégustation.

Délibérant, e, adj., qui délibère, دانشان *dānichān*, مشاور *muchāvir*, دانشمغه مخصوص *dānichmagha makhsous*. — Assemblée délibérante, مشاوره‌يه مخصوص مجلس *muchāvèrèïè makhsous medjlis*.

Délibératif, ive, adj., genre, t. de réthorique, اثبات بالبحث *isbāt bil-bahs*. — Voix délibérative, رأى على طريق الاستشاره *reï 'ala tharyq ul-istichārè*, a.

Délibération, s. f., دانشق *dānichyq*, t.; مشاوره *muchāvèrè*. — Longue —, مشاورهٔ مديده *muchāvèrèï mèdidè*. — Résolution, قرار *qarār*. — La délibération du conseil, شورانك رأى قرار داده‌سى *chourānuñ rèï qarār dādèci*.

Délibéré, e, adj., résolu, قرارى ويرلمش *qarāry vírilmich*, مقرر *mouqarrer*. — De propos —, غرض ايله *gharaz ilè*, a.-t. — De propos délibéré, à dessein, adv., بيله‌رك *bilèrek*, دوشونه‌رك *duchunèrek*, t.; اصالتدن *içāletten*, غرض ايله *gharaz ilè*, غرضاً *gharazen*, قصداً *qasden*. — Aisé, libre, سربست *serbest*.

Délibérément, adv., غيرت ايله *ghaïret ilè*, a.-t.; بى تكلف *bi tekelluf*, a.

Délibérer, v. n., consulter avec les autres, دانشمق *dānichmaq*, دانششمق *dānichichmaq*, مشاوره ا *muchāvèrè it*, مشورت ا *mechvèret it*. — sur une affaire importante, بر مصلحت مهمه‌يه دائر مشورت ا *bir maslahati muhimmèïè dāïr mechvèret it*. — Consulter en soi-même, دوشنمك *duchunmek*, تفكر ا *tèfekkur it*. — de, se déterminer à, قرار ويرمك *qarār vírmek*, تصميم ا *tasmím it*.

Délicat, e, adj., fin, délié, انجه *indjè*, t.; رقيق *raqyq*, a. — Travail —, انجه ايش *indjè ich*. — Gracieux, نزاكتلو *nezāketlu*, نازك *nāzik*, ظريف *zaríf*. — Agréable au goût, لذتلو *lezzetlu*, لذيذ *lezíz*. — Mets délicats, طاتلو يمك *thātlu ïemek*, طعام نفيس *th'āmi nèfís*. — Difficile à contenter, كوچ بكنور *gutch beïneur*, ارضاسى مشكل *irzāci muchkil*. — de santé, de tempérament, ضعيف المزاج *za'ïf ul-mizādj*. — Il est d'une santé délicate, مزاجى ضعيفدر *mizādji za'ïftur*. — Consciencieux, اهل صداقة *ehli sadāqat*, منصف *munsyf*, a.

Délicatement, adv., avec délicatesse, نازكلكله *nāzikliguilè*, نزاكتله

nèzāketilè, a.-t.; نازكانه *nāzikiānè*. — Travaillé —, نزاكتله ايشلنمش *nèzāketilè ichlenmich*.

Délicater, v. a., نازلغله *nāzliguilè*, آلشدرمق *ālichturmaq*, t.

Délicatesse, s. f., qualité d'une chose ou d'une personne délicate, نازكلك *nāziklik*, نزاكت *nèzāket*. — Agrément, grâce, ظرافت *zerāfet*. — d'un mets, طتلولق *thatluliq*, اطعمهٔ نفيسهنك نزاكتي *eth'ymèï nèfiçènuñ nèzāketi*. — Finesse, انجه لك *indjèlik*. — du langage, de la langue, لسانك نزاكتي *liçānuñ nèzāketi*, شيوه سي *chivèci*. — Mollesse, نازندلك *nāzendèlik*, نازونعيم *nāzu n'aym*. — Légèreté, خفيفلك *khafiflik*. — Dextérité, ال چابكلكي *el tchāpoukliguí*. — Faiblesse, ténuité, مظلوملق *mazloumlyq*. — Délicatesse de goût, نزاكت ذايقه *nèzāketi zāïqa*. — d'oreille, نزاكت سامعه *nèzāketi sām'ya*. — d'esprit, لطافت ذهن *lèthāfeti zehin*. — de tempérament, نزاكت مزاج *nèzāketi mizādj*. — de complexion, تركيب بدنك نزاكتي *terkibi bèdenuñ nèzāketi*.

Délices, s. f. pl., ذوق *zevq*, ذوق و صفا *zevq u safā*, لذايذ *lèzāïz*, pl. de لذت *lezzet*. — du paradis, نعيم جنت *na'ymi djennet*. — Délice, au sing., كوكل خوشلغي *gueuñul khochlyghy*. — C'est un délice, محض حظ دروندر *mahzi hazzi dèroun dur*.

Délicieusement, adv., ذوقله *zevqlè*, وصفا ايله *zevq u safā ilè*, لذت ايله *lezzet ilè*, تلذذ درون ايله *tèlezzuzi dèroun ilè*, a.-t.

Délicieux, se, adj., plein d'agrément, لذتلو *lezzetlu*, صفالو *safālu*, a.-t. — au goût, لذيذ *lèzīz*, a.

Délicoter (Se), v. pers., يولارى آتمق *ïoulāri ātmaq*, t.

Délié, s. m., انجه قلم جزكيسى *indjè qalem tchizguici*.

Délié, e, adj., mince, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqa*, t. — Étoffe —, انجه قماش *indjè qoumāch*. — Au fig., subtil, انجه فكرلو زيرك *zeïrek, indjè fikrlu*. — Fourbe, حيله كار *hilè kiār*. — Peu épais, سيرك *seïrek*. — Dénoué, چوزلمش *tcheuzulmuch*.

Délier, v. a., défaire le lien, چوزمك *tcheuzmek*, آچمق *ātchmaq*, باغي سوكمك *bāghy soukmek*. — Absoudre, تبريه ا *tèbrïè it*. — d'un serment, قسمدن تخليص ا *qacemden takhlís it*.

Délégation, s. f., t. de chirur., وضع ضماد *vaz'y zymād*, a.

Délimitation, s. f., تحديد ايلمه *tahdíd eïlèmè*, a.-t.; تعيين حدود *ta'ïini houdoud*, a.

Délimiter, v. a., t. de droit, تحديد ا *tahdíd it*, حدودى تعيين ا *houdoudi ta'ïin it*, a.-t.

Délinéation, s. f., رسم *resm*, a.; كرلمه *kerlemè*, t.

Délinquant, s. m., صوچلو *souchlu*; صوچ ايدن *souch idèn*; جارم *djārim*, a.

Délinquer, v. n., صوچ - كناه ا

soutch, *gunāh it*, صوچ ايشلمك *soutch ichlèmek*, جنايت ايلمك *djināiet eïlèmek*, a.-t.

DÉLIRE, s. m., صايقلمقلق *sāïqlamaqlyq*, صايقلمه *sāïqlāma*, t.; هذيان *hèzeyān*, هذو *hezv*. — de la fièvre, هذيان محرور *hezeyāni mahrour*. — de l'esprit, عقلسك سرسملكى *'aqluñ sersemligui*. — — Être en —, صايقلمق *sāïqlamaq*.

DÉLIRER, v. n., صايقلمق *sāïqlamaq*, t. *Délirer* est nouveau dans la langue française.

DÉLIT, s. m., صوچ *soutch*, t.; گناه *gunāh*, p.; جرم *djurm*, قباحت *qabāhat*, a. — Commettre un —, ارتكاب جرم ا *irtikiābi djurm it*. — En flagrant —, كناهى ايشلركن *gunāhi ichlerken*.

DÉLITER, v. a., برطاش دلمى كسمك *bir thāch dilimi kesmek*, t.

DÉLITESCENCE, s. f., t. de méd., انفراغ الهادّة المباضه فى الداخل *infirāgh elmāddet el-mumārèzet fiddākhyl*, a.

DÉLIVRANCE, s. f., action de délivrer, قورتارلمه *qourtārilma*, قورتلش *qourtoulich*, t.; نجات *nedjāt*, خلاص *khalās*, a. — Mise en liberté, اطلاق *ithlāq*, ازادلق *uzādlyq*, تخلية السبيل *takhlïet ussebïl*. — Livraison, تسليم *teslïm*.

DÉLIVRE, s. m., مشيمة *mechimet*, a.; اوغلان دواجى *oghlān duvādji*, t.

DÉLIVRÉ, E, adj., قورتلمش *qourtoulmich*, t.; مخلص *moukhallas*, مسلّم *mucellem*, a.; ويرلمش *vïrilmich*, تسليم اولنمش *teslïm olounmich*, a.-t.

DÉLIVRER, v. a., affranchir d'un mal, قورتارمق *qourtārmaq*, t.; تخليص - خلاص ا *takhlïs*, *khalās it*, a.-t. — Mettre en liberté, صالبويرمك *sālyvïrmek*, ازاد - اطلاق ا *āzād*, *ithlāq it*. — des esclaves, des prisonniers, اسرانك سبيللرينى تخليه ا *ucèrānuñ sèbïllèrini takhlïè it*. — Accoucher, طوغرتمق *dhoghourtmaq*. — Mettre entre les mains, ويرمك *vïrmek*, تسليم ا *teslïm it*. — Faire délivrer, تسليم ايتدرمك *teslïm itturmek*. — Se délivrer, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*, t.; خلاص بولمق *khalās boulmaq*, a.-t.

DÉLIVREUR, s. m., celui qui délivre, تسليم ايدجى *teslïm idïdji*. — Distributeur de rations, fourrages, etc., aux troupes, انبار امينى *ambār eminï*. — Délivreur, dans le sens de libérateur, est vieux et n'est bon que dans le burlesque.

DÉLOGEMENT, s. m., كوچ *gueutch*, t.; كوچمه *gueutchmè*, t.; نقل *naql*, a.

DÉLOGER, v. a., faire quitter à quelqu'un son logis, كوچورمك - اودن كوچرمك *gueutchurmek* - *evden*, يرندن چيقارمق *ierinden tchiqārmaq*, منزلدن اخراج ا *menzildèn ykhrādj it*. — En terme de guerre, chasser d'un poste, يرندن قوغمق - دفع ا *ierinden qoghmaq*, *def' it*. — Déloger, v. n., changer de logis, كوچ ا *gueutch it*, كوچمك *gueutchmek*, نقل مكان ا *naqli me-*

kiān it, تبديل مكان ايلمك *tebdīli mekiān ēilèmek.* — Sortir d'un lieu, d'une place qu'on occupe, voy. DÉCAMPER.

DÉLOS, n. propre, île de l'Archipel, اسديل *sdil.*

DÉLOYAL, E, adj.; بى وفا *bi vefā,* a.; عرضسز *'yrzsyz,* خاين *khāïn,* a.

DÉLOYALEMENT, adv., بى وفالق *bi vefālyq ilè,* ايله خيانتله *khyānetilè,* عرضسزجه *'yrzsyzdjè,* a.-t.

DÉLOYAUTÉ, s. f., خيانت *khiānet,* a.; بى وفالق *bi vefālyq,* عرضسزلق *'yrzsyzlyq,* a.-t.

DELPHES, n. p., bourg de la Turquie d'Europe, ancienne ville de la Phocide, قاسترى *qastri.*

DELPHINIUM, s. m. Voy. PIED-D'ALOUETTE.

DELTA, s. m., terrain compris dans les branches du Nil, جزيرت النيل *djeztret-unnīl.*

DELTOÏDE, adj., muscle, عضلة الذالية *'azalet ezzālïet,* a.

DÉLUGE, s. m., طوفان *thoufān,* a. — de Noé, طوفان نوح *thoufāni nouh.*

DÉMAGOGIE, s. f., قيادة الناس *qyādet-unnās,* a.; خلقى كندويه اويدروب يدمه *khalqy guenduïè ouïdurup ïedmè,* t.

DÉMAGOGIQUE, adj., قيادت ناسه متعلق *qyādeti nācè mute'allyq,* a.-t.

DÉMAGOGUE, s. m., زوربالق ايدن خلقك بلوك باشيسى *zorbālyq iden khalquñ boulouk bāchici,* t.; رئيس فرقة اشرار *reïci fyrqāi echrār,* a.

DÉMAIGRIR, v. a., retrancher quelque chose d'une pièce de bois ou d'une pierre, يونمق *ïonmaq,* t.

DÉMAILLOTTER, v. a., برچوجغك قوندافغنى چوزمك - آچمق *bir tchodjoughuñ qondāghyni tcheuzmek, ātchmaq,* بغردانى چيقارمق *baghyrdāghy tchyqārmaq,* t. — Démaillotté, باغردانى چيقارلمش *bāghyrdaghy tchyqārylmich,* t.

DEMAIN, adv. de temps, يارن *ïāryn,* يارنكى كون *ïārynki gun,* ايرته *irtè,* t.; فردا *ferdā,* p. — matin, يارنكى كون صباح *sabāh, ïārinki gun sabāh* صباح وقتنده *vaqtindè.* — Après-Demain, adv., اولبركون *ol bir gun, obir gun,* يارن دكل اوبركون *ïāryñ dèïl obir gun.* — Il m'a remis à demain, بنى يارنه براقدى *beni ïāryna brāqty.*

DÉMANCHEMENT, s. m., صاپك چيقمه سى - چيقارلمه سى - قوپمه سى *sāpuñ tchyqmæcy, tchyqārylmacy, qopmacy,* t.

DÉMANCHER, v. a., صاپى چيقارمق - قوپارمق *sāpy tchyqārmaq, qopārmaq.* — Se Démancher, v. n., صاب چيقمق - قوپمق *sāp tchyqmaq, qopmaq,* t.

DEMANDE, s. f., action de demander, استمه *istemè,* دلك *dilek,* t.; طلب *thaleb.* — Chose demandée, ديلمه *dilemè,* مطلب *mathlab,* t. — Question, صورمه *sorma,* سوال *sou'āl,* pl. a. اسئله *ecèlè.* — Action en justice, دعوا *d'avā.* — Démarche d'un tiers pour demander une fille en mariage, دوكورلك *dugurlik,* خطبه *khothba.*

Demander, v. a., pour obtenir, استمك *istemek*, طلب ا *thaleb it*, سؤال ا *souāl it*, a.-t. — du délai, du temps, مهلت طلب ا *muhlet thaleb it*, — Prier d'accorder, يالوارمق *ïālvārmaq*, دلمك *dilèmek*, t.; رجا - نياز ا *ridjā, niāz it*, استدعا ا *istid'ā it*. — Demander pardon, استدعای عفو ا *istid'āï 'afv it*. — S'enquérir, interroger, صورمق *sormaq*, سؤال ا *souāl it*, استفسار ا *istifsār it*. — de la santé, استفسار خاطر ا *istifsāri khāthyr it*. — Désirer, exiger, استمك *istemek*, محتاج او *mouhtadj ol*. — Cette affaire demande réflexion, بومادّه ملاحظهٔ مديده‌يه محتاجدر *bou maddè mulāhazaï medidèïè muhtādjtur*. — Chercher quelqu'un pour le voir, آرامق *ārāmaq*, صورمق *sormaq*, استمك *istèmek*, بر كمسه‌يی ارامق *bir kimsèï ārāmaq*. — Prétendre, ادّعا ا *iddi'ā it*. — Quêter, demander l'aumône, ديلنمك *dilenmek*. — de porte en porte, قپودن قپويه واروب سؤال ا *qapoudan qapouïè vārup sou'āl it*. — Demander une fille en mariage, دوكورلك ا *dogurlik it*. — Se Demander, v. réfl., صورلمق *sorylmaq*.

Demandeur, s. m., terme de jurisprudence, دعواجی *d'avādji*, a.-t.; مدّعی *mudd'āï*, a. — Demanderesse, f., دعوا ايديجی قری *d'avā idídji qāry*, a.-t. — Demandeur, qui demande souvent, ديلنجی *dilendji*, جرّار *djerrār*, سائل *sā'il*. — Au fém. Demandeuse, سايله *saïlè*, a.

Démangeaison, s. f., picotement, كجيك *guidjik*, كجيش *guidjich*, كيجشمه *guidjichmè*, t.; حكّة *hekkiet, hekkiè*. — Envie, هوس *haves*, a.

Démanger, v. n., كيجيمك *guidjimek*, كجشمك *guedjichmek*. — La tête me démange, باشم كيجيشيور *bāchum guidjicheïeur*. — Causer des démangeaisons, كجشترمك *guidjichturmek*.

Demantèlement, s. m., ديوار ييققلغی *divār ïiqyqlyghy*, t.; هدم ديوار *hedmi divār*, a.

Démanteler, v. a., ديوارلری ييقمق - سوكمك *divārleri ïiqmaq, seukmek*, t. — Démantelé, ديواری ييقلمش *divāri ïiqylmich*.

Démantibuler, v. a. fam., بوزمق *bozmaq*, ييقمق *ïiqmaq*, پاره‌لمق *pāralamaq*, t. — Se Démantibuler, v. pr., ييقلمق *ïiqylmaq*, بوزلمق *bozoulmaq*, پاره‌لنمق *paralanmaq*.

Démarcation (Ligne de), s. f., حدود صره‌سی *houdoud syrācy*, تحديد حدود *tahdídi houdoud*, اختطاط الحدود *ykhthythat ulhoudoud*, a. — Les limites mêmes du droit de deux corps, de deux puissances, حدود *houdoud*.

Démarche, s. f., manière de marcher, يوريش *ïurich*, t.; روش *revich*, رفتار *reftār*, p.; مشية *mechïet*. — Manière d'agir, طاورانش *dhāvrānich*, t.; حركت *hareket*, a.

Démarier, v. a., نكاحی بوزمق -

بوشانمق *nikiāhi bozmaq, bochātmaq.* — Se Démarier, v. réfl., قاریدن یاخود اردن بوشانمق *qāryden iākhod erden bochānmaq,* نکاحنی بوشانمق *nikiāhini bochānmaq,* a.-t.

Démarquer, v. a., نشانی چیقارمق - قالدرمق - بوزمق *nichāni tchiqārmaq, qāldurmaq, bozmaq,* t.

Démarrer, v. a. et n., terme de marine, détacher, چوزمک *tcheuzmek,* باغی چوزمک *bāghy tcheuzmek,* t. — Lever l'ancre et partir, لنگری قالدروب کیتمک *lengueri qāldurup guitmek.* — Partir, قالقمق *qālqmaq,* برندن چیقمق *ierinden tchyqmaq.*

Démasquer, v. a., ôter le masque, یوز اورتوسنی چیقارمق *iuz eurtuçunu tchyqārmaq.* — Au fig., faire connaître quelqu'un pour ce qu'il est, برکمسنه‌نک حالنی آچغه چیقارمق *bir kimesnènuñ hālini āchygha tchyqārmaq.* — Se Démasquer, v. réfl., ôter son masque, یوزینی آچمق *iuzunu āchmaq.* — Se faire connaître tel qu'on est, کندو حالنی اظهار ایلمک *guendu hālini izhār it.*

Démâté, e, adj., درکی قرق *diregui qyrqq,* قیرلمش *qyrylmich,* t.

Démâter, v. a., درک قیرمق *direk qyrmaq.* — En parlant d'un vaisseau, on dit au neutre, qu'il a démâté, درکی قیرلمشدر *diregui qyrilmichtir,* t.

Démêlé, s. m., querelle, چکشمه *tchekychmè,* t.; نزاع *nyza',* a.; غوغا *ghavghā,* p.-t.

Démêler, v. a., séparer ce qui est mêlé, آیرمق *dirmaq,* تفریق ا *tefriq it.* — Débrouiller, آچمق *āchmaq,* سوکمک *seukmek,* تمیزلتمک *temizletmek,* حل ا *hall it.* — Une difficulté, برمشکلی حل ا *bir muchkili hall it.* — Distinguer, discerner, فرق - تمییز ا *farq, temïiz it,* تشخیص ا *techkhys it,* سچمک *setchmek.* — Éclaircir, ایضاح ا *izāh it.* — Apercevoir, reconnaître, سزمک *sezmek,* طانیمق *thānimaq.* — Contester, quereller, چکشمک *tchekichmek,* قوغا ا *qavghā it.* — Se Démêler, v. réfl., se tirer heureusement de, قورتلمق *qourtoulmaq,* سوشمک *sivichmek,* ایو صاوشمق *eïu sāvouchmaq,* صیرلوب چیقمق *syrylup tchyqmaq.* — d'un embarras, برغائلدن تخلیص نفس ا *bir ghaïlèden takhlyci nefs it.*

Démêloir, s. m., machine à dévider, چقرق *tchyqryq,* المیه *elemïè.* — Peigne, سیرک طراق *scirek tharāq,* t.

Démembré, e, adj., پارچه پارچه اولمش *pārtcha pārtcha olmuch,* بولنمش *beulunmich,* t.

Démembrement, s. m., action de démembrer, پایلشمه *pāïlachma,* t.; مقاسمه *muqācemè.* — de l'empire, روما دولتنک مقاسمه‌سی *rouma dèvletiniñ mouqācemèci.* — La chose démembrée, پای *pāï,* قسم

qysm, pl. a. اقسام *aqsām*, حصّة مقسوم *hyssèï maqsoumè*.

Démembrer, v. a., séparer les membres d'un corps, بر جسدك اعضاسنی آیرمق *bir djeceddūn 'azācini āïrmaq*. — Mettre en pièces, پارچه پارچه آیرمق *pārtcha pārtcha aïrmaq*, پارچه‌لمق *pārtcha-lamaq*. — Diviser, پای ا *pāï it*, بولمك *beulmek*, t.; تقسیم ا *taqsīm it*. — Retrancher, آیرمق *aïrmaq*, افراز ا *ifrāz it*. — un état, بر مملکتی تقسیم ا *bir memleketi taqsym it*, a.-p.-t.

De Même. Voy. Même.

Déménagement, s. m., كوچ *gueutch*, كوچمه *gueutchmè*, t.; نقل *naql*, a.

Déménager, v. a., كوچ ا *gueutch it*, كوچمك *gueutchmek*, t.; نقل ایتدرمك *naql itturmek*, a.-t.

Démence, s. f., aliénation d'esprit déclarée, دلیلك *delylik*, t.; جنون *djunoun*, دیوانه‌لك *divānelik*, p.-t. — Aliénation d'esprit, اختلال چیوغنلق *tchioughounlyq*, عقل *ykhtilāli 'aql*, a.

Démener (Se), v. réfl., چابالنمق *tchabālanmaq*, چالقنمق *tchālqanmaq*, t.

Démenti, s. m., تكذیب *tekzīb*, a. — Donner un —, یالانجی چیقارمق *ïalāndji tchyqarmaq*, تكذیب ا *tekzīb it*. — Souffrir un —, یالانجی جیقمق *ïalāndji tchyqmaq*, مظهر تكذیب او *mazheri tekzīb ol*. — Au fig. fam., désagrément de ne pas réussir, بوشه چیقمه *bocha tchyqma*, t.; خسران *khousrān*, a.

Démentir, v. a., dire à quelqu'un qu'il a menti, یالانجی چیقارمق *ïalāndji tchyqārmaq*, تكذیب ا *tekzīb it*, a.-t. — Cette nouvelle a été démentie, بو خبر تكذیب اولنمشدر *bou khaber tekzīb olounmuchtur*. — Se Démentir, v. réfl., se contredire, كندویی تكذیب ا *guenduïi tekzīb it*. — S'écarter de son caractère, اصولندن صاپمق *ouçoulinden sāpmaq*, تخلف ا *tekhallūf it*.

Démérite, s. m., تقصیر *taqcyr*, عیب *'aïb*, عدم استحقاق *'ademi istihqāq*, a.

Démérité, e, adj., نامستحق *nā mustehaqq*, a.-t.

Démériter, v. n., لایق اولمامق *lāïq olmāmaq*, باعث تقبیح اولمجق شی ایشلمك *bā'ici taqbyh oladjaq cheï ichlemek*. — Encourir la défaveur, نظردن دوشمك *nazarden duchmek*, a.-t.

Démesuré, e, adj., اولچیسز *oultchusiz*, t.; حدسز *hadsiz*, جدّدن زیاده *hadden zïādè*.

Démesurément, adv., افراطله *ifrāthilè*, a.-t.; فوق الحدّ *fevq ul-hadd*, a.

Démettre, v. a., disloquer, كمكی یرندن چیقارمق *guemigui ïerinden tchyqārmaq*, بورقمق *bourqmaq*, برتمك *bertmek*. — Destituer, منصبدن چیقارمق *man-*

çoupten tchyqārmaq, عزل *'azl it.* — Se Démettre, v. réfl., d'une place, منصبنی براقمق *mançoubini brāqmaq,* بر منصبدن استعفا ا *bir mançoupten isti'fā it.* — Il s'est démis en faveur d'un tel, منصبی فلانه فراغت ایلدی *mancybi felānè ferāghat eïlèdi.* — Se démettre, se disloquer, برتنمك *bertinmek,* برتلمك *bertilmek.*

Démeublement, s. m., اوك اثاثنی چیقارمه *evuñ açācini tchyqārma,* او بوشالتمه‌سی *ev bochaltmaci,* t.

Démeubler, v. a., اوی بوشالتمق اوك اوادانلغنی *evi bochāltmaq, evuñ avādānlighini qāldurmaq, tchiqarmaq,* t.

Demeurant, e, adj., اوتوران *otourān,* t.; متمکن *mutemekkin,* ساکن *sākin,* a. — Au Demeurant, adv., قالدیکه *qāldiki.*

Demeure, s. f., domicile, قوناق *qonāq,* یورت *iort,* t.; مکان *mekiān,* pl. a. امکنة *emkenet;* مسکن *meskèn,* pl. مساکن *meçākin.* — A demeure, en résidence; یرلو *ïerlu.* — Qui n'est pas à demeure, یرلو دکل *ïerlu dèïl.* — Demeure, temps pendant lequel on habite un lieu, اقامت مدت اقامت وقتی *iqāmet vaqty, muddèti yqāmet.* — En terme de palais, وعده‌یی گچدرمه *va'dèï guedjikturmè,* مماطله *mumāthelè.*

Demeurer, verbe a., habiter, اوتورمق ساکن او *otourmaq,* t.; *sākin ol,* a.-t.; اقامت ا *iqāmet it.* — Être en permanence, — طورمق دورمق *dhourmaq,* اکلنمك *eïlenmek,* مستمر و بر دوام او *mustemirr vè ber devām ol.* — Rester, être de reste, قالمق *qālmaq.* — Il n'y est rien demeuré, هیچ بر شئ قالمادی *hitch bir cheï qālmadi.* — Tarder, گچکمك *guedjikmek.* — Il a demeuré longtemps en chemin, وافر زمان یولده گچدی *vāfir zemān ïolda guedjikti.* — Demeurer neutre, بیطرف طورمق *bi-tharaf dhourmaq.* — Demeurer interdit, شاشمق مبهوت ودمبسته *chachmaq, mebhout vè dembesté qālmaq.* — fidèle, مقام صداقتده بر قرار او *maqāmi sadāqattè ber qarār ol.*

Demi, e, adj. sing., یاری *ïāri,* یارم *ïārym,* بچوق *boutchouq,* t.; نصف *nyṣf,* a.; نیم *nīm,* p. — Une demi-heure, بر یارم ساعت *bir ïārym sā'at.* — Un demi-cercle, نصف دائره *nisfi dāïrè.* — Une heure et demie, بر بچق ساعت *bir boutchouq sā'at.* — Trois drachmes et demie, اوچ بچق درهم *utch boutchouq dirhem.* — Deux et demi, ایکی بچق *iki boutchouq.* — La moitié d'une chose, یاریسی *ïārycy.* — A Demi, adv., à moitié, یاری *ïāry,* یاری بچوق *ïāry boutchouq.* — A demi cuit, یاری پشمش *ïāry pichmich.* — plein, یاری طولی *ïāry dholou.* — mort, اولو کبی نیم مرده *nīm mourdè.* — circulaire, نصف دائروی *nyṣfi dāïrèvi.*

Demi-Lune, s. f., یاری ای

طابیه‌سی *ïārym āï thābïacy.*

Demi-Métal, s. m., یاری معدن *ïāry ma'den*, t.; نیم معدن *nïm ma'den*, p.-a.

Démis, e, adj., disloqué, برتلمش *bertilmich*, t. Voy. Destitué.

Démission, s. f., استعفا *isty'fā*, منصبی براقمه *mançoubi brāqma*, a.-t.

Démissionnaire, adj., celui qui a donné sa démission, منصبندن استعفا ایدن *mançoubinden isty'fā iden*, a.-t.

Démocrate, s. m., حکومت جمهور ناسه تابع *hukioumeti djumhouri nācè thāb'y*, عوام ناس حکومتنك طرفداری *'avāmi nās hukioumetinuñ tharafdāri*, a.-p.

Démocratie, s. f., خلقك حکومتی عوام ناسك *khalquñ, 'avāmi nāçuñ hukioumèti*, t.-a.

Démocratique, adj. com., خلقك صورت حکومتنه مخصوص *khalquñ soureti hukioumetinè makhsous*, a.-t.

Démocratiquement, adv., خلقك صورت حکومتی اولارق *khalquñ soureti hukioumetï olaraq*, a.-t.

Demoiselle, s. f., fille d'honnête famille, خاتونجق *khatoundjyq*, vulg. قادنجق *qādyndjyq*, قز *qyz*, دودو *doudou*, t. — Hie à l'usage des paveurs, یر طوقماغی *ïer thoqmaghy*, قالدرم طاشلری صوقه‌جق آلت *qāldyrym thachlari soqadjaq ālet*, t.

Démolir, v. a., یقمق *ïyqmaq*, t.; هدم ایتمك *hedm ït.* — Démoli, e, یقلمش منهدم *ïyqylmich, munhedim.*

Démolition, s. f., action de démolir, یقمقلق *ïyqmaqlyq*, یقش *ïiqych*, t.; هدم *hedm*, a. — Matériaux qui restent d'une démolition, یقندیلر انقاض *ïiqyntïler, enqāz.*

Démon, s. m., diable, esprit malin, شیطان *chëïthān*, pl. a. شیاطین *chëïāthïn*, ابلیس *iblïs*, a. — Génie, esprit bon ou mauvais, جنّ *djinn.* — En parlant d'une personne qui a beaucoup d'esprit, جنّ فکرلو *djinn fikirlu.* — Il a de l'esprit comme un —, جنّ قدر ذهنی واردر *djinn qadar zihni vārdur.* — Enfant vif, pétulant, چابالنان *tchabālanān.*

Démonétisation, s. f., ازاله قیمت سکه *izālèï qymeti sikkè*, a.-t.

Démonétiser, v. a., رایج اولان سکه‌نك قیمتنی رفع ایتمك *rāïdj olān sikkènuñ qymetini ref'it*, a.-t.

Démoniaque, adj. com., جنّی جنلو چارپمش *djinn tcharpmich, djinnlu*, a.-t.

Démonographe, s. m., اجنّی احوالنی یازمش مؤلف *edjinni ahvālini ïāzmich mu'ellif*, a.-t.

Démonographie, s. f., اجنّی احواله دائر مقاله *edjinni ahvālinè dāïr meqālè*, a.-t.

Démonstrateur, subst. masc., کوستریجی *gueusteridji*, t.; اثبات ایدن *isbāt iden*, a.-t.; مبیّن *mubeïin*, a.

Démonstratif, ive, adj., اثبات ایدیجی *isbāt idïdji*, a.-t.; مثبت *mṣbit*, برهانی *burhāni*, a. — Ar-

gument, برهان مثبت *burhāni musbit.* — Preuve —, دليل مثبت *delili musbit.* — Pronom —, اسم اشارت *ismi ichāret.*

DÉMONSTRATION, s. f., preuve évidente et convaincante, كوسترمه *gueustermè*, t.; دليل *delīl*, pl. a. دلايل *delāīl*; دلاله *delālet*, برهان *burhān*, pl. براهين *berāhīn.* — Marque, témoignage, كوسترش *gueusterich*, اثر *ecer*, pl. a. آثار *açār*; امارت *emāret*, pl. امارات *emārāt.* — Manifestation, اظهار *izhār.* — Enseignement démonstratif, تعليم *ta'līm.*

DÉMONSTRATIVEMENT, adv., دليل كوسترركث *delīl gueustèrerek*, اثبات ايله *isbāt ilè*, a.-t.; مبرهنًا *muberhenen*, a.

DÉMONTER, v. a., ôter quelqu'un de sa monture, - بنكدن آيرمق *binekten āirmaq*, اندرمك *indurmek*, بر كمسنه‌نك بنكنى آلمق *bir kimesnènuñ binèguini ālmaq*, مركبندن محروم قلمق *merkebinden mahroum qylmaq.* — Désassembler les parties d'un ouvrage, سوكمك *seukmek.* — une montre, بر ساعتك اجزاسنى سوكمك *bir sā'atuñ edjzācini seukmek.* — un canon, طوپى عربه‌سندن ايندرمك *thopy 'arabacinden indurmek.* — Démonter, déconcerter, شاشرمق *chāchurmaq.* — Se Démonter, Se Défaire, v. n., چوكلمك *tcheukulmek*, چوزلمك *tcheuzulmek.* — le visage, تبديل چهره *tebdili tchehrè it.*

DÉMONTRABLE, adj. com., اثبات اولنه بيلور *isbāt olouna bilur*, ممكن الاثبات اولان *mumkin ul-isbāt olān*, a.-t.

DÉMONTRER, v. a., prouver, اقامت ادله ايله اثبات ا *ispāt it*, اثبات ايلمك *iqāmeti edillè ilè isbāt eïlemek.* — Témoigner par des marques extérieures, كوسترمك *gueustermek*, دلالت ا *delālet it.* — Montrer aux yeux la chose dont on parle, كوستروب اثبات ا *gueustèrup isbāt it.* — Être démontré, استدلال اولنمق *istidlāl olounmaq.*

DÉMORALISATION, s. f., اخلاقك بوزقلغى *akhlāquñ bozouqloughy*, a.-t.; فساد اخلاق *feçādi akhlāq*, a.

DÉMORALISER, v. a., اخلاقى افساد بوزمق *akhlāqy bozmaq*, اخلاق ا *ifsādi akhlāq it*, a.-t.

DÉMORDRE, v. n., quitter après avoir mordu, اصردقدن صكره براقمق *icyrdyqten soñra brāqmaq.* — Se départir d'une opinion, واز كچمك *vāz guetchmek*, t.; فراغت ا *ferāghat it*, a.-t.

DÉMUNIR, v. a., بر حصارك مهمّاتنى چقرمق - قالدرمق *bir hiçāruñ muhimmātini tchiqarmaq*, قالدرمق *qāldurmaq*, مهمّاتدن چپلاتمق *muhimmātten tchiplātmaq*, a.-t. — Démuni, e, مهمّاتدن چپلاق *muhimmātten tchiplāq.*

DÉMURER, v. a., une porte ou une fenêtre, قپوى ياخود پنجره‌يى طيقادان ديوارى سوكمك *qapoui ïākhod pendjèrei thyqādān divār seukmek*, t.

DÉNAIRE, adj. des deux genres, عشری *'achary*, a.

DÉNANTIR, v. a., امانتنی براقدرمق *emānètini brāqturmaq*. — Se Dénantir, v. réfl., امانتی یدنلك براقمق *emānèti brāqmaq*, اولانی ترك ایتمك *ièdindè olāni terk it*, t.

DÉNATTER, v. a., اورکوبی سوکمك *eurkuïi seukmek*. — des cheveux, صاچك اورکوسنی سوکمك *sātchuñ eurkuçunu seukmek*, t.

DÉNATURÉ, E, adj., changé, بشقه اولمش *bachqa olmuch*, بشقه درلویه چویرلمش *bachqa turluïè tchèvirilmich*, t. — Inhumain, مروّتسز *muruvvetsiz*, انسانیتسز *insāniïetsiz*, a.-t. — Privé d'attachement naturel, علاقهٔ طبیعیه‌دن مفقود *'alāqaï thab'yïèden mefqoud*. — Gâté, بوزلمش *bozoulmich*, بوزق *bozouq*.

DÉNATURER, v. a., changer la nature d'une chose, بر نسنه‌یی بشقه قلمق *bir nesnèï bachqa qylmaq*, بشقه درلویه چویرمك *bachqa turluïè tchevïrmek*. — Présenter sous une autre forme, بشقه صورته چویرمك *bachqa souretè tchevïrmek*. — Dénaturer un fait, اصول ماده‌یی تغییرا *ouçouli māddèï taghyïr it*. — Gâter, بوزمق *bozmaq*.

DENDRITE, s. m., حجر شجری *hadjèri chedjèrii*, a.

DÉNÉGATION, s. f., action de nier, انکار *inkiār*. — en justice, محکمه‌ده انکار ایتمه *mehkemedè inkiār etmè*. — formelle, انکار رسمی *inkiāri resmi*, a.

DÉNI, s. m., انکار *inkiār*, امتناع *imtinā'*. — de justice, احقاق حق انکاری ـ امتناعی *ihqāqi haqq inkiāri, imtina'i*, a.-t.

DÉNIAISÉ, E, adj., کوزی آچق *gueuzi âtchyq*, قلاش *qallāch*, t.; حیله باز *hïlè bāz*, a.-p.

DÉNIAISER, v. a., برینك کوزینی آچمق *bïrinuñ gueuzunu âtchmaq*, برینك بودالغی کیدرمك *birinuñ boudālalyghy guidermek*, حیله بازلق اوکرتمك *hylè bāzlyq eugretmek*, t. — Se Déniaiser, v. réfl., کوزینی آچمق *gueuzunu âtchmaq*.

DÉNICHER, v. a., ôter du nid, یوه‌دن چقارمق ـ آلمق *ïouvadan tchiqārmaq, ālmaq*. — Faire sortir par force, قوغمق *qoghmaq*, قاچرمق *qātchurmaq*. — les ennemis, اعدایی یوه‌لرندن طرد ایتمك *a'daïi ïouvalèrinden thard it*. — Sortir précipitamment, عجله ایله یرندن قاچمق *'adjelè ilè ïèrinden qātchmaq*. — Trouver, découvrir, بولمق *boulmaq*. — la demeure de quelqu'un, بر کمسنه‌نك یوه‌سنی بولمق *bir kimesnènuñ ïouvācini boulmaq*.

DENIER, s. m., petite monnaie, منقر *manqyr*, منغر *manghyr*, t.; پشیز *pèchïz*, پول *poul*, p. — Cela ne vaut pas un —, بو شی بر منغر دکمز *bou chèï bir manghyr deïmez*.

DENIER à DIEU. Voyez ARRHES. — Denier, toute somme d'or ou d'argent, آقچه *āqtchè*, مال *māl*, pl. a. اموال *emvāl*; دینار *dïnār*, pl. دنانیر *denānïr*. — Les deniers publics, اموال

ميريه *emvāli mirïè*. — Intérêt d'une somme principale, فايض *fāïz*. — Denier de poids, درهم *dirhem*. — Denier de fin ou de loi, عيار *'aïār*.

DÉNIER, v. a., refuser, دريغ ا *dirygh it*. — Ne me déniez pas votre assistance, امدادكى بندن دريغ ايلمه *imdādiñī benden dirygh eïlèmè*. — Nier, انكار ا *inkiār it*.

DÉNIGREMENT, s. m., action de dénigrer, لسانه كتورمه *liçānè guèturmè*, دللمه *dillèmè*. — État de mépris de celui qui est dénigré, رسوايلك *rousvāïlik*, t.; بد نام *bed nām*, p.

DÉNIGRER, v. a., آد بوزمق *ād bouzmaq*, آد چكمك *ād tchekmek*, دللمك *dillèmek*, t.; تنديد ا *tendïd it*, a.-t.

DÉNOMBREMENT, s. m., compte détaillé, صايمه *sāïma*, t.; تعداد *te'ādad*, a. — d'un fief, d'une terre, مفردات دفترى *mufredāt defteri*, a.

DÉNOMBRER, v. a., صايمق *sāïmaq*, برر برر صايمق *birer birer sāïmaq*, t.; تعداد ا *te'adād it*, a.-t. — Dénombré, e, صايلمش *sāïlmich*, معدود *m'adoud*.

DÉNOMINATEUR, s. m., رقم معرف الكسر *raqami mu'arrif ulkesr*, a.

DÉNOMINATIF, IVE, adj., علمى *'alemi*, تعريفى *ta'rifi*, a.

DÉNOMINATION, s. f., تسميه *tesmiè*, a.

DÉNOMMER, v. a., ادله سويلمك *adilè seuïlèmek*, تسميه مسمّى ا *tesmiè, mucemma it*, a.-t.

DÉNONCER, v. a., signifier à quelqu'un, خبر ويرمك *khaber vïrmek*, a.-t.; بيلدرمك *bïldurmek*. — Notifier, اعلان ا *y'lān it*. — la guerre, سفر واردر ديو ندا ا *sefer vārdur deïu nidā it*. — Déférer au magistrat, حاكمه بيلدرمك *hākimè bïldurmek*, حاكم طرفنه خبر ويرمك *hākim tharafina khaber vïrmek*. — suivant les formes, les noms et qualités d'une personne, بر كمسنه نك اسم و شهرتنى بيلدرمك *bir kimesnènuñ ismu cheurètini bïldurmek*. — Accuser pour avoir fait ou dit quelque chose, قولامق *qovlāmaq*, قوغلامق *qoghlāmaq*, غمزلمق *ghamyzlamaq*, t.

DÉNONCIATEUR, s. m., celui qui défère en justice, حاكمه خبر ويريجى *hākimè khaber vïrïdji*. — Délateur, قوجى *qovdji*, قولايجى *qovlāïdji*, t.; غمّاز *ghammāz*, a.

DÉNONCIATION, s. f., déclaration, publication, اعلان *'ylān*. — Avis, اعلام *'ylām*, خبر *khaber*. — Délation, غمز *ghamz*, غمّازلق *ghammāzliq*, a.-t.

DÉNOTATION, s. f., دلالة *dèlālet*, اشارة *ichāret*, a.

DÉNOTER, v. a., كوسترمك *gueustermek*, t.; دلالت ا *delālet it*, a.-t.; نشان ويرمك *nichān vïrmek*.

DÉNOUEMENT, s. m., fin, résultat, صوك *soñ*, نتيجه *nètïdjè*, عاقبت *'āqybet*, a. — Solution d'une difficulté, مشكلك چوزلمسى *muchkiluñ tcheuzulmèci*, حل مشكل *halli muchkil*.

DÉNOUER, v. a., دوكمى چوزمك

آچمق *deugumi tcheuzmek, âtch-maq*, t.; حل ا *hall it*, a.-t. — des fils, des cordes, ایپلرك دوکملرینی چوزمك *iplèruñ deugumlèrini tcheuzmek*. — Démêler une affaire, برماده‌یی حل ا *bir mâddèï hall it*. — la langue, دلی آچمق *dili âtch-maq*. — Rendre plus souple, plus agile, آچمق *âtchmaq*, خفیفلندرمك *khafiflendurmek*. — Se Dénouer, v. réfl., croître, قد چکمك *qad tchekmek*. — En parlant du corps, بدنی کسب بساطت و انکشافه یوز طوتمق *bèdèni kesbi biçâthatu inki-châfè thoutmaq*. — Pousser, بیومك *buïumek*, بتمك *bitmek*. — Se détacher, se lacher en parlant d'un nœud, چوزلمك *tcheuzulmek*, سوکلمك *seukulmek*, آچلمق *âtchil-maq*.

Denrée, s. f., ce qui se vend pour la nourriture, ازق *azyq*, ییه جك *ïeïèdjek*, t.; ذخیره *za-khirè*, pl. a. ذخایر *zakhâïr*; ماکولات *mekioulât*. — Marchandises diverses, امتعه متنوعه *emt'yaï mutènevvi'a*, a.

Dense, adj. com., épais, صقی *syqy*, قویو *qouïou*, t.; کثیف *kècif*, a. — Corps —, جسم کثیف *djismi kècif*.

Densité, s. f., صیقلق *syqlyq*, قویولق *qouïoulyq*, t.; کثافت *kè-câfet*, a.

Dent, s. f., petit os de la mâchoire, دیش - دش *dich*, t.; سن *sinn*, pl. a. اسنّ *ecunn*, اسنان *esnân*; دندان *dendân*. — Les dents de devant ou incisives, اوك دیشلری *euñ dichlèri*. — canines et molaires, ازو دیشلری *azou dichlèri*. — Dent mâchelière, صوکك دیش *soñ dich*. — œillères, کوز دیشلری *gueuz dichelèri*, یان دیشلری *iân dichlèri*. — Dent gâtée, چورك دیش *tchu-ruk dich*. — Mal de dents, دیش اغریسی *dich aghryçy*. — Dents, généralement, choses qui ont des pointes, دیش *dich*, سن *sinn*, pl. اسنان *esnân*. — d'une scie, بچقی دیشلری *bitchqy dichlèri*.

Dentaire, adj. com., دیشلو *dich-lu*, t.; سنی *sinni*, a.

Dentale (Lettre), adj. f., حرف سنی *harfi sinni*, a.

Denté, e, adj., دیشلو *dichlu*, t.

Dentée, s. f., اصرمه *ycyrma*.

Dent-de-Chien, s. f., plante, کوپك دلی *keupek dili*, t.

Dent-de-Lion, s. f., plante. Voy. Pissenlit.

Dentelé, e, adj., façonné en forme de dents, دیشلوجه *dichludjè*, دیش دیش کرتلنمش *dich dich kert-lenmich*, t.

Denteler, v. a., دیشلوجه کسمك *dichludjè kesmek*, دیش دیش کرتمك *dich dich kertmek*, t.

Dentelle, s. f., برنجق *bouroun-djouq*, برنجق شریط *bouroundjouq chèrit*, مشبك *muchebbek*, دانتلا *dentellâ*, t.

Dentelure, s. f., دیشلوجه ایش *dichludjè ich*, کسدکلمه *guediklè-mè*, t.

DENTICULE, s. f., ديشجكز *dich-djiguiz*, t.

DENTIER, s. m., ديش صره‌سى *dich syracy*, t.; صفّ اسنان *saffi esnān*, a.

DENTIFRICE, s. m., ديـــش پاكلديجى علاج *dich pākladidji 'ylādj*, t.

DENTISTE, s. m., ديشجى *dich-dji*, t.

DENTITION, s. f., ديشلـــرك چقمه‌سى - بتمه‌ســى *dichlarun tchiqmaci, bitmèci*, t.

DÉNUDATION, s. f., كميك يوزى اچق - چپلاق قالمه‌سى *guemiguñ ïuzi âtchyq, tchyplāq qālmàci*, انكشاف - تعريهٔ عظم *inkichāf, ta'rïei 'azm*, a.

DÉNUER, v. a., priver du nécessaire, محروم قلمق *mahroum qilmaq*, چپلاتمق *tchiplātmaq* مفقود ا *mefqoud it*, تعريه ا *ta'rïè it*, a.-t. — Dénué, عارى *'ary*, محروم *mahroum*.

DÉNUEMENT, s. m., privation, besoin, اكسكلك *eksiklik*, احتياج *ihtiādj*, محروميّت *mahroumïiet*.— Détresse, مضايقه *mouzāïaqa*. — Pauvreté, فقيرلق *faqyrlyq*. — Le plus grand —, محروميّت كلّيه *mahroumïieti kulliïè*. — Il l'a réduit au plus grand dénuement, انى فلس احمره محتاج اتدى *ani filsi ahmèrè mouhtadj itti*.

DÉPAQUETER, v. a., بوغچه‌يى اچمق - سوكمك *boghtchaïi âtchmaq, seukmek*, دنكى بوزمق *dengü bozmaq*. — des lettres, des dépêches, تحريراتى ظرفدن چيقارمق *tahrïrāti zarfden tchyqārmaq*.

DÉPAREILLER, v. a., آيرمق *aïrmaq*, چفتنى بوزمق *tchiftini bozmaq*, اويغون شيلرى برى برندن آيرمق *ouïghoun cheïlèri biri birinden aïrmaq*.

DÉPARER, v. a., ôter ce qui pare, زينتى قالدرمق *zineti qāldurmaq*, زينتسزا بزكلرى *zinetsiz it*, a.-t.; چيقارمق *bezekleri tchiqārmaq*. — Rendre moins agréable, كوزللكى ازالتمق *guzelligui azāltmaq*, تنقيص حسن ولطافته بادى او *tenqyci husnu lethāfètè bādi ol*.

DÉPARIER, v. a., چفتى بوزمق *tchifti bozmaq*, برى برلرندن آيرمق *biri birlerinden aïrmaq*. — Déparié, e, اشلرى اويغونسز *achleri ouïghounsouz*.

DÉPARLER, v. a., سويلمكدن واز كچمك *seuïlemekten vāz guetchmek*, t.

DÉPART, s. m., قالقش *qalqich*, كدش *guidich*, يوله چيقمه *ïola tchyqma*, t.; حركت *hareket*, عزيمت *'azïmet*. — Le jour du —, عزيمت كونى *'azïmet gunu*. — Être sur son —, عزيمت اوزره او *'azïmet uzrè ol*.

DÉPARTAGER, v. a., رايلـــرى برابرلكدن چيقارمق *reïleri berāberlikten tchyqarmaq*, a.-t.

DÉPARTEMENT, s. m., distribution, توزيـــع *tevzi'*, تقسيم *tāqsïm*. — Division du royaume, ايالت *eïālet*. — Département administratif, ministère, نظارت *nazāret*, a. — Le

département des affaires étrangères, امور خارجیه نظارتی *oumouri khāridjiïè nazāreti.*

Départir, v. a., partager, distribuer, پای - تقسیم ا *pāi, taqsīm it,* a.-t. — Donner, اعطا ا *'ytha it.* — Se Départir, v. réfl., renoncer à, se désister, واز کچمک *vāz guetchmek,* کچمک واز کلمک *guetchmek, vāz guelmek,* فراغت ا *ferāghat it.* — Il s'est départi de sa demande, مطلوبندن واز کچدی *mathloubinden vāz guetchti.* — Se départir de son devoir, y manquer, ایرلمق *āïrylmaq,* قاچنمق *qātchinmaq,* واجبات ذمتندن مباعدت ا *vādjibāti zimmetinden mubā'adet it.*

Dépasser, v. a., passer outre, اوته کچمک *eutè guetchmek,* آشمق *āchmaq,* t.; تجاوز ا *tedjāvuz it,* a.-t. — Devancer quelqu'un, الرو کچمک *ileru guetchmek,* مسابقت ا *muçābaqat it.*

Dépaver, v. a., قالدرمی سوکمک *qāldyrymy seukmek,* t.

Dépayser, v. a., - وطندن آیرمق *vathanden āïrmaq,* چیقارمق *tchyqārmaq.* — Dérouter, شاشورمق *chāchurmaq.* — Se Dépayser, v. réfl., یوردی براقمق *ïordy brāqmaq,* ترک وطن - دیار ا *terki vathan, dīār it.* — Être étonné, dérouté, شاشمق *chāchmaq.*

Dépécement, s. m., پاره لمه *pāralama,* t.

Dépecer, v. a., پاره پاره ا *pāra pāra it,* - پارچه پارچه کسمک ایرمق *pārtcha pārtcha kesmek, āïrmaq.* — en petits morceaux, دتمک طوغرامق - *ditmek,* دوغرامق *doghrāmaq.*

Dépêche, s. f., تحریرات *tahrirāt,* a.-t.; دولت تحریراتی *devlet tahrirāty.*

Dépêcher, v. a., expédier, یوللمق ارسال ا *irsāl it, ïollamaq,* عجله ایله کوندرمک *'adjelè ilè gueundermek.* — Une affaire, ایشی تیز بتورمک *biturmek, ichi tyz biturmek.* — quelqu'un, lui ôter la vie, عجله ایله بر کمسنه یی اولدرمک *adjelè ilè bir kimesnèï euldurmek.* — Se Dépêcher, v. réfl., تیز ا *tiz it,* عجله ایلمک - ا *'adjelè eïlemek, it,* a.-t.; اوتلنمک *evetlenmek.* — Dépêchez-vous, چابک اول *tchāpouk ol.*

Dépeindre, v. a., وصف ا *vasf it,* تصویرینی ا *tasvīrini it,* a.-t. — un combat, وقوعه کلان محاربه نك وصف ا *vouqou'a guelān mouhārebènuñ souretini vasf it.* — — Dépeint, e, وصف اولنمش *vasf olounmich,* موصوف *mevsouf.*

Dépendance, s. f., sujétion, حکم التنك اولمقلق *hukm altindè olmaqlyq,* تابعلك *tabi'lik,* t.; تبعیت *tabi'iet.* — Ce qui relève ou fait partie de, باغلو *bāghlu,* تابع *tāb'y,* pl. a. توابع *tevābý';* تعلق *te'allouq,* pl. a. تعلقات *te'allouqāt.* — Les dépendances, متعلقات *mutealloucāt,* توابعات *tevābiāt,* لواحق *levahyq,* a. — Connexion, عطف *'atf,* a.

Dépendant, e, adj., qui dépend,

حكم آلتنده *hukm āltindè*, باغلو *bāghlu*, t.; تابع *tābi'*, متعلق *mute'alliq*, منوط *menouth*, لاحق *lāhyq*, a. — Qui relève, تابع *tāby'*, مضاف *mouzāf*.

DÉPENDRE, v. n., être sous l'autorité, حكم التنده او *hukm altindè ol*, تابع او *tāby' ol*. — Appartenir à, متعلق او *mute'allyq ol*, توابعندن او *tevābyʼinden ol*. — Être au pouvoir, الده او *eldè ol*. — Il ne dépend pas de moi, المده دكل *elumdè deïl*, المدن كلمز *elumden guelmez*. — S'en suivre, لازم كلمك *lāzym guelmek*, چيقمق *tchyqmaq*, مستتبع او *mustetbʼy ol*. — Détacher ce qui est pendu, آصلمش اولانى اندرمك *ācilmich olāni endurmek*, برشيئ اصلديغى يردن چيقارمق — قالدرمق - نزع ا *bir cheïi acyldïgui ïerden, tchyqārmaq, qāldurmaq, nezʼ it*.

DÉPENS, s. m. pl., frais, خرج *khardj*, مصرف *masraf*, a. — Les dépens, les frais de justice, مصارف محكمه *meçāryfi mehkemè*. — Dommages, زيان *ziān*, ضرر *zarar*. — Vivre aux dépens d'autrui, سائره ايراث ضرر و زيان ايدرك كجنمك *sāïrè irāeï zarar u ziān iderek guetchinmek*.

DÉPENSE, s. f., مصرف *masraf*, pl. مصارف *meçārif*; خرج *khardj*, pl. اخراجات *ikhrādjāt*; خرج و مصرف *khardj u masraf*. — Grande —, كليتلو مصرف *kulliïetlu masraf*. — de ménage, مصارف بيتيه *meçārifi beïtiïè*. — Il a beaucoup de dépenses, خرجى چوقدر *khardji tchoqtur*. — Recette et dépense, اخذ و مصرف *akhzu masraf*. — Se mettre en dépense, مصرفه اوغرامق *masrafè oghrāmaq*.

DÉPENSER, v. a., خرج - صرف ا *khardj, sarf it*, a.-t. — Mal à propos, عبث يره صرف ا *'abes ïerè sarf it*. — Dépensé, e, خرج اولنمش *khardj oloumich*, مصروف *masrouf*.

DÉPENSIER, ÈRE, adj., qui dépense excessivement, اوجى دليك *âvoudji delik*, مسرف *musrif*, مبذر *mubezzir*, a.

DÉPENSIER, s. m., qui fait la dépense d'une maison, وكيل خرج *vekīli khardj*, a.-t.

DÉPERDITION, s. f., تضييع *tazīï'*, افنا *ifnā*, زيان *ziān*. — de substance, زوال جوهر *zavāli djevher*, a.

DÉPÉRIR, v. n., tomber en ruine, خرابه يوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq*. — Tomber, دوشمك *duchmek*. — Se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*, فنالنمك *fenālenmek*, خراب - هلاك او *kharāb, helāk ol*. — En parlant d'un malade, كوتولنمك *keutulenmek*, بتر او *beter ol*. — S'affaiblir, ضعيفلمق *zaïflanmaq*. — Sa santé dépérit de jour en jour, حال صحتى كوندن كونه كسب تنزل و انهباط ايتمكده *hāli syhhati gunden gunè kesbi*

tenezzul u inhibāth itmektè dur. — Éprouver de la perte, كسب نقصان ا *kesbi noqsān it.*

DÉPÉRISSEMENT, s. m., كوتولنمه *keutulenmè*, t.; خرابلق *kharāblyq*, a.-t. — État de —, حال خرابيت *hāli kharābiiet.*

DÉPÉTRER, v. a., چوزوب قورتارمق *tchouzoup qourtārmaq.* — Se Dépétrer, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*, t.

DÉPEUPLEMENT, s. m., اسزلك *iscyslyk*, شنلكسزلك *chenliksizlik*, t.; خرابلق ويرانلق *vīrānlyq*, *kharāblyq*, a.-t ; يرلوى طاغتمه *ierluïi dhāghytma*, انسلاب معموريت *insilābi mæ'mouriiet.*

DÉPEUPLER, v. a., اسز ا *issiz it*, خراب ا ويران ا *vīrān it*, *kharāb it*, اهاليدن تهى ا *ehāliden tehi it.* — Se Dépeupler, v. pron., — ويران خراب او *virān*, *kharāb ol.* — Dépeuplé, e, اسسز شنلكسز *iscys*, *chenliksiz*, ويران *vīrān.*

DÉPIÉCER, v. a. Voyez DÉMEMBRER.

DÉPILATIF, IVE, adj., قيل دوكدريجى *qyl deukturídji*, t.

DÉPILATION, s. f., قيل دوكلمه‌سى *qyl deukulmèci*, t.; نتف الشعر *netf-uchchar*, a.

DÉPILATOIRE, s. m., قيل دوكدريجى علاج *qyl deukturidji yrlādj*, خرزمه *khyrzma*, t.

DÉPILER, v. a., — قيل چيقارمق دوشرمك *qyl tchyqārmaq*, *duchurmek.* — Se Dépiler, v. réfl., قيل دوكلمك *qyl deukulmek.* — Dépilé, e, قيلسز *qylsyz*, قيلى دوكلمش *qyly deukulmich.*

DÉPISTER, v. a., ايزلمك *izlemek*, ايزينى بولمق *izini boulmaq*, t.; كشف اثرا *kechfi ecer it.*

DÉPIT, s. m., colère, دارغونلق *dārghounlyq*; كوجنمه *gudjenmè*, t.; سخط *soukht*, رغم *raghm.* — En dépit, adv., رغما *raghmen*, نسبة *nisbeten.* — de lui, رغمنه *raghminè*, اكا رغما *anā raghmen.* — En dépit de tous, هپسنه نسبت *hepsinè nispet.* — En dépit de toi, سكا نسبت *sañā nispet.* — Faire dépit à quelqu'un, بر كمسنه‌يه نسبت ا *bir kimesnèiè nisbet it.* — Faire une chose par dépit, بر شيئى رغما ا *bir cheïi raghmen it.*

DÉPITÉ, E, adj., كوسلو *kieuslu*, كوجنمش *gudjenmich*, t.

DÉPITER, v. a., كوجندرمك *gudjendurmek*, t. — Se Dépiter, v. réfl., كوجنمك *gudjenmek.*

DÉPLACÉ, E, adj., ôté de sa place, يرندن چيقارلمش *ierinden tchyqarilmich.* — Mal placé, يرنده دكل *ierindè dèil*, t. — Inconvenant, ياقشمسز *iāqichmsiz.* — Dire des choses déplacées, ناسزا سويلمك *nasezā seuïlemek.*

DÉPLACEMENT, s. m., action de déplacer, — يرندن چيقارمه اخراجى *ierinden tchyqārma*, *ikhrādji.* — Changement de place, تبديل مقام — يردكشمه *ier dèchmè*, *tebdīli maqām*, *mekiān.*

DÉPLACER, v. a., une chose, de sa place, — يرندن چيقارمق

ïerinden tchïqārmaq, ykhrādj it, يرندن قالدرمق - *ïerinden qāldurmaq, oïnātmaq,* a.-t. — Oter un emploi, منصبدن چيقارمق *mançoubten tchyqārmaq,* منصبنى آلمق *mançoubini ālmaq,* عزل ا *azl it,* a.-t. — Faire changer de place, اخر محله نقل ايتدرمك *akhar mahallè naql itturmek.* — Se Déplacer, v. réfl., يرندن چيقمق *ïerinden tchyqmaq,* تبديل مقام ا *tebdïl maqām it.*

Déplaire, v. n., être désagréable, نامقبول او *beïnilmemek,* t.; *nāmaqboul ol,* a.-p.-t.; حظ اولنمامق *hazz olounmāmaq,* خوش كلمامك *khoch guelmemek.* — Fâcher, causer du chagrin, كوجندرمك *gudjendurmek,* خاطرنه طوقنمق *khāthyrinè dhoqounmaq.* — Se Déplaire, اوصانمق *ouçanmaq,* جان حظ صقلمق *djān syqylmaq,* ايتمامك *hazz itmémek.*

Déplaisance, s. f., répugnance, dégoût, خوشلنمامه *khochlanmāma,* عدم محظوظيت *'ademi mahzouzïiet,* ابائت نفس *ibāïeti nefs,* a. Voy. Ennui.

Déplaisant, e, adj., désagréable, جان سوميه جك *djān sevmeïedjek,* t.; نامطبوع *nāmathbou',* p.-a.; غير مرغوب *ghaïri merghoub.* — Manière déplaisante, طور نامطبوع *thaïri-nā mathbou'.* — Qui fâche, qui chagrine, كدرلو *kederlu.*

Déplaisir, s. m., chagrin, كوكل جان صقدرمسى *gueuñul, djān sy-qyntici,* t.; كدر *keder,* غم *gham.* — Mécontentement, كوكل قيرقلغسى *gueuñul qyryqlyghy,* انكسار خاطر *inkiçāri-khāthyr.*

Déplanter, v. a., كوكدن قوپروب محل اخره ديكمك *keukten qoparup mahalli akharè dikmek,* a.-t.; اغاجك يرينى دكشدرمك *aghādjuñ ïerini deïchturmek,* t.

Déplier, v. a., آچمق *ātchmaq,* يايوب آچمق *ïāïup ātchmaq.* — Étendre par terre, سرمك *sermek.*

Déplisser, v. a., بوكملرى آچمق *beukumleri ātchmaq,* قيورمى سوكمك *qyvrymy seukmek,* t.

Déplorable, adj. com., اغلايه جق *aghlāïadjaq,* t.; كوكل صيزلديجى *gueuñul syzladidji,* t.; مبكى واجب التوجع *mubekka, vādjibut-teveddju',* a.

Déplorablement, adv., پك فنا وجه اشنع اوزره *pek fenā, vedj'y echna' uzrè,* t.;

Déplorer, v. a., اغلامق *aghlāmaq,* پك اجيمق *adjimaq,* اوزرينه تحسرا اجيمق *pek adjimaq, uzerinè tehassur it,* توجع ا *teveddju' it,* a.-t.

Déploiement, s. m., ايلمه يايلمه *ïāïlma,* اچيلوب يايلمه *ātchilup ïāïlma,* t.; انبساط *inbiçāt.*

Déployé, e, adj., آچلمش *ātchilmich,* يايلمش *ïāïlmich,* ممدود *memdoud,* مبسوط *mebsouth.* — Rire à gorge déployée, قهقهه ايله كولمك *qaqaha ilè gulmek.*

Déployer, v. a., étendre, dé-

plier, آچمق *âtchmaq*, یایمق *iâïmaq*, یصمق *iasmaq*, سرمك *sermek*, t.; بسط ا *basth it.* — les voiles, یلکن آچمق *ielken âtchmaq*. — Montrer, اظهار ا *izhâr it.* — de l'énergie, de la vigueur, ابراز سطوت ا *ibrâzi sathvet it.* — Étaler, میدانه قومق *meïdâné qomaq*.

DÉPLUMÉ, E, adj., توبی یونلمش *tuïu ïonilmich*, t.

DÉPLUMER, v. a., توی یولمق *tuïu ïolmaq*, قوپرمق *qoparmaq*, توبلری چیقارمق *tuïleri tchyqârmaq*. — Se Déplumer, v. réfl., توبنی یولمق *tuïni ïolmaq*, توی دوکلمك *tuï deukulmek*, t.

DÉPOLIR, v. a., جلایی چیقرمق *djilâïi tchyqarmaq*, بوزمق *bozmaq*, گیدرمك *guïdermek*, t.

DÉPOPULARISER, v. a., خلقك اعتباردن دوشرمك *khalquñ itibârinden duchurmek*. — Se Dépopulariser, v. réfl., خلقك اعتباردن دوشمك *khalquñ itibârinden duchmek*, a.-t.

DÉPOPULATION, s. f., ایسزلك *issizlik*, ویرانلك *virânlik*, p.-t.; بر مملکتك عدم معموریتی *bir memlèketuñ 'adèmi m'amouriieti*, a.-t.

DÉPORT, s. m., ne s'emploie que dans cette phrase : Sans déport, sans délai, آنیلك اول ساعت *ol sâ'at ânidè*, t.; بلا توقف *bilâ tèvèqquf*, a. — Payer sans —, همین دم ادا ا *hemîn dem edâ it.*

DÉPORTATION, s. f., نفی طریقیله مملکتدن چیقارلمه *nefi thariqilè memleketten tchyqârilma*, t.

DÉPORTÉ, E, adj., نفی طریقیله مملکتدن چیقارلمش *nefi thariqilè memleketten tchyqârilmich*, t.

DÉPORTEMENTS, s. m. pl., فنا سوء حرکت *fenâ hareket*, سولوك *souï hareket*, *sulouk*, a.-t.

DÉPORTER, v. a., نفی طریقیله برکمسنه‌یی دیار آخره کوتورمك *nefi thariqilè bir kimesneï diâri âkharè gueuiurmek*, نفی طریقیله طرد ا *nefi tharyqylè thard it.* — Se Déporter, v. réfl., t. de palais, se désister, se départir, فارغ او *fârygh ol*, کف ید ا *keffi ïed it.* — de ses prétentions, مطلوبادندن فارغ او *mathloubâtinden fârygh ol.*

DÉPOSANT, E, adj., محکمه‌ده ادای شهادت ایدن *mehkemedè edâï chehâdet iden*, a.-t.

DÉPOSER, v. a., destituer, منصبندن چیقارمق *mançoubinden tchyqârmaq*, عزل ا *'azl it.* — Mettre en dépôt, امانت قومق - براقمق *emânet qomaq*, *brâqmaq*, امانت ا *emânet it.* — Dire en justice, ادای شاهدلك ا *châhidlik it*, ادای شهادت ا *edâï chehâdet it.* — contre quelqu'un, برکمسنه‌نك علیهنه شهادت ا *bir kimesnènuñ 'aleïhinè chehâdet it.* — Exposer, تقریر خبر ویرمك *taqrîri kelâm it*, کلام ا *khaber vîrmek.* — En parlant d'un liquide, طورو ا *dhourou it*, طورو او *dhourou ol*, طورولنمق *dhouroulanmaq*, طوردیلنمق *dhourdoulanmaq*

طوردی دیبه چوکمك *dhourdou dibè tcheukmek*, t.; ا ترسّب *teresçub it.* — Déposé, e, منصبدن *mançoupten tchyqārylmich*, معزول *m'azoul*, امانت اولمش *emānet olmych*, طوردیلنمش *dhourdoulaṇmich*.

Déposition, s. f., privation d'emploi, عزل *'azl*, a.; منصبدن چیقارمه *mancypten tchyqārma*, a.-t. — Témoignage, شاهدلك *chāhidlik*, a.-t.; تقریر *taqrîr*, اقرار *yqrār*, a. — Par la déposition des témoins, اخبار شهود ایله *ykhbāri chouhoud ilè*.

Déposséder, v. a., ملکدن - تصرّفدن چیقارمق *mulkden, teçarrufden tchyqārmaq*, مامالکنی آلمق *māmelèguini ālmaq*. — Dépossédé, e, تصرّفدن چیقارلمش *teçarrufden tchyqārylmich*, a.-t.

Dépossession, s. f., تصرّفدن چیقارمه *teçarrufden tchyqarma*, a.-t.; رفع ملکیّت *ref'y milkiïet*, a.

Déposter, v. a., - یرندن قوغمق چیقارمق *ïerinden qoghmaq, tchyqārmaq*, t.; ا طرد *thard it*, a.-t.

Dépôt, s. m., objet confié, امانت *emānet*, ودیعة *vedy'at*, pl. a. ودایع *vedā'y'*. — Garder religieusement un — ودیعه‌یی صدق تامّ ایله حفظ ا *vedy'ati sydqy tāmm ilè hifz it.* — Action de déposer, وضع *vaz'*. — Dépôt des archives, قیودات خزینه‌سی *qoïoudāt khazïnèsi*, دفتر خانه *defter khānè*. — Lieu où l'on dépose, مخزن *makhzen*, مغازه *maghaza*. — de marchandises, امتعه مخزنی *emti'a makhzeni*. — Sédiment, دردی *durdi*, vulg. *to.ij*, پوصه *pouça*, چوکندی *tcheukundu*. — Amas d'humeurs, کومهٔ اخلاط *gumëi akhlāth*, اجتماع اخلاط *idjtimā'ï akhlāth*. — de matières, طوپلنمش مادّه *thoplanmich māddè*.

Déposer, v. a., یر چکمکی دشیدن - ساقسیدن چیقارمق *bir tchitchegui testiden, saqsiden tchiqārmaq*, t.

Dépoudrer, v. a., صاچ توزینی سلکمك *sātch tozounou silkmek*, t.

Dépouille, s. f., peau ôtée de certains animaux, صوبنتی *soïuntu*, صوبلمش دری *soïulmich dëri*. — du serpent, ییلان دریسی قاوی *ïilān derici qāvi*. — Butin fait sur l'ennemi, طوبم - دویم *dhoïoum*, غنیمت طوپلق *ghanïmet*, pl. a. غنایم *ghanāïm*. — Récolte, یمش دیرمی *ïèmich dirimi*, محصول *mahsoul*, حاصل *hāçyl*, pl. حاصلات *hāçylāt*. — Biens ravis au propriétaire, اموال مسلوبه *emvāli mesloubè*.

Dépouillé, e, adj., صوبلمش *soïlmich*, دریسی یوزلمش *derici ïuzulmich*, t.; مسلوخ *mesloukh*, a.

Dépouillement, s. m., صوپش *soïych*, صوپنمه *soïounma*, تعرّی

نفس *te'arrii nefs*, a. — Extrait, état abrégé, اجمال *idjmāl*, a.

Dépouiller, v. a., ôter les habits, dévaliser, صويمق *soïmaq*, چپلق ا *tchiplaq it.* — Oter la peau, صويمق *soïmaq*, يوزمك *ïuzmek*, دری يی يوزمك *derii ïuzmek*, سلب ا *selb it.* — Se Dépouiller, v. réfl., صوينمق *soïounmaq*, صويلمق *soïlmaq.* — En parlant des serpens, قاولنمق *qāvlanmaq.* — des arbres, يپراقدن صويلمق - چپلانمق *ïaprāqtan soïoulmaq*, *tchyplānmaq.* — de ses passions, نفسی غرضدن عاری و بری قلمق *nefsi gharazden 'āri vu beri qylmaq.* — de ses habits, صوينمق *soïounmaq.* — Priver, dénuer, محروم - مهجور ا *mahroum, mahdjour it.*

Dépourvoir, v. a., تداركسز براقمق - قويمق *tedāruksiz brāqmaq, qoïmaq*, حوايج لازمه‌دن بوش قويمق *havāïdji lazimèden boch qoïmaq*, محروم ا *mahroum it.* — une place forte, بر قلعه‌يی مهمّات سفريّه‌سز براقمق *bir qal'aï muhimmāti seferïièsiz brāqmaq.*

Dépourvu, e, adj., dégarni, بوش *boch*, t. — Dénué, محروم *mahroum*, a.; بی بهره *bi behrè*, p. — des choses nécessaires, حوايج لازمه‌دن بوش *havāïdji lāzimèden boch.* — Sans apprêts, تداركسز *tedāruksyz.* — Au dépourvu, اكسز *añsiz*, اكسزين *añsyzin*, حاضر دكل ايكن *hāzir dèïl iken*, تداركسزلك حالنده *tedāruksyzlik hālindè.* — Être au dépourvu d'argent, آقچه‌دن تداركسز قالمق *âqtchèden tedāruksiz qālmaq.*

Dépravation, s. f., بوزقلق *bozouqlouq*, بوزغنلق *bozghounlouq*, آزغونلق *âzghounlouq*, يورك چوركلكی *ïurek tchurukligui*, t.; فساد *feçād*, فساد اخلاق *feçādi akhlāq*, فساد *feçād.*

Dépravé, e, adj., بوزلمش *bozoulmich*, ازدرلمش *âzdurilmich*, آزمش *âzmich*, آزغون *âzghoun*, t.; فساده وارمش *feçādè vārmich*, a.-t.; مفسد *mufsed*, a. — Mœurs dépravées, اخلاق فاسده *akhlāqy fācidè.*

Dépraver, v. a., بوزمق *bozmaq*, ازدرمق *azdurmaq*, ازغون ا *azghoun it*, t.; افساد ا *ifsād it*, a.-t.

Déprécatif, ive,* adj., دعايی *dou'āïi*, a.

Déprécation, s. f., t. de rhétor., ديلمه *dîlemè*, t.; دعا *dou'ā*, a. — Prière avec soumission, يلوارمه *ïalvārma*, تضرّع *tezarru'*, pl. a. تضرّعات *tezarru'āt.*

Dépréciation, s. f., قيمتی - قدری اشاغيلتمه *qymeti, qadri achāghylatma*, تنقيص قدر *tenqyci qadr*, a.

Déprécier, v. a., une chose, قدری - قيمتی اشاغيلتمق *qadry, qymeti achāghylatmaq*, قيمتی طوتممق *qymeti thoutmamaq.* — une personne, بر كمسنه‌نك قدر ولياقتنی تنقيص ا *bir kimesnènuñ qadr uliāqatini tenqys it.*

Déprédateur, adj., يغماجی

ïaghmādji, ييقيجى *ïiqydji*, t.; ناهب *nāhib*, a.-t.; نهّاب *nehhāb*, a.

Déprédation, s. f., يغماجيلق *ïaghmādjilyq*, يغما *ïaghmā*, t.; غارت *ghāret*, تاراج *tārādj*, a. — des deniers publics, اموال ميريّه‌نك غارت و يغماسى *emvāli mirïiènuñ ghāret u ïaghmāci*.

Dépréder, v. a., يغمالمق *ïaghmālamaq*, t.; غارت ا *ghāret it*, a.-t.

Déprendre, v. réfl., آيرمق *āïrmaq*. — Se Déprendre, ايرلمق *āïrilmaq*, t.

Dépresser, v. a., ôter de la presse, منكنه التندن چيقرمق *menguènè altinden tchiqarmaq*. — Délustrer le drap, چوقه‌نك جلاسنى كيدرمك *tchoqanuñ djilāçini guidermek*, t.

Dépression, s. f., renfoncement en dedans, ازيلوب چقورلتمه *ezilup tchouqourlanma*, بصمه *basma*. Voy. Abaissement, Humiliation.

Déprévenir, v. a., بر كمسنه‌نك اسكى اعتقادينى بوزمق *bir kimesnènuñ eski 'ytiqādini bozmaq*, اعتقاد سابقى سلب و ازاله ا *'ytiqādi sābiqy selb u izālè it*, t.-a.

Déprier, v. a., دعوتنى ابطال ا *d'avetini ibthāl it*, a.-t.

Déprimer, v. a., خورلمق *khorlamaq*, خورسنمق *khor sanmaq*, استحقار ا *istyhqār it*, a.-t. — Déprimé, خورسنمش *khor sanmich*, مستحقر *moustahqar*.

Dépriser, v. a., بهايى ازالتمق الچقلتمق *behāïi azāltmaq*, *altchaqlatmaq*, بهايى اشاغى اورمق *behāï achāghy ourmaq*, t.

Dépuceler, v. a. Voyez Déflorer.

• Depuis, prép., se rend par دن *den*, *ten*, *tan*, دنبرو *denberu*, à la fin des mots turcs. — Depuis ce temps-là, اول زماندن *ol zemānden*, اولزماندنبرو *olzemāndenberu*. — votre départ, وقت عزيمتكزدن برو *vaqty 'azimetñyzden beru*. — Je vous attendrai depuis quatre heures jusqu'à cinq heures, ساعت دورتدن بشه قدرسزه منتظر اوله‌جغم *sā'at dortten bechè qadar sizè mountazīr oladjaghum*. — Depuis quand? نه زماندن *nè zemānden*, نه زماندنبرو *nè zemāndenberu*, قنغى وقتدنبرو *qanghy vaqyttenberu*. — Depuis peu, بر آزدنبرو *bir āzden beru*. — Depuis longtemps, چوقدن *tchoqtan*, چوقدنبرو *tchoqtanberu*, مدّت مديده‌دنبرو *muddeti medídèdenberu*. — Depuis, adv., صكره *soñra*. — Je n'ai pas vu votre frère depuis, اندنصكره قرداشكزى كورمدم *andensoñra qardāchuñuzi gueurmedum*.

Dépuratif, ive, adj., قانى تميزليجى *qāni temizleïdji*, t. مصفّى الدم *mouçaffi uddem*, a.

Dépuration, s. f., تميزلتمه *temizletmè*, طورلتمه *dhouroultma*, t. تصفيه *tasfïè*, تطهير *tathhīr*, a.

Dépuratoire, adjectif com. تميزلديجى *temízledídji*

طورلديجى *dhouroul didji*, t.; مصفّى *mouçaffi*, a.

Dépurer, v. a., تميزلتمك *temîzletmek*, آيتلمق *âïtlamaq*, t.; تصفيه ا *tasfiè it*. — le sang, تصفيهٔ دم ا *tasfièï dem it*. — En parlant des métaux, قال ا *qāl it*, برمعدنى قال ا *bir ma'deni qāl it*, معدنى تصفيه ا *ma'deni tasfiè it*, a.-t.

Députation, s. f., envoi d'un ou de plusieurs députés, وكيل كوندرمه *vekîl gueundermè*, رسالة *reçālet*. — Le corps des députés, وكيللر *vekiller*, a.-t.; رسلا *rucelā*.

Député, s. m., كوندرلمش وكيل *gueunderilmich vekîl*, مبعوث *meb'ous*, pl. a. مبعوثين *meb'oucîn*. — Représentant de la nation, ملّت وكيلى *millet vekili*. — Le corps ou la Chambre des Députés, وكلاى ملّت مجلسى *vukèlāï millet medjlici*, مبعوثان ملّت *meb'ouçāni millet*.

Députer, v. a., وكيل كوندرمك *vekîl gueundermek*, ارسال وكيل ا *irsāli vekil it*. — Député, envoyé, رسالة طريقيله كوندرلمش *reçālet tharyqylè gueunderilmich*.

Déracinement, s. m., كوكدن قوپارمه *keukten qopārma*, t.; استيصال *istiçāl*, a.

Déraciner, v. a., كوكدن قوپرمق *keukden qoparmaq*, استيصال ا *istiçāl it*, a.-t. — Au fig., enlever, ôter entièrement, قلع ا *qal' it*, كلّيّاً دفع و ازاله ا *kullïien def' u izālè it*.

Dérader, v. a., ليماندن چيقمق - قالقمق *limānden tchyqmaq*, *qālqmaq*, t.

Déraison, s. f., فراستسزلك *firāçetsyzlik*, كچرايلك *guetchreïlik*, خطاى عقل *khatāï 'aql*, a.

Déraisonnable, adj. com., qui ne s'accorde pas avec la raison, عقله اويماز *'aqlè ouïmāz*, a.-t.; غير معقول *ghaïri ma'qoul*, منكر *munkir*, a. — Inconvenant, injuste, ناحق *nāhaqq*, يولسز *ïolsiz*, a.-t.

Déraisonnablement, adv., sans raison, عقله اويماز *'aqlè ouïmāz*, عقلسزلق ايله *'aqylsyzlyq ilè*, عقله مغايراً *'aqlè moughāïren*. — Inconvenablement, ناحق يره *nāhaqq ïèrè*.

Déraisonner, v. n., عقلسزلك سويلمك *'aqilsizlik seuïlemek*, دلى - احمق كبى سويلمك *deli*, *ahmaq guibi seuïlemek*, كلام نامعقول سويلمك *kelāmi nāma'qoul seuïlemek*.

Dérangé, e, adj., de sa place, يرلويرندن چيقارلمش *ïerlu ïerinden tchyqārylmich*, دوزلممش *duzulmemich*. — Sans ordre, اسلوبسز *usloubsiz*, نظامسز *nizāmciz*. — Il est dérangé dans ses affaires, امور واحوالى مختلّ وپريشاندر *oumour u ahvāli moukhtill u perichāndur*. — En parlant de l'estomac ou de la santé, بوزق *bozouq*.

Dérangement, s. m., désordre, نظامسزلك *nizāmsizlik*, a.-t.; طاغنلق *dhāghynlyq*, a.-t. — Au fig., قارشقملق *qārychyqlyq*,

پریشانلق *pirichānlyq*, اختلال *ykhtilāl*. — Importunité, ثقلت *syqlet*. — d'estomac, معده بوزقلغی *mi'dè bozouqlighi*.

Déranger, v. a., ôter de sa place, یرلو یرندن چیقارمق *ïerlu ïerinden tchiqārmaq*, یرندن چیقارمق *ïerinden tchiqārmaq*. — Mettre en désordre, قارشدرمق *qārichturmaq*, ترتیبی - نظامی بوزمق *tertibi, nizāmi bozmaq*, ایراث خلل ا *irāci khalel it*, a.-t. — Importuner, ثقلت ویرمک *syqlet virmek*, تعجیز ا *ta'djiz it*. Voy. Incommoder, Troubler. — Se Déranger, v. réfl., یرندن چقمق *ïerinden tchiqmaq*. — Être déréglé dans sa conduite, نظامی اولمامق *nizāmi olmamaq*, نظامسز او *nizāmsyz ol*, a.-t.

Dératé, adj., طلاغی چیقارلمش *dhālāghy tchyqārylmich*, طلاقسز *dhalāqsyz*, t.

Dérater, v. n., طلغی چیقارمق - کسمک *dhalaghy tchiqarmaq, kesmek*, t.

Derechef, adv., یکیدن *ïeñiden*, t.; تکرار *tekrār*, مجددا *mudjeddeden*, a.

Déréglé, e, adj., sans ordre, نظامسز *nizāmsyz*, نظامی بوزلمش *nyzāmi bozoulmich*. — Contraire à la morale, یولسز *iolsyz*, دکسز *deñsyz*, t.; مسیب *muceïeb*. — Conduite —, مسیبانه سلوک و حرکت *muceïebāne sulouku hareket*.

Déréglement, s. m., dérangement, désordre, اوبغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, t.; عدم انتظام *'ademi intizām*. — des humeurs, اختلال اخلاط *ykhtilāli akhlāṭ*. — Inconduite, نظامسزلق *nizāmsizliq*, a.-t.; بربادلق *berbādlyq*. — Vivre dans le déréglement, تسیّب حال اوزره کچمک *teçaïubi hāl uzrè guetchinmek*.

Déréglément, adv., sans règle, نظامسزلق ایله *nizāmsyzlyghlè*, a.-t.; بی نظام *bi nizām*, a.

Dérégler, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; نظامی بوزمق *nizāmi bozmaq*, a.-t.; اخلال ا *ykhlāl it*. — Se Dérégler, v. réfl., se déranger, بوزلمق *bozoulmaq*, نظامی بوزلمق *nizāmi bozoulmaq*, t.; خلل پذیر او *khalel pezir ol*. — Ma montre se dérègle, ساعتم بوزلور *sā'atum bozoulour*. — Le temps se dérègle, هوا ده اثار اختلال واردر *havāda aṣāri ykhtilāl vārdur*.

Dérider, v. a., بورشغی کیدرمک *borouchoughy guidermek*, یوز بورشقلری صاوشدرمق *ïuz bouruchouqleri savouchturmaq*, t. — Se Dérider, v. réfl., یوز کولمک *ïuz gulmek*, دفع چین جبین ا *def'y tchini djebïn it*, سونمک *sevinmek*.

Dérision, s. f., ذوقلنمه *zevklenmè*, طکز *dhañz*, استهزا *istihzā*, a. — Tourner en —, مسخره لغه چویرمک *maskharalyghà tchevirmek*. — En dérision, ذوقلنرك *zevqlenerek*, استهزاء *istihzāhen*.

Dérisoire, adj. com., هزو ایله *hezv ilè*, a.-t.; هزوا *hezven*, a.

DÉRIVATIF, IVE, adj., ou dérivé, فرعی *fer'y*, مشتق *muchtaqq*, a.-t. — Terme de médecine, qui détourne l'humeur, صارف مجرای خلط *sārifi medjrāï khylth*.

DÉRIVATION, s. f., origine qu'un mot tire d'un autre, اشتقاق *ichtiqāq*, a. — des humeurs, خلطك یولنی صاپتمه *khyltuñ ïolini sāpitma*, t.; صرف مجرای خلط *sārfi medjrāï khylth*, a. — des eaux, صویك یولنی صاپتمه *souïuñ ïolyni sāpitma*, صرف مجرای ما *sarfi medjrāï mā*.

DÉRIVE, s. f., یولك انحرافی *ïoluñ inhirāfi*, t.; انحرای طریق *inhirāfi thāryq*, a.

DÉRIVÉ, E, adj., چقمش *tchiqmich*, t.; متفرّع *mutefery'*, a.

DÉRIVÉ, s. m., مشتق *muchtaqq*, pl. a. مشتقات *muchtaqqāt*. — Nom dérivé, اسم مشتق *ismi muchtaqq*.

DÉRIVER, v. n., venir de, tirer son origine de, چیقمق *tchyqmaq*, صادر اول *sādir ol*, تفرّع ا *teferru' it*, نشأت ا *nech'et it*. — En terme de grammaire, se dit aussi des mots qui tirent leur origine de quelque autre, مشتق اول *muchtaqq ol*. — Ce mot dérive de tel autre, بوکلمه فلان کلمه‌دن مشتقدر *bou kelimè felān kelimèden muchtaqqtur*. — Ce mot dérive de l'arabe, بولغت عربیدن ماخوذدر *bou loghat 'arabiden meekhouztur*. — Faire venir un mot d'un autre, چیقرمق *tchiqarmaq*, t.; اخذ اشتقاق ا *akhzi ichtiqāq it*. — S'écarter de sa route, en parlant d'un vaisseau, یولندن صاپمق *ïolounden sāpmaq*. — S'éloigner du rivage, قیییدن ایرلمق *qaïiden ïirilmaq*. — Dériver, v. a., faire venir de, amener, en parlant des eaux, چکمك *tchekmek*, جلب ا *djelb it*. — On a dérivé les eaux des sources voisines, صولری جواردہ یولنان منبعلردن جلب ایلدیلر *soulari djoārdè boulounān memba'lerden djelb ïelediler*.

DERME, s. m., بدن انسانك دریسی *bedeni insānuñ derïci*, a.-t.

DERMOLOGIE, s. f., جلد بدن احوالنه دائر بحث *djildi beden ahvālinè dāir bahs*, a.-t.

DERNIER, ÈRE, adj., صوك *soñ*, t.; آخر *ākhir*, a. — Le dernier, صکرہ‌جی *soñraghy*. — Je suis venu le dernier, صکره کلدم اك *eñ soñra gueldum*. — Le dernier du mois, آیك صوكی کونی *āïuñ soñ gunu*. — L'an dernier, بولدر *boldur*, کچن سنه *guetchen senè*. — Il arrive toujours le dernier à la maison, اوه دائما اخر کلاندر *evè dāïma akhyr guelendur*. — En dernier lieu, adv., مؤخرا *mou'akhkhyren*.

DERNIÈREMENT, adv., بوندن اولجه *bounden evvèldjè*, کچنلرده *guetchenlerdè*, کچنده *guetchendè*, t. — L'autre jour, اوتهکون *eutè guñ*.

DÉROBÉ, adj., volé, چالنمش *tchālinmich*, اوغرلنمش *oghrylanmich*, t.; مسروق *mesrouq*, a. — Caché, کزلو *guizlu*, کزلنمش *guizlenmich*, t.

lenmich, مخفی *makhfi*. — Escalier —, كزلو نردبان *guizlu nerdubān*. — A la dérobée, كزلوجه *guizludjè*, اوغرليـــن *oghourlaïen*, مخفيجه *makhfidjè*, a.-t.; خفيـــه *khafieten*, اوغرين *oghrin*.

Dérober, v. a., voler en cachette, چالمق *tchālmaq*, اوغرلمق *oghourlamaq*, اوغرلين چالمق - قاپمق *oghourlaïan tchālmaq*, *qāpmaq*, استـــراق ا *istirāq it.* — Cacher, كيزلتمك *guizletmek*. — Se Dérober, v. réfl., être volé et s'en aller furtivement, اوغرلنمق *oghourlanmaq*. — Se sauver de quelque chose, l'éviter, صيربلوب قورتلمق *syrrylup qourtoulmaq*. — Se dérober à la vue, كوزدن - نظردن غايب اول *gueuzden, nazarden ghāïb ol.* — Dérober, ôter la robe, قبوغی صويمق *qaboughy soïmaq*. — Fèves dérobées, قبوقلری صويلمـــش بقله *qabouqlari soïoulmich baqla*.

Dérogation, s. f., بوزمه *bozma*, t.; نسخ *neskh*, a.

Dérogatoire, adj. com., مخالف *moukhālif*, ناسخ *nācykh*. — Une clause —, نسخی متضمن بر شرط *neskhy mutezammin bir charth*.

Dérogéance, s. f., اصالتـــدن سقوطی *eçāletten souqouthy*.

Déroger, v. n., faire quelque chose de contraire à un acte, à un édit, بوزمق *bozmaq*, نسخ ا *neskh it.* — à un contrat, نقض مقاولـــه ا *naqzi mouqāvelè it.* — à la loi, قانونه مخالف حركت ا *qānounè moukhālif harcket it.* — Déchoir de la noblesse, اصلزاده لكدن ساقط اول *acylzādèlikten sāqyth ol.*

Déroidir, v. a., كوشتمك *gueuchetmek*, قاتيلغی كيدرمك *qātylyghy guidermek*, t.; يومشتمق *ioumouchatmaq*, ا تليين *teliin it.* — v. pr., يموشانمق *ïoumouchānmaq*, كسب ملايمت ا *kesbi mulāïmet it.*

Dérougir, v. n., قزللغی كيدرمك *qyzillyghy guidermek*, t.

Dérouiller, v. a., پاسدن آچمق *pasten âtchmaq*, پاسنی چيقارمق *pācini tchyqārmaq*. — Se Dérouiller, v. réfl., پاس آچلمـــق *pās âtchilmaq*. — Au fig., se polir, se façonner, ذهنی آچلمـــق *zihnini âtchilmaq*, كسب تربيه ا *kesbi terbiè it.*

Dérouler, v. a., صارغی آچمق *sārghy âtchmaq*, آچمق *âtchmaq*. — Étendre, ياييمق *ïāïmaq*, t.; بسط ا *basth it*, a.-t.

Déroute, s. f., بوزغونلـــق *bozghounlouq*, طاغنلق *dhāghynlyq*, t.; انهزام *inhyzām*, a.; انهزام عسكر *inhizāmi 'asker*, a.; عسكر پريشانلغی *'asker perichānlyghy*. — Mettre l'ennemi en déroute, دشمنـــی طاغتمق *duchmeni dhāghytmaq*. — Mettre en déroute une armée, عسكری طاغتمق - قيرمق *'askeri dhaghytmaq, qyrmaq*, a.-t. — Déroute, désordre dans les affaires, پريشانلـــق *pèrichānlyq*.

Dérouter, v. a., faire perdre à quelqu'un sa route, يولـــدن صاپدرمق - صاپتمق *ïolden sāp-*

turmaq, sāpytmaq, يول ازدرمق *ïol azdurmiaq.* — Déconcerter, شاشرمق *chāchurmaq*, t. — Se Dérouter, v. réfl., s'égarer, يولدن چيقمق *ïoldan tchyqmaq.* — Se déconcerter, شاشمق *chāchmaq.*

Derrière, prép., opposé au devant, آرد *ârd,* اكسه *cïnsè,* كيرو *guïru*, t.; وراء *vèrā*, a. — Porte de —, ارد قپو *ârd qapou.* — Derrière le jardin, باغجه‌نك وراسنك ـ اردنك *bāghtchènuñ vèrācindè, ardindè.* — Derrière moi, آردمجه *ârdumdjè.* — Partie postérieure d'une chose, d'un animal, ارقه *arqa*, آرد *ârd*, آرد طرف *ârd tharaf.* — Le derrière de la maison, اوك ارقه‌سی *evuñ arqaci.* — Le derrière, les fesses, صغری *saghri,* اوتراق *otourāq,* دبر *dubr, dubur.* — Par derrière, adv., آردندن *ârdinden*, آردنجه *ârdindjè.* — Mettre une chose sans devant derrière, بر شيئك اوكنی آردينه قويمق *bir cheïuñ euñunu ârdinè qoïmaq.* — Laisser quelqu'un en arrière, le dépasser, كيرويه براقمق *guiruïè brāqmaq.*

Derviche, s. m., درويش *dervich*, p.

Des, mot composé de *de* et de *les*. Voy. De.

Des, particule, quelques-uns, بعض *ba'zi.* — Il y a des hommes qui..., آدملرك بعضيسی واردركه *ādemlèruñ ba'zici vārdurki.* — Des, pour plusieurs, نيچه *nïtchè*, چوق *tchoq*, وافر *vāfir.* — Il y a des milliers de poissons, نيچه بيك بالقلر واردر *nïtchè bïñ bālyqler vārdur.*

Dès, prép., depuis, se rend par دن *den* ou *ten*, دنبرو *denbèru.* — Dès demain, يارندن *ïārinden.* — Dès son enfance, صباوتندنبرو *sabāvètindenberu.* — Dès qu'il fut venu, كلديكي كبي *gueldigui guibi.* — Dès qu'il parut, ظهوری عقيبنده *zouhouri 'aqybindè.* — Puisque, چونكه *tchunki.* — Dès qu'il en est ainsi, چونكه بويله‌در *tchunki beuïlèdur.*

Désabusé, e, adj., كوزی اچلمش *gueuzu atchilmich,* ياكلشی اكلمش *ïāñlichi añlamich*, t.

Désabuser, v. a., ياكلشی اكلتمق *ïāñlichi añlatmaq,* كوزی اچدرمق *gueuzu âtchturmaq,* الداتمه‌دن *âldatmaden* قورتارمق *qourtarmaq,* غلطدن آزاده قلمق *ghalathtan āzādè qylmaq.* — Se Désabuser, v. réfl., ياكلشی اكلمق *ïāñlichi añlamaq,* كوزينی اچمق *gueuzunu âtchmaq*, t.

Désaccord, s. m., désunion, اتفاقسزلق *ittifāqsyzlyq*, t.; اختلاف *ykhtilāf*, a. — des instrumens, دوزنسزلك *duzensizlik,* اهنكسزلك *âhenksizlik.*

Désaccorder, v. a., détruire l'accord d'un instrument, دوزنی بوزمق *duzeni bozmaq*, اهنكنی بوزمق *âhenguini bozmaq,* اهنكسز ايت *ahenksiz it,* سازك اوتارينه خلل كتورمك *sāzuñ evtārinè khalel guètturmek*, t. — Désaccordé, دوزنسز *duzensyz,* دوزنی بوزوق *duzeni bozouq.*

Désaccoupler, v. a., چفت

بوزمق ـ آیرمق *tchift bozmaq, äïrmaq*, اشلری آیرمق *echlèri äïrmaq*, چفتلری بری برندن ایرمق *tchiftlari biri birinden äïrmaq*, t..

DÉSACCOUTUMER, v. a., عادتسی براقدرمق ـ ترک ایتدرمک *'ādèti brāqturmaq, terk itturmek*. — Se DÉSACCOUTUMER, v. réfl., عادتسی براقمق ـ ترک ا *'ādèti brāqmaq, terk it*, a.-t.

DÉSACHALANDER, v. a., مشتریلری قاچرمق ـ تبعید ا *muchtèrilèri qātchurmaq, teb'id it*, a.-t.

DÉSAGRÉABLE, adj. com., فنا *fenā*, طاتسز *thātsyz*, نامقبول *nāmaqboul*, نامرضی *nāmerzi*, مقبوله کچمز *maqboulè guetchmèz*, غیر مطبوع *ghaïri mathbou'*, ردی *redïi*, a. — C'est une chose désagréable, امر نامرضیدر *emri nāmerzi dur*.

DÉSAGRÉABLEMENT, adv., بدلک ایله *bedlik ilè*, کوجیله *gudj ilè*, t.; نا خوشلغله *nā khochlyghylè*. — Parler —, بدلک ایله لاقردی ا *bedlik ilè lāqyrdi it*.

DÉSAGRÉER, v. n., déplaire, بکنمامک *beïenmemek*, بکنلمک *beïenilmemek*. — Désagréé, بکنلمامش *beïenilmemich*, غیر مستحسن *ghaïri mustahsen*. — Désagréer, v. a., t. de mar., ôter les agrès, کمینک طاقمنی چیقارمق *gueminun thāqmini tchyqārmaq*. — Navire désagréé, طاقمی چیقارلمش کمی *thāqymi tchyqārilmich guemi*.

DÉSAGRÉMENT, s. m., sujet de chagrin, de dégoût, بلا *belā*, کوچ *gudj*, اوضنلق *oçounlouq*, e.; حالت نامرضیه *hāleti nāmerzïiè*, الم *elem*, a. — Défaut de la personne, du visage, اکسکلک *eksiklik*, t.; قصور *qouçour*, عیب *'aïb*.

DÉSAJUSTER, v. a., یرندن چیقرمق *ïerinden tchiqarmaq*, قورلشی بوزمق *qouroulouchi bozmaq*, t.

DÉSALTÉRER, v. a., قاندرمق صوسزلغی کیدرمک *qāndurmaq* ـ *sousizlighi guidermek, def' it*, صوصدلغی بصدرمق *souçalyghy basturmaq*. — Se Désaltérer, v. réfl., قانمق صوسزلغنسی کچورمک ـ کیدرمک *qānmaq, souçouzlyghyni guetchurmek, guidermek*, t.

DÉSANCRER, v. n., لنکسری ـ دمری قالدرمق *lengueri, demiri qāldurmaq*, p.-t.

DÉSAPPAREILLER, v. a., dépareiller, اوبغون شیلری برک برندن ایرمق *ouïghoun cheïleri biri birinden äïrmaq*. — En terme de marine, یلکنلری دیوشرمک *ïelkenleri divchurmek*, t.

DÉSAPPARIER, v. a. Voy. DÉSACCOUPLER.

DÉSAPPOINTEMENT, s. m., امیددن یوش قالمه *umïdden boch qālma*, t.; خیبة *khaïbet*, a.

DÉSAPPOINTER, v. a., tromper l'espoir, امیدی بوش قلمق *umïdi boch qylmaq*. — Être désappointé, مظهر خیبت او *mazheri khaïbet ol*, a.-t.

DÉSAPPRENDRE, v. a., اوکرندیکنی اونتمق *eugrendiguini ounoutmaq*, اونتمق *ounoutmaq*, t. — J'ai dé-

sappris tout ce que je savais, كافّهٔ معلوماتمی فراموش ایلدم *kiaffèï ma'loumātumu ferāmouch eïledum.*

DÉSAPPROBATEUR, TRICE, s., بکنمز شیٔ *bir cheï beïenmez*, t.; مستقبح *moustaqbih*, a.

DÉSAPPROBATION, s. f., بکنمهکلك *beïenmemeklik*, t.; عدم استصواب *'ademi istisvāb*, a.

DÉSAPPROPRIATION, s. f., ملکیّتدن واز کچلمه - چیقمه *milkiïetten vāz guetchilmè, tchiqma*, - ترك ملکیّت *terki milkiïet*, املاك *emlāk*, a.

DÉSAPPROPRIER (SE), v. réfl., کندو مالنی ترك ایت *guendu mālini terk it*, ملکیّتدن واز کچمك *milkiïetten vāz guetchmek*, a.-t.

DÉSAPPROUVER, v. a., بکنمامك *beïenmemek*, t.; مناسب کورمامك *munācib gueurmemek*, تصویب ایتمامك *tasvīb itmemek*, تقبیح ایتمامك *taqbīh it*, a.-t. — Désapprouvé, e, بکنلمامش *beïenilmemich*, مناسب کورلمامش *munācib gueurulmemich*.

DÉSARÇONNER, v. a., ایردن دوشرمك *eïerden duchurmek*, ایر قاشندن چیقارتمق *eïer qāchindan tchyqārtmaq*, t. — Au fig. fam., confondre dans une dispute, شاشورمق *chāchurmaq*, t.

DÉSARGENTER, v. a., ôter l'argent d'une chose qui était argentée, کومشی آلمق - کیدرمك *gumuchu ālmaq, guidermek*. — Au fig. et fam., désargenter quelqu'un, le dégarnir d'argent, بر کمسنه نك پتون آقچه سنی آلمق *bir kimesnènuñ butun āqtchècini ālmaq*, t.

DÉSARMÉ, E, adj., سلاحسز چیقارلمش - آلنمش *silāhi tchyqārilmich, ālinmich*, سلاحسز *silāhsiz*, a.-t.

DÉSARMEMENT, s. m., action d'ôter les armes, سلاح آلمری چیقارتمه *silāhleri tchyqārtma*, t.; جلب سلاح *djelbi silāh*. — d'un vaisseau, کمی یی مهمّات سفردن بوشالتمه *guemii muhimmāti seferden bochaltma*. Voy. LICENCIEMENT.

DÉSARMER, v. a., ôter les armes; سلاح آلمق *silāhi ālmaq*, سلاح صویمق *silāh soïmaq*. — Poser les armes, سلاحلری براقمق *silāhlari brāqmaq*. — Cesser de faire la guerre, سفرلك صورتنی براقمق *seferlik souretini brāqmaq*, تعطیل اسباب سفر ایت *ta'thīli èsbābi sefer it*. — Désarmer un vaisseau, کمی لاتلری چیقرمق - اندرمك *guemi alātleri tchiqarmaq, endurmek*, کمی یی مهمّات سفردن بوشالتمق *guemii muhimmāti seferden bochaltmaq*. — Au fig., calmer la colère, تسکین غضب ایت *teskīni ghazab it*. — Se Désarmer, v. réfl., سلاحلرینی صویونمق *silāhlerin soïounmaq*.

DÉSARROI, s. m., confusion, قارشیقلق *qarichiqliq*, قارش موریش *qārich mourich*, امور و احوالك پریشانلغی *oumour u ahvalun perichānlyghy*. — Mettre une armée en —, بر عسکری تارومار ایت *bir 'askeri tār u mār it*.

DÉSASSEMBLER, v. a., آیرمق

äïrmaq, سوكمك *seukmek*, بری *biri birinden äïrmaq*, t.

Désassortir, v. a., طاقمی بوزمق *thāqymi bozmaq*, t.

Désastre, s. m., بلا *belā*, مصیبت *moucibet*, فلاکت *felāket*, a.

Désastreusement, adver., آفت ایله *āfetilè*, a.-t.; بالافة *bilāfet*, a.

Désastreux, se, adj., مصیبتلو *moucibetlu*, a.-t. — Évènement —, حادثهٔ مستلزم الافت *hādicèï mustelzemul-āfet*.

Désavantage, s. m., infériorité, التلق *altlyq*, اشاغیلق *āchāghylyq*, t.; نقصان کفایت *noqsāni kefāïet*. — Préjudice, ضرر *zarār*, نقصان *noqsān*, a.

Désavantager, v. a., نقصان کتورمک *noqsān gueturmek*, a.-t.

Désavantageusement, adv., ضررلو وجهله *zararlu vedjhilè*, صورت مضره ایله *soureti mouzirrè ilè*, a.-t.

Désavantageux, se, adj., ضررلو *zararlu*, a.-t.; مضر *mouzrr*, a.

Désaveu, s. m., dénégation, انکار *inkiār*, a. — Défaut de confirmation d'un fait énoncé par un autre, عدم تصدیق *'ademi tastyq*. — Cela est sujet à désaveu, یوماده نك تصدیق اولنمامسی احتمالی وارد *bou māddènuñ tastyq olounmamaci yhtimāli vārdur*.

Désaveugler, v. a., کوزی آچدرمق *gueuzu atchturmaq*, کورلکی کیدرمک *keurligui guidermek*, t.; دفع عشاوه ا *def' 'ychāvè it*, a.-t. — Désaveuglé, e, کوزی آچلمش *gueuzù âtchylmich*.

Désavouer, v. a., nier, انکار ا *inkiār it*, حاشا دیمک *hāchā dimek*. — sa signature, امضاسنی انکار ا *imzācini inkiār it*. — Ne pas reconnaître pour sien, نفی ا *nefi it*. — un enfant, نفی ولد ا *nefi veled it*. — ce qu'un ambassadeur a fait, ایلچینك عمل وحرکتنی تصدیقدن امتناع ا *iltchinuñ 'amel u hareketini tastyqten imtinā' it*.

Désceller, v. a., ôter le scellé, مهری بوزمق - قوپارمق - آچمق *muhuri bozmaq, qopārmaq, ätchmaq*. — détacher ce qui est scellé en plâtre, دیواردن قوپارمق *divārden qopārmaq*, سوکمك *seukmek*, t.

Descendance, s. f., صوی *soï*, ذریت صوی کوکی *soï keuku*, t.; *zouriïet*, نسل *nesl*, نسب *neceb*, pl. a. انساب *ençāb*.

Descendants, s. m. pl., خلفلر *khalefler*, a.-t.; اخلاف *akhlāf*, اولاد *evlād*, ابنا واعقاب *ibnā wu ā'qāb*. — Les descendants d'Osman, آل عثمان *āli 'osmān*.

Descendant, e, adj., qui descend, اینن *inen*, t.; آشاغی واریجی - اینیجی *āchāghy vārīdji, enidji*, t.; نازل *nāzil*.

Descendre, v. n., aller de haut en bas, اینمك *inmek, enmek*, t.; نزول ا *nuzoul it*. — Aller en pente, اینمك *inmek*. — S'abaisser, آشاغیلنمق *āchāghylanmaq*,

آشاغی یه اینمك *âchâghïè ïnmek*, نازل او *nâzil ol*, تنزّل ا *tenezzul it.* — S'étendre, pendre jusqu'en bas, اشاغی یه صارقمق *achâghïè sârqmaq.* — Son manteau lui descend jusqu'au talon, قپودی اکچه‌سنه قدر صارقدر *qapoudi euktchècinè qadar sârqyqtur.* — Tirer son origine, چیقمق *tchiqmaq*, فلان صویدن چیقمق *felân soïden tchyqmaq*, متفرّع او *muteferry' ol.* — Déchoir, دوشمك *duchmek.* — d'un rang, رتبه‌دن دوشمك *rutbèden duchmek.* — Descendre à terre, قره‌یه نزول ا *qaraïè nuzoul it.* — Descendre, v. a., transporter en bas, آشاغی یه ایندرمك *indurmek*, تنزیل ا *âchâghyïè tenzîl it.* — Il faut descendre cela un peu plus bas, بو شیئ زیادجه ایندرملودر *bou cheï ziâdèdjè indurmèludur.*

Descente, s. f., action de descendre, اینمه *inmè*, t.; نزول *nuzoul.* — A la descente, à l'arrivée, نزولنده *nuzoulindè.* — Pente, یوقش *ïouqouch*, انیش *enich.* — de justice, جانب شرعدن محللنه وارمه *djânibi cher'yden mahallinè vârma.* — débarquement, کمیدن نزولی *guèmiden nuzouli.* — Irruption de l'ennemi à terre, دشمن یوربشی *duchmen ïuruchy.* Voy. Hernie.

Descriptif, ive, adj., وصفی *vasfi*, a.

Description, s. f., وصف *vasf*, تعریف *ta'arîf*, a. — de la France, وصف احوال فرانسه‌یه دائر رساله *vasfi ahvâli frânçaïa dâïr risâlè.*

Désemballage, s. m., دنکی چوزمه *dengui tcheuzmè*, دنکك چوزدرلمسی *denguñ tcheuzdurulmèci*, t.

Désemballer, v. a., دنکی آچمق ـ چوزمك *dengui âtchmaq*, *tcheuzmek*, t.

Désembarquement, s. m., تکرار کمیدن چیقارمه *teqrâr guemiden tchyqârma.* — des troupes, عسکرك سفینه‌دن اخراجی *'askerun sefînèden ykhrâdji*, t.

Désembarquer, v. a., کمیدن چیقارمق ـ اخراج ا *guemiden tchiqârmaq*, *ykhrâdj it*, t.

Désembourber, v. a., چامور دن بتاقلقدن چیقارمق *tchâmourdan batâqlyqtan tchyqârmaq*, t.

Désemparer, v. a., abandonner, ترك ا *terk it*, براقمق *brâqmaq*, بر یری برقمق *bir ïèri braqmaq*, یرندن چیقمق ـ ایرلمق *ïerinden tchyqmaq*, *ïrilmaq.* — Rompre les manœuvres, les mâts d'un vaisseau, سفینه الاتنی ـ دیرکلرینی قیرمق *sefînè âlatini*, *direklerini qyrmaq*, t.

Désempeser, v. a., آهاری ـ نشاستهیی کیدرمك *âhâri*, *nichâstaïe guidermek*, t. — Désempesé, آهاری کتمش *âhâri guitmich.*

Désemplir, v. a., rendre moins plein, طولغونلغی آزالتمق ـ اکسلتمك *dholghounlyghy azâltmaq*, *eksiltmek*, a.-t. — Se Désemplir, v. n., طولغونلق آزالمق ـ اکسلمك *dholghounlouq âzâlmaq*, *eksilmek.*

Désemprisonner, v. a., حبسدن

چیقارمق *habsten tchiqārmaq*, a.-t.

Désenchaîner, v. a., زنجیردن قورتارمق *zindjirden qourtārmaq*, t.

Désenchantement, s. m., سحری بوزمه *syhyri bozma*, a.-t.; دفع سحر *def'y syhyr*, a.

Désenchanter, v. a., rompre l'enchantement, سحری بوزمق *syhyri bozmaq*, a.-t. — Guérir d'une passion, رفع مرض نفسانی ا *refy' marazi nefsāni it*.

Désenclouer, v. a., اکسری چیقارمق ـ قوپارمق *ekseri tchyqārmaq, qopārmaq*, t.

Désenfler, v. a., قبارغی کیدرمك *qabāraghy guidermek*, شیشکنلکی کیدرمك *chichkinligui guidermek*. — Se Désenfler, v. n., ـ شیشکنلك *chichkinlik*, قبارقلق صاومق *qabāqlyq sāvmaq*. — En parlant de umeurs, شیش ایتمك ـ کتمك *hich inmek, gaitmek*.

Désenflure, s. f., شیشکنلك *chichkinlik sāvma*, فش الورم *echch ul-verem*, a.

Désenivrer, v. a., سرخوشلغی کیدرمك ـ دفع *ser khochlyghy guidermek, def' it*, ایقلتمق *āiqlatmaq*. — Se désenivrer, v. réfl., سرخوشلغی صاومق *ser khochlyghy sāvmaq*, ایقلنمق *āiqlanmaq*. — Désenivré, ایقلنمش *āiqlanmich*.

Désenlacer, v. a., کمندن قورتارمق *kemendden qourtārmaq*.

Désennuyer, v. a., اوصونلغی کیدرمك *oçounlighy guidermek*. اوشنکلکی صاوشدرمق *uchenklighy sāvouchturmaq*, دفع ملال وسامت *def'y melāl uçemet it*, صفا ویرمك *safā vīrmek*, a.-t. — Se Désennuyer, v. réfl., صفالنمق *safālanmaq*. Voy. Divertir, Se Divertir.

Désenrayer, v. a., تکرلکك ایلشکینی چیقارمق *tekerleguñ ilichiguini tchyqārmaq*, t.

Désenrhumer, v. a., زکامی صاوشدرمق ـ کیدرمك *zukkiāmi sāvouchturmaq, guidermek*, t.; دفع زکام ا *def'y zukkiām it*. — Désenrhumé, زکامدن قورتلمش *zukkiāmden qourtoulmich*.

Désenrôler, v. a., اسامهٔ چیزمك *eçāmëi tchyzmek*, t.

Désenrouer, v. a., بوغاز قسلمسنی صاوشدرمق *boghāz qsylmacini sāvouchturmaq*, سس بوغونقلغنی کیدرمك *ses boghounouqlyghyni guidermek*, t.

Désenseigner, v. a., اوکرندکنی اونتدرمق *eugrendiguini onouttourmaq*, t.

Désensevelir, v. a., کفنی چیقارمق *kefeni tchyqārmaq*, t.

Désensorceler, v. a., délivrer de l'ensorcellement, سحردن قورتارمق *syhyrden qourtārmaq*, t. — Au fig., guérir d'une passion, دفع مرض نفسی ا *def'i marazi nefsi it*, a.-t.

Désensorcellement, s. m., سحردن قورتارمه *syhyrden qourtārma*, a.-t.; دفع سحر *def'y syhyr*, a.

Désentêter, v. a., ذهنك صاپلنمه‌سنی کیدرمك *zyhnuñ sāptanmacini guidermek*, بر کمسنه‌ذك مرادت عقلنی دفع ا *bir kimesnènuñ murādeti 'aqlyni def' it*, a.-t.

DÉSENTORTILLER, v.a., صارغيسنى *sārghycini tcheuzmek*, t. چوزمك

DÉSENTRAVER, v. a., ôter les entraves à un cheval, آتك پايوندينى *âtuñ pāivendini*, *kensteguini tchyqārmaq*, t. كوستكنى چيقارمق

DÉSENVENIMER, v. a., زهرينى آلمق *zehyrini âlmaq*, a.-t.

DÉSERT, s. m., lieu inhabité, چول *tcheul*, چوللك *tcheullik*, اسسز ير *isciz ïer*, t.; برّيه *berïïè*, a.

DÉSERT, E, adj., inhabité, اسسز *issyz*, شنلكسز *chenliksiz*, ويران *virān*, p.; غير مسكون *ghaïri meskioun*, a.

DÉSERTER, v. a., abandonner un lieu, يرى ـه مسكنى براقمق *ïeri*, *meskeni brāqmaq*, تركّ ماوا ا *terki mevā it*, اذنسز عسكردن كتمك *izinsiz 'askerden guitmek*, اوردودن خدمتدن فرار ا *ordouden*, *khydmetten firār it*. — Déserter, v. n., se sauver, قاچمق *qātchmaq*. — Déserter à l'ennemi, دشمنه قاچمق *duchmènè qātchmaq*, t.

DÉSERTEUR, s. m., قچقن ـ قاچقون *qatchqoun*, *qātchgoun*, t.; فرارى *firāri*, a.

DÉSERTION, s. f., قاچمه *qatchma*, t.; فرار *firār*, a.

DÉSESPÉRADE, s. f., à la désespérade, مأيوس كبى *meïous guibi*, مأيوسا *meïoucen*, a.

DÉSESPÉRANT, E, adj., يأس ايديجك *ïes idïdjek*, مأيوسيتى موجب اولدجق *meïoucïieti moudjib oladjaq*, a.-t.

DÉSESPÉRÉ, E, adj., اميدسز *umidsiz*, p.-t.; مأيوس *mèïous*, a. — Furieux, قودرمش *qoudourmich*, مجنون *medjnoun*. — Agir en désespéré, مأيوسانه عمل و حركت ا *meïouçānè 'amel uhareket it*.

DÉSESPÉRÉMENT, adv., يأس ايله *ïes ilè*, a.-t. Voy. ÉPERDUMENT.

DÉSESPÉRER, v. n., perdre l'espérance, اميدينى كسمك *umïdini kesmek*, اميدى كسمك *umïdi kesmek*, t.; اومهامق *oummāmaq*, مأيوس اول *meïous ol*, قطع اميد ا *qath'y umïd it*, a.-t. — Je désespère de la partie, بو اويونده ظفر بولمقدن مأيوسم *bou oïounda zafer boulmaqtan meïoucïm*. — Désespérer, v. a., tourmenter à l'excès, مأيوسلق حالنه دوشرمك *meïouslyq hālinè duchurmek*, حال مأيوسيته دوشورمك *hāli meïoucïietè duchurmek*.

DÉSESPOIR, s. m., perte d'espérance, اميدسزلك *umïdsizlik*, نا اميدلك *nā-umïdlik*, p.-t.; يأس *ïes*, a. — État de désespoir, مأيوسلق حالى *meïouslyq hāly*. — Ce qui cause le désespoir, اميدسزلق كتوريجى *umïdsizlyq gueturïdji*, موجب مأيوسيت *moudjibi meïoucïiet*.

DÉSHABILLÉ, E, adj., privé de vêtement, صويلمش *soïlmich*, t.

DÉSHABILLÉ, s. m., vêtement de nuit, كيجه لك *guidjèlik*, كيجه لك اوروباسى *guidjèlik ouroubāci*. — Habillement négligé des femmes pour garder la chambre.

کونده‌لك اوروبا *gundèlik ourouba*, t.; مبذله *mebzelè*, a.

Déshabiller, v. a., صویمق *soïmaq*, اوروبایی چیقرمق *ouroubāïi tchiqārmaq*. — Se Déshabiller, صوینمق *souïounmaq*, t.

Déshabité, e, adj., اسسز *isciz*, اهالیدن بوش *ehāliden boch*, t.; غیر مسکون *ghaïri meskioun*, a.

Déshabituer, v. a., عادتدن واز کچدرمك *'adetten vāz guetchturmek*, عادتی براقدرمق *'adeti brāqturmaq*. — Se Déshabituer, v. réfl., عادتندن واز کچمك *adetinden vāz guetchmek*, عادتن براقمق - ترك ا *adetin brāqmaq*, *terk it*, a.-t.

Déshérence, s. f., وارثسز ترکه‌نك جانب میریدن ضبطی - حقّی *vārissiz terekenuñ djānibi miriden zabthy*, *haqqy*, a.-t.

Déshériter, v. a., وراثتدن چیقارمق *verācetten tchyqārmaq*, وراثتدن نفی ا *veracetten nefi it*, a.-t. — Priver, محروم قلمق *mahroum qylmaq*, a.-t.

Déshonnête, adj., ادبسز *edebsiz*, عارسز *'ārsiz*, a.-t. — Paroles déshonnêtes, اقوال فاحشه *aqvāli fāhichè*.

Déshonnêtement, adv., ادبسزجه *edebsizdjè*, ادبسزلکله *edebsizlyghilè*, a.-t.; بی ادبانه *bi edebānè*, p.

Déshonnêteté, s. f., ادبسزلك *edebsizlik*, عارسزلك *'ārsizlik*, a.-t.

Déshonneur, s. m., عرض اکسکلکی *'yrzeksikligui*, یوز قره‌لغی *ïuz qaralighi*, عیب *'aïb*, a.; رسوایلق *rousvāïliq*, بدناملق *bednāmliq*, p.-t.; عار *'ār*, a.

Déshonorable, adj. com., عرض اکسکلکی کتورر *'yrz eksiklighy gueturur*, عرضه ضررلو *'yrzè zararlu*, مخل عرض و ناموس *moukhylli 'yrz u nāmous*, a.

Déshonorant, e, adj. Voy. Déshonorable.

Déshonorer, v. a., عرضی ییقمق *'yrzi ïiqmaq*, عرضه طوقنمق *'yrzè dhoqounmaq*, عرض بوزمق *'yrz bozmaq*, رسوای ا *rousvāï it*, هتك عرض ا *hetki 'yrz it*. — Déshonoré, عرضی ییقلمش *'yrzi ïiqylmich*. — Se Déshonorer, v. réfl., کندو عرضنی بوزمق *guendu 'yrzini bozmaq*, رسوایلکه دوشمك - اوغرامق *rousvāïliguè duchmek*, *oghramaq*, رسوای او *rousvāï ol*, p.-t.

Désignatif, ive, adj., مبیّن *mubeïien*, a.

Désignation, s. f., action de désigner, نشانلمه *nichānlama*, صاغیلق ویرمه *sāghylyq virmè*, t.; وصف *vasf*, علامت *'alāmet*, اشارت *'ichāret*. — Nomination, désignation expresse, تعیین *ta'ïin*, تخصیص *takhsīs*.

Désigné, e, adj., تعیین - اشارت اولنمش *ta'ïin*, *ichāret olounmich*, a.-t.

Désigner, v. a., dénoter, indiquer, کوسترمك *gueustermek*, صاغیلق ویرمك *sāghylyq vīrmek*, وصف - اشارت ا *vasf*, *ichāret it*, دلالت ا *delālet it*. — Destiner à, marquer précisément, تعیین ا

ta'ïin it. — le temps et le lieu, وقت ومحلّی تعیین ا *vaqtu mahalli ta'ïin it.*

DÉSINCORPORER, v. a., ایرمق *äirmaq*, طوپندن آیرمق *thopindan äirmaq*, t.; افراز ا *ifräz it*, a.-t.

DÉSINENCE, s. f., کلمه‌نك اخری *kelimènuñ akhyri*, مجرا اللفظ *medjräi ul-lafz*, pl. a. مجاری الالفاظ *medjäri ul-elfäz.*

DÉSINFATUER, v. a., دفع مفتونیّت ا *def'y meftounïiet it*, a.-t.

DÉSINFECTER, v. a., l'air, مردار قوقویی کیدرمك *mourdär qoqouïi guidermek*, عفونتی کیدرمك *'oufounèti guidermek.* — des objets, des vêtemens, اثوابدن دفع عفونت ا *esvābden def'y 'oufounet it*, a.-t. — Désinfecté, مردار قوخودن قورتلمش *mourdär qokhouden qourtoulmich.*

DÉSINFECTION, s. f., دفع عفونة *def'y 'oufounet*, a.

DÉSINTÉRESSÉ, E, adj., غرضسز *gharazsyz*, بیغرض *bigharaz.* — Conduite désintéressée, amitié —, محبّت بی غرضانه *mouhabbeti bigharazānè.*

DÉSINTÉRESSEMENT, subst. masc., غرضسزلق *gharazsyzlyq*, a. — Grand, parfait —, غرضدن برائت کامله *gharazden berā'eti kiāmilè.*

DÉSINTÉRESSÉMENT, adverbe, غرضسزلق ایله *gharazsyzlyq ilè*, a.-t.; بیغرضانه *bigharazānè*, a.-p.

DÉSINTÉRESSER, v. a., dédommager, تضمین ا *tazmïn it*, a.-t. — Mettre hors d'intérêt en dédommageant, بالارضا مصالحتدن چیقارمق اخراج ا *bil-irzā maslahatten tchyqārmaq, ykhrādj it.* — Qui a été désintéressé d'une chose, کوکل خوشلغی ایله مصالحتدن چیقارلمش *gueuñul khochlyghy ilè maslahatten tchyqārylmich.*

DÉSINVITER, v. a., رفع دعوت ا *ref'y d'avet it*, دعوتی نسخ والغا ا *d'avèti neskh u ilghā it*, a.-t.

DÉSIR, s. m., souhait, استك *istek*, دلك *dïlek*, اوزلمه *euzlemè*, t.; آرزو *ärzou*, مرام *merām*, مراد *murād*, رغبت *raghbet*, اشتیاق *ichtiāq*, a. — Grand, violent désir, قوی استك *qavi istek*, اشتیاق شدید *ichtiāqi chedïd.* — Selon le —, حسب المرام *hasb ul-merām.*

DÉSIRABLE, adj. com., استنه‌جك *istenèdjek*, ارزولیه‌جق *ärzoulaïadjaq*, t.; مرغوب *merghoub*, a. — État —, حال مرغوب *häli merghoub.*

DÉSIRÉ, E, adj., استنمش *istenmich*, ارزولنمش *ärzoulenmich*, مطلوب *mathloub*, مرغوب *merghoub*, a.; مراد اولنمش *murād olounmich.*

DÉSIRER, v. a., استمك *istemek*, اوزلمك *euzlèmek*, دلمك *dïlèmek*, آرزو ا *ärzou it*, آرزولمق *ärzoulamaq*, t.; طلب ا *thaleb it*, a.-t.

DÉSIREUX, SE, adj., استكلو *isteklu*, خواهشلو *khāhichlu*, t.; مشتاق *mushtāq*, a.

DÉSISTEMENT, s. m., واز کچلمه *vāz guetchïlmè*, فراغ *ferägh*, فراغة *ferāghat.*

Désister (Se), v. réfl., ال چكمك *el tchekmek*, واز كچمك *vāz guetchmek*, واز كچلمك *vāz guetchilmek*, t.; فراغت ا *ferāghat it*, a.-t.

Dès-Lors, adv., اولزماندن *olzemānden*, اولوقتدنبرو *olvaqytdenberu*, اولزماندنبرو *olzemāndenberu*.

Desmologie, s. f., بحث عن اللفايف *bahs 'an ellefāïf*, a.

Désobéir, v. n., اطاعت ايتمامك *ithā'at itmemek*, اطاعتسزلك ا *ithā'atsizlik it*, اطاعتسز او *ithā'atsiz ol*, a.-t.; دكلهمامك *diñlememek*, t.

Désobéissance, s. f., اطاعتسزلق *ithā'atsizliq*, a.-t.; عدم اطاعت *'ademi ithā'at*, a.

Désobéissant, e, adj., اطاعتسز *ithā'atsiz*, a.-t. — Fils —, اطاعتسز اوغل *ithā'atsiz oghoul*.

Désobligeamment, adv., كوكلى خوش ايتميهرك *gueunulu khoch itmeïerek*, t.; بلا رعايت خاطر *bilā ri'āïeti khāthyr*, a.

Désobligeance, s. f., خاطر كوزتمامزلك *khāthyr gueuzetmemezlik*, a.-t.; عدم رعايت خاطر *'ademi ri'āïeti khāthyr*, a.

Désobligeant, e, adj., كوكل قيريجى *gueuñul qyrīdji*. — Grossier, اركانسز *erkiānsiz*, يوغون *ïoghoun*, t.

Désobliger, v. a., خاطرنى يقمق - قيرمق *khāthyrini ïiqmaq*, *qyrmaq*, كوكل قيرمق *gueuñul qyrmaq*. — extrêmement, فوق الغايه كسر خاطر ا *fevq ul-ghāïè kesri khāthyr it*.

Désobstructif, ive, adjectif, طيقانقلغى آچدريجى *thyqānyqlyghy ätchturidji*, t.; دواى مفتّح السّدد *devāï mufettih usseded*, a.

Désobstruer, v. a., détruire les obstructions, - طيقانقلغى آچمق كيدرمك *thyqānyqlyghy ätchmaq*, *guidermek*. — le foie, كبدده نشأت ايتمش سدّهيى تفتيح ا *kebiddè nech'et itmich seddèï teftih it*. Voy. Dégager.

Désoccupation, s. f., ايشسزلك *ichsizlik*, ايشدن بوشلق *ichden bochlyq*, t.

Désoccupé, e, adj., ايشى يوق *ichi ïoq*, ايشدن بوش *ichden boch*, t.; شغلدن برى *choghlden beri*, a.-t.

Désoccuper (Se), v. pron., ايشلمكدن قورتلمق *ichlemekten qourtoulmaq*, t.; دفع شغل ا *def'y choghl it*.

Désoeuvré, e, adj. et s., ايشسز *ichsiz*, آيلاق *äïlāq*, اواره *avārè*, t.; بيكار *bikiār*, p.

Désoeuvrement, s. m., ايشسزلك *ichsizlik*, اوارهلك *avārèlik*, آيلاقلق *äïlāqlyq*, t.; بيكارى *bikiāri*, p.; بطالت *bethālet*, a.

Désolant, e, adj., اغلنجق *aghlanadjaq*, t.; دردلو *derdlu*, p.-t. — Nouvelle désolante, بر خبر كدر آميز *bir khaberi keder ämīz*.

Désolateur, s. m., ييقيجى *ïiqydji*, t.; خراب ايديجى *kharāb ididji*, a.-t.; مخرب *moukhrib*, a.

Désolation, s. f., ruine entière, ييققلق *ïiqyqlyq*, t.; خرابلق *kha-*

rābliq, خرابيّت *kharāb*, خرابيّت *kharābiiet*. — Extrême affliction, تاسا *taçā*, حزن شديد *huzni chedīd*, يأس *ïes*, ماتم *mātem*, قساوت *qaçāvet*, كوكل قساوتى *gueuñul qaçāveti*.

Désolé, e, adj., affligé, تاسه لو *taçâlu*, t.; مكدّر *mukedder*, a.— Ruiné, خراب يبقلمش *ïiqylmich*, *kharāb*.

Désoler, v. a., ravager, يبقمق *ïiqmaq*, t.; خراب ا ويران *virān*, *kharāb it*, a.-t. — Affliger, زياده كدر ويرمك *ziādè keder vïrmek*. — Se Désoler, v. réfl., قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, a.-t.

Désopilatif, ive, adj. Voy. Désobstructif.

Désopilation, s. f., débouchement d'une obstruction, تفتيح السدّة *teftihis-seddet*, a.

Désopiler, v. a. Voy. Désobstruer. — la rate, au fig., faire rire, كولدرمك *guldurmek*, t.

Désordonné, e, adj., excessif, مبالغه لو *moubālighalu*, t.; بى قياس *bi qyās*, بى اندازه *bi endāzè*, t.-p.; بيحدّ *bihadd*, مفرط *mufryth*, a.— Un appétit —, اشتهاى مفرط *ichtihāï mufrith*. — Sans ordre, نظامسز رابطهسز *nizāmsiz*, رابطهسز *rabouthasyz*, مختل النظام *moukhtall unnizām*, a.

Désordonnément, adv., avec désordre, رابطهسزلق ايله *rabouthasyzlyq ilè*, بى انتظامانه *bi intizāmanè*. Voy. Excessivement.

Désordre, s. m., défaut d'ordre, نظامسزلق *nizāmsyzlyq*, a.-t.; قارشقلق پريشانلق *qārychyqlyq*, *perichānlyq*. — Déréglement de mœurs, بربادلق *berbādlyq*, فساد *feçād*. —Pillage, dégât, صارقنديلق *sārqyntylyq*, يغما *ïaghmā*, خسار *khaçār*, خسارت *khaçāret*. — Tumulte, شماته *chamātè*, vulg. *chamāta*. — Discorde, dissention, بوزقلق *bozouqlouq*, شقاق *chiqāq*. — Trouble, égarement d'esprit, ذهن طاغنلغى *zyhn dhaghynlyghy*. — Il a l'esprit en désordre, مختل الشعوردر *moukhtall uchchon'ourdur*.

Désorganisateur, trice, s. m., ترتيبى - نظامى بوزيجى *tertībi*, *nizāmi bozidji*, t.; خارب نظام *khāribi nizām*, a.

* Désorganisation, s. f., نظامك ـ ترتيبك بوزلمهسى *nizāmañ*, *tertibuñ bozoulmaci*, t.; تخريب *takhribi nizām*, ـ خراب *kharāb*, انفساخ التركيب *infiçākh ut'terkīb*, a.

Désorganiser, v. a., troubler l'ordre, نظامى بوزمق *nizāmi bozmaq*. — Détruire les organes, ترتيبى بوزمق *terkībi bozmaq*, t.; فسخ ترتيب ا *feskhi terkīb it*, a.-t.

Désorienter, v. a., faire perdre la connaissance du côté où le soleil se lève, قبله يى شاشرمق ـ غايب ايتدرمك *qyblèïi chāchurmaq*, *ghāïb ïturmek*, t. — Perdre son chemin, يولنى شاشرمق *ïolyni chāchurmaq*. — Déconcerter quelqu'un, پوصله يى شاشرمق *chāchurmaq*,

شاشرمق *pouçolaï châchurmaq.*

Désormais, adv., شمدنصکره *chimden sonra*, بوندنبویله *boundan beuïlè*, t.; بعد فیما *fimâ ba'd*, a.

Désossement, s. m., کمیک چیقرمه‌سی *guemik tchiqarmaci*, t.

Désosser, v. a., کمیکلری چیقارمق - قوپارمق *guemiklèri tchyqārmaq, qopārmaq*, t.

Désourdir, v. a., چوزمک *tcheuzmek*, t.

Despote, s. m., qui gouverne arbitrairement, باشلو باشنه حکومت ایدن *bāchlu bāchina hukiumet iden*; کامکار *kiāmkiār*, کامکار مطلق *kiāmkiāri mouthlaq*. — Tyran, ظالم *zālim*, a. — Prince, titre donné aujourd'hui à l'évêque grec dans quelques villes de Turquie; ancienne désignation des princes de Servie, دسپوت *despot*.

Despotique, adj. com., متفرّد *mutefèrrid*, مستقل *âusteqyll*, a. — Gouvernement —, صورت تفرّد واستقلال اوزره اولان حکومت *çourèti teferrud u istyqlāl uzrè olān hukioumet*.

Despotiquement, adv., باشلو باشنه استقلال *bāchlu bāchina istiqlāl ilè*, a.-t.; جبرا *djebren*, زولمن *zoulmen*, متفرّدانه *mutèferridānè*.

Despotisme, s. m., pouvoir absolu, باشلو باشنه حکومت *bāchlu bāchina hukioumet*, حکومت مطلقه *hukioumeti mouthlaqa*, استقلال *istiqlāl*, تفرّد *teferrud*, a. — Autorité qu'on s'arroge sur les autres, بیورمه حکم *hukm bouïourma*, تسلّط *teçalluth*, a.

Despumation, s. f., کوپکی آلمه *keupughy âlma*, t.

Despumer, v. a., کوپکی آلمق *keupughy âlmaq*, t.

Dessaisir (Se), v. réfl., الدن قومق *elden qomaq*, براقمق *brāqmaq*, بوشلامق *bochlāmaq*, ترک ا *terk it*, a.-t.

Dessaisissement, s. m., الدن قومه-چیقارمه *elden qoma, tchyqarma*, بوشلامه *bochlāma*, t.; ترک *terk*, a.

Dessaisonner, v. a., اکین ترتیبنی بوزمق *ekín tertibini bozmaq*, اکین ترتیبنه رعایت ایتمامك *ekin tertibinè ri'āiet itmemek*, t.

Dessalé, e, adj., طوزلیغی گیدرلمش *thouzlyghy guiderilmich*, t. — s. m. fam., homme rusé, حیله کار *hîlè kiār*, a.-p.

Dessaler, v. a., توزین آلمق طوزلغی - طوزلغنی *touzin âlmaq, thouzlyghy, thouzlyghyni guïdermek*, t.

Dessangler, v. a., ôter la sangle, قولاکی چوزمک - چیقارمق *qolāñy tcheuzmek, tchyqārmaq*. — la desserrer, قولاکی گوشتمک *qolāñi guevchetmek*, t.

Desséchant, e, adj., قوریدیجی *qouroud'idji*, t. — Vent —, ریح مجفف *rihi mudjeffif*.

Dessèchement, s. m., action de dessécher, قورتمه *qouroutma*, t.; تجفیف *tedjfîf*, a. — État de maigreur excessive, قوریلق *qouroulyq*, قحول *qouhoul*.

DESSÉCHER, v. a., قورتمق *qouroutmaq*, t.; تجفيف ا *tedjfif it.* — Se Dessécher, v. réfl., قورومق *qouroumaq.* — Desséché, e, قوريدلمش *qouroudilmich*, مجفف *mudjeffef.*

DESSEIN, s. m., intention, نيّت *niyet*, قصد *qast*, مراد *murād*, مرام *merām.* — Faire, concevoir un —, عقد نيّت ا *'aqdi niïet it.* — Changer de —, تبديل نيّت ا *tebdili niïet it.* — Exécuter un —, اجرای نيّت ا *idjrāi niïet it*, فعله نيّتي *niïeti fy'lè gueturmek.* — Plan d'un ouvrage, projet, رسم و ترتيب *resmu tertīb.* — A dessein, adv., قصد ايله *qast ilè*, a.-t.; قصداً *qasten*, فكر ايله *fikr ilè*, نيّت ايله *niïet ilè.* — Je ne l'ai pas fait à dessein, قصداً ايتمدم *qasten itmedum.*

DESSELLER, v. a., ايری چيقارمق *eïeri tchiqārmaq*, t.

DESSERRE, s. f., گوشتمه *guevchetmè*, t. — Dur à la —, الی پك *eli pek*, خسيس *khacīs.*

DESSERRER, v. a., گوشتمك *guevchetmek.* — un nœud, un lien, باغی ـ دوكمی گوشتمك *bāghy, deñïumu guevchetmek*, t.

DESSERT, s. m., چرز *tcherez*, يمش *ïemich*, طعام اخرنك كتوريلان يمش *th'ām akhyrindè gueturilen ïemich*, t.

DESSERTE, s. f., يمك ارتغی *ïemek artyghy*, t.

DESSERTIR, v. a., يرندن چيقارمق *ïerinden tchyqārmaq*, سوكمك *seukmek*, t.

DESSERVANT, s. m., نايب *nāïb*, a.

DESSERVIR, v. a., faire le service d'une cure, نايبلق ا *nāïblyq it*, a.-t. — Oter les mets de dessus la table, بيكی سفره اوزرندن قالدرمق *ïemègui sofra uzerinden qāldurmaq*, سفره يی قالدرمق *sofraï qāldurmaq.* — Rendre un mauvais service, بر كمسه يه ضرر ا ـ نقصان كتورمك *bir kimsèïè zarar it, noqsān gueturmek*, بر كمسه نك خلافنه سعی ا *bir kimesnènuñ khylāfinè saï it.*

* DESSICCATIF, IVE, adj., ييبس *müïebbis*, مجفف *mudjeffif*, a. — Eau —, ماء مجفف *māï mudjeffif.*

DESSICCATION, s. f., قورتمقلق *qouroutmaqlyq*, قورتمه *qouroutma*, t.; تيبيس *teybis*, سلب رطوبت *selbi routhoubet*, a.

DESSILLER, v. a., ouvrir les paupières, كوز قپاقلرينی آچمق *gueuz qapāqlèrini ātchmaq.* — Ouvrir les yeux, كوز آچمق *gueuz ātchmaq.* — Au fig., détromper, كوزی آچدرمق *gueuzu ātchdurmaq.*

DESSIN, s. m., objet dessiné et action de dessiner, رسم *resm*, تصوير *tasvīr*, a. — Esquisse, تصويرك كسيمی *tasvīruñ kecimi*, كرلمه *kerlemè.* — L'art du dessin, تصويرجيلك *tasvīrdjilik*, فن تصوير *fenni tasvīr.* — Toute l'ordonnance d'un tableau, تصويرك بچمی *tasvīruñ bitchumy.* — Le plan d'un bâtiment, بر بنانك رسمی *bir binānuñ resmi.*

DESSINATEUR, s. m., تصويرجی *tasvīrdji*, a.-t.; مصور *mouçaouir* رسّام *rassām*, a.

Dessiner, v. a., تصویر - رسم ا *tasvír, resm it*, a.-t. — une figure, بر صورتی تصویر ا *bir soureti tasvír it*. — Dessiné, e, تصویر اولنمش *tasvír olounmich*, a.-t.; مصوّر *mouçavvar*.

Dessoler, v. a., arracher la sole du pied d'un cheval, اتك طرناغنی قوپارمق *atuñ thirnāghini qopārmaq*, t. Voy. Dessaisonner.

Dessouder, v. a., لهمی جیقارمق - کیدرمک *lehemi tchyqārmaq, guidermek*. — Se Dessouder, v. réfl., لهم جیقمق *lehm tchyqmaq*. — Dessoudé, e, لهمی جیقمش - کتمش *lehmi tchyqmich, guitmich*.

Dessouler, v. a., آیقلتمق *āïqlatmaq*, - سرخوشلغی کیدرمک *serkhochlyghy guidermek*, دفع ا *def it*, t.

Dessous, adv., sous un autre, التنده *altindè*, تحتنده *tahtindè*. — Plus bas, الت یانده *alt ïānindè*, t.; الت طرفنده *alt tharafında*.

Dessous, s. m., آشاغی *áchāghy*. — Le dessous, آشاغیسی *áchāghyci*. — Par dessous, التندن *altinden*. — Avoir le dessous, التده قالمق *altdè qālmaq*. — Il a eu le dessous, le désavantage, بو ماده ده آلت اولدی *bou maddedè ālt oldou*. — Au-dessous, moindre, inférieur, آشاغی *áchāghy*, دون *doun*, کمتر *kemter*. — Il est au dessous d'un tel, فلاندن آشاغیدر *felāndèn áchāghydur*.

Dessus, adv., اوستنده *ustundè*, اوستنه *ustunè*, اوزرنده *uzerindè*, t.; فوقنده *fevqyndè*. — Au-dessus, یوقاروده *ïoqārudè*.

Dessus, s. m., le dessus, اوست *ust*, یوقارو *ïoqārou*, t.; اوست طرفی *ust tharafi*. — Le dessus de la tête, باشك یوقاریسی *bāchuñ ïoqāruçu*. — Avantage, supériorité, تفوّق *tefevvuq*, غالبیت *ghālebïïet*. — Avoir le dessus, اوست چیقمق *ust tchyqmaq*, غالب کلمك *ghālib gulmek*. — Par-dessus, outre, au-delà, بوندن بشقه *boundan bachqa*. — Cela est au-dessus de ses forces, دائرهٔ وسع و طاقتندن خارجدر *dāïrèï vas' u thāqatinden khāridjtur*.

Destin, s. m., fatalité, قضا *qazā*, قدر *qader*, تقدیر *taqtïr*, a. — Sort particulier, قسمت *qysmet*, نصیب *nacyb*, مقدّر *mouqadder*.

Destination, s. f., emploi pour un objet déterminé, اصمرلمه *ismarlama*, t.; تعیین *ta'ïin*. — But proposé, مأموریّت یری *memourïïet ïèri*, محلّ مأموریت *mahalli memourïet*.

Destiné, e, adj., تعیین اولنمش *ta'ïin olounmich*, a.-t.; معیّن *mou'aïïen*, مأمور *mèemour*, مخصوص *makhsous*.

Destinée, s. f., effet du destin, بخت *bakht*, p.; نصیب *nacyb*, a. — Heureuse —, بخت سعید *bakhti sa'id*. — Mauvaise —, بخت منحوس *bakhti menhous*. V. Destin.

Destiner, v. a., disposer de l'emploi de, تعیین - تخصیص ا *ta'ïin*,

takhsîs it, a.-t. — Se Destiner, v. réfl., كندويى تعيين ا *guenduüi ta'ïin it.* — Il se destine à la marine, نفسنى خدمت بحريه يه تخصيص ايدر *nefsini khydmèti bahrïèïè takhsîs ider.* — v. n., projeter, نيّت ا *nïiet it.*

Destituable, adj. com., عزل اولنه بيلور *'azl olouna bïlur*, a.-t.; قابل ـ ممكن العزل *qâbil*, *mumkin ul-'azl*, a.

Destitué, e, adj., privé d'une charge, منصبدن چيقارلمش *mançoubten tchyqârilmich*, عزل اولنمش *'azl olounmich*, a.-t.; معزول *ma'azoul.* — Dépourvu, بهرهسز *behrèsiz*, محروم *mahroum*, a.; بى بهره *bi behrè.*

Destituer, v. a., منصبدن چيقارمق *mançoubten tchyqârmaq*, t.; عزل ا *'azl it*, a.-t.

Destitution, s. f., عزل *'azl*, معزوليّت *ma'zoulïiet*, a.

Destructeur, s. m., يقيجى *ïiqidji*, خراب بوزيجى *bozidji*, ايديجى *kharâb ïdidji*, a.-t.; مخرّب *moukharrib*, هادم *hâdim*, a.

Destructibilité, s. f., انفساد *infiçâd*, انخراب *inkhyrâb*, a.

Destructif, ive, adj., بوزيجى *bozidjï*, t.; مفسد *mufsid*, a. — Cause destructive, علّت مفسده *'ylèti mufsidè.*

Destruction, s. f., يقمقلق *ïiqmaqliq*, يقلمه *ïiqylma*, t.; خرابلق *kharâblyq*, a.-t.; خرابيّت *kharâbïiet*, انهدام *inhidâm*, a.

Désuétude, s. f., عملدن قالمه *'amelden qâlma*, متروكيّت *metroukïiet.* — Tomber en —, عملدن قالمق *'amelden qâlmaq*, بطاله معطّل او *batthâlè vârmaq*, وارمق *mou'atthal ol.* — C'est une loi ou coutume tombée en désuétude, عملدن قالمش بر قانون و عادتدر *'amelden qâlmich bir qânoun u'âdettur.*

Désuni, e, adj., séparé, آيرلمش *âïrilmich*, آيرو *âïru*, t.; منفرق *munfaryq*, a. — En mésintelligence, اتفاقسز *ittifâqsiz*, a.-t.

Désunion, s. f., séparation, آيرولق *âïrulyq*, آيرلمه *âïrylma*, انفصال *infiçâl.* — Mésintelligence, برلكسزلك *birlighuñ bozouqlyghy*, اتفاقسزلق *ittifâqsizliq*, a.-t.; شقاق *chyqâq*, a. Voyez Disjonction.

Désunir, v. a., disjoindre, آيرمق *âïrmaq*, بشقه آيرمق *bachqa âïrmaq*, t.; تفريق ا *tefryq it.* — Rompre la bonne intelligence, اتفاقى ـ برلكى بوزمق *ittifâqy*, *birlighy bozmaq*, بوزشدرمق *bozouchdurmaq*, فسخ اتّحاد ا *feskhy ittihâd it.* — Se Désunir, v. réfl., se disjoindre, آيرلمق *âïrilmaq.* — Se brouiller, بوزشمق *bozouchmaq.*

Détachement, s. m., état de ce qui est détaché, كسلمه *kecilmè*, t.; انقطاع *inqythâ'*, ترك *terk.* — Troupe de soldats, بشقه آيرلمش بر قول عسكر *bachqa âïrilmich bir qol 'asker*, بولك *beuluk.*

DÉTACHER, v. a., ôter les taches, لكه‌يى چيقرمق *lekëï tchiqarmaq*. — Délier, چوزمك *tcheuzmek*, آچمق *ätchmaq*. — Séparer, ايرمق *äïrmaq*, افراز ا *ifrāz it*. — quelqu'un d'une opinion, بر كونه اعتقاددن فكك و نزع ا *bir guiounè 'ytiqādden fekk u nez' it*. — Oter ce qui sert à attacher, قوپارمق *qopārmaq*. — une épingle, طوپلغى قوپارمق *thoploughy qopārmaq*. — Se Détacher, v. réfl., se séparer, آيرلمق *äïrilmaq*. — Se délier, چوزلمك *tcheuzulmek*, قوپمق *qopmaq*. — d'une opinion, d'une passion, منقطع او *mounqathy' ol*.

DÉTAIL, s. m., circonstances, particularités, تفصيل *tafṣïl*, pl. a. تفاصيل *tefāṣïl*, تفصيلات *tafṣïlāt*. — En —, تفصيل اوزره *tafṣïl uzrè*, تفصيلاً *tafṣïlen*. — Vendre en —, پارچه پارچه صاتمق *pārtcha pārtcha sātmaq*.

DÉTAILLÉ, E, adj., اوزون اوزاديه نقل اولنمش *ouzoun ouzādiè naql olounmich*, a.-t.; مفصّل *moufaṣṣal*, a.

DÉTAILLER, v. a., expliquer en détail, تفصيل ا *tafṣïl it*, تفصيل اوزره بيان ا *tafṣïl uzrè beïān it*, a.-t.; اوزون اوزاديه نقل ا *ouzoun ouzādiè naql it*. — Vendre en détail, voyez DÉTAIL. — Dépecer, طوغرامق *dhoghrāmaq*, پارچه‌لمق *pārtchalamaq*.

DÉTAILLEUR, s. m., صاتيجى پارچه پارچه صاتيجى *sātidji, pārtcha pārtcha sātidji*, t.

DÉTALER, v. a., reserrer les marchandises, ديوشورمك *divchurmek*, دكانى قپامق *dukkiāni qapāmaq*. — v. n., populairement, s'enfuir promptement, عجله ايله قاچمق *'adjelè ilè qātchmaq*, a.-t.

DÉTALINGUER, v. a., غومنه‌يى دمردن چوزمك *ghomenaïi demirden tcheuzmek*, t.

DÉTEINDRE, v. a., رنكى كيدرمك - كسمك - صولدرمق *rengui guidermek, kesmek, soldurmaq*, بوياسنى چيقارمق *boïācini tchyqārmaq*. — v. n., se déteindre, رنك كسلمك - صولمق - كتمك *renk kesilmek, solmaq, guitmek*, t.

DÉTEINT, E, adj., رنكى كسلمش چيقمش - صولمش *rengui kecilmich, tchyqmich, solmich*, t.

DÉTELER, v. a., اتلرى عربه‌دن چيقرمق *atlari 'arabadan tchyqarmaq*, قوشلمش باركيرى عربه‌دن چيقارمق *qochylmich bārguïri 'arabaden tchyqārmaq*, t.

DÉTENDRE, v. a., relâcher ce qui est tendu, گوشتمك *guevchetmek*. — une corde, ايپى گوشتمك *ipi guevchetmek*. — Détacher une tapisserie, اندرمك *endurmek*, ديوشورمك *divchurmek*, t.; طى ا *thaï it*. — Fig., son esprit, ذهنى راحتلندرمك *zihni rāhatlendèrmek*.

DÉTENIR, v. a., اليقومق *alyqomaq*, t.; فضولى اليقومق - ضبط ا *fuzouli alyqomaq, zabth it*. — le bien d'autrui, آخرك مالنى - فضولى ضبط ا *ākharuñ mālini, fuzouli zabth it*. — en prison, حبس ا *habs it*,

a.-t.; اليقومق *alyqomaq.*

DÉTENTE, s. f., تتك *tetek.* — de fusil, تفنك تتكى *tufenk tetegui*, t.

DÉTENTEUR, TRICE, s., طوتيجى *thoutoudji*, — میراث طوتيجى *mirās thoutidji*, صاحبى *sāhibi*, a.-t. — légitime, شرعًا و قانونًا *cher'en vè qānounen muteçarrif.* — injuste, فضولى متصرّف *fuzouli muteçarryf.*

DÉTENTION, s. f., اليقومقلق *alyqomaqlyq*, اليقومه *alyqoma*, t.; حبسلق *habslyq*, a.-t.; حبس *habs*, محبوسيّت *mahboucïiet*, a.

DÉTENU, E, adject., retenu, اليقونلمش *alyqonilmich*, a.-t. — Prisonnier, محبوس *mahbous*, a.; حبسلو *habislu.* — Malade au lit, ياتاقلق اولان خسته *ïatāqta olān khasta*, صاحب فراش *sāhyb firāch.*

DÉTERGER, v. a., يارەيى تميزلمك ـ تطهيرا *ïārāïi temizlèmek, tathhir it.* — Détergé, تميزلنمش *temïzlenmich.*

DÉTÉRIORATION, s. f., بدتر اولمه *bedter olma*, p.-t.; كوتولنمه *keutulenmè*, فنالنمه *fenālanma*, بوزوقلق *bozouqlouq*, t.; سوء حال *souï hāl*, a.

DÉTÉRIORER, v. a., بوزمق *bozmaq*, كوتولمك *keutulèmek*, t.; بدترا *bedter it*, سوء حاله تغييرا *souï hālè taghïir it*, a.-t.

DÉTERMINANT, E, adj., كسيجى *kecïdji*, t.; قاطع *qāthy'*, قطعى *qathy'i.* — Motif —, علت قاطعه *'yllèti qāthy'a*, a.

DÉTERMINATIF, IVE, adj., مثبت المعنا *musbit ul-ma'na*, تعريفى *ta'rifi*, a.

DÉTERMINATION, s. f., résolution, قرار *qarār*, قرار قطعى — رأى *reï*, *qarāri qathy'*, جزم *djezm*, تصميم *tasmïm*, a. — du sens d'un mot, معناى لفظك بيانى *ma'nāï lafzun beïāni.* — Tendance prise d'un côté, اماله *imālè*, عطف *'athf.*

DÉTERMINÉ, E, adj., statué, قرار مقرّر ويرلمش *qarār vïrilmich*, *mouqarrer*, مصمّم *mouçammem.* — Hardi, هر شيئى كوزينه آلمش *her cheïi gueuzinè âlmich*, جسور *djèçour*, مستبسل *mustebsil*, a. — Fou d'une chose, دلو *delu.* — C'est un chasseur déterminé, آوجيلق دلوسيدر *âvdjilyq delucydur.* — Joueur —, قمار ديوانه سيدر *qoumār divānècydur.*

DÉTERMINÉMENT, adv., résolument, absolument, قطعيجه *qath'yjè*, a.-t.; قطعيًا *qath'yïen.* — Courageusement, هر شيئى كوزينه آلەرق *her cheïi gueuzinè âlaraq.* — Précisément, صراحةً *syrāhaten.*

DÉTERMINER, v. a., résoudre, قرار ويرمك *qarār vïrmek*, كسمك *kesmek.* — C'est une chose déterminée, قرار داده اولمش شيدر *qarār dādè olmuch cheïdur.* — Décider, تصميم ا *tasmïm it*, قرار ويرمك *qarār vïrmek.* — Je ne puis me déterminer à rien, هيچ بر رأيه قرار ويره مم *hitch bir reïè qarār vïrèmem.* — Fixer, تعيين ا *ta'ïin it.* — Limiter, تحديد ا *tahdïd it*,

a.-t. — Préciser, تخصيص *takhsīs it.* — Faire prendre une résolution, قرار ويردرمك *qarār vérdurmek.* — Se Déterminer, v. n., قرار ويرمك *qarār vīrmek*, بولمق *boulmaq*, a.-t.

DÉTERRÉ, E, adj., مزاردن چيقارلمش *mezārden tchyqārilmich*, t.

DÉTERRER, v. a., retirer de terre, طپراقدن چقرمق *thopraqtan, ïer'altinden tchiqarmaq*, a.-t. — de la sépulture, مزاردن چيقارمق *mezārden tchyqārmaq.* — Au fig., découvrir, ميدانه چيقارمق *meïdānè tchyqārmaq*, خارجه اخراج ايلمك *khāridjè ykhrādj èilemek.*

DÉTERSIF, IVE, adj., تميزليجى *temizlèïdji*, t.; منقى *munaqqy*, a.

DÉTESTABLE, adj. com., exécrable, كوكل ايكرندريجى *gueuñul ikrendurïdji*, واجب الاستكراه *vādjib ul-istikrāh*, اكراه اولنجق *ikrāh olounadjaq*, a.-t.; مكروه *mekrouh*, a. — Très-mauvais, پك فنا *pek fenā.*

DÉTESTABLEMENT, adv., پك فنا اولرق *pek fenā olaraq*, t.; بر وجه اكره *ber vedjhi ekreh.*

DÉTESTATION, s. f., اكرنمه *ikrenmè*, t.; نفرت *nefret*, استكراه *istikrāh*, a.

DÉTESTER, v. a., اكرنمك *ikrenmek*, t.; اكراه - استكراه *ikrāh, stikrāh it.* — Détesté, e, مكروه *mekrouh*, منفور *menfour*, a.

DÉTIRER, v. a., كرمك *guermek.* — du linge, بزى كرمك *bezi guermek*, t.

DÉTISER, v. a., كوسكيلرى برى برندن آيرمق *keuskilerï birï birinden aïrmaq*, t.

DÉTONATION, s. f., پاتلادى *pātladi*, چاتردى *tchātyrdy*, علولنمش شيك چاتردسى *'alevlenmich cheïuñ tchātyrdyci*, t.

DÉTONNER, v. n., s'enflammer avec éclat, علولنوب پاتلمق *'alevlenup pātlamaq*, علولنمش بر شئ چاتردامق *'alevlenmich bir cheï tchātyrdamaq*, a.-t.

DÉTONNER, v. n., مقامى - ازكى يى شاشورمق *maqāmï, ezguï chāchurmaq*, لحنى اخلال ايلمك *lahni ikhlāl it*, a.-t.

DÉTORDRE, v. a., بوكمى سوكمك *beukumu seukmek*, اوركويى *eurkuï bozmaq* - آچمق *ātchmaq.* — Se Détordre, v. pers., برتنمك *bertinmek.* — le pied, ايانغى بورقلنمق *aïāghy bourouqlanmaq*, t.

DÉTORQUER, v. a., فكرى چويرمك *fikri tchevirmek*, بشقه معنايه چويرمك *bachqa ma'naïè tchevirmek*, t.

DÉTORS, SE, adj., بوكلمامش *beukulmemich*, سوكك *seukuk*, t. — Soie détorse, حرير غير مفتول *harīri ghaïr meftoul.*

DÉTORSE, s. f. Voy. ENTORSE.

DÉTORTILLER, v. a., اوركويى سوكمك *eurkuï seukmek*, بوكمى آچمق *beukumu ātchmaq.* — Détortillé, e, اوركوسى آچلمش *eurkuçu ātchilmich*, سوكلمش *seukulmich*, t.

DÉTOUPER, v. a., استبى چيقارمق *ustubi tchyqārmaq*, t.

DÉTOUR, s. m., sinuosité, اكريلك *egrilik*, بورغاجلق *bourghādjlyq*, بورغاج ير *bourghādj ïer*, t. — Chemin, endroit qui va en tournant, صپيجق يول - ير *sapā ïer*, صپايير *sapadjaq ïol, ïer*. — Chemin qui s'éloigne du droit chemin, طولاشق يول *dholāchyq ïol*. — Le détour de la rue, سوقاغك صپاجق يرى *soqāghuñ sapādjaq ïeri*. — Circuit, طولای *dholaï*, چوره *tchevrè*, t. — Adresse, subtilité, ruse, دك *dekk*, اويون *oïoun*, دكبازلق *dekbāzlyq*. — Prétexte, بهانه *behānè*.

DÉTOURNER, v. a., éloigner, écarter, صاپدرمق *sāpdurmaq*, چويرمك *tchevîrmek*, صاپتمق *sāpytmaq*. — du chemin, - يولدن صاپتمق *ïoldan sapytmaq*, چويرمك *tchevirmek*. — la vue de dessus quelque chose, بر شيئك اوزرندن صرف نظر ا *bir cheïuñ uzerinden sarfi nazar it*. — Soustraire frauduleusement, اوغورلين قاپمق *oghourlaïan qāpmaq*, بر تقريب چالمق *bir taqrīb tchālmaq*. — le sens, Voy. DÉTORQUER. — Distraire d'une occupation, ايشدن اليقومق *ichden alyqomaq*, امورلن اشغال ايلمك *oumourden ichghāl eïlemek*. — Dissuader : Voyez ce mot. — Faire abandonner, براقدرمق *brāqturmaq*, ترك ايتدرمك *terk itturmek*. — Se détourner du chemin, يولدن صاپمق - چيقمق *ïolinden sapmaq, tchiqmaq*, انصراف ايلمك *insirāf eïlemek*. — Détourné, e, منصرف *mounsaryf*. — Chemin —, صاپه يول *sāpa ïol*. — Prendre des chemins détournés, au propre et au figuré, صاپه يولدن يوريمك *sāpa ïoldan ïuroumek*.

DÉTRACTATION ou DÉTRACTION, s. f., قينايش *qynāïch*, غيبت *ghaïbet*, *ghybet*, ملامت *melāmet*, a.

DÉTRACTER, v. a., قينامق *qynāmaq*, t.; غيبت سويلمك *ghybet seuïlemek*, ا لوم - مذمّت *levm, mezemmet it*, a.-t.

DÉTRACTEUR, s. m., غيبتچى سويليجى *ghaïbet seuïleïdji*, a.-t.; لايم *lāïm*, لوّام *levvām*, pl. a. لوّام *luvvām*; ذمّام *zemmām*, pl. ذمّامين *zemmāmin*.

DÉTRAQUER, v. a., un cheval, اتك يوريشنى - اشكينتى بوزمق *atuñ ïurichini, echqyniny bozmaq*, t. — une montre ou une machine, قوروميى بوزمق *qouroumou bozmaq*. — l'estomac, معده‌يى بوزمق *mi'dèï bozmaq*. — Au fig., détourner une vie réglée, ازدرمق *āzdurmaq*, طريق صوابدن صرف ا *tharyqy savabden sarf it*.

DÉTREMPE, s. f., صوده ازلمش صمغلو بويا *souda ezelmich samghlu boïā*, t.

DÉTREMPÉ, E, adj., ازلمش *ezilmich*, t.

DÉTREMPER, v. a., ازمك *ezmek*, t. — dans du vin, شراب ايچنده حلّ ا *charāb itchindè hall it*. — de la chaux, كرج حلّ ا *kiredj hall it*. — Oter la trempe d'un métal, - زاغى صويى كيدرمك *zāghy, souïi guidermek*.

dermek. — l'acier, چليكك صوبنى كيدرمك *tchelighuñ souïini guidermek.* — Au fig., ôter l'énergie, ازالهٔ قوّت فاعليه ا *izālèï qouvvèti fa'ïlïè it.*

Détresse, s. f., peine d'esprit, angoisse, كوكل طارلغى *gueuñul dhārlighi,* t.; كدر *keder.* — Grande ★, كدر شديد *kederi chedīd.* — Gêne, situation malheureuse, مضايقه *mouzāïaqa,* ضرورت حال *zarouretï hāl.* — Signe de détresse, en terme de marine, قضا نشانى *qazā nichāni.*

Détriment, s. m., dommage, ضرر *zarar,* a.; زيان *ziān,* p. — Causer un notable —, ضرر جسيمه باعث او *zarari djècimè bā'ïs ol.* — En terme d'histoire naturelle, débris, fragmens, قرنتيلر *qyryntyler,* پارچه‌لر *pārtchaler.*

Détroit, s. m., bras de mer entre deux terres, بوغاز *boghāz,* t. — des Dardanelles, آق دكز بوغازى *âq deñyz boghāzi.* — Passage entre des montagnes, دربند *derbend,* p.

Détromper, v. a., كوزى آچدرمق *gueuzu ātchturmaq,* ياكلشى اكلاتمق *ïāñlichi añlātmaq.* — Se Détromper, v. réfl., الدانمقدن قورتلمق *aldānmaqten qourtoulmaq,* كندو ياكلشنى اكلامق - كورمك *guendu ïāñlichini añlāmaq, gueurmek.*

Détrôner, v. a., تختدن اندرمك *takhtden indurmek,* عزل ا *azl it,* خلع ا *khal' it,* a.-t. — Détrôné, e, تختدن اندرلمش *tahtten indurilmich.*

Détrousser, v. a., détacher ce qui était troussé, صغانمه‌يى اشاغى صاليويرمك *syghānamaïi âchāghy salyvermek,* صارقتمق *sārqytmaq.* — Au fig. fam., voler, صويمق *soïmaq,* t.

Détrousseur, subst. m., آدم صوييجى *âdem soïoudjou,* t.

Détruire, v. a., démolir, renverser, يقمق *ïyqmaq,* بوزمق *bozmaq,* هدم ا *hedm it,* a.; تخريب ا *takhrīb it.* — Ruiner, خراب ا *kharāb it.* — Anéantir, يوق ا *ïoq it.* — la réputation, اعتباردن دوشورمك *'ytibārden duchurmek.* — Se Détruire, v. réfl., tomber en ruine, يقلمق *ïyqylmaq,* بوزلمق *bozoulmaq.* — Menacer ruine, خرابه يوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq.* — Dépérir, بر باد او *ber bād ol.* — Se tuer, قتل نفس ا *qatli nefs it.* — S'anéantir, يوق او *ïoq ol.*

Détruit, e, adj., يقلمش *ïyqylmich,* بوزلمش *bozoulmich,* يوق اولمش *ïoq olmich,* خراب *kharāb,* منهدم *munhedim.*

Dette, s. f., active, créance, الاجق *alādjaq,* t.; مطلوب *mathloub,* a. — passive, بورج *bordj,* t.; دين *deïn,* pl. ديون *deïoun,* a. — Contracter des —, بورج ا *bordj it.* — Payer, acquitter une —, اداى دين ا *edāï deïn it.*

Deuil, s. m., affliction, tristesse, ياس *ïās,* t.; ماتم *mātem,* p.-t.; كدر *keder.* — Porter le —, ماتم - ياس طوتمق *mātem, ïās thoutmaq,*

سیاه کیمک *siāh gueïmek*. — le quitter, ماتم لباسنی چیقارمق *mātem libācini tchiqārmaq*. — Habit de deuil, ماتم روباسی - لباسی *matem roubāci, libācy*, p.-a.-t.

DEUX, s. com., ایکی *iki*, t.; اثنان *esnān*, اثنین *esnīn*, a.; دو *dou*. — Deux à deux, ایکیشر ایکیشر *ikicher ikicher*. — Deux et demi, ایکی بچوق *iki boutchouq*. — Deux fois autant, ایکی اولقدر *iki olqadar*.

DEUXIÈME, adj. com., ایکنجی *ikindji*, t.; ثانی *sāni*, a.; دوم *devum*, p.

DEUXIÈMEMENT, adv., ایکنجیلك *ikindjidè*; ایکنجی اولدرق *ikindji olaraq*, ثانیاً *çānïen*, a.

DÉVALER, v. a. et n., vieux mot, descendre, اندرمك *endurmek*, اینمك *inmek*, t.

DÉVALISER, v. a., صویمق *soïmaq*, برکمسه‌نك جله اشیاسنی چالمق *bir kimesnènuñ djumlè echiācini tchalmaq*, t.

DEVANCER, v. a., prendre les devants, الروکچمك - کتمك *ileru guetchmek, guitmek*, اوکرتمك *euñurtmek*, t.; مسابقت ا *muçābaqat it*, سبق - تقدم ایلمك *sabq, teqaddum eïlèmek*. — Il a devancé le courrier, اولاغی ایلرویه کچدی *oulāghy ileruïè guetchti*. — Précéder dans l'ordre du temps, تقدم ا *teqaddum it*. — Le crépuscule devance le lever du soleil, شفق طلوع شمسی تقدم ایدر *chafaq thoulou'y chemsi teqaddum ider*. — Au fig., avoir l'avantage, surpasser, کچمك *guetchmek*, الرولنمك *ilerulenmek*, تسابق ا *teçābuq it*.

DEVANCIER, ÈRE, s., prédécesseur, الرو کلان *ileru guelen*, t.; سلف *selef*, pl. a. اسلاف *eslāf*; au plur. il se prend pour Ancêtres. Voyez ce mot.

DEVANT (LE), s. m., اوکث *euñ*, اوکی *euñi*, t.; اوك طرفی *euñ tharafi*, مقابل *mouqābil*, مقدم *mouqdim*. — Le devant de la porte, قپو اوکی *qapou euñu*. — Devant, prép. de lieu, اوکلك *euñdè*. — Regarder devant soi, اوکنه باقمق *euñunè bāqmaq*. — Devant, prép. d'ordre, ایلرو *ileru*, اوّل *evvel*. — Devant moi, اوکمده *euñumdè*. — Devant la porte, قپو اوکنده *qapou euñundè*. — En présence, اوکنده *euñundè*, حضورنده *houzourindè*. — Devant le juge, قاضی حضورنده *qāzi houzourindè*. — Par devant, اوکندن *euñunden*, مقدّما *mouqaddemā*. — Ci-devant, اوّلدن *evvelden*. — Au-devant, à la rencontre, قارشولیغه کتمك *qārchoulamagha guitmek*, استقبالنه کتمك *istiqbālinè guitmek*.

DEVANTIER, s. m., بر نوع پشتمال *bir nev'y pechtimāl*, t.

DEVANTURE, s. f., اوکی *euñi*, t.; اوك طرفی *euñ 'tharafi*, t.-a. — de boutique, دکان اوکی *dukkiān euñu*.

DÉVASTATEUR, TRICE, s., ییقیجی خراب ایدیجی *iïqydji kharāb idïdji*, a.-t.; مخرّب *moukharrib*, a.; یبابگر *ïebābguer*, p. — Armée dé-

vastatrice, موجب خرابیت اولان *moudjibi kharabiet olān 'asker.*

DÉVASTATION, s. f., ییقلمه *ïiqylma*, t.; خراب *kharāb*, a.; خرابیت *kharābïiet.* — d'un pays, خراب بلاد *kharābi bilād.*

DÉVASTER, v. a., ییقمق *ïiqmaq*, خراب ایتمك *kharāb it*, a.-t.; — ویران برباد ایتمك *virān, berbād it.* — Dévasté, e, ییقلمش *ïiqylmich*, خراب اولمش *kharāb olmych.*

DÉVELOPPEMENT, s. m., action de développer, اچیلش *āchïlich*, t.; انبساط *inbiçāt*, انکشاف *inkichāf*, a. — d'une maladie, یایلمه *ïaïlma*, انتشار *intichār.* — Prolixité, détails, تفصیل *tafsïl*, pl. a. تفصیلات *tafsïlāt.*

DÉVELOPPER, v. a., déployer, آچمق *āchmaq.* — Défaire l'enveloppe, صرغی آچمق *sarghy āchmaq*, اورتویی چیقارمق - کیدرمك *eurtuïi tchyqārmaq, guidermek.* — Au fig., éclaircir, ایضاح ایتمك *izāh it.* — Expliquer en détail, تفصیلاً بیان ایتمك *tafsïlen beïān it.* — Se Développer, v. réfl., آچلمق *āchilmaq*, یایلوب آچلمق *ïāïlup āchilmaq*, انتشار بولمق *intichār boulmaq.*

DEVENIR, v. n., commencer à être ce qu'on n'était pas, اولنمق *olounmaq*, t.; برحاله وارمق *bir hālè vārmaq.* — Avoir tel ou tel sort, اولمق *olmaq*, صورت پذیر اولمق *souret pezir ol.* — Il deviendra grand, بیوك اولاجقدر *buïuk oladjaqtur.*

DÉVERGONDAGE, s. m., عارسزلق *'ārsizlyq.*

DÉVERGONDÉ, E, adj., عارسز *'ārsiz*, a.-t.

DÉVERGONDER (SE), v. pr., عارسز او *'ārsyz ol.*

DÉVERGUER, v. a., کمی سرنلربنی ایندرمك *guèmi serenlèrini indurmek*, t.

DÉVERROUILLER, v. a., سورمه یی چیقارمق *surmèï tchyqārmaq*, t.

DEVERS, prép. Voy. VERS. — Par devers soi, یانندہ *ïāninda.* — Retenir l'argent par devers soi, آقچه یی یاننده طوتمق *āqtchèï ïāninda thoutmaq.* — Devers, tout ce qui n'est pas d'aplomb, اکری *egry*, اکلمش *eïilmich*, قاچق *qātchaq*, t.

DÉVERSER, v.-n. et a., incliner, اکری طورمق *egri dhourmaq*, قاچق او *qātchaq ol*, ورپلنمك *vèreblenmek.* — Répandre, دوکمك *deukmek*, t.

DÉVERSOIR, s. m., ارتان صوبك اقجق یری *artān souïuñ aqadjaq ïeri*, صو دکرمنندن صوبی دیشاری اقدجق اولوق *sou dcïrmeninden souïi dichāru aqydadjaq olouq*, t.

DÉVÊTIR (SE), v. pr. Voyez SE DÉSHABILLER. — Au fig., se dessaisir d'un bien, کندو مالندن واز کچمك *guendu mālinden vāz guetchmek*, t.

DÉVIATION, s. f., détour, écart, صاپمه *sāpma*, t.; عدول *'adoul*, انحراف *inhirāf.* — Au fig., de principes, تخلف *tekhalluf*, a.

DÉVIDER, v. a., mettre en peloton le fil qui est en écheveau,

اپلغی یومق - صارمق *iplighy ïoumaq, sārmaq.* — Mettre en écheveau le fil qui est sur le fuseau, اپلك اللمك *iplik ellèmek,* طوره صارمق *thoura sārmaq,* t.

Dévideur, se, s., اپلـــك صاریجی *iplik sārïdji,* t.

Dévidoir, s. m., چقرق *tchiqriq,* اپلك چقرغی *iplik tchyqrygh y.* — Mettre un écheveau sur le dévidoir, اپلك طوره‌سنی چقـــرق اوزرینه کچورمك *iplik thouracini tchyqryq uzerinè güetchurmek.*

Dévier, v. n., صپمق - صاپمق *sapmaq,* شاشمق *chāchmaq,* یولدن ایرلمق *ïolden āïrylmaq,* t. — du droit chemin, طریق مستقیمدن عدول و انحراف ا *tharyqi moustaqymden 'udoul u inhirāf it,* a.-t.

Devin, s. m., فالجـــی *fāldji,* رمّال باقیجی *bāqydji,* t.; *remmāl,* کاهن *kiāhin,* pl. a. کهنة *kehinet;* عرّاف *'arrāf.* — Consulter les devins, عرّافلره طانشمـــق *'arrāflarè dhānichmaq.*

Deviner, v. a., prédire l'avenir, فال آچمـــق *fāl ātchmaq,* غایب سویلمك *ghāïb seuïlèmek,* غیبدن خبر ویرمك *ghaïbden khaber vïrmek,* باقیجیلـــك ا *bāqydjilik it,* رمّاللق ا *remmāllyq it,* تکهّن ا *tekehhun it,* a.-t. — Juger par conjecture, بولمق *boulmaq,* t.; تخمین ایله بولمق *takhmin ilè boulmaq,* a.-t.; عقل ایله بولمق *'aql ilè boulmaq,* تفرّس - توسّم ا *teferrus, tevessum it.* — Devinez un peu d'où je viens? بولكدی نره‌دن کلـــورم *boulundy nereden guelurum.* — Deviner une énigme, - معمّایی حلّ *mou'ammāï hall,* استخراج ا *istykhrādj it.*

Devineresse, s. f., باقیجی قاری *bāqydji qāry,* t.; صاحبهٔ کهانة *sāhybèï kehānet,* a.

Devineur, s. m. Voy. Devin.

Devis, s. m., بنّا مصرفنـــك *binā masrafinuñ* دفتر مفرداتی *defteri mufredāti,* مصرف قائمه‌ســـی *masraf qāïmèci.*

Dévisager, v. a., یوزی طرملامق *ïuzu thyrmalāmaq,* t.

Devise, s. f., figure allégorique accompagnée de paroles, علامـــت *'alāmet,* a.; رموزلی صورت *roumouzli souret.* — Mot choisi qu'on s'applique, حسبحال *hasbihāl.*

Deviser, v. a., مصاحبة ا *mouçāhebet it,* لاقردی ا *lāqirdi it,* t.

Dévisser, v. a., - ویداسنـــی بورمه‌سنی سوکمك *vidācini, bourmacini seukmek,* t.

Dévoiement, s. m., یـــورك سورمه‌سی *ïurek surmèci,* t.; اسهال *ishāl,* a.

Dévoilement; s. m., ne se dit qu'au figuré, اچلمـــه *âtchilma,* t.; کشف *kechf,* انکشاف *inkichāf,* a. — des mystères, اسرار خفیّه‌نك کشفی *esrāri khafiïènuñ kechfi.*

Dévoiler, v. a., ôter le voile, نقابی - پردهٔ قالدرمق *niqābi, perdeï qāldurmaq,* یوز اورتوســـنی قالدرمق *ïuz eurtuçuni qāldurmaq,* a.-t. — Découvrir ce qui est caché, میدانه قومق *meïdānè qomaq,* t.;

خارجه اخراج ا *khāridjè ykhrādj. it.*, كشف ا *kechf it.*, a.-t. — un secret, سرّی اشکاره یه چیقارمق *syrry achikiārèïè tchyqārmaq.*

DEVOIR, s. m., ce qu'on est obligé de faire, واجب اولانی *vādjib olāni*, ذمّت *zimmet*, واجبهٔ ذمّت *vādjibèï zimmet*. — C'est son —, لازمهٔ ذمّتیدر *bordjoudur*, *lāzemèï zimmèti dur*. — S'acquitter de son —, واجبهٔ ذمّتنی ادا ا *vādjibèï zimmetini edā it.* — Thème, version donnée à un écolier, درس *ders*, سبق *sebaq*. Voy. TACHE.

DEVOIR, v. a., être obligé à payer, بورجلو او *bordjlu ol*, ویره جکی او *viredjegui ol*, دینی او *deïni ol*. — Être obligé par honnêteté, bienséance, اوزرنه برج او ـ واجب او *uzèrindè bordj ol*, *vādjib ol*, اقتضا ا *iqtizā it.* — On doit tenir sa parole, کشی وعدینه وفا ایتمک اقتضا ایدر *kichi va'dinè vefā itmek iqtizā ïder*, مجبور او *medjbour ol*, محتاج او *muhtādj ol*. — Il doit partir, کیتمکه مجبوردر *guitmeguè medjbourdur*. Voy. FALLOIR.

DÉVOLU, E, adj., دشمش *duchmuch*, t.; اصابت ایتمش *içābet itmich*.

DÉVOLU, s. m. (jeter un), sur, prétendre à, ادّعا ا *iddi'ā it*, a.-t.

DÉVOLUTION, s. f., اصابت *içābet*, ایتمش حقّ *itmich haqq*, a.-t.; استحقاق *istihqāq*, a.

DÉVORANT, adj., یرتیجی *ïrtidji*, t.; مفترس *mufteris*, a. — Appétit dévorant, اشتهای سبعی *ichtihāï seba'ï*.

DÉVORER, v. a., manger avidement, سوکرمک *suñurmek*, اوراتمق *ourātmaq*, حرصله یمک *hyrsilè iemek*, t. — Déchirer en mangeant, se dit des bêtes féroces, یرتوب یمک *ïrtup iemek*, افتراس ا *iftirās it.* — Lire avidement, کمال هوس و حیّتله اوقومق *kemāli haves u hamïetilè oqoumaq*. — Consumer, détruire, خراب ـ افنا ا *kharāb*, *ifnā it.* — un affront, رذالتی بلع و هضم ا *rezāleti bal' u hazm it.*

DÉVOT, E, adj., صوفی *sofou*, متعبّد *mute'abbid*, a.; پارسا *pārsā*, p.; دیندار *dïndār*, a.-p. — Faire le —, صوفیلک کوستزمک *sofoulik gueustermek*.

DÉVOTEMENT, adv., صوفیلکله *sofouliklè*, صوفیجه *sofoudjè*, a.-t.; متعبّدانه *mute'abbidānè*.

DÉVOTION, s. f., piété, صوفیلک *sofoulik*, a.-t.; پارسالق *parsālyq*, a.-t.; تعبّد *te'abbud*, دیانت *diānet*, عبادت *'ybādet*, تنسّک *tenessuk*, a. — Pratiques ou exercices de dévotion, منسک *mensik*, pl. مناسک *menācik*, مناسک دین *menāciki dïn*. — Dévouement, عبودیّت *'ouboudïiet*. — A la dévotion de...., امر و رضاسنه تابع *emru rizācinè tāb'y*.

DÉVOUÉ, E, adj., affectionné, مخلص *moukhlis*. — Ami dévoué et sincère, محبّ مخلص *mouhibbi moukhlys*. — Consacré, وقف *vaqf*, اولنمش *olounmich*. — Soumis à la volonté d'un autre, دیکرك

امرواختیارینه تابع *digueruñ emru ykhtiārinè tāb'y*.

Dévouement, s. m., attachement, soumission sincère, انقیاد *inqiād*, اختصاص *ikhtiçās*. — Abandon entier aux volontés de quelqu'un, عبودیت *'ouboudiet*, تسلیمیت *testimïiet*, وقف نفس *vaqfi nefs*, a.

Dévouer, v. a., consacrer, dédier, destiner, ویرمك *vïrmek*, t.; وقف ـ تخصیص ا *vaqf, takhsïs it*. — Se Dévouer, v. réfl., se sacrifier, فدای نفس ا *fidāï nefs it*, فدا ا *fidā it*. — Se consacrer à une chose, نفسنی برشیئه وقف ایلمك *nefsini bir cheïè vaqf eïlèmek*. — Se dévouer entièrement à quelqu'un, زمام اختیارینی بر کمسنه‌نك یدینه تسلیم ا *zimāmi ykhtiārini bir kimesnènuñ ïedinè teslïm it*.

Dévoyer, v. a., détourner du chemin, یولدن شاشرمق *ïolden chāchurmaq*, صاپتمق *sāpytmaq*. — Incliner, اکمك *eïgmek*. — En terme de médecine, déranger l'estomac, معده‌یی بوزمق *mi'dèï bozmaq*. — Se Dévoyer, v. réfl., s'écarter, یولدن صاپمق - چیقمق *ïolden sāpmaq, tchyqmaq*. — Causer un flux de ventre, اسهال ا *ishāl it*, a.-t.

Dévoyé, e, adj., یولدن چیقمش *ïoldan tchyqmich*. — Pris substantivement, celui qui n'est pas dans la voie du salut, ازغون اهل *azghoun, ehli zalālet*.

Dextérité, s. f., adresse de la main, چیره دستلك *tchïrè destlik*, t.; لباقة *lebāqat*, a. — Habileté, مهارت *mehāret*, حذاقت *hazāqat*, a.; اصول *ouçoul*, a.

Dextre, s. f., la main droite (vieux mot), صاغ ال *sāgh el*.

Dextrement, adv., چیره دستلك *tchïrè destlïk ilè*, اصول ایله *ouçoul ilè*, a.-t.

Dey, s. m., chef du gouvernement de Tunis, تونس دایسی *tunus dāïci*.

Diabétès, s. m., دولاب علتی *dolāb 'yllety*, پرکار علتی *perkiār 'yllety*, t.-a.; سلس *seles*, سلاسة *selāçet*, نفاص *nufās*, a.

Diabétique, adj. et s. des deux genres, celui ou celle qui a le diabétès, دولاب علتنه اوغرامش *dolāb 'yllètinè oghrāmich*. — Qui a rapport au diabétès, سلس علتنه دائر *seles 'ylletinè dāïr*, a.-t.

Diable, s. m., شیطان *cheïthān*, pl. a. شیاطین *cheïāthïn*, ابلیس *iblïs*, pl. ابالیس *abālïs*, a. — Comme un diable, شیطان قدر *cheïthān qadar*. — Au fig., méchant, شیطان خویلو *cheïthān khouïlu*. — Homme extraordinaire en bien ou en mal, جن فکرلو *djinn fikirlu*.

Diable de Mer, s. m., oiseau, انکث *anguit*, t.

Diablement, adv., حددن زیاده *hadden ziādè*, a.-t.; بغایت *beghāïet*, a.

Diablerie, s. f., mystère d'iniquité, شیطانلق *cheïthānlyq*, a.-t. — Sortilége, maléfice, سحربازلق *syhyrbāzlyq*.

DIABLESSE, s. f., شيطان كبى *cheïthān guibi* قارى يرامز *qāry ïarāmaz*, t.

DIABLOTIN, s. m., شيطانجق *cheïthāndjiq*.

DIABOLIQUE, adj. com., du diable, شيطانلو *cheïthānlu*, شيطانك *cheïthānuñ*. — Tentation —, اغواى شيطانى *yghvāï cheïthāni*. — Ruse —, حيلهٔ شيطانيه *hilèï cheïthānïè*. — Très-méchant, پك يرامز *pek ïarāmaz*.

DIABOLIQUEMENT, adv., شيطان كبى *cheïthān guibi*, شيطانجه *cheïthāndjè*.

DIACANTHE, s. m., بر نوع دكز بالغى *bir nev'y deñyz bālyghy*, t.

DIACARTHAME, s. m., اصپور معجونى *aspour ma'djouni*, t.

DIACHYLON, s. m., نباتات مختلفه نك شيره سندن مركب مرهم *nebātāti moukhteliſenuñ chirèsinden murekkeb merhem*, a.-t.

DIACODE, s. m., آق آفيون چچكى شروبى *āq āfioun tchitchegui chouroubi*, t.

DIACONAL, E, adj., شماسى *chemmāci*, a.

DIACONAT, s. m., طريقة الشماسية *thariqat ech-chemmācïet*, a.

DIACRE, s. m., دياق *diāq*, g.; شماس *chemmās*, pl. a. شمامسة *chemāmicet*.

DIADÈME, s. m., تاج *tādj*, افسر *efser*, p.; اكليل *iklil*, a.

DIAGNOSTIQUE, s. et adj. des deux genres, كوستوريجى *gueusteridji*, t.; كاشف *kiāchif*. — Signe, امارت علامت مرض كاشفه *emāreti kiāchiſe*, *'alāmeti maraz*, a.

DIAGONAL, E, adj. des deux genres, قاطع الزاويتين المتقابلتين *qathy' uzzavïetеïn el-muteqabileteïn*, a.-t.

DIAGONALE, s. f., ligne, بر كوشه دن ديكر كوشه يه تمديد اولنان خط *bir keuchèden digueр keuchèïè temdïd olounān khathth*, خط قاطع الزاويتين المتقابلتين *khathy qathy' ezzavïetеïn el-muteqābileteïn*, a.

DIAGONALEMENT, adv., بر كوشه دن ديكر بر كوشه يه تمديد اولهرق *bir keuchèden digueр bir keuchèïè temdïd olaraq*, t.; بتقاطع الزاويتين المتقابلتين *beteqāthy' ezzāvïeteïn el-muteqābileteïn*, a.

DIAGRÈDE, s. m., اسقونيا معجونى *usqāmoniā ma'djouni*, t.

DIAIRE, adj. des deux genres, كونلك *gunluk*. — Fièvre —, بر كونلك استما *bir gunluk icitma*, t.

DIALECTE, s. m., بر ولايتك لسانى *bir vilāïetuñ liçāni*, t.; لغة *loghat*, لغوة *laghvet*, a.

DIALECTICIEN, s. m., اهل علم منطق *ehli ilmi manthyq*, a.

DIALECTIQUE, s. f., علم منطق *ilmi manthyq*, فن مناظره *fenni munāzerè*, a.

DIALECTIQUEMENT, adv., علم منطق قاعده سى اوزره *'ylmi mānthyq qa'ydèci uzrè*, a.-t.; منطقيا *manthyqyen*, a.

DIALOGIQUE, adj. com., وتيرهٔ

محاوره اوزره *vetirëi muhāverè uzrè*, a.-t.

DIALOGISME, s. m., فنّ محاوره *fenni muhāverè*, a.

DIALOGISTE, s. des deux genres, سؤاللو جوابلو سوز يازان *sou'āllu, djevāblu seuz ïāzān*, مكالمه مؤلفی *mukiālemè mu'ellifi*, a.-t.

DIALOGUE, s. m., مكالمه *mukiālèmè*, محاوره *muhāvèrè*, a.

DIALOGUER, v. a., بر قاچ كمسنه يی برى برى ايله سويلشترمك *bir qatch kimesnèïi biri biri ilè seuïlechtürmek*, t.

DIALOGUEUR, s. m., چوق سويلر *tchoq seuïler*, t. Voy. VERBEUX.

DIALTHÉE, s. m., خاتم چچكی ياغی *khātem tchïtchegui ïāghy*, t.

DIAMANT, s. m., الماس *elmās*, الماس طاشی *elmās thāchi*, t.-a. — Brillant, پرلانته الماس *pirlānta elmās*. — Rose, — طاشی رزه الماس *roza thāchi, elmās*. — Poudre de —, الماس طوزی *elmās tozi*.

DIAMANTAIRE, s. m. Voy. LAPIDAIRE.

DIAMARGARITON, s. m., جواهر معجونی *djevāhir ma'djouni*, a.-t.

DIAMÉTRAL, E, adj., قطری *qouthryi*, a.; قطره متعلق *qouthrè mute'allyq*, a.-t.

DIAMÉTRALEMENT, adv., directement, complètement; se joint au mot *opposé*, بالكليه متقابل اولان *bilkulliïè muteqābil olān*, a.-t. — Ces deux propositions sont diamétralement opposées, بو ايكی مسئله تك بينلرنده ضدّيت كامله واردر *bou iki mecelènuñ beïninde ziddïieti kiāmilè vārdur*.

DIAMÈTRE, s. m., قطر *qouthr*, pl. اقطار *aqthār*, a.

DIAMORUM, s. m., دود شوروبی *doud chouroubi*, t.

DIANE, s. f., divinité de la fable, ارطميس *erthamis*, g. — L'étoile du matin, صباح يلدزی *sabāh ïeldizi*. — Battre la diane, c'est-à-dire le tambour au point du jour, صباح طاولنی چالمق *sabāh dhāvoulyny tchālmaq*, t.

DIANTRE, s. m., mot fam. au lieu de diable, شيطان *cheïthān*.

DIANUCUM, s. m., جوز روبی *djeviz roubi*, a.-t.

DIAPALME, s. m., قوروديجی ملهم *qouroudïdji melhem*, t.

DIAPASON, s. m., الطامة الكبرى *elthamet el-kubra*, a.

DIAPEDÈSE, s. m., قانك صيزمه سی *qānuñ syzmacy*, t.; ترشح الدم *terechchuh eddem*, a.

DIAPHANE, adj. com., اوتهسی كورينور *eutèci gueurunur*, t.; شفاف *cheffāf*, a.

DIAPHANÉITÉ, s. f., شفافلق *chefāffliq*, a.-t.; شفوف *choufouf*, شفف *chufuf*, a.

DIAPHÉNIX, s. m., خرما معجونی *khormā ma'djouni*, t.; معجون التمر *ma'djoun ettemr*, a.

DIAPHORÉTIQUE, adj. comm., تر صيزديريجی *ter syzdïrïdjï*, t.; معرّق *mou'arryq*, a.

DIAPHRAGME, s. m., حجاب القلب *hydjāb ul-qalb*, خلب *khilb*, حجاب الجوف *hydjāb ul-djevf*, a.

Diapré, e, adj., الاجه *alādja*, t.; منقش *munaqqach*, a.

Diarbekir, n. de prov. dans la Mésopotamie, دیاربکر *diārbekir*.

Diarrhée, s. f., یورك سورمه‌سی *iurek surmèci*, t.; اسهال *ishāl*, a. — Avoir la —, یورك سورمك *iurek surmek*.

Diarthrose, s. f., terme d'anatomie, ایکی کمکرك الك یری مفصل *iki guemikleruñ añ ieri*, t.; فص العظمین *mefsyl ul-a'zmeïn*, *fass ul-'ouzm*, a.

Diascordium, s. m., اسقوردیون معجونی *ousqourdioun ma'djouni*, t.

Diasostique, s. f., حفظ عافیته دائر بحث *hyfzi 'āfietè dāïr bahs*, a.-t.

Diasebeste, s. m., کوپسك میه‌سی معجونی *keupek meïèci ma'djouni*, t.

Diasène, s. m., سنامکی معجونی *sināmeki ma'djouni*, t.

Diastase, s. f., terme d'anatomie, کمیك یرندن اویناماسی انفکاك العظم *guemiguñ ierinden oïnāmaci*, t.; *infikiāk el-'ouzm*, a.

Diastole, s. f., یورك یاپلمسی قلبك حرکت انبساطیه‌سی *iurek iāïlmāci*, t.; *qalbuñ hareketi inbiçāthiïèci*, a.-t.

Diatessaron, s. m., تریاق الاربعة *teriāq ul-erba'at*, a.

Diatragacante, s. f., کتره معجونی *ketrè ma'djouni*, t.

Diatribe, s. f., dissertation, بحث *bahs*, مباحثه *mubahacè*. — Critique amère, قدح *qadh*, قدح ومذمته دائر مقال *qadhu mezemmètè dāïr maqāl*, a.-t.

Dichotome, adj. des deux genres, se dit de la lune quand on ne voit que la moitié de son disque, آیك یاریسی *āïuñ iāryсy*, t.

Dictame (blanc), s. m., کرد اوتی بقلة الغزال *guiurid oti*, *bāqlet ul-ghazāl*, a.

Dictamen, s. m., کوکل شاهدلکی بیلدوکی شهادت قلب *gueuñul chāhidligui*, *bildugui*, t.; *chehādeti qalb*, a.; عقل حکمنجه *'aql heukmindjè*.

Dictateur, s. m., حاکم مطلق *hākimi mouthlaq*, حکم مطلق ایله امر ایدیجی *kukmi mouthlaq ilè emr ididji*.

Dictature, s. f., dignité de dictateur, حاکم مطلق پایه‌سی رتبه‌سی *hākimi mouthlaq pāïèci*, *rutbèci*. — Son autorité, حکومت مطلقه *hukioumèti mouthlaqa*, a.

Dictée, s. f., یازدرلمق ایچون اغزدن اولان تقریر *iāzdurilmaq itchoun aghyzdan olān taqrīr*, t.

Dicter, v. a., یازجغنی دیویرمك اغزدن سویلیوب یازدرمق *iāzdjaghini diuvirmek*, *aghizden seüïleïup iāzdurmaq*, تملی ـ املا ا *temelli*, *imlā it*, a.-t. — Suggérer, اوکرتمك تلقین ـ القا ا *eugretmek*, t.; *telqyn*, *ilqā it*, a.-t. — Dicter la loi, بیورمق امر ا *bouïourmaq*, *emr it*.

Diction, s. f., سوز سویلیش *seuz*, *seuïleïch*, t.; کلمه عباره *kelimè*, *'ybārè*, الفاظ *elfāz*, a.

Dictionnaire, s. m., لغت *lou-*

ghat, لغت كتابى *loughat kitābi*, — de médecine, لغت الفاظ طبّيّه *loghati elfāzi thybbïiè*. — Consulter le dictionnaire, لغته مراجعت ا *loghatè mourādje'at it*.

Dicton, s. m., ديش *deïch*, سوز *seuz*, t.; مقال *meqāl*, قول *qavl*, pl. a. اقوال *aqvāl*. — Un vieux dicton, قول عتيق *qavli 'atyq*.

Dictum, s. m., حكم *hukm*, مضمون *mazmoun*, a.

Didactique, adj. com., اوكرديجى *eugredïdji*, t.; تعليمى *ta'lïmi*, علمه متعلق *'ylmè mute'allyq*.

Diète, s. f., régime de nourriture, يمكدن صاقنمه *ïemekden sāqynma*, پرهيز *perhïz*, p.; حميه *hamïet*, a. — Faire —, يمكدن صاقنمق *ïemekden sāqynmaq*, پرهيز ا *perhïz it*, [illegible] ا *[illegible]mïè it*. — Assemblée des états [illegible]magne et autres, نمچه وملل ديكرك وكلا جمعيتى *nemtchè vè milleli digueruñ vukelā djemïieti*.

Diététique, adj. com., پرهيز ايلمه‌سنه دائر *perhïz eïlemècinè dāïr*, a.-t.

Dieu, s. m., تكرى *tañri*, t.; الله *allah*, a.; خدا *khoudā*, ايزد *ized*, يزدان *ïezdān*, p.; حق *haqq*. — Très-haut, الله تعالى *allah te'āla*. — Les dieux, الالهة *el-ilhat*. — Dieu! grand Dieu! exclam., الله الله *allah allah*. — Plût à Dieu, الله ويره *allah vïrè*. — Pour l'amour de —, الله عشقنه *allah 'ichqynè*, اللهى سورسك *allahi severseñ*. — Dieu nous en préserve, الله كوسترمسون *allah gueustermèçoun*. — A la grâce de Dieu! الله كريم *allah kerïm* (litt. Dieu est grand, généreux). — Si Dieu veut, Dieu aidant, انشاء الله *inch' allah*. — Croire en Dieu, حضرت حقه ايمان ا *hazrèti haqqa imān it*. — La crainte de —, مخافت الله *mekhāfet oullah*.

Dieu-Donné, surnom, خدا ويردى *khoudā vïrdi*, خدا داد *khoudā dād*, p.; عطا الله *'athā oullah*, a.

Diffamant, e, adj., ديللندريجى *dillendurïdji*, t.; مفضّح *mufezzyh*, هاتك *hātik*, a.

Diffamateur, s. m., دلليجى *dilleïdji*, رسواى ايديجى *rousvāï idïdji*, آد چكيجى *âd tchekïdji*, t.; لمّاز *lemmāz*, فصّال *fasçāl*, هتّاك *hettāk*, a.

Diffamation, s. f., لمز *lemz*, نبز *nebz*, ترذيل *terzïl*, هتك عرض *hetki 'yrz*, a.

Diffamatoire, adjectif comm., رسوايلك كتوريجى *rousvāïlik gueturïdji*, t.; طعنى متضمّن *th'ani mutezammin*.

Diffamer, v. a., دللمك *dillemek*, رسواى ا *rousvāï it*, آد چكمك *âd tchekmek*, هتك عرض ا *hetki 'yrz it*, a.-t. — Se Diffamer, v. réfl., ديللنمك *dillenmek*, رسواى او *rousvāï ol*. — Diffamé, adj., ديللنمش *dillenmich*, رسواى اولمش *rousvāï olmich*.

Différemment, adv., بشقه كونه - درلو *bachqa guiounè*, *turlu*, t.; مختلفا *moukhtelifen*, a.

Différence, s. f., فرق *farq*, t.; تفاوت *tefāvut*, اختلاف *ykhtilāf*, a.; اویغون سزلق *ouïghounsouzlyq*. — Énorme, تفاوت فاحش *tefāvuthi fāhich*. — Légère —, فرق جزئی *farqy djuz'i*. — Il y a une grande différence entre eux, بینلرنده فرق عظیم واردر *beïnlerindè farqy 'azīm vārdur*. — Faire la différence, فرق ا *farq it*. — entre les personnes, آدمی آدمدن فرق ا *ādemi ādemden farq it*. — Différence en logique, فصل *fasl*. — en mathématique, صایینک آرتلغی *sāïinuñ ārtlyghy*, فصل عدد *fazli 'aded*.

Différencier, v. a., آیرمق *aïrmaq*, t.; فرق - تمییزا *farq*, *temïiz it*. Voy. Distinguer.

Différend, s. m., démêlé, چکش *tchekich*, چکشمه *tchekichmè*, t.; نزاع *nizā*, a. — La chose contestée, نزاعلو ماده *niza'lu maddè*, ماده منازع فیها *maddèï munāzii fihā*.

Différent, e, adj., qui diffère, باشقه *bāchqa*, دیکر *diguer*, اویغونسز *ouïghounsouz*, بری برندن بشقه *biri birinden bachqa*, t.; مختلف *moukhtelif*. — Divers, varié, درلو درلو *turlu turlu*, متنوع *mutenevvi'*. — Différentes marchandises, امتعهٔ متنوعه *emti'aï mutenevvi'a*.

Différer, v. a., remettre à un autre temps, اوزاتمق *ouzātmaq*, اوزاغه صالمق *ouzāgha sālmaq*, صکره یه براقمق *soñraïa brāqmaq*, کیجکدرمک *guidjikturmek*, وقت اخره قویمق *vaqti akharè qoïmaq*. — Retarder, ایرتلمک *irtèlèmek*, تأخیر - تعویق ا *takhyr*, *ta'vyq it*. — une affaire, برمصلحتی تأخیرا *bir maslahati ta'khyr it*. — Être différent, بشقه او *bachqa ol*, بکزممک *benzèmèmek*, t.; فرقی او *farqy ol*. — L'homme ivre ne diffère point de la bête, سرخوش آدمک حیواندن فرقی یوقدر *serkhoch ādemuñ haïvānden farqy ïoqtur*. — Ne pas s'accorder, اختلاف اوزره او *ikhtilāf uzrè ol*, a.-t.; بر برنه اویمامق *bir birinè ouïmāmaq*. — Ils diffèrent en un point, بر ماده‌ده اختلافلری واردر *bir maddèdè ykhtilāfleri vārdur*.

Difficile, adj. com., malaisé, کوچ *gutch*, چتین *tchetīn*, t.; صعوبتلو *[illegible]oubetlu*, مشکل *muchkil*, a.; دشوار *duchvār*, p. — D'humeur et de caractère difficile, مزاجی مشکل برآدم *mizādji muchkil bir ādem*. — C'est difficile, کوچدر *gutchtur*. — Rude, raboteux, صعب *sa'b*, چپارز *tchapāriz*. — De difficile accès, صعب الوصول *sa'b ulvuçoul*. — Affaires difficiles, چتین ایشلر *tchetīn ichler*. — Temps —, کوچ وقتلر *gutch vaqytler*.

Difficilement, adv., کوجله *gudjlè*, کوچلک ایله *gutchlik ilè*, t.; بالصّعوبة *bissou'oubet*, a.

Difficulté, s. f., ce qui rend une chose difficile, کوجلک *gudjluk*, چتینلک *tchetinlik*, مشکللک *muchkillik*, t.; صعوبت *sou'oubet*,

pl. a. صعوبات *sou'oubāt*, عسر *'ousr*, a. — Résoudre une —, حل *halli muchkil it.* — Faire difficulté, كوچلك كوسترمك *gutchlik gueustermek.* — Obscurité, endroit difficile à entendre, كوچ بر *gutch ïer*, مشكل *muchkil*; pl. a. مشكلات *muchkilāt.*

Difficultueux, se, adj., چتين *tchetin khouïlu*, تعلل ايديجى *te'allul idïdji*, a.-t.

Difforme, adjectif, contrefait, اسلوبسز *usloubsiz*, t.; صورتسز *souretsyz*, بد لقا *bed liqā*, قبيح الهيئة *qabïh ul-hïet.* — Laid, چركين *tchirkïn*, t.; قبيح *qabïh*, قبيح المنظر *qabïh ul-manzar*, a.

Difformer, v. a., بوزمق *bozmaq*, قيللغى بوزمق *qyllyghy bozmaq*, t.; تغيير ا *taghïïr it*, a.-t.

Difformité, s. f., اسلوبسزلك *usloubsizlik*, صورتسزلك *souretsyzlik*, چركينلك *tchirkinlik*, t.; قبح الهيئة *qabhul-heïet*, شناعت *chinā'at*, a.

Diffus, e, adj., چوق سوزلو *tchoq seazlu*, اوزون اوزون سوزلو *ouzoun ouzoun seuzlu*, t.; مفصل *mufassal*, a.

Diffusément, adv., دور و دراز *dour ou dirāz*, p.-t.; اوزون اوزادى يه *ouzoun ouzādïè*, سوزى اوزادارق *seuzu ouzādāraq*, t.; تفصيل اوزره *tafsïl uzrè*, a.-t.; تفصيلاً *tafsïlen*, a.

Diffusion, s. f., action de se répandre, يايلمه *ïāïlma*, طاغلمه *dhāghylma*, اشاعه *ichā'a*, انتشار *intichār*, افاضه *ifāzā*, a. — Prolixité de style, چوق سوزلولق *tchoq seuzluluq*, سوز طلشغنلغى *seuz thāchqynlyghy*, t.; تفصيل *tafsïl*, كثرت كلام *kesreti kelām*, a.

Digastrique, adj. des deux genr., ذو الجوفين *zoul-djevfeïn*, a. — Le muscle —, عضلة ذات الجوفين *'azaleï zāt ul-djevfeïn.*

Digérer, v. a., les alimens, سكرمك ـ سكورمك *siïnirmek*, t.; هضم ا *hazm it*, a.-t. — Souffrir patiemment, تحمل ا *tehammul ït*, هضم ا *hazm it.* — Mettre en ordre, دوزمك *duzmek*, دزمك *dizmek.* — Méditer, دوشنمك *duchunmek.* — Se Digérer, v. réfl., اولنمق هضم *hazm olounmaq*, a.-t.; سكمك *siïnmek.* — Digéré, e, سينمش ـ سكمش *sinmich*, اولنمش هضم *hazm olounmich*, مهضوم *mehzoum.*

Digeste, s. m., مجموع فتاوى *medjmou'ï fetāvi*, a.

Digestif, ive, adj., سيندريجى *sinduridji*, t.; مسهل الهضم *mucehhil ul-hazm*, مهضم *mouhazzim*, a. — Remède digestif, هضمى تسهيل ايدن دوا *hazmi teshïl iden devā*, دواى هاضم *devāi hāzim.*

Digestion, s. f., coction des alimens dans l'estomac, سكرمكلك *siïnirmeklik*, سينمه *sinmè*, t.; هضم *hazm*, a. — Bonne —, خوشگوار *khochguvār.* — De difficile —, هضمى كوچ *hazmi gutch.* — Fermentation lente au feu, پيشمه *pichmè.* — Aboutissement d'un abcès, نضج *nezdj*, انتضاج *intizādj.*

Digitale, s. f., fleur, پارمجق اوتی زهر الکشانیین *pārmadjiq oty, zehir ul-kechātībīn*, a.

Digne, adj. com., لایق *lāïq*, مستحق *mustehaqq*, a.; سزا *sezā*, شایان *chāïān*, شایسته *chāïesté*, سزاوار *sizāvār*, p. — Jugé digne, لایقلو *lāïqlu*, a.-t. — de récompense, مستحق مکافات *mustehaqqy mukiāfāt*. — de compassion, ترحمه لایق *terahhoumè lāïq*. — Capable, اهلیتلو *ehlïietlu*.

Dignement, adv., کرکی کبی *gueuregui guibi*, t.; لایقانه *lāïqānè*, p.-t.; لایقی اوزره *lāïqy uzrè*, کما هو حقه *kemā huvè haqqouhou*. — Se comporter dignement, کما هو اللایق عمل و حرکت ا *kemā huvel-lāïq 'amel u hareket it*.

Dignitaire, s. m., جاه و منصب صاحبی *djāh u mancyb sāhibi*, p.-a.-t.; رجال *ridjāl*, a. — Les grands dignitaires de l'état, عظمای رجال دولت *'ouzemāï ridjāli devlet*.

Dignité, s. f., élévation, importance, اولوق *oloulyq*, t.; رفعت *rif'at*, قدر *qadr*. — Emploi, charge et caractère, منصب *mançoub*, pl. مناصب *menācyb*. — Grande —, منصب جلیل مرتبه *mancyby djèlïl, mertèbè*, a.; جاه *djāh*, p. — Grandeur, distinction éminente, بیوکلك *buïuklyq*, عظمت شان *azameti chān*, استحقاق *istihqāq*. — Rang, مقام *maqām*. — Majesté, وقار *viqār*, وقارة *viqāret*, a.

Digression, s. f., اصل مرامی اولمیان کلام *acyl merāmi olmaïān kelām*, a.-t.; استطراد *istitlırād*, pl. a. استطرادات *istitlırādāt*; تبایین *tebāïun*, a.; صاپمقلق *sāpmaqlyq*. — Longue —, استطراد طویل *istitlırādi thavïl*.

Digue, s. f., بند *bend*, صو بندی *sou bendi*, t.; سد *sedd*, a.; ارغ *ârgh*. — Au fig., obstacle, سد ممانعت *seddi mumāne'at*, a.-t.

Dilacération, s. f., یرتمه *ïrtma*, t.; شق *chaqq*, a

Dilacérer, v. a., یرتمق *ïyrtmaq*, چاك ـ شق ا *tchak, chaqq it*, a.-p.-t.; پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it*. — Dilacéré, e, پارچه پارچه اولمش *pārtcha pārtcha olmich*.

Dilapidateur, s. m., عبث یره مالی خرج ایدیجی *'abes ïerè māli khardj ididji*, t.; مسرف *mousrif*, مضیاع *myzïa'*, a.

Dilapidation, s. f., عبث یره مال خرجی *'abes ïerè māl khardji*, a.-t.; اسراف *isrāf*. — des deniers publics, اتلاف اموال میریه *itlāfi emvāli mirïiè*.

Dilapider, v. a., ـ اتلاف اسراف اموال *itlāf, isrāfi emvāl it*, عبث یره مال خرج ا *'abes ïerè māl khardj it*, a.-t. — Dilapidé, e, عبث یره خرج اولنمش *'abes ïerè khardj olounmich*, مصروف *masrouf*.

Dilatabilité, s. f., یایلمه خاصیتی *ïaïlma khāscïieti*, t.-a.; خاصهٔ انبساطیه *khāscèï imbiçathiïè*.

Dilatable, adj. com., یایلور *ïaï*

lur, يايلمغه قابليتلو *ïāïlmagha qābilïuetlu*, a.-t.; قابل لانبساط *qābil ul-imbiçāth*, a.

Dilatation, s. f., action de se dilater, يايلمه *ïāïlma*, يايلمقلق *ïāïlmaqlyq*, تبسّط *tebessuth*, انبساط *imbiçāth*. — Extension, يايلمه *ïāïlma*. Voy. Relachement.

Dilater, v. a., يايمق *ïāïmaq*, اچوب يايمق *ātchup ïāïmaq*, t. — Élargir, بوللتمق *bollatmaq*, اچمق *ātchmaq*, t.; تبسيط ا *tebsïth it*. — le cœur, au fig., voy. Réjouir, Épanouir. — Se Dilater, v. réfl., يايلمق آچلمق *ïāïlmaq*, *ātchilmaq*, t.; منبسط او *munbecyth ol*.

Dilatoire, adj. com., تاخيرجي *teekhyrdjy*, a.-t.; كيجكدريجي *guidjikturidji*, t.; موجب لامهال *moudjib ul-imhāl*, مهلتي متضمّن *muhleti mutezammin*, a.-t.

Dilayer, v. a. (vieux mot), on dit mieux Différer.

Dilection, s. f., t. de spiritualité. Voy. Charité, Amour.

Dilemme, s. m., argument qui contient deux propositions contraires, مسئلتين متخالفتينى متضمّن برهان *mecelèteïni mutekhālifeteïni mutezammin burhān*, a.-t.

Diligemment, adv., promptement, چابك *tchāpouk*, تيز *tïz*, سريعاً *seri'an*, سرعتله *sur'atlè*. — Fort diligemment, غايت عجله ايله *ghāïet 'adjelè ile*. — Avec soin, اقدام ايله *iqtām ilè*, تقيّد اوزره *teqaïïud uzrè*, a.-t.

Diligence, s. f., promptitude, تيزلك *tïzlik*, چابكلك *tchāpouklik*, p.-t.; عجله *'adjelè*. — Faire —; چابكلك ا *tchāpouklik it*, سرعت *sur'at*. — Soin, recherche, چالشمه *tchālichma*, اقدام *iqdām*, اهتمام *ihtimām*. — Poursuite en affaires, طلب *thaleb*. — Voiture publique, يولجيلره مخصوص عربه *ïoldjulerè makhsous 'araba*, منزل عربه سى *menzil 'arabacy*.

Diligent, e, adj., prompt, چابك *tchāpouk*, p.-t.; تيز *tïz*, سريع *seri'*, عجيل *'adjïl*, a. — Soigneux, laborieux, چالشقان *tchālichqān*, مقيّد *mouqaïïed*, a.

Diligenter, v. a., چابكلك ا *tchāpouklik it*, ايومك *ïvèmek*, عجله ـ تعجيل ا *'adjelè* ـ *ta'djïl it*, a.-t. — Se Diligenter, v. réfl., چابك او *tchāpouk ol*.

Diluvien, ne, adj., طوفانه دائر *thoufānè dāïr*, a.-t.; طوفانى *thoufānïi*, a.

Dimanche, s. m., بازار كونى *bāzār guni*, p.-t.; يوم احد *ïevmi ahad*, a.

Dîme, s. f., imposée sur les terres et leurs productions, اونلق *ondèlyq*, t.; عشر *'aeuchr*, pl. a. اعشار *a'chār*. — aumônière, زكاة *zekiāt*.

Dimension, s. f., بيوكلك *buïuklik*, t.; مساحة *meçāhat*, بعد *bu'd*, pl. ابعاد *eb'ād*. — Prendre ses dimensions, مقياس عقل ايله تقديرا *miqyāci 'aql ilè taqtïr it*, عقل ايله مساحه ا *'aql ilè meçāha it*.

DÎMER, v. n., عشري ديوشرمك *'euchri divchirmek*, a.-t.; عشر آلمق *'euchr âlmaq*, اونلاق صالمق *ondèlyq sālmaq*. — Dîmé, e, اونلاقلو *ondèlyqlu*, معشّر *mou'achchar*.

DÎMEUR, s. m., اونلاقجي *ondèlyqdji*, t.; عشّار *'achchār*, a.

DIMINUER, v. a., rendre moindre, اكسلتمك *eksiltmek*, ازالتمق *azāltmaq*, t.; تنقيص ـ تنقليل *taqlîl, tenqys it.*—v. n., devenir moindre, اكسلمك *eksilmek*, ازالمق *azālmaq*, نقصان بولمق *noqsān boulmaq*, تنزّل ا *tenezzul it*, a.-t.

DIMINUTIF, s. m., nom, اسم تصغير *ismi tasghyr*, a.

DIMINUTION, s. f., amoindrissement, اكسكلك *eksiklik*, اكسلمه *eksilmè*, t.; نقصان *noqsān*, تقليل *taqlîl*.—Rabais, اينمه *inmè*, ايندرمه *indurmè*, تنزيل *tenzîl*, تنزّل *tenezzul*. — de prix, بهانك اينمه‌سي *behānuñ inmèci*. — Faire diminution, تنزيل ا *tenzîl it*.

DÎNATOIRE, adj. com., qui tient lieu du dîner, اويلين يمكنه بدل *euïleïen iemeïnè bedel*, t.

DINDE, s. f., poule d'Inde, هند طاوغي *hind thavoughy*, t.

DINDON, s. m., اركك هند طاوغي *erkek hind thāvoughy*, t.

DINDONNEAU, s. m., هند طاوغي پلازي *hindi thāvoughy palāzi*, t.

DÎNÉ, DÎNER, s. m., repas vers le milieu de la journée, — اويلين *euïleïen*, اويله يمكي *euïlè iemegui*, قوشلق يمكي *qouchlouq iemègui*, اويله طعامي *euïlè tha'āmi*, t.

DÎNÉE, s. f., يمكلك *iemeklik*, يولجيلرك اويله يمكي *ïoldjoulerun euïlè ïemegui*. — Le lieu où l'on dîne en route, يمكلك يري *ïemeklik ïeri*, t.

DÎNER, v. a., prendre le repas de l'après-midi, اويله ـ قوشلق طعامني يمك *euïlè, qouchlouq tha'āmini ïemek*, اويله يمكني يمك *euïlè ïemeguini ïemek*, t.

DIOCÉSAIN, E, adj., پسقپوس حكومتنه تابع *piscopos hukioumetinè tābi'*, a.-t.

DIOCÈSE, s. m., پسقپوس حكومتي ـ قلمروي *piscopos hukioumeti, qalemrevi*, پسقپوسك بر تحت حكومتنده اولان ناحيه *bir piscopoçuñ tahti hukioumetindè olān nāhïè*, a.-t.

DIPHTONGUE, s. f., ايكي حرفلرك اجتماعندن حاصل اولان صوت *iki harfleruñ idjtimā'ynden hacyl olān śavt*, a.-t.

DIPLOMATE, s. m., علم معاملات دوله آشنا *'ylmi mou'āmelāti duvelè āchinā*, a.-p.

DIPLOMATIE, s. f., دول بينده مرعي اولان مناسبات ومعاملاتك علم ومعرفتي *duvel beïnindè mer'y olān munācebāt umou'āmelatuñ 'ylmu m'arifeti*, a.

DIPLOMATIQUE, s. f., partie de la politique qui traite du droit des gens, بحث عن حقوق الملل *bahs 'an houqouq el-milel*, a. — Le corps —, دول اجنبيه ايلچيلري *duveli edjnèbïè iltchilèri*, سفرا طاقمي *suferā thāqymi*, a.-t.

DIPLOMATIQUE, adj., حقوق ملل

بحثنه دائر *houqouqi milel bahsinè dāïr.*

Diplôme, s. m., براث *berāt*, pl. بروات *berevāt*, a.; برلیغ - یرلغ *ïerlygh*, p.

Dire, v. a., دیمك *dimek, demek*, سویلمك *seuïlemek*, ایتمك *eïtmek*, دیویرمك *dïuvirmek*. — du bien de quelqu'un, بر کمسنه‌نك ایولکنی سویلمك *bir kimesnènuñ eïuliguini seuïlemek*, حقنه خیر سویلمك *haqqynè khaïr seuïlemek*. — son avis, رایینی سویلمك *reeïni seuïlemek*. — la vérité, طوغرو سویلمك *dhoghrou seuïlemek*. — Qu'est-ce que cela veut dire, signifie, بونه دیمکدر *bou nè demektur*. — Cela ne dit rien, بونك هیچ بر معناسی یوقدر *bounuñ hitch bir m'anāci ïoqtur*. — Il n'y a rien à dire, سوز یوق *seuz ïoq*. — Se dire, دینمك *dinmek*, دنلمك *dinilmek*, سویلنمك *seuïlenmek*. — On dit, دینور *dinur*, سویلنور *seuïlenur*, دییورلر *deïeurlar*, منقولدر *menqouldur*. — Vouloir dire, signifier, témoigner par les actions, les regards, شهادت ا لسان حال ایله سویلمك *chehādet it, liçāni hāl ilè seuïlemek*. — Le cœur me le dit, قلبیم شهادت ایدر *qālbum chehādet ider*. — C'est-à-dire, یعنی *iā'ni*. — Trouver à redire, دییه‌جك سوز بولمق *deïèdjek seuz boulmaq*, معنا بولمق *ma'nā boulmaq*.

Dire (Le), s. m., دیمه *dïmè*, سویلمه *seuïlèmè*, t.; قول *qavl*, a. — En terme de palais, تقریر *taqrïr*.

Direct, e, adj., droit, طوغرو *dhoghrou*, t.; مستقیم *moustaqym*, a. — Sans intermédiaire, بلا واسطه *bilā vācytha*.

Directement, adv., en droiture, طوغرو *dhoghrou*. — Entièrement, بالکلیه *bil-kullïiè*. — Directement opposé, ضد کامل *ziddi kiāmil*.

Directeur, trice, qui conduit, règle, مدبر *mudebbir*, هادی *hādi*, ناظر *nāzir*. — de conscience, مرشد *murchid*, a.; رهنما *rehnumā*, p.

Direction, s. f., manière de conduire, d'administrer, اداره *idārè*. — Manière de se conduire, مسلك *meslek*. — Emploi de directeur, نظارت *nazāret*, ناظرلق *nāzirlyq*. — Voie, یول *ïol*, مسلك *meslek*. سمت *semt*. — Il suit une bonne direction, ایو یولده در *eïu ïolda dur*. — Il ne sait quelle direction suivre, نه سمته کیده‌جکنی بیلمز *nè semtè guidèdjeguini bilmez*. — Dans cette direction, بو یولده *bou ïolda*, بو مسلکده *bou mèslektè*. — Tendance vers, توجه فکر و نیت *tevedjuhi fikru nïiet*. — Direction dans la voie du salut, هدایت *hidāïet*.

Diriger, v. a., conduire, régler, دوزمك *duzmek*, دوزلتمك *duzeltmek*, t.; اداره ا *idārè it*, a.-t. — Montrer le chemin, یول کوسترمك *ïol gueustermek*. — Vers un point, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, چویرمك *tchevïrmek*, دوندرمك *deundurmek*. — Dans la voie du salut, هدایت ا *hidāïet it*. — Se diriger, بر طرفه

كيتمك *bir tharafa guitmek*, عزيمت ا *'azîmet it*, توجّه ا *teveddjuh it*. — ses pas, يوريشى بر طرفه طوغريتمق *iuruchi bir tharafa dhoghroutmaq*.

Dirimant, adj. m., نكاحى بوزان مانع *nikiâhi bozân mâny'*, a.-t.

Disant (Soi-), adj. m., se prétendant, ادّعا ايدن *iddy'â iden*, a.-t. — Qui se dit, قول خودنجه *qavli khodindjè*. — Un tel, soi-disant héritier, قول خودنجه وارث اولان فلان *qavli khodindjè vâris olân felân*.

Discale, s. m., اكسكلمه *eksiklemè*, t.; نقص *naqs*, a.

Discernement, s. m., تميز *temîiz*, قوّت مميّزه *qouvveti mumeïizè*.

Discerner, v. a., سچمك *setchmek*, سزمك *sezmek*, t.; تشخيص ا *techkhîs it*, t.; فرق-تميز ا *farq, temîiz it*. — le vrai du faux, صدق وكذبى فرق ا *sidqu kezbi farq it*, a.-t.

Disciple, s. m., شاكرد *châïerd*, t.; تلميذ *telmiz*, pl. a. تلامذة *telâmizet*, مريد *murîd*, a.

Disciplinable, adj. com., تعليمه قابل التعلم *ta'limè guelur*, a.-t.; *qâbil ut-te'allum*, a. — C'est un homme —, قابل تعلم اولدجق آدمدر *qâbili te'allum oladjaq âdemdur*.

Discipline, s. f., éducation, instruction, اوكرنمه *eugrenmè*, تربيه *terbiè*, تعليم *ta'lîm*. — Réglement, ordre, يول *îol*, اركان *erkiân*, نظام *nizâm*, pl. نظامات *nizâmât*. — Châtiment, تأديب *teedîb*. — militaire, عسكرك ضبط وربطى *'askeruñ zabth urabthy*. — Réglement sur la —, ضوابط ونظامات عسكريه *zavâbith u nizâmâti 'askerïiè*. — Fouet, قامچى *qâmtchy*.

Discipliné, e, adj., اوكرنمش *eugrenmich*, t.; تربيه اولنمش *terbiè olounmich*, رابطه يه قونمش *rabouthaïè qonmich*, a.-t. — Soldat —, تعليملو عسكر *ta'limlu 'asker*. — Troupe disciplinée, متعلّم عسكر *mute'allim 'asker*, au plur. عساكر منتظمه *'açâkiri muntazamè*.

Discipliner, v. a., instruire, اوكرتمك *eugretmek*, تعليم ا *ta'lîm it*. — تعليم ايتدرمك *ta'lîm ittirmek*. — Régler, نظام ويرمك *nizâm vîrmek*. — une maison, بر خانه يى تحت ضابطه يه قومق - وضع ا *bir khânèi tahti zâbithaïè qomaq, vaz' it*. — Se discipliner, اوكرنمك *eugrenmek*, متعلّم او *mute'allim ol*.

Discontinuation, s. f., كسلمه *kecilmè*, t.; وتيره *vetîrè*, فاصله *fâslè*, انقطاع *inqythâ'*. — Sans —, فاصله ويرمكسزين *fâslè vîrmeksizîn*, بلا انقطاع *bilâ inqythâ'*.

Discontinuer, v. a., interrompre, كسمك *kesmek*, اراسنى كسمك *arâcini kesmek*, فاصله ويرمك *fâslè vîrmek*, مداومت ايتمامك *mudâvemet itmemek*. — v. n., cesser, كسلمك *kecilmek*. — La pluie a discontinué, ياغمور كسلدى *îâghmour kecildy*, يغمورك اراسنى كسلدى *îaghmouruñ arâcini kecildy*.

Disconvenance, s. f., اويغونسزلق

ouïghounsyzlyq, t.; عدم موافقت *'ademi muvāfaqat*, a. — d'âge, سنك عدم موافقتی *sinnuñ 'ademi muvāfaqati*.

Disconvenir, v. n., اويمامق *ouïmāmaq*, t.; انكار ا *inkiār it*, موافقتدن اجتناب ا *muvāfaqatten idjtināb it*, a.-t.

Discord, adj. Voy. Discordant.

Discordance, s. f., qualité de ce qui est discordant, برى برينه *biri birinè*; ياقشامامه *iāqychmāma*, t.; آهنكسزلك *āhenksyzlyk*, p.-t.; عدم تناسب *'ademi tenāçyb*. — des sons, des couleurs, اصوات والوانك عدم تناسبى *esvāt u elvānuñ 'ademi tenāçubi*. — Au fig., désaccord des esprits, des caractères, اويغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, اختلاف *ykhtilāf*.

Discordant, e, adj., en parlant de la voix ou d'un instrument, اويغونسز *ouïghounsyz*, t.; آهنكسز *āhenksiz*, p.-t. — Au fig., incompatible, غير ممتزج *ghaïri mumtezidj*.

Discorde, s. f., بوزوشقاق *bozouchouqlyq*, t.; اتفاقسزلك *ittifāqsizlyq*, a.-t.; شقاق *chiqāq*, مباينة *mubāïenet*, اختلاف *ykhtilāf*. — Pomme de discorde, وسيلهٔ شقاق *vecīlèï chiqāq*. — Semer la —, القاى شقاق و مباينت ا *ilqāï chiqāq u mubāïenet it*.

Discorder, v. n., اويمامق *ouïmāmaq*, t.; بى آهنك او *bi āhenk ol*, a.-t.; پرده‌سى اويغونسز او *perdeci ouïghounsyz ol*, دوزنسز او *duzensyz ol*, دوزنى اولمامق *duzeni olmāmaq*.

Discoureur, s. m., grand parleur, چوق سويليجى *tchoq seuïleïdji*, فرفره *farfarè*, t.; قوّال *qavvāl*, a. — Qui parle agréablement, mais sans solidité, سوز ابه‌سى *seuz ebèci*.

Discourir, v. a., سويلشمك *seuïlechmek*, t.; صحبت ا *sohbet it*, مكالمه ـ مذاكره ا *mukiālemè, muzākerè it*, بحث ا *bahs it*, a.-t. — sur une affaire, بر مصلحتك اوزرينه بسط كلام ا *bir maslahatuñ uzerinè basthi kelām it*.

Discours, s. m., entretien, مكالمه *mukiālèmè*, مصاحبت *mouçāhabet*, صحبت *sohbet*. — Harangue, كلام *kelām*, خطاب *khitāb*, a. — Discours officiel, نطق رسمى *nouthqy resmi*. — oratoire, مقال *maqāl*, مقاله *maqālè*. — long, مقالهٔ طويله *maqālèï thavīlè*. — éloquent, مقالهٔ فصيحه *maqāleï facyha*.

Discourtois, adj., بى ادبانه *bi edèbānè*, a.-p.; ادبسز *edebsyz*, a.-t.

Discrédit, s. m., اعتبارسزلك *'ytibārsyzlik*, a.-t.; انحطاط قدر و اعتبار *inhithāthy qadr u 'ytibār*, a.

Discrédité, e, adj., دوشمش *duchmuch*, اعتباردن دوشمش *'ytibārden duchmuch*, اعتبارسز *ytibārsyz*, t.

Discréditer, v. a., اعتباردن دوشرمك *'ytibārden duchurmek*, اعتبارينى بوزمق *'ytibārini bozmaq*, a.-t.

DISCRET, ÈTE, adj., modeste, prudent, اوصلو *ouslou*, t.; ملاحظه‌لو *mulāhazalu*, a.-t. — Judicieux, عاقل *'āqyl*. — Modéré, retenu, محترز *mouhtériz*, حازم *hāzim*, انصافلو *insāflu*, a.-t. — Qui sait garder un secret, سرّ صقلار *sirr saqtār*, دیلنی طوتار *dílini thoutār*, t.; کتوم السرّ *kutoumus-sir*. — Sûr, fidèle, امین *emín*.

DISCRÈTEMENT, adv., انصاف ایله *insāf ílè*, a.-t.; احتراز ایله *yhtyrāz ilè*, a.-t.

DISCRÉTION, s. f., conduite discrète, circonspection, اوصلولق *ouslulyq*, ملاحظه‌لولق *mulāhazalulyq*. — Agir avec —, حزم واحتیاط *hazmu yhtyāth ilè hareket it*. — Modération, انصاف *insāf*, a. — A discrétion, sans autre règle que sa volonté, کندو کیفنجه *gwendu keïfindjè*, کیفی ما یرید *keïfè mā iurid*. — Se rendre à —, بلا قول وشروط استیمان ا *bilā qavl u chouroth istímān it*. — S'en remettre à la discrétion de quelqu'un, برکمسه‌نک رأی وارادسنه تسلیم زمام اختیارا *bir kimesnènuñ reeï u irādècínè teslími zimāmi ykhtiār it*.

DISCULPATION, s. f., action de disculper, صوچدن پاکه چیقارمه *soutchden pāka tchyqārma*, t.; تبریهٔ تهمت *tebrïeï teuhmet*, a. — Action de se disculper, تهمتدن پاکه چیقمه *teuhmetten pāka tchyqma*.

DISCULPER, v. a., صوچدن پاکه چیقارمق *soutchden pāka tchyqārmaq*, t.; تهمتدن تبریه ا *teuhmetten tebrïè it*, a.-t. — Se Disculper, v. réfl., صوچسیزلغنی کوسترمک *soutchsizlighini gueustermek*, تهمتدن پاکه چیقمق *teuhmetten pāka tchyqmaq*, تهمتدن تبرّی ا *teuhmetten teberri it*, تبریهٔ ذمّت ا *tebrïeï zimmet it*. — Disculpé, e, قباحتدن پاکه چیقمش *qabāhatten pāka tchyqmich*.

DISCURSIF, IVE, adj., qui dissipe les humeurs, خلطی طاغدیجی *khalathy dhāghydídji*, t. — Remède —, دوای مصرف الاخلاط *devāï musrif ul-akhlāth*. — Faculté discursive, قوّت ناتجه *qouveti nātidjè*, a.-t.

DISCUSSION, subst. f., examen, آراشدرمه *árachturma*, t.; مباحثه *mubāhacè*, pl. مباحثات *mubāhaçāt*. — Recherche et vente en justice des biens d'un débiteur, مال آراشدرمه *māl árāchturma*, تفتیش المال *teftích ul-māl*. — Dispute, چکش *tchekich*, t.; مناظرة *munāzaret*, مجادله *mudjādelè*, a.

DISCUTER, v. a., examiner avec soin, آراشدرمق *árāchturmaq*, t.; دقّله تفتیش ا *diqqatlè teftích it*, تفتیش ـ تفحّص ا *teftích, tefahhous it*, تنقیر ـ استبحاث ا *tenqyr, istihbās it*, a.-t. — Débattre, contester, مباحثه ا *mubāhacè it*.

DISERT, E, adj., خوش صحبت *khoch sohbet*, p.-a.; منطیق *myntlyq*, a.

DISERTEMENT, adv., صحبت خوشلغیله *sohbet khochlyghylè*,

حسن ناطقه ایله *husni nāthyqa ilè*, a.-t.

Disette, s. f., قطلق ـ قحلق *qythlyq*, يوقلق *ïoqlyq*, t.; قحط *qaht*, قلت *qyllet*. — de toutes choses, كافهٔ اشیانك قحط وقلتی *kiāffèï echiānuñ qahtu qylleti*.

Diseur, euse, s., celui qui dit, سویلیجی *seuïlèïdji*, t.; قایل *qāïl*, a. — de bons mots, لطیفه جی *lathifedji*, مضمونکوی *mazmoungouï*. — de nouvelles, ناقل اخبار *nāqili akhbār*. — de bonne aventure, فالجی *fāldji*. — de riens, هرزه کو *herzè guiou*.

Disgrace, s. f., perte des bonnes grâces, نظردن دوشمه ـ سقوط *nazarden duchmè*, *souqouth*, a.-t.; مغضوبیت *maghzoubïiet*, a. — Infortune, بلا *belā*, قضا *qazā*. — Mauvaise grâce, لطافتسزلك *lethāfetsizlik*, چرکینلك *tchirkinlik*, حسنسزلق *huçunsizlik*, نازیبایی *nāzibāïi*. — Tomber en disgrâce, نظر التفاتدن ساقط او *nazari iltifātten sāqyth ol*.

Disgracié, e, adj., laid, difforme, voyez ces mots. — Tombé dans la disgrâce, نظردن دوشمش *nazarden duchmuch*, a.-t.

Disgracier, v. a., نظردن دوشرمك ـ اسقاط ا *nazarden duchurmek*, *isqāth it*.

Disgracieusement, adverb., لطافتسزلکله *lethāfetsizliglè*, بدلك *bedlik ilè*, t.; وجه نامرضی اوزره *vedjhi nāmerzi uzrè*, a.-t.

Disgracieux, se, adj., لطافتسز *lethāfetsiz*, a.-t.; نامرضی *nāmerzi*, a. — Un homme —, طاتسز بر آدم *thātsyz bir âdem*.

Disjoindre, v. a., ایرمق *aïrmaq*, t.; جدا ا *djudā it*, a.-t. — Se Disjoindre, v. pr., ایرلمق *aïrilmaq*.

Disjoint, e, adj., آیرلمش *âïrylmich*, آیرو *âïru*, t.; منفصل *munfacyl*, a.

Disjonctif, ive, adj., انفصالی *infiçālii*, a.

Disjonction, s. f., ایرولق *aïryliq*, ایرلمه *aïrylma*, t.; انفصال *infiçāl*, a.

Disloquation, s. f., déboîtement d'un os, کمکك اك یرندن آیرلمسی *guemiguñ añ ïerinden āïrylmacy*, بورقلمه *bourqoulma*, خلع العظم *khal' ul-'azm*, a. — d'une armée, عسکرك یرلو یرندن آیرلمه سی ـ تفریقی *'askeruñ ïerlu ïerinden āïrilmaci*, *tefrîqy*.

Disloqué, e, adj., déboîté, یرندن چیقارلمش ـ ایرلمش *ïerinden tchyqārylmich*, *aïrilmich*, t.

Disloquer, v. a., déboîter, یرندن چیقارمق *ïerinden tchyqārmaq*, برقمق *bourqmaq*, برتمك *bertmek*, *burtmek*. — On lui a disloqué le bras, قولن بورقدیلر *qolyn bourqtiler*. — Se Disloquer, v. réfl. آك یرندن آیرلمق ـ چیقمق *añ ïerinden āïrilmaq*, *tchyqmaq*, برتنمك *bertinmek*, برتلمك *bertilmek*, t.

Disparaître, v. n., cesser de paraître, بلورسز او *beleursyz ol*, t. غایب ـ نابدید ـ مضمحل او *ghāïb*

nābedīd, mouzmahil ol, a.-p.-t. — Se cacher, كزلنمك *guizlenmek*, غيب ايلمك *ghaïb ëïlemek*. — Être effacé, محو او *mahv ol*, a.-t.

DISPARATE, s. m., défaut de rapport, اويغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, بری برینه اویغونسزلق *biri birinè ouïghounsyzlyq*, t.; عدم مناسبة *'ademi munāçcebet*, a.

DISPARATE, adj. com., بری برینه اویغونسز *biri birinè ouïghounsyz*, t.; متغایر *mouteghāïr*, a.

DISPARITÉ, s. f., اویغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, t.; برابرسزلک *berābersyzlik*. Voy. DIFFÉRENCE.

DISPARITION, s. f., غایب-نابدید *ghāïb, nābedīd olmaqliq*, p.-t.; غیبت اضمحلال *ghaïbet, izmihlāl*, a.

DISPENDIEUX, EUSE, adj., چوق مصرفلو *tchoq masraflu*, a.-t.; کثیر المصارف *kecīr ul-meçārif*. — C'est une chose très-dispendieuse, چوق مصرفه محتاج بر شیدر *tchoq masrafè mouhtādj bir cheïdur*.

DISPENSAIRE, s. m., traité de la préparation des remèdes, علاج ترکیبی کتابی *'yladj terkībi kitābi*. — Lieu où l'on distribue des médicamens aux pauvres, فقرالره علاج ویرلمجک یر *fouqarālerè 'yladj virilèdjek ïer*, a.-p.

DISPENSATEUR, TRICE, s., qui distribue, donne, اولشتریجی *ulechturidji*, پای ایدیجی *pāï ididji*, ویریجی *viridji*, t.; مقسم *mouqassim*, a.

DISPENSATION, s. f., distribution, اولشترش *ulechturich*, پای ایتمه *pāï itmè*, t.; توزیع *tevzy'*, تقسیم *taqsīm*, a.

DISPENSE, s. f., exemption de la règle, معافلق *mou'āflyq*, a.-t.; معافیت *mou'āfiïet*, a. — En t. de religion, permission, اذن *izin*, رخصت شرعیّه *roukhsati cher'iïè*.

DISPENSÉ, E, adj., معاف اولمش *mou'āf olmich*, معاف *mou'āf*, a.

DISPENSER, v. a., exempter, معاف ا عفو ا *mou'āf it, 'afv it*, a.-t. — d'aller à la guerre, سفره کیتمکدن عفو ا *sefèrè guitmekten 'afv it*. — Se Dispenser, v. réfl., واز کچمک *vāz guetchmek*, t. — de faire une chose, بر شیئی ایشلمکدن استعفا ا ـ فراغت ا *bir cheïi ichlemekten istī'fā it, ferāghat it*. — Dispenser, départir, distribuer, پای ا *pāï it*, توزیع ا *tevzy' it*.

DISPERSÉ, E, adj., طاغلمش *dhāghilmich*, t.; پریشان *perichān*, p.; متفرّق *mutefèrryq*, a.

DISPERSER, v. a., répandre çà et là, اوتهیه برویه صاچمق *euteïè beruïè sātchmaq*, t.; نشر ا *nechr it*, a.-t. — Dissiper, mettre en désordre, داغتمق *dāghitmaq*, پریشان ا *pèrichān it*, پراکنده ا *perākendè it*. — Placer, envoyer en divers lieux, آیرمق *āïrmaq*, تفریق ا *tefryq it*. — Se Disperser, v. réfl., داغلمق *dāghilmaq*, پریشان او *pèrichān ol*, a.-p.-t.

DISPERSION, s. f., طاغقلق *dhāghyqliq*, طاغلمه *dhāghylma*, پریشانلق طاغنقلق *dhāghynyqlyq*,

perichānliq, p.; تفرّق *teferruq*, a.

Disponible, adj., الك اولان *eldè olān*, قوللانيله بيله جك *qoullānila biledjek*, t.; حاضر *hāzyr*, ممكن *mumkin*, لاستعمال *ul-istimāl*, a.

Dispos, adj., دنج *dindj*, تندرست *ten durust*, چست و چالاك *tchust u tchālāk*, p.

Disposé, e, adj., mis en ordre, دوزلمش *duzulmich*, ديزلمش *dizilmich*, t.; منتظم *mountazem*. — Préparé à..., حاضر *hāzyr*, a.; حاضرلنمش *hāzyrlanmich*, مهيّا *muheïiā*. — Qui a des dispositions à telle chose, مستعدّ *mousta'ydd*. — Il est bien disposé, bien intentionné pour un tel, فلانه حسن توجّهی وار *felānè husni teveddjuhi vār*. — Il est mal disposé, فلانه توجّهی يوقدر *felānè teveddjuhi ïoqtur*.

Disposer, v. a., arranger, دوزمك *duzmek*, ديزمك *dizmek*, برلشترمك *ïerlechturmek*, نظامه قومق *nizāmè qomaq*, تنظيم ـ ترتيب ا *tanzīm*, *tertīb it*, a. — Préparer, حاضرلمق *hāzirlamaq*, حاضر ـ تهيّه ا *hāzyr*, *tehïiè it*. — en faveur, كوكلی ياپمق *gueuñulu ïāpmaq*. — Posséder, تصرّف ا *teçarruf it*, مالك او *mālik ol*. — Donner, aliéner, ويرمك *vīrmek*, افراز ا *ifrāz it*. — Disposer à son gré, اجرای مرام ا *idjrāï merām it*. — Se disposer à.....; حاضرلنمق *hāzyrlanmaq*. — Faire ses préparatifs, تدارك ا *tedāruk it*, تدارك كورمك *tedāruk gueurmek*, a.-t.

Dispositif, ive, adj., حاضرليجي *hāzirlaïdjï*, a.-t.; متهيّی *mutehëïi*, a.

Dispositif, s. m., حكم *hukm*, a.

Disposition, s. f., arrangement, دوزن *duzen*, دوزولش *duzuluch*, t.; ترتيب *tertīb*, تنظيم *tanzīm*, نظام *nizām*. — État de la santé, مزاج *mizādj*. — Être en bonne —, حال صحّتده او *hāli syhhattè ol*. — En mauvaise —, كيفسز او *keïfsyz ol*. — Pouvoir, moyen de faire ou de disposer de, يد اقتدار *ïedi yqtidār*. — Cela n'est pas à ma —, بو المده دكل *bou elumdè deïl*. — Cela est à ma —, يد اقتدارمده در *ïedi yqtidārumdè dur*. — Aptitude, inclination, استعداد *isty'dād*. — Moyens, اهليّت *ehlïiet*. — Il a de grandes dispositions à l'étude des sciences, مطالعهٔ علوم وفنونه كلّی استعدادی واردر *mouhāle'aï 'ouloumu funounè kulli ist'ydādi vārdur*. — Sentiment où l'on est à l'égard de quelqu'un, توجّه *teveddjuh*, pl. a. توجّهات *teveddjuhāt*. — Dessein, résolution, نيّت *nïiet*. — Il était en disposition de sortir de chez lui, خانه‌سندن چيقمق نيّتنده ايدی *khānècinden tchyqmaq nïietindè idi*. — Être à la disposition, pour dire être dans la dépendance, حكم التنده ـ زير حكمنده او *hukm altindè*, *zïri hukmindè ol*.

Disproportion, s. f., اينونسزلق *oüïgounsyzlyq*, t.; اورانسزلق *orān-*

syzlyq, انـدامسزلـك *endāmsyzlyk*, عدم تناسب *'ademi tenāçub*, عدم مقايسه *'ademi maqāïcè*.

DISPROPORTIONNÉ, E, adjectif, اورانسز اويغونسز *oüghounsyz orānsyz*, t.; اندازه‌سز *endāzèsiz*, عديم التناسب *'adīm ul-tenāçub*. — de corps, بى اندام *bi endām*, p.-t.

DISPROPORTIONNER, verbe actif, ياقشترمامق *ïaqychturmamaq*, اندامسز - اورانسزا *endāmsiz orānsyz it*, t.

DISPUTABLE, adj. com., مباحثه اولنه‌جق *mubāhacè olounadjaq*, محل مجادله اولهجق *mahalli mudjādelè oladjaq*, a.-t.

DISPUTE, s. f., غوغا *ghavgha*, vulg. *qavgha*, p.; چكش *tchekich*, t.; لجوجلق *tedjoudjlyq*, a.-t.; نزاع *nizā'*, مجادله *mudjādelè*, مناقشه *munāqachè*. — Controverse en matière de science, مباحثه *mubāhacè*.

DISPUTER, v. n., être en querelle, غوغا ا *ghavghā it*, p.-t.; چكشمك *tchekichmek*, سوز آتشمق *seuz ātychmaq*, t.; نزاع ا *niz'ā it*. — Discuter, مباحثه - بحث ا *mubāhacè bahs it*, a.-t. — Prétendre, ادّعا - دعوا ا *iddi'ā d'avā it*. — la supériorité sur autrui, تفوّق ا *tefevvuq it*, دعواى فضل ومزيّت ا *d'avāï fazlu mezïïet it*. — le pas et la préséance, ادّعاى تقدّم وتصدّر ا *iddi'āï teqaddum teçaddur it*. — Combattre, معارضه ا *mou'āriza it*. — Se Disputer entre soi, v. pro., بر برى ايله چكشمك *bir biri ilè tchekichmek*, برى برى ايله منازعه ا *biri biri ilè munāzy'a it*.

DISPUTEUR, s. m., غوغاجى *ghavghādji*, چكشيجى *tchekichidji*, نزاعجى *nizādji*, t.; لجوج *ledjoudj*, a.

DISQUE, s. m., palet, طبق *thabaq*, قيراق *qaïrāq*, t. — Globe, طوب *thop*, t.; جرم *djirm*, pl. a. اجرام *edjrām*, كليچه *kulïtchè*, p.; — du soleil, قرص آفتاب *qourci āfitāb*. — de la lune, قرص ماه *qourci māh*, a.-p. — Grandeur d'un verre, دائره *dāïrè*.

DISQUISITION, s. f., تفتيش *tefti'ch*, a.

DISSECTEUR, s. m., on dit plus ordinairement Disséqueur, تشريح ايديجى *techrīh idïdji*, a.-t.

DISSECTION, s. f., تشريح *techrïh*, a.; كوده‌يى ياروب آچمه *gueudëï ïārup ātchma*, t.

DISSEMBLABLE, adj. com., بكزمز *beñzemez*, t.; غير مشابه *ghaïri muchābih*, a.

DISSEMBLANCE, s. f., بكزمزلك *beñzemezlik*, t.; تفاوت *tefāvut*, عدم مشابهة *'ademi muchābehat*, a.

DISSÉMINATION, s. f., صاچمقلق *sātchmaqlyq*, t.; نشر *nechr*, a.

DISSÉMINER, v. a., اوته برو اكمك *euté berù ekmek*, صاچمق *sātchmaq*, طاغتمق *dhāghytmaq*, t.; نشر ا *nechr it*, a.-t.

DISSENSION, s. f., خرلشمه *khrlachma*, غوغا *qavghā*, t.; اتفاقسزلق *ittifāqsyzlyq*, a.-t.; منازعة *munāze'at*, شقاق *chiqāq*, a. — Disser-

sions civiles, منازعات داخليه *munāze'āti dākhylïiè.*

Disséquer, v. a., faire une dissection, تشريح ا *techrîh it*, a.-t.; كوده‌يى ياروب اچمق *guevdèï ïarup atchmaq*, t. — Couper, hacher les viandes, دوغرامق *doghrāmaq*, t.

Disséqueur, s. m., تشريح ايديجى *techrîh idîdji*, a.-t.; كوده‌يى ياروب اچيجى *guevdèï ïarup âtchîdji*, t.

Dissertateur, s. m., سويليجى *seuïlèïdji*, مباحث *moubāhis*, a.

Disserter, v. n., مباحثه — مناظره ا *mubāhaçè, munāzarè it*, بحث ا *bahs it*, صحبت ا *sohbet it*, a.-t.

Dissertation, s. f., مباحثه *mubāhacè*, pl. a. مباحثات *mubāhaçāt*.

Dissidence, s. f., اختلاف *ykhtilāf*, مخالفة *mukhālefet*, a.

Dissident, s. m., همذهبى اولميان *hemmezhebi olmaïān*, a.-t.; مختلف *moukhtelif*, شيعى *chï'aïi*, a.

Dissimilaire, adj. com., بكزمز *beñzemez*, بشقه صوى *bachqa soï*, t., مختلف الجنس *moukhtelif uldjins*, a.

Dissimilitude, s. f. Voy. Dissemblance.

Dissimulateur, s. m., ايكى يوزلو *iki ïuzlu*, مدارا ايديجى *mudārā idîdji*, a.-t.; مرايى *murāïi*, a.

Dissimulation, s. f., اچمازلق *atchmāzlyq*, ايكى يوزلولك *iki ïuzlulik*, مدارا *mudārā*, كتم نيت *ketmi nïiet*.

Dissimulé, e, adj., ايكى يوزلو *iki ïuzlu*, t.; ايچ يوزينى كيزلر *itch ïuzunu guizler*, t.; مستور القلب *mestourul-qalb*, a.

Dissimuler, v. a., déguiser ce qu'on pense, اچماز قومق *atchmaz qomaq*, t.; مرامنى سويلمامك *merāmini seuïlememek*, اضمار ما فى البال ا *izmāri mā fil-bāl it*, a.-t.; مدارا ا *mudārā it*. — Cacher ses desseins, كتم نيت ا *ketmi nïiet it*. — Faire semblant de ne pas savoir, طنمامق *thynmāmaq*, بيلمزلنمك *bilmezlenmek*. — de ne pas voir, كورمزلنمك *gueurmezlenmek*, كورمزلكدن كلمك *gueurmezlikten guelmek*, t.

Dissipateur, trice, s., داغديجى *dāghidîdji*, t.; مالنى تلف ايديجى *mālini telef idîdji*, a.-t.; مسرف *musrif*, a.

Dissipation, s. f., action de dissiper, داغقلق *dāghyqlyq*, اسراف *isrāf*, a. — des biens, تلف اموال *telefi emvāl*. — Distraction d'esprit, اكلنجه *eïglendjè*, t.; تفرج *teferrudj*, a. — Évaporation, هوايه طاغلمه *havāïè dhāghylma*, تصاعد *teçā'ud*, a.

Dissiper, verbe actif, disperser, طاغتمق - داغتمق *dhāghytmaq*, اتمق - داردغان ا *atmaq, dārdaghān it*. — Jeter en l'air, يله ويرمك *ïelè vîrmek*. — Chasser, قوغمق *qoghmaq*. — Éparpiller, پريشان - پراكنده ا *perîchān, perākendè it*. — Dépenser son bien, مالنى - ماملكنى طاغتمق - تلف -

اسراف ا *mālini, māmeleguini dāghytmaq, telef, isrāf it.* — distraire, détourner l'esprit, اكلندرمك *eïglendurmek.* — Dissiper les factions, les troubles, دفع فتنه وفساد ا *def'y fitnè vufeçād it.* — Dissiper une armée, عسكرى منهزم وتار ومار ا *'askeri munhezim vè tār u mār it.* — le chagrin, دفع غم ا *def'y ghām it.* — Se dissiper, se disperser, داغلمق *dāghilmaq*, t.; مضمحل او *mouzmahil ol.* — Se distraire, اكلنمك *eïglenmek*, تفرّجلنمك *teferrudjlenmek*, a.-t.

Dissipé, e, adj., طاغلمش *dhāghylmich*, تلف اولمش *telef olmych*, پريشان *perichān.* — En parlant d'un homme occupé de ses plaisirs, هوا وهوسنه تابع *havā vu-havecinè taby'.*

Dissolu, e, adj., دكسز *deñsyz*, ازغون *azghoun*, ضبطى اولميان *zabthy olmaïān*, لايالى *lā ïoubāli*, a. — dans ses mœurs, فاحش الاخلاق *fāhych ul-akhlāq.*

Dissoluble, adj. com., اريديلور *iridilur*, t.; چوزلمه‌سى - ايرلمه‌سى *tcheuzulmèci, aïrylmacy*, t.-p.; اسان اچان *tcheuzulmèci, aïrylmacy açān*, t.-p.; يخلّ *ïounhall*, قابل الحلّ *qābil ul-hall*, a.

Dissolument, adv., ضبطسزلكله *zabthsizliguilè*, دكسزلكله *deñsizliguilè*, ادبسزلكله *edebsyzliguilè*, عارسزجه *'ārsyzdjè*, a.-t.

Dissolutif, ive, adj. Voy. Dissolvant.

Dissolution, s. f., séparation des parties, چوزلمه *tcheuzulmè*, ايرلمه *iridilmè*, چوزكلك *tcheuzukluk*, t.; انحلال *inhylāl*, انفساخ *infiçākh*, a. — d'une société, ابطال شركت *ibthāli chirket.* — du mariage, نكاحك بوزلمسى *nikiāhuñ bozoulmacy.* — Débauche, déréglement, دكسزلك *deñsizlik*, ادبسزلك *edebsizlik*, ضبطسزلك *zabthsyzlik*, خرابانيلك *kharābātilik.* — Corruption des mœurs, فساد اخلاق *feçādi akhlāk*, a.

Dissolvant, e, adj. et s. m., اريديجى *erididji*, t.; محلّل *mouhallil*, pl. محللات *mouhallilāt*, مذوّب *muzevvib*, a.

Dissonance, s. f., سسكك اويغونسزلغى *seçuñ ouïghounsyzlyghy*, t.; بى اهنكلك *bi ahenklik*, a.-p.-t.

Dissonant, e, adj., سسى - صداسى اويغونسز *secy, sadācy ouïghounsouz*, t.; دوزنسز *duzensyz*, بى اهنك *bi ahenk*, a.-p.

Dissoudre, v. a., pénétrer, diviser, چوزمك *tcheuzmek*, t.; حل ا *hall it*, a.-t. — Liquéfier, fondre, ارتمك *eritmek*, اذابه ا *izābè it*, تحليل ا *tahlil it.* — Détruire, بوزمق - فسخ ا *bozmaq*, نقص *naqs, feskh it.* — Dissoudre un mariage, نكاحى بوزمق *nikiāhi bozmaq*, a.-t. — l'assemblée, مجلسى بوزمق - داغتمق - دفع ا *medjlici bozmaq, dāghytmaq, def'it.* — Se Dissoudre, v. pro., se fondre, اريمك *erimek*, t. — Se détruire, بوزلمق *bozoulmaq.* — Se défaire, چوزلمك *tcheuzulmek*, حل اولنمق *hall olounmaq.* — Dissout, e, چوزلمش

tcheuzulmich, اريمش *erimich*, بوزلمش *bozoulmich*, منحل *munhall*.

Dissuader, v. a., تدبيرندن - رأيندن دوندرمك *tedbîrinden*, *reïinden deundurmek*, بر كمسنه‌نك عقلنى چويرمك *bir kimesnènuñ 'aqlyni tchevîrmek*, فكرينى تحويل ا *fikrini tahvîl it*, منع ا *men' it*, a.-t.

Dissuasion, s. f., رأيندن دوندرمسى *reïinden deundurmèci*, a.-t.

Dissyllabe, adj., (mot), ايكى هجألو سوز *iki hedjèlu seuz*, a.-t.

Distance, s. f., espace entre les objets et les lieux, éloignement, ارالق *arāliq*, اره ير *arā ïer*, اوزاقلق *ouzāqlyq*, t.; مسافه *meçāfè*, بعد *bu'd*. — à une grande —, مسافهٔ بعيده‌ده *meçāfeï ba'ïdedè*. — Espace de temps, durée, مدّت *muddet*, بينونت *beïnounet*. — Différence, فرق *farq*. — Il y a une grande distance entre eux, بينلرنده فرق كلّى واردر *beïnlerindè fārqy kulli vārdur*. — Tenir à distance, ياقلشدرمامق *ïāqlachturmamaq*.

Distant, e, adj., éloigné, اوزاق *ouzāq*, اراق *irāq*, t.; بعيد *ba'ïd*, a. — Séparé en parlant des époques, مباين *mubāïn*, بعيد *ba'ïd*.

Distendre, v. a., كرمك *guiermek*, سرمك *sermek*, قتى كرمك *qaty guiermek*, كركيلك كتورمك *kerkilik gueturmek*, t.; ايراث توتر ا *irāci tevettur it*, a.-t.

Distension, s. f., سكرك پك چكلمه‌سى *siñiruñ pek tchekilmèci*, سكر كركيلكى *ziñyr kerkiligui*, t.; توتر الاعصاب *tevettur ul-'açāb*, a.

Distillateur, s. m., مقطّر *mouqatthir*, - انبيقدن كچريجى چيقاريجى *embiqten guètchurîdji*, *tchyqāridji*, t. — Marchand de liqueurs, عنبريه‌جى *amberïèdji*.

Distillation, s. f., انبيقدن كچورمه *embyqten guetchurmè*, t.; استقطار *istiqthār*, تقطير *taqthyr*, a.

Distiller, v. a., passer à l'alambic, انبيقدن كچرمك - چكمك *embiqten guetchurmek*, *tchekmek*, t.; تقطير ا *taqthîr it*. — Retirer l'essence des plantes, des fleurs, نباتاتك وازهارك خلاصه‌سنى المق - چيقارمق *nebātātuñ vè ezhāruñ khoulācècini almaq*, *tchyqārmaq*, a.-t. — Distiller, v. n., découler, dégoutter, طاملمق *dhāmlamaq*, داملە داملە اقمق *dāmla dāmla aqmaq*, تقطّر ا *teqatthur it*. — Répandre, verser, دوكمك *deukmek*, افراغ ا *ifrāgh it*.

Distillerie, s. f., مقطّرات كارخانه‌سى *mouqattharāt kiārkhānèci*, a.-t.

Distinct, e, adj., différent, séparé, باشقه *bāchqa*, آيرو *āïru*, t.; ممتاز *mumtāz*, منفصل *munfacyl*. — Ce sont des choses bien distinctes, برى برينه متشاخص ومتباين شيلردر *biri birinè mutechākhis vè mutebāïn cheïlerdar*, مميّز *mumeïiez*, منفرق *munfaryq*, a. — Clair, net, پاك *pāk*, ظاهر *zāhir*, اشكار *achikiār*, صريح *saryh*, a.

Distinctement, adv., clairement,

اچق *atchyq*, پاکچه *pāktchè*, تمیزجه *temïzdjè*, t.; اشکاره *achikiārè*. — Parler distinctement, پاکچه سویلمک *pāktchè seuïlemek*. — Séparément, بر بر *bir bir*, باشقه باشقه *bāchqa bāchqa*.

Distinctif, ive, adj., آیریجی *āïrïdji*, t.; تفریق ایدیجی *tefrïq idïdji*, a.-t.; ممیّز *mumeïïz*. — Marque distinctive, علامت ممیّزه *alāmeti mumeïïzè*. — Propre, مخصوص *makhsous*, a.

Distinction, s. f., séparation, آیرمه *āïrma*, t.; فصل *fasl*, تفریق *tefrïq*, تمییز *temïïz*, افراز *ifrāz*, فراز *firāz*. — Différence, فرق *farq*, تفاوت *tefāvut*, a. — Exception, استثنا *istisnā*. — Prérogative, prééminence, امتیاز *imtiāz*, a. — Homme de —, صاحب امتیاز *sāhybi imtiāz*; au plur., les personnages de —, بیوکلر *buïukler*, متعیّنان *mute'aïïnān*.

Distingué, e, adj., choisi, peu commun, سچیلمش *setchilmich*, t.; امتیاز بولمش *imtiāz boulmich*, a.-t.; ممتاز *mumtāz*, a. — Mérite —, اهلیت فائقه *ehlïïeti fāïqa*. — Qui a du mérite, فایق *fāïq*, معرفت صاحبی *ma'arifet sāhibi*, a.-p. — Un administrateur distingué, مدبّر فایق *mudebbiri fāïq*.

Distinguer, v. a., discerner, سزمک *sezmek*, تشخیص ا *techkhïs it*, تمییز ا *temïïz it*. — Marquer la différence, سچمک *setchmek*, ایرمق *āïrmaq*, t.; فرق تفریق ا *farq, tefrïq it*. — le bien du mal, خیر و شرّی فرق ا *khaïri u cherri farq it*. — Traiter avec distinction, اکرام ـ اعتبار ا *ikrām, i'tibār it*, رعایت کوسترمک *re'aïet gueustermek*, مظهر امتیاز ا *mazheri imtiāz it*. Voy. Marquer. — Reconnaître, طانیمق *thānimaq*, تشخیص ا *techkhïs it*. — Se distinguer du commun, امتیاز بولمق *imtiāz boulmaq*. — par son mérite, لیاقت و اهلیتی جهتیله کسب تفوّق وامتیاز ا *liaqāt u ehlïïeti djihetilè kesbi tefevvuq u imtiāz it*.

Distique, s. m., بیت *beït*, pl. a. ابیات *ebïāt*.

Distorsion, s. f., بورقلمه *bourqoulma*, t.; التواء العضو *iltivāïl-'azv*, a.

Distraction, s. f., démembrement, ایرلمه *āïrylma*, t.; افراز *ifrāz*, a. — Absence d'esprit, عقلک پریشانلغی *aqluñ perïchānligui*, طالغنلق *dhālghynlyq*, پریشانلق *perichānliq*, الهای ذهن *ilhāï zyhn*, استغراق ذهن *istighrāqy zyhn*, سهو *sehv*, a

Distraire, v. a., séparer une partie d'un tout, ایرمق *āïrmaq*, چیقارمق *tchyqārmaq*, t.; پریشان ا *perïchān it*, p.-t. — Détourner de l'application, اشغال ا *ichghāl it*, اشغال ذهن ا *ichghāli zyhn it*, ذهنی طاغتمق *zyhni dhāghytmāq*. تقیّددن چویرمک ـ دوندرمک *teqaïïudden tchevïrmek, deundurmek*, a.-t. Voy. Amuser. — Se Distraire,

v. réfl., se divertir, اكلنمك *eiglenmek*.

DISTRAIT, E, adj., ايرلمش *aïrilmich*, t.; پراكنده *perâkendè*, p. — d'esprit, ذهني طاغنق *zyhni dhâghynyq*, عقلي طالغين *dhâlghyn*, پريشان اولان *'aqly perîchân olân*, p.

DISTRIBUER, v. a., partager, پای ا *pâï it*, پايلشترمق *pâïlachturmaq*, t.; اولشترمك *ulechturmek*, توزيع ا *tevzi' it*, a.-t.; تقسيم ـ افراز ا *taqsîm, ifrâz it*. — Se Distribuer, v. réfl., اولشمك *eulechmek*, پايلنمق *pâïlanmaq*, t.; منقسم او *mounqacim ol*. — Mettre en ordre, ترتيب ا *tertîb it*, نظام اوزره ترتيب ا *nizâm uzrè tertîb it*. — Distribué, پای اولمش *pâï olmich*, پايلانمش *pâïlânmich*, مقسم *mounqacym*, مقسوم *maqsoum*.

DISTRIBUTEUR, TRICE, s., پای اولشتريجي ايديجي *pâï idîdji, ulechturîdji*, t.; موزع *muvezzi'*, مقسم *mouqassim*, a.

DISTRIBUTIF, IVE, adj., قاسم *qâcim*, a. — Justice distributive, عدالت قاسمه *'adâleti qâcimè*.

DISTRIBUTION, s. f., پايلاشمه *pâïlâchma*, اولشترمه *eulechturmè*, تقسيم *taqsîm*, توزيع *tevzi'*, a.; مقاسمة *mouqâcemet*. — duhutin, تقسيم غنايم *taqsîmi ghanâïm*.

DISTRIBUTIVEMENT, adv., تقسيما *taqsîmen*, a.

DISTRICT, s. m., ناحية *nâhïet*, vulg. *nâhïè*, pl. نواحي *nevâhi*.

DIT, s. m., bon mot, proverbe, ديش *deïch*, سوز *seuz*, t.; مقال *maqâl*, قول *qavl*, pl. اقوال *aqvâl*. — Prononcé, سويلنمش *seuïlenmich*, دينلمش *dinilmich*. — Surnommé, ديمكله معروف *dimeguilè ma'rouf*, مسمّى *mucemmi*, *mucemma*, ملقب *moulaqqab*. — Ledit, le susdit, ذكر اولنان *zikr olounân*.

DIT, E, adj., سويلنمش *seuïlenmich*, مقول *meqoul*. — Mentionné, ذكر اولنان *zikr olounân*. Voy. SURNOMMER.

DIURÉTIQUE, adj. com., سدك اقديجي *sidik aqydîdji*, t.; مبول *mubvil*. — Aliment ou remède qui fait uriner, مبولة *mebvelet*, a.

DIURNE, adj. com., كونلو *gunlu*, بر كونلك *bir gunluk*, t.; يومي *ïevmi*, a. — Le mouvement, حركت يومية *hareketi ïevmïïè*.

DIVAGUER, v. n., صدددن چيقمق *sadedden tchyqmaq*, a.-t.

DIVAN, s. m., conseil d'état du Grand-Seigneur, haute cour de justice, ديوان *divân*, pl. a. دواوين *devâvîn*. — Divan extraordinaire pour le paiement des troupes ou la réception d'un ministre étranger, غلبه ديواني *ghalebè divâni*, vulg. *ghalaba divâni*. — Canapé, صفه *sofa*.

DIVANI, s. m., écriture employée chez les Turcs et les Arabes par les personnes d'un rang distingué, et dans la chancellerie d'état, ديواني *divâni*, ou خط ديواني *khatthy divâni*, a.

DIVERGENCE, s. f., بری برندن ايرلمه *biri birinden aïrilma*, t. تباين *tebâïn*, انفراق *infirâq*, a.

DIVERGENT, E, adj., بری برندن ايرلان *biri birinden aïrilân*, t.

متباين *mutebāïn*, متباعد *mutebā'yd*, a.

Divers, e, adj., différent, varié, ايرو *aïru*, باشقه *bāchqa*, درلو درلو *turlu turlu*, t.; مختلف *moukhtelif*. — Les diverses nations, ملل مختلفه *mileli moukhtelifè*. — Plusieurs, برقاچ *bir qātch*, نيجه *nidjè*, t.; بعض *b'az*, a. — Diverses fois, بر قاچ كره *bir qātch kerrè*. — En divers endroits, بعض يرلرده *ba'zi ïerlerdè*.

Diversement, adv., درلو درلو *turlu turlu*, كونه كونه *guiounè guiounè*, t.; اختلاف اوزره *ykhtilāf uzrè*, مختلفاً *moukhtelifen*. — On en parle diversement, على وجه الاختلاف ذكر اولنور *'ala vedjhi ul-ykhtilāf zikr olounour*.

Diversifier, v. a., درلو درلو ايت *turlu turlu it*, t.; تنويع - تفنين ايت *tenvi', tefnīn it*, متنوع وكوناكون قلمق *mutenevv' vè guiounaguioun qylmaq*. — Diversifié, e, درلو درلو ياپلمش *turlu turlu ïāpilmich*, متنوع *mutenevv'*.

Diversion, s. f., action de détourner, صاپتمقلق *sāpytmaqlyq*, بشقه طرفه صاپمقلق *sāpmaqlyq*, بشقه طرفه صاپتمق *bachqa tharafa sāpytmaq*, تباين *tebāïun*, a. — Action d'occuper ailleurs, بشقه طرفه اشغال ايت *bachqa tharafa ichghāl it*. — Au fig., action d'occuper l'esprit, اشغال ذهن *ichghāli zehin*.

Diversité, s. f., درلو درلو *turlu turlu*, t.; اختلاف *ikhtilāf*, تنوع *tenevv'y*, a. — d'opinions, رأيلرك اختلافى *reïlerin ykhtilāfi*.

Divertir, v. a., برنسنه نسك تقيّدندن جيقرمق *bir nesnènin teqaïudinden tchiqarmaq*, صپدرمق *sapturmaq*. — Réjouir, اكلندرمك *eïglendurmek*. — Dérober, چالمق *tchālmaq*, استراق ايت *istirāq it*. — Se Divertir, v. n., اكلنمك *eïglenmek*, تفرّج ايت *teferrudj it*.

Divertissant, e, adj., اكلندريجى *eïglendaridji*, t.; صفا ويرن *safā viren*, a.-t.; مفرّح *muferrih*, موجب تفرّح *moudjibi teferruh*, a. — Gai, شين *cheïn*. Voy. Enjoué.

Divertissement, s. m., de deniers, آقچه نك اليقونمسى *āqtchènin aliqonmaci*. — Récréation, اكلنجه *eïglendjè*, t.; صفا *safā*, تفرّج *teferrudj*, ذوق وصفا *zevq u safā*, a.

Dividende, s. m., nombre à diviser, تقسيم اولنجق عدد *taqsim oulounadjaq aded*, a.-t.; عدد مقسوم عليه *'adedi maqsoum 'aleïh*. — Portion de bénéfice réglé, كار پايى *kiār pāïi*, سهم الربح *sehmu-r-ribh*.

Divin, adj., de Dieu, اللهك *allahïn*, الاهى *ilāhi*, a. — Puissance divine, قدرت الهيه *qoudreti ilahïè*. Voy. Admirable, Excellent.

Divination, s. f., فالجيلك *fāldjïlik*, فال *fāl*, كهانه *kehānet*, فن كهانت *fenni kihānet*, a.

Divinatoire, adj. com., فالجيلغه

دائر *fâldjiligha dâir*, a.-t.; كاهنى *kâhinî*, a.

Divinement, adv., اللهدن *allahten*, الله طرفندن *allah tharafîndan*, الهيه *ilahiîeten*, a.-t. — Très-bien, كوزل بر خوشجه *guzel, bir khochdjè*.

Diviniser, v. a., اللهه تشبيه ا *allaha techbîh it*, اللهلق شانني *allahlyq chânini vîrmek*, ويرمك a.-t.

Divinité, s. f., تكريلك *tanrilik*, t.; الوهيت *ilâhiiet*, الوهيت *uluhiiet*, a. Voy. Dieu.

Diviser, v. a., partager, بولمك *beulmek*, اولشترمك *ulechturmek*, t.; تقسيم - توزيع ا *taqsîm, tevzî it*, a.-t. — en trois, اوچه بولمك *utchè beulmek*. — Désunir, mettre la division, ايرمق *aïrmaq*, بوزشدرمق *bozouchturmaq*, ميانده شقاق كتورمك *miânèdè chiqâq guèturmek*, ارده القاى شقاق ا *arada ilqâï chiqâq it*. — Se Diviser, v. réfl., se partager, پايلاشمق *pâïlâchmaq*, منقسم اول *mounqacim ol*. — Se séparer, بر برندن ايرلمق *bir birinden aïrylmaq*. — Se brouiller, بوزشمق *bozouchmaq*. — Divisé, e, بولنمش *beulunmich*, پايلنمش *pâïlanmich*, منقسم *mounqacim*.

Diviseur, s. m., بوليجى *beulîdji*, t.; قاسم *qâcim*, a. — Nombre par lequel on divise, عدد قاسم *adedi qâcim*.

Divisibilité, s. f., بولنمكه كلمكلك *beulunmeguiè guelmeklik*, قابلية انقسام - تجزى *qâbiliïeti inqiçâm, tedjezzi*, a.

Divisible, adj. com., بولنمكه كلور *beulunmeguiè guelur*, تقسيم اولنه بيلدجك *taqsîm olouna biledjek*, t.; قابل التجزى *qâbilit-tedjezzi*, منقسم *founqacim*, a.

Division, s. f., partage, بولنمه *beulunmè*, بولمكلك *beulmeklik*, توزيع *tevzî*, تقسيم *taqsîm*, a. — Séparation, ايريلق *aïrylyq*, افتراق *iftirâq*. — Désunion, اتفاقسزلق *ittifâqsizlyq*, شقاق *chiqâq*. — Brouille, بوزوشقلق *bozouchouqlyq*. — Mettre la —, القاى شقاق ا *ilqâï chiqâq it*. — Corps d'armée, بولوك *beuluk*, قول *qol*, طابور *thâbor*, t.; فريق *feryq*, a. — Partie ou section de troupes, فوج *fevdj*, pl. افواج *efvâdj*. — Partie d'une escadre, بر بولوك دونتما *bir beuluk donanmâ*. — L'une des quatre règles d'arithmétique, فن التقسيم *fenn ul-taqsîm*.

Divorce, s. m., action de divorcer, بوشانمه *bochânma*. — Demande en divorce faite par le mari, طلاق *thalâq*. — Répudier sa femme, قرى بوشانمق *bochâmaq*, قرى بوشانمق *qary bochânmaq*, عورتنى بوشاتمق *'avretini bochâtmaq*. — Divorce opéré par le consentement des conjoints, خلع *khoul'y*. — Faire divorce dans ce cas, تخالع ا *tekhâlou' it*, a.-t. — Renoncement volontaire, قطع علاقه *qath'y 'alâqa*. — Faire divorce avec les plaisirs du monde,

ترک لذّات دنیا *terki lezzāti dunïā it*, a.

Divorcer, vv a., faire divorce ensemble, بوشانمق *bochānmaq*. Voy. Divorce.

Divulgation, s. f., چاو *tchāv*, p.-t.; افشا اشاعت *ichā'at*, *ifchā*, شیوع *chouïou'*, a.

Divulgué, e, adj., یایلمش *ïāïlmich*, t.; تواتر اولمش *tevātur olmich*, شایع شائع *chāï'*, شیوع بولمش *chuïou boulmich*, a.-t.

Divulguer, v. a., یایمق *ïāïmaq*, افشا ـ شایع ا *ifchā*, *chāï' it*, t.; عیان ـ اشکاره ا *aïān*, *achikiārè it*, a.-t. — Un secret, سرّی اشاعه ا *sirri ichā'a it*. — Se Divulguer, v. réfl., یایلمق *ïāïlmaq*, شیوع بولمق *chuïou' boulmaq*, شایع او *chā'y ol*, نشر واشاعه اولنمق *nechr u ichā'a olounmaq*.

Dix, s. m., اون *on*, t.; عشیر *'acheré*, عشرة *'acheret*, a.; ده *deh*, p. — Dix ou douze, اون اون ایکی *on on iki*.

Dixième, adj. com., اونجی *onindji*, t.; عاشر *'āchir*, a. — La dixième partie, اونجی پای *onyndji pāï*, اونلق بر *ondè bir*, t.; عشر *'euchr*, a.

Dixièmement, adv., اونجی اولاراق *onindji olaraq*, t.; عاشراً *'āchiren*, a.

Dixme, s. f. Voy. Dime.

Dizain, s. m., شعر معشّر *chyri mou'achchar*, a.

Dizaine, s. f., اونلق *onlyq*, اون *on*, t.

Dizeau, s. m., اون اکین دمتی *on ekin demeti*, t.

Dizenier, s. m., اون باشی *on bāchi*, t.

Dnieper ou Borystène, s. m., nom de fleuve, اوزی صوبی *ouzy souï*, t.

Dniestér, s. m., nom de fleuve, طورله صوبی *thourla souïi*, t.

Docile, adj. com., propre à recevoir l'instruction, ادب وعلمه قابل *edebu 'ilmè qābil*, تعلمه قابل *te'allumè qābil*. — Doux, یواش *ïavāch*, یواش خویلو *ïavāch khouïlu*, ملایم *mulāïm*. — Soumis, مطیع *mouthy'*.

Docilement, adv., یواشلق ایله *ïavāchlyq ilè*, t.; اطاعت ایله *ythā'at ilè*, تنقید ـ تیقظ ایله *teqaïïud*, *teïaqqouz ilè*, دهاست دماثت ایله *douhāceti thab' ilè*, a.-t.

Docilité, s. f., یواش خویلولق *ïavāch khouïlulyq*, t.; اطاعت *ythā'at*, دهاست دماثت *douhācet*, *demācet*, a.

Docte, adj. com. et s. m., اوقومش *oqoumich*, t.; عالم *'ālim*, pl. a. علما *'ulemā*; فاضل *fāzyl*, pl. فضلا *fouzelā*; دانشمند *dānichmend*, p. — En parlant d'un livre, معارفدن عبارت *me'ārifden 'ybāret*. — Erudit, علیم *'alim*.

Doctement, adv., عالمانه *'ālimānè*, a.-p.-t.; علم ایله *'ylm ilè*, a.-t.

Docteur, s. m., promu au plus haut degré d'une faculté, معلّم *mou'allim*, مدرّس *muderris*, pl. a. مدرّسین *muderricīn*. — Professeur, خواجه *khodja*. — Médecin, حکیم

hekim, a. — en droit, اهل فقه *ehli fiqyh*. — Maître habile en une chose quelconque, استاد *ustād*, علامه *'allāmet, allāmè*.

Doctoral, e, adj., مدرسلکه مخصوص *muderrisliguè makhsous*, a.-t.; مدرّسی *muderrici*.

Doctorat, s. m., مدرسلك *muderrislik*, مدرسلك پایه‌سی *muderrislik pāïèci*, a.-t. — Parvenir, رتبهٔ تدریسه واصل اول *rutbèï tedrīcè vācil ol*.

Doctorerie, s. f., مدرسلك پایه‌سنه قبول اولنمق ایچون تقدیم اولنان مسئله *muderrislik pāïècinè qaboul olounmaq itchoun taqtim olounān mecèlè*, t.

Doctrinal, e, adj., علمی *'ylmi*, تعلیمی *ta'limi*, a. — Avis —, وصیت علمیه *vacyieti-'ylmiïè*.

Doctrine, s. f., savoir, érudition, بلگو *bilgu*, بیلش *bilich*, t.; علم *'ylm*, pl. علوم *'ouloum*; معرفت *ma'rifet*, pl. a. معارف *me'ārif*. — Maxime, enseignement, précepte, تعلیم *ta'lim*, مذهب *mezheb*. — chrétienne, تعلیم مسیحی *ta'limi mecyhi*. — Saine —, تعلیم صحیح *ta'limi sahīh*. — Fausse —, تعلیم باطل *ta'limi bāthyl*. — La doctrine de Platon, مذهب افلاطون *mezhebi iflāthoun*.

Document, s. m., preuve, renseignement, اثبات *ispāt*, دلیل *delīl*. — Titre, écrit, سند *sened*, pl. سندات *senedāt*; حجت *heudjet*, pl. حجج *hudjedj*.

Dodécagone, اون ایکی کوشه‌لو *on iki keuchèlu*, t.

Dodiner (se), v. réfl., avoir grand soin de sa personne, کندینی ناز ونعیم قیرمق *guendini qaïrmaq*, ایله کچنمك *nāzu ne'ym ilè gue-tchinmek*. — En terme d'horlogerie, avoir du mouvement, ایشلمك *ichlemek*, صاللنمق *sāllynmaq*.

Dodo, terme enfantin, نننی *neni neni*. — Faire dodo, dormir, اویومق *ouïoumaq*. — Endormir, اویوتمق *ouïoutmaq*, t.

Dodu, e, adj. fam., سمیزجه *semizdjè*, ششمان *chichmān*, t.

Doge, s. m., de Venise, وندیك دوجی *venedik doji*, *douji*, t.

Dogmatique, adj. com., qui concerne les dogmes, احکام دینیه دائر *ahkiām dinïèïè dāïr*, a.-t.; اعتقادی *'ytiqādii*. — Sentencieux, حکمی *hukmii*, a.

Dogmatiquement, adv., d'une manière dogmatique, حسب الاحکام الدین *hasbul-ahkiām ed-dīn*, a. — D'un ton, d'un air de maître, حکم ایدر صورتیله *hukm ider souretīlè*.

Dogmatiser, v. a., enseigner une doctrine fausse, تعلیم باطلی اوگرتمك *ta'limi bāthili eugretmek*, a.-t. — Parler par sentences, حکم ایدرکبی سویلمك *hukm ider gnibi seuïlemek*.

Dogmatiseur, s. m., تعلیم باطلی اوگردیجی *ta'limi bāthyli eugredidji*, حکم ایدرکبی سویلین *hukm ider gnibi seuïleïen*, a.-t.

DOGMATISTE, s. m., اقامت عقايد ايدن *iqāmeti 'aqāïd iden*, a.-t.; موجد العقايد *moudjidul-'aqāïd*, a.

DOGME, s. m., عقيدة *'aqydet*, pl. عقايد *aqāïd*, a. — de la religion, عقايد دينيه *'aqāïdi dīnïïè*, احكام دين *ahkiāmi dín*. — de la science, احكام علم *ahkiāmi'ylm*.

DOGUE, s. m., صمسون ـ صامسون *samsoun*, بيوك كوپك *buïuk keupek*, t.

DOGUER (SE), v. réfl., قوچلامق *qoïchlāmaq*, t.

DOGUIN, s. m., صمسونجق *samsoundjiq*, t.

DOIGT, s. m., پرمق *parmaq*, t.; اصبع *asba'*, pl. a. اصابع *açāby'*; انكشت *engucht*, p. — Le premier, le pouce, باش پرمق *bāch parmaq*. — Celui du milieu, اورته پرمق *ortä parmaq*, اوزون پرمق *ouzoun parmaq*. — Le second ou l'index, شهادت پرمغی *chehādet parmaghy*. — L'annulaire, اوكسز پرمق *euksuz parmaq*. — Le petit, سرچه پرمق *sertchè parmaq*, كوچك ـ كچيرك پرمق *kutchiuk*, *ketchirek parmaq*. — Remuer les doigts, پرمقلری اويناتمق *parmaqleri oïnātmaq*. — Les faire craquer, پرمق چاتلتمق *parmaq tchātlātmaq*. — Compter par ses doigts, پرمق ايله صايمق *parmaq ilè sāïmaq*.

DOIGTER, v. a., چالغو اوزرنه پرمقلری اويناتمق *tchalghou uzerinè pārmaqleri oïnātmaq*, t.

DOIGTIER, s. m., پرمق قلفی *parmaq qylfy*, t.

DOIT ET AVOIR, s. m., ايراد ومصرف *irādu masraf*, a.

DOL, s. m., آل *āl*, a.-t.; حيله *hïlè*, a.

DOLÉANCE, s. f., شكايت *chikiāïet*, a. — Au pl., représentations au roi, جانب پادشاهه عرض اولنان شكايتلر *djānibi pādichāha 'arz olounān chikiāïetlèr*.

DOLEMMENT, adv., شكايتله *chikiāïet ilè*, a.-t.

DOLENT, E, adj., دردلو *derdlu*, غمناك *ghamnāk*, شكايت ايديجی *chikiāïet idïdji*, a.-t., شاكی *chāki*, a.

DOLER, v. a., رندلمك *rendèlemek*, اغاج يونمق *aghādj ïonmaq*, t.

DOLIC, s. m., plante, قلقل *qalqal*, a.

DOLIMAN, s. m., طولامه *dholāma*, t.

DOLOIR, s. m., رنده *rendè*, t.

DOM ou DON, s. m., titre d'honneur, اغا *aghā*, t.

DOMAINE, s. m., biens, fonds, ملك. *mulk*, pl. a. املاك *emlāk*. — de l'état, مال ميری *māli mīri*, بكلك مالی *beïlik māli*. — Les biens du domaine ou de l'Etat, بكلك ملكلر *beïlik mulkler*. — Domaines du Sultan, خاص همايون *khassi humāïoun*, خاصلر *khāsslar*. — Héritage, مال موروث *māli mevrous*. — Immeuble, عقار *'aqār*, pl. عقارات *'aqārāt*. — Au fig., rapport des objets avec un art, une science, تعلقات *te'allouqāt*. — Ceci est du domaine de la science, بو علوم وفنونك تعلقاتندندر *bou 'oulounu funounun te'alluqātindendur*.

Domanial, e, adj., املاك مريّه‌يه مربوط *emlāki mirïiëïè merbouth*, a.-t.

Dôme, s. m., قبّه *qoubbè*, pl. a. قبب *qoubeb*, a.-t.

Domesticité, s. f., خذمتكارلق *khizmetkiārlyq*.

Domestique, adj., qui est de la maison, اوك *evuñ*, t.; اوه منسوب *evè mansoub*, a.-t.; بيتيّ *beïtïi*, يبانـــدن دكل *ïabānden deïl*, خانكـــى *khānègui*. — privé, الشمش *alichmich*, انسيّ *unsii*. — Affaires domestiques, امور بيتيّـــه *oumouri beïtïiè*. — Économie domestique, خانه‌دارلق *khānèdārlyq*. — Animaux domestiques, اوحيواناتى *ev haïvānāti*. — Opposé à étranger, intérieur, ايچ *itch*, داخليّ *dākhylii*. — Soucis, tracas domestiques, غوايل داخليّه *ghavāïli dākhylïiè*. — Serviteur à gages de l'un ou de l'autre sexe, خذمتكار *khizmetkiār*, a.-t.; يـــانشمه *ïānachma*. — Servante, بسلمه *beslemè*. — Tous les serviteurs d'une maison, اتباع *etbā'*.

Domestiquement, adv., à la manière domestique, خذمتكارجه *khyzmetkiārdjè*. — Vivre —, بيله اوده كچنمك *bïlè evdè guetchinmek*.

Domicile, s. m., دوراجق يـــر *douradjaq ïer*, يورت *ïort*, يـــورد *ïord*, t.; مسكن *mesken*, مكان *mekiān*, محلّ اقامت *mahalli iqāmet*, a. — Établir son —, اتّخاذ مسكن ا *ittikhāzi mesken it*.

Domicilié, e, adj., ساكن *sākin*, متمكّن *mutemekkin*, a.; يـــورد ايـــدنـــمـــش *ïord idinmich*, t.

Domicilier (Se), v. réfl., اوتورمق *otourmaq*, t.; ساكـــن او *sākin ol*, مكان طوتمـــق *mekiān thoutmaq*, توطّن ا *tevetthun it*.

Dominant, e, adj., qui domine, supérieur à tous, جمله‌دن اوســـت *djumlèden ust*, غالب *ghālib*. — Goût —, هوس غالب *haveci ghālib*. — Pensée dominante, فكـــر غالب *fikri ghālib*. — En parlant d'un lieu, زياده يوكســـك اولان *ziādè ïuksek olān*. — Seigneur, etc., qui commande, بيورن *bouïouran*, حكومت ايدن *hukioumet iden*.

Dominateur, s. m., حكومـــت ايديجى *houkioumet idïdji*, حكـــم ايديجى *hukm idïdji*, a.-t.; حاكم *hākim*, a.

Domination, s. f., حكومت *houkioumet*, بيورمه *bouïourma*, t.; حكم *hukm*, استيلا *istilā*, امارت *imāret*, a.

Dominer, v. a., avoir un pouvoir absolu, بكلك - سلطنت سورمك *beïlik*, *salthānet surmek*, اجـــراى حكومت ا *idjrāï hukioumet it*. — Commander, بيورمق *boïourmaq*, حكم ا *hukm it*. — L'emporter sur, prévaloir, غالب او *ghālib ol*. — Dominer ses passions, نفســـنـــى ضبط ا *nefsini zabth it*, a.-t. — Être plus élevé, زياده يوكسك او *ziādè ïuksek ol*, حواله او *havālè ol*.

Dominicain, e, adj., دمينيقان رهبانى *dominiqān rouhbāni*, t.

Dominical, e, adj., qui appartient au seigneur, ربّانى *rebbāni*. —

Au dimanche, بازار كـــونلو *bāzār gunlu*, t.

Domino, s. m., camail, پاپاس *pāpās* قاپوطی *qāpouthy*. — Habit de bal, بالو قیافتی *bālo qyāfeti*. — Sorte de jeu, بر نوع اویون *bir nevʿ oïoun*, t.

Dommage, s. m., زیان *ziān*, ضرر *zarar*, a.; یازق *īāzyq*, t.; خسارت *khaçāret*, pl. خسارات *khaçārāt*. — Grand —, خسار جسیم *khaçāri djècīm*, a. — C'est dommage, یازق *īāzyq*, یازقدر *īāzyqtur*. — Causer du —, ضرر ا *zarar it*. — Éprouver du —, ضرر چکمـــک *zarar tchekmek*.

Dommageable, adj. com., ضرررلو *zararlu*, a.-t.; ضرر کتورر *zarar gueturur*, a.-t.; زیانلو *ziānlu*, p.-t.

Domptable, adj. com., یواشلندرر *īavāchlandurur*, یواشتیغه کلور *īavāchatmaghà guelur*, اوصلنـــور *oustaneur*, t.; اطاعته کتـــورلور *ithāʿatè gueturilur*, a.-t.

Dompté, e, adj., یکلمش *īeñilmich*, یواشلنمـــش *īavāchlanmich*, اطاعته کتورلمش *ithāʿatè gueturilmich*, مغلوب *maghloub*.

Dompter, v. a., subjuguer, réduire à l'obéissance, یکـــمک *īeñmek*, t.; ضبطنه آلمق *zabthynè ālmaq*, التنه آلمـــق *altynè ālmaq*, اطاعت ایتدرمک *ithāʿat itturmek*, رام ـ مطیـــع ا *rām*, *mouthyʿ it*, مقهور قیلمق *maqhour qylmaq*. — Surmonter, غالب کلمک *ghālib guelmek*. — ses passions, نفسنی شهواته غالب کلمک *nefsini zabth it*, *chehevātè ghālib guelmek*.

— des animaux, یواشترمق *īavāchturmaq*, یواشلندرمق *īavāchlandurmaq*, رام ا *rām it*.

Dompteur, s. m., یواشلندریجی *īavāchlanduridji*, یکیجی *īeñidji*, قهار *qahhār*, a.

Dompte-Venin ou Asclépias, plante. Voy. Asclépias.

Don, s. m., ویرکو *vīrgu*, باغشلمه *baghychlama*, t.; بخشیش *bakhchich*, p.; هبه *hibet*, vulg. *hibè*, pl. هبات *hibāt*; عطا *ʾathā*, عطـــیة *ʾathīet*, pl. عطایا *ʾathaïā*. — Don nuptial, مهر *mihr*. — Don de Dieu, موهبة الهیه *mevhibeï ilahïè*.

Don (Le) ou Le Tanaïs, fleuve de Russie, تن صویی *ten souïi*, t.

Donataire, s. com., هبه صاحبی ـ الیجی *hibè sāhibi, alīdji*, a.-t.

Donateur, trice, s., باغشلایجی *baghychlāïdji*, t.; هبه ایدیجـــی *hibè idīdji*, a.-t.; واهب *vāhib*.

Donation, s. f., باغشلایـــمش *bāghychlāïch*, باغشلمه *baghychlama*, t.; بخشش *bakhchich*, p.; هبة *heïbet*, *hibè*, a. — Faire une —, هـــبـــه ا *hibè it*.

Donc, part., ایمدی ـ امـــدی *imdī*, t.; پس *pes*, p.

Dondon, s. m., ششمان وقرمزی چکاقلو قاری *chichmān vè qyrmizy tchaqlu qāry*, t.

Donjon, s. m., بکجی قلهسی *bektchi qoullèci*, t.

Donnant, e, adj., ویریجی *vīrīdji*, وهاب *vahhāb*; جومرد *djumerd*, p.

Donné, e, adj., ویرلمش *vīrilmich*,

mich, بغشلنمش *baghychlanmich*, t.; موهوب *mevhoub*, a.

Donnée, s. f., quantité, معلوم اولان مقداری *ma'aloum olan miqtāri*. — Nombre —, اعداد معلومه *'adādi ma'loumè*, a.

Donner, v. a., faire don, ویرمك *vîrmek, vermek*, t.; — عطا ـ اعطا *'athā, 'ythā, yhdā it*, a.-t. Gratifier, accorder, باغشلمق *bāghychlamaq*, انعام ـ إحسان ا *in'ām, yhsān it*. — l'aumône, صدقه ویرمك *sadaqa vîrmek*. — parole, promettre, سوز ویرمك *seuz vîrmek*, وعد ا *v'ad it*. — un repas, un festin, ضیافت ا *ziāfet it*, ضیافتلمك *ziāfetlemek*. — En dépôt, امانت ویرمك *emānet vîrmek*. — caution, کفیل ویرمك *kefîl vîrmek*. — Procurer, causer, occasionner, کتورمك *gueturmek*, بادی ـ وسیله ـ سبب او *bādi, vecîlè, sebeb ol*. — du profit, فایده کتورمك *fāidè gueturmek*. — de la réputation, باعث نام وشهرت او *baïci nām u cheuhret ol*. — cours à une chose, à une opinion, رواج ویرمك *revādj vîrmek*. — une bonne tournure, une bonne forme, حسن صورت ویرمك *husni souret vîrmek*. — la mort, tuer, اولدرمك *euldurmek*. — permission, اذن ویرمك *izin vîrmek*. — un démenti, یالانجی چیقارمق *ialāndji tchyqārmaq*, تکذیب ا *tekzîb it*. — avis, خبر ویرمك *khaber vîrmek*. — des preuves, اثبات ا *isbāt it*. — croyance, اینانمق *inānmaq*. — Donner les mains, consentir, راضی او *rāzi ol*. — son temps, l'employer à, وقتمنی صرف ا *vaqtini sarf it*. — Donner, heurter, toucher, اورمق *ourmaq*, چارپمق *tchārpmaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*. — Aller à la charge, assaillir, هجوم ا یوریش ـ *ïurich, hudjoum it*. — Donner au but, le toucher, نشانه اورمق *nichānè ourmaq*. — dans une embuscade, پوصویه دوشمك *pouçouïè duchmek*. — un jour, l'assigner, کون تعیین ا *gun ta'ïin it*. — Avoir vue sur, ناظر او *nāzir ol*. — Sa maison donne sur la mer, اوی دکزه ناظر در *evi deñizè nāzir dur*. Voyez Produire. — Se donner à quelqu'un, برکمسنه نك خدمتنه کیرمك *bir kimesnènuñ khyzmetinè guirmek*. — Lui obéir, اکا اطاعت ا *aña ithā'at it*. — de la peine, زحمت چکمك ـ ا *zahmet tchekmek, it*. — du bon temps, ذوق وصفا ا *zevqu safā it*. — Se donner garde, صاقنمق *sāqynmaq*. — Donner à entendre, اکلتمق *añlatmaq*. — Donné, e, باغشلنمش ویرلمش *vîrilmich*, *bāghychlanmich*, اعطا اولنمش *i'thā olounmich*, موهوب *mevhoub*.

Donneur, s. m., ویرجی *vîridji*, t. Voy. Donnant.

Dont, part., se rend par le pronom relatif انك که *ki añuñ*, اولکه *olkī*, که *ki*, ou par le participe en دك *duk*, دق *duq*. — L'homme dont vous avez parlé, سویلدوککز آدم *seuïleduguiñiz ādem*.

Dorade, s. f., دولکر بالغی *dulguer bālygly*, t.

Doradille, Voy. Ceterac.

Doré, e, adj., يالدزلو *ïāldyzlu*, التونلو *altounlu*, t.; مذهّب *muzehheb*, a. — Qui est d'un jaune brillant, التون صاريسى *altoun sārouçou*.

Dorénavant, adv., désormais, بوندن صكره *bounden soñra*, بوندن بويله *boundan bèuïlè*, t.; فيما بعد *fimā ba'ad*, a.

Dorer, v. a., يالدزلمق *ïāldyzlamaq*, التونلمق *altounlamaq*, t.; تذهيب ا *tezhīb it*, a.-t. — Se Dorer, يالدزلنمق *ïāldizlanmaq*.

Doreur, s. m., يالدزلايجى *ïāldyzlaïdji*, يالدزجى *ïāldyzdji*, t.; مذهب *muzhib*, a.

Doride, ancienne province grecque, aujourd'hui ليدوريكى *lidoriki*, t.

Doroter, v. a. fam., نازلو نازو نعيم بسلمك *nazlu beslemek*, نازو نعيم ايله بسلمك *nāz n ne'ym ilè beslemek*, t.; ارفاه ا *irfāh it*, a.-t. — Se Dorloter, v. réfl., نازلنمق *nāzlanmaq*.

Dormant, e, adj., اويويان *ouïouïān*, اويومش *ouïoumich*, t.; نايم *nāïm*. — Eau dormante, صو طورغون *sou dhourghoun sou*. — Les sept dormants, martyrs, اصحاب كهف *ashābi kehf*, a.

Dormeur, se, s., اويوقوجى *ouïouqoudji*, t., نوام *nevvām*, a.

Dormir, v. n., اويومق *ouïoumaq*, t.; نايم او *nāïm ol*, a.-t. — Faire —, اويوتمق *ouïoutmaq*. — Ne pas —, اويومامق *ouïoumāmaq*. — Ne fig., agir négligemment, اهمال ايله ايشلمك *ihmāl ilè ichlemek*. — Laisser dormir, négliger, حالى اوزره براقمق *hāli uzrè brāqmaq*. — Dormir, en parlant de l'eau, صو طورغون او *sou dhourghoun ol*. — être mort, اولمش اولمق *eulmuch olmaq*.

Dormir (Le), s. m., اويقو *ouïouqou*, t.; نوم *nevm*, a.; خواب *khāb*, p.

Dormitif, ive, adj., اويوقو ويريجى - كتوريجى *ouïouqou vīrīdji, gueturīdji*, t.; منوّم *munevvim*, a.

Doronic, s. m., ou Doronique, s. f., plante, دورنج دورونك *douroundj, dourounk*, a.

Dorsal, e, adj., ارقه يه منسوب *arqaïè mansoub*, a.-t.; ارقه ده كى *arqadaki*, ظهرى *zahrïi*, a.

Dortoir, s. m., يتاجق اوده *ïatādjaq odā*, يتاق قوغوشى *ïatāq qoghouchi*, t.; منام *menām*, a.; خوابكاه *khābguiah*, p.

Dorure, s. f., or fin appliqué sur une superficie, يالدز التون *ïāldyz altoun*, ورق قاپلمه سى *varaq qāplamaci*. — Art de dorer, يالدزلمقلق *ïāldyzlamaqliq*, يالدزجيلك *ïāldyzdjilyq*, t.

Dos, s. m., ارقه *arqa*, صرت سرت *syrt*, t.; ظهر *zahr*, pl. a. ظهور *zouhour*, a. — Le dos du cheval, صغر *saghr* ou صغرى *saghri*. — du chameau, اوركج *eurkudj*. — de la main, ال ارقه سى *el arqaci*. — d'un couteau, بجاق ارقه سى *bitchāq arqaci*. — d'une lettre, ظهر ورقه *zahri varaqa*. — Se coucher sur le dos, ارقه اوستنه ياتمق *arqa*

ustundè ïātmaq. — Mettre sur le dos, voy. Accuser. — L'épine du dos, ارقه كمكى *arqa guemigui*. — Tourner le dos, fuir, ارقه كوسترمك *arqa gueustermek*, قاچمق *qatchmaq*. — Au dos, derrière, ارقه جه *ardindjè*. — En dos d'âne, en talus des deux côtés, بالق صرتى *bālyq syrty*. — Un toit en dos d'âne, بالق صرتى سكلنه بر طوان *bālyq syrti cheklindè bir thavān*.

Dose, s. f., مقدار *myqtār*. — prise d'une drogue, علاجك بر پايى *'ylādjuū bir pāïi*, كميت الاجزا *kemiïet ul-edjzā*, a.

Doser, v. a., تعيين اولنان اجزانك مقدارينى وضع ايلمك *t'aïin olounān edjzānuñ myqtārini vaz' ëilèmek*, a.-t.

Dossier, s. m., partie d'une chaise ou d'un lit, ارقه *arqa*, اسكمله ارقه سى *iskemlè arqaci*. — Liasse de papiers relatifs à une affaire, بر مصالحته متعلق كاغدلرك جلدى *bir maslahatè mute'alliq kiāghydlèruñ djumlèci*, a.-t.

Dot, s. f., bien qu'une femme apporte en mariage, نكاحلق *nikiāhlyq*, a.-t.; جهاز *djihāz*, vulg. *djehiz*, a. — Dot que les mahométans sont tenus par la loi de donner à la femme qu'ils épousent, اغرلق *agherlyq*, كابين *kiābīn*, مهر *mehr*. — Pension, don, عطيه *'athyè*.

Dotal, e, adj., جهازه متعلق *djihāzè mute'allyq*, a.-t.; جهازى *djihāzii*, a.

Dotation, s. f., action de doter, جهاز ويرمكلك *djihāz vïrmeklik*. — Fonds assignés pour doter un établissement, بر وقفه تعيين اولنان نقود *bir vaqfè t'aïin olounān nouqoud*, a.-t.

Doté, e, adj., جهازلنمش *djihāzlanmich*, جهازلو *djihāzlu*, a.-t.

Doter, v. a., donner une dot, جهاز ويرمك تجهيز ايتمك *tedjhīz it, djihāz vïrmek*, جهازلمق *djihāzlamaq*, a.-t.; مال جهاز ويرمك *māli djihāz vïrmek*. — Assigner un revenu à une personne, à une communauté, وقف بغلمق *vaqf baghlamaq*. Voy. Donner, Gratifier.

Douaire, s. m., مهر *mihr*, a.

Douairière, s. f., مهر مالنه متصرفه اولان دول قرى *mihr māliné mutecarrifè olān doul qary*, a.-t.

Douane, s. f., lieu où l'on paye كمرك خانه *gumruk khānè*, p. كمرك *gumruk*, t. — Aller à la — كمركه وارمق *gumrugué vārmaq* — Droit de —, كمرك رسمى *gumruk resmi*, a.-t.; رسم كمرك *resm gumruk*, ou simpl. كمرك *gumruk*. — Ce droit est en Turquie, sur la valeur des marchandises, de 3 p. % pour les Européens, en vertu des traités ou capitulations. — Payer la douane, رسم كمركى ادا ا *resm gumrugué edā it*.

Douanier, s. m., كمركجى *gumruktchi*. — L'intendant de la douane كمرك اميني *gumruk emïni*. — Grand —, بيوك كمرك اميني *buïuk gumruk emïni*.

Doublage, s. m., قپلامه *qaplāmè*, قپلمسى كمى *guemi qaplamaci*.

Double, adj. com., qui vaut d

contient deux fois autant, ایکی قات *iki qāt*, t.; مضاعف *mouzā'af*, a. — Une fois autant, بر اولقدر *bir olqadar*, بر دخی اولقدر *bir dakhy olqadar*, ایکی قدر *iki qadar*. — Épais, قالن *qālyn*. — Dissimulé, ایکی یوزلو *iki ïuzlu*. — Mot à double entente, چتال لاقردی *tchatāl lāqyrdy*. — En parlant des fleurs, قتمر - قطمر *qatmer*. — Rose double, قطمر کل *qathmer gul*.

Double, s. m., seconde copie d'un acte, صورت *souret*, بر سندک مکرّر نسخه‌سی *bir seneduñ mukerrer nouskhèey*, نسخهٔ ثانیه *nouskheï sānïiè*. — Mettre en —, ایکی یه بوکمک *ikïiè beukmek*.

Doubleaux, s. m. pl., ایکی قاتلو طوان مرتکلر *iki qātlu thavān mertekler*, t.

Doublement, s. m., action de doubler, تضاعف *tezā'uf*, a.

Doublement, adv., en deux manières, ایکی درلو *iki turlu*, ایکی یوزدن *iki ïuzden*, ایکی وجهله *iki vedjhilè*. — Pour deux raisons, ایکی سببدن اوتوری *iki sebebten uturu*, ایکی جهتدن *iki djehetten*, ایکی جهتله *iki djehetilè*. — En double, ایکی قاتلو *iki qātlu*, ایکی قات اولەرق *iki qāt olaraq*.

Doubler, v. a., mettre le double, ایکی قات ا *iki qāt it*, t.; اضعاف - تضعیف ا *iz'āf*, *taz'ïf*, a.-t. — le nombre, عددی تضعیف ا *'adedi taz'yf it*. — le pas, عجله ایله یوریمک *'adjèlè ilè ïurumek*. — Doubler un cap en mer, بورونک اوتەسنه کچمک *bourounuñ eutèeinè guetchmek*. — les rangs, les files d'une troupe, عسکرک صره‌لرینی ایکی قات ا *'askeruñ syralarini iki qāt it*. — Doublé, e, ایکی قات *iki qāt*, استارلو *astārlu*. — Doubler un vêtement, استرلمق *astarlamaq*, قپلامق *qaplāmaq*, قاپلمق *qāplamaq*. — un navire en cuivre, سفینه‌یه باقر قاپلمق *sefinèïè bāqyr qāplamaq*.

Doublon, s. m., دوبلون *doubloun*, بیوک اسپانیول التونی *buïuk ispāniol altouni*, t.

Doublure, s. f., tout ce qui sert à doubler, قاپلمه *qāplama*, قاب *qāb*. — d'une étoffe, استر - استار *astār*. — Quantité d'étoffe nécessaire pour doubler, استرلق *astarlyq*.

Douce-Amère, s. f. Voy. Solanum.

Douceatre, adj. com., لذّتسز طاتلو *lezzetsyz thātlu*, t.

Doucement, adv., d'une manière douce, طاتلو *thātlu*, طاتلولغله *thātlulighilè*, طاتلوجه *thātludjè*. — Sans bruit, یواش *ïavāch*, یواشلغله *ïavāchlighylè*, یواش یواش *ïavāch ïavāch*. — Lentement, اغر اغر *aghyr aghyr*. — Humainement, sans rudesse, طاتلو دل ایله *thatlu dil ilè*, ایولکله *eïuliglè*, ملایمتله *mulāïmetlè*. — Sans s'échauffer, یواش یواش *ïavāch ïavāch*. — Murement, sagement, یواشلق ایله *ïavāchlyq ilè*. — Commodément, یاپچه یاپچه *ïāptchè ïāptchè*.

Doucerette, s. f. fam., طاتلو

كبـــى اولان *thātlu guibi olān*, t.

Doucereux, se, adj., طاتسز *thātsiz*. Voy. Douceatre.

Doucet, te, adj., à peu près le même sens que doucereux, mais ne se dit que des personnes.

Doucette, s. f. herbe, Voyez Mache.

Doucettement, adv., يواش يواش *iavāch iavāch*, t.

Douceur, s. f., qualité de ce qui est doux au goût et à l'odorat, طاتلولق *thātlulyq*, t.; لذت *lezzet*, حلاوت *halāvet*, a. — de la voix, حلاوت صدا *halāveti sedā*. — du visage, لطافت وجه *letḥāfeti vedjh*. — du temps, ملايمت هـــوا *mulāïmeti havā*. — Indulgence, يواشلق *iavāchliq*, t.; ملايمت *mulāïmet*. — de caractère, طاتلـــو خويلولق *thatlu khouïlulyq*, حلم *hylm*. — Friandises, نفايس *nefāïs*, حلوالر *halvāler*, شكرلمه *chekerlemè*. — Petits profits, فوايد صغيره *fevāïdi saghyrè*. — Les douceurs de la vie, لذايذ عمر *lezāïzi 'eumr*.

Douche, s. f., ايليجه صويى ايليجه بر خسته نك عضوسنه دوكلمه *ilidja souï bir khastanuñ azoucinè deukulmè*, t.

Doucher, v. a., ايليجه و علاجلو صويى بر خسته نك عضوسنه يوكسكدن دوشرمك ـ دوكمـــك *ilidjè vè ilādjlu souï bir khastanuñ azoucinè ïuksekten duchurmek, deukmek*, t.

Doué, e, adj., qualifié, orné, بزنمش *bezenmich*, t.; موصـــوف *mevsouf*. Voy. le *Dictionn. Turc-Français*, aux mots صاحـــب ـ اهل ـ لو.

Douer, v. a., assigner un douaire, مهـرى جهازلمق *djihāztamaq*, t.; تعيين ا *mehri ta'ïin it*, a.-t. — Donner, ويرمك *vïrmek*. — Douer de qualités, صفاتله تزيين ا *sifatlè tezïin it*. — Orner, بزه مك *bezemek*, آراسته قلمق *arāstè qylmaq*.

Douillage, s. m., طوقويـــش فنالغى *dhoqouïch fenālyghy*, t.

Douillet, te, adj., tendre, délicat, يومشق *ïoumchaq*, t.; ناعـــم *nā'ym*, a. — Délicat avec excès, qui aime ses aises, نازنده لك صتان *nāzendèlik satān*, نعيم وحضـــورى *nā'ym uhouzouri seven*.

Douillette, s. f., بنپـــوق قاپلو لباس *pambouq qāplu libās*, t.

Douillettement, adv., يومشقلغله نازنده لك ايله *ïoumchaqlighilè*, t.; كمال نعيم وحضور ايله *nāzendèlik ilè*, *kemāli ne'ymu houzour ilè*.

Douleur, s. f., mal, اغـــرى *aghry*, آجى *âdji*, صزى *syzy*, t.; درد *derd*, p.; وجع *vedja'*, pl. a. اوجاع *evdjā'*. — d'estomac, وجع معـــده *vedja'i my'dè*. — Chagrin, غم *gham*, الم *elem*, pl. a. آلام *alām*; قسـاوت كدر *keder*, حزن *huzn*, *qaçavet*, a.; تاسه *taça*. — violente, وجع شديد *vedj'aï chedïd*. — Douleur vive, كسكيـــن صيزى *keskïn syzy*. — Les douleurs de l'enfantement, طوغورجق بوروسى *dhoghourādjaq borouçou*.

Douloureusement, adv., avec mal, اغـــرى ايلـــه *aghry ilè*,

صیزلیه‌رق *syzlaïaraq*, t. — Avec chagrin, قساوتله جان *qaçāvet ilè*, اجیسی ایله *djān adjici ilè*, a.-t.; محزونًا *mahzounen*, a.

Douloureux, se, adj., qui fait mal, اغریجی *aghyrīdji*, t.; وجیع *vedjī'*, a. — Chagrinant, اجیدیجی *adjididji*, قساوت کتوریجی *qaçāvet guèturīdji*, a.-t.; محزن *mouhzin*, a.

Doute, s. m., incertitude, شبهه *chubhè*, a. — Soupçon, scrupule, اشکل *ichkil*, اشکللک *ichkillik*, a.-t. — Être en —, شبهه ده او *chubhedè ol*. — Sans doute, adv., شبهه‌سز *çhubhèsiz*. — Selon toute apparence, probablement, غالبا *ghālibā*. — Doute, crainte, appréhension, قورقو *qorqou*, خوف *khauf*.

Douter, v. n., شبهه ا *chubhè it*, شبهه‌لمک *chubhèlemek*, شبهه ده *chubhèdè*, شبهه‌سی او *chubhèci ol*, اشکللنمک *ichkillenmek*. — Je doute que cela soit ainsi, بو شئیک اولدیغنه شبهه ایدرم *bou cheïuñ oladjaghna chubhè iderim*. — Douter d'une chose, برشئیدن شبهه ا *bir cheïden chubhè it*. — J'en doute, شبهم وارد *chubhem vārdur*. — Faire douter, شبهه یه براقمق *chubhèyè brāqmaq*, تشکیک ا *techkīk it*, شبهه یه قومق *chubhèyè qomaq*. — Laisser dans le doute, شبهه ده براقمق *chubhèdè brāqmaq*. — Soupçonner, se douter, وسوسه ا *vesvèse it*, توهم ا *tevchhum it*.

Douteusement, adv., شبهه ایله *chubhè ilè*, a.-t.; مشکوکًا *mechkiouken*, a.

Douteux, se, adj., incertain, شبهه‌لو *chubhèlu*, a.-t.; مشکوک *mechkouk*. — Ambigu, مبهم *mubhem*, a.

Douvain, s. m., فوچی کراسته‌سی *foutchou kerāstèci*, t.

Douve, s. f., de tonneau, وارل - فوچی تخته‌سی *vāryl, foutchi takhtaci*, t.

Doux, ce, adj., agréable au goût et à l'odorat, طاتلو - طتلو - داتلو *thātlu*, t.; حلاوتلو *halāvetlu*. — Qui n'est pas salé, طاتلو *thātlu*, توزسز *touzsiz*. — Eau douce, طاتلو صو *thātlu sou*. — de caractère, طاتلو یواش *thātlu, ïavāch*, t. — Affable, d'une conversation douce, طاتلو دللو *thātlu dillu*, ملایم *mulāïm*. — de naturel, طاتلو خویلو *thātlu khouïlu*, حلیم *halīm*. — Agréable, لطیف *lathīf*, a.; شیرین *chirīn*, خوش *khoch*, p. — Doux parfum, عطر لطیف *'athri lathyf*. — Sommeil —, طاتلو اویقو *thātlu oïouqou*. — Doux langage, کلام عذب البیان *kelāmi 'azb ul-beïān*. — Marche douce, en parlant de celle d'un cheval, d'une voiture, یوروشی راحتلو *ïurichi rāhatlu*. — En parlant d'un lit, d'un coussin moelleux, یمشاق *ïoumchāq*. — Qui fait plaisir, خوش صفالو *khoch, sufālu*.

Douzaine, s. f., اون ایکی *on iki*, اون ایکی پارچه *on iki pārtcha*, بر دسته *bir destè*, دوزینه *dozina*, t.

Douze, adj. com., اون ایکی *on*

iki, t.; اثنا عشر *isnā 'acherè*, a.; دوازده *douāzdè*, p.

Douzième, adj. com., اون ایکنجی *on ikindji*, t.; ثانی عشر *sāni 'acherè*, a.; دوازدهم *duwāzdè-hum*, p. — La douzième partie d'une chose, اون ایکنجی حصّه *on ikindji hyssè*.

Doyen, s. m., باش اسکی *bāch eski*, t.; شیخ *cheïkh*, pl. a. شیوخ *chouïoukh*.

Doyenné, s. f., dignité du doyen, باش اسکی اولانك رتبه‌سی *bāch eski olānuñ rutbèci*. — Maison du doyen, شیخك خانه‌سی *cheïkhuñ khānèci*, a.-p.-t.

Drachme ou Dragme, s. f., درهم *dirhem*, pl. a. دراهم *dyrāhym*.

Dragée, s. f., en sucre, شكر ایشی *cheker ichi*, شكرلو بادم *chekerlu bādem*. — Petit plomb, صاچمه *sātchma*, t.

Drageon, s. m., اغاجلرك دیبندن چیقان فدان *aghādjlarun dibinden tchiqān fidān*, t.

Drageonner, v. n., اغاج دیبندن فدان بتمك *aghādj dibinden fidān bitmek*, t.

Dragon, s. m., serpent fabuleux, اژدر *ejder*, ازدر *ezder*, اژدرها *ejderhā*, ازدها *ejdehā*, p. — Mutin et méchant en parlant d'une femme ou d'un enfant, یرامز *ïarāmaz*, شیطان *cheïthān*. — Cavalier, اتلو تفنكچی *atlu tufenktchi*. — Tache qui vient à la prunelle des yeux des hommes et des chevaux, كوز بكنه چیقان بیاض لكه *gueuz bèbgüinè tchiqān beïāz lekè*. — Constellation de l'hémisphère boréal, هستبر *hestebr*, هستنبره *hestemberè*, p.; تنین *tinnīn*, a.

Drague, s. f., اكری دمر كوركی *egri demir kuregui*. — Machine à draguer, جرافه *djerāfè*, a.

Draguer, v. a., اكری دمر كورکله چابدن قوم و چامور چقرمق *egri demir kiurekle tchābden koum vè tchāmour tchiqarmaq*, t.

Dramatique, adj. com., قومدیایه متعلق *qomediāïè mute'alliq*.

Drame, s. m., قومدیا قصیلسی *qomediā qacīdèci*, a.-t.

Drap, s. m., tissu de laine, چوقه *tchoqa*, vulg. چوخه *tchoha*, t. — de lit, چارشب *tchiārcheb*, چارشف *tchiārchef*, vulg. *tchiārchaf*, p. — mortuaire, كفن *kefn*, a.; جنازه اورتوسی *djenāzè ourtuçu*.

Drapeau, s. m., haillon, اسكی بز پارچه‌سی *eski bez pārtchāci*, چاپوت *tchāpout*, t. — Etendard, بیراق سنجاق *bairāq*, *sandjāq*, t.; علم *'alem*, a. — Déployer le — سنجاق اچمق *sandjāq ātchmaq*. — Le planter, سنجاق دكمك *sandjāq dikmek*.

Draper, v. a., couvrir de drap, چوقه ایله اورتمك — قاپلمق *tchoqa ilè eurtmek*, *qāplamaq*. — quelqu'un, en dire du mal, بر كمسنه‌نك ادینی چكمك *bir kimesnènuñ adini tchekmek*.

Draperie, s. f., manufacture de drap, چوقه‌جی كارخانه‌سی *tchoqadji kiārkhānèci*. — Diverses sortes de draps, چوقه اجناسی *tchioqa edjnāci*, درلو درلو چوقه‌لر *turlu tur-*

lu tchoqalar. — Commerce de draps, چوقه جیلق *tchoqadjilyq.*

Drapier, s. m., چوقه جی *tchoqadji,* t.

Drastique, adj. com., کسکین *keskín,* t. — Remède —, دواء فعّال *devāï fa'āl,* a.

Drêche, s. f., ارپه پوصه سی *arpa pouçaci,* t.

Dresser, v. a., rendre droit, طوغرلتمق *dhoghroultmaq,* طوغرتمق *dhogroutmaq.* — Bâtir, élever, planter, دکمک *dikmek,* t.; نصب ا *nasb it,* a.-t.; بنا ا *binā it.* — Préparer, apprêter, قورمق *qourmaq,* حاضرلمق *hāzirlamaq.* — une tente, چادر قورمق *tchādir qourmaq.* — la table, سفره قورمق *sofra qourmaq.* — Rendre uni, دوزلتمک *duzeltmek.* — Instruire, former, اوکرتمک *eugretmek,* t.; تعلیم ا *ta'alím it.* — Habituer, الشدرمق *alichturmaq,* تربیه ا *terbīè it.* — les oreilles, قولاقلری دکمک *qolāqlari dikmek.* — Mettre par écrit, تحریر ا *tahrír it.* — Se dresser sur les pieds, ایاق اوزره قالقمق *aïāq uzrè qālqmaq,* اورو طورمق *ourou dhourmaq,* ou simplement قالقمق *qālqmaq.* — Se hérisser, اولپرمک *eulpermek.* — Ses cheveux se dressent, صاچی دک طوریور *sātchi dik dhourieur.*

Dressoir, s. m., buffet, سفره طاقمی قویه جق کوچک سفره *sofra thāqymy qoïadjaq kutchuk sofra,* t.

Drille, s. f., chiffon qui sert à faire du papier, کاغد یاپله جق اسکی بز پارچه سی *kiāghyd īāpiladjaq eski bez pārtchaci,* t.

Drogman, s. m., ترجمان *terdjumān,* pl. a. تراجمین *terādjemín.* — Premier —, باش ترجمان *bāch terdjumān,* t.

Drogue, s. f., de médecine, اجزا *edjzā,* pl. a. de جزء *djuz,* vulg. *èza;* هر درلو علاج مقوله سی *her turlu ilādj maqoulèci.* — Épiceries, بهار *behār,* عطر *'athr,* a. — Chose de peu de valeur, قیمتسز بر شیء *qymetsyz bir cheï.*

Droguer, v. a., چوق علاج ویرمک *tchoq ylādj vírmek.* — Se Droguer, v. réfl., چوق علاج المق *tchoq 'ylādj almaq,* ادویهٔ کثیره استعمال ا *edvïèi kecírè isty'māl it.* Voy. Falsifier.

Droguerie, s. f., اجزانک انواعی *edjzānuñ envā'i,* هرترلو علاج *her turlu 'ylādj,* a.-t.

Droguet, s. m., بر نوع قماش *bir nev'y qoumāch,* t.

Droguier, s. m., علاج دولابی *'ilādj dolābi,* t.

Droguiste, s. m., اجزاجی *edjzādji,* vulg. *ezādji,* a.-t.; عطار *atthār,* a.

Droit, adj., qui n'est pas tortu, طوغرو - دوغرو *dhoghrou,* طوغری *dhoghri,* t.; مستقیم *mustaqym,* a. — Tout —, دوس دوغرو *dos doghrou.* — En droite ligne, دوغریجه *doghroudjè,* خط مستقیم اوزره *khatthy moustaqym uzrè.* — Taille droite, طوغرو بوی *dhoghrou boï.* — Qui ne penche ni d'un côté ni de l'autre, طوغرو *dhoghrou.* — Levé

en haut, debout, دكلى *dikili*, دكلمش *dikilmich*, قايم *qāïm*, a. — En pied, دك *dik*, دك يوقسرى *dik ïoqary*. — Il se tient droit comme un cierge, موم كبى ديم دك طوريور *moum guibi dim dik dhourïeur*. — Sur pied, اياقده *aïāqta*. — Se tenir droit sur ses pieds, اياقده طورمق *aïāqta dhourmaq*. — Droit, juste, équitable, sincère, طوغرو *dhoghrou*, صادق *sādyq*, خالص *khālys*. — Homme —, طوغرو آدم *dhoghrou ādem*. — Opposé à gauche, adj. صاغ *sāgh*, — La main droite, صاغ ال *sāgh el*. — A droite, صاغ طرفه *sāgh tharafa*. — Aller tout droit, طوغرو كتمك *dhoghrou guitmek*.

Droit, s. m., équité, ce qui est juste, ce qui appartient avec justice, حق *haqq*. — Avoir droit, حقى او *haqqy ol*. — C'est mon —, حقمدر *haqqum dur*. — Faire droit, rendre justice, احقاق حق *ihqāqi haqq it*. — Justice, équité, عدل *'adl*, انصاف *insāf*, عدالت *'adālet*. — Ce à quoi on peut prétendre, prétention, علاقه *'alāqa*. — La loi écrite ou non écrite, شريعة *cher'ïat*, قانون *qānoun*. — Jurisprudence, science des lois, فقه *fiqh*, شريعة ـ علم فقه *'ylmi fiqyh, cher'ïat*. — Pouvoir, autorité, رخصت *roukhsat*, استحقاق *istihqāq*. — Il a droit, رخصت واستحقاقى واردر *roukhsat u istihqāqy vārdur*. — Titre, droit fondé, حق *haqq*, pl. حقوق *houqouq*. — J'ai droit à cette chose, بو شيّه حقم واردر *bou cheïè haqqum vārdur*. — Imposition, taxe, ويركو *vïrgu*, رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*, رسومات *rouçoumāt*. — Droits d'usage, رسوم عادیه *rouçoumi 'ādiïè*. — de transit, باج *bādj*, p.-t. — Droit divin, حق الله *haqq allah*. — des gens, حق عام *haqqi 'āmm*. — de douane. Voy. ce mot. — d'ancrage, لنكر حقى *lenguer haqqy*. — de justice, خرج محكمه *khardji mehkemè*. — En fait d'héritage ou de partage, رسم قسمت *resmi qysmet*. — de péage, كچيد حقى *guetchid haqqy*. — Droit de bureau, رسم قلميه *resmi qalemïè*. — La droite, le côté —, صاغ طرف *sāgh tharaf*. — La main —, صاغ ال *sāgh el*.

Droitement, adv., avec droiture, طوغرولغله *dhoghrouligh ilè*, حق ايله *haqq ilè*. — Sincèrement, صدق و استقامت ايله *sidqu istiqāmet ilè*. Voy. Sainement, Judicieusement.

Droitier, ère, s., صاغ اللو *sāgh ellu*, صاغ ال ايله ايشلين *sāgh elilè ichlcïen*, t.

Droiture, s. f., طوغرولق *dhoghrouliq*, t.; صداقة *sadāqat*, استقامت *istiqāmet*, صدق *sidq*. — d'intention, صدق نيّت *sydqy nïiet*.

Droiture (En), adv., طوغرو *dhoghrou*.

Drôle, s. m., étrange, étonnant, اوزكه غريب *gharïb*, اوزكون *euzgüè*. — Plaisant, كولدورجى *gulduridji*,

لطیفه‌جی *lathyfèdji*. — Drôle de corps, خوراته‌جی *khorâtadji*. — Petit malin, شیطان *cheïthân*. — Un drôle, un mauvais sujet, یرامز برادم *ïarâmazbirâdem*, دوباره‌جی *doubâradji*, t.

Drôlement, adj., خوراته ایله *khorâta ilè*, t.; لطیفه ایله *lathyfè ilè*, عجایب *adjâïb*, a.-t. Voy. Étonnamment.

Drôlerie, s. f., شقا *chaqâ*, t.; لطیفه *lathifè*, a.; خوراته *khorâta*.

Drôlesse, s. f. fam., یارامز قاری *ïarâmaz qâry*, قحپه *qahpè*, t.

Dromadaire, s. m., هجین دوه‌سی *hedjîn devèci*, a.-t.; هجین *hedjîn*, جمّاز *djemmâz*.

Dru, e, adj., épais, serré, صق سیق *syq*. — Vigoureux, اری *iri*, اسن *ecen*, t.; تندرست *tendurust*, p. — Adverbialement, en grande quantité et serré, چوقلق وصیق اولرق *tchoqlyq vè syq olaraq*.

Druse, s. com., habitant du Liban, sectateur de Hakem, درزی *durzi*, pl. a. دروز *dourouz*. — La nation des Druses, درزی طایفه‌سی *durzi thâïfèci*.

Du, s. m., ce qui est dû, الهجق *aladjaq*, t.; حق *haqq*, مطلوب *mathloub*. — Dette, بورج *bordj*. — C'est mon dû, حقمدر *haqqumdur*. — Je lui demande mon dû, اندہ اولان الهجمی استرم *anda olân aladjaghymy isterim*.

Du, art., pour de le : les fleurs du jardin, باغچه‌نک چچکلری *bâghtchenuñ tchitchekleri*. — Venir du palais, سرایدن کلمک *sarâïden guelmek*. Voyez la *Grammaire Turque*.

Dubitatif, ive, adj., شبهه کتوریجی *chubhè gucturidji*, a.-t.; شکی *chekkii*, a.

Dubitation, s. f., اصلی یوقدن شبهه کوسترلمش *asly ïoqtan gueusterilmich chubhè*, a.-t.; شبهه صوریّه *chubhèï sourïïè*, a.

Dubitativement, adv., شبهه ایله *chubhè ilè*, a.-t.

Duc, s. m., nom de dignité, دوقه *douqa*. — oiseau de nuit, کیجه قوزغنی *guidjè qouzghouni*.

Ducal, e, adj., دوقه‌یه متعلّق *douqaïa mute'allyq*, t.-a.

Ducat, s. m., التون *altoun*, فلوری *fulouri*. — de deux piastres turques et demie, ربعیه *roub'ïè*. — de cinq piastres et au-dessus, زرمحبوب *zermahboub*. — de dix piastres, فندقلی *foundouqli*.

Duché, s. m., دوقه‌لق *douqalyq*, t.

Duchesse, s. f., دوقه زوجه‌سی *douqa zevdjèci*, t.-a.

Ductile, adj. com., یومشانور چکیلیور *ïoumouchâneur, tchekilieur*, چکلوب اوزانور *tchekilup ouzâneur*, t.; لدان *lidân*, لیّن *leïin*, a.

Ductilité, s. f., یومشانمغه قابلیّت *ïoumouchânmagha qâbilïïet*, t.-a.; تلزج *telezzudj*, لدونت *ludounet*, a.

Duègne, s. f., vieille femme surveillante d'une jeune personne, بر قزك طور و حرکتنی کوزدن اسکی قاری *bir qyzuñ thavru ha-*

reketini, guzèden eski qāri. Voyez ENTREMETTEUSE.

DUEL, s. m., nombre de deux, مثنی *muçenni*, تثنیه *tesnïé*, a. — Combat singulier, ایکی ادمک *iki adèmun*, ایکی دوکشی *deuüuchi*, ایکی آدم بینلك اولان جنك *iki âdem beïnindè olān djenk*, t.; مبارزة بالبداد *mubārezet bil-bedād*, a. — Provoquer en duel, میدانه اوقومق *meïdānè oqoumaq*. — Se battre en —, ایکی کشی بناش باشه جنکلشمك *iki kichi bāch bācha djenklechmek*.

DUELLISTE, s. m., هرکس ایله جنکلشمك استیجی *her kes ilè djenklechmek isteïdji*, t.

DULCIFIER, v. a., طتلو *thatlu it*, اکشیلکی آزالتمق *ekchiligui āzāltmaq*, t.

DUMENT, adv., کرکی کبی *gueregui guibi*, t.; لایقی اوزره *lāïqy uzrè*, مقتضای اوزره *mouqtezāci uzrè*, a.-t.

DUNES, s. f. pl., دکز یالیسنك اولان قوم دپه لری *deñiz īālycindè olān qoum tepèlèri*, یالی قوملری *īāly qoumleri*, t.

DUODENUM, s. m., المعی لاثنی عشر *elmaïl-esnè 'acherè*, a.

DUPE, s. f., الدانمش *aldānmich*, الدانمسی قولای اولان کیمسنه *aldānmaci qolāï olān kimesnè*, دوباره یه کلور آدم *doubāraïè guelur ādem*, t.; مغبون *maghboun*, a.

DUPER, v. a., الداتمق *aldātmaq*, t.; بر رنکله طوتمق *bir renguilè thoutmaq*, دوباره یه اوغراتمق *doubāraïè oghrātmaq*. — Se laisser duper, الدانمق *aldānmaq*.

DUPERIE, s. f., الداتمه *aldātma*, دوباره *doubāra*, اویون *ouïoun*, حیله *hilè*, a.; رنك *renk*, p.

DUPEUR, SE, s., الدایجی *aldāïdji*, غابن دوباره جی *doubāradji*, t.; *ghābin*, a.

DUPLICATA, s. f., بر تحریرك ایکنجی صورتی *bir tahrïruñ ikindji sourèti*, نسخهٔ مکرره *nouskheï mukerrerè*, a.

DUPLICATURE, s. [redacted] بوکم *beukum*, بوکوم یری *beukum ïèri*, t.; انطوا *inthyvā*, a.

DUPLICITÉ, s. f., qualité de ce qui est double et pourrait être simple, ایکی قاتلولك *iki qātlulyq*, ایکی قاتلق *iki qātlyq*. — Mauvaise foi, ایکی یوزلولك *iki ïuzlulik*, t.; منافقة *munāfaqat*, a.

DUPLIQUE, s. f., t. de pratique, ردّ الجواب علی الجواب *redd ul-djevāb 'alel-djevāb*, a.

DUPLIQUER, v. a., t. de pratique, جوابه جواب ویرمك *djevābè djevāb vïrmek*, t.

DUR, E, adj., ferme, solide, پك *pek*, قتی *qaty*, سخت *sakht*. — Insensible, impitoyable, cruel, یاوز *ïāvouz*, رحمتسز *rahmetsiz*. — Rude, austère, سرت *sert*, صرپ *sarp*, صعب *sa'ab*. — Qui est opposé à doux, سرت *sert*, نا ملایم *nā mulāïm*. — de cœur, یورکی پك *ïuregui pek*, قتی کوکللو *qaty gueuñullu*. — de visage, یوزلو برك *berk ïuzlu*. — d'oreille, qui n'entend pas bien, اغر ـ قولاغی پك *qoulāghy*

pek, aghyr. — Difficile, كوچ *gudj,* دشوار *duchvār.* — Dur à digérer, كوچ هضم اولنور *gutch hezm olounour.* — Apre, صرب *sarp,* ككره *kekrè.* — Paroles dures, كلمات شديك *kelimāti chedīdè.* — Temps durs, كوچ وقتلر *gutch vaqytler.* — Dur à la vente, صاتلمز *sātilmaz,* صاتلمه‌سى اغر *sātylmacy aghyr.* — de tête, qui comprend difficilement, باشى پك *bāchi pek.*

Durable, adj. com., طايانور *dhaïānur*, طيانقلو *dhaïānyqlu*, چوق سورر *choq surur*, t.; باقى *bāqy*, مستمر *mustemirr*, a.; پايدار *pāïdār*, p.

Durant, prép., ايچنده *ichindè*, وقتنده *vaqtindè*, اثناده *esnādè*, t. — sa vie, عمرنده مدّت *muddèti 'eumryndè.*

Durazzo, ville de la Turquie européenne dans l'Albanie, دراچ *dirātch.*

Durci, e, adj., پك اولمش *pek olmich*, قاتيلشمش *qātylechmich.*

Durcir, v. a., rendre dur, قتى - پك ايت *qaty, pek it*, پكلمك *peklèmek*, پكلتمك *peklетmek*, پكشدرمك *pekichturmek*, t.; قاتيلتمق *qātylatmaq*, سخت ايت *sakht it.* — Se Durcir, v. réfl., پكلنمك *peklenmek*, سخت اول *sakht ol.*

Dure, s. f., coucher sur la —, يرده يوزنك ياتمق *ïer ïuzindè ïātmaq*, قورو يرده يصدنمق *qourou ïerdè ïastanmaq*, t.

Durée, s. f., espace de temps qu'une chose dure, طيانقلق *dhaïānyqlyq.* — Durée d'une chose, بقا *beqā*, دوام *devām.* — de temps, مدّت *muddet.* — De peu de durée, قليل الدوام - البقا *qalīl uddevām, ulbeqā.*

Durement, adv., سرتلك ايله *sertlik ilè*, صعوبتله *so'oubet ilè*, عنف ايله *'unf ilè*, شدّت ايله *chiddet ilè*, a.-t.

Dure-Mère, s. f., غشاء الدماغ *ghycha'eddamāgh*, ام جافية *oummi djāfiet*, ام الدماغ - الرأس *oummeddamāgh, errās*, a.

Durer, v. n., طيانمق - دايانمق *dhaïānmaq*, دورمق *dourmaq*, سورمك *surmek*, t.; باقى او *bāqy ol*, استمرار بولمق *istimrār boulmaq*, a.-t.

Dureté, s. f., qualité de ce qui est dur, پكلك *peklik*, قتيلك *qatylik*, t.; سختى *sakhti*, صلابت *salābet.* — de la pierre, طاشك قتيلكى - پكلكى *thāchuñ qatyligui, pekligui.* — Rigueur, sévérité, سرتلك *sertlik*, صرپلق *sarpliq*, شدّت *chiddet*, عنف *'unf.* — Dureté de cœur, كوكلك پكلكى *gueuñuluñ pekligui.* — Rudesse, grossièreté, خشونت *khouchounet.* — Inhumanité, مرحمتسزلك *merhametsizlik.* — Duretés, paroles dures, سرد سوزلر *seri seuzler*, كلمات عنيفه *kelimāti 'anīfè.*

Durillon, s. m., ناصور *nāçour*, طاوق كوتى *thāvouq guieuti*, سكل *siguil.* — Avoir des durillons aux mains ou ailleurs, ناصورلنمق *nāçourlanmaq.* — Aux mains seulement par suite d'un travail rude et

pénible, ايشلمكدن ال قتيلنمق *ich-lemekten el qatylanmaq.*

Duvet, s. m., plume, قوش توبی *qouch tuiu.* — Édredon, پوپله *poupla,* قوش يوكی *qouch iuñu.* — Poil follet, توبجكـز *tuñdjiguiz.* — Qui vient aux joues, يكاق توبی *iañāq tuiu.* — Duvet de coing, ايـــوا توبجكزی *aïvā tuïdjighyzi.*

Duveteux, se, adj., توبلو *tuïlu,* t.

Dynamique, s. f., علم القـــوّة المحركة لاجرام *'ylm il-qouvvet il-mouhriket il-edjrām,* a.

Dynastie, s. f., پادشاهلـرك صويی ـ نسبی *pādichāhlaruñ souïi, necebi,* خاندان *khānedān,* p. — Les sultans de la dynastie ottomane, سلاطين آل عثمان *selāthīni āli osmān.*

Dyspepsie, s. f., هضم كوجلكی *hezm gutchligui,* t.; سوء هضم *souï hezm,* a.

Dyspnée, s. f. Voy. Asthme.

Dyssenterie, s. f., قان سورمه سی *qān surméci,* t.; اسهـــال *ishāl,* اسهال دم *ishāli dem,* a. — Avoir la —, قان سورمك *qān surmek,* اسهـال دم او *ishāli dem ol.*

Dysurie, s. f., سدك طوتلمه سی *sidik thoutoulmaci,* t.; سدك زوری *sidik zori,* عسر البول *'ousr el-bevl,* a.

E

E, s. m., cinquième lettre de l'alphabet français, حروف هجانك بشنجی حرفی *hourouf hèdjènuñ bechindji harfi,* a.-t.

Eau, s. f., صو *sou,* t.; ما *mā,* a.; آب *āb,* p. — de source, اشمه ـ بيكار صويی *achma, bīkār souïi.* — de fontaine, چشمه صويی *tchechmè souïou.* — douce, طتلو صو *thatlu sou.* — de rivière, ايرمق ـ نهـر صويـی *irmaq, nehr souïi.* — de mer, دكز صويی *dēniz souïi,* توزلو صو *touzlu sou.* — courante, اقر صو *aqar sou,* ماء جاری *māï djāri.* — de roche, قيا صويی *qaïa souï.* — dormante, اقمز صـــو *aqmaz sou,* ماء راكد *māï rākid.* — claire, limpide, صافی ـ پاك صو *sāfi, pāk sou.* — bonne à boire, ايچمك صو *itchedjek sou.* — fraîche, تازه صو *tāzè sou.* — de pluie, يغمور صويی *iaghmour souïou.* — trouble, بولانـــق صـــو *boulānyq sou.* — croupie, چورك صو *tchuruk sou.* — bourbeuse, چامورلو صو *tchāmourlu sou.* — puante, قوقمش صو *qoqmich sou.* — légère, خفيف صو *khafīf son.* — pesante, اغر صـــو *âghyr sou,* ماء ثقيل *māï saqyl.* — Un filet d'eau, صو طماری *sou dhamāri.* — distillée, سزلمش صـــو *syzylmich sou,* طورر صو *dhourour sou,*

sou. — thermales, ایلیجه صو *ilidjè sou*, قابلوجه صو *qaploudja sou.* — Eau-de-vie, عرقی *'araqi*, vulg. *raqi.* — Eau de rose, کل صویی *gul souïi*, t.; کل آب *gul âb*, p.-a. — Eau de fleur d'orange, چچک صویی *tchitchek souïi.* — Eau forte, تیز آب *tiz âb*, زاج قبریس صویی *zādj qibris souï.* — Lâcher de l'eau, uriner, صو دوکمک *sou deukmek.* — Aller par eau, صوایله کتمک *souilè guitmek*, نهرا کتمک *nehren guitmek.* — Eau, brillant qu'ont les perles, صو *sou*, آب *âb*, انجونک صویی *indjounuñ souïou.* — Eau, brillant d'un diamant, الماسک صویی *elmāçuñ souïi.* — Perle d'une belle eau, درّ خوش آب *durri khoch âb*, p. — L'eau, pour le jus des fruits, صو *sou.* — Faire venir l'eau à la bouche, اغز صولتمق *aghyz soulatmaq.* — L'eau lui vient à la bouche, اغزی صولاندی *aghzi soulāndi.* — Faire eau, en parlant d'un navire qui a une voie d'eau, کمی صولنمق *guemi soulanmaq*, صو آلمق *sou âlmaq.*

Eaux-et-Forêts, s. f. pl., اورمان وچای نظارتی *ormān vè tchāï nazāreti*, t.-a.

Ébahir (S'), v. réfl., شاشمق *chāchmaq*, t.; تعجّبده - حیرتده قالمق *te'addjubdè, haïrettè qālmaq*, a.-t.

Ébahissement, s. m., حیرت *haïret*, a.

Ébarber, v. a., کنار قرقمق *kenār qyrqmaq.* — du papier, کاغد قرقمق *kiāghyd qyrqmaq*, t.

Ébarboir, s. m., قرقه‌جق الت *qyrqadjaq alet*, t.

Ébaroui, e, adj., terme de marine, قوریمش *qouroumich*, t.

Ébarouir, v. n., terme de marine, قوریمق *qouroumaq*, t.

Ébat, Ébattement, s. m., اکلنجه *eïglendjè*, t.; ذوق وصفا *zevq u safā*, a.

Ébattre (S'), v. pr., اکلنمک *eïglenmek*, کزمک *guezmek*, t.; ذوق وصفا ا *zevq u safā it*, a.-t.

Ébaubi, e, adj. popul., surpris, شاشمش *chāchmich*, t.

Ébauche, s. f., d'un ouvrage d'art, کرنامه *kernāmè*, p.-t.; باشلانغج *bāchlānghydj*, t. — d'un écrit, قره‌لمه *qaralama*, مسوّدة *mucevvedet, mucevvedè*, a.

Ébaucher, v. a., commencer un ouvrage d'art, باشلمق *bāchlamaq*, الک رسمنی چیقارمق *ilk resmini tchyqārmaq*, کرنامه دوزمک *kernāmè duzmek.* — un ouvrage d'esprit, قره‌لمق *qaralamaq*, تسوید ا *tesvîd it*, a.-t.

Ébauchoir, s. m., اویمه‌جی قلمی *oïmadji qalemi*, t.

Ébène, s. f., ابنوس *ebenos*, vulg. ابانوس *abānos.* — de l'Inde, ساج *sādj*, p.-t.

Ébener, v. a., ابانوس رنکی اورمق *abānos rengui ourmaq*, t.

Ébénier, s. m., ابنوس اغاجی *ebenos aghādji*, ساج اغاجی *sādj aghādji*, p.-t.

Ébéniste, s. m., ابنوس اغاجی ایشی اشلیجی *ebenos aghādji ichi ichleïdji*, t.

ÉBÉNISTERIE, s. f., ابنوس اغاجی ایشی *ebenos aghādji ichi*, p.-t.

ÉBLOUIR, v. a., la vue, قامشترمق *qāmachturmaq*, کوزلری قامشترمق *gueuzleri qāmachturmaq*, کوزی طونقلتمق *gueuzi dhonouqlatmaq*. — Surprendre l'esprit, شاشورمق *chāchurmaq*, t.; حیرته براقمق *haïretè brāqmaq*. — Fasciner, tromper, بایمق *bāïmaq*. Voy. SÉDUIRE, TENTER. — Ébloui, e, کوزی قماشمش *gueuzu qamāchmich*, عقلی شاشورمش *'aqly chāchurmich*, متحیر *mutehaïir*.

ÉBLOUISSANT, E, adj., کوزلری قامشتریجی *gueuzleri qāmachturīdji*, t.; شعله ویریجی *cheu'lè vīridji*, a.-t.

ÉBLOUISSEMENT, s. m., difficulté de voir causée par trop de lumière, کوز قامشمقلغی - قامشمه‌سی *gueuz qamachmaqlighy*, *qāmachmaci*. — Obscurité dans les yeux, کوز بولانقلغی - طومانلمه‌سی *gueuz boulānyqlyghy*, *thoumānlamaci*. — Vertige, سرساملق *sersāmlyq*.

ÉBORGNER, v. a., rendre borgne, بر کوزی کورا *bir gueuzu kieur it*, بر کوز چیقارمق *bir gueuz tchyqārmaq*, بر کوزدن کورلتمک *bir gueuzden kieurletmek*. — Oter une partie de la vue d'une chose, کورلتمک *keurletmek*. — Cet arbre éborgne la chambre, بو اغاج اوطه‌یی کورلدر *bou aghādj odhaï keurledeur*.

ÉBOUILLIR, v. n., قاینمق ایله دوکنمک - اکسلمک *tchoq qāïnamaqilè tukenmek*, *èksilmek*, t.

ÉBOULEMENT, s. m., یقلمه *iqylma*, دوکلمه *deukulme*, دوکلش *deukuluch*, t. — d'un mur, دیوار دوکلمه‌سی *divār deukulmèci*, دیوارك هیلانی *divārū hèïlāni*.

ÉBOULER (S'), v. n., یقلمق *iqylmaq*, دوکلمك *deukulmek*, یره دوشمك *ïerè duchmek*, t.

ÉBOULIS, s. m., دوکلمش - یقلمش اولان شی *deukulmich*, *ïiqylmich olān chei*, t.

ÉBOURGEONNEMENT, s. m., فلزلر کسمه‌سی - بودانمه‌سی *filizler kesmèci*, *boudānmaci*, t.

ÉBOURGEONNER, v. a., اغاجك فلزلرینی بودامق *aghādjun filizlerini boudāmaq*, t.

ÉBOURGEONNEUR, s. m., اغاج طمرجقلرینی وفلزلرینی یین قوشلر *aghādj thomroudjyqlerini vè filizlerini ïeïen qouchler*, t.

ÉBOURIFFÉ, E, adj., صاچی داغلمش *sātchi dāghylmich*, t.

ÉBRANCHEMENT, s. m., اغاج بودامقلغی *aghādj boudāmaqlyghy*.

ÉBRANCHER, v. a., اغاج بودامق *aghādj bondāmaq*, اغاج دالرینی کسمك *aghādj dāllerini kesmek*, اغاجی دالدن چپلاتمق *aghādji dālden tchiplātmaq*, t.

ÉBRANLÉ, E, adj., صارصلمش *sarsylmich*, یرندن اویناتمش *ïerinden oïnātmich*, t.

ÉBRANLEMENT, s. m., secousse, صارصلش *sārcylich*, سلکیش *silkich*, صرصمقلق *sarsamaqliq*.

صالنتی *sālynty*, t.; تزلزل *tezelzul*, a. — du cerveau, رجفان دماغ *redjfāni dimāgh*.

Ébranler, v. a., donner des secousses, سلکمک *silkmek*, صرصتمق *sarsatmaq*, *sarsytmaq*, یرندن اویناتمق *ïerinden oïnātmaq*, ایراث تزلزل ا *irāci tezelzul it*. — Mettre en mouvement, تحریک ا *tahrik it*. — quelqu'un dans sa résolution, بر کمسنه‌نک ثبات ذهننه بادئ تزلزل او *bir kimesnènuñ sebāti zehninè bādii tezelzul ol*. Voyez Étonner, Toucher. — S'Ébranler, se mettre en mouvement, v. réfl., حرکته کلمک *hareketè guelmek*, حرکته مبادرت ا *hareketè mubāderet it*. Voyez Remuer, S'Agiter. — Ébranlé, e, صارصلمش *sārsylmich*, یرندن متزلزل - اوینامش *ïerinden mutezelzil*, *oïnāmich*.

Ébrêcher, v. a., کدوک ا *gueduk it*, کدمک *guedèmek*, صندرمق *syndurmaq*, t. — un couteau, بچاغی کدمک *bitchāghy guedemek*. — Ébrêché, e, کدک *guedik*. — Dent —, قیرق دیش *qyryq dich*.

Ébrillade, s. f., بر دیزکین چکمه‌سی *bir dizguin tchekmèci*, t.

Ébrouer, v. a., بر قماشی صودن کچورمک *bir qoumāchi souden guetchurmek*, t.

Ébrouer (S'), v. pr., صولمق - صولومق *soloumaq*, t.

Ébruité, e, adj., یایلمش *ïāïlmich*, تواتر اولمش - بولمش *tevātur olmuch*, *boulmuch*.

Ébruiter, v. a., افشا ا *ifchā it*, تواتر ا *tevātur it*, یایمق *ïāïmaq*. — S'Ébruiter, v. pr., یایلمق *ïāïlmaq*, شیوع بولمق *chouïou' boulmaq*.

Ébullition, s. f., état d'un liquide qui bout, قینامه *qaïnama*, t.; جوشش *djouchich*, p. — Pustules sur la peau, قبارجق *qabārdjyq*. — du sang, غلیان الدّم *ghouliān uddem*. — en terme de chimie, matières qui en se mêlant font paraître des bulles en l'air, فشقرمه *fichqyrma*, تنافط *tenāfuth*.

Écachement, s. m., قیرنتیلق *qyryntilyq*, ازنتیلک *ezíntilik*, t.

Écacher, v. a., ازمک *ezmek*. Voy. Écraser, Froisser.

Écaille, s. f., de poisson, پول *poul*, بالق پولی *bālyq pouli*. — de tortue, باغه - بغه *bāgha*. — des testacées, صدف *sadef*. — Petit fragment de fer, دمر ریزه‌لری *demir rizèleri*. — de pierre, طاش قرنتیسی *thāch qyryntici*.

Écailler, v. a., enlever l'écaille des poissons, بالغک پولنی چیقارمق - صویمق *bālyghuñ poulini tchiqārmaq*, *soïmaq*, t. — des huitres, les ouvrir, استریدیا اچمق *istridiā atchmaq*. — S'Écailler, v. réfl., پول پول قاولیوب دوکلمک *poul poul qavlaïup deukulmek*, t. — Écaillé, à qui on a ôté les écailles, پولی چیقارلمش - دوکلمش *pouly tchyqārylmich*, *deukulmich*. — Qui est couvert d'écailles, پوللو *poullu*. — Entamé, cassé, قرق *qyryq*, t.

Écailler, ère, s., qui vend les

huîtres, les ouvre, استرديا جى *istridiādji*, t.

ÉCAILLEUX, SE, adj., qui se lève par écailles, قبوغى قاولیان *qaboughy qāvlaïān*. — Composé de plusieurs écailles, چوق قبوقلو *tchoq qabouqlu*, t.

ÉCALE, s. f., coque, قبوق *qabouq*, قبوق ديش *dich qabouq*. — d'œufs, يومورطه قبوغى *ioumourtha qaboughy*. — d'huîtres, استرديا قبوغى *istridiā qaboughy*. — de noix, جوزك ديش قبوغى *djevizuñ dich qaboughy*, t.

ÉCALER, v. a., قبوق چقرمق *qabouq tchiqarmaq*, قبوغى صويمق *qaboughy soïmaq*. — S'Écaler, v. réfl., قبوغى صويلمق *qaboughy soïoulmaq*, t.

ÉCARBOUILLER, v. a. pop. Voy. ÉCRASER.

ÉCARLATE, s. f., couleur, آل *āl*, آل رنك *āl renk*, اسكرلت *iskerlet*. — Étoffe —, آل بويالو قماش *āl boïālu qoumāch*. — Graine qui donne l'écarlate, قرمز *qyrmyz*. — Teinture, چچك بویاسى *tchitchek boïāci*. Voy. COCHENILLE.

ÉCARLATINE, adj. f. (fièvre), قزل خسته لك *qyzyl khastalik*, t.; حمّای اسكرلت *hoummāï iskerlet*, a.

ÉCARQUILLEMENT, s. m., اپشمه *apichma*, t.

ÉCARQUILLER, verbe act. famil., باجاقلرى - دیزلرى آچمق - آیرمق *bādjaqlari, dizleri āchmaq, āïrmaq*, اپشمق *apichmaq*, اپشى *apichi āïrmaq*. — les yeux, كوزلرى افراطله آچمق *gueuzleri ifrāthilè āchmaq*, t.

ÉCART, s. m., action de s'écarter, de se ranger, صاولمه *sāvoulma*, صاولمقلق *sāvoulmaqlyq*, - يولندن *iolinden*, ايرندن چكمقلق *ierinden tchiqmaqliq*. — Pour esquiver, كرو چكلمه سى *guïru tchekilmèci*. — Écart de jambes, اپشمه *apichma*. — A l'écart, صپه يرده *sapa ïerdè*. — A part, بشقه جه *bachqadjè*, بخلوة *bèkhalvet*, p.-a.; تنهايه *tenhāïè*, تنهاده *tenhādè*, p.-t.; بر طرف *ber tharaf*. — Mettre à l'écart, بر طرف ا - قومق - براقمق *ber tharaf it, qomaq, brāqmaq*. — Se mettre à l'écart, - تنهايه كتمك *tenhāïè guitmek*, چكلمك *tchekilmek*.

ÉCARTELER, v. a., دورت پارچه ا *dort pārtcha it*. — Être écartelé, درت پارچه يه كسلوب مظهر سياست او *dort pārtchaïè kecilup mazheri siācet ol*, t.

ÉCARTEMENT, s. m., séparation, آيرولق *āïrulik*, t. — Éloignement, ابعاد *ib'ād*, a.

ÉCARTER, v. a., séparer, آيرمق *āïrmaq*. — Mettre de côté, بر طرف ا *ber tharaf it*. — les jambes, اپشمق بجاقلرى *apichmaq, badjāqlari āïrmaq*. — Éloigner, ايراق ا *irāq it*, ايراقلمق *irāqlamaq*, تبعيد ا *teb'id it*, a.-t.; ايرندن چقرمق *ierinden tchiqarmaq*. — Éloigner de soi, يانندن *iānninden teb'id it*. — la

foule, la dissiper, صاولتمق *sāvoultmaq*, طاغتمق *dhāghytmaq*. — Détourner, صاپتمق *sāpytmaq*. — S'Écarter, v. réfl., se séparer, ايرلمق *aïrilmaq*. — du sujet, en parlant, اثنای کلامك صدددن خروج ا *esnāï kelāmdè sadedden khouroudj it*. — S'éloigner, se détourner, صاپمق *sāpmaq*, انحراف ا *inhirāf it*. — du droit chemin, طوغرو يولدن چقمق *dhoghrou ïoldan tchyqmaq*. — Faire place, صاولمق *sāvoulmaq*. — Éparpiller, voy. ce mot. — Écarter au jeu de cartes, اويون كاغدلرينی دكشدرمك *ouïoun kiāghydlerini deïchturmek*.

Ecchymose, s. f., دری يی صيرمش يره *derii sirmich berè*, t.

Ecclésiaste, s. m., كتب توراتدن بر كتاب *kutoubi tevrātten bir kitāb*, a.

Ecclésiastique, adj. com., كليسايه متعلق *keliçāïè mute'allyq*. — s. m., prêtre, پاپاس *pāpās*, t.; راهب *rāhib*, a.

Eccoprotique, adj., purgatif, مسهل لين *moushili leïin*, a.

Eccorthatique, adj., مفتح السدة *mufettih usseddet*, a.

Ecrinologie, s. f., بحث عن الفضلات *bahs 'an el-fuzlāt*, a.

Écervelé, adj. et s., بينی چورك *beïeni tcheuruk*, بينی طاغلمش *beïeni dhāghylmich*, عقلی يللی *'aqli ïelli*, t.; احمق *ahmaq*, a.

Échafaud, s. m., assemblage de bois, اسكله *iskelè*, تخته دوشمه‌سی *takhta duchemèci*, قره چاو *qara tchāv*, تخته پوشلق *takhta pouchlyq*, تخته پوش *takhta pouch*. — Pour l'exécution d'un criminel, سياست يری *siācet ïeri*, t.; نطع سياست *nath'y siācet*, a.

Échafaudage, s. m., اسكله قورلمه‌سی - حاضرلمه‌سی *iskelè qouroulmaci*, *hāzyrlamacy*. — Au fig., dispositions inutiles, تدابيرات واهيه *tedābirāti vāhïiè*, a.

Échafauder, v. a., اسكله قورمق چاتدرمق *iskelè qourmaq*, *tchātturmaq*, قره چاو قورمق *qara tchāv qourmaq*, تخته پوش ياپمق *takhta pouch ïāpmaq*, p.-t. — S'Échafauder, v. réfl., عبث يره تداركات عظيمه ايلمك *'abes ïerè tedārukiāti 'azīmè eïlemek*, a.-t.

Échalas, s. m., هرك *herek*, t.

Échalassement, s. m., باغی هركلمه‌سی *bāghy hereklemèci*, t.

Échalasser, v. a., هرك ديكمك *herek dikmek*, هركلندرمك *hereklendurmek*. — la vigne, باغی هركلمك *bāghy hereklemek*. — Échalassé, e, هركلنمش *hereklenmich*, t.

Échalier, s. m. Voy. Haie.

Échalotte, s. f., صوغانجق *soghāndjyq*, ارپه‌جق صوغانی *arpadjyq soghāni*, t.

Échampeau, s. m., بر اولته‌نك اوجی *bir oltanuñ oudjou*, t.

Échamper ou Échampir, v. a., زه چكمك *zih tchekmek*, t.

Échancrer, v. a., شكل هلالده كسمك *chikeli hilāldè kesmek*, دكرميلو اويوب كسمك *deguirmili oïoup kesmek*, t.; تقوير ا *taqvir it*.

ÉCHANCRURE, s. f., كسمه *kesmè*, دكرمى اويونتيلق *deïrmi oïountylyq*, t.; قوارت *qouvăret*, a.

ÉCHANGE, s. m., دكش *deguich*, t.; مبادله *mubādèlè*, معاوضة *mou'āvazat*, استبدال *istibdāl*, a. — des ratifications, تصديقنامه لرك مبادلهسى *tasdyqnāmèlerūn mubādelèci*. — En Échange, adv., يرينه *ïerinè bedel*, عوضاً *'yvazen*, بدلاً بالمعاوضه *bil-mou'āvaza*, *bedelen*. — D'un autre côté, اخر طرفدن *akhar tharaftan*.

ÉCHANGEABLE, adj. com., دكشه كلور *deïchè guelur*, دكشترلجك *deguichturilèdjek*, t.; ممكن الاستبدال *mumkin ul-istibdāl*, a. — Échangé, e, دكشلمش *deïchilmich*, مبدّل *mubeddel*.

ÉCHANGER, v. a., دكشترمك *dèguichturmek*, دكش ا *deïch it*, t.; مبادله ا *mubādelè it*, a.-t.

ÉCHANSON, s. m., ساقى *sāqy*, a.; قدحكار *qadehkiār*, p.

ÉCHANTILLON, s. m., اورنك *eurnek*, t.; نمونه *numounè*, p.

ÉCHANTILLONNER, v. a., عيارا *'aïār it*, عيارلمق *'aïārlamaq*, a.-t.

ÉCHAPPATOIRE, s. f., قورتلش *qourtoulich*, قاچنه جق ير *qātchinadjaq ïer*, قچنماق *qatchmāq*, محيص *mahys*, a. V. SUBTERFUGE.

ÉCHAPPÉE, s. f., action imprudente, يولسز حركت *ïolsyz harekèt*, a.-t. — de jeune homme, نوجوانك شيوهٔ نا هنجارى *nev djivānuñ chivèï nā hendjāri*.

ÉCHAPPER, v. a., s'évader, قاچمق *qātchmaq*, فرارا *firār it*. — Se tirer d'un danger, قورتلمق *qourtoulmaq*, خلاص برلمق *khalās boulmaq*. — Éviter, se soustraire, صاوشمق سوشمك *sivichmek*, *sāvouchmaq*. — N'être pas pris, طوتلمامق *thoutoulmāmaq*. — N'être pas aperçu, كورنمامك *gueurunmemek*. — Échapper à la mémoire, خاطردن چيقماق *khāthyrden tchyqmāq*. — de la main, tomber, الدن قايمق *elden qāïmaq*. — l'occasion, فوت فرصت ا *fevti fourçat it*. — Laisser échapper, الدن قومق *elden qomaq*. — Il ne faut pas laisser échapper l'occasion, فرصتى قاچرماملو *fourçati qātchurmāmalu*. — des mots, دلدن دلمك *dilden qātchurmaq*, سورج لسان ايله سويلمك *surudjiliçān ilè seuïlèmek*. — S'échapper, en parlant des animaux, بوشانمق *bochānmaq*. — Le cheval s'est échappé, détaché, آت بوشاندى *āt bochāndy*. — Échappé, e, قورتلمش خلاص *qourtoulmich*, *khalās boulmich*. — C'est un échappé des Petites-Maisons, زنجيردن بوشانمش بر ديوانه در *zindjïrden bochānmich bir divānè dur*. — échappé de juif, يهودى بوزمهسى *ïehoudi bozmaci*.

ÉCHARBOT, s. m., plante, كول كستانهسى *gueul kestānèci*, t.

ÉCHARDE, s. f., دكن *diken*, قيقين *qyqyn*, قيمق *qymaq*, t.

ÉCHARDONNER, v. a., دكن اوتلرى چقرمق ـ قوپارمق *diken otleri tchiqarmaq*, *qopārmaq*. — un champ, تارلانك دكنلكرينى

قوپارمق *tārlānuñ dikenliklerini qopārmaq*, t.

Écharner, v. a., اتی دریدن صیرمق *ety derîden syrmaq*, t.

Écharnoir, s. m., اتی دریدن صیره جق بچاق *eti derîden syradjaq bitchāq*, t.

Écharpe, s. f., sorte de ceinture, بر نوع قوشاق *bir nev'i qouchāq*. — pour soutenir un bras blessé, قول باغی *qol bāghy*. — En Écharpe, adv., قولی باغه اصلمش *qoly bāgha acylmich*. — Coup en écharpe, ارقوری آتمه *arqoury ātma*. — Sorte de vêtement de femme, اومـــوز مقرمه‌سی *omouz maqramaci*.

Écharper, v. a., یاره‌لمق *ïāralamaq*, قلج اوجی ایله اورمق *qylidj oudji ilè ourmaq*. — le visage, یوزی یاره‌لمق *ïuzu ïāralamaq*. — Tailler en pièces, پارچه پارچه کسمک *pārtcha pārtcha kesmek*, t.

Échars, s. m., terme de marine, vents, قارشق اسن یللـــر *qārichyq ecen ïeller*, t.

Écharseté, s. f., عیار اکسکلکی *'aïār eksikligui*, t.

Échasses, s. f. pl., ایاقلق *aïāqlyq*, t.

Échauboulure, s. f., قبرجق *qabardjiq*, t.

Échaudé, s. m., سمید *symid*, *symit*, t.

Échauder, v. a., حشلمق *hachlamaq*, vulg. حاشلمق *hāchlamaq*. — Passer à l'eau bouillante, قینار صوده ییقامق *qaïnār souda ïaïqāmaq*. — S'Échauder, v. réfl., یانمق *ïānmaq*, ضرر کورمک - چکمک *zarar gueurmek*, *tchekmek*, t.

Échaudoir, s. m., قزغان *qazghān*, t.

Échauffaison, s. f., اسیلـــک قبارجقلری *issylik qabārdjyqleri*, t.; هرض *heraz*, a.

Échauffant, e, adj., قزدریجی *qyzdurîdji*, t.; حرارت ویرن *harāret viren*, a.-t.; مسخن *mouçakhkhin*, a.

Échauffement, s. m., action d'échauffer, استمقلق *issytmaqlyq*, قزغنلق *qyzghynlyq*, t.; تسخیـــن *teskhyn*. — Effet de cette action, اسیلک *issîlik*, t.; حرارت *harāret*, a.

Échauffer, v. a., donner de la chaleur, ایستمق *issytmaq*, اسی ا *issy it*, قزدرمق *qyzdurmaq*. — la chambre, اوطه‌یی ایستمق *odhaïi issitmaq*. — S'Échauffer, v. réfl., devenir chaud, اسنمق *issynmaq*, شیجـــق او *sidjaq ol*. — Devenir chaud et s'émouvoir, se mettre en colère, قزمق *qyzmaq*, حرارتلنمک *harāretlenmek*. — S'enflammer, آتشلنمک *ātechlenmek*, علولنمک *'alevlenmek*. — S'animer, کسب کرمیـــت ا *kesbi guermïiet it*, قزشمق *qyzichmaq*.

Échauffourée, s. f., تدبیرسز و صوکی فنا اولان حرکـــت *tedbîrsiz ve soñi fenā olān hareket*, صالدرش *sāldurich*, t.

Échauffure, s. f., خرده قبارجق *khourdè qabārdjyq*, t.

Échauguette, s. f., بکچـــی قله‌سی *bektchi koulleçi*, t.

Échéance, s. f., وعـــده *va'dè*,

وعده‌نك وقتی - حلولی *va'dènuñ vaqty, houlouli.* — d'une lettre de change, پولیچه تمسكنك وعده‌سی *polîtcha temessuguinuñ va'deci*, t.-a.

Échec, s. m., terme du jeu des échecs par lequel on avertit que le roi est en danger, كيش - كش *kich*, t.-p. — Donner échec, كيش ا *kich it.* — Mettre le roi en échec, شاهه كش ا *châhè kich it.* — Échec et mat, مات *mât.* — Faire échec et mat, مات ا *mât it.* — Échec, au fig., perte considérable, atteinte à la fortune, à la réputation, خسارت *khaçâret*, سكته *sekte.* — Brèche, رخنه *rakhnè.* — Perte, défaite éprouvée par les troupes, بوزغونلق *bozghounlouq*, انهزام *inhizâm.*

Échecs, s. m. pl., jeu, شطرنج اویننی *chatrandj oïouni*, ou simpl. شطرنج *chatrandj*, p. — Pièces du jeu, شطرنج طاشلری *chatrandj thâchleri.* — Les pions, پیاده‌لر *piâdèler.* — Le roi, شاه *châh.* — La reine, فرزین *ferzin*, فرزی *ferzi.* — Les éléphans, فیل *fil*, فیللر *fillèr.* — Le cavalier, فرس *feres*, ات *ât.* — Les tours angulaires, رخ - روخ *roukh.* — Jouer aux échecs, شطرنج اویناماق *châtkrandj oïnâmaq.*

Échelette, s. f., ایر چنكالی *eïer tchenguiâli*, t.

Échelle, s. f., de bois, نردوان *nerdevân*, ال نردبانی *et nerdubâni*, نردبان *nerdubân*, vulg. *merdiven.* — double, مردوان چفته *tchifte merdivân*, ایپ نردبانی *ip nerdubâni.* — Échelle géographique, مقیاس *miqiâs*, a. — Ports du Levant, اسكله *iskelè*; بندر *bender.* — L'échelle de Smyrne, ازمیر اسكله‌سی *izmir iskelèci.* — Les Échelles du Levant, اق دكز اسكله‌لری *aq deñyz iskelèleri.*

Échelon, s. m., بصمق *basmaq*, نردبان ایاغی ایاق *nerdubân aïâghy.* — Degré d'avancement, رتبه *rutbè*, درجه *deredjè*, a.

Échenal ou Écheneau, s. m., اغاجدن اولوق *aghâdjden oloug*, t.

Écheniller, v. a., ترتللری اغاجدن دوشرمك - چیقرمق *tyrtylleri aghâdjden devchirmek, tchiqarmaq*, طرطلی كیدرمك *thyrthyli guidermèk*, t.

Écheveau, s. m., طوره *thoura*, چله *tchilè*, قنقال *qanqâl.* — de soie, ایپك طوره‌سی *ipek thouracy*, t.

Échevelé, e, adj., صاچی طاغمش - طاغنیق *sâtchi thâghylmich, thâghynyq*, t.

Échevin, s. m., اعیان *'aïân*, a.; قوجه باشی شیخ *qodja bâchi*, t.; *cheïkh ul-beled.*

Échevinage, s. m., قوجه باشیلق *qodja bâchilyq*, t.

Échiffre, s. m., دیوارسی نردبان *nerdubân divârèci*, t.

Échine, s. f., اوكرغه *oñourgha*, vulg. *omourgha.* Voy. Épine.

Échiner, v. a, rompre l'échine, بلی قرمق *beli qyrmaq*, ارقه كمكنی *arqa guèmiguini qyrmaq.* — Assommer, دپه‌لمك *tepèlemek.*

Échinophore, s. f., plante, فوفل *fevfel* et *fufel*, a.

ÉCHINOPUS, s. m., plante, عكوب *'ukioub*, a.

ÉCHIQUIER, s. m., table du jeu d'échecs, شطرنج بزی - تختهسی *chathrandj bezi, takhtaci*, t.; نطع *nath'* et *natha'*, a. — Filet à pêcher, بالق کپچهسی *bâlyq kep-tchèci*. — Juridiction financière en Angleterre, انکلتره‌ده اموال میریه نظارتی *inguilterada emvâli mirié nazâreti*.

ÉCHIUM, s. m., plante. Voy. VIPÉRINE.

ÉCHO, s. m., ینقو - یانقو *ïânqo*, طاغدن اشیدلن صدا *dâghdan ichidilen sedâ*, ou simplement *sedâ*, p.-t.-a.; اورمانلردن دره‌لردن وغیری یردن منعکس اولان صدا *ormânlardan derèlerden vè ghaïri ïerden mun'aqis olân seda*. — Produire un —, رد صدا ا *reddi sedâ it*, ینقولنمق *ïanqolânmaq*.

ÉCHOIR, v. n., اله کیرمك - دوشمك *elè guïrmek, duchmek*, t.

ÉCHOPPE, s. f., چرکه دکانی *tcherkè dukkiâni*, t.-a.; دکانجق *dukkiândjiq*, قولتوق دکانی *qoltouq dukkiâni*, t.

ÉCHOUER, v. n., donner sur le sable, قومه دایانمق - صغیه *syghiié, qoumè dâïânmaq*. — sur des rochers, قیاده اوتورمق *qaïâda otour-maq*. — à terre, کمی قره‌یه دوشمك *guemi qaraïè duchmek*. — Se briser, کمی پارهلنمق *guemi pâralanmaq*. — Échouer soi-même son vaisseau sur la côte, کندو کمیسنی قره‌یه دوشرمك - اتمق - اوتورتمق *guendu guemicini qaraïè duchur-mek, âtmaq, otourtmaq*. — Ne pas réussir, بجره‌مامك *bedjerèmemek*, باشه چقمق *bâcha tchiqmamaq*, راست کلمك *râst guelmemek*. — Cette affaire a échoué, بو مصلحت نتیجه پذیر حصول اوله‌مدی *bou maslahat netidjè peziri houçoul ola-madi*.

ÉCIMER, v. a. Voy. ÉTÊTER.

ÉCLABOUSSER, v. a., چامور آتمق - صچراتمق *tchâmour âtmaq, sytch-râtmaq*, زیفوس آتمق زیفوسلنمش *zifos âtmaq*, t. — Éclaboussé, e, *zifoslanmich*.

ÉCLABOUSSURE, v. a., چامور سرپندیسی *tchâmour sirpintici*, زیفوس *zifos*, t.

ÉCLAIR, s. m., شمشك *chim-chek*, t.; یلدرم *ïyldyrym*, p.; برق *barq*, pl. a. بروق *birouq*. — Faire des éclairs, شمشکلمك *chimchek-lemek*.

ÉCLAIRAGE, s. m., بلده‌نك وقوناغك ایدینلمه‌سی *beldenuñ vè qonâghuñ aïdinlamaci*, t.

ÉCLAIRCIE, s. f., terme de marine, بلوتلو هوانك بریده اچلمه‌سی *bouloutlu havânuñ bir ïerdè atchil-maci*, t.

ÉCLAIRCIR, v. a., rendre plus clair, اچمق *atchmaq*, نورلو روشن ا *nourlu, rouchen it*, a.-p.-t. — une liqueur, la laisser reposer, طورتمق *dhouroutmaq*. — Rendre moins épais, صولو ا *soulu it*. — une couleur, رنکی اچمق *rengui atch-maq*. — une affaire, une difficulté, مشکل برماده‌یی اچمق - حل ا

muchkil bir màddeïi atchmaq, hall it. — Expliquer, ایضاح - بیان - کشف ا *izāh, beïān, kechf it.* — Rendre évident, بللو ا *bellu it,* خارجه - اچیغه چیقارمق *khāridjè, atchygha tchyqārmaq.* — Rendre moins épaisse une forêt, بر اورمانی اچمق *bir ormāni atchmaq;* اورمانده جابجا اغاجلری کسمک *ormānda djābedja aghādjleri kesmek.* — Faire comprendre, اکلتمق *añlatmaq.* — Instruire de la vérité, حقیقتی اکلتمق *haqyqati añlatmaq.* — S'Éclaircir, v. réfl., devenir plus clair, بللو - روشن - عیان اول *bellu, rouchen, 'aïān ol.* — En parlant d'une difficulté, du temps, اچلمق *atchilmaq,* حل اولنمق *hall olounmaq.* — Le temps s'est éclairci, هوا اچلدی *havā atchyldy.* — S'éclaircir, en parlant d'une liqueur qui forme un sédiment, طورلمق *dhouroulmaq.*

Éclaircissement, s. m., explication, بیان *beïān.* — Demande, سوال *souāl,* a. — d'une difficulté, بر مشکلک کشف و حلی *bir muchkiluñ kechfu hallı.* — Sur l'état d'une chose, کیفیت حالک بیانی *keïfïieti hāluñ beïāni.*

Éclaire, s. f., plante, la grande espèce, قرلانغیج اوتی *qyrlānghidj oti.* — La petite —, رهبان جامسی *rouhbān djāmèci,* t.

Éclairé, e, adj., ایدنلو *aïdynlu,* t.; روشن *rouchen,* p.; نورلو *nourlu,* a.-t. — Au fig., instruit, معلوماتی چوق *m'aloumāti tchoq.*

Éclairer, v. imp., répandre de la clarté, ایدنلق ویرمک *aïdynlyq virmek,* نورلندرمق *nourlandurmaq.* — Apporter de la lumière, موم کوسترمک *moum gueustermek.* — Faire comprendre, اکلتمق *añlatmaq.* — Faire des éclairs, شمشکلمک *chimcheklemek,* - شمشک اوینمق *chimchek oïnamaq,* چاتمق - اتمق *tchātmaq, atmaq.* — Étinceler, پارلمق *pārlamaq.* — Être éclairé, être en vue de tous côtés, اچقده اول *atchyqta ol.*

Éclaireur, s. m., چارقجی *tchārqadji,* چرخجی *tcharkhadji,* t.

Éclanche, s. f., cuisse de mouton. Voy. Gigot.

Éclat, s. m., fragment, پارچه *pārtcha,* پاره *pāra,* اوفانتی *oufānti,* قرنتی - قرندی *qyrnti.* — de bois, اغاج پارچه‌سی - قرندیسی *aghādj pārtchaci, qyrntyci.* — Bruit, fracas, پاتلاق *pātlāq,* کورلمه *gueurulemè,* کورلتی *gueurultu.* — — de voix, سس کورلدیسی *ses gueurulduci.* — Éclat de rire, قهقهه *qahqaha.* — Lueur, splendeur, ایدن *aïdin,* پارلایش *pārlāïch,* t. — روشنلک *roucheulik,* p.-t.; شعشعه *cha'cha'a.* — Gloire, رونق *revnaq,* نام *nām,* شهرت *cheuhret.* Voyez Rumeur, Scandale.

Éclatant, e, adj., qui a de l'éclat; ایدنلو *aïdinlu,* پارلاق *pārlāq,* t.; شعله ویریجی *cheu'lè vïridji.* — شعله لی *cheu'lèli.* — Qui fait du bruit, شماطه ایدن *chamāta iden,* شماطه لی *chamāthalu.* — Services

éclatants, خدمات جليله *khademāti djelilè*.

Éclater, v. n. et pro., se fendre par éclats, قرلمق *qyrylmaq*, پارەلنمق *pāralanmaq*, چاتلمق *tchiātlamaq*, يارلمق *iārylmaq*. — Faire grand bruit, كورلدمك *gueurruldemek*, پاتلمق *pātlamaq*, t. — Paraître, devenir public, ميدانه چيقمق *meïdānè tchyqmaq*, اشكارەيه چيقمق *achikiārèyè tchyqmaq*, ظهوره كلمك *zouhourè gueImek*, a.-t.; قوپمق *qopmaq*. — Briller, reluire, پارلمق *pārlamaq*, يلدرامق *ïyldyrāmaq*, پلابمق *ïalābimaq*, شعله لنمك *cheu'lèlenmek*. — Jeter de l'éclat, پارلدامق *pārladāmaq*, شعله ويرمك *cheu'lè virmek*. — Éclater de rire, قهقهه ايله كولمك *qahqaha ilè gulmek*, باتلاراق كولمك *bātlaraq gulmek*. — Ébaubir, montrer son ressentiment, فيرلمق *firlamaq*.

Éclectique, adj., منتخب *muntekhyb*, فيلسوف متنقد *filosofi mutènaqqyd*, a.

Éclectisme, s. m., حكمت لاهل الانتقاد *hykmetil-ehlil-intiqād*, a.

Éclegme, s. m., لعوق *la'ouq*, pl. a. لعوقات *la'ouqāt*.

Éclipse, s. f., du soleil, — كون گونش طوتلمسی *gun, gunech thoutoulmaci*. — de lune, ای طوتلمسی *aï thoutoulmaci*, t. — de l'un et de l'autre, خسوف كسوف *khouçouf, kuçouf*, a. — partielle, كسوف جزئی *kuçoufi djuz'y*. — totale, كسوف كامل - تام *kuçoufi kāmil, tāmm*.

Éclipsé, e, adj., طوتلمش *thoutoulmuch*, t.; منكسف *munkecif*, a.; غايب اولمش *ghaïb olmich*.

Éclipser, v. a., cacher un astre, اورتمك *curtmek*, t.; ستر ا *setr it*, كسف - تكسيف ا *kesf, tekcif it*. — La lune éclipse le soleil, قمر شمسی ستر ايدر *qamer chemsi setr ider*. — Obscurcir, قراكلو ا *qarânlu it*. — Au fig., effacer, بلورسزا *bilursyz it*, محو ا *mahv it*. — S'Éclipser, v. pr., en parlant du soleil, كون طوتلمق *gun thoutoulmaq*. — de la lune, ای طوتلمق *aï thoutoulmaq*. — de l'un ou de l'autre, منكسف اول *munkecif ol*. — S'éclipser, s'absenter, disparaître, غايب اول *ghaïb ol*, غيبوبت ا *ghaïboubet it*, نابديد او *nābedīd ol*.

Écliptique, s. f., طريق شمسی *thariqy chemci*, سمت الشمس *semtuch-chems*, a. — Écliptique, adj. com., des éclipses, كسوفی *kuçoufi*, خسوفی *khouçoufi*, a.

Éclisse, s. f., petit bâton plat pour fixer les fractures, قرق كميكلره *qyrqy guemiqlerè*, صاره جق تخته جق *sāradjaq takhtadjyq*, t.; جبيره *djebirè*, جباره *djebārè*, pl. جبار *djibār*. — Petit panier, moule à fromage, بينير سپد جغی *peïnir sepedjighy*.

Éclisser, v. a., قريق كميكلره *qyryq guemiqlerè*, تخته جق صارمق *takhtadjyq sārmaq*, t; وضع جبيره *vaz'y djebirè it*.

Éclopé, adj., boiteux, اقساق *aqsāq*, طوپال *thopāl*, فرسز يوريشلو

farsyz ïurichlu, t. Voy. Estropié.

Éclore, v. n., en parlant des oiseaux, یمورطه‌دن چقمق *ïoumourthaden tchiqmaq*, t. — Poussins qui viennent d'éclore, یمورطه‌دن چیقمش پلیجلر *ïoumourthaden tchiqmich pilidjler*. — des fleurs, اچلمق *atchilmaq*. — Le jour commence à éclore, صباح اولیور *sabāh olieur*, صباح یری اغاردی *sabāh ïeri aghārdy*. — Commencer à paraître, ظاهره چیقمق *zāhirè tchyqmaq*, بروز ا *burouz it*.

Écloison, s. f., یمورطه‌دن چیقمه *ïoumourthaden tchyqma*, t.

Écluse, s. f., صو بندی *sou bendi*, p.-t.; جدول *sedd*, قپوسی *djedvel qapouçou*, اصمه قپو *asma qapou*.

Éclusier, s. m., صوبندی ناظری *sou bendi nāziri*, t.

Écofrai ou Écofroi, s. m., قتی دزکاه قالک سفره *qatý qālyn sofra dizguiāh*, t.

Écoinson, s. m., pierre d'encoignure, کوشه طاشی *keuchè thāchi*, t.

École, s. f., où l'on enseigne, مکتب *mekteb*, a.; تعلیم خانه *ta'alim khānè*, a.-p.; درس یری *ders ïeri*. — Secte, مذهب *mezheb*. — de Platon, افلاطون مذهبی *iflāthoun mezhebi*. — École primaire ou d'enfans, چوجوق مکتبی *tchodjouq mektebi*. — de philosophie, حکمت مدرسه‌سی *hikmet medrecèci*. — de médecine, طبابت مکتبی *thybābet mektebi*.

Écolier, ière, s., مکتب اوغلانی *mekteb oghlāni*, a.-t.; شاکرد *chāguird*, p.-t.

Éconduire, v. a., éloigner avec ménagement, اصول ایله قوغمق *ouçoul ilè qoghmaq*, حسن صورت ایله تبعید ـ دفع ا *husni souret ilè teb'id, def' it*. — Refuser avec ménagement, بر تقریب باشدن صاومق *bir taqrīb bachden savmaq*.

Économat, s. m., charge d'économe, وکیل خرج منصبی ـ پایه‌سی *vekili khardj mancebi, pāïèci*. — Administration des bénéfices pendant la vacance, نظارة الزعامات المحلولة *nezāret ul-zi'āmāt ul-mahloulet*, a.

Économe, adj. com., ménager, خرج خانه‌دار *khānèdar*, p.; خرج ومصرفی یول ایله کورن *khardj u masrafi ïol ilè gueuren*. — L'économe d'une maison, d'un établissement, وکیل خرج *vekili khardj*, a.

Économie, s. f., règle dans la conduite d'un ménage, خانه‌دارلق *khānedārliq*, خانه اداره‌سی *khānè idārèci*, p.-t. — Épargne, امساك *imsāk*, اداره *idārè*, خرج قلیل *khardji qalil*. — politique, تدبیر مملکت *tedbīri memleket*, تدبیر مدنی *tedbīri modoni*. — rurale, تدبیر القراء والصناع *tedbir elqoura vezzyā'*. — Domestique, ادارهٔ امور بیتیه *idārèi oumouri beïtiïè*. — Ordre, harmonie entre les parties du corps physique, دوزن نظام *duzen, nizām*.

Économique, adj. com., qui concerne l'économie, خانه‌لک

خانه‌نون ادارەسینه متعلق *khanènuñ idārècinè mute'allyq.*

Économiquement, adv., avec économie, ادارە ایلە *idārè ilè*, ادارەلو *idārèlu.* — Avec épargne, خرج قلیل ایلە *khardji qalīl ilè.*

Économiser, v. a., administrer avec économie, ادارە ایت *idārè it*, ادارەلو کورمک *idārèlu gueurmek.* — Épargner, امساك ایت *imçāk it*, خرج قلیل ایت *khardji qalīl it.* — Mettre de côté, صاقلامق *sāqlamaq*, کناره قومق *kenārè qomaq.*

Écope, s. f., چامچاق *tchāmtchāq*, t.

Écopercher, s.f., یوك قالدره جق الت *iuk qālduradjaq alet*, t.

Écorce, s. f., قبوق *qabouq.* — d'arbre, قبثر *qychr*, pl. قشور *qouchour*, a.; اغاج قبوغی *aghādj qaboughy.* — La première, la grosse écorce, دیش قبوغی *dich qaboughy.* — La seconde, la petite —, ایچ قبوغی *itch qaboughy.* — de citron, لیمون قبوغی *limoun qaboughy.* Voy. Superficie.

Écorcer, v. a., قبوغی صویمق *qaboughy soïmaq*, قبوق چقرمق *qabouq tchiqarmaq*, t. — Écorcé, e, قبوغی صویلمش *qaboughy soïoulmych.*

Écorcher, v. a., dépouiller un animal de sa peau, دری یوزمك *derii iuzmek*, صویمق - چقرمق *soïmaq, tchiqarmaq.* — Enlever légèrement la peau ou l'écorce, قبوغی - دری یی صیرمق *qaboughy, derii syrmaq*, صیرمق *syrmaq.* — Faire payer très-cher, پك بهالو صاتمق *pek behālu sātmaq*, دری یی سوکمك *derii seukmek.* — En parlant d'une boisson qui est rude au palais, à la gorge, دماغی - بوغازی تخدیش ا - طرملامق *dimāghy, boghāzi takhdich it, thyrmqlāmaq.*

Écorcherie, s. f., صالخانه *sālkhānè*, p.

Écorcheur, s. m., دری صویجی *derii soïdji*, سلاخ *sellākh*, a.

Écorchure, s. f., سیرق *siryq*, دری صیرندیسی *deri syryntysy*, t.; سحج *sahdj*, a.

Écorner, v. a., rompre les cornes, بوینز قیرمق *boïnouz qyrmaq*, t. — Couper, casser l'angle ou les angles, اوجی - کوشه کسمك *oudjou, keuchè kesmek.* — Diminuer, اکسلتمك *eksiltmek.* — Raccourcir, قصه‌لتمق *qyssaltmaq*, t.

Écornifler, verb. act. famil., طالقاوقلق ا *dhālqāvouqlyq it*, t.

Écorniflerie, s. f., طال قاوقلق *dhāl qāvouqlyq*, طام طال قاوقلغی *dhām dhāl qāvouqlyghy*, s.

Écornifleur, se, s., دال قاوق *dhāl qāvouq*, t.; مفت خور *muft khor*, p.

Écosse, s. f., nom de pays, سقوچیا مملکتی *sqotchiā memleketi.*

Écosser, v. a., قبوقدن چقرمق *qabouqtan tchiqarmaq*, قپچوغی صویمق - صیرمق *qaptchoughy soïmaq, syrmaq.*

Écosseur, se, s., قبوق چیقاریجی *qabouq tchyqārīdji*, t.

Écot, s. m., quote-part de dépense de table, عارفانه *'ārifānè*, a.-p., vulg. رفنه *rèfènè*; پای *pāï*. — Dépense pour un repas, یمك *iemek* خرجی *khardji*, مصرفیه *masrafiè*. — Compagnie de personnes qui mangent ensemble, رفنه‌جی جمعیتی *rèfènèdji djèmïieti*. — Payer son écot, پایینی ـ مصرفیه‌سنی ویرمك *pāïini, masrafiècini virmek*.

Écouane, s. f., بر نوع اکه *bir nev'y eïè*, t.

Écouer, v. a., قوبرغی کسمك *qouïroughy kesmek*, t.

Écoufle, s. m., sorte de milan, چایلاق ـ چیلاق دولنگچ *tchāïlāq* ـ *dulenguetch*, t.

Écoulement, s. m., mouvement de ce qui s'écoule, دوکلمه *deukulmè*, دوکلش *deukuluch*, اقش *aqych*, جریان *djerïān*. — Flux, فیضان *feïzān*. — de l'eau, صو اقمه‌سی *sou aqmaci*. Voy. Débit.

Écouler, v. n., couler hors d'un lieu, دوکلمك *deukulmek*, بوشانوب دوکلمك *bochānup deukulmek*, اقمق *aqmaq*. — Faire —, اقتمق *aqytmaq*. — les eaux, صوبی اقتمق *souïi aqytmaq*; صویه یول اجرای ما ا قازمق *souïè ïol qāzmaq*, *idjrāï mā it*.. — S'écouler, اقمق *aqmaq*. — Tomber en cascade, یوقریدن اقمق ـ دوشمك ـ انمك *ïoqaridèn aqmaq, duchmek, inmek*, — Déborder, طاشمق *thāchmaq*. — En parlant du temps, کچمك *guetchmek*, زمان سورمك *zemān surmek*, زمان کچمك *zemān guetchmek*. — Le temps s'est écoulé, زمانی کچدی وقتی تمام اولدی *zemāni guetchti, vaqty tamām oldy*.

Écourter, v. a., قصّالتمق *qyssāltmaq*, قصه کسمك *qyssa kesmek*, اکسلتمك *eksiltmek*. — des cheveux, صاچی دیبدن قرقمق ـ کسمك *sātchi dïbden qyrqmaq*, *kesmek*, t.

Écoute, s. f., کیزلو اشیدجك یر *guiztu ichïdedjek ïer*, دکلیه‌جك یر *diñlèïedjek ïer*, t. — Être aux écoutes, کیزلو یرده اشتمك *guizlu ïerdè ichitmek*, کوز قولاق اوزلاق *gueuz qoulāq ol*.

Écouter, v. a., entendre, اشتمك *ichitmek*. — quelqu'un, ce qu'il dit; دکلمك *diñlèmek*, t.; استماع ا *istimā' it*, a.-t. — Écoutez-moi, بنی دکله *beni diñlè*, دکلیك *diñlèïiñ*. — Prêter l'oreille, ـ قولاق طوتمق *qoulāq thoutmaq*, اورمق *ourmaq*. — Suivre les conseils, ـ اوکت نصیحت ـ سوز طوتمق *euguüt, nacihat, seuz thoutmaq*. — Donner audience, سویلتمك *seuïletmek*. — S'Écouter, v. réfl., être trop attentif à sa santé, کندوسنی حددن زیاده قیرمق *guenducini hadden ziādè qaïrmaq*, کندوبی کوزتمك *guenduïi gueuzetmek*. — Écouté, e, ایشدلمش *ichidilmich*, مسموع *mesmou'*.

Écouteur, se, s., ایشیدیجی *ichididji*, t.

Écouteux, adj. m., اورکك *eurkuk*, t.

Écoutilles, s. f. pl., کمی انبارینك اغزی *guemi embārïnuñ*

aghzi, انبار اغزی قپوسی *ambār aghzi qapouci*, t.

Écouvillon, s. m., فرون - طوب سپرکه‌سی *fouroun, thop supurgueci*, سلکی *silgui*, t.

Écouvillonner, v. a., پاچاوره سپرکه‌سیله تمیزلمك *pātchāvra supurgueilè temizlemek*, سلکی ایله سلمك *silgui ilè silmek*, t.

Ecphractique, adj., t. de méd., سدّ یی طاغدیجی *seddèï dhāghydidji*, t.; مفتّح السّدّة *mufettih usseddet*, a.

Écran, s. m., اوجاق پرده‌سی *odjāq perdèci*, t.

Écrasé, e, adj., foulé, ازمش *ezmich*, باصیق *bāçyq*, t.; مدکوك *medkiouk*. — Trop aplati, یصتم *ïastum*, افطح *aftah*, a.

Écraser, v. a., بصمق *basmaq*, ازمك *ezmek*, صیمق *symaq*. — Détruire, ییقمق *ïiqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*. Voyez Aplatir. — Surpasser, laisser en arrière, پك كیرو براقمق *pek guiru brāqmaq*.

Écrêmer, v. a., سدك قیمغنی المق *suduñ qaïmaghyni almaq*, t. — Au fig., se dit aussi d'une affaire dont on tire ce qu'il y a de meilleur, قیمغی - زبدسنی المق *qaïmaghy, zubdècini almaq*. — J'ai écrêmé cette affaire, بو مصلحتك قیمغنی الدم *bou maslahatuñ qaïmaghyni aldum*.

Écrêter, v. a., بو دیوارك دپه‌سنی - اوستیسنی چیقارمق - قالدرمق *bir divāruñ tepècini, ustuçunu tchyqārmaq, qāldurmaq*, t.

Écrevisse, subst. fém., de mer, استاقوس *istāqos*. — d'eau douce, ینکچ *ïenguetch*, t. — Signe du Zodiaque, سرطان *serethān*, سرطان برجی *serethān bourdji*.

Écrier (S') v. n. pr., پك چاغرمق *pek tchāghirmaq*, باغرمق *bāghyrmaq*, t.; فریاد ا *feriād it*, p.-t.

Écrille, s. f., بالق كولنك سپددن اورلمش دیوار *bālyq gueulundè sepedden ouroulmich divār*, t.

Écrin, s. m., حقّه *hoqqa*, a.; جواهر صندوغی - قوطیسی *djevāhir sandoughy, qouthouçou*, a.-t.

Écrire, v. a., tracer des lettres avec la plume, یازمق *ïāzmaq*, t.; تحریر - تسطیر - كتب *ketb, tahrīr, tasthyr it.* — une lettre, بر مكتوب یازمق *bir mektoub ïāzmaq*, كاغد یازمق *kiāghyd ïāzmaq*. — correctement, mettre l'orthographe, املا ا *imlā it*. — Composer, تالیف - تصنیف - انشا ا *teelïf, tasnīf, inchā it*. — S'écrire, avoir commerce de lettres avec un autre, مكتوبلشمك *mektoublechmek*, a.-t. — Être écrit, یازلمق *ïāzilmaq*. — Écrit, e, part. d'écrire, یازیلو *ïāzīlu*, یازلمش *ïāzilmich*, محرّر *mouharrer*, مسطور *mesthour*.

Écrit, s. m., یازو *ïāzou*, t.; كاغد *kiāghyd*, تحریر *tahrīr*. — Lettre missive ou billet, مكتوب *mektoub*, نمیقه *nemiqa*. — Livre, كتاب *kitāb*, pl. كتب *kioutoub*. — Composition quelconque, تالیف

te'lîf, تصنيف *tasnîf*, pl. a. تأليفات *te'lîfāt*, تصنيفات *tasnîfāt*. — Acte, promesse, convention, سند *sened*. — Par écrit, تحريراً *tahrîren*.

Écriteau, s. m., يافته *ïāfta*. — qui indique un logement ou une maison à louer, كرايه ويرلجك ياصاتيلق اوك قپوسنده اصلان يافته *kirāïè virilèdjèk ïā satylyq evun qapoucindè açilān ïāfta*, t.

Écritoire, s. f., qui renferme l'encre, دود - دويد *devîd*, دويت *devît*, t. — Étui ou nécessaire renfermant ce qui est nécessaire pour écrire, حقّه *hoqqa*, قلمدان *qalemdān*, p.

Écriture, s. f., action d'écrire et caractères écrits, يازو *ïāzou*, يازى *ïāzy*, t.; كتب *ketb*, a. — Caractère, main de chaque personne, خطّ *khatt*, a.; يازو *ïāzou*. — pleine, قالك - طوقچه يازو *qālyñ*, *thoqtcha ïāzou*. — fine, انجه - جلز يازو *indjè*, *djiliz ïāzou*. — Inscription, caractères écrits, خطوط *khouthouth*, كتابة *kitābet*. — Belle écriture, كوزل يازو *guzel ïāzou*. — Mauvaise —, كوتى يازو *keutu ïāzou*. Écritures, en terme de pratique, تقريرلر *taqrîrler*. — L'Écriture sainte, les livres divins, كتب الهيّه *koutoubi ilahïiè*. — La Bible, تورات *tevrāt*.

Écrivain, s. m., celui qui écrit bien ou mal, يازيجى *ïāzîdji*, t. — Maître d'écriture, يازو خواجه‌سى *ïāzou khodjaci*. — Auteur, كتاب يازان *kitāb ïāzān*, مؤلّف *muellif*. — public, كاتب *kiātib*, عرضحالجى *'arzouhāldji*.

Écrou, s. m., trou de la vis, بورمه دليكى *bourma deligui*, t. — Acte d'emprisonnement, حبس سندى *habs senedi*, قيد محبوسيّة *qaïdi mahboucïiet*, a.

Écrouelles, s. f. pl., اور *our*, صراجه *syrādjè*, صراجه علّتى *syrādjè 'illèti*, خنازير *khounāzir*. — Qui a les —, صراجه‌لو *syrādjèlu*.

Écrouer, v. a., حبسخانه دفترنده قيد ا *hapys khānè defterindè qaïd it*, a.-t.

Écroues, s. f., مطبخ پادشاهى دفترى *mathbakhi pādichāhi defteri*, a.-t.

Écrouir, v. a., برمعدنى صوغوق ايكن دوكمك *bir ma'deni soghouq iken deuvmek*, t.

Écroulement s. m., چوكمه *tcheukmè*, چوكش *tcheukuch*, يقلمقلق *ïyqylmaqlyq*, t.; هيال *heïāl*, هيلان *heïlān*, انهدام *inhidām*, a.

Écrouler (S'), v. pr., يقلمق *ïyqylmaq*, دوشمك *duchmek*, چوكمك *tcheukmek*, t.; انهدام بولمق *inhidām boulmaq*. — Écroulé, e, يقلمش *ïqylmich*, چوكمش *tcheukmuch*, منهدم *munhedim*.

Écrouter, v. a., اكمكك قبوغنى چيقرمق *ekmeguñ qaboughini tchiqarmaq*, اتمكك قوريسنى صويمق *etmeguñ qouroucyni soïmaq*, t. — Pain écrouté, قبوغى چيقارلمش اتمك *qaboughy tchyqārylmich etmek*.

ÉCRU, E, adj., خام *khām*, p.; چيڭ *tchig*, t. — Soie écrue, خام ايپك *khām.ipek*.

ÉCRUES, s. f. pl., de bois, يكى بتمش اغاجلر *ïent bitmich aghādjlar*, t.

ECSARCOME, s. m. Voy. EXCROISSANCE.

ECTROPION, s. m., كوز قپاغنك دوركلكى *gueuz qapāghynuñ devirikligui*, t.

ECTYLOPTIQUE, adj., terme de médecine, سكل اشندريجى *siguil achendurïdji*, t.; اكال الثولول *ekkiāl ussuloul*, a.

ECTYPE, s. f. Voy. EMPREINTE.

ÉCU, s. m., bouclier, قالقان *qālqān*, t.; حفظة *hadjefet*, a. — Armoirie, نشان لوحه‌سى *nichān levhaci*. — Monnaie d'argent, ريال *riāl*.

ÉCUBIER, s. m., غومنه مازغالى *ghomena māzghāly*, t.

ÉCUEIL, s. m., rocher dans la mer, قيا *qaïā*, دكزده اولان قيا *denizdè olān qaïā*, شاب *chāb*, t.; صخر *sakhar*, pl. a. صخور *soukhour*. — Bas-fond de sable, صيغ *sygh*, حشفه *kachefè*. — Chose dangereuse, مخاطره‌لو شئ *moukhātharalu chaï*, آفت *āfet*, pl. آفات *āfāt*; خطر *khathar*.

ÉCUELLE, s. m., چناق *tchanāq*, t.; طاس *thās*. — à soupe, چوربه چناغى *tchorba tchanāghy*.

ÉCUELLÉE, s. f., بر چناق طولوسى *bir tchanāq dholouci*, t.

ÉCUISSER, v. a., بر اغاجى چاتلتمق *bir aghādji tchātlatmaq*, t.

ÉCULER, v. a., پاپوچ اوكچه‌سنى ازمك - سوكمك *pāpoudj euktchècini ezmek, seukmek*, t.

ÉCUMANT, E, adj., كوپكلو *keupuklu*, t. مزبد *muzbid*, a.

ÉCUME, s. f., كوپك - كوپك *keupuk*, t.; كف *keff*, زبد *zebed*, a. — de mer, دكز كوپكى *deñiz keupugui*. — des flots, طالغه‌لرك كوپكى *dhālghalaruñ keupughy*. — de la bouche, اغز كوپكى *aghyz keupughy*. — La sueur du cheval, آتك تيرى *âtuñ teri*. Voy. SCORIE.

ÉCUMER, v. n., jeter de l'écume, كوپرمك *keupurmek*, كوپكلمك *keupuklemek*, كوپكلنمك *keupuklenmek*, t.; تزبيد - تزبّدا *tezbïd, tezebbud it*, a.-t. — de la bouche, اغز كپورمك *aghyz keupurmek* — v. a., ôter l'écume, كوپك - كوپكى آلمق *keupuk, keupugui âlmaq*. — le pot, تنجره‌نك كپوكنى آلمق *tendjerènuñ keupuguini âlmaq*. — les mers, exercer la piraterie, ازباندیدلك ا *izbāndïdlik it*.

ÉCUMEUR, s. m., pirate, ازباندید *izbāndid*. Voy. PIRATE. — de marmite, تنجره يلاييجى *tendjerè ïalāïdji*. Voy. ÉCORNIFLEUR.

ÉCUMEUX, SE, adj., كپوريجى *keupurudju*. Voy. ÉCUMANT.

ÉCUMOIRE, s. f., كبچه *kepetchè*, t.; كفگير *kèfguïr*, p.

ÉCURER, v. a., تميزلمك *temïzlemek*. — la vaisselle, طبخ لاتنى سلمك *mathbakh alātini silmek*.

ÉCUREUIL, s. m., تيّن *teïin*, تيون

teïoun. — de couleur grise, سنجاب *sendjāb*, vulg. *zirdjab*, a.-p.

ÉCUREUR, SE, s., قابلری *qābleri temïzleïdji*, تمیزلیجی

ÉCURIE, s. f., آخور *ākhor*, a.-t.; اصطبل *ystabil*. — Garçon, valet d'écurie, آخور اوغلانی *ākhor oghlāni*.

ÉCUSSON, s. m. Voy. ÉCU. — Manière de greffer, قلم آشی *qalem āchi*, t.

ÉCUSSONNER, v. a. Voy. GREFFER.

ÉCUYER, s. m., intendant de l'écurie, آخور کیاسی *ākhor kiāhïāci*, — Gentilhomme porte-épée, سلاحدار *silāhtār*, vulg. *silihtār*, p. — Intendant de l'écurie d'un prince, امیر آخور *emïri ākhor*, vulg. *mir akhor*, et populairement, *imrokhor*. — Grand —, امیراخور بیوك *buïuk imrokhor*, t.-a.-p. — Écuyer tranchant, intendant de la table du sultan, چاشنیگیر باشی *tchāchniguir bāchi*, a.-p.-t. — de main, رکابدار اغا *rikiābdār aghā*. — Maître de manége, سلاحشور - سلاحشور *silāhchor*, a.-p.

ÉDEN, s. m., عدن *'aden*, a.; عدن اوجمغی *'aden outchmaghy*, a.-t.

ÉDENTÉ, E, adj., دیشلری قرلمش - دوکلمش *dïchleri qyrilmich, deukulmuch*, دیشسز *dïchsiz*, t. — Vieille édentée, دیشی دوکلمش قوجه قری *dïchi deukulmuch qodja qary*.

ÉDENTER, v. a., دیشلرینی قرمق *dïchlerini qyrmaq*, دیشسز ا *dïchsiz it*, t.

ÉDIFIANT, E, adj., qui porte à la vertu, هنر و فضیلت اوکردیجی *huner vè fazïlet eugredïdji*, a.-t. Voy. EXEMPLAIRE.

ÉDIFICATEUR, s. m., یاپو یاپیجی *ïāpou ïāpidji*, t.; بانی *bāni*, a.

ÉDIFICATION, s. f., action de bâtir, یاپو *ïāpou*, t.; بنا *binā*. — d'un temple, عمارت ایتمکلیك *'ymāret itmèklik*, a.-t.; عمارت *'ymāret*, a.; — du temple de Jérusalem, هیکل قدس شریفکك بنا و عمارتی *hèïkeli qoudsi cherïfuñ binā vu 'ymūrèti*. — Bon exemple, ایو عبرت *eïu 'ybret*, a.-t.; عبرت *'ybret*, a.

ÉDIFICE, s. m., یاپی *ïāpi*, یاپو *ïāpou*, t.; بنا *binā*, a. — Grand —, بنای جسیم - عظیم *binaï djècïm, azïm*.

ÉDIFIER, v. a., bâtir, یاپمق *ïāpmaq*, بنا یاپمق - ا *binā ïāpmaq, it*. — un palais, بر سرای بنا ا *bir sarāï binā it*. — Donner exemple, عبرت ویرمك *'ybret vïrmek*. — Porter au bien, à la vertu, خیره داداندرمق *khaïrè dādāndurmaq*, ترغیب خیر و صلاح ا *terghybi khaïr u salāh it*.

ÉDIT, s. m., بیورق *boui̇ourouq*, t.; امر *emr*, حکم *hukm*, a.; فرمان *fermān*, p. — du prince, حبکم خط *hukmi pādichāhi*, پادشاهی شریف *khatthy cherïf*.

ÉDITEUR, s. com., بر مؤلفك کتابنی طبع و نشر ایدن کیمسنه *bir muellifuñ kitābini thab' u nechr iden kimesnè*, t.

Édition, s. f., publication d'un livre, دفعهٔ واحده‌ده بر کتابك طبع و نشری *def'aï vāhidèdè bir kitābuñ thab' u nechri.* — Manière dont un ouvrage est imprimé, بصمه‌نك رسم و صورتی *basmanuñ resmu sourèti*, a.-t.

Édredon, s. m., قازك اینجه‌سی توبی *qāzuñ indjè tuïu*, پوپله *poupla*, t.

Éducateur, trice, s., تربیه‌ایدیجی *terbïè idïdji*, a.-t.

Éducation, s. f., physique, بسلمكلك *beslemeklik*, t. — physique et intellectuelle, اوكرتمه *eugretmè*, t.; تربیه *terbïè*, تأدیب *te'dïb*, a. — Bonne —, حسن تربیه *husni terbïè*. — Mauvaise —, تربیهٔ ردیّه *terbïèï redïïè*. — Il n'a pas d'éducation, تربیه‌سی یوق *terbïèci ïoq*. — Usage, politesse, ادب *edeb*.

Édulcoration, s. f., طتلولندرمه *thatlulandurma*, توزینی كیدرمهٔ — المه *touzounou guïdermè, alma*, t.; تحلیة *tahlïet*, a.

Édulcorer, v. a., طتلولندرمق *thatlulandurmaq*, توزینی كیدرمك — المق *touzounou guïdermek, almaq*, t.

Éfaufiler, v. a., بر شریستك ایپكنی چكرمق — سوكمك *bir chirïtüñ ipeguini tchigarmaq, seukmek*, تل چیقارمق *tel tchyqārmaq*, t.

Effaçable, adj. com., رفعی — محوی ممكن *ref'i, mahvi mumkin*, a.-t.

Effacer, v. a., ôter la forme, l'empreinte, بوزمق *bozmaq*, سلمك *silmek*, t.; رفع — نسخ ا *ref', neskh it.* — Raturer, چزمك *tchizmek*, رسید — ترقین ا *recïd, terqyn it.* — Effacer en grattant, قازیمق *qāzimaq*, محو ا *mahv it*, حك ا *hakk it*, a.-t. — Annuler, محو و ابطال ا *mahv u ibthāl it.* — la mémoire, ذكریتی محو و ازاله ا *zikrini mahv u izālè it.* — Faire oublier, اونوتدرمق *ounoutturmaq*. — Dépasser, مسابقت ا *muçābeqat it.* — S'Effacer, v. pr., بوزلمق *bozoulmaq*, سلنمك *silinmek*, محو او *mahv ol.*

Effaçure, s. f., بوزقلق *bozouqlouq*, چزكی یری *tchizgui ïeri*, سلنتی *silinty*, t.; منسوخ یر *mènçoukh ïer*, a.-t.

Effaré, e, adj., شاشمش *chāchmich*, چهره‌سی بوزوق *tchehrèci bozouq*.

Effarer, v. a., شاشرمق *châchirmaq*, چهره بوزدرمق *tchehrè bozdurmaq*.

Effaroucher, v. a., پسك قورقتمق *pek qorqoutmaq*, اورکتمك *eurkutmek*, قاچورمق *qātchurmaq*, t.; توحیش ا *tevhïch it.* — S'Effaroucher, v. réfl., اورکمك *eurkmek*, قورقمق *qorqmaq*, t.; توحش ا *tevahhouch it*, a.-t. — Effarouché, اورکمش *eurkmuch*, t.; متوحش *mutevahhich*.

Effectif, ive, adj., qui est réellement et de fait, كرچك *guertchek*, كرچكدن وار *guertchekten vār*, t.; حقیقة موجود *haqyqaten mevdjoud*, حقیقی *haqyqy*, a. — Homme —,

قولنی فعله کتورر بر آدم *qavlini fy'lè gueturur bir âdem.*

Effectivement, adv., کرچک *guertchek,* کرچکدن *guertchekten,* t.; حقیقت *haqyqat,* a.; حقیقت حالده *haqyqati hāldè,* حقیقةً *haqyqaten,* فی الحقیقت *fil-haqyqat.*

Effectuer, v. a., exécuter, عمله کتورمک *'amelè gueturmek,* بتورمک *biturmek,* اجرا ا *idjrā it.* — Remplir sa promesse, انجاز ا *indjāz it.* — Effectué, فعله کتورلمش *fy'lè gueturilmich.*

Efféminé, e, adj., زنّه خویلو *zennè khouïlu,* t.; مخنث *moukhannes,* a. — Visage —, زنّه چهره‌سی *zennè tchehrèci.*

Efféminer, v. a., عورته دوندرمک *'avrètè deundurmek,* زنّه خویلو ا *zennè khouïlu it,* t.; مخنث ا *moukhannes it,* a.-t. — S'Efféminer, v. réfl., عورت کبی او *'avret guibi ol,* زنّه خویلو او *zennè khouïlu ol,* مخنث او *moukhannes ol.*

Effendi et Éfendi, s. m., افندی turc.

Effervescence, s. f., ébullition produite par le dégagement d'un gaz, قینایش *qaïnāïch,* جوشش *djouchich,* جوشی *djouchi,* جوش *djouch,* جیشان *djeïchān,* a. — Faire —, جوش ا *djouch it,* جوشه کلمک *djouchè guelmek.* — Au fig., émotion vive, هیجان *heïdjān.*

Effet, s. m., ce qui est produit par une cause, اثر *ecer,* pl. اثار *açār,* فرع *fer',* pl. فروع *furou'.* — Produire de l'effet, تاثیر ا *tecïr it,* کارکیر او *kiārguïr ol.* — Fonctionner, ایشلمک *ichlemek.* — Agir, عمل ا *'amel it.* — Exécution, عمل *'amel,* اجرا *idjrā.* — Résultat, نتیجه *netidjè,* a. — Action produite, عمل *'amel.* — d'une machine, بر آلتک عملی *bir aletuñ 'ameli.* — d'un remède, دوانک عملی *devānuñ 'ameli.* — Une lettre de change, پولیچه *polîtcha.* — Effets, biens effectifs, مال *māl,* pl. اموال *emvāl.* — Chose, objet quelconque, شیٔ *cheï,* pl. اشیا *echïā.* — Vêtements, اوروبا *ouroubā.* — mobiliaires, او اوادانلغی - طاقمی *ev avādānlighi, thāqymy.* — En Effet, adv., کرچکدن *guertchekten,* t.; فی الواقع *fil-vāqy',* واقعا *vāqy'ā,* فی الحقیقة *fil-haqyqat,* a. — A l'effet, بابنده *bābindè,* اولمق اوزره *olmaq uzrè.* — A cet effet, بو بابده *bou bābdè.*

Effeuiller, v. a., یپراق یولمق - قوپارمق - صیرمق *ïaprāq ïolmaq, qopārmaq, syrmaq,* t. — la vigne, باغ یپراغن یولمق *bāgh ïaprāghyn ïolmaq.* — S'Effeuiller, v. réfl., یپراق دوکلمک *ïaprāq deukulmek,* غزللنمک *ghazellenmek.* — Les arbres sont effeuillés, اغاجلر غزللندی *aghādjlar ghazellendy.*

Efficace, s., ایشلیجی *ichlèïdji,* عمللو *'amellu,* a.-t.; مؤثر *muessir.*

Efficacement, adv., کرچکدن *guertchekten,* t.; عمل ایله *'amel ilè,*

جدّاً و فعلاً كفرت ايله *keferet ilè, djedden vè f'ylen.*

Efficacité, s. f., كفرت *keferet*, عمل *'amel*, اثر *ecer*, قوّت *qouvvet*, a.

Efficient, e, adj., cause, علّت *'ylleti fā'ilìiè*, a.

Effigie, s. f., — كشينك صورتى *kichinuñ sourèti*, تصويرى *tasvìri*, t.-a.

Effigier, v. a., بر مجرمسك صورت مشخصه‌سنى تنكيلاً محل سياستك عرض ا *bir mudjrimuñ soureti mouchakhkhacini tenkilen mahalli siācettè 'arz it.*

Effilé, s. m., petite frange, اينجه صچاق *indjè satchāq*, t.

Effilé, e, adj., de taille, اوزون اينجه بويلو *ouzoun boïlu.* — Mince, *indjè*, t.

Effiler, v. a., دفتكلمك *tiftiklemek*, ا دفتمك *tiftik it*, صچاقلمق *satchāqlamaq.* — S'Effiler, v. réfl., دفتكلنمك *tiftiklenmek*, صچاقلنمق *satchaqlanmaq*, t.

Effiloquer, v. a., ايپك قماشى دفتكلمك *ipek qoumāchi tiftiklemek*, t.

Efflanqué, e, adj. fam., ارقلنمش *aryqlanmich*, يانلرى كوچك *ianleri kutchuk*, t.

Efflanquer, v. a., ارقلتمق *ariqlatmaq*, طوارى ارقلتمق *dhavāry aryqlatmaq*, t.

Effleurage, s. m., درى صيرمه‌سى *deri syrmaci*, t.

Effleurer, v. a., enlever légèrement la superficie, صيرمق *syrmaq*, يوزى صيرمق *iuzu syrmaq*, سطحيجه اچمق *sathhidjè atchmaq.* — la peau, درى صيرمق *deri syrmaq.* — Toucher légèrement, جزئيجه طوقندرمق *djuzidjè dhoqoundurmuq.* — Oter les fleurs, چچكلرى قوپارمق - كيدرمك *tchitchekleri qoparmaq, guidermek*, t.

Effleurir, v. n., اچلمق *atchilmaq*, چچكلنمك *tchitcheklenmek*, t.

Efflorescence, s. f., sorte de moisissure, كوفلنمه *kuflenmè*, كوفلنوب چچكلنمه *kuflenup tchitcheklenmè*, t.; تكرّج *tekerrudj*, a. — Petites tumeurs à la peau, درى يه چيقان قبارجقلر *derìiè tchyqān qabārdjyqler*, حلا *halā.*

Effluence, s. f. Voy. Émanation.

Effondrer, v. a., rompre, قرمق *qyrmaq*, يقمق *ïqmaq.* — Creuser la terre, يرى قازمق *ïeri qāzmaq.* — La remuer en y mêlant du fumier, يرى اقدروب كوبره‌لمك *ïeri aqtarup gubrèlemek*, t.

Effondrilles, s. f. pl., چوكك *tcheukuk*, دوردى *tortou*, چوملك *tchumlek*, ديبنك قالانى *dibindè qālāni*, t.

Efforcer (S'), v. n., چالشمق *tchālichmaq*, دورشمك *duruchmek*, t.; سعى - جدّ و جهد ا *saï, djidd u djehd it*, كوشترمك - اقدام ا *iqtām it, gueustermek*, a.-t.

Effort, s. m., چالشمه *tchālichma*, t.; كوشش *kiouchich*, p.; سعى *s'aï*, جدّ *djidd*, جهد *djehd*, اهتمام *ihtimām*, اقدام *yqtām*, a. — Faire

des efforts, كوشش و اقدام ا *kiouchich u yqtām it.* — Peine, fatigue, يورلمه *ïouroulma*, زحمت *zahmet.*

Effraction, s. f., قريش *qyrich*, قرقلق *qyryqlyq*, t.; كسرو شكست *kesru chikest*, a.-p.

Effrayant, e, adj., قورقولو *qorqoulu*, قورقجق *qorqadjaq*, قورقنج *qorqoundj*, t.; هائل *hāïl*, a. — Songe —, روياى هائل *rouïāï hāïl.*

Effrayé, e, adj., قورقمش *qorqmich*, قورقدلمش *qorqoudilmich*, t.; مرعوب *mer'oub*, a.

Effrayer, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq*, اوركتمك *eurkutmek*, t.; تخويف - ترهيب ا *takhvīf, terhīb it*, خوف ويرمك *khafv vīrmek.* — Subitement, بلكلمك *beliñlemek*, بلكلتمك *beliñletmek.* — S'Effrayer, v. réfl., قورقمق *qorqmaq*, اوركمك *eurkmek*, t.; تخوف ا *tekhavvuf it*, a.-t.; هراسان او *hirāçān ol.* — subitement, بلكلنمك *belinlenmek.*

Effréné, e, adj., ضبطسز *zabthsiz*, نا مضبوط *nā mazbouth*, a.-t.; كمسز *guiemsyz*, t.; مطلق العنان *mouthlaq ul-'ynān*, a.

Effrénément, s. m., ضبطسزلق ايله *zabthsyzlyq ilè*, a.-t.

Effriter, v. a., قصرلتمق *qycyryltmaq*, t.; بريرى غير منبت ا *bir ïeri ghaïri mumbit it*, a.-t. — S'Effriter, v. réfl., قصرلنمق *qycyrlanmaq*, غير منبت او *ghaïri mumbit ol.*

Effroi, s. m., قورقو *qorqou*, قورقولق *qorqoulouq*, اورك *eurk*, اوركولك *eurkuluk*, t.; هول *havl*, وحشة *vahchet*, a.

Effronté, e, adj., عارسز *'ārsyz*, a.-t. — Femme —, عارسز قارى *'ārsyz qāry.* — Manières effrontées, كستاخانه اوضاعلر *kustakhānè evzā'lar.*

Effrontément, adv., عارسزلغله *'arsizlighilè*, a.-t.; عارسزجه *'ārsizdjè*; عارسزلق ايدوب *'ārsyzlyq ïdup*, ادبسزجه *edepsyzdjè.*

Effronterie, s. f., عارسزلق *'ārsyzlyq*, يوزسزلك *ïuzsizlik*, t.; ادبسزلك *edebsizlik*, a.-t.; بى ادبلك *bi edeblik*, كستاخلق *kustākhlyq.*

Effroyable, adj. com., qui cause de l'effroi, قورقنج *qorqoundj*, t.; موجب دهشت اولهجق *moudjibi dehchet oladjaq*, هولناك *hevilnāk*, p.; هائل *hāïl*, a. — Très-laid, پك چركين *pek tchirkin.*

Effroyablement, adv., پك چوق *pek tchoq*, t.; بغايت *beghāïet*, a.; فوق الحد *fevq ul-hadd.*

Effusion, s. f., دوكلمه *deukulmè*, دوكلش *deukulich*, t.; انصباب *insībāb*, اراقه *irāqa.* — du sang, سفك دم *sefki dem*, اراقهٔ دما *irāqaï dimā.* — du cœur, كوكل يايلمه سى *gueuñul ïāïlmaci*, انفتاح القلب *infitāh ul-qalb.*

Égal, e, adj., pareil, برابر *berāber*, بر *bir*, t.; مساوى *muçāvi*, a.; يكسان *ïeksān.* — Équivalent, معادل *mou'ādil*, مماثل *mumāçil.* — Qui est toujours le même, هر وقت بر *her vaqit bir.* — Uni, دوز

duz, مستوى *mustevi*. — Chemin —, دوز يول *duz ïol*, طريق مستوى *tharyqy mustevi*. — Indifférent, بر *bir*. — Tout m'est égal, بكا كوره هب بردر *bañā gueurè hep bir dur*. — Uniforme, بردرلو *bir durlu*, بر بچم *bir bitchim*. — D'une manière égale, نسق واحد اوزره *naçaqy vāhid uzrè*.

Égal, s., pl. m. Égaux, قرين *qarīn*, pl. a. اقران *aqrān*, نظير *nazīr*, a.; اش *ech*, t. — Sans égal, بى نظير *bi nazīr*. — Traiter d'égal à égal, اقرانجه معامله ا *aqrāndjè mou'āmelè it*.

Également, adv., autant, pareillement, برابرجه *berāberdjè*, برابر *berāber*, t.; على السّويّه *ales-seviïè*, a. — Traiter également, نسق واحد اوزره معامله ا *naçaqy vāhid uzrè mou'āmelè it*. — Également, aussi, en même temps, هم *hem*. — Qui appartient également à la terre et à l'eau, هم آبى هم ترابى *hem âbi hem turābi*. — Également, s. m. Voy. Égalisation.

Égaler, v. a., rendre égal, برابرا *berāber it*, برابرلمك *berāberlemek*, برابرلشدرمك *berāberlèchturmek*, تسويه ا *tesviïè it*, a.-t. — Rendre uni, دوزا *duz it*, دوزلتمك *duzeltmek*, يصّى ودوزا *ïassy vè duz it*, تسطيح ا *tasthyh it*. — Comparer, بكزتمك *beñzetmek*. — Placer au même rang, assimiler, برابر عد ا *berāber 'add it*. — Être égal, برابر او *berāber ol*, معادل ومساوى او *mou'ādil vè muçāvi ol*. — S'Égaler, v. pr., برابرلشمك *berāberlechmek*. — S'assimiler, كندويى بريسيله بكزتمك - تشبيه ا *guenduïi biriciilè beñzetmek, techbīh it*.

Égalisation, s. f., برابرلشمه *berāberlechmè*, t.; تعديل *ta'dil*, تسويه *tesviè*, a.

Égaliser, v. a., rendre uni, برابرلمك *berāberlemek*, دوزا *duz it*, دمدوزا *dumduz it*, تسويه ا *tesviè it*, a.-t. — les lots, تسويهٔ حصص واسهام ا *tesviët hyças u eshām it*.

Égalité, s. f., parité, برابرلك *berāberlik*, يكسانلق *ïeksānlyq*, p.-t.; سويّة *seviïet*, مساواة *muçāvāt*. Voy. Uniformité.

Égard, s. m., attention particulière, déférence, رعايت *ri'āïet*, حرمت *heurmet*, اعتبار *'itibār*, a. — Avoir égard à quelqu'un, كوزتمك *gueuzetmek*, رعايت ا *ri'āïet it*. — Considérer, ملاحظه ا *mulāhaza it*. — Avoir considération, respect, حرمت - اعتبار ا *heurmet, 'itibār it*. — A l'égard, حقنه *haqqyna*, حقنده *haqqyndè*. — A mon égard, بنم حقمه *benum haqqymè*. — A cet égard, adv., بو بابده *bou bābtè*, بو خصوصده *bou khouçoustè*. — En égard, نظرا *nazaren*. — Par égard, رعايةً *ri'āïeten*. — pourvous, خاطركزه رعايةً *khathyriñizè ri'āïeten*.

Égarement, s. m., erreur, ازمقلق *azmaqliq*, يكلمقلق *ïañylmaqlyq*, يكلمش *ïañlich*, t.; ضلال *zalāl*, ضلالة *zalālet*, a. — du chemin, يول يتورمه *ïol ïturmè*. — Au fig., désordre, dépravation, ازغونلق *azghoun-*

lyq, ضلال *zalāl*. — d'esprit, عقل اختلالی *'aql ykhtilāli*, جنون *djunoun*.

Égaré, e, adj., du chemin, يولی ازمش *ïoly azmich*, يولدن چيقمش ـ صاپمش *ïoldan tchyqmich, sāpmich*. — Hors de la raison, ازغون *azghoun*, كمراه *gumrāh*. — Perdu, غايب اولمش *ghāïb olmich*, t.; ياوی *ïāvi*, a. — Troublé, شاشمش *chāchmich*, t.

Égarer, v. a., mettre hors du droit chemin, ازدرمق *azdurmaq*, يولی ازدرمق ـ شاشرمق *ïoli azdurmaq, chāchurmaq*, t. — Au fig., induire en erreur, ازدرمق *azdurmaq*, يكلشه صوقمق *ïañlichè soqmaq*, اضلال ا *izlāl it*. — une chose, غايب ا *ghāïb it*, ضايع ا *zāïi it*, ياوی قلمق *ïāvi qylmaq*. — S'Égarer, v. réfl., يولی شاشورمق *ïoly chāchurmaq*, يولدن شاشمق *ïolden chāchmaq*, يولدن صاپمق *sāpmaq*, يولی چيقمق *ïolden tchyqmaq*, غايب ا *ïoly ghāïb it*. — Donner dans une erreur, ياكلمق *ïāñilmaq*. — Se perdre, ضايع ـ غايب او *zāïi, ghāïb ol*. — S'éloigner d'un sujet qu'on traite, صددن چيقمق *sadedden tchyqmaq*.

Égarroté, e, adj., چكينی باره‌لو *tchekïni ïāralu*, t.

Égayer, v. a., rendre gai, سوندرمك *sevindurmek*, ـ شين *chin, mesrour it*, ـ كيف فرح ويرمك *keïf, ferah vïrmek*, كوكل اچمق *gueuïnul atchmaq*, فرحلندرمك *ferahlendurmek*, تفريح ا *tefrïh it*. — S'Égayer, v. pr., se réjouir, سونمك *sevinmek*, t.; كيفی كلمك *keïflenmek*, ـ كيفی چاتمق *keïfi guelmek, tchātmaq*, شين او *chin ol*. — sur le compte de quelqu'un, ذوقلنمك *zevqlenmek*, بركمسنه‌نك حقنده مطايبه ا *bir kimesnènun haqqyna mouthāïbè it*.

Égée (la mer), اق دكز *aq deñyz*.

Égide, s. f., bouclier, قلقان *qalqān*, t. — Au fig., garde, protection, محافظه *mouhāfaza*, حمايت *himāïet*, a.

Égilops ou Ægilops, s. m., داء السلاق *dè-essalāq*, a.

Églantier, s. m., يبان كلی اغاجی *ïabān guli aghādji*, t.

Églantine, s. f., يبان كلی *ïabān guli*, t.; كل نسرين *gul nesrïn*, p.

Église, s. f., temple, كليسا *kilïçā*, كنيسة *kenïcet*, vulg. كنيسة *kenïcet*, g.-t.; pl. a. كنايس *kenāïs*; بيعت *bi'at*. — L'église, l'assemblée des fidèles, جماعت *djemā'at*. — Les commandemens de l'église, احكام دين *ahkiāmi dïn*. — L'église d'orient, ايين اهل مشرق *āïini ehli mechriq*. — latine, ايين لاتين *āïini lātïn*. — grecque, ايين روم *āïini roum*.

Églogue, s. f., چوبان تركيسی *tchobān turkycy*, t.

Égoïser, v. n., نفسندن چوق سويلمك *nefsinden tchoq seuïlèmek*, كندينی مدح ا *guendyni medh it*, a.-t.

Égoïsme, s. m., بنلك *bènlik*,

بنلك دعواسی *benlik d'avāci*, t.; انانیت *enānïiet*, a.

ÉGOÏSTE, s. m., اهل انانیت *ehli inānïiet*, a.; بنلك دعواسنك اولان *benlik-da'vācindè olān*, t.

ÉGORGER, v. a., بوغازلمق *boghāzlamaq*, t.; ذبح *zebh it*, a.—t. Voy. MASSACRER.

ÉGOSILLER (S'), v. réfl., سس بوغولمق *ses boghoulmaq*, بوغاز طوتلمق *boghāz thoutoulmaq*, پك باغرمق *pek bāghyrmaq*. — Je me suis égosillé, سسم بوغلدی *seçum boghouldou*, t.

ÉGOUT, s. m., conduit souterrain des eaux, cloaque, كاريز *guiāriz*, p.; سپرنتیلك *supuruntilik*. — Chute, écoulement des eaux, صو اقمه‌سی *sou agmaci*, *syzintiçy*. — Chute de l'eau goutte à goutte, دامانتی *dāmlānty*.

ÉGOUTTER, v. n., tomber goutte à goutte, دامله‌مق *dāmlamaq*, صزمق *syzmaq*, دامق *dammaq*, t.; تقطرا *teqatthur it*. — Faire égoutter, دامله‌تمق *dāmlatmaq*, سوزمك *seuzmek*. — S'Égoutter, v. réfl., سوزلمك *seuzulmek*.

ÉGOUTTOIR, s. m., سوزك *seuzek*, سوزگی تختاسی *seuzgu tahtāci*, t.

ÉGOUTTURES, s. f. pl., سوزنتی *seuzuntu*, t.

ÉGRAPPER, v. a., اوزم دانه‌لرینی صالقیدن ایرمق — صیرمق *uzum dānèlerini sālqumden āirmaq*, *syrmaq*, t.

ÉGRATIGNER, v. a., طرمالامق *thyrmalāmaq*, ایرتمق *irtmaq*, قرمالامق *qyrmaqlāmaq*, t.

ÉGRATIGNURE, s. f., طرمالایش *thyrmalāich*, طرموق *thyrmouq*, طرموق ایری *thyrmouq ïèri*, یرتق *irtyq*, t.

ÉGRENER, v. a., دانه‌لری قبوغندن چیقارمق *dānèleri qaboughynden tchyqārmaq*, اکین دانه‌سنی سلکمك *ekin dānècini silkmek*, t.

ÉGRÉNOIRE, s. f., كوچك قوش قفسی *kutchuk qouch qafèci*, t.

ÉGRILLARD, s., شرمتلو *chermetlu*, چین *chen*, t.

ÉGRISER, v. a., الماسلره صیقل ویرمك *elmāslerè saïqal vïrmek*, t.

ÉGRUGEOIR, s. m., à sel, توز ازه‌جك هاونجق *touz ezedjek hāvendjyq*. — à sucre, رنك *rendè*, t.

ÉGRUGER, v. a., دوكمك *deuïmek*, ازمك *ezmek*, اواتمق *ouvātmaq*, اوالمق *ouvālamaq*, t.

ÉGUEULEMENT, s. m., طوب اغزینك اشنمه‌سی *thop aghzynuñ achinmaci*, t.

ÉGUEULER, v. a., امزكنی — اغزینی قیرمق *emzeguini*, *aghzyni qyrmaq*. — S'égueuler, se faire mal à la gorge en criant, بوغازی باغرمقدن طیقانمق *boghāzy bāghyrmaqtan thyqānmaq*. — En terme d'artillerie, طوپك اغزی اشنمق *thopuñ aghzy achinmaq*, t.

ÉGYPTE, s. f., مصر *mysr*, *mycyr*, a.

ÉGYPTIEN, NE, adj., مصرلو *mycyrlu*, a.-t.

EH! interj. d'admiration et de surprise, وای — وی *vāï*.

ÉHERBER, v. a. Voy. SARCLER.

ÉHONTÉ, adj., عارسز *'ārsiz*, a.-t.

Éhouper, v. a., اغاجـــك دپەسنی کسمك *aghādjuñ tepècini kesmek*, t.

Éjaculation, s. f., منـــی بوشانمەسی *meni bochānmaci*, a.-t.

Élaboration, s. f., ازر ازر ایشلمه *azer azer ichlemè*, یـواش یـواش پشمـه *ïavāch ïavāch pichmè*, t.; انضـاج *inzādj*, a. — du chyle, کیموسك نضجه استعدادی *kimouçuñ nezdjè isti' dādi.*

Élaborer, v. a., تقیّد ایلـه ایشلمـك *teqaïiud ilè ichlemek*, یواش یواش پشورمك *ïavāch ïavāch pichurmek*, t.; مکمّل ا *mukemmel it*, a.-t. — S'Élaborer, v. pr., ازر ازر تکمیل اولنمق *azer azer tekmil olounmaq*, a.-t.; ایشلنمك *ichlenmek*, نضج بولمق *nazdj boulmaq.*

Élagage, s. m., action d'élaguer, داللرك بودانمەسی *dāllaruñ boudānmaci.* — Branches élaguées, بودانتی *boudānty*, t.

Élaguer, v. a., بودامـــق *boudāmaq*, اغاج داللرینی کسمك - بودامق *aghādj dāllerini kesmek, boudāmaq*, t.

Élagueur, s. m., بودایجی *boudāïdji*, t.

Élan, s. m., animal, صغن *syghyn*, t. — Mouvement subit avec effort, صچرامه *sitchrāma*, صچرایش *sitchrāïch*, t.; صولت *savlet*, حمله *hamlè*, a.

Élancé, e, adj., de taille, اینجه واوزون بویلو *indjè vè ouzoun boïlu*, t. — Efflanqué, en parlant d'un cheval, یاتلری یاتق *ïānlary ïātyq.*

Élancement, s. m., mouvement impétueux, مشتدّ هجوم *muchtedd hudjoum.* — douleur vive et aiguë, کسکین صیزی *keskin syzy*, صانجو *sandjou*, اکنه صوقلور کبی اجیمه *ignè soqoulour guibi adjima*, t.

Élancer, v. a., پك اغرمق - اجیمق *pek aghyrmaq, adjimaq*, اکنه صوقلور کبی اجیمق *ignè soqoulour guibi adjimaq.* — S'Élancer, v. réfl., اتلمـــق *atylmaq*, صچرایوب اتلمق *sytchrāïup atilmaq.* — Accourir, اوشمك *uchmek.* Voy. Assaillir.

Élargir, v. a., rendre large, ککش - اینلو ا *gueñich, eñlu it*, اینلولتمك *inluletmek*, کیکدرمك *gueïñdurmek*, یایمـــق *ïāïmaq*, بوللمق *bollamaq*, اچمق *ātchmaq*, یصّیلمق *ïassylamaq*, کیك - بول ا *gueïñ, bol it.* — Mettre hors de prison, حبسدن چیقارمق - صالیویرمك *hapsden tchiqārmaq, sālyvirmek.* — Relâcher, تخلیهٔ سبیل ا *takhlïïeï sebīl it.* — S'Élargir, ککشلنمك *gueñichlenmek*, t.; تعریـــض - توسیع ا *ta'rīz, tevsī' it*, یصیلنمق *ïassylanmaq*, بوللنمق *bollanmaq*, اچلمق *atchilmaq*, کسب وسعت ا *kesbi vus'at it.*

Élargissement, s. m., augmentation de largeur, ککشلنمه *gueñichlenmè*, ککشلك *gueñichlik*, بوللمقلق *bollamaqlyq*, t.; توسّـــع *tevessu'*, a. — Délivrance, قورتارش *qourtārich*, اطلاق *ithlāq*, تخلیـــهٔ سبیل *takhlïïeï sebīl.*

Élargissure, s. f., صکـــرەدن

دیکلمش پارچه *soñradan dīkilmich pārtcha*, t.

Élasticité, s. f., قوّت تحوّلیه *qouvvèti tehavvuliè*, a.

Élastique, adj. com., تحوّلی *tehavvuli*, a.

Elaterium ou Élatère, s. m., اشك خیاری صویی *echek khyāri souii*, t.

Elcaïa, s. m., arbre, رقع یمانی *raqa ïemānii*, a.

Elbe, île célèbre, البا جزیره‌سی *elbā djezīrèci*.

Électeur, s. m., سچیجی *setchídji*, t.; انتخابه مرخّص *intikhābè mourakhkhas*, a.-t.; منتخب *muntekhyb*, pl. منتخبین *muntèkhkhibīn*, a. — Les électeurs de l'empire d'Allemagne, الامان هرسکلری *alamān hersekleri*.

Électif, ive, adj., انتخاب ایله اولان *intikhāb ilè olān*, انتخابی *intikhābii*, a.

Élection, s. f., سچمه *setchmè*, t.; انتخاب *intikhāb*, a.

Électoral, e, adj., اصحاب انتخابه متعلّق *ashābi intikhābè mute'allyq*, a.-t.

Électorat, s. m., dignité d'électeur d'Allemagne, هرسکلك عنوانی *herseklik'unvāni*. — Pays soumis à un électeur, هرسکلك حکومتی *herseklik hukioumeti*.

Électricité, s. f., propriété d'attraction, اجسامك بری برینه اوشدرلدقده قوّت جاذبیه‌لری *edjsāmun biri birinè ovouchturuldukda qouvvèti djāzibïeleri*, خاصّهٔ کاهربایه *khāssèti kiāhroubāiè*.

Électrique, adj., جاذبی *djāzibi*, خاصهٔ کاهربایه‌یه متعلّق *khassèi kiāhroubāièiè mute'allyq*. — Le fluide —, مادّهٔ ناریّه *māddetinārïiè*.

Électriser, v. a., بر نسنه‌ده قوّت جاذبیه‌یی اظهارا *bir nesnèdè qouvveti djāzibïièi izhār it*, a.-t. Voy. Exciter, Enflammer.

Électromètre, s. m., میزان الپادهٔ الناریه *mīzān elmaddet-unnārïiè*, a.

Électuaire, s. m., معجون *ma'djoun*, a.

Élégamment, adv., کوزللك ایله *guzellik ilè*, کوزل *guzel*, t.; ظرافت ایله *zarāfet ilè*, a.-t.

Élégance, s. f., کوزللك *guzellik*, t.; ظریفلك *zarīflik*, a.-t.; ظرافت *zarāfet*, لطافت *lethāfet*. — Parure, زینت *zinet*, a. — du langage, بلاغت *belāghat*. — du style, فصاحت کلام *feçāhati kelām*.

Élégant, e, adj., dans les manières, کوزل *guzel*, t.; حسنلو *huçunlu*, لطیف *lathyf*, ظریف *zarif*. — Orné, chargé d'ornements, مکلّف *mukellef*, مزیّن *muzeïien*. — Dans les manières et la parure, یراشق طورلو *ïarāchyq thavrlu*, اهل ظرافت *ehli zarāfet*. — dans la manière de parler, فصیح *facyh*.

Élégiaque, adj. com., آغنجی *āghyndji*, t.; رثوی *resvii*, a.

Élégie, s. f., آغنجی توركی *āghyndji turku*, t.; مرثیة *merciè*, a.

ÉLÉMENT, s. m., عنصر *ounçour*, pl. عناصر *anācir*, a. — Les quatre éléments, عناصر اربعه *anācyri arba'a*. — Au pl., principes des sciences, اصول *ouçoul*. — Éléments de la géométrie, اصول هندسه *ouçouli hendecè*. — Élément, chose à quoi une personne se plaît le plus, مادّهٔ حیات مدار *māddèi haïāt*, قوام حیات *inedāri qavāmi haïāt*. — La guerre est son élément, حرب وقتال مادّهٔ حیاتیدر *harbu qytāl māddèi haïāti dur*.

ÉLÉMENTAIRE, adj. com., qui appartient à l'élément, عنصری *ounçourii*. — Qui contient les éléments, مبادی واصولی متضمّن *mebādi vu ouçoulii mutezammin*. — Parties élémentaires, اجزای اصلیّه *edjzāï asliïè*. — Qualités, کیفیّات اصلیّه *keïfiiāti asliïè*.

ÉLÉMI, s. m., صمغ لامی *samghy lāmi*, a.

ÉLÉPHANT, s. m., فیل *fil*, pl. افیال *efiāl*, a.

ÉLÉPHANTIASIS ou ÉLÉPHANTIASE, s. f., فیل مرضی داء *fil marazi dā' ul-fil*, a.

ÉLÉVATION, s. f., exhaussement, یوکسکلک *iukseklik*, t.; ارتفاع *irtifā'*. — du pôle, ارتفاع القطب *irtifā' ul-qouthb*. — Constitution en dignité, grandeur, اولولق *oloulouq*, رفعة قدر *qadr rif'at*, علوّ منزلت *'uluvvi menzilet*. — Grandeur d'âme, علوّ همّت *'uluvvi himmet*. — d'esprit, علو شهامت عقل *chehāmeti 'aql*. — Lieu élevé, یر یوکسک *iuksek ïer*, دپه *tepè*. — Élévation de la voix, یوکسک سسک چیقهسی *seçuñ iuksek tchyqmaci*, اعتلاء الصوت *i'tilā us-savt*.

ÉLÈVE, s. com., شاکرد *chāguird*, p.-t.; تربیتکرده *terbïet kerdè*.

ÉLEVÉ, E, adj., یوجه *iudjè*, یوکسک *iuksek*, یوکسلمش *iukselmich*, t.; رفیع مرتفع *refi'*, *murtefi'*, a.

ÉLEVER, v. a., lever en haut, یوقاری قالدرمق *qāldurmaq*, یوقاری قالدرمق *ioqaru qāldurmaq*, ترفیع ا یوجهلتمک *iudjèlètmek*, t.; *terfi' it*, a.-t. — Bâtir, بنا ا *binā it*. — Élever un édifice, عمارت ا یاپو یاپمق *iāpou iāpmaq*, *'imāret it*. — Dresser, دکمک *dikmek*, قورمق *qourmaq*. — Ériger, نصب ا *nasb it*. — Établir, اقامت ا *iqāmet it*. — Élever la voix, سسی یوکسلتمک چیقارمق *secy iukseltmek*, *tchiqārmaq*. — une perpendiculaire, بر خط عمودی اقامت ا *bir khatthy 'amoudi iqāmet it*. — Nourrir, بسلمک *beslemek*, تربیه ا *terbïè it*. — Donner de l'éducation, اوکرتمک تعلیم ا *eugretmek*, *ta'lïm it*, تربیه ا *terbïè it*, a.-t. — Faire naître, exciter, قوپرمق *qoparmaq*, قالدرمق *qāldurmaq*. — S'Élever, v. réfl., survenir, قوپمق *qopmaq*, بردن بره ظهور ا قالقمق *qālqmaq*, *birden birè zouhour it*. — Il s'éleva un bruit, بر کورلدی قوپدی *bir gueurulty qoptu*. — de terre, la vapeur, etc., یوقاروبه اغوب *ioqāruïè aghoup tchyqmaq*, یوقری چقمق *ioqary tchiqmaq*,

اغمق *aghmaq*, صعود ا *sou'oud it*, t. — en dignité ou de toute autre manière, يوجه‌لنمك *ïudjèlenmek*, بيومك *buïumek*, قدر و ارتفاع بولمق *qadru irtifā' boulmaq*. — contre quelqu'un, se déclarer contre lui, بر كمسنه‌نك عليهنه قالقمق - قيام ا *bir kimesnènuñ 'alèïhinè qālqmaq, qyām it*. — En parlant de la peau, قبارمق *qabārmaq*, شيشمك *chichmek*. Voy. S'Enorgueillir.

Élevure, s. f., قبارجق *qabārdjiq*, t. Voy. Pustule.

Élider, v. a., كيدرمك *guídermek*, t.; تخفيف - حذف ا *takhfif, hazfit*, a.-t. — S'Élider, v. pr., كيدرلمك *guíderilmek*, حذف اولنمق *hazf olounmaq*.

Élie, nom pr., خضر *khyzr*, t.; ايلياس *ilïās*, a.

Éligibilité, s. f., سچلمكه كركلك *setchilmeïè guereklik*, انتخاب اولنمق استحقاقى *intikhāb olounmaq istihqāqy*, a.-t.

Éligible, adj. com., سچلمكه كركلو *setchilmèïè guereklu*, t.; انتخابى مستحق *intikhābi moustehaqq*, a.-t.

Élimination, s. f., اشنمه *achinma*, t.

Élimer (S'), v. pr., اشنمق *achinmaq*, اسكيمك *eskimek*, t.

Élingue, s. m., يوك قالدره‌جق اورغان *ïuk qālduradjaq orghān*, t.

Élire, v. a., سچمك *setchmek*, اورندلمك *eurundilèmek*, t.; انتخاب ا *intikhāb it*, a.-t.

Élision, s. f., حذف *hazf*, حذف حرف *hazfi harf*, a.

Élite, s. f., هر جنسك ايوسى - كزيلەسى *her djinçuñ euïuci, guzidèci*, سچمه *setchmè*, t.; نخبة *noukhbet*, نقاوة *naqāvet*, a. — Troupe d'élite, عسكرك كزيلەسى *'askeruñ guzídèci*, منتخب عسكر *mountekhab 'asker*.

Élixir, s. m., اكسير *iksīr*, a.

Elle, pr. fém., او *o*, اول *ol*, بو قرى *bou qary*.

Ellébore, s. m., plante, بوينز اوتى *boïnouz oti*, t.; خربق *kharbaq*, a. — blanc, قار چچكى *qār tchitchegui*, خربق ابيض *kharbaqy abiaz*. — noir, خربق اسود *'kharbaqy açuad*, قره‌جه اوت *qaradja ot*.

Elléborine, s. f., plante, زرموزة *zermouzet*, دمشقيّه *dimichqyïè*, a.

Elléborisme, s. m., خربق علاجى *kharbaq 'ylādji*, a.-t.

Ellipse, s. f., t. de géométrie, courbe ovale, خط مستدير بيضاوىّ *khatthy mustedíri beïzāvii*, a.—Suppression de mots, حذف كلمه *hazf kelimè*, تقدير كلمة مقدّرة *taqtíri kelimeti mouqadderet*, a.

Elliptique, adj. com., كلمات مقدّره‌يى متضمّن *kelimāti mouqaddèrèï mutezammin*, a.

Élocution, s. f., سويليش *seuïleïch*, t.; نطق *nouthq*, تقرير *taqrīr*.

Éloge, s. m., اوكش *euguch* اوكمه *eugmè*, t.; مدح *medh*, pl. a مدايح *medāïh*, وصف محاسن *vasfi mehācin*.

Éloignement, s. m., action d'éloigner, ايراقلق *irāqlyq*, ايراقلمه

irāqlama, t.; تبعيد *teb'id*. — Distance, اوزاقلق *ouzāqlyq*, مسافه *meçāfè*, بعد *bu'ud*, a. — des temps, بعد ازمان *b'udi ezmān*. — Absence, غيبت *ghaïbet*. — Séparation, مفارقت *mufāraqat*, فراق *firāq*. — Aversion, كوكلسزلك *gueuñulsizlik*, اوصقلمك *oçouñlik*, دتسنمه *titsinmè*, t.; نفرت *nefret*, ابائت *ibā'ati thab'*, a.

Éloigné, e, adj., اوزاق *ouzāq*, ايراق *irāq*, t.; بعيد *ba'id*, a. — Pays éloignés, ممالك بعيد *memāliki ba'idè*.

Éloigner, v. a., écarter, ايرمق *aïrmaq*, اوزاق ايراقلمق *irāqlamaq*, اراق ـ *ouzāq*, *irāq it*, t.; ابعاد ا *ib'ād it*, a.-t.; دور و بعيد ا *dour u b'aïd it*. — Retarder, اكلندرمك *eïlendurmek*, t.; تعويق ـ تاخير ا *ta'viq*, *tākhyr it*. — Aliéner les cœurs, تنفير قلوب ا *tenfīri qouloub it*. — Tirer en longueur, اوزاتمق *ouzātmaq*, اوزاغه صالمق *ouzāgha sālmaq*, تاخير ا *teekhīr it*, a.-t. — S'Éloigner, v. réfl., اراقلنمق *irāqlanmaq*, ايراقلشمق *irāqlachmaq*. — Se retirer, چكلمك *tchekilmek*, كرو چكلمك *guiru tchekilmek*. — S'absenter, غايب او *ghāïb ol*. — S'éloigner des autres, ايرلمق *aïrilmaq*.

Élongation, s. f., بينونيت السيارتين *beïnounet us-seïāreteïn*, a.

Éloquemment, adv., فصاحتله *façāhatilè*, بلاغت كلام ايله *belāghati kelām ilè*, a.-t.

Éloquence, s. f., فصاحت *façāhat*, بلاغت *belāghat*, a.; كلامك ادالسى *kelāmuñ edāci*, a.-t.; دلبازى *dilbāzi*, p.

Éloquent, e, adj., فصيح *façīh*, فصيح الكلام *façīh ul-kelām*, بليغ *balygh*, a.; دلباز *dilbāz*, p.; سوز اوستاسى *seuz oustaci*, t. — S'exprimer en termes éloquents, الفاظ بليغه ايله افاده مرام ا *elfāzi belygha ilè ifādèï merām it*.

Élu, e, s., choisi, سچلمش *setchilmich*, t.; مختار *moukhtār*, a. — Prédestiné à la vie éternelle, اهل جنت *ehli djennet*, جنت مكان *djennet mekiān*, مصطفى *mousthafa*. (Ce dernier s'applique particulièrement au prophète Mahomet.) — Fortuné, سعيد *sa'īd*.

Élucidation, s. f. Voy. Éclaircissement.

Élucubration, s. f., سعى بليغ ايله انشا اولنمش تاليف *saïi balygh ilè inchā olounmich teelīf*, a.-t.

Éluder, v. a., صاپتمق *sāpytmaq*, صومق *savmaq*, چكلمك *tchekilmek*, قاچنمق *qātchinmaq*, t.; تجنب ا *tedjennub it*, a.-t.

Élysée, s. m., پت پرستلك جنتى *pout perestlik djenneti*, a.-t.

Émail, s. m., pl. Émaux, مينا *minā*, p.-t.; صواد *savāt*. — Peindre en —, صواد سورمك *savād surmek*. — Portrait en —, مينا كارى تصوير *minā kiāri tasvīr*. — L'émail des fleurs, چچكلرك الاجه لغى *tchitchekleruñ alādjalyghy*.

Émaillé, e, adj., مينالو *mīnālu*, مينا ياپدرلمش صواتلو *savātlu*, p.-t.;

minā ïāpturilmich, t.; مينا كارى *minā kiāri*.

Émailler, v. a., مينالمق *minālamaq*, مينا ا *minā it*, p.-t.; صواد سورمك *savāt surmek*, مينا ايله ايشلتمك *minā ilè ichletmek*, t.

Émailleur, s. m., ميناجى *minādji*, p.-t.

Émaillure, s. f., مينا ايشى *minā ichi*, t.; مينا كارى *minā kiāri*, p.-t. — Art de l'émailleur, ميناجيلك *minādjilik*.

Émanation, s. f., chose qui émane, چيقمه *tchyqma*, صزش *sizych*, زهش *zehich*. — Émanations des corps, اجسامدن صعود ايدن ذرّات *edjsāmden sou'oud iden zerrāt*. — des fleurs, روايح شكوفه *revāïhi chukioufè*. — aqueuse, رشحة *rechhat*; pl. رشحات *rechhāt*. — d'un ordre, صدور *soudour*. — d'un firman ou ordre écrit du sultan, بر فرمان همايونك صدورى *bir fermāni humāïounuñ soudouri*.

Émancipation, s. f., acte par lequel on est émancipé, پدرك حكم وضبطندن ازاد ايدن اذن شرعى *pederuñ hukm u zabthinden azād iden izni cher'y*, t.

Émanciper, v. a., mettre hors de tutelle, پدرك حكم وضبطندن ازاد ا - چيقارمق *pederuñ hukmu zabthinden azād it*, *tchyqārmaq*, يتشمامش چوجغى كندو باشنه بوشلامق *ïetichmemich tchodjoughy guendu bāchina bochlāmaq*, ابهال ا *ibhāl it*. — Affranchir, ازادلمق *azādlamaq*. — Émancipé, باشقه چقمش *bāchqa tchyqmich*, ازادلو *azādlu*. — S'émanciper, sortir du devoir, des bienséances, حدّينى تجاوز ا *haddini tedjāvuz it*, اشورى وارمق *āchuru vārmaq*, ترك ادب ا *terki edeb it*.

Émaner, v. n., sortir, découler de, چيقمق *tchyqmaq*, اقمق *aqmaq*. — En parlant d'un ordre, d'un firman, صادر او *sādir ol*, a.-t.; صدور ا - بولمق *soudour it*, *boulmaq*. — S'exhaler par transpiration, صيزوب چيقمق *syzup tchyqmaq*, ترشح ا *terechchouh it*. — Les influences qui émanent des planètes, سيّاراتدن صدور ايدن تأثيرات *seïiārātten soudour iden teecīrāt*. Voy. Provenir.

Émargement, s. m., دركنار ايلمه *der kenār eïlemè*, p.-t.

Émarger, v. a., دركنار ا *der kenār it*, كناره چيقارمق *kenārè tchyqārmaq*, p.-t.

Embabouiner, v. a., طتلو سوز ايله الداتمق *thatlu seuz ilè aldātmaq*, t.

Embaillonner, v. a., اغزنه كلپچه اورمق *aghzina keleptchè ourmaq*, t.

Emballage, s. m., دنك باغلمه *denk bāghlama*, t.

Emballer, v. a., دنكلمك *denklemek*, دنك باغلمق *denk bāghlamaq*, دنك ا *denk it*.

Emballeur, s. m., دنك بغليجى *denk baghlaïdji*, t.

Embarcation, s. f., كوچوجك كمى *kutchudjik guemi*, كميجك *guemidjik*, قايق *qāïq*, t.

Embarder (S'), v. pron., كمى

ايله كناردن ايرلمق *guèmi ilè kenārden aïrilmaq*, t.

Embargo, s. m., ليمانده كمينك اليقونمه‌سى *limāndè gueminuñ alyqonmaci*, t.; توقيف سفينه *tevqīfi sefīnè*. — Mettre un —, دومننى الوب كمى‌يى اليقومق *dumenini alup guemiï alyqomaq*, توقيف سفينه ا *tevqyfi sefīnè it*.

Embarquement, s. m., d'une personne sur un navire, كمى‌يه بنمه *guemiïè binmè*, سفينه‌يه اركاب *sefīnèïè irkiāb*. — d'une chose, كمى‌يه يوكلتمه *guemiïè ïukletmè*, t.; تحميل سفينه *tahmīli sefīnè*.

Embarquer, v. a., quelqu'un dans une barque, un navire, كمى‌يه بندرمك *guemiïè bindurmek*. — des objets, des marchandises, كمى‌يه قومق - يوكلتمك *guemiïè qomaq, ïukletmek*. — des troupes, عسكرى سفينه‌يه وضع واركاب ا *'askeri sefīnèïè vaz'u irkiāb it*. — S'embarquer sur un navire, كميه كيرمك - بنمك *guemiïè guīrmek, binmek*. — Au fig., engager dans une affaire, سورمك *surmek*, سوق ا *sevq it*, اوغراتمق *oughrātmaq*. — On m'a embarqué dans une mauvaise affaire, بنى فنا برايشه سورديلر *beni fenā bir ichè surduler*. — S'embarquer dans une affaire, بر ايشه قرشمق - كيرشمك *bir ichè qarichmaq, guirichmek*, كندويى سورمك *guenduïi surmek*.

Embarras, s. m., empêchement, طوتمق *thoutmaq*, پچارز *patchāriz*, چپارزلق *tchapārizlyq*, t.; مزاحمة *muzāhamet*, معترض *mou'teriz*, a. — Trouble, تعرّض *tea'rrouz*. — Peine, ثقلت *siqlet*, بلا *belā*. — de rue, foule, غلبه‌لق *ghalabalyq*. — Souci, غائله *ghāïlè*, pl. غوائل *ghavāïl*. — Embarras de voitures, هنطولرك عربه‌لرك مزاحمه‌سى *hinthovleruñ, 'arabalaruñ muzāhemèci*. — Confusion, قارشقلق *qārichyqlyq*. — Perplexité, دغدغهٔ خاطر *daghdaghaï khāthyr*.

Embarrassant, e, adj., صيقندى ويريجى *syqynty vīrīdji*, t.; بادئ ثقلت *bādii syqlet*. — En parlant des personnes, صيقندى ورر *syqynty virur*.

Embarrassé, e, adj., empêché, منع اولنمش *men' olounmich*, مانع اولمش *māni'olmich*, a.-t.; طوتقن *thoutqoun*. — J'ai la tête embarrassée, باشمده ثقلت واردر *bāchumdè syqlet vārdur*.

Embarrasser, v. a., gêner, ثقلت ويرمك *syqlet vīrmek*. — Causer de l'embarras, مزاحمت - چپارزلق ويرمك *muzāhamet, tchapāryzlyq vīrmek*. — Gêner les mouvements, حركتدن اليقومق *hareketten alyqomaq*. — une affaire, چپراشكلك كتورمك *tchaprāchiklik gueturmek*. — quelqu'un, le troubler, شاشورمق *chāchurmaq*. — Le mettre en peine, دغدغهٔ خاطر كتورمك *daghdaghaï khāthyr gueturmek*. — les chemins, يولى سدّ ا - قپاتمق *ïoli sedd it, qapātmaq*, a.-t. — S'embarrasser, se mêler, قرشمق *qarichmaq*. — Se troubler, شاشمق *chāchmaq*. — Se tourmenter, تلاشى ا *te-*

lāchi it, قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*. — S'accrocher, الشمك *ilichmek*. — Se soucier, قيرمق *qaïrmaq*. — Il ne s'embarrasse de rien, هيچ بر شيدن قيرماز - جانى صيقلمز *hitch bir cheïden qaïrmāz, djāni syqylmaz*.

Embater, v. a., سمرلمك *semerlemek*, سمر اورمق *semer ourmaq*, t.

Embattage, s. m., تكرلكه دمر قپلمه *tekerleguè demir qaplama*, t.

Embattes, s. m. pl., vents réglés sur la Méditerranée, امباد روزكارلرى *embād rouzguiārleri*, t.

Embattre, v. a., تكرلكه دمر قاپلمق *tekerleguiè demir qāplamaq*, t.

Embaucher, v. a., des troupes, كزلوجه عسكر دوشرمك - جمع ا *guizludjè asker devchirmek, djem'it*. — des ouvriers, عمله‌يى المق *amelèï almaq*, t.

Embaucheur, s. m., عمله‌يى اليجى - طوتيجى *amelèï alydji, thoutoudjou*, t.

Embaumement, s. m., قوقولو ياغلر سورمه *qoqoulu ïāghlar surmè*, t.; تحنيط *tahnīth*, حناطه *hynātha*, a.

Embaumer, v. a., un corps, قوقولو ياغلر ايله ياغلتمق *qoqoulu ïāghlar ilè ïāghlatmaq*, t.; تحنيط ا *tahnīt it*, a.-t.; ميتك جسدينى قوخولو نسنه ايله طولدرمق *meïtuñ djecedini qoukhoulu nesnè ilè dholdourmaq*, تحنيط ميت ا *tahnīthi meït it*. — Parfumer, قوقولتمق *qoqoulatmaq*, تعطير ا *ta'athīr it*, ايو قوقو نفح ا *eïu qouqou nefh it*. — Embaumé, e, قوقولو *qoqoulu*, معطر *mou'atthar*, a.

Embéguiner, v. a., بورتمك *bourunmek*, باش باغلمق *bāch bāghlamaq*, t.

Embellir, v. a., rendre beau, كوزل ا *guzel it*, كوزللندرمك *guzellendurmek*, كوزللتمك *guzelletmek*. — Orner, زينتلمك *zīnetlemek*, بزه‌مك *bezemek*. — une maison, خانه‌يى تزيين ا *khānèïi teziin it*. — Devenir beau, s'embellir, كوزللنمك *guzellenmek*, كوزللك پيدا ا *guzellik peïdā it*.

Embellissement, s. m., action d'embellir, بزه‌مه *bezemè*, بزه‌يش *bezèïch*, t.; تزيين *teziin*, a. — La chose qui fait l'embellissement, بزك *bezek*, زينت *zīnet*.

Embesogné, e, adj., ايشى اولان *ichi olān*, t.; مشغول *mèchghoul*, a.

Emblaver, v. a., بغداى اكمك *boghdāï ekmek*, t. — Terre emblavée, بغداى اكلمش ير *boghdāï ekilmich ïer*.

Emblavure, s. f., بغداى تارلاسى *boghdāï tārlāci*, t.

Emblée (D'), s. f., tout d'un coup, بردن بره *birden birè*, بر اوغردن *bir oghourden*, t.; دفعة *def'aten*, حملهٔ اوليده *hamlèï ouladè*.

Emblématique, adj., صورت مماثله‌يه متعلق *soureti mumācilèïè mute'allyq*, a.-t.

Emblême, s. m., علامت *'alāmet*, صورت مماثله *soureti mumācilè*, تمثيل *temsīl*, a.

Emboitement, s. m., كمكلرك

چانشی *guemikleruñ tchātichi*, قاشیقلق *qachmaqlïq*.

Emboire (S'), v. n. Voy. S'Imbiber.

Emboiser, v. a., یلنقلنه‌رق قوفه کتورمك *ïaltaqlanaraq qofa gaeturmek*, t.

Emboîter, v. a., چاتشدرمق *tchātïchturmaq*, صوقشدرمق *soqouchturmaq*. Voy. Enchasser. — S'emboîter, بری برینك ایچنه یرلشمك *biri birinuñ ïtchinè ïerlechmek*, صوقشمق *soqouchmaq*, کیرشمك *guirichmek*. Voy. S'Enchasser.

Emboîture, s. f., چاتشمه *tchātïchma*, کیرش یری *guïrich ïeri*, اك یری *añ ïeri*, t.

Embolisme, s. m., کبیس *kebis*, a.

Embolismique, adj. com., کبیسی *kebïci*, a.

Embonpoint, s. m., سمیزلك *semïzlik*, ات طولغونلغی *et dholghounlyghy*, t.; شحم *chāhm*.

Embordurer, v. a., کنار چویرمك *kenār tchevïrmek*, پرواز چکمك *pervāz tchekmek*, t.

Emboucher, v. a., un instrument à vent, اغزه المق *aghzè almaq*, دودکی اغزینه قومق *dudugui aghzina qomaq*. — un cheval, lui mettre le mors, آتك اغزینه کم اویدرمق *âtuñ aghzina guiem ouïdurmaq*. — quelqu'un, l'instruire, اوکرتمك *eugrètmek*, سوز اوکرتمك *seuz eugretmek*. — Mal embouché, impertinent en paroles, اغزی پس *aghzi pïs*. — S'Emboucher, v. pr., en parlant d'une rivière, دوکلمك *deukulmek*, منصب اولمق *munçabb ol*.

Embouchoir ou Embauchoir, s. m., bout d'une trompette, زورنا ماسوره‌سی *zournā māçoureci*. — Instrument pour élargir les bottes, چیزمه قالبی *tchizmè qālybi*, t.

Embouchure, s. f., d'un fleuve, d'une rivière, بوغاز *boghāz*. — d'un instrument, اغز *aghz*, دودك اغزی *duduk aghzi*. — d'un canon, طوب اغزی *thop aghzi*. — Partie d'un mors de cheval, کمك اوجی *guiemuñ oudji*, کم طماغی *gtuiem thomāghy*.

Embouquer, v. a., بوغازه کیرمك *bougāzè guïrmek*, t.

Embourber, v. a., چامووره بتدرمق *tchāmoura batturmaq*. — S'Embourber, بتمق *batmaq*, بتاقلغه دوشمك *batāqlyghа duchmek*. — Au fig., embourber quelqu'un, l'engager dans une mauvaise affaire, چامووره صوقمق *tchāmoura ṣoqmaq*, بر مردار ایشه بولاشدرمق — دوشرمك *bir mourdār ichè boulāchturmaq*, *duchurmek*. — S'Embourber dans une mauvaise affaire, بر ملوث مصاحبتك ایچنه دوشمك *bir mulevvis maslahatuñ itchinè duchmek*.

Embourrer, v. a., قتیق طولدرمق *qytyq dholdurmaq*.

Embourser, v. a., کیسه‌یه صره‌یه قومق *kicèïè, sourrèïè qomaq*, کیسه‌لمك *kicèlemek*, t.

Embrasement, s. m., یانغین *ïānghïn*, بیوك یانغین *buïuk ïānghyn*, t.; حریق *haryq*. حریق عظیم *haryqi 'azym*. — Au fig., troubles dans un état, اتش فتنه

واختلال *atechi fitnè vu ykhtilāl.*

Embraser, v. a., mettre en feu, au propre et au fig., ياقمق *ïāqmaq*, ياندرمق *ïāndurmaq*, اتشه ويرمك *atechè vîrmek.* — Enflammer, كويندرمك *gueuïundurmek*, اتشى طوتشترمق *atechi thoutouchturmaq*, طوتشترمق *thoutouchturmaq*, t.; احراق بالنار ا *yhrāq bin-nār it.* — S'Embrâser, يانمق *ïānmaq*, ياقلمق *ïaqylmaq*, اتشلنمك *atechlenmek*, طوتشمق *thoutouchmaq*, كوينمك *gueuïunmek*, محروق - محترق او *mahrouq, muhteryq ol*, a.-t. — Embrâsé, e, طوتشمش *thoutouchmich*, يانمش *ïānmich*, محترق *mouhteryq.*

* Embrassade, s. f. fam., قوجقلمه *qodjaqlama*, قوجقلايش *qodjaqlāïch*, قوجش *qodjich*, t.; معانقه *mou'ānaqa*, a.; دراغوشلق *der aghouchlyq*, p.

Embrassement, s. m., action d'embrasser, voyez Embrassade. — Au pl., conjonction de l'homme et de la femme, جماع *djimā'*, قربان *qourbān.*

Embrasser, v. a., serrer avec les bras, قوجقلمق - قوجاقلمق *qoudjaqlamaq*, قوجاغه صارمق *qoudjāgha sārmaq*, t.; معانقه ا *mou'ānaqa it*, a.-t.; دراغوش ا *der aghouch it*, p. — les genoux, اياغنه صارلمق *aïāghyna sārylmaq.* — Ceindre, environner, قوشاتمق *qouchātmaq*, قپلامق *qaplāmaq*, صارمق *sārmaq.* — Contenir, renfermer, ايچنه المق *itchinè almaq*, احاطه - شمول - اشتمال ا *ihāta, chumoul, ichtimāl it*, مشتمل او *muchtemil ol.* — Entreprendre une affaire, s'en charger, التزام ا *iltizām it*, درعهده ا *der 'ouhdè it.* — une profession, بر كونه حرفتى التزام ا *bir guiounè hyrfeti iltizām it.* — la défense d'une personne, بر كمسنه يى استصحاب ا *bir kimesnèï istishāb it.* — S'Embrasser, v. réfl., قوجشمق *qoudjouchmaq*, t.; تعانق ا *te'ānouq it*, برى برلريله معانقه ا *biri birlerilè mou'ānaqa it*, a.-t.

Embrasure, s. f., de fenêtre, پنجره يرى *pendjèrè ïeri.* — Ouverture pour le canon, مازغال دلكى *māzghāl deligui*, t.

Embréner, v. a., مردارلمق *mourdārlamaq*, پوخلمق *poukhlamaq*, بوقلمق *boqlamaq*, t.

Embrocation, s. f., علاجلو صو ايله صولمه *'ylādjlu sou ilè soulama*, t.; نطيل *nathyl*, a.

Embrocher, v. a., صپلامق *saplāmaq*, شيشه صاپلمق *chichè sāplamaq*, t.

Embrouillement, s. m., قارشقلق *qārichiqlyq*, t.; اختلاط *ykhtilāth.* Voy. Confusion.

Embrouiller, v. a., قارشترمق *qārichturmaq*, قارش مورش ا *qārich mourich it*, t.; تشويش ا *techvîch it*, اختلاط ا *ykhtilāth it*, a.-t. — S'Embrouiller, v. réfl., se mêler, قرشمق *qarichmaq*, مختلط او *moukhtelith ol.* — Se troubler, تشويشلنمك *techvîchlenmek*, شاشمق *chāchmaq*, t. — Embrouillé, قارشق *qārichyq.*

Embruiné, e, adj., قراغو ياقمش *qyrāghou ïāqmich.*

Embrumé, e, adj., طومانلو *dhoumānlu*, t. Voy. Nuageux.

Embrunir, v. a., قرارتمق *qarārtmaq*, قرامتق بوز رنكنده بويامق *qarāmtaq bouz renguindè boïāmaq*, t.

Embryologie, s. f., بحث عن الجنين *bahs 'an el-djenín*, a.

Embryotomie, s. f., تشريح الجنين *techrīh ul-djenín*, a.

Embryon, s. m., جنين *djenín*. Voy. Foetus.

Embryulkie, s. f., جذب الجنين عن بطن المرئة *djezb ul-djenín 'an bathn elmeriet*, a.

Embuche, s. f., حيله *hīlè*, طولاب *dholāb*, طوزاق *dhouzāq*, t.; كمين *kemín*, p.; حيله دوزاغى *hylè douzāghy*. — Intrigue, دسيسه *decícè*. — Dresser des embûches, ترتيب مكر و حيله ا *tertíbi mekr u hīlè it*.

Embuscade, s. f., پوسى - پوصو *pouçou*, t.; كمين *kemín*. — Dresser une —, پوصو قورمق *pouçou qourmaq*. — Donner dans une —, پوصويه اوغرامق - دوشمك *pouçouïè oghrāmaq*, *duchmek*. — Éviter une —, ترتيب اولنان كمينكاهى صاوشدرمق *tertíb olounān kemínguiāhi sāvouchturmaq*. — Sortir d'embuscade, پوصودن چيقمق *pouçoudan tchyqmaq*. — Se mettre, se tenir en embuscade, voy. S'Embusquer.

Embusquer (S'), v. réfl., se mettre en embuscade, پوصويه كيرمك *pouçouïè guírmek*, پوصولنمق *pouçoulanmaq*, t.; كمينده او *kemíndè ol*, p.-t.

Émender, v. a., corriger, اصلاح ا *islāh it*, a.-t.

Émeraude, s. f., زمرد *zumurrud*, vulg. زمرد *zumrud*, a.-p. — brute, خام زمرد *khām zumrud*. — qui a des taches, بنكلو طومانلو زمرد *beneklu*, *dhoumānlu zumrud*.

Émergent, adj. m., les rayons émergents, اشعّة نافذة من كبد فلان *ach'iaï nāfizat min kebd felān*, a.

Émeri, s. m., صنپاره *sonpāra*, t.; سنبادج *sumbādedj*, a.; سنپاده *sumpādè*, p.

Émérillon, s. m., بويمل قوشى *boïmel qouchi*, دلوجه طوغان *diludjè doghān*, اسپرى طوغان *ispiri dhoghān*, t.

Émérite, adj. m., اوتوراق *otourāq*, t.; امكدار *emektār*, p.; متقاعد *muteqā'id*, a.

Émersion, s. f., سيّاره‌نك ابتداى ظهورى *seïiārènuñ ibtidāïi zouhouri*, سيّاره‌نك اوجى اچيلوب كورنمه‌سى *seïiārènuñ oudji âtchilup gueurunmèci*, a.-t.

Émerveillé, adj., عجبلنمش *'adjeblenmich*, عجبه قالمش *'adjebè qālmich*, حيران اولمش *haïrān olmuch*, a.-t.; متعجّب *mute'addjib*, a.

Émerveiller, v. a. fam., s'emploie ordinair. au pass., عجبلتمك *'adjebletmek*, حيرته برقمق *haïretè braqmaq*, a.-t.; شاشورمق *chāchurmaq*. — S'Émerveiller, v. réfl., عجبلمك *'adjeblemek*, عجبلنمك *'adjeblenmek*, عجبه قالمق *'adjèbè qālmaq*, تعجّب ا *te'addjub it*, a.-t.

Émesse, ancienne ville de Syrie, aujourd'hui Hems, حمس *hyms*.

Émétique, adj. et s., طرطرمقی *thartharmaqi*, اماتیقو *emātiqo*.

Émétiser, v. a., purger avec de l'émétique, اماتیقو علاجی ایچورمک *emātiqo 'ylādji itchurmek*. — Mêler avec de l'émétique, طرطرمقی علاجی ایله قارشدرمق *thartharmaqii 'ylādji ilè qārichturmaq*, t.

Émettre, v. a., میدانه قومق *meïdānè qomaq*. — Produire, اورتایه ظهوره کترمک *ortāïa, zouhourè gueturmek*, اظهار - عرض ا *izhār, 'arz it*, a.-t. — Mettre en circulation, رواج ویرمک *revādj vîrmek*, ترویج ا *tervîdj it*, a.-t.

Émeut, s. m., قوش بوقی *qouch boqi*, t.

Émeute, s. f., خلقک ایاقلنمه‌سی *khalquñ aïāqlanmaci*, فتنه *fitnè*, اختلال *ykhtilāl*, a.; شورش و اختلال *chourich u ykhtilāl*.

Émier, v. a., اوفقلمق *oufaqlamaq*, اواتمق *ouvātmaq*, پارمق ایله اوغشدرمق *pārmaq ilè oghouchturmaq*.

Émietter, v. a., اتمکی اواتمق - اوفاتمق *etmègui ouvātmaq, oufātmaq*, اتمکی اوفاق اوفاق طوغرامق *etmègui oufāq oufāq dhoghrāmaq*, t. — Pain émietté, اوفانمش اتمک *oufānmich etmek*.

Émigrant, e, adj., کوچ ایدیجی *gueutch idîdji*, ترک وطن - دیار ایدن *terki vathan, diār iden*, a.-t.; مهاجر *mouhādjir*, pl. مهاجرین *mouhādjirin*; اختیار دیار غربت ایدن *ykhtiāri diāri ghourbet iden*.

Émigration, s. f., کوچ *gueutch*, کوچمه *gueutchmè*, t.; ترک وطن *terki vathan*, ارتحال *irtyhāl*, غربت *ghourbet*, a.

Émigré, e, adj., ترک وطن ایدیجی *terki vathan idîdji*, a.-t.

Émigrer, v. n., کوچمک *gueutchmek*, یوردی براقمق *ïordy brāqmaq*, بر دیاره باشن الوب کتمک *bir diārè bāchin alup guitmek*, جلاء وطن ا *djilāï vathan it*, ترک دیار ا *terki diār it*, اختیار دیار غربت ا *ykhtiāri diāri ghourbet it*, هجرت ا *hidjret it*. — Faire émigrer, کوچورمک *gueutchurmek*.

Émincer, v. a., دلم دلم کسمک - طوغرامق *dilim dilim kesmek, dhoghrāmaq*, اتی یوفقه‌جه طوغرامق *eti ïoufaqdjè dhoghrāmaq*, t.

Éminemment, adv., کمال مرتبه *kemāl mertebè*, a.; زیاده‌سیله *ziādècîlè*, a.-t.

Éminence, s. f., petite hauteur, دپه *tepè*, دپه‌جک *tepèdjik*, یوکسک یر *ïuksek ïer*, t.; محل مرتفع *mahalli murtef'y*. — Titre des cardinaux, فضیلتلو *fazîletlu*.

Éminent, e, adj., élevé, یوکسک *ïuksek*, یوجه *ïudjè*, t.; رفیع *refy'*, عالی *'āli*, a. — Excellent, فایق *fāïq*, اشرف *echref*, ممتاز *mumtāz*. — Des qualités éminentes, خصائل فایقه *khaçāïli fāïqa*. — A un degré éminent, درجهٔ علیاده *deredjèï ouliādè*. — Imminent, یقین *ïaqin*, مشرف *muchrif*, قریب الظهور *qarîb uzzouhour*, وقوعی یقین *vuqou'ï ïaqyn*.

Éminentissime, adj., titre, اولو فضيلتلو *olou fazyletlu.*

Émir, s. m., descendant de Mahomet, prince, امير *emîr*, pl. a. امرا *umèrâ.*

Émissaire, s. m., envoyé secret, مامورييت خافيه ايله كوندرلمش *meemourïeti khâfiïè ilè gueunderilmich*, مبعوث خافی *meb'oûci khâfi.* — Explorateur, كوزيجی *gueuzîdji*, مستخبر *mustakhbir*, a. Voy. Espion.

Émission, s. f., چيقمه *tchyqma.* — Action d'émettre, اخراج *ikhrâdj*, ابراز *ibrâz*, تبادر *tebâdur.* — Envoi, ارسال *irsâl.* — de l'urine, سدك دوكلمه‌سی *sidik deukulmèci.* — du sperme, نطفه‌نك دوكلمه‌سی *nouthfenuñ deukulmeci*, انزال المنی *inzâl elmeni.*

Emmagasiner, v. a., مخزنه قومق *makhzènè qomaq*, a.-t.

Emmaigrir, v. a., ارقلتمق *aryqldmaq.* — v. n., ارقلنمق *aryqlanmaq*, t. Voy. Amaigrir.

Emmailloter, v. a., قوندا قلمق *qoundâqlamaq*, باغرداغه باغلمق *bâghyrdâgha bâghlamaq*, t.

Emmanchement, s. m. V. Jointure.

Emmancher, v. a., - صاپ قومق *sâp qomaq, guetchurmek.* — Ajuster, اويدرمق *ouïdurmaq.* — Passer les bras dans les manches, قولی يكه كچورمك *qolou ïenè guètchurmek.* — S'Emmancher, v. pr., اويدرلمق *ouïdourilmaq.*

Emmancheur, s. m., صاپ كچوريجی *sâp guetchuridji*, t.

Emmanequiner, v. a., فدانلری كوفه‌لرده قويمق *fidânleri kioufèlerdè qoïmaq*, t.

Emmariné, e, adj., دكزه الشمش *denizè alichmich*, t.

Emmariner, v. a., سفينه يه كميجی *sefinèiè guemîdji qoïmaq*, قوبمق كمی يه طابقه دوزمك *guemiïè thâîfè duzmek*, t.

Emménagement, s. m., اوطاقمنی دوزمه-يرلشدرمه *ev thâqymini duzmè, ierlechturmè.*

Emménager (S'), v. pr., ranger ses meubles, اوك اوادانلغنی دوزمك *evuñ avâdânlighini duzmek*, اوطاقمنی دوزمك *ev thâqymini duzmek*, اوطاقمنی صاتون المق - تداركك *ev thâqymini sâtoun almaq, tedâruk it.* — Emménagé, اوطاقمی دوزلمش *ev thâqymi duzulmich*, اوطاقمی ايله تداركلنمش *ev thâqymi ilè tedâruklenmich.*

Emménagogues, s. m. pl., حيض قانی كتوريجی جاذب الحيض *haïz qâni gueturidji*, t.; *djâzib ulhaïz*, a.

Emmener, v. a., آلوب كوتورمك *âlup gueuturmek*, كوتورمك *gueuturmek*, — avec soi, برابر - بله كوتورمك *berâber, bilè gueuturmek*, معيتنه استصحاب ايله *maïïètinè istishâb it.* — par force, زور ايله كوتورمك *zor ilè gueuturmek.* — Emmené, e, برابر كوتورلمش *berâber gueuturulmich.*

Emmenotter, v. a., بلكچه قومق *bilektchè qomaq*, الله دمر طوقه اورمق *ellerè demir thoqa ourmaq*, t.

Emmieller, v. a., enduire de

miel, بال ايله سورمك *bāl ilè surmek*. — Mettre du miel dans une liqueur, بال قاتمق *bāl qātmaq*, t.; تعسيل ا *ta'cīl it*, a.-t. — Emmiellé, e, بال قاتلمش *bāl qātilmich*, باللنمش *bāllanmich*, t.; معسّل *mou'assel*. — Paroles emmiellées, طاتلو سوز *thātlu seuz*.

Emmitoufler, v. a., كوركه بوريمك *kurkè burumek*, كورك ايله اورتمك *kurk ilè eurtmek*, t.

Emmortaiser, v. a., كرتكه صوقشدرمق *kerteguè soqouchturmaq*, t.

Emmuseler, v. a., بورنصالق طاقمق *borounsālyq thāqmaq*, يولار اورمق - طاقمق *ïoulār ourmaq*, *thāqmaq*, اسنك كچورمك *esnek guetchurmek*, t.

Émollient, adj., يومشاديجي *ïoumouchādidji*, t.; مليّن *muleïin*. — Remède —, دواى مليّن *devāï muleïin*, a.

Émolument, s. m., gain, كار *kiār*, قزنج *qazandj*, t.; منفعت *menfa'at*, pl. منافع *menāfy'*. — Casuel d'une charge, طيّرات *thaïrrāt*, ظهورات *zouhourāt*, ايراد *irād*, a.

Émonctoire, s. m., ouverture du corps destiné à l'expulsion des humeurs, كوده دليكلرى *guevdè delikleri*. — Signifie aussi glande, voyez ce mot.

Émonder, v. a., les arbres, اغاج بودامق *aghādj boudāmaq*, بودامق *boudāmaq*, t.; تشذيب ا *techzīb it*, a.-t. — Nettoyer les graines, ايتلمق *aïtlamaq*, t.

Émondes, s. f. pl., اغاجدن كسلمش داللر *aghādjden kecilmich dāllar*, بودانتى *boudānty*, t.

Émondeur, s. m., بودايجى *boudāïdji*, t.

Émotion, s. f., agitation dans les humeurs, dans l'âme, كوكل راحتسزلكى *gueuñul rāhatsyzligui*, بولانقلق *boulānyqlyq*, اضطراب *izthyrāb*, اضطراب درون *yzthyrābi deroun*, هيجان *heïdjān*, هيجان بال *heïdjāni bāl*. — douce, رقت *riqqāt*, رقت قلب *ryqqati qalb*. — Témoigner de l'émotion, اظهار اضطراب قلب ا *izhāri yzthyrābi qalb it*. — Trouble, ازغونلق *azghounlyq*, t.; فتنه *fitnè*.

Émotter, v. a., كسك قيرمق *kecek qyrmaq*, t.

Émoucher, v. a., سككى قوغمق *siñègui qoghmaq*, t.

Émouchet, s. m., چاقر *tchāqyr*, t.

Émouchoir, s. m., سككلك *siñeklyk*, يلپازه *ïelpāzè*, vulg. يلپزه *ïelpezè*, t.

Émoudre, v. a., چرخده بيلتمك - بيلمك *tchārkhtè bīletmek*, *bīlemek*, t.; بلمك - بلهمك *bilèmek*.

Émouleur, s. m., بيلهييجى *bīlèïdji*, t.

Émousser, v. a., ôter la pointe ou le tranchant, قلاغى - قلاغيسنى كيدرمك - آلمق *qilāghy*, *qilāghycini guidermek*, *ālmaq*, كورلتمك *kurletmek*, كند ا *kund it*. — le goût, دادى آلمق - كيدرمك *dādi ālmaq*, *guidermek*, قامشترمق *qāmachturmaq*. — les arbres, en ôter la mousse, اغاجلرك يوصننى

آلمق - چترمق *aghadjlerun ïo-çounini ālmaq, tchaqarmaq.* — S'Émousser, v. pr., كند اول *kund ol*, قامشق *qāmaçhmaq.* — Émoussé, كند *kund.*

Émouvoir, v. a., mettre en mouvement, agiter, دپرتمك *tepretmek*, t. — les humeurs, تحريك اخلاط *tahrīki akhlāthit.* — la bile, صفرايى بولاندرمق *safrāïi boulandurmaq.* — la colère, تهييج عرق غضب *tehïidji 'yrqy ghazab it.* — une sédition, فتنه قوپرمق *fitnè qopar-maq*, ايقاظ فتنه *iqāzi fitnè it*, حركته كتورمك *hareketè gueturmek.* — Causer de l'agitation dans l'âme, اضطراب ويرمك *izthirāb vïrmek*, تحريك عرق رقت *tahrīki 'yrqy ryqqat it.* — de compassion, عرق مرحمتنى تحريك *'yrqy merha-metini tahryk it.* — S'Émouvoir, v. réfl., se troubler, تحريك اولنمق *tahrīk olounmaq*, دپرنمك يورك *ïurek teprenmek*, بولانمق *boulān-maq.* — En parlant de la bile, صفرايى حركت *safrāï hareket it.* — S'agiter, حركته كلمك *hareketè guelmek.*

Empailler, v. a., garnir de paille, صمان طولدرمق *samān dholdur-maq.* — des oiseaux, etc., قوش يا بشقه جانور پنبوق واجزا ديكر ايله طولدرمق *qouch ïa bachqa djānver panbouq vè edjzāï diguer ilè dhol-durmaq.* — Envelopper de paille, صمان ايچنه صارمق *samān itchinè sārmaq.*

Empailleur, s. m., صمان طولدرجى *samān dholduroudji*, t.

Empalement, s. m., قازقلمقلق *qāzyqlamaqlyq*, قازقلمه *qāzyqla-ma*, t.

Empaler, v. a., قازقلمق *qāzyq-lamāq*, قازغه اورمق *qazygha our-maq*, t.

Empan, s. m., قارش - قرش *qārich*, t.; شبر *chibr*, a.

Empanacher, v. a., سورغوج *sorghoudj taqmaq*, تل داقمق *tel guetchurmek*, t.

Empanner, v. a., كمى يى اورچه لابانده طوردرمق *guemïi ortcha alābānda dhourdurmaq*, t.

Empaqueter, v. a., بوغچه لمق *boghtchialamaq*, بوغچه ايچنه قويوب باغلمق *boghtchà itchinè qoïup bāghlamaq*, t.; سپشدرمك *sepichturmek*, t. — S'Empaqueter, v. réfl., بورنمك *burunmek*, t. — Se presser dans une voiture les uns contre les autres, استفلنمك *ist-flenmek*, استف اولمق *istif ol.*

Empaner (S'), v. pr., آلمق *āl-maq*, طوتمق *thoutmaq*, t.; ضبط *zabth it*, كندويه چكمك *guenduïè tchekmek*, مستولى اولمق *mustevli ol.*

Empatement, s. m., état de ce qui est empâté, خمور يوغورمه سى *khamour ïoughourmaci*, يلمشكلك *ïelmechekliik*, t.; تخمير *takhmïr.* — de la langue, ديلك يلمشكلكى *dilùn ïelmechekligui.* — L'épaisseur de maçonnerie qui forme le pied d'un mur, ديوارك اياغى - ديبى *divārùn āïāghy, dibi.*

Empater, v. a., remplir de pâte, خمور ايله طولدرمق *khamour ilè*

dholdourmaq, خمور يدرمك *khamour ïedurmek*.

Empaumer, v. a., قاپمق *qāpmaq*, اوجله طوتمق *avoudjlè thoutmaq*, اوجه آلمق *avoudjè âlmaq*.— Recevoir une balle avec la raquette, طوپی چوکانك ایچنه آلمق *thopou tchokiānuñ itchinè âlmaq*. — Se rendre maître d'une personne ou d'une chose, قبضهٔ تصرّفه کتورمك *qabzèï teçarrufè guetturmek*.

Empêchement, s. m., توتق *toutouq*, t.; مانع *mani'*, pl. موانع *mevāny'*; منع *men'*, ممانعت *mumāneat*, a.

Empêcher, v. a., منع ا *men' it*, قومق *qomamaq*, او مانع *mani' ol*, a.-t.; ممانعت ا *mumāne'at it*.— S'Empêcher, v. réfl., se retenir, کندی کندینی ضبط ا *guendi guendini zabth it*, صاقنمق *sāqynmaq*. — Être empêché, منع اولنمق *men' olounmaq*, ایشدن قالمق *ichden qālmaq*, کیرو طورمق *guiru dhourmaq*. — Empêché, e, منع اولنمش *men' olounmich*, ممنوع *memnou'*.

Empeigne, s. f., پاپوج اوستی — پوزی *pāpoudj ustu*, *ïuzu*, t.

Empennelle, s. f., کوچك کمی دمری *kutchuk guemi demiri*, t.

Empenner, v. a., توی ایله *teuï ilè donātmaq*. — une flèche, اوقه یلك کچورمك *oqa ïelek guetchurmek*, t.

Empereur, s. m., ottoman, پادشاه *pādichah*, شاه *chāh*. — Souverain en Europe, ایمپراطور *imperāthor*. Les Turcs et les puissances de Barbarie donnent également au roi de France et aux empereurs de Russie et d'Autriche les titres de *padichah* et d'*imperator*.

Empesage, s. m., نشاسته‌لمه *nichāstalama*, t.

Empeser, v. a., mettre de l'empois, نشاسته‌لمق *nichāstalamaq*, اهارلمك *ahārlemek*, نشاسته‌ده سورمك *nichāstada surmek*, نشاسته‌یه باتدرمق *nichāstaïa bātturmaq*, t. — une voile, یلکن بزینی اصلاتمق *ïelken bezini islātmaq*.

Empesé, e, adj., نشاسته‌ده سورلمش *nichāstada surulmuch*. Voy. Guinder.

Empeseur, s. m., اهارجی *ahārdji*, t.

Empesté, e, adj., frappé de la peste, یمورجقلو *ïoumourdjaqlu*, طاعونلنمش *thā'ounlanmich*, بولاشق *boulāchyq*. — Infecté, قوقمش *qoqmich*, چوروك *tchuruk*.

Empester, v. a., infecter de la peste, یمورجغه اولاشترمق *ïoumourdjagha oulāchturmaq*. — Prendre la peste, یمورجق چقرمق *ïoumourdjaq tchiqarmaq*. — Communiquer une odeur infecte, فنا قوقمق *fenā qoqmaq*, t.

Empêtrer, v. a., lier la jambe, ایاغی باغلمق *aïāghy bāghlamaq*. — Embarrasser. Voy. ce mot. — S'Empêtrer, v. pr., ایلشمك *ilichmek*. — En parlant d'un cheval, طوارك ایاغی عربه ایپنه ایلشمك *dhavāruñ aïāghy 'araba ipinè ilichmek*. Voy. S'Embarrasser. — Se mêler, قرشمق *qarychmaq*.

Empetrum, s. m., plante, اثـــل العذبة *ecel el-'azbet*, a.

Emphase, s. f., سوز كسكينلكى *seuz keskînligui*, اورد چتلاتمـــه *âvourd tchatlâtma*, سوز ابدلكى *seuz ebeligui*, t.; تفخيم *tefkhîm*, تطنيب *tethnîb*. — Parler avec —, طمطراق الفاظ ايله تكلم ا *thamtharâq elfâz ilè tekellum it*.

Emphatique, adj. com., طنطرانى *thantharâni*, طمطراقلى *thamtharâqly*, t. — Discours —, كـــلام طمطراق اميز *kelâmi thamtharâq âmîz*.

Emphatiquement, adj., طمطراق الفاظ ايله *thamtharâq elfâz ilè*, a.-t.; بالتطنيب *bit-tethnîb*, a.

Emphractique, adj., طيقاديجى *thyqâdîdji*, t.; مسدّد *muceddid*, a.

Emphysème, s. m., كوده قبارمسى *gueudè qabârmaci*, t.

Emphytéose, s. f., چوق سنه اولەرق اجـــاره *tchoq senè olaraq idjârè*, a.-t.; التزام بالمزامنة *iltizâm bil-muzâmenet*, a.

Emphytéote, s. m., چوق سنه اولەرق اجارەنك صاحبى *tchoq senè olaraq idjârènuñ sâhibi*, t.-a.

Emphytéotique, adj., چوق سنه اولەرق اجارەيه منسوب *tchoq senè olaraq idjârèiè mensoub*, a.-t.

Empième, s. m., اجتماع قيح ودم *idjtimâ'î qyh ou dem*.

Empiétement, s. m., تجاوزلق *tedjâvuzlyq*, a.-t.; پايدرازلق *pâidirâzlyq*, a.-t.; تعدّى *te'addi*, a.

Empiéter, v. a., ناحق يره ضبط ا *nâhaqq ïerè zabth it*, تعدّى ا *te'addi it*, تجاوزلق - پايدرازلق ا *pâidirâzlyq, tedjâvuzlyq it*, فضـــولى ال اوزاتمق *fuçouli el ouzâtmaq*.

Empiffrer, v. a., چوق يدرمك *tchoq ïedurmek*. — S'Empiffrer, v. réfl., حددن زياده يمك *hadden ziâdè ïemek*, چوق يمك *tchoq ïemek*, t.

Empilement, s. m., يغمه *ïghma*, استفليه *istiflemè*, t.

Empiler, v. a., بری بری اوزرنه قومق *biri biri uzerinè qomaq*, يغيق *ïyghmaq*, استف ا *istif it*, t.

Empire, s. m., puissance, autorité, اغالق *aghâlyq*, t.; حكومت *hukioumet*, تحكم *tehakkum*. — absolu, حكومت مستقله *hukioumeti moustaqyllè*. — de la raison, قوّت غالبهٔ عقل *qouvveti ghâlebèï 'aql*. — Avoir de l'empire sur soi-même, نفسنه حكومت ا *nefsinè hukioumet it*. — Royauté, پادشاهلـــق *pâdichâhlyq*, سلطنت *salthanet*. — Le temps que dure le règne d'un empereur, پادشاهلق ايامى - مدّتى *pâdichâhlyq eïâmi, muddeti*, وقت سلطنت *vaqty salthanet*. — Pays soumis à un empereur, مملكت *memleket*, دولت *devlet*. — L'empire ottoman, عثمان مملكتى *osmân memleketi*, ممالك عثمانيه *memâliki osmâniiè*. — d'Allemagne, لامان مملكتـــى - دولتى *alâmân memleketi, devleti*.

Empirer, v. a., rendre pire, بترا *beter it*, pour بدترا *bedter it*, كوتولتمك *keutuletmek*. — Empirer, v. n., devenir pire, بتر او *beter ol*,

كوتولنمك *keutulenmek*, كسب سؤحال ا *kesbi souï hāl it.*

Empirique, adj. com., médecin qui ne s'attache qu'à l'expérience, اهل الطبّ العملى *ehlit-thyb el-'ameli*, a.-t.

Empirisme, s. m., طبّ عملى *thybbi 'amelïi*, a.

Emplacement, s. m., يـر *ïer*, ميدان *meïdān*, t.; محل *mahall*, موقع *mevqa'*, pl. a. مواقع *mevāqy'*, عرصت *'arçat*, *'arça*. — Action de placer, يرلشدرمه *ïerlechturmè*, t.; وضع *vaz'*, a.

Emplatre, s. m., مرهم *merhem*, a. vulg. ملهم *melhem*. — Mettre un —, مرهم اورمق - قومق *merhem ourmaq*, *qomaq*, مرهملمك *merhemlemek*, a.-t. — Au fig., personne sans vigueur ou esprit, لاپه *lāpa*. — C'est un emplâtre, لاپه بر ادمدر *lāpa bir ademdur*.

Emplette, s. f., achat, آلم *ālum*, t.; اشترا *ichtirā*, a. — Chose achetée, صاتون النمش شئ *sātoun alynmich cheï*.

Emplir, v. a., rendre plein, دولدرمق - طولدرمق *dholdurmaq*, t.; تشحين ا *techhin it*, a.-t.; مملو - يـر ا *memlou*, *pur it*. — un verre d'eau, قدحى صو ايله طولدرمق *qadehi sou ilè dholdourmaq*. — S'Emplir, v. pr., طولدرلمق *dholdouroulmaq*, طولمق *dholmaq*. — Plein, e, طولى *dholou*, مملو *memlou*, مشحون *mechhoun*.

Emploi, s. m., usage fait d'une chose, قولانمه *qoulānma*, قوللنلش *qoullanilich*, استعمال *isti'māl*, بذل *bezl*. — Occupation, ايش *ich*. — Demander de l'emploi, طلب خدمت ا *thalebi khyzmet it*. — Service, خدمت *khizmet*. — Dépense, بذل *bezl*, صرف *sarf*. — Charge, office, منصب *mancib*, *manceb*, خدمت *khizmet*, مأموريّت *meemourïiet*.

Employé, adj., à un usage, قوللنمش *qoullanmich*, قوللنلمش *qoullanilmich*, استعمال اولنمش *isti'māl olounmich*, مستعمل *musta'mel*, a. — en service, ايش ايچنده *ich itchindè*, مستخدم *moustakhdem*. — Dépensé, مصروف *masrouf*. — s. m., commis de bureau, خلفا *khalfā*, مامور *me'mour*.

Employer, v. a., mettre en usage, قوللنمق *qoullanmaq*, t.; استعمال ا *isti'māl it*, a.-t. — quelqu'un, خدمته قوللنمق *khydmetè qoullanmaq*, استخدام ا *istikhdām it*, خدمت ويرمك *khidmet vîrmek*, a.-t.; قوللنمق *qoullanmaq*. — Dépenser, user de, بذل - صرف ا *bezl*, *surf it*. — S'employer, s'occuper à, مشغول او *mechghoul ol*, a.-t.; چالشمق *tchālichmaq*. — Donner ses soins, بذل همّت ا *bezli himmet it*. — Être employé, استخدام اولنمق *istikhdām olounmaq*, a.-t. — S'Employer, v. réfl., être usité, قوللنلمق *qoullanilmaq*, استعمال اولنمق *isti'māl olounmaq*, مستعمل او *musta'mel ol*.

Emplumer, v. a., des flèches,

يلكلمك *ïeleklemek*, توئ ايلـــه دوناتمق *tuï ilè donātmaq*, t. — S'emplumer, terme fam., s'enrichir, زنكين او *zenguïn ol*, a.-t. — Il s'est bien emplumé, يال و بال توينى دوزدى *ïāl u bāl tuïnu duzdu*.

Empocher, v. a., t. fam., جيبنه قومق *djebinè qomaq*, قويونه قويمق *qoïouna qoïmaq*, t.; در جيب ا *der djeïb it*, p.-t.

Empoigner, v. a., اله المق *elè almaq*, اوجلمـــق *avoudjlamaq*, قاپمق *qāpmaq*, طوتمق *thoutmaq*, قاورامق - قاورمق *qāvramaq*, t.

Empois, s. m., نشاسته طوتقالى *nechāsta thoutqāli*, t.; اهار *ahâr*, p.

Empoisonné, e, adj., زهرلنمـش *zehirlenmich*, زهـــرلـــو *zehirlu*, t.; مسموم *mesmoum*, a.

Empoisonnement, s. m., زهرلمه *zehirlemè*, p.-t.; اغولـمـه *aghoulama*, t.; تسميم *tesmîm*, a.

Empoisonner, v. a., donner ou mettre du poison, زهرلمك *zehirlemek*, اوترمق *otarmaq*, اغولـمـق *aghoulamaq*, t.; تسميم ا *tesmîm it*. — Au fig., médire, donner un tour malin à une chose, بر شيئه القاى سمّ فساد ا *bir cheïè ilqāï semmi feçād it*. Voyez Corrompre. — Infecter, پك فنا قوقمق *pek fenā qoqmaq*. — S'Empoisonner, v. réfl., زهرالمق *zehir almaq*, زهرلنمـك *zehirlenmek*, t.

Empoisonneur, se, s., زهرليجـى *zehirleïdji*, p.-t.; سامم *sāmim*, a.

Empoisser, v. a., زفتلمك *ziftlemek*, t.

Empoissonner, v. a., - بر صويه بر حوضه بالق قويمق *bir souïè, bir havouza bālyq qoïmaq*. — un étang, بر حوضى بالق ايله طولدرمق *bir havouzi bāliq ilè dholdourmaq*, t.

Emporté, e, adj., violent, طارغون *dhārghoun*, اوكه‌لو *euguèlu*, t.; تيز مزاج *tiz mizādj*, p.-a.; غضوب *ghazoub*, a.; فرلايجى *furlāïdji*.

Emporte-Pièce, s. m., - مشراط مشرط *michrath*, a.

Emportement, s. m., de colère, طارغونلق *dhārghounlyq*, t.; غضب *ghazab*, a. — Mouvement violent causé par la passion, حدّت *hyddet*, تهوّر *tehavvur*, فرلايش *furlāïch*.

Emporter, v. a., porter d'un lieu dans un autre, كوتورمك *guïeuturmek*, قـــالـــدرمـــق *qāldurmaq*, قالدروب كوتورمك *qāldurup gueuturmek*, t.; رفع ا *ref' it*. — Prendre, المق *almaq*, الوب كوتورمك *alup gueuturmek*. — Entraîner, سوروب كوتورمك *seurup gueuturmek*, برابر كتورمك *berāber gueturmek*. — Emporter d'emblée, - بردن بر اوغردن بيله المق *birden, bir oghourden bilè almaq*. — Faire passer, cesser, كيدرمك *guidermek*, كسمك *kesmek*. — la fièvre, حمّايى كيدرمك *hoummāï guidermek*. — Obtenir, آلمق *âlmaq*, اله كتورمك *elè gueturmek*, t.; تحصيـل ا *tahsîl it*. — Réussir, obtenir, بجرمك *bedjermek*, دسترس او *destres ol*. — Emporter d'assaut, يوريش-هجوم ايله آلمق - ضبط ا *ïurich, hudjoum ilè âlmaq, zabth it*, اوست كلمك *ust guelmek*. — Peser plus, اغـــر

اغرجه او كلمك *aghyr guelmek, aghyrdjè ol.* — L'emporter, prévaloir, اوست‌ـغالب او *ust, ghālib ol,* استيلا بولمق *istilā boulmaq,* ظفر ياب او *zafer īāb ol,* غلبه ا *ghalebè it,* a.-t. — S'Emporter, v. réfl., پك دارلمق *pek dārylmaq,* غضبه كلمك *ghazabè guelmek.*

Empoter, v. a., چوملك ايچينه قويمق *tcheumlek itchinè qoïmaq,* t.

Empourprer, v. a., آل‌ـمنوش ا *āl, menevich it,* قرمزى ـ قزل بويامق *qyrmizi, qyzil boïāmaq,* t.

Empreindre, v. a., imprimer une figure, بصمق *basmaq,* نقشنى چيقارمق *naqchini tchiqārmaq,* سكه‌لمك *sikkèlemek,* رسم ا *resm it,* بر شكلك صورتنى طبع و تمثيل ا *bir chikiluñ souretini tab' u temsīl it,* دمغلمق *damghalamaq.* — Graver dans l'esprit, تأثير ا *teecīr it,* خاطر نشان ا *khātkyr nichān it.*

Empreint, adj., بصلمش *baçylmich,* نقشنى چيقارلمش *naqchini tchiqārylmich,* منقوش *menqouch,* دامغلنمش *dāmghalanmich.* — dans l'esprit, خاطر نشان اولمش *khātkir nichān olmich,* a.-p.-t.

Empreinte, s. f., اشارت *ichāret,* دامغه *dāmgha,* t.; نشان *nichān,* p.-t.; اثر *ecer,* نقش مطبوع *naqchi mathbou'.*

Empressé, e, adj., ardent, ايوه كن *eïvèguen,* t.; عجول *'adjoul,* بجد *be-djid,* مبادر *mubādir.* — Diligent, مقيّد *mouqaïied,* a.

Empressement, s. m., précipitation, عجله *'adjelè.* — Soin, zèle, تقيّد *teqaïiud,* اهتمام *ihtimām,* a.

Empresser (S'), v. réfl., عجله ا *'adjelè it,* a.-t.; شتاب ا *chitāb it,* p.-t.; مبادرت ا *mubāderet it,* مسارعت ا *muçāra'at it.*

Emprisonné, e, adj., حبس اولنمش *habs olounmich,* a.-t.; محبوس *mahbous,* a.

Emprisonnement, s. m., action d'emprisonner, محبوسلق *mahbouslyq,* حبس *habs,* تحبّس *tehabbus,* محبوسيّت *mahboucïiet,* a. — Captivité, طوتساقلق *thoutsāqlyq.*

Emprisonner, v. a., حبس ا *habs it,* a.-t.; زندانه قومق *zindānè qomaq,* p.-t.; تسجين ا *tesdjin it.*

Emprunt, s. m., action d'emprunter ou la chose empruntée, اودنجلق *eudundjlyq,* استعاره *isti'ārè,* قرض *qarz,* استدانه *istidānè.* — استقراض *istyqrāz,* Chose empruntée, عاريه *'arïet,* vulg. *eiret,* pl. عوارى *'avārii;* عاريته النمش نسنه *'arïetè ālinmich nesnè,* a.-t.

Emprunté, e, adj., قرض‌ـعاريته النمش *qarz, 'arietè alinmich.* — Qui n'est pas naturel, عاريتى *'ārieti,* vulg. *eïreti,* a. — Cheveux postiches, عاريتى صاچ *'ārïeti sātch.*

Emprunter, v. a., une chose quelconque, اودنج آلمق *eudundj ālmaq,* عاريته آلمق *'ārïetè ālmaq,* استعاره ا *isti'ārè it.* — de l'argent, قرض آلمق *qarz ālmaq.* — Argent d'emprunt, قرض اقچه *qarz aqtchè.*

— un nom, — برآدی آلمق *bir ādi ālmaq, isti'ārè it.* — Beauté d'emprunt, حسن مستعار *husni muste'ār.* — Emprunté, e, اودنج النمش *eudundj alınmich,* مستعار *muste'ār.*

Emprunteur, se, s., اودنج البجی *eudundj alidji,* t.; مستقرض *mustaqryz,* a.

Empuantir, v. a., فنا قوقتمق *fenā qoqoutmaq,* چوركتمك *tcheurutmek,* t.; تنتين ا *tentīn it,* a.-t.

Empuantissement, s. m., فنا قوقولق *fenā qouqoulyq,* t.; نتان *netān,* حال النتانة *hāl en-netānet,* a.

Empyème, s. m., كومهٔ غذيذة *kumèï ghazizet,* a.

Empyrée, s. m., عالم جبروت *'ālèmi djebrout,* فلك الافلاك *felek ul-eflāk,* عرش اعلا *'archi 'alā,* a.

Empyreume, s. m., odeur de l'huile brulée, يانمش ياغ قوقوسی *ïānmich ïāghuī qoqouci.* — Qualité d'une drogue brulée, شياط *chiiāth,* a.

Ému, adj., بوركی دپرنمش *ïuregui teprenmich,* a.; متاثر *mutecessir,* مضطرب *mouztharib,* a.

Émulateur, s., اوستت كلمك يارشيجی *ust guelmëïe ïārachidji,* t.; غبطه كار *ghybthakiār,* a.-p.

Émulation, s. f., غبطه *ghybtha,* غيرت *ghaïret,* تفاضل *tefāzyl,* a.

Émule, s. com., concurrent, rival, رقيب *raqyb,* a. — Égal en mérite, كفوُ *kufu,* متكافی *mutekiāfi.*

Émulsion, s. f., سدكبی بياض اولان مبرّد شربت *sud guibi beïāz olān muberrid cherbet,* بزورات سوزندیسی *bezourāt suzuntuçu,* t.; مستحلب *mustahlib,* a.

Émulsionner, v. a., بزورات سوزندیسی ایچنه قاتمق *bezourāt seuzuntuçu itchinè qātmaq,* t.

En, prépos. sans mouvement, ده *dè,* ایچره *itchrè,* ایچنده *itchindè.* — Il est *en* Angleterre, انكلتره ده در *inguilterada dur.* — Il est *en* ville, شهرده در *chcherdè dur.* — *En* route, یولده *iolda.* — avec mouvement, *en* se rend par le datif turc en o *è* ou یه *ïè,* ou bien encore par l'ablatif en دن *den.* — Aller de village *en* village, كويدن كويه كتمك *keuïden keuïè guītmek.* — *En* trois jours, اوچ كون ايچره *utch gun itchrè.* — Pendant, *en* temps de guerre, سفر وقتنده *sefer vaqtindè.* — Comme, parler *en* maître, اغاكبی بيورمق *aghā guibi bouïourmaq.* — Donner *en* dépôt, امانتاً ويرمك *emāneten virmek.* — Homme travesti *en* femme, قاری قيافتنه كيرمش ارکك *qāry qyāfetinè guirmich erkek.* — *En* considération de ses importants services, خدمات جليلهسنه حرمةً *khademāti djèlīlecinè heurmeten.* — De mieux *en* mieux, ايودن ايو *eïuden eïu.* — De mal *en* pis, فنادن فنايه *fenāden fenāïè.* — Mettre *en* pièces, پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it.* — Voir *en* songe, روٴياده كورمك *rouïādè gueurmek.* — Être *en* place, منصبده

او *mancebtè ol.* — *En* façon, *en* forme de, شكلنده *cheklindè.* — *En,* indique aussi la matière dont une chose est composée : une cuillère en argent, كومشدن بر قاشق *gueumuchten bir qāchyq.* — *En* particule relative : *en* voulez-vous, اندن استرميسكز *anden istermïcinyz.* — J'*en* viens, اندن كليورم *andan guelieurum.*

ÉNALLAGE, s. m., terme de grammaire, انقلاب الازمنة فى النحو *inqylāb el-āzimenet fin-nāhv,* a.

ÉNARRATION, s. f., روايت مديده *revāïèti medïdè,* a.

ÉNARTHROSE, s. f., كميسك باشنك چقور يرى *guemïk bāchinuñ tchouqour ïeri,* t.; وقبة العظم *vaqbet ul-'azm,* a.

ENCADREMENT, s. m., پروازلمه *pervāzlama,* t.

ENCADRER, v. a., بر تصويرى جام التنده قومق *bir tasvïri djām altindè qomaq,* چرچوه ايچنه قويمق *tchertchivè itchinè qoïmaq,* t.

ENCAGER, v. a., mettre en cage, قفسه قويمق *qafecè qomaq.* Voyez EMPRISONNER.

ENCAISSEMENT, s. m., صندوقلمه *sandouqlama,* t.

ENCAISSER, v. a., صندوغه قومق *sandougha qomaq,* صندوقلمق *sandouqlamaq,* صندوق ايچنه وضع ا *sandouq itchinè vaz' it.* — Recevoir de l'argent, پاره المق *pāra almaq.*

ENCAN, s. m., مزاد *mezād.* — Mettre à l'—, مزاده ويرمك *mezādè vïrmek,* قومق مزاد ا *mezād it.* — Vendre à l'—, مزاده صاتمق *mezādè sātmaq.* — Acheter à l'—, مزاده صاتون آلمق *mezādè sātoun âlmaq,* a.-t.

ENCANAILLER (S'), v. réfl., حذله ايله قونشمق ـ معاشرة ا *hazelè ilè qonouchmaq mou'ācheret it,* a.-t. — Encanaillé, الچقلر ايله قونشان *altchaqlar ilè qonouchān.*

ENCAPÉ, E, adj., ايكى طاغ برونى اراسنده بولنان ـ كمينك حالى *iki dāgh bourounïy arācindè boulounān gueminuñ hāli,* t.

ENCAPUCHONNER (S'), v. réfléch., باشى اورتنمك *bāchi eurtunmek,* بورنمك *beurunmek,* t.

ENCAQUER, v. a., وارلجق ايچنه قومق *varaldjiq itchinè qomaq,* وارلده بصدرمق *vāroulda basturmaq,* t.

ENCASTRER, v. a. Voyez ENCHASSER.

ENCAUME, s. m., يانق نشانى *ïānyq nichāni,* t.

ENCAUSTIQUE, s. f., بال مومليو بويا *bāl moumlu boïā,* t.

ENCAVER, v. a., يرالتى مخزنده قويمق ـ صاقلمق *ïer alty makhzendè qoïmaq, sāqlamaq.* — du vin, شرابى مخزنه قومق *charābi makhzenè qomaq,* a.-t.

ENCAVEUR, s. m., يرالتى مخزنده قويان *ïer alti makhzendè qoïān,* t.

ENCEINDRE, v. a., چوره يه آلمق *tchevrèïè âlmaq,* قوشاتمق *qouchātmaq,* t.; احاطه ا *ihātha it,* a.-t. — de murailles, ديوار ايله احاطه ا *divār ilè ihātha it,* اطرافنه ديوار چويرمك *ethrāfinè divār tchevïrmek.*

ENCEINT, adj., قوشادلمش *qouchādilmich*, t.; اطرافی چوبرلمش *ethrāfi tchevīrilmich*, احاطه اولنمش *ihātha olounmich*, a.-t.; محاط *mouhāth*, a.

ENCEINTE, adj. f., grosse, كبه *guebè*, t.; حامله *hāmilè*, يوكلو *iuklu*. — Une femme enceinte, كبه قرى *guebè qari*. — Devenir enceinte, كبه ـ حامله ـ يوكلو او *guebè, hāmilè, iuklu ol*.

ENCEINTE, s. f., circuit, ديوار ايله احاطه اولنمش ير *divār ilè ihātha olounmich ïer*, چوره *tchevrè*, چورنتى *tchevrinty*, t. — Les murs d'une ville, سور بلده *souri beldè*. — Vaste salle, بيوك اوطه *buïuk odha*.

ENCENS, s. m., gomme, كونلك *guïunlik*, t.; لبان *loubān*, a.; كندر *kundur*, p. — Au fig., flatterie, مداهنه *mudāhenè*.

ENCENSEMENT, s. m., بخورلمه *boukhourlama*, t.

ENCENSER, v. a., donner de l'encens, كونلكلمك *guïunluklemek*. — Avec l'encensoir, بخورلمق *boukhourlamaq*, توتسولتمك *tutsuletmek*. — quelqu'un. Voy. FLATTER.

ENCENSEUR, s. m., مداهنه جى *mudāhenèdji*, a.-t.

ENCENSOIR, s. m., بخوردان *boukhourdān*, p.-t.; مبخرة *mebkharet*. — Donner des coups d'encensoir, des louanges outrées, مديح مداهنه ا *medīhi mudāhenè it*. — Encensoir, constellation de l'hémisphère austral qu'on appelle aussi *Autel*, مجمرة *midjmeret*, a.

ENCÉPHALE, adj. et s. des deux genres, باش صوغانجانى *bāch soghouldjāni*, t.

ENCHAÎNEMENT, s. m., connexion, dépendance entre les choses, تسلسل *tecelçul*, ضره سره *sera*, سلسله *silsilè*, ارتباط *irtibāth*, a. — des malheurs, تسلسل افات وبلايا *tecelçuli afātu belāïā*.

ENCHAÎNER, v. a., زنجيرلمك *zindjirlemek*, زنجير ايله باغلمق *zindjir ilè bāghlamaq*, زنجيره اورمق ـ قومق *zindjirè ourmaq, qomaq*. — Au fig., captiver, جذب ا *djezb, djelb it*. — Lier des propositions, des raisonnements entre eux, مسائلى برى برينه ربط وتنسيق ا *meçāïli biri birinè rabth u tansīq it*. — S'Enchaîner, v. réfl., تسلسل ا *tecelçul it*, متسلسل *mutecelcil*, ومرتبط او *murtebyth ol*, زنجير كبى برى برينه باغلو او *zindjir guibi biri biri ilè baghlu ol*.

ENCHAÎNURE, s. f., زنجيرلمه *zindjirlemè*, t.

ENCHANTELER, v. a., كرويد اوزرنده يصمق *kerevīd uzerindè ïaçamaq*, t.

ENCHANTEMENT, s. m., charme, بوكى *bugu*, t.; افسون *efsoun*, سحر افسون آثرى *efsoun eceri*, *syhyr*, a.; بايجيلك *bāïdjilik*. — Action de l'enchanteur, سحربازلق *syhyrbāzlyq*. — Sentiment d'admiration, تعجب *te'addjub*, a.; استغراب *istighrāb*, مفتونيت *meftounïet*.

ENCHANTÉ, E, adj., charmé, سحرلنمش *syhyrlenmich*. — Ravi,

كوكل قاپلمش *gueuñul qapylmich*, مفتون *meftoun*. Voy. MERVEILLEUX, SURPRENANT.

ENCHANTER, v. a., ensorceler, سحرلمك *syhyrlemek*, بوكى ا *bugu it*, جادولمق *djādoulamaq*, t.; سحر ا *syhyr it*, a.-t.; بغلمق *baghlamaq*. — Surprendre, séduire par de belles paroles, كوكل قاپمق *gueuñul qāpmaq*, تفتين ا *teftîn it*. — Ravir en admiration, مفتون ا *meftoun it*. — Rendre très-satisfait, پك محظوظ ا *pek mahzouz it*.

ENCHANTEUR, ERESSE, adj., كوز بايجى - بغليجى *gueuz bāïidji*, *baghlaïdji*, t.; سحر باز *syhyr bāz*, a.-p.; ساحر *sāhyr*, سحّار *sahhār*, fém. ساحره *sāhirè*, سحّاره *sahhārè*. — Qui ravit d'admiration, مفتون ايديجى *meftoun idídji*, بادئ مفتونيّت اولهجق *bādii meftouniïet oladjaq*.

ÉCHAPERONNER, v. a., باشه ناقيه كييدرمك *bācha tāqyè gueïdurmek*, t.

ENCHASSER, v. a., entailler, ايچنه قاقمق *itchinè qāqmaq*. — Faire entrer, صوقمق *soqmaq*, صوقشدرمق *soqouchturmaq*, ايچنه يرلشدرمك *itchinè ïerlechturmek*. — Monter en bague, قاشلمق *qāchlamaq*. — Insérer un passage dans un écrit, درج ا *derdj it*.

ENCHASSURE, s. f., صوقم *soqoum*, قاشلمه *qāchlama*, t.; درج *derdj*, a.

ENCHAUSSER, v. a., صمان اپلـه اورتمك *samān ilè eurtmek*, t.

ENCHÈRE, s. f., مزاد *mezād*, a.; ارتورمه *arturma*, مزايده *muzāïdè*, a. — A l'—, مزاده *mezādè*, a.-t. — Vendre à l'enchère, مزادده صاتمق *mezāddè sātmaq*.

ENCHÉRIR, v. a., mettre à l'enchère, بها ارترمق *behā arturmaq*, ارترمق *arturmaq*. — Ajouter à ce qu'un autre a fait, بر قات دخى زياده ا *bir qāt dakhy ziādè it*. — Ce mot enchérit sur l'autre, بو لفظ اولبرندن اغلب و اقوادر *bou lafz olbirinden aghlabu aqvādur*. — Dire plus, amplifier, زياده سويلمك *ziādè seuïlèmek*, قبارتمق *qabārtmaq*. — Devenir plus cher, بهايه چيقمق *behāïè tchiqmaq*, بها ارتمق *behā artmaq*, بهالو او *behālu ol*, بهالولنمك *behālulenmek*. — Toutes les choses enchérissent, كافّهٔ اشيانك بهاسى كسب ترقى و علا ايتمكده در *kiaffèï echiānuñ behāci kesbi teraqqy vu ghalā itmektèdur*.

ENCHÉRISSEMENT, s. m., بها ارتقلغى - ارتمقلغى *behā artyqlyghy*, *artmaqlyghy*, بهالولق *behālulyq*, t.; ترقى الاسعار *teraqqy ules'ār*, a.

ENCHÉRISSEUR, s. m., ارتوريجى *arturídji*, بها ارتوريجى *behā arturídji*. — Le plus offrant et dernier enchérisseur, بهايى زياده و اك صكره ارتوران كمسنه *behāïi ziādè vè eñ soñra arturān kimesnè*.

ENCHEVÊTRER, v. a., يولار اورمق - طاقمق *ïoulār ourmaq*, *thāqmaq*, يولارلمق *ïoulārlamaq*. — S'Enchevêtrer, v. réfl., يولار ايپنه

ایاق طولاشدرمق *iolār ipinè aïāq dholāchturmaq*, t. — Au fig., dans une affaire, برمشكل مصاحبتده كيرشمك ـ طولانمق *bir muchkil maṣlahatè guïrichmek, dholānmaq*, t.

Enchifrènement, s. m., ككزمك بورن طوتقنلغي *gueñyz, bouroun thoutqounloughy*, t.

Enchifrener, v. a., بورن طوتقنلغنه وسيله او ككزمك *bouroun thoutqounlyghynè vecilè ol, gueñyzy thyqātmaq*, t.

Enclave, s. f., terre enclavée dans une autre, ارض اخرك داخلنده اولان تارله طوپراغي ـ ايچنده داخلنده *arzi akharuñ dākhylindè olān tārla, thoprāghy itchindè, dākhylindè*. — Limites, bornes, سنور ايچي *sinor itchi*. — Dans l'enclave d'une juridiction, بر حكومتك حدودي داخلنده *bir huhioumetuñ houdoudi dākhylindè*.

Enclavement, s. m., ايچنه المه *itchinè alma*, t.; الحاق *ilhāq*, ا. احتوا *ihtivā*, اشتمال *ichtimāl*, a.

Enclaver, v. a., engager, ايچنه الصق چاندرمق *itchinè almaq, tchiātturmaq*, t.; الحاق ا *ilhāq it*, ادخال ا *idkhāl it*.

Enclin, e, adj., مائل *māïl*, a.; كوكلي چكر *gueuñuli tcheker*, t. — au bien ou au mal, خيره ياخود شرّه مائل *khaïrè ïākhod chirrè māïl*.

Encloîtrer, v. a., مناسترده حبس ا *monāsterè habs it*, t.

Enclore, v. a., قپاتمق *qapātmaq*, ديوارله قپاتمق *divār ilè qapātmaq*, ديوار چوبرمك *divār tchevirmek*, سورى ايچنه الصق *souri itchinè almaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*, a.-t. — de haies, چتلمك *tchitlemek*.

Enclos, adj., قوشادلمش *qouchādilmich*, t.; چورلمش *tchevirilmich*, احاطه اولنمش *ihātha olounmich*, a.-t. — Lieu, champ entouré, fermé, قپانمش يرـ تارلا *qapānmich ïer, tārlā*, ـ اطرافي چورلمش ميدان *ethrāfi tchevirilmich meïdān, havli*. — L'enclos d'un palais, بر سرايك ميداني ـ ساحه‌سي *bir sarāïuñ meïdāni, sāhaci*. — La muraille même, ديوار *divār*.

Enclouer, v. a., ficher un clou, اكسر ـ ميخ قاقمق ـ اورمق *ekser, mykh qāqmaq, ourmaq*, ميخلمق *mykhlamaq*, چويلمك *tchivilemek*. — un cheval, اتك اياغنه ميخ صوقمق ـ دكورمك *atuñ aïāghina mikh soqmaq, deguiurmek*, اكسرى پك صوقمق *ekseri pek soqmaq*. — un canon, طوپ چويلمك *thop tchevilèmek*, بر طوپي ميخلمق *bir thopy mykhlamaq*.

Enclouure, s. f., چيوي ياره‌سي *tchivi ïāracy*, t. — Au fig., obstacle, voyez ce mot.

Enclume, s. f., masse de fer sur laquelle on bat les métaux, اورس *eurs, urs*, t.; سندان *sindān*, p. — Osselet intérieur de l'oreille, قولاق ايچنك بر كمكي *qoulāq itchinuñ bir guemigui*.

Enclumeau ou Enclumette, s. f., ال اورسي *el eursu*, t.

Encocher, v. a., كزلمك *guezlemek*, اوق كزلمك *oq guezlemek*, t.

Encoffrer, v. a., صندوغه قومق *sandougha qomaq*, t.

Encoignure, s. f., ديوار كوشه‌سى *divār keuchèci*, بوجاق *boudjāq*, t.

Encolure, s. f., de cheval, ات بوينى *āt boïni*, اتك اكسه‌سى *ātuñ eñsèci*, t.

Encombre, s. m. Voy. Embarras.

Encombrement, s. m., يول قپاتمه‌سى *ïol qapātmaci*, مولوز و طاش ييغنلر ايله طيقامه *moloz vè thāch ïighynleri ilè thyqāma*, t.

Encombrer, v. a., طاش ييغنى ايله يولى قپاتمق - طيقامق *thāch ïighyni ilè ïoly qapātmaq, thyqāmaq*. — les rues, يوللرى اشيا و الاتله طولدرمق - سدّ ا *ïollari echiā vè alātlè dholdurmaq, sedd it*.

Encontre (A l'), prép., قرشوسنه *qarchoucinè*, t.; خلافنه *khilāfinè*, a.-t. — Aller à l'encontre, خلاف حركت ا *khylāfi hareket it*, مخالفت ا *moukhālefet it*.

Encore, adv., jusqu'à présent, شمديه‌دك *chimdièdek*, شمديكى حالده *chimdiki hāldè*, t.; حالا *hālā*, a. — Outre cela, دخى *dakhy*, هنوز *henouz*. — De nouveau, كيرو *guiru*, ينه *ïnè*, هله *helè*. — Aussi, دخى *dakhy*, vulg. داها *dāhā*. — Du moins, هيچ اولماز ايسه *hitch olmāz iça*, بارى *bāri*. — Quoique, bien que, هر نقدر ايسه *her nèqadar iça*, اكرچه *eguiertchi*, p.-t. — A l'avenir, بوندن صكره *boundan soñra*. — Encore une fois, بر دخى *bir dakhy*. — Il n'est pas encore venu, دخى - داها كلمدى *dakhy, dāhā guelmèdi*. — Il vit encore, حالا حياتده در *hālā haïāttè dur*.

Encornail, s. m., كمى دركنك باشنده اولان دلك *guemi direguinuñ bāchinda olān delik*, t.

Encorné, e, adj., بوينوزلو *boïnouzlu*, t.

Encouragement, s. m., غيرتلندرمه *ghaïretlendurmè*. — Motif d'encouragement, تشويق *techvīq*, بادئ تشويق *bādii techvīq*. — Caresse pour encourager, استمالت *istimālet*. — Excitation, قندرمه *qyndirma*.

Encourager, v. a., يوركلندرمك *ïureklendurmek*, غيرتلندرمك *ghaïretlendurmek*, t.; غيرت ويرمك *ghaïret vīrmek*, تشويق ا *techvīq it*, تقويهٔ قلب ا *taqvïèï qalb it*. — Prendre courage, s'animer, يوركلنمك *ïureklenmek*, t.; غيرته كلمك *ghaïretè guelmek*, a.-t.

Encourir, v. a., mériter, devenir l'objet, اوغرمق *oghramaq*, دوشمك *duchmek*, t.; مظهر او *mazher ol*, a.-t. — Attirer sur soi, جلب ا *djelb it*. — Il a encouru la colère du souverain, مظهر غضب پادشاهى اولمشدر *mazheri ghazabi pādichāhi olmuchtur*.

Encrasser, v. a., كيرلتمك *kirletmek*, كيرلمك *kirlemek*, كيرلو ا *kirlu it*, مردارلمق *mourdārlamaq*. — S'Encrasser, v. réfl., كيرلنمك *kirlenmek*, مردارلنمق *mourdārlanmaq*, t.; تلويث ا *telvīs it*, a.-t.

Encre, s. f., مركب *murekkeb*, a.-t. — rouge, قرمزی مركب *qyrmizi murekkeb*. — de la Chine, چين مركبی *tchîn murekkebi*.

Encrier, s. m., دويت - دود *divit*, مركب حقه‌سی *murekkeb hoqqaci*, a.-t.

Encrouter, v. a., enduire, صوامق *syvāmaq*, بادانمق *bādānamaq*.

Encuirasser, v. a., جبه - زره كيدرمك *djebè*, *zirh gueïdurmek*, p.-t. — S'Encuirasser, v. réfl., پك كيرلنمك *pek kirlenmek*, پكلنمك *peklenmek*, t.

Encuver, v. a., تكنه‌يه - حوضه قومق *teknèïè*, *havouza qomaq*. — Mettre dans la cuve au raisin, اوزم بصه‌جق قاب ايچنه قويمق *uzum baçadjaq çāb itchinè qoïmaq*, t.

Encyclique, adj. Voy. Circulaire.

Encyclopédie, s. f., كليات علوم *kullïiāti 'ouloum*, مجموعة العلوم والفنون *medjmou'at ul-'ouloum vel-funoun*, a.

Encyclopédique, adj. commun, كليات علوم و فنونه دائر *kullïiāti 'oloumu funounè dāïr*, a.-t.

Endémique, adj. com., بر ملته مخصوص *bir milletè makhsous*, a.-t. — Maladie — يرلو خسته‌لك *ïerlu khastalik*, مرض متوطن *marazi mutevatthin*.

Endenté, adj., ديشلو *dichlu*, ديش ايله دونانمش *dich ilè donānmich*, t.

Endenter, v. a., بر چرخه ديش كبی كرتكلر ياپمق *bir tcharkha dich guibi kertekler ïāpmaq*, t.

Endetté, adj., بورجلو *bordjlu*, t.; مديون *medioun*, a.

Endetter, v. a., بورج يوكلتمك *bordj ïukletmek*, بورجلوا *bordjlu it*, بورج ايتدرمك *bordj itturmek*, بورجه وسيله او *bordja veeilè ol*. — S'Endetter, v. réfl., بورج ا *bordj it*, بورجه كيرمك *bordja guirmek*, بورجلنمق *bordjlanmaq*, t.

Endêver (Faire), v. n., انجتمك *indjitmek*, انجنمك *indjinmek*, t.

Endiablé, e, adj. Voy. Enragé, Furieux.

Endiabler, v. n. Voy. Enrager.

Endimancher (S'), v. réfl., يورتی روياسنی كيمك *ïortou roubācini gueïmek*, t.

Endive, s. f., chicorée blanche, اجی مارول *adji mārol*, t.; هندبای برّی *hindubāï berri*, a.

Endoctriner, v. a., اوكرتمك *eugretmek*, t.; تعليم ا *ta'alîm it*, تلقين ا *telqyn it*. — Endoctriné, اوكرنمش *eugrenmich*, ملقن *mulaqqyn*.

Endommagement, s. m., ضرر *zarar*, a.; زيان *ziān*, p.; خراب *kharāb*, a. Voy. Dépérissement.

Endommager, v. a., ضرر ا *zarar it*, ضرره اوغراتمق *zararè oghrātmaq*, ضرر طوقندرمق *zarar dhoqoundourmaq*, - ايراث ضرر خسارت ا *irāci zarar*, *khaçārèt it*, a.-t. — Endommagé, e, ضرر كورمش *zarar gueurmuch*, ضرره اوغرامش

zafarè oghramich, مضرر *mutezarrar*.

ENDORMEUR, s. m., enjôleur, fam., الدادیجی *aldādidji*, اویالاندریجی *oïālāndurïdji*, t.

ENDORMIR, v. a.; faire dormir, اویتمق *ouïoutmaq*; t.; تنویم *tenvïm it*, a.-t. — Endormez l'enfant, چوجوغی اویوت *tchoudjoughy ouïout*. — Engourdir, اویشترمق *ouïouchturmaq*. — par de belles paroles, اویالندرمق *oïālandurmaq*, اغفال *ighfāl it*. — S'Endormir, v. réfl., اوبقویه وارمق *ouïouqouïè vārmaq*, اویومق *ouïoumaq*, اویوقلنمق *ouïouqlanmaq*. — S'engourdir, اویشمق *ouïouchmaq*. — Manquer de vigilance, اویالنمق *oïālanmaq*, غفلت ا *ghaflet it*. — Endormir, pour ennuyer, اویقو کتورمک *ouïouqou gueturmek*.

ENDOS, s. m. Voy. ENDOSSEMENT.

ENDOSSE, s. f. fam., یوک *iuk*, t.; ثقلت *siqlet*, a. — Donner l'endosse, ثقلت ویرمک *syqlet vïrmek*.

ENDOSSEMENT, s. m., ظهریه *zahrïïè*, a.

ENDOSSER, v. a., mettre sur le dos, صرتنه قومق *syrtïnè qomaq*, بر کیمسه‌نک اوزرینه یوکلتمک *bir kimesnènuñ uzerinè iukletmek*, — la cuirasse, جبه گیدرمک *djebè gueïdurmek*, گیمک *gueïmek*. — un billet, بر پولیچه‌نک ظهرینه امضاسنی قومق *bir polïtchanuñ zahrïnè imzācini qomaq*, پولیچه تمسکنده ظهریه یازمق *polïtcha temessuguindè zahrïè ïāzmaq*, t. — Endossé, ارقه‌یه النمش *arqaïè alïnmich*, ظهریه‌لنمش *zahrïèlenmich*.

ENDOSSEUR, s. m., پولیچه ظهرینه اسمنی یازان کیمسنه *polïtcha zahrïnè ismini ïāzān kimesnè*, اخره نقل وحواله ظهریه‌سنی امضا ایدن *akhyrè naql u havālè zahrïèçini imzā idèn*.

ENDROIT, s. m., lieu, place, یر *ïer*, t.; مقام *maqām*, مکان *mekiān*, محل *mahall*, a.; موضع *mevza'*, pl. a. مواضع *mevāzy'*, جای *djāï*, جا *djā*, p. — Partie, côté d'une chose, طرف *tharaf*. — Endroit du corps, وجود یری *vudjoudl ïeri*, a.-t. — L'endroit d'une étoffe, یوز *ïuz*, یوزی *ïuzi*, t.; قماشک یوزی *qoumāchuñ ïuzu*.

ENDUIRE, v. a., صیوامق *syvāmaq*, سورمک *sürmek*, t. — Enduit, e, صیوانمش *syvānmich*.

ENDUIT, s. m., صیوا *syvā*, t.

ENDURANT, E, adj., تحمل ایدیجی *tehammul idïdji*, a.-t.; صبور *sabour*, a.

ENDURCIR, v. a., rendre dur, پکلمک *pèklemek*, پک ا *pek it*, پکلتمک *pèkletmek*, پکشدرمک *pekichturmek*. — Rendre fort, قوت ویرمک *qouvvet vïrmek*, تقویه ا *taqvïè it*. — Accoutumer à la dure, تعب وزحمته الشدرمق *t'ab u zahmètè alichturmaq*. — Rendre insensible, cruel, یورکی پکشدرمک *ïuregui pekichturmek*. — S'Endurcir, v. réfl., پکشمک *pekichmek*, پکلنمک *pèklenmèk*, سخت او *sakht ol*, a.-t.

Endurcissement, s. m., قسوت قلب *qasveti qalb*, قسوت *qasvet*, مختوميّت القلب *makhtoumïiet ul-qalb*, a.

Endurer, v. a., souffrir, چكمك *tchekmek*. — de la peine, زحمت چكمك *zahmet tchekmek*. — Patienter, صبر ا *sabr it*, تحمّل ا *tehammul it*. — Permettre, جائز كورمك *djāïz gueurmek*.

Enéorème, s. f., مادة معلّقة *mād-dèti mou'allaqat*, معلّق *mou'allaq*.

Énergie, s. f., force, قدرت *qoudret*, قوّت *qouvvet*. — Force d'âme, جان قوّتى *djān qouvveti*, p.-a. — Fermeté dans la conduite, كسكينلك *keskinlik*, متانت *metānet*, سطوت *sathvet*, a.

Énergique, adj. com., كسكين *keskin*, t.; ايشليجى *ichleïdji*, t.; قوى *qavi*, a.; قوّتلى *qouvvetli*, قوى العمل *qavi ul-'amel*. — Qui produit de l'effet, مؤثر *muessir*. — Discours, كلام مؤثر *kelāmi muessir*.

Énergiquement, adv., قوّتله *qouvvetlè*, a.-t.; كسكينلكله *keskinliklè*, متانتله *metānetilè*, تاثير ايده جك وجهله *teecir idedjek vedjhilè*.

Énergumène, s. com., جنّ چارپمش *djinn tchārpmich*. t.; مجذوب *medjzoub*, a.

Énerver, v. a., قوّت كسمك آلمق *qouvvet kesmek, ālmaq*, ضعف كتورمك *za'af gueturmek*, a.-t.; كوشتمك *guevchetmek*, ايراث فتور و رخاوت ا *irāci futour u rakhāvet it*. — S'Énerver, v. pr., كوشنمك *guevchenmek*, طاقتسز قالمق *thāqatsyz qālmaq*. — Énervé, e, كوشك *guevchek*, طاقتسز *thāqatsyz*, زبون *zeboun*.

Enfaiteau, s. m., اكرى وايچى بوش كرميد *egri vè itchi boch keremid*, t.

Enfaitement, s. m., طام اورتجك قورشون تختهسى *dhām eurtedjek qourchoun takhtaci*, t.

Enfaiter, v. a., طامك ديهسنى اورتمك *dhāmuñ tepecini eurtmek*, t.

Enfance, s. f., (âge de l'—), چوجقلق حالى *tchodjouqliq hāli*, باغانهلق *bāghānaliq*, t.; كوچكلك *kutchuklik*, p.-t., طفولة *thoufoulet*, vulg. طفوليّت *thoufouliïet*, صباوت *sabāvet*. — Durant la plus tendre enfance, عوام طفوليّتده *avāmi thoufouliïetdè*. — Puérilité, چوجقلق *tchodjouqlyq*, چوجق ايشى *tchodjouq ichi*. — Tomber en enfance, فرتوت حالنه كيرمك *fertout hālinè guirmek*. — Enfance, au fig., commencement : l'enfance du monde, دنيانك اوايل حالى *duniānuñ evāïli hāli*, كنجلك *guendjlik*, اوايل *evāïl*, ابتدا *ibtidā*.

Enfant, s. com., petit —, اوغلانجق *oghlāndjiq*, معصوم *m'açoum*. — à la mamelle, مه اوغلانى *memè oghlāni*. — en maillot, قونداقده كى چوجق *qoundāqdaki tchodjouq*. — Plus âgé, چوجق *tchodjouq*, باغانه *bāghāna*, اوغلان

oghlān, طفل *thyfl*, pl. a. اطفال *athfāl*, a. — Enfant trouvé, براقلمش چوجق *brāqylmich tchodjouq*, لقيط *laqyth*. — Fils, اوغل *oghoul*, t.; ولد *veled*, pl. a. اولاد *evlād*. — Par extension, petit-fils et arrière petit-fils, ابنا *ebnā*, اولاد *evlād*. — Les enfans d'Adam, ابنای ادم *ebnāï adem*. — Un bon enfant, personne d'un bon caractère, ايو اوشاق *'eïu ouchāq*.

Enfantement, s. m., طوغورمه *dhoghourma*, طوغرلق *dhoghourliq*, t.; وضع حمل *vaz'i haml*. — Les douleurs de l'enfantement, طوغورمه بوروسی *dhoghourma bourouçou*, هيلاج *heïlādj*.

Enfanter, v. a., accoucher, طوغورمق *dhoghourmaq*, t.; تولید ا *tevlīd it*, وضع حمل ا *vaz'i haml it*. — Produire, ظهوره وجوده كتورمك *zouhouré vudjoudé gueturmek*, a.-t.; میدانه چقرمق *meïdāné tchiqarmaq*.

Enfantillage, s. m., چوجقلق *tchoudjoulyq*, چوجوقلق ايشی *tchoudjouqlyq ichi*, t.

Enfantin, e, adj., اوغلانجقلره مخصوص *oghlāndjiqlarè makhsous*, چوجوق ياری *tchodjouqyāri*, طفلی چوجوقجه *tchodjouqdjè*, t.; *thiflī*, a.

Enfariné, e, adj., اونلانمش *ounlānmich*, اونه بولاشدرلمش *ounè boulāchturilmich*, t.

Enfariner, v. a., اونلامق *ounlāmaq*, اونه بولاشدرمق *ounè boulāchturmaq*, t. — S'Enfariner, v. réfl., اونه بولاشمق *ounè boulāchmaq*. — Au fig., voyez S'Entêter.

Enfer, s. m., جهنم *djehennem*, a.; طامو دامو *dhāmou*, t.; دوزخ *douzakh*, p.

Enfermer, v. a. (dans), ايچره قويوپ قپامق *itcheru qoïoup qapāmaq*, قپاتمق *qapātmaq*. — Serrer, قپالو يرده صاقلمق - قپاتمق *qapālu ïerdè sāqlamaq*, *qapātmaq*. — dans une armoire, طولاب ايچنده حفظ ا *dholāb itchindè hyfz it*. — sous clef, كلتلمك *kilitlemek*, t. — Mettre en prison; حبس ا *habs it*, a.-t. — Clore, cerner, اطرافتی قپاتمق - چربرمك *ethrāfini qapātmaq*, *tchevirmek*, سدّ - احاطه ا *sedd*, *ihātha it*, a.-t. — Contenir, ايچنه المق *itchinè almaq*, قپلامق *qaplāmaq*, او مشتمل *muchtemil ol*. — S'Enfermer, v. réfl., قپانمق *qapānmaq*. — dans une place forte, تحصّن ا *tchassun it*. — Enfermé, قپانمش ايچنه النمش *qapānmich itchinè alinmich*, صاقلنمش *sāqlanmich*, محبوس *mahbous*. — Sentir l'enfermé, ياتقلنق قوقمق ياتقلنق قوقوسی او *ïātyqlanyq qoqmaq*, *ïātyqlanyq qoqouçou ol*.

Enferrer, v. a., صاپلمق *saplāmaq*. — Embrocher, شيشه صاپلمق *chichè sāplamaq*. — S'Enferrer, v. réfl., صاپلنق *sāplanmaq*, صاپلنمق *sāplanmaq*, t. — Au fig., se nuire par ses paroles, sa conduite, كندو كندويی طوقنمق *guendu guenduï dhoqounmaq*, طعن ا *th'an it*.

Enfilade, s. f., longue file de

chambres, بر دیزی اوزره بری برینه بتشق اولان اوطه‌لرك صره‌سنی *bir dizi uzrè biri birinè bitichiq olān odhalarun syraci*, اوطه‌لر صره‌سی *odhalar syracy*, صره اوطه‌لری *syra odhalary*, t. — de phrases, اوزون اوزادی تعبیرلر دیزیسی *ouzoun ouzādi ta'birler dizici*.

Enfiler, v. a., passer de la soie, du fil par le trou d'une aiguille, دزمك *dizmek*, گچورمك *gueichurmèk*, ایپلگه گچورمك *ipliguè guetchurmek*, اگنه‌یه ایپلك گچورمك *ignèiè iplik guetchurmek*. — des perles, انجو دزمك *indjou dizmek*. — quelqu'un, صپلامق *saplāmaq*, سنجمق *sandjmaq*. — son chemin, طوغرو گچمك *dhoghrou guetchmek*, طوغرو یولنه گتمك *dhoghrou uolyna guitmek*. — un discours, صحبته طالمق *sohbetè dhālmaq*.

Enfin, adv., صوك صوكنده *soñ soñindè*, هله اخر كارده *akhyr kiārdè*, t.; بالاخره *bil-akhyrè*, عاقبت الامر *'aqybet ul-emr*; نهایت الامر *nihāiet ul-emr*, a.

Enflammer, v. a., mettre le feu, یالكلاندرمق *iālyālatmaq*; یالكلاندرمق *iālyālāndurmaq*, علولندرمك *alevlendurmek*, یاندرمق *iāndurmaq*, طوتشترمق *thoutouchtourmaq*. — Exciter, قندرمق *qyndurmaq*. — Échauffer, قزدرمق *qyzdurmaq*, حرارتلندرمك *harāretlendurmek*. — d'amour, اشعال اتش عشق *ich'āli atechi ychq it*. — S'Enflammer, v. réfl., یالكلنمق *iālyālanmaq*, علولنمك *'alevlenmek*, طوتشمق *thoutouchmaq*, شعله‌لنمك *cheu'lèlenmek*, مشتعل اول *muchte'yil ol*. — Enflammé, e, علولنمش *'alevlenmich*, طوتشمش *thoutouchmich*, یالكلنمش *iālyālanmich*, مشتعل *muchte'yil*, ملتهب *multehib*.

Enflechures, s. f. pl., كمیمك اولان ایپ نردیانی *guemidè olān ip nerdubāni*, t.

Enfler, v. a., remplir de vent ou d'autre chose, شیشورمك *chichurmek*, توریم ایت *tevrīm it*, a.-t. — Causer une ampoule, rendre boursouflé, قبارتمق *qabārtmaq*. — Exagérer une chose, ایشی قبارتمق *ichi qabārtmaq*. — Amplifier, سوزی قبارتمق *seuzy qabārtmaq*. — S'Enfler, v. réfl., شیشمك *chichmek*, قبارمق *qabārmaq*.

Enflure, s. f., شیش *chich*, قبارق *qabāraq*, t.; نفخة *nafakhat*, a. — Tumeur, قبارجق *qabārdjiq*.

Enfoncement, s. m., action d'enfoncer, صوقمقلیق *soqmaqliq*. — Lieu enfoncé, چقور یر *tchouqour ïer*, ایچرو صوقلمش یر *itcheru' soqoulmich ïer*. — Profondeur, دربنلك *derïnlik*.

Enfoncer, v. a., pousser vers le fond, صوقمق *soqmaq*, باتدرمق *bāttourmaq*. — dans l'eau, صو ایچنه صوقمق *sou itchinè soqmaq*. — Rompre, briser, قرمق *qyrmaq*. — des troupes, عسكری قروب بوزمق *'askeri qyrup bozmaq*. — S'Enfoncer, v. réfl., en parlant de la terre, باتمق *bātmaq*. — Aller au fond, باتمق *batmaq*, اینمك *inmek*.

— dans un liquide, بتمق *batmaq*, غرق او *gharq ol.* — dans la boue, بالچغه باتمق *bâltchigha bâtmaq.* — Pénétrer bien avant, ايچرو صوقلمق *itcheru soqoulmaq.* — Se plonger dans, se donner en entier à une chose, طالمق *dhâlmaq.* — S'enfoncer dans l'étude, مطالعهٔ کتبه طالمق *mouthâla'aï kioutoubè dhâlmaq.* — Enfoncé, e, صوقلمش *soqoulmuch*, باترلمش *bâturilmich*, باتمش *bâtmich*, منکسر *munkecir*, منهزم *munhezim.* — Qui a les yeux enfoncés, باتقين کوزلو *bâtqyn gueuzlu.*

ENFONCEUR, s. m. Voy. FANFARON.

ENFORCIR, v. a. et n., قوتلندرمك *qouvetlendurmek*, قوت ارتورمق *qouvvet arturmaq.* — S'enforcir, قوتلنمك *qouvvetlenmek*, a.-t.

ENFORMER, v. a., قالبلمق *qâlyplamaq*, قالبه افراغ ا *qâlouba ifrâgh it*, a.-t.

ENFOUIR, v. a., کومك ـ کمك *gueummek*, يره گومك *ïerè gueummek*, ير التنده صقلمق *ïer altindè saqlamaq*, t.

ENFOURCHER, v. a. fam., اته يا ديگر مرکبه بنمك *ata iâ diguer nertebè binmek*, راکب اول *râkib ol.*

ENFOURNER, v. a., فرون ايچنه صوقمق *fouroun itchinè soqmaq*, فرونه قومق *fourounè qomaq*, t.

ENFREINDRE, v. a., بوزمق *bozmaq*, t., نقض ا *naqz it*, a.-t., قانونه بوزمق *qânoun bozmaq*, قانونه مغايرا حرکت ايتمك *qânounè moughâïren hareket it.* — les traités, نقض عهدو پيمان ا *naqzi 'ahdu peïmân it.* — les coutumes, عاداتك مرعيه‌سنه خلافنه حرکت ا *'âdâti mer'yïenuñ khylâfinè hareket it.*

ENFROQUER, v. a. fam., رهبان طايفه‌سنه کيردرمك *rouhbân thâïfecinè guirdurmek.* — S'Enfroquer, v. réfl., رهبان طايفه‌سنه کيرمك *rouhbân thâïfecinè guirmek*, i.

ENFUIR (S'), v. pr., قاچمق ـ قچمق *qâtchmaq*, فرار ا *firâr it.* — Se répandre par dessus, دوکلمك *deukulmek*, اقمق *aqmaq*, قاب ايچندن اقمق *qâb itchinden aqmaq.*

ENFUMER, v. a., exposer à la fumée, توتنلمك *tutunlemek*, دوتسی توتسو ويرمك *tutsu vïrmek.* — des viandes, توتونه قويوب قوروتمق *tutunè qouïoup qouroutmaq*, پاصترمه ا *pastyrma it.* — Noircir à la fumée, توتونله سياهلتمق ـ قرارتمق *tutunlè siâhlatmaq, qarârtmaq.* — Incommoder de la fumée, توتونه اوغراتمق *tutunè oghrâtmaq.* — Enfumer les abeilles, اريلری دوتسيلمك *aryleri tutsilemek*, t.

ENFUTAILLER, v. a., شرابی فوچی ايچنه قويمق *charâbi foutchi itchinè qoïmaq*, t.

ENGAGÉ, s. m., forcé, مجبور اولمش *medjbour ôlmich*, مجبور *medjbour.* — Donné en gage, امانت قونمش *emânet qonmuch*, a.-t.

ENGAGEANT, E, adj., insinuant, attirant, گوکل اولايجی *gueunul avlâïdji*, t.; جاذب *djâzib*, a. Voyez ATTRAYANT.

ENGAGEMENT, s. m., promesse,

سوز *senz*, t.; وعد *v'adè*, وعد *u'qd*, عهد *'ahd*. — Action de mettre en gage, رهين قومه *rehin qomà*. — Rencontre, combat, طوقشمه *dhoqouchma*, مقابله *mouqābelè*. Voyez ENRÔLEMENT.

ENGAGER, v. a., mettre en gage, ترهين قومق *rehin qomaq*, ا *terhīn it*, a.-t. — Mettre en dépôt, امانت قومق *emānet qomaq*. — Déterminer par la persuasion, الزام ا *ilzām it*. — Entraîner à faire, محتاج ـ مجبور ا *muhtādj*, *medjboun it*. — Inviter, دعوت ا *d'avet it*. — dans un mariage, عقد نكاح ايتدرمك *'aqdi nikīāh itturmek*. — Faire conclure, باغلتمق *bāghlatmaq*. — Jeter dans l'embarras, بلايه اوغراتمق *belāïè oghrātmaq*. — le combat, جنكى باشلامق *djèngui bāchlāmaq*. — dans une mauvaise affaire, فنا بر ايشه صوقمق ـ قرشترمق *fenā bir ichè soqmaq*, *qarichturmaq*. — un soldat, عسكر يازمق *'askèr iāzmaq*. — S'Engager, v. réfl., promettre, سوز ويرمك *senz virmek*, تعهد ا *te'ahhud it*. — Prendre sur soi, se charger de, التزام ا *iltizām it*, a.-t. — S'engager dans une affaire, قرشمق *qarichmaq*, بر مصلحته پك صوقلمق ـ كيرشمك *bir maslahatè pek soqoulmaq*, *guirichmek*. — S'empêtrer, s'embarrasser, ايلشمك *ilichmek*. — Engagé, e, امانت قونمش *emānet qonmich*, مجبور *medjbour*, مجبور اولمش ـ محتاج *medjbour olmich* ـ *muhtādj*.

ENGAGISTE, s. m., متصرف بطريق الارتهان *mutecarrif be-thariyq ul-irtihān*, a.

ENGAÎNER, v. a., قينندە صوقمق *qyninè soqmaq*, قلف ايچنه قويمق *qylif itchinè qoïmaq*, t.

ENGEANCE, s. f., جنس *djins*, a.; صوى *soï*, t.

ENGELURE, s. f., طاوق كوزى *thāvouq gueuzi*, صوغوق چارپمەسندن اولان شيش *soghouq tchārpmaxindan olān chich*, t.

ENGENDRER, v. a., donner naissance, طوغرمق *dhoghourmaq*, توليد ا *teolīd it*. — En parlant des animaux, طوغورتمق *dhoghourtmaq*, t.; انشاج ا *inchādj it*. Ce dernier signifie aussi produire, occasionner. — Causer, باعث ـ سبب او *bā'is*, *sebeb ol*, a.-t. — S'Engendrer, v. pr., تولد ا *tevellud it*. — Se produire, تقرع ا *teferru' it*. — Engendré, e, طوغمش *dhoghmich*, t.; متولد *mutevellid*.

ENGERBER, v. a., بغداى طوتام طوتام ا *boghdāï thoutām thoutām it*, اكيلمك ـ دمتلمك *demetlemek*, اكنلرى دمت باغلمق *ekinleri dèmet bāghlamaq*. Voy. ENTASSER.

ENGIN, v. a., machine pour lever ou soutenir un poids, يوكلرى *iukleri*, قالدرجق الت *qāldiradjaq alet*. — Ancienne machine de guerre, منجنيق *mendjeniq*, t.

ENGLOBER, v. a., طوپلمق *thoplamaq*, ايچنه المق *itchinè almaq*, ضم والحاق ا *zamm u ilhāq it*, a.-t. جمع ا *djem' it*, t.

Engloutir, v. a., avaler gloutonnement, يوتمق *ïoutmaq*, هارل هارل يوتمق *hāryl hāryl ïoutmaq*, t.; سوكورمك *suñurmek*, بلع ا *bel' it*, a.-t. — Dévorer, التقام ا *iltiqām it*. Voy. Absorber. — S'Engloutir, v. réfl., s'enfoncer en terre, يره كچمك - باتمق *ïerè guetehmek, bātmaq*.

Engluer, v. a., اوكسه لمك *euksèlemek*, اوكسه سورمك - قومق *euksè surmek, qomaq*, t.

Engorgement, s. m., طيقانقلق *thyqānyqlyq*, طيقانمه *thyqānma*, t.; سدّة *seddet*, pl. a. سدد *seded*. — de tuyaux, كنك ايچينك قپانمسى *kunk itchinuñ qapānmaci*.

Engorger, v. a., طيقامق *thyqāmaq*, t.; سدّ ا *sedd it*, a.-t. — les conduits, صويوللرى قپامق *sou ïollari qapāmaq*. — S'Engorger, v. r., قپانمق *qapānmaq*, طيقانمق *thyqānmaq*, منسدّ او *munsïdd ol*, انسداد بولمق *insidād boulmaq*.

Engouement, s. m., état de celui qui est engoué, بوغاز طيقانقلغى - طيقانمه سى *boghāz thyqānyqlyghy, thyqānmaci*, t. — Au fig., entêtement, عقل صاپلنمه سى - صارمه سى *'aql sāplanmaci, sārmaci*, t.; عناد *'ynād*, a.

Engouer, v. a., بوغازى طيقامق *boghāzy thyqāmaq*. — S'Engouer, v. réfl., se passionner, كوكل ويرمك *gueuñul vïrmek*, تعليق قلب ا *ta'lyqy qalb it*. — S'entêter, عناد ا *'ynād it*.

Engouffrer (S'), v. pr., se perdre sous la terre, طپراق ايچنه يقلمق *thoprāq itchinè ïyqylmaq*, ير ايچنه باتوب صوقشمق *ïer itchinè bātup soqouchmaq*. — En parlant du vent, قاصرغه يلى بر يره اينمك *qācyrgha ïeli bir ïerè inmek*. — Le vent s'engouffre là, روزكار اول يرده كسكين اسر *rouzguiār ol ïerdè keskin ecer*.

Engourdir, v. a., اوبشترمق - اوبشدرمق *ouïouchturmaq*, t.; اخدارا *ykhdār it*, a.-t. — Au fig., l'esprit, اوشنكلك - اويوشقلق كتورمك *ucheniklik, ouïouchouqlyq gueturmek*. — S'Engourdir, v. réfl., اويوشمق *ouïouchmaq*, اويوشنمق *ouïouchunmaq*. — Au fig., اويوشقلق - اوشنكلك پيدا ا *ouïouchouqlyq, ucheniklik peïdā it*. — Engourdi, e, اويوشمش *ouïouchmich*.

Engourdissement, subst. masc., اويوشقلق *ouïouchouqlyq*, t.; خدر *khader*. — Au fig., اوشنكلك *ucheniklik*, روبت *roubet*, كسل *kesl*, فتور *futour*.

Engrais, s. m., herbages où l'on met les animaux, اوتلاق *otlāq*, اوتلاق يرى *otlāq ïeri*, t.; مرعى *mer'a*, چراكاه *tcherāguiāh*, p. — des terres; fumier, كوبره *gubrè*, فشقى *fiehqy*.

Engraissement, s. m., طولاندرمه *thavlāndurma*, طولاندرش *thavlāndurich*, سمورتمه *semurtmè*, t.; تسمين *tesmin*, a.

Engraisser, v. a., rendre gras, سمز ا *semiz it*, سمرتمك *semirtmek*, طولاندرمق *thavlāndurmaq*, تسمين ا

tesmin it. — Devenir gras, voyez S'Engraisser. — Engraisser des terres, كوبره‌لتمك *gubrèletmèk.* — Tacher de graisse, لكه‌لمك *lekèlèmek,* بولاشترمق *boulāchturmaq,* ياغه بولاشدرمق *ïāgha boulāchturmaq.* — S'Engraisser, v. réfl., سمرمك *semirmèk,* سمرلنمك *semirlenmek,* سميز او *semiz ol,* طولنمق *thavlanmaq.* — Reprendre, se refaire, طاورنمق *dhāvranmaq.* — Devenir sale et crasseux, مردارلغه بولاشمق *mourdārlygha boulāchmaq,* كيرلنمك *kirlenmek.* — Au fig., voy. S'Enrichir.

Engranger, v. a., بغداى ودانه انباره قومق *boghdāï vè dānè ambārè qomaq,* در انباره *der ambār it,* انباره يغمق *ambāra ïghmaq,* t.

Engravement, s. m., قوم اوزرنده اوتورمه *qoum uzerindè otourma,* t.

Engraver, v. a., قوم اوزرنده اوتورتمق *qoum uzerindè otourtmaq.* — Au neutre, s'engraver, قوم اوزرنده اوتورمق *qoum uzerindè otourmaq,* صغيه داينمق *syghïiè dāïanmaq.*

Engrélure, s. f., ديش ديش انجه اوركو *dich dich indjè eurku.*

Engrénage, s. m., تكرلكك ديشلرينى برى برينه چاتشمه‌سى *tekerleguñ dichlerini biri birinè tchātichmaci,* t.

Engréner, v. a., mettre le grain dans la trémie du moulin, بغداى دكرمن سپدينه قويمق *boghdāï deguirmen sepedinè qoïmaq,* چاقلداغه بغداى دوكمك *tchāqyldāgha boghdāï deukmek.* — Engréner ou s'engréner, en parlant d'une roue dont les dents entrent dans celles d'une autre, ايكى تكرلكك ديشلرى برى بريله چاتشمق *iki tekerleguñ dichleri biri biri ilè tchātichmaq.* — Nourrir de bons grains, ايو يم ايله بسلمك - يملندرمك *eïu ïem ilè beslemek, ïemlendurmek.* — En t. de marine, engréner la pompe, la faire jouer, تلومبه‌يى ايشلتمك *touloumbaï ichletmek.*

Engrénure, s. f. Voy. Engrénage.

Engrosser, v. a. fam., كبه - حامله ا *guebè, hāmilè it,* t.

S'Engrumeler, v. pr., يوغرلنمق *ïoughourlanmaq,* t.

Enguenillé, e, adj., يرتق مرتق روبالو *ïrtyq myrtyq roubālu,* t.

Enhardir, v. a., غيرت ويرمك *ghaïret virmek,* a.-t.; يوركلندرمك *ïureklendurmek,* جسارتلندرمك *djeçāretlendurmek,* جرائتلندرمك *djurāetlendurmek.* — S'Enhardir, v. réfl., غيرت ا *ghaïret it,* غيرته كلمك *ghaïretè guelmek,* a.-t.; يوركلنمك *ïureklenmek,* جسارتلنمك *djeçāretlenmek,* جسارت ا *djeçāret it.* — Enhardi, e, يوركلنمش *ïureklenmich,* جسارتلنمش *djeçāretlenmich,* متجاسر *mutedjācyr.*

Enharnacher, v. a., رختلمق *rakhtlamaq,* رخت اورمق *rakht ourmaq,* اته طاقم اورمق *atè thāqym ourmaq,* t.

En Haut. Voy. Haut.

Énigmatique, adj. com., بيلمجه‌لو *bilmedjèlu,* t.; معمايى متضمن *mu'emmāïi mutezammin,* a.-t.; معمى *mu'ammi,* مغلق *moughlaq,* a.

ÉNIGMATIQUEMENT, adv., بيلمجه *bilmedjè giuiounè*, t.; معمّا كونه *mu'emmā guiounè*, ملغزا *mulghzen*.

ÉNIGME, s. f., بلمجه *bilmedjè*, كزلو سوز *guizlu seuz*, t.; معمّا *mou'ammā*, لغز *laghz*, *loughz*, a.

ENIVRANT, E, adj., سرخوش *serkhoch ididji*, باشه اوران ايديجي *bācha ourān*, سرخوشلق كتورر *serkhochlyq gueturur*, p.-t. — Boisson —, مسكر *muskir*, pl. a. مسكرات *muskirāt*.

ENIVRÉ, E, adj., سرخوش *serkhoch*, vulg. *sarkhoch*, مست *mest*, p.; سكران *sekrān*, a.

ENIVREMENT, s. m., سرخوشلق *serkhochlyq*, t.; سرمستى *sermesti*, سكر *sekr*, a. — Passion, سودا *sevdā*, خيال *khaiāl*.

ENIVRER, v. a., rendre ivre, مست — سرخوش — سكران ايله *mest*, *serkhoch*, *sekrān it*, سرخوشلق كتورمك *serkhochliq gueturmek*. — Porter à la tête, باشه اورمق *bācha vurmaq*, a.-p.-t. — Causer de l'enivrement, en général, عقلى المق *'aqli almaq*, دلورتمك *delurtmek*, دلى — ديوانه ايله *deli*, *divāne it*, p.-t. — S'Enivrer, v. réfl., مست — سرخوش اولمق *mest*, *serkhoch ol*, a.-t.

ENJAMBÉE, s. f., ادم *adum*, ادملمه *adumlama*, ازون ادم *ouzoun adum*, t.; خطوة طويلة *khathveti thavilet*.

ENJAMBEMENT, s. m., ايكى بيته مشتركه معنا *iki beïté muchterik ma'nā*, a.-t.

ENJAMBER, v. a., faire un grand pas, ادملمق *adumlamaq*, ازون ادم اتمق — اتلامق *ouzoun adum atmaq*, *atlamaq*, ادم اتمق *adum atmaq*. — Marcher à grands pas, عجله ايله يورمك *'adjelè ilè iurumek*. — Dépasser, être passé, اشمق *achmaq*, اوزانمق *ouzanmaq*. — Empiéter, usurper, تجاوزلق ايله *tedjāvuzlyq it*.

ENJAVELER, v. a., اكمك باشاقلرينى كونشه سرمك *ekin bāchaqlerini gunechè sermek*, بغداى يغمق *boghdāi ighmaq*, t.

ENJEU, s. m., اوين اقچه سى *oïoun aqtchèci*, اويونده قونلان اقچه *oïounda qonilān aqtchè*, t.

ENJOINDRE, v. a., بيورمق *bouïourmaq*, t.; تنبيه ايله *tembih it*, امر ايله *emr it*, a.-t. Voy. RECOMMANDER.

ENJÔLER, v. a., سوزله الداتمق *seuzlè aldātmaq*, يلتقلنمق *ialtaqlanmaq*, قوفه كتورمك *qoufa gueturmek*, t.

ENJÔLEUR, SE, adj., سوزله الدادجي — دولاندريجي *seuzlè aldādidji*, *dolānduridji*, يلتقلنيجي *ialtaqlanidji*, قوفه كتوريجي *qoufa gueturidji*, t.

ENJOLIVEMENT, s. m., بزك *bezek*, كوزللك *guzellik*, t.; زينت *zinet*, a.

ENJOLIVER, v. a., زينتلمك *zinetlemek*, كوزل ايله *guzel it*, كوزللتمك *guzellètmek*, t.; تزيين ايله *tezïin it*, a.-t.

ENJOLIVEUR, SE, adj., تزيين ايديجي *tezïin ididji*, a.-t.

ENJOLIVURE, s. f. Voy. ENJOLIVEMENT.

ENJOUÉ, E, adj., qui a de l'en-

jouement, شين-شن chen, t.; كيفلو keiflu, a.-t.; نشيط nechith, a. — En parlant des productions d'esprit qui sont gaies, يوركى سوندرر iuregui sevindurur, مفرح muferryh.

Enjouement, s. m., كيف keif, شينلك chenlik, t.; بشاشت bechāchet, بشاشت طبع bechācheti thab', a.

Enkiridion, s. m., كتابجق kitābdjyq, t.

Enkisté, e, adj., t. de médecine, كيسه ايچنده قپانمش kicè itchindè qapānmich, t.

Enlacement, s. m., صارمقلق sārmaqlyq, الكلمه iliklemè, برى برينه كچورمه biri birinè guetchurmè, t.; تشبيك techbik, a.

Enlacer, v. a., الكلمك iliklemek, برى برينه كچورمك biri birinè guetchurmek, بغلمق baghlamaq, صارمق sārmaq, صارمشدرمق sārmachturmaq. — Enlacé, e, برى برينه كچورلمش biri birinè guetchurilmich, مشبك muchebbek. — Branches enlacées, برى برينه صارمشمش داللر biri birinè sārmachmich dāllar.

Enlaidir, v. a., rendre laid, چركينلمك tchirkinlemek, چركين ا tchirkin it, قبيح - اقباح ا qabīh, yqbāh it, a.-t. — Devenir laid, چركين او tchirkin ol, چركينلنمك tchirkinlenmek, t.

Enlaidissement, s. m., چركينلنمه tchirkinlenmè, t.

Enlèvement, s. m., action d'enlever, قالدرمقلق qāldurmaqliq, قالدرمه qāldurma, كوتورمه gueuturmè, t.; رفع ref'. — Rapt, اختلاس ikhtilās, نهب nehb, a.

Enlever, v. a., lever en haut, ôter, قالدرمق qāldurmaq, t.; المق almaq, چقرمق tchiqarmaq, رفع ا ref' it, a.-t. — Prendre de force, ravir, قپمق qapmaq, قاپوب كوتورمك qāpup gueuturmek, اختلاس ا ikhtilās it, جبرا قاپوب كوتورمك djebren qāpoup gueuturmek, نهب ا nehb it, a.-t. — Faire disparaître, كوترمك gueuturmek, كيدرمك guidermek, صاودرمق sāvdurmaq. — Enlever en l'air, faire voler, قوپاروب اوچورمق qopārup outchourmaq, اوچورمق outchourmaq. — En t. de guerre, s'emparer, se rendre maître, المق almaq, اخذ و ضبط ا akhz u zabth it. — Enlever une place, بر قلعه‌يى اخذ و ضبط ا bir qal'aï akhz u zabth it. — En parlant de la peau, دريى صيرمق derii syrmaq. — l'écorce d'un arbre, اغاجك قبوغنى صويمق aghādjuñ qaboughyni soïmaq. Voyez Ravir, Charmer. — S'Enlever, v. réfl., قالدرلمق qāldurilmaq, كوتورلمك gueuturulmek, يوقارو چيقمق ïoqāru tchyqmaq. — La peau s'enlève, درى صيرلور derï syrilur.

Enlevure, commun. Élevure, s. f., petite tumeur, قبارجق qabārdjiq, t.

Enlier, v. a., طاشلرى برى بريله بغلمق - ياپشترمق thāchleri biri birilè baghlamaq, ïāpichturmaq, ديوار اورمك divār curmek, t.

ENLIGNER, v. a., بر دزی اوزره *bir dizi uzrè qomaq*, دیزمك *dizmek*, صره لمق *syralamaq*, t.

ENLUMINER, v. a., colorier, رنكلمك *renklemek*, رنك ویرمك *renk vïrmek*, الاجه بویامق *aladja boïāmaq*, t. — une estampe, تصویری تلوین ا *tasvïri telvïn it*.

ENLUMINEUR, SE, s., درلو درلو رنكلر ایله بویادیجی *turlu turlu renkler ilè boïādidji*, t.

ENLUMINURE, s. f., action ou art d'enluminer, بویالنمه *boïālanma*, الاجه بویانك فنی *alādja boïānuñ fenni*. — Au fig., ornements d'un discours qui manque de naturel, سوز یالدزلمه سی *seuz ïāldyzlamaci*, یالدزلمه سوز *ïāldyzlamà seuz*, t.

ENNEMI, E, adj., particulier, ou avec qui on est en guerre, دشمن *duchmen*, vulg. *duchman*, p.-t.; عدو *'adou*, خصم *khasm*, خصوم *khouçoum*. — En ennemi, دشمن كبی *duchmen guibi*. — Avoir pour ennemi, دشمن طوتمق ـ بیلمك *duchmen thoutmaq*, *bilmek*. — Repousser l'ennemi, دشمن دفع ا *def'i duchmen it*. — nuisible, ضرر لو *zararlu*, a.-t.; مضر *mouzirr*, a. — Contraire, opposé, ضد *zidd*, مخالف *moukhālif*; مغایر *moughāïr*, a. بری برینه ضد *biri birinè zidd*.

ENNOBLIR, v. a., شرف ویرمك *cheref vïrmek*, ارتورمق *arturmaq*, تشریف ا *techrïf it*, ترفیع القدر ا *terfi' ul-qadr it*, اولولمق *oloulamaq*.

ENNOIE, s. m., ایكی باشلو *iki bāchlu iïlān*, t.

ENNUI, s. m., langueur d'esprit, اوصكنك *ouçouñ*, اوصكنك *ouçouñlyq*, vulg. *oçanik*, جان صقندیسی *djān syqyntycy*. — Dégoût, peine, طاسه *thāça*, اوشنكلك *ucheniklik*, بزمه *bezmè*, ثقلت *syqlet*, ملال *melāl*.

ENNUYANT, E, adj., اوصاندریجی *oçāndurïdji*, جان صقلور *djān syqlur*, t.; بادئ ثقلت *bādii syqlet*, a.

ENNUYÉ, E, adj., اوصانمش *oçānmich*, t.; ملول *meloul*, a.

ENNUYER, v. a., اوصاندرمق *oçāndurmaq*, بزدرمك *bezdurmek*, ثقلت ویرمك *siqlet vïrmek*. — S'Ennuyer, v. réfl., اوصانمق *oçānmaq*, جان صقلمق *djān siqylmaq*, بزمك *bezmek*.

ENNUYEUSEMENT, adv., اوصكلك *oçouqlouk ilè*, t.; جان صقندیسی ایله *djān syqyntycy ilè*, p.-t.

ENNUYEUX, SE, adj., جان صقیجی *djān syqydji*, ثقیل *saqyl*, a.

ÉNOCH, n. pr., ادریس *idris*.

ÉNONCÉ, adj., انها ـ افاده *inhā*, *ifādè* اولنمش *olounmich*. — Chose énoncée, exposé, انها *inhā*, تقریر *taqrïr*, افاده *ifādè*. — Un simple énoncé, ساده جه برانها *sādèdjè bir inhā*.

ÉNONCER, v. a., بیان ا *beïān it*, افادهٔ مرام ا *ifādèï merām it*. — S'Énoncer, v. réfl., سویلمك *seuïlemek*, تقریر كلام ا *taqrïri kelām it*, مرامنی فكرینی بیلدرمك *merā-*

mini, fikrini bildurmek. — Énoncer faux, خلاف انها ا *khilāfi inhā it.*

Énonciatif, ive, adj., لفظی *lafzi*, خبری *khaberi*, كاشف الحال *kiāchif ul-hāl.*

Énonciation, s. f., سوز *seuz*, t.; تعبير *ta'bīr*, لفظ *lafz*, a.

Énorgueillir, v. a., مغرور له *maghrour it*, فضوللق كتورمك *fuzoulluq gueturmek*, كبرلتمك *kibrletmek*, بادئ كبر و غرور او *bādii kibre ghourour ol*, a.-t. — S'Énorgueillir, v. pr., مغرورلنمق *maghrourlanmaq*, t.; تكبرلنمك *tekebburlenmek*, استكبار ا *istikbār it*, a.-t.; خروسلنمق *khoroslanmaq*. — Énorgueilli, e, كبرلنمش *kibrlenmich*, فضوللنمش *fuzoullanmich*, مغرور *maghrour*, متكبر *mutekebbir*.

Énorme, adj. com., démesuré, اورانسز *orānsyz*, t.; حددن افزون *haddan efzoun*, a.-t. — Très-grand, پك بيوك *pek buiuk*. — Très-gros, پك ايرى *pek iri*. — Considérable, جسيم *djecīm*. — Cas énorme, حالت جسيمه *hāleti djecīme*. — Faute —, خطای جسيم *khathāi djecīm*.

Énormément, adv., حددن طشره *haddan thachra*, پك زياده اولدرق *pek ziādé oldraq*, a.-t.; بغايت *beghāiet*, a.

Énormité, s. f., excès, اورانسزلق *orānsizlik*, t.; نهايتسزلق *nihāietsizlyq*; حددن تجاوز *hadden tedjāvuz*, a.-t. — Excès de taille, de grandeur, پك بيوكلك *pek buiukluk*, ديزمانلق *dizmānlyq*. — Atrocité, جرم جسيم *djurmi djecīm*.

Enquérant, adj., ارشدريجی *arāchturīdji*, t.; متفحص *mutefahhys*, متجسس *mutedjessis*, a.

Enquérir (S'), v. pr., خبر الق *khaber almaq*, صورشدرمق *sorouchturmaq*, اراشدرمق *arāchturmaq*, تفتيش ـ تفحص ـ استفسار ا *teftich, tefahhus, istifsār it.*

Enquête, s. f., recherche, اراشدرمه *arāchturma*, سوال *souāl*, تفتيش *teftich*, تفحص *tefahhous*, a. — rigoureuse, دقتلو تفتيش *dyqqatlu teftich.*

Enquêter (S'), v. pr. V. S'Enquérir.

Enquêteur, s. m., تفتيشجی *teftichdji*, a.-t.; مفتش *mufettich*, a.; اراشدريجی *arāchturīdji.*

Enraciner (S'), v. n., كوكلنمك *keuklenmek*, كوكلشمك *keuklechmek*, كوك طوتمق *keuk thoutmaq*, t.; تاصل ا *te'assul it.* — Au fig., prendre consistance, استحكام بولمق *istihkiām boulmaq*. — Enraciné, e, كوكلنمش *keuklenmich*, متاصل *mute'assyl.*

Enragé, e, adj., attaqué de la rage, قودرمش *qoudourmich*, قودوز *qoudouz*. — Chien —, قودوز كوپك *qoudouz keupek*, ديوانه سك *divāné segue.*

Enrageant, e, adj., دارغنلق *dārghounlouq vīren*, t.

Enrager, v. n., être saisi de rage, قودرمق *qoudourmaq*. — Avoir un grand dépit, ياوزلنمق *tāvouzlan-*

maq, a.-t. — Devenir fou, furieux, à l'excès, دلولنمك *delulenmek*; تجنن ا *tedjennun it*.

Enrayer, v. a., arrêter une roue, بر تكرلكى بغلمق - كوستكلمك *bir tekerlegui baghlamaq, keustek-lemek*. — Garnir une roue de rais, تكرلكه ديش دوزمك *tekerleguè dich duzmek*. — S'arrêter, اليقونمق *alyqonmaq*. — Diminuer sa dépense, مصرفنى تقليل ا *masrafini taqlîl it*. — Tracer le premier rayon d'une terre que l'on veut labourer, تارلانك ايلك اريغنى ياروب آچمق *tārlānuñ ilk aryghyni ïārup ātchmaq*.

Enrayure, s. f., تكرلك ايلشكى *tekerlek ilichigui*, t.

Enrégimenter, v. a., الاى ايچنه ادخال ا *alāï itchînè idkhāl it*, t.

Enregistrement, s. m., دفتره يازمقلق *deftèrè ïāzmaqliq*, a.-t.; قيد *qaïd*, a.; اوراق وسنداتك قيده كچورلمسى - قيدى *evrāk usenedātuñ qaïdè guetchurulmeci, qaïdi*. — Droit d'enregistrement, قيديه *qaïdiiè*, قيديه رسمى *qaïdiiè resmi*.

Enregistrer, v. a., دفتره يازمق *dèfterè ïāzmaq*, ثبت سجل ا *sebtî sidjill it*, قيد ا *qaïd it*, a.-t.; قيده كچورمك *qaïdè guetchurmek*. — Enregistré, e, قيد اولنمش *qaïd olounmuch*, قيده كچورلمش *qaïdè guetchurulmich*.

Enrhumer, v. a., زكامه اوغراتمق *zukiāmè oghrātmaq*, زكاملو ا *zukiāmlu it*, زكامه اوغرامق *zukiāmè oghrāmaq*, زكاملتمق *zukiāmlatmaq*, a.-t. — S'Enrhumer, v. a., زكاملو او *zukiāmlu ol*, a.-t. — Enrhumé, e, زكاملو *zukiāmlu*, نوازله اوغرامش *nevāzilè oghrāmich*, مزكوم *mezkioum*.

Enrichir, v. a., rendre riche, زنكين ا *zenguîn it*, زنكينلتمك *zenguînletmek*, اغنا ا *yghnā it*, مالدار ا *māldār it*, تمويل ا *temvîl it*. — Être une cause de richesse, موجب ثروت ويسار او *moudjibi servet uïeçār ol*. — S'Enrichir, v. réfl., زنكين او *zenguîn ol*, زنكينلنمك *zenguînlenmek*, كسب غنا و ثروت ا *kesbi ghynā vu servet it*, مال صاحبى - مالدار او *māl sāhibi, māldar ol*, a.-t. — Enrichir, orner, دوناتمق *donātmaq*, ذى قيمت شيلرايله زينتلندرمك *zi qymet cheïlerilè zinetlendurmek*, ترصيع ا *tersy it*. — Enrichi, e, زنكينلنمش *zenguînlenmich*, مرصع *murasṛa'*, معمورلنمش *ma'mourlenmich*.

Enrichissement, s. m., survenance de richesses, زنكينلنمه *zenguînlenmè*, t.; تمويل *temvîl*, a. — Ornement, parure, تزيين *teziin*, a.

Enrôlement, s. m., عسكر يازلمه سى *'asker ïāzilmaci*, تحرير عسكر ماده سى *tahrîrî 'asker maddèci*. — Acte d'enrôlement, خدمت عسكريه يه قيد اولنديغنى حاوى سندى *khydmèti 'askerïieïè qaïd oloundoughyni hāvi senedi*.

Enrôler, v. a., عسكر يازمق - ديوشرمك - جمع ا *'asker ïāzmaq*,

devchirmek, djem' il, a.-t. — S'Enrôler, v. réfl., اسمنی عسکر دفترینه یازدرمق *ismini 'asker defterinè iäzdurmaq*. — des matelots, ملاح نفراتی یازمق *mellāh neferāti iäzmaq*.

Enrôleur, s. m., عسکر دیوشرجی *'asker devchiridji*, t.

Enrouement, s. m., بوغـــاز طوتلمه‌سی ـ قسلمسی ـــــس *boghāz thoutoulmaci, qyqylmacy*, پوغونقلغی *ses boghounouqlyghy*, t.

Enrouer, v. a., بوغاز طوتمق *boghāz thoutmaq*, اواز طوتمق *avāz thoutmaq*, سسی بوغوقلتمق *seci boghouqlatmaq*. — S'Enrouer, v. réfl., بوغاز ـ بوغازی طوتلمق *boghāz, boghāzi thoutoulmaq*. — Enroué, e, اوازی طوتقون *avāzi thoutqoun*, طوتقـــون *thoutqoun*, بوغق اوازلو *boghouq avāzlu*.

Enrouiller, v. a., پاسلمق *pāslamaq*, پاسلتمق *pāslatmaq*. — S'Enrouiller, v. réfl., پاسلنمـــق *pāslanmaq*, t. — Enrouillé, e, پاسلنمش *pāslanmich*, پاسلو *pāslu*.

Enroulement, s. m., دورلمه *durulmè*, ییلان قاویلو طولانقلق *iilān qāvilu dholānyqlyq*.

Enrouler, v. a., ایچنه صارمق *itchinè sārmaq*, t.

Enrue, s. f., اینلو اولق *inlu olouq*, تارلا یاریغی *tarlā iāryghy*, t.

Ensablement, s. m., قوم یغنی ـ یغندیسی *qoum ighyny, ighyntyry*, t.

Ensabler, v. a., قوم اوزرنده اوتورتمق ـ دایانمـــق *qoum uzerindè otourtmaq, daiātmaq*. — S'Ensabler, v. n., قومده اوتورمق *qoumdà otourmaq*. — Ensablé, e, قومده اوتورمش *qoumda otourmich*.

Ensacher, v. a., چوالله *tchouvāllamaq*, چواله قومق *tchouvāla qomaq*, t. — Ensaché, چواله قونمش *tchouvala qonmich*, t.

Ensaisiner, v. a., تهلیك ا *temlik it*, ملکلندرمك *milklendurmek*, a.-t.

Ensanglanté, e, adj., قانـــه بولاشمش *qāna boulāchmich*, t.

Ensanglanter, v. a., قانـــه بولاشتیرمق *qāna boulāchturmaq*. قانلمق *qānatmaq*, قانلمق *qānlamaq*, t.

Enseigne, s. f., marque, indice, نشان *nichān*, a.; صالق *sāliq*. — de maison, اوك علامتی ـ نشانی *evuñ 'alāmeti, nichāni*, t.-a. — de guerre, drapeau, بیراق *bairāq*, t. — Porte-drapeau, بیراقدار *bairāqtar*, p.-t.

Enseignement, s. m., instruction, تعلیم *ta'alīm*, درس *ders*. — L'art d'enseigner, اوکرتمه فنی *eugretmè fenni*, فن تعلیم ـ تدریس *fenni ta'alīm, tedrīs*. — Enseignements, terme de pratique, pièces qui servent à prouver, اوراق مبینة لاثبات *evrāqy mubeïenet ul-esbāt*.

Enseigner, v. a., instruire, تعلیم ا اوکرتمك *eugretmek*, t.; *ta'alīm it*, a.-t.; درس ویرمك *ders virmek*. — Indiquer, بیلدرمك *bildurmek*, t.; اعلام ا *i'lām it*, a.-t.; اکلتمق *qālaimaq*, ا تعریف *ta'rif it*, ا تلقین *telqyn it*.

Enselle, adj., cheval, ارقه‌سی يصتم ات *arqacy ïastum at*, t.

Ensemble, adv., l'un avec l'autre, برابر *berāber*, بربريله *birbirilè*, بله *bilè*, بلجه *biledjè*, t.; معاً *ma'en*, بالمعيّه *bil-m'aïè*. — L'ensemble, le tout, جمله‌سی *djumlèci*, برشيئك هيئت اجتماعيه‌سی *bir cheïuñ heïeti idjtimā'ïièci*. — L'accord et l'union des parties d'un tout, برلك *birlik*. — de voix et d'instrumens, سسلرك وازكيلرك برلشمه‌سی *sesleruñ vè ezguilèruñ birlechmèci*. — Avec ensemble, accord, برابرجه *berāberdjè*, اتفاقله *ittifāqlè*. — Aller ensemble, برابر كتمك *berāber guitmek*. — Ils sont mal ensemble, بيتلری بوزقدر - فنادر *beïnleri bozouqtur, fenādur*

Ensemencement, s. m., اكمكلك *ekmeklik*, t.; زرع *zer'*, pl. زروع *zurou'*, a.

Ensemencer, v. a., اكمك *ekmek*, اكين اكمك *ekin ekmek*, تخم اكمك *tokhoum ekmek*, t. — Ensemencé, e, اكلمش *ekilmich*, مزروع *mezrou'*.

Enserrer, v. a., صقلمق *saqlamaq*, ايچنه المق *itchinè almaq*, محفوظ يرده - قپلو يرده قپاتمق *mahfouz ïerdè, qapālu ïerdè qapātmaq*, t.

Ensevelir, v. a., donner la sépulture, كومك - كممك *guïcummek*. — Envelopper d'un linceul, كفنلمك *kefenlemek*, t.; تكفين ا *tekfin it*. — Au fig., s'ensevelir dans la solitude, كوشهٔ عزلتده متواری او *keucheï euzlettè mutevāri ol*, a.-t. — Être enseveli dans les livres et l'étude, مطالعه وكتب ايچنده مستغرق او *mouthala'a vè kiutoub itchindè moustaghryq ol*.

Ensevelissement, s. m., كفنلنمه *kefenlenmè*, t.; تكفين *tekfin*, a.

Ensorcelé, e, adj., fasciné, كوز دكمش *gueuz dikmich*, بغلنمش *baghlanmich*, سحرلنمش *syhyrlenmich*, a.-t.; مسحور *mashour*, a.

Ensorceler, v. a., بغلمق *baghlamaq*, جادولمق *djādoulamaq*, كوز دكمك *gueuz dikmek*, t.

Ensorceleur, s. m., au fém. Ensorceleuse, بوكوجی - بوكيجی *beuïudju*, بوغوجی *boghoudji*, كوز بايجی - بغليجی *gueuz bāïdji, baghlaïdji*, t.; جادو *djādou*, vulg. جاذو *djāzou*, t.-p.; سحر باز *syhyr bāz*; ساحر *sāhyr*, au fém. a, ساحره *sāhyrè*.

Ensorcellement, s. m., بوكو - بوكی *bugu*, بوغو *boughou*, t.; سحربازلق *sihirbāzlyq*, t.; سحر *syhyr*, a.

Ensoufrer, v. a., كبريتلمك *kibritlemek*, t.

Ensuite, adv., صكره *soñra*, t.; بعده *ba'dèhou*, a. — de cela, اندنصكره *andensoñra*, بعد ذلك *ba'dè zalikè*.

Ensuivre (S'), v. prón., برشيئدن حاصل او - نشأت ا *bir cheïden hācyl ol, nech'et it*, a.-t.; چيقمق *tchyqmaq*, صادر او *sādir ol*, ترتب - تتابع ا *terettub, tetābu' it*, لازم كلمك *lāzym guelmek*. — Il s'ensuit que..., اندندركه *andandurki*.

Ensuple ou Ensouple, s. f., سلمن *selmen*, سلمن اغاجی *selmen aghādji*, t.

Entablement, s. m., صچاق *satchāq*, t.; دروازه *dervāzè*, p.

Entaché, e, adj., لکه‌لنمش *lekèlenmich*, t.; ملوث *mulevves*, a.

Entacher, v. a., لکه‌لندرمک *lekèlendurmek*, مردارلمق *murdārlamaq*; مردار - الوده ا *murdār, āloudè it*, t.-p.; تلویث ا *telvīs it*, a.-t.

Entaille, s. f., dans le bois, la pierre, etc., کرتک *kertik*, t. — Coupure dans les chairs, یارق *iāryq*, کسم *kecim*, t.; شق *chaqq*, pl. a. شقوق *chouqouq*.

Entailler, v. a., کرتمک *kertmek*, قازمق *qāzmaq*, t. — Entaillé, e, کرتکلنمش *kerteklenmich*, کرتمکلو *kerteklù*.

Entame, s. f., اتمکک الک کسلمش پارچه‌سی *etmeguñ ilk kecilmich pārtchaci*, t.

Entamer, v. a., faire une petite incision, جزویجه قازمق - کسمک - صیرمق *djuzvīdjè qāzmaq, kesmek, syrmaq*. — Commencer, باشلمق *bāchlamaq*, شروع ا *chourou' it*, مباشرت ا *mubācheret it*. — le discours, سوز اچمق *seuz atchmaq*. — Oter une partie d'une chose entière, بر پارچه - بر دیلم کسمک *bir partcha, bir dilim kesmek*. — Toucher, طوقنمق *dhoqounmaq*.

Entamure, s. f., déchirure, incision, یرتش *īrtich*, یرتق *īrtyq*, قازش *qāzich*. On dit aussi Entame. Voyez ce mot.

En tant que, conj., کوره *gueurè*, کبی *guibi*, t.; حسبما *haspmā*, a.

Entassement, s. m., یغیش *īghych*, یغین *īghyn*, برکمه *birikmè*, t.; تراکم *terākum*, a.

Entasser, v. a., mettre en tas, یغمق *īyghmaq*, برکدرمک *birikturmek*, طوپلامق *thoplamaq*, استف ا *istif it*. — S'Entasser, v. réfl., یغلمق *īyghilmaq*. — Accumuler, بری بری اوزرینه یغمق *biri biri uzerinè īghmaq*.

Ente, s. f., greffe, اشلمه *achlama*. — Arbre où l'on fait une ente, اشیلنمش اغاج *achilanmich aghādj*. — Manche de pinceau, قیل قلمنک صاپی *qyl qaleminuñ sāpy*.

Entendement, s. m., faculté de l'âme par laquelle on conçoit, اکلایش *añlāïch*, t.; درایت *dirāïet*. — Jugement, pénétration, discernement, عقل *'aql*, فراست *firācet*, ادراک *idrāk*, a.

Entendeur, s. m., اکلایجی *añlāïdji*, سوز اکلار *seuz añlār*, t.; فهیم *fehīm*, عارف *'arif*, a.

Entendre, v. a., ouïr, اشتمک *ichitmek*, دکلمک *dinlemek*, t.; استماع ا *istima' it*, a.-t. — Comprendre, concevoir, اکلمق *añlamaq*, طویمق *dhoïmaq*, فهم ا *fehm it*. — dire, اشتمک *ichitmek*. — J'ai entendu dire à mon père, بابامدن اشتدم *bābāmdan ichittum*. — Sous-entendre, entre-ouïr, سزنمک *sezinmek*. — Donner à entendre, اکلتمق *añlatmaq*, ایناندرمق *ināndurmaq*, t.; تفهیم ا *tefhīm it*. — Entendre à, consentir,

قولاق ویرمك *qoulāq vîrmek*, قائل او *qāïl ol*. — Entendre ou s'entendre à une chose, y être habile, بر شیدن اکلامق *bir cheïden añlamaq*, وقوفی او بیلمك *bîlmek*, واقف او *vāqif ol*, a.-t. — Il entend bien son métier, صنعتنده وقوف تامّی وارد *sana'atindè vuqoufi tammi vārdur*. — S'entendre avec quelqu'un, بر او *bir ol*, برلکده او *birliktè ol*, اویمق *ouïmaq*. — Agir de concert, سوز برلك ایله عامل او *seuz birliguilè 'āmil ol*. — Entendu, e, part. d'Entendre, ایشیدلمش *ichidilmich*, اکلاشلمش *añlachilmich*, مسموع *mesmou'*, منفهم *munfehim*.

Entendu, e, adj., intelligent, ایش کورمش *ich gueurmich*, بیلور *bîlur*, بیلغج صاحب *bîlghydj sāhyb*, وقوف *vuqouf*. — Qui s'en fait accroire, مهارت صاتیجی *mehāret sātidji*, a.-t.; بیلغجلق *bîlghydjlyq*, صاتار *sātār*. — Faire l'entendu, مهارت صاتمق *mehāret sātmaq*. — Bien entendu, سوز یوق *seuz yoq*, ظاهر *zāhir*. — Bien entendu que, بو شرط ایله کی *bou charth ilè ki*.

Entente, s. f., معنا — معنی *ma'na*, توجیه *tevdjih*, a. — Mot à double —, چتال لاقردی *tchiatāl lāqyrdy*, لغت مشترکه *loughati muchterikè*. — Entente dans les arts, du dessin, intelligence dans la disposition, حسن هیئت *husni thabi'ot*.

Enter, v. a., greffer, اشلامق *achlāmaq*, t.

Entérinement, s. m., استقرار *istyqrār*, a.

Entériner, v. a., confirmer, تصدیق ایلمك *tasdiq ëilemek*, استقرارا *istyqrār it*, a.-t. — Ordonner l'exécution d'un ordre du souverain, امر عالینك انفاذینی حکم ا *emri 'alinuñ infāzini hukm it*.

Entérocèle, s. f., بغرساق *baghyrsāq inmèoï*, t.

Entérologie, s. f., بحث عن احوال الامعا *bahs 'an ahvāl el-em'ā*, a.

Enterrement, s. m., action d'enterrer, کومه *gueummè*, t.; دفن *defn*, a. — Funérailles, جنازه *djenāzè*, میتك جاعتی *meïtuñ djemā'ati*, جنازه لابی *djenāzè alāïi*.

Enterrer, v. actif, quelqu'un, کومك *gueummek*, کومه قومق *gueummè qomaq*, دفن ا *defn it*, a.-t. — quelque chose, — یره کومك *yèrè gueummek*, صاقلمق *ïcrè gueummek*, *sāqlamaq*. — Tenir caché, صاقلمق *saqlamaq*, ستر ا *setr it*. — un secret, سرّی کزلمك *sirri guizlemek*. — Enterré, e, کوملمش *gueumulmich*, مدفون *medfoun*.

Entêté, e, adj., عنادجی *'inâddji*, a.-t.; معاند *mou'ānid*, لجوج *ledjoudj*, a.; عقلی صاپلنمش *'aqly sāplanmich*, متمرّد *mutemerrid*.

Entêtement, s. m., عناد *'inād*, a.; عنادجیلك *ināddjilik*, لجوجلق *ledjoudjlyq*, a.-t.; تمرّد *temerrud*; عقل صاپلنمه سی *'aql sāplanmaci*.

ENTÊTER, v. a., باشه اورمق *bâcha ourmaq*, سرسملك كتورمك *sersemlik gueturmek*; t. — S'Entêter, عناد ا *inâd it*, a.-t.; عقل صاپلنمق *'aql sâplanmaq*.

ENTHOUSIASME, s. m., inspiration, الهام الهى - ربّانى *ilhâmi ilahi, rebbâni*. — Admiration outrée, كوكل قاپلمه *gueuñul qâplama*, مفتونيّت *meftouniiet*, فرط تعجب *ferthi te'adjdjub*. — Mouvement extraordinaire de l'âme, هيجان النفس *heïdjân el-nefs*, حماس *houmâs*, a.; حيّت حالت النفس الوجد *hâlet ul-vejd*.

ENTHOUSIASMER, v. a., كوكل زياده سيله قاپمق *gueuñul qâpmaq*, عجيلتيمك *ziâdecilè 'adjebletmek*, حيرته برقمق *haïretè braqmaq*, مجنون ايت *medjnoun it*, a.-t.; ايراث مفتونيّت ا حيران ا *haïrân it, irâci meftouniiet it*. — S'Enthousiasmer, v. réfl., كوكل قاپلمق *gueuñul qâpilmaq*, حيران او *haïrân ol*.

ENTHOUSIASTE, adj. com., visionnaire, ديوانه *divânè*, ديوانهٔ خدا *divânei khouda*, p.; مجذوب *medjzoub*. — Admirateur outré, كوكلى قاپلمش *gueuñulu qâpylmich*, مفتون *meftoun*, حيران *haïrân*.

ENTHYMÊME, s. m., برهان المتضمّن اللازم والملزوم *burhân el-mutezammin ellâzim vel-melzoum*, a.

ENTICHÉ, E, adj., افراط ايله ملزوم *ifrâth ilè melzoum*. — d'une opinion, بر رايه متشبّث *bir reïiè mutecheb-bis*. — d'avarice, دنس بخل و امساك ايله مدنس *denis bakhl vimsâk ilè mudennes*.

ENTICHER, v. a., au fig., faire adopter une opinion, بر رأيى اعتقادى اجابت ايتدرمك *bir reïi, bir 'ytiqâdi idjâbet itturmek*. — Au propre, commencer à gâter, چورتمكه باشلمق *tchurutmeguè bâchlamaq*, t.

ENTIER, ÈRE, adj., qui a toutes ses parties, تمام *temâm, tamâm*, a.; بتون *butun*, t.; كامل *kiâmil*, a. — Un jour entier, بتون بر كون *butun bir gun*. — Le monde entier, جملهٔ عالم *djumlèi 'âlem*. — En entier, tout entier, بسبتون *busbutun*, بالتمام *bittemâm*. — Opiniâtre, عنادجى *'ynâddji*, a.-t. — Cheval —, ات *ât*. — Nombre —, عدد كامل *'adedi kiâmil*.

ENTIÈREMENT, adv., بسبتون *busbutun*, بوتنجه *butundjè*, t.; تمامجه *temâmdjè*, a.-t.; بالتمام *bittemâm*, بالكلّيه *bil-kullïiè*, تماما *temâmen*, a.; كمال ايله *kemâl ilè*, a.-t.

ENTITÉ, s. f., ما بيه كون *kevn*, قوام الجوهر *mâ bihi qavâm ul-djevher*, a.

ENTOILER, v. a., بر نسنه يه بيز يا پشترمق *bir nesneïè bez iâpichturmaq*, بزه يا پشترمق *bezè iâpichturmaq*, t.

ENTONNER, v. a., verser dans un tonneau, فوچى ايچنه دوكمك *foutchi itchinè deukmek*. — Donner le ton, زمزمه ويرمك *zemzemè vîrmek*, ازكيلمك *ezguilemek*. — Commen-

cer. le chant d'une hymne, d'un psaume, صلات ازكيسنه فاتحه ا *salāt ezguicinè fātiha it.* — Prendre le ton, مقام طوتمق *maqām thoutmaq*, a.-t.

ENTONNOIR, s. m., خونی *khouni*, t.

ENTORSE, s. f., اياق بورقلمسی *aïāq bourqoulmaci.* — Avoir une entorse, اياغی برتلمك *aïāghy bertilmek.* — Au fig., donner une entorse au crédit, à la considération, بر كمسنه‌نك نفوذ واعتباريسنه ايراث سكته ا *bir kimesnènuñ nufouz u 'ytibārinè irāci sekte it.*

ENTORTILLEMENT, s. m., صارلمقلق *sārilmaqlyq*, چوركلمه *tchevriklemè*, قيوريلوب چوركلنمه *qyvirilup tchevriklenmè*, بورلمه *burulmè.*

ENTORTILLER, v. a., صارمق *sārmaq*, دورمك *durmek*, بورمك *burmek.* — S'Entortiller, v. réfl., صارلمق *sārylmaq*, بورنمك *burunmek.* — Au fig., embrouiller des phrases, عباره‌يی چيره‌شكلتمك *'ybārèi tchaprachikletmek.* — S'entortiller, à la manière des plantes grimpantes, صارمشمق *sārmachmaq.*

ENTOUR (A l'), adv., چوره *tchevrè*, چوره يانه *tchevrè ïāna*, طولايی *dholāï*, طولايك *dholāïdè*, چوره‌سنده *tchevrècindè.* — Tout à l'entour, چپ چوره *tchep tchevrè*, اطرافنده *ethrāfindè.*

ENTOURAGE, s. m., ce qui entoure, اطرافنده اولانی *ethrāfindè olāni*, a.-t. — Ornement, شيك اطرافنده اولان زينت *cheïuñ ethrāfindè olān zīnet.*

ENTOURÉ, E, adj., قوشادلمش *qouchādilmich*, t.; احاطه اولنمش *ihātha olounmich*, اطرافی چويرلمش *ethrāfi tchevirilmich.*

ENTOURER, v. a., چويرمك *tchevirmek*, قوشاتمق *qouchātmaq*, چوره البق *tchevrè almaq*, قپلامق *qaplāmaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*, a.-t.

ENTOURNURE, s. f., اكندرك قولتوق التی *eguinderek qoltouq altȳ*, t.

ENTOURS, s. m. pl., چوره *tchevrè*, اطراف *ethrāf*, اطراف واكناف *ethrāf u eknāf*, اطراف وحوالی *ethrāf u havāli*, حوالی *havāli.* — Les entours d'une place, s. f., قلعه‌نك اطراف واكنافی *qal'anuñ ethrāf u eknāfi.*

ENTR'ACCUSER (S'), v. récip., قولاشمق *qovlāchmaq*, بر برينی *bir birini 'aïblamaq*, بر برينه صوچ اتمق *bir birinè souch atmaq*, t.

ENTR'ACTE, s. m., فصللرك ارەسی - وقتی *fasllerun araci, vaqty*, a.-t.

ENTR'AIDER (S'), v. récip., بر برينه ياردم ا *bir birinè ïārdum it*, ياردملشمق *ïārdumlachmaq*, t.; تعاون ا *te'āvun it.*

ENTRAILLES, s. f. pl., قرن ايچی *qarn itchi*, بغرساقلر *baghyrsāqlar*, بغر *baghr*, بغرسق *baghyrsaq*, t.; احشا *ahchā*, a. — Au fig., tendresse, عطوفة *'athoufet.* — Entrailles paternelles, عطوفة پدرانه *'athoufeti pederānè.* — Les entrailles de la terre, يرك ايچی *ïeruñ itchi.*

ENTR'AIMER (S'), v. réciproq.,

سوشمك *sevichmek*, بری بریندی *biri birini sevmek*, t.

Entraînant, e, adj., جاذب *djāzib*, a.

Entraînement, s. m., قوت جاذبیه *qouvveti djāzibiïe*, a.; چکمه قوتی *tchekmè qouvveti*, قوت استجرار *qouvveti istidjrār*, a.; انجذاب *indjizāb*.

Entraîner, v. a., traîner avec soi, après soi, سورمك *surmek*, سوركلمك *suruklemek*, چكمك *tchekmek*, سوروب كوتورمك *surup gueuturmek*, t. — Attirer, خلب *djelb*, *djirr it.* — Pousser et stimuler, سوق ا *sevq it.*

Entrant, e, adj., كيرن *guïren*, كيريجی *guirīdji*, t.

Entr'appeler (S'), v. récip., بر بری چاغرمق *bir birini tchāghyrmaq*, t.

Entr'arracher (S'), v. récip., بری بریندن قوپرمق *biri birinden qoparmaq*, t.

Entr'attendre (S'), v. récip., بری بریسی بكلشمك *beklechmek*, بكلمك *biri birini beklemek*, t.

Entraver, v. a., mettre des entraves aux pieds des chevaux, كوستك *keusteklemek*, — كوستك پاپوند اورمق *keustek, pāïvend ourmaq*, t. — Au fig., mettre obstacle, embarrasser, مانع او *māny', ol*, دخل و تعرض ا *dakhlu te'arrouz it.*

Entr'avertir (S'), v. récip., بری بریندهٔ خبر ویرمك *biri birinè khaber vïrmek*, a.-t.; خبرلشمك *khaberlechmek*.

Entraves, s. f. pl., liens qu'on met aux pieds des chevaux, كوستك *keustek*, پاپوند *pāïvend*. — Mettre des entraves à un cheval, آتك ایاغنه كوستك اورمق *atuñ aïāghyna keustek ourmaq*. — Au fig., obstacles, مانع *māny'*, pl. موانع *mevāny'*; عوق *'avq*, pl. عوایق *'avāïq*.

Entre, prép., اراده ـ *arāda*, اراسنده *arācindè*, اورتاسنده *ortācindè*, ارا *arā*, t.; بین *beïn*, بینسنده *beïnindè*. — Entre nous, ارامزده *arāmuzdè*, بینمزده *beïnimuzdè*. — Entre deux feux, ایکی اتش اراسنده *iki atech aracindè*. — Entre quatre murailles, درت دیوار ایچنده *dort divār itchindè*. — Entre onze heures et midi, اون برساعت ایله اویله وقتی اراسنده *on bir sā'at ilè euilè vaqty arācindè*.

Entre-Autres, adv., بشقه لر ایله *bachqalar ilè*, جله دن بشقه اولهرق *djumlèden bachqa olaraq*, t.; باخصوص *bā-khouçous*, a.

Entre-Bailler, v. a., ـ یاری جزویجه اچمق *ïāry djuzvidjè atchmaq*. — Entre-baillé, e, یاری اچق *'āry atchyq*, t.

Entre-Baiser (S'), v. récipr., بری بریسی اوپشمك *eupuchmek*, اوپمك *biri birini eupmek*, t.

Entre-Battre (S'), v. récipr., دوكشمك *deuguchmek*, اوروشمق *ourouchmaq*, t.

Entre-Blesser (S'), v. récipr., یاره لشمق *ïāralachmaq*, t.

Entre-Caresser (S'), v. récipr., بر بریسی اوخشمق *bir birini okhchamaq*, t.

ENTRE-CHERCHER (S'), v. récip., اراشمق *arāchmaq*, t.

ENTRE-CHOQUER (S'), v. récipr., se choquer l'un l'autre, دوقشمق *doqouchmaq*, t. — Se contre-dire avec aigreur, قاقشمق *qāqychmaq*, بری برینه مخالفت ا *biri birinè moukhālefet it*, t.

ENTRE-COLONNE ou ENTRE-COLONNEMENT, s. m., ایکی درک ارالغی - اراسی *iki direk arālighy, arāci*, t.

ENTRE-COMMUNIQUER (S'), v. récip., خبرلشمک *khaberlechmek*, a.-t.; سویلشمک *seuïlechmek*, t.

ENTRE-CONNAÎTRE (S'), v. récip., بر بریني طانمق - بیلمک *bir birini thanmaq, bilmek*, t.

ENTRE-COUPER, v. a., couper par divers endroits, طرف طرف کسمک *tharaf tharaf kesmek*, اره سی کسمک *araci kesmek*, t.

ENTRE-CÔTE, s. m., ایکی ایکو ارهسندن کسلمش ات پارچه سی *iki eigu arācinden kecilmich et pārtchaci*, t.

ENTRE-DÉCHIRER (S'), v. récip., تیرتشمق *tirtichmaq*, t.

ENTRE-DÉPÊCHER (S'), v. récip., بر بریني اولاق کوندرمک *biri birinè oulāq gueundermek*, t.

ENTRE-DEUX, s. m., ایکی شیك اراسی - ارالغی *iki cheïuñ arāci, arālyghy*, t. — Entre-Deux, adv., qui tient de l'un et de l'autre, ایکیسی اورتهسی *ikici ortaci*.

ENTRE-DÉTRUIRE (S'), v. a., بری بریني هلاك ا *biri birini helāk it*, a.-n.-t.

ENTRE-DONNER, (S'), v. récipr., بری بریني ویرمک *biri birinè vírmek*, t.

ENTRÉE, s. f., lieu par où l'on entre, کیره جك یر *guiredjek ïer*, t.; مدخل *medkhel*, a. — Accès, یول *ïol*, t.; تقرب *teqarrub*, a. — Action d'entrer, دخول *doukhoul*, a.; کیرش *guirich*. — Entrée, droit d'octroi, باج *bādj*, p.; رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*. — Droit d'entrée ou d'importation, رسم امدیه *resmi amediïè*, a. — Embouchure, ouverture, اغز *aghyz*. — A l'entrée du détroit, بوغاز اغزنده *boghāz aghzindè*. — Permission ou faculté d'entrer, کیرمه رخصتی *guirmè roukhsati*, کیرمک اذنی *guirmek izni*. — Commencement, ابتدا *ibtidā*. — A l'entrée de l'hiver, قیشك ابتداسنده *qychuñ ibtidācindè*.

ENTRE-ÉCRIRE (S'), v. récipr., مکتوبلشمک *mektoublechmek*, t.

ENTRE-ÉGORGER (S'), v. récipr., بوغازلشمق *boghāzlachmaq*, بری بوغازلمق *biri birini boghāzlamaq*, t.

ENTRE-EMBARRASSER (S'), v. récipr., بر بریني مانع او *bir birinè māny ol*, a.-t.

ENTRE-EMBRASSER (S'), v. récip., قوجقلشمق *qoudjaqlachmaq*, اوپشمک *eupchmek*, t.

ENTREFAITES, s. f. pl., ارالق *arālyq*, t. — Sur ces entrefaites, بو اثناده *bou esnādè*, a.-t.; اولدم *oldem*.

ENTRE-FRAPPER (S'), v. récipr.,

اورشمق *ourouchmaq*, دوكشمك *deuwuchmek, deuïuechmek*, t.

Entre-Haïr (S'), v. récipr., بر بريني يرينه كين طوتمق - غرض ا *bir birinè kin thoutmaq, gharaz it*, t.-a.

Entre-Heurter, (S'), v. récipr., دوقشمق *doqouchmaq*.

Entrelacement, s. m., اورمكلك *eurmeklik*, ارايه اورمه *arāïè eurmè*, t.

Entrelacer, v. a., اورمك *eurmek*, - ارايه كيرشدرمك *arāïè guirichturmek*, صوقشدرمق *soqouchturmaq*, t.

Entrelacs, s. m. pl., بنا زينتي *binā zïneti*, صوقشمه اشكال رسمي *soqouchma echkiāl resmi*, t.

Entrelarder, v. a., ارايه طوكز باغنك پارچه سني صوقمق *arāïè doñouz ïaghynuñ partchacini soqmaq*, t.

Entre-Ligne, s. m., سطر اراسي *sathyr ārāci*.

Entre-Luire, v. n., ياري پارلمق *ïāry pārlamaq*, t.

Entre-Manger (S'), v. récipr., بر بريني يمك *bir birini ïèmek*, t.

Entremêler, v. a., بري بريله قرشترمق *biri biriilè qarichturmaq*, اراسنه - ايچنه قرشدرمق *arācinè, itchinè qarichturmaq*, اره يه قرشدرمق - قويمق - قاتمق *araïè qarichturmaq, qoïmaq, qātmaq*, t. — S'Entremêler, v. récip., قارشمق *qārichmāq*, گيرشمك *guirichmek*, t.; مداخله ا *mudākhelè it*, a.-t.

Entremêts, s. m., ات ايله يمش ارەسنده سفره ده قونلان يمك *et ilè ïemich arācinda sofrada qonilān ïemek*, t.

Entremetteur, euse, s., ميانجي *miāndji*, p.-t.; ارايه كيريجي *arāïè guiridji*, t.; متوسط *mutevessith*, a.

Entremetteuse, s. f. Voy. Entremetteur. — Celle qui se mêle d'un commerce illicite, پزەونيك قاري *puzevenk qāry*, t.; دلالة *tellālet*, a.

Entremettre (S'), v. réfl., ارايه گلمك - گيرمك *arāïè guelmek, guirmek*, ميانجيلك ا *miāndjilik it*, t.; متوسط اول *mutevessith ol*, توسط ا *tevessuth it*, a.-t.; مداخله ا *mudākhelè it*.

Entremise, s. f., ميانجيلك وساطة *veçāthat*, توسط *tevassuth*, معرفت *ma'rifet*. — Par l'entremise de notre ami un tel, فلان دوستمزك معرفتيله *felān dostumuzuñ ma'rifeti ilè*.

Entre-Nuire (S'), v. récipr., بر برلرينه ضرر لشمق *zararlachmaq*, بر بريني ضرره اغراتمق *biri birini zararè oghrātmaq*, بري برينه ايصال ضرر ا *biri birinè içāli zarar it*, t.

Entre-Parler (S'), v. récipr., سويلشمك *seuïlechmek*, t.

Entrepas, s. m., قورد يلەسي لنك يلمەسي *qourd ïelmèci, lenk ïelmèci*, t.

Entre-Percer (S'), v. récipr., بري برينه صاپلمق - صانجمق *biri birinè sāplamaq, sāndjmaq*, t.

Entreposer, v. a., تجارت اموالي موقتاً مخزنه قومق *tidjāret emvāli muveqqaten makhzenè qomaq*, مجل اخره كوندرلدجك مالي

اره يره اندرمك *mahalli akhyrè gueunderiledjek māli ara ïerè indurmek.* — Marchandises entreposées, اره يره اندرلمش مال *ara ïerè endurilmich māl.*

Entreposeur, s. m., ميرى انبارى ماموری *miri ambāri memouri*, a.-t.

Entrepôt, s. m., lieu de dépôt pour les marchandises, تجارت اموالى موقتا قونله‌جق مخزنى *tidjāret emvāli muvaqqaten qonouladjaq makhzeni*, تجّار مالى ايچون اره يتاغى اولان محل *tuddjar māli itchoun ara ïataghy olān mahall*, a.-t. — Magasin où sont déposées les marchandises qui se vendent pour le compte du gouvernement, ميرى انبارى *miri ambāri.*

Entre-Pousser (S'), v. récipr., برى برينى اتيويرمك *biri birini itivirmek*, t.

Entreprenant, e, adj., qui entreprend aisément, مباشرت ايديجى *mubācheret idīdji*, كيركين *guirguin*, صالدريجى *sāldurīdji*, ايشه صالدريجى *ichè sāldurīdji*, t. — Hardi, متصدّى *muteçaddi*, جسور *djeçour*, a. — Qui entreprend sur le droit d'autrui, تجاوز ايدن *tedjāvuz iden*, متجاوز *mutedjāviz*, a.

Entreprendre, v. a., prendre la résolution de faire, commencer, ايشه مباشرت ا - ياپشمق *ichè mubācheret it, ïāpichmaq*, ال اورمق *el ourmaq*, باشلمق *bāchlamaq*, t.; عزم - تصدّى ا *'azm, teçaddi it.* — Un voyage, عزم سفر ا *'azmi sefer it.* S'engager à faire, بوينينه المق *boïninè almaq*, التزام ا *iltizām it.* — Entreprendre quelqu'un, le quereller, چكشمك *tchekichmek*, ازارلمق *azārlamaq*, t. — Usurper, attenter à..., دخل - تعدى ا *dakhl, te'addi it.* — Rendre perclus, سقطلمق *saqathlamaq.*

Entrepreneur, s. m., كوتورى بازار ايله اليجى *gueutury pāzār ilè alydjy*, t.; التزام ايديجى *iltizām idīdji*, a.-t.; ملتزم *multezim*, a.

Entrepris, e, adj., impotent, كوترم *keuturum.* — Embarrassé de sa contenance, شاشمش *chāchmich*, t.

Entreprise, s. f., d'un ouvrage, action d'entreprendre, ايش باشلمسى *ich bāchlamaci*, t.; مباشرت *mubācheret.* — Dessein formé, عزم *'azm*, عزيمة *'azīmet*, pl. a. عزايم *'azāïm*, قصد *qasd*, مقصد *maqsad*, pl. مقاصد *maqācyd.* — Téméraire, تصدّى *teçaddi.* — Difficile, مقصد دشوار *maqsadi duchvār.* — Belle —, عزيمت جميله *'azimeti djèmīlè.* — Usurpation, تعدّى *te'addi*, pl. تعدّيات *te'addiāt.* — Concevoir, faire une entreprise, بر ايشه عزم وقصد ا *bir ichè 'azmu qasd it.*

Entre-Quereller (S'), v. récip., چكشمك *tchekichmek*, t.; نزاعلشمق *nizā'lachmaq*, a.-t.

Entrer, v. a., passer du dehors au dedans, كيرمك *guirmek*, داخل او *dakhil ol*, ايچرو كيرمك *itcheru guirmek*, قدم بصمق *qadem bas-*

maq, دخول ا *dukhoul it*, وضع قدم ا *vaz'y qadem it*. — dans la maison, اوه كيرمك *evè guïrmek*. — au service, prendre de l'emploi, خدمته - منصبه كيرمك *khydmetè, mançoubè guïrmek*. — en détail, تفصيل حال ا *tafsïli hāl it*. — en danse, se dit pour être mis en action, être à son tour d'agir, اويونه كيرمك *oïounè guïrmek*. — Pouvoir être contenu, صغمق *syghmaq*. — dans la tête, y causer de la douleur, de l'étourdissement, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*. — Entrer dans la tête, pour être compris, entendu, اكلشلمق *añlachilmaq*. — Faire entrer dans la tête, اكلتمق *añlatmaq*. — dans la pensée, y pénétrer, فكرينه وارمق *fikrinè vārmaq*. — Entrer dans la pensée de quelqu'un, s'y conformer, اويمق *ouïmaq*, تبعيّت - موافقت ا *teb'ïat, muvāfaqat it*. — dans une affaire, y prendre part, بر مصلحته قرشمق - مداخله ا *bir maslahatè qarichmaq, mudākhelè it*. — dans les secrets de quelqu'un, بر كمسنه نك اسرارينه محرم او *bir kimesnènuñ esrārinè mahrem ol*. — Pénétrer, traverser, تاثير ا *teeçir it*, a.-t.; ايچنه ايشلمك - كچمك *itchinè ichlemek, guetchmek*.

Entre-Regarder (S'), v. récip., باقشمق *bāqichmaq*, t.; تناظر ا *tenāzur it*, a.-t.

Entre-Répondre (S'), v. récip., بر برينه جواب ا - ويرمك *bir birinè djevāb it, vïrmek*, جوابلشمق *djevāblachmaq*, t.

Entre-Ressembler, (S'), v. réc., بری برينه بكزمك *biri birinè beñzemek*, t.; تشابه ا *techābouh it*, a.-t.

Entre-Saluer (S'), v. récip., سلاملشمق *selāmlachmaq*, a.-t.

Entre-Secourir (S'), v. récip., ياردملشمق *ïārdumlachmaq*, t.; تظاهر - تناصر ا *tezāhur, tenāçur it*, a.-t.

Entresol, s. m., اورته طبقه - قات *orta thabaqa, qāt*, شروان *charvān*, t.

Entre-Suivre (S'), v. récip., بری برينك اردنجه كتمك - او - يوريمك *biri birinuñ ardindjè guitmek, ol, ïurumek*, t.

Entre-Tailler (S'), v. récip., طوپق چالمق *thopouq tchālmaq*, t.

Entre-Taillure, s. f., طوپق چالنمسی - ياره لنمسی *thopouq tchālanmaci, ïāralanmaci*, t.

Entre-Temps, s. m., ارالق *arālyq*, t.; وقت اراسی *vaqyt arācy*, a.-t.; خلال *khylāl*, a.

Entretenir, v. a., arrêter et tenir ensemble, طوتمق *thoutmaq*, t.; ضبط ا *zabth it*. — Conserver en bon état, كوزتمك *gueuzetmek*, ايو حالده طوتمق *eïu hāldè thoutmaq*, معمور - تعمير ا *ma'amour, ta'amïr it*, a.-t. — les chemins, يوللری كوزتمك *ïollary gueuzetmek*. — Faire subsister, بسلمك *beslemek*, - درلك - نفقه ويرمك *dirlik, nafuqa vïrmek*. — Entretenir quelqu'un ou s'entretenir avec quelqu'un, discourir avec lui, مصاحبت ا *mouçāhabet it*, a.-t.; سويلشمك *seuïlechmek*, صحبت ا *sohbet it*. — Entretenir, se conserver, كندويی وقايه ا *guen-*

duïi vyqāïè it. — Entretenir sa maison, اوبنك مصرفنى كورمك *evinuñ masrafini gueurmek.* — une correspondance épistolaire, مكتوبلشمك *mektoublechmek.* — Entretenu, e, soigné, كوزدلمش *guzedilmich*, معمور *ma'mour.* — Femme entretenue, اجرتلو اوطه‌لق *eudjretlu odhalyq.*

Entretien, s. m., soin de maintenir une chose en bon état, كوزتمكلك *gueuzetmeklik*, تعمير *ta'mīr*, حفظ *hifz*, a. — Subsistance, درلك *dirlik*, نفقه *nafaqa*, معاش *me'āch.* — Dépense, خرجلق *khardjlyq*, مصارف *meçārif.* — Ce qu'on donne à un serviteur pour subsister, كچنمه اقچه‌سى *guetchinmè aqtchèci.* — Ce qui est nécessaire à l'entretien d'une personne, d'une armée, مالزمه *mālezimè.* — Dépenses de réparation, تعميرات مصارفى *ta'mīrāt meçārifi.* — Conversation, لاقردى *lāqyrdi*, مصاحبت *mouçāhabet*, مكالمه *mukālèmè*, صحبت *sohbet*, مذاكره *muzākerè*, a.

Entre-Tissu, s. m., ارايه طوقنش *araïè dhoqounouch*; بفت *befi*, كوفت *kufi*, p.

Entre-Toucher (S'), v. récip., برى برينه دوقنمق *biri birinè doqounmaq*, t.

Entre-Tuer (S'), v. récip., بر برينى اولدرمك *bir birini euldurmek*, t.

Entrevoir, v. a., voir à demi, از بچق كورمك *az boutchouq gueurmek*, ياری كورمك *īāry gueurmek*, چالوب المه كورمك *tchālup alma gueurmek*, الماح نظر *elmāhi nazar ilè rouïet it.* — Voir imparfaitement à cause de l'éloignement ou de l'obscurité, خيال ميال كورمك *khaïāl maïāl gueurmek*, سزر مزر كورمك *sezer mezer gueurmek.* — Pressentir, اولدن طويمق *evvelden dhoïmaq.* — Discerner, سزمك *sezmek.* — S'Entrevoir, v. réfl., كورشمك *gueuruchmek*, بولشمق *boulouchmaq.*

Entrevue, s. f., كورشمه *gueuruchmè*, t.; ملاقات *mulāqāt*, a. — Demander une —, استدعای ملاقات *istid'āï mulāqāt it.*

Entr'ouïr, v. a., سزنمك *sezinmek*, ازجق اشتمك *azadjiq ichitmek*, قولاغه چالنمق *qoulāgha tchālinmaq*, t.

Entr'ouvert, e, adj., ياری اچلمش *ïāry atchilmich*, t.

Entr'ouvrir, v. a., ياری اچمق *ïāry atchmaq.* Voy. Entre-Bailler. — S'Entrouvrir, v. réfl., se fendre, اچلمق *atchilmaq.* — En parlant d'une porte et des fleurs, ياری اچلمق *ïāry atchilmaq.*

Enture, s. f., اشلمه قازشی — كرتكی *achlama qazichi, kertigui*, اشی يری *achi ïery*, t.

Enula-Campana ou Aunée, voy. ce mot.

Énumérateur, s. m., صايجی *sāïdji*, t.; حساب ايدنجی *hiçāb ididji*, a.-t.

Énumératif, ive, adj., احصايه صايه مخصوص *yhsāïè dāïr*, دائر *sāïiè*

makhsous, a.-t.; عددی 'adedi, a.

Énumération, s. f., تعداد ta'adād, احصا ihsā, a.; صایلش sāïlich, t.

Énumérer, v. a., dénombrer, احصا ـ تعداد ا sāïmaq, ihsā, ta'adād it, a.-t. — les circonstances, بر بر سویلمك bir bir seuïlémek.

Envahir, v. a., usurper, زور ـ جبر ایله المق zor, djebr ilè almaq, قهر ایله اخذ ا qahr ilè akhz it, فضولی المق ـ قاپمق fuzouli almaq, qāpmaq, غصب ا ghasb it. — Occuper par force, بصمق basmaq, اوزرنه دوشمك ـ وارمق uzerinè duchmek, vārmaq, بصغو ا basghou it, a.-t.

Envahissement, s. m., action d'envahir, غصب ghasb, تسخیر teskhir, اغتصاب yghtiçāb, a.; قاپمه qāpma, t. — d'une province, بر ایالتك اغتصابی bir ciāletuñ yghtiçābi.

Enveloppe, s. f., ce qui sert à envelopper, صارغو sārghou, اورتو eurtu, قاب qāb. — de grains, قشره qychré. — de fèves, بقله قبوغی baqla qabóughi. — première de la châtaigne, کرپی kirpi, کرپو kirpu. — de lettre et d'autre chose, ظرف zarf, pl. ظروف zourouf. — Papier d'enveloppe, صارمق کاغدی sārmaq kiāghydy. — En t. de fortification, ouvrage qui en couvre un autre, سپر siper.

Enveloppement, s. m., صارمقلق sārmaqlyq, t.; طی thaï.

Envelopper, v. a., mettre dans une enveloppe, صارمق sārmaq, t.; طی thaïï it, a.-t. — dans du papier, کاغد ایچنه صارمق kiāghyd itchindè sārmaq. — Cacher, déguiser, اورتمك eurtmek. — Cerner, entourer, قوشاتمق qouchātmaq, اطرافنی چویرمك ethrāfini tchevīrmek. — Comprendre avec d'autres, ایچنه قاتمق ـ طولاندرمق itchinè qātmaq, dholāndurmaq, قرشترمق qarichturmaq. — S'Envelopper, v. réfl., صارلمق sārylmaq, بورنمك beurunmek. — S'envelopper d'une converture, یورغانه صارلمق iorghāna sārylmaq. — Enveloppé, e, صارلمش sārylmich, اورتولمش eurtulmich, اورتولی eurtulu, مظروف mazrouf, مطوی mathvïi, قوشادلمش qouchādilmich.

Envenimer, v. a., infecter de venin, اغولمق aghoulamaq, زهرلمك zehirlemek, zeherlemek, اوتارمق otārmaq. — les paroles d'un autre, کلامی زهرلوا kelāmi zehirlu it. — une plaie, یاره یی زهرلمك ـ ازدرمق yārai zehirlemek, azdurmaq. — Envenimé, e, زهرلنمش zehirlenmich, t.; مسموم mesmoum. — Discours envenimé, زهرلو سوز zehirlu seuz. — Langue —, زبان زهرناك zebāni zehirnāk.

Enverger, v. a., ساز دللری sāz dāllari ilè duzetmek, t.

Envergure, v. a., سرنی یلکنلره sereni ïelkenlerè baghlamaq, t.

Envergure, s. f., des voiles,

يلكنلرى سرنه بغلنمه‌سى - سون اوزرينه دوزلشمسى *ielkenleri serenè baghlanmaci, seren uzerinè duzulu-chi.* — Étendue des ailes d'un oiseau qui vole, اوچار قوش قنادلرينك اوزونلغى *ouichār qouch qanādlerinuñ ouzounlyghy,* ياپلمش ايكى قناد اوزونلغى *iāïlmich iki qanād ouzounlyghy.*

Envers, s. m., côté le moins beau d'une étoffe, ترس *ters,* ترس يوز *ters iuz.* — L'envers, ترس طرفى *ters tharafi,* ترسى *tersi.* — A l'envers, ترسنه *tersinè.* — Sans envers, ايكى يوزى بر *iki iuzu bir.* — Mettre à l'envers, en sens contraire, ترسنه كيمك *tersinè guèimek.* — Tomber à l'envers, sur le dos, ارقه اوزرينه دوشمك *arqa uzerinè duchmek.*

Envers, prép., حقنك *haqqinde,* حقنه *hāqqynè,* a.-t.; طرفنه *tharafina.* — Envers vous, حقكزده *haqqynyzdè.* — la patrie, وطنى حقنه *vathani haqqyna.*

Envi (A l'), adv., بر برينه نسبة *bir birinè nispeten,* برى برلرينه اوست كلمك ارزوسيله *biri birlerinden ust guelmek arzouciilè,* غبطه ايله *ghibtha ilè,* a.-t.

Envie, s. f., déplaisir du bien d'autrui, jalousie, قزقانجيلك *qyzqāndjilik,* قزقانج *qyzqāndj,* قزقانمه *qyzqānma,* حسد *haced,* a. — Porter envie, قزقانمق *qyzqānmaq.* — Exciter l'envie, تحريك حسد *tahrîki haced it.* — En donner, faire envie, محل حسد او *mahalli haced ol,* t. — Désir, volonté, ارزو *arzou,* هوس *haves,* a.; دلك *dilek,* استك *istek,* t.; كوكل - جان دلكى *gueuñul, djān dilegui,* اشتياق *ichtiāq.* — Par envie, حسد اوجندن *haced oudjunden.* — envie de femme grosse, اش يرمه *ach ïermè.* — Avoir cette envie, اش يرمك *ach ïermek,* اشن ارزى *ach ererî tchekmek.* — de manger, voyez Faim. — de boire, voyez Soif, etc. — Envie, marque qu'on porte en naissant, بك *bèñ,* بكك *bèñek,* اش يرمه‌نك نشانى *ach ïermenuñ nichāni.* — Avoir envie, désirer en général, استمك *istemek.* — Passer son envie, - ارزوسنى هوسنى المق *arzoucini, havecini almaq.*

Envieillir, v. a., rendre vieux, اختيار كوسترمك *ikhtiār gueustermek.* — Devenir vieux, اختيارلنمق *ikhtiārlanmaq.* — Envieilli, e, اختيارلنمش *ykhtiārlanmich.*

Envier, v. a., porter envie, قزقانمق *qyzqānmaq,* t.; حسدا - چكمك *haced it, tchekmek,* a.-t. — Désirer, استمك *istemek,* دلمك *dilemek,* امرنمك *imrenmek.* — Souhaiter pour soi-même un bonheur pareil à celui d'un autre, كونى ارزوسى او چكمك *kevni tchekmek, arzouci ol.* — J'envie votre bonheur, بختكزه غبطه ايدرم *bakhtyñyzè ghrbtha iderum.*

Envieux, se, adj., قزقانجى *qyzqāndji,* t.; حسود *haçoud,* حاسد *hācid.*

Enviné, adj., شراب قوقولو *charāb qoqoulu*, a.-t.

Environ, adv., à peu près, تخمينًا *takhmīnen*, قدر *qadar*, تقريبًا *taqrīben*, يقين *iaqyn*. — Il y a environ cinq ans, تقريبًا بش سنه در *taqrīben bech senèdur*. — Il y a environ six mois, التى ايه وارر *alty aïè vārur*. — Il a environ trente ans, تخمينًا اوتوز ياشنده در *takhminen otouz ïāchinda dur*.

Environs, s. m. pl., اطراف *ethrāf*, حوالى *havāli*, a.-t. — Aux environs de la ville, شهرك حواليسنده *chehruñ havālicindè*.

Environner, v. a., قوشاتمق *qouchātmaq*, طولامق *dholāmaq*, چوره المق *tchevrè almaq*, چورمك *tchevirmek*, اطرافنى چورمك *ethrāfini tchevirmek*, احاطه ا *ihātha it*, a.-t.

Envisager, v. a., regarder au visage, يوزه بقمق *ïuzè baqmaq*, t. — Considérer en esprit, ملاحظه ا *mulāhaza it*, a.-t.; باقمق *bāqmaq*, نظر ا *nazar it*, دوشنمك *duchunmek*.

Envoi, s. m., كوندرش *gueunderich*, كوندرمه *gueundermè*, يوللمه *ïollama*, t.; ارسال *irsāl*, ارساليه *irsālïiè*.

Envoiler (S'), v. pron. Voy. **Se Déjeter**.

Envoisiné, e, adj., قوكشوسى وار *qoñchouçou vār*, قوكشولو *qoñchoulu*.

Envoler (S'), v. réfl., قالقوب اوچمق *qālqoup outchmaq*, اوچمق *outchmaq*, يردن اوچمق *ïerden outchmaq*, فرلانمق *firlānmaq*. — Au fig., passer, كچمك *guetchmek*. — Le temps s'envole, passe vite, وقت وزمان سريع المروردر *waqt u zemān serī' ul-murourdur*.

Envoyé, subst. masc., messager, كوندرلمش كمسنه *gueunderilmich kimesnè*, وكيل *vekīl*, ادم *adem*, t. — Porteur de dépêches, ساعى *sā'ī*, قاصد *qācyd*. — Chargé de mission, مبعوث *meb'ous*. — Ministre d'une puissance près d'une autre, et d'un grade inférieur à celui d'ambassadeur, اورته ايلچى *orta ilchi*. — extraordinaire, فوق العاده اورته ايلچيسى *fevq ul-'adè orta iltchici*. — Envoyé, apôtre, prophète, رسول *reçoul*. — de Dieu, Mahomet, رسول الله *reçoul allah*.

Envoyer, v. a., كوندرمك *gueundermek*, يوللامق *ïollāmaq*, t.; ارسال ا *irsāl it*, a.-t.; تسيير ا *tesïir it*, بعث ا *b'as it*. — complimenter, تبريكه كوندرمك *tebrīkè gueundermek*. — dans l'autre monde, اخرته كوندرمك *akhyretè gueundermek*, اولدرمك *euldurmek*. — Envoyé, e, part., كوندرلمش *gueunderilmich*, ارسال اولنمش *irsāl olounmich*, مرسول *mersoul*.

Éolie, s. f., n. de p., قارلىلى *qārlelie*, قارلى ايلى *qārli ili*.

Épacte, s. f., سنهٔ شمسيه ايله سنهٔ قمريه نك تسويه وتعديل ايدن ايام منضمه *senèï chemsiïè ilè senèï qameriièï tesviè vu ta'dīl ideneïiāmi munzammè*, a.-t.; خمسهٔ مسترقه *khamsati musteriqat*, a.

ÉPAGNEUL, E, s., اندلس كوپكى *endelous kœupegui*, t.

ÉPAIS, SE, adj., qui a de l'épaisseur, ايرى قالن - قالك *qālyn*, *iry*, t.; جسيم *djecīm*. — En parlant des liquides et des fluides, قويو *qouïou*, قويى *qouïy*, كثيف *kecīf*. — Air —, هواى كثيف *havāī kecīf*. — Brouillard —, قويو طومان *qouïou dhoumān*. — Dru, serré, صق *syq*. — Au propre et au fig., gros, grossier, يوغون - يوغن *ioghoun*, غليظ *ghalīz*. — Quelquefois en parlant des étoffes, قوند *qound*, تفه‌لو *tefèlu*. — Nuit épaisse, قراكلق كيجه‌سى *qarāñlyq guidjèci*. — Serré, en parlant d'un bois, d'un buisson, ملتف *multeff*. — de bataillons, بر برلرينه متلاصق عسكر بلوكلرى *bir birlerinè mutelāçyq 'asker beulukleri*.

ÉPAISSEUR, s. f., profondeur d'un corps solide, قالنلق - قالكلق *qālyñlyq*, غليظلق *ghalyzlyq*. — Grosseur, ايريلق *iryliq*, غلظة *ghalzat*. — En parlant d'un bois, d'un bosquet, et densité, كثافت *kecāfet*, صيقلق *syqrlyq*. — du brouillard, طومانك قويولغى *dhoumānuñ qouïoulughy*.

ÉPAISSIR, v. a., un liquide, قويولتمق *qouïoulamaq*, قويولمق *qouïoulatmaq*, قويو ا *qouïou it*. — un fluide, سيق - صق ا *syq it*, غليظ - تكثيف ا *ghalīz*, *teksīf it*. — un solide, قالنلمق *qālyñlamaq*, قالنلتمق *qālyñlatmaq*. — S'Épaissir, v. réfl., un liquide ou un fluide, قويولنمق *qouïoulanmaq*, تكثيف اولنمق *teksīf olounmaq*. — un corps dur, قاتيلنمق *qātylanmaq*. — L'esprit s'épaissit, عقل كسب كثافت ايدر *'aql kesbi kecāfet ider*.

ÉPAISSISSEMENT, s. m., قويولمه *qouïoulama*, قويولنمه *qouïoulanma*, t.; انعقاد *in'iqād*, a. — Condensation, تكثيف *teksīf*.

ÉPAMPREMENT, s. m., اصمه بودامه‌سى *asma boudāmaci*, t.

ÉPAMPRER, v. a., باغ بيپراغنى يولمق - ايتلمق *bāgh ïaprāghini ïolmaq*, *aïtlamaq*, اصمه‌يى بودامق *asmaï boudāmaq*, t.

ÉPANCHEMENT, s. m., effusion, دوكلمه *deukulmè*, دوكلش *deukulich*, دوكلمكلك *deukulmeklik*, t.; اراقة *irāqat*. — de bile, انصباب صفرا *insibābi safrā*. — de sang, اراقة دما *irāqaï demā*. — Au fig., effusion du cœur, كوكل اچلمه‌سى - يايلمه‌سى *gueuñul atchilmaci*, *ïāïlmaci*, انفتاح القلب *infitah ul-qalb*. — de joie, انشراح *inchirāh*, انتشار سرور *intichāri surour*.

ÉPANCHER, v. a., verser doucement, ياواش دوكمك *ïāvāch deukmek*, دوكمك *deukmek*. — son cœur, l'ouvrir, كوكلنى اچمق *gueuñulni atchmaq*, كشف درون ا *kechfi deroun it*. — S'Épancher, v. réfl., se répandre, دوكلمك *deukulmek*. — Parler avec effusion, لاقرديه بوشانمق *lāqyrdiè bochānmaq*, t.

ÉPANDRE, v. a., صاچمق *sātchmaq*. Voy. ÉPARPILLER. — S'Épandre, v. réfl., دوكلمك *deukulmek*, صاچلمق *sātchilmaq*.

ÉPANOUIR, v. a. Voy. RÉJOUIR. — S'Épanouir, v. pr., être dans la joie, اچلمق *atchilmaq*. — Se dit également en parlant des fleurs.

ÉPANOUISSEMENT, s. m., action de s'épanouir, اچلمه *atchilma*, a.; انكشاف *inkichāf*. — des fleurs, چچك اچلمه‌سی *tchitchek atchilmaci*. — du cœur, كوكل اچلمه‌سی *gueuñul atchilmaci*, t.

ÉPARCET, s. m., بورچاق *bourtchāq ïoundjaci*, t.

ÉPARGNANT, E, adj., مصرفی *masrafi ecirgueïdji*, t.; اسيركيجی *mumsik*, a.

ÉPARGNE, s. f., économie dans la dépense, چركسلك *tcherkeslik*, vulg. چركزلك *tcherguezlik*, امساك *imsāk*, اداره *idārè*, مصرفی *masrafi ecerguiemè*, اسيركمه خرج *khardji qalyl*. — Épargnes, argent mis en réserve, بشقه وقتلر ايچون صاقلنمش اقچه ـ پاره *bachqa vaqytler itchoun sāqlanmich aqtchè, pāra*.

ÉPARGNER, v. a., user d'épargne, امساك ا *imsāk it*, a.-t.; خانه‌دارلق ا *khānèdārlyq it*, صقلمق اختيار صنمت ا *saqlamaq, ykhtiāri zannet it*, يوق يره صرف ايتمامك *ïoq ïerè sarf itmemek*, خرج قليل ا *khardji qalyl it*. — quelqu'un, اسيركمك ـ اسركمك *ecirguiemek*. — son bien, son argent, مالنی ـ اقچه‌سنی اسركمك *mālini, aqtchècini ecirguiemek*. — Refuser en partie, دريغ ا *dirigh it*. — Avoir compassion, اجيمق *adjimaq*. — Ménager des restes dans une étoffe, فصله چيقارمق ـ ارتورمق *fazlè tchyqārmaq, arturmaq*. Voy. DISPENSER. — S'Épargner, v. réfl., ne pas se donner la peine, زحمت چكمك *zahmet tchekmemek*, a.-t. — Ne pas faire, ايتمامك *itmemek*. — Se ménager, se soigner, كنديني كوزتمك *guendini gueuzetmek*.

ÉPARPILLEMENT, s. m., طاغتمه *dhāghytma*, صاچلمه *sātchylma*, طاغلمه *dhāghylma*, t.; تفريق *tefriq*, a.; پريشانلق *perichānlyq*, p.-t.; نثر *nèsr*.

ÉPARPILLER, v. a., اوتمه بورو صاچمق ـ طاغتمق *eutè boru sātchmaq, dhāghytmaq*, طاغتمق تفريق ـ پريشان ا *dhāghytmaq*, t.; *tefryq, perichān it*, نثار ا *nièār it*.

ÉPARS, E, adj., صاچلمش *sātchilmich*, طاغلمش *dāghilmich*, طاغنق *dhāghynyq*, داردا غان *dārdāghān*, قارمه قارشق *qārma qārychyq*, t.; متفرق *mutefèrryq*, a.; پريشان *perichān*, p.

ÉPART, s. m., بر نوع حصير اوتی *bir nev'y hacyr oty*, t.

ÉPARVIN, s. m., اتك اياغنده چقان شيش *atun aïāghindè tchiqān chich*, t.

ÉPATÉ, E, adj. (nez), يصّی بورن *ïassy bouroun*, ياپوان بورن *ïāïvān bouroun*. — Qui a le nez épaté, يصّی بورنلو *ïassy bourounlu*. — Verre —, اياغی قريق برقدح *aïāghy qrryq bir qadeh*, t.-a.

ÉPAULE, s. f., partie du corps proche du cou, اومز ـ اوموز *omouz*,

t.; كتف *kitf, ketif*, pl. a. إكتاف *ek-tāf*. — Le bras avant l'omoplate, منكب *menkib*, pl. مناكب *menā-kib*; دوش *douch*, p. — Au propre, porter sur les épaules, اومزنه المق *omouzinè almaq*. — Au figuré, supporter la présence d'un fâcheux, ثقيل بر كمسنه‌نك حضوريله ثقلت چكمك *saqyl bir kimesnè-nuñ houzourilè syqlet tchekmek*. — Hausser les épaules en signe de mécontentement, اظهار صورت ابائت ا *izhāri soureti ibāet it*. — Prêter l'épaule à quelqu'un, lui aider, le soutenir, بر كمسنه‌يه ارقه او *bir kimes-nèïè arqa ol*. — d'un bastion, طابيه يانى - كوشه‌سى *thābia ïāni, keu-chèci*, پلنقه‌نك يانى *palanqanuñ ïāni*, t.

Épaulée, s. f., اوموز ايله قاقش *omouz ilè qāqych*, t.

Épaulement, s. m., rempart de fascines et de terre, چالى چرپى و طپراق طابيه‌سى *tchāli tchirpi vè thoprāq thābiaci*. — Soutien d'un bâtiment, ديوار طياغى *divār dhaïā-ghy*, قول كبى ديوار *qol guibi di-vār*, t.

Épauler, v. a., démettre l'épaule, اومزى يرندن چقرمق - ايرمق *omouzi ïerinden tchiqarmaq, aïr-maq*, اوموزى قرمق *omouzi qyrmaq*. — Assister, ياردم ا - ويرمك *ïār-dum it, vïrmek*. — des troupes, les mettre à couvert du canon, عسكرى طوب ضربندن حفظ و صيانت ا *'askeri thop zarbinden hyfz u siānet it*. — Épaulé, e, qui a une bonne protection, ارقه‌لو *arqalu*. — S'Épauler, v. réfl., اوموز قيرلمق *omouz qyrylmaq*, اوموز يرندن ايرلمق - چقارلمق *omouz ïerinden aïrylmaq, tchyqārylmaq*.

Épaulette, s. f., اوفيچياللرك اومزلرنده‌كى نشانى *ofitchiāllaruñ omouzlèrindèki nichāni*, اوموز چپرازى *omouz tchaprāzi*.

Épave, adj., égaré, صاحبسز قالمش *sāhybsyz qālmich*, يتك *ïetik*. — Bœuf épave, يتك اوكوز *ïetik eukuz*. — s. f., les épaves, دكزدن چيقان و ياليسنده بولنان شيلر *deñyzden tchyqāṇ vè yālyeindè boulounān cheïler*, t.

Épeautre, s. m., بر نوع بغداى *bir nev'i boghdāï*, t.; خنطه *khyn-tha*, a.

Épée, s. f., شش - شيش *chich*, مچ *metch*, t.; قلج *qylidj*. — Passer au fil de l'épée, قلجدن كچورمك *qylidjden guetchurmek*. — Tirer l'épée, سل سيف ا *selli seïf it*. — L'épée, l'état des gens d'épée, عسكرى طريقتى *'askeri thariqati*. — Les gens d'épée, ارباب سيف *erbābi seïf*. — Épée, poisson de mer, قلج بالغى *qylidj bālighi*.

Épeler, v. a., هجألمك *hedje-lemek*, هجأ ايله اوقومق *hedjè ilè oqoumaq*, تهجّى ا *teheddji it*, a.-t.

Épellation, s. f., هجألمه *hedje-lemè*, a.-t.; هجاية *hedjāïet*, a.

Épenthèse, s. f., اضافة حرف فى لفظة *izāfeti harf fi lafzet*, a.

Éperdu, e, adj., شاشمش *chāch-mich*, عقلنى شاشورمش *'aqlin chāchurmich*, كوزى قورقمش *gueuz*

qorqmich, t.; منكسر *munkecir*, مسلوب الشعور *mesloub ul-chou'our*, a.; سرسم *sersem*, p.

Éperdument, adv., مبالغه ايله *mubālagha ilè*, a.-t.; عقلى قاپلمش اوله‌رق *'aqly qapilmich olaraq*. — amoureux, عاشق ديوانه او *'āchiqy divānè ol*.

Éperlan, s. m., بر نوع كوچك دكز بالغى *bir nev'y kutchuk deñiz bālighy*, t.

Éperon, s. m., aiguillon pour piquer un cheval, مهموز *mehmouz*, vulg. *mahmouz*. — Donner de l'éperon à un cheval, مهموزلمق *mahmouzlamaq*. — d'un coq, خروس مهموزى *khoros mahmouzi*, مهميز *mehmīz*, p. — de navire, قيالق *qaïāliq*. — Au fig., donner de l'éperon, exciter, hâter, voy. ces mots.

Éperonné, adj., مهموزلو *mahmouzlu*.

Éperonner, v. a., مهموزلمق *mahmouzlamaq*, t.

Éperonnier, s. m., مهموزجى *mahmouzdji*, t.

Épervier, s. m., اتمجه *atmadja*, t.

Éphèbe, s. m., هنوز يتشمش اوغلان *henouz ïetichmich oghlān*, t.

Éphèdre, s. m., arbrisseau, بر نوع اوفاق اغاج *bir nev'y oufāq aghādj*, t.

Éphélides, s. f. pl., چغيت *tchighyt*, سيس *sīs*, t.

Éphémère, adj. com., بر كونلك *bir gunluk*, از طيانر *az dhaïānur*, t.; فانى *fāni*, يومى *ïevmi*, a.

Éphémérides, s. f. pl., تقويم *taqvīm*, منجملرك روزنامه‌سى *muneddjimleruñ rouznāmèci*, p.-t.; زيج *zīdj*.

Éphèse, ancienne ville de la Turquie asiatique, aujourd'hui misérable village situé auprès des ruines de l'antique Éphèse, ايازلق *aïāzliq* ou *aïāçolouq*, فسوس *feçous*.

Éphialte, s. m. Voy. Cauchemar.

Éphore, s. m., قديم زمانك روم حاكمى *qadīm zemāndè roum hākimi*.

Épi, s. m., بشاق - بشق *bachāq*, بغدايك باشى - صلقمى *boghdāïuñ bāchi*, *salqymi*. — Monter, se former en épi, بشاقلنمق *bachāqlanmaq*, بشاق طوتمق *bachāq thoutmaq*, بشاغه كلمك *bachāgha guelmek*. — Épi de la Vierge, étoile, سنبله برجى *sumbulè burdju*.

Épi-d'Eau, s. m., plante, جار النهار *djār un-nehār*, a.

Épice, s. f., بهار *behār*, a. Voy. Épices.

Épicène, adj. com., مذكر و مؤنثه مشترك اولان *muzekker vè mu'ennecè muchterik olān*, متساوى التانيث والتذكير *muteçāvi utteenīs vet-tezkīr*.

Épicer, v. a., تربيه ا *terbïè it*, بهارلمق *behārlamaq*, بهارات ايله تربيه ا *behārat ilè terbïè it*. — Épicé, e, بهارلو *behārlu*.

Épicerie, s. f., toutes sortes d'épiceries, هر درلو بهار *her turlu behār*, ابزار *ebzār*, بهارات قسمى *behārāt qysmi*, a. — Commerce d'épiceries, عصارلق *'atthārlyq*, a.-t.; بهارات تجارتى *behārāt tidjāreti*.

ÉPICIER, s. m., بقّال *baqqāl*. — droguiste, عطّار *'atthār*, a.

ÉPICRANE, s. m. V. PÉRICRANE.

ÉPICURIEN, NE, s., اپیکوروس فلوسفك همذهبی اولان *epikuros filosofuñ hem-mezhebi olān*.

ÉPIDÉMIE, s. f., عامّه یه یایلمش خسته لك *'ammëïè ïāïlmich khastalik*, اولاشیجی مرض *oulāchidji maraz*, a.-t.; مرض جارف *marazi djārif*, a.; علت ساریه *'illet sārïïe*.

ÉPIDÉMIQUE, adj. com., اولاشیجی *oulāchidji*, عامّه یه یایلور *'āmmëïè ïāïlur*, مرض جارفه متعلق *marazi djārifè mute'allyq*. — Maladie —, امراض جارفه یه متعلق بر مرض *emrāzi djārifëïè mute'allyq bir maraz*.

ÉPIDERME, s. m., درینك طشی *derinuñ dhich ïuzu*, t.; بشره *bechere* pour بشرة *becheret*, a.

ÉPIÉ, adj., qui a des épis, بشاقلو *bachāqlu*, بشاقلنمش *bachāqlanmich*, t.

ÉPIER, v. a., monter en épi, بشاقلنمق *bachaqlanmaq*, بشاق طوتمق *bachāq thoutmaq*. — Observer, جاسوسلق ایتمك *djāsouslïq ïtmek*, گوزلمك *gueuzelmek*, گوزلمك *gueuzlemek*. — l'occasion, فرصت ارامق - گوزتمك *fourçat arāmaq*, *gueuzetmek*.

ÉPIERRER, v. a., طاشلری چقرمق - قالدرمق *thāchleri tchiqarmaq*, *qāldurmaq*, t.

ÉPIEU, s. m., خشت *khyght*, حربه *harbe*, p.-t.; قصه گوندر *qyssa gunder*, t.

ÉPIGASTRE, s. m., قارن اوستی *qārn ustu*, t.; مأنة *mcenet*, a.

ÉPIGASTRIQUE, adj. com., قارن اوستندکی *qārn ustundèki*, t.; مأنته متعلق *mcenetè mute'allyq*, a.-t.

ÉPIGLOTTE, s. f., دلجك *dildjik*, t. Voy. LUETTE.

ÉPIGRAMMATIQUE, adj. comm., طوقنقلو *dhoqounouqlu*, t.; هجوی *hedjvii*, قدحی *qadhii*, a.

ÉPIGRAMMATISTE, s. m., شاعر قدّاح *chā'iri qaddāh*, منشد الاهاجی *munchid ul-ahādji*.

ÉPIGRAMME, s. f., طوقنقلو سوز نکته لو بیت *dhoqounouqlu seuz*, *nuktèlu bèit*, a.-t.; هجو *hedjv*, a.

ÉPIGRAPHE, s. f., کتابة *kitābet*, a.

ÉPILATOIRE, adj. com. (poudre), قیلی دوکدریجی - کیدریجی *qyly deukturidji*, *guideridji*, t.; منتف *munettif*, a.—Pâte épilatoire, خرزمه *khyrizma*.

ÉPILEPSIE, s. f., طوتارق *thoutāryq*, طوتارقلق *thoutāryqliq*, t.; صرع خسته لغی *sara' khastalyghy*, a.-t.; صرع *sar'*, vulg. *sara'*, a.

ÉPILEPTIQUE, adj. et subst. com., طوتارقلو *thoutāryqlu*, t.; مصروع *masrou'*, صرعی *sar'ii*.

ÉPILER, v. a., قلی - تویی چقرمق - دوشرمك *qyli*, *tuïu tchiqarmaq*, *duchurmek*, تویی کیدرمك - دوکدرمك *tuïu guidermek*, *deukturmek*, t.

ÉPILOGUE, s. f., خاتمه *khātimè*, خاتمهٔ کتاب *khātimèï kitāb*, سوزك نتیجه سی *seuzuñ netidjèci*,

نتيجة الكلام *netidjet ul-kelām*.

Épiloguer, v. a. fam., نكته صالمق *nuktè sālmaq*, قصور بولمق *qouçour boulmaq*, ارامق - *arāmaq*, قنامق *qynāmaq*.

Épilogueur, s. m. fam., نكته صالیجی *nuktè sālidji*, p.-t.; قصور اراشدریجی *qouçour arāchturidji*, t.; عیاب *'aïāb*, a.

Épinards, s. m. pl., اصپناق *ispanāq*, t. — Graine d'épinards, اصپناق تخمی *ispanāq tokhoumy*.

Épinçoir, s. m., طاشجی کلنکی *thāchdji kulungui*, *various*, t.

Épine, s. f., corps aigu et piquant, دکن - تکن *diken*, *tiken*, t.; شوك *chevk*, pl. a. اشواك *echvāk*, خار *khār*, p. — Arbrisseau épineux, دکنلو اغاج *dikenlu aghādj*, مغیلان *moughylān*. — Il m'est entré une épine dans le pied, بر ایاغمه دکن باتدی *aïāghyma bir diken bātty*. — du dos, اوکرغه *oñourgha*, ارقه کمیکی *arqa guemiguy*. — Être sur les épines, être dans l'anxiété, اضطراب چکمك *yzthyrāb tchekmek*. — Épine, difficulté, کوچلك دکنلکی *gutchluk dikenligui*.

Épine-Arabique, s. f., plante, قلقان - قورلغان دکنی *qalqān*, *qourlaghān dikeni*, t.

Épine-de-Christ, s. f., arbrisseau, سنجان دکنی *sindjān dikeni*.

Épinette, s. f., سنطور *santhour*, t.

Épine-Vinette, s. f., plante, امبرباریس *amberbārīs*, قادین طوزلغی *qādyn thouzloughou*, قرامق *qarāmouq*, t.

Épineux, se, adj., qui a des épines, دکنلو *dikenlu*, t.; شایك *chāïk*, a. — Au fig., plein de difficultés, مشکل *muchkil*. — Affaire épineuse, چپره‌شك ایش *tchaprachik ich*.

Épingle, s. f., طوپلو *thoplou*, طوپلو اکنه *thoplu ignè*, t. — en diamant, الماس طوپلو *elmās thoplou*. — Au pl. fig., présents, هدیه *hedīè*.

Épinglier, ière, s., اکنه‌جی *ignèdji*, طوپلوجی *thoploudjou*, t.

Épinière, adj. f., اوکرغه کمکنه متعلق *oñourgha gueinigiāne mute'allyq*, t.; صلبی *soulbii*, a. — Moelle épinière. Voy. Moelle.

Épiniers, s. m. pl., دکنلك *dikenlik*, t.

Épiphanie, s. f., تجلی *tedjelli*, a.; هوشان *houchān*, p.; عید التجلی *'aïd ut-tedjelli*, حاج صویه اتلدیغی *hādj souïè atyldigui gun*.

Épiphonème, s. m., خاتمة الکلام *khātimet ul-kelām*, a.

Épiphyse, s. f., کمك اوزرنده کمرتلکلو طومالنج *guemik uzerindè guemertleklu dhoumālydj*, t.

Épiploïque, adj., جوزه متعلق *djevzè mute'allyq*, a.-t.; ثربی *serbii*, a.

Épiplomphale, s. f., کوبکه جوز اینمسی *guevbeguiè djevz inmèci*, t.; نزول الثرب *nuzoul ts-serb*, a.

Épiploon, s. m., ثرب *serb*, pl. a. ثروب *suroub*; جوز شول *djevz*, باغ که قرنی و بغرساقلری قاپلمش

اوله *chol ïāgh ki qarni vè baghyr-sāqleri qāplamich ola.*

Épique, adj. com. (poëte), شاعر حوادث *chā'īri havādis.* — Poëme —, وصف احواله داير قصيده *vasfi ahvālè dāïr qacīdè*, a.-t.

Épire, nom de pays, ارناود ولايتى *arnāoud vilāïèti.*

Épiscopal, e, adj., پسقپوسه متعلق *piscoposè mute'allyq*, g.-a.

Épiscopat, s. m., dignité d'évêque, پسقپوسلق *piscoposlyq*, g.-a. — Temps pendant lequel une personne est revêtue de cette dignité, پسقپوسلق وقتى *pisçoposlyq vaqty*, t.

Épisode, s. m., لاحقة *lāhyqat*, pl. لاحقات *lāhyqāt*; حادث *hādis*, a.

Épisodique, adj. com., لاحقته متعلق *lāhiqatè mute'allyq*, حدثى *hadecii*, a.

Épispastique, adj. com. (remède), دواء سحاب *devāï sahhāb*, a.; پهلوان ياقيسى *pehluvān ïāqycy*, t.

Épisser, v. a., ايپلرى بر برلريله اورمك *ipleri bir birlerilè eurmek*, t.

Épistémonarque, s. m., روم ملتنده امور دينيه ناظرى *roum milletindè oumouri dinïiè nāziri*, t.

Épistolaire, adj. com., مكتوبلره انشايه دائر *mektoublerè, inchāïè dāïr*, a. — Style —, فن انشاء *fenni inchā*, فن تحرير مراسلات *fenni tahrīri murācelāt*, a.

Épistyle, s. f., باشلق دپه‌سى *bāchlyq tepèci*, t.; تاج *tādj*, a.-p.-t.

Épitaphe, s. f., مزار طاشى يازوسى *mezār thāchi ïāzouci*, t.; ميت - موت تاريخى *meït, mevt tārikhi*, a.-t.; كتابهٔ قبور *kitābeï qoubour*, a.

Épithalame, s. m., اعراسيه *i'irācïiè*, a.; دوكون تركيسى - ازكيسى *dukun turkycy, ezguici*, t.; سرود عروسى *suroudi 'arouci*, يكى اولنمشلرك تبريكنى حاوى منظومه *ïeñy evlenmichleruñ tebrikini hāvi manzoumè.*

Épithète, s. f., صفت *syfet*, pl. صفات *syfāt*; وصف *vasf*, لقب *laqab*, pl. القاب *elqāb.* — Désigner par une —, صفتلمك *syfetlemek.* — Surnommé, désigné par une —, متصف *mouttasyf.*

Épithyme, s. m., fleur médicale, كشوت *kuchut*, افتيمون *aftīmoun*, a.

Épitome, s. m., abrégé, اجمال *idjmāl*, ايجاز *idjāz*, موجز *moudjez*, a.

Épître, s. f., مكتوب *mektoub*, pl. a. مكاتيب *mekiātib*; نامه *nāmè*, p.; بتى *biti*, كاغد *kiāghid*, رسالة *riçālet*, pl. رسايل *reçāïl*, a. — Épître dédicatoire. Voy. Dédicatoire.

Épitrope, s. f., concession, قبوللمه صورتى *qaboullama soureti*, t.; صورت التسليم و القبول *souret et-teslīm vel-qaboul*, a.

Épizootie, s. f., حيوانلره دوشن خسته‌لكى *haïvānlara duchen khastalighy*, حيوان قيرغينى *haïvān qyrghyni*, t.; جايحة *djāïhat*, a.

Épizootique, adj., قيرغينه متعلق *qyrghynè mute'allyq*, t.-a.

Éploré, e, adj., كوزى ياشلو *gueuzy ïāchlu*, باكى *bāki*, a.

Épluchement, s. m., ایتلمه *aïtlama*, t.

Éplucher, v. a., ôter les ordures, ایتلمق *aïtlamaq*, ایرتلمق *aïrtlamaq*, تمیزلمك *temizlemek*. — Examiner attentivement, دقتله کورمك تجسس ا *diqqatlè gueurmek*, *tedjessus it*, اراشدرمق *arāchturmaq*. — Éplucher le drap, چوقه‌یی سلمك *tchoqaï silmek*.

Éplucheur, se, s., qui épluche, ایتلیجی *aïtlaïdji*, ایرتلیجی *aïrtlaïdji*, t. — Au fig., قصور اراشدریجی *qouçour arāchturidji*, t.; عیب جوی *'aïb djouïi*, a.-p.

Épluchures, s. f. pl., سپرندی *supurundi*, سپرندیلك *supurundilik*, t.; دوکنتی *dukuntu*.

Épointer, v. a., اوجی بوزمق - کیدرمك *oudji bozmaq*, *guidermek*, t.

Éponge, s. f., سونکر *sunguier*, t. — Passer l'éponge, au propre, voy. Éponger. — Au fig., oublier une action, اونتمق *onoutmaq*, خاطردن محو و ازاله ا *khāthyrden mahv u izālè it*.

Éponger, v. a., سونکرله تمیزلمك - سلمك *sunguierilè temizlemek*, *silmek*, t.

Épopée, s. f., poëme épique, حادثهٔ مشهوره‌یه دائر قصیده *hādicèï mechhourèïè dāïr qacydè*, a.-t.

Époque, s. f., زمان *zemān*, وقت *vaqyt*, تاریخ *tārikh*, pl. تواریخ *tevārykh*, a.

Époudrer, v. a., توزی سلمك - چقرمق *tozi silmek*, *tchiqarmaq*, t.

Épouiller, v. a., بتلمك *bitlemek*. — S'Épouiller, بتلنمك *bitlenmek*, t.

Époumoner, v. a., بر کمسنه‌نك صولغنی کسمك *bir kimesnènuñ soloughyny kesmek*. — S'Époumoner, v. réfl., باغرمه‌دن اود قاتلنمق *bāghirmaden eud qātlanmaq*, t.

Épousailles, s. f. pl., اولنمه رسمی *evlenmè resmi*, عقد نکاحك اجراسی *'aqdi nikiāhuñ idjrāci*, تزوج *tezevvudj*, p.-t.; نکاح *nikiāh*, a.

Épouse, s. f., قاری *qāry*, عروسه *aroucè*, اهل *ehl*, *ehli*, عورت *'avret*, a. — légitime, حلیله *halilè*, منکوحة *menkiouhat*, زوجة *zevdjet*.

Épousée, s. f., کلین - کلن *guelin*, t.; عروس *'arous*, pl. عرایس *'arāïs*, a.

Épouser, v. a., prendre en mariage, اولنمك *evlenmek*, t.; نکاح تزوج ا - *nikiāh*, *tezevvudj it*, a.-t. — Prendre femme, قری المق *qary almaq*. — Prendre un époux, قوجه‌یه وارمق *qodjaïè vārmaq*. — S'Épouser, v. réfl., اولنمك *evlenmek*. — Épouser un parti, une querelle, طرفکیر او *tharafguir ol*, a.-p.-t.; استصحاب ا *istishāb it*, کوکل باغلمق *gueuñul bāghlamaq*, التزام ا *iltizām it*.

Épouseur, s. m., اولنمك استین *evlenmek isteïen*, t.; مستنکح *mustenkih*, a.

Épousseter, v. a., توزی سلمك - سلکمك - فرچه‌لمق *tozi silmek*, *silkmek*, *fourtchialamaq*, t.

Époussette, s. f. Voy. Vergette.

ÉPOUVANTABLE, adj. com., قورقنج *qorqoundj*, قورقودجق *qorqoudadjaq*, t.; مخوف *makhouf*, مستكره *mustekreh*, a.; هيبتلو *heïbetlu*, a.-t.

ÉPOUVANTABLEMENT, adv., d'une manière épouvantable, بيوك قورقو ايله *buïuk qorqou ilè*, هيبتله *heïbetlè*, قورقنجلقله *qorqoundjliqlè*, a.-t.; قورقنج صورت ايله *qorqoundj souret ilè*, عقلى شاشوره‌جق وجهله *'aqly chāchuradjaq vedjhilè*. — Excessivement, غايتله *ghāïetilè*.

ÉPOUVANTAIL, s. m., تنديسه *tendicè*, p.; اويوق *ouïouq*, t.; بوستان قورقوسى *bostān qorqouçou*, t.

ÉPOUVANTE, s. f., قورقو *qorqou*, بيوك قورقو *buïuk qorqou*, قورقنجلق *qorqoundjliq*, اوركولمك *eurkulmek*, t.; هراس *hirās*, دهشت *dehchet*, a.

ÉPOUVANTÉ, E, adj., قورقودلمش *qorqoudlmich*, قورقمش *qorqmich*.

ÉPOUVANTER, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq*, اوركتمك *eurkutmek*, بلكلتمك *belirletmek*, بلكلتمك *belirletmek*, t.; تخويف *takhwīf it*, شاشيرمق *chāchurmaq*. — S'Épouvanter, v. réfl., قورقمق *qorqmaq*, اوركمك *eurkmek*, t.

ÉPOUX, s. m., nouveau marié, كوبكو *gueuïu*, *gueuïeii*. — Mari, قوجه *godja*, t.; زوج *zevdj*, pl. a. ازواج *ezvādj*; حليل *halīl*. — Le mari et la femme, ار ايله عورت *er ilè 'avret*, زوج و زوجه *zevdj u zevdjè*.

ÉPREINDRE, v. a., ضغق *syqmaq*, t.; تعصير *ta'cyr it*, a.-t.

ÉPREINT, E, adj., صقلمش *syqilmich*, t.; معصر *mou'assar*, a.

ÉPREINTE, s. f., action d'épreindre, صقمقلق *syqmaqliq*, تعصير *ta'cyr*. — Épreintes, douleurs vives, كسكين اغريلر *keskin aghriler*, اوجاع شديده *evdjāï chedidè*. — Douleurs de ventre, قرن اغريسى *qarn aghryçy*, كسكتيلى ايچ اغريسى *kecintili itch aghryçy*.

ÉPRENDRE (S'), v. pr., عاشق او *'achyq ol*, معشوق او *ma'chouq ol*, سودايه دوشمك *sevdāïè duchmek*, a.-t.

ÉPREUVE, s. f., essai, expérience, تجربه *tedjribè*, امتحان *imtihān*, a.; دكمكلك *deñemeklik*, دكمه *deñèmè*, صنامه *synāma*. — à laquelle on soumet, ابتلا *ibtilā*, امتحان *imtihān*, a. — L'épreuve en est aisée, تجربه‌سى آسان در *tedjrubèci açān-dur*. — Faire l'épreuve d'une chose, بر نسنه‌يى تجربه ا *bir nesnèïi tedjrubè it*. — d'imprimeur, تصحيح اولنمق اوزره بصلمش صحيفه اورنكى *tashyh olounmaq uzrè baçylmich sahīfè ornegui*. — Épreuve, calamité, voyez ce mot. — Être à l'épreuve, être préservé de, — مأمون مصون او *me'emoun, maçoun ol*.

ÉPRIS, SE, adj., عاشق اولمش *achiq olmuch*, a.-t.; سودايه دوشمش *sevdāïè duchmuch*, t.; مفتون *meftoun*.

ÉPROUVER, v. a., — امتحان تجربه ا *imtihān, tedjrubè it*, a.-t.; دكمك *deñèmek*, صنامق *synāmaq*, يوقلامق *ioqlamaq*. — un

fusil, un canon, طوپی ـ تفنکی *thopy, tufèngui tedjrubè it.* — Éprouver, pour sentir, quoique devenu assez commun, est vicieux. — Éprouver un grand froid, پک اوشومک *pek uchumek.*

Éprouvette, s. f., sonde de chirurgien, میل *mil.* — Machine pour éprouver la force de la poudre, باروتک قوّتنی تجربه ایدجک آلت *bāroutuñ qouvvetini tedjrubè idedjek âlet,* بارود مهنکی *bārout mehenki,* t.

Eptagone, s. m., یدی کوشه‌لو *ïedi keuchèlu,* t.; مسبّع *mucebba',* مسبّع الزوایا *mucebba' uz-zevāïā,* a.

Épucer, v. a., پیره چیقارمق *pirè tchiqārmaq,* پره‌لمک *pirèlemek.* — S'Épucer, v. réfléchi, پره‌لنمک *pirèlenmek.*

Épuisable, adj. com., دوکنه‌جك *teukenedjek,* اکسلوب دوکنور *eksilup teukeneur,* t.; ممکن الانزاف *mumkin ul-inzāf,* a.

Épuisement, s. m., des forces, قوّتسزلك *qouvvetsizlik,* ضعف *za'f.* — d'une chose, دوکنمه *teukenmè,* بوشالتمه *bochāltma.* — d'un fonds, d'une somme, اقچه قالمهمقلق *aqtchè qālmamaqliq.* — d'un capital, سرمایه‌نك دوکنمسی *sermāïènuñ tukenmèci.* — des finances, نفاد اموال میریّه *nefādi emvāli miriïè.*

Épuiser, v. a., mettre à sec, چکوب بوشاتمق *tchekup bochātmaq,* بوشاتمق *bochātmaq,* صویی دب دوکمك *souïi hep teuketmek.* — Tarir, دوکمك *tuketmek,* t.; انفاد *infād it,* a.-t. — quelqu'un, l'affaiblir, ضعیف *za'if it,* ضعیفلندرمق *zaïflandurmaq,* طاقت *bi thāqat it.* — L'épuiser d'argent, بر کمسنه‌نك بضاعه مالیه‌سنی دوکمك *bir kimesnenuñ bezā'aï mālïèciñi teuketmek.* — S'épuiser, tarir, بوشانمق *bochānmaq,* دوکمك *tukenmek,* t. — S'affaiblir, ضعیفلنمق *zaïflanmaq.* — Épuisé, e, دوکنمش *teukenmich,* بوشادلمش *bochādilmich,* t.; منفود *menfoud,* قوّتسز *qouvvetsyz.*

Épulie, s. f., terme de chirurgie, لحم زاید فی اللثة *lahmi zāïd fillesset,* a.; یاره بتشدریجی *ïāra bitichturidji,* t.; مدمّل *mudemmil,* a.

Épurement, s. m., تمیزلمه *temizlemè,* t.; تطهیر *tathhir,* a.

Épurer, v. a., rendre pur, پاك ـ تمیز *pāk, temiz it,* ارتمق *aritmaq,* تنقیه ـ تطهیر *tenqyè, tathhir it.* — Clarifier, طورلتمق *dhouroultmaq,* ترویق *tervyq it,* تصفیه *tasfiè it.* — En parlant du langage ou des mœurs, du goût, تهذیب *tehzīb it.* — Débrouiller, تنقیح *tenqyh it.* — S'épurer, ارنمق *arynmaq,* تمیزلنمك *temizlenmek,* کسب صفوت ـ طهارت *kesbi safvet, tehāret it.*

Épurge, s. f., plante, شبرم *chebrem, chubrum,* حب الملوك *habbul-mulouk,* a.

ÉQUARRIR, v. a., دورت كوشه‌لوا *dort keuchèlu it*, زاويهٔ قائمه اوزره كسمك *zāvïèï qāïmè uzrè kesmek*, كوشه‌لرى طوغريدارق طوغرامق *keucheleri dhoghroudaraq dhoghramaq*, t.

ÉQUARRISSAGE, s. m., كوشه‌لرى طوغرامه ايشى *keucheleri dhoghrama ichi*, t.

ÉQUARRISSEMENT, s.m., كوشه‌لرى طوغرامه *keucheleri dhoghrama*, t.

ÉQUARRISSEUR, s. m., كوشه‌لرى طوغرمه‌جى *keucheleri dhoghramadji*, t.

ÉQUATEUR, s. m., خطّ استوا *khatthi istivā*, a.

ÉQUATION, s. f., différence de l'heure moyenne de la pendule et de l'heure vraie du soleil, شمس ايله ساعتك بينده اولان وقتك تفاوتى *chems ilè sā'atuñ beïnindè olān vaqtuñ tefāvuty*. — En terme d'algèbre, expression qui indique une égalité de valeur entre des quantités différemment exprimées, تساوى المقادير المختلفة *teçāvi'l-meqādir el-muxhtelifet*.

ÉQUERRE, s. f., كونيه *kunia*, زيويه *ziyā*, t.; جدول *djedvel*, a.

ÉQUESTRE, adj., statue, بر اتلونك مجسّم صورتى *bir atluñuñ mudjessim soureti*, a.-t.

ÉQUIANGLE, adj. com., كوشه‌لرى بر برلرينه اويغون متساوى الزوايا *keucheleri bir birlerinè ouïghoun, muteçāvi uz-zavāā*.

ÉQUIDISTANT, E, adj., متساوى الفواصل *muteçāvi ul-fevācyl*, a.

ÉQUILATÉRAL, adj., كوشه‌لرى بر ياناسرى اولان *keucheleri bir olān*, اويغون *ïānleri ouïghoun*. — Triangle, مثلث متساوى الاضلاع *mucelliei muteçāvi ul-azla'*, a.

ÉQUILIBRE, s. m., contre-poids, دنك *denk*, t.; ترازو *terāzou*. — Égalité entre deux poids, deux ou plusieurs forces, طارتينمك برابرلشمه‌سى *thārtinuñ berāberlechmèci*, t.; موازنة *muvāzenet*, معادلة *mou'ādelet*. — Un parfait équilibre, معادلهٔ تامّه *mou'ādelèï tāmmè*.—Tenir en équilibre, حال موازنت اوزره طوتمق *hāli muvāzenet uzrè thoutmaq*. — L'équilibre de l'Europe, اوروپا دولتلرينك حال معادلة وموازنه‌سى *evropa devletlerinuñ hāli mou'ādelet u muvāzenèci*. — Égalité, égalisation, برابرلك *berāberlik*, تسويه *tesvïè*. — Mettre en équilibre, équilibrer, et faire le contre-poids, دنك ا *denk it*, دنكلمك *denklemek*, دنكادنك ا *denkiādenk it*, حال موزانت ومعادلت اوزره وضع ا *hāli muvazenet u mu'adelet uzrè vaz'it*. — Faire l'équilibre, égaliser, برابرلمك *berāberlemek*, برابرلشدرمك *berāberlechturmek*, تسويه و تعديل ا *tesvïè vu ta'dïl it*.

ÉQUIMULTIPLE, adj., متساوى الاضعاف *muteçāvi ul-az'āf*, a.

ÉQUINOXE, s. m., كيجه ايله گونك برابرلكى *guidjè ilè gunuñ berāberligui*, اعتدال الليل والنهار *i'tidāl ul-leïl ven-nehār*. — du printemps, نوروز *nevrouz*, p. — de

l'automne, مهرجان *mihridjān, mehridjiān.*

ÉQUINOXIAL, E, adj., اعتدالی *i'tidālii.* — Ligne équinoxiale, خط الاستوا *khatth ul-istivā*, a.

ÉQUIPAGE, s. m., train, suite, طاقم *thāqym*, دائره خلقی *dāïrè khalqy.* — Harnais, ustensiles, پوساط *pouçāth*, اوادانلق *avādānliq*, غلبه لق *ghalabaliq*, t. — Hardes, effets, روبا *roubā*, t. — Fardeau, اثقال *esqāl*, a. — Personnes de suite, اتباع *etbā'*, a. — d'un vaisseau, كمی خلقی - طایفه سی *guèmi khalqy, thāïfèci.* — de l'armée, اردو طاقمی *ordou thāqymi.* — Carosse, voyez ce mot.

ÉQUIPÉE, s. f., یولسز و عاقبتسی *iolsyz vè 'aqibèti* فنا اولان حرکت *fenā olān hareket*, صالدرش *sāldirich*, یولسز حرکت *iolsyz hareket*, فعل ذمیم *fi'li zemīm*, a.

ÉQUIPEMENT, s. m., تدارکلك *tedāruklik*, دوناتمه *donātma*, t.; تجهیز *tedjhīz*, a.

ÉQUIPER, v. a., دوناتمق *donātmaq*, t.; تجهیز ا *tedjhīz it*, a.-t.; یارقلندرمق *iāraqlandurmaq.* — S'Équiper, v. réfl., طاقم - طاقمنی *thāqym, thāqymini duzmek.* — Équipé, e, دوناتمش *donātmich.*

ÉQUIPOLLENCE, s. f., معنا برلکی *ma'nā birligi*, t.; اتحاد معنا *ittihādi ma'nā*, a.

ÉQUIPOLLENT, E, adj., قدری - قیمتی بر *qādri, qymety bir*, بدل معادل *bedel mou'ādil.* — A l'Équipollent, adv., selon, کوره *gueurè*, قیاسا *qyācen.*

ÉQUIPOLLER, v. n. et a., قیمتلك - بهاده بر او *qimetlè, behādè bir ol*, a.-t., معادل او - بدل *bedel, mou'ādil ol*, یرینی طوتمق *ïerini thoutmaq.*

ÉQUITABLE, adj. com., طوغرو *dhoghrou*, عدالتلو *'adāletlu*, انصافلو *inçāflu*, a.-t.; منصف *munsyf.* — Partage —, حق وعدل اوزره اولان *haqq u 'adl uzrè olān* مقاسمه *maqāçemè.*

ÉQUITABLEMENT, adv., طوغرولق ایله *dhoghroulouq ilè*, t.; عدالتله *adāletlè*, حق وعدل اوزره *haqq u 'adl uzrè*, a.-t.; منصفانه *muncifānè*, a.-p.

ÉQUITATION, s. f., بنیجیلك *binidjilik*, t.; فروسیت *furoucïiet*, a.

ÉQUITÉ, s. f., طوغرولق *dhoghroulouq*, عدالت *'adālet*, انصاف *inçāf*, عدل *'adl*, حقانیة *haqqānïiet*, a.

ÉQUIVALENT, E, adj., بهاسی بر *behāci bir*, دکری مقداری *degueri myqtāri*, معادل *mou'ādil*; s., بدل *bedel*, دکری *degueri*, بدل مثل *bedeli misl.* — Donner l'—, بدل ویرمك *bedel vīrmek.* — En équivalent, en échange, یرینه بدل *ïerinè bedel.* — Donner réciproquement l'équivalent, بدللشمك *bedellechmek.*

ÉQUIVALOIR, v. n., بر بهاده او *bir behādè ol*, دکری بر او *deïeri bir ol.*

ÉQUIVOQUE, s. f., discours ambigu, چتال *tchatāl*, چتال لاقردی *tchatāl lāqyrdy*, t.; مبهم *mubhem*,

a. — Mot à double sens, لغت تجنيس مشتركه *loghati muchterikè, tedjnís*, a. — adj. douteux, شبهه‌لو *chuphelu*, a.-t.

ÉQUIVOQUER, v. a., چتال لاقردى تجنيس ا *tchatāl lāqyrdy it*, t.; *tedjnís it*, a.-t. — v. réfl., ياكلمق ïāñylmaq, ياكلش سويلمك *ïāñlich seuïlemek*.

ÉRABLE, s. m., arbre, دش بودق *dech boudaq*, t.

ÉRADICATIF, IVE, adj., دوا قالع المرض *devāï qāly' ulmaraz*, t.

ÉRADICATION, s. f., كوكدن قوپرمقلق *keukten qoparmaqlyq*, كوكدن قوپارمه *keukten qopārma*, t.; استيصال *istiçāl*, a.

ÉRAFLER, v. a., درى صيرمق *diri sirmaq*, طرمالمق *thyrmālamaq*, t.

ÉRAFLURE, s. f., درى صيرمسى *diri syrmaci*, طرمق يرى *thyrmyq ïeri*, طرمانتى *thyrmānty*, t.

ÉRAILLER, v. a., برقماش چكمكه ايپلرينى بر برندن ايرمق *bir qoumāch tchekmeguilè iplerini bir birinden aïrmaq*, چكشدرمك *tchekichtyrmek*, ديدكلمك *didiklemek*, t. — S'Érailler, v. réfl., ديدكلنمك *didiklenmek*.

ÉRAILLÉS, adj. (yeux), قزل چزكيلو كوز *qyzil tchizguilu gueuz*, t.

ÉRAILLURE, s. f., ديدك يرى *didik ïeri*, t.

ÉRATER, v. a., دلاغى چقرمق قوپارمق *dalāghy tchiqarmaq, qopārmaq*, دلاقسز *dalāqsiz it*, a.-t.

ÈRE, s. f., تاريخ *tārïkh*, pl. a. تواريخ *tavārykh*. — L'ère chrétienne, تاريخ عيسوى *tārykhy 'ïcevi*.

ÉRECTEUR, s. et adj., قالدريجى *qāldurïdji*, t.; ناعظ *nā'yz*, a. — Les nerfs érecteurs, عضلات ناعظه *'azalāti nā'yza*.

ÉRECTION, s. f., action de dresser, de faire tenir droit, دكش *dikich*, دكلش *dikilich*, قالقش *qālqych*, قالقمقلق *qālqmaqlyq*, t. — Action de se tenir debout, قيام *qyām*. — du membre viril, قوام الذكر *qyvām ezzeker*. — Établissement, نصب *nasb*, a.

ÉREINTÉ, adj., qui a les reins rompus, بلى قرق *beli qyryq*, بلى قرلمش *beli qyrilmich*. — Très-fatigué, پك يورغون *pek ïorghoun*, t.

ÉREINTER, v. a., بل - بلى قرمق *bel, beli qyrmaq*. — S'Éreinter, v. réfl., se rompre les reins, بلنى قرمق *belini qyrmaq*. — Se fatiguer, fam., يورلمق *ïoroulmaq*.

ÉRÉMÉTIQUE, adj., منزوى *munzevii*. — Vie érémétique, retraite, عزلة *'euzlet*, a.; دنيادن چكلوب يبانلق كچنه *duniāden tchekilup iabānda guetchinmè*.

ÉRÉSIPÈLE, s. m. Voy. ÉRYSIPÈLE.

ÉRÉTHISME, s. m., سكرلركن پك چكمه‌سى *syñyrleruñ pek tchekilmèci*, t.; احتداد الاعصاب *yhtidād ul-'açāb*, a.

ERGO, part., donc, - ايمدى امدى *imdi*, t.; ثمّ *summè*, a.

ERGOT, s. m., حيوانك ارد مهموزى - طرناغى *haïvānuñ ard mahmouzi, thyrnaghy*. — de coq,

خروس مهموزی *khoros mahmouzi*. — Se lever sur ses ergots; prendre un ton hautain, پوکسکه بنمک *tuksèguè biñmek*, t.; تکبرلنمک *tekeburlenmek*; خروسلنمق *khoroslanmaq*. — Ergoté, e, مهموزلو *mahmouzlu*.

Ergoter, v. a., ناحق ایره چکشمک *nahaqq ièrè tchekichmek*, شرتلك ا *chirretlik it*, لجاج ا *ledjādj it*. Voy. Chicaner.

Ergoterie, s. f., شرتلك *chirretlik*, بحث *bahs*, لج *leddj*, لجاج *ledjādj*, a.

Ergoteur, s. m., چکشیجی *tchekichidji*, شرت *chirret*, نزاعجی *nizā'dji*, a.-t.

Éridan (L'), s. m., النهر *ennehr*, a.

Érigé, adj., دکلی *dikili*, دکلمش *dikilmich*, t.; نصب اولنمش *nasb olounmich*, a.-t.; منصوب *mençoub*.

Ériger, v. a., قالدرمق *qāldurmaq*, دیکمك *dikmek*, نصب ا *nasb it*, اقامت ا *iqāmet it*, a.-t. — S'Ériger, v. réfl., تخصیص - نصب ایدنمك *takhsīs, nasb idinmek*, کندو کندویه تخصیص ا *guendu guenduïè takhsīs it*. — Prétendre, ادّعا ا *iddi'ā it*, اتّخاذ ا *ittikhāz it*.

Érigone, s. f., السنبلة *essunbulet*, a.

Érivan, capitale de l'Arménie persane, روان *revān*.

Ermitage, s. m., habitation d'un ermite, رهبان خانه *roûhbān khānè*, زاویه *zāvïè*, زاهد خانه *zāhid khānè*. — Lieu de retraite, کوشهٔ عزلة *keuchèï 'euzlet*, خلوت یر *khalvet ïer*.

Ermite, s. m., ابدال *abdāl*, زاهد *zāhid*, a.; کوشه نشین *keuchè nichīn*, p.; اهل وحدت *ehli vahdet*.

Érosion, s. f., اشتمة *achinma*, t.; اکل *ekl*, a.

Érotique, adj. com., عشقی *'ychqī*, a.; عشقك *'ychquñ*, a.-t. — Petit poëme, chanson érotique, غزل *ghazel*, a.

Érotomanie, s. f., عشق دلولکی *'ychq deluligui*, جنون العشق *djunoun ul-'ychq*, a.-t.

Errant, e, adj., vagabond, خوارده *khovārda*, کزیجی *guezidji*, اواره کزیجی *avārè guezidjī*, بوشلق کزن *bochda guezen*. — Étoiles errantes, planètes, کواکب سیّاره *kevākebi seïïārè*. — Errant, égaré, en matière de foi, ازمه *azma*, ازغون *azghoun*, اهل الضلال *ehl uzzalal*.

Errata, s. m., خطا وصنواب فهرستی *khatha vu savāb fihristi*, بصمه یکلشی *basma ïañlichi*.

Erratique, adj., t. de méd., irrégulier, voyez ce mot.

Erre, s. f., train, allure, یوریش *ïurich*, t.; مشی *mechi*, a. — d'un vaisseau, کمینك یوریشی *guemiñuñ ïuruchu*.

Erres, s. f. pl., traces, ایز *iz*, t.; اثر *ecer*, pl. آثار *açār*. (On dit aussi errements.) — Reprendre les premières erres, یکیدن باشلمق *ïeñiden bāchlamaq*.

Errer, v. n., aller çà et là, واره وتده بروده کزمك *avārè guezmek*,

كيتمك *eutèïè berüïè guitmek*, بوشدك كزمك *bochda guezmek*. — Vagabonder, خواردەلقلق كزمك *khovārdaliqta guezmek*, t. — Se tromper, يكلش ا *ïañlich it*, يكلمق غلط ـ خطا ا *ghalath, khathā it*, a.-t.

Erreur, s. f., fausse opinion, فكر ـ ظن باطل *fikr, zanni bāthil*, a. — Méprise, يكلش ـ ياكلش *ïañlich*, غلط *ghalath*, سقط *saqath*, خطا *khathā*, سهو *sehv*, زلة *zellet*. — Par erreur, سهو ـ خطا ايله *sehv, khathā ilè*, بيلمزلكله *bilmezliguilè*. — Faire erreur, سهو ـ خطا ا *sehv, khathā it*. — Erreur, en fait de croyances de religion, ضلال *zalāl*.

Errhin, s. m., t. de méd., برونه چكيلن علاج *bourounè tchekilen 'ylādj*, t.

Erroné, e, adj., يكلشلو *ïañlichlu*, غلطلو *ghalathlu*, ياكلش *ïāñlich*, خطا اميز *khathā amïz*.

Ers, s. m., اق برچاق *aq bourtchiāq*.

Érucague, s. f., plante, بر نوع جرجر *bir nev'y djerdjer*, a.-t.

Éructation, s. f., ككرمه *gueïrmè*, t.

Érudit, adj. m., اوقمش *oqoumych*, t.; عالم *'ālim*, a.; عليم *'alïm*, اهل علم *ehli 'ylm*.

Érudition, s. f., علم *'ylm*, معرفت *ma'arifet*, a.; دانش *dānich*, p.

Érugineux, adj., ژنكارى *jenguiāri*, p.; جنكارى *djenguiāri*, t.

Éruption, s. f., چقيش *tchiqich*, چيقمه *tchyqma*, چيقوب يايلمه *tchiqoup ïāïlma*; خروج *khouroudj*. — d'un volcan, اتش طاغنمك پاتلمه‌سى *atech dhāghynuñ pātlamaci*.

Éryngе, s. m., دوه الماسى *devè elmācy*, t.

Érysime ou Velard, s. m., قوش اتمكى *qouch etmegui*, t.

Érysipélateux, se, adj., حرورى *houmreviï*, a.

Érysipèle, s. m., يلانجق *iylāndjyq*, t.; حرة *houmret*, a.-t.; يلانجق علتى *iylāndjyq 'ylleti*.

Erzroum, ville de la Turquie asiatique, ارض روم.

Escabeau ou Escabelle, subst., اسكملەجك *iskemlèdjik*, باصنجق *bācyndjaq*, t.

Escadre, s. f., كمى بولكى *guemi beulugui*, كوچك دريا دونانماسى *kutchuk deriā donānmāci*, دونانما *donanmā*, t.

Escadron, s. m., اتلو عسكرى بولكى *atlu 'askeri beulugui*, سوارى بولكى ـ لايى *souvāri beulugui, alāïi*, t.

Escadronner, v. n., سوارى عسكرى لايى ترتيبنك قورلمق ـ صف باغلمق *souvāri 'askeri alāïi tertibindè qouroulmaq, saf bāghlamaq*.

Escalade, s. f., نردبان ايله يوريش *nerdibān ilè ïurich*, t.

Escalader, v. a., نردبان ايله چقمق ـ يوريش ا *nerdibān ilè tchiqmaq, ïurich it*, t.

Escalier, s. m., نردوان *nerdevān*, نردبان *nerdubān*, vulg. *merdivān*, t.; سلم *sullem*. — Marches d'es-

calier, نردبان ایاغی *nerdubān aïāghi.* — Escalier dérobé, کزلو نردبان *guizlu nerdubān.*

Escamoter, v. a., faire des tours de gobelets, de friponnerie, حقه بازلق ایله *hoqqa bazliq it.* — Voler adroitement, اصول ایله چالمق *ouçoul ilè tchālmaq,* اوغورلیین قاپمق *oghourlaïan qāpmaq.* — Faire disparaître, چاپکلك ایله قاپوپ بلورسز ایله *tchāpouklik ilè qāpoup belursiz it.*

Escamoteur, s. m., joueur de gobelets, fripon, حقه باز *hoqqa bāz,* p.

Escapade, s. f., قچمقلق *qatchmaqliq,* فرار *firār,* a.; چقمه *tchiqma,* t.

Escape, s. f., درکسك اشاغی طرفی *direguñ achāghy tharafi.*

Escarbot, s. m., طوکزلان قوردی بوجکی *dhonouzlān qourdi, beudjegui,* بوق بوجکی *boq beudjegui,* اوصورغان بوجکی *ouçourghān beudjegui,* t.; جعل *dju'al,* a.

Escarboucle, s. f., شبچراغ *chebtchirāgh,* شیرپنچه *chirpintchè,* p.; اتشی یاقوت *atechi ïāqout,* بهرمان *behremān.*

Escarcelle, s. f., بیوکچه کیسه *buïuk kicè,* طوربا *thorbā,* a.

Escargot, s. m., سموکلو بوجك *sumuklu beudjek,* t.

Escarmouche, s. f., چرقه جیلق *tcharqadjilyq,* t.; چرقه *tcharqa.*

Escarmoucher, v. n., combattre par escarmouche, چرقه جیلق ایلیق *tcharqadjiliq it.* — S'Escarmoucher, v. réfl., چرقه لشمق *tcharqalachmaq.* — Escarmoucher, au fig., se dit des disputes de l'école, مباحثه ایلیق *mubāhacè it.*

Escarmoucheur, s. m., چرقه جی *tcharqadji,* t.

Escarole ou Escariole, s. f., بر نوع هندبا *bir nev'y hindibā.*

Escarotiques, s. m. pl. et adj., یاقیجی علاج *ïāqydji 'yläadj,* t.; دوای محرق *devāï mouhryq,* a.

Escarpe, s. f., pente du fossé au pied du rempart, خندق انکی انشی *khandaq eteguï, enichi.* — Mur intérieur du fossé du côté de la place, قلعه طرفندکی خندغك ایچ دیواری *qal'a tharafindeki khandaghuñ itch divāri,* t.

Escarpement, s. m., بنمسی زور اولان یوقش *binmeci zor olān ïouqouch,* دك انیش *dik enich,* شو *chiv,* t.

Escarpé, e, adj., raide, دك *dik,* دکنه کسلمش *dikinè kecilmich.* — Rude, d'un accès difficile, صرب *sarp.*

Escarper, v. a., lever un talus, دکنه کسمك *dikinè kesmek,* t.

Escarpin, s. m., soulier à semelle simple, انجه پاپوش *indjè pāpouch,* انجه طبانلو قوندره *indjè thabānlu qondoura,* t.

Escarpolette, s. f. Voy. Balançoire.

Escarre, s. f., croûte qui se forme sur une plaie, یاره قبوغی *ïāra qaboughy,* t.; قشرت الجرح *qychret uldjarh,* a. Voy. Brêche, Crevasse.

Escient, s. m. (à bon), بلمکلکله *bilmeklikle.* Voy. Sciemment.

Esclandre, s. m., رذالت *rezā-*

let, a.; رسوايلق *rousvāïlyq*, t.; شماته *chamāta*, پاتلاق *pātlāq*.

Esclavage, s. m., condition d'un esclave, قوللق *qoulliq*, اسيرلك *ecirlik*, كولەلك *keulèlik*, t.; مملوكيّت *memloukïiet*. — Servitude, gêne, اسيرلك *ecirlik*, رقيّة *riqïiat*. — État d'esclavage, حال اسار *hāli açār*.

Esclave, adj. com., قول *qoul*, كوله *keulè*, t.; اسير *ecir*, vulg. *ïècir*, a.; مملوك *memlouk*, pl. a. مماليك *memālik*. — Femme —, جاريه *djārïè*. — Esclave né dans la maison de son maître, كولەدن طوغمه *keulèden doghma*. — fait en guerre, اسير *ecir*, a.; طوتساق *thoutsāq*, دل *dil*. — Marchand d'esclaves, اسير-كوله بازركانى *ecir, keulè bāzarguiāni*. — Être l'esclave de quelqu'un, بر كمسنەنك كولەسى او *bir kimesnènuñ keuleci ol*. — Être esclave de ses passions, كندو خوينك - سوداسنك بندنك - قيدنك او *guendu khouïnuñ, sevdācinuñ, bendindè, qāïdindè ol*. — Faire le trafic des esclaves, كوله صاتوب المق *keulè sātup almaq*. — Affranchir un esclave, بر كولەيى ازاد ا *bir keuleïi azād it*.

Esclavon, ne, s., خروات *khirvāt*.

Esclavonie ou Croatie, n. de p., خروات مملكتى *khirvāt memleketi*.

Escobarder, v. a., حيلەكارلق ا *hilèkiārlyq it*, a.-t.

Escobarderie, s. f., مرايلق *murāïlyq*, حيلەكارلق *hilèkiārlyq*, a.-t.

Escogriffe, s. m. fam., عارسز قاپيجى *'ārsyz qāpïdji*, t.

Escompte, s. m., قيرمه *qyrma*, t.; وضيعه *vaz'ya*, a.

Escompter, v. a., une lettre de change, بر پوليچەيى قرمق *bir politchaïi qyrmaq*, t.

Escopette, s. f., بر نوع ششخانه تفنك *bir nev'y chichkhānè tufenk*, t.

Escorte, s. f., gens qui escortent, يساقچى *ïaçāqtchi*, t.; محافظ *mouhāfiz*, pl. محافظين *mouhāfizīn*, a.; لاجل المحافظه ترفيق اولنانلر *li-edjlil-mouhāfaza terfiq olounānlar*.

Escorter, v. a., accompagner pour protéger, يساقچيلك ا *ïaçāqtchilik it*. — Servir de guide, قولاغزلمق *qoulāghouzlamaq*. — Faire —, يولداش قوشمق *ïoldāch qochmaq*. — Escorter par honneur, يولداشلق ا *ïoldāchliq it*, مرافقت ا *murāfaqat it*, a.-t.

Escouade, s. f., بولك *beuluk*, قول *qol*, قول بولكى *qol beulugui*.

Escourgée, s. f., مشين قامچيسى *mechīn qāmtchici*, t.

Escourgeon, s. m., بر نوع ارپه *bir nev'y arpa*, a.

Escrime, s. f., مطرقچيلق *mathraqtchilyq*, قليج اويناتمه *qylidj oïnātma*, t.; مسايفة *muçāïefet*, a. — Maître d'—, مطرقچى باشى *mathraqtchi bāchi*.

Escrimer, v. n., faire des armes, مطرقچيلق ا *mathraqtchiliq it*, قليج اويناتمق *qylidj oïnātmaq*,

مسابقت ا *muçāïefet it.* — S'Escrimer, v. réfl., disputer sur un point de science, مباحثهٔ علمیّه ا *mubāhacēï 'ylmiïè it.*

Escrimeur, s. m., مطرقچی *mathraqtchi,* قلیچ اویناییجی *qylidj oïnāïdji,* t.

Escroc, s. m., دولاندریجی *dolāndurídji,* t.; حیله‌کار *hilèkiār,* a.-p.; طرار *tharrār,* غابن *ghābin,* a.

Escroquer, v. a., چالمق *tchālmaq,* a.-t.; طولاندرمق *dholāndurmaq,* t.

Escroquerie, s. f., طولاندریجیلك *dholāndurídjilik,* اغریلق *oghroulyq,* t.; طر *tharr,* a.

Escroqueur, s. m., طولاندریجی *dholāndurídji,* اوغری *oghrou,* t.

Espace, s. m., étendue, میدان *meïdān.* — Distance, مسافه *meçāfè.* — Superficie, مساحه *meçāha.* — Intervalle, ارالق *arālyq,* اره بر *ara ïer,* اراسی *arāci.* — de temps, مدت *muddet,* a.; وقت اره‌سی *vaqyt aracy.* — Dans l'espace de peu de temps, از زمانده *az zemāndè.* — L'espace de quarante ans, قرق یللق *qyrq īllyq,* قرق یل مقداری *qyrq ïyl miqtāri.* — Dans l'espace de trois mois, — اوچ ای اراسنده ظرفنده *utch āï arācindè, zarfindè.* — Espaces imaginaires, visions, خیالات باطله *khaïālāti bāthylè.* — Espace, en t. d'imprimerie, ce qui sert à séparer les mots, اره‌لق *aralyq.*

Espacement, s. m., ارا — اره *arā,* t.; بین *beïn,* a.; ارالق *arālyq,* اره اچقلغی *ara atchyqlyghy.*

Espacer, v. a., — ارالق براقمق *arāliq brāqmaq, qomaq,* اره‌لری ایرمق *araleri aïrmaq,* فاصله‌لری تفریق ا *fāciléleri tefrīq it.*

Espadon, s. m., grande et large épée, بیوك قلیج *buïuk qylidj,* ایکی الیله قولانلان قلیج *iki elilè qoulānilān qylidj.* — Poisson, قلیج بالغی *qylidj bālyghy,* t.

Espadonner, v. a., قلیج‌مج ایله *qylidj, metch ilè ourmaq,* t.

Espagne, s. f., اسپانیه *ispānia,* اسپانیه مملکتی *ispānia memleketi,* t.

Espagnol, adj., اسپانیول *ispāniol,* اسپانیالو *ispāniālu,* t.

Espagnolette, s. f., پنجره دمری *pendjèrè demīri,* t.

Espale, s. f., قدرغه قچینك اوکی *qadergha qytchinuñ euñi,* t.

Espalier, s. m., rangée d'arbres appliqués au mur, باغچه‌ده دیواره یاپشمش یمش اغاجلرك صره‌سی *bāghtchèdè divārè īāpichmich īemich aghādjlaruñ syraci.* — Premier rameur d'un banc de galère, قدرغه‌نك باش کورکچیسی *qaderghanuñ bāch keurektchici.*

Espalmer, v. a., کمی یه یاغلمق *guemiï īāghlamaq,* کمی یاغ سورمك *guemiè īāgh surmek,* t.

Espatule, s. f. Voy. Spatule.

Espèce, s. f., genre, صوی *soï,* نوع دورلو *turlu,* مقوله *maqoulè, nev'y,* pl. انواع *envā'.* — Les hommes de cette espèce, بو مقوله ادملر *bou maqoulè ademler,* جنس *djins,*

pl. اجناس *edjnās*. — Espèces variées, différentes, اجناس مختلفه *edjnāci moukhtelifè*, a. — Espèces, monnaies, اقچه *aqtchè*, t.; نقود *nouqoud*, a.; اجناس سکه *edjnāci sikkè*. — En espèces, comptant, نقد اولدرق *naqd olaraq*, نقداً *naqden*. — En t. de jurisprudence, cas particulier, نفس ـ ذات المادّة *nefs*, *zāt ul-maddet*. — Le genre et l'espèce, نوع وجنس *nev' udjins*.

Espérance, s. f., امید *umid*, امیذ *umiz*, p.-t.; امل *emel*, pl. a. امال *amāl*. — Objet même de l'espérance, مأمول *meemoul*. — Avoir de l'—, امید طوتمق *umid thoutmaq*, امیدوار او *umidvār ol*. — Perdre l'—, امید کسمک *umid kesmek*, امیدنی کسمک *umidini kesmek*, p.-t. — Sans espérance, امیذسز *umidsiz*. — Espérance, l'une des trois vertus théologales, رجا *redjā*.

Espérer, v. a., avoir espérance, اومق ـ امّق ـ امّق *oummaq*, t.; امیدلنمک *umidlenmek*, او امیدی *umidi ol*, او امیدده *umiddè ol*, امید بغلامق *umid baghlamaq*, رجا ا *redjā it*. — On espère que, مأمولدرکه *meemouldurki*. — Faire espérer, امیدلندرمک *umidlendurmek*, امید ویرمک *umid virmek*, p.-t. — Espéré, e, مأمول *meemoul*, متوقع *mutevaqqy'*, مرجو *merdjou*, رجا اولنمش *ridjā olounmich*.

Espiègle, adj. com., اچق کوزلو *atchyq gueuzlu*, t.; شیطان *cheïthān*, p.; چچک *tchitchek*, قلّاش *qallāch*, t.

Espiéglerie, s. f., اچـــق کوزلـــولـــک *atchiq gueuzlulik*, چوجق حیله‌سی *tchoudjouq hilèci*, شیطـــانـــلـــق *cheïthānliq*, a.-t.; قلّاشلق *qallāchlyq*, t.

Espingole, s. f., ترومبونی *tromboni*, بـــورو اغزلو تفنک *bourou aghizlu tufenk*, الای بوزان *alāi bozān*.

Espion, s. m., جاسوس *djāçous*, pl. a. جواسیـــس *djevācès*, vulg. جاشد *djāched* et جاسوت *tchāçut*.

Espionnage, s. m., جاسوســـلـــق *djāçousliq*, a.-t.; جاسوسیّت *djāçoucüet*, عیانة *'yānet*, a.

Espionner, v. a., جاسوسلق ا *djāçousliq it*, جاشدلق ا *djāchedliq it*, چاسوتلق ا *tchāsoutlyq it*, t.; تجسّس ا *tedjessus it*.

Esplanade, s. f., دوزیر *duz ïer*, اچق میدان *atchyq meïdān*, میدان *meïdān*, t.

Espoir, s. m., امـــیـــد *umïd*, p. Voy. Espérance.

Esponton, s. m., قصه حربه ـ سکو *qyssa harba*, *suñu*, a.-t.

Esprit, s. m., substance incorporelle, روح *rouh*, pl. a. ارواح *ervāh*. — vital, روح حیاتـــی ـ حیوانی *rouhi haïāti*, *haïvāni*. — saint ou Saint-Esprit, روح القدس *rouh ul-qoudous*. — divin, روح الهـــی *rouhi ilahi*. — L'âme de l'homme, جان *djān*, p. — Faculté de l'âme, عقل *'aql*, فراست *firācet*, a.; اوص *ous*, t.; هوش *houch*, p. — Bon sens,

ادراك *idrāk*. — Intelligence, اكلايش *añlāïch*, t.; فهم *fehem*, ذهن *zihn*, ذكا *zekiā*. — Pensée, فكر *fikr*, pl. a. افكار *efkiār*. — Humeur, caractère, خوی *khoui*, مشرب *mechreb*. — Esprits, disposition des passions communes, افكار الناس *efkiār unnās*. — Sens, معنی *ma'ana*. — Produit d'une distillation, روح *rouhi*. — Esprit ou essence de canelle, دارچين روحی *dārtchin rouhi*. — de vin, شراب روحی *charāb rouhi*, روح *rouh*, a. — Homme d'esprit, عقللو ذهنی چوق بر ادم *'aqyllu adem*, *zehni tchoq bir adem*. — Les esprits célestes, ارواح فلكيه *ervāhi felekiïe*. — Esprit familier, génie bon ou mauvais, جن *djinn*, جن موكل *djinni muwekkel*. — Esprit, disposition, aptitude, استعداد *isti'dād*, استعداد طبيعی *isti'dādi thabi'i*. — Esprit d'invention, قوت ايجاد *qouvveti idjād*.

Esprits-Follets, s. m. pl., جن *djinn*, a.; پری *peri*, p.; قونجولوز *qondjoloz*, غول *ghoul*, اغوال *aghvāl*.

Esquicher (S'), v. pr., اوبونك المقدن قاچنمق *oïounda almaqtan qātchinmaq*, t.

Esquif, s. m., قايق *qāïq*, صندل *sandal*, t.

Esquille, s. f., قرق كمك پارچسی *qyriq guemik pārtchaci*, t.

Esquinancie, s. f., خناق *khounāq*, pl. خوانيق *khavāniq*, بوغاز قصلمه‌سی *boghāz qyçylmaci*, t.

Esquisse, s. f., ébauche, كرلمه *kerlemè*, قره‌لمه *qaralama*, t.; تسويد *tesvīd*, رسم *resm*, نيرنك *nīrenk*, a. — Premier modèle en terre ou en cire d'un sculpteur, نمونه‌لك قالب *numounèlik qāleb*.

Esquisser, v. a., faire une esquisse, رسمنی ياپمق *resmini īāpmaq*, رسم چيزمك *resm tchizmek*, a.; هيولاسنی يازمق-قره‌لمق *heïoulāci īāzmaq*, *qaralamaq*. — En parlant des écrits, قره‌لمق *qaralamaq*, تسويد ايتمك *tesvīd it*.

Esquiver, v. a., قاچنمق *qātchinmaq*, صاولمق *sāvoulmaq*, صقنمق *saqynmaq*, بر تقريب صاوشمق *bir taqrīb sāvouchmaq*. — S'Esquiver, v. pr., كزلوجه قاچمق *guizludjè qātchmaq*, قاچنمق *qātchinmaq*, t.

Essai, s. m., épreuve, expérience, تجربه *tedjrubè*, امتحان *imtihān*, a.; دكمكلك *deñemeklik*, صنمه *sinama*, صنمه‌مقلق *synamaqliq*, يوقلمقلق *ioqlamaqliq*. — Échantillon, type, exemplaire, اورنك *eurnek*, نمونه *numounè*, انموزج *enmouzedj*.

Essaim, s. m., d'abeilles, ارو سوريسی اوغل *arou surucu*, *oghoul*, t. — Au fig., multitude, الای *alāï*, فوج *fevdj*, pl. a. افواج *efvādj*.

Essaimer, v. a., قوانمدن ارو چيقمق - اوچمق *qovāndan arou tchiqmaq*, *outchmaq*, t.

Essanger, v. a., كول صويله قويمدن اول چماشوری يابقامق

kul souüine qoïmaden evvel tchamāchuri ïāïqāmaq, t.

Essarter, v. a., اعاجلرى وچالى *aghādjlari vè tchāli tcharpii keukten qoparmaq*, t.

Essayer, v. a., faire l'essai, تجربه ايت *tedjrubè it*, a.-t.; ضنامق *synāmaq*, دنيمك *deñèmek*. — une arme, سلاحي تجربه ايت *silāhi tedjrubè it*, t. — Éprouver, faire un essai, تجربه سنى ايت *tedjrubècini it*, امتحان ايت *imtihān it*, a.-t.; يوقلمق *ïoqlamaq*. — S'Essayer, v. pr., كندوسنى تجربه ايت *guënduoini tedjrubè it*, كندويى دنيمك *guënduïi deñèmek*, اختبار نفس ايت *ikhtibāri uefs it*.

Essayeur, s. m., عيار طوتيجى *'aïār thoutidji*, قال ايديجى *qāl ididji*, a.-t.; عيارجى *'aïārdji*, صاحب عيار *sāhyb 'yïār*, a.

Esse, s. f., عربه چويسى *'araba tchivici*, t.

Esseau, s. m., ais pour couvrir les toits, شندره *chendèrè*, پداوره *pedāvra*. — Petite hachè, بالتاجق *bāltādjik*, t.

Essence, s. f., substance, nature, ذات *zāt*, a.; وارلق *vārliq*, t.; جوهر *djevher*, كون *kevn*, a. — des choses, جوهر اشيا *djevheri èchiā*. — Huile essentielle, extrait de...; خلاصه *khoulāça*, ياغ *ïāgh*. — de rose, گل ياغى *gul ïaghy*. — Odeur, parfum, عطر *'ytr*.

Essentiel, le, adj., qui est de l'essence, ذاتى *zāti*, a.; جوهرى *djevheri*. — Absolument nécessaire, important, لازملو *lāzemlù*, مهم *muhimm*, الزم *elzem*, a. — C'est une chose essentielle, امر اهمندر *emri ehemmdur*. — L'essentiel, اهم و الزم اولانى *ehem u elzèm olāni*.

Essentiellement, adv., par essence, ذاتنده *zātindè*, بالذات *biz zāt*, a.-t.; جوهرا *djevheren*, حسب الجوهر *hasb ul-djevher*. — En matières importantes, لازملو شيلرده *lāzemlu cheïlerdè*. — Solidement, محكم *muhkem*.

Essera ou Sora, s. m., قورد اشنى *qourd achini*, t.

Essette, s. f., بر نوع كسر *bir nev'i kecer*, t.

Essieu, s. m., دنگل *dinguil*, تكرلكك اوقى *tèkerlegun oqy*, تكرلكك اكى *tèkerlegun igui*, t.

Essimer, v. a., اوچى قوشنلى پراندرمق *avdji qouchounou ïarāndurmaq*, t.

Essor, s. m., vol d'un oiseau en l'air, اوچمقلق *outchmaqliq*, فرلانمه *firlānma*, قوشك هوايه يوكسلمه سى *qouchun havāïè ïukselmèci*, هوالنمه سى *havālanmaci*. — Action de s'élever, d'entreprendre hardiment, يوكسلمه *ïukselmè*. — Affranchissement, سربستلك *serbestlik*. — Prendre l'—, يوجه لتمك *ïudjèlenmek*, فرلانمق *firlānmaq*. — Se tirer de la sujétion, قورتلمق *qourtoulmaq*.

Essorer, v. a., اچق يرده قورتمق *atchiq ïerdè qouroutmaq*, قورتمق *qouroutmaq*, سرمك هوايه *havāïè*

sermek. — S'Essorer, v. réfl. Voy. Prendre l'essor.

Essoriller, v. a., قولاق كسمك *qoulāq kesmek*, t.

Essoucher, v. a., اغاج كوتكلرى طپراقدن قوپرمق *aghādj keutukleri thoprāqten qoparmaq*, t.

Essoufler, v. a., نفسى يوغمق *nefeci boghmaq*, a.-t.; صولق كسدرمك *solouq kesturmek.* — Essouflé, e, صولوغى كسلمش *soloughy kecilmich*, t.

Essuie-Main, s. m., ال مقرمه‌سى *el maqramaci*, پيشكير *pichkir*, vulg. *pechkir*, a.; حولو *havlou*, t.

Essuyer, v. a., ôter l'eau, la poussière en frottant, سلمك *silmek.* — ses mains à une serviette, بر مقرمه ايله اللرينى سلمك *bir maqrama ilè ellerini silmek.* — Sécher, قورتمق *qouroutmaq.* — Souffrir, supporter, چكمك *tchekmek*, اوغرامق *oghrāmaq.* — une tempête, فورتنه‌يه اوغرامق *fortounaïa oghrāmaq.* — des dangers, مظهر تهلكه و خطر او *mazheri tehlukè vu khathar ol.* — des pertes et dommages, ضرر و زيان چكمك *zarar u zīān tchekmek.*

Est, s. m., كون طوغوسى *gun dhoghouci*, t.; مشرق *mechriq*, شرق *charq*, a. — Vent d'est, كون طوغيسى يلى *gun dhoghouçou ïeli.*

Estacade, s. f., قازق بندى - سدّى *qāzyq bendi*, *seddi*, t. Voy. Palissade.

Estafette, s. f., اولاق *oulāq*, t.; امر كتورن *emr gucturen*, a.-t.

Estafier, s. m., پيك *pek*, شاطر *chāthyr*, p.-t.

Estafilade, s. f., يوز بارەسى - برەسى *ïuz ïāraci*, *bereci*, يوز چالقلغى يرى *ïuz tchālyqlyghy ïeri*, قمچى اوروشى *qamtchi ourouchy*, t.

Estafilader, v. a., يوزى برەلمك - چالمق *ïuzu berelemek*, *tchālmaq*, t. — Estafiladé, e, يوزى چالق *ïuzu tchālyq.*

Estame, s. f., اوسكل *uskul*, t.

Estamet, s. m., انجه يوك قماشى *indjè ïuñ qoumāchi*, t.

Estaminet, s. m. Voy. Tabagie.

Estampe, s. f., بصمه صورت تصوير *basma souret tasvîr*, t.-a.

Estamper, v. a., صورت بصمق *souret basmaq*, a.-t.; بصمق *basmaq*, t.

Estampille, s. f., دامغه *dāmgha*, t.

Estampiller, v. a., دامغلمق *damghalamaq*, دامغه اورمق *damgha ourmaq*, t.

Estampure, s. f., نعال دلكى *na'āl deligui*, t.

Ester, v. n., يالدات حضور محكمه‌يه كلمك *biz-zāt houzouri mehkemèïè guelmek*, t.

Estère, s. f., سازلو حضير *sāzlu hācyr*, t.

Estimable, adj. com., اعتبارلو *'ytibārlu*, a.-t.; معتبر *mu'teber*, a.; شايان اعتبار *chāïāni 'ytibār*, p.-a.

Estimateur, s. m., تخمينجى *takhmîndji*, t.; بها كسيجى *behā kecidji*, a.; قدر شناس *qadr chinās*, a.-p.

Estimatif, ive, adj., تثمینی *tesminii*, a.

Estimation, s. f., تقدیر بها — قیمت *taqdīri behā, qymet*, بها قومه *behā qoma*, a.-t. — par approximation, تخمین *takhmīn*, a.

Estime, s. f., cas que l'on fait d'une personne ou d'une chose et considération, احترام *'ytibār, hurmet*. — générale, اعتبار عامه *'ytibāri 'ammè*. — Acquérir de l'—, کسب اعتبار *kesbi 'ytibār it*. — Conjecture, تخمین *takhmīn*. — Calcul du chemin d'un vaisseau, حساب تخمینی *hyçāb takhmīni*.

Estimer, v. a., mettre le prix, بهاسن کسمك *behācin kesmek*, تقدیر بها *taqdīri behā it*, — بها *behā, qymet qomaq*, تخمین *takhmīn it*. — Faire cas de, قیمت طوتمق *qymetè thoutmaq*, اعتبار *'itibār it*, رغبت *raghbet it*, صایمق *sāimaq*, t. — Juger, penser, صانمق *sānmaq*, t.; ظن *zann it*, a.-t. — S'estimer plus que les autres, کندوسینی سایرلردن زیاده طوتمق *guenducin sāirlerden ziādè thoutmaq*, اولنمق *oloulanmaq*. — Estimé, e, اعتبارلو *'ytibārlu*, محترم *muhterem*.

Estiomène, adj., t. de médec., تیجی *teïdji*, t.; اکال *ekkiāl*, a.

Estival, adj., یازلو *iāzlu*, یازده *iāzda tchiqān*, t.; صیفی *saïfi*, a.

Estive, s. f., contre-poids dans un navire, گمینك دنك طاشی *guemiuin denk thāchi*. — Manière de faire tenir le plus d'objets possible dans un navire, استف *istif*; voyez ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Estoc, s. m., pointe d'une épée, قلج اوجی *qylidj oudji*, شیش *chich*. — Frapper d'estoc et de taille, قلجك اوجی و قلاغوسیله اورمق *qylidjuñ oudjou vè qylāghoucyilè ourmaq*. — Ligne d'extraction, صوی *soï*, t.; نسب *neceb*. — Tronc d'arbre, اغاج کوتکی *aghādj keutuguy*.

Estocade, s. f., épée ancienne, اسکی زمان قلجی *eski zemān qylidji*. — Coup d'épée, قلج اوروشی *qylidj orouchou*, t.

Estocader, v. a., porter des estocades, قلج ایله اوروشمق *qylidj ilè ourouchmaq*. — Au fig., contester, مباحثه ا *mubāhaçè it*, a.-t.

Estomac, s. m., de l'homme et de quelques animaux, معده *mi'det, mi'dè*, a. — des oiseaux, قورصق *qoursaq*. — Faiblesse d'—, قورساق ضعفی *qoursaq za'afi*. — Mal d'—, معده وجعی *mi'dè vedjaï*. — Dérangement d'—, معده بوزقلغی *mi'dè bozouqlyghy*, a.-t. — Partie extérieure du corps qui répond à la poitrine et à l'estomac, کوکس *gueuüs*.

Estomaquer (S'), v. pr., دارلغنمق *dārlighanmaq*, دارلمق *dārylmaq*, کوجنمك *gudjenmek*, t.

Estompe, s. f., بر نوع مشین قلمی *bir nev'i mechin qalemi*, t.

Estomper, v. a., مشین قلم ایله

رسم ا *mechin qalem ilè resm it*, t.

Estrade, s. f., lieu d'une chambre plus élevé que le parquet, صفة *soffet*, vulg. صفه *sofa*. — Anciennement route publique, grand chemin, طريق عام *thariqy 'ām*, a. — Battre l'estrade, يوللرى كزدوب *yollari guezèdup iurymek*, انجه قراوله چيقماق *indjè qaravoula tchyqmāq*, t.

Estragon, s. m., herbe, طرغون ترغون *thargoun*, t.; رعلول *ra'loul*, a.

Estramaçon, s. m., قلج اوريشي *qylidj ourouchou*, t.

Estrapade, s. f., supplice, ايپله بر نوع اشكنجه *iplè bir nev'i ichkendjè*. — Sorte de potence, بر نوع دار اغاجى *bir nev'i dār aghādji*, t.

Estrapasser, v. a., آتى پك يورلتمق *āti pek iouroultmaq*, t.

Estrapontin, voy. Strapontin.

Estropié, e, adj., سقط *saqath*, a.; سقطلنمش *saqathlanmich*. — Un soldat, عمل مانك بر عسكر نفرى *amel māndè bir 'asker nefèri*. — Phrase ou passage d'un écrit, عبارهٔ سقيمه *'ibārèi saqymè*.

Estropier, verbe act., mutiler, سقطلمق *saqathlamaq*, ا سقط *saqath it*, a.-t.; تجذيم ا *tedjzīm it*. — un passage, une pensée, عباره يه و معنايه ايراث نقصان و سقامت *'ybārèiè vè ma'nāiè irāçi noqsān u saqāmet it*. — S'Estropier, v. réfl., سقطلنمق *saqathlanmaq*, ياره لنمق *iāralanmaq*, t.

Esturgeon, s. m., مرسن بالغى *merçin bālyghy*, t.

Usule, s. f., plante, بالق دلى سودلكنى *bālyq sudliguenì*, صارى لاعبة سودلكن *sāry sudliguen*, t.; *lā'ibè*, a.

Et, conj., و *vè*, هم *hem*, ايله *ilè*. — Le maître et le valet, افندى ايله خدمتكار *efendi ilè khyzmetkiār*. Voy. la *Gramm. Turque*.

Et Cætera, s. m., و سائرى *vè sāiri*, و الى اخره *vè ila akhyrihi*, a.

Etablage, s. m., اخور عوائدى *akhor 'avāidi*, a.-t.

Etable, s. f., اخور *akhor*, اصطبل *isthabil*, pl. a. اصابل *açābil*. — à bœufs, صغر اخورى *syghyr akhori*. — à brebis, — قوين يتاغى *qouiouh iatighi*, *aghli*, t. — à chèvres, كچى اخورى *kètchi akhori*, *dhāmi*.

Etabler, v. a., اخور ايچنه قومق *akhor itchinè qomaq*, t.

Etabli, s. m., دزگاه تختهسى *dizguiāh takhtaci*, t.

Etablir, v. a., rendre stable, régler, يرلشدرمك *ierlechturmek*, بركتمك *berkitmek*, a.; برقرار ا *ber qarār it*, قرار ويرمك *qarār vīrmek*. — Apprêter, disposer, قومق *qomaq*, قورمق *qourmaq*, t. — Constituer, instituer, نصب ا *nasp it*, قرار ويرمك *qarār vīrmek*, a.-t. — Déterminer, conclure une chose, بر شيئه قرار ويرمك *bir cheiè qarār vīrmek*, بر شى بى باغلمق *bir cheii bāghlamaq*, t. — Fixer dans un lieu, يرلشترمك *ierlechturmek*, اوتورتمق *otourtmaq*, تمكين ا *temkīn it*. — Déduire, exposer, ديويرمك *deïu-*

vérmek, t.; تقرير كلام ا *taqrîri kélâm it*, بيان ا *beïân it*, a.-t. — Établir une loi, قانون بغلمق ا *qânoun baghlamaq it*, a.-t. — S'Établir, v. réfl., dans un lieu, يرلشمك *ïerlechmek*, اوتورمق *otourmaq*, قونمق *qonmaq*, قونلمق *qonloulmaq*, مكان طوتمق *mekiân thoutmaq*, اتخاذ مسكن ا *ittikhâzi mesken it*, توطن ا *tevetthun it*. — Établir, arranger, disposer, دوزمك *duzmek*; ترتيب ا *tertîb it*. — Mettre en usage, قولاندرمق *goulândurmaq*, ايجاد ا *idjâd it*, وضع ايجاد ا *vazi idjâd it*, a.-t. — Passer en usage, قرار بولمق *qarâr boulmaq*; عادت او *'âdet ol*. — Prouver, اثبات ا *isbât it*.

Établissement, s. m., action d'établir, يرلشدرمه *ïerlechtirmè*, t.; نصب اولنمسى *nasp olounmaci*, نصب قومقلق *qomaqliq*, a.-t.; نصب *nasp*, a. — de commerce, محل تجارت *mahalli tidjâret*, a.; تجارت اوى *tidjâret evi*, a.-t. — Charge, پايه *pâïè*, p.; منصب *mancoub*, a. — État, condition, ديرلك *dirlik*, مدار معاش *medâri mou'âch*. — Institution, قورلش *qoroulouch*, وضع *vaz'*. — L'établissement d'un gouvernement; بر دولتك وضعى *bir devlètun vaz'y*. — d'un fait, d'un point; بر مادّه نك تمهيدى *bir mâddènun temhîdi*.

Étage, s. m., قات *qât*, t.; طبقه *thabaqa*, pl. a. طبقات *thabaqât*.

Étager, v. a., ranger par étages, قات قات اوزره قومق *qât qât uzerinè qomaq*. — Se dit plus généralement en parlant de la coupe des cheveux, صاچى قات قات قرقوب *sâtchi qât qât qyrqoup duzmek*.

Étagères, s. f. pl., دولاب تختهلرى *dolâb takhtaleri*, t.

Étai, s. m., ou Étaie, s. f., pièce de bois dont on se sert pour soutenir une muraille, طياق *dhaïâq*. — Gros cordage, قالين اورغان *qâlïn orghân*, t.

Étaim, s. m., اوسكل *askul*, تفتيك *teftîk*, t.

Étain, s. m., قلاى *qalâï*, t.

Étal, s. m., table de boucher, قصّاب تختهسى *qassâb takhtaci*. — Boutique de boucher, قصّاب دكانى *qassâb dukkiâni*, t.

Étalage, s. m.; exposition de marchandises, متاع كوسترشى *metâ' gueusterichi*, سركى *sergui*, مال بزاره چيقارمه *mâl bazârè tchyqârma*. — Mettre à l'étalage, مال سرمك *mâl sermek*, متاعى بسط و عرض ا *metâ'i basth u 'arz it*. — Droit qu'on paye pour l'étalage, مال سرمه عوائدى *mâl sermè 'avâïdi*. — Ostentation, كوسترش *gueusterich*, فرفره لق *farfaralyq*. — Faire étalage de ses richesses, عرض كالاى يسار وثروت ا *'arzi kiâlâï ïesâr uservet it*.

Étaler, v. a., exposer en vente des marchandises, متاعى چقرمق — كوسترمك — ميدانه قومق *metâ'i tchiqarmaq*, *gueustermek*, *meïdâne qomaq*, مالى صاتمق ايچون *mâli sâtmaq itchoun sermek*. — Déployer, اچمق *aitchmaq*,

ميدانه ـ بيمق ـ يايمق *ïaïmaq*, قومق *meïdānè qomaq*, t.

Étaleur, s. m., صوقاقلرده مالى صاتيجى *soqāqlarda māli sātidji*, چرچى *tchertchi*, t.

Étalier, s. m., قصّاب دزكاهدارى *qassāb dezguiāhdāri*, t.

Étalon, s. m., cheval entier, ايغر *aïghir*, ايغرات *aïghyr āt*. — Modèle de poids, de mesure réglés par la loi, وزن اصلى معيارى *vezni asli mi'ïāri*, اولچى عيارى *eultchu aïāri*, a.-t.; معيار *mi'ïār*, a.

Étalonnage et Étalonnement, s. m., عيارلمه *'aïārlama*, a.-t.

Étalonner, v. a., وزنى دامغلمق *vezni dāmghalamaq*, عيار دامغه سنى اورمق *'aïār dāmghacini ourmaq*, t.

Étalonneur, s. m., اولچى عيارجيسى *eultchu aïārdjici*, t.

Étamage, s. m., قلايلمقلق *qalāïlamaqliq*; قلايلمه *qalāïlama*, t.

Étamer, v. a., قلايلمق *qalāïlamaq*, قلاى سورمك *qalāï surmek*, t.

Étameur, s. m., قلايلايجى *qalāïlāïdji*, t.

Étamine, s. f., étoffe de laine claire, شالى *chāli*, صوف *sof*, a. — Passoire de cette étoffe, صوفدن الك *soften elek*, t. — Au propre, passer à l'étamine, filtrer, الكدن كچورمك *elekten guetchurmek*, t. — Au fig., être examiné, passer à l'examen, امتحان اولنمق *imtihān olounmaq*.

Étamines, s. f. pl., چچكدن صعود ايدن ذرّات *tchitchekten sou'oud iden zerrāt*, t.-a.

Étaminier, s. m., الكجى *elekdji*, t.

Étamure, s. f., قلاى صواسى *qalāï syvāçi*, t.

Etanchement, s. m., action d'étancher, دكدرمه *diñdurmè*, t.; قطع *qath'*, a.

Étancher, v. a., arrêter l'écoulement d'un liquide, دكدرمك *diñdurmek*, اقشى كسدرمك *aqychi kesturmek*. — Un courant d'eau, صو اقنديسنى قطع ا *sou aqynticini qath' it*. — le sang, قانى دوردرمق ـ كسمك ـ دكدرمك *qāni dourdourmaq, kesmek, diñdurmek*. — la soif, قاندرمق *qāndurmaq*, صوسزلغى كيدرمك ـ بصدرمق *sousizlyghy guidermek, basturmaq*, t.

Étançon, s. m., طيق ـ طياق *dhaïāq*; عاريتى درك *'ārïeti direk*, ارقه *arqa*, t.

Étançonner, v. a., طياق قومق *dhaïāq qomaq*, طياتمق *dhaïātmaq*, طياق اورمق *dhaïāq ourmaq*, t.; عاريتى درك اورمق *'ārïeti direk ourmaq*.

Étang, s. m., كول *gueul*, اكرك *eguerk*, طورر صو *dhourour sou*, بالق كولى *bālyq gueuli*, t.

Étape, s. f., distribution de vivres aux troupes, يولده عسكر نفرلرينه ويرلان ذخيره *ïolda 'asker neferlerinè virilān zakhīrè*, يولده ترتيب اولنمش زاد و ذخيره *ïolda tertib olounmich zādū zakhyrè*. — Lieu où l'on fournit les vivres, يولده ذخيره ويرلجك ير *ïolda zakhīrè*

vîriledjek ïer. — Station, منزل *menzil*, a.; قوناق *qonāq*, t.

Étapier, s. m., عسكره يولده ذخيره ويريجى *'askerè ïolda zakhirè vîridji*; ذخيره‌جى *zakhyrèdji*, t.

État, s. m., situation, condition, حال *hāl*, pl. a. احوال *ahvāl*, كيفيّت *keïfiïet*, حالة *hālet*. — de la santé, كيف *keïf*, حال مزاج *hāli mizādj*. — Ordre, rang, رتبه *rutbè*, پايه *pāïè*. — Empire, مملكت *memleket*, دولت *devlet*. — Ministres d'état, وكلاى دولت *vukèlāï devlet*. — Liste, dénombrement, احوال *ahvāl*, تعداد *ta'dād*, a. — Se mettre en état de, حاضر او *hāzir ol*, حاضرلنمق *hāzirlanmaq*. — Tenir en état, حاضر طوتمق *hāzir thoutmaq*. — Inventaire, دفتر *defter*, موجودات دفترى *mevdjoudāt defteri*. — Train, dépense, دارات *dārāt*. — Tenir un grand état, دارات واحتشام ايله كچنمك *dārāt u ihtichām ilè guetchinmek*. — Profession, صنعت *sana'at*. — Condition, carrière, طريقة *tharîqat*. — État des dépenses, مصارف دفترى *meçārif defteri*. — Faire état, estimer, اعتبار ا *'itibār it*. — Présumer, ظنّ وتخمين ا *sānmaq*, ظنّ وتخمين ا *zann u takhmîn it*.

État-Major, s. m., عسكر باشلرى — ضابطلرى *'asker bāchlari*, *zābithleri*, a.-t.

États-Généraux, s. m. plur., جماعت وكلاى ملّت *djemā'ati vukelāï millet*, a.-t.

Étau, s. m., راف *rāf*, چلنكر راقى *tchilinguir rāfi*, منكنه *mengnenè*, قصاج *qysādj*, a.

Étayement, s. m., طياندرمه *dhaïāndurma*, t.

Étayer, v. a., طياتمق *dhaïātmaq*, طياندرمق *dhaïāndurmaq*. — S'Étayer, v. réfl., طيانمق *dhaïānmaq*, t. — Étayé, e, طيانلمش *dhaïānilmich*.

Été, s. m., ياز *ïāz*, ياى *ïāï*; صيف *saïf*. — En été, يازين *ïāzin*. — Habitation d'été, ياى اوى *ïāï evi*, ياز اوى *ïāz evi*; صيفيّه *saïfiïè*. — Vêtement d'été, يازلق *ïāzlyq*.

Éteignoir, s. m., موم سويندرجك آلت *moum seuïundurèdjek âlet*, t.

Éteindre, v. a., سوندرمك *seundurmek*. سويندرمك *seuïundurmek*, اطفا ا *ythfā it*. — la chandelle, مومى سوندرمك *moumi sundurmek*, ايمزكنمك *imizguenmek*. — Amortir, tempérer, بصدرمق *basturmaq*. — Éteindre la mémoire d'une chose, l'effacer, ذكرينى اونوتدرمق *zikrini onoutturmaq*. — Éteint, e, سونمش *seunmich*, منطفى *muntefi*, بصدرلمش *basturilmich*, دوكنمش *tukenmich*, انقراض بولمش *inqyrāz boulmich*. — S'Éteindre, v. réfl., سونمك *seunmek*, سوينمك *seuïunmek*. — En parlant d'une race, انقراض بولمق *inqyrāz boulmaq*. — Éteindre les couleurs d'un tableau, les affaiblir, رنكلرى صولدرمق *renkleri soldurmaq*.

Étendard, s. m., بيراق *baïrāq*, سنجق ـ سنجاق *sandjāq*, t.; علم *'alem*, لوا *livā*, pl. a. الوية *elvïet*, a. — du prophète, سنجاق شريف *sandjāq cherïf*, a.-t.

Étendre, v. a., déployer, prolonger, سرمك *sermek*, چكمك *tchekmek*, اچمق *atchmaq*, ياصمق *ïāsmaq*, يايمق *ïāïmaq*, t.; تهديد ا *temdïd it*. — Allonger, اوزاتمق *ouzātmaq*, كردرمك *guerdurmek*, كرمك *guermek*. — par terre, دوشمك *duchèmek*, t.; بسط ا *basth it*, a. — la main, ال اوزاتمق *el' ouzātmaq*, صونمق *sonmaq*. — Étendre les ailes en parlant d'un oiseau, قنادى اچوب يايمق *qanādï atchoup ïāïmaq*. — les bras, قوللرى اچمق *qollari atchmaq*. — Augmenter, ارتورمق *arturmaq*. — les limites du pays, توسيع بلاد ا *tevsï'i bilād it*. — S'Étendre, v. réfl., كرنمك *guerïnmek*, اوزانمق *ouzānmaq*, چكلمك *tchekilmek*. — Se propager, se répandre, يايلمق *ïāïlmaq*, t. — Se prolonger, ممتد او *mumtedd ol*. — S'agrandir, كسب وسعت اوزانمق *ouzānmaq*, ا *kesbi vus'at it*. — Durer, سورمك *surmek*, امتداد بولمق *imtïdād boulmaq*. — S'Étendre en parlant de la vue, اوزاقدن كورمك *ouzāqtan gueurmek*. — La vue s'étend au loin, قوت بصر مسافهٔ بعيده يه ممتد اولور *qouvvèti baçar meçāfèï ba'ïdeïè mumtedd olour*. — Atteindre, واصل او *vāçïl ol*, وارمق *vārmaq*. — S'étendre sur un sujet, سوزى تطويل اوزاتمق *souzï touïïl ouzātmaq*, كلام ا *kelām it*.

Étendu, e, adj., اچمش *atchmich*, ياپلمش *ïāïlmich*, ممتد *mumtedd*, ياياق *ïāïq*. — Couché par terre, ياتمش *ïātmich*. — Spacieux, كيك *gueïïk*, بول *boï*, t.; واسع *vaçï'*, a. — Connaissances étendues, معلومات واسعه *ma'loumāti vāçï'a*.

Étendue, s. f., dimension des corps, بوللق *bollyq*, كيكلك *gueïïklik*, t.; بوى *boï*, جسامت *djeçāmet*. — en longueur, اوزونلق *ouzounlyq*. — en espace, ميدان *meïdān*, وسعة *vus'at*, مسافه *meçāfè*, بعد *bu'd*. — L'étendue d'une ligne, d'une surface, بر خطك ـ برسطح *bir khatthuñ, bir sathuñ*, امتدادى *imtïdādï*. — de temps, مدت *muddet*. — Prolongation, امتداد *imtïdād*. — Au fig., étendue de pouvoir ou des pouvoirs, وسعة رخصت *vus'ati roukhsat*.

Éternel, le, adj., ابدى *ebedï*, ازلى *ezelï*, a.; دايمى *dāïmï*. — Dont on ne peut prévoir la fin, دوكنمز *tukenmez*, صوكى يوق *soñï ïoq*. — La vie éternelle, حيات ابديه *ḥaïāti ebedïïè*, اخرت *akhyret*. — L'Éternel, s. m., الله *allah*, لم يزل الله الازلى *lam ïezel allah ul-ezelï*.

Éternellement, adv., de toute éternité et sans fin, دائما *dāïmen*, vulg. *daïma*, ابدا *ebeden*, دايم *dāïm*, الى الابد الايام *ilal-ebed ul-eïām*, a.

ÉTERNISER, v. a., ابدی قلمق *ebedi qylmaq*, دایم ـ ابدی ا *dāïm, ebedi it*, بقا ویرمک *beqā vïrmek*, تابید ا *te'ebïd it*, a.-t. — la mémoire, ابقای ذکر ا *ibqāï zikr it*.

ÉTERNITÉ, s. f., durée éternelle, ابدیلك *ebedilik*, بقا *baqā*, ابدیّت *ebediïet*, ازلیّت *ezeliïet*, a. — De toute éternité, اسکی زماندنبرو *eski zemānden beru*, ازل و ازالدن *ezel u ezāldeu*, ما تقدّمدنبرو *mā teqaddumdenberu*. — L'éternité, l'autre vie, l'autre monde, اخرت *akhyret*.

ÉTERNUER, v. a., اقسرمق *aqsyrmaq*, اغسرمق *aghsyrmaq*; اخسرمق *akhsyrmaq*, t.; عطس ـ عطسه ا *'aths, 'athsè it*, a.-t.

ÉTERNUEMENT, s. m., اقسرمه *aqsirma*, اقسرمقلق *aqsyrmaqliq*, اقسرش *aqsyrïch*, t.; عطس *'aths*, a.

ÉTÉSIENS, adj. pl. (vents), ملتم *meltem*, t.; موسم روزگارلری *mevsim rouzguiārleri*.

ÉTÉSIES, s. m. pl. Voy. ÉTÉSIENS.

ÉTÊTER, v. a., les arbres, اغاجك دپه‌سنی کسمك *aghādjuñ tepècini kesmek*. — un clou, اکسرك دپه‌سنی گیدرمك ـ ازمك *eksïruñ tepècini guidermek, ezmek*, t.

ÉTEUF, s. m., طوپ *thop*, اوپون طوپی *ouïoun thopi*, t.

ÉTEULE, s. f., صمان توبی *samān tuïu*, صمان دیبی *samān dïbi*, t.

ÉTHER, s. m., l'espace, فلك الاثیر *felek ul-ecïr*, اثیر *ecïr*. — Liqueur, روح العرقی مع الزاج *rouh el-'araqy ma' ez-zādj*, a.

ÉTHÉRÉ, E, adj., اثیری *ecïrïi*. — Région —, فلك الافلاك *felek ul-eflāk*, a.

ÉTHIOPIE, s. f., حبش *habech*, a.

ÉTHIOPIEN, NE, adj., حبشی *habechi*, a.

ÉTHIOPS, s. m., زیبق ایله کبریتك مخلوطی *zibaq ilè kibrïtuñ makhlouthy*, t.

ÉTHIQUE, s. f., علم ادب *'ilmi edeb*, علم اداب *'ilmi adāb*, فنّ اخلاق *fenni akhlāq*, a.

ÉTHMOÏDE, s. m., دماغك الت کمکی *demāghuñ alt guemigui*, t.; العظم الغربالی *el-'azm el-gharbāli*, قاعدة الدّماغ *qā'idet ed-damāgh*.

ÉTHNARQUE, s. m., ملّت باشی *millet bāchi*, t.

ETHNIQUE, adj., idolâtre, payen, پوت پرست *pout perest*, اهل الجاهلیّة *ehlil-djāhiliïet*. — Nom —, اسم نسب ـ ملّت *ismi neceb, millet*.

ÉTHOLOGIE, s. f., علم اخلاقه دائر رساله *'ilmi akhlāqè dāïr riçālè*.

ÉTHOPÉE, s. f., وصف الاخلاق *vasf ul-akhlāq*, a.

ÉTINCELANT, E, adj., قغلجم پارلایجی اتیجی *qyghyldjim atïdji, pārlāïdji*, یلدرغان *ïldirghān*, t.; لامع *lami'*.

ÉTINCELER, v. n., قغلجم اتمق ـ صاچمق *qyghyldjim atmaq, sātchmaq*, پارلمق *pārlamaq*, یلدرامق *ïldirāmaq*, t.

ÉTINCELLE, s. f., bluette de feu, قغلجم *qyghyldjim*, t.; شرارة *cheïāret*, a. — d'esprit, نكتة *nikte*, a.

ÉTINCELLEMENT, s. m., de feu, قغلجم انتقلق *qyghyldjim atmaqliq*, پارلايش *pārlāïch*. — des étoiles, يلدزلرك پارلامسى *ildyzlerun pārlāmaci*.

ÉTIOLER (S'), v. pr., قراكلشمق طورمغله صولمق *qarāñliqta dhourmaghlè solmaq*, t.

ÉTIOLOGIE, s. f., علل امراضه دائر رسالة *'ileli emrāzè dāïr riçālè*, a.-t.

ÉTIQUE, adj. com., attaqué d'étisie, وراملو *veremlu*, انجه اغرى يه *indjè aghrïïè oghrāmich*. — Devenir étique, ورم بغلمق *verem baghlamaq*. — Très-maigre, exténué, پك ارق *pek aïyq*, ارقليوب *aryqlaïup qouroumich*. — Fièvre étique, انجه اغرى حماسى *indjè aghry hoummāci*, حمى الدق *hoummaï iddyq*, a.

ÉTIQUETER, v. a., نشانلمق *nichānlamaq*, نشان قومق *nichān qomaq*, t.; ياقده اورمق *ïāfta ourmaq*, اوستونى يازمق *ustunu ïāzmaq*, t.

ÉTIQUETTE, s. f., marque, نشان *nichān*, p.; اشارت *ichāret*, a.; اوست ياز *ust ïāzouçou*. — de bouteilles, شيشه نشانى *chichè nichāni*, اشارتى *ichārèti*, p.-a.-t. — Cérémonial, تشريفات رسم *resmi techrifāt*, فاعلى تشريفات *techrifāt qā'idèci*.

ÉTIRER, v. a., پك چكمك *pek tchekmek*, اوزاتمق *ouzātmaq*, t.

ÉTISIE, s. f., maladie, ورم *verem*, سلال داء السل *dè' es-sill*, a.; انجه اغرى *indjè aghry*, t.

ÉTOFFE, s. f., قماش *qomach*, pl. a. اقمشه *aqmacha*.

ÉTOFFER, v. a., garnir, orner, بزمك *bezemek*, دوناتمق *donātmaq*, t. — Garnir une étoffe de matière suffisante, طوقنه جق قماشى تل ايله طويورمق *dhoqounadjaq qoumāchi tel ilè dhoïourmaq*.

ÉTOILE, s. f., يلدز *ïyldyz*, t.; نجم *nedjm*, pl. a. نجوم *nudjoum*. — mobile, errante, نجم السيار *nedjm us-ccïïār*. — du matin, صباح يلدزى *sabāh ïyldyzi*. — Sort, destinée, بخت *bakht*, طالع *thāli'*, a. — mauvaise, اوغورسز يلدز *oghoursyz ïeldyz*, طالع منحوس *thāli'i menhous*. — heureuse, اوغورلى يلدز *oghourlu ïeldiz*, طالع مسعود *thāli'i mes'oud*. — Marque blanche au front d'un cheval, غره *ghourrè*, a. — Marqué d'un livre, نشان *nichān*, p.; اشارت *ichāret*, a. — Centre où se réunissent plusieurs allées d'un parc, ou plusieurs routes d'une forêt, يوللرك قاوشدقلرى يرى *ïollarun qāvouchtouqleri ïer*.

ÉTOILÉ, E, adj., semé d'étoiles, يلدزلو *ïyldyzlu*. — Fêlé, چاتلاق *tchātlāq*. — s. m., sorte de bandage, باغ صارغى *bāgh sārghy*.

ÉTOILER (S'), v. réfl., چاتلمق *tchātlamaq*. Voy. SE FÊLER.

ÉTOLE, s. f., حلة *hyllet*, a.

Étoile, s. f., اینه بختی سنجاغی *inèbakhti sandjāghi*.

Étonnamment, adv., عجب ایله *'adjeb ilè*; a.-t.; عقلی شاشره جق *'aqly chāchuradjaq vedjhilè*.

Étonnant, e, adj., عقلی شاشوریجی *'aqly chāchurīdji*, a.-t.; عجیب *'adjīb*, عجایب *'adjāïb*, غریب *gharīb*, a.

Étonnement, s. m., تعجب *te'addjub*; حیرت *haïret*. — Surprise mêlée de terreur, حیرانلق *haïrānliq*, سرگردانلق *serguerdānliq*, وله *velèh*. — Frapper d'étonnement, حیرته براقمق *haïretè brāqmaq*.

Étonner, v. a., شاشورمق *chāchurmaq*, عجبلتمک *'adjebletmek*, عجبلندرمک *'adjeblendurmèk*. — S'Étonner, v. pr., عجبه قالمق *'adjebè qālmaq*, عجبلنمک *'adjeblenmek*, تعجب ایت *te'addjub it*, a.-t. — Se troubler, شاشمق *chāchmaq*. — Étonné, e, شاشمش *chāchmich*, حیران *haïrān*, متحیر *mutchaïr*, متعجب *mute'addjib*.

Étouffade, s. f., بر نوع یمک *bir nev'y iemek terbïèci*, t.

Étouffant, e, adj., qui étouffe, نفس بوکالدیجی *nefes bouñāldidji*, t.; قاطع النفس *qāthy' unnefes*, a. — Pesant, lourd, ثقیل *saqyl*. — Air étouffant, ثقیل هوا *saqyl havā*.

Étouffement, s. m., بوغش *boghich*, بوغلمش *boghilich*, نفس طوتامه سی - بوکالمه سی *nefes thoutoulmāci, bouñālmaci*, t.; انقطاع النفس *inqythā' un-nefes*.

Étouffer, v. a., بوغمق *boghmaq*, نفسی بوکالتمق - کسدرمک *nefeci bouñāltmaq, kesturmek*. — S'Étouffer, v. réfl., بوغلمق *boghoulmaq*, بوکالمق *bouñālmaq*, نفس طوتلمق *nefes thoutoulmaq*. — v. n., respirer avec peine, کوچ ایله نفس المق *gutch ilè nefes almaq*. — Étouffer de rire, کولمه دن بوغلمق *gulmèden boghoulmaq*. — Faire cesser, empêcher, بصدرمق *basturmaq*, تسکین - دفع ایت *teskïn, def' it*. — Une querelle, غوغایی بصدرمق *ghavghāïi basturmaq*. — Étouffé, e, بوغلمش *boghoulmich*, بوغق *boghouq*, نفسی کسلمش - بوکالمش *nefeci kesilmich, bouñālmich*, بصلمش *basylmich*.

Étouffoir, s. m., اتش کوزی سوندرجک الت *atech kouzi seunduredjek alet*, t.

Étoupe, s. f., استبی *ustubi*, t.

Étouper, v. a., استبیلمک *ustubilèmek*, t.

Étoupille, s. f., باروت فتیلی *bārout fitili*, t.

Étourderie, s. f., شاشقنلق *chāchqynlyq*, t.; غفلت *ghaflet*, a.; فکرسزلک *fikrsyzlik*.

Étourdi, e, adj., imprudent, inconsidéré, شاشقن *chāchqyn*, غافل *ghāfil*, فکرسز *fikrsyz*, a.-t.; دلی قانلو *deli qānlu*, t. — Qui éprouve un étourdissement, سرسم *sersem*.

Étourdiment, adv., شاشقنجه *chāchqyndjè*, شاشقن کبی *chāchqyn gaïbi*, t.; غفلتسزلغله *'aqyltsyz-*

lyguilè, بی تأمل *bi te'emmul*, a.; غافلانه *ghāfilānè*, a.-p.

ÉTOURDIR, v. a., fatiguer la tête par le bruit, باش اغرتمق *bāch aghertmaq*, t.; تصديع ا *tasdi' it*, a.-t. — Causer un étourdissement, باشورمق *chāchurmaq*, t.; سرسملمق *sersāmlamaq*, سرسملمك *sersemlemèk*, p.-t. — Troubler, باشورمق *chāchurmaq*, ا *bihouch it*. — Produire un tintement dans la tête, باشی چکرتمق *bāchi tchiñyrtmaq*. — les oreilles, سامعه‌یی بیقدرمق *sāmi'aï byqturmaq*. — S'Étourdir, v. pr., se troubler, باشمق *chāchmaq*, t.; سرسم او *sersem ol*; p.-t.; بیهوش او *bihouch ol*. — Se faire illusion, خیاللنمق *khaīāllanmaq*. — Se distraire, éloigner les soucis, دفع غم ا *def'i gham it*.

ÉTOURDISSANT, E, adj., باش اغردیجی *bāch aghyrdidji*, تصديع ايدن *tasdi' iden*, a.-t.; باش چکردیجی *bāch tchiñyrdidji*, t.

ÉTOURDISSEMENT, s. m., باش دونمه‌سی *bāch deunmèci*, t.; سرسملق *sersāmlyq*, سرسملك *sersemlik*, p.-t.; دوار *devār*, *diwār*, دوار *devvār*. — Avoir des étourdissements, چکزنمك *tchekñzinmek*. Voy. ÉTONNEMENT, STUPEUR.

ÉTOURNEAU, s. m., oiseau, صغرجق *syghyrdjiq*, صغرجق قوشی *syghyrdjiqqouchy*, الاصغرجق *alā syghyrdjiq*, بوغرتلاق *boghourtlāq*, t.

ÉTRANGE, adj. com., extraordinaire, insolite, غریب *gharīb*, a.; عادتدن طشره *'ādetden thachra*, a.-t.; غیر معتاد *ghaïri mu'tād*, a. — Étonnant, عجایب *'adjāïb*. — C'est une chose étrange, امر غریبدر *emri gharībdir*.

ÉTRANGEMENT, adv., d'une manière étrange, عجب ایله *'adjeb ilè*, عجایبدن *'adjāïbden*, a.-t.

ÉTRANGER, ÈRE, s. et adj., qui est d'une autre nation ou d'une autre maison, غریب *gharīb*, pl. a. غربا *ghourebā*; یابانجی *ïabāndji*, t.; اجنبی *edjnèbi*, a.; یباندن کلمه *ïabānden guelmè*, t. — Hôte qui reçoit l'hospitalité, مسافر *musāfir*, a. — Étranger en pays musulman, مستامن *muste'min*, a. — Qui n'a point de rapport à, ماده‌دن خارج *maddèden khāridj*, علاقه‌سی یوق *'alāqaci ïoq*. — L'étranger, les pays étrangers, ممالك اجنبیه *memālīki edjnebīïè*. — Une langue étrangère, لسان اجنبی *liçāni edjnebi*. — Les ambassadeurs des puissances étrangères, سفرای دول اجنبیه *sufarāï duveli edjnebīïè*. — Le ministre des affaires étrangères, امور خارجیه ناظری *oumouri khāridjïè nāziri*. — Étrangers, en parlant de ceux qui ne sont pas de la famille, d'une communauté, اجانب واغیار *edjānib u aghīār*. — En terme de médecine, corps étranger, جسم خارجی *djesmi khāridji*, pl. اجسام خارجیه *edjsāmi khāridjïè*.

ÉTRANGLEMENT, s. m., بوغمق

boghmaqliq, بوغشش *boghich*, بوغلش *boghoulich*, t.; خفك *khafk*; a.; قصقلق *qycyqlyq*, قصلمه *qycylma*.

Étrangler, v. a., faire perdre la respiration et la vie en pressant le gosier, بوغمق *boghmaq*, t.; تخنيق ا *takhnïq it*, a.-t. — Resserrer trop, بوغوق ا *boghouq it*, تضييق صقشدرمق *syqychturmaq*, ا *tazïiq it*. — S'Étrangler, v. réfl., بوغلمق *boghoulmaq*. — Étranglé, e, بوغلمش *boghoulmich*, مخنوق *makhnouq*.

Étranguillon, s. m., اتلاره مخصوص بوغاز قصلمه‌سی *atlara makhsous boghāz qycylmaci*, خناقية *khounāqyïet*, a.

Étrape, s. f., كوچك اوراق *kutchuk oraq*, t.

Étrave, s. f., كمی باشنك قانجه‌سی *guemi bāchinuñ qāndjaci*, t.

Être (L'), s. m., l'existence, وجود *vudjoud*, حال *hāl*, كون *kevn*, وارلق *vārlïq*, t. — Ce qui est, وار *vār*, كائن *kiāïn*, pl. a. كائنات *kiāïnāt*, موجود *mevdjoud*, pl. موجودات *mevdjoudāt*. — Donner l'être, وجوده كتورمك *vudjoudé gueturmek*, a.-t. — Être réel, موجود حقيقی *mevdjoudi haqyqy*. — Être de raison, d'imagination, صورت وهمية *soureti vehimïet*.

Être, v. s., exister, اولمق *olmaq*. — Il est dans la maison, اوده‌در *evdèdur*. — Il est trois heures, ساعت اوچ‌ده‌در *sā'at utchèdur*. — Être à...., appartenir, اولمق *olmaq*, précédé du génitif; exemple : ce livre est à moi, بو كتاب بنمدر *bou kitāb benumdur*. — Subsister, موجود ـ درکار او *mevdjoud, derkiār ol*, طورمق *dhourmaq*. — Cela est ainsi, بويله در *beuïlè dur*. — Cela n'est pas ainsi, بويله دكل *beuïlè deïl*. — Le bien-être, خوش حال *khoch hāl*, خوشحاللق *khoch hāllyq*. — Le mal être, l'indisposition, مزاجسزلق *mizādjsizlyq*, كيفسزلق *keïfsyzlyq*.

Êtres, s. m. pl., d'une maison, بر خاندنك جميع يرلری ـ مكانلری *bir khānènuñ djemi' ïerleri, mekiānleri*, t.

Étrécir, v. a., دار ـ طار ا *dhār it*, طارلمق *dhārlamaq*, بوزمك *beuzmék*, صقمق *syqmaq*, t.; تضييق ا *tazïiq it*. — S'Étrécir, طارلنمق *dhārlanmaq*. — Étréci, e, طارلنمش *dhārlanmich*, طاراولمش *dhārolmich*.

Étrécissement, s. m., طارلتمه *dhārlatma*, طارلق *dhārlyq*, طار اولمسی *dhār olmaci*, t.; تضييق *tazïiq*, a.

Étreindre, v. a., serrer fortement, صقمق *syqmaq*, قصمق *qysmaq*, صيقی ـ محكم باغلمق *syqy, muhkem bāghlamaq*. — Embrasser, پك قوجق *pek qoudjmaq*. — Au fig., les liens, les nœuds de l'amitié, عقد روابط مهر و وداد ا *'aqdy revābythy myhr u vidād it*.

Étreinte, s. f, صيقی باغلنمه *syqy bāghlanma*, t.; انشداد *inchidād*, a.

Étrenne, s. f., présent du com-

mencement de l'année, يل باشيلك *il bāchilik*, ييل باشي هديّه‌سي *il bāchi hedïièci*, t. — Pour les musulmans aux fêtes du *Baïram*, بيراملق *baïrāmliq*, عيديّه *'idïiè*, a. — Don, présent, pourboire, بخشيش *bakhchîch*, p. — Premier débit, première recette d'un marchand, سفته *seftè*, vulg. *siftah*; سفتاح *siftāh*, استفتاح *istiftāh*, a. — Le premier usage fait d'une chose, برشيئك الك قوللانمه‌سي *bir cheïuñ ilk qoullānmaci*.

Étrenner, v. a., être le premier à acheter, سفته‌لمك *seftèlèmek*, سفته ويرمك *seftè vïrmek*, سفته ا *seftè it*. — Recevoir le premier argent, استفتاح ا *istiftāh it*. — Je n'ai pas encore étrenné, دخي سفته‌م يوق *dakhi siftahum ïoq*. — Avoir le premier usage d'une chose, برشيئي الك قوللانمق *bir cheïi ilk qoullānmaq*.

Étrésillon, s. m., طياق *dhaïāq*, دستك *testek*, t.

Étrésillonner, v. a., طياندرمق *dhaïāndurmaq*, دستك اورمق *testek ourmaq*, t.

Étrier, s. m., اوزنكي *uzengui*, t.; ركاب *rikiāb*, a.-p. — Mettre le pied à l'étrier, ركابه وضع قدم ا *rikiābè vaz'i qadem it*. — Perdre l'étrier, اوزنكي‌يي ياوقلمق *uzenguii ïāvouqlamaq*. — Avoir le pied dans l'étrier, être prêt à partir, اياغي اوزنكيده اولمق *aïāghy uzenguidè olmaq*. — Au propre, être ferme sur ses étriers, ركاب اوزرنده پايدار او *rikiāb uzerindè pāïdār ol*. — Au fig., être ferme, constant dans ses opinions, عزايم وافكارنده ثابت قدم او *'uzāïm u efkiārindè sābit qadem ol*. — *Rikiab* désigne aussi la personne du sultan et les audiences qu'il donne. Voyez le *Dictionnaire Turc-Français* au mot ركاب.

Étrière, s. f., courroie qui attache l'étrier, اوزنكي باغي - قايشي *uzengui bāghy*, *qāïchi*, t.

Étrille, s. f., قشغي *qachaghy*, a.-t.; قشغو *qachaghou*, t.

Étriller, v. a., un cheval, قشغيلمق *qachaghylamaq*. — quelqu'un, le battre, كوتك بصمق - اورمق - چالمق *keutek basmaq*, *ourmaq*, *tchālmaq*, t.

Étriper, v. a., اشكنبه‌يي چقرمق *echekembeïi tchiqarmaq*, t.

Étrique, adj., قصّه *qyssa* قصّه وطار اولان *qyssa vè dhār olān*, t.; پك طار *pek dhār*, t.

Étrivière, s. f., اوزنكي قايشي - تصمه‌سي *uzengui qāïchi*, *tasmaci*, t. — Au pl. et au fig., traitement déshonorant, قايش قامچيسي *qāïch qāmtchici*, قامچي *qāmtchi*. — Donner les —, قامچيلمق *qāmtchilamaq*, t.

Étroit, e, adj., qui a peu de largeur, دار - طار *dār*, t.; تنك *tenk*, p.; ضيّق *zyiq*. — Chemin —, طار يول *dhār ïol*. — Qui a l'esprit —, عقلي قصّه *'aqly qyssa*. — Intime, strict, اكيد *ekîd*, مؤكد *muekked*, قوي *qavi*. — Serré,

صیقی *syqy*. — Étroite amitié, محبّت اکیده *mouhabbeti ekídè*. — A l'étroit, adv., طارجه *dhārdjè*, طارلقده *dhārlyqta*. — Vivre à l'étroit, مضایقه ایله کچمک *mouzāïdqa ilè guetchinmek*.

ÉTROITEMENT, adv., طارلغله *dhārlighilè*, t.; تنکلکله *tenkliklè*. — Intimement, اکیداً *ekiden*. — Extrêmement, fortement, پکچه *pektchè*, شدیداً *chedíden*, محکم *muhkem*. — Au fig., à la rigueur, مطلقاً *mouthlaqan*, مطلق *mouthlaq*.

ÉTRON, s. m., t. popul., بوق *boq*, t.; نجو اغلط *nedjvi aghlaz*, a.; قبا افشان *qabā efchān*, p.

ÉTRONÇONNER, v. a., اغاجک دپه‌سنی کسمک *aghādjuñ tepècini kesmek*, بودامق *boudāmaq*, t.

ÉTUDE, s. f., action d'étudier, اوقومه *oqouma*, اوقومقلق *oqoumaqlyq*, تحصیل چالشمقلق *tchālichmaqlyq*. — des lettres, des sciences, اوکرنش *eugrenich*, t.; مطالعه *mouthāle'a*, مدارسة *mudārecet*. — des livres, مطالعهٔ کتب *mouthāle'aï kioutoub*, a.; تحصیل علم *tahsíli'ylm*. — Application, zèle, حوس *haves*, حوصلک *haveslik*, تقیّد *teqaïïud*. — Connaissances acquises, savoir, بیلش *bílich*, معرفت *ma'rifet*, pl. a. معارف *me'ārif*, دانش *dānich*. — Étude superficielle, سطحیجه مطالعه *sathhídjè mouthāle'a*. — des sciences et des arts, مطالعهٔ علوم و صنایع *mouthāle'aï 'ouloum u sanā'ï*, علم و معرفت *'ilm u ma'rifet*, a. — Se donner à l'étude, جلمه طالب اول *ilmè thālib ol*. — Homme qui a de l'étude, اوقومش ادم *oqoumich adem*. — Homme sans étude, اوقومامش ادم *oqoumamich adem*. — Étude, artifice, dissimulation, تصنع *teçannu'*, مصانعة *muçāna'at*. — Lieu où l'on étudie, اوقوبجق یر *oqoudjaq ïer*, t.; مدرسه *medrècè*, a. — de nôtaire, کاتب خلوتخانه‌سی *kiātib khalvet khāneci*, مصلحت یری *maslahat ïeri*.

ÉTUDIANT, s. m., اوقویان *oqoüān*, شاکرد *chāguird*, طالب *thālib*. — en médecine, علم طبابت شاکردی *'ylmi thebābet chāguirdi*. — Autrefois chez les Turcs, écoliers des hautes-classes, سوفته *softa*; mot dérivé du persan سوخته *soukhtè*.

ÉTUDIÉ, E, adj., appris, اوکرنلمش *eugrenilmich*, معلم *mou'allem*. — Feint, affecté, یاپمه *ïāpma*, t.; مصنوع *masnou'*, a.

ÉTUDIER, v. a., apprendre, اوکرنمک *eugrenmek*, اوقومق *oqoumaq*, t.; مطالعه ایت *mouthāle'a it*, تدرّس ایت *tederrus it*, درسه بقمق *dersè baqmaq*. — Travailler, s'efforcer, اوکرنمکه چالشمق *tchālichmaq*. — تحصیله چالشمق *eugrenmeïè tchālichmaq*. — nuit et jour, لیل و نهار تدرّس و تعلّمه مشغول اول *leïl u nehār tederrus u te'allumè meshghoul ol*, دورشمک *durushmek*. — Étudier quelqu'un, بر کمسنڈ بلمکه چالشمق *bir kimesnèï bilmègue*

tchālichmaq. — S'étudier à comprendre, اكلامغه بچالشمق *aālāmagha tchālichmaq*. — sous quelqu'un, بر كمسنه‌دن درس المق *bir kimesnèden ders almaq*. — Apprendre par cœur, ازبرلمك *ezberlemek*. — S'Étudier, v. pr., s'appliquer, mettre toutes ses idées à faire une chose, دوشنمك *duchunmek*, عقل و فكريني ويرمك *'aql u fikrini virmek*, صرف ذهن ا *sarfi zihn it*. — S'étudier soi-même, اختبار - إمتحان نفس ا *ikhtibāri*, *imtihāni nefs it*.

Étui, s. m., قبور *qoubour*, قاب *qāb*, ظرف *zarf*, محفظه *mahfaza*. — de rasoirs, استره‌لق *ous-touraliq*. — pour les aiguilles, اكنه‌لك *ignèlik*. — de ciseaux, مقصدان *maqasdān*. — Fourreau, gaîne, غلاف *ghylāf*. — Nécessaire, پوساط *pouçāth*, t.

Étuve, s. f., حمّام *hammām*, a.; صوبه *soba*, t.; كرمابه *guermābè*, p.

Étuvée, s. f., قپامه *qapāma*, يخنى *iakhni*.

Étuver, v. a., استيجاق صو ايله *issidjāq sou ilè ïaïqamaq*, ياواشجه يپقامق *ïavāchdjè ïaïqāmaq*, t.

Étuviste, s. m., حمّامجى *hammāmdji*, a.-t.

Étymologie, s. f., لغت اصلى *loghat asli*, a.-t.; اصل الكلمة *asl ul-kelimèt*, اشتقاق *ichtiqāq*, a.

Étymologique, adj. com., اصلى *asli*, اشتقاقى *ichtiqāqii*, a.

Étymologiste, s. m., فن اشتقاقلغ ماهر *fenni ichtiqāqta māhir*, a.-t.

Eubée, île de l'archipel, aujourd'hui Négrepont, اغرى بوز *egri-boz*, t.

Eucharistie, s. f., قربان *qourbān*, قدّاس *qoudās*, عشا *'achā*, a.; قربان مقدّس *qourbāni mouqaddès*.

Eucharistique, adj. com., قربان مقدّسه متعلق *qourbāni mouqaddècè mute'allyq*, a.-t.

Euclide, n. pr., اكليدس *euklides*.

Eucologe, s. m., دعا كتابى *dou'ā kitābi*, a.; صلاوات كتابى *salāvāt kitābi*.

Eucrasie, s. f., مزاج خوشلغى *mizādj khochlyghy*, a.-t.

Eufraise, s. f., plante, كوز اوتى *gueuz oty*, t.; فراسيون *firācioun*, a.

Euménides, s. f. pl., عوانيه جهنم *'avānïeti djehennèm*, a.

Eunuque, s. m., خادم *khādim*, طواشى *thavāchi*, طشقسز *thachaqsyz*, a. — de naissance, انسادن طوغمه خادم *anāden dhoghma khādim*. — Chef des eunuques noirs, l'un des premiers dignitaires de l'empire ottoman, قزلر اغا *qyzlar aghā*, قزلر اغاسى *qyzlar aghāci*. — Eunuques noirs du sérail, قره اغالر *qara aghālar*. — Eunuques blancs du sérail, اق اغالر *aq aghālar*.

Eupatoire, s. f., plante, غافت *ghāfit*, غافث *ghāfis*, a.

Euphémisme, s. m., استعاره *is-ti'ārè*, تعريض *ta'rïz*, تلطين كلام *tel'ïini kelām*, a.

Euphonie, s. f., prononciation facile, خفت تلفظ *khiffeti telaffuz*, a.; لطافت التلفظ *lethâfet ut-telefʃuz*. — Son agréable d'une voix, d'un instrument, سسك كوزللكى *seçuñ guzelligui*, لطافة الصوت *lethafet 'us-savt*.

Euphonique, adj. com., قولاغه خوش كلان *qoulâgha khoch guelen*, t.; محسّن الصوت *mouhassin us-savt*, a.

Euphorbe ou Euphorbier, s. m., فربيون *furbioun*, فرفيون *ferefioun*, نبلوت اوتى *neblout oty*, t.

Euphrate, n. de fleuve, فرات *furât*, نهر فرات *nehri furât*, a.

Euripe, s. f., اغريپوز بوغازى *eghripouz boghâzi*, t.

Europe, s. f., اوروپا *evropâ*. — La Turquie d'—, روم ايلى *roum ili*, ممالك عثمانيهٔ اوروپا قطعه‌سى *memâlîki 'osmânîïeï evropâ qyth'aci*, a.

Européen, ne, adj., اوروپالو *evropâlu*, فرنك *firenk*. — Les nations européennes, اوروپا ملتلرى *evropâ milletleri*.

Eurythmie, s. f., ياقشقلق *jâqychqlyq*, حسن تناسب ـ انتظام *hiusni tenâçub*, *intizâm*, a.

Eux, Elles, pr. pers., انلر *anlar*.

Euxin ou Pont-Euxin, s. m., la mer Noire, قره دكز *qara deñyz*, t.

Évacuant, Évacuatif, ive; adj., يوركث سوريجى *ïurek surîdji*, t.; منقّى *munaqqy*. — Remède —, دواى منقّى *devâï munaqqy*, a.

Évacuation, s. f., d'excréments, etc., تنقيه *tenqïé*, اسهال *ishâl*; استمشا *istimchâ*. — Vomissement; استفراغ *istifrâgh*. — Action d'évacuer, de sortir, de vider, بوشاتمه *bochâtma*, بوشالتمه *bochâltma*, t.; تخليه *takhlïé*. — d'humeurs, كم اخلاطى تخليه‌سى *kem akhlâti takhlïèci*. — d'une place, قلعه تخليه‌سى *qal'a takhlïèci*, a.-t.

Évacuer, v. a., vider, faire sortir, بوشاتمق *bochâtmaq*, بوشالتمق *bochâltmaq*, بوشامق *bochâmaq*, t.; تخليه ا *takhlïé it*. — les humeurs, aller par bas, يوركث سورمك *ïurek surmek*, تنقيهٔ ا *tenqïé it*, t. — L'estomac, استفراغ ا *istifrâgh it*. — les mauvaises humeurs, اخلاط ردّيه‌يى دفع و تفريغ ا *akhlâthy redïïeï def'u tefrîgh ît*, a.-t. — une place, بر قلعه‌يى بوشاتمق ـ تخليه ا *bir qal'aï bochâtmaq*, *takhlïé it*, a.-t. — un pays, بر مملكتى تخليه ا *bir memlèketi takhlïé it*.

Évader (S'), v. pr., s'échapper, se soustraire, قورتلمق *qourtoulmaq*, سوشمك *sivichmek*. — Fuir, صيرلمق *syrilmaq*, قاچمق *qâtchmaq*, t.; فرارا *firâr it*, a.-t. — Évadé, e, قاچمش *qâtchmich*, قاچقون *qâtchqun*, t.; مهاجر *muhâdjir*, a.

Évagation, s. f., ذهن طاغنقلغى *zihn dhâghynyqlyghy*, t.; تشتّت الذهن *techettut ezzihn*, a.

Évaluation, s. f., تقدير قيمت *taqdîri qymet*, اعتبار *ytibâr*. — approximative, تخمين *takhmîn*, a.

Évaluer, v. a., تقدير قيمت ـ

بها ا *taqtîri qymet, behā it,* بـهـا كسمك *behā kesmek,* بها ـ قيمت قومق *behā, qymet qomaq,* a.-t. — approximativement, تخمين ا *takhmîn it,* تقويم ا *taqvîm it.*

Évangélique, adj. com., انجيلى *indjîli,* a.

Évangéliquement, adverbe, انجيلجه *indjildjè,* احكام انجيل موجبنجه *ahkiāmi indjîl moudjèbindjè.*

Évangéliser, v. a., انجيلى وصف ا ـ وعظ ا *indjili, vasf it, va'z it,* تبشير ا *tebchîr it,* a.-t.; تبشير احكام انجيل ا *tebchîri ahkiāmi indjîl it.*

Évangéliste, s. m., انجيلجى *indjildji,* انجيل يازيجيسى *indjil ïāzidjici,* انجيلى *indjili,* مولف الانجيل *mu'ellif ül-indjîl.*

Évangile, s. m., انجيل *indjîl,* انجيل شريف *indjîl cherif.* — Le livre des —, انجيل كتابى *indjil kitābi.*

Évanoui, e, adj., بايلمش *bāïlmich,* بايغين *bāïghyn,* t.; مغشى عليه *maghchaïi 'aleïh,* a. — Ravi, disparu, مضمحل اولمش *mouzmahyll olmuch,* a.-t.

Évanouir (S'), v. pr., tomber en défaillance, بايلمق *bāïlmaq,* t.; غشيان ا *ghachïān it,* a.-t. — Disparaître, مضمحل او *mouzmahill ol,* a.-t.; محو او *mahv ol.* — Faire —, بايغنلق كتورمك *bāïghynlyq gueturmek.*

Évanouissement, s. m., بايلمقلق *bāïlmaqliq,* بايلش *bāïlich,* بايغنلق *bāïghynlyq,* t.; جان بايلمه‌سى *djān bāïlmaci,* p.-t.; غشيان *ghachïān, ghychïān,* سبت *sebt,* غشية *ghachïet,* a.

Évaporation, s. f., de l'humidité, des vapeurs, يللنمكلك *ïellenmeklik,* بوغلنمقلق *boughlanmaqlyq,* هوايه اوچوب طاغلمه *havāïè outchup dhāghylma,* بخاره استحاله *boukhārè istihālè,* a.-t.; تصعيد *tas'yd,* a. — Légèreté d'esprit, عقل يينيلكى *'aql ïeïniligui,* خفت عقل *khyffeti 'aql.*

Évaporé, e, adj., réduit en vapeur, هوالنمش *havālanmich,* هوايه اوچمش ـ طاغلمش *havāïè outchmich, dhāghylmich.* — Léger de caractère, يينى باشلو *ïeïni bāchlu,* t.; طيّاش *thaïiāch,* a.

Évaporer (S'), v. a., هوالنمق *havālanmaq,* يللنمك *ïellenmek,* بوغلنمق *boughlanmaq,* هوايه اوچوب طاغلمق *havāïè outchoup dhāghylmaq,* هوايه اوچمق *havāïè outchmaq.* — Faire évaporer, سوزمك *seuzmek,* هوايه طاغتمق *havāïè dhāghytmaq.* — Évaporer son chagrin, sa bile, تخفيف الم و غضب ا *takhfifi elem u ghazab it.*

Évasement, s. m., بوللق *bollyq,* كيكلك *gueïñlik,* ككشلك *guèñichlik,* t.; فسحت *fushat,* a.

Évaser, v. a., اچمق *atchmaq,* بوللمق *bollamaq,* بوللاتمق *bollātmaq,* بول ـ كيك ـ ككش ا *bol, guéïn, guènich it,* t.; توسيع ا *tevsi' it,* a.-t.; تفسيح ا *tefsîh it.* | S'Évaser, v. réfl., اچلمق *atchil-*

maq, كسب فسخت ا *kesbi fusḥat it.* — Évasé, e, بول *bol*, ككش *gueñich.* — Nez évasé, ككش دليكلو *gueñich deliklu bouraun.*

Évasif, ive, adj., قچمقلو *qatchmaqlu*, باشدن صاوميه *bāchden sāvma*; t.; مجتنب *mudjtenib*, متجنب *mutedjennib.* — Une réponse évasive, قچمقلو بر جواب *qatchmaqlu bir djevāb*, جواب متجنب *djevābi mutedjennib.*

Évasion, s. f., قچمقلق *qatchmaqlyq*, قاچمه *qātchma*, t.; فرار *firār*, كيزلو فرار *guizlu firār*, a.

Ève, n. pr., حوا *hevā.*

Évêché, s. m., diocèse, پسقپوسلق *piscoposliq.* — Maison d'évêque, پسقپوس قونغی *piscopos qonāghy*, t.

Éveil, s. m., خبر *khaber*, اكاهی *aguiāhi*, ايقاظ *iqāz*, اخطار موجب الايقاظ *ykhthāri moudjib ul-iqāz.* — Donner l'—, اكاه ا *aguiāh it.*

Éveillé, e, adj., gai, vif, شن *chen*, كيفلو اچق كوزلو *keïflu*, *atchyq gueuzlu*, t.

Éveiller, v. a., faire cesser le sommeil, اويانديرمق *oïāndurmaq*, اويارمق *oïārmaq*, t.; ايقاظ ا *iqāz it*, اويقودن قالدرمق *ouïouqoudan qāldurmaq*, a.-t. — Tirer de l'assoupissement, دپرشترمك *teprechturmek.* — Exciter, اويانديرمق *oïāndurmaq.* — Susciter, produire, ressusciter, احيا ا *ihiā it.* — S'Éveiller, v. pr., اويانمق *oïānmaq*, اويانو كلمك *oïānu guelmek.*

Événement, s. m., fait, incident remarquable, واقعة *vāqy'at*, *vāqy'a*, pl. a. وقايع *veqā'i*; حادثه *hādiçet.* — Succès bon ou mauvais d'une chose, اوتهسی *eutèci*, صوك *soñ*, صوكی ايشك *ichuñ soñi*, نتيجة الحال *netídjet ul-hāl*, عاقبت كار *'āqybeti kiār.* — A tout événement, حال نه كونه اولورسه اولسون *hāl nè guiounè olourissa olsoun.*

Évent, s. m., corruption, بوزلمه *bozoulma*, چوركلك *tchuruklik*, بوزوقلق قوقوسی *bozouqlouq qouqouçou*, t. — نسم *necem*, a. — Air agité, روزكار *rouziguiār.* — Mettre à l'évent, روزكاره چيقارمق *rouziguiārè tchiqārmaq.* — Dans l'artillerie, différence du diamètre de la pièce et du diamètre du boulet, كله ايله طوب چاپی بينندك اولان فرق *kullè ilè thop tchāpi beïnindè olān farq.* — Petite ouverture, كدك *gueduk.* — Tête à l'évent, voyez Étourdi. — Au pl., trou de l'ouïe des poissons, et conduits pour l'air, صولق دلكی صولوا *solouq deligui*, الهجق بوری *havā aladjaq borou*, مجراء الريح *medjrāï errih.*

Éventail, s. m., يلپازه *ïelpāzè*, vulg. يلپزه *ïelpèzè.* — Jouer de l'—, يلپازه چالمق *ïelpāzè tchālmaq*, t.

Éventailliste, s. m., يلپازه جی *ïelpāzèdji*, t.

Éventaire, s. m., طبله *thable*, t.

Éventé, e, adj., كسب نسم *kesbi necem itmich*, t. Voy. Évaporé.

Éventer, v. a., donner du vent.

يلپازه‌لمك *ïelpāzèlemek*, يللمك *ïellemek*, مروحه‌لمك *mirvahalèmek*. — Exposer à l'air, هوالتمق *havālatmaq*, يللمك *ïellèmek*, اچمق *atchmaq*, روزگاره چيقارمق *rouzguiārè tchiqārmaq*. — le grain, صاوورمق *sāvourmaq*. — un secret, سرّی اچمق *sirri atchmaq*. — Éventer la mèche, divulguer en général, خارجه اخراج ا *khāridjè ikhrādj it*, خارجه چيقارمق *khāridjè tchiqārmaq*. — les mines, لغم اچمق - بوزمق - بوشتمق *laghoum atchmaq, bozmaq, bochatmaq*. — S'Éventer, v. réfl., بوزلمق *bozoulmaq*, هواده طورمغله بوزلمق *havāda dhourmaghlè bozoulmaq*, يللنمك *ïellenmek*, t.; كسب نسم ا *kesbi necem it*, a.-t.

Éventoir, s. m., اتش يلپازه‌سی *atech ïelpāzèci*, t.

Éventration, s. f., قرن يارمه‌سی *qarn ïārmaci*, t.

Éventrer, v. a., قرنی يارمق *qarni ïārmaq*, قرنی دشمك *qarni dechmek*, t.

Éventualité, s. f., عارضيّة *'ārazïiet*, a.

Éventuel, le, adj., accidentel, عارضی *'ārazi*, اتفاقی *ittifāqy*, غيبی *ghaïbi*, a. — En parlant d'un traité fondé sur un évènement incertain, وقتنلك ايشلنه‌جك *vaqtindè ichlenedjek*, وقتنلك حكمی *hukmi vaqtindè djāri oladjaq*.

Éventuellement, adv., accidentellement, ظهورات قبيلندن اولدرق *zouhourāt qabïlinden olaraq*, عرضا *'arazen*, a. Voy. Fortuitement.

Évêque, s. m., پسقپوس *piscopos*, g.

Éversif, adj., اقتريجی *aqtarïdji*, يقيجی *ïiqydji*, t.; هادم *hādim*, a.

Éversion, s. f., يقيقلق *ïiqyqlyq*, هدم *hedm*, انهدام *inhidām*, a.

Évertuer (S'), v. réfl., دورشمك *durachmek*, چالشمق *tchālïchmaq*, سعی واقدام ا *sa'i u iqtām it*, a.-t.; غيرت ا *ghaïret it*.

Éviction, s. f., — شرعًا مالندن *cher'en mālinden*, تصرّفندن چيقارمه *teçarrufinden tchyqarma*, t.

Évidemment, adv., ظاهر *zāhir*, ظاهرا *zāhiren*, اشكاره *achikiārè*, صراحة *sarākaten*.

Évidence, s. f., اشكاره‌لك *achikiārèlik*, اچقلق *atchyqlyq*, ظاهرلك *zāhirlik*, a.-t.; وضوح *vuzouh*, ايضاح *izāh*, a. — Mettre en —, اشكاره‌يه چيقارمق *'achikiārèïè tchiqārmaq*.

Évident, e, adj., بللو *bellu*, ظاهر *zāhir*, مبيّن *mubeïien*, اشكار *achikiār*, اشكاره *achikiārè*, a.; اچق *atchyq*, واضح *vāzyh*. — C'est une chose évidente, امری مبيّندر *emri mubeïiendur*.

Évider, v. a., creuser, faire une espèce de cannelure à un ouvrage, قووق ياپمق *qovouq ïāpmaq*. — Faire sortir l'empois, نشاسته‌يی چيقارمق *nichāstaïi tchyqārmaq*, يقيوب چقرمق *ïaïqaïup tchiqarmaq*

Évier, s. m., مطبخدن اقسان بولاشق صولر اولوغی *mathbakhten aqān boulāchyq souler oloughy*, t.

Évincer, v. a., حكم شرع ايله محروم قلمق ـ تصرّفدن چيقارمق *hukmi cher' ilè mahroum qylmaq, teçarrufden tchyqārmaq*, a.-t.

Évitable, adj., صاولمه‌سی ممكن *sāvoulmaci mumkin*, t.-a.; قاچنيله *qātchinila bilineur*.

Éviter, v. a., صاولمق *sāvoulmaq*, صاقنمق *sāqinmaq*, قاچنمق *qātchinmaq*, t.; اجتناب ا *idjtināb it*, احتراز ا *ihtirāz it*. — Fuir, فرار ا *firār it*. — Repousser, éloigner, دفع ا *def' it*. — le combat, مجانبت ا *djenkten mudjānebet it*.

Évocation, s. f., action d'évoquer, دعوت چاغرمه *tchāghyrma*, t.; دعوايی *d'avet*. — d'une cause, دعوايی محكمهٔ اخره حواله ايتمه‌سی *d'avāïi mehkemèi akharè havālè itmèci*.

Évocatoire, adj., رفع دعوايی متضمّن *ref'i d'avāïi mutezammin*, a.-t.

Évolution, s. f., عسكرك تدبير و حركتی *'askeruñ tedbir u hareketi*, عسكری طولاشدرمه *'askeri dholāchtirma*, au pl. a. مجاولات عسكريه *mudjāvelāti 'askerïè*.

Évoquer, v. a., appeler, faire apparaître, جغرمه‌يه چاغرمق *thachraïa tchaghyrmaq*, چاغرمق *tchāghyrmaq*, t.; دعوت ا *d'avet it*, a.-t. — une cause, دعوايی قالدرمق *d'avāïi qāldurmaq*. — à d'autres juges, دعوايی محكمهٔ اخره حواله ا *d'avāïi mehkemèi akharè havālè it*.

Ex, prép., ci-devant, سابقا *sābiqā*. — L'ex-grand-vizir Khosrev-pacha, سابقا صدر اعظم اولان خسرو پاشا *sābiqā sadri a'zem olān khosrev pāchā*.

Exact, e, adj., ponctuel, attentif, دقت صاحبی *dyqqat sāhibi*, اهل دقت *ehli dyqqat*. — Qui tient parole, سوزنده طورر *seuzundè dhourour*. — Trop exact, minutieux, مدقق *moudaqqyq*, مقيّد *mouqaïied*, a. — Fait avec soin, دقتله ياپلمش *diqqatlè ïāpilmich*, a.-t. — Vrai, صحيح *sahih*, طوغرو *dhoghrou*. — Relation exacte, روايت صحيحه *revāïeti sahiha*.

Exactement, adv., دقتله *diqqatlè*, دقتلوجه *dyqqatludjè*, نقيد *teqaïiud*, اوزره *uzrè*. — Sans contradiction, بلا تخلّف *bilā tekhallouf*, a.-t. — A point nommé, تمام وقتنده *tamām vaqtindè*.

Exacteur, s. m., ظالم *zālim*, غدّار *ghaddār*, ظالم محصّل *zālimi mouhassil*. — Exacteur est pris quelquefois dans le sens de Percepteur, voyez ce mot.

Exaction, s. f., ظلم *zoulm*, تعدّی *te'addi*, ظلم و تعدّی *zoulm u te'addi*, a.

Exactitude, s. f., attention, ponctualité, دقت *diqqat*, تقيّد *teqaïiud*, a.; انظار دقت *inzāri dyqqat*. — Mettre, apporter de l'exac-

titude, صرف دقت ا *sarfi dyqqat it.* — Précision, justesse, طوغريلق *dhoghroulyq*, صحّت *syhhat.*

Exagérateur, s. m., ارتريجى *arturîdji*, مبالغه ايله سويليجى *mubālagha ilè seuïlèïdji*, مبالغه جى *mubālaghadji*, t.; مفرط *mufrith*, a.

Exagératif, ive, adj., مبالغه لو *mubālaghalu.*

Exagération, s. f., مبالغه *moubālagha*, قبارتمش سوز *qabārtmich seuz*, t. — En fait de louanges, متضمن مبالغه *mutezammini mubālagha*, اطرا *ythrā*, تغليظ *taghlyz*, a.

Exagéré, e, s., مبالغه جى *mubālaghadji.* Voy. Enthousiaste.

Exagérer, v. a., une chose, ايشى قبارتمق *ichi qabārtmaq*, بيوتمك *buïutmek*, t.; اعظام ا *y'zām it*, a.-t.; بيوك كوسترمك *buïuk gueustermek*, تغليظ - تفريط - اطرا - مبالغه ا *taghlîz*, *tefrîth*, *ythrā*, *mubālagha it*, a.-t. — en parlant, سوزى قبارتمق *seuzu qabārtmaq.*

Exaltation, s. f., élévation, يوجه لك *ïudjèlik*, t.; ارتفاع *irtifā'*, a. — Action de s'élever, چيقمه *tchyqma*, صعود *sou'oud.* — du pape, كرسئ حكومته ريم پاپانك ارتفاعى - جلوسى *kurcii hukioumetè rîm pāpānuñ irtifā'i*; *djulouci.* — de la croix, عيد ارتفاع صليب مبارك *'ydi irtifāï' selibi mubārek.* — dans les idées, عبّيت *ubbïiet*, غرور *ghouroür*, حماسة *hamācet.* — d'une planète, رفعت *rif'at.* — Telle planète est dans son exaltation, فلان كوكب رفعتك - ارتفاعك در *felān kevkeb rif'attè*, *irtifā'dè dur.*

Exalté, e, adj., exagéré, مبالغه يه چقمش *mubālaghaïè tchyqmich.* V. Enthousiaste.

Exalter, v. a., élever, exagérer, يوجه لتمك *ïudjèlèmek*, يوجه لمك *ïudjèletmek*, اولولمق *oloulamaq*, بيوتمك *buïutmek.* — Louer avec excès, مبالغه ايله مدح ا *mubālegha ilè medh it*, توصيفك اطرا ا *tavsîftè ythrā it.* Voy. Vanter. — Exalter les bienfaits reçus, نعمت مقابلنده شكر و حمد ا *ni'met mouqābilindè chukr u hamd it.* — le saint nom de Dieu, الله تعالينك اسم مباركنى ذكر و تقديس ا *allah te'ālanuñ ismi mubārekini zikr u taqdîs it.* — Porter à l'enthousiasme, باشى قزدرمق *bāchi qyzdirmaq*, ايقاد ذهن ا *iqādi zihn it.* — Augmenter la vertu d'un minéral, معدنى نصاب كماله ابلاغ ا *ma'deni niçābi kemālè iblāgh it.* — S'Exalter, v. pr., يوجه لنمك *ïudjèlenmek*, اولولنمق *oloulanmaq*, كندويى مبالغه ايله مدح ا *guenduïi mubālagha ilè medh it.* — son mérite, كندو مهارتنه انانمق *guendu mehāretinè inānmaq.*

Examen, s. m., qu'on fait subir à quelqu'un, امتحان *imtihān*, a. — Recherche exacte, تفتيش *teftîch*, تفحّص *tefahhous*, يوقلمه *ïoqlama*, اراشدرمه *arāchturma.* — Subir l'examen, امتحان او *imtihān ol.* — Mettre, présenter à l'examen, امتحانه عرض ا *imtihānè 'arz it.*

Examinateur, s. m., امتحـــان ايديجى *imtihān ididji*, امتحانه مأمـــور اولان *imtihānè me'emour olān*, t.; مفتش *mufettich*, متفحص *mutefahhys*, a.

Examiner, v. a., considérer attentivement, دقتلـه ملاحظـه ا ـ *diqqatlè mulāhaza it*, كوزمك *gueuzmek*. — Regarder, دقتلوجه باقمق *dyqqatludjè bāqmaq*, امعان نظـر ا *im'āni nazar it*. — Rechercher, تفتيش ـ تفحص ا *teftich*, *tefahhous it*. — Faire subir l'examen, امتحان ا *imtihān it*, a.-t.; سويلتمك *seuïletmek*. — un étudiant, شاكردى امتحان ا *chaguirdi imtihān it*. — Passer en revue, يوقلمق *ïoqlamaq*. — Visiter, inspecter, ارشدرمـق *arāchturmaq*. — S'examiner soi-même, امتحان نفس ا *imtihānineſs it*.

Exanthème, s. m. Voy. Éruption à la peau, Ébullition.

Exaspération, s. f., اوكه لنمه *euguèlenmè*, t.; غضب شديد *ghazabi chedīd*, فوران الغيـــظ *feurān ulghaïz*, a.

Exaspérer, v. a., زياده اضطراب ويرمك *ziādè izthirāb vērmek*, a.-t.; پك طارلتمق *dhāriltmaq*, طارلتمق *pek dhāriltmaq*, قاقمق *qāqmaq*, محارشت ا *indjitmek*, انجتمـك *mouhārechet it*. — S'Exaspérer, v. pr., ياوزلنمـق *īāvouzlanmaq*, اوكـه لنمك *euguèlenmek*, پـك طارلمق *pek dhārlmaq*.

Exaucer, v. a., قبول ـ اجابت ا *qabaul*, *idjābet it*, a.-t.; اشتمـك *ichitmek*, t. — une prière, دعايى اجابت ا *dou'āïi idjābet it*, a.-t. — Exaucé, e, قبول اولنمش *qaboul olounmich*, مستجاب *mustedjāb*.

Excavation, s. f., action d'excaver, قازمه *qāzma*, قازمقلق *qāzmaqliq*, t.; حفر *hāfr*, احتفار *ihtifār*, a. — Creux fait, چقور *tchiouqour*, حفره *houfrè*.

Excaver, v. a., قازمق *qāzmaq*, چقور ا *tchiouqour it*, t.; حفرا *hafr it*, a.-t.

Excédant, s. m., قالان *qālān*, باقى قالان *bāqy qālān*, باقى *bāqy*, ارتان *artān*, t.; قصـــور *qouçour*, فضلـــه قصور اولان *qouçour olān*, *fazla*, a. — La somme excédante, زياده قالان مبلغ *ziādè qālān meblagh*.

Excéder, v. a., outrepasser, اشمق *achmaq*, كچمك *guetchmek*, اوته كچمك *eutè guetchmek*, تجاوز ا *tedjāvouz it*. — Passer les bornes, حددن كچمك *hadden guetchmek*, تجاوز ا *tedjāvuz it*. — Être en plus, زياده اول *ziādè ol*. — Outrager, انجتمك *indjitmek*, t.; تعدّى ا *tea'ddi it*, a.-t. — Fatiguer, يورلتمق *ïouroultmaq*. — Importuner, تصديع ا *tasdi' it*, a.-t. — S'Excéder, v. pr., se fatiguer, يورغنلقدن قالمق *ïorghounliqten qālmaq*, پك يورلمق *pek ïouroulmaq*. — Faire avec excès, افراط وارمق *ifrāthè vārmaq*.

Excellemment, adv., كمال مرتبه *kemal mertèbè*, درجهٔ اعلاده *derèdjèï a'ladè*, وجه افضل اوزره *vedjhi efzal uzrè*, a.-t.

Excellence, s. f., degré éminent de perfection, mérite, vertu, فضل *fazl*, فضيلة *fazîlet*, براعت *berâ'at*, a.; برتری *berteri*. — Prééminence, امتياز *imtiâz*. — Par excellence, سائرلره اوسث اولهرق *sâïrlerè ust olaraq*, بالامتياز *bil-imtiâz*. — Excellence, titre d'honneur, جناب *djenâb*. — Votre excellence, جناب شريفكز *djenâbi cherifiñyz*, ou plus simpl. جنابكز *djenâbuñuz*. — Son excellence l'ambassadeur, ايلچي جنابلری *iltchi djenâbleri*. Voy. le *Dictionnaire Turc-Français* au mot جناب.

Excellent, e, adj., très-bon, پك ايو *pek eïu*, پك اعلا *pek a'alâ*. — au goût, لذتلو *lezzetlu*, طاتلو *thâtlu*, نفيس *nefîs*. — Des mets excellents, اطعمهٔ نفيسه *eth'imèï neficè*. — Supérieur, meilleur, افضل *efzâl*. — C'est un remède excellent, اعلا و افضل بر دوادر *a'lâ vè efzal bir devâdur*. — C'est une personne excellente, ذات بر كزيدهٔ *zâti ber guzîdè syfâttur*. — Dans le style épistolaire turc, on se sert des mots : *très-excellent, très-magnifique*, etc., en s'adressant aux personnes élevées en dignité, فضيلتلو *fazyletlu*, مكرمتلو *mekremetlu*.

Excellentissime, adj., ايولر ايوسی *euïuler eïucy*, i.; فوق الاعلا *fevq ul'alâ*.

Exceller, v. n., avoir un degré éminent de perfection sur, فضيلتی باهر و ماهر او *fazileti bâhir u mâhir ol*; a.-t. — sur les autres, سائرلری كچمك *sâïrleri guetchmek*, سائرلره اوسث او *sâïrlerè ust ol*, سائرينه تفوق و مسابقت ا *sâïrinè tefavvuq vè muçâbaqat it*. — en peinture et en musique, فن تصويرده و علم مسيقيده ممتاز الاقران او *fenni tasvîrdè vè 'ylmi mucyqydè mumtâz ul-aqrân ol*. — Exceller dans son art, هنرده سائرلری كچمك *hunerdè sâïrleri guetchmek*, صنعتنك كسب تفوق ا *sana'atindè kesbi tefevvuq it*.

Excentricité, s. f., مركزدن ايرلمه *merkezden aïrilma*, t.; تباعد عن المركز *tebâ'ud 'an elmerkez*, a.

Excentrique, adject. commun, متخالف المركز *mutekhâlif ul-merkez*. — Deux cercles excentriques engagés l'un dans l'autre, دائرتين متداخلتين *dâïreteïni mutedâkhyleteïn*.

Excepté, prép., غير *ghaïr*, غيری *ghaïri*, ماعدا *mâ'adâ*, سوی *sâva*, a.; اوزكه *euzgué*, t. — Excepté cela, بوندن غيری *boundan ghaïri*. — Excepté, exempté, ايری چيقارلمش *aïri tchyqârylmych*, استثنا اولنمش *istisnâ olounmich*, مستثنی اولهرق *mustesnâ olaraq*.

Excepter, v. a., استثنا ا *istisnâ it*, a.-t. — ايری چيقارمق *aïry tchyqârmaq*, ايری ا *aïry it*, t.

Exception, s. f., استثنا *istisnâ*, تحاشی *tehâchi*, a.; چقرمقلق *tchiqarmaqliq*, چيقارمه *tchiqârma*, ايری چيقارمه *aïry tchyqârmâ*, ايری ايتمه *aïry itmè*, t. — Sans exception, بلا استثنا *bilâ istisnâ*. —

Moyens de défense dans une cause, عذر *'euzr*, pl. a. اعذار *a'zār*; بهانه *behānè*. — Fournir son exception, عذرینی در میان *'euzrini der meïān it*.

Excès, s. m., surabondance, زیاده‌لك *zïādèlik*, t.; استفاضه *istifāza*, افراط *ifrāth*, كثرت *kesret*. — Louer avec excès, افراط ایله مدح ا *ifrāth ilè medh it*, a. — Ce qui passe les bornes, اشوریلق *achurulyq*, تجاوز *tedjāvuz*. — Violence, تعدّی *te'addi*, تعدّیات *te'addiāt*. — Débauche, voyez ce mot. — A l'Excès, adv., افراط ایله *ifrāth ilè*, مبالغه ایله *mubālagha ilè*. — Avare à l'excès, درجهٔ افراطده ممسك *deredjèï ifrāthtè mumsik*.

Excessif, ive, adj., حدّدن زیاده‌بیرون *haddten ziādè, biroun*, a.-p.-t.; بی حدّ *bi hadd*, نهایتسز *nihāïetsiz*, a.-t.; فوق الحدّ *fevq ulhadd*, مفرط *mufryth*. — Froid —, برد مفرط *berdi mufryth*. — Chaleur —, حرارت مفرطه *harāreti mufrytha*.

Excessivement, adv., حدّدن زیاده *hadden ziādè*, افراطله *ifrāthlè*. — Démesurément, اورانسزلقله *prānsizliqlè*, a.-t.

Exciper de, v. n., عذری در میان ا *'euzri der meïān it*, a.-t.

Excitateur, trice, s., مادّهٔ ناریه‌یی جذب ایدن الت *māddeti nārïièi djezb iden ālet*, a.-t.

Excitatif, ive, adj., قندریجی *qyndurīdji*, t.; محرّك *mouharrik*, مهیج *mouhaïidj*, a. — Remède — دوای محرك *devāï mouharrik*.

Exciter, v. a., provoquer, émouvoir, قندرمق *qyndurmaq*, قسقرمق *qysqyrmaq*, t.; تحریك ا *tahrik it*, a.-t. — Instiguer, یلتمك *ïeltemek*, تحریص - اغوا ا *tahris, ighvā it*, a.-t. — la pitié, la compassion, تحریك عرق مرحمت ا *tahrīki 'yrqy merhamet it*. — la colère, طارلتمق *dhāryltmaq*. — Causer, قوپارمق *qopārmaq*, باعث - سبب او *bā'ïs, sebeb ol*. — des troubles, فتنه قوپارمق *fitnè qopārmaq*. — Animer, encourager, ترغیب - تشویق ا *terghyb, techvyq it*, غیرت ویرمك *ghaïret vermek*. — S'Exciter, v. réfl., یورکلنمك *ïureklenmek*, کندویی تحریك ا *guenduïi tahrīk it*, غیرتلنمك *ghaïretlenmek*.

Exclamation, s. f., چاغرش *tchāguirich*, چاغروب باغرمه *tchāghyrup bāghyrma*, t.; صیحه *saïha*, a.; غریو *ghyriv*, p. — de surprise, استغراب *istighrāb*. — Faire des exclamations, پك چاغرمق *pek tchāghyrmaq*. — d'étonnement, تعجّب و استغراب ا *te'addjub u istighrāb it*. — de plainte, تاله و غریو ا *nālè vu ghyrīv it*. — Point d'exclamation figuré ainsi (!), اشارت التعجّب *ichāret utte'addjub*.

Exclure, v. a., empêcher d'être admis, طشره سورمك *thachra surmek*, چقرمق *tchiqarmaq*, ایرمق *aïrmaq*, t.; اخراج ا *ikhrādj it*, a.-t.

— Ne pas admettre, قبول ايتمامك *qaboul itmemek.* — Priver, محروم ا *mahroum it.* — Écarter, دفع - رد ا *def', redd it.* — Exclu, e, چقارلمش *tchiqārilmich*, اخراج اولنمش *ikhrādj olounmich*, خارج *khāridj*, محروم *mahroum.*

Exclusif, ive, adj., محروم - رد *mahroum, redd idîdji*, a.-t.

Exclusion, s. f., محرومليق *mahroumliq*, رد *redd*, طرد *thard*, اخراج *ykhrādj*, عدم قبول *'ademi qaboul.* — A l'exclusion d'un, فلانيك رد و اخراجى ايله *felānuñ redd u ykhrādji ilè.*

Exclusivement, adv., en excluant; چقرمغلـه *tchiqarmaghlè*, خارج قالـه رق *khāridj qālaraq*, مشتمل اولميه رق *muchtemil olmaiaraq*, a.-t.

Excommunication, s. f., افروس *aforos*, g.; لعنت *la'net*, a.

Excommunié, e, adj., افـروس *aforos*, افروسلو *aforoslu.*

Excommunier, v. a., retrancher de la communion, افروس ا *āforos it*, افروسلمق *aforoslamaq*, g.-t.; محروم-احرام ا *mahroum, ihrām it*, ديندن ايزوب چيقارمق *dînden āïrup tchiqārmaq.* — Anathématiser, لعن و نفرين ا *la'n u nefrîn it.*

Excoriation, s. f. Voy. Écorchure.

Excorier, v. a., دری چقرمق *deri tchiqarmaq*, سيرمق *syrmaq*, t. Voy. Écorcher.

Excrément, s. m., بوق *boq*, t., نجاست *nedjācet*, فضـول *fuzoul*, pl. a. فضلات *fazlāt.*

Excrémenteux, se; ou Excrémentiel, le, adj., نجاستلو *nedjācetlu*, فضولى *fuzoulii*, a.-t.

Excrétion, s. f., sortie naturelle des humeurs, اخلاط رديه نك طشره سورمه سى *akhlāthy rediïenuñ thachrà'surmèci*, a.-t.; خروج اخـلاط رديه *khouroudji akhlāthy rediïè*, دفع *def'*, a.

Excrétoire, adj. com., رشـاح *rechchāh*, دافع اخلاط *dāfii akhlāth.* — Vaisseaux excrétoires, اوعيهٔ دافعه *av'ieï dāf'ia.*

Excroissance, s. f., قبارق *qabāraq*, شيش *chîch*, يمرو *ïoumrou*, t.; لحم زايد *lahmi zāïd*, a.

Excursion, s. f., چتـه *tchètè*, اقيـن *aqyn*; سكردم *seguirdum*, هجوم *hudjoum*; a. — Faire une —, چتهيه وارمـق *tchetèïè vārmaq*, اقين ا *aqyn it.* — Au fig., digression, voyez ce mot.

Excusable, adj. com., معـذور اولجـق *ma'zour oladjaq*, a.-t.; معذور شايان *ma'zour chāïāni*, a.; معذرت *ma'ziret.*

Excuse, s. f., عذر *euzr*, اعتذار *i'tizār*, a. — Prétexte, بهانه *behānè*, p.; تعلل *te'allul*, a. — Excuse légale, légitime, عـذر شرعى *'euzri cher'y.* — Trouver une —, بهانه بولمق *behānè boulmaq.* — Chercher une —, عذر ارامق *'euzr arāmaq.* — Accepter une —, عذرى قبول ا *'euzri qaboul it.* — Excuse,

pardon, عفو *'afv*. — Demande d'excuse, عفو دیلمه *'afv dilemè*.

Excuser, v. a., disculper, pardonner, عفو *'afv it*, معذور طوتمق *ma'zour thoutmaq*. — Recevoir une excuse, عذری قبول ا *'euzri qaboul it*. — Demander excuse ou s'excuser, عذر دلمك *'euzr dilemek*, اعتذار ا *i'tizār it*, a.-t. — Daigner excuser, معذور بیورمق *m'azour bouïourmaq*. — Excusez-moi, بنی عفو ایله *beni 'afv-eïlè*. — Excusez, معذور *ma'zour bouïouroun*. — Excusé, e, معذور *ma'zour*, عذرلو *'euzurlu*.

Exeat, s. m., چیقمق اذنی *tchiqmaq izni*.

Exécrable, adj. com., مکروه *mekrouh*, a.; شایان نفرت *chāïāni nefret*, واجب استکراه *vādjibi istikrāh*, a.; کوکل ایرکدیجی *gueuñul irkedidji*.

Exécrablement, adv., مکروهانه *mekrouhān*, بادئ اکراه اولهجق *bādii ikrāh oladjaq*, وجهله کوکل ایرکنهجك *vedjhilè gueuñul irkenedjek vedjhilè*.

Exécration, s. f., استکراه *istikrāh*, نفرت *nefret*, کراهت *kerāhat*, a.; کوکل ایرکنمسی *gueuñul irkenmèci*. — Malédiction, لعنت *la'net*.

Exécrer, v. a., اکرنمك *igrenmek*, t.; استکراه *istikrāh it*, مکروه طوتمق *mekrouh thoutmaq*, اکراه ا *ikrāh it*, a.-t.

Exécutable, adj. com., فعله اجرا کتورلور *fi'lè gueutürilur*, اولنور اولنه بیلور *idjrā olounour*, *olouna bilur*.

Exécuter, v. a., mettre à exécution, فعله عمله کتورمك *fi'lè*, *'amèlè gueturmek*, اجرا ا *idjrā it*, پرینه کتورمك *ïerinè gueturmek*. — un criminel, حکم شرعی ایله اولدرمك *hukmi cher'i ilè euldurmek*, اولدرمك *euldurmek*, ترتیب جزا *tertībi djezā it*, سیاست ا *siācet it*, a.-t. — Saisir par autorité de justice, معرفت شرع ایله ضبط ا *ma'rifeti cher'y ilè zabth it*. — S'Exécuter, v. réfl., انصافه کلمك *insāfè guelmek*, اغراض مخصوصه سنی فدا ا *aghrāzi makhsoucècini fidā it*.

Exécuteur, s. m., qui exécute, فعله عمله کتوریجی *fi'lè*, *'amèlè gueturidji*, a.-t.; پرینه کتوریجی *ïerinè gueturidji*, اجرا ایدیجی *idjrā ididji*. — testamentaire, متفذ الوصیة *munefiz ul-vecïiet*, وصی *vassi*. — de la haute justice, جلاد *djellād*.

Exécutif, ive, adj. (pouvoir), قوت انفاذیه *qouvveti infāzïiè*, قوت انفاذ قوانین *qouvveti infāzi qavānin*.

Exécution, s. f., ایشلتمه *ichletmè*, عمله کتورمکلك *'amèlè gueturmeklik*, بتورمکلك *biturmeklik*, فعله کتورمه *fi'lè gueturmè*, a.-t.; عمل *'amel*, اجرا *idjrā*, a. — d'une entreprise, d'un dessein, بر ماده نك — بر ترتیبك فعله کتورلمه سی — *bir māddènuñ*, *bir tertībuñ fi'lè gueturilmèci*, *idjrāci*. — d'un condamné, سیاست *siācet*. —

Mise [illegible]ort, قتل *qatl*. — militaire, قواعد حربیه اوزره ترتیب جزا *qavāïdi harbïè uzrè tertïbi djèzā*. — Homme d'exécution, بجركلو *hedjereklu*, قوتی العمل *qavii ul-'amel*.

Exécutoire, adj., ایشلتمکه کرکلو *ichletmeguè guereklu iden*, t.; موجب لانفاذ *moudjib ul-infāz*, انفاذه صلاحیتی اولان *infāzè salāhïieti olān*. — Valable, معمول به *me'moulun bih*. — En parlant d'un firman, واجب لامتثال *vādjib ul-imtiçāl*, a.

Exemplaire, s. m., d'un livre, نسخة *nouskhet*, vulg. *nouskha*, pl. a. نسخ *nuçoukh*.

Exemplaire, adj. com., qui peut servir d'exemple, شایان عبرت *chāïāni 'ybret oladjaq*, عبرت اولهجق *'ybret oladjaq*, موجب عبرت *moudjibi 'ybret*, a. — Châtiment —, سائرلره موجب عبرت اولهجق تادیب *sāïrlerè moudjibi 'ybret oladjaq teedïb*.

Exemplairement, adv., سائرلره عبرت ایچون *sāïrlerè 'ybret itchoun*, a.-t.; سائرلره موجب عبرت اولهجق وجهیله *sāïrlerè moudjibi 'ybret oladjaq vedjhilè*, عبره للسائرین *'ybreten lil-sāïrin*, a.

Exemple, s. m., action qu'on peut imiter, عبرت *'ybret*. — Modèle d'une chose, اورنك *euruek*. — d'écriture, مشق *mechq*. — Prendre exemple, عبرت المق *'ybret almaq*. — Servir d'exemple, موجب عبرت اولمق *moudjibi 'ybret olmaq*. — Chose pareille à celle dont il s'agit, مثل *mècel*, مثال *miçāl*, pl. امثال *emsāl*. — Il n'y a pas d'exemple, امثالی یوق *emsāli ioq*. — Par Exemple, adv., مثلا *mècelen*, مثلا *mècelā*, a.

Exempt, e, adj., معاف *mu'āf*, مسلم *mucellem*, a.; بری *beri*. — Être exempt des charges publiques, تکالیف عرفیه‌دن بری اولمق *tekālïfi 'eurfïïeden beri olmaq*. — Préservé, garanti, مامون وسالم *maçoun, meemoun u sālim*, ازاده *azādè*.

Exempt, s. m., sorte d'officier de police, چاوش *tchāvouch*, t.

Exempter, v. a., rendre exempt, معاف ایلمك *mou'āf it, qylmaq*. — Affranchir, مسلم ایلمك *mucellem it*. — du service, خدمتدن معاف ایلمك *khydmetten mou'āf it*.

Exemption, s. f., معافلق *mu'āfliq*, مسلملك *mucellemlik*, a.-t.; معافیت *mou'āfïet*, a.

Exercer, v. a., dresser, former, instruire, ایش ایشلتمك *ich ichletmek*, اوکرتمك *eugretmek*, الشترمق *alichturmaq*, t.; تدریب ایلمك *tedrïb it*. — des troupes, تعلیم ایلمك *ta'lïm it*, نفرات عسکریه تعلیم ایلمك *neferāti 'askerïïè ta'lïm it*. — Pratiquer, ایشلمك *ichlèmek*, چالشمق *tchālichmaq*. — Faire usage, قوللنمق *qoullanmaq*, استعمال ایلمك *isti'māl it*. — Exercer un art, صنعتی ایشلمك *sana'at ichlèmek*. — la puissance, l'autorité, تکلك سورمك *beïlik*

surmek, حكم و حكومت ا *hukm u hukioumet it.* — la médecine, طبابتی ايشلمك *thebābeti ichlemek*: — son droit, en user, حقنی اجرا ا *haqqyni idjrā it*, a.-t. — S'Exercer, v. pr., s'accoutumer, apprendre, اوكرنمك *eugrenmek*, تعلم ا *te'allum it.* — Acquérir de la pratique, ادمان ا *idmān, itmān it.* — à la patience, صبر و تحمله تدريب نفس ا *sabr u tehammulè tedrībi nefs it.*

Exercice, s. m., pratique, ايشلمه *ichlemè*, عمل *'amel*, ادمان *idmān, itmān.* — Long usage, عمل مديد *'ameli medīd.* — militaire, تعليم *ta'līm.* — Mouvement, حركت *hareket*, a. — Peine, يورمه *iourma*, زحمت *zahmet.* — Fonction, service, خدمت *khydmet.*

Exérèse, s. f., قلع الزايد *qal' uzzāīd*, a.

Exfoliatif, ive, adj., كمكی قبوق قبوق صويجی *guemigui qabouq qabouq soūidji*, t.; مسقی العظم *muciff ul-'azm*, a.

Exfoliation, s. f., كمكك قبوق قبوق صويلمه‌سی *guemigun qabouq qabouq souīoulmaci*, انسلاق العظم *insāf ul-'azm*, a.

Exfolier (S'), v. pr., كمكك قبوق قبوق صويلمق *guemik qabouq qabouq soūoulmaq*, t.; كمك انسافه يوزطوتمق *guemik insāfè ūuz thoutmaq*, a.-t.

Exhalaison, s. f., بوغ *bough*, t.; بخار *boukhār*, pl. a. ابخرة *abkharet.* — de la terre, يردن چيقان بخار *ierden tchyqān boukhār.*

Exhalation, s. f., بوغمق *boghmaq*, t.; فوران بخار *fevrāni boukhār*, a.

Exhaler, v. a., des vapeurs, بخار صالمق - چيقارمق *boukhār sālmaq, tchiqārmaq*, بخارا *boukhār it.* — de l'odeur, رايحه ويرمك *rāïha vīrmek*, قوقو چيقارمق *qoqou tchiqārmaq.* — S'Exhaler, v. réfl., چيقمق *tchyqmaq.* — La vapeur, بخار چيقمق *boukhār tchyqmaq.* — Une odeur, قوقمق *qoqmaq*, قوقوسی *qoqoucy ol*, قوقويا يلمق *qoqou ūāïlmaq.* — S'évaporer, هوايه اوچوب طاغلمق *havāïè outchoup dhāghylmaq.* — Exhaler sa colère, دفع غضب ا *def'y ghazab it.*

Exhaussement, s. m., يوكسكلك *ūukseklik*; t.; ارتفاع *irtifā'*, رفعت *rif'at*, a.

Exhausser, v. a., يوكسلتمك *ūukseltmek*, قالدرمق *qāldurmaq*, يوجلمك *ūudjèlèmek*, t.; ترفيع ا *terfi' it*, a.-t. — Exhaussé, e, يوكسلمش *ūukselmich*, t.; مرتفع *murtefi'*, a.

Exhérédation, s. f., ميراثدن محروم قلمه چيقرمه *mirāsten tchyqarma, mahroum qylma*, t.

Exhéréder, v. a., ميراثدن كسمك *mirāsten kesmek*, ميراثدن محروم قلمق - چيقرمق *mirāsten tchiqarmaq, mahroum qylmaq*, a.-t.

Exhiber, v. a., كوسترمك *gueustermek*, t.; ابراز ا *ibrāz it*, اظهار ا *izhār it*, عرضه *'arza it*, a.-t.

Exhibition, s. f., كوسترمه *gueustermè*, عرض *'arz*, اظهار *izhār*, عرضه *'arza*, ابراز *ibrāz*, a.

Exhortation, s. f., action d'exhorter, قندرمه *qyndurma*, t.; ترغيب *terghyb*, الحاح و ابرام *ilhāh u ibrām*. — Conseil, اوكت *eugut*, t.; نصيحت *nacihat*, وعظ *va'z*.

Exhorter, v. a., conseiller, اوكت نصيحت ويرمك *eugut, nacihat vīrmek*. — Exciter, inviter à, قندرمق *qyndurmaq*, ترغيب ا *terghyb it*, الحاح و ابرام ا *ilhāh u ibrām it*.

Exhumation, s. f., ميتك مزاردن چقرمسى *meïtuñ mezārden tchiqarmaci*, a.-t.; مزاردن چيقرمه *mezārden tchiqarma*.

Exhumer, v. a., ميتى مزاردن طپراقدن چقرمق *meïti mezārden, thoprāqten tchiqarmaq*, a.-t.; مزاردن چيقرمق *mezārden tchyqarmaq*, t.

Exigeant, e, adj., استيجى *istèïdji*, چوق استين *tchoq isteïen*, t.; متقاضى *mouteqāzi*, a.; دقت اراشدريجى *dyqqat arāchturīdji*.

Exigence, s. f., besoin, nécessité, اقتضا *iqtizā*, مقتضى *mouqteza*. — Suivant l'exigence du cas, حسب الاقتضا *hasp el-iqtizā*. — des temps et des circonstances, وقت و حالك اقتضاسنه كوره *vaqt u hāluñ iqtyzācinè gueurè*. Voy. Prétention.

Exiger, v. a., demander avec autorité, استمك *istemek*, مطلق استمك *mouthlaq istemek*, t.; طالب او *thālib ol*, طلب ا *thaleb it*, مطلوب ا *mathloub it*. — Prétendre, ادّعا ا *'iddi'ā it*, a.-t. — Obliger à, اجبار ا *idjbār it*. — Être nécessaire, convenable, ايجاب ا *idjāb it*. — Cela exige beaucoup de temps, مدّت مديدهيه محتاجدر *muddeti medidèïè muhtādjtur*.

Exigible, adj. com., qu'on peut exiger, استنور *isteneur*, استنه بيله جك *istenè bīledjek*, t.; ممكن التقاضا *mumkin ut-tèqāzā*, طلب اولنجق *thaleb olounadjaq*. — Payable, ادا اولنجق *edā olounadjaq*, a.-t.

Exigu, e, adj., از *az*, كوچك *kutchuk*, اوفاق *oufāq*, t.; قليل *qalīl*, a.

Exiguité, s. f., ازلق *azlyq*, t.; قلت *qyllet*, a.

Exil, s. m., سوركونلك *surgunlik*, t.; نفى *nefi*, جلا *djelā*, a. — Lieu d'exil, سوركونلك يرى *surgunluk ïeri*, محل نفى و اجلا *mahalli nefi u idjlā*, منفا *menfā*.

Exilé, e, adj., سوركون *surgun*, t.; منفى *menfi*, a.

Exiler, v. a., سوركون ا *surgun it*, سورمك *surmek*, نفى ا *nefi it*, نفى بلد ا *nefii beled it*, a.-t. — S'Exiler, v. réfl., se retirer, بر يره چكلمك *bir ïerè tchekilmek*. — de sa patrie, ترك وطن ا *terki vathan it*, اختيار ديار غربت ا *ikhtiāri diāri ghourbet it*.

Exilité, s. f., اوفاقلق *oufāqliq*, انجه لك *indjèlik*, كوچكلك *kutchuklik*, t.; صغر *saghr*, قلت *qyllet*.

Existant, e, adj., اولان *olān*, وار *vār*, وار اولان *vār olān*, t.; كاين *kiāïn*, موجود *meödjoud*, a.; دركار

derkiār, p.; بولغان *bolghān*, tart. — Les choses existantes, les choses créées, موجودات *mevdjoudāt*.

Existence, s. f., وار *vār*, وارلق *vārlyq*, t.; وجود *vudjoud*, كون *kevn*, موجوديّت *mevdjoudïiet*, a.; هستى *hesti*. — Donner l'—, وجود ويرمك *vudjoud vïrmek*.

Exister, v. n., وار اولمق *vār olmaq*, موجود او *mevdjoud ol*, طورمق *dhourmaq*. — Faire exister, produire, تكوين ا *tekvïn it*.

Exode, s. m., هجرة *hidjret*, سفر الخروج *sefer el-khouroudj*, كتاب الهجرة *kitāb ul-hidjret*, a.

Exoine, s. f., تحقق عذر شرعى يى مصدّق سند *tchaqquqy 'euzri cher'iï mouçaddiq sened*, a.-t.

Exophtalmie, s. f., كوزك اويومندن اوينامسى *gueuzuñ ouïouminden oïnāmaci*, t.; حجوظ العين *djèhouz ul-'aïn*, a.

Exorable, adj. com., رجايى — دعايى قبول ايدن *ridjāïi*, *doāïi qaboul iden*, a.-t.; اسيركييجى *ecïrgueïidji*, رافتلو *reefetlu*.

Exorbitamment, adv., اورانسزلغله *orānsizlighlè*, افراط ايله *ifrāth ilè*, بى غايه *bi-ghāïè*.

Exorbitant, e, adj., حدّدن متجاوز *haddten mutedjāviz*, a.; اورانسز *orānsiz*, t.

Exorciser, v. a., افسون اوقومغله جنلرى دفع ا *efsoun oqoumaghlè djinleri def' it*, استعاذه دعاسنى اوقومق *isti'āzè dou'ācini oqoumaq*, a.-t.

Exorcisme, s. m., دعاى استعاذه *dou'āï isti'āzè*, مريرة *meriret*, a.

Exorciste, s. m., استعاذه دعاسنى اوقويان *isti'āzè dou'ācini oqouïān*.

Exorde, s. m., ابتداى كلام *ibtidāï kelām*, مقدّمه *mouqaddemè*, a.

Exortose, s. m., كميككك طوملمه سى *guèmiguñ dhoumlamaci*, t.; عجزة العظم *'adjeret ul-'azm*, a.

Exotérique, adj. com., طشره ده كى *thachrada ki*, t.; خارجى *khāridjiï*, a.

Exotique, adj. com., يبانى *ïabāni*, p.-t.; اجنبى *edjnebi*, غريب *gharïb*, a.

Expansibilité, s. f., يايلمه قوّتى *ïāïlma qouvveti*, t.; قوّت انبساطيّه *qouvveti imbiçāthïiè*.

Expansible, adj. com., يايلمسى اچلمسى ممكن *ïāïlmaci*, *atchilmaci mumkin*, a.-t.; يايله بيلور *ïāïla bilur*, ممكن الانبساط *mumkin ul-imbiçāth*, a.

Expansif, ive, adj., يايلور *ïāïlur*, t.; موجب الانبساط *moudjib ul-imbiçāth*. — Ame expansive, اچق كوكللو *atchiq gueuñullu*.

Expansion, s. f., état d'un corps qui se dilate, يايلمه *ïāïlma*, t.; انبساط *imbiçāth*, a. — En t. d'anatomie, prolongement, allongement, اوزانمه *ouzānma*, t.; امتداد *imtidād*.

Expatriation, s. f., يورددن ايرلمه *ïordden aïrylma*, t.; جلاء وطن *djilāï vathan*, a.

Expatrier, v. a., يورددن ايرمق *ïordden aïrmaq*. V. Exiler.

— S'Expatrier, v. pr., يوردن جلاء وطن ايرلمق *iordden aïrilmaq*, *djilāï vathan it*, a.-t.; ترك ديار - وطن *terki diār, vathan il*, a.-t.

Expectant, e, adj., اوممغه كركلو *oummagha gucreklu*, t.; توقعه مستحق اولان *tevaqqou'a mustehaqq olān*, مترقب بالاستحقاق *muteraqqib bil-istyhqāq*, a.

Expectatif, ive, adj., وقتنى بكلمكه باغلو *vaqtini beklemeguiè bāghlu*, انتظار وقت مرهونه موقوف *intizāri vaqti merhounè mevqouf*, a.-t.

Expectative, s. f., بر وعد يه مبنى انتظار - اميد *bir va'īdiè mebni intizār, umid*, a.-p.-t.; انتظار *intizār*, a.; اميد *umīd*. — Vivre dans l'expectative de, مأمول ايله كچنمك *meemoul ilè guetchinmek*. — Être dans l'expectative, مأمولك او *meemouldè ol*, قتلانمق *qatlānmaq*.

Expectorant, e, adj., بلغم سوكيجى دافع البلغم *balgham seukīdji, dāfi' ul-balgham*. — Remèdes expectorants, بلغم سوكيجى علاجلر *balgham seukīdji 'ylādjlār*.

Expectoration, s. f., توكورمه بلغم سوكلمه سى *tukurmè, balgham seukulmèci*, t.; اندفاع البلغم *indifā' ul-balgham*, a.

Expectorer, v. a., توكورمك *tukurmek*, بلغم توكورمك *balgham tukurmek*, بلغم چيقارتمق *balgham tchiqārtmaq*, t.

Expédient, s. m., moyen de terminer une affaire, چاره *tchārè*, قولايلق *qolāïliq*, t.; تدبير *tedbir*, pl. تدابير *tedābīr*. — Il est expédient de ....., لايق اولان اولدركه *lāïq olānoldurki*; كركث - لازم - لايقدر *guerek, lāzim, lāïqtur*. — Il est expédient de faire cela, بونى ايتمك حسن تدبير در *bounou itmek husni tedbīr dur*.

Expédier, v. a., terminer promptement, تيز بتورمك *tīz bitурmek*. — une affaire, بر ايش چابوك بتورمك - تكميل ا *bir ich tchāpouk bitурmek, tekmīl it*, ايشى چابوكجه *ichi tchāpoukdjè bitурmek*. — Envoyer, كوندرمك *gueundermek*, ارسال ا *irsāl it*. — des marchandises, - اموال تجارتى يوللامق تسيير ا *emvāli tidjāreti iollāmaq, tesīr it*. — quelqu'un, le faire mourir, چابوكجاق اخرته كوندرمك *tchāpoudjāq akhyrètè gueundermek*, ايشنى تمام ا *ichini tamām it*. — Dépenser, consommer, دوكتمك صرف و استهلاك ا *teukeïmek, sarf u istihlāk it*.

Expéditif, ive, adj., چابوك *tchāpouk*, p.; سريع العمل *seri' ul-'amel*, a.

Expédition, s. f., achèvement, بتورمكلك اتمام *bitурmeklik, itmām*, a. — Envoi, كوندرمه *gueundermè*, ارسال *irçāl*, a. — Expédition militaire, عسكر چيقارمه ارسال عساكر *'āsker tchyqārma*, ارسال عساكر *irsāli 'açākir*, سفر *sefer*. — Copie d'un acte, بر سندك صورتى *bir sènèduñ sourèti*, a.-t. — Diligence, چابوكلك *tchāpouklik*, سرعت *sur'at*. — Entreprise, عزم *'azm*, عزيمت *'azīmet*.

— Expéditions, dépêches, تحريرات *tahrīrāt*, اوراق *evrāq*.

Expéditionnaire, s. m., كاتب *kiātib*, a.

Expérience, s. f., épreuve, تجربه *tedjrubè*, pl. تجارب *tedjārub*. — Essai, امتحان *imtihān*, صنامه *synāma*. — acquise, habileté, وقوف *vouqouf*, رسوخ *rusoukh*, a. — Faire une —, تجربه ا *tedjrubè it*, a.-t. — J'en ai fait l'expérience, تجربه ستی ایتدم *tedjrubècini ittum*. — Connaître le monde par expérience, بالتجربه احوال عالمه واقف و اشنا او *bittedjrubè ahvāli 'alemè vāqyf u achinā ol*, صنامق *synāmaq*, دکمک *deñèmek*, t.

Expérimental, e, adj., تجربه یه مبنی *tedjrubèiè mebni*, a.-t. — La physique expérimentale, مبنی علی التجارب اولان علم حکمت *mebnii alet-tedjārib olān 'ylmi hykmet*.

Expérimenté, e, adj., éprouvé, qui a de l'expérience, تجربه اولنمش *tedjrubè olounmich*, مجرّب *mudjerreb*, اهل ـ صاحب وقوف *ehli, sāhib vouqouf*, تجربه صاحبی *tedjrubè sāhibi*. — dans les affaires, کار ایش کورمش *ich güeurmuch*, ازموده *kiār āzmoudè*, امور دیده *oumour didè*, a.-p. — dans la guerre, جنگ ازموده *djenk āzmoudè*, p.; جنگ احوالن بیلور *djenk ahvālin bilur*. — Qui connaît le monde, دنیا کورمش *dumiā gueurmuch*, جهاندیده *djihāndidè*.

Expérimenter, v. a., faire l'expérience de, امتحان ا ـ تجربه *tedjrubè, imtihān it*, a.-t.; دکمک *deñèmek*, صنامق *synāmaq*, t.

Expert, e, adj., versé dans un art par la pratique, استاد *ustād*, ماهر *māhir*, حاذق *hāziq*. — Il est expert en chirurgie, فن جراحتلك صاحب حذاقتدر *fenni djerāhattè sāhib hazāqattur*. — Celui qu'on nomme pour faire une expertise, اهل خبره *ehli khybrè*. — S'en rapporter à l'avis des experts, ماده بی اهل خبره نك رائنه حواله ا *māddèii ehli khybrènuñ reïinè havālè it*.

Expertise, s. f., opération des experts, کشف *kechf*. — Faire une —, بر کشف ا *bir kechf it*. — Rapport ou procès-verbal des experts, کشف اعلامی *kechf 'ilāmi*.

Expiation, s. f., action par laquelle on expie, کفارت *kefāret*. — Prix du sang pour un meurtre, معقلة *m'aqalet*, دیت *dïiet*, a. — des péchés, کفارت ذنوب *kefāreti zunoub*, a.

Expiatoire, adj. com., کفارتلو *kefāretlu*, a.-t. — Jeûne —, صوم الکفارة *savm ul-kefāret*.

Expier, v. a., کفارت ویرمك *kefāret vïrmek*, تکفیر ا *tekfïr it*, a.-t. — ses péchés, کفارت ذنوب ا *kefāreti zunoub it*, a.-t. — Donner le prix du sang en expiation d'un meurtre, دیت ا *dïiet it*.

Expiration, s. f., action de repousser l'air aspiré, صولق ویرمه چیقارمه *solouq vïrmè, tchiqārma*, t.; دفع نفس *def'i nefes*, a. — Échéance d'un terme, وقتك حلولی

vaqtuñ houlouli, انقضا *inqyzā*, ختام *khytām*, a.; دوكنمه *teukenmè*, بتمه *bitmè*. — A l'expiration du jeûne, صيامك ختامنده *siāmuñ khytāmindè*.

EXPIRER, v. n., rendre l'air qu'on avait aspiré, صولق صالمق - *soluq sātmaq*, چيقارمق *tchyqārmaq*. — Rendre l'âme, جان ويرمك - *djān vīrmek*, تسليم ا *teslīm it*. — Rendre le dernier soupir, صوك نفسى ويرمك *soñ nefeci vīrmek*, تسليم جان - روح ا *teslīmi djān*, *rouh it*, اولمك *culmek*. — Finir, échoir, دوكنمك *dukenmek*, بتمك *bitmek*, t.; ختام بولمق *khytām boulmaq*. — Le délai est expiré, مهلتك وقتى تمام اولمشدر *muhletuñ vaqty tamām olmuchtur*.

EXPLÉTIF, IVE, adj. (mot), لفظ زايد *lafzi zāïd*, لفظ منضم لتاكيد المعنا *lafzi munzam liteekid ulma'na*.

EXPLICABLE, adj. com., تعبيرى اسان *ta'bīri açān*, a.-p.; ممكن التفسير *mumkin ut-tefsīr*, a.; اچله بيلدجك *atchila bīledjek*, t.

EXPLICATIF, IVE, adj., بيان ايدن - ايدجى *beïān iden*, *ididji*, a.-t.; معنا اچجى *ma'na atchidji*, a.-t.; مفسّر *mufessir*; مبيّن *mubeïin*, a.

EXPLICATION, s. f., بيان *beïān*, تفسير *tefsīr*, تعبير *ta'bīr*, معنا ويرمه *ma'na vīrmè*. — Information sur une chose, استكشاف حال *istikchāfi hāl*. — des songes, تعبير رويا *ta'bīri rouïā*, a.

EXPLICITE, adj. com., اچيق *atchyq*, t.; اشكار *achikiār*, واضح *vāzih*, a.

EXPLICITEMENT, adv., اچيقدن *atchyqtan*, اشكاره *achikiārè*, ايضاحا *izāhen*, a.

EXPLIQUER, v. a., interpréter, معنا اكلاتمق ويرمك *ma'nā vīrmek*, *añlātmaq*, t.; معناسنى ويرمك *ma'nācini vīrmek*. — Éclaircir, exposer clairement, بيان - ايضاح ا *beïān*, *izāh it*. — Décrire, interpréter, تعبيرا *ta'bīr it*. — Faire savoir, بيلدرمك *bildurmek*, افاده ا *ifādè it*. — Enseigner, اوكرتمك *eugretmek*, a.-t. — S'Expliquer, v. réfl., dire ce qu'on pense, افاده مرام ا *ifādeï merām it*. — En parlant des choses, تعبير اولنمق *ta'bīr olounmaq*. — Expliqué, e, بيان معناسى اولنمش *beïān olounmich*, مفسّر ويرلمش *ma'nāci vīrilmich*, *mufessir*, مبيّن *mubeïien*.

EXPLOIT, s. m., action de guerre mémorable, غزا *ghazā*, pl. غزوات *ghazevāt*; فتوح *futouh*, pl. فتوحات *futouhāt*. — Actions remarquables, ماثر جليله *meāciri djelīlè*. — Citation envoyée par le juge, مراسله *murācelè*. — Exploit d'assignation, احضار مراسلهسى *yhzār murācelèci*. — de saisie, اخذ مراسلهسى *akhz murācelèci*.

EXPLOITABLE, adj. com., qui peut être exploité, ايشلتمهسى ممكن *ichletmèci mumkin*, ايشلنور *ichlenur*. — Cultivable, en parlant d'une terre, زراعتى ممكن *zirā'ati mumkin*; سوكيلوب اسوربله بيلهجك *seu-*

kilup surilè bilèdjek ïer. — Qui peut être saisi par justice, حكم شرعى ايله ضبط اولنمسى ممكن *hukmi cher'i ilè zabth olounmaci mumkin.*

Exploitation, s. f., d'une terre, d'une mine, بر يرك ياخود بر معدنك ايشلتمه‌سى *bir ïeruñ ïa khod bir ma'denuñ ichletmèci.*

Exploiter, v. a., des terres, des mines, اراضى يى ـ معادنى ايشلتمك *erāzii, me'ādeni ichletmek.* — la terre seule, يرى سوكوب سورمك *ïeri seukup surmek.* — une mine, en tirer le métal, زمينى سوكوب معدن چيقارمق *zemini seukup ma'den tchyqārmaq.* — une terre, بر يرى زراعت معمورا *bir ïeri zirā'at, ma'mour it.* — une forêt, برا ورمانك اغاجلرينى كسوب صاتمق *bir ormānuñ aghādjlerini keçup sātmaq.* — Donner des exploits, des assignations, مراسله ويرمك *murācelè virmek.*

Exploiteur, s. m., de terres, يرى سوكوب سورن *ïeri seukup suren.* — de mines, زمينى سوكوب معدن چيقارن *zemini seukup ma'den tchiqārān,* t.

Explorateur, s. m., qui va à la découverte, يوقلايجى *ïoqlāïdji,* t.; مستخبر *mustakhbir,* a.; كوزجى *gueuzdji,* ارامغه مأمور *arāmagha meemour,* ديدبان *dідebān.* — Espion d'une cour étrangère, دولت اجنبيه جاسوسى *devleti edjnebïié djāçousi.*

Exploration, s. f., action de sonder, يوقلايش *ïoqlāïch,* t. — Recherche et espionnage, ديدبانلق *dédebānliq,* p.-t.; تجسس *tedjessus.* — Information, استخبار *istikhbār.* — Découverte, استكشاف *istikchāf,* كشف *kechf.*

Explorer, v. a., examiner, rechercher, يوقلامق *ïoqlamaq,* كوزلمك *gueuzlemek,* t.; تجسس ا *tedjessus it,* تفحص ـ استخبارا *tefahhous, istikhbār it,* a.-t. — Espionner, جاسوسلق ا *djāçousliq it.*

Explosion, s. f., پاتلمه *pātlama,* كورلتى *gueurulty.* — de la poudre, باروت پاتلمه‌سى *bārout pātlamaci,* t.

Exportation, s. f., اخراج *ikhrādj,* ملكدن چيقارمه *mulkden tchyqārma.* — des marchandises, اخراج اموال تجارت *ikhrādji emvāli tidjāret,* a.

Exporter, v. a., emporter hors d'un pays, كوتورمك *gueuturmek,* ملكدن اخراج ا *ykhrādj it,* طشره كوندرمك *mulkten thachra gueundermek,* ملكدن چيقارمق *mulkten tchiqārmaq,* ديار اخره نقل ا *diāri akhèrè naql it.*

Exposant, e, adj., qui expose un fait, عرض ايدن *'arz iden,* عرضحال ايدن *'arzouhāl iden,* صاحب عرضحال *sāhib 'arzouhāl,* a.-t.

Exposé, s. m., d'un fait, انها *inhā,* a.; تقرير *taqrīr,* عرض *'arz.*

Exposer, v. a., mettre en vue, ميدانه كتورمك ـ قومق *meïdāné gueturmek, qomaq,* درميان ا *ler mïān it,* كوسترمك *gueustermek.* — aux yeux, كوز اوكنه قومق *gueuz*

ennunè qomaq. — Mettre dehors, چقرمق *tchiqarmaq*, طشره قومق *thachra qomaq.* — au soleil, كنشه قومق *gunèchè qomaq*, t.; تشميس ا *techmis it.* — Mettre en danger, خطره دوشرمك *khatharè duchurmek*, مخاطره‌يه قومق - دوشورمك *moukhātharaïè qomaq, duchurmek*, تهلكه‌يه اوغراتمق *tehlukèïè oghrātmaq*, a.-t. — en vente, بازاره كتورمك *bāzārè gueturmek*, صاتيلق ا *sātilyq it.* — un fait, بر واقعه‌يي بسط و بيان ا *bir vāqa'ïi basth u beïān it.* — Manifester, dire, اظهار - ابراز - تقرير ا *izhār, ibrāz, taqrir it*, a.-t. — Déduire, expliquer, كوسترمك *gueustermek*, بيان ا *beïān it.* — Offrir, présenter, rapporter, déclarer, انها ا *inhā it*, عرض ا *'arz it*, تقرير - تلخيص ا *taqrir, telkhis it.* — Nous vous exposons amicalement ce qui suit : انهاى دوستانه‌مز بودركه *inhāï dostānèmuz boudurki*, a.-t. — Exposer un enfant, l'abandonner, چوجوق براقمق *tchodjouq brāqmaq.* — S'Exposer, v. pr., à perdre la vie, جان اوينمق - اتمق *djan oïnamaq, atmaq*, a.-p.-t. — Se mettre en danger, مخاطره‌يه كيرمك *moukhātharaïè guirmek*, نفسنى مخاطره‌يه القا ا *nefsini moukhātharaïè ilqā it.* — Exposé, e, كوسترلمش *gueusterilmich*, معروض *ma'rouz*, تهلكه‌يه قونمش *tehlukeïè qonmuch.*

Exposition, s. f., action d'exposer, ميدانه قونمه‌سى - كتورلمسى *meïdānè qonmaci, gueturulmeci*, عرض *'arz*, t. — Explication, بيان *beïān*, عرض *'arz.* — Représentation, انها *inhā.* — Narration, تقرير *taqrir*, نقل *naql*, حكايت *hikïāiet*, روايت *revāïet*, a. — Côté, طرف *tharaf.* — Situation, موقع *mevqy'*, سمت توجّه *semti teveddjuh.*

Exprès, s. m., messager à cheval, منزل مخصوصى *menzili makhçouci.* — à pied, ساعى *sā'i.* — Courrier, مخصوص بر اولاق - بر قورييير *makhsous bir oulāq, bir qourier.*

Exprès, se, adj., formel, clair, اچق *atchyq*, t.; اشكار *achikiār*, صريح *saryh*, مصرّح *mouçarrah.* — Absolu, مطلق *mouthlaq.* — Un ordre absolu, بر قطعه امر مطلق - مصرّح *bir qyth'a emri mouthlaq, mouçarrah.*

Exprès, adv., à dessein, مخصوص *makhçous*, مخصوصاً *makhçoucen*, قصد ايله *qast ilè.*

Expressément, adv., d'une manière expresse, اچقدن اچغه *atchiqtan atchigha*, اشكاره *achikiārè*, مصرّحاً *mouçarrahan.* Voy. Nommément.

Expressif, ive, adj., énergique, معنا بللورديجى *ma'na bellurdidji*, t.; مبيّن مرام *mubeïieni merām*, مصرّح الحال *muçarrah ul-hāl*, كثير المعنى *kecir ul-ma'na*, a.

Expression, s. f., action d'exprimer le suc des fruits, صقمه *syqma*, صقمقلق *syqmaqlyq*, t.; عصر *'asr*, تعصير *ta'cir*, a.; — Manière de s'exprimer, سويليش *seuïleïch*, كلامك اداسى *kelāmuñ edāci*, ادا

edā, تعبير *ta'bir*. — Locution, لفظ *lafz*, كلام *kelām*, نطق *nouthq*, a. — Description, وصف *vasf*, توصيف *tevcīf*. — Manifestation, اظهار *izhār*, a.; كوستريش *gueusterich*. — En peinture et en sculpture, représentation naturelle des passions, تصوير امراض نفسانيه *tasvīri emrāzi nefsānīè*.

Exprimable, adj. com., وصفه *vasfè guèlen*, تعبيرى مكن *ta'biri mumkin*, a.-t.; تعبيره كلور *ta'bīrè guelur*.

Exprimer, v. a., tirer le suc en pressant, صقمق *syqmaq*, t.; تغصير ا *ta'cir it*. — Proférer, énoncer, تلفظ ا سويلمك *seuïlemek*, *teleffuz it*. — Décrire, وصف ا *vasf it*. — تعبير - توصيف ا *ta'bir*, *tevcīf it*, وصفه كتورمك *vasfè guetürmek*. — Manifester, اكلتمق *añlatmaq*, t.; اظهار ا *izhār it*, a.-t. — S'Exprimer, v. réfl., سويلمك *seuïlemek*, كلام ا *kelām it*, نطقه كلمك *nouthqa guelmek*, افادهٔ مرام ا *ifādeï merām it*.

Ex-Professo, phrase adverbiale, كمال دقت ايله *kemāli diqqat ilè*, كركى كبى *gueregui guibi*, مخصوصا *makhçoucen*, a.; كماهو حقه *kemā huè haqqouhou*.

Expropriation, s. f., ملك واملاكدن چيقارمه *mulku emlākten tchyqārma*, a.-t.; اخذ املاك *akhzi emlāk*, a.

Exproprier, v. a., ملك واملاكدن چيقارمق - محروم ا *mulk u emlākten tchiqārmaq*, *mahroum it*, a.-t.

Expulser, v. a., قوماق *qovmaq*, طشره ا - سورمك *thachra it*, *sürmek*, t.; دفع ا *def'it*, طرد واخراج ا *thard u ikhrādj it*, a.-t.

Expulsif, ive, adj., سوريجى *suridji*, t.; دفع ايديجى *def' ididji*, a.-t.; دافع *daf'y*. — Remède —, دوای دافع *devāï dāfi'*. — Force expulsive, قوّت دافعه *qouvveti dāfi'a*.

Expulsion, s. f., سورش *suruch*, قومقلق *qovmaqliq*, قوغمه *qoghma*, t.; دفع *def'*, طرد *thard*, اخراج *ikhrādj*, a.

Exquis, se, adj., excellent, پك ايو *pek eïu*, اعلا *a'lā*, بديع *bedī'*, نفيس *nefīs*, a. — Savoureux, لذيذ *lezīz*. — Mets —, طاتلو يمك *thātlu ïemek*, t.; pl. اطعمهٔ نفيسه *eth'imeï nefīcè*; نفايس بهيه *nefāïci behïiè*, a. — D'une manière exquise, پك كوزل *pek guzel*, انفس - نفيس صورت ايله *enfes*, *nefīs souret ilè*, وجه احسن - لطيف اوزره *vedjhi ahsen*, *lathif uzrè*.

Exsiccation, s. f., قورتمقلق *qouroutmaqliq*, قورتمه *qouroutma*, t.; تيبيس *teïbis*, a.

Exsuccion, s. f., امه *emmè*, t.; مص *mass*, امتصاص *imtiçās*, انجذاب رطوبت *indjizābi rutoubet*.

Exsudation, s. f., صزلش *sizilich*, t.; نز *nezz*, ترشح *terechchuh*, نث *neth*, نتوح *nutouh*, a.

Exsuder, v. n., صزمق *syzmaq*, t.; ترشح ا *terechchuh it*, a.-t.

Extant, e, adj., عينيله بولنان *'aïinilè boulounān*, a.-t.; عينا موجود *'aïnen mevdjoud*, a.

Extase, s. f., vive admiration, حيرت *haïret*, a.; دنك قالمه *denk qalma*. — État particulier aux hommes voués à la vie spirituelle, وجد *vedjd*, pl. وجاد *vidjād*, حال مبهوتيت *hāli mebhoutiïet*.

Extasié, e, adj., متحيّر *mutehaïir*, شاشوب قالمش *chāchup qālmich*, دنك اولمش - قالمش *denk olmich, qālmich*, مبهوت *mebhout*.

Extasier (S'), v. pr., متحيّر او *mutehaïier ol*, حيرته كلمك *haïretè guelmek*, a.-t.; شاشوب قالمق *chāchup qālmaq*, مبهوت - مدهوش او *mehbout, medhouch ol*, غايتله مسرور او *ghāïetilè mesrour ol*.

Extatique, adj. com., حيرتدن حاصل اولان *haïretten hācyl olān*, شاشمقدن اقتضا ايتمش *chāchmaqtan iqtyzā itmich*, a.-t.

Extenseur, adj., اوزاديجي سكرلو ات *ouzādidji siñirlu et*, عضلت مبسّط *azaleti mubessit*, a.; au plur., عضلات ممدّه *'azalāti mumeddè*, كريجي بالق اتلري *gueridji bālyq etlery*.

Extensibilité, s. f., امتداد قابليّتي *imtidād qabilïieti*, قابليّت الامتداد *qābiliïet ul-imtidād*.

Extensible, adj. com., اوزانور *ouzāneur*, اوزادلمسي - چكلمسي - يايلمسي ممكن *ouzādilmaci, tchekilmèci, ïāïlmaci mumkin*, a.-t.; اوزانه بيلور *ouzāna bilur*, ممكن الامتداد *mumkin ul-imtidād*, a.

Extension, s. f., dimension, مساحه *meçāha*. — Distance, مسافه *meçāfè*, a. — Action d'étendre, اوزاتمه *ouzātma*, اوزاتمقلق *ouzātmaqlyq*, t. — Action de s'étendre, اوزانمه *ouzānma*, كرنمه *guerinmè*, امتداد *imtidād*, a. — en surface et en attribution, توسيع *tevsi'*. — du pouvoir, de l'autorité, توسيع دائرهٔ حكومت *tevsii dāïrèï hukioumet*. — Propagation, يايلمه *ïāïlma*. — Augmentation, accroissement, تزايد *tezāïud*.

Exténuation, s. f., diminution de forces, قوّتسزلك *qouvvetsizlik*, درمانسزلق *dermānsizlik*, t.; ضعف *za'f*. — Diminution, ارقلنمه *aryqlanma*. — Exténuation d'un fait, d'un crime, خفيفلتمه *khafifletmè*, تقليل *taqlīl*, تخفيف *takhfif*, استخفاف *istikhfāf*, a.

Exténuer, v. a., affaiblir, rendre maigre, ارقلمق *aryqlamaq*, t.; نحيف ا *nahif it*, a.-t.; درمانسز ا *dermānsiz it*, زبون *zaboun*, اضعاف ا *iz'āf it*. — En terme de pratique, diminuer, atténuer, خفيفلتمك *khafifletmek*, تخفيف - تقليل ا *takhfif, taqlīl it*.

Extérieur, e, adj., ce qui est au-dehors, طش *dich*, طشرده‌غي *thachradaghi, dichardaghi*, t.; خارج *khāridj*. — Les parties extérieures du corps, بدنك اعضاي خارجيّه‌سي *bedenuñ 'azāï khāridjïèci*. — Rapports ou relations ex-

térieures, مناسبات خارجیه *munacebāti kharidjïè*. — Ce qui paraît au dehors, apparent, ديش يوزى *dich ïuzu*, ظاهر *zāhir*.

Extérieur (L'), s., d'une chose, طشرى *tachra*, *dichari*, طشريسى *dicharici*. —. L'extérieur d'une chose, بر شيئك ديشاروسى *bir cheïuñ dichārucy*. — d'une personne, يوز *ïuz*, وجه *vedjh*, ظاهرى *zāhiri*, a. — Il a un bel extérieur, ظاهرى اعلادر *zahiri a'ladur*. — L'intérieur ne répond pas à l'extérieur, باطنى ظاهرينه مطابق دكلدر *bāthyni zāhirïnè muthabïq deïldur*. — A l'Extérieur, adv., ديشارده *dichārda*. — Hors du pays, خارج مملكتده *khāridji memlekettè*.

Extérieurement, adv., طشره‌ده *thachrada*, ظاهرده *zāhirda*, t.; ظاهراً *zahiren*, صورتاً *soureta*, صورتاً *soureten*, a.; كورنشده *gueuru-nüchtè*.

Exterminateur, s. m., يوق ايديجى *ïoq idïdji*, t.; بربناد ايديجى *berbād idïdji*, p.-t.; خراب ايديجى *kharāb idïdji*, ازاله و اعدام ايديجى *izālè vu 'idām idïdji*.

Extermination, s. f., يوق ايتمكلك *ïoq itmeklik*, نصلندن كسلمكلك *neslinden kecilmeklik*, a.-t.; انعدام *in'idām*, قتل و افنا *qallu ïfnā*, استيصال *istïçāl*, a.

Exterminer, v. a., يوق ا *ïoq it*, اصلنى كسمك ـ يوغ ا *ïogh it*, ـ *aslini kesmek*, قطع ا *qath' it*, بربناد ـ استيصال ا *berbād*, *istïçal it*, a.-t.

Externe, adj. com. et s. des deux genres, خارجى *khāridjï*, طشره‌دن اولان ـ كلن *tachradan*, *dichardan olān*, *guelen*, غريب *gharïb*, a. — Les causes externes des maladies, امراضك علل خارجيه‌سى *emrāzuñ 'yleli khāridjïècï*. — Écolier externe, طشره‌دن مكتبه كلان شاغرد *thachraden mektebè guelen chāghyrd*.

Extinction, s. f., action d'éteindre, سوندرش سوينش *seuïnich*, *seundurich*, t.; اطفا *ithfā*, a. — de la voix, سس بوغلمسى *ses boghoulmaci*. — Épuisement, دوكنمه *tukenmè*, انقطاع *inqythā'*. — Anéantissement d'une race, d'une dynastie, انقراض *inqyrāz*, a.

Extirpateur, s. m., كوكدن ديبندن قوپاريجى *keukten*, *dibinden qopāridji*, استيصال ايديجى *istïsāl idïdji*, a.-t.; قالع *qāly'*. — L'extirpateur des hérésies, قالع اساس رفض و بدعت *qālïï açāci refz u beda'at*.

Extirpation, s. f., action d'extirper, كوكدن قوپارش *qopārich*, قوپارمه *keukten qopārma*, قوپارمقلق *qopārmaqliq*, t.; استيصال *istïsāl*, قلع *qal'*, a. — Anéantissement, محو يوق ايتمكلك *ïoq itmeklik*, اثار اندراس *indirās*, *mahvi açār*, a.

Extirper, v. a., كوكدن ـ كوكله قوپرمق *keukten*, *keuklè qoparmaq*, ou simpl. قوپرمق *qoparmaq*, استيصال ا *istïsāl it*, قلع ا *qal' it*, a.-t.

Extorquer, v. a., زور ايله المق

zor ilè almaq, أ تعسّف *te'assuf it*, a.-t.; أ تحصيل ـ جبرًا المق *djebren almaq, tahsîl it.* — de l'argent de quelqu'un, بر كمسنه‌دن جبرًا اقچه المق *bir kimesnéden djebren aqtchè almaq.*

Extorsion, s. f., concussion, ظلم *zoulm*, غدّارلق *ghaddârlyq*. — Contributions forcées, تكاليف عرفيه *tekâlîfi 'ourfiè*, a.

Extraction, s. f., action d'extraire, چقارمه *tchiqârma*, چقارمقلق *tchiqarmaqliq*, t.; اخراج *ikhrâdj*, a. — En arithmétique et en algèbre, opération par laquelle on tire les racines des nombres, استحصال الجذر *istihçâl ul-djezr*, حساب البرجان *hyçâb el-berdjân*. — Origine, اصل *asl, æcyl*, a.; صوی *soï*, t.; نسل *nesl*, a.

Extradition, s. f., برقاچقونمك اصل پادشاهنه يا دولتنه كيرو ويرلمسی *bir qâtchqunuñ asl pâdichâhinè iâ devletinè guiru viril-mèci*, t.

Extrados, s. m., قبه‌نك ارقه‌سی *qoubbenuñ arqacy*, t.

Extraire, v. a., tirer d'un mixte, چقارمق *tchiqarmaq*, ايچندن چقارمق *itchinden tchiqarmaq*, استخراج ا *istikhrâdj it.* — Tirer d'un livre, d'un acte, اخراج ا *ikhrâdj it*, اخذ ا *akhz it.* — Faire un extrait, un abrégé, مختصر ا *moukhtaçar it*, خلاصه ـ اجمال ا *khoulâçà, idjmâl it.*

Extrait, part., چقارلمش *tchiqârylmich*, اخراج اولنمش *ikhrâdj olounmich.* — Extrait, s. m., corps tiré d'un mixte, چقارلمش نسنه *tchiqârylmich nesné.* — d'un livre, كتابك استخراجی ـ مختصری *kitâbuñ istikhrâdji, moukhtaçari.* — d'un écrit, ou d'une substance par distillation, خلاصه *khoulâça.* — de rhubarbe, راوند خلاصه‌سی *râvend khoulâçaci.*

Extrajudiciaire, adj. com., حكم محكمه‌دن خارج *hukmi mehkemèden khâridj*, a.-t.; دعوادن ـ مادّه‌دن خارج *d'avâden, mâddèden khâridj.*

Extrajudiciairement, adv., عرفی خلاف اصول اولهرق *'eurfi olaraq, khylâfi ouçouli mehkemè.*

Extraordinaire, adj. com., qui n'est pas selon l'usage, اولی كلمش *oly, ola guelmèmich*, t.; فوق العاده *fevq ul-'adè*, خارق عاده *khâriqy 'adè*, غير معتاد *ghaïri mu'tâd*, عادتدن طشره ـ خارج *'adetten thachra, khâridj*, a.-t. — Dépense —, عادتدن خارج اولان مصرف *'adetten khâridj olân masraf.* — L'Extraordinaire, s., غير عادی *ghaïri 'adî olân.* — Ridicule, bizarre, عجايب *'adjâïb.*

Extraordinairement, adv., d'une façon extraordinaire, عادتدن طشره *'adetten thachra*, اولهرق *olaraq*, خارجًا عن المعتاد *khâridjen 'an el-mu'tâd.* — Bizarrement, ridiculement, عجايب صورت ايله *'adjâïb souret ilè.*

Extravagamment, adv., دلی كبی *deli guibi*, بيهوده‌لكله *bihou-*

dèlik ilè, صاروقلق ايله *sārouqlyq ilè*.

Extravagance, s. f., دليلك *delilik*, بيهوده‌لك *bihoudèlik*, p.-t.; ترّهات *turrèhāt*, a.; بيمعنى - بيهوده *bi-m'ana*, *bihoudè ichler vè seuzler*, a.-t.; جنون *djunoun*, صاروقلق *sārouqlyq*.

Extravagant, e, adj., صايقليجى *sāïqlaïdji*, ترّهات سويليجى *turrehāt seuïleïdji*, a.-t.; دلى *deli*, p.-t.; صاروق خويلو *sārouq khouïlu*.

Extravaguer, v. n., صايقلمق *sāïqlamaq*, چلدرمق *tchildurmaq*, t.; ترهات - ياوه سويلمك *turrehāt*, *ïāvè seuïlèmek*, a.-t.; دلى كبى سويلمك *deli guibi seuïlèmek*, صاروقلقلرا *sārouqlyqler it*.

Extravasation ou Extravasion, s. f., طاشوب قابندن طشره اقمه *thāchup qābinden thachra aqma*, t.

Extravaser (S'), v. pr., اقوپ كچمك *aqoup guetchmek*, طاشمق *thāchmaq*, طاشوب قابندن طشره اقمق *thāchup qābinden thachra aqmaq*. — En parlant du sang, طمردن چقمق *dhamardan tchiqmaq*, t.

Extrême, adj. com., qui est au dernier point, حدّدن طشره *haddten thachra*, غايت *ghāïet*, نهايت درجه‌ده *nihāïet deredjèdè*, اقصى الغايات *aqsa ul-ghāïāt*, اوته‌سى يوق *eutèci ïoq*. — Excessif, افراط اوزره *ifrāth uzrè*, مفرط *mufrith*. — Amour extrême, عشق بيغايات *'ychqy bighāïāt*. — Froid extrême, غايت برودت *ghāïet buroudet*. — Un homme extrême en tout, كافّه احوالده افراطه مائل برادم *kiāffeï ahvāldè ifrāthè māïl bir adem*.

Extrême, s. m., opposé, متقابل *muteqābil*, ضدّ *zidd*. — Les extrêmes, برى برينه مخالف اولان شيلر *biri birinè moukhalif olān cheïler*, غايت متقابلة *ghāïeti muteqābelet*. — Le froid et le chaud sont les deux extrêmes, برد و حرّ غايتين متقابلتيندر *berd u harr ghāïèteïni muteqābileteïndur*.

Extrêmement, adv., پك چوق *pek tchoq*, غايتله *ghāïetlè*, غايتده *ghāïettè*, a.-t.; بغايت *beghāïet*, غايت الغاية *ghāïet ul-ghāïet*, a.

Extrémité, s. f., bout, اوج *oudj*. — Fin, صوك *soñ*, صوكى *soñi*, اخر *akhir*. — Dernier terme, غايت *ghāïet*. — Fin-fond, نهايت *nihāïet*. — A l'extrémité de la rue, صوقاقك اوجنده *soqāquñ oudjoundè*. — Nécessité, مضايقه *mouzāïaqa*, a. — Être réduit à la dernière extrémité, n'avoir pas de quoi vivre, اقصاى غايات ضرورت و احتياجه واصل او *aqsāï ghāïāti zarouret u ihtiādjè vācylol*. — Le dernier moment, صوك ساعت - وقت *soñ sā'at*, *vaqyt* اخر الوقت *akhyr ul-vaqt*. — Les derniers moments de la vie, صوك نفس *soñ nefes*. — Il est à l'extrémité, صوك نفسنده در *soñ nefe cindè dur*. — Excès, افراط *ifrāth*. — Passer d'une extrémité à l'autre, افراطدن تفريطه كچمك *ifrāthten tefrītha guetchmek*. — Emportement, violence, تهوّر *tehevvur*.

Extrinsèque, adj. com., خارجی *khāridjii*, a.; خارجدن - طشره‌دن کلان *khāridjden, thachradan guelen*, a.-t. — Valeur extrinsèque de la monnaie, قیمت اعتباریّه *qymèti ytibārïiè*.

Exubérance, s. f., طشمقلق *thachamaqliq*, طاشقنلق *thāchqounlyq*, ارتوقلق *artuqlyq*, t.; فضلة *fazlet*, فضالة *fuzālet*, a.

Exubérant, adj., طاشان *thāchan*, t.; فایض *fāïz*, مستغنی *moustaghni*, a.; لیریز *lebrïz*, p.

Exubère, adj. com. (enfant), ممه‌دن کسلمش چوجوق *memèden kecilmich tchodjouq*, t.

Exulcératif, ive, adj., یاره ایدجک *ïāra idedjek*, یاره‌یی پیدا ایدیجی *ïāraïi peïdā idídji*, t.

Exulcération, s. f., یاره‌لمقلق *ïāralamaqliq*, یاره‌لنمه *ïāralanmà*, t.; تولد القرحة *tevellud el-qarhat*, a.

Exulcérer, v. a.; درئ طرملمق - یرتمق *derii thyrmalamaq, ïyrtmaq*, یاره‌لمق *ïāralamaq*, یاره پیدا ایتدرمک *ïāra peïdā itturmek*, t.; تولید قرحه ا *tevlídi qarha it*, a.-t.

Ex-voto, s. m., نذر موجبنجه ویرلن نسنه *nezr moudjibindjè vírilen nesnè*, نذر اوله‌رق ویرلان هدیّه *nezr olaraq vírilen hedïiè*, t.; نذیرة *nezíret*, وذیمة *vezímet*, pl. a. وذایم *vezāïm*.

Ézan, s. m., appel canonique des Musulmans à la prière, اذان *ezān*, a. — Faire cet appel, اذان اوقومق *ezān oqoumaq*.

Ézéchiel, n. pr., حزقیل *hizqyl*.

Ézotérique, adj. com., caché, کزلو *guizlu*, t.; مخفی *makhfi*, a. Voy. Obscur.

F

F, s. m., sixième lettre de l'alphabet français, حروف هجانک التنجی حرفی *houroufi hedjènuñ altindji harfi*.

Fabagelle, s. f., plante, کرمان کیمیونی *kermān kimiouni*, t.; کمّون بـرّیّ - اسود *kemmouni berrii, açued*, a.

Fabago, s. f., plante, بر نوع نبات *bir nev'y nebāt*, t.

Fable, s. f., récit allégorique, مثل *mecel*, vulg. مثال *maçāl*, pl. a. امثال *emsāl*; خرافة *khourāfet*. — faite à plaisir, افسانه *efçānè*; مثال *maçāl*, حکایت کاذبه *hikiāïeti kiāzibè*, اصلی یوقدن حکایه *asly ïoqtān hikiāïè*. — Romance populaire, داستان *dācitān*. — La Fable, les fables de l'antiquité, اساطیر *açāthyr*, اساطیر جاهلیّة *açāthyri djāhilïiet*. — Devenir la fable, la risée, دللرده داستان او *dillerdè dācitān*

ol. — Raconter des fables, مثل اوقومق ـ سوبلمك *maçal oqoumaq, seuïlèmek.*

Fablier, s. m. Voy: Fabuliste.

Fabricant, s. m., كارخانه صاحبی *kiārkhānè sāhibi*, فابریقه صاحبی *fabriqa sāhibi*, t.

Fabricateur, s. m., qui fabrique, یاپیجی *ïāpidji*, یاپتریجی *ïāpturïdji*. — de fausse-monnaie, قلبزان *qalbazān*, قلب اقچه ایشلیجی *qalb aqtchè ichleïdji*. — de faux actes, ساخته سند دوزیجی *sākhtè sened duzïdji*.

Fabrication, s. f., action par laquelle on fabrique, یاپلمه *ïāpilma*, یاپمقلق *ïāpmaqliq*, ایشلمه *ichlèmè*, t.; عمل *'amel*. — des étoffes, طوقومه *dhoqouma*, نسج *nesdj*. — d'un faux acte, بر ساخته سندك دوزمه‌سی *bir sākhtè seneduñ duzmèci*.

Fabrique, s. f., manufacture, کارخانه *kiārkhānè*, vulg. کرخانه *kerkhānè*, فابریقه *fābriqa*. — Où l'on fabrique les étoffes, قماش کارخانه‌سی *qoumāch kiārkhānèci*, p.-t. — Confection des ouvrages de fabrique, ایش *ich*, ایشلیش *ichlèïch*, عمل *'amel*, کار *kiār*. — de fabrique allemande, نمچه کاری *nemtchè kiāri*. — Construction, édifice, یاپی *ïāpy*, یاپو *ïāpou*, t.; بنا *binā*, عمارت *'imāret*.

Fabriquer, v. a., یاپمق *ïāpmaq*, ایشلمك *ichlèmek*, اعمال *'imāl it*. — de la monnaie, اعمال ضرب سکه *'imāli sikkè it*, ضرب سکه *zarbi sikkè it*. — un faux acte, ساخته سند یاپمق ـ دوزمك *sākhtè sened ïāpmaq, duzmek*. — Au fig., inventer, ایجاد *idjād it*. — un mensonge, یالان دوزمك *ïalān duzmek*. — Fabriqué, e, یاپلمش *ïāpilmich*, ایشلنمش *ichlenmich*, دوزمه *duzmè*, معمول *ma'moul*, مصنوع *mashou'*.

Fabuleusement, adv., یالانلغله *ïalānlyghylè*, بر وجه مثل *ber vedjhi maçal*, p.-a.; مثال واری *maçāl vāri*.

Fabuleux, se, adj., feint, controuvé, یالان ساخته *ïalān sākhtè*, اصلی یوق *asli ïoq*, اصلسز *acylsiz*, بی اصل *bi asl*. — Présumé, supposé, موهوم *mevhoum*. — Histoire fabuleuse, یالان قصه *ïalān qyssa*. — D'une manière fabuleuse, مثللو *maçallu*, a.-t.; مثل کبی *maçal guibi*.

Fabuliste, s. m., مثالنامه یازان *maçālnāmè ïāzān*, افسانه نویس *efsānè nuvïs*, خرافات مصنفی *khourāfāt mouçannifi*.

Façade, s. f., قپو اوکی *qapou euñi*, اوك ـ بنانك اوکی *euñ, binānuñ euñu*, t.; عنوان *'ounvān*, a. — de palais, سرایك یوزی *sarāïuñ ïuzu*.

Face, s. f., côté, یوز *ïuz*, طرف *tharaf*. — Visage, یوز *ïuz*, چهره *tchehrè*, بکز *beñz*, t.; وجه *vedjh*, صورت *souret*, a. — Regarder en face, یوزه باقمق *ïuzè bāqmaq*. — Superficie des corps, سطح *sath*, اوست *ust*, اوستی *usti*, یوز *ïuz*. — La face de la terre, یر یوزی *ïer ïuzu*,

روی زمین *rouï zemîn*. — Face, situation des affaires, احوالك صورتی *ahvâluñ sourèti*, كیفیت ـ صورت *keïfiïèti, sourèt* احوال *ahvâl*. — Je lui ai dit en face, سویلدم یوزینه *iuzinè seuïledum*. — En t. de géométrie, face d'un corps, جهة *djehet*, pl. a. جهات *djehât*. — Page et devant d'un édifice, صفحه *safhat*. — Faire face, باقمق *bâqmaq*, یوز دونمك ـ كوسترمك *iuz deunmek, gueustermek*. — Face à face, رو برو *rou berou*. — En face, adv., یوزه *iuzè qârchou*, مواجهه سنده *muvâdjehècindè*, اوكنده *euñundè*. — Vis-à-vis, قارشو *qârchou*, مقابله سنده *mouqâbelècindè*. — En face de la justice, حضور شرعده *houzouri cher'idè*.

Facétie, s. f., bouffonnerie, لطیفه *lathîfè*, a.; خوراته *khorâta*, t.; بذله *bezlè*, بذله بازلق *bezlèbâzlyq*, a.-t.; هزل *hezl*, pl. a. هزلیات *hezlîiât*.

Facétieusement, adv., لطیفه یوزندن *lathîfè iuzinden*, a.-t.; خوراته ایله *khorâta ilè*, برو جه لطیفه *ber vedjhi lathyfè*, a.-t.; هزلا *hezlen*, a.

Facétieux, se, adj., لطیفه جی *lathîfèdji*, a.-t.; خوراته جی *khorâtadji*, t.; بذله كو *bezlèguiou*, a.-p.; كولدرجی *guldurudju*.

Facette, s. f., فاچته *fâtcheta*. — Diamant à facettes, فاچته اولمرق الماس طاشی *fâtcheta olaraq elmâs thâchi*.

Facetter, v. a., فاچته ایشلمك *fâtcheta ichlèmek*, t.

Faché, e, adj., chagrin, كوجنمش *gudjenmich*, دلكیر *dilguir*, منفعل *munfa'il*. — En colère, كوسمش *kusmuch*, اوكه لنمش *euguèlenmich*, طارلمش *dhârylmich*, t.

Facher, v. a., causer du déplaisir, انجتمك *indjitmek*, t.; الم ویرمك *elem vîrmek*, تكدیر ایت *tekdîr it*, خاطرنه طوقنمق *khâthirinè dhoqounmaq*. — Mettre en colère, طارلتمق *dhârylmaq*, اوكه لتمك *euguèletmek*. — Se fâcher, se chagriner, انجنمك *indjinmek*, كوسمك *kusmek*, t.; كوجنمك *gudjenmek*, الم ـ قساوت چكمك *elem, qaçâvet tchekmek*. — J'en suis très-fâché, پك كوجه كلدی *pek gudjumè gueldi*. — Il me fâche, كوجه گلور *gudjumè gueleur*, موجب كدرمدر *moudjibi kederumdur*. — Se mettre en colère, طارلمق *dhârylmaq*. — Contre quelqu'un, برینه كوسمك *birinè kusmek*, بر كشیدن انفعال ایت *bir kichiden infi'âl it*. — Ne vous fâchez pas, كوجنمه *gudjenmè*. — Ne vous mettez pas en colère, طارلمه *dhârylma*.

Facherie, s. f., déplaisir, (ce mot vieillit), تاسه *tâça*, قیغو *qaïghou*, ثقلت *syqlet*, كدر *keder*, a.

Facheux, se, adj., qui cause du déplaisir, كدرلو *kederlu*, a.-t.; مولم *moulim*. — Désagréable, نفسه كوچ گلور *nefsè gutch guelur*. — Pénible, difficile, كوج *gudj*, مشقتلو *mechaqqatlu*. — De mauvaise humeur, bizarre, یكاز *tañaz*, تتیز *titiz*, طارلغان *dhârlighân*, چتین خویلو *tchitîn khouïlu*.

Fâcheux, s. m., importun, ثقلت ويريجى *siqlet viridji*, a.-t.; اوصاندريجى *ouçandurîdji*, t.; جان صقيجى *djān syqydji*, ثقيل *saqyl*, ثقيل النفس اولان كمسنه *saqyl unnefs olān kimesnè*.

Facile, adj. com., aisé à faire, قولاى *qolāï*, ككز *gueñez*, سهل *sehel*, *sehil*, اسهل *eshel*, يسير *ïecîr*, اسان *açān*, p. — C'est très-facile, پك قولايدر *pek qolaïdur*. — Il est d'un accès facile, ياننه وارلمسى قولايدر *ïānina vārylmaci qolāïdur*, t. — Accommodant, ملايم *mulāïm*, a.; يواش *ïavāch*, t. — Caractère facile, طاتلو خويلو *thātlu khouïlu*. — Esprit, génie facile, هر شيك قولايني بولور بر عقل *her cheïuñ qolāïini boulour bir 'aql*. — Style facile, naturel, سبك سليس *sebki selîs*. — Facile, mou, sans fermeté, كوشك *guevchek*, يواش خويلو *ïavāch khouïlu*.

Facilement, adv., قولايلغله *qolāïlighlè*, قولايجه *qolāïdjè*, t.; اسانلغله *açānlighilè*, p.-t.; سهولتله *souhouletilè*, بالسهوله *bissouhoulè*.

Facilité, s. f., manière facile de faire, de dire, قولايلق *qolāïlîq*, t.; اسانلق *açānlîq*, p.; سهولت *souhoulet*, a. — Action de fermer les yeux par indulgence, اغماض عين *ighmāzi 'aïn*, مسامحه *muçāmeha*. — Indulgence excessive, يواشلق *ïavāchlyq*, يواش خويلولق *ïavāch khouïlulyq*, دهاست *douhācet*, دماثت طبع *demāceti thab'*, a. — Disposition, استعداد *isti'dād*, اهليت *ehliïet*, a. — Facilité dans les relations avec quelqu'un, مساهلة *muçāhelet*.

Faciliter, v. a., قولاى ا *qolāï it*, قولايلمق *qolāïlamaq*, قولايلتمق *qolāïlatmaq*, t.; تسهيل ا *teshîl it*, ميسّر ايلمك *muïesser eïlèmek*, a.-t.

Façon, s. f., manière, forme, طرز *tharz*, يوز *ïuz*, كونه *guiounè*, t.; وجه *vedjh*, شكل *chekl*, منوال *minvāl*, اسلوب *usloub*. — En aucune façon, هيچ بر وجهله *hitch bir vedjhilè*, a.-t. — Maintien, طور *thavr*, ادا *edā*. — Il a mauvaise façon, طورو اداسى فنادر *thavru edāci fenādur*. — C'est la façon d'agir de cet homme, بو ادمك عمل وحركتنك طرزيدر *bou ademuñ 'amel u harekeïinuñ tharzi dur*. — Manière dont une chose est faite, ايش *ich*, ياپلش *ïāpilich*, چشيد *tchechîd*, عملة *'ymlet*. — Travail de l'ouvrier, de l'artisan, ايشلمه *ichlemè*, ايشليش *ichleïch*, اعماليّة *imāliïet*. — Prix de la façon, اقتى *aqty*, ايشلمه بهاسى *ichlemè behāci*. — Procédés de quelqu'un, بر كمسنه نك اوضاع واطوارى *bir kimesnènuñ evzā' vu athvāri*. — Composition, travail particulier à un auteur, قلمك اثرى *qalemuñ eceri*. — Invention, ايجاد *idjād*, ايجاد طبع *idjādi thab'*. — Manière contrainte et embarrassée et soins excessifs, تكلّف *tekelluf*, pl. a. تكلّفات *tekellufāt*, تكلّفات رسميّه *tekellufāti resmiïè*. — Cérémonie, تكليف *teklîf*. — Sans façon, تكليفسز *teklîfsiz*. — De

façon que, de sorte que, شويله كه *cheuïlè ki*, شو وجهيله كه *chou vedjhilè ki*.

Façonné, e, adj., ايشلنمش *ichlenmich*, صورتلنمش *souretlenmich*, مشكل *muchekkel*, تكلفلو *tekelluflu*. — Étoffe, الاجه *alādja*, نقشلو قماش الاجه - *alādja, naqachlu qoumach*.

Façonner, v. a., donner la façon, دوزمك *duzmek*, ايشلمك *ichlemek*. — Donner la forme à une chose, ايشه صورت ويرمك *ichè souret vïrmek*, تشكيل ا *techkïl it*.— Instruire quelqu'un, le former, اوكرتمك *eugretmek*, الشدرمق *alichturmaq*, تربيه ا *terbïè it*, تاديب ا *teedïb it*. — Labourer, نطس ا *nadhas it*. — un champ, تارلايى نطس ا *tarlāï nadhas it*. — Orner, زينتلمك *zïnetlemek*. — Polir, جلا ويرمك *djilā vïrmek*.

Façonnier, ère, adj., تكليف مكرم ايدبجى *teklïf idïdji*, a.-t.; *mukrim*, a.; تكلفه مبتلا *tekellufè mubtelā*.

Fac-similé, s. m., بر يازونك خطك تقليدى *bir ïāzounuñ, khatthuñ taqlïdi*, a.-t.; تقليد خط *taqlïdi khatth*, a.

Facteur, s. m., faiseur d'orgues, de pianos, ارغنون - بيانو بيانوجى *orghanoun, piāno ichleïdjici*, سازلر يپان *sāzlar ïapān*. — Qui distribue des lettres, شهرده مكتوبلرى كتورن *chehirdè mektoubleri guèturen*, a.-t.; پوشته *pochta*, hongr. — Commis chargé de négoce, يازيجى *ïāzidji*, ايش وكيلى *ich vekïli*, t.; عامل *'amil*, a.; سپارشه مامور *sipārichè meemour*. — Quantité dont un produit est formé, اصل الحاصل *asl ul-hāçyl*.

Factice, adj. com., ياپمه *ïāpma*, دوزمه *duzmè*, t.; عاريتى *'ārïètï*, vulg. ايرتى *eïrètï*, a.; ساخته *sākhtè*, عملى *'ameli*, طبيعى دكل *thabï'ï dèïl*.

Factieux, se, adj., زورباز *zorbā*, فتنه لو *fitnèlu*, a.-t.; مفسد *mufsid*, صاحب اغراض *sahib aghrāz*, a.; فتنه قشقردجى *fitnè qychqyrdïdji*.

Faction, s. f., parti dans un état, بلوك *beuluk*, فرقه *firqa*, اتحاد *ittihād*, فتنه *fitnè*, a.; زورباليق *zorbāliq*. — Il y a deux factions dans cet état, فلان ملكك ايچنده ايكى فرقه وار *felān mulkuñ itchindè iki fyrqa vār*. — Fonction d'un soldat en sentinelle, بكچيلك *bektchilik*, قراولق *qarāvoullouq*, قوللق نوبتى *qoullouq nevbeti*. — Etre en —, قوللق نوبتنده او *qoullouq nevbetindè ol*. — Entrer en —, نوبته كيرمك *nevbetè guirmek*. — Sortir de —, نوبتدن چيقمق *nevbetten tchyqmaq*.

Factionnaire, s. m., بكچى *bektchi*, قوللق كوزجى *gueuzdji*, نوبتجيسى قوللق *qoullouq nevbetdjici*, t.

Factorerie, s. f., هندستانده فرنك تجارت اولرينك قلمى *hindistāndè frenk tidjāret evlerinuñ qalemï*, بازرگان وكيللرى خانى *bāzyrguian vekilleri khāni*.

Factoton ou Factotum, s. m., qui se mêle de tout dans une mai-

son; جمله ايشلرى كسورن *djumlè ichleri gueuren*, جملة الملك *djumlet ulmulk*. — Sorte d'intendant, او كحياسى *ev kiahiāci*, t.

Factum, s. m., دعواجيه متعلق كاغد *d'avādjiè mute'alliq kiāghid*, دعواجى قايمه‌سى *d'avādji qaïmèci*, a.-t.

Facture, s. f., بهاى دفترى تذكره‌سى *behā defteri, tezkerèci*, حموله قائمه‌سى *hamoulè qāïmèci*, ارساليه تذكره‌سى *irsāliiè tezkerèci*; فاقتورا *factoura*, ital.

Facultatif, ive, adj., قوّت وسعت وبرر *qouvvet, vus'at vïrur*, اقتدارى *iqtidārii*, a.

Faculté, s. f., puissance, vertu naturelle, قوّت *qouvvet*, pl. قوا *qava*. — naturelle, قوّت طبيعيه *qouvveti thabïiè*t, au pl. قواى طبيعيه *qavāï thabi'ïè*. — Propriété naturelle des plantes, خاصيّة *khāciiet*, خاصّه *khāsset*. — Faculté astringente, خاصّهٔ قابضه *khāssaï qābiza*. — Moyen de faire, قدرت *qoudret*, اقتدار *iqtidār*, قابليت *qābiliiet*, امكان *imkiān*, مقدرة *maqderet*. — Droit de faire, رخصت *roukhsat*, صلاحيت *salāhiiet*. — Corps de savants, جماعت معلمين *djema'ati mou'allemïn*. — Facultés, pl., biens, talents, moyens, وارلق *vārlïq*, مال *māl*, pl. اموال *emvāl*, a.

Fadaise, s. f., bagatelle, niaiserie, بيهوده‌لك *bihoudelik*, p.-t.; ترهات *turrehāt*, a. — Chose à laquelle on n'attache aucune valeur, ايشه يرامازشى *ichè ïarāmaz chèï*. Voy. Ineptie.

Fade, adj. com., دادسز *dādsyz*, طاتسز *thātsyz*, a.-t.; لذتسز *lezzetsiz*, a.-t.; بيمزه *bimèzè*. — En parlant d'un homme, كودن *guden*, طاتسز *thatsyz*, t.; تفه *tefeh*. — Sans sel, بى نمك *bi ñemek*.

Fadeur, s. f., qualité de ce qui est fade, طاتسزلك *thātsyzlik*, تفاهة *tefāhet*, a. — Fadeur, manque de grâces, لطافتسزلك *lethāfetsizlik*.

Fagarier, s. m., arbrisseau, بر نوع اوفاق اغاج *bir nev'y oufāq aghādj*, اغز اچيق *aghyz atchyq*, t.

Fagot, s. m., de bois, بر دمت *bir demet*, قوجاق اودن *qoudjāq odoun*, چالى دمتى *tchāly demeti*. — Sec, قورى چالى دمتى *qourou tchāly demeti*. — Vert, تازه چالى دمتى *tazè tchāli demeti*. — Fagot, au fig. fam., sornettes, ياوه *ïāvè*, بيهوده سوزلر *bihoudè seuzler*. — Dire des fagots, ياوه سويلمك *ïāvè seuïlemek*.

Fagotage, s. m., دمتلمه *demetlèmè*, دمت باغلنمه *demet bāghlanma*, t.

Fagoter, v. a., mettre en fagots, دمتلمك *demetlemèk*, دمت باغلمق *demet bāghlamaq*. — Arranger mal, مسخره كبى كيدرمك *maskhara guibi gueïdurmek*, t.

Fagoteur, s. m., دمتلجى *demetleïdji*, چالى دمتى باغلايجى *tchāli demèti bāghlaïdji*, t.

Fagotin, s. m., كينمش ميمون

gueïnmich meïmoun, مسخره maskhara, t.; شقه جی chaqadji, t.

Fagoue, s. f., بیز bïz, دامغول dāmghoul, t.

Faguenas, s. m., یرامز ـ فنا ïarāmaz, fenā qoqou, مردار قوقو mourdār qokhou, t.

Faible, adj., qui manque de force, en parlant des personnes et des choses, قوتسز qouvvetsiz, a.-t.; ضعیف za'īf, a.; زبون zeboun, p.; درمانسز dermānsyz. — Sans fermeté, طبانسز thābānsyz, کوشک guevchek, بی ثبات bi sebāt. — Timide, زهرهسز zehrèsiz. — Faible de mémoire, اونوتقون onoutghoun. — En parlant des choses seulement, ضعیف za'īf, واهی vāhi. — Faible argument, علت واهیه 'ylleti vāhiïe. — Une faible défense, مدافعه ضعیفه mudāfa'aï za'īfe. — Faible d'effet, قوت وتأثیری یوق qouvvet utèecīri ïoq. — Qui n'en peut plus, impuissant, عاجز 'adjiz. — Le faible, le côté faible d'une chose, ضعیف طرفی za'īf tharafi, سقط طرفی saqath tharafi. — La partie défectueuse, سقیم طرفی saqym tharafi. — Faible, mince, délié, انجه ïndjè, رقیق raqyq.

Faiblement, adv., avec faiblesse, ضعیفانه za'īfānè, عاجزانه 'ādjizānè, a.-p.; کوشکلک ایله guevcheklik ilë, ضعف اوزره za'f uzrè, زبونجه zaboundjè. — Frapper faiblement, ضعیفانه اورمق za'īfānè ourmaq.

Faiblesse, s. f., débilité, manque de force, ضعیفلق za'īflyq, a.-t.; زبونلق zabounlyq, p.-t.; ضعف za'f, قوتسزلک qouvvetsizlik, درمانسزلک dermānsizlik. — d'estomac, ضعف معده za'fi mi'dè. — de vue, ضعف بصر za'fi baçar. — Manque de moyens, de puissance, عجز 'adjz, عدم اقتدار 'ademi iqtidār. — Défaillance, بایلمه bāïlma. — Tomber en faiblesse, بایلمق bāïlmaq, اوغونمق oghounmaq. — Langueur, abattement, ennui, فتور futour.

Faiblir, v. n., perdre de sa force, زبونلنمق zabounlanmaq, ضعیفلنمق za'īflanmaq, قوت کسلمک qouvvet kecilmek, طاقتسز قالمق thāqatsyz qālmaq, فتور پذیر اول futour pezīr ol.

Faïence, s. f., فرنک فغفوری frenk faghfouri, فغفوری تقلیدی faghfouri taqlīdi, قباچینی qabā tchini, t.

Faïencerie, s. f., فرنک فغفوری کارخانهسی frenk faghfouri kiārkhānèci, t.

Faïencier, ère, s., فرنک فغفوری صاتیجی frenk faghfouri sātidji, چینیجی tchinidji, t.

Failli, s. m., qui a fait faillite, مفلس muflus, a.; زکرت zugurt, صنغون synghoun. — Qui a fait une faute, خطا ایتمش khathā ïtmich. — Disparu, غایب اولمش ghāïb olmuch.

Faillibilité, s. f., یاکلمق ïāñylmaq qabilïieti, t.; قابلیت الخطا qābilïiet ul-khathā, a.

Faillible, adj. com., یاکلور ïāñileur, قابل الخطا qābil ul-khathā.

— Nous sommes tous faillibles, هر بريمز قابل زله وخطا در *her birimuz qābili zellè vè khathā dur.*

Faillir, v. n., faire une faute, se tromper, يكلمق *iāñilmaq*, يكلش *iañlich it*, خطا ا *khathā it*, a.-t.; صوچ - كناه ا *soutch, gunāh it*, الدانمق *aldānmaq*. — finir, manquer, غايب او *ghāib ol*, بتمك *bitmek*. — Manquer d'arriver, d'avoir lieu, ازقالمق *az qālmaq*. — J'ai failli mourir, از قالدى اولور ايدم *az qāldy eulur idum*. — Faire faillite, banqueroute, مفلس او *muflus ol*, افلاس ا *iflās it*, a.-t.; افلاسه چيقمق *iflāsè tchyqmaq*. — Être sur le point de faillir, افلاس مرتبه سنه كلمك *iflās mertebècinè guelmek*, a.-t. — Le négociant un tel a failli, فلان بازركان افلاسه چقدى *felān bāzerguiān iflāsè tchyqty*.

Faillite, s. f., مفلسلك *muflustik*, a.-t.; افلاس *iflās*, a.

Faim, s. f., اجلق *adjlyq*, t.; اچ او *atch ol*, اجقمق *adjiqmaq*, اجلق چكمك *adjliq tchekmek*. — J'ai faim, قرنم اچ *qarnum atch*, اچم قرنم اجدر وار *atchum vār*, قرنم اجدر *qarnum atchtur*. — Mourir de faim, اجلقدن اولمك - بوغلمق *atchlıqten eulmek, bouñalmaq*. — Faim canine, جوع الكلب *djou' ul-kelb*.

Faîne, s. f., fruit du hêtre, كوكلن - قاين قوزالغى *gulguen, qāin qouzālaghi*, قاين اغاجى جمشى *qāin aghādji jemichi*, t.

Fainéant, e, adj., تنبل *tembel*, ايشسز *ichsiz*, طورلاق *thorlāq*, t.; كاهل *kiāhil*, a.

Fainéanter, v. n., ايشسز او *ichsiz ol*, تنبللك ا *tembellik it*, t.

Fainéantise, s. f., ايشسزلك *ichsizlik*, تنبللك *tembellik*, t.; كسل *kesl*, كهالة *kehālet*, a.

Faire, v. a., exécuter, agir, اتمك - ايتمك *etmek, itmek*, ايلمك *eïlemek*, قلمق *qylmaq*, عمل ا *'amel it*, a.-t. — ce qu'on peut, الدن كلديكنى ا *elden gueldiguini it*. — Produire, ياپمق *iāpmaq*, وار ايتمك *vār itmek*. — Que ferons-nous? نه ياپهلم *nè iāpalum*. — Opérer, ايشلمك *ichlèmek*, دوزمك *duzmek*, فعله كتورمك *fi'lè gueturmek*. — Faire sa besogne, ايشنى ايشلمك *ichini ichlemek*. — observer, اجرا ا *idjrā it*. — Exécuter, وجوده كتورمك *mudjoudè guetürmek*. — Faire faire, ايتدرمك *itturmek*, ياپترمق *iāpturmaq*, اعمال ا *i'māl it*. — Faire de la dépense, خرج ا *khardj it*, a.-t. — Faire fortune, كسب مال وثروت ا *kesbi māl u servet il*. — Conclure, terminer, accomplir, بتورمك *biturmek*, بشارمق *bachārmaq*, تكميل ا *tekmīl it*. — Faire quarantaine, l'accomplir, قرانتينه مدتنى تكميل ا *qarāntina muddetini tekmīl it*. — Mettre au monde, donner naissance, طوغورمق *dhoghourmaq*, ياپمق *iāpmaq*, توليد ا *tevlīd it*. — Faire son chemin, مدت قليله ايچنده خيلى ميدان الميق *muddetiqalīlè itchindè khaïli meïdān almaq*. — Mettre

dans un état convenable, دوزمك *duzmek*, ا تنظيم *tanzim it.* — la chambre, اوطه‌يى دوزمك - تنظيم ا *odhaïi duzmek, tanzim it.* — Faire la barbe, صقالى تراش ا *saqāli trāch it.* — Donner une certaine forme, ياپمق *iāpmaq*, كوزل صورته قومق *guzel souretè qomaq.* — Les affaires et les occupations font les hommes, امور ومشاغل آدمى ياپار *oumour u mechāghyl ademi iapār.* — Faire sa cour aux grands, رجاللره ملازمت ا *ridjāllerè mulāzemet it.* — Faire sentinelle, نوبته كيرمك *nevbetè guirmek*, قوللق نوبتنه ملازمت ا *qoullouq nevbetinè mulāzemet it.* — Faire, s'efforcer de paraître, de passer pour, ظاهره كوسترمك *zāhirdè gueustermek*, اظهار صورت ا *izhāri souret it.* — Il fait l'homme de bien, اهل خير صورتنى اظهار ايدر *ehli khaïr souretini izhār ider.* — Faire semblant de rien, طنماق *thynmāmaq.* — de ne pas savoir, بيلمزلنمك *bilmezlenmek.* — Faire résulter en compte, حاصل او *hācyl ol.* — Deux et deux font quatre, ايكى ايله ايكيدن درت حاصل اولور *iki ilè ikiden dort hācyl olour.* — Faire peur, قورقتمق *qorqoutmaq.* — Faire honte, اوتاندرمق *outāndurmaq.* — Faire bâtir, بنا ايتدرمك *binā itturmek.* — Faire dire, سويلتمك *seuïletmek.* — L'opium fait dormir, افيون اويقو كتورر *afioun ouïougou gueturur.* — Faire eau, صو ايتمك *soù itmek*, الق *almaq.* — Faire défense, يساق ا *iaçāq it.* — Faire achat, اشترا ا *ichtirā it.* — Faire cas, اعتبار ا *'ytibār it.* — Faire des provisions, ذخيره جمع ا *zakhyrè djem' it.* — Faire de bonnes affaires, ايو ايش كورمك *eïu ich gueurmek.* — Faire, au n., être convenable, ياقشمق *iāqrchmaq*, يراشمق *iarāchmaq.* — Ces deux choses font très-bien ensemble, بو ايكى شيلر برى برى ايله نهايت ياقشور *bou iki cheïler biri biri ilè beghāïet iāqychyr.* — Se faire, arriver, être produit, اولمق *olmaq*, وقوعه - حصوله كلمك *houçoulè, vouqou'a guelmek.* — Si c'est une chose qui puisse se faire, اولمسى ممكن بر شئ ايسه *olmaci mumkin bir cheï içe.* — Se faire médecin, طبيب او *thabīb ol.* — Se faire, s'accoutumer, الشمق *alichmaq.* — Se faire à tout, هر شئيه الشمق *her cheïè alichmaq.* — Cela ne fait rien, ضرر يوق *zarar ioq.* — Fait, e, adj., ايشلنمش *ichlenmich*, ياپلمش *iāpilmich*, اولمش *olmich*, معمول *ma'moul.* — Fait, propre à, اهلى *ehli.* — Il n'est pas fait pour cette place, بو منصبك اهلى دكل *bou mancoubuñ ehli deïl.* — Faire jour, كون - صباح او *gun, sabah ol.* — nuit, آخشام او - كيجه *guidjè, akhchām ol.*

Faisable, adj. com., ايدجك *idedjek*, ياپلاجق *iāpilādjaq*, الدن كلن *elden guelen*, t.; اولور *olour*, قابل *qābit*, اوله بيلور *ola bilur.*

Faisan, s. m., oiseau, - سكلوى تدرج سوكلن *suglun, suïlun*, t.; *tedrudj*, a.

Faisandeau, s. m., سوكلنجق *seuglundjyq*, سوكلون ياورووسى *seuglun ïāvrouçou*, t.

Faisander, v. a., آوى بر قاچ كون صاقلمغله قوقتمق *ávi bir qātch gun saqlamaghlè qoqoutmaq*, t.

Faisanderie, s. f., سكلون خانه سى *seuglun khānè; ïèri*, t.

Faisandier, s. m., سكلونجى *seuglundji*, t.

Faisane, s. f., ديشى سوكلن *dichi seuglun*, t.

Faisceau, s. m., باغ *bāgh*, دمت *demet*, دسته *testè*, p.; طوتام *thoutām*. — de flèches, اوق دمتى *oq demeti*. — Mettre les armes en —, سلاحلرى دمت باغلمق *silāhlari demet bāghlamaq*.

Faiseur, se, s., ايشليجى *ichleïdji*, ياپوجى *ïāpoudji*, t.; مصنوع *mouçanny'*, a.

Fait, s. m., action, chose faite, ايش *ich*, t.; عمل *'amel*, فعل *fi'l*, a.; كار *kiār*, p. — Il entend bien son fait, ايشنى ييلور *ichini bïlur*. — Ce qui est particulier à quelqu'un, ايشى *ichi*. — C'est son fait, ايشيدر *ichidur*. — Être sûr de son fait, ايشنى بيلمك *ichini bïlmek*. — Être au fait, واقف ـ اكاه *vāqyf, āguiāh ol*. — Je ne connais pas le fait, قصه دن خبرم يوق *qyssaden khaberum ïoq*. — Hauts-Faits, s. m. pl., اعمال جليلهٔ حربيه *'amāli djelïlèï harbïïe*, اعمال جبريه *'amāli djebrïïe*. — Voies de fait, violences, زور ايشى *zor ichi*. — Fait à..., accoutumé, الشمش *alichmich*. — Fait, cas, événement, واقعه *vāqa'a*, pl. وقايع *veqāï'*; ماجرا *mādjèrā*. — Conter le fait, ماجرايى نقل ا *mādjerāï naql it*. — Aller droit au fait, ايشك اوزرينه طوغرو وارمق *ichuñ uzerinè dhoghrou vārmaq*. — Revenons au fait, واقعه نك كيفيتنه كه لم *vāqa'nuñ kèïfiïetinè guelèlum*. — C'est un fait à part, بشقه ماده در *bachqa māddèdur*. — Le fait, ce qui est convenable à quelqu'un, يراشق *ïarāchyq*, لايق *lāïq*, سزا *sezā*. — Cette maison est bien mon fait, بو خانه بكا لايق وسزا در *bou khānè bañā lāïq uçezā dur*. — Prendre fait et cause pour quelqu'un, استصحاب ا *istishāb it*, صاحب چيقمق *sāhyb tchyqmāq*. — De Fait, adv., فى الواقع *fil-vāqy'*. — En fait de ..., خصوصنده *khouçoucindè*. — En fait de médecine, علم طبّ خصوصنده *'ylmi thybb khouçoucindè*. — Tout à fait, بسبتون *busbutun*, بالكليه *bil-kulliïè*.

Faîtage, s. m., اوا اوستى *ev ustu*, چاتى طبانى *tchāty thabāni*, t.

Faîte, s. m., comble d'un édifice, طام ـ دام *dhām*, t. — Sommet, دپه *tèpè*, اوست *ust*. — Au fig., le plus haut degré, اك يوكسك مرتبه *eñ ïuksek mertebè*, اوج *evdj*, ذروه *zirvè*. — Élever au faîte de la grandeur, رفع ا ذروهٔ عليايه *zirvèï 'ouliāïè raf' it*.

Faîtière, s. f., دام دپه سنده كى كوچك كرميت *dām tèpèsindeki kutchuk kèrèmit*, طوغله *thoughla*, t.

Faix, s. m., يوك *ïuk*, t.; يازه

bār, p.; حمل *haml*, pl. احمال *ahmal*.

Fakir ou Faquir, s. m., religieux mahométan, فقير *faqyr*, a.

Falaca, s. f., bastonnade en Turquie, فلاقه *falāqa*, t.

Falaise, s. f., دكزك يوكسك كناري - ياليسي *denizuñ ïuksek kenāri, ïālyey*, يالى قيسينك ديك يرلرى *ïāly qaïcinuñ dik ïerleri*, t.

Falbala, s. m., صارقق زنجف *sārqyq zindjef*, t.

Fallacieusement, adv., حيله ايله *hylè ilè*, a.-t.; غدرا *ghadren*, a.

Fallacieux, se, adj., الداديجى *aldādídji*, الدايجى *aldāïdji*, t.; غدّار *ghaddār*, a.; حيله كار *hilèkiār*, a.-p.

Falloir, v. imp., être de nécessité, لازم - كرك او *lāzem, guerek ol*, اقتضا ا *yqtizā it*, لازم كلمك *lāzem guelmek*. — Il faut, il le faut, كركدر *guerektur*. — Il est nécessaire, لازمدر *lāzymdur*. — Il manque, استر *ister*. — Être indispensable de, besoin, محتاج او *mouhtādj ol*. — Il me faut un habit, بر لباسه احتياجم واردر *bir libācè yhtiādjum vārdur*. — Il convient, لايقدر *lāïqtur*. — Autant qu'il en faut, لازم اولديغى قدر *lāzim oldoughy qadar*. — Peu s'en est fallu que ..., از قالدى كه *az qaldi ki*. — Comme il faut, comme il convient, كركى كبى *gueregui guibi*. — Il faut faire, ايتملو *itmelu*. — Il faut écrire, يازملو *ïāzmālu*. — Il faut venir, كلملو *guelmelu*.

Falot, s. m., grande lanterne, بيوك فنر *buïuk fener*, فانوس *fānos*, فانوز *fānoz*, t. — Vase rempli de suif ou d'autre matière, يل مومى *ïel moumi*, مشعله *mech'alè*. — Ridicule, plaisant, مسخره *maskhara*, خوراته جى *khorātadji*, t. — Conte, بوش لاقردى *boch lāqyrdy*.

Falourde, s. f., درت بش اودن پارچه سنك قوجاغى *dort bech odoun pārtchacinuñ qodjāghy*, اودون كتوكى باغى *odoun kutuguy bāghy*, t.

Falsificateur, s. m., ساخته جى *sākhtèdji*, ساخته كارلق ايدن *sākhtèkiārlyqiden*, تلبيسلك ايديجى *telbíslyk idídji*, a.-t. — de monnaie, قلبزن *qalbezen*, vulg. *qalpazan*, p.-t.

Falsification, s. f., ساخته كارلق *sākhtèkiārlyq*, ساخته جيلك *sakhtèdjilik*, ساخته لك *sākhtèlik*, t.; قلبزنلك *qalpazanlik*, p.-t.

Falsifier, v. a., ساخته ا *sākhtè it*, p.-a.-t.; دوزمك *duzmek*, تقليد ا *taqlíd it*, ساخته جيلك ا *sākhtèdjilik it*, ساخته جيلك ايله دوزمك - اويدرمق *sākhtèdjilik ilè duzmek, ouïdourmaq*. — de la monnaie, قلبزنلق ا *qalpazanliq it*, قلب اقچه يايمق *qalb aqtchè ïāpmaq*. — des écritures, ساخته يازو اويدرمق - دوزمك *sākhtè ïāzou ouïdurmaq, duzmek*, خطى تقليد ا *khatthy taqlíd it*.

Famé, adj., بللو ادلو *bellu adlu*, t.; نامدار *nāmdār*, p.; مشهور *mechhour*, a. — Bien —, نيكناملو *niknāmlu*, a.-p.-t.; عرضلو *'irzlu*, a.-t. — Mal —, بدناملو *bednāmlu*, p.-t.

Famélique, adj. com., قرنی آج *qarni adjolān*, آج اولان *adj*, طویماز طویماق بیلمز *dhoïmāz dhoïmaq bilmez*, t.

Fameux, se, adj., ادلو صانلو *adlu sānlu*, t.; نامللو *nāmlu*, p.-t.; نامدار *nāmdār*, p.; شهرتلو *cheuhretlu*, مشهور *mechhour*. — Ville fameuse, بلدهٔ مشهوره *beldëï mechhourè*.

Familiariser, v. a., الشترمق *alichturmaq*, t.; تانیس ا *teenïs it*. — Se Familiariser, v. pr., s'habituer, se faire à ..., الشمق *alichmaq*, t.; امتزاج ا *imtizādj it*, a.-t. — avec quelqu'un, اشنالق ا *achināliq it*, بغلمق *baghlamaq*, t.; الفت ـ انسیّت ا *ulfet, unsïiet it*, استیناس ا *istinās it*. — Prendre des manières trop familières, تکلیفسز *teklïfsiz ol*. — Se voir sans façon, تکلیفسز قونشمق *teklïfsiz qonouchmaq*.

Familiarité, s. f., manière familière, تکلیفسزلیک *teklïfsyzlik*, a.-t.; عدم تکلف *'ademi tekelluf*. — Habitude, استیناس *istinās*, a. — Amitié, intimité, مصاحبلق *muçāhyblyq*, الفت *ulfet*, انسیّت *unsïiet*, یارانلق *ïārānlyq*.

Familier, ère, adj., qui vit librement avec, تکلیفسز *teklïfsiz*, a.-t.; بی تکلف *bi tekelluf*, a. — Être familier avec quelqu'un, بر کمسنه ایله تکلیفسز او *bir kimesnè ilè teklïfsiz ol*. — Terme familier, peu respectueux, تعبیر لا ابالی *ta'bïri lā oubāli*; قبا تعبیر *qabā ta'bïr*. — Familier, devenu facile par l'habitude, الیشق *alichyq*, قولای *qolāï*, سهل *sehil*. — Cela m'est familier, کندومه مألوف و معتاد اولان *guendumè mèlouf u mutād olān cheïlerdendur*. — Familier, s. m., intime, courtisan, انیس *enïs*, مصاحب *musāhyb*, اشنا *achinā*. — Qui est de la maison, اولو *evlu*, اودن *evden*, اهل بیت *ehli beït*. — Les familiers, مصاحبلر *muçāhybler*. — Animal familier, الشمش ـ الیشق حیوان *alichmich, alichyq haïvān*. — Esprit familier, جنّ موکّل ملك جارس *djinni muekkel, meleki hāris*.

Familièrement, adv., تکلیفسزلکله *teklïfsizliguilè*, تکلیفسزجه *teklïfsizdjè*, بی تکلفانه *bi tekellufānè*, تکلیفسز اوله رق *teklïfsiz olaraq*.

Famille, s. f., tous ceux d'une même maison soumis au père de famille, عیال او برق *ev barq*, t.; عیال اهل بیت *'aïāl, ehli beït*, a.; اولاد و اتباع *evlād u etbā'*. — Les enfants seulement, چولوق چوجوق *tchoulouq tchodjouq*. — Maison, race, اوجاق *odjāq*, صوی *soï*, نسل *nesl*, a.; خانهدان *khānèdān*, p.; عرق *'yrq*, ال *āl*. — Les femmes en Turquie, حرم *harem*. — Qui est d'une grande famille, بیوك صویدن *buïuk soïdan*, اوجاقلو کشی زاده *odjāqlu kichi zādè*. — Père de famille, او برق صاحبی *ev barq sāhybi*, او عیال و اولاد صاحبی *ev sāhybi*, صاحبی اولاد و عیال *evlād u 'aïāl sāhybi*.

Famine, s. f., قتلق *qytlyq*, t.;

قحط *qahth*, a.; غلا *ghalā*, — Grande —, قحط عظيم *qahthi 'azīm*.

Fanage, s. m., action de faner, اوتلرك چايرده قورتمسى *otlaruñ tchāïrdè qouroutmaci*, اوتلغى چويروب دوندرمه صاورمه *otloughy tchevīrup deundurmè, sāvourma*. — Salaire du faneur, اوتلق صاورمه‌سى اجرتى *otlouq sāvourmaci eudjreti*, t.

Fanaison, s. f., اوتلغك دوندريلوب چويرله‌جك وقتى *otloughouñ deundurilup tchevīriledjek vaqty*, اوتلق صاوره‌جق موسم *otlouq sāvouradjaq mevsim*, t.

Fanal, s. m., فنر *fener*, t.; فانوس *fānous*, vulg. *fānos*, a.-p.-t.

Fanatique, adj. com., par excès de zèle religieux, متعصّب *mute'assib*, حدّدن زياده صوفى *hadden ziādè sofou*, a.-p.-t. — Inspiré, مجذوب *medjzoub*. — Pour une opinion, un auteur, دلى *deli*, ديوانه *divānè*, p.; مجنون *medjnoun*, a.

Fanatiser, v. a., افراطله غيرت دينيّه‌يى تحريك ا *ifrāthilè ghaïreti dinïïèïi tahrīk it*, a.-t.

Fanatisme, s. m., zèle religieux outré, تعصّب *te'assoub*, غيرت جاهليّه *ghaïreti djāhilïiè*, حميّت جاهليّه *hamïieti djāhilïiè*. — Attachement opiniâtre et violent à une opinion, à un parti, جنون *djunoun*, دلولك *delulik*, تعصّب *te'assoub*.

Fane, s. f., نباتات يپراقلرى *nebātāt ïaprāqlari*, t.

Faner, v. a., faire sécher l'herbe d'un pré, چايرده كسلمش اوتلغى قورتمق *tchāïrdè kecilmich otloughy qouroutmaq*, اوتلغى چويروب دوندرمك *otloughy tchevīrup deundurmek*. — Flétrir, صولدرمق *soldurmaq*. — Se Faner, v. réfl., صولمق *solmaq*, كسب ذبول ا *kesbi zuboul it*. — Fané, e, flétri, صولمش *solmich*, پژمرده *pejmurdè*.

Faneur, s. m., اوتلغى دوندروب چويرن *otloughy deundurup tchevīren*, t.

Fanfare, s. f., بورو چالمسى *bourou tchālmaci*, t.

Fanfaron, s. m., faux brave, يكتلك - بهادرلق صاتان *ïiguitlik, behādirlik sātān*. — Bavard, لافزن *lāfazan*, فورته‌جى *fortadji*. — Qui se vante, فارفره *fārfara*, كندويى اوكديجى *guenduïi eugudīdji*.

Fanfaronnade, s. f., فورته *forta*, فارفره‌لق *fārfaraliq*, لاف *lāf*, لاف وكذاف *lāf u guzāf*, p.-t.

Fanfaronnerie, s. f., فورته‌جيلق *fortadjiliq*, لافزانلق *lāfazānlyq*, p.-t.

Fanfreluche, s. f., اوفاق تفك *oufāq tufek*, t.

Fange, s. f., boue, چامور *tchāmour*, بالچق *bāltchyq*, وحل *vahl*. — Basse extraction, بد اصل *bed asl*, فرومايه‌لك *furou māïèlik*. — Gens de basse naissance, خلقك كوتوسى *khalquñ kutuçu*. — Vie honteuse, وحلزار عيوب وقبايح *vahlzāri 'ouïoub u qabāïh*.

Fangeux, se, adj., چامورلو *tchāmourlu*, t. — Rue fangeuse, چامورلو سوقاق *tchāmourlu soqāq*.

FANON, s. m., peau qui pend sous la gorge du bœuf, صغر بوغازینك التندكی دری *syghyr boghāzinuñ altindèki deri*. — Barbe de la baleine, قادرغه بالغی تلی *qādirgha bālyghy tèli*, t. — Fanons, appareil chirurgical, ایاق قیریغی باغی *aïāq qyryghy bāghy*. Voy. ÉCLISSES.

FANTAISIE, s. f., esprit, idée, خیال *khaïāl*, خاطر *khāthyr*, a. — Pensée, فکر *fikr*, pl. افکار *efkiār*. — Faculté imaginative, قوّت مخیّله *qouvveti moukhaïïlè*, a. — Envie, désir, goût, استك *istek*, کوکل دلکی *gueuñul dilègui*, هوس *haves*, کیف *keïf*. — Vivre à sa fantaisie, کندو کیفنجه کچنمك *guendu keïfindjè guetchinmek*. — Il lui a pris une fantaisie, درونده بر استك کلدی *derouninè bir istek gueldi*. — Fantaisie, invention faite à plaisir, caprice, کندو باشندن یاپمه *guendu bāchinden ïāpma*, ایجاد عندی *idjādi 'indii*.

FANTASQUE, adj. com., capricieux, تتیز یکاز *titiz ïañāz*. — Original, extraordinaire dans son genre, عجایب اغرب *'adjāïb aghreb*, a.

FANTASSIN, s. m., یایا *ïāïā*, t.; پیاده *pïādè*, p.

FANTASTIQUE, adj. com., خیالی *khaïāli*, a.; خیال مقوله‌سی *khaïāl maqoulèci*. — Projets fantastiques, مقاصد خیالیه *meqācidi khaïālïiè*. — Qui est sans réalité, اصلسز *acylsiz*. — Corps fantastique, جسم وهمی *djïsmi vehmi*.

FANTÔME, s. m., spectre, خیال *khaïāl*, صورت وهمیه *soureti vehmïiè*, طیف *thèïf*, a.; قرالتی *qarāltï*, t. — Chimère, وهم باطل *vehmi bāthyl*.

FAON, s. m., کیك یاورینسی *gueïk ïāvrycy*, t.

FAONNER, v. a., کیك یاورملق *gueïk ïāvrylamaq*, t.

FAQUIN, s. m., الچق *alтchaq*, الچق کمسنه *alтchaq kimesnè*, سویسز ادم *soïsiz adem*, t.; ناکس *nākes*, p.; مرد خاشر *merdi khāchir*.

FARCE, s. f., hachis, دولمه *dolma*, طولمه *dholma*, قیمه *qïma*. — de chair de poisson, بالق اتندن طولمه *bālyq etinden dholma*. — Bouffonnerie, chose ridicule, مسخره‌لق *maskharaliq*, a.-t.; شقا *chaqa*, خوراته *khorāta*. — Comédie bouffonne, مقلدلك *mouqallidlik*.

FARCE, adj. com., drôle, کوله‌جك *guledjek*, مضحك *mouzhyk*, a.

FARCER, v. a. (on dit mieux badiner), مسخره‌لق ا *maskharaliq it*, a.-t.; خوراته ا *khorāta it*, t.

FARCEUR, s. m., plaisant, bouffon, مسخره *maskhara*, مسخره‌جی *maskharadji*, a.-t.; خوراته‌جی *khorātadji*. — Comédien, مقلد *mouqallid*, a.

FARCIN, s. m., اتلرك اویوزی *atlaruñ ouïouzi*, سراجه *sirādjè*, t.

FARCINEUX, EUSE, adj., سراجه‌لو *sirādjèlu*. — Cheval — سراجه‌لو ات *sirādjèlu āt*, t.

FARCIR, remplir de farce, v. a., دولدرمق *doldurmaq*, ا طولمه *dhol-*

ma it. — Au fig., remplir, voyez ce mot. — Se Farcir, v. réf., چوق يمك *tchoq iemek*, t.

Farb, s. m., rouge employé par les femmes, قزلجه *qyzyldjè*, سلمن *sulumen, silmen.* — Le blanc et le rouge, اقلق قزللق *aqlyq qyzillyq.* — Parure, دوزكن *duzgun*, — dans le discours, ياللدزلمه *iāldyzlama*; t.; زخارف *zoukhruf*, pl. a. زخارف *zekhārif*, تمويه *temvih*, pl. a. تمويهات *temvihāt.* — Dissimulation, تصنع *teçannu'*.

Fardé, e, adj., qui a mis du rouge, قزلجه سورلمش *qyzyldjè surulmuch*, دوزكنلو *duzgunlu*, سلمنلو *sulumenlu.* — Orné, travaillé, مصنع *mouçanna'*. — Abaissé, چوكمش *tcheukmuch.*

Fardeau, s. m., يوك *iuk*; يوكلك *iuklik*, t.; حمل *haml*, pl. a. احمال *ahmāl*; بار *bār*, p. — Lourd fardeau, حمل ثقيل *haml saqyl.* — Porter un —, يوك چكمك ـ طاشمق *iuk tchekmek, thāchimaq.*

Farder, v. a., mettre du fard, قزلجه سورمك *qyzyldjè surmek*, اقلق قزللق سورمك *aqlyq qyzillyq surmek.* — Parer, دوزكنلمك *duzgunlemek.* — Donner un faux lustre, ياللدزلمق *iāldyzlamaq.* — Se farder, چهره سنه اقلق قزللق سورمك *tchehrècinè aqlyq qyzyllyq surmek*, دوزكنلنمك *duzgunlenmek.* — un discours, كلامه تغييرات مموهه علاوه نسيله حسن وزينت *kelāmè ta'bīrāti mumevvihat ylāvècilè husnu zinet virmek.*

Farder, v. n., s'abaisser sous son propre poids, چوكمك *tcheukmek*, t.

Farfadet, s. m., lutin, esprit follet, قره قوندجلوس *qara qondjolos*, t.; جن *djinn*, a. — Homme frivole, بيهوده كار فورتهجي *fortadji*, بيهوده كار ادم *bihoudèkiār adem*, t.

Farfouiller, v. a., الت اوست *alt ust it*, قارشدروب ارامق *qārichturup arāmaq*, ايچنه ارامق *itchinè arāmaq* t.

FariboLe, s. f. fam., بوش لاقردى *boch lāqyrdi*, t.; ياوه *iāvè*, بيهوده سوز *bihoudè seuz*, هرزه سوز *herzè seuz*, عبث *'abes*, pl. a. عبثيات *'abecīāt.* — Dire des fariboles, هرزه بيهوده سوز سويلمك *herzè, bihoudè seuz seuïlèmèk.*

Farine, s. f., اون *oun*, t.; دقيق *daqyq*, طحين *thyhn*, a. — Fleur de —, سميد اونى *simid ouni.* — d'orge, ارپه اونى *arpa ouny.* — de seigle, چاودار اونى *tchāvdār ouni.*

Farîner, v. a., اونلامق *ounlāmaq*, t.

Farineux, se, adj., de la nature de la farine, اونلو *ounlu*, طحنيتلو *thyhnïetlu.* — Qui est blanc de farine, اونه بولاشمش *ouna boulāchmich.*

Farinier, s. m., اونجى *oundji*, t.; دقاق *daqqāq*, a.

Farouche, adj. com., qui n'est pas apprivoisé, يبان *iabān*, يبانى *iabāni*, الشمش *altchmamich*,

وحشی *vahchi*. — Rude, peu traitable, قبا *qabā*. — Peu sociable, اورکک خویلو *eurkuk khouïlu*. — Mine, air farouche, طارغون چهره *dhārghoun tchehrè*.

Fascicule, s. m., بر طوتام چچک *bir thoutām tchitchek*, t.; دسته نباتات *desteï nebātāt*, p.-a.

Fascination, s. f., بایجیلیک *bāïdjilik*, کوز بغلامسی *gueuz baghlamaci*, کوز دکمه‌سی *gueuz degmèci*, t.; ضرب العین *zarb ul-'aïn*, سحر *syhyr*, a.; سیمیا *simïā*, سیمیاکارلق *simïākiārlyq*.

Fascine, s. f., چالی دمتی *tchāli demeti*, t.

Fasciner, v. a., ensorceler, کوز بغلامق *gueuz baghlamaq*, کوز بایمق *gueuz bāïmaq*, کوز دکدرمك *gueuz degtarmek*. — Au fig., charmer, سحرلمك *syhyrlemek*. — Tromper, الداتمق *aldātmaq*. — Être fasciné, کوز بایلمق *gueuz bāïlmaq*. — Fasciné, e, adj., کوز دکمش - بغلنمش *gueuz degmich, baghlanmich*, مسحور *meshour*, مفتون *meftoun*.

Fasséole, s. f., légume, بوکرلجه *beugruldjè*, t.; لوبیا *loubïa*, p.

Faste, s. m., طفره *thafra*, تفره *tefrè*, t.; تکبرلك *tekebburlik*, a.-t.; عنوان کاذب *unvāni kiāzib*, تعاظم *te'āzum*. — Étaler du faste, طفره کوسترمك - صاتیق *thafra gueustermek, sātmaq*. — Au plur., registres historiques, تقویم *taqvïm*, pl. a. تقاویم *teqāvïm*; تاریخ *tārikh*, pl. a. تواریخ *tavārikh*. — Les fastes de l'Église, دفاتر وقایع دینیه *defātiri veqā'ïi dïnïïe*.

Fastidieusement, adv., اوشنمکله *uchenmèguilè*, t.; اوصوکله *ouçouñlè*, بزدره جك وجهله *bezduredjek vèdjhilè*, a.; جان صقندیسی ایله *djān syqyntyçi ilè*.

Fastidieux, se, adj., بزدریجی *bezdurídji*, اوصاندریجی *oçāndurídji*, t.; ثقیل *saqyl*, موجب ملال *moudjibi melāl*.

Fastueusement, adv., طفره ایله *thafra ilè*, t.; عظمت ایله *'azamet ilè*, دبدبه ایله *debdebè ilè*.

Fastueux, se, adj., طفره‌لو *thafralu*, دبدبه‌لو *debdebèlu*, t.; عنوانلو *'unvānlu*, محتشم *mouhtechim*.

Fat, adj. et subst., complaisant pour lui-même, کندو بکنمش *guendu beïeñmich*, t.; خود پسند *khod pecend*. — Impertinent, sot, کستاخ *kustākh*, p.; ادبسز *edebsiz*, a.-t. — Sot, stupide, مایق مدمغ *māïqy mudemmagh*, a.

Fatal, e, adj., réglé par le destin, قضایی *qazāïi*, a.; مقدر *mouqadder*, قدر حالی *qader hāli*. — Mort fatale, موت مقدر *mevti mouqadder*. — Funeste, malheureux, مصیبتلو *moucibetlu*, ماتملو *mātemlu*, p.-t. — Qui porte malheur, اوغرسز *oghoursyz*, مشوم *mechoum*.

Fatalement, adv., قضاده *qazādè*, قضا ایله *qazā ilè*, a.-t.; حکمت خدا ایله *hikmeti khoudā ilè*, a.-p.-t.; حکم قضا وقدر ایله

hukmi qazā vu qader ilè, قضا وقدر موجبنجه *qazā vu qader moudjebindjè.*

Fatalisme, s. m., doctrine, قضايه انانمقلق *qazāïè inānmaqliq*, a.-t.; مذهب القدريّة *mezheb ul-qaderïiet*, مذهب الجبريّه *mezheb ul-djebrïiè.*

Fataliste, s. m., قسمته - قضايه انانيجى *qysmètè, qazāïè inānidji*, a.-t.; قدرى *qaderi*, pl. قدرية *qaderïet*, a.

Fatalité, s. f., destinée inévitable, قضا وقدر حكمى *qazā vu qader hukmi*, قسمت *qysmet*, قضا *qazā*; تقدير *taqtīr*, pl. a. تقادير *teqādīr.* — Malheur opiniâtre, باشه كلن بلا - قضا *bācha guelen belā qazā*, a.-t.

Fatémites, s. m., princes descendant d'Aly, الخلفاء الفاطميين *el-kholefā el-fāthimiin*, a.

Fatidique, adj. com., احكام قدرى كشف ايدن - كوستريجى *ahkiāmi qaderi kechf iden, gueusterīdji*, كاشف الاحكام القدر *kiāchif ul-ahkiām ul-qader.*

Fatigant, e, adj., qui fatigue, يورلديجى *ïorouldīdji*, يورغونلق كتوريجى *ïorghounlouq gueturīdji*, t. — Pénible, زحمت ويريجى *zahmet vīridji*, زحمتلو *zahmetlu*, متعب *mut'yb.* — Ennuyeux, importun, اوصاندريجى *oçāndurīdji*, ثقيل *saqyl.* — C'est un homme bien fatigant, غايت ثقيل بر ادمدر *ghāïet saqyl bir ademdur.*

Fatigue, s. f., lassitude, يورغونلق *ïorghounlyq.* — Peine, travail fatigant, زحمت *zahmet*, عنا *'anā*, تعب *ta'b*, pl. متاعب *metā'yb*, مشقة *mechaqqat*, pl. مشاق *mechāqq*, a. — Les fatigues de la guerre, مشاق سفريّه *mechaqqi seferïiè.*

Fatigué, e, adj., يورغن - يورغون *ïorghoun*, يورلمش *ïoroulmych*, t.; متعوب *met'oub*, a.

Fatiguer, v. a., donner de la fatigue, يورلتمق *ïoroultmaq*, t.; اتعاب ا *it'āb it*, a.-t.; يورمق *ïormaq.* — Importuner, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, بزدرمك *bezdurmek*, تصديع - تعجيز ا *tasty'*, *ta'djīz it.* — Se Fatiguer, يورلمق *ïouroulmaq.*

Fatras, s. m., amas de choses inutiles, قرش مرش *qarich mourich*, t.; خرد مرد *khourd mourd.* — Un fatras de paroles, ترهات *turrehāt*, خلطيات *khalthyāt.*

Fatuaire, s. m., مجذوب *medjzoub*, pl. مجذوبين *medjzoubīn.*

Fatuité, s. f., vice du fat, خود پسندلك *khod pecendlik*, خود بينلك *khod bīnlik*, اوغورلق ايله كندويى بكنمه *oghourlyq ilè guenduïi beïenmè.* — Sottise, احمقلق *ahmaqlyq*, وره *vereh*, سفاهت *sefāhet.*

Faubourg, s. m., واروش *vārouch*, t.

Fauchage, s. m., بچمكلك *bitchmeklik*, بچمه *bitchmè*, اوت بچمى *ot bitchumu*, t.

Fauchaison, s. f., بچمك - اوراق زمانى *bitchmek, ouraq ze-*

māni, اوت بچمی وقتی *ot bitchimi vaqty*, t.; موسم جزاز *mevsimi djezāz*, a.

Fauchée, s. f., بر کونده بچلمش *bir gunde bitchilmich ot myqtāry*, t.

Faucher, v. a., بچمك *bitchmek*, طرپانلامق *thyrpānlamaq*, طرپان اورمق *thyrpān aurmaq*. — L'herbe, اوت بچمك *ot bitchmek*.

Fauchet, s. m., espèce de rateau, طرمق *thyrmyq*. — Sorte de petite faux. Voy. Faucille.

Faucheur, s. m., celui qui fauche, اوراقچی *ourāqtchi*, بچچی *bitchidji*, t.; حصّاد *hassād*, a. — Faucheur ou Faucheux, s. m., sorte d'araignée, بر نوع اوزومجك *bir nev'y eurumdjek*.

Faucille, s. f., طرپانجق *thyrpāndjiq*, اوراقجق *ourāqdjiq*, t.

Faucillon, s. m., بچقی *bitchqy*, t.; دهره *dehrè*, p.

Faucon, s. m., oiseau de proie, شاهین طوغان *dhoghān*, طغان *chāhin*, p.-t. — dressé, اوکرنمش تعلیملو طغان *eugrenmich, ta'līmlu dhoghān*. — sauvage, وحشی طغان *vahchi, 'adjemi dhoghān*.

Fauconneau, s. m., ضربزن *zarbzen*, ضربوزن *zarbouzen*, شاهی طوب *chāhi thop*, t.

Fauconnerie, s. f., art de dresser les oiseaux de proie, طغانجیلك *dhoghāndjilik*, اوجی قوشی تربیه سی *avdji qouchi terbiièci sanā'ati*. — Lieu où sont les oiseaux de proie, طوغان و چاقر یری *dhoghān vè tchāqyr ïeri*.

Fauconnier, s. m., طغانجی *dhoghāndji*. — Grand fauconnier, charge dans l'empire ottoman, طوغانجی باشی *dhoghāndji bāchi*.

Fauconnière, s. f., sac ou gibecière à l'usage des fauconniers, اوجی چانطه سی *avdji tchānthaci*, t.

Faufiler, v. a., الشترمك *ilichturmek*, ایلمه اولمق چاتمق *eilemè olaraq tchātmaq*, ایلمك *eilemek*, t. — Se Faufiler, v. réfl., صوقولمق *soqoulmaq*, گزشمك *guirichmek*. — partout, هر یره صوقولمق *her ïerè soqoulmaq*, t.

Faussaire, s. m., یلان کاغدلری *ïalān kiāghidleri* یازان *ïāzān*, ساخته سند *sākhtè sened* دوزیجی *duzidji*, p.-t.

Fausse-Alarme, s. f., اورکندولك *eurkundulik*, t.

Fausse-Attaque, s. f., یالان بصقن *ïalān basqyn*, t.

Fausse-Braie, s. f., اوك دیواری *euñ divāri*; حصار بچه سی چفته سور *hiçār betchè, tchiftè sour*, t.

Faussement, adv., یلان ایله *ïalān ilè*, یره یلان *ïalān ïerè*, خلافجه *khylāfdjè*, یلاندن *ïalānden*, اصلی یوقدن *asly ïoqtan*, t.; کاذبا *kiāziben*, a.

Fausse-Couche, s. f., چوچق دوشرمه سی *tchoudjouq duchurmè*, دوشش *duchuch*, t.; سقط جنین *syqty djenīn*, a.

Fausse-Monnaie, s. f., قلب اقچه *qalb aqtchè*, t.

Fausse-Porte, s. f. اكرتى قپو *eïreti qapou*, t.

Fausser, v. a., faire plier, بوكمك *beukmek*, اكلتمك *eguiltmek*. — une serrure, بر كليد بوزمق *bir kilid bozmaq*. — Enfreindre, violer, بوزمق *bozmaq*. — sa parole, سوزنده طورمامق *seuzundè dhourmamaq*. — sa foi, عهدى بوزمق *ahdi bozmaq*, نقض عهده وفا ايتمامك *naqzi aht it*, عهدا *ahdè vefā itmemek*.

Fausset, s. m., voix aiguë, عورتلو سس - اواز *avretlu ses*, *avāz*. — de tonneau, وارل چويسى *vāroul tchivici*, چوى *tchivi*, t.

Fausseté, s. f., mensonge, يلان *ïalān*, t.; يلانجيلق *ïalāndjilyq*. — C'est une —, بو يلاندر *bou ïalāndur*, كذب *kezb*. — Qualité d'une chose fausse, خلاف *khylāf*, عدم صحت *'ademi syhhat*. — Contrefaçon, ساختەلك *sākhtèlik*. — de la monnaie, قلبلق *qalblyq*. — Fraude, fourberie, تلبيس *telbīs*, تلبيسلك *telbīslik*. Voy. Hypocrisie. — Dire des —, يلان سويلمك *ïalān seuïlemek*.

Faute, s. f., manquement contre le devoir, صوچ *soutch*, t.; قباحت *qabāhat*, pl. a. قبايح *qabāïh*; اكسكلك *eksiklik*, تقصيرات *taqsīrāt*. — Péché, كناه *gunāh*, خطا *khathā*. — Ce n'est pas ma faute, قباحت بنم دكل *qabāhat benum dèïl*. — Méprise, erreur, يكلش *ïañlich*, t.; غلط *ghalath*, سهو *sehv*. — d'écriture, سهو قلم *sehvi qalem*. — Grande —, قباحت كبيره *qabāhati kebīrè*. — Manquement contre les règles, قصور *qouçour*. — Sans faute, immanquablement, شبهه‌سز *chubhèsiz*, a.-t.; البته *elbettè*. — Dans tous les cas, باى حال *bi-āï hālin*, بهر حال *beher hāl*. — Faute, manque, disette, قيتلق *qytlyq*, يوقلق *ïoqlyq*, قلت *qyllet*. — Manque d'argent, اقچه قلتى - يوقلغى *aqtchè qyllèti*, *ïoqlyghy*.

Fauteuil, s. m., قولتقلو صنداليه *qoultouqlu sandālïïè*, قوللو صنداليه *qollu sandālïïè*, صنداليه *sandālïïè*, t.

Fauteur, s. m., ياردمجى *ïārdumdji*, t.; طرفدار *tharafdār*, p.-a.; هوادار *havādār*, معين *mou'īn*, عاون *'āvin*, pl. a. اعوان *a'vān*, عونة *'avenet*.

Fautif, ive, adj., sujet à faillir, ياكلوز *ïāñïleur*, يكلجق *ïañilàdjaq*, كناه - خطا ايده‌جك *gunāh*, *khathā idedjek*, p.-a.-t.; خاطى *khāthy*. — En faute, قباحتلو *qabāhatlu*; اكسكلو *eksiklu*. — Plein de fautes, يكلشى چوق *ïāñlichi tchoq*.

Fauve, adj. com., tirant sur le roux, قزل چبوق رنكنده *qyzyl tchioubouq renguindè*, التون رنكلو *altoun renklu*, مزعفر *muz'afer*, a. — Bête —, كيك و جيران رنكنده حيوان اولان *güeïk vè djeïrān renguindè olān haïvān*.

Fauvette, s. f., oiseau, كدى *guidi*, قلطبان *qalthabān*, اوتلكن قوشى *eutluguen qouchy*, t.; صعف *sa'f*, a.

Faux, s. f., instrument pour fau-

cher, اوراق *orāq*, طرپان *thyrpān*, t.; داس *dās*, p.

Faux, sse, adj., contraire à la vérité, يالان *ïalān*, t.; كاذب *kiāzib*. — Dénaturé, altéré, contrefait, ياپمه *ïāpma*, دوزمه *duzmè*, t.; ساخته *sākhtè*, عملی *'amelïi*. — D'emprunt, emprunté, عاريتی *'ārïieti*. — Sans fondement, اصلی يوق *asly ïoq*. — C'est faux, يالاندر *ïalāndur*, كذبدر *kezbdur*. — Fausse nouvelle, خبر كاذب *khaberi kiāzib*. — obligation, ساخته تمسك *sākhtè temessuk*. — cheveux, عاريتی صاچ *'arïeti sātch*. — Fausse dent, ياپمه ديش *ïāpma dïch*. — monnaie, قلب اقچه *qalb aqtchè*. — Faux, hypocrite, ايكی يوزلو قلب ادم *ïki ïuzlu qalb ādem*. — A faux, يالانلق اوله رق *ïalānlïch olaraq*. Voy. Faussement, Injustement.

Faux-Accord, s. m., اهنكسزلك *ahenksizlik*, p.-t.

Faux-Bond, s. m., صاپه يرق سكمه *sāparaq segmè*, t.

Faux-Brillant, s. m., دوزكن *duzgun*, t.; عنوان كاذب *'unvāni kiāzib*, a. — En parlant des pensées, يالدزلمه مزخرف *ïāldyzlama, muzakhref*.

Faux-Emploi, s. m., d'une somme, مصرف كاذب *masrafi kiāzib*, a.

Faux-Frais, s. pl. m., اوفاق تفك مصرفلر *oufāq tufek masraflar*, t.

Faux-Frère, s. m., ظاهرده قرنداشلق كوسترن *zāhirdè qarindāchlyq gueusteren*, t.; اخ ظاهری *akhy zāhiri*. — ami, كوز دوستی *gueuz dosti*.

Faux-Fuyant, s. m., endroit détourné, قچامق *qatchāmaq*, قچامق صپا يری *qatchāmaq ïol, sapā ïer*, صپجق يول *sapadjaq ïol*, t.; اوغرين يول *oghrin ïol*. — Au fig., défaite, échappatoire, اصلی يوقدن بر عذر *asly ïoqtan bir 'euzr*, عذر باطل — كاذب *'euzri bātïl, kiāzib*.

Faux-Jour, s. m., باجه ايدنلغی *bādja aïdynlyghy*, t.

Faux-Monnayeur, s. m., قلبزن *qalbzen*, vulg. *qalpazan*, t.

Faux-Pas, s. m., ايساق سورچمه سی *aïāq surtchmèci*, t. — Au fig., faute, كناه *gunāh*, خطا *khathā*, a.

Faux-Prophète, s. m., نبی كاذب *nebii kiāzib*, a.

Faux-Semblant, s. m., اصلی يوقدن كوسترش *asly ïoqtan gueusterich*, t.; ظاهر كاذب *zāhiri kiāzib*, صورت معامله *soureti mu'amèlè*, a.

Faux-Témoin, s. m., يالان شاهد زور *ïalān chāhidi*, شاهد زور *chāhidi zor*, a.-t. — témoignage, يالان شاهدلكی شهادت كاذبه *ïalān chāhidligui chehādeti kiāzibè*.

Faveur, s. f., ايولك *eïulik*, ايلك *eïlik*, t. — Grâce, bienfait, لطف *louthf*, pl. a. الطاف *elthāf*; نعمت *n'ymet*, pl. نعم *ni'am*; عنايت *'ināïet*, مكرمت *mekremet*, pl. مكارم *mekiārim*; كرم *kerem*. — Grande —, لطف عظيم *louthfi 'azïm*. — Faites-moi la faveur, لطف وكرم ايله *louthf u kerem*

eïlè. — Don, انعام *in'ām*, عطا *a'thā*. — Protection, ارقا *arqā*, t.; حمایت *himāïet*, a. — Concession, aide, مساعدہ *muçā'adè*. — Bienveillance, bonnes grâces, نظر *nazar*, حسن توجہ *husni teveddjuh*. — Être en faveur, نظردہ او *nazardè ol*. — Il est en —, حسن نظردہ در *husni nazardè dur*. — Briguer la faveur publique, حسن ظن تحصیلنہ سعی ایتمک *husni zanni nāçuñ tahsīlinè sa'i it*. — Crédit auprès d'un prince, ou près de l'autorité, اعتبار *y'tibār*, حسن اعتبار *husni y'tibār*, مکانت *mekiānet*. — Sa faveur et son crédit augmentent tous les jours, مظہر اولدیغنی حسن نظر و اعتبارکل یوم ترقی بولمقدہ در *mazher oldoughy husni nazar u y'tibār kulli ïevm teraqqy boulmaqta dur*. — Au temps de ma faveur, منظوریتم وقتنده *menzouriïetum vaqtindè*. — Prendre faveur, en parlant d'une opinion, d'un livre, اعتبار کسب بولمق *y'tibār boulmaq*, کسب اعتبار ایتمک *kesbi y'tibār it*. — d'une marchandise, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — En faveur, en considération de ..., اعتبارا *y'tibāren*, حسبة *hasbeten*, a.; حقی ایچون *haqqy itchoun*, a.-t. — En faveur de moi, بنم حقمدہ *benum haqqumdè*, خاطرم ایچون *khātirum itchoun*. — A la faveur de, au moyen de, ایلہ *ilè*, تقریب ایلہ *taqrīb ilè*. — A la faveur de sa parenté, اقربالغی تقریب ایلہ *aqrabāligh taqrībi ilè*. — A la faveur de la nuit, کیجہ ایلہ *guidjè ilè*.

Favorable, adj. com., موافق *muvāfiq*, مساعد *muçā'yd*, a.; یاردم یاردمجی ویریجی *ïārdum vïridji*, *ïārdumdji*, اویغون *ouïghoun*, t. — Avantageux, خیرلو *khaïrlu*, فایدلو *fāïdèlu*.

Favorablement, adv., مساعدلق لطف ایلہ *muçā'adè*, *louthfilè*, a.-t.; موافقانہ *muvāfiqānè*, a.-p.; خوشلق ایلہ *khochlyq ilè*.

Favori, te, s., qui plaît le plus, زیادہ سوکولی سوکولی *sevgulu*, *ziādè sevgulu*, t.; اعز واحب اولان *a'az u ahab olān*, حسن نظرنده اولان *husni nazārindè olān*, a.-t.; مرغوب *merghoub*, a. — d'un prince, ندیم *nedīm*, pl. a. ندما *nudèmā*. — Le favori du roi, پادشاهک مقرب خاصی *pādichāhun mouqarribi khāssi*.

Favoriser, v. a., aider, یاردمجی ایتمک *ïārdumdji ol*, یاردم ایتمک *ïārdum it*, t.; اعانت ایتمک *i'ānet it*. — Appuyer de son crédit, مساعدہ همت ایتمک *muçā'adè himmet it*, اسعاد ایتمک *is'ād it*, صاحب چقمق *sāhib tchyqmaq*, a.-t. — Être favorable, مساعد موافق اولمق *muçā'yd*, *muvāfyq ol*, التفاتلو *iltifātlu*, ملتفت *multefit*, مظہر التفات اولمش *mazheri iltifāt olmuch*.

Fayence, s. f. Voy. Faïence.

Féal, pl. Féaux, s. m., t. de chancellerie, طوغرو *dhoghrou*, انانلمش *inānilmich*, t.; معتمد *mu'temed*, امین *emīn*, صادق *sādyq*, a.

Fébricitant, e, adj., استمالو *icitmālu*, t.; محموم *mahmoum*, a.

Fébrifuge, s. m., استمه‌یی کیدریجی *isitmāï guïderïdji*, t.; دافع حمّا *dāfii hoummā*, استمای دفع ایذن علاج *isitmāï def' iden 'ilādj*, دوا دافع الحمّا *devāï dāfi' ul-hoummā*, a.

Fébrile, adj. com., استمایه متعلق *icitmāïè mute'allyq*, a.-t.; حموی *houmèvii*, a. — Chaleur fébrile, حرارت حمویّه *harāreti houmevïiè*, a.

Fécale, adj. fém., نجاستلو *nedjācetlu*, a. — Matière —, نجاست *nèdjācet*, a.; بوق *boq*, t.

Féces, s. f. pl., lie, dépôt, دردی *durdi, dorty*, پوصه *pouça*, t.

Fécond, e, adj., qui produit beaucoup, چوق ویرر *tchoq vïrur*, — par la génération, طوغوریجی *dhoghourïdji*, چوق طوغرر *tchoq dhoghrar*, کثیر النتاج *kecïr unnetādj*. — En parlant de l'année, de la terre, des arbres, برکتلو *bereketlu*, یمشلو *ïèmichlu*, t.; محصوللو *mahçoullu*, حاصلی بول *hāçili bol*, a.-t. — Fertile, منبت *mumbit*, محصولدار *mahsouldār*. — Terre — بوللوق یر *bollouq ïer*. — Source féconde, qui donne beaucoup d'eau, صویی بول بیکار *souïi bol biñār*. — Année —, سال فراخ *sāl firākh*, p.-a.

Fécondant, e, adj., برکتلندریجی *berèketlendurïdji*, t.; نامی *nāmi*, مخصّب *moukhassib*, مورث النما *mouris ul-nemā*, a.

Fécondation, s. f., طوغرمه مایه‌سی *dhoghourma māïèci*, t.; بذارت *bezāret*, a.

Féconder, v. a., برکتلو محصوللوا *bereketlu, mahçoullu it*, طوغشی برکتلندرمک *dhoghouchi bereketlendurmek*. — un champ, تارلایه اراعهٔ بذارت ا *tārlāïè irā'aï bezāret it*.

Fécondité, s. f., برکت *berèket*, a.; بوللق *bollyq*, — طوغش بوللغی برکتی *dhoghych bollyghy, bereketi*, کثرت بذارت *kesreti bezāret*. — de la terre, ارضک خصب و برکتی *'arzuñ khysb u bereketi*.

Fécule, s. f., partie farineuse, sédiment, چوکنتی *tcheukuntu*, t. — de pomme de terre, یر الماسنک خاص اونی *ïer elmācinuñ khās ouni*, t.

Féculence, s. f., سدک دردیسی — چوکنتیسی *sidik durducy, tcheukuntuçu*, t.

Féculent, e, adj., بولانق *boulānyq*, t.; طاحل *thāhyl*, a.

Fédéraliser, v. a., اصول اتّحاد و مکافلت دولتنی قبول ایتدرمک *ouçouli ittihād u mukiāfelet devletini qaboul itturmek*. — Se Fédéraliser, v. réfl., اتّحاد — اتفاق بغلمق *ittihād, ittifāq baghlamaq*, a.-t.; عهدلشمق *'ahtlachmaq*, عهد و میثاق بغلمق *aht u miçāq baghlamaq*; برلک — اتفاق ا *birlik, ittifāq it*, a.-t.

Fédératif, ive, adj., بری برلریله عهدلشمه‌یه دائر *biri birlerilè ahdlachmaïè dāïr*, اصول مکافلت و مخالفتی متضمّن *ouçouli mukiā-*

felct u mouhāleſeti mutezammin, اتحادی *ittihādi*.

Fédération, s. f., برلك *birlik*, t.; اتفاق *ittifāq*, محالفة *mouhālefet*, a.

Fédéré, e, adj., هم عهد اولان *hem aht olān*, متفق *mutteſiq*, a.

Fée, s. f., جادو عورت *djādou 'avret*, t.; ساحاره *sahhārè*, a.; جنية *djennïet*.

Féerie, s. f., جادولق *djādoulíq*, سحربازلق *syhyrbāzlyq*, a.-t.

Feindre, v. a., simuler, كوسترمك *güëustermek*, صورتنا كوسترمك *soureten gueustermek*, صورت كوسترمك *souret güëustermek*. — Dissimuler, طنمامق *thynmāmaq*. — Cacher son dessein, كتم مرام ا *ketmi merām it*, دلكيلنمك *tilkilenmek*, صورت معامله ا *soureti mou'āmèlè it*. — Feindre, faire semblant de ne pas savoir, de ne pas apercevoir, de négliger, بلمزلنمك *bilmezlenmek*, بلمزلكدن كلمك *bilmezliqten guelmek*, تجاهل ا *tedjāhul it*, تغافل ا *teghāſul it*. — de ne pas entendre, اشتمزلنمك *ichitmezlenmek*. — de ne pas voir, كورمزلكدن كلمك *gueurmezliqten guelmek*. — Feindre la joie, صورتنا اظهار سرور و نشاط ا *soureten izhāri surour u nichāth it*. — Feindre la fuite, قچمقلق كوسترمك *qatchmaqlyq gueustermek*. — une maladie, تمارض ا *temāruz it*. — Feindre, inventer, controuver, بلاندن *ialānden duzmek*. — Hésiter à faire quelque chose, شبهه لنوب طورمق *chubhèlenup dhourmaq*, تجويز ترددا *tedjvīzi tereddud it*.

Feint, e, adj., دوزمه *duzmé*, يوقدن كوسترلمش *ioqtan gueusterilmich*, t., مصنوع *masnou'*. — Histoire feinte, حكاية مصنوعه *hiktāïèi masnou'a*.

Feinte, s. f., ياپمه *ïāpma*, صورت معامله كوسترش *gueusterich*, *soureti mu'āmèlè*, تصنع *teçannu'*, pl. a. تصنعات *teçannu'āt*, مرابيلك *murāïilik*, a.

Fêler, v. a., چاتلتمق *tchātlatmaq*, يارمق *ïārmaq*. — Se Fêler, v. réfl., چاتلمق *tchātlamaq*, يارلمق *ïārylmaq*. — Fêlé, e, چاتلاق *tchātlāq*, چاتلمش *tchātilmich*, ياريق *ïāryq*.

Félicitation, s. f., تبريك *tebrīk*, pl. تبريكات *tebrīkiāt*; تهنية *tekniet*, تهنيه *tehnïè*, pl. تهنيات *tehnïāt*, a. — Lettre de félicitation, تبريكنامه *tebrīknāmè*.

Félicité, s. f., bonheur, béatitude, قوتلوق *qoutloulyq*, f.; دولت *devlet*, سعادت *se'ādet*, a.; اوغور *oghour*, بخت *bakht*. — Prospérité, اقبال *yqbāl*.

Féliciter, v. a., تهنيه ا *tehnïè it*, تبريك ا *tebrīk it*, a.-t.; مباركلمك *mubārekliemek*, كوز ايدين ديمك *gueuz aïdin dïmek*, اوغورلى اوله ديمك *oghourlu ola dïmek*, t. — Se Féliciter, v. pr., سونمك *sevinmek*, t.; حظ ا *hazz it*, a.-t.

Félon, onne, s., traître à son sei-

gneur, افندیسنه خاین اولان *efendicinè khāïn olān*. Voy. Cruel, Inhumain.

Félonie, s. f., خیانتلك *khyānetlik*, a.-t.; خیانت *khyānet*, a.

Feloque, s. f., فلوقه *fulouqa*, t.

Fêlure, s. f., یارق *ïāryq*, چاتلاق یاریق یر *tchātlāq ïāryq ïer*, t.

Femelle, s. f., دیشی *dïchi*. — La femelle du lion, la lionne, دیشی ارسلان *dïchi arslān*. — Le mâle et la femelle, ارکك و دیشی *erkek vè dïchi*.

Féminin, e, adj., qui tient de la femme ou qui lui appartient, قاری یه مخصوص زنانه *qāryïè zennèïè makhsous*. — Le sexe féminin, قاری طایفهٔ نسوان *qāry qysmy*, قسمی *thāïfèï nisvān*. — Le genre féminin, en t. de grammaire, مؤنث *muennes*.

Féminiser, v. a., مؤنث قیلمق *muennes qylmaq*, a.-t.

Femme, s. f., femelle de l'homme, قاری - قری *qary*, t.; عورت *'avret*, a. — mariée, اولو عورت *evlu 'avret*, خاتون *khātoun*, vulg. *qādyn*, t. — Les femmes, pour dire le sexe, طایفهٔ نسوان *thāïfeï nisvān*. — Les femmes et les filles, قاریلر و قزلر *qāryler vè qyzler*. — Épouse, اهل *ehl*, زوجه *zevdjè*, حلیله *halïlè*, منکوحه *menkiouha*. — Jolie femme, کوزل عورت *guzel 'avret*. — Sage-femme, ابه *èbè*, ابه قادن *èbè qādyn*. — Femme veuve, دول قاری *doul qāry*. — Femme grosse, کبه قاری *guebè qāry*. — Femme de chambre, بسلمه *beslemè*. — Prendre femme, اولنمك قری المق *qary ālmaq*, *evlenmek*. — Homme adonné aux femmes, زنپاره *zempārè*.

Femmelette, s. f., عورتجك *'avretdjik*, قریجق *qarydjiq*. — Femme d'un esprit borné, عقلسز قری *'aqylsiz qary*. — Homme faible, کوشك بر ادم *guevchek bir âdem*.

Fémur, s. m., اویلق کمیکی *ouïlouq guemigui*, t.; عظم فخذ *'azmi fakhyz*, a.

Fenaison, s. m., اوتلق بچمك زمان *otlouq bitchedjek zèmān*, t.

Fendant, s. m., coup du tranchant d'une épée, قلج یالمنك *qylydj ïālyminuñ* اورشی *ourouchou*. Voy. Fanfaron.

Fendeur, s. m., de bois, اودن کسیجی - یاریجی *odoun kecïdji, ïārïdji*, t.

Fendiller (Se), verbe pron., چاتلمق *tchātlamaq*, یارلمق *ïārylmaq*, t.

Fendoir, s. m., اودن یارجق الت *odoun ïāradjaq alet*.

Fendre, v. a., یارمق *ïārmaq*, t.; اونمق شق ایت *chaqq it*, a.-t.; *onmaq*. — la tête, باش یارمق *bāch ïārmaq*. — Se Fendre, v. réfl., یاریلمق *ïārïlmaq*. — avec bruit, éclater, چتلامق *tchatlāmaq*. — Fendu, e, یارلمش *ïārylmich*, یاریق *ïāryq*.

Fenêtrage, s. m., تراوك جمله بنجره‌لری *bir evuñ djumlè pendjèreleri*, بنجره‌لر *pendjerèler*, t.

Fenêtre, s. f., پنجره *pendjèrè*.

Fenil, s., اونلق انبـــاری — مخزنی *otlouq anbāri, makhzeni*, a.-t.

Fenouil, s. m., رازیانه *rāziānè*, vulg. رزنه *rèzènè*, رازیانج *raziānedj*, a.-p.

Fenouillette, s. f., sorte de pomme, بر نوع الما *bir nev'y elmā*. — Eau-de-vie de fenouil, بر نوع الما راقی *bir nev'y elmā rāqy*, f.

Fente, s. f., یـــارق *iāryq*, چتلق *tchatlaq*, یارق یر *iāryq ièr*, یارمـه *iārma*, یاریش *iārich*, t.; شق *chyqq*, pl. a. شقوق *chouqouq*, a. — de rocher, قیا یارغی *qaiā iāryghy*.

Fenugrec, s. m., plante, بـــوی *boï*, بوی تخمی *boï tokhoumou*, t.

Féodal, e, adj., تیمار وزعامتـــه متعلق *timār vè zi'āmètè mute'allyq*, مالکانه متعلق *mālikiānèiè mute'allyq*, a.-t. — Le droit —, قانون مالکانه *qānouni malikiānè*.

Féodalement, adv., تیمـــار و زعامت حقیله *timār vè zi'āmet haqqilè*, a.-t.

Féodalité, s. f., مالکانه لـــک *malikiānèlik*, a.-p.-t.; تیمـــار و زعامت تصرفی *timār vè zi'āmet teçarrufi*, a.

Fer, s. m., métal fort dur, دمـــور *demur*, usit. دمر *demir*, t.; حدید *hadid*, pl. a. حدائد *hadāïd*; اهن *āhen*, p. — De fer, en fer, دمردن *demirden*, دمردن مصنوع *demirden masnou'*. — Garni en fer, دمردن دوزمه دمرلو *demirlu, demir-den duzmè*. — Mine de fer, دمر معدنی *demir ma'deni*. — Tête de fer, homme opiniâtre, دمر باشلو *demir bāchlu*, پک باشلو *pek bāchlu*. — d'une pique, d'une flèche, دمرن *demren*, مزراق - اوق اوجی *myzrāq, oq oudjou*, نصل *nasl*. — Fer, pris pour épée, poignard, قلیـــج *qylydj*, خنجر *khandjar*. — Fer à repasser, اوتی *euty, eutu*, اوتو *eutu*. — Passer le fer, ou repasser, اوتیلمک *eutulèmek*. — à cheval, نعل *n'al*, pl. a. نعال *n'aāl*. — Mettre un fer à un cheval, نعل اورمق *n'al ourmaq*. — Fer de charrue, صپان دمری *sapān dèmiri*. — Fers, au pl., ceps, fers aux pieds, بوقاغی *bouqāghy*. — Mettre aux fers, à la chaîne, زنجیره اورمـــق *zindjirè ourmaq*. — Les fers, au fig., la servitude, قوللق زنجیری *qoullouq zindjiri*. — La captivité, اسیرلک *ecirlik*.

Fer-Blanc, s. m., تنکه *tenekè*, t.

Ferblantier, s. m., تنکه جی *tènèkèdji*, t.

Fer-Chaud, s. m., chaleur violente de l'estomac à la gorge, ایچ قزغینلغی *ich qyzghynlyghy*, t.

Férie, s. f., jours de la semaine, هفته کونلری *hafta gunleri*. — Jours où l'on ne travaille pas, یورتی کونی *iorton gunu*, t.; استراحت کونی *istirāhat gunu*, a.-t.

Férir, verbe a., (vieux mot, hors d'usage,) sans coup férir, دوکشمکسزیـــن *dèuguchmèksizin*, محاربه سـز *mouhārèbèsiz*, زجتسز

zahmetsiz, بر درلو مانعه اوغرامقسزين *bir turlu māny'a oghrāmaqsyzin.*

Ferler, v. a., يلكنلرى بغلمق *ïelkenleri baghlamaq*, يلكن ديوشرمك *ïelken divchurmek*, t.

Fermage, s. m., چفتلك اجاره‌سى *tchiftlik idjārèci*; اجاره *idjārè*, a.; كرا اقچه‌سى *kirā aqtchèci*, بدل الالتزام *bedel ul-iltizām.*

Fermant, e, adj., qui ferme, قپايان *qapāïān.* — A portes fermantes, قپولر قپاندقده *qapouler qapānduqta.* — A jour fermant, كونك صوكنده *gunuñ soñynda.*

Ferme, s. f., métairie, چفتلك *tchiftlik.* — Chose donnée à ferme, اجاره *idjārè.* — des revenus publics, التزام *iltizām*, pl. التزامات *iltizāmāt.* — Régie, امانت *emānet.* — Ferme annuelle, مقاطعه *mouqāthe'a.* — Ferme viagère, مالكانه *mālikiānè.* — Ferme ou régie des tabacs, دوتن وانفيه امينلكى - امانتى *tutun vè enfïiè emīnligui, emānèti*, a.-t. — La ferme des douanes, كمرك مقاطعه‌سى *gumruk mouqāthè'aci.* — Donner à ferme, بر وجه التزام توجيه ا *ber vedjhi iltizām tevdjih it.* — Prendre à —, التزام ا *iltizām it.*

Ferme, adj. com., qui tient bien, برك *berk*, پك *pek*, t.; قوى *qavi*, قوتلو *qouvvetlu*, a.-t.; محكم *muhkem.* — Fort, solide, قوى *qavi*, متين *metīn*, استوار *ustuvār*, قوتلو *qouvvetlu.* — Avoir la main ferme, الى قوتلو او *eli qouvvetlu ol.* — Compacte, صق *seuq*, كثيف *kecīf.* — Constant, stable, قرارلو *qarārlu*, a.-t.; بر قرار *ber qarār*, محكم *muhkem*, a.; پايدار *pāïdār*, p. — Persévérant et constant, ثابت قدم *sābit qadem*, ثباتلو *sebātlu.* — Se montrer ferme et constant, ثابت قدم - راسخ دم او *sābit qadem, rāsikh dem ol.* — Tenir ferme, résister, داورانمق *dāvrānmaq.* — Ferme! tenez ferme, داوراك *dāvrāñ.* — Terre ferme, بر *barr*, قره *qara.*

Ferme, adv., fortement, قوتلوجه *qouvvetludjè*, قويا *qavïien.*

Fermé, e, adj., قپانمش *qapānmich*, قپالو *qapālu*, بغلو *baghlu*, t.; مسدود *mesdoud*, a.

Fermement, adv., avec force, fermeté, پكچه *pektchè*, t.; قويجه *qavīdjè*, a.-t.; پك *pek*; پكلك ايله *peklik ilè*, محكم *muhkem*, قويا *qavïien*, اكيدا *ekīden.* — Avec opiniâtreté, متانتله *metānet ilè*, ثبات ايله *sebāt ilè.*

Ferment, s. m., levain, مايه *māïè*, خمير *khamīr.* — de haine et de discorde, باعث فتنه *bā'ici fitnè.*

Fermentatif, ive, adjectif, مايه‌لندريجى *māïèlendurīdji*, t.; مخمر *moukhammir*, a.

Fermentation, s. f., d'un liquide, مايه‌لنمه *māïèlenmè*, t.; اختمار *ykhtimār*, تخمير *takhmīr*, a. — des liqueurs spiritueuses, اختمار

روحی *ykhtimāri rouhi*. — de la bile, صفرانک اختماری *safrānuñ ykhtimāri*. — Au fig., agitation des esprits, هیجان *heïdjān*, هیجان الضمایر والافکار *heïdjān uzzamāïr vel-efkiār*, افکار ناسک قاینایشی *efkiāri nāçuñ qāïnāïchi*.

Fermenter, v. n., se décomposer, مایه‌لنمک *maïèlenmek*, اکشیمک *ekchimek*, a.-t.; اختمار ا *ykhtimār it*, تخمّر ا *tekhammur it*. — Les humeurs fermentent, اخلاط اختمار ایدر *akhlāth ykhtimār ider*. — En parlant des esprits, — خروشه حرکته کلمک *khourouché, harcketé guelmek*, a.-p.-t.; جوش وخروش ا *djouch u khourouch it*, p.-t.; هیجان ا *heïdjān it*. — Les têtes, les esprits fermentent, اذهان ناس هیجان ایدر *ezhāni nās heïdjān ider*. — Fermenté, e, مایه‌لنمش *māïèlenmich*, مایه‌لو *māïèlu*, مخمّر *moukhammer*.

Fermer, v. a., قپامق *qapāmaq*, بغلمق *baghlamaq*, t.; سدّ ا *sedd it*, a.-t. — à la clef, کلیدلمک *kilitlèmek*. — les yeux, au propre, کوز قپامق - یومق *gueuz qapāmaq, ioummaq*. — la porte, قپویی قپامق *qapouïi qapāmaq*. — les rideaux, les tirer, پرده‌یی صارقتمق *perdeï sārqytmaq*. — Fermer les yeux, au fig., sur les fautes d'autrui, اغماض هین ا *yghmāzi 'aïn it*. — Faire fermer, قپاتمق *qapātmaq*. — un chemin, یولی قپاتمق - سدّ ا *ioly qapātmaq, sedd it*. — Lier, plier, بغلمق *baghlamaq*. — Boucher, قپامق *qapāmaq*, طیقامق *thyqāmaq*. — Fermer la bouche à quelqu'un, le réduire au silence, صوصدرمق اسکات ا *sousturmaq, iskāt it*. — Se Fermer, v. pro., قپانمق *qapānmaq*, انسداد بولمق *insidād boulmaq*. — En parlant d'une plaie, یاره‌یی قپانمق *iārai qapānmaq*. — Fermé, e, قپانمش *qapānmich*, قپالو *qapālu*, قپانق *qapānyq*, t.; مسدود *mesdoud*.

Fermeté, s. f., état de ce qui est ferme, متینلک *metînlik*, طیانغلق *dhaïānyqlyq*, t.; متانت *metānet*. — Assurance, یورک قویلکی *iurek qavïligui*. — Courage, غیرت *ghaïret*. — Résolution invariable, ثبات *sebāt*. — Fermeté de cœur, d'âme, ثبات قلب *sebāti qalb*. — Vigueur, سطوت *sathvet*. — Qualité d'un corps compact, پکلک *peklik*, صلابت *salābet*.

Fermeture, s. f., ce qui sert à fermer, قپو بغی *qapou baghi*, قپادهجق الت *qapādadjaq âlet*, t. — Action ou moment de fermer les portes dans une place forte, la fermeture des portes, قپولرک قپانمسی وقپولرک قپاندیغی وقتی *qapoularuñ qapānmaci vè qapoularuñ qapāndighy vaqty*.

Fermier, ère, s., métayer, چفتلکچی *tchiftliktchi*, چفتلک *tchiftlik*, کتخدامی - کیاسی *ketkhoudāci, kiahïāci*, t. — Qui tient les fermes de l'État, امین *emîn*, ملتزم *multezim*, التزامجی *iltizāmdji*, مقاطعه‌جی *mouqāthe-'adji*, a.

Fermoir, s. m., قوپچه *qoptchia*. — de livre, — كتاب قوپچه‌سى تكمه‌سى *kitāb qoptchaci, tekmèci*, t.

Féroce, adj. com., farouche, cruel, ياوز *ïāvouz*, يبانى *ïebāni*, t.; سرت *sert*, وحشى *vahchi*, a. — Animal —, يرتيجى حيوان *ïrtïdji haïvān*. — Au plur., les bêtes féroces, وحوش وسباع *vouhouch u siba'*. — Homme —, سبعىّ المزاج مثالى بر ادم *seb'ii ul-mizādj miçāli bir adèm*.

Férocité, s. f., ياوزلق *ïāvouzliq*, سردلك *sertliq*, يرتيجيلك *ïirtidjïlik*, t.; وحشت *vahchet*, سبعيت *seb'yïet*, a.

Ferraille, s. f., اسكى دمرلر *eski demirler*, اسكى دمر پارچه‌لرى *eski demir pārtchaleri*, t.

Ferrailler, v. n., مطرقچيلك ا *mathraqtchilik it*, سلاح قغشده‌مق *sylāh qyghychdamaq*. — Au fig. fam., Disputer; voyez ce mot.

Ferrailleur, s. m., مطرقچى *mathraqtchi*, t.; دوكشمكى پيشه ايدنن *deuïuchmèï pichè idènen*, t.

Ferrant (Maréchal-), s. m., نعلبند *na'lbend*, a.-p.

Ferrement, s. m., دمر الاتى *demir alāti*, دمر اوادانلق - طاقملر *demir avādānlyq, thāqymler*, au plur., الات حديديّه *alāti hadídïiè*.

Ferrer, v. a., دمر ايله قپلامق - دوناتمق *demir ilè qaplāmaq, donātmaq*, دمرلمك *demirlèmek*. — un cheval, نعللمق *na'allamaq*, نعل اورمق *na'l ourmaq*. — des chevaux à glace, اته قيار نعلى اورمق *ata qaïār na'li ourmaq*. — Ferré, e, دمر ايله قپلانمش - دونانمش *demir ilè qaplānmich, donānmich*, دمر قاپلو *demir qāplu*, نعللنمش *na'llanmich*. — Eau ferrée, چليكلو صو *tcheliklu sou*.

Ferret, s. m., باغ دمرى *bāgh demiri*, t.

Ferrière, s. f., نعلبند توبره‌سى *na'lbend tobracy*, t.

Ferronnerie, s. f., دمر صاتلجق ير *demir sātiladjaq ïer*, t.; قالك دمر اوجاغى *qālyñ demir odjāghy*. دمرجى كارخانه‌سى *demirdji kiārkhānèci*, t.

Ferronnier, s. m., دمرجى *demirdji*, t.; حدّاد *haddād*, a.

Ferrugineux, se, adj., دمرلو *demirlu*, t.; حديدىّ *hadídii*, a.

Ferrure, s. f., garniture de fer, دمرلر *demirler*, دمر ايشى *demir ichi*. — Action, manière de ferrer les chevaux, نعللمه *na'llama*. — Ferrure à la française, فرانسز كارى نعللمه *frānciz kiāri na'llama*.

Fertile, adj. com., چوق ويرر *tchoq vïrur*, حاصلى بول *hācyli bol*, محصوللو *mahçoullu*, a.-t.; يمشلو *ïemichlu*, t.; بركتلو *bereketlu*, a.-t.; منبت *membit*, a.; محصولدار *mahsouldār*, a.-p. — Terre —, منبت ير *membit ïer*. — Année fertile ou d'abondance, بوللق - بركت سنه‌سى *bollouq, bereket senèci*. — Esprit fertile, voyez Fécond.

Fertilement, adv., بركتله *bereketlè*, a.-t.; بوللق ايله *bollouq ilè*, بول بول *bol bol*, t.

Fertiliser, v. a., محصوللو ا

mahsoullu it, a.-t.; محصولدار ا *mahsouldār it*, ایراث خصب *irāci khasb u bereket it*.

Fertilité, s. f., برکتلك *bereketlik*, a.-t.; برکت *bereket*, a.; بوللق *bollyq*, t.

Férule, s. f., خواجه قامچیسی *khodja qāmtchici*, t. — Être sous la férule, بر کمسنه‌نك زیر تازیانهٔ حکمنه تابع او *bir kimesnènuñ zīri tāziānèï hukminè tāby' ol*.

Férule, subst. f., plante, ات قاصنیسی *at qāsnīci*, t.; سکبینج *sikbinedj*, a.

Fervemment, adv., غیرتله *ghaïretlè*, حرارتله *harāretilè*, کرمیّتله *guermiïetilè*, a.-t.; حرارت قلب ایله *harāreti qalb ilè*.

Fervent, e, adjectif, ardent, کرمیّتلو *guermiïetlu*. — Zélé, غیرتلو *ghaïretlu*, غیور *ghaïour*, a.-t. — Une fervente prière, کرمیّتلو دعا *guermiïetlu dou'ā*.

Ferveur, s. f., کرمیّت *guermiïet*, غیرت *ghaïret*, حمیّت *hamiïet*, حرارت *harāret*, a.; یانقلق *ïānyqlyq*, کرمیّت بال *guermiïeti bāl*.

Fesse, s. f., قینـاق *qaïnāq*, کوت قینغی *guieut qaïnaghi*. — Les —, اوتراق اتلری *otourāq etlèri*, اوتراق *otourāq*, قیچ *qytch*. — En parlant des animaux, la croupe, ضغری *saghry*. — La fesse d'un cheval, اتك صغریسی *âtuñ saghryci*.

Fesse-Mathieu, s. m. fam., usurier, voyez ce mot.

Fesser, v. a., کوتنه اورمق *guïeutunè ourmaq*, — قیچی دوکمك *qytchy deuïmek*, اورمق *ourmaq*, t.

Fesseur, s. m., کوتنه اوریجی *guieutunè ouroudjou*, t.

Fessier, s. m., les fesses, کوت قیناقلری *guieut qaïnāqleri*. — Muscle, عضلهٔ سافلـه *'azaleti sāfilè*, a.

Fessu, e, adj. fam., ایری قیناقلو *iry qaïnāqlu*, قبا کوتلو *qabā guieutlu*, ایری کوتلو *iry guieutlu*, t.

Festin, s. m., repas, قونقلق *qonouqliq*, ضیافت *ziāfet*, ولیمة *velimet*, *velimè*, pl. a. ولایم *velāïm*. — Grand —, ولیمهٔ عظیمه *velimèï 'azīmè*. — Donner ou faire un festin, قونقلامق *qonouqlamaq*, t.; ضیافتلمك *ziāfetlèmek*. — Faire festin, ضیافت ا *ziāfet it*, a.-t. — à quelqu'un, بر کمسنه‌یه ضیافت قونقلق ا *bir kimesnèiè ziāfet, qonouqlouq it*, a.-t. — Préparer, dresser un festin, ترتیب ضیافت ا *tertībi ziāfet it*. — de noce, دوکون ضیافتی *dugun ziāfeti*, a.-t. — Convier, inviter à un —, ضیافتـه دعوت ا *ziāfetè d'avet it*.

Festiner, v. a. Voy. Faire festin.

Feston, s. m., faisceau de fleurs et de fruits, میوه و چچك دمتی *meïvè vè tchitchek demèti*. — Sorte d'ornement de femme, نخل *nakhl*, a.

Festonner, v. a., نخل شکلنك *nakhl cheklindè kesmek*, کسمك a.-t.

Festoyer, v. a., بر کمسنه‌یه اکرام و ضیافت ا *bir kimesnèiè ikrām vè ziāfet it*, t.

Fête, s. f., jour consacré au

culte, يورتى *ïorty*, *ïortou*, يورتى كونى *ïorty guny*, اغر كون *aghyr gun*, بيرام *baïrām*, t.; عيد *'yd*, يوم عيد *ïevmi 'yd*. — Fête religieuse annuelle du musulmanisme, le premier de la lune de *Chevval*, à la suite du jeûne du *Ramazan*, بيرام *baïrām*, كوچك بيرام *kutchuk baïrām*, عيد فطر *'ydi fythr*, a. — Seconde fête, dite *des Sacrifices*, soixante-dix jours après la première, قربان بيرام *qourbān baïrām*, بيوك بيرام *buïuk baïrām*, t.; عيد اضحا *'ydi 'azhā*, a. — Réjouissances, شينلك *chenlik*. — Jour de —, شينلك كونى *chenlik guni*. — publiques, دوننما *donanmā*. — Faire fête à quelqu'un, اكرام ا *ikrām it*. — Se faire fête, حظ ا *hazz it*.

Fêter, v. a., garder les jours de fêtes, يورتو طوتمق *ïortou thoutmaq*. — Bien accueillir, حسن التفات ا *husni iltifāt it*, استمالت ا ويرمك *istimālet it*, *vīrmek*.

Fetfa, ou mieux Fetva, s. m., sentence du mufti, فتوا *fetvā*, pl. a. فتاوى *fetāvi*.

Fétide, adj. com., قوقمش *qoqmych*, مردار قوقولو *mourdār qoqoulu*, فنا قوقن *fenā qoqan*, t.; بد رايحه *bed rāïha*, a.-p.; منتن *muntin*, a. — Viande —, قوقمش ات *qoqmich et*.

Fétidité, s. f., فنا قوقو *fenā qoqou*, مردار قوقو *mourdār qoqou*, t.; رايحهٔ قبيحه *rāïhaïi qabīha*, نتن *netn*, a.

Fétu, s. m., چوپ *tcheup*, صمان چوپى *samān tcheupi*, چوپجغز *tcheupdjighyz*, صمان اوفانتيسى - خوردهسى *samān oufāntici*, *khourdèci*, t.

Feu, s. m., élément chaud, آتش *âtech*, p.; اود *od*, *ot*, t. (peu usité); نار *nār*, a. — de charbon, كومر اتشى *keumur âtèchi*. — ardent, vif, قزغن اتش *qyzghyn âtech*. — Allumer du feu, اتش ياقمق *âtech ïāqmaq*. — Jeter au feu, اتشه اورمق *âtèchè ourmaq*. — Souffler le feu, اتشى اوفرمك *âtèchi eufurmek*. — Faire prendre le —, اتشى طوتشترمق *âtèchi thoutouchturmaq*. — Éteindre le —, اتشى سويندرمك *âtèchi seuïundurmek*, اتشى بصدرمق *âtèchi basturmaq*. — Crier au —, ياتغن واردر ديو چاغرمق *ïānghyn vārdur deïu tchāghyrmaq*. — Mettre le feu aux étoupes, aux poudres, animer, aigrir les esprits, باروته اتش طوقندرمق *bāroutè âtech dhoqoundurmaq*. — Feu de joie, اتش باز ايشى *âtech bāz ichi*, p. — d'artifice, فشك اتشى *fichek âtèchi*, فشك *fichek*. — de joie, شنلك اتشى *chenlik âtèchi*. — Feux follets, اوچان اتش *outchān âtech*, اتشلو بخارلر *âtechlu boukhārlar*. — Torches, fanaux, مشعله *mech'alè*, فنر *fener*. — Feu grégeois, صوده يانن اتش *souda ïānan âtech*. — de l'enfer, جهنم اتشى *djehennem âtèchi*. — Feu, famille, maison, اوجاق *odjāq*, او *ev*, قوناق *qonāq*, دوتنلك *tutunlik*. — Lueur des flambeaux,

des fanaux, اتش ايدنلغى *âtech aïdinlyghy*, شعله *cheu'lè*. — Les feux de la nuit, du firmament, كوك قندیللری *gueuk qandilleri*. — Armes à feu, اسلحهٔ ناریه *eslihaï nâriïè*. — Incendie, يانغن *ïânghyn*. — volage, طتلو اویوز *thatlu' ouïouz*, اتشی پارسی *âtèchî pârsi*. Voyez Dartre. — Remède brûlant appliqué sur le corps, ياقی *ïâqy*. — Feu du ciel, la foudre, les météores, les éclairs, كوك اتشی *gueuk âtèchi*, نائرهٔ سماویه *nâïrèï sèmâvïïè*. — Au fig., éclat de certaines choses, پارلاقلق *pârlaqlyq*, لمعه *lem'a*. — Le feu d'un rubis, ياقوتك پارلديسی *ïâqoutuñ pârladici*, لمعانی *lèm'ânï*. — Couleur de feu, اتشی رنك *âtèchi renk*. — Le feu de l'amour, la passion même de l'amour, عشق اتشی *'ychq âtèchi*. — Le feu de la discorde, des dissensions, نائرهٔ فتنه *nâïrèï fitnè*, زوربالق اتشی *zorbâlyq âtèchi*. — Feu, inflammation, ardeur, voyez ces mots.

Feu, e, adj. sans pl., مرحوم *merhoum*, متوفی *mutevèffa*. — mon père, مرحوم پدرم *merhoum pèderum*.

Feudataire, s. m., تیمار - زعامت صاحبی *timâr, ziâmet sâhibi*, a.-t.; متصرف مالکانه *mutecarrifi mâlikâné*. Voy. Vassal.

Feuillage, s. m., اغاجلك ییپراقلری - اوراقی *aghâdjuñ ïaprâqleri, evrâqy*, a.-t.; اوراق *evrâq*, a.

Feuillaison, s. f., ییپراقلنمه *ïaprâqlanma*, ییپراق زمانسی *ïaprâq zemâni*, t.-p.; اوراق موسم *mevsimi evrâq*, a.

Feuille, s. f., d'arbre ou de plante, ییپراق *ïaprâq*, t.; ورق *varaq*, pl. a. اوراق *evrâq*. — verte, ییشیل ییپراق *ïechil ïaprâq*. — de choux, لحنه ییپراغی *lahana ïaprâghy*. — de rose, كل ییپراغی *gul ïaprâghy*; كلبرك *gulberk*, p. — Une feuille de papier, بر ییپراق كاغد *bir ïaprâq kiâghyd*, طبق كاغد *thabaq kiâghyd*. — Feuille de métal, تنكه *tenkè*. — d'or, التون ورق *altoun varaq*. — Feuille, petite lame qu'on met sous les pierres précieuses pour leur donner de l'éclat, فویه *foïa*. — Cahier volant, agenda, دفتری *el defteri*. — Partie très-mince détachée de l'ardoise, du talc, etc., قات *qât*, ییپراق *ïaprâq*. — Partie qui se détache d'un os lorsqu'il est entamé, كمیك قبوغی *guemik qaboughy*. — Feuille, terme d'imprimerie, بر بصلمش كتابك قاچ صحیفه لری *bacylmich kitâbuñ bir qâtch sahîfeleri*. — Feuille, en parlant du vin, année, سنه لك *sènèlik*. — Vin de deux feuilles, ایكی سنه لك شراب *iki sènèlik charâb*.

Feuillé, e, adj., ییپراقلو *ïaprâqlu*, t.

Feuillée, s. f., اغاج داللرك كولكه لكی *aghâdj dâlleruñ gueulgueligui*.

Feuille-Morte, s. m. et adj., couleur, صمانی رنك *samâni renk*. — Satin feuille-morte, صمانی

رنكى اطلس *samāni rengui athlās.*

Feuiller, v. n., t. de peinture, représenter les feuilles d'un arbre, اغاج يپراقلرى تصويرا *aghādj ïaprāqlari tasvîr it.* — Se couvrir de feuilles, يپراقلنمق *ïaprāqlanmaq.* — Feuiller, s. m., فنّ تصوير اشكال اوراق *fenni tasvîri echkiāli evrāq.*

Feuillet, s. m., ايكى صحيفه‌يى مشتمل يپرق - ورق *iki sahîfëï muchtemil ïaprāq, varaq,* a.-t.

Feuilletage, s. m., قتمر - قاتمر *qatmer,* vulg. *qatimer,* قاتمر بوركى *qātimer beuregui,* t.

Feuilleter, v. a., parcourir un livre, le consulter, ورقلمق *varaqlamaq,* t.; تتبّع ا *tetebbu' it,* a.-t.; كتاب اراشدرمق *kitāb arāchturmaq.* — En tourner les feuillets, يپراق دوندرمك *ïaprāq deundurmek,* كاغدلرى دوندرمك *kiāghydleri deundurmek,* t.

Feuilleton, s. m., petite feuille, يپراجق *ïaprādjyq.* — Partie d'un journal relative à la littérature et aux sciences, علوم و ادبيّاته دائر بر حوادث كاغدينك قطعه‌سى *ouloum u edebiïātè dāïr bir havādis kiāghydinuñ qytha'ci.*

Feuillette, s. f., tonneau, اورته جسامتى اولان شراب فوچيسى *orta djeçāmeti olān charāb foutchouçou,* t.

Feuillu, e, adj., چوق يپراقلو *tchoq ïaprāqlu,* t.; كثير الاوراق *kecîr ul-evrāq,* a.

Feurre, s. m., هر درلو بغدايك صمانى *her turlu boghdāïuñ samāni,* t.

Feurs, s. m. pl., زراعت و حراثت مصارفى *zyrā'at u harācet-meçūrifi,* a.-t.

Feutre, s. m., كچه *kètchè,* t.; عبا *'abā,* لبد *lebed,* a.

Feutrer, v. a., garnir de feutre, كچه‌لمك *kètchèlèmek,* كچه ايله دوزمك *kètchè ilè duzmek.* — Garnir de bourre, قتيق طولدرمق *qytyq dholdourmaq,* t.

Feutrier, s. m., كچه‌جى *kètchèdji,* t.

Fève, s. f., sorte de légume, بقله باقلا *baqla.* — Écosser la —, بقله صويمق *baqla soïmaq.* — Plusieurs choses qui peuvent en avoir la forme, دانه *dānè,* t.; حبّة *habbet,* pl. حبوب *houboub.*

Féverole, s. f., بقله‌جق *baqladjiq,* t.

Février, s. m., فلوارس *filuvāris,* t.; شباط *chubāth,* a.; شباط ايى *chubāth aïi.*

Fez, ville d'Afrique, فاس *fes;* فاس شهرى *fes chehri.* — Royaume considérable d'Afrique, فاس مملكتى *fes memleketi.* — Bonnet ou calotte de drap rouge pour les hommes, et blanc pour les femmes en Turquie, فس *fes.*

Fi, interj., اوف *ouf,* t.

Fiacre, s. m., كرا عربه‌سى *kirā 'arabaci,* t.

Fiamette, s. f., اتش رنكى *ātech rengui,* t.

Fiançailles, s. f. pl., نشان *nichān,* p.; نامزدلك *nāmzedlik,* p.-t.; نشان رسمى *nichān resmi;* رسم خطبه *resmi khotba.* — Jour

des — نشان كوتى *nichān gunu.*

Fiancé, e, adj., نشانلو *nichānlu*, ياوقلو *ïāvouqlu*, كويكو *gueuïgu*, vulg. *gueuvëï.* — Fiancée, نشانلو قز — عورت *nichānlu qyz, avret.*

Fiancer, v. a., نشان قومق *nichān qomaq*, نشانلمق *nichānlamaq*, t.

Fiat, interject., mot lat., soit, اولسون *olsoun*, t.

Fibre, s. f., filament délié dans les chairs, انجه سكر *indjè syñyr*, انجه طمر *indjè dhamar*, ديدك *didik*, t.; ليف *lïf*, pl. a. الياف *elïāf.* Ces derniers mots désignent aussi les fibres des plantes, du bois.

Fibreux, se, adj., انجه سكرلو *indjè syñyrlu*, انجه طمرلو *indjè dhamarlu*, ديدكلو *didiklu*, t.; ذو الالياف *zou el-elïāf*, a.

Fibrille, s. f., اينجه ديدك *indjè didik*, t.; ليف رقيق *lïfi raqyq*, a.

Fic, s. m., لحم زايد *lahmi zāïd*, مياسل *miācil*, a.

Ficeler, v. a., سجم ايله بغلمق *sidjim ilè baghlamaq*, t.

Ficelle, s. f., سجم *sidjim*, t.

Ficellier, s. m., سجم چرخى *sidjim tcharkhy*, t.

Fiche, s. f., morceau de métal qui sert aux pentures des portes, etc., رزه نك زيوانه سى - ميلى *rezènuñ zivānèci, mili.* — Marque qu'on donne au jeu, اويون نشانى *oïoun nichāni*, t.-p.

Ficher, v. a., ذكمك *dikmek*, صوقمق *soqmaq*, كويرمك - كورمك *guivirmek, guivurmek*, t. — en terre, يره ديكمك *ïerè dikmek.*

Fichu, s. m., مقرمه *maqrama*, t.; بيون دستمالى *boïoun destmāli*, t.

Fictif, ive, adj., وجودى يوق *vudjoudi ïoq*, t.; اعتبارى *y'tibāri*, a. — Êtres fictifs, choses fictives, وجودى يوق شيلر *vudjoudi ïoq cheïler.*

Fiction, s. f., invention fabuleuse, صورت *souret*, صورت معامله *soureti mou'āmelè*, a.; دوزكن *duzgun*, t.; خيال *khaïāl*, اصلسز خياللمه *acylsyz khaïāllama*, تصوّر خيالى *teçavvuri khaïāli.* — Mensonge, يلان *ïalān*, كذب *kezb.* — Fiction de droit, مواضعة شرعيّه *muvāze'ati cher'ïiè.*

Fidéicommis, s. m., وديعه *vedi'a*, وصيّت مشروطه *vecïieti mechroutha*, a.

Fidéicommissaire, s. m., مشروطا متصرّف *mechrouthen muteçarrif*, مستودع *mustevda'*, a.

Fidéjusseur, s. m., كفيل *kefil*, ماله كفيل *mālè kefil*, a.

Fidéjussion, s. f., كفالت *kefālet*, a.; كفيللك *kéfillik*, ماله كفيللك *mālè kéfillik*, a.-t.

Fidèle, adj. com., qui a de la fidélité, انانلمش *inānylmich*, طوغرو *dhoghrou*, t.; امين *emîn*, معتمد *mu'temed*, صادق *sādyq.* — Sincère, loyal, صداقتلو *sādāqatlu.* — Ami sincère, محب صادق *mouhibbi sādyq.* — Fidèle à son maître, افنديسنه صادق *efendicinè sādyq.* — Exact, véritable, صحيح *sahīh*, a.; طوغرى *dhoghrou.* —

Traduction —, ترجمهٔ صحیحه *terdjemèï sahîha.* — Attaché à la foi, اهل ایمان *ehli imân*, a.; دیندار *dîndâr*, a.-p. — Musulman, اهل اسلام *ehli islâm*, مومن *moumîn*, pl. مومنین *mouminîn*; مسلمان *musulmân*, a.

Fidèlement, adv., d'une manière fidèle, صداقت ایله *sadâqat ilè*, استقامت اوزره — ایله *istiqâmet uzrè, ilè*, a.-t. — Conformément à la vérité, طوغرولغله *dhoghroulyghylè*, حقیقت اوزره *haqyqat uzrè*, بالصحت و الحقیقت *bis-syhhat vèl-haqyqat.*

Fidélité, s. f., régularité à remplir ses engagements, صداقتلق *sadâqatlyq*, صداقت وفا *sadâqat, vèfâ*, a.; وفادارلق *vèfâdârliq*, a.-p.-t. — Droiture, loyauté, طوغرولق *dhoghroulouq*, t.; استقامت *istiqâmet*, صدق *syrdq*, a. — Vérité, exactitude, طوغرلق *dhoghroulyq*, صحت *syhhat.*

Fiduciaire, s. m., تسلیم ترکدیه مأمور وصی مختار *teslîmi terkèdiè mèemour vacîi moukhtâr*, a.-t.

Fief, s. m., domaine noble, بکلک *bèilik*, t.; مالکانه *mâlikiâné*. — militaire, تیمار *timâr*, زعامت *zaïâmet*, a.

Fieffé, e, adj., محض *mahz*, صرف *syrf*, a.; کتبلو *ketebelu*. — menteur —, عارسز یالانجی *ârsyz ialândji*. — Fripon fieffé, کتبلو صرف خرسز *ketebelu, syrf khyrsyz*, محض عیار *aïâri mahz*.

Fieffer, v. a., بر بکلک — بز تیمار ویرمک — توجیه ا *bir bèilik, bir timâr vîrmek, tevdjih it*, مالکانه یی الغزامه ویرمک *mâlikiânèïi iltizâmè vîrmek.*

Fiel, s. m., des animaux, اود *eud*, t.; مرّة *mirret*, مرارة *merâret*, a.; زهره *zehrè*, p. — Aigreur, اجیلک *adjilik*, t.; مرارت *merâret.* — Ressentiment, کین *kîn*, t.; بغض عداوت *boghz, adâvet*, حقد *hyqd.*

Fiente, s. f., کوبره *gubrè*, ترس *ters*, حیوان ترسی *haïvân tersi*. — d'oiseau, قوش ترسی *qouch tersi*. — de moutons, قیغ — قغ *qyghz*.

Fienter, v. n., سیچمق *sitchmaq*, ترسلمک *tersèmek*. — En parlant des moutons, des cerfs, etc., قیغلمق *qyghlamaq*, t.

Fier, v. a., commettre à la fidélité de quelqu'un, امانت ا *èmânet it*, ید امانته تفویض ا *îedi emânetiné tefvîz it*. — Croire, انانمق *inânmaq*, t.; اعتقاد ا *'ytiqâd it*. — Se Fier, v. pr., avoir de la confiance en..., بر کمسنه یه انانمق *bir kimsènèiè inânmaq*, t.; اعتقاد — اعتماد *'ytiqâd, 'ytimâd*, اتکا ا *ittikiâ it*, امنیت ا *emnîiet it.*

Fier, ère, adj., altier, hautain, مغرور *maghrour*, فضول *fozoul*, vulg. *fodoul*, غرورلو *ghrourlu*, t.; متکبر *mutèkebbir*, pl. متکبرین *mutèkebbirîn*; کبرلو *kibrlu*, اهل کبر و غرور *ehli kibr u ghrourour*. — Faire le —, تکبرلنمک *tekèbburlenmek*, a.-t.

— Fier, intrépide, جسور *djeçour*. — Noble, grand, redoutable, ياوز *ïāvouz*, سرت *sert*, t.; جلالتلو *djelāletlu*, جليل *djelīl*, عظيم *'azīm*, a.

Fier-a-Bras, s. m. Voy. Fanfaron.

Fièrement, adv., غرور ايلـه *ghourour ilè*, مغرورلغله *maghrourlighlè*, تكبّرلكله *tekebburliklè*, a.-t.; فضوللق ايله *fodoullouq ilè*. — Parler —, متكبّرانه سويلمك *mutekebbirānè seuïlèmek*.

Fierté, s. f., hauteur, orgueil, غرور *ghourour*, غرورلق *ghourourliq*, فضوللق *fodoullouq*, تكبّر *tekebbur*, ياوزلق *ïāvouzliq*, t.; كبر *kibr*, a.; طفره *thafra*. — Élévation d'âme, اولولق *oloulouq*, t.; عظمت *'azamet*, جلال *djelāl*, جلالت *djelālet*, تأبّه النفس - الطبع *teebbuh unnefs, ut-thab'*. — Courage, bravoure, دلاورلق *dilāverlyq*, a. — Sévérité, pudeur, en parlant d'une femme, سرتلك *sertlik*, t.; عنف *'unf*, عصمت *'ysmet*, a.

Fièvre, s. f., استما - اصتمه *isytma*, vulg. ستمه *sytma*, t.; حمّى - حمّا *hemma*, *hoummā*, pl. a. حمّيات *hoummeïāt*. — ardente, chaude, كوينك *gueuïnuk*, حرارت *harāret*, a. — d'accès avec frisson, ستمه *sytma*, صارسدان استما *sārsadān isytmā*, دتردن استما *titrèden isytma*, t.; راجف *rādjif*, a. — d'accès sans frisson, كزلى استمه *guizly isytma*. — Fièvre quarte, اوچ كون اشورى طوتان استما *utch gun achoury thoutān isytma*, t.; ستماى ربع - مربع *sytmāï rib'*, *murbi'*. — quotidienne, هر كونكى - هر كونلك استمه *her gunki*, *her gunlak isytma*. — tierce, بر كون اشورى كلن استما *bir gun achoury guèlen isytma*; استماى - حمّاى مثلثه *isytmāï*, *hoummaï mucellècè*. — continue, حمّاى دايم - مطبّقه *hoummāï dāïm*, *mouthabbiqa*. — maligne, حمّاى محرقه *hoummāï mouhriqa*, قره ستمه *qara sytma*. — putride, حمّاى عفنيه *hoummāï 'afnïiè*, a. — de consomption, حمّاى ديق *hoummāï diq*, a. — scarlatine, حمّاى اسكرلت *hoummāï iskerlet*, قزل خسته‌لك *qyzyl khastalik*. — catarrhale, حمّاى نوازل *hoummāï nevāzil*. — périodique, حمّاى دايره *hoummāï dāïrè*, a.-t. — Avoir la —, استمالو او *isytmālu ol*. — Prendre, attraper la —, استما طوتمق *isytmā thoutmaq*, vulg. *sytma thoutmāq*, محموم او *mahmoum ol*. — J'ai la fièvre, littéralem. la fièvre me prend, استما فنى طوتر *isytmā bèni thoutar*.

Fiévreux, se, adj., qui cause la fièvre, استمالو *isytmālu*, حمّالو *hoummālu*, استمه كتوريجى *icytma gueturïdji*, t.; موجب الحمّا *moudjib ul-hoummā*. — Fruit —, استمه‌لو ميوه *icytmalu mèïvè*. — Endroit —, استمه‌لو ير *icytmalu ïer*. — s. m., celui ou celle qui a la fièvre, استمه‌لو *icytmalu*, حمّايه مبتلا *hoummāïè mubtèlā*, محموم *mahmoum*.

Fifre, s. m., instrument, دودك *duduk*. — Celui qui joue du fifre, دودك چاليجى *duduk tchālīdji*, دودكچى *duduktchi*, t.

Figement, s. m., دوكش *doñich*, طوكمه *dhoñma*, t.; انعقاد *in'iqād*, جمود *djumoud*, a.

Figer, v. a., طوكدرمق *dhoñdurmaq*, t.; تقريس ـ تجميد ا *taqrīs*, *tedjmīd it*, a.-t. — Se Figer, v. pr., قويولنمق *qouïoulanmaq*, طوكمق *dhoñmaq*, طوتشمق *thoutouchmaq*, يوغرلنمق *ïoghourlanmaq*, t.; انعقاد بولمق *in'iqād boulmaq*, تجمّد ا *tedjemmud it*, a.-t.

Figue, s. f., انجير *indjīr*, t.; تين *tīn*, a. — sèches, قورى انجير *qourou indjīr*.

Figuerie, s. f., انجيرلك *indjīrlik*, انجير باغچه‌سى *indjīr bāghtchèei*, t.

Figuier, s. m., انجير اغاجى *indjīr aghādji*, t.

Figuratif, ive, adj., رمزى *remzii*, تمثيلى *temsīlii*, a. — Plan figuratif, رسم مشكلى *resmi muchekkeli*.

Figurativement, adv., مرموزا *mermouzen*, بالرمز *bir-remz*, على طريق التمثيل *'ala tharyq uttemsīl*, a.

Figure, s. f., forme extérieure des corps, صورت *souret*, pl. a. صور *siver*; شكل *chekl*, *chekil*, pl. اشكال *echkiāl*; هيكل *heïkel*, pl. هياكل *heïākil*, a. — Visage, يوز *ïuz*, بكز *beñz*, t.; چهره *tchehrè*, وجه *wedjh*. — Représentation en peinture ou sculpture, تصوير *tasvīr*, صورت *souret*. — de mathématique, هندسه شكلى *hendèce chèkèli*. — carrée, شكل مربّع *chekli murebba'*. — circulaire, شكل مستدير *chekli mustedīr*. — de rhétorique, عبارت *'ibāret*, *'ybārè*, كنايه *kināïè*. — Allégorie, تمثيل *temsīl*, مجاز *medjāz*. — Métaphore, استعاره *isti'ārè*. — Symbole, علامة *'alāmet*. — État, position dans le monde, صورت حال *souroti hāl*. — Faire figure, نام وشان المق *nām uchān almaq*.

Figuré, e, adj., représenté, تصوير اولنمش *tasvīr olounmich*, مرسوم *merçoum*, مصوّر *muçavvar*. — Métaphorique, مجازى *medjāzi*. — Discours —, كلام ـ تعبير استعاره اميز *kelāmi*, *ta'bīri isti'ārè amīz*.

Figurément, adv., كنايه ايله *kināïè ilè*, a.-t.; مجازا *medjāzen*, a. — Parler —, مجازا سويلمك *medjāzen seuïlemek*.

Figurer, v. a., former, donner une forme, شكللمك *chekillèmek*, شكل ـ صورت ويرمك *chekīl*, *souret vīrmek*, t.; تشكيل ا *techkīl it*. — Représenter par la peinture, la sculpture, etc., تصوير ا *tasvīr it*, رسم ـ ترسيم ا *resm*, *tersīm it*, a.-t. — Comparer, assimiler, بكزتمك *beñzetmek*. — Se Figurer, s'imaginer, v. pr., تصوّر ا *tesavvur it*, احتمال ويرمك *ihtimāl vīrmek*, a.-t.; خياللمق *khaïāllamaq*, انانمق *inānmaq*. — Figurer, avoir de la convenance, de la symétrie

avec une autre chose, ياقشمق *iāqyrchmaq*, موافق كلمك *muvāfyq guelmek*, متناسب - متوافق او *mutenācyb*, *mutevāfyq ol*.

Fil, s. m.; brin long et délié de chanvre, de lin, de soie, ايپلك *iplik*, t.; خيط *khaït*, pl. a. خيوط *khouïouth*. — Gros —, قبا ايپلك *qabā iplik*. — délié, fin, اينجه ايپلك *indjè iplik*. — de coton, پنبوق ايپلكي *pambouq ipligui*. — de poil de chèvre, صوف ايپلكي *sof ipligui*, كچي قلي *ketchi qyli*. — Fil plat d'argent, trait doré, تل *tel*. — rond d'argent, trait doré, سرما - سرمه *syrma*. — Fil de soie garni d'or et d'argent, trait, قلابدان *qylābdān*, *qylāboudān*. — de soie simple, ايپك *ipek*. — Fil de soie tordu, ابرشيم *ibrichim*. — d'archal, پرنج تلي *pirindj teli*. — de fer, دمر تلي *demir teli*, تل *tel*, تيل *tïl*. — Fil simple, ساده ايپلك *sādè iplik*. — double, en deux, مبرم *mubrem*, a.; دوتا *dou tā*, p. — Cordeau d'alignement, چزي *tchizi*, دزي *dizi*. — Courant de l'eau, صو اقنديسي *sou aqyntycy*, اقمقلق *aqmaqliq*. — Fil d'un discours, كلامك صراسي - اراسي *kelāmuñ syrācy*, *arācy*, سلك كلام *silki kelām*. — Le fil, le tranchant, قلاغو *qylāghou*, اغز *aghyz*, كسكين يري *keskïn ïeri*, يالم *ïālum*. — Passer au fil de l'épée, قلجدن كچرمك *qylydjten guetchurmek*. — Donner le fil, بلمك *bilèmek*, قلاغوسني ويرمك *qylāghoucini vïrmek*. — De fil en aiguille, بر شيدن ديكر بر شيه *bir cheïden diguer bir cheïe*.

Filage, s. m., اكيرش - اكرش *eguirich*, t.; غزل *ghazl*, a. — Le prix du —, اجرت غزل *eudjreti ghazl*.

Filament, s. m., تار *tār*, تل *tel*, ليف *lïf*, فتلة *fetelet*, pl. a. فتل *fetel*.

Filamenteux, se, adj., ليفلو *lïflu*, تفتيكلو *teftiklu*, فتللو *fetellu*, دوليف *zou lïf*, a.

Filandière, s. f., اكرجي *eguïrdji*, اكرجي قاري *eguïrdji qāry*, t.

Filandres, s. f., fibres dans la viande, انجه سكرلر *indjè syñyrler*, t.; ليفلر *lïfler*, a.-t.; — Filets longs et déliés qui voltigent dans l'air, شيطان اوزمجكي *cheïthān euzumdjeï*, t.; لعاب شمس *loïābi chems*.

Filandreux, se, adj., plein de filandres, سكرلو *syñyrlu*, ليفلو *lïflu*. — Veiné, طمرلو *dhamarlu*, t.

Filasse, s. f., كتان اوستبي *ketān ustubi*, استبي *ustubi*, كندر تلي *kendir teli*, t.

Filassier, ère, s., كتان اوستبي ايشليجي *ketān ustubi ichleïdji*, كندر تلي بوكيجي *kendir teli beukidji*, t.

Filature, s. f., ايپلك كارخانه‌سي *iplik kiārkhāneci*.

File, s. f., suite, rang, صره *syra*, ديزي *dizi*, صف *saff*, pl. a. صفوف *soufoüf*. — Série de chameaux ou de mules, قطار *qathār*. — A la File, adv., ايله صره *syra ilè*. — Se mettre à la —, صره يه كيرمك *syraïè guirmek*.

Filé, s. m., or ou argent passé à la filière, التون يا كومش تلي *altoun iā gumuch teli*. — Or —, صرمه — سرمه *syrma*, t.

Filer, v. a., faire du fil, اكرمك *eguirmek*; اپلك اكرمك *iplik eguirmek*, اوركه اكرمك — ابشلمك *durckè eguirmek, ichlemek*. — au fuseau, ايك ايله اكرمك *iguè ilè eguirmek*. — au rouet, چيقرقده اكرمك *tchyqryqtè eguirmek*. — le câble, پالاماری اغدرمك — ازر ازر اشاغی صارقتمق *pālāmāri indurmek, sarqytmaq, azer azer aṣhāghy sālyvermek*. — En parlant du vin, قيولنمق *qoüoulanmaq*. — Aller à la file, بری برينك اردنصره كتمك *biri birinuñ ardynsyra guitmek*, صره ايله كتمك *syra ilè guitmek*, بری بری اردنجه يورمك *biri biri ardindjè iurumek*. — Faire filer, passer, بری بری اردنجه كچورمك *biri biri ardindjè guetchirmek*. — Filé, e, اكرلمش *eguirilmich*, t.; مغزول *maghzoul*. — Coton —, رشته پنبه *richtèï pembè*.

Filerie, s. f., كندر تللی *kendir teli eguiredjek ier*, t.

Filet, s. m., fil délié, petit fil, اپلكجك *iplikdjik*, انجه اپلك *indjè iplik*, تل *tel*, خط *khaṭṭ*, خيط رقيق *khaïṭlı ragyq*. — de la langue, دل التی *dil altı*, دل التی سكری *dil altı syñiri*. — Filet pour prendre des poissons, اغ *ágh*, بالق اغی *bālyq aghy*. — Jeter le —, اغی اتمق *aghy atmaq*. — Sorte de petite bride, اسنه لك *esnèlik*. — Embûche, piége, طوزاق *dhouzāq*. — Fibre, ليف *lif*. — Un filet de vinaigre, بر ايكی دامله سركه *bir iki dāmla sirkè*.

Fileur, se, s., اكرجی *eguirdji*, t.

Filial, e, adj., اوغللغه كركلو *oghoullyghа guereklu*, t.; بنوی *bènèvi*; a.; ولدی *veledii*, a.; فرزندی *ferzendi*, p. — Respect —, ادب ولدی *edebi veledi*.

Filialement, adv., اوغل اولاد كبی *oghoul, evlād gibi*, اوغللق مقتضاسنجه *oghoullouq mouqtezācindjè*.

Filiation, s. f., descendance, اولادلق سلسله سنی *evlādliq silsilèci*, فرع صره سی *fer' syraci*, سلسلهٔ نسل *silsilèï nesl*, a.-t.; نسل *nesl*, ذرّيت *zurïet*, a. — Dépendance, تعلق *te'allouq*, pl. تعلقات *te'allouqāt*. — Au fig., suite des idées, متابعت افكار *mutābe'ati efkiār*.

Filière, s. f., instrument pour filer les métaux, جدّه *haddè, hedè*, t. — Pièce de bois qui soutient les chevrons d'un bâtiment, اوق ديركی *oq diregui*. — Au fig., intervention, واسطه *vāçytha*.

Filigrane, s. m., بر نوع بز قيومجيلق ايشی *bir nev'y qoïoumdjylyq ichi*, t.

Filipendule, s. f., plante, القندول *el-qandoul*, a.

Fille, s. f., enfant du sexe féminin, قز *qyz*, t.; ابنة *ibnèt*, usit., بنت *bent*, pl. a. بنات *benāt*; دختر

dokhter, p. — Petite fille en bas-âge, قزجغز *qyzdjighiz*. — nubile, اولنجك قز *evlenedjek qyz*, بالغه *bālygha*. — En parlant de la fille d'une personne de distinction, كريمه *kerîmè*. — Petite fille, par rapport au grand-père et à la grand'mère, اوغلونك قزى *oghlounuñ qyzi*, اوغل قزى - يا قزك قزى *oghoul qyzi*, *ïā qyzuñ qyzi*, طورون *thourouñ*, حفيده *hafîdè*. — Simplement enfant non marié du sexe féminin, ديشى چوجوق *dîchi tchodjouq*, قز *qyz*. — Fille, prostituée, روسپى *rouspy*, t.; قحبه *qahpè*, a.

Fillette, s. f. fam., قزجغز *qyzdjighyz*, t.

Filleul, s., وافتزكن *vāftyzguen*, وافتز اوغلو *vāftyz oghlou*. — Filleule, وافتز قز *vāftyz qyz*, وافتزكن *vāftyz guen*, t.

Filon, s. m., معدن طمرى - اثرى *ma'den dhamari*, *ècèri*, سأم *seem*, سأمة *seemet*, a.

Filoselle, s. f., قبا ايپك - ابرشيم *qabā ipek*, *ibrichim*, پروزلو ايپك *puruzlu ipek*, ايپك خرده‌سى *ipek khourdèci*, t.

Filou, s. m.; qui vole avec adresse, خرسز *khyrsyz*, t.; اغرى *oghrou*, يان كسيجى *ïān kecîdji*, طرّار *tharrār*, a. — Qui vole au jeu, اوينده خرسزلك ايدن *oïounda khyrsyzlik iden*, t.

Filouter, v. a., اوغريلين قاپمق *oghrylaïen qāpmaq*, چالمق *tchālmaq*, حقه بازلق ا *hoqqabāzliq it*, p.-t.; طرّ - اختلاس ا *tharr*, *ykhtilās it*.

Filouterie, s. f., اغريلق *oghrylyq*, حقه بازلق *hoqqabāzliq*, p.-t.; يان كسيجيلك *ïān kecîdjilik*, طرّ *tharr*, اختلاس *ykhtilās*.

Fils, s. m., enfant mâle, par rapport au père et à la mère, اوغل *oghoul*, t.; ابن *ibn*, بن *bin*, pl. ابنا *ebnā*; ولد *veled*, pl. اولاد *evlād*, a.; فرزند *ferzend*, زاده *zādè*. — Fils légitime, حلالدن اوغل *halālden oghoul*, حلال زاده *halāl zādè*. — illégitime, ولد زنا *vèlèdi zinā*, پيچ *pîtch*. — Garçon, اوغلان *oghlān*. — Mon fils, اوغلوم *oghloum*. — Petit-fils, اوغل اوغلو *oghoul oghlou*, طورن *thouroun*. — aîné, بيوك اوغل *buïuk oghoul*, ولد كبير *veledi kebîr*. — unique, تك اوغل *tek oghoul*, ولد وحيد *veledi vahîd*. — de famille, gentilhomme, بكزاده *beïzādè*. — Beau-fils, fils du mari ou de la femme d'un autre lit, اوكه - اوكى اوغل *euguè*, *eughèï oghoul*, ربيب *rebîb*. — Gendre, كوبكو *gueuïgu*, *gueuveï*. — Fils adoptif, اخرت اوغلو *akhyret oghlou*, a.-t.; اوغللق *oghoullouq*. — Les fils ou les enfants d'Adam, بنى ادم *beni adem*. — d'Israël, بنى اسرايل *beni isrāïl*.

Filtration, s. f., action de filtrer, سوزمكلك *seuzmeklik*, سوزلمه *seuzulmè*. — Suintement, صزندى *syzynty*, صزلمه *syzylmè*, t.

Filtre, s. m., ce qui sert à filtrer, سوزكج *seuzgudj*, سوزكى *seuzgui*, كچه *ketchè*, مصفا *mysfā*,

مصفات *mysfāt.* — En t. d'anat., les organes qui filtrent et séparent les humeurs de la masse du sang, حوالب جوفيه *havālibi djevfiïe.*

Filtrer, v. a., passer une liqueur, سوزمك *seuzmek*, كچيدن سوزمك *ketchèden seuzmek*, گچورمك *guetchurmek.* — Faire filtrer et filtrer, سوزدرمك *seuzdurmek.* — v. n., couler, گچمك *guetchmek*, تأثيرا *teecïr it*, a.-t.; دامليق *dāmlamaq.* — Se Filtrer, v. réfl., suinter, سوزلمك *seuzulmek*, صزمق *syzmaq.*

Filure, s. f., اگرش *eguirich*, t.; غزل *ghazl*, a.

Fin, s. f., terme, ce qui termine, صوك *soñ*, t.; اخر *akhyr*, pl. اواخر *evākhyr*; نهايت *nihāïet*, عاقبت *'āqybet*, غايت *ghāïet*, a.; انجام *endjām*, فرجام *ferdjām*, p. — des temps, du monde, اخر زمان *akhyri zemān.* — A la fin, اخر الامر *akhyr ul-emr.* — Mettre fin à une chose, بتورمك *biturmek.* — Mort, عاقبت *'aqybet*, وفات *vefāt*, خاتمهٔ عمر *khātimèï 'eumr.* — Bout, extrémité, اوج *oudj*, اخر *akhyr.* — Sur la fin, اخرنده *akhirindè.* — But, مقصود *maqsoud*, غرض *gharaz*, نيت *nïiet*, مرام *meräm.* — Résultat, نتيجه *netïdjè.* — Accomplissement, اتمام *itmām*, a. — A la Fin, adv., عاقبت الامر *'āqybet ul-emr*, صوك صوكنده *soñ soñinda.*

Fin, e, adj., délié, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqā*, اوانق *ouvāq*, vulg. *oufaq.* — Papier —, انجه كاغد *ihdjè kiāghyd.* — Délicat, نازك *nāzyk.* — Rusé, حيلهكار *hilèkiār*, قلكسز *tilkiz*, مزاجلو *mizādjlu*, قلاش *qallāch*, t.; رند *rind*, p.-t.; عارف *'ārif*, a. — Faire le fin, تجاهل *tedjāhul it.* — Spirituel, ذكي *zeki*, عقللو *'aqyllu*, a.; نكتهدان *nuktèdān*, t.-p. — Vrai, naturel, pur, خالص *khālis*, صاف *sāf*, ضافی *sāfi*, a.; پاك *pāk*, p. — Or fin, خالص التون *khālis altoun.* — Beau, recherché, de première qualité, انجه *indjè*, t.; اعلا *a'la*, a.; كوزل *guzel*, پك ايو *pek eïu.* — La fin d'une affaire, le dessous de carte, ايشكك ايچ يوزي *ichuñ itch ïuzu.* — L'essence, نفس الامر *nefs ul-emr.*

Final, e, adj., qui finit, qui termine, اخري *akhèri*, اخر *akher*, a.; صوكلكي *soñdeki*, *sondagui*, قطعي *qathy'i.* — Compte —, حساب قطعي *hyçābi qath'y.* — Qui dure jusqu'à la fin de la vie, صوك نفسه *soñ nefscè qadar bāqy.* — Cause finale, علة غائية *'illèti ghāïiet.*

Finale, s. f., dernière lettre, صوك حرف *soñ harf*, حرف اخير *harfi akhyr.*

Finalement, adv., اك صكره *eñ soñra*, t.; اخرا *akhyren*, باقبت *'aqybet*, اخر الامر *akhyr ul-emr*, الحاصل *el-hācyl.*

Finance, s. f., argent comptant نقد اقچه *naqd aqichè.* — Argent destiné aux dépenses à faire, خرجلق *khardjliq.* — Les finances, les de-

niers publics, اموال میریّه *emvāli miriïè*. — Le trésor public, اموال میریّه خزینه‌سی *emvāli miriïè khazīnèci*. — Art de les régir, فنّ ادارهٔ اموال میریّه *fenni idārèï emvāli miriïè*. — Le ministre des finances, اموال میریّه ناظری *emvāli miriïè nāzirī*.

Financer, v. n. et act., payer, پاره ـ اقچه ویرمك *pāra ـ aqtchè virmek*. — Ouvrir sa bourse, کیسه‌سندن پاره چقرمق *kicèsinden pārat tchiqarmaq*. — Fournir de l'argent au trésor public, خزینهٔ میریّه‌یه اداًی مال ا *khazinèï miriïèyè edāï māl it*.

Financier, ière, s., qui est dans les finances, میری خدمه‌سندن بری *miri khademècinden biri*. — Qui a une grosse fortune, مال صاحبی *māl sāhibi*, a.-t.

Finasser, v. n., حیله بازلق ا *hilèbāzlyq it*, a.-p.-t.

Finasserie, s. f., حیله بازلق *hilèbāzlyq*, a.-p.-t.; رنك *renk*, p.

Finasseur ou Finassier, حیله باز *hilèbāz*, a.-p.; حیله بازلق ایدن *hilèbāzlyq iden*.

Finaud, adj. fam. Voyez Fin, Rusé.

Finement, adv., adroitement, اوزلق ایله اصول ایله *ouçoul ilè*, *euzlyq ilè*, استادجه *ustādjè*, حذاقت ایله *hazāqat ilè*. — Ingénieusement, زیرکلکله *zirekliğuilè*, p.-t. — Délicatement, نزاکت ـ. طرافیت ایله *nèzāket*, *zèrāfet ilè*, a.-t.; انجه‌لك ایله *indjèlik ilè*.

Finesse, s. f., qualité de ce qui est fin, délié, انجه‌لك *indjèlik*, رقاقة اوانلق *oufāqliq*, t.; *reqāqat*. — Adresse, اصول *ouçoul*, a.; قلاشلق *qallāchliq*, نخسندلك *noukhsindlik*, p.-t.; حیله *hīlè*, a. — User de — اعمال حیله ایله *imālī hylè it*. — Délicatesse, grâce, نزاکت *nèzāket*, لطافت *lethāfet*. — Écrire avec —, کمال لطافت و نزاکت ایله تحریر ا *kemāli lethāfet u nezāket ilè tahrīr it*. — Les finesses d'une langue, d'un art, بر لسانك بر صنعتك درجهٔ لطافت و نزاکتی *bir lïçānuñ*, *bir sana'atuñ deredjèï lethāfet u nèzāketi*.

Finet, Finot, s. m., حیله کارجق *hilè kiārdjiq*, a.-p.-t.; حیله تلبیسجق *telbīsdjyq*, حیله باز *hilè bāz*, a.-p.-t.

Fini, e, adj., terminé, بتمش *bitmich*, t.; اتمام اولنمش *itmām olounmich*, تمام اولمش *tamām olmich*, a.-t. — Perfection, اتمام *itmām*, a.; تکمیل *tekmīl*. — Travail fait, یاپلمش *ïāpilmich*. — Accompli, مکمّل *mukemmel*. — Le travail même, ایشلمه *ichlemè*. — Nombre fini, عدد محدود *'adedi mahdoud*.

Finir, v. a., terminer, mettre fin, بتورمك *biturmek*, دوکتیمك *teuketmek*, t.; اتمام ا *itmām it*, a.-t. — un ouvrage, تالیفی تکمیل ا *teclīfi tekmīl it*. — Cesser de faire, براقمق واز کچمك *vāz guetchmek*, *bïāqmaq*. — Finir, v. n., cesser d'être, prendre fin, بتمك *bitmek*,

تمام او *tamām ol*, دوكنمك *teukenmek*, دكمك *diñmek*, ختام بولمق *khytām boulmaq*. — Mourir, اولمك *eulmek*. — Il finit, mourut ainsi, عمری بو وجهیله عاقبت بولدی *eumri bou vedjhilè 'aqybet bouldou*.

Finito, s. m., فذلكة الحساب *fezleket ul-hyçāb*, a.

Fiole, s. f., شیشه جك *chichèdjik*, بوقالجق *bouqāldjyq*, t.

Firmament, s. m., كوك *gueuk*, t.; فلك ثوابت *felèki sevābit*, a.

Firman, s. m., ordre écrit du grand-seigneur, فرمان *fermān*.

Fisc, s. m., revenu de l'état, بكلك مالی *bèïlik māli*, میری *mīri*, بیت المال *beït ul-māl*, a. — Les droits du fisc, حقوق میریه *houqouqy mīriïè*.

Fiscal, e, adj., qui concerne le fisc, میریه متعلق *miriïè mute'allyq*. — Qui a soin du fisc, receveur, بیت المالجی *beït ul-māldji*, a.-t.

Fissipède, adj., چتال طرنقلو *tchatāl thyrnaqlu*, a.-t.

Fissure, s. f., fente, یارق *ïāryq*, یاریقلق *ïāryqlyq*, یاریش *ïārych*. — Fêlure d'un os, كمیك چاتلغی *guemik tchātlaghy*, t.

Fistule, s. f., چوقدنكی یاره *tchoqtanki ïāra*, اسكی جراحت *eski djerāhat*, ماتیه *mātïè*, ماده *māddè*, t.; ناسور - ناصور *nāçour*, pl. a. نواسیر *nevācīr*. — lacrymale, كوز بیكارنده چیقان ماتیه چیبانی *gueuz bīñārindè tchyqān mātïa tchibāni*, ناسور *nāçour*.

Fistuleux, adj., ماتیه لو *mātïèlu*, t.; ناسوری *nāçourii*, a. — Ulcère fistuleux, قرحهٔ ناصوریه *qarhaï nāçouriïè*.

Fixation, s. f., détermination du prix, تقدیر بها - قیمت *taqtīri bèha*, *qymet*, a.-t.; بها كسلمه سی *behā kecilmèci*, نرخ *narkh*, a. — du temps, تعیین وقت - زمان *ta'ïini vaqt*, *zemān*. — Opération qui fixe un corps volatil, طورغونلق *dhourghounlouq*, ثبوت *subout*, رسو *ruçuvv*. — du mercure, جیوه نك حال رسو وثبوتی *djivānuñ hāli ruçuvvu subouti*.

Fixe, adj. com., qui ne se meut point, قرارلو *qarārlu*, طورغون *dhourghoun*, قملدانمز *qymildānmàz*, a.-t.; بر قرار *ber qarār*, p.-a.; پایدار *pāïdār*, p.; ثابت *sābit*. — Étoile —, ثابته *sābitet*, pl. ثوابت *sevābit*. — Planté, fiché, دكلمش *dikilmich*, صوقلمش *soqoulmuch*. — Arrêté, déterminé, مقرر *mouqarrer*, معین *mou'aïien*. — Jour fixe, معین كونی *mou'aïien gunu*. — Résolu, قرارداده *qarārdādè*. — A demeure fixe, مقیم *muqīm*. — Avoir le regard fixe, voyez Fixer.

Fixement, adv., d'une manière fixe, كوزینی دكوب باقمغله *gueuzunu dikup baqmaghylè*. — Attentivement, تقید ایله *teqaïïud ilè*, دقت ایله *diqqat ilè*, a.-t. — Regarder fixement, كوز دكه رك باقمق - نكاه ا *gueuz dikerek bāqmaq*, *niguiāh it*.

Fixer, v. a., rendre fixe, برکتمك *berkitmek*, ساکنلندرمك *sākinlendurmek*, دکمك *dikmek*, صوقمق *soqmaq*, t.; بر قرار ا *ber qarār it*, a.-t. — la demeure, faire résider, établir, یرلشترمك *ïerlechturmek*, تمکین ـ نصب ا *temkïn, nasb it.* — Consolider, تثبیت ا *tesbït it.* — ses regards, کوز ـ نظر دکمك *gueuz, nazar dikmek.* — Arrêter, déterminer, تعیین ا *ta'ïïn it.* — un jour, کون تعیین ا *gun ta'ïïn it.* — Se fixer à une chose, s'y arrêter fortement, یاپشمق *iāpichmaq*, طوتنمق *thautounmaq*, تشبث ا *techebbus it.* — Se résoudre, قرار ویرمك *qarār vïrmek.* — Se fixer dans un lieu, ـ بر یرده اوتورمق *bir ïerdè otourmaq*, مکان طوتمق *mekiān thoutmaq*, یرلشمك *ïerlechmek*, اقامت ا *iqāmet it.* — sur un point, قرار ا *qarār it.* — Le vent s'est fixé au nord, روزگار جانب شماله قرار ایلدی *rouzguiār djānibi chimālè qarār ëïlèdi.*

Fixité, s. f., des idées, des principes, قرار *qarār*, ثبات *sebāt.* — Propriété de n'être point dissipé par le feu, حال ثبات *hāli sebāt*, ثبوت *subout.* — La fixité de l'or, ذهبك حال ثباتی *zehebuñ hāli sebāti.*

Flacon, s. m., bouteille, شیشه *chïchè.* — Petit —, شیشه جك *chïchèdjik.* — Gros —, بیوك شیشه *buïuk chïchè.* — pour les drogues, les odeurs, اجزا شیشه سی *edjzā chïchèsi.* — d'argent, سیم بلبله *sim bulbulè*, p.

Flagellation, s. f., قمچیلمق *qamtchilamaqlïq*, قامچیلمه *qāmtchilama*, قامچی ایله دوکمه *qāmtchi ilè deuïmè*, t.; شلاق *cholāq*, p.

Flageller, v. a., قمچیلمق *qamtchilamaq*, قمچی اورمق *qamtchi ourmaq*, چالمق *tchālmaq*, قمچی ایله اورمق *qamtchi ilè ourmaq*, t.; لت ا *lett it*, a.-t.

Flageolet, s. m., دودك *duduk*, چیغرتمه *tchighyrtma*, t. — Jouer du —, دودك چالمق *duduk tchālmaq.*

Flagorner, v. a., یلتقلنمق *ïaltaqlanmaq*; مداهنه جیلك ا *mudāhènèdjilik it*, تبصبص ا *tebasbous it.*

Flagornerie, s. f., یلتقلنمه *ïaltaqlanma*, t.; مداهنه *mudāhènè*, a.; مداهنه جیلك *mudāhènèdjilik.*

Flagorneur, se, adj., familier, یلتقلنیجی *ïaltaqlantdji*, t.; مداهنه جی *mudāhènèdji*, a.-t.

Flagrant, e, adj. حاضر *hāzyr.* — En flagrant délit, کناهنی ایشلرکن *guñāhi ichleriken.*

Flaire, s. m., odorat, کوپکك قوخولمه سی *keupeguñ qokhoulamaci*, کلبك شمی ـ اشتمامی *kelbuñ chemmi, ichtimāmi*, t.-a.

Flairer, v. a., sentir, قوقلمق *qoqlamaq*, قوقولمق *qoqoulamaq*, vulg. قوخولمق *qokhoulamaq*, t.; شم ا *chemm it*, a.-t. — Donner à flairer, قوقولتمق *qoqoultmaq.* — Au fig., pressentir, voyez ce mot.

Flaireur, s. m., de table. Voy. Parasite.

Flamand, e, adj., de Flandre, بلجيقالو *beldjîqâlu*, t.

Flamant, s. m., oiseau, بر بيوك قوش *bir buïuk qouch*, t.

Flambant, e, adj., يانان *ïânân*, طوتشمش *thoutouchmich*, t.; علولو *'alevlu*, a.-t. — Tison flambant, علولو كوسكى *'alevlu keusky*.

Flambart, s. m., يارى يانمش كوسكى *ïâry ïânmich keusky*, t.

Flambe, s. f., سوسن *sousen*, vulg. *sousam*, t.; هوبر *hevber*, a.; قلج اوتى *qylidj oty*.

Flambé, adj., ruiné, perdu, خراب - برباد اولمش *kharâb*, *ber bâd olmuch*, a.-p.-t.

Flambeau, s. m., sorte de torche, يل مومى *ïel moumi*, t.; مشعله *mech'alè*, a. — Chandelle ou bougie, موم *moum*, بال مومى *bâl moumi*, t.; شمع *chem'*, چراغ *tcherâgh*, p.-t. — Chandelier, شمعدان *chem'dân*, vulg. *chamdân*, a.-p. — Au fig., celui qui éclaire, نور كتوريجى *nour gueturîdji*, صياپاش *ziâpâch*. — Le flambeau du jour, مصباح الصباح *misbâh ussabâh*.

Flamber, v. n., jeter de la flamme, علولنمك *'alevlenmek*, طوتشمق *thoutouchmaq*. — Flamber, v. a., passer par dessus la flamme, اتش اوستندن كچورمك *atech ustunden guetchurmek*, p.-t.; اتشه كوسترمك *atechè gueustermek*. — Faire flamber le feu, اتشى طوتشدرمق - علولندرمك *atechi thoutouchturmaq*, *'alevlendurmek*.

Flamberge, s. f., شيش *chîch*, مچ *metch*, t. — Dans le style plaisant seulement, on dit *mettre flamberge au vent*, سل سيف ا *selli seïf it*; a.-t.

Flamboyant, e, adj., يلدرايجى *ïaldyrâïdji*, يلدرغن *yldyraghan*, علوى *'alevi*, a.; يالكلو *ïâlyñlu*, t.; شعله ويريجى *cheu'lè vîrîdji*, a.-t.; برّاق *berrâq*. — Glaive flamboyant, تيغ اتشبار *tyghy atechbâr*.

Flamboyer, v. n., يلدرامق *yldyrâmaq*, پارلمق *pârlamaq*, شعله - يالك *ïâlyñlu ol*, يالكلو او ويرمك *cheu'lè*, *ïâlyñ vîrmek*, a.-t.

Flamme, s. f., partie lumineuse du feu, يالك *ïâlyñ*, اود يالكى *od ïâlyñi*, t.; علو *'alev*, شعله *cheu'lè*, لهيب *lehîb*. — Jeter une —, القاى لهيب ا *ilqâï lehîb it*. — Au fig., la passion de l'amour, عشق اتشى *'ychq âtechi*. — Être en flamme, طوتشمق *thoutouchmaq*. — Jeter feu et flamme, اغزدن اتشلر پوشكورمك *aghyzden atechler puchkurmek*. — Les flammes de l'enfer, جهنم اتشى *djehennem atechi*. — d'un navire, banderolle, فلاندره *flandra*, اينجه باندره *indjè bândera*, علو *'alev*. — Lancette de maréchal, بيطار نشترى *baïthâr nichteri*.

Flammèche, s. f., يالكجك *ïâlyñdjik*, قغلجم *qyghyldjim*, t.; شرارة *cherâret*, a.

Flan, s. m., بر نوع قيمقلو بورك *bir nev'y qaïmaqlu beurek*, t.

Flanc, s. m., partie de l'animal, depuis le défaut des côtes jusqu'aux hanches, يان *ïān*, بل *bel*, بوكر *beugr*, t.; جنب *djenb*, pl. a. جنوب *djenoub*; ضلع *zyl*, pl. ضلاع *zoulou'*, اضلاع *azlā'* — Le flanc droit, جنب يمين *djembi ïemïn*. — d'un vaisseau, كمينك يان طرفى *guèminuñ ïān tharafi*. — Se battre les flancs, چبالنمق *tchabālanmaq*, جهد *djehd it*.

Flandre, s. f., ندرلانده مملكتنك قديم ايالتى *nedirlanda memlaketinuñ qadïmi eïāleti*.

Flandrin, s. m., اوزون و انجه بويلو كمسنه *ouzoun vè indjè boïlu kimesnè*, t.

Flanelle, s. f., فلانله *flānelā*, فانلا *fānelā*, بر نوع اينجه بوكه *bir nev'y indjè ïuñ qoumāchi*, t.

Flaner, v. a., بوش كزمك *boch guezmek*, ايلمك *ïelmek*, خوارده لقده كزمك *khovārdalyqta guezmek*, t.

Flanneur, euse, s. et adj., بوش كزن *boch guezen*, خوارده لقلى كزن *khovārdaliqta guezen*, t.

Flanquant, e, adj., angle, bastion, اخر زاويه ناظر زاويه و اخر پلنقه ناظر بر پلنقه *akhar zāvïèïè nāzir zāvïè vè akhar palanqaïè nāzyr palanqa*, t.

Flanquer, v. a., en parlant d'une fortification, avoir vue sur une autre, ناظر اول *nāzir ol*, a.-t.; باقمق *bāqmaq*. — Appliquer un coup, اورمق *ourmaq*. — Se Flanquer, v. réfl., se placer mal à propos, صوقلمق *soqoulmaq*, t.

Flaque, s. f., طورغون صو چقورى *dhourghoun sou tchouqoury*, باطاق *bathāq*, t.

Flasque, adj., كوشك *guevchek*, كيكشك *gueñchek*, t.; رخو *rakhv*, *rykho*, ضعيف *za'ïf*, ذابل *zābil*, a. — Homme d'un caractère flasque, كوشك خويلو *guevchek khoïlu*.

Flatter, v. a., louer pour séduire, يلتقلنمق *ïaltaqlanmaq*, دلكيلنمك *tilkilenmek*, t.; مداهنه ا *mudāhenè it*. — Aduler, تملق ا *temellouq it*, تبصبص ا *tebasbous it*. — Caresser, اوخشمق *okhchamaq*. — Excuser par complaisance, خاطر ايچون معذور طوتمق *khāthyr itchoun ma'zour thoutmaq*. — Tromper en dissimulant, مدارا ا *mudārā it*. — Traiter avec trop de douceur, ملاطفت ـ ملايمت كوسترمك *mulāthefet*, *mulāïmet gueustermek*, طاتلولق ايله قوللنمق *thātlulyq ilè qoullanmaq*. — Amuser par l'espoir d'un bien, اويالندرمق *ouïālandurmaq*, اميدلندرمك *umïdlendurmek*, اميد ويرمك *umïd vïrmek*. — Se Flatter, v. pr., espérer, اومق *oummaq*, اميلك دوشمك *umïdè duchmek*, مامول ا *me'moul it*. — Flatter sa douleur, كدرى يوشتمق *kederi ïoumchatmaq*.

Flatterie, s. f., louange exagérée, دلكوجيلك *tilkudjilik*, يلتقلنمه *ïaltaqlanma*, t.; مداهنه *mudāhenè*. — Adulation, تبصبص *tebasbous*. — Caresse, تملق *temelluq*.

اوخشايش *okhchāïch.* — Cajolerie, جابلوسى *djāblouci.* — Flatterie grossière, قبا مداهنه *qabā mudāhenè,* مداهنهٔ غليظه *mudāhenèï ghalīza.* — délicate, مداهنهٔ لطيفه *mudāhenèï lathyfè.*

Flatteur, euse, s., qui flatte, adulateur, يلتقلنيجى *ïaltaqlanīdji,* t.; مداهنه جى *mudāhenèdji,* a.-t.; مداهن *mudāhin,* a.; جابلوس *djāblous.* — Agréable, كوكل خوشلندريجى *gueuñul khochlandurīdji,* مرغوب *merghoub.* — Des manières flatteuses, اطوار - اوضاع مرغوبه *athvār, evzā'ï merghoubè.*

Flatteusement, adv., ملاطفت ايله *mulāthefet ilè,* اطوار مرغوبه ايله *athvāri merghoubè ilè,* a.-t.

Flatueux, euse, adj., يل كتوريجى *ïel gueturīdji,* يللو *ïellu,* t.; مولد الريح *muvellid urryh,* a.

Flatuosité, s. f., يل *ïel,* t.; ريح *ryh,* pl. a. رياح *riāh.*

Fléau, s. m., instrument à battre le blé, دوكن *deuguien.* — Battre le grain avec le fléau, خرمنى دوكن ايله دوكمك *khyrmeni deuïen ilè deuïmek.* — Maux, grande calamité, بلا *belā,* بليت *belïiet,* pl. a. بلايا *belāïā.* — du ciel, افت سماويه *afeti semāvïiè,* بلاى اسمانى *belāï açumāni.* — de Dieu, اللهدن كلان بر بلا *allahdan guelān bir belā.* — Verge d'une balance, ترازو قولى - دمرى *terāzou qolou, demīri.* — Barre de porte, طرقاز *thyrqāz,* مترس *mitres.*

Fléché, s. f., trait qui se décoche, اوق *oq,* t.; سهم *sehm,* pl. a. سهام *sehām;* تير *tīr,* p. — pointue, لوجى سورى اوق *oudjou sivri oq.* — Un trait de flèche, اوق اتمى *oq atumu.* — d'une voiture, عربه اوقى *'araba oqy.* — Aiguille d'un clocher, چاكلق كلاهى - دپه سى *tchāñlyq kulāhi, tepèci.* — Constellation, سهم الرامى *sehm urrāmi.*

Fléchir, v. a., ployer, courber, اكلتمك *eïltmek,* بوكمك *beukmek,* اكمك *egmek,* t. — le genou ou les genoux, ديز بوكمك - اكمك - چوكمك *diz beukmek, egmek, tcheukmek.* — Au fig., attendrir, émouvoir, يوركى يومشتمق *ïeuregui ïoumchatmaq,* قلبه رقت كتورمك *qalbè ryqqat gueturmek,* تهييج رقت ا *tehïidji ryqqat it.* — Apaiser la colère, تسكين غضب ا *teskīni ghazab it.* — Fléchir, v. n., se courber, se ployer, اكلمك *eguilmek,* بوكلمك *beukulmek.* — Se soumettre, s'abaisser, باش اكمك *bāch egmek,* اطاعت ا *ithā'at it.* — S'adoucir, يومشمق *ïoumchamaq,* رقت ا *ryqqat it.* — Fléchi, e, اكلمش *eguilmich,* منحنى *munhani,* يومشامش *ïoumchāmich,* رقته كلمش *ryqqatè guelmich.*

Fléchissement, s. m., اكلش *eguilich,* بوكلش *beukuluch,* اكلمه *eguilmè,* بوكلمه *beukulmè,* t.; ممايلت *mumāïlet,* انعطاف *in'ythāf,* a. — Le fléchissement des genoux, ديزلرك اكلمه سى *dizleruñ eïlmèci.*

Fléchisseur, s. et adj., muscle,

عصبلهٔ معطّفهٔ *'azalëï mu'atthyfè*, a.-t.

Flegmagogue, s. et adj., بلغم سوكيجى *balgham seukïdji*, t.; قالع بلغم *qāly'i balgham*, a.

Flegmatique, s. et adj., pituiteux, بلغملو *balghamlu*, t.; بلغمى المزاج *balghami ul-mizādj*. — Qui est de sang-froid, صوغوق طبيعتلو *soghouq thaby'atlu*, صوغوق *soghouq*, بارد *bārid*, قانى صوغوق *qāny soghouq*, مثلوج المزاج *mesloudj ul-mizādj*.

Flegme, s. m., humeur du sang, pituite, بلغم *balgham*, t.-a. — Sang-froid, قان صوغوقلغى *qān soghouqlyghy*. — Tranquillité d'esprit, action de se posséder, اطمينان قلب *ythmināni qalb*, بذامت طبع *bezāmeti thab'*, لنكرلولك *lengüerlulik*.

Flegmon, s. m., قانلو قبارجق *qānlu qabārdjyq*, t.; ورم دموى *veremi demevi*, خيرجل *khyrdjil*, a.

Flegmoneux, se, adj., خيرجلى *khyrdjilii*, a.; ورم دموى نوعندن *veremi demevi nev'ynden*, a.-t.

Flet, s. m., بر نوع دكز بالغى *bir nev'y deñyz bālyghy*.

Flétrir, v. a., faner, ternir, صولدرمق *soldurmaq*, بوزمق *bozmaq*, t.; تذبيل ا *tezbīl it*. — Oter la vigueur, فتور كتورمك *futour guetürmek*. — Se Flétrir, v. réfl., se faner, صولمق *solmaq*, بوزلمق *bozoulmaq*, t.; كسب ذبول ا *kesbi zuboul it*, a.-t. — Flétrir, déshonorer, diffamer, رسواى ا *rousvāï it*, لكه لندرمك *lekkèlendurmek*. — Flétri, e, fané, صولمش *solmuch*, پژمرده *pejmurdè*. — Diffamé, رسواى اولمش *rousvāï olmuch*.

Flétrissure, s. f., état d'une chose flétrie, صولمه *solma*, صولوقلق *solouqlyq*, بوزلمش *bozoulouch*, t.; ذبول *zuboul*. — La flétrissure des fleurs, شكوفه لرك ذبولى *chukioufèleruñ zubouli*. — Tache à la réputation, لكه *lekkè*, t.; شين *chïn*, a. — Ignominie, رسوايلك *rousvāïlik*. — Marque d'un fer chaud, رسوايلك دامغه سى *rousvāïlik dāmghacy*.

Fleur, s. f., production végétale qui précède et contient le fruit, چچك ـ چيچك *tchitchek*, t.; زهر *zehir*, pl. a. ازهار *ezhār*; شكوفه *chukioufè*, p. — printanière, بهار چچكى *behār tchitchegui*. — Jardin, parterre de fleurs, چچكلك *tchitcheklik*. — Un bouquet de fleurs, بر طوتام چچك *bir thoutām tchitchek*. — Le temps où certaines choses sont dans leur plus grande beauté, كوزللك ـ تازه لك وقتى *guzellik, tāzèlik vaqty*. — La fleur de l'âge, عنفوان *'unfuvān*. — de la jeunesse, عنفوان شباب *'unfuvāni chebāb*. — La fleur, le teint, la fraîcheur que donne la jeunesse, تازه لك *tāzèlik*, طراوت *tharāvet*. — Extrait, la partie la plus pure d'une chose, خلاصه *khoulāça*. — Fleur de soufre, كوكرد خلاصه سى *kukurd khoulāçaci*. — L'élite, ce qu'il y a de meilleur dans une classe de personnes, سچمه *setchmè*, t.; كزيده *guzīdè*,

نقاوة *neqāvet.* — La fleur de l'armée, des troupes, عسكرك كزيدهسي *'askèrun guzidèci.* — Lustre, éclat de peu de durée, جلای نابقا *djilāï nābeqā*, رونق ناپایدار *revnaqy nāpāïdār.* — Premier usage, étrenne d'une chose, سفته *seftè.* — Virginité, قزلق *qyzlyq*, بکارة *bekiāret.*

Fleur (A), adv., au niveau, برابرلکده *berāberliktè*, دوزلکده *duzliktè.* — A fleur de terre, یره برابر *ïèrè berāber*, سطح زمین برابرلکنه *sathhi zemin berāberliguinè.* — A fleur de corde, ایپ اوجی برابرلکنه *ip oudjou berāberliguinè.*

Fleurs-Blanches, s. f. pl., maladie des femmes, اق حیض *aq haïz*, طول یتاغی اقمسی *dhoul ïatāghy aqmaci*, t.; رطوبت النسا *routhoubet unniçā*, سیلان رحم *silāni rahm*, a.

Fleuraison, s. f., formation des fleurs, چیچکلنمه *tchitcheklenmè*, t.; تزهر *tezehhur*, a. — Temps où les plantes fleurissent, چیچک موسمی *tchitchek mevsimi*, وقتی *vaqty.*

Fleurer, v. n., قوقویایمق *qoqou ïāïmaq*, t.; نشر رایحه *nechri rāïha it.* — Cela fleure bon, بر کوزل قوخو یایلور *bir guzel qokhou ïāïleur.*

Fleuret, s. m., fil de soie grossière, قالک ایپک *qālyn ipek*, بروزلو ایپک *buruzlu ipek.* — Ruban formé de ce fil, قالک ایپک شریتی *qālyn ipek chirïti.* — Épée sans tranchant et sans pointe, اوجسز کسمز قلیچ *outchsiz kesmez qylidj*, t.

Fleurette, s. f., petite fleur, اوفاق چیچک *ouſāq tchitchek*, شکوفه جک *chukiouſèdjik*, چیچکجک *tchitchedjik*, t. — Au fig. fam., cajolerie amoureuse, galanteries qu'on dit à une femme, مغازلة *moughāzelet*, pl. a. مغازلات *moughāzelāt.* — Conter fleurettes, dire des douceurs aux femmes, نسوان طائفه سیله مغازله ایتمک *nisvān thāïfècilè moughāzelè it.*

Fleuri, e, adj., qui est en fleur, چیچکلنمش *tchitcheklenmich*, t.; مزهر *muzehher.* — Garni de fleurs, چیچکلو *tchitcheklu.* — Épanoui, اچلمش *atchilmich.* — Frais, orné, تازه *tāzè*, مزیّن *muzeïien.* — Pâques fleuries, عید الزیتون *'aïduz-zeïtoun.*

Fleurir, v. n., pousser des fleurs, چیچکلنمک *tchitcheklenmek.* — S'épanouir, چیچک اچمق *tchitchek atchmaq*, اچلمق *atchilmaq*, چیچک ویرمک - چیقارمق *tchitchek vïrmek, tchiqārmaq.* — Être en vogue, en crédit, معتبر او *mu'teber ol*, نفوذلو او *nufouzlu ol*, کسب رواج ایتمک *kesbi revādj it.* — Être en réputation, اشتهارده او *ichtihārdè ol.*

Fleurissant, e, adj., چیچکلنن *tchitcheklenen*, چیچک ویرن *tchitchek vïren*, t.; زاهر *zāhir*, a.

Fleuriste, s. m., qui cultive des fleurs, چیچکجی *tchitchekdji*, t. — Peintre de fleurs, چیچک مصوّری *tchitchek muçavvyri.*

Fleuron, s. m., ornement qui imite les fleurs, چیچکدن گل *gul*, زینت *tchitchekten zïnet.* — Les

fleurons d'une couronne, تاجك كللرى *tādjuñ gulleri.*

Fleurs, s. f. pl. Voyez Menstrues. — Fleurs blanches. Voyez Fleur.

Fleuve, s. m., چاى *tchāï,* ارماق ـ ارمق ـ ايرماق *irmaq,* بيوك نهر *buïuk nehr,* نهر *nehr,* pl. a. انهار *enhār.* — Grand —, نهر كبير *nehri kebīr.*

Flexibilité, s. f., قولاى بوكلمه *qolāï beukulmè,* t.; سهولت الانعطاف *souhoulet ul-in'ythāf,* فتخ *fatakh,* ليانت *līānet,* a. — de l'esprit, du caractère, ملاينت طبع *mulāïeneti thab'.*

Flexible, adj., اكلور *èguilur, eïlur,* اكلمه‌سى ـ بوكلمه‌سى اسان *eïlmèci, beukulmèci açān,* قولاى بوكلور *qolāï beukulur.* — de caractère, لين المزاج *leïn ul-mizādj,* اويصال *uviçāl.*

Flexion, s. f., état de ce qui est fléchi, اكلش *eïlich,* بوكلش *beukuluch,* t.; ميلولت *meïloulet,* انحنا *inhinā,* a.

Flibot, s. m., بر نوع كوچك كمى *bir nev'y kutchuk guemi,* t.

Flibustier, s. m., قورصان قسمى *qorsān qysmy,* t.

Flocon, s. m., petite touffe de soie, پسكل *puskul.* — de laine, يوك يوالغى ـ طوپى *ïeuñ ïouvālaghy, thopy,* يوك توزاغى *ïeuñ touzāghy.* — de neige, قار پارچه‌سى *qār pārtchaci.* — Il neige à gros flocons, قار ياغيور قوش باشى *qouch bāchi qār ïāghaïeur.*

Floraison, s. f. V. Fleuraison.

Florence, ville d'Italie, فيورنچه *fiorentcha.* — Florence, s. m., sorte de taffetas, جانفس *djānfes,* t.

Flores (Faire), اظهار ديدبه صمنده مصارف كثيره ايزهارى *izhāri debdebè zimnindè meçārifi keçīrè it.*

Florissant, e, adj., n'est d'usage qu'au fig., prospère, peuplé, cultivé, معمور *ma'mour,* a.; ابادان *abādān,* p.; شين *chīn,* usit. شن *chen.* — Endroit florissant, معمور يرى *m'amour ïer.*

Flot, s. m., vague, دالغه ـ طالغه *dālghà, thalās,* t.; موج *mevdj,* pl. a. امواج *emvādj.* — Les flots de la mer, دكزك دالغه‌لرى *deñyzuñ dālghàleri,* امواج دريا *emvādji derïā.* — Être à —, صو اوزرنده طورمق ـ او *sou uzerindè dhourmaq, ol.* — Mettre un navire à flot, كمى يى دكزه ايندرمك *guemïi deñizè indurmek.* — Le battement des flots, تلاطم امواج *telāthumi emvādj.* — Le bruit des vagues, دالغه‌لرك كورلتيسى *dālghaleruñ gurultucy.* — S'agiter à la manière des flots, موجلنمك *mevdjlenmek,* دالغه‌لنمق *dālghalanmaq,* تموج ا *temevvudj it.* — Le flot, ou le flux et le reflux de la marée. Voyez Flux et Reflux. — Flots de peuple, foule, قلبه‌لق *qalabalyq,* ازدحام *izdihām,* فوج *fevdj,* pl. افواج *efvādj.* — Flot, assemblage de bois qui flotte sur une rivière, كراسته صالى *kerāstè sāly.*

Flottable, adj., صال اشلين كراسته صالى *sāl ichleïen,*

يوزدرمسنده صالح *kerāstè sāli, ïuzdurmècinè sālih.*

Flottant, e, adj., qui flotte sur l'eau, يوزنجى *ïuzudju.* — Agité de côté et d'autre, صارصلور *sārsylur*, t.; متحرّك *mutcharrik*, a. — Au fig., irrésolu, incertain, ايده جكنسى *idedjeguini bilmez*, متردّد *mutereddid.*

Flottage, s. m., صو يولندن كراسته نقلى *sou ïolyndan kerāstè naqly*, t.

Flottaison, s. f., كمينك صويه دكديكى يير *gueminuñ souïè degdigui ïer*, t.

Flotte, s. f., دونانمه *donānma*, t.; كمى لايى *guèmi alāïi.* — La flotte française, فرانسز دونانمه سى *frāncyz donānmacy.*

Flotté, adj. m., bois —, صو يولندن كتورلمش اودون *sou ïolyndan gueturilmich odoun*, t.

Flottement, s. m., عسكرك صالنتيسى *'askerïuñ sālyntycy*, t. Voyez Irrésolution.

Flotter, v. n., être soutenu ou soulevé par l'eau, صو اوزرنده يلمك *sou uzerindè ïelmek*, صويك يوزيمه *souïuñ ïuzimè ïuzmek.* — Être agité, صاللنمق *sāllynmaq.* — Être irrésolu, douter, شبهه لنمك *chubhèlenmek*, متردّد او *mutereddid ol*, تذبذب ا *tezebzub it.* — Flotter du bois, le faire descendre sur la rivière, كراسته يى - اودونى صويه يوردرمك *kerāstèïi, odouny souïè ïurdurmek*, t.

Flottille, s. f., كوچك دونانمه *kutchuk donānma*, t.

Flouette, s. f., يل قوان *ïel qovān*, t.

Fluant, adj., papier —, ياقى طوتشقلسز كاغدى *ïāqy kiāghydi, thoutqalsyz kiāghyd*, t.

Fluctuation, s. f., mouvement d'un liquide, چالقندى *tchālqyndy*, t.; رجرجة *redjredjet*, a. — des opinions, تذبذب افكار *tezebzubi efkiār*, ذبذبهٔ افكار واراً *zebzebèï efkiār uārā.* Voy. Variation.

Fluctueux, se, adj., چالقنيجى موجلو *tchālqynidji*, t.; *mevdjlu*, a.-t.; ذو لارتجاج *zevi ul-irtidjādj*, a.

Fluer, v. n., couler; se dit de la mer : la mer flue et reflue, دريا مدّ وجزر ايدر *derïā meddu djezr ider.* — En parlant des humeurs, دوكلمك *deükulmek*, اقمق *aqmaq*, جريان - سيلان ا *djeriān - seïlān it.*

Fluet, ette, adj., ضعيف *za'īf*, نحيف الهزاج ضعيف *nahīf, za'īf ul-mizādj*, a.; يوفقه *ïoufqa*; t.

Fluide, adj., qui coule aisément, صولو *soulu*, t.; صويق *syvyq*, اقيجى *aqydji*, t.; جارى *djāry.* — Fluide, s. m., corps fluide, مايع *māïi'*, pl. a. موائع *mevāïi'.* — L'air et l'eau sont deux substances fluides, اب وهوا عناصر مايعه دندر *āb uhavā 'anāçy'ri māï'aden dur.*

Fluidité, s. f., صوقلق *syvyqlyq*, اقيجيلق *aqydjylyq*, t.; مايعيّت *ma'ïiet*, ميعة *meï'at.* — La fluidité de l'eau, مائك طبيعت مايعه سى *mānuñ thabi'ati māï'èi.*

Flute, s. f., instrument de mu-

sique, ددك - دودك *duduk*, t. — de berger, چوبان دودكى *tchobān dudugui*, قوال *qavāl*, چوبان قوالى *tchobān qavāli*. — des derviches, ناى *neï*. — Jouer de la flûte, دودك چالمق *duduk tchālmaq*. — Flûte, sorte de navire, بر نوع كمى *bir nev'y guemi*.

Flutes, s. f. pl., انجه بجاق *indjè badjāq*, t.

Fluteau, s. m., بر نوع حصير اوتى *bir nev'y hacyr oty*, t.

Fluter, v. a., jouer de la flute, دودك چالمق *duduk tchālmaq*. — Popul., boire, بكريلك ا *bekrilik it*, t.

Fluteur, euse, adj., دودك چاليجى *duduk tchālidji*, t.

Fluvial, e, adj., انهاره متعلق - دائر *enhārè mute'allyq*, *dāïr*, a.-t. — Au plur. masc. Fluviaux.

Fluviatile, adj., اقار صودن *aqār soudan*, t.; نهرى *nehri*, a.

Flux, s. m., mouvement réglé de la mer vers le rivage, دريانك ارتوب اكسلمه‌سى *deriānuñ artup eksilmèci*, دكز ارتمه‌سى *deñyz artmaci*, t.; مدّ *medd*, مدّ البحر *medd ul-bahr*, مدّ دريا *meddi derïā*. — Le flux et le reflux, مدّ وجزر *meddu djezr*, جزر ومدّ *djezru medd*. — Flux, débordement de sang, de bile, يورك سورمه‌سى - سورمكى *ïurek surmèci*, *surmègui*, قان سورمه‌سى *qān surmèci*, اسهال *ishāl*, انديال بطن *indiāli bathu*. — Éprouver un flux de ventre, يورك سورمك *ïurek surmek*. — Flux hépatique, قره جكر اسهالى *qara djiguer ishāli*. — d'urine, سلس *seles*, سلس البول *seleçul-buvel*. — de bouche, ساليار اقشى *saliār aqychi*, ساليار دوكلمه‌سى *saliār deukulmèci*. — Hémorrhoïdal, باسور قانى اقمه‌سى *bāçour qāni aqmaci*, سيلان البواسير *sīlān ul-bavācīr*. — de paroles, سوز چوقلغى *seuz tchoqlyghy*. — menstruel, règles, ايلق *āïlyq*, عورتلرك ايلغى *'avretleruñ aïlyghy*.

Fluxion, s. f., écoulement d'humeurs sur quelques parties du corps, نازله *nāzilè*, *nezlè*, vulg. *nouzla*, pl. a. نوازل *nevāzil*. — Être sujet aux fluxions, نوازله مبتلا او *nevāzilè mubtelā ol*. — Fluxion de poitrine, صانجو *sāndjou*, يان اغريسى *ïān aghrycy*, t.; بلسام *bilsam*. Voy. Pleurésie.

Fluxionnaire, adj., نوازله مبتلا *nevāzilè mubtelā*, ذات الجنبلو *zātul-djemblu*, a.-t.

Foene, s. f., زبقن *zebqen*, *zebguen*, t.

Foetus, s. m., جنين *djenīn*, pl. a. اجنة *edjinnet*, علوق *'alouq*, a. — La formation du fœtus, تخلق جنين *tekhallouqi djenīn*.

Foi, s. f., vertu théologale, ايمان *imān*. — pure, ايمان خالص *imāni khālys*. — douteuse, ايمان مشكوك *imāni mechkiouk*. — Religion, دين *dīn*. — Croyance, انان *inān*, اعتقاد *y'tiqād*. — Article fondamental de la foi, عقيدة *'aqydet*, pl. a. عقايد *'aqāïd*. — Probité, régularité à tenir

sa promesse, وفا *vefā*, وفادارلق *vefādārlyq*. — Promesse, وعد *v'ad*. — Bonne foi, droiture, طوغرولق *dhoghroulouq*, صداقة *sadāqat*. — Qui est de bonne foi, fidèle, وفادار *vefādār*. — De mauvaise foi, وفاسز *vefāsyz*. — Avec bonne foi, sincérité, صدق طوتملہ *sydyq thavïiet ilè*. — Foi de négociant, بازركان وعدی *bāzyrguiān va'di*. — Engager sa foi, promettre, وعد ا *va'd it*. — Confiance, اعتماد *y'timād*. — Bonne foi conjugale, حقوق زوجيّت *houqouqy zevdjïiet*. — Digne de foi, شايان اعتماد *chāïāni y'timād*, موثوق بہ *mevsouquñ bihi*. — C'est un homme digne de foi, معتمد عليه بر ادمدر *mu'temeduñ 'aleïh bir ādemdur*. — En bonne foi, بالصدق و الخلوص *bissydq vel-khoulous*. — Défenseur de la foi, حامیٔ دین *hāmiï dïn*. — Ma foi, par ma foi, دينم ـ ايمانم حقی ايچون *dïnum, imānum haqqy itchoun*.

Foible, adj. Voy. Faible et ses dérivés.

Foie, s. m., viscère, جكر *djïguer*, قره جكر *qara djïguer*, t.; كبد *kebd, kibd, kebed*, pl. a. اكباد *ekbād*. — Maladie du —, جكر مرضی *djïguer marazi*.

Foin, s. m., قورو اوت *qourou ot*, قورو اوتلق *qourou otlyq*, اوتلق *otlouq*, t. — Tas de —, قورو اوتلق يغنی *qourou otlouq ïighyni*.

Foire, s. f., grand marché public à époque fixe, پنايِر *panaïr*, t. — La foire de Leipsick, ليپسقہ پنايری *libsiqa panāïri*. — Cours de ventre, يورك سورمہ سی *ïurek surmèci*, اسهال *ishāl*.

Foirer, v. n., يورك سورمك *ïurek surmek*, t.; اسهالی او *ishāli ol*, a.-t.

Foireux, euse, adj., يورك سوريجی *ïurek surïdjï*, t.; اسهالی اولان *ishāli olān*, a.-t.

Fois, s. f., كرّه *kerrè*, t.; دفعة *def'at*, pl. a. دفعات *def'āt*, مرّة *merret*, pl. مرّات *merrāt*; بار *bār*, p. — Cette —, بو كرّه *bou kerrè*. — Cette fois-ci, بو دفعه ده *bou def'ada*. — Plusieurs fois, maintes fois, چوق كرّه *tchoq kerrè*, بالدّفعات *bid-def'āt*. — Une ou deux fois, بر ايكی كرّه *bir iki kerrè*. — Encore une fois, بر دخی ـ بر دها *bir dakhy, bir dahā*, بر كرّه دخی *bir kerrè dakhy*. — Quelquefois, بعض كرّه *ba'zi kerrè*, بعضاً *ba'zen*. — A la fois, tout à la fois, بر اوغوردن *bir oghourden*, بردن *birden*, دفعةً *def'aten*. — De fois à autre, بر كاهلك *bir guiāhdè*, كاهيجه *guiāhidjè*. — Autrefois, au temps passé, سابقا *sābiqā*. — Une autre fois, بشقه كرّه *bachqa kerrè*. — Une fois autant, براو قدر *bir oqadar*.

Foison, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, بوللق *bollouq*, t.; بركت *bereket*, كثرت *kesret*, a. — A foison, abondamment, چوقلق ـ بوللق ايله *tchoqlouq, bollouq ilè*, وفرتله *vefret ilè*, بركتله *bereket ilè*.

Foisonner, v. n., abonder, چوق

او *tchoq ol*, چوغلمق *tchoghalmaq*, بول بول - کثیر او *bol bol, kecīr ol*. — Ce pays foisonne en blés, بو مملکتك حنطه‌نك کثرت و برکتی وارد *bou memlekettè hynthanuñ kesretu bereketi vārdur*. Voy. MULTIPLIER.

FOL ou FOU, FOLLE, adj. et s., qui a perdu l'esprit, دلی *deli*, دلو *delu*, عقلی کتمش *'aqly guitmich*, t.; دیوانه *dīvānè*, مجنون *medjnoun*. — Devenir —, دلی او *deli ol*. ذلولنمك *delulenmek*, تجنن ا *tèdjennun it*. — Être fou de quelqu'un, l'aimer éperdument, بر کمسنه‌نك مجنونی - دیوانه‌سی او *bir kimesnènuñ medjnouni, dīvānèci ol*. — d'une chose, دلوسی او *delucy ol*. — Il est fou de la pipe, il en est grand amateur, چبوق دلوسیدر *tchoubouq delucydur*. — Fou, gai, enjoué, شن *chen*, شطارتلو *chetharetlu*. — Crédule, simple, بودالا *boudāla*, احمق *ahmaq*. — Plaisant, bouffon, مسخره *maskhara*. — Déraisonnable, پولسز *ïolsyz*, ناسزا *nācezā*, غیر معقول *ghaïri m'aqoul*. — Folle entreprise, عزیمت غیر معقول *'azímeti ghaïri m'aqoulè*. — Faire le fou, مسخره‌لق ا *maskharalyq it*. — Le fou, pièce du jeu des échecs, فیل *fíl*.

FOLATRE, adj., شن *chen*, شقه‌جی *chaqadji*, خوراته‌جی *khorātadji*, t.; لطیفه‌جی *lathyfèdji*, a.-t.

FOLATRER, v. n., خوراته - شقه ا *khorāta, chaqa it*, t.; لطیفه ا *lathyfè it*, a.-t.

FOLATRERIE, s. f., خوراته *khorāta*, لطیفه *lathyfè*.

FOLICHON, NE, adj. Voy. BADIN, FOLATRE.

FOLIE, s. f., démence, دلیلك *delīlik*, دلولك *delulik*, t.; دیوانه‌لك *dīvānèlik*, p.-t.; جنون *djunoun*, a. — Imprudence, faute de jugement, عقلسزلك *'aqlsyzlik*, پولسزلق *ïolsyzlyq*. — Sottise, stupidité, حماقة *hamāqat*, بودالاق *boudālālyq*. — Propos gai, خوراته *khorāta*, لطیفه *lathyfè*. — Paroles incohérentes, صاچمه سوز *satchma seuz*.

FOLIFORME, adj., پیراغه بکزر *tèprāgha bènzer*, t.

FOLIO, s. m., numéro d'une page, صحیفه رقمی *sahífè raqamí*. — Folio recto, وجه الصحیفه *vedj-ussahífè*. — Folio verso, ظهر الصحیفه *zahr ussahífè*. — In-folio, بیوك بتون طبقه *buïuk qyth'a*, بتون قطعه *butun thabaqa*, قطعه‌سنده بر کتاب *qyth'acindè bir kitāb*.

FOLLEMENT, adv., دلی - دیوانه *deli, dīvānè guibi*, دلیلکیله کبی *delīligilè*, t.; سفاهة *sefāheten*, a.

FOLLET, ETTE, adj., un peu fou, دلیجه *delídjè*. — Badin, خورته‌جی *khortadjí*. — Poil follet, le premier poil qui vient au menton, توبیکز *tūdjiguiz*, خط *khaṭṭ*. Voy. DUVET. — Esprit follet, قونجولوز *qondjoloz*, عفریت *'yfrīt*. — Feu —, کوکده کورنن اتش - علو *gueukdè gueurunen ātech, 'alev*.

FOLLICULAIRE, s. et adj. Voyez JOURNALISTE.

Follicule, s. f., enveloppe des graines, قبوق *qabouq*, t.; قشر *qychr*, pl. a. قشور *qouchour*; تخم قبوغی *tekhoum qaboughy*. — Cocons de vers à soie, قوزه *qoza*. Voyez Membrane.

Fomentation, s. f., علاجلو پچاوره *'ylādjlu patchāvra*, اسّی بز *issi bez*, t.; کماد *kimād*, کمادة *kimādet*, pl. کمادات *kimādāt*.

Fomenter, v. a., appliquer une fomentation, اسّی بزایله زحمتی اولان یری صارمق *issi bez ilè zahmeti olān ïeri sārmaq*, علاجلو بز پچاوره اورمق *'ilādjlu bez, patchāvra ourmaq*, کمد - تکمید ا *kemd, tekmīd it*. — Entretenir, faire durer (le mal), طیاندرمق *dhaïāndurmaq*, تمدید ا *temdīd it*, اوزاتمق *ouzātmaq*. — Au fig., le bien et le mal, تأکید - تأیید - ادامه ا *tèkīd, tèïid, idāmè it*. — Fomenter la division, ادامهٔ شور وشقاق ا *idāmèï chour u chiqāq it*. — l'union, تأکید روابط اتحاد ا *tèkīdi revābithy ittihād it*.

Foncé, e, adj. fam., riche, زنکین *zenguin*, t.; مالدار *māldār*, a.-p. — Habile dans une science, dans une matière, ماهر *māhir*, استاد *ustād*. — Couleur foncée, قویو رنک *qouïou renk*.

Foncer, v. a., mettre un fond à un tonneau, برفوچی نک دیبنی قومق *bir foutchounuñ dībini qomaq*, t. — Attaquer avec impétuosité, صالمق *sālmaq*, صولتله هجوم ا *savlètilè hudjoum it*. — Faire les fonds, fournir aux dépenses, خرجنی مصرفنی کورمک *khardjini, masrafini gueurmek*. — Charger une couleur, قویوا *qouïou it*.

Foncier, ère, adj., qui concerne le fonds d'une terre, ارضه متعلق *arzè mute'allyq*, a.-t.; ارضی *'arzi*. — Propriétaire foncier, طوپراق یر صاحبی *thoprāq, ïer sāhibi*. — Rente foncière, ارضه مربوط ایراد *'arzè merbouth irād*.

Foncièrement, adv., تملدن *temelden*, تمل ایله *temel ilè*, بالاستکناه *bil-istiknāh*, بالتعمّق *bil-te'ammuq*, علی وجه التعمیق *'ala vedj utta'mīq*, a.

Fonction, s. f., action de celui qui remplit le devoir de sa charge, خدمت *khydmet*, خدمت مأموره *khydmèti mèmourè*, وظیفه *vazīfè*, a.; ایش *ich*, t. — S'acquitter de ses fonctions, خدمات مأموره سنی ایفا ا *khademāti me'mourècini ifā it*. — Action, manière d'agir des organes, ایشلمه *ichlemè*, عمل *'amel*, pl. a. اعمال *'amāl*. — Fonctions des viscères, حرکات احشای بدنیّه *harekiāti ahchāï bedeniïè*.

Fonctionnaire, s. m., ایش اری *ich eri*, t.; مأمور *mèmour*, منصب صاحبی *mançoub sāhybi*, a.-t.

Fond, s. m., l'endroit le plus bas, دیب *dīb*, دیبلک *dīblik*, t.; قعر *qa'r*, pl. a. قعور *qou'our*. — Le fond de l'eau, صویک دیبی *souïuñ dībi*. — de la mer, دکز دیبی *deñyz dībi*. — de tonneau, فوچی دیبی *foutchou dībi*. — Couler à fond, باتدرمق *bāttur-*

maq. — Aller au —, دیبنه چوکمك *dîbè tcheukmek*, باتمق *bâtmaq*. — De fond en comble, d'un bout à l'autre, باشدن باشه *bâchden bâcha*. — Tout-à-fait, بالکلیه *bil-kullîè*, دیبیدوز *dibidouz*. — En t. de marine, donner fond, jeter l'ancre, دمر براقمق *demir brâqmaq*. — Être ruiné de fond en comble, بسبتون خراب اول *busbutun kharâb ol*. — Couler une affaire à fond, بر مادّه‌یی تکمیل ایتمك *bir mâddèîi tekmîl it, bitirmek*. — Faire fond, compter sur, کونمك *guvenmek*, اعتماد ایتمك *i'timâd it*, طیانمق *dhaïânmaq*, استناد ایتمك *istinâd it*. — Fond de cale, دیب انباری *dîb ambâri*. — Profondeur, درینلك *derînlik*. — Base essentielle d'une chose, مادّه‌نك اصلی *mâddènuñ asly*. — Examiner à fond, approfondir, کنهنه وارمق *kunhinè vârmaq*, استکناه ایتمك *istiknâh it*. — Si l'on examine le fond de la chose, نفس الامره باقلسه *nefs ul-emrè bâqylsa*. — Fond, vallée, دره *derè*. — Endroit creux, چقور یر *tchouqour îer*. — Le fond, l'intérieur d'une chose, ایچی *itchi*, درونی *derouni*. — Le derrière d'une chose, بر نسنه‌نك ارد طرفی *bir nesnènuñ ard tharafi*. — Capital, somme d'argent, سرمایه *sermâïè*, مال *mâl*. Voyez Fonds. — Fond en matière d'étoffe, زمین *zemîn*. — Velours à fond d'or, زمینی صرمه‌لو قطیفه *zemîni syrmalu qadhyfè*. — L'étoffe même, قماش *qoumâch*.

Fondamental, e, adj., تمللو مخصوص *temelè makhsous*, تمللو *temellu*, t.; اساسی *eçâcii*, اصلی *aslii*. — Pierre fondamentale, تمل طاشی *temel thâchi*. — Les points fondamentaux du traité conclu, عقد اولنان معاهده‌نك مواد اصلیه‌سی *'aqd olounân mou'âhedènuñ mevâddi asliïèci*.

Fondamentalement, adv., تمللو *temellu olaraq*, تمل اوزره *temel uzrè*, t.; موسّسا *muessecen*, a.

Fondant, e, adj., qui se fond, ارلور *irilur*, t.; ذایب *zâïb*, a. — dans la bouche, اغزده ارلور *aghyzdè irilur*. — Qui fait fondre, اریدیجی *eridîdji*, t.; محلل *mouhallil*, مذوّب *muzevvib*. — Remèdes fondants, ادویهٔ مذوّبه *edvièi muzevvibè*. — Substances qui servent à accélérer la fusion des métaux, محلّلات *mouhallilât*.

Fondateur, trice, s., qui a fondé un établissement, بنیاد اوریجی *bunîâd-ourîdji*, a.-t.; موسس *muessis*, واضع الاساس *vâzi' ul-eçâs*. — Celui qui a fondé une église, un monastère, خیرات بنا ایدیجی *khaïrâtbinâ idîdji*, خیرات صاحبی *khaïrât sâhibi*. — Fondateur d'un legs pieux en faveur d'une mosquée, واقف *vâqyf*.

Fondation, s. f., travaux pour asseoir les fondements d'un édifice, تمل پاپوسی *temel îâpoucy*, بناء وضع اساس الاساس *binâ ul-eçâs*, *vaz'y eçâs*, تاسیس *teçcîs*. — Fondation de la mosquée, وضع بناء جامع

vaz'y bināï djāmy'. — Legs pour des œuvres de piété, وقف *vaqf*, pl. a. اوقاف *evqāf*, خيرات *khaïrāl*, حسنات *hacenāt*. — Faire de telles fondations, وضع حسنات ا *vaz'y hacenāt it*. — Fondation, au fig., commencement, ابتدا *ibtidā*.

Fondé, e, adj., chargé d'une ..., موكل *muvekkel*, وكيل *vekīl*, a.; نصب اولنمش وكيل *nasb olounmich vekīl*. — Bien fondé, vrai, اصلى اولان *asly olān*, صحيح *sahyh*. — Mal fondé, اصلسز *acylsyz*.

Fondement, s. m., fossé pour bâtir, تمل چقورى - خندغى *temel tchouqoury, khandaghy*. — La fondation, ou la maçonnerie même qui se fait dans le fossé, تمل *temel*, اساس *eçās*. — Creuser les fondements d'un édifice, بر بنانك تمل چقورنى قازمق *bir binānuñ temel tchouqourini qāzmaq*. — Jeter les fondements d'un édifice, تمل براقمق *temel brāqmaq*. — d'un empire, وضع اساس سلطنت ا *vaz'y eçāci salthanet it*. — Fondement, au fig., principal appui des choses, تمل *temel*, مبانى *mebāni*, pl. de مبنا *mebnā*; اركان *erkiān*, pl. de ركن *rukn*. — Cause, motif, سبب *sebeb*, اصل *asl*. — Sans fondement, سببسز. — Fondement, l'anus, l'extrémité du rectum, كوت دليكى *gueut deligui*, بوزك *buzuk*, مقعد *maq'ad*.

Fonder, v. a., poser les fondements d'un édifice, d'une cité, etc., تمل براقمق - قومق *temel brāqmaq, qomaq*, تمللمك *temellemek*, t.; وضع اساس ا *vaz'y eçās it*, اساس - تمل ا *eçās, temel it*. — Au fig., s'établir d'une manière permanente, بنا اورمق - قومق *binā ourmaq, qomaq*, بنا ا *binā it*, تأسيس ا *teècīs it*. — Fonder une ville, برشهر بنا ا *bir chehir binā it*. — Établir, instituer, نصب - پيدا ا *nasb, peïdā it*. — Appuyer de raisons, établir sur un principe, تمكين - تمهيد ا *temkīn, temhīd it*. — son opinion, تمكين رأى ا *temkīni reï it*. — Se Fonder, v. pr., faire fonds sur ..., تمللنمك *temellenmek*, بنا - قومق ا *binā qomaq, it*. — Il se fonde sur cela, بو مادّه نك اوزرينه بنا ايدر *bou māddènuñ uzerinè binā ider*. — Assigner un fonds à une œuvre pieuse, وقف مال ا *vaqfi māl it*. — Fonder quelqu'un, lui donner sa procuration, نصب وكيل ا *nasbi vekīl it*. — Fondé, e, basé, تمللنمش *temellenmich*, بنا اولنمش *binā olounmich*, مؤسّس *muesses*, مبنى *mebni*, نصب اولنمش *nasb olounmich*.

Fonderie, s. f., lieu où l'on fond les métaux, دوكمه جى كارخانه سى *deukmèdji kiārkhānèci*. — L'art de les fondre, دوكمه جيلك *deukmèdjilik*, t.; فنّ اصاغه *fenni içāgha*. — Fonderie de canons (à Constantinople), طوپخانه *thopkhānè*.

Fondeur, s. m., دوكيجى *deukīdji*, دوكمه جى *deukmèdji*, t. — Maître —, دوكمه جى استادى *deukmèdji oustādi*.

Fondre, v. a., liquéfier un corps solide par l'action du feu, ارتمك

eritmek, t.; ذوبان - ذوب ا *zevebān, zevb it*, إذابه ا *izābè it*. — la cire, بال مومی ارتمك *bāl moumi eritmek*. — En parlant des métaux, دوكمك *deukmek*, افراغ ا *ifrāgh it*. — de l'or, التون دوكمك - ارتمك *altoun deukmek, eritmek*. — Couler, jeter au moule, قالبه دوكمك - افراغ ا *qālyba deukmek, ifrāgh it*. — Fondre un ouvrage dans un autre, ایچنه المق *itchinè almaq*. — En t. de méd., fondre les humeurs, les rendre fluides, ارتمك *eritmek*, تحليل - حل ا *tahlīl, hall it*. — Fondre une obstruction, حل سده ا *halli seddè it*, طیقانقلغی طاغتمق *thyqānyqlyghy dhāghytmaq*. — la pierre, طاشی طاغتمق - ارتمك *thāchy dhāghytmaq, eritmek*. — Fondre, v. n., اریمك *erimek*, ذوبان ا *zevbān it*. — Diminuer d'embonpoint, وجود اریمك *vudjoud erimek*. — Fondre en pleurs, كوز یاشی دوكمك *gueuz ïāchi deukmek*. — S'écrouler, یره كچمك - باتمق *ïèrè guetchmek, bātmaq*. — Fondre les couleurs, les teintes, بویالری بر برلریله قارشدرمق *boïālari bir birlerilè qārichturmaq*. — Se lancer, tomber impétueusement sur ..., اوزرینه اتلمق - دوشمك *uzerinè atilmaq, duchmek*, هجوم ا *hudjoum it*, صالمق *sālmaq*. — Fondu, e, اریمش *erimich*, مسبوك *mesbouq*, دوكلمش *deukulmuch*, افراغ اولنمش *ifrāgh olounmuch*.

Fondrière, s. f., ouverture dans la superficie de la terre, چقور *tchouqour*, t.; جرفه *djerfè*. — Précipice, یار *ïār*. — Terrain marécageux, بتاق یر *batāq ïer*, بتاقلق *batāqlyq*.

Fondrilles, s. f. pl., دردی *durdi*, vulg. *torty*, t. Voy. Sédiment.

Fonds, s. m., sol d'une terre, d'un champ, یر *ïer*, t.; زمین *zemīn*, p.; ارض *arz*, pl. a. اراضی *erāzi*. — Biens-fonds, immeubles, عقارات *'aqārāt*, املاك *emlāk*, املاك و عقارات *emlāk u 'aqārāt*. — Capital d'un bien, سرمایه *sermāïè*, مال موجود *māli meodjoud*. — Somme d'argent, پاره *pāra*, اقچه *aqtchè*. — Il n'a pas de fonds, اقچه‌سی یوق *aqtchèci ïoq*. — Fonds de boutique, بر دكانده اولان بازركان مالنك جمله‌سی *bir dukkiāndè olān bāzirguiān mālinuñ djumlèci*. — Fonds, au fig., se dit de l'esprit, des mœurs, du savoir et de la capacité, مایه *māïè*, بضاعة *bezā'at*. — Fonds inépuisable de science, مایهٔ بی نفاد علم و دانش *māïèï bi nafādi 'ylm u dānich*.

Fongible, adj., طارتی ایله النوب ویرلور *thārty ilè alynup virileur*, طارتلور *thārtyleur*, t.; میزانی *mizānii*, a.

Fongueux, euse, adj., منتر كبی دلك دلك اولان *mantar guibi delik delik olān*. — Chairs fongueuses, منترلو ات *mantarlu et*.

Fongus, s. m., منترلو اور *mantarlu ōr*, t.; زایدت لحمیه *zāïdèti lahmïiè*, a.

Fontaine, s. f., source d'eau

vive, بيكار *biñār, buñār, pouñār*, t.; عين *'aïn*, pl. a. عيون *'ouïoun*. — Corps d'architecture formant la fontaine, چشمه *tchechmè*, p. — Fontaine jaillissante, qui lance l'eau en l'air, شادروان *chādirvān*. — Vaisseau de cuivre, de grès, etc., où l'on garde l'eau dans les maisons, صو كوپى - قابى *sou keupjy - qābi*. — Robinet par où coule la liqueur contenue dans certains vaisseaux, لوله *lulè*, چشمه لوله‌سى *tchechmè lulèci*. — Fontaine miraculeuse, d'une eau particulièrement salubre, ايازمه *aïāzma*. — Fontaine de la tête, voy. FONTANELLE.

FONTAINIER, s. m., چشمه‌جى *tchechmèdji*, صو يولجى *sou ïoldji*.

FONTANELLE, s. f., espace quadrangulaire et membraneux au haut de la tête, ايمك *imek*, t.; يافوخ *ïāfoukh*, pl. a. يوافيخ *ïouvāfykh*. — En t. de chirurgie, Fonticule, voy. ce mot.

FONTE, s. f., action de fondre, de se liquéfier, ارتمه *eritmè*, اريمه *erimè*, t.; ذوبان *zevbān*, a.; دوكمه *deukmè*. — des métaux, معدنلرك دوكمه‌سى *ma'denlerun deukulmèci*. — Fer fondu, دوكمه دمر *deukmè demir*. — Canon de fonte, دوكمه دمر طوب *deukmè demir thop*. — Ouvrages de fer fondu, دوكمه دمر ايشى *deukmè demir ichi*. — Composition qui se fond avec du cuivre et de l'étain, دوكمه پرنج *deukmè pirindj*.

FONTICULE, s. m., ياقى *ïāqy*, t.

FONTS ou FONTS-BAPTISMAUX, s. m., وافتز حوضى *vāftiz havouzi*, t.; حوض المعموديه *havouz el-ma'moudïiè*, a.

FOR, s. m., juridiction, tribunal de justice, محكمة *mehkemet*, pl. a. محاكم *mehākim*. — For intérieur, conscience, ضمير محكمت *zamīr mehkemet ul-bāthyn*.

* FORAGE, s. m., بورغولمه *bourghoulama*, بورغو ايله دلمه *bourghou ilè delmè*, t. — des canons, طوب دلمه‌سى *thop delmèci*.

FORAIN, E, adj., خارجى *khāridji*, يبانجى *ïabāndji*, يباندن كلمه *ïabāndan guelmè*, اجنبى *edjnebi*. — Marchand —, اجنبى بازركان *edjnebi bāzyrguiān*.

FORBAN, s. m., قورصان *qourçān*, ازباندید *izbāndīd*, t.

FORÇAGE, s. m., سكه‌نك عيارى *sikkènuñ 'aïāri*, ارتوقلغى *artyqlyghy*, t.

FORÇAT, s. m., كورك اسيرى *keurek ecīri*, پايزن *pāïzen*, t.

FORCE, s. f., vigueur du corps, قوت *qouvvet*, pl. a. قوا *qavā*; قدرت *qoudret*. — naturelle, قوت طبيعيه *qouvveti thaby'iiè*, فطريه *fithriiè*. — du corps, قوت بدنيه *qouvveti bedeniiè*. — mouvante, قوت محركة *qouvveti mouharriket*. — Frapper de toute sa force, وار قوتيله اورمق *vār qouvvet ilè ourmaq*. — Force, moyen, pouvoir, celle qui consiste à supporter quelque chose, طاقت *thāqat*, تاب و طاقت *tāb u thāqat*, قوج قوت

gudj qouvvet. — Avoir la —, طاقتى كتورمك *thāqat guetürmek.* — Contrainte, violence, زور *zor*, كوچ *gutch, gudj*, t.; جبر *djebr*, قهر *qahr*; قوّت قاهره *qouvveti qāhirè.* — Par force, زور ـ قهر ايله *zor, qahr ilè*, جبرًا *djébren*, قهرًا *qahren.* — Employer la force, faire violence; زورلق *zorlamaq*, قوّت قاهره اعمال ا *qouvveti qāhirè y'māl it.* — Repousser la force par la force, جبرى جبر ايله دفع ا *djebri djebr ilè def' it.* — Force majeure, قوّت غالبه *qouvveti ghālebè.* — Solidité, pouvoir de résister, قويلك *qavïlik*, طيانغلق *dhaïānyqlyq*, بركلك *berklik*, متانت *metānet*, قوّت *qouvvet.* — La force d'un mur, بر ديوارك قوّت ومتانتى *bir divāruñ qouvvet u metāneti.* — Fermeté, courage, valeur, يكتلك *ïiguitlik*, يرارلق *ïarārlyq*, بهادرلك *behādirlik.* — Sévérité, vigueur, énergie, كسكينلك *keskïnlik*, سطوت *sathvet.* — Fermeté, résignation, ثبات قلب *sebāti qalb*, جان قوّتى *djān qouvveti.* — Impétuosité, intensité, شدّت *chiddet.* — La force du courant, اقنديك شدّتى *aqyntinuñ chiddeti.* — Pouvoir, puissance, اقتدار *yqtidār*, مكنت *miknet*, قوّت *qouvvet.* — La force d'un état, بر مملكتك مكنت وقوّتى *bir memleketuñ miknet u qouvveti.* — Les forces, les troupes, les armées d'un état, عسكر *'asker*, pl. a. عساكر *'açākir*, قوّت عسكريه *qouvveti 'askerïiè.* — A force de bras, قوّت بازو ايله *qouvveti bāzou ilè.* — Les forces de terre et de mer, قوّت برّيه و بحريه *qouvveti berrïiè vè bahrïiè.* — A toute force, à tout prendre, بهر حال *beher-hāl.* — Par toutes sortes de moyens, نه طريق ايله اولورايسه اولسون *nè tharyq ilè olour içe olsoun*, على كلّ حال *'ala koulli hālin.* — A force d'argent, پاره قوّتيله *pāra-qouvvetilè.* — de soins, كثرت اهتمام ايله *kesreti yhtimām ilè.* — d'importunités, كثرت تعجيزات ايله *kesreti ta'djīzāt ilè.* — A force d'être assis l'on s'ennuie, اوتوره اوتوره ادم اوصانير *otoura otoura ādem oçāneur.*

Forcément, adv., زور ايله *zor ilè*, كرهًا استر استمز *ister istemez*, t.; كرهًا و قهرًا *kerhen vè qahren.*

Forcené, e, adj., جنّ چارپمش *djinn tchārpmich*, قدورمش *qoudourmich*, t.; متهوّر *mutehavvir*, مجنون *medjnoun*, a.

Forceps, s. m., جرّاح كلبتانى *djerrāh kelbetāni*, جرّاحلك جنسترهيه متعلّق اوادانلغى *djerrāhuñ djembistraïè mute'allyq avādānlyghy*, t.

Forcer, v. a., contraindre à ..., زورلمق *zorlamaq*, زور ا *zor it*, كوجلمك *gudjlemek*, كوج ا *gudj it*, t.; جبر ـ اجبار ا *djebr, idjbār it*, a.-t. — Faire faire par force, كوج ايله ايتدرمك *gudj ilè ittir-*

mek. — Prendre par force, زور ایله جبرًا المق *zor ilè almaq*, *djebren almaq.* — une place forte, بر قلعه‌یی جبرًا ضبط ایتمك *bir qal'aïi djebren zabth it.* — une porte, بر قپویی زور ایله اچمق *bir qapouïi zor ilè atchmaq.* — un passage, un détroit, جبرًا و قهرًا بوغازدن کچمك *djebren vè qahren boghāzden guetchmek.* — une clef, اناختاری بورمق *anākhtari bourmaq*, بوکمك *beukmek.* — une fille, la prendre de force, بر قزه زورا *bir qyzè zor it*, بر قزی بوزمق *bir qyzi bozmaq*, بر قزه جبرًا و قهرًا تعرض ایتمك *bir qyzè djebren vè qahren te'arruz it.* — de voiles, یلکن طولدرمق *ïelken dholdurmaq.* — son goût, son inclination, جبر نفس ایتمك *djebri nefs it.* — Rompre, قیرمق *qyrmaq.* — Se Forcer, v. pr., کندویی زورلمق *guenduïi zorlamaq.* — Forcé, e, زورلنمش *zorlanmich*, t.; مجبور *medjbour*, بی اختیار *bi ykhtiār*, مضطر *mouztharr.* — Être forcé, contraint, violenté, زور کورمك *zor gueurmek*, کوجلنمك *gudjlenmek*, مضطر ناچار اولمق *mouztharr, nātchār olmaq.* — Devenir nécessaire, indispensable, لازم کلمك *lāzym guelmek*, اقتضا ایتمك *yqtizā it.*

Forces, s. f. pl., sortes de grands ciseaux, سندی صندی *syndy*, سندو *sindou*, t.

Forclore, v. a., t. de palais, وعدهٔ شرعیه‌سی کچمشدر دیو مقبول طوتمامق *va'dèi cher'yïèci guetchmichtur dèiu maqboul thoutmāmaq*, t.

Forclusion, s. f., وعدهٔ شرعیه‌سی کچدیکنه مبنی مقبول طوتلمامه *va'dèi cher'yïèci guetchdiguinè mèbni maqboul thoutoulmāma*, عدم قبول *'ādemi qaboul*; a.-t.

Forer, v. a., بورغولمق *borghoulamaq*, دلمك *delmek*, t.; ثقب — تثقیب *saqb, tesqyb it*, a.-t. — une clef, اناختار دلمك *anākhtār delmek.* — un canon, طوپی دلمك *thopy delmek.* — Foré, e, دلنمش *delinmich*, مثقوب *mèsqoub.*

Forestier, ère, adj., qui tient aux forêts, اورمانلره متعلق *ormānlarè mute'allyq.* — Employé dans les forêts, garde-forestier, قوروجی *qouroudji*, قورو ضابطی *qouzou zābythy.*

Forêt, s. m., instrument pour percer, بورغو — بورمی *bourghou*, t.; مثقب *misqab*, a.

Forêt, s. f., grande étendue de terrain couvert de bois, اورمان *ormān.* — Grande —, اورمانلق *ormānlyq*, t.; غابة *ghābat*, a.

Forfaire, v. n., خیانتلك ایتمك *khyānetlik it*, ارتکاب جرم — خیانت ایتمك *irtikiābi djurm, khyānet it*, a.-t.

Forfait, s. m., crime énorme, بیوك کناه *buïuk gunāh*, t.-p.; جرم عظیم *djurmi 'azīm*, قباحت عظیمه *qabāhati 'azīmè*, a.

Forfaiture, s. f., خیانت *khyānet*, a.

Forfante, s. m. Voy. Charlatan, Hableur.

Forfanterie, s. f., لاف *lāf*, لاف وكذاف *lāf u guzāf*, p.; فورته *forta*.

Forge, s. f., lieu où l'on fond, où l'on forge le fer, دمرجی اوجاغی *demirdji odjāghy*. — Fourneau de serrurier, چلنكر اوجاغی *tchilenguir odjāghy*. — Boutique de maréchal, نعلبند دكانی *na'albend dukkiāni*.

Forgeable, adj., ايشلنور *ichlenur*, دوكلور *deuïgulur*, t.

Forger, v. a., donner la forme au métal par le moyen du feu et du marteau, معدن ايشلمك *ma'aden ichlemek*. — Battre le fer, دمری دوكمك *demiri deuïmek*. — Au fig., inventer, supposer, دوزمك *duzmek*, t.; ايجاد ـ اختراع *idjād, ykhtirā' it*. — un mensonge, بر يلان دوزمك *bir ïalān duzmek*. — Se forger des chimères, تصوّر خيالات ا *teçavvuri khaïālat it*.

Forgeron, s. m., دمرجی *demirdji*, t.; حدّاد *haddād*; a.

Forgeur, s. m., celui qui forge, دمری دوكن *demiri duguen*. — Au fig., celui qui invente quelque fausseté, يلان دوزيجی ـ چيقاريجی *ïalān duzîdji, tchyqāridji*. — de nouvelles, خلاق اراجيف *khallāqy erādjif*.

Forgeter, v. n., صفدن چيقمق *saften tchyqmaq*, t.

Forjurer, v. a., نا حق يره يمين ا *nā haqq ïerè ïemín it*, a.-t.

Forlancer, v. a., اوی اوركيدوب يرندن چيقارمق *évi eurkidup ïerinden tchyqārmaq*, t.

Forligner, v. a., اصلندن ازمق *aslyndan azmaq*, t.

Formaliser (Se), v. pr., كوجنمك *gudjënmek*, t.; خاطری قالمق *khāthyrï qālmaq*, او منفعل *munfe'il ol*, a.-t.; خاطرمانده او *khāthyr māndè ol*.

Formaliste, s. et adj., انجه‌دن انجه‌يه رسوم تشريفات ارايجی *indjèden indjëïè rouçoumi teçrifāt arāïidji*, t. — Vétilleux, مدقق *moudaqqyq*, a.; عيب تكلفلره مائل *'abes tekelluflerè māïl*.

Formalité, s. f., رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*; رسم معتاد *resmi mu'tād*, pl. رسوم معتادهٔ *rouçoumi mu'tādè*; اسلوب *usloub*, a. — Observer les formalités, رسوم معتاده‌يه رعايت ا *rouçoumi mu'tādèïè riāïet it*.

Format, s. m., كتابك جسامتی *kitābuñ djeçāmeti*, كسيم *kecim*, كتابك قطعه‌سی *kitābuñ qyth'aci*, a.-t.

Formation, s. f., action de se former, صورتلنمه *souretlenmè*, صورت بولمه *souret boulma*, a.-t.; تشكيل *techkīl*, تشكل *techekkul*, خلقة *khylqat*, a. — de l'enfant dans le sein de la mère, بطن والده جنينك صورت بولمه‌سی *bathni vālidèdè djenïnuñ souret boulmacy*. — du monde, la création, تكوين *tekvín*. — En t. de gramm., manière dont un mot se forme d'un autre, تفرّع *teferru'*, تصوّغ *teçavvugh*.

Formatrice, adj. f., t. de physique, مصوّرة *muçavviret*. — Force

—, قوّت تصوّرة *qouvveti muçavviret.*

Forme, s. f., ce qui détermine la matière à être telle chose plutôt que telle autre, صورت *souret*, pl. a. صور *syver*; قيلق *qyllyq*, قلق *qylyq*, t. — La matière et la forme, مادّه و صورت *mâddè vu souret.* — Figure extérieure des corps, شكل *chekil*, pl. a. اشكال *echkiâl*; هيئت *heïet*, pl. a. هيئات *heïât*; انسان شكلى *insân chikèli.* — Sous la forme, شكلنده *cheklindè.* — Manière, façon, اسلوب *usloub*, pl. اساليب *eçâlîb*; منوال *minvâl*, طرز *tharz.* — En forme de lune, اى اسلوبنجه *âï usloubindjè.* — Règle, manière d'agir, de se conduire, رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum.* — Dans les formes usitées, رسوم معتاده‌ده *rouçoumi mu'tâdedè.* — Dans la forme légale, وجه شرعى اوزره *vedjhi cher'y uzrè.* — Par forme de plainte, شكايت صورتيله *chikiâïet souretilè.* — Pour la forme, comme simple formalité, مجرّد رسومه رعايةً *mudjerred ruçoumè-ri'âïeten.* — Forme, modèle, moule, قالب *qâleb*, vulg. *qâloub*, pl. a. قوالب *qavâlîb.* — Mettre des bottes à la forme, چزمه ايچينه قالب صوقمق *tchizmè itchinè qâlib soqmaq.* — Une forme de fromage, بر پنير قالبى *bir peïnir qâlebi.*

Formel, le, adj., exprès, précis, مخصوص *makhsous*, صريح *sarîh*, معيّن منصوص *mançous*, *mou'aïien*, a. — Paroles formelles, كلمات صريحه *kelimâti sarîha.*

Formellement, adv., مخصوصاً *makhsouçân*, صريحاً *sarîhân*, مصرّحاً *mouçarrahân*, صراحةً *sarâhaten*, a. — Nier formellement, صراحةً انكاراً *sarâhaten inkiâr it.*

Former, v. a., donner l'être et la forme, produire, ياپمق *iâpmaq*, دوزمك *duzmek*, طوغورمق *dhoghourmaq*, t.; توليد ـ تكوين ا *tevlîd*, *tekvîn it*, پيدا ا *peïdâ it.* — Figurer, donner la forme seulement, شكل ويرمك *chekil vîrmek*, شكللمك *chekillemek*, بر شكلة ـ اسلوبه قومق *bir chekilè*, *usloubè qomaq*, ـ تشكيل *techkîl*, *tasvîr it*, رسم ا *resm it.* — Façonner, fabriquer, دوزمك *duzmek*, ايشلمك *ichlemek*, ترتيب ا *tertîb it.* — Instruire, اوكرتمك *eugrètmek*, تعليم ا *ta'lîm it.* — Élever, تربيه ا *terbiè it.* — Produire, concevoir dans son esprit, خيالمق *khaïâllamaq*, تصوّر ا *teçavvur it.* — Mettre en avant, درميان ا *der meïân it.* — Former une société, une association, اورتاقلق باغلمق *ortâqlyq bâghlamaq.* — Former des vœux, دعا ا *dou'â it.* — Former les temps d'un verbe, conjuguer, تصريف فعل ا *tasrîfi fy'l it*, ou simpl. تصريف ا *tasrîf it.* — Former, mettre à la forme et donner une forme, قالبلمق *qâlyblamaq.* — Jeter au moule, قالبه افراغ ا *qâlouba ifrâgh it*, افراغ قالب ا *ifrâghy qâleb it.* — Se Former,

v. pr., prendre forme, être produit, صورتلنمك *souretlenmek*, صورت بولمق *souret boulmaq*, صورته كيرمك *souretè guirmek*, صورت پذير او *souret pezîr ol*, شكل بغلمق *chekil baghlamaq*, متشكل او *mutechekkil ol*, كسب صورت ا *kesbi souret it*, تكوّن ا *tekevvun it*. — Se former une idée, عقلنده تصوّر ا *'aqlindè teçavvur it*, فكر - ظنّ ا *fikr*, *zann it*. — S'habituer à quelque chose, بر نسنه يه الشمق *bir nesnèïè alychmaq*.

Formi, s. m., قوش بورننه چيقان علّت *qouch bourouninè tchyqān 'yllet*, t.

Formicant, adj. m. (pouls), نبض نملى *nabzi nemelii*, a.-t.

Formication, s. f., كجك *guidjik*, t. Voy. Picotement.

Formidable, adj., قورقنج *qorqoundj*, قورقولو *qorqoulu*, قورقوله جق *qorqouladjaq*, t.; مخوف *makhouf*, a.; هيبتلو *heïbetlu*, a.-t.; هولناك *hevilnāk*, مهيب *mehîb*.

Formier, s. m., قالبجى *qāloubdji*, t.

Formulaire, s. m., اسلوب مكتوب كتابى *usloubi mektoub kitābi*, انشا كتابى *inchā kitābi*, et simpl. انشا *inchā*, تحريرات اورنكلرى مجموعه‌سى *tahrîrāt 'eurnekleri medjmou'aci*, a.-t.

Formule, s. f., modèle d'un acte, اسلوب *usloub*, رسم تحريرات اورنكى *resmi tahrîrāt eurnegui*. — d'un serment, يمين سوزلرى *ïemîn seuzleri*.

Fornicateur, s. m., زانى *zāni*, a.; زنپاره *zempārè*, p.; زناكار *zinākiār*. — Fornicatrice, s. f., زانيه *zānitè*, فاحشه *fāhichè*.

Fornication, s. f., زنا *zinā*, a.; فجور *fudjour*, زانيلك *zānilik*. — Commettre la —, voyez Forniquer.

Forniquer, v. a., زنا - جماع ا *zinā*, *djimā' it*, زانيلك ا *zānilik it*, ارتكاب زنا ا *irtikiābi zinā it*.

Fort, s. m., lieu fortifié, متين ير *metîn ïer*, پلنقه *palanqa*, t.; حصن حصين *hysni hacîn*. — Forteresse, قلعه *qal'a*, حصار *hyçār*. — L'endroit le plus fort d'une chose, بر شيك متين يرى *bir cheïuñ metîn ïeri*, اك قوى ير *eñ qavi ïer*, اك زورلو ير *eñ zorlu ïer*. — Le fort d'une voûte, بر قبه‌نك جانب اقواسى *bir qoubbènuñ djānibi aqvāci*. — Au fig., l'endroit, ou la chose par où une personne excelle le plus, غالب طرفى *ghālib tharafi*, جانب - جهت اقواسى *djānib*, *djeheti aqvāci*. — Le milieu, le centre, اورته يرى *orta ïeri*. — Au fort de l'hiver, قيشك اورته‌سنده - شدّتنده *qychuñ ortacindè*, *chiddètindè*.

Fort, e, adj., robuste, vigoureux, قوّتلو *qouvvetlu*, a.-t.; دنج *dindj*, كوجلو *gudjlu* et *gutchlu*, t.; قوى *qavi*, a.; توانا *tuvānā*, p. — Grand et épais, ايرى *iri*. — Fort, ferme, qui résiste, en parlant des étoffes, etc., قوند *qound*, طيانقلو *dhaïānyqlu*. — En parlant des villes, des places qui peuvent résister, مستحكم *mus-*

tahkem, متين *metîn*. — Une place forte et bien défendue, متين و مستحكم بر قلعه *metîn vè mustahkem bir qal'a*. — Rude, difficile, pénible, چتين *tchetîn*, كوج *gudj*, صعب *sa'b*, دشوار *duchvār*. — Un ressort très-fort, پك چتين بر زنبرك *pek tchetîn bir zemberek*. — Une montagne forte à monter, صعب الصعود بر جبل *sa'bus-sa'oud bir djebel*. — Terre forte, difficile à labourer, پك ير *pek ïer*. — Colle forte, قويى - سرت طوتقال *qouïi*, *sert thoutqāl*. — Impétueux, violent, كسكين *keskîn*, سرت *sert*. — Vent fort, كسكين - سرت روزكار *keskîn*, *sert rouzguiār*. — Du beurre fort, désagréable au goût, دادى سرت ساده ياغى *dādy sert sādè ïāghy*. — Puissant, considérable, غالب *ghālib*, اغلب *aghleb*, اقوا *aqvā*. — Son parti est le plus fort, طرفى سائرلردن اقوادر *tharafi sāïrlerden aqvādur*. — Fort, grand, extrême, غايت *ghāïet*, بغايت *beghāïet*, كلى *kullii*. — Avoir un fort penchant, une forte inclination, ميل كلى ا *meïli kulli it*. — Fort, beaucoup, چوق *tchoq*, پك *pek*. — Fort bien, پك ايو *pek eïu*. — Depuis fort longtemps, چوقدن *tchoqtan*. — Crier fort, پك چاغرمق *pek tchāghyrmaq*. — Il pleut fort, يغمور افراطله ياغر *ïaghmour ifrāthilè ïāghar*. — Il vente fort, چوق روزكار اسر *tchoq rouzguiār ecer*. — Se faire fort, اوزرينه المق *uzerinè almaq*, تكفل - درعهده ا *tekefful*, *der 'ouhtè it*. — A plus forte raison, بر قات زياده *bir qāt ziādè*, بطريق الاولى *betharyq ul-evla*. — Fort, d'une manière forte, شدّتلوجه *chiddetludjè*, زورلوجه *zorludjè*. — Frappez fort, شدّتلوجه ضرب ايله *chiddetludjè zarb eïlè*.

Fortement, adv., avec force, avec vigueur, قويجه *qavîdjè*, سرتلك ايله *sertliguilè*, قوّتله *qouvvetilè*, قويّا *qāvïien*. — Solidement, محكم *mouhkem*. — Tenir —, محكم طوتمق *mouhkem thoutmaq*. — Attacher —, محكم بغلمق *mouhkem baghlamaq*.

Forté-Piano, s. m. Voy. Piano.

Forteresse, s. f., قلعه *qal'a*, pl. قلاع *qylā'*, حصار *hyçār*, a.; دز *diz*, p.

Fortifiant, e, adj., قوّت ويريجى *qouvvet virîdji*, قوّتلندريجى *qouvvetlendurîdji*, a.-t.; مقوّى *mouqavvii*, a. — Remède fortifiant, دواى مقوّى *devāï mouqavvi*, au pl. ادويهٔ مقوّيه *edvïïeï mouqavvïïè*.

Fortification, s. f., action de fortifier, استحكام *istihkiām*, اشتداد *ichtidād*, تحصّن *tehassun*. — Ouvrages qui rendent une place forte, استحكامات *istihkiāmāt*, a.

Fortifier, v. a., donner de la force, قوّت ويرمك *qouvvet virmek*, قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek*, t.; تقويه ا *taqvïè it*. — l'estomac, تقويهٔ معده ا *taqvïeï m'ydè it*. — une ville, برشهره استحكام ويرمك *bir chehirè istihkiām vir-*

mek. — une place, ou un point militaire quelconque, تحصين *tahsīn it.* — Élever des fortifications, احداث استحكامات *ihdāci istihkiāmāt it.* — Rendre plus solide, بركتمك *berkitmek.* — Donner du courage, غيرت ويرمك *ghaïret virmek.* — la résolution à quelqu'un, بر كمسنه‌نك عزم و نيتنى تقويه ا *bir kimesnènuñ 'azm u niietini taqvïè it.* — Se Fortifier, v. réfl., قوللنمك *qouvvetlenmek*, — استحكام تقويت بولمق *istihkiām, taqvïet boulmaq*, اشتداد بولمق *ichtidād boulmaq*, كسب قوّت ا *keski qouvvet it.* — dans sa résolution, نيّتنك تحصيل قوّت ا *niietindè tahsïli qouvvet it.* — S'entourer de fortifications, تحصّن ا *tehassoun it.* — Fortifié, e, قوبلنمش *qavilenmich*, قوّتلنمش *qouvvetlenmich*, قوّت استحكام بولمش *qouvvet boulmich*; مقوّى ويرلمش *istihkiām vïrilmich, mouqavva.* — Défendu, e, محصون *mahsoun.* — Endroit —, موضع حصين *mevza'i hacyn.*

Fortin, s. m., قلعه كوچك *kutchuk qal'a*, حصارجق *hyçārdjyq*, t.

Fortrait, adj.; fatigué (cheval), يورغون پك *pek ïorghoun*, t.

Fortraiture; s. f., يورغونلق *ïorghounlyq*, t.

Fortuit, e, adj., اتّفاقى *ittifāqy*, عارضى *'āryzy.* — Par cas fortuit, اتّفاقاً *ittifāqan.* — C'est un cas fortuit, بر كيفيّت اتّفاقيه در *bir kèïfïèti ittifāqïè dur.*

Fortuitement, adv., عرضاً *'arazen*, عارضاً *'āryzèn*, اتّفاقاً *ittifāqan*, a.; عارضانه *'āryzānè*, قضارا *qazārā*, p.

Fortune, s. f., cas fortuit, hasard, destin, sort, قسمت *qysmet*, بخت *bakht*, p. — Sort favorable, اوغور *oghour*, اوغورلق *oghourlyq*, t.; بخت مساعد *bakhti muçā'yd*, طالع *thāly'*, نيكبختلق *nikbakhtlyq.* — Fortune contraire, طالعسزلك *thāly' sizlik*, بد بختلق *bed bākhtlyq*, اوغورسزلق *oghoursyzlyq*; بخت *bakht* et طالع *thāly'* indiquent aussi la fortune incertaine, ce qui peut arriver de bien ou de mal à un homme; ex. : nous sommes compagnons de fortune, طالعده مشترك ايز *thāly'dè muchterik iz.* — Bonheur, prospérité, اقبال *iqbāl*, دولت *devlet.* — La grandeur, اولولق *oloulyq.* — État, condition, position dans le monde, حال *hāl.* — Biens et richesses, مال *ināl*, pl. امـوال *emvāl*; مال و منال *māl u menāl*, قوّت ماليه *qouvveti mālïè*, زنكينلك *zenguinlik.* — Divinité qui fait le malheur ou le bonheur à son caprice, فلك *felek.* — La fortune est aveugle, فلك كـوزى اعميدر *feleguñ gueuzi 'amidur.*

Fortuné, e, adj., favorisé du sort, اوغورلو *oghourlu*, t.; طالعلو *thāly'lu*, نصيبلو *nacyblu*, a.-t.; نيك بخت *nikbakht*, p.; بختيى اچق *bakhtèi atchyk.* — Heureux,

دولتلو *devletlu;* مسعود *mes'oud.* — Les îles Fortunées, les Canaries, جزایر خالدات *djezāïri khalidāt.*

Forum, s. m., قدیم زومه شهرینك بیوك میدانی *qadîmi roma chehrinuñ büük meidāni.*

Forure, s. f., بورغو دلکی *borghou deligui,* t.

Fosse, s. f., creux en terre, چقور *tchouqour,* t.; حفره *houfrè,* a. — pour enterrer; مزار *mezār,* t.; قبر *qabr,* pl. a. قبور *qouboūr.* — Basse-fosse, قانلی قوبی *qānly qouïou.*

Fossé, s. m., خندق *khandaq,* t. — Les fossés d'une place forte, قلعه نك خندقلری *qal'anuñ khandaqleri.*

Fossette, s. f., یکاق - چکنه *iāñaq, tcheñè tchouqoury.* — du menton, اکك چقوری *eñek tchouqouri,* t.

Fossile, s. m. et adj., یر ایچنده طوغان ویر ایچندن چیقارلمش *ïer itchindè dhoghān vè ïer itchinden tchiqārilmich.* — Du sel fossile, یر ایچنده طوغان تـوز *ïer itchindè dhoghān touz,* t.

Fossoyage, s. m., قازمقلوق *qāzmaqlyq,* قازمه *qazma,* t.

Fossoyer, v. a., fouir, creuser en terre, قازمق چقور *qāzmaq, tchouqour atchmaq.* — Fermer avec des fossés, خندق چویرمك *khandaq tchevīrmek,* t.

Fossoyeur, s. m., مزار قازیجی *mezār qāzîdji,* a.-t.; حفار *haffār,* a.

Fou, adj. m. Voy. Fol.

Fouace, s. f., بر نوع بورك *bir nev'y beurèk;* پیده *pidè, pitè.*

Fouage, s. m., اوجـاق *odjaq tutunligui resmi,* t. توتونلکی رسمی

Fouailler, v. a., قمچیلمق *qamtchilamaq,* t.

Foudre, s. f., exhalaison enflammée et bruyante, یلدرم *ïldyrym,* یلدرم اوقی *ïldyrym oqy,* t.; صاعقه *sā'yqa,* pl. a. صواعق *savā'yq.* — L'éclair, شمشك *chimchek,* برق *barq,* pl. بروق *burouq.* — Frappé de la foudre, یلدرم ایله اورلمش چالنمش *ïldïrym ilè ouroulmuch tchālinmich.* — Coup de foudre, ضربهٔ صاعقه *zarbèï sā'yqa.* — La foudre est tombée, صاعقه نازل - اولدی یلدی *sā'yqa nāzil oldou, nouzoul eïledi.* — Au fig., la colère, طارغنلق *dhārghynlyq.* — Le feu de la colère qui ressemble à la foudre, صاعقهٔ غضب *sā'yqai ghazab.* — Foudre de guerre, s. m., یلدرم *ïldyrym.* — Sultan Bajazed, surnommé le foudre de guerre, یلدرم سلطان بایزید خان *ïldyrym soulthān bāïèzid khān.* — Un foudre d'éloquence, سوزی یلدرم کبی سویلر *seuzu ïldyrym guibi seuïler.*

Foudroiement, s. m., یلدرمدن اورلمسی *ïldyrymden ouroulmaci,* یلدرم ایله چالنمه *ïildïrym ilè tchālynma,* t.

Foudroyant, te, adj., یلدرم یاغدریجی *ïldyrym ïāghdurîdji,* t.; ناشر الصواعق *nāchiris-savā'yq,* a.; اتشبار *ātechbār,* p.

Foudroyer, v. a., frapper de la foudre, یلدرم اورمق - شاقمق *ïl-*

dyrym ourmaq, chāqmaq, يلدرملق *üldyrymlamaq*, يلدرم ايله اورمق *üldyrym ilè ourmaq*. — Battre à coups de canon, طوب ايله دوكمك اورمق *thop ilè deukmek, ourmaq*, t. — Foudroyé, e, يلدرم ايلەمش چالنمش *üldyrym ilè tchālynmych*, مضروب بالصاعقه *mazroub bis-sā'yqè*.

Fouet, s. m., à fouetter les chevaux, قمچى *qamtchi*. — de cuir de bœuf, قرباچ *qyrbātch*. — Châtiment infligé aux enfants, كوتمك *keutek*. — Donner le —, كوتمك چالمق *keutek tchālmaq*. — Recevoir le —, كوتمك يمك *keutek iemek*, t.

Fouetter, v. a., قمچيلمق *qamtchilamaq*, — قمچى ايله اورمق *qamtchi ilè ourmaq*, دوكمك *deukmek*, — قمچى اورمق *qamtchi ourmaq*, چالمق *tchālmaq*. — Le canon fouette, c'est-à-dire qu'il frappe un endroit sans obstacle, طوب فلان محلى دوكر *thop felān mahalli deuèr*.

Fouetteur, s. m., قمچى ايلەدوكيجى *qamtchi ilè deuèudjy*; t.

Fougade ou Fougasse, s. fém., لغم *laghoumdjik*, پوشكرمه لغم *puchkurmè laghoum*, t.

Fouger, v. n., طوكزبوزمك اشلمك *dhoñouz bouroumilè echlemek*, t.

Fougerale, s. f., اكرلتيلمك *èreltilik*.

Fougère, s. f., plante, اكرلتى *èrelti*, اكرلتى اوتى *èrelti otu*, t.

Fougon, s. m., — كدى اوجاغى مطبخى *guèmi odjāghy, mathbakhy*, t.

Fougue, s. f., سرتلمك *sertlik*, t.; حدّت *hyddet*, تهوّر *tehevvur*, a. — de la jeunesse, كنجلك *guendjlik* حدّتى - سرتلكى *hyddeti, sertligui*. — En parlant des chevaux, چاموشلق *tchāmouchlyq*. — Cheval qui a trop de fougue, چاموشلغى چوق ات *tchāmouchlyghy tchoq āt*.

Fougueux, se, adj., حدّتلو *hyddetlu*, a.-t.; سرت *sert*, تيز مزاج *tīz mizādj*, متهوّر *mutehevvir*, a. — En parlant d'un cheval, چاموش *tchāmouch*, هارين ات *hārin āt*.

Fouille, s. f., قازيش *qāzich*, يرى قازوب اراشدرمه *ïeri qāzup arāchturma*, قازمقلق *qāzmaqlyq*, t.

Fouille-au-pot, s. m., اشچى يماغى *achdji ïamāghy*, t.

Fouille-Merde, s. m., بوق بوجكى *boq beudjegui*, t.

Fouiller, v. a., chercher en creusant, قازمق *qāzmaq*, طپراغى قازيپوب اراشدرمق *thoprāghy qāziïup arāchturmaq*; ارضى حفر ايت *arzi hafr it*. — quelqu'un, chercher dans ses vêtements, بركمسنه نك اوستنى باشنى اراشدرمق *bir kimesnènuñ ustunu bāchini arāchturmaq*. — dans sa poche, جبنى اراشدرمق *djebini arāchturmaq*. — un coffre, صندوق ايچنه ارامق *sandouq itchinè arāmaq*. — dans les livres, تتبع و تفحص كتب ايت *tetèbbou' vè tefahhouci kioutoub it*.

Fouine, s. f., سكسار *saŭsār*, t.

Fouir, v. a., قازمق *qāzmaq*, t.; حفر *hafr it*, a.

Foule, s. f., multitude de gens qui se pressent, غلبه‌لك *ghalebè-lik*, vulg. قلبه‌لق *qalabalyq*, خلق غلبه‌لغی *khalq ghalabalyghy*, t.; ازدحام ناس *izdihāmi nās*, زحام ناس *zihāmi nās*. — Le commun des hommes, عوام ناس *'avāmmi nās*. — Une foule d'affaires, بر كثرت طاقم ايشلر *bir thāqym ichler*, مصالح و امور *kesreti meçālih u oumour*. — Une foule de brigands, بر لاى اشقيا *bir alāï echqyïā*. — En t. d'art., action de fouler, بصلمه *bacylma*. — La foule des draps, چوقه‌لرك بصلمه‌سی *tchoqalarun bacylmaci*. — En foule, چوقلق - غلبه‌لق - جمعيت ايله *tchoqlouq*, *ghalabalyq*, *djem'iïet ilè*, جم غفير اولرق *djemmi ghafir olaraq*. — Par troupes, بولك بولك *beuluk beuluk*, فوج فوج *fevdj fevdj*. — Alléguer des raisons en foule, كثرت ايله بسط علل و اسباب ا *kesret ilè basthi 'ylel u esbāb it*.

Fouler, v. a., aux pieds, باصمق *bāsmaq*, ايا غله باصمق *aïāghylè bāsmaq*, چينمك *tcheïnèmek*, ايا قلمق *aïāqlamaq*, دپنمك *tepinmek*, t.; پايمال ا *pāïmāl it*. — Écraser, ازمك *ezmek*. — Presser, صقمق *syqmaq*. — Opprimer, چينمك *tcheïnemek*, بصمق *basmaq*, ظلم و تعدّی ا *zoulm u te'addi it*, پايمال ا *pāïmāl it*. — Fouler des draps, چوقه‌يی بصدرمق *tchoqaïi basturmaq*. — la vendange, اوزمی چينيوب صقمق *uzumu tcheïnïup syqmaq*, اوزم بصدرمق *uzum basturmaq*. — Se fouler un nerf, سكرمك ازلمك - گوشتمك *siñyri ezilmek*, *guevchetmek*. — le pied, ايا غی ازلمك - برتلمك *aïāghy ezilmek*, *bertilmek*. — En parlant des chevaux, بره‌لمك *berèlemek*. — Les selles neuves foulent d'ordinaire les chevaux, يكی ايير اتلری بره‌لر *ïeñy eïer atleri berèler*. — Foulé, e, بصلمش *bacylmich*, چينمش *tcheïnenmich*, ازلمش *ezilmich*.

Foulerie, s. f., pour les draps, چوقه بصدره جق ير *tchoqa basturadjaq ïer*. — pour la vendange, اوزم بصله جق ير *uzum bacyladjaq ïer*, t.

Fouleur, s. m., - اوزمی باصان چينين *uzumu bāçān*, *tcheïnïen*, t.

Fouloir, s. m., چوقه بصدره جق آلت *tchoqa basturadjaq alet*, منكنه *menguenè*, t.

Foulon, s. m., چرپيجی *tchirpidji*, t.; قصّار *qassār*, a.

Foulque, s. f., انكت *anguit*, t.

Foulure, s. f., contusion, ازنتی *ezinty*. — d'un nerf, سكر ازنتيسی *syñyr ezintycy*, t.

Foulures, s. f. pl., كيك ايزی *gueïk izi*, t.

Four, s. m., فرن - فرون *fourun*. — à chaux, كرج اوجاغی *kiredj odjāghy*. — à briques, كرمتجينك كوره‌سی فرونی *keremittchinuñ keurèci fourouni*. — de potier, چوملكجی اوجاغی *tchoumlekdji odjāghy*, t.

FOURBE, adj., يلانجي *ïalāndji*, الدايجي *aldāïdji*, دوباره جي *doubāradji*, اويناق *oïnāq*, t.; مكار *mekkiār*, a.; حيله باز *hilèbāz*, حيله كار *hilèkiār*, a.-p. — Fourbe, s. f., voy. FOURBERIE.

FOURBERIE, s. f., حيله *hylè*, a.; حيله بازلق *hylèbāzlyq*, a.-p.-t.; تلبيسلك *telbīslik*, دوباره *doubāra*, دكك *dekk*, مكر *mekr*. — Faire une —, اعمال مخاتله ا *'ymali moukhātelè it*.

FOURBIR, v. a., سلمك *silmek*, جلا ويرمك *djilā vīrmek*, صيقللمق *saïqallamaq*, t.; صيقل ويرمك *saïqal vīrmek*. — des armes, سلاحه جلا ويرمك *silāha djilā vīrmek*.

FOURBISSEUR, s. m., artisan qui fourbit les armes, جلاجي *djilādji*. — Qui monte et vend des armes, قلجي *qylydjdji*, t.; سيّاف *seïāf*, a.

FOURBISSURE, s. f., جلا *djilā*, صيقل *saïqal*, a.

FOURBU, E, adj., اياقلرى طوتقون *aïāqlari thoutqoun*, t.

FOURBURE, s. f., اياق طوتقونلغى *aïāq thoutqounlyghy*, t.; خبل *khabl*, a.

FOURCHE, s. f., بيوك چتال *buïuk tchatāl*, چتال *tchatāl*. — en fer, دمر چتال *demïr tchatāl*. — à faner, اوتلق دوندره جك چتال *otlouq deundurèdjek tchatāl*. — Fourches patibulaires, دار اغاج *dār aghādj*.

FOURCHER, SE FOURCHER, v. n., چتاللنمق *tchatāllanmaq*, t. — Chemin qui fourche, چتاللنور يول *tchatāllanur ïol*. — Fourché, e, چتال *tchatāl*.

FOURCHETTE, s. f., ustensile de table, چتال *tchatāl*. — du pied du cheval, ات ايا غنك كي يومرى *āt aïāghyndèki ïoumrou*. — de l'estomac, جان اوى *djān evi*. — Petite fourche, دكرن *digren*, t.

FOURCHON, s. m., چتالك ديشى *tchatāluñ dïchi*, ديش *dïch*. — Fourche à trois fourchons, اوچ ديشلو چتال *utch dïchlu tchatāl*.

FOURGON, s. m., sorte de charrette, قاقلو *qāñlu*, عربه جق *'arabadjyq*. — pour l'armée, عسكر مهمّات عربه سى *'asker muhimmāt 'arabacy*. — Instrument pour remuer le bois et la braise dans le four, كوسكو *keusku*, كوسكى *keuski*.

FOURGONNER, v. a., remuer avec le fourgon, كوسكى ايله اتشى قارشترمق *keuski ilè atechi qarychturmaq*. — Remuer le feu sans nécessité, le déranger, اتشى قارش مورش ا *atechi qārych mourich it*. — Fouiller en brouillant, الت اوست ا *alt ust it*.

FOURMI, s. f., قرنجه *qaryndjè*, vulg. *qarindja*, t.; نمل *nemel*, pl. a. نمال *nimāl*; مور *mour*, p.

FOURMILIÈRE, s. f., قرنجه لق *qaryndjalyq*, قرنجه يوه سى *qaryndja ïouvacy*, t.

FOURMILLEMENT, s. m., كجك *guidjik*, t.

FOURMILLER, v. n., abonder, چوق اول *tchoq ol*, چوغلمق *tcho-*

ghalmaq, قرنجه کبی چوقلق او *qarindja gubi tchoqlouq ol.* — Picoter, کچشمک *guidjichmek*, بدنك قرنجه کزر کبی اچیشمق *bedendè qarindja guezer gubi adjichmaq*, t.

Fournaise, s. f., بیوك فرون *buïuk fouroun*, t.; ساعور *sā'our*, a.

Fourneau, s. m., اوجاق *odjāq*, صوبه *soba*. — de cuisine, مطبخ اوجاغی *mathbakh odjāghy*, t.; کلخن *kulkhan*. — Creux en terre rempli de poudre, لغم *laghoum*.

Fournée, s. f., فرونلق *fouroun-louq*, t. — Une fournée complète, تمام بر فرونلق *tamām bir fouroun-louq*.

Fourni, e, adj., garni, دونانمش *donānmich*, t.; مکمل *mukemmel*. — Donné, ویرلمش *vīrilmich*, t. Voy. Épais, Touffu.

Fournier, ère, s., فرونجی *fouroundji*, t.

Fournil, s. m., فرون یری *fouroun ïeri*, t.

Fourniment, s. m., باروت پالاسقه‌سی *bāroud' pālāsqaci*, t.

Fournir, v. a., donner, procurer, الیویرمك *alyvīrmek*, t.; اعطا ایلمك *y'thā eïlèmek*. — Fournir à la dépense de quelqu'un, بر کمسنه‌نك خرجنی کورمك *bir kimesnènuñ khardjini gueurmek*. — Pourvoir à..., تدارك کورمك — ا *tedāruk gueurmek, it*, مدار او *medār ol*. — Livrer, تسلیم ا *teslīm it*. — Produire, représenter, عرض — تقدیم ا *'arz, taqdīm' it*. — Préparer, disposer, حاضرلمق *hāzyrlamaq*. — Suffire, یتمك کفایت ا *kefāïet it*. — Je ne saurais fournir à tout, هر شئیه کفایت ایده‌م *her cheïè kefāïet idemem*. — Achever, parfaire, تمامله‌مق ا *tamāmlamaq*, اتمام *itmām it*. — Garnir de ce qui est nécessaire, دونانمق *donātmaq*, تجهیز ا *tedjhīz it*, کافهٔ لوازماتیله دونانمق *kiāffèï levāzimātilè donātmaq*.

Fournisseur, s. m., des vivres, ذخیره‌جی *zakhyrèdji*, t.

Fourniture, s. f., provision, ذخیره *zakhyrè*, pl. a. ذخایر *zakhāïr*, تدارك *tedāruk*. — de bois, اودون تدارکی *odoun tedārugui*. — Ce que les artisans fournissent en outre du travail, خرج *khardj*, لازم اولان لوازمات *lāzym olān thāqym*, لوازمات *levāzimāt*. — Le prix de la fourniture, لوازمات بهاسی *levāzimāt behāey*. — de salade, صلاته تربیه‌سی *salāta terbïèci*, صلاتیه قونان اوتلق *salātaïè qonān otlouq*.

Fourrage, s. m., herbe que l'on donne aux bestiaux, یم اوتلق *ïem, otlouq ïemi*. — vert, تازه یم *tāzè ïem*. — sec, قورو یم *qourou ïem*. — Action de couper le fourrage, اوتلق بچمی *otlouq bitchmy*.

Fourrager, v. a., couper le fourrage, اوت — اوتلق بچمك *ot, otlouq bitchmek*, اوتلمق *otlamaq*. — Amasser du fourrage, اوتلق تدارك ا *otlouq tedāruk it*, اوتلق دیوشرمك — قوپارمق *otlouq divchurmek, qopārmaq*. — Fourrager au vert, تازه اوتلق بچمك *tāzè*

otlouq bitchmek, t. — Ravager le pays, ولايت اورمق - تالان ا *vilāïet ourmaq, tālān it*, غارت ا *ghāret it*, خراب ا *kharāb it*, بيقمق *iyqmaq*, t.; تخريب ا *takhrīb it*.

Fourrageur, euse, s., اوتلاييجي *otlāïdji*, اوتلاقجي *otlāqtchi*, t.

Fourré, e, adj., rempli de bois, اورمانلو *ormānlu*. — Garni de pelisse, كورك قاپلو *kurk qāplu*. — S. m., endroit rempli de bois, اورمانلق يو *ormānlyq ïer*. — Une paix fourrée, feinte, peu solide, بوز اوزرنده اولان مصالحه *bouz uzerindè olān muçāleha*, صلح ظاهري *soulhi zāhiri*.

Fourreau, s. m., gaîne, enveloppe, قين - قن *qyn*, t.; غلاف *ghylāf*. — Tirer l'épée du fourreau, قلجي قينندن صيرمق - اخراج ا *qylydji qynindèn syrmaq, ykhrādj it*. — Étui, قبور *qoubour*. — Robe d'enfant, چوجوق روباسي *tchoudjouq roubāçy*.

Fourrer, v. a., introduire, mettre parmi, صوقمق *soqmaq*, ايچرو قومق *itcheru qomaq*, قويمق *qoïmaq*, كيردرمك *guïrdurmek*, t. — dans sa bouche, اغزنه قويمق *aghzinè qoïmaq*. — la main dans sa poche, الني جيبنه صوقمق *elini djebinè soqmaq*. — Celui qui fourre son nez partout, صوقلغان *soqoulghan*, هر ايشه بورنني صوقار *her ichè bournounou soqār*. — Donner en cachette, سوشدرمك *sivichturmek*, قايدرمق *qāïdurmaq*. — Insérer mal à propos, صوقمق *soqmaq*, ادخال ا *idkhāl it*. — Fourrer dans l'esprit, dans la tête, عقلنه - ذهننه صوقمق *'aqlynè, zihninè soqmaq*. — Fourrer, garnir de fourrure, كورك قاپلمق *kurk qāplamaq*, كوركلمك *kurklemek*. — Se Fourrer, v. réfl., s'introduire, صوقلمق *soqoulmaq*, كيرشمك *guïrichmek*. — Se mêler d'une chose, مداخله ا *mudākhelè it*, قرشمق *qarychmaq*. — Se fourrer, se garnir contre le froid, كوركلنمك *kurklenmek*, كوزك كيمك *kurk gueïmek*.

Fourreur, s. m., كوركچي *kurktchi*, t.

Fourrier, s. m., قوناقچي *qonāqtchi*, قوناقچي يماغي *qonāqtchi ïamāghy*, t.

Fourrière, s. f., اودونلق *odounlyq*, t.

Fourrure, s. f., كورك *kurk*, t.

Fourvoyement, s. m., ازمقلق *azmaqlyq*, يولدن چيقارمقلق *ïoldan tchyqārmaqlyq*, t.; اضلال *izlāl*, ضلالة *zalālet*, a.

Fourvoyer, v. a., détourner du chemin, يولدن چيقارمق *ïoldan tchyqārmaq*, يول ازدرمق *ïol āzdurmaq*, يولى شاشوندرمق *ïoly chāchurtmaq*. — Au fig., induire en erreur, اضلال ا *izlāl it*. — Se Fourvoyer, v. réfl., يولدن چيقمق *ïoldan tchyqmaq*, - يولى شاشمق غايب ا *ïoly chāchmaq, ghāïb it*, طوغرى يولدن صاپمق - عدول ا *dhoghrou ïoldan sāpmaq, 'oudoul it*. — Fourvoyé, e, يولى ازمش *ïoly azmich*, - طوغرى يولدن چيقمش *dhoghrou ïoldan tchyqmich*; صاپمش *sāpmich*.

Fouteau, s. m. Voy. Hêtre.

Foutelaie, s. f., قاين اغاجلق *qāïn aghādjlyq*, t.

Foyer, s. m., âtre, lieu où l'on fait le feu, اوجاق *odjāq*, t.; اتشلك *atechlik*. — Centre d'action, siége principal, يوا *ïouvā*. — de la rebellion, زوربالغك يواسى *zorbālyghuñ ïouvācy*.

Foyers, s. m. pl., maison, domicile, او *ev*, t.; مسكن *mesken*, pl. a. مساكن *meçākin*. — La patrie, وطن *vathan*.

Fracas, s. m., bruit, كورلتى *gueurulty*, كورلدى *gueuruldy*, پتلادى *patlādy*, كوتردى *keuturdy*, t.; شماته *chamāta*, p.; ولوله *velvelè*, a. — Rupture avec violence et bruit, چاتردیلی قرلش *tchātirdili qyrylich*, هدّة *heddet*, a.

Fracasser, v. a., قرمق *qyrmaq*, پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it*, خرد وخش ا *khourdu khych it*, t.

Fraction, s. f., action de rompre, قرلش *qyrilich*, t.; كسر *kesr*, a. — Parties d'unité, قرنتيلر *qyryntyler*, كسور *kuçour*, pl. كسورات *kuçourāt*. — Calcul des fractions, حساب كسور *hyçābi kuçour*. — Partie d'une chose quelconque, حصّة *hyssè*.

Fractionnaire, adj., كسورلو *kuçourlu*. — Nombre —, كسورلو عدد *kuçourlu 'aded*, a.-t.

Fracture, s. f., قرش *qyrich*, قرقلق *qyryqlyq*, قرلمه *qyrylma*, t.; كسر *kesr*, a.; شكست *chikest*, p. — de porte, قپونك قرلمه‌سى *qapounuñ qyrylmacy*. — Division subite dans les os, كميك قرقلغى *guemīk qyryqlyghy*.

Fracturé, e, adj., t. de chirur., os, قرق كميك *qyryq guemīk*, t.

Fracturer, v. a., un os, كمكى قرمق - شكست ا *guemigui qyrmaq*, *chikest it*. — Se fracturer, كمك قرلمق *guemik qyrylmaq*.

Fragile, adj. com., aisé à rompre, قرلور *qyrilur*, قرليجى *qyrilīdji*, قرلمه‌سى قولاى *qyrilmaci qolāï*, كورك *guevrek*, t. — De peu de durée, دوامسز *devāmsyz*, t.; بى بقا *bi beqā*, بى دوام *bi devām*, ناپايدار *nā pāïdār*, a.-p. — Faible, sujet à tomber en faute, قوّتسز *qouvvetsyz*, ضعيف *z'aïf*, عاجز *'ādjiz*.

Fragilité, s. f., disposition à se briser, قرليجيلك *qyrilīdjilik*, t.; قابليّت انكسار *qābilïieti inkiçār*. — Instabilité, قرارسزلق *qarārsizlyq*, بى بقايى *bi beqāïi*. — Faiblesse, facilité à tomber en faute, قوّتسزلق *qouvvetsyzlyq*, ضعف *za'f*. — humaine, طبيعت بشريّه *thabi'ati becherïiè*, مزلقهٔ بشريّه *mezlaqāï becherïiè*.

Fragment, s. m., morceau d'une chose brisée, قرندى *qyryndy*, قرنتى *qyrinty*, قيرق پارچه‌سى *qyryq pārtchaci*, t.; كسرة *kisret*. — de vases, ساقسى پاره‌لرى *sāqsi pārèleri*. — d'or, التون اوفاغى *altoun oufāghy*. — Partie d'un ouvrage, d'un écrit, جزء *djuz*, pl. اجزا *edjzā*; قطعة *qyth'at*, pl. قطعات *qyth'āt*.

Frai, s. m., action de frayer, en parlant des poissons, بالقلرك

bālyqleruñ tchiftlechmèci, t.; سفاد سمك *sifādi samak*. — Le temps du frai, بالق چفتلشمه‌سی وقتی - موسمی *bālyq tchiftlechmèci vaqty, mevsimi*, موسم سفاد سماك *mevsimi sifādi semāk*. — OEufs de poissons mêlés avec ce qui les féconde, يمورطه لو بالق *ioumourthalu bālyq baghyrsaghy*. — Le petit poisson, اوڤاق بالق *ouſāq bālyq*. — Altération de la monnaie par l'usage, شكه‌نك سلنمه‌سی - اشنمه‌سی *sikkènuñ silenmèci, achinmaci*.

Fraîchement, adv., au frais, سرين هواده *serin havāda*, سرينلكله *serinliklè*, سرين برده *serin ïerdè*, t. — Récemment, يكيدن *ïeñiden*, دمين *demin*, يكي اولرق *ïeñi olaraq*. — arrivé, تازه كلمش *tāzè guelmich*.

Fraîcheur, s. f., frais agréable, سرينلك *serinlik*. — de l'air, هوانك سرينلكی *havānuñ serinligui*. — Éclat, colòris, تازه‌لك *tāzèlik*, t.; طراوت *tharāvet*, نضارت *nazāret*, a. — en peinture, پارلاقلق *pārlāqlyq*, روفق *ravnaq*, زهارت *zehāret*. — Froidure, صوغوقلق *soghouqlyq*, بروودت *buroudet*. — Rhumatisme, voyez ce mot.

Fraîchir, v. n., devenir fort, en parlant du vent, روزكار سردلنمك *rouzguiār serilenmek*, t. — Le vent fraîchit, روزكار سردلنور *rouzguiār serilenur*.

Frais, aîche, adj., d'un froid modéré, سرين *serin*, t. — Temps —, سرين هوا *serin havā*. — Froid, صوغوق *soghouq*, بارد *bārid*. — Récent, يكی *ïeñi*, تازه *tāzè*. — OEufs frais, تازه يمورطه *tāzè ïoumourtha*. — Troupes fraîches, تازه عسكر *tāzè 'asker*. — La plaie en est encore fraîche, ياره هنوز تازه‌در *ïāra hènouz tāzèdur*. — Délassé, dispos, قوّتی تازه‌لنمش *qouvètì tāzèlenmich*. — Visage, teint frais, پارلاق يكز *pārlāq beñz*. — Qui a bon visage, يوزی ايشيق *ïuzu ichyq*. — Le frais, la fraîcheur, سرينلك *serinlik*. — Frais, récemment, يكی *ïeñi*, جديدا *djedìden*. — Bâtiment tout frais fait, يكی ياپلمش بر بنا *ïeñi ïāpylmich bir binā*.

Frais, s. pl., dépense, dépens, خرج *khardj*, t.; مصرف *masraf*, pl. مصارف *meçārif*. — Grands frais, كلّيتلو مصرف *kulliietlu masraf*. — Menus —, خرده مصرفلر *khourdè masraflar*. — de Justice, محكمه مصرفی *mehkèmè masrafi*. — de route, خرج راه *khardji rāh*. — A ses frais et dépens, خرج و مصرف كندو بدنندن - كيسه‌سندن اولمق اوزره *khardj u masraf guendu bedenìnden, kìsècinden olmaq uzrè*. — A frais communs, مصارف مشتركه ايله *meçārifi muchterikè ilè*. — A peu de frais, مصارف جزئيه ايله *meçārifi djuzìiè ilè*.

Fraise, s. f., fruit du fraisier, چيلك - چلك *tchilek*. — Mésentère et boyaux de veau ou d'agneau, بوزاغو و قوزی بغرسقلری *bouzāghou vè qouzou baghyrsaqleri*.

— Fortification formée avec des pieux, قازقدن متريس *qāzyqten meteris.* — Collet plissé, بوكلمش يقه *beukulmuch ïaqa*, t.

Fraisier, s. m., چيلك فدانى - كوكى *tchilek fidāni, kouki*, t.

Framboise, s. f., اغاج چيلكى بوكرتلن يمشى *aghādj tchilegui, beugurtlen ïemichi*, t.

Framboisier, s. m., بوكرتلن اغاجى *beugurtlen aghādji*, t.

Franc, s. m., nom primitif des Français sous Clovis, et nom sous lequel on désigne les Européens en Turquie, فرنك *firenk, frenk.*

Franc, anche, adj., libre, ازاد *azād*, p.; ازادلو *azādlu*; حرّ *hourr*, pl. a. احرار *ahrār.* — Exempt d'impositions, de charges, برى *beri*, معاف *mou'āf*, a.; سربست *serbest.* — Être franc de toutes charges ou impositions, كافّة تكاليفدن معاف او *kiāffeï tekāliften mou'āf ol.* — Franc d'ambition, حرص نام وشاندن برى *hirey nām u chānden beri.* — Sincère, loyal, دوغرو *doghrou*, صداقتلو يوركى پاك *ïuregui pāk, sadāqatlu*, مخلص *moukhlis.* — Un homme franc, مخلص ادم *moukhlis adem.* — Pur, non mêlé, خالص *khālis.* — Un franc mécréant, infidèle, بر خالص كافر *bir khālis kiāfir.* — C'est une franche défaite, بهانهٔ محضدر *behānei mahzdur.* — Un franc menteur, بر كاذب محض *bir kiāzibi mahz*, صرف يالانجى *syrfi ïalāndji.* — Entier, complet, تمام *temām*, كامل *kiāmil.* — Deux jours francs, تمام ايكى كون *temām iki gun.* — Franc, adv., ouvertement, sans déguisement, پاكجه *pāktchè*, تميزجه *temïzdjè.* — Parler franc, تميزجه سويلمك *temïzdjè seuïlemek.*

Français, e, s., فرانسز *frāncyz.* — Un —, بر فرانسز ادم *bir frāncyz adem.* — Une française, بر فرانسز قارى *bir frāncyz qāry.*

Français, adj. m., au fém. Française, فرانسه لو *frānsalu*, فرانسز *frāncyz*, فرانسوى *frāncèvi.* — La langue française, فرانسز لسانى *frāncyz liçāni.* — En français, فرانسزجه *frāncyzdjè.* — Parler français, فرانسزجه سويلمك *frāncyzdjè seuïlemek.*

France, s. f., فرانسهٔ *frānça.* — Le royaume de —, فرانسه مملكتى *frānça memleketi.* — Le roi ou l'empereur de France, فرانسه پادشاهى *frānça pādichāhi.*

Franchement, adv., sincèrement, حقيقت دوغرولغله *doghroulyguilè*, ضدقله اوزره - ايله *haqyqat uzrè, ilè*, صدقله *sydqylè*, كوكل پاكليله *gueunul pākliguilè*, خلوص بال ايله *khoulouci bāl ilè*, اخلاص ايله *ykhlās ilè*, مخلصانه *moukhliçānè.* — Clairement, اشكاره *achikiārè.* — Parler franchement, اشكاره سويلمك *achikiārè seuïlemek.* — Sans crainte, بى پروا *bi pervā.* — Avec exemption de charges et de dettes, هر درلو قيود و ذمّاتدن برى اولهرق *her turlu qoïoud u zimmātten berī olaraq.*

Franchir, v. a., sauter par dessus ou par de là, اشوری ـ اوتەیە صچرامق *achury, eutèïè sytchrāmaq*, صچرایوب کچمک ـ اتلامق *sytchrāïup guetchmek, atlāmaq.* — un fossé, خندغی صچرایوب اتلامق *khandaghy sytchrāïup atlāmaq.* — Passer au-delà, اوتەیە کچمک *eutèïè guetchmek.* — les fleuves, انهاری قطع و عبورا *enhāri qath' u 'oubour it.* — Franchir le mot, dire ouvertement, اچقدن سویلمک *atchyqten seuïlemek.*

Franchise, s. f., exemption, معافلق *mou'āflyq*, مسلملک *mucellemlik*, سربستلک *serbestlik*, a.-t.; معافیت *mou'āfiïet.* — Liberté, ازادلق *azādlyq.* — Lieu de franchise, d'asile, جای امان *djāï amān*, صغنەجق یر *syghynadjaq ïer.* — Sincérité, دوغرولق *doghroulyq*, t.; صداقت *sadāqat*, بی ریالق *bi rïālyq*, خلوص *khoulous*, یورک پاکلکی *ïurek pākligui.* — Agir, procéder avec franchise, حقیقت اوزره کچنمک *haqyqat uzrè guetchinmek.* — Parler avec —, خلوص اوزره سویلمک *khoulous uzrè seuïlemek.*

Franciser, v. a., فرانسزلندرمک *frānciziendurmek*, t.; فرانسز صیغەسنە تصویغ ا *frāncyz syghacinè tasvīgh it.* — Se Franciser, v. réfl., فرانسزلنمک *frāncizlenmek*, اوضاع و اطوار فرانسویەیی تحصیل ا *evzā' vu athvāri frāncèvïièïi tahsīl it.*

Franc-Maçon, s. m., فرماسون *fermāçoun*, vulg. *farmāçoun*, t.

Franc-Maçonnerie, subst. fém., فرماسونلق *fermāçounlyq, farmāçounlyq*, t.

Francolin, s. m., درّاج قوشی *durrādj qouchou*, t.; درّاج *dourrādj*, pl. a. دراریج *derāridj*; چل *tchil.*

Franc-Parler, s. m., کمال سربستیت ایلە سویلمک استحقاقی ـ اذنی *kemāli serbestïiet ilè seuïlemek istihqāqy, izni*, a.-t.

Frange, s. f., سچاق ـ صچاق *satchāq*, t. — d'or, صرمەلو صچاق *syrmalu satchāq.* — en fil de soie, ابرشیم صچاق *ibrichīm satchāq.*

Frangé, e, adj., صچاقلو *satchāqlu*, t.

Franger, v. a., صچاقلمق *satchāqlamaq*, ـ صچاق قومق دکمک *satchāq qomaq, dikmek*, t.

Frangier, s. m., صچاقجی *satchāqdji*, t.

Frangipane, s. f., بر نوع خمیر ایشی *bir nev'y khamīr ichi*, t.

Franquette (A la), adverbe, طوغرولغلە *dhoghroulyghylè*, t.; صداقت ایلە *sadāqat ilè*, تکلیفسز *teklīfsiz*, a.-t.

Frappant, e, adj., qui fait impression, پک تأثیرلو *pek teecīrlu.* — Vérité frappante, حقیقت شدید التأثیر *haqyqati chedīd ut-teecīr.* — Qui ressemble fortement (portrait), پک بکزر ـ بکزین صورت *pek beñzer, beñzeïen souret.*

Frappe, s. f., سکەنک نقشی *sikkènuñ naqchi.*

Frappé, e, adj., qui a reçu un coup, اورلمش *ouroulmuch*, t.; زدە

zèdè, p. — de la foudre, يلدرم چالنمش *ïldirym tchālinmich*. — de la peste, يومورجقلو *ïoumourdjaqlu*. — d'étonnement, شاشمش *chāchmich*, متحيّر *mutehaïir*. — Pénétré, affecté, متأثّر *mutecscir*.

Frappement, s. m., des mains, ال قاقمه سى *el qāqmaci*. — Action de Moïse frappant le rocher, موسى پيغمبرك عصا ايله قيا اورمه سى *mouça peïghambèrun 'açā ilè qaïā ourmaci*, t.

Frapper, v. a., donner un ou plusieurs coups, اورمق *ourmaq*, دوكمك *deugmek*, vulg. *deuvmek*, t.; ضرب ا *zarb it*, a.-t.; زده لمك زدلمك *zedèlemek*. — avec un bâton, عصا ايله اورمق *'açā ilè ourmaq*. — Frapper à la porte, قپويى چالمق *qapouïi tchālmaq*. — Faire une vive impression, تأثير ا *teecir it*. — Frapper d'étonnement, حيرته براقمق — كتورمك *haïretè brāqmaq*, *gueturmek*. — monnaie, سكّه اورمق *ourmaq*, ضرب سكّه ا *zarbi sikkè it*. — des mains, applaudir, ال قاقمق *el qāqmaq*. — sur l'enclume, اورس اوزرنده دوكمك *eurs uzerindè deugmek*. — Frapper avec bruit, چارپمق *tchārpmaq*.

Frappeur, euse, adj., اوريجى *ourídji*, t.; ضارب *zārib*, a.

Fraque, s. m., لباس قصير *libāci qacyr*, a.-t.

Frasil, s. m., كومر توزى *keumur tozou*, t.

Frasque, s. f., action extravagante, عمل غريب *'ameli gharib*. — Ruse, tour malin, حيله *hilè*, a.; رنك *renk*, p.-t.

Fraternel, le, adj., قرندشلغه مخصوص *qarindachlygha makhsous*, t.; برادرانه *burāderānè*, p.; اخوى *akhavi*, a. — Amour —, حبّ اخوى *hubbi akhavi*, علاقهٔ اخوّت *'alāqaï oukhuvvet*.

Fraternellement, adv., قرداش كبى *qardāch guibi*, قرنداشجه *qaryndāchdjè*, t.; برادرانه *burāderānè*, p.; اخوه *oukhouvveten*, بالتواخى *bittevākhy*, a.

Fraterniser, v. n., قرداشلشمق *qardāchlachmaq*, قرداش كبى او — كچنمك *qardāch guibi ol*, *guetchinmek*, قرنداشجه كچنمك *qaryndāchdjè guetchinmek*, t.; قرداشلق ا *qardāchlyq it*. — S'unir par la ..., قرداشلق بغلمق *qardāchlyq baghlamaq*.

Fraternité, s. f., قرنداشلق *qaryndāchlyq*, قرداشلق *qardāchlyq*, اخوانلق *ykhvānlyq*, t.; اخوّة *oukhouvvet*, مواخات *muvākhāt*. — Les liens de la fraternité, du sang, اخوّت قرابتى *oukhuvvet qarābeti*. — Liens d'amitié intime sans parenté, قرنداشلق حقوقى *qarindāchlyq houqouqy*.

Fratricide, s. m., meurtrier de son frère ou de sa sœur, قرنداشنى اولدرن *qarindāchini eulduren*, t.; قاتل الاخ *qātil ul-ākh*, a. — Crime de tuer son frère ou sa sœur, قرنداشنى اولدرمه *qaryndāchini euldurmè*, قتل الاخ *qatl ul-ākh*.

Fraude, s. f., حيله *hîlè*, a.; آل *âl*, دوباره *doubâra*, p.; مكر *mekr*, خدعه *khoud'a*, غبن *ghâbn*, a. — En fraude, حيله ايله *hîlè ilè*. — Contrebande, voy. ce mot.

Frauder, v. a., tromper, الداتمق *aldâtmaq*, t.; حيله ا *hîlè it*. — ses créanciers, ses cohéritiers, ميراث شركاسنى الداتمق *mîrâs churekiâcini aldâtmaq*. — Faire de la contrebande, كومرك رسمنى اوغرلمق *gumruk resmini oghourlamaq*, مال قاچرمق *mâl qâtchurmaq*.

Fraudeur, euse, s., الدايجى *aldâïdji*, t.; غابن *ghâbin*, a.; حيله باز *hîlè bâz*, a.-p.

Fraudeusement, adv., حيله خدعه ايله *hîlè, khoud'a ilè*, a.-t.: غدرا *ghadren*, a.

Fraudeux, euse, adj., enclin à la fraude, الدايجى *aldâïdji*, دوباره جى *doubâradji*, t.; مكار *mekkiâr*, a.; تلبيسلو *telbîslu*. — Fait avec fraude, يلان *ïalân*, كاذب *kiâzib*, مزوّر *muzevvir*. — Banqueroute frauduleuse, يلان مفلسلك *ïalân muflaslik*, افلاس مزوّر *iflâci muzevvir*.

Frayer, v. a., marquer un chemin, يول اچمق *ïol atchmaq*. — Aplanir les difficultés, يول اراءت كوسترمك *ïol gueustermek*, طريق ا *îrâeti tharyq it*. — Frotter contre quelque chose, ازاجق طوقنمق *azâdjiq dhoqounmaq*, سورتمك *surtmek*. — En parlant des poissons, بالق اشلنمك - چفتلشمك *bâlyq echilenmek, tchiftlechmek*, ايومورتهلامق *ïoumourthalamaq*. — S'user par le frottement, اشنمق *achinmaq*. — Se convenir, s'accorder, اويمق *oüïmaq*. — Se fréquenter, قونشمق *qonouchmaq*. Voyez Fréquenter. — Frayé, e, adj., (chemin). Voyez Fréquenté.

Frayeur, s. f., قورقو *qorqou*, اوركلك *eurkuklik*, اوچونمه *outchounma*, t.; رعب *ra'b*, وحشت *vahchet*, هراس *hirâs*, a. — Grande —, رعب عظيم *ra'bi 'azîm*.

Fredaine, s. f., pétulance, écart de jeunesse, شوخلق *chokhlyq*, كنجلك جاهللكى - بلاسى *guendjlik djâhilligui, belâci*. — Divertissement, جنبش *djumbuch*. — Faire ses fredaines, جنبش ا *djumbuch it*.

Fredon, s. m., ترنّم *terennum*, pl. a. ترنّمات *terennumât*; نغمة *naghmet*, pl. a. نغمات *naghamât*; تردید صوت *terdîdi savt*.

Fredonner, v. a., ترنّمات ايله ترنّم ا *terennumât ilè terennum it*, a.-t.

Frégate, s. f., فرقاطين *firqatîn*, t.

Frein, s. m., qui se met dans la bouche du cheval, كم *guiem*, اويان كمى *oüïân güiemi*, طاغى كم *guiem thomâghy*, t. — Un cheval qui prend le mors aux dents, كمى ازويه چلان ات *guiemi azouïè tchalân ât*. — Ce qui retient dans le devoir, اليقوجق ديزگن *alyqoïadjaq dyzguin*, ضبط *zabth*,

منع *men'*, باغ *bāgh*, تكفف عنان *inâni tekeffuf u istimsāk*. — Ronger son frein, ديشى صيقوب اويكديى صاقلق *dîchi syqup euīguieii sāqlamaq*, كظم غيظ ا *kezmi ghaïz'it*. — Mettre un frein à sa langue, ديلنى طوتمق *dîlini thoutmaq*.

Frelater, v. a., شرابه حيله قاتمق *charābè hîlè qātmaq*, t. — Vin frelaté, حيله قاتلمش شراب *hîlè qātîlmich charāb*.

Frelaterie, s. f., حيله قاتمه قاتيغى *hîlè qātma, qātyghy*, t.

Frêle, adj., fragile, كورك *guevrek*, كوشك *guevchek*, t. — Faible, ضعيف *z'aïf*, a.; زبون *zaboun*, p.

Frelon, s. m., اشك اروسى *echek âroucy*, t.; زنبور *zembour*, a.-p.

Freluche, s. f., پسكلجك *puskuldjik*, t.

Freluquet, s. m., بيينى باشلو *ieïni bāchlu*, زرزوب *zirzob*, t.

Frémir, v. n., être ému, avec tremblement, اضطراب درونمدن *isthyrābi derounden*, تترمك *titremek*, يورك قالقنمق *iurek qālqynmaq*. — d'horreur, اوركمك *eurkmek*, اوريوب سلكنمك *eurpup silkinmek*, خوفدن دترمك *khavfden titremek*. — de colère, فرط غضبدن دترمك *ferthy ghazabden titremek*. — Murmurer, gronder, صومردانمق *soumourdânmaq*, قاقمق *qaqymaq*. — Commencer à bouillir, قاينامغه باشلمق *qâïnâmagha bāchlamaq*.

Frémissement, s. m., agitation, tremblement, دترمه *titremè*, اوركمه *eurkmè*, يورك قالقنمسى *iurek qālqynmaci*, t.; ارتجاج قلب *irtidjādji qalb*. — Crainte, terreur, قورقو *qorqou*, توئى اورپرمه‌سى *tuï eurpermèci*. — Bruit, كورلدى *gueuruldy*. — de l'air, روزكارك قالقمه‌سى *ronzguiārun qālqmaci*. — de la mer, دكزك چالقنه‌سى *deñizun tchālqanmacy*, دكزك دپره‌نوب اوينه‌سى *deñizun tepre-nup oïnamaci*, لجب *ledjeb*.

Frêne, s. m., ديش بودق اغاجى *dîch boudāq aghādji*, t.

Frénésie, s. f., fureur violente, délire, سرسام *sersām*, سرسام علتى *sersām 'yllety*, a.-t.; فرنيطس *franîthos*. — Éprouver un accès de frénésie, حال سرسامده اول *hâli sersāmdè ol*. — Au fig., folie, دليلك *delîlik*, جنون *djunoun*.

Frénétique, adj. com. et s., سرسامله *sersāmlu*, t. — Un homme frénétique, علت سرسامه‌اوغرامش ادم *'ylleti sersāmè oghrāmich adem*.

Fréquemment, adv., صقچه *syqtchè*, صيق صيق *seuq seuq*, چوق *tchoq kerrè*, ايكيده برده *ikidè birdè*, t.; دفعات ايله *def'ât ilè*.

Fréquence, s. f., چوقلق *tchoqloug*, t.; كثرت *kesret*, تكرر *tekerrur*, توانر *tevâtur*, تلاحق *telâhuq*, مواتـرت *muvâteret*. — La fréquence des visites, زيارتلرك *ziâretlerun telâhuq ve tevâturi*. — La fréquence du pouls,

نبضك تيزلكي *nabzuñ tïzligui*, سرعت النبض *sur'at unnabz*.

Fréquent, e, adj., صق *seuq*, صق صق كلان *seuq seuq guelen*, t.; كثير *kecïr*, كثير الوقوع *kecïr ul-vouqou'*, كثرت اوزره واقع *kesret üzrè vaqy' olān*. — Les tremblements de terre sont fréquents dans ce pays, بو مملكتده زلزله لر كثير الوقوعدر *bou memlekettè zelzelèler kecïr ul-vouqou'dur*.

Fréquentatif, ive, adj., (verbe), معنای تكثيرى متضمن فعل *ma'nāï teksïri mutezammin f'yl*.

Fréquentation, s. f., واروب صق كورشمه *vārup guelmè, seuq gueuchmè*, t.; اختلاط *ykhtilāth*, معاشرت *mou'ācheret*, a.

Fréquenter, v. a., aller souvent, صقچه وارمق *seuqtchè vārmaq*, واروب كلمك *vārup guelmek*. — Se fréquenter, se voir souvent, كورشمك *gueuruchmek*, قونشمق صق صق *qonouchmaq, seuq seuq gueuruchmek*, t.; معاشرت ايت *mou'ācheret it*, ملازمت ايت *mulāzemet it*, a.-t. — Fréquenté, e, en parlant d'un lieu où il y a beaucoup de monde, خلق جمعيتى اولان ير *khalq djem'ïeti olān ïer*, ايشلك *ichlek*. — Habité, peuplé, معمور *m'amour*, ابادان *abādān*. — Chemin —, ايشلك يول *ichlek ïol*.

Frère, s. m., قرنداش *qaryndāch*, vulg. قرداش *qardach*, t.; اخ *akh*, pl. a. اخوان *ykhvān*; برادر *burāder*, p. — aîné, اولو قرنداش *olou qaryndāch*, برادر كبير *burāderi kebïr*. — cadet, كوچك برادر *kutchuk burāder*. — germain, اوز اناسى قرنداش *euz qaryndāch*, — باباسى بر قرنداش *anāci, bābāci bir qaryndāch*. — utérin, اوكى والده قرنداش *euguei qaryndāch*, طرفندن قرنداش *vālidè tharafindan qaryndāch*. — consanguin, بابا طرفندن قرنداش *bābā tharafindan qaryndāch*. — jumeau, ايكيز *ikiz, iguiz, eguiz*. — de lait, سود قرنداشى *sud qaryndāchi*. — Frères, les hommes en général, comme provenant d'un même père, طپراق قرنداشلرى *thoprāq qaryndāchlari*. — Frère adoptif, اخرت قرنداشى *akhyret qaryndāchi*.

Frésaie, s. f., كيجه قوشى *guidjè qouchi*, t.

Fresque, s. f., ديوار اوزرنده نقش - تصوير *divār uzerindè naqch, tasvïr*.

Fressure, s. f., يورك جكر اق جكر ودلاق كبى بر حيوانك ايچ نسنه لرى *ïurek djiguer aq djiguer vè dalāq guibi bir haïvānuñ ïtch nesnèleri*, حيوانك ايچ عصولرى *haïvānuñ itch 'azouleri*, t.

Fret, s. m., نول سفينه *nevl, nevli sefinè*, نولين *neolïn*, كمى كراسى *guèmi kirāci*, t. — Payer le —, نول سفينه يى ادا ايت *nevli sefinèïi edā it*.

Fréter, v. a., donner un vaisseau à louage, كمى يى كرايه يه ويرمك *guèmïi kirāïè vïrmek*. — Le prendre à louage, l'affréter,

كمى يى نول ايله طوتمق - استيجار ا *guemiï nevl ilè thoutmaq, istidjār it.* — Équiper, charger un navire, كمى يى دوناتمق - يوكلتمك *guemiï donātmaq, ïukletmek;* t.

Fréteur, s. m., كمى كراجيسى *guemi kirādjici,* كراجى *kirādji,* t.

Frétillant, e, adj., دپرنيجى *teprenîdji,* جنبشلو *djumbuchlu,* t.; تك طورماز *tek dhourmāz.*

Frétillement, s. m., دپرنمه *teprenmè,* اوينامه *oïnāma,* جنبش *djumbuch,* t.; اهتزاز *ihtizāz,* a.

Frétiller, v. n., دپرنمك *teprenmek,* اوينامق *oïnāmaq,* اهتزازا *ihtizāzit,* a.-t.

Fretin, s. m., menu poisson, اوفاق بالق *oufāq bālyq,* بالق خردەسى - اوفاغى *bālyq khourdèci, oufāghy.* — Chose de peu de valeur, اوفاق توفك شيلرى *oufāq tufek cheïleri.*

Friabilité, s. f., اوفانمق - ازلمك قابليتى *oufānmaq, ezilmek qābilïieti,* t.-a.; قابليت الرفت *qābilïiet urreft,* a.

Friable, adj., كورك *guevrek,* پرمق ايله اوفانور - ازلور *parmaq ilè oufāneur, ezileur.*

Friand, e, adj., qui aime la chère délicate, طعامك اعلاسنى سون *tha'āmuñ 'alācini seven,* t.; متنوق فى الاكل *mutenevvyq fil-ekl,* a.; لذيذ خور *lezīz khor,* كفته خور *kuftè khor,* p.; طبيعت صاحبى *thabi'at sāhybi.* — Délicat au goût, طتلو *thatlu,* لذيذ *lezīz.* — Un morceau friand, طتلو لقمه *thatlu loqma,* دادى خوش لقمه - طعام *dādi khoch loqma, tha'ām.*

Friandise, s. f., goût pour la chère délicate, طتلو لقمه اشتهاسى - مذاقى *thatlu loqma ichtihāci, mezāqy,* لذيذ خورى *lezīz khori.* — Friandises, morceaux friands, دادى خوش يمكلر *dādi khoch ïemekler,* طتلو يمك *thatlu ïemek,* اطعمهٔ نفيسه *eth'ymèï neficè.* — Sucreries, شكر ايشى *cheker ichi,* حلوا *halvā,* pl. a. حلويات *hālvïiāt.*

Fricassée, s. f., قاورمه *qāvourma,* t. — Fricassée de poulets, پليج قاورمەسى *pilidj qāvourmaci.*

Fricasser, v. a., قاورمق *qāvourmaq,* t. — Fricassé, e, قاورلمش *qāvouroulmich.*

Fricasseur, s. m., چولپا اشجى *tcholpā achdji.*

Friche, s. f., معطل ير *mou'atthal ïer,* پور ير *pour ïer.* — En friche, نطس اولنمامش - اولنمقسزين *nathas olounmāmich, olounmaqsizin.*

Friction, s. f., اووش *ovouch,* اومقلق *ovmaqlyq,* اومه *ovma,* اوغمه *oghma,* دلك *delek,* سورشدرمه *suruchturmè;* au pl. اوشترمەلر *ovouchturmalar.*

Frictionner, v. a., اومق *ovmaq,* اوشترمق *ovouchturmaq;* سورمك *surmek.* — Garçon qui frictionne dans les bains publics en Turquie, دلاك *dellāk.*

Frigidité, s. f., état d'un homme impuissant, سست ايداملق *sust endāmlyq,* p.-t.; عنينة *'ynnînet,* a.

— Frigidité d'estomac, ضعف معده *za'fi m'ydè.*

Frigorifique, adj., صوق ايديجى *sowouq idídji*, صوديجى *sowoudídji*, صوغوديجى *soghoudídji*, t.; مبرّد *muberrid.*

Frileux, euse, adj., تيز اوشور *tíz uchur*, صووغه طيانمز *sovougha dhaïānmaz*, t.

Frimas, s. m., قراغى *qyrāghy*, قراغو *qyrāghou*, t.

Fringant, e, adj., دلى طولو *dili dholou*, كيفلو *keïflu*, t.; طيّاش *thaïiāch*, a. — Cheval —, اوبناق ات *oïnāq āt*, يوركلو شرمتلو ات *ïureklu*; *cheremetlu āt.*

Friper, v. a., chiffonner, بوزمك *buzmek.* — Gâter, بوزمق *bozmaq*, اورسلمك *urselemek.* — User, اسكتمك *eskitmek.* — Manger avec avidité, حرضله يمك *hyrsilè ïemek.*

Friperie, s. f., commerce de vieux habits, de vieux effets, etc., اسكيجيلك *eskídjilik.* — Boutique ou endroit où se fait le commerce de friperie, بت پازارى *bit pazāri*, اسكيجيلر چارشوسى *eskídjiler tchārchoucy*, t. — Vieux habits, vieux effets, etc., اسكى بسكى اوروبه‌لر *eski buski ouroubalār.*

Fripier, ère, s., revendeur de vieux habits, اسكيجى *eskídji.* — Qui rajuste de vieux habits, بوزمه‌جى *bozmadji*, t.

Fripon, ne, s., voleur adroit, خرسز *khyrsyz*, عيّار *'aïār.* — Trompeur, fourbe, دولاندريجى *dolāndurídji*, دوباره‌جى *doubāradji*, مكار *mekkiār*, حيله‌باز *hílèbāz.* — C'est un fripon, حيله‌باز برادمدر *hílèbāz bir ādemdur.* — Vaurien et voleur, يرامز *ïarāmaz*, حرامزاده *harāmzādè.* — Adj., fin, rusé, قلّاش *qallāch*, حيله‌كار *hílèkiār.*

Friponner, v. a. et n., escroquer, چالمق *tchālmaq*, حيله ايله چالمق - اوغرلامق *hílè ilè tchālmaq*, *oghourlāmaq*, بر تقريب اوغرلامق *bir taqrīb oghourlāmaq.* — Circonvenir, tromper, دولاندرمق *dolāndurmaq*, دوباره ا *doubāra it*, t.

Friponnerie, s. f., escroquerie, دوباره *doubāra*, خرسزلق *khyrsizlik*, t. — Fourberie, حيله‌بازلق *hílèbāzlyq*, a.-p.; مكر *mekr*, مخاتله *moukhātelè*, a.

Friquet, s. m., oiseau, يوند قوشى *ïond qouchi*, t.

Frire, v. a., تاوه‌ده پشورمك *tāvada pichurmek*, t. — Frit, e, تاوه‌ده پشمش *tāvada pichmich.*

Frise, s. f., partie d'architecture entre l'architrave et la corniche, صچاق *satchāq*, t.; افريز *afrīz*, pl. a. افاريز *afārīz.* — Sorte d'étoffe, بر نوع قمّاش *bir nev'y qoumāch.* — Cheval de frise, چرخ فلك *tcherkhy felek.*

Friser, v. a., boucler les cheveux, قورجقلتمق *qyvridjyqlatmaq*, قورتمق *qyvrytmaq*, *qyvyrtmaq*, قورمق *qyvyrmaq*, تجعيدا *tedj'yd it.* — Se Friser, v. n., قورلمق *qyvyrilmaq*, بوكلمك *beukulmek.* — en boucles, صاچلرينى حلقه كبى

بوكلم بوكلم ا *sātchlarini halqa guibi beukulum beukulum it.* — Frisé, e, قوری *qyvry*, قورم *qyvrym.* — Cheveux frisés, crépus, قوریجق صاچ *qyvrydjyq sātch.* — Celui qui a les cheveux frisés, قورجق صاچلو *qyvrydjyq sātchlu.* — Friser, effleurer, toucher superficiellement, جزئیجه طوقنمق *djuzidjè dhoqounmaq*, خفیفجه صیرمق *khafīfdjè syrmaq*, تخدیش ا *takhdīch it.*

Frisson, s. m., tremblement causé par le froid, دترمه *titremè*, t.; رعده *ra'det*, a. — par la fièvre, ستمه دترمه‌سی *sitma titremèci.* — Le frisson m'a pris, بنی دترمه طوتدی *beni titremè thoutty.* — Sentiment de terreur ou d'horreur qui donne la chair de poule, توی اورپرمه‌سی *tuï eurpermèci*, ارتعاد قلب *irti'ādi qalb.*

Frissonnement, s. m., خفیف بر دترمه *hafīf bir titremè*, حمّانك تقرّبنه دلالت ایدن دترمه *hoummānuñ teqarrubinè delālet iden titremè.*

Frissonner, v. n., avoir le frisson, دترمك *titremek*, صوغوقدن دترمك *soghouqtan titremek.* — de la fièvre, استمه‌دن دترمك *īcitmaden titremek.* — de peur, خوفدن دترمك *khavftan titremek*, اورکمك *eurkmek.* — d'horreur, توی اورپرمك *tuï eurpermek.*

Frisure, s. f., façon de friser, قورش *qyvyrich*, t.; جعودت *dju'oudet*, a.; قوریلش *qyvrilich.* — État de ce qui est frisé, قورمه *qyvyrma*, بوکلم *beukulum*, جعد *dj'ad.* — Boucle de cheveux, زلف *zulf*, کیسو *keïçou.*

Fritillaire, s. f., plante, بر نوع لاله *bir nev'y lālè*, t.

Friture, s. f., action et manière de frire, تاوه‌ده پشورمه *tāvada pichurmè*, قاورش *qāvourouch.* — Beurre ou huile qui a servi à frire, et qui sert au même usage, تاوه‌ده پشوره‌جك یاغ *tāvada pichuredjek ïāgh.* — Poisson frit, تاوه‌ده پشورلمش بالق *tāvada pichurilmich bālyq.*

Frivole, adj., تملسز *temelsiz*, t.; بیهوده *bīhoudè*, p.; باطل *bāthyl*, واهی *vāhi*, بوش *boch*, یاوه *ïāvè*, بی معنا *bi ma'na.* — Discours frivole, بوش لاقردی *boch lāqyrdy.* — Excuse, عذر باطل *'euzri bāthyl.* — Homme —, ییني باشلو *ïeïni bāchlu*, بیهوده‌کار ادم *bīhoudè kiār ādem.* — Diseur de riens, یاوه سویلیجی *ïāvè seuïleïdji.* — Dire des choses frivoles, یاوه سویلمك *ïāvè seuïlemek.*

Frivolité, s. f., caractère de ce qui est frivole, تملسزلك *temelsizlik*, باطللق *bāthillyq*, بیهوده‌لق *bīhoudèlyq*, عبثیّت *'abecïiet*, pl. a. عبثیّات *'abecïiāt.* — Caractère de l'homme frivole, futilité, ییني باشلولك *ïeïni bāchlulyq*, هرزه کویلق *herzè guiouïlyq.*

Froc, s. m., خرقه *khyrqa.* — de derviche, خرقهٔ درویش *khyrqaï dervich*, a.-t.

Froid, s. m., qualité opposée au

chaud, absence de chaleur, صوق *soouq*, صوغوق *soghouq*, صوغوقلق *sovouqlyq*, t.; برد *berd*, بروودت *buroudet*, a. — Grand —, كسكين صوغوق *keskin soghouq*. — cuisant, ياقيجى صوغوق *iāqydji soghouq*. — sec, قورى صوغوق *qourou soghouq*. — La rigueur du froid, شدّت برد *chiddeti berd*. — Le froid de l'hiver, la saison du froid, سرما *sermā*, زمهرير *zemherīr*. — Souffrir du froid, l'éprouver, صوغوق چكمك *soghouq tchekmek*, اوشومك *uchumek*. — Prendre froid, صوغوق المق *soghouq almaq*, صوغوقلنمق *soghouqlanmaq*. — Trembler de —, صوغوقدن دترمك *soghouqtan titremek*. — Supporter le —, صوغوقه طيانمق *soghouqa dhaïānmaq*. — J'ai froid, صوغوقم وار *soghouqoum vār*. — J'ai eu grand —, پك اوشودم *pek uchudum*.

Froid, e, adj., qui fait éprouver la sensation du froid, صوق, صووق *sovouq*, صوغوق *soghouq*, t.; بارد *bārid*. — Temps —, صوغوق هوا *soghouq havā*, هواى بارد *havāï bārid*. — Eau froide, صو صوغوق *soghouq sou*. — Froid comme glace, بوز كبى صوغوق *bouz guibi soghouq*. — Tempérament froid, مزاج بارد *mizādji bārid*. — Froid dans son abord et ses manières, بارد *bārid*, معاملەسى بارد *mou'āmelèci bārid*. — Froid, tranquille, ياواش *iavāch*. — Ami froid, محبّ بارد *mouhibbi bārid*. — Faire froid, battre froid à quelqu'un, صوغوق معاملە *soghouq mou'amelè it*, اظهار بروودت *izhāri buroudet it*. — A Froid, adv., sans faire chauffer, صوغوق اولدرق *soghouq olaraq*. — Infuser à froid, ماء بارد ايچندە نقع *mā bārid itchindè naq' it*.

Froidement, adv., exposé au froid, صوغوقلق *soghouqta*, اوشويه جك وجهله *uchuïèdjek vedjhilè*, t. — D'une manière froide et réservée, صوغوقلغله *soghouqlyghylè*, بروودت ايله بارداً *bāriden buroudet ilè*.

Froideur, s. f., au propre et au fig., صوغوقلق *soouqlyq*, صوغوقلق *soghouqlyq*, t.; بروودت *buroudet*, a. — La froideur du temps, بروودت هوا *buroudeti havā*. — Accueil, procédé, صوغوق معاملە *soghouq mou'āmelè*, معاملۀ بارده *mou'āmelèï bāridè*.

Froidir, Se Froidir, v. n. et pron., صوغومق *soghoumaq*, صوغوتمق *soghoutmaq*, t. — Ne laissez pas froidir le café, قهوەيى صوغوتمه *qahvèïi soghoutma*.

Froidure, s. f., هوا صوغوقلغى *havānuñ soghouqlyghy*, t.

Froissement, s. m., طوقنيش *dhoqounich*, اومه *ovma*, اوغمه *oghma*, سورتمه *surtmè*, t.; سحق *sahq*, a.

Froisser, v. a., meurtrir par une impression violente, ازمك *ezmek*. — Frotter fortement, سورتمك *surtmek*. — Chiffonner, اورسلمك *ur-*

selemek. — Blesser au moral, انجتمك *indjitmek*, t.

Frolement, s. m., صيرلمه *syrilma*, t.; مشن *mechn*, a.

Froler, v. a., جزئيجه طوقنمق *djuz'idjè dhoqounmaq*, صيرمق *syrmaq*, چالوب صيرمق *tchālup syrmaq*, t.; تشمين ايلمك *techmīn eïlèmek*, a.-t.

Fromage, s. m., بنير *penīr*, vulg. پينير *peïnir*. — frais, à la crême, لور پينيرى *lo[illegible]peïnīri*. — dur, شقوال پينير [illegible]*chqavāl peïnīr*, قاتى پينير *qāty peïnir*. — mou, يموشق پينير *ïoumouchaq peïnir*, t.

Fromager, s. m., پنيرجى *penīrdji*, t.

Fromagerie, s. f., پنيرجى دكانى *penīrdji dukkiāni*, پنير خانه *penīr khānè*, t.

Fromageux, euse, adj., پنيرلو *penīrlu*.

Froment, s. m., بغداى *boghdāï*, t.; حنطة *hynthat*, *hyntha*, قمح *qamh*, a.

Fromentacé, ée, adj., بغداى نوعندن - اقسامندن *boghdāï nev'ynden*, *aqsāminden*, t.

Fromentée, s. f., بلغور *boulghour*, بغداى اوزنى چوربه‌سى *boghdāï ouni tchorbacy*, t.

Froncement, s. m., بورشمه *bourouchma*, بوكلمه *beukulmè*, t. — des sourcils, يوز و الن بورشمه‌سى *ïuz vè alin bourouchmaci*, t.

Froncé, e, adj., بورشمش *bourouchmich*, بورشقلو *bourouchyqlu*. — Plissé, بوكلمش *beukulmich*, t.

Froncer, v. a., rider, بورشدرمق - بورشترمق *bourouchturmaq*, t. — le sourcil, تقطيب وجه ا *taqthybi vedjh it*. — une étoffe, du linge, بوكمك *beukmek*, قيوروب بوكمك *qyvirup beukmek*.

Froncis, s. m., بوكلم *beukulum*, بوكنتيلر *beukuntiler*, قورقلر *qyviriqler*, t.

Fronde, s. f., صپان *sapān*, t.; مقلاع *mouqlā'*, a.; فلاخن *felākhoun*, p.

Fronder, v. a., jeter avec une fronde, صپان ايله اتمق *sapān ilè atmaq*, t.; صپان ايله طاش اتمق *sapān ilè thāch atmaq*. — Blâmer, critiquer hautement, سوز اتمق *seuz atmaq*; طعن و تشنيع ا *th'an u techni' it*. — Parler contre le gouvernement, دولتنى فصل ا *devleti fasl it*.

Frondeur, s. m., qui se sert de la fronde, صپانجى *sapāndji*, صپان اتيجى *sapān atīdji*, t.; كلوخ *keloukh*, p. — Qui aime à blâmer, à critiquer, سوز اتيجى *seuz atīdji*, فصال *fassāl*. — C'est un frondeur, طعان برادمدر *tha'ān bir ādemdur*. — Celui qui parle contre le gouvernement, دولتى فصل ايدن *devleti fasl iden*.

Front, s. m., partie du visage depuis la racine des cheveux jusqu'aux sourcils, الن *aln*, *alyn*, t.; جبهه *djebhè*, جبين *djebīn*, ناصية *nācïet*, *nācïè*, pl. a. نواصى *nevācy*. — Marqué au front, الننى دامغه‌لنمش *alyni dāmghalānmich*. — Front découvert, اچق الن *atchyq alyn*. — La face, le visage,

يوز *ïuz*, چهره *tchehrè*. — Au fig., tout le visage, ناصيهٔ حال *naciëï hāl*. — d'une armée, بر عسكرك اوكى - يوزى *bir 'askeruñ euñy, ïuzu*, قدّام عسكر *qouddāmi 'asker*. — d'un bâtiment, بر بنانك يوزى *bir binānuñ ïuzu*. — Audace, impudence, جسارت *djeçāret*, يوز *ïuz*, كستاخلق *kustākhtyq*. — De quel front êtes-vous venu? نه يوز ايله كلدك *nè ïuz ilè guelduñ*. — A son front, à sa barbe, قرشوسنده *qarchoucindè*. — De front, côte à côte, يان يانه *ïān ïāna*.

Frontal, e, adj., النه متعلّق *alynè mute'allyq*, t.; جبهى *djebhii*, a. — La veine frontale, الن طمرى *alyn dhamari*, عرق الجبهه *'yrq uldjebhè*. Voy. Coronal.

Frontal, s. m., صاچ - الن باغى *sātch, alyn bāghy*, قاش بصدى *qāch basty*, t.; پيشانى بند *pichāni bend*, p.; عصابه *'yçābè*, a.

Fronteau ou Frontail, s. m., partie de la têtière qui passe au-dessus des yeux du cheval, باشلق پرچملكى *bāchlyq pertchemligui*, t.

Frontière, s. f., سنور *sinor*, t.; سرحدّ *serhadd*, p.-a.; حدود *houdoud*, a.; سرزمين *ser zemin*. — Adj., limitrophe, سنوزداش *sinordāch*, همحدود *hemhoudoud*.

Frontispice, s. m., face d'un édifice, يوز *ïuz*, اوك *euñ*, قپو اوكى *qapou euñy*, - بر بنانك اوكى - يوزى *bir binānuñ euñy, ïuzu*. — d'un livre, عنوان *'unvān*, عنوان كتاب *'unvāni kitāb*, a.; سرنوشت *ser nuvicht*, p.

Fronton, s. m., ornement d'architecture, بنا قپوسنك يوقاروسنده كى زينت *binā qapoucinuñ ïoqārucindèki zînet*, صچاق *satchāq*, قپو صچاغى - اوستى *qapou satchāghy, ustu*, t. — d'un vaisseau, كمى نشانى *guemi nichāni*, كمينك كتابه سى *guemînuñ kitābèci*, t.

Frottage, s. m., دوشمه سلمه سى *duchemè silmèci*, دوشمه يى سورتمه *duchemèli surtmè*, t.

Frottement, s. m., سورتنمه *surtunmè*, سورنمه *surunmè*, t.; تحاك *tehākk*, t.

Frotter, v. a., toucher en passant et repassant dessus avec la main ou autre chose, اومق *ovmaq*, اوغمق *oghmaq*, اوشترمق *ovouchturmaq*, سورتمك *surtmek*. — les yeux, كوزلرى اومق *gueuzleri ovmaq*. — Essuyer, سلمك *silmek*. — légèrement, خفيفجه اومق *khafifdjè ovmaq*. — fort, شدّت ايله اومق - سورتمك *chiddet ilè ovmaq, surtmek*. — Frictionner, دلك ا *delek it*, اوشترمق *ovouchturmaq*. — Enduire, سورمك *surmek*. — Au fig., battre, maltraiter, اورمق *ourmaq*, طياق ويرمك *dhaïāq vîrmek*. — On dit dans le même sens, frotter les oreilles, قولاق بورمق *qoulāq bourmaq*.

Frotteur, s. m., دوشمه - تخته سورتيجى *duchemè, takhta surtîdji*, t.

Frottoir, s. m., tout ce qui sert à frotter, سيله جك - سلجك *silèdjek*, مقرمه *maqrama*, vulg. *mahra-*

ma. — Linge à barbe, بربر بزی *berber bezi*, t.

Fructifère, adj., یمش کتورن *ïemich gueturen*, یمشلو *ïemichlu*, t.; مثمر *musmir*, a.

Fructification, s. f., یمش ویرمکلک *ïemich vîrmeklik*, t.; اثمار *ismār*, ثمور *sumour*, a.

Fructifier, v. n., rapporter du fruit, یمش ویرمک *ïemich vîrmek*, — Produire un effet avantageux; منفعت - فایده کتورمک *menfa'at*; *fāïdè gueturmek*. — Faire fructifier, tirer avantage, فایده چیقارمق *fāïdè tchiqārmaq*, فایده لنمک *fāïdèlenmek*, استفاده ا *istifādè it*.

Fructueusement, adv., فایده ایله *fāïdè ilè*, a.-t.

Fructueux, euse, adj., qui produit du fruit, یمشلو *ïemichlu*, میوه لو *meïvèlu*, محصوللو *mahsoullu*. — Au fig., utile, profitable, فایده لو *fāïdèlu*, منفعتلو *menfa'atlu*, کثیر الفواید *kecîr ul-fevāïd*, a.

Frugal, e, adj., qui vit de peu, از ایله کچنور *az ilè guetchinur*, از یمک یر *az ïemek ïer*, مقتر *mouqtyr*, متقشف *mouteqachchif*, a. — Repas —, بیاغی یمک *baïāghy ïemek*.

Frugalement, adv., یمک ازلغیله *ïemek azliguilè*. — Vivre —, شئ قلیل ایله کچنمک - تعیش ا *chèï qalîl ilè guetchinmek*, *te'aïiuch it*, یمک ازلغیله کچنمک *ïemek azligui ilè guetchinmek*.

Frugalité, s. f., از یمه *az ïemè*, t.; قلت الاکل *qyllet ul-ekl*, اعتدال *y'tidāl*, قتانة *qatānet*.

Frugivore, adj., نبات ایله بسلنور *nebāt ilè beslenur*, میوه ییجی *meïvè ïeïdji*, t.; میوه خور *meïvè khor*, p. — Animaux frugivores, نبات ایله بسلنن حیوانلر *nebāt ilè beslenen haïvānlar*.

Fruit, s. m., production végétale, یمش *ïemich*, t.; میوه *mîvè*, *meïvè*, p.; ثمر *semer*, pl. a. اثمار *esmār*; فاکهة *fākihet*, pl. فواکه *fevākih*, a. — encore vert, qui n'est pas mûr, اولممش - یتشممش میوه *olmamuch*, *ïetichmemich meïvè*, میوه خام *meïvèï khām*. — mûrs, اولمش - یتشمش میوه *olmuch*, *ïetichmich meïvè*. — fraîchement cueillis, تازه یمش *tāzè ïemich*. — Primeurs, ترفنده - طرفنده *tourfandà*. — tardifs, کچ ایرشن میوه *guetch irichen meïvè*. — confits, conserves, مربی *murebbà*. — Cueillir du —, میوه دیوشورمک *meïvè divchurmek*. — Les fruits de la saison, موسم میوه لری *mevsim meïvèleri*. — Les fruits de la terre, tout ce qu'elle produit pour la nourriture des hommes et des animaux, ترکه *terekè*, یر محصولی *ïer mahsouly*, محصول *mahsoul*. — Fruit, l'enfant qu'une femme porte dans son sein, قرنده اولان یوک *qaryndè olān ïuk*, قارن ثمره سی *qāryn semerècy*, حمل *haml*. — Fruits, produits des revenus d'une terre, d'une charge, حاصلات *hācylāt*. — Les fruits ou les profits et émoluments d'une charge, بر منصبک کافهٔ عوائد و حاصلاتی *bir mancybuñ kiāffèï 'avāïd u hā-*

eylāty. — Profit, avantage quelconque, فايدة *fāïdè*, pl. فوايد *fevāïd; fevāïd; nef'*. — Retirer du fruit, de l'avantage d'une affaire, برمصاحتدن تحصيل فايدة ا *bir maslahatten tahsîli fāïdè it*. — C'est le fruit de vos peines, ثمرهٔ تعب و زحمتكزدر *semereï ta'b u zahmetuñuzdur*. — Effet, résultat, ثمره *semerè*, اثر *ecer*. — Cela n'a produit aucun fruit, ثمره‌سى ظهور ايتمدى *semereci zoûhour itmedi*.

Fruitage, s. m., يمش قسمى *iemich qysmi*, t.; اجناس فواكه *edjnāci fevākih*, a.

Fruiterie, s. f., lieu où l'on garde le fruit, ميوه‌لك يمشلك *iemichlik, meïvèlik*, t. — Commerce de fruitier, يمشجيلك ميوه تجارتى *iemichdjilik, meïvè tidjāreti*.

Fruitier, adj. m., qui rapporte du fruit, يمش ويرن *iemich vîren*, t.; مثمر *musmir*, a.; ميوه‌دار *meïvèdār*. — Arbre fruitier, يمش اغاج كتورن *iemich gueturen aghādj*; on dit mieux : يمش اغاجى *iemich aghādji*, يمشلو اغاج *iemichlu aghādj*, شجر مثمر *chedjeri musmir*. — Jardin fruitier, اشجار مثمره‌يى مشتمل باغچه *echdjāri musmireïi muchtemil bāghtchè*.

Fruitier, ère, s., يمشجى *iemichdji*, t.

Frusquin, s. m. pop., وارلق مماملك *vārlyq, māmelek*, t.; *māmelek*, a.

Frustratoire, adject. commun, الدادجى *aldādādji*, t.; خادع *khādy*, a. — Exceptions frustratoires, اعذار مماطلة *a'zāri mumāthèlèt*.

Frustrer, v. a., محروم ا ـ قلمق *mahroum it, qyrlmaq*, ـ تخييب تخسير ا *takhîb, takhsîr it*. — Il m'a frustré de mes droits, بنى تخييب ايلدى حقوقمدن *houqouqumdon beni takhîb eïlèdi*. — Être frustré, محروم قالمق ـ او بى نصيب ـ بى بهره او *mahroum qālmaq, ol, bi nacyb, bi behrè ol*.

Fuca, s. m., برنوع دكز يالغى *bir nev'y deñyz bālyghy*, t.

Fugace, adj. com., طورماز *dhourmāz*, سورمز *sürmez*, t.

Fugitif, ive, adj., قاچقون *qātchqoun*, قچغون *qatchghoun*, قاچمش *qātchmich*, t.; هارب *hārib*, مهاجر *muhādjir*, a. — Criminel, مجرم هارب *mudjrimi hārib*. — Esclave —, ابق *abyq*, pl. اباق *abbāq*. — Transfuge, دونك *deunuk*. — L'onde fugitive, ماء جارى موج دائمى الجريان *māï djāri, mevdj dāïmi ul-djeriān*. — Fugitif est aussi un substantif : un fugitif, une fugitive, قاچمش ادم ـ عورت *qātchmich adem, 'avret*. — Fugitif, en poésie (ouvrage d'esprit), شارد *chārid*, pl. a. شرد *chered*.

Fuie, s. f., كوچك كوكرجنلك *kutchuk gueuguierdjinlik*, t.

Fuir, v. a., prendre la fuite قچمق ـ قاچمق *qatchmaq*, t.; فرار *firār it*, p. t. — Tergiverser, دولاشمق *dolāchmaq*. — Fuir quelqu'un, بركمسندن قاچمق *bir kimesneden qātchmaq*. — une per-

sonne ou une chose, l'éviter, قچنمق صاولمق - قاچنمق *qatchinmaq, sāvoulmaq*, t.; اجتناب - احترازا *idjtināb, ihtirāz it*, ا ابا *ibā it*. — le péché, - كوناهدن قاچنمق اجتناب ا *gunāhten qātchinmaq, idjtināb it*. — Fuir en désordre, طاغلمق طاغلوب قچمق *dhāghilmaq, dhāghilup qatchmaq*. — Fuir le travail, la peine, - زحمتدن ايشدن قاچمق - قاچنمق *zahmetten, ichten qātchmaq, qātchinmaq*. — Faire fuir, mettre en fuite, قاچورمق *qātchurmaq*. — En parlant d'un vase dont la liqueur coule, اقمق *aqmaq*. — Ce tonneau fuit, بو فوچى اقار *bou foutchou aqār*. — Se Fuir l'un l'autre, v. récip., بری برندن قاچمق *biri birinden qātchmaq*.

Fuite, s. f., action de fuir, d'éviter, قچمقلق قچمه - قاچمه *qatchmaqliq, qatchma*, t.; فرار *firār*, كريز *guirtz*. — Déroute, هزيمت *hezīmet*. — Prendre la —, فراره يوز طوتمق *firārè iuz thoutmaq*, p.-t. — Fuite honteuse, موجب عار خجالت اولدجق فرار *moudjibi 'ār u khydjālet oladjaq firār*. — Mettre en —, قاچورمق *qātchurmaq*.

Fuligineux, euse, adj., قورومل *qouroumlu*, t.

Fulminant, s. m., qui fulmine, éclate avec bruit, يلدرملايجى *yildirymlāïdji*, كورلتى ايله پاتلايان *gurultu ilè pātlāïān*. — Courroucé, menaçant, اوكه سندن اتش پوشكورر *euguècinden ātech puchkurur*.

Fulmination, s. f., publication d'un monitoire, اصدار حكم *isdāri hukm*. — Explosion causée par le feu, پاتلادى *pātlādy*, t.

Fulminer, v. a., publier avec certaines formalités, بعض رسوم معتاده ايله اصدار ا *ba'zi rouçoumi mu'tadè ilè isdār it*. — une sentence d'excommunication, برقطعه لعنتنامه اصدار ا *bir qyth'a la'net nāmè isdār it*. — S'emporter avec menaces et invectives, سوكمك *seuïmèk*, دارلوب اتشلنمك *dārylup atechlenmek*. — Éclater avec bruit, پاتلمق *pātlamaq*.

Fumage, s. m., دوتنلمكلك *tutunlemeklik*; دوتنلمه *tutunlemè*, t.; تدخين *tedkhīn*, a.

Fumant, e, adj., دوتر - توتر *tuter*, t.; داخن *dākhyn*, a. — Tison —, دوتر كوسكى *tuter kusky*.

Fumé, e, adj., qui a été exposé à la fumée, دوتنلنمش *tutunlenmich*, دوتسيلنمش *tutsulenmich*. — Engraissé de fumier, كوبرەلنمش *goubrèlenmich*, t.

Fumée, s. f., vapeur épaisse qui s'exhale d'un corps qui brûle, - دوتون توتون - توتن *tutun*, t.; دخان *doukhān*, pl. a. ادخنه *edkhynè*. — épaisse, قويو دوتون *qouïou tutun*, دخان كثيف *doukhāni kecīf*. — puante, قوقوسى فنا دوتون *qoqouçou fenā tutun*. — Noirci de —, ou par la fumée, دخاندن سياهلنمش *doukhānden siāhlanmich*. — du vin, شراب بوغى - بخارى *charāb boughi, boukhāri*, au pl. ابخره خمر *abkhèreï khamr*. — S'en aller en fumée, منشور او هبای *hebāï menchour*

ol. — Fumées, en t. de chasse, fiente de cerf ou d'autres bêtes fauves, گیك بوقی *gueïk boqy*.

Fumer, v. n., jeter de la fumée, دوتمك ـ توتمك *tutmek*, دوتون ا ـ دوتنلمك *tutunlèmek*, چقمق *tutun it, tchyqmaq*, t.; دخن ا *dakhn it*, ادخان ا *iddikhān it*, دوتون چیقارمق *tutun tchyqārmaq*. — H fume, دوتر *tuter*. — Fumer, v. a., aspirer du tabac, دوتمك *tutun itchmek*, چبوق ایچمك *tchibouq itchmek*. — Exposer à la fumée, دوتنه قویوب *dutunè qoïoup qouroutmaq*, پاستورمه ا *pasturma it*. — Passer à la fumée, fumiger, دوتسیلمك *tutsulemek*. — un terrain, un champ, كوبره لمك *gubrèlèmek*, كومرلمك *gumrèlemek*, فشكیلمك *fichkylèmek*, ترسلمك *terslèmek*. — Fumé, e, دوتسیلنمش tutsulenmich, مدخن *mudakhkhan*, كوبره لنمش *gubrèlenmich*.

Fumeron, s. m., دوتن ویرن *tutun viren*, كومر پارچه سی *keumur pārtchaci*, t.

Fumet, s. m., شراب ـ یا طبخ اولنمش یمكك كوزل قوقوسی ـ رایحه سی *charāb, iā tabkh olounmich iémèguñ guzel qoqouci, rāïhaci*, t.; نشوة *nechvet, nechvè*, فوح *fevh*, فوحة *fevhat*, a.

Fumeterre, s. f., plante, شاهتره *chāhtèrè*, شاهترج *chāhteredj*, p.

Fumeur, s. m., دوتون چكن *tutun tcheken*, چبوق ایچن *tchibouq itchen*, دوتون ایچمكه مبتلا *tutun itchmèïè mubtelā*. — déterminé, avec passion, دوتون دلیسی *tutun delici*, t.

Fumeux, se, adj., باشه اوران ـ مبخر اور *bācha ourān, ourour*, مبخر *moubakhkhyr*, a.

Fumier, s. m., كوبره *gubrè*, كمره *gumrè*, فشكی *fichky*, ترس *tèrs*, تزك *tèzek*, t.; زبل *zebil*, زبل *zebl*, a. — de cheval, ات كوبره سی *āt gubrèci*.

Fumigation, s. f., دوتسی *tutsu*, بخورلمه *boukhourlama*, t.; تبخیر *tebkhyr*, pl. a. تبخیرات *tebkhyrāt*.

Fumiger, v. a., دوتسی ا *tutsu it*, دوتسیلمك *tutsulèmek*, دوتن ا *tutun it*, دوتسی یه قومق *tutsuïè qomaq*, دوتنلمك *tutunlèmek*, t.; تبخیر ا *tebkhyr it*, بخورلمق *boukhourlamaq*, a.-t.

Fumiste, s. m., فرون ـ اوجاق یاپیجی *fouroun, odjāq iāpidji*, t.

Funambule, s., ایپ جانبازی *ip djāmbāzi*, t.-p.; جانباز *djāmbāz*, p.

Funèbre, adj. com., qui concerne les funérailles, میته ـ میته متعلق *meïtè, meïtè mute'allyq*, میتلو *meïtlu*, جنازه یه متعلق *djenāzeïè mute'allyq*. — Ornements funèbres, تزینات جنازیه *tezeïïunāti djenāzïïè*, جنازه لایی *djenāzè alāti*. — Oraison —, میت خطبه سی *meït khotbaci*. — Lugubre, یاسلو *iāslu*, ماتملو *mātemlu*. — Triste, تاسه لو *tāssalu*, حزین *hazin*, a.-t. — Repas —, طعام المیت *tha'ām ul-meït*, a.

Funérailles, s. f. pl., ميّت *meïit*, a.; ميّتك جماعتى *meïitüñ djemā'ati*, a.-t.; جنازه *djenāzè*, جنازه‌نك رسوم و تشريفاتى *djenāzènüñ rouçoum u techrifāti*. — Faire les funérailles de quelqu'un, بر كمسنه‌نك جنازه‌سى رسومنى ترتيب ا *bir kimesnènüñ djenāzèci rouçoumini tertib it*. — Assister à des —, رسم جنازه‌ده بولنمق *resmi djenāzèdè boulounmaq*. — Le jour des —, رسم جنازه كونى *resmi djenāzè gunu*. — La pompe des —, جنازه الايى *djenāzè alāïi*.

Funéraire, adj., ميتلو *meïtlu*, اولويه متعلق *culuïè mute'allyq*, a.-t. — Dépenses funéraires, جنازه مصارفى *djenāzè meçārifi*.

Funeste, adj. com., اوغورسز *oghoursyz*, صوكى فنا *soñy fenā*, t.; مصيبتلو *moucibetlu*, a.-t.; ماتملو *mātemlu*, p.-t. — Événement —, حادثهٔ منحوسه *hādiçaï menhoucè*.

Funestement, adv., اوغرسزلغله *oghoursyzlighilè*, t.; اوغورسزجه *oghoursyzdjè*, بدبختلغله *bedbakhtlighilè*, p.-t.; صورت وخيمه ايله *soureti vekhymè ilè*, a.-t.

Funiculaire, adj., ايپدن *ipten*, t.

Funin, s. m., پلامار *palāmār*, كمى اورغانى *guèmi orghāni*, t.

Fur et a Mesure (Au), adv., اوّل باوّل *evvel be evvel*, كيدرك *guiderek*, t.; قدر و اندازه ايله *qadr u endāzè ilè*.

Furet, s. m., petit animal pour la chasse au lapin, اوده اطه طوشانى طوتان حيوانجق *āvda adha thavchāni thoutān haïvāndjyq*, كلنجك نوعندن حيوانجق *guelindjyq nev'ynden haïvāndjyq*. — Homme qui s'enquiert de tout, هر پرده بورننى صوقان كمسنه *her ïerdè bournounou soqān kimesnè*, حوادث اراشدريجى *havādis arāchturīdji*, t.

Fureter, v. n., chasser avec le furet, كلنجك نوعندن بر حيوانجق ايله طوشانى يتاغندن قاچورمق *guelindjyq nev'ynden bir haïvāndjyq ilè thavchāni ïatāghynden qātchurmaq*. — Fouiller partout, اراشدرمق *arāchturmaq*, هر درلو ايشه بورننى صوقمق *her turlu ichè bournounou soqmaq*. — Au fig., s'informer de tout, حوادث اراشدرمق *havādis arāchturmaq*, طرف طرف تجسّس ا *tharaf tharaf tedjessus it*.

Fureteur, se, s., هر پرده ارايجى *her ïerdè arāïdji*, اراشدريجى *arāchturīdji*, صوقليجى *soqoulidji*. — de nouvelles, حوادث ارايجى اراشدريجى *havādis arāïdji*, *arāchturīdji*, t.; متجسّس الاخبار *mutedjessis ul-akhbār*, a.

Fureur, s. f., manie, frénésie, قودوزلق *qoudouzliq*, t.; جنون سيعى *djunouni seb'ii*. — Grand transport de colère, دارغنلق شدّتى - قزغنلغى *dārghynlyq chiddeti*, *qyzghynlyghy*, فروت غضب *furouti ghazab*, تحوّر *tehavvur*. — Entrer en —, پك دارلمق *pek dārylmaq*, قودزلنمق *qoudouzlanmaq*. — Mettre en —, قودزلتمق *qou-*

douzlatmaq, پك دارلتمق *pek dāryltmaq*. — La colère de Dieu, اللهك دارغنلغی *allahuñ dārghynlyghy*, غضب الله *ghazab oullah*. — Lion en fureur, دارغون ارسلان *dārghoun arslān*. — Agitation violente, شدّت *chiddet*. — La fureur de la tempête, فورتنه‌نك شدّتی *fortounanuñ chiddeti*. — Passion effrénée, دیوانه‌لك *divānèlik*, جنون *djunoun*. — Éprouver cette passion, تجنّن ا *tedjennun it*. — Fureur divine, état d'extase, وجد *vedjd*, وجد الهی *vedjdi ilahi*. — prophétique, وجد انبیا *vedjdi embiā*. — poétique, شعرانك حالت وجدی *cho'arānuñ hāleti vedjdi*.

Furibond, e, adj., دارغون *dārghoun*, یاوز *ïāvouz*, t.; غضوب *ghazoup*, a.; غضبناك *ghazabnāk*, a.-p.; قودران *qoudourān*, قودرمش *qoudourmich*, مجنون *medjnoun*.

Furie, subst. f., emportement, دارغنلق *dārghynlyq*, t.; تهوّر *tehevvur*, حدّت *hyddet*, a. — Méchante femme, یاوز عورت *ïāvouz 'avret*, قودرمش قاری *qoudourmich qāry*, t. — L'état le plus violent d'une chose, شدّت *chiddet*. — Dans la furie du combat, محاربه‌نك حال شدّتنده *mouhārebènuñ hāli chiddetindè*. — Combattre avec furie, كمال بطش و سطوت ایله جنك ا *kemāli batch u sathvet ilè djènk it*.

Furieusement, adv., avec furie, تهوّر ایله *tehevvur ilè*, حدّتله *hiddetlè*, a.-t. (en ce sens il est inusité.) — Prodigieusement, extrêmement, پك *pek*, t.; خیلی *khaïli*, t.-p.; بغایت *beghāïet*, غایتله *ghāïetlè*, مبالغه ایله *mubālagha ilè*, a.-t.; فوق الغایه *fevq ul-ghāïè*, افراط ایله *ifrāth ilè*. — grand, بغایت بیوك *beghāïet buïuk*. — Il est furieusement riche, فوق الغایه مالداردر *fevq ul-ghāïè māldārdur*.

Furieux, se, adj., en furie, قودرمش *qoudourmich*, t.; مجنون *medjnoun*, متحوّر *mutchavvir*. — En colère, دارغون *dārghoun*, a. — Excessif, بیوك *buïuk*, شدید *chedíd*, فوق الحدّ *fevq ul-hadd*, مفرط *mufryth*. — Une furieuse chaleur, حرارت مفرطه *harāreti mufrytha*. — Vent furieux, كسكین روزكار *keskín rouzíguiār*, ریح شدید *rîhi chedíd*. — C'est un furieux menteur, كاذب عظیمدر *kiāzibi 'azímdur*. — Un furieux travail, بر عمل جسیم *bir 'ameli djècím*. — Un furieux, قدرمش بر ادم *qoudourmich bir âdem*, t.; مجنون *medjnoun*, دیوانه *divānè*, p.-t.

Furolles, s. f. pl., دكزدن و طپراقدن چقان اتش-علو *deñizden vè thoprāqten tchiqān âtech, 'alev*, اتشلو طومانلر *âtechlu dhoumānlar*.

Furoncle, s. m., چبان *tchibān*, قبّه‌لو چبان *qoubbèlu tchibān*, t.; دمال *dumāl*, دمّال *dummāl*, a.; دنباله *dumbālè*, *dumbolè*. Voyez Clou.

Furtif, ive, adj., كزلو *guizlu*, اوغرلين *oghourlaïen*, خفي *khafii*.

Furtivement, adv., كزلوجه *guizludjè*, اوغرلين *oghourlaïen*, اوغرلاينجه *oghourlaïndjè*, اوغرين *oghryn oghryn*, مخفيجه *makhfidjè*, a.-t.; خفيه *khafieten*, a.

Fusain, s. m., arbrisseau, ايكك عرقية *igue aghādji*, t.; اغاجي الراهب *'yrqyet urrāhib*, a.

Fuseau, s. m., ايكك - اكث *igue*, t.; مغزل *myghzel*, pl. مغازل *meghāzil*. — Tourner, remplir le fuseau, ايكن اكرمك *iguin eguirmek*, اوركه ايشلمك *eurekè ichlemek*, ايكي چويرمك *igui tchevirmek*.

Fusée, s. f., fil autour du fuseau, ايكك طولوسي *igue dholouçou*, t. — d'artifice, فشك *fichek*, فشنكي *fichenk*, t. — volante, هوا فشنكي *havā fichengui*. — Lancer des fusées, فشنك اتمق *fichenk atmaq*. — Baguette de fusée, فشنك صريغي *fichenk syryghy*.

Fuser, v. n., s'échapper avec bruit, پاتلايوب صزمق - اقمق - چقمق *pātlāïup syzmaq, aqmaq, tchyqmaq*. — S'étendre, se répandre, ياتلمق *iātlmaq*, دوكلمك *deukulmek*, طاغلمق *dhāghylmaq*, t.

FuseroLLe, s. f., چولاه ايكي *tchoulāh igui*, t.

Fusibilité, s. f., اريمكه كركلك *erimeguiè guereklik*, t.; قابليتت ذوبان *qābiliïet uzzevb*, *zevbān*, a.

Fusible, adj., اريور *erilur*, اريمسي ممكن *erimèci mumkin*, دوكلمه‌سي - اريدلمه‌سي ممكن *deukulmèci*, *'iridilmèci mumkin*, دوكلور ممكن الذوب *deukulur*, t.; *mumkin uzzevb*.

Fusil, s. m., arme à feu, تفنك *tufenk*, vulg. تفك *tufek*. — de chasse, او تفنكي *âv tufengui*, فلنطه *filintha*. — Carabine, ششخانه تفنك *chechkhānè tufenk*, ات تفنكي *at tufengui*. — à deux coups, چفته تورشونلي چفته *tchiftè*, تفنك *tchiftè qourchounly tufenk*. — à capsule, طرزجديد اوزره اجزالو تفنك *tharzi djedid uzrè edjzālu tufenk*, قاپسوللو تفنك *qāpsollu tufenk*. — Fusil qu'on bat pour tirer du feu, چقمق - چاقماق *tchiaqmaq*. — Pierre à fusil, چقمق طاشي *tchaqmaq thāchi*, اتش زنه *atech zenè*. — Battre le fusil, اتش چقمق *atech tchaqmaq*.

Fusilier, s. m., تفنكجي *tufenktchi*, تفنكلو *tufenklu*. — Les fusiliers, تفنكلو نفرات *tufenklu neferāt*. — Une compagnie de fusiliers, بر بلوك تفنكجي نفراتي *bir beuluk tufenkdji neferāti*.

Fusillade, s. f., تفنك اتلمه‌سي *tufenk atilmaci*, t.

Fusiller, v. a., تفنك ايله اولدرمك - اورمق *tufenk ilè euldurmek, ourmaq*, - قورشونه طوتمق *qourchounè thoutmaq, almaq*, t.

Fusion, s. f., اريمه *erimè*, دوكش *deukuch*, دوكلش *deukulich*, ارمكلك دوكلمكلك *deukulmeklik*, *èrimeklik*, t.; اذابة ذوبان *zevbān*, *izābet*, a.

Fuste, s. f., يلكن و كورك ايله *ielken vè kurek ilè iuruïen kutchuk guèmi*, يوروين كوچك كمى چرنيق *tcherniq*, t.

Fustet, s. m., arbrisseau, بر نوع اوفاق اغاج *bir nev'y oufāq aghādj*, t.

Fustigation, s. f., كوتك *keutek*, قامچيلمه *qāmtchilama*, قمچى اورشى *qamtchi ourouchi*, t.; لت *lett*, a.

Fustiger, v. a., كوتك - دكنك بصمق - اورمق - چالمق *keutek*, *deïnek basmaq*, *ourmaq*, *tchālmaq*, قمچى ايله اورمق *qamtchi ilè ourmaq*, t.; لت - ضرب ا *le*, *zarb it*, a.-t.

Fut, s. m., bois d'une pique, مزراق صاپى - سرغى *mizrāq*, *sāpy*, *siryghy*. — d'une arme à feu, پيشتو - تفنك قونداغى *pichtov*, *tufenk qoundāghy*. — d'une colonne, دركك كوتكى - طومرغى *direguñ keutugui*, *thomroughy*, دركك كودەسى *direguñ guevdèci*. — Fût à mettre le vin, futaille, voyez ce mot.

Futaie, s. f., يوكسك اغاجلرى *ïuksek aghādjlari muchtemil ormān*, يوكسك اغاجلو اورمان *ïuksek aghādjlu ormān*, t.; غابة *ghābèt*, a.

Futaille, s. f., فوچى *foutchou*.

Futaine, s. f., دمى *dimi*, دمى بزى *dimi bizi*, t.

Futé, e, adj., fin, rusé, حيله كار *hilè kiār*, a.-p.

Futile, adj. com., ياوه *iāvè*, بوش *boch*, ايشه يرامز *iché ïarāmaz*, t.; باطل *bāthyl*, بيهوده *bihoudè*, بى معنى *bi ma'na*, a. — Discours, paroles futiles, لغوبات *laghvïiāt*. — Un être futile, فورتاجى *fortādji*, بيينى باشلو *ïeïni bāchlu*, ياكشاق *iāñchāq*, فرفره *farfara*.

Futilité, s. f., caractère de ce qui est futile, ايشه يرامزلق *iché ïarāmazlyq*, باطللق *bāthyllyq*. — Caractère de l'homme futile, بيينى باشلولك *ïeïni bāchlulik*, t. — Choses futiles, ياوه *iāvè*, t.; هرزه *herzè*, p.; بوش لاقردى *boch lāqyrdy*, t.; بيهوده سوزلر *bihoudè seuzler*, p.-t.; لغوبات *laghvïiāt*.

Futur, e, adj., qui est à venir, كلجك - كلدجك *guèlèdjek*, t.; اتى *ati*, a.; اينده *aïendè*, p.; كلدى اولدجق *oladjaq*, كلدى *guelèci*, مستقبل *moustaqbil*. — Les choses futures, à venir, مستقبلات *moustaqbilāt*. — Le temps futur, كلدجك زمان *guèlèdjek zemān*, مستقبل زمانى *zemāni moustaqbil*, t.-a. — Le futur, époux, اولنجك ادم *evlènèdjek adem*, مخطوب *makhthoub*. — L'épouse, نشانلو قز *nichānlu qyz*, مخطوبه *makhtoubè*. — Les futurs conjoints, مخطوبين *makhthoubeïn*. — Temps du verbe, le futur, استقبال *istiqbāl*. — Qui appartient au —, استقبالى *istiqbāli*. — En t. de logique, le futur contingent, ce qui peut arriver ou

ne pas arriver, احتمال مستقبل *yhtimāli moustaqbil*, pl. a. احتمالات مستقبلة *yhtimālāti moustaqbilè*, مستقبلات محتمل الظهور *moustaqbilāti muhtemil tzouhour*.

FUTURITION, s. f., حالة مستقبلة *hāleti moustaqbilet*, a.

FUYANT, E, adj., قاچن = قاچان *qātchan*, t.

FUYARD, E, adj., قاچقون *qātchqoun*, قچغان *qatchghān*, قاچيجى *qātchīdji*, هارب *hārib*, فرارى *frārii*, a. — Animaux fuyards, بهايم فاره *behāīmi fārrè*.

FUYASSER, v. a., agir frauduleusement, vulg., تلبيسلك *telbīslik it*, خيله ايله ايشلمك = معامله ايلمك *hīlè ilè ichlemek*, *mou'āmelè it*.

FIN DU TOME PREMIER.

APPENDICE

OU

ADDITIONS ET CORRECTIONS

AU TOME PREMIER

(Consultez l'ordre alphabétique de cet Appendice pour les articles ou variantes de mots qui manqueraient au Dictionnaire.)

A, emploi de cette lettre pour le datif, les prépositions et les adverbes. A trois mois de là, بوندن اوچ آی صکره *boundan utch āï soñra.* — Aller pas à pas, ایاق ایاق کتمک *aïāq aïāq guitmek.* — Travailler à l'aiguille, اکنه ایله ایشلمك *ignè ilè ichlemek.* — On juge d'une personne à la mine, ou par la mine, برکمسنه‌نك حالی چهره‌سندن اکلاشلور *bir kimesnènuñ hāli tchehrècinden añlāchileur.* — A la mode, ou suivant la mode nouvelle, طرز جدید اوزره *tharzy djedïd uzrè.* — Monter à cheval, آته بنمك *âta binmek.* — Venez à moi, ou vers moi, بکا کل *bañā guel,* طرفمه کل *tharafuma guel.*

Abaissement, s. m., diminution de hauteur, اینمه *inmè,* الچقلق *altchaqlyq,* تنزّل *tenezzul.* — Abaissement des eaux, صولرك اینمه‌سی *soularuñ inmèci.* — Abaissement volontaire, humilité, استحقار - تذلّل نفس *istyhqāri, tezelluli nefs,* خشوع *khouchou';* — forcé, مزلّة *mezellet,* حقارت *haqāret,* الچقلق *altchaqlyq.*

Abaisser, v. a., faire aller en bas, اشاغی ایندرمك *achāghy indurmek,* t.

Abaisseur, s. et adj. m., nom de divers muscles dont l'action consiste à abaisser. Muscle abaisseur, عضلهٔ هادله *'azalëï hādilè,* pl. a. عضلات هادله *'azalāti hādilè.*

Abandonner, v. a., renoncer à..., الی چکمك *el tchekmek,* t.; کف ید ا *keff'ied it.* — Laisser aller, exposer, صالیویرمك *sālyvïrmek.* — S'abandonner, se livrer, se laisser aller à..., دوشمك *duchmek,* مبتلا او *mubtelā ol.* — S'abandonner à ses passions, هوای نفسه مبتلا او *hevāï nefsè mubtelā ol.* — Je m'abandonne à vous, سزه تسلیم اولورم *sizè teslïm olouroum.*

Abatardi, e, adj., اصلی دکشمش *asly deïchmich,* t. — Un cœur abâtardi, متغیّر الاصل اولمش فواد *mutegheïïr ul-asl olmich fuwād.*

Abattage, s. m., les frais pour abattre le bois, اغاج کسمسی بهاسی *aghādj kesmeci behāci,* t.

Abattis, s. m., choses abattues, قیرنتی *qyrynti,* یقیندی *ïiqynty.* —

Faire un grand abattis de gibier, عظيم شكار قيرغنى ا *'azím chikiār qyrghyni it.*

Abattoir, s. m., lieu où l'on tue les bestiaux pour les boucheries, صالخانه *sālkhānè,* خارج شهرده *khāridjï cheherdè olān sālkhānè,* t.

Abattre, v. a., renverser par terre, يره بيقمق *ïerè ïiqmaq.*

A b c, s. m., petit livret contenant l'alphabet, الف با سپارەسى *elif bè sipārèci,* t.

Abcès, s. m., ورم *verem,* a.

Abdomen, s. masc., بطن اسفل *bathni esfel,* a.; كوبك التى *gueubek alti,* t.

Abdominal, e, adj., pl. Abdominaux, بطن اسفله متعلّق *bathni esfelè mute'allyq,* a.-t.

Abducteur, s. m., muscle abducteur, celui qui fait mouvoir en dehors les parties auxquelles il est attaché, عضلهٔ-رادعه *'azalëï rādy'a,* a.

Abécédaire, s. m., l'ordre des lettres suivant l'alphabet, حروف هجا ترتيبى *hourouf hedjè tertïbi.*

Abeille, s. f., بال ارىسى *bāl árouci,* t.

Aberration, s. f., changement qui apparaît dans les étoiles, حركت متموّجه *hareketi mutemevvidjè,* a.— L'aberration des étoiles fixes, ثوابتك حركت متموّجه سى *sevābituñ hareketi mutemevvidjèci.*

Abêtir, v. a., بودالەلندرمق *boudālalandurmaq,* t.; تبليد ا *teblïd it,* a.-t. — V. n., بودالەلنمق *boudālalanmaq,* تبلد ا *tebellud it,* كسب علادت ا *kesbi belādet it.* — Abêti, e, بودالەلنمش *boudālalanmich,* بودالە اولمش *boudāla olmich.*

Ab hoc et ab hac, adv., رابطەسز قارش مورش *rābouthacyz qārïch mourich,* t.

Abîme, s. m. Voy. Abyme.

Abject, e, adj., كوتى *kuty, kutu,* t.; رذيل *rezïl,* a.

Abjection, s. f., رذالت *rezālet,* a.

Abjuration, s. f., acte par lequel on renie une chose ou on y renonce solennellement, انكار *inkiār.* — Renoncement à une religion que l'on croit mauvaise, كفردن دونمه *kufrden deunmè.* — Abjuration publique, علنا انكار كفر *'alenen inkiāri kufr.*

Abjurer, v. a., renoncer à une religion que l'on croit fausse, كفردن دونمك *kufrden deunmek ;* — une erreur, خطادن دونمك *khathāden deunmek.* — Abjurer, renoncer, استنبكاف ـه نكول ا *istinkiāf, nukioul it.*

Abluer, v. a., يومق *ïoumaq,* t.; غسل ا *ghousl it.*

Abnégation, s. fém., كندودن ودنيادن وازكله *guenduden vè dunïāden vāz guelè,* t.; ترك ما سوا *terki mā sivā,* تجرّد *tedjerrud,* a.

Abolir, v. a., بوزمق *bozmaq,* t.; الغا ـ نسخ ا *ilghā, neskh it,* a.-t. — Aboli, e, بطاللنمش *bathāllanmich,* بوزلمش *bozoulmich,* معطل *mou'aththal,* منسوخ *mensoukh,* ملغا *mulghā.*

Abolition, s. f., بوزلمه *bozoulma,* t.; منسوخيّت *mensoukhyiet,* a.

Abominablement, adv., مكروهًا *mekrouhen,* a.

ABOMINATION, s. f., horreur, كراهة *kerāhet*, مكروهيت *mekrouhiïet*. — Qui est l'objet de l'abomination, مكروه *mekrouh*. — Il est l'abomination de tout le monde, مكروه عالمدر *mekrouhi 'ālemdur*. — Abomination, chose abominable, كريهه *kerīha*, مكاره *mekiārih*.

ABONNÉ, E, adj. et s., كراجى *kirādji*, t.

ABONNEMENT, s. m., كرالمه *kirālama*, t.; عقد ايجار *'aqdi idjār*, a.

ABONNER (S'), v. pron., كرا ايلمه طوتمق *kira ilè thoutmaq*, استيجارا *estídjār it*, a.-t.

ABONNIR, v. a., ايولتمك *eïulet-mek*, t. — V. n. et réfl., ايولنمك *eïulenmek*, t.

ABORD, s. m., approche, accès, entrée, يناشلمه *ïanāchilma*, t. — Accès auprès de quelqu'un, وصلت *vouslet*, مواصلت *muvācelet*, a. — Au premier abord, وصلت اوليده *vousleti oulada*, نظرهٔ اوليده *nazarèï oulada*.

ABORDABLE, adj. com., qu'on peut aborder, يناشله بيلدجك *ïanāchila bīledjek*, t.; ممكن المساحلة *mumkin ul-muçāhelet*. — Auprès duquel on ne peut avoir accès, يانه وارلمز *ïānina vārylmaz*, ممتنع المواصلة *mumteni' ul-muvācelet*.

ABORIGÈNES, s. m. pl., اصلنلكى سكان يرلولر *aslindèki ïerlüler*, t.; اصليّه *sukkiān asliïè*, a.

ABOUCHEMENT, s. m., t. d'anat.; rencontre des orifices de deux vaisseaux, اغز اغزه بتشمه *aghyz aghyzè bitichmè*, t.; تلاقى الافواه *telāqy ul-efvāh*, a.

ABOUCHER, v. a., سويلشمك ايچون بر يره قاوشدرمق - بولشدرمق *seülechmek itchoun bir ïerè qāvouchturmaq*, *boulouchturmaq*. — S'aboucher, بر يره كلمك *bir ïerè guelmek*.

ABOUTIR, v. n., crever, en parlant d'un abcès, دشمك *dechmek*, t.

ABOUTISSEMENT, s. m., se dit d'un abcès qui aboutit, دشمه *dechmè*, ورمك دشمه سى *veremūn dechmèci*, t.

ABREUVOIR, s. m., مشرع *mechra'*, pl. a. مشارع *mechāri'*.

ABROGATION, s. f., منسوخيّت *mensoukhyïet*, a.; بوزلمه *bozoulma*, t.

ABROUTI, E, adj., bois abrouti, celui qui a été ébourgeonné par les bêtes, بوداقلرى يمش اغاج *boudāqlari ïemich aghādj*, t.

ABRUTISSEMENT, s. masc., حال بهيميّه *hāli behimïiè*, a.

ABSENTER (S'), v. pr., غيبوبت ا *ghaïboubet it*, a.-t.

ABSORBANT, E, adject., چكوب ايچيجى *tchekup itchidji*, t.; ناشف *nāchif*, a. — Remèdes absorbants, ادويهٔ ناشفه *edvièï nāchifè*.

ABUSEUR, s. m., الداديجى *aldādidji*, t.; خادع *khādi'*, a.

ACAGNARDER, v. a., آدسزلقلك و تنبللكده التشرق *ādsyzlyqta vè tembellikte alichturmaq*. — S'acaguarder, آدسزلقلك وتنبللكده التشمق *ādsyzlykte vè tembellikte alichmaq*, t.

ACANTHACÉ, E, adject., épineux, دكنلو *dikenlu*, t.

ACCÉLÉRER, v. a., تيز يورتمك *tiz ïurutmek*.

ACCENSER, v. a., برلشدرمك *birlechturmek*, t.; الحاق ا *ilhāq it*, a.-t. جمع ا *djem' it*, a.-t.

ACCEPTÉ, E, adj., قبوللنمش *qaboullanmich*, t. مقبول *maqboul*, a.

ACCEPTEUR, s. m., قبول ايديجى *qaboul idîdji*, پوليچه تمسكنى قبول ايدن *polîtcha temessuguini qaboul iden*, t.

ACCESSION, s. fém., consentement d'un puissance qui entre dans un engagement déjà contracté par une autre puissance, لحوق *luhouq*, التحاق *iltihāq*, موافقت *muvāfaqat*, a. — Acte d'accession, التحاقى متضمّن سند *iltihāqy mutezammin sened*. — Accession, ce qui survient de plus, ارتوقلق *artuqlyq*, t.; فضله *fazlè*, a.

ACCESSIT, s. m., récompense qui approche le plus du prix remporté, قريب الاعلا اولان مكافات *qarîb ul-a'lā olān mukiāfāt*, a.-t.

ACCIPITRES, s. m. pl., يرتيجى قوشلر *ïrtîdji qouchlar*, t.; جوارح *djevāryh*, a.

ACCISE, s. f., رسم شراب *resmi charāb*, رسم مسكرات *resmi muskirāt*, a.

ACCOMMODABLE, adjectif commun, اوزلاشدريلور *ouzlāchturîlur*, t.; ممكن الاصلاح *mumkin ul-yslāh*, a.

ACCOMMODAGE, s. m., apprêt des viandes, پشورمه *pichurmè*, t.; طبخ *thabkh*, a.

ACCOMPAGNATEUR, s. m., پيرولك ايدن *peïrevlik idèn*, p.-t.

ACCORDANT, E, adj., t. de musique, بربرينه اويغون *bir birînè ouïghoun*, t.; متوافق *mutevāfyq*, a.

ACCORDEUR, s. m., چالغولر دوزديجى *tchâlghoular duzedîdji*, t.

ACCORTISE, s. f., چلبيلك *tchelebîlik*, t.; مساهلات طبع *mucāheleti thab'*, a.

ACCOUCHEUR, s. m., ابه جيلق اوستدسى *ebèdjîlik oustaci*, t.

ACCOUDOIR, s. m., قولتق يصديغى *qoltouq iastughy*, t.

ACCOUPLE, s. f., زغرلرى چفت باغلايه جق ايپ *zaghartari tchift bāghlaïadjaq ïp*, t.

ACCOUTUMANCE, s. fém., عادت *'ādet*, pl. a. عادات *'ādāt*; تورە *teurè*, t.

ACCOUTUMÉE (A L'), loc. adv., حسب العادت *hasb ul-'ādet*, a.; عادتجه *'ādetdjè*, a.-t.

ACCRÉDITER, v. act., autoriser, تصديق ا *tasdyq it*.

ACCUEIL, s. m., réception, تلقّى *telaqqy*, a. — Bon accueil, حسن تلقّى *husni telaqqy*. — Mauvais —, سوء تلقّى *souï telaqqy*.

ACCUEILLIR, v. a., تلقّى ا *telaqqy it*, a.-t.

ACÉRER, v. a., دمره چلك قاتمق *demirè tchelik qâtmaq*, t.

ACÉRIDE, s. m., مومسز مردم *moumsyz merhem*, t.

ACÉTATE, s. m., سركه توزى *sirkè touzou*, t.; ملح الخلّ *milh ul-khall*, a. — Acétate de plomb, ou sel de saturne, ملح زحل *milhy zouhal*, a.

ACHALANDER, v. a., مشترى يى چوغلتمق *muchterïi tchoghaltmaq*, t.; تكثير بايعين ا *teksîri bāï'în it*, a.-t. — S'achalander, مشتريلر چوغلمق *muchterîler tchoghalmaq*, t.

ACHILÉE, s. f., plante, قنديل چچكى *qandil tchitchegui*, t.

ACHORES, s. m. pl., sorte d'ulcère, صولجه *soultadjè*, t.; سعفه *sa'fet*, a.

ACONIT, s. m., plante, قپلان اوتى *qaplān otou* قپلان بوغان *qaplān boghān*.

ACORE, s. m., plante, اكر اوتى *eyir otou*, اكير *eïir*, t.

ACOUSTIQUE, s. f., théorie des sons, علم الانعكاس الاصوات *'ylm ul-in-'ykiās ul-esvāt*, a. — Adj., qui sert à augmenter le son, سسى قباردجى *seci qabārdidji*, مصوّت *muçavvit*. — Le nerf acoustique, قولاق سكرى *qoulāq syñiri*, عصب السمع *'aceb us-sem'*.

ACQUÊTER, v. a., تحصيل ا *tahsyl it*, استملاك ا *istimlāk it*, ملك ايدنمك *mulk idinmek*, a.-t.

ACTUEL, LE, adj., effectif, réel, كرچكدن اولان *guertchekten olān*, t.; حقيقى *haqyqyi*, a.

ADDITIONNEL, LE, adj., صكره دن ارتورلمش *soñradan arturilmich*, t.; منضمّ ضمّ اولنمش *zamm olounmich*, *munzemm*, a.

ADDITIONNER, v. a., جمله ا *djumlè it*, a.-t.

ADEPTE, s. m., محرم سرّ *mahremi sir*, دخيل *dakhyl*.

ADÉQUAT, E, adj., t. de philos., entier, total, بتون *butun*, t.; تامّ *tāmm*, a. — Idée adéquate, معناى تامّ *ma'nāi tāmm*.

ADHÉSION, s. f., acte par lequel on adhère, التحاق *iltihāq*, a. — Acte d'adhésion à un traité, etc., التحاقى حاوى بر قطعه سند *iltihāqy hāvi bir qyth'a sened*.

ADIRER, v. a., t. de jurisprud., perdre, égarer, ياوقلمق *iāvouqlamaq*, t.; غايب ا *ghāïb it*, a.-t.

ADJONCTION, s. f., برابرلك *berāberlik*, t.; معيّت *me'ïiet*, مرافقت *murāfaqat*, a.

ADJUDICATAIRE, s. m., حكم شرعيله مالك اولمش *hukmi cher'ilè mālik olmich*, a.-t.; مدفوع له *medfou' lehou*, a.

ADJUDICATIF, IVE, adj., موجب التقبيض ـ التسليم *moudjib ut-taqbyz, ut-teslím*, a.

ADMETTRE, v. a., quelqu'un à se justifier, etc., رخصت ويرمك *roukhsat vírmek*, جايز كورمك *djāïz gueurmek*, a.-t.

ADMINICULE, s. m., t. de jurisp., نشان *nichān*, قرينه *qaríné*, pl. a. قراين *qarāïn*.

ADMISSION, s. f., مقبوليّت *maqboulïiet*, a.

ADMONESTER, v. a., réprimander, ازارلمق *azārlamaq*, t.; تعزيرا *ta'zír it*, a.-t.

ADOLESCENCE, s. f., دلى قانلولق *deli qānlulyq*, t.; شباب *chebāb*, سنّ مراهقة *sinni murāhaqat*, a.

ADOLESCENT, E, s., دلى قانلو *deli qānlu*, t.; مراهق *merāhyq*, a.

ADONNER (S'), v. pron., كوكل مبتلا او ويرمك *gueñul vírmek*, t.; *mubtelā ol*, اعتلاق قلب ا *i'tilāqy qalb it*, a.-t.

ADORABLE, adject. com., سزاوار پرستش و عبادت *sizāvāri peristich u 'ybādet*, p.-t.-a.

ADOSSER, v. a., طيانمق *dhaïāndurmaq*, اسناد ظهرا *isnādi zahr it*, a.-t.

ADOUCIR, v. a., rendre doux, tempérer l'âcreté, يواشلتمق *ïavāchlatmaq*, تلطيف ـ تعديل ا *telthyf*, *ta'dīl it*; — la voix, تليين ـ تعديل صوت ا *telīin*, *ta'dīli savt it*; — le chagrin, الم و غصّه يى تعديل ا *elem u ghoussèïi ta'dīl it*; — l'air du visage, چهره يه ايراث طلاوت و حلاوت ا *tchehrèïè irāci thylāvet u halāvet it*.

ADOUCISSANT, E, adj., يومشدنجى *ïoumchadïdji*, t.; ملطّف *mulaththyf*, a.

ADOUCISSEMENT, s. m., soulagement, خفّت *khyffet*, a.

ADOUÉ, E, adject., t. de chasse, accouplé, ايكيشر ايكيشر *ikïcher ikïcher*.

ADRESSE, s. f., de lettre, suscription, مكتوب اوزرى *mektoub uzeri*, عنوان مكتوب *'unvāni mektoub*. — Enveloppe, ظرف *zarf*, ظروف *zourouf*, مكتوب ظرفى *mektoub zarfi*, a.-t.

ADRESSER, v. a., تسيير ـ ارسال ا *teciïr*, *irsāl it*, بعث ا *ba's it*; — des vœux, des prières, ايصال ا *içāl it*; — ses pas, توجيه خطوات عزيمت ا *tevdjīhi khathvāti 'azīmet it*. — S'adresser, aller trouver directement quelqu'un, بر كمسنه نك طرفنه مراجعت ا *bir kimesnènuñ tharafina murādja'at it*, a.-t. — Adresser au but, محلّنه وارمق *mahallinè vārmaq*, اصابت ا *içābet it*.

ADULTÉRATION, s. f., حيله قاتمه *hylè qātma*, t.; اغتشاش *yghtichāch*, a.

ADUSTE, adj. com., محترق *mouhteryq*, *mouhteraq*, a. — Sang aduste, دم محترق *demi mouhteryq*.

ADVERSAIRE, s. m., celui qui est d'un parti ou d'une opinion contraire, ضدّ طرفى طوتان *zydd tharafi thoutān*, t.; خلافكير *khylāfguir*, a.-p. — Il est mon adversaire, بنم خلافكيرمدر *benum khylāfguirumdur*.

AÉROGRAPHIE, s. fém., وصف الاحوال الهوا *vasf ul-ahvāl ul-havā*, a.

AÉROLOGIE, s. f., بحث فى علم الهوا *bahs fi 'ylm ul-havā*, a.

AFFABILITÉ, s. f., كولر يوزليلك *guler ïuzlulik*, t.; بشر و بشاشت *bechr u bechāchet*, a.

AFFABULATION, s. fém., قصّه دن حصّه *qyssadan hyssè*.

AFFADISSEMENT, s. m., كوكل بولانمه سى *gueuñul boulānmaci*, t.; غثيان *ghaciān*, a.

AFFAIRE, s. f., soin, peine, souci, غايله *ghāïlè*, pl. a. غوايل *ghavāïl*. — Affaires, au pl., toutes les choses qui concernent les intérêts publics et particuliers, امور *oumour*, احوال *ahvāl*. — Les affaires publiques, امور و احوال عامّه *oumour u ahvāli 'āmmè*.

AFFAISSEMENT, s. m., état de ce qui est affaissé, چوككلك *tcheukuklik*, باصقلق *bācyqlyq*, t.; هبوط *houbouth*, a.

AFFAMÉ, E, adj., au fig., qui a de l'avidité pour quelque chose, استكلو *isteklu*, استكى چوق *istegui tchoq*, t.; حريص *harys*.

AFFECTATION, s. f., ياپمه *ïāpma*, t.

AFFECTER, v. a., marquer une sorte de prédilection, هوسكار و *haveskiā*

ol, هوس ا *haves it*, a.-t.; خراش کوسترمک *khirâch gueustermek*. — Porter atteinte, faire une impression fâcheuse, طوقنمق *thoqounmaq*, ايقاع ضررا *iqâ'y zarâr it*. — Toucher, تأثيرا *téésir it*. — S'affecter, s'affliger, متأثر او *mutéessir ol*.

Affectif, ive, adj., مشوق عشق *mucheveyqy 'ychq*, مهيج عشق *mouhäïidji 'ychq*, a.

Affection, s. f., ardeur avec laquelle on se porte à dire ou à faire quelque chose, اشتياق بال *ichtïâqy bâl*, اشتياق درون *ichtïâqy deroun*, هوس *haves*.

Afférent, e, adj. Portion, part afférente, حصهٔ شايعه *hyssëï châï'a*, a.

Affermissement, s. m., استقرار *istyqrâr*, بقا *beqâ*, a.

Affiliation, s. f., علاقهٔ عزيت *'alâqaï 'yzïet*, a.

Affilier (S'), v. pron., نسبتلنمك *nisbetlenmek*, t.; اعتزا ا *y'tizâ it*.

Affiner, v. a., purifier, particul. les métaux, قال ا *qâl it*; — le lin, le chanvre, اينجه‌لتمك *indjèletmek*. — S'affiner, قال او *qâl ol*, اينجه‌لمك *indjèlemek*.

Affinerie, s. f., قال كارخانه‌سى *qâl kiârkhânèci*, t.

Affineur, s. m., قالجى *qâldji*, مصفى *mouçaffi*, a.

Affinité, s. f., conformité entre deux choses, تواخى *tevâkhy*, مقاربت *mouqârebet*. — Disposition des substances à s'unir ensemble, جهت الوحدة *djehet ul-vahdet*.

Affiquet, s. m., petit bâton creux qui sert à tenir les aiguilles, اكنده طونه‌جق صاپ *ignè thoutadjaq sâp*, t.

Affirmatif, ive, adject., مؤكد الوجوبيّة *muekked ul-vudjoubïiet*, ملزم الاثبات *mulzem ul-esbât*, a. — Proposition affirmative, قضيّهٔ الايجابيّة *qazïiet ul-idjâbïiet*, a.; كوچكلندريجى سوز *guetcheklenduridji seuz*.

Affleurer, v. a., بر حذايه كتورمك *bir hazâïè gueturmek*, t.

Afflictive, adj. f. Peine afflictive, وجوده اذيت ويريجى عقوبت *vudjoudè ezïiet vîrîdji 'ouqoubet*, a.-t.

Affluent, adj. m., se dit des rivières qui se jettent dans un autre, دوكيلن *deukulen*, t.; منصبّ *munsabb*. — Affluent, s. m., منصبّ اولان نهر *munsabb olân nehr*.

Afforage, s. m., شراب ويركوسى *charâb vîrgucy*, t.

Affourcher, v. a., دمرلرى چتاللمه اتمق *demirleri tchatâllama âtmaq*, t.

Affranchi, e, adj. et s., exempt, معاف اولمش *mou'âf olmich*, a.-t.; معاف *mou'âf*, مسلم *mucellem*, a. — Esclave à qui on a donné la liberté, ازادلو *azâdlu*, عتيق *'atyq*, pl. a. عتقا *'outeqâ*.

Affranchissement, s. m., exemption, معافلق *mou'âflyq*, a.-t.; معافيّت *mou'âfïiet*, a.

Affreusement, adv., بلكليه‌جك وجهيله *beliñlèïèdjek vedjhilè*, t.; هايلا *hâïlen*, مهولا *mehvelen*, a.

Affront, s. m., déshonneur, flé-

trissure, honte, رذالت *rezālet*, عار *'ār*, شين *cheïn*, a.

Affronter, verbe act., tromper, الداتمق *aldātmaq*, دوباره ا *doubāra it*.

Affronteur, euse, s., الداديجى *aldādidji*, t.; خالب *khālib*, a.

Affubler, v. a., بوريوب *bouruïup eurtmek*. — S'affubler, بورينوب اورتنمك *burunup eurtunmek*, t.

Affutage, s. m., action d'aiguiser, بيلمه *bïlemè*. — Outils nécessaires à un ouvrier, اهل صنعت اوادانلغى *ehli san'at avādānlyghy*, t.

Agaçant, e, adj., كوكل اولايجى *gueuñul avlāïdji*, t.; مهيّج الهوا *muheïidj ul-hevā*, a.

Agacer, v. a., causer de l'agacement aux dents, ديشى قماشدرمق *dichi qamāchturmaq*. — Chercher à plaire par des agaceries, كوكل اولامق *gueuñul avlāmaq*, t.; تهييج عشق و هوا ا *telvïidji 'ychq u hevā it*, a.-t.

Agacerie, s. f., غنج *ghoundj*, دلال *delāl*, a.

Agasillis, s. m., arbrisseau, نشادر شجر اغاجى *nichādir aghādji*, t.; *chedjer ul-achaq*, a.

Age, s. m., la durée ordinaire de la vie, ديرلك وقتى *dïrlik vaqti*, t.; مدّت عمر *muddeti 'eumr*, a. — L'âge viril, ييكتلك ياشى *ïïtlik ïāchi*, سنّ رجوليّة *sinni rudjoulïiet*. — Age, vieillesse, قوجه‌لق *qodjalyq*, شيخوخت *cheïkhoukhat*. — Age, temps où les choses dont on parle ont eu lieu, وقت *vaqt*, عهد *'ahd*, كون *gun*. — Les merveilles de notre âge, بو وقتمزك معجزاتى *bün vaqtumuzun mu'djizāti*. — Age, certain nombre de siecles, دهر *dehr*, pl. a. دهور *douhour*. — Époque, عصر *'asr*, pl. a. اعصار *a'sār*.

Agence, s. fém., قپو كتخدالق *qapou ketkhoudālyq*, t.

Agencement, s. m., دوزمه - دزمه *duzmè*, t.; انتظام *intizām*, حسن انتظام *husni intizām*, a.

Agencer, v. a., دزمك - دوزمك *duzmek*, يرينه قومق *ïerïnè qomaq*, t.

Agenda, s. masc., مذكره دفترى *muzekkerè defteri*, a.-t.

Agenouiller (S'), v. pr., جثوا *djeçou it*.

Agenouilloir, subst. masc., ديز يصديغى *diz ïastughy*, t.

Agent, s. m., tout ce qui agit, ايشليجى *ichleïidji*, t.; عامل *'āmil*, pl. عوامل *'avāmil*. — Agent naturel, عامل طبيعى *'āmili thabī'y*; — surnaturel, عامل فوق الطبيعه *'āmili fevq uth-thabī'a*. — Agent, par opposition à Patient, كارايدجى *kiār idïdji*, فاعل *fā'yl*. — L'agent et le patient, فاعل و منفعل *fā'yl u munfa'yl*. — Agent, celui qui fait les affaires d'un personnage auprès d'une cour, et plus particulièrement celui qui est accrédité par les pachas auprès de la Porte ottomane, قپو كتخداسى *qapou ketkhoudāci*, vulg. قپو كحياسى *qapou kiahïāci*.

Agglomérer, v. a., طوپلتمق *thoplatmaq*. — S'agglomérer, طوپلنمق *thoplanmaq*, تكثّب ا *tekessub it*, a.-t.

Agglutinant, e, adj., بتشدرجى *bitichturïdji*, t.; مدمّل *mudemmil*, a.

Agglutination, s. f., بتشدرمه *bitichturmè*, t.; التئام *iltiām*, اندمال *indimāl*, a.

Agglutiner, v. a., بتشدرمك *bitichturmek*, t.; تلئيم ا *telīim it*, انداب ا *indāb it*, a.-t. — Agglutiné, e, بتشمش *bitichmich*, مندمل *mundemel*.

Aggravant, e, adj., اغرلشدريجى *aghyrlachturídji*, t.; موجب الوزانة *moudjib ul-vezānet*, مورث الثقاله *mevris us-saqālet*, a. — Circonstance aggravante, حال شديد الوزانة *hāli chedíd ul-vezānet*.

Aggraver, v. a., اغرا *aghyr it*, اغرلشدرمق *aghyrlachturmaq*, t.; ايراث وزانت ا *irāci vezānet it*, تشديد ا *techdíd it*, a.-t. — Aggraver le crime, تشديد جنايت ا *techdídi djināïet it*.

Agile, adj. com., دپرنشى خفيف *teprenichi khafíf*, t.; سريع الحركة *serí' ul-hareket*, خفيف الحركة *khafíf ul-hareket*, a.; جست وچالاك *djust u tchālāk*, p.

Agilement, adv., بخفّة الحركة *bekhyffet ul-hareket*, a.

Agilité, s. f., خفيف دپرنش *khafíf teprenich*, t.; خفّة الحركة *khyffet ul-hareket*, a.

Agiotage, s. m., اوراق ميريّه اليش ويريشى - مطربازلغى *evrāqy mîrïiè âlích vîríchi*, *mathrabāzlyghy*, t.

Agioter, v. n., مطربازلق ايله اوراق ميريّه اليش ويريشنى ا *mathrabāzlyq ilè evrāqy mîrïiè âlich vîríchini it*, t.

Agioteur, s. m., اوراق ميريّه مطربازى *evrāqy mîrïiè mathrabāzy*, t.

Agir, v. n., produire un effet, كارا *kiār it*, t. — Poursuivre en justice, دعوا ا *da'vā it*. — Se conduire, عمل و حركت ا *'amel u hareket it*, ايشلمك *ichlemek*.

Agissant, e, adj., qui se donne beaucoup de mouvement, كثير الحركة *kecír ul-hareket*. — Qui opère avec force, قوى العمل *qavi ul-'amel*, قوى التأثير *qavi ut-téécír*.

Agitation, s. f., ébranlement prolongé, صارصلش *sārsylich*, چالقنش *tchalqynich*, اوينايش *oïnāïch*, t.; زعزعه *za'za'a*, a.

Agiter, v. a., ébranler, secouer, صارصمق *sārsamaq*, اويناتمق *oïnātmaq*, t. — Agiter le peuple, exciter ses passions, تحريك ناس ا *tahríki nās it*, a.-t.

Agnation, s. f., اركك طرفندن خصملق *erkek tharafindan khycymlyq*, t.; قرابت عن الكلاله *qarābet 'an el-kelālè*, a.

Agnats, s. m. pl., اركك طرفندن اقربالر *erkek tharafindan aqrabālar*, t.; ابناء عن الكلاله *ebnāï 'an el-kelālè*, a.

Agneler, v. n., se dit de la brebis qui met bas, قوزيلمق *qouzoulamaq*, t.

Agnelet, s. m., قوزيجق *qouzoudjyq*, كورپه قوزى *keurpè qouzou*, t.

Agnus-castus, s. m., آيد اغاجى *âïd aghādji*, t.; فقد *fyqd*, a.

Agrandir, v. a., rendre plus grand en puissance, en biens, en dignité,

قدری آرتورمق *qadri ârturmaq*, t.; اعظام قدر ا *y'zāmi qadr it.* — Faire paraître plus grand, ایری - بیوك کوسترمك *iri, buïuk gueustermek.* — Exagérer, قبارتمق *qabārtmaq*, اعظام ا , مبالغه ا *mubālagha it*, *y'zām it.* — S'agrandir, s'étendre, ککشلنمك *gueñichlenmek*, کسب وسعت ا *kesbi vus'at it.*

AGRANDISSEMENT, s. m., action d'agrandir ou de s'agrandir, آرتمه *artma*, t.; توسّع *tevessu'*, a. — Au fig., accroissement en bien ou en fortune, تزاید مال و منال *tezāïudi māl u menāl*, اعتلاء شان *y'tilāï chān.*

AGRÉABLE, adj. com., مرغوب *merghoub*, a.; دلارا *dilārā*, p. — Conversation agréable, مذاکرهٔ مرغوبه *muzākereï merghoubè.* — Des manières agréables, اطوار مرغوبه *athvāri merghoubè.* — Agréable, satisfaisant, موجب حظ درون *moudjibi hazzy deroun*, دلپسند *dilpecend.* — Avoir pour agréable. Voy. AGRÉER.

AGRÉABLEMENT, adv., خوشلق ایله *khochlyq ilè*, t.; حسن و لطافت ایله *husn u lethāfet ilè*, a.-t.; مرغوبًا *merghouben*, طیّبًا *thaïiben*, a.

AGRÉER, v. a., approuver, trouver bon, مناسب کورمك *munācib gueurmek*, تصویب ا *tasvib it.* — Plaire, بکنمك *beïnmek.* — Agréé, e, بکنلمش *beïenilmich*, مقبول *maqboul*, مستحسن *mustahsen.*

AGRÉGAT, s. m., اجتماع *idjtimā'*, a.

AGRÉGATION, s. f., association, admission dans un corps, جماعته دخول *djemā'atè dukhoul*, a.-t.; بلوکه کورمه [illegible] *gueurme*, t. — Corps formé de plusieurs choses, مجسم بتلاحق الاجزا *mudjessemi bitalāhuqi ul-edjzā*, a.

AGRÉMENS, s. m. pl., certains ornemens qu'on met sur les vêtements, بزکلر *bezekler*, t.; تزئینات *tezeïiunāt*, a.

AGRÈS, s. m. pl., کمی طاقمی *guemi thāqymi*, t.; آلات و ادوات سفینه *ālāt u adevāti sefinè*, a.

AGRESSEUR, s. m., جنکه یا خصومته الك باشلایجی *djenguè iā khouçoumetè ilk bāchlāïdji*, t.; صائل متقدّم *sāïli muteqaddim*, a.

AGRESSION, s. f., جنکه الك باشلمه *djenguè ilk bāchlama*, t.; مبادات خصومت *mubādāti khouçoumet*, a.

AGRESTE, adj. com., قیرده کی *qyrdèki*, یبان *ïabān*, t. — Lieu agreste, موقع برّی *mevaqy' berry.* — Au fig., humeur agreste, مزاج برّانی *mizādji berrāni.* — Mœurs agrestes, یبانی خویلر *ïabāni khouïler*, اخلاق و اداب بدویّه *akhlāq u adābi bedevïiè.*

AGRICOLE, adj. com., qui s'adonne à l'agriculture, اهل فلاحة *ehli felāhat*, a. — Peuple, nation agricole, فلاحته مالوف قوم - ملّت *felāhatè méélouf qavm, millet.*

AGRICULTEUR, s. m., cultivateur, فلّاح *fellāh.* — Un bon agriculteur, فنّ حراثته ماهر بر کمسنه *fenni harācetè māhir bir kimesnè.*

AGRIFFER (S'), v. pron., طرنق ایلشدرمك *thyrnaq ilichturmek*, t.; ارباب علم فلاحت *erbābi 'ylmi felāhat*, a.

AGRONOME, s. masc., ارباب علم فلاحت *erbābi 'ylmi felāhat*, a.

Aguerri, e, adj., جنك آلشق *djenguè âlichyt*, t.

Aguets, s. m. pl. Mettre aux agüets, پوصوده قومق *pouçouda qomaq*. — Se mettre aux agüets, پوصوده كيرمك *pouçouïè guïrmek*.

Ah! interject., اخ *akh*, t.; ايا *eïā*, a. Interject. explétive, يا *ïā*.

Aide, s. f. — Donner aide, امداد ويرمك *imdād vírmek*, امداد ا *imdād it*. — Demander, implorer de l'aide, استمداد ا *istimdād it*, a.-t. — Aide, s. m., celui qui aide, معاون *mou'āvin*, a.

Aider, v. a.; quelqu'un de sa bourse, بر كمسنه يه كندو كيسه سندن اعانت ا *bir kimesnèïè guendu kícècinden y'ānet it*. — Aider à une personne trop chargée, ال ياردمى ا *el ïārdumi it*. — S'employer à faire réussir quelque chose, بذل همّت ا *bezli himmet it*, بذل نقدينهٔ همّت ا *bezli naqdínèï himmet it*. — Contribuer à une fin, وسيله او *vecílè ol*, مدار او *medār ol*. — Cela a aidé au succès de cette affaire, مصلحتك حسن نتيجه سنه وسيله اولدى *maslahatuñ husni netídjècinè vecílè oldou*. — Aidé, e, ياردم النمش *ïārdum olounmich*, معاون *mou'āven*, مستعان *muste'ān*.

Aïeux, s. m. pl. de Aïeul, اجداد *edjdād*. — Ceux qui ont vécu dans les siècles passés, كچمشلر *guetchmichler*, t.; اسلاف *eslāf*.

Aigle, s. m., au fig., se dit d'un homme qui est d'un génie supérieur, انيق الفكر بر آدم *enyq ul-fikr bir âdem*. — Aigle, constellation, نسر طاير *nesri thāïr*.

Aigre, adj. com., acide, حموضتلو *hamouzetlu*, حامض الطعم *hāmyz uth-tha'am*, حامض *hāmyz*, a. — Du lait aigre, لبن حامض *lebni hāmyz*, اكشيمش سود *ekchímich sud*. — Aigre, en parlant de quelques odeurs qui sortent des substances altérées, چورك شىء قوقوسى *tchurük cheï qoqouçou*, زفرت *zifret*. — Aigre, aigu, rude, en parlant des sons, سرت *sert*, خشين *khychín*. — Une voix aigre, désagréable, صداى خشين *sadāï khychín*. — Un fer extrêmement aigre, بغايت سرت دمر *beghāïet sert demir*, حديد احرش *hadídi ahrech*. — Humeur aigre, طبع حدّت آميز *thab'y hyddet âmíz*. — Des paroles aigres, كلمات حدّت آميز *kelimāti hyddet âmíz*. — Une personne d'un caractère aigre, سرت طبيعتلو بر كمسنه *sert thabí'atlu bir kimesnè*.

Aigre-de-cèdre, s. masc., ترنج شربتى *turundj cherbeti*, t.

Aigrelet, ète, adj., اكشيرك *ekchírek*, a.

Aigret, ète, adj. Voy. Aigrelet.

Aigreur, s. f., disposition d'esprit qui porte à offenser les autres par des paroles inconvenantes, حدّت *hyddet*, a. — Répondre avec aigreur, حدّت ايله جواب ويرمك *hyddet ilè djevāb vírmek*.

Aigrir, v. a., irriter un mal, une douleur, سرتلك كتورمك *sertlik gueturmek*, t.; ايراث حدّت ا *irāei hyddet it*, a.-t.

Aigu, e, adj., qui se termine en pointe ou en tranchant, اوجی کسکین - سوری *oudjou keskín sivri.* — Maladie aiguë, کسکین خسته‌لك *keskín khastalik.*

Aiguade, s. f., lieu où l'on prend l'eau pour les navires, صو آله‌جق یر *sou âladjaq ïer*, t.

Aiguail, s. m., t. de chasse, rosée, چه *tchih.*

Aiguayer, v. a., laver dans l'eau, ییقامق *ïaïqāmaq*, t.; غسل ا *ghousl it*, a.-t. — Aiguayer un cheval, آتی ییقامق *âty ïaïqāmaq.*

Aiguière, s. f., آفتابه *âfitābè*, p.

Aiguille, s. f., à tricoter des bas, چوراب اوره‌جك اکنه *tchorāb euradjek ighnè*; — de balance, ترازو دیلی *terāzou dīli*, لسان میزان *liçāni mīzān.* — L'aiguille de la boussole, کمی پوصله‌سی اکنه‌سی *guemi pouçolaci ignèci.* — L'aiguille aimantée, مقناطیسلو بوصله اکنه‌سی *myqnāthyslu pouçola ignèci.*

Aiguillée, s. fém., اکنه‌یه صاپلو ایپلك *ignèïè sāplu iplik.*

Aiguillette, s. fém. — Lâcher l'aiguillette, se décharger le ventre, ایچی سورمك *itchi surmek*, t.; استطلاق بطن ا *istythlāqy bathn it*, a.-t. — Nouer l'aiguillette, faire un maléfice pour empêcher la consommation du mariage, اری سحر ایله باغلمق *eri sihyr ilè bāghlamaq.* — Aiguillette, morceau de la peau ou de la chair coupée en long, دیلم *dīlim.*

Aiguillier, s. m., اکنه‌دان *ignèdān*, p.

Aiguiser, v. a., l'appétit, تسنین اشتها ا *tesnīni ichtihā it*; — l'esprit, تسنین عقل ا *tesnīni* [illegible] کسکینلتمك *'aqly* [illegible]

Aileron, s. [illegible] geoires des poiss[illegible] *bālyq qanād*[illegible], t.

Ailleurs, adv., بشقه طرفده *bachqa tharafta*, محل اخره *mahalli akharè*, محل اخرده *mahalli akhardè.* — D'ailleurs, بشقه یوزدن *bachqa ïuzden*, جهت اخردن *djeheti akherden.*

Aimable, adj. com., qui mérite d'être aimé, سزاوار محبّت *sizāvāri mouhabbet.* — Qui plaît par ses agréments, سویلور *sevīleur*, محبوب القلوب *mahboub ul-qouloub.*

Aimant, e, adj., porté à aimer, سهل المحبّة *sehl ul-mouhabbet.* — Il est d'un caractère aimant, بالطبع سهل المحبّتدر *bith-thab' sehl ul-mouhabbettur.*

Aimer, v. a., avoir de l'affection pour un être, une chose, محبّت ا *mouhabbet it*, a.-t. — Aimer la patrie, کندو وطننه محبّت ا *guendu vathanina mouhabbet it*; — l'étude, مطالعهٔ کتبدن حظّ ا - خوشلنمق *mouthāla'aï kioutoubden hazz it*, *khochlanmaq.* — Aimer mieux, préférer, اولی عدّ ا *evla 'add it.*

Aine, s. f., قالچه باشی *qāltcha bāchi*, اویلق دیبی *ouïlouq dībi*, اویلق قیصیغی *ouïlouq qycyghy*, t.; رفغ *refgh*, a.

Aîné, e, adj., کبیر *kebīr*, a. — Frère aîné, اخ کبیر *akhy kebīr.* — En parlant des différentes branches

d'une maison, d'une famille, on dit : La b[illegible]née, شجرهٔ نسبك [illegible] *chedjereï necebuñ* [illegible] La branche [illegible] شعبهٔ صغرا [illegible] *chou'bèï syghrāï.* — Aîné, en parlant de toute personne plus âgée qu'une autre, دخی یاشلو *dakhy ïāchlu,* اسن *ecenn.*

Aînesse, s. fém., یاشلو ایلكلك *ïāchlè ilklik,* t.; كبر السن *kibr us-sinn,* تقدم السن *teqaddum us-sinn.* — Droit d'aînesse, حق تقدم سن وسال *haqqy teqaddumi sinn u sāl.*

Air, s. m., certaine ressemblance qui résulte des traits du visage, physionomie, هیئت *hïet,* سیما *sīmā,* شكل *chekl,* a. — Air, suite de tons qui composent un chant, هوا *hevā,* لحن *lahn,* pl. a. الحان *elhān ;* نوا *nevā,* p. — Air gai, نوای دلکشا *nevāï dil-kuchā ;* — triste, لحن حزین *lahni hazīn.*

Aire, s. f., place unie et préparée pour y battre les grains, خرمن یری *khymen ïeri.* — Aire d'un bâtiment, ساحة البنا *sāhat ul-binā.*— Aire de vent, روزكار كرتەسی *rouzguiār kertèei.* — Aire, nid des oiseaux de proie, اوجی قوشی یوەسی *ūvdji qouchi ïouvaci.* — Aire, en t. de géomét., l'espace qu'une figure renferme, محاط *mouhāth.* — L'aire d'un cercle, شكل مستدیرك محاطی *chekli moustedīruñ mouhāthy.*

Aise (À l'), loc. adv., commodément, حضور ایله *houzourilè,* راحت ایله *rāhat ilè.*

Aisé, e, adj., facile, سهل *sehil,* اسهل *eshel,* a. — C'est une chose aisée, امر سهلدر *emri sehildur.* — Aisé, commode, راحتلو *rāhātlu.* — Une voiture aisée, راحتلو بر عربه *rāhatlu bir'araba.* — Qui a des manières aisées, سربست طورلو *serbest thavrlu.*

Ajonc, s. m., بر نوع حصیر اوتی *bir nev'y hacyr oty,* t.

Ajournement, s. m., assignation en justice, احضار *yhzār.* — Ajournement personnel, بالنفس احضاری مشعر ویرلان مراسله *bin-nefs yhzāri much'yr vīrilān murācelè.*

Ajourner, v. a., ajourner quelqu'un à certain jour en justice, تخصیص وعده ایله احضار ا *takhsīci va'dè ilè yhzār it.*

Ajoutage, s. m., اوسته قونلان شی *ustè qonoulān cheï,* t.; علاوه *'ylāvè,* pl. a. علاوات *'ylāvāt ;* ضمیمه *zamīmè,* pl. ضمایم *zamāïm.*

Ajouter, v. a., joindre, الحاق - علاوه ا *ilhāq, 'ylāvè it.* — Ajouter foi, croire, اعتماد ا *'ytimād it.*

Ajustement, s. m., action d'ajuster un poids, une mesure à l'étalon, عیارلمه *'aïārlama.* — Accommodement. Voy. ce mot — Faire des ajustements à une maison, بر خانهیه علاوهٔ تجملات ایله تزیین ا *bir khānèïè 'ylāvèï tedjemmulāt ilè tezïin it.*

Ajuster, v. a., rendre un poids ou une mesure conforme à l'étalon, عیارلمق *'aïārlamaq.* — S'ajuster, s'entendre, être de concert pour..., سوزی بر ا *seuzy bir it,* اتفاق ا *ittifāq it.* — Ajuster des personnes, les concilier, بر برلریله اوزلاشدرمق

bir birlerilè ouzlāchturmaq. — Ajuster l'habillement, دوزن ویرمك *duzn vïrmek.*

AJUSTOIR, s. m., اقچه وزنده‌سی *aqtchè veznèci*, t.

ALAMBIQUER, v. a., ou s'ALAMBIQUER, عقلی یورمق *'aqly ïormaq*, t.; اتعاب ذهن ا *it'ābi zyhn it*, a.-t.

ALARGUER, v. n., انکینه ـ آچیغه چیقمق *enguïnè, ātchygha tchyqmaq*, t.

ALARME, s. f., émotion causée dans un camp par l'approche de l'ennemi, اورکونتی *eurkuntu*, هول *hevl*, نفار *nefār*. — Toute frayeur subite, بلکمه *belïñlemè*, دهشت *dehchet*. — Inquiétude, souci, chagrin, قلق *qalaq*, دغدغهٔ درون *daghdaghāï deroun*, اضطراب *yzthyrāb*.

ALARMER, v. a., اورکنتی ویرمك *eurkuntu vïrmek*, ولوله براقمق *velvelè brāqmaq*, t.; احداث هول و نفارا *yhdāci hevl u nifār it*. — Causer de l'inquiétude, یورکه قورقو ویرمك *ïureguè qorqou vïrmek*, ایراث قلق ا *irāci qalaq it*. — S'alarmer, s'inquiéter, s'effrayer, بلکلنمك *belïñlenmek*.

ALBERGE, s. f., بر نوع شفتالو *bir nev'y cheftālou*, زردالی *zerdāly*, t.

ALBERGIER, s. m., زردالی اغاجی *zerdāly aghādji*, t.

ALBUGINÉ, E, adj., t. d'anat., se dit de certaines membranes blanches, اق زار *aq zār*, t.; غشاء ابیض *ghychāï abïaz*. — Membranes albuginées des testicules, طشاغك اق زاری *thachāghuñ aq zāri*.

ALBUGO, s. f., اق بنك *aq benek*, t.

ALCADE, s. m., القاضی *al-qāzy*, a.

ALCALI, s. m., [illegible] *qalïa touzou*, t.; [illegible] القلی

ALCALIN, E, [illegible] قلوی *qaloui*, a.-t.; alcaline, قلیلو طپراق *qalialu thopräq*.

ALENTOUR, adv., دائرًا ما دار *dāïren mā dār*, a.

ALENTOURS, s. m. pl., lieux circonvoisins, یانلر *ïānlar*, t.; اطراف *ethrāf*, جوانب *djevānib*, حوالی *havālï*. — Ceux qui vivent familièrement avec une personne, یاننده کیلر *ïanïndakïler*, اطرافنده کیلر *ethrāfïndakïler*, مصاحبین *mouçāhybïn*, مقربین *mouqarrybïn*.

ALERTE, s. f. Voy. ALARME.

ALERTE, adj. com., qui est vigilant, اویانق *oïānyq*, t.; متیقظ *mutèïaqqyz*, a.

ALEVIN, s. m., اوفاق بالق *oufāq bālyq*, t.;

ALEVINAGE, s. m., ایشه یرامز واتهجق اوفاق بالقلر *ichè ïarāmaz vè ātadjaq oufāq bālyqler*, t.

ALEVINER, v. a., بالق کولی ایچنه اوفاق بالقلر صالیویرمك *bālyq gueulu itchïnè oufāq bālyqler sālyvïrmek*, t.

ALEXIPHARMAQUE, ou ALEXITÈRE, adj. com. et s. m., t. de méd., se dit des remèdes propres à expulser les principes morbifiques et à détruire l'effet des poisons, تریاق *teriāq*, t. دواء قاطع السمّ *devāy qāthy' ussemm*, a.

ALGANON, s. m., sorte de carcan, دمرطوقه *demir thoqa*, t.; غل *ghoull*, pl. a. اغلال *aghlāl*.

Algérie, s. f., nom de l'ancienne régence d'Alger depuis qu'elle est sous la domination française, جزاير مملكتنى *djezāïr memlèketi.*

Alguazil, s. m., mot tiré de l'arabe الغازى *al-ghāzy*, qui veut dire soldat, ou, selon Jean de Sousa, de الوزير *al-ouazír*, le ministre, l'aide. Voy. le lexique intitulé : *Vestigios da lingoa arabica em Portugal.*— Alguazil se dit en français, par mépris, d'un agent de police, d'un sbire. Voy. ce mot.

Alibi, s. m., بر كمسنه نك محلّ اخرده موجوديّتى *bir kimesnènuñ mahalli akherdè mevdjoudïieti*, a.-t.; موجوديّت فى محلّ الاخر *mevdjoudïiet fi mahall ul-akher*, a.

Alidade, s. f., règle mobile, كزر مسطره *guezer mistharè*, t.; مسطرهٔ جائله *mistharèï djāïlè*, a.

Aliénable, adject. com., اخره فروخت اولنه بيلور *akherè furoukht olouna bílur*, t.; ممكن الفراغ *mumkin ul-firāgh.*

Aliénation, s. f., transport de la propriété d'un fonds, اخره كچورمه *akharè guetchurmè*, t.; — d'un immeuble, بر ملكك فراغ و انتقالى *bir mulkuñ firāgh u intiqāli;* — d'esprit, عقل غائبلكى *'aql ghāïbligui*, زوال العقل *zavāl ul-'aql.*

Aliéner, v. a., transférer à un autre, اخره كچورمك - فراغت ا *akharè guetchurmek, ferāghat it.* — Aliéner les cœurs, les affections, les faire perdre, كوكلرى اوركتمك *gueuñulleri eurkutmek*, تنفير قلوب ا *tenfíri qouloub it;* — l'esprit, عقلى كيدرمك *'aqly guídermek.* — Aliéné, e, اخره فروخت اولنمش *akharè furoukth olounmich*, عقلى كتمش *'aqly guitmich.*

Alignement, s. m., ligne qu'on tire, afin qu'une muraille, une rue, etc., soient dirigées en ligne droite, طوغريلق چزكيسى *dhoghroulouq tchyzguíci*, سطر مستقيم *sathri moustaqym*, a.

Aligner, v. a., ranger, dresser sur une même ligne, سطر مستقيم اوزره تنظيم ا *sathri moustaqym uzrè tanzím it*, چرپى يه چكمك *tchirpïiè tchekmek.*

Alimenter, v. a., nourrir, تغديه ا *taghdïè it*, a.-t. — Fournir des aliments, كچندرمك *guetchindurmek*, t.; نفقه وبرمك *nafaqa vírmek*, انفاق ا *infāq it.* — Servir d'aliment à..., انما ا *inmā it.* — Alimenter les guerres civiles, حروب داخليّه يى نوبنو انما ا *houroubi dākhylïièï nevbenev inmā it.*

Alimenteux, se, adj., t. de méd., بسلييجى *besleïidji*, t.; مغدّى *moughaddi*, a. — Remèdes alimenteux, ادويهٔ معدّيه *edvïèï moughaddïè.*

Aliments, s. m. pl., tout ce qu'il faut pour entretenir une personne, كچنه جك شىء *guetchinèdjek cheï*, t.; نفقه *nafaqa*, ارزاق *erzāq*, مدار معاش *medāri me'āch.*

Aliquante, adj. com., se dit des parties qui ne sont pas exactement contenues dans un tout, اكسك پارچه *eksik pārtcha*, t.; جزء ناقص *djuz'y nāqys*, a.

Aliquote, adj. f. Partie —, nombre

de fois juste dans un tout, تمام پارچه *tamām pārtcha*, t.; جزء تامّ *djuz'y tāmm*, a.

Alizari, s. m., كوك بويا *keuk boïā*, t.

Alizé, adj. m. Vents alizés, موسم روزكارلرى *mevsim rouzguiārlari*.

Alkali. Voy. Alcali.

Allah, s. m., nom que les mahométans donnent à Dieu, الله *allah*, a.

Allant, e, adj., qui aime à aller, à courir, چوق يوريجى *tchoq ïurídji*, چوق كزيجى *tchoq guezídji*, t.; كثير المشى *kecír ul-mechi*, a.

Allantoïde, s. f., t. d'anat., l'une des membranes qui enveloppent le fœtus de certains animaux, مسكه *meskè*, a.

Allécher, v. a., تشهيه ا *techhïè it*, a.-t.

Allées et venues, s. f. pl., اياب و ذهاب *eïāb u zihāb*, a.

Allégation, s. f., citation d'une autorité, d'un fait, استشهاد *istichhād*. — Simple proposition d'une chose mise en avant, سويلنان سوز *seuïlenān seuz*, كلام مسرود *kelāmi mesroud*.

Allégement, s. masc., خفّت *khyffet*, a.

Alléger, v. a., décharger d'une partie du fardeau, يوكى ازالتمق *ïuku azāltmaq*, اغرلغى اكسلتمك *aghyrlyghy eksiltmek*, t.; تقليل ثقلت ا *taqlíli syqlet it*, a.-t. — Au fig., adoucir, diminuer la douleur, صزى يى ازالتمق *syzyi azāltmaq*, المه ايراث خفّت و ملايمت ا *elemè ïrāci khyffet u mulāïemet it*.

Allégoriser, v. a., كنايه طريقيله معنا ويرمك *kināïè tharyqïlè ma'nā vírmek*, على طريق الكنايه حلّ و تفسير ا *ala tharyq ul-kināïè hall u tefsír it*.

Allégoriste, s. m., كنايه طريقيله معنا ويريجى *kināïè tharyqylè ma'nā vírídji*, a.-t.

Allègre, adj. com., شين *cheïn*, كيفلو *keïflu*, دنج *dindj*, t.

Alléguer, v. a., citer une autorité, un fait, شاهدلكه كتورمك *chāhidliguè gueturmek*, ذكر ايله استشهاد ا *zikr ilè istichhād it*, a.-t.

Alleu ou Franc-alleu, s. m., t. de jurisp., fonds de terre exempt de tous droits seigneuriaux, ميراث قالمش سربست ملك *mírās qālmich serbest mulk*. — Fanchise de tout assujettissement féodal, باشلو باشلولق *bāchlu bāchlulyq*, مفروزيّة القلم *mefrouzïiet ul-qalem*.

Alliage, s. m., خليطه *khalytha*, شيّاب *cheïiāb*, a. — Au fig., بولاشقلق *boulāchyqlyq*, غشّ و شوب *ghych u choub*.

Allié, e, adj., mêlé, قارشمش *qārichmich*, t.; مخلوط *makhlouth*, a.

Allier, s. m., filet à prendre des perdrix, ككلك آغى *keklik âghy*, t.

Allocution, s. f., خطابه *khythābè*, a.

Allodial, e, adj. — Terres allodiales, مفروزيّت قلم ايله مشروط اولان اراضى *mefrouzïieti qalem ilè mechrouth olān erāzy*.

Allodialité, s. f., باشلو باشلولق *bāchlu bāchlulyq*, t.; مفروزيّة القلم *mefrouzïiet ul-qalem*, a.

ALLONGEMENT, s. m., اوزانمه *ouzānma*, t.; امتداد *imtidād*, استطاله *istithālè*, a.

ALLOUABLE, adj. com., qui peut être passé en compte, محسوب اوله بیله جك *mahsoub òla bilèdjek*, a.-t.; ممكن المحسوبیّة *mumkin ul-mahsoubïïet*, a.

ALLOUER, v. a., passer en compte, محسوب ا *mahsoub it*, a.-t.

ALLUCHON, s. m., t. de mécanicien, pointe ou dent d'une machine, دیش *dïch*, t.; سنّ *sinn*.

ALLUMER, v. a., اشعال ـ ایقاد *ich'āli*, *iqād it*, a.-t.; — le fèu, اشعال نارا *ich'āli nār it*. — Au fig., la guerre, ou le feu de la guerre, اشعال نایرهٔ حرب و قتال ا *ich'āli nāïrèï harb u qytāl it*.

ALLURE, s. f., façon de marcher, مشیت *michïet*, a.; رفتار *refiār*, p. — Allure, au fig., pris en mauvaise part, conduite d'une personne dans une affaire, یول *ïol*, طریق *tharyq*. — Cette affaire prend une méchante allure, بو ماده چیرکین یوله وارمقده در *bou mādde tchïrkïn ïola vārmaqtè dar*.

ALLUSION, s. f., ایما *imā*, ایهام *eïhām*, a. — Faire allusion, ایما ا *imā it*.

ALLUVION, s. f., لحق *lahaq*, pl. a. الحاق *elhāq*.

ALOÈS, s. m., plante, صبر *sabr*, a. — Aloès d'Arabie, صبر عربی *sabri 'arabi*.

ALTÉRABLE, adj. com., بشقه حاله دونر *bachqa hālè deuner*, t.; ممكن الاستحاله *mumkin ul-istihālè*, a.

ALTÉRATION, s. fém., changement dans l'état d'une chose, بشقه حاله دونمه *bachqa hālè deunmè*, t.; استحاله *istihālè*, a. — Changement de bien en mal dans l'état d'une chose, بوزمه *bozma*, كوتولنمه *kutulenmè*, بوزلش *bozoulich*, خلل *khalel*, سوء حال *soui hāl*, a. — Grande soif, عطش شدید *'athchi chedïd*.

ALTÉRER, v. a., changer l'état d'une chose, بشقه حاله دوندرمك *bachqa hālè deundurmek*. — Changer de bien en mal, كوتولتمك *kutuletmek*, t.; اخلال ـ افساد ا *ykhlāl*, *ifsād it*. — Altérer les couleurs, تغییر لون ا *taghïïri leon it*.

ALTERNATIF, IVE, adj., se dit des choses qui agissent continuellement et tour à tour, نوبتلو *nevbetlù*, نوبت ایله كلور *nevbet ilè guelur*, t.; متناوب *mutenāvib*, متعاقب *mute'āqyb*.

ALTERNATIVE, s. f., option entre deux propositions, entre deux choses, ایكیسندن بریسنی سچمه *ikïcinden birïcini setchmè*, t.; احد شقّینك اختیاری *ahadi chyqqeïnuñ ykhtïāri*, a.-t.

ALTERNATIVEMENT, adverbe, نوبتلشه رك *nevbetlechèrek*, t.; بالمناوبة *bil-menāvebè*, a.

ALTERNE, adj. com., t. de géomét., متبادل *mutebādil*, a. — Angles alternes, زوایای متبادله *zevāïāï mutebādilè*.

ALTERNER, v. n., نوبتلشمك *nevbetlechmek*, t.; تناوب ا *tenāvub it*, a.-t. — Alterner pour le service, بالمناوبه خدمت ا *bil-munāvebè khydmet it*.

ALTESSE, s. f., titre d'honneur,

حضرت رفيع المنقبت *hazreti refi' ul-manqybet.* — Altesse royale, حضرت رفيع المنقبت ملوكانه *hazreti refi' ul-manqybeti mulukiane;* —sérénissime, حضرت رفيع المنقبت خديوى *hazreti refi' ul-manqybeti khydivi.*

ALUDE, s. fém., basane colorée, بويالو مشين *boïalu mechin,* t.

ALUN de plume, s. masc., پنبوق طاشى *pambouq thachi,* t.; حجر القطن *hadjer el-qouthn,* a.

ALVÉOLE, s. f., petite cellule où les abeilles déposent leur miel, كومج دليكى *gumedj deligui,* t.

AMABILITÉ, s. f., محبوبيت *mahboubiïet,* طلاوة *thylâvet,* a.

AMADOUER, v. a., يالتقلنمق *ïâltaqlanmaq,* t.; تهدين ا *tehdin it,* a.-t.

AMAIGRIR, v. a., آرق - نحيف ا *âryq, nahyf it,* a.-t.; لاغر ا *lâghar it,* p.-t.

AMAIGRISSEMENT, s. masc., هزال *huzâl,* حال تنحل *hâli tenahhul,* a.

AMALGAME, s. m., de métaux, معدنلر قارشيغى *ma'denler qârychyghy,* t.

AMALGAMER, v. a., des métaux, معدنلرى بر برلريله قارشدرمق *ma'denleri bir birlerilè qârichturmaq,* t.

AMANDE, s. f., toute graine contenue dans un noyau, ايچ *itch,* t.; لب *lubb,* pl. a. الباب *elbâb;* مغز *maghz,* p.

AMANTS, s. m. pl., deux personnes de sexe différent, qui s'aiment, عاشق و معشوق *'âchyq u ma'chouq,* a.

AMARINER, v. a., t. de mar., envoyer des gens pour remplacer l'équipage d'un bâtiment pris sur l'ennemi, اسير طوتلمش كميك طايفه دوزمك *ecïr thoutoulmich guemidè thâïfè duzmek,* t. — Accoutumer, habituer à la mer, دكزه الشترمق *deñyzè alichturmaq,* t.

AMARRAGE, s. m., action d'amarrer, حلات ايله بغلمه *halât ilè baghlama.* — L'ancrage du vaisseau, ou l'attache de ses agrès avec des cordages, كمى دمرى غومنه لرينك باغ *guemi demiri ghomenalerïnuñ bâgh ïeri.*

AMARRE, s. f., حلاط - حلات *halât,* t.; قلس *qals,* pl. a. قلوس *qoulous.*

AMAS, s. m., assemblage de plusieurs personnes, جمعيت *djem'iïet,* a.; — de choses, اجتماع *idjtimâ'.*

AMASSER, v. a., assembler beaucoup de personnes, بركدرمك *biriktirmek.* — S'amasser, v. pr., بركمك *birikmek,* طوپلنمق *thoplanmaq,* t.; تجمع ا *tedjemmu' it,* a.-t. — Amasser, relever de terre ce qui est tombé, قالدروب آلمق *qâldurup âlmaq,* التقاط ا *iltiqâth it.*

AMATEUR, s. m., استكلو *isteklu,* t.; عاشق *'âchyq,* راغب *râghyb,* a.; عاشقلو *'âchyqlu.*

AMATIR, v. a., t. d'orfèvre, rendre mat, جلايي چيقارمق *djilâïi tchyqârmaq,* سوندرمك *seundurmek,* t.

AMBASSADE, s. f., fam., certains messages entre particuliers, مأموريّت *méémourïiet,* رسالت *reçâlet,* a. — S'acquitter d'une ambassade auprès de quelqu'un, بر كمسنه نك يانـنـه

ادای ماموریّت ا *bir 'kimesnènuñ ïānina edāï méémourïiet it.*

Ambiant, e, adj., طولانیجی *dholānïdji*, t.; محیط *mouhyth*, a. — Air ambiant, هوای محیط الانحا *havāï mouhyth ul-enhā.*

Ambigu, e, adj., qui peut être pris en deux sens, ایکی معنالو *ikima'nālu*, t.; ذو المعنین *zoul-ma'neïn*, a.

Ambiguité, s. f., ایکی معنالیك *iki ma'nālylik*, التباس *iltibās*, توریت *tourïet*, a.

Ambigument, adv., ایکی معنالو اوله رق *iki ma'nālu olaraq*, t.

Ambrer, v. a., عنبر ایله بخورلمق *'amber ilè boukhourlamaq*, تبخیر *tebkhyr bil-'amber it.* — Ambré, e, عنبرلو *'amberlu*, معنبر *mou'amber.*

Ambrette, s. fém., fleur, عنبر چیچکی *'amber tchïtchegui.* — Poire d'ambrette, مسکت ارمودی *misket armoudi*, t.

Ambroisie, s. f., plante, یایلا چیچکی *ïāïlā tchïtchegui*, t.

Ambulant, e, adj. — Commis ambulant, کزیجی مأمور *guezïdji méémour*, مأمور غیر متمکن *méémouri ghaïri mutemekkin.* — Hôpital ambulant, کوچیلور اوسپیتالیه *gueutchïleur ospïtālia.*

Ambulatoire, adj. com., کوچر *gueutcher*, t.; ناقل *nāqyl*, a.

Amélioration, s. f., progrès vers le bien, ایولنمه اصلحیّت *ïslahïiet*, اصلاح *yslāh*, pl. a. اصلاحات *yslāhāt.*

Améliorer, v. a., en parlant des réparations qu'on fait à un bâtiment, etc., اعمار ا *y'mār it*, تعمیر ا *ta'mïr it.*

Amende, s. f., peine pécuniaire imposée par la justice, غرامة *gharāmet*, pl. a. غرامات *gharāmāt.* — Amende honorable, sorte de peine infamante, علنًا اقرار جرم و طلب عفو *'alenen yqrāri djurm vè thalebi 'afv.*

Amendement, s. m., changement en mieux, رجوع الی الصلاح *rudjoû ilas-salāh*, a.; ایولنمه *ïïulenmè*, t. — Amendement, ce qui contribue à rendre un terrain meilleur et plus fertile, سماد *semād*, a.; فشقی *fïchqy*, t.

Amender, v. a., rendre meilleur, اوصلولتمق *ousloulatmaq.* — S'amender, اوصلولنمق *ousloulanmaq*, t.; اصلاح نفس ا *ïslāhy nefs it.* — Amender des terres, les améliorer, تارلاری فشقی ایله اصلاح ا *tārlāleri fïchqy ilè yslāh it.* — S'amender, v. pr., baisser de prix, اوجوزلنمق *oudjouzlanmaq*, بها اشاغیلنمق *behā achāghylanmaq*, تنزّل قیمت ا *tenezzuli qymet it.*

Amener, v. a., tirer à soi, کندو طرفنه چکمك *guendu tharafïna tchekmek*, بروبه چکمك *-beruïè tchekmek*, جرّ - استجرار ا *djerr, istidjrār it.* — Amener les voiles, les baisser, یلکن ایندرمك *ïelken indurmek.* — Amener, mettre en usage, introduire, چیقارمق *tehyqārmaq*, ایجاد ا *idjād it.* — Amener à..., faire condescendre, convaincre, الزام ا *ïlzām it.*

Aménité, s. fém., agrément d'un

lieu, d'une situation, كوزللك *guzellik*, t.; لطافت *lethāfet*, a. — de l'air, لطافت هوا *lethāfeti havā*. — Au fig., خوشلق *khochlyq*, ظرافت *zarāfet*.

Amer, s. m., le fiel chez quelques animaux, اود *eud*, t.; زهره *zehrè*. — Prendre des amers, مرّيات استعمال ا *murrïiāt isti'māl it*.

Amèrement, adv., douloureusement, جان اجيسيله *djān adjicilè*, t.; فاجعًا *fādji'en*, a.

Améublir, v. a., une terre, la rendre plus meuble, طپراغى اينجه لتمك - يوفقه لتمق *thoprāghy indjèletmek, ïoufqalatmaq*, t.

Ameuter, v. a., mettre des chiens en état de chasser ensemble, زغرلرى سورى ايله آوجيلغه آلشدرمق *zagharleri suru ilè āvdjilygha ālichturmaq*.

Ami, e, adj., propice, favorable, مساعد *muçā'yd*, معين *mou'īn*, a.; ياور *ïāver*, p. — Les destins amis, فلك دمساز *feleki demsāz*. — La fortune amie, بخت مساعد *bakhti muçā'yd*.

Amiable compositeur, s. m., celui qui accommode un différend, مصلح باللطف و المساهلة *mouslihy billouthf ul-muçāhelet*, a.

Amiante, s. m., پنبوق طاشى *pambouq thāchi*, t.; حجر الفتيله *hadjer ul-fitīlè*, a.

Amical, e, adj., دوستلقدن ناشى *dostlyqten nāchi*, t.; محبّى *mouhybbïi*, a.

Amidonnier, s. m., نشاسته جى *nechāstadji*, t.

Amincir, v. a., ترقيق ا *terqyq it*, a.-t.

Amiral, ou l'Amiral, s. m., le principal vaisseau d'une flotte, celui que monte l'amiral, پاشا كميسى *pächā guemīci*, اميرال كميسى *amīrāl guemīci*, باشبوغ كميسى *bāchbogh guemīci*.

Amirauté, s. f. Le conseil de l'amirauté, ترسانه ديوانى *tersānè dīvāni*, t.; ديوان ترسانه *dīvāni tersānè*.

Ammi, subst. masc., plante, مصر انيسونى *mysr anīçouni*, t.; انيسون مصرى *anīçouni mysrïi*.

Amnios, s. m., une des enveloppes du fœtus, صوك *soñ*, آش *āch*, t.; سلا *selā*, a.

Amnistie, s. f., عفو *'afv*, a.; جرايمى حاوى عفو ملوكانه *djerāïmi hāvi 'afvi muloukiānè*, a.-t. — Accorder une amnistie, نسيًا منسيًّا عفوا *necïen munsïien 'afv it*.

Amnistier, v. a., عفو ا *'afv it*, a.-t. — Amnistié, e, عفو اولنمش *'afv olounmich*, مظهر عفو اولمش *mazheri 'afv olmuch*.

Amodiateur, s. m., التزامجى *iltizāmdji*, a.-t.; ملتزم *multezim*, a.

Amodiation, s. fém., التزام *iltizām*, a.

Amollir, v. a., rendre mou et maniable, تليين ا *telïin it*, a.-t. — Rendre mou, efféminer, كوشتمك *guevchetmek*, اراث رخاوت ا *irāci rekhāvet it*. — S'amollir, devenir mou, efféminé, كوشمك *guevchemek*, كسب رخاوت ا *kesbi rekhāvet it*.

Amont, adv., qui indique le côté d'où vient la rivière, l'opposé d'aval,

چایک اناڤور طرفی *tchāïk anāfor tharafi*, خلاف مصبّ نهر *khylāfi moucybbi nehr*, a. — Le pays d'amont, خلاف مصبّ نهر طرفنك كائن مملكت *khylāfi moucybbi nehr tharafında kiāïn memleket*. — Vent d'amont ou de l'est, كون طوغيسى يلى *gun dhoghouçou yeli*, ريح شرقى *ryhy charqy*.

Amorce, s. f., au fig., tout ce qui attire la volonté en flattant les sens ou l'esprit, الداده‌جق شىء *aldādadjaq cheï*, t.; مطمعه نفس *mathma'aï nefs*, تسويل *tesvīl*, pl. a. تسويلات *tesvīlāt*. — Une douce amorce, مطمعهٔ شيرين مذاق *mathma'aï chīrin mezāq*.

Amorcer, v. a., garnir d'amorce, يملتمك *ïemletmek*, يم باغلمق *ïem bāghlamaq*. — Attirer par des choses qui flattent l'esprit ou les sens, دادانديرمق *dādāndurmaq*, كوكلى هوسلندرمك *gueuñulu haveslendurmek*, جلب ا *djelb it*, اطماع ا *ythmā' it*. — Se laisser amorcer, دادانمق *dādānmaq*, اطماع اولنمق *ythmā' olounmaq*.

Amortir, v. a., rendre moins ardent, moins violent, بصدرمق *basturmaq*, t.; تسكين - اخماد ا *teskīn, ykhmād it*, a.-t. — Faire perdre de la force, قوّتنى كسمك *qouvvetini kesmek*, قوّتنى قيرمق *qouvveti qyrmaq*, كسر قوّت ا *kesri qouvvet it*, تعديل شدّت ا *ta'dīli chiddet it*. — S'amortir, s'affaiblir, كسب كسر و فتور ا *kesbi kesr u futour it*. — Amortir, éteindre une dette, بورجى دوكتمك *bordjou teuketmek*.

Amortissement, s. m., action d'amortir une dette, بورجى دوكتمه *bordjou teuketmè*, t.; استهلاك دين *istihlāki deïn*, a. — Caisse d'amortissement, استهلاك ديونه مخصوص اموال خزينه‌سى *istihlāki duïounè makhsous emvāl khazīnèci*. — Amortissement, en t. d'archit., ce qui termine le comble d'un bâtiment, تاقيه تاج *tādj tāqyè*.

Amour-propre, s. m., dans le sens philosophique, le sentiment d'amour que chacun a pour soi, كندويى عزيز طوتمه *guenduïi 'azīz thoutma*, t.; اعتزاز نفس *y'tizāzi nefs*. — Amour-propre, pris en mauvaise part, كندويى بكنمه *guenduïi beïnmè*, عجب *'oudjb*, عجب نفس *'oudjbi nefs*.

Amovibilité, s. f., قابليّت عزل *qābilïeti 'azl*, a. — L'amovibilité d'une charge, بر منصبك قابليّت عزلى *bir mansybuñ qābilïeti 'azli*.

Amovible, adj. com., عزل قبول ايدر *'azl qaboul ider*, t.; قابل العزل *qābil ul-'azl*, a.

Amphibologie, s. f., شبهلو سوز *chubhèlu seuz*, t.; ايهام كلام *ibhāmi kelām*, اشتباه كلام *ichtibāhi kelām*.

Amphibologique, adject. com., شبهلو *chubhèlu*, a.-t.; مشتبه *muchtebih*, a.

Amphibologiquement, adverbe, شبهلو اولدرق *chubhèlu olaraq*, a.-t.; مبهمًا *mubhemen*, على وجه الايهام والاشتباه *'ala wedjh ul-ibhām vel-ichtibāh*, a.

Amphigouri, s. m., قارشق سوز *qārychyq seuz*, t., رابطه‌سز كلام *rā-*

bythacyz kelām, a.-t.; كلام عديم الارتباط *kelāmi 'adīm ul-irtibāth*, a.

Ample, adj., au fig., en parlant des choses par rapport à leur étendue, اوزون *ouzoun*, t.; مفصّل *mufassal*, a. — Ample récit, حكايهٔ مفصّله *hikiāïèï mufassalè*.

Ampliation, s. f., نسخهٔ ثانيه *nuskhèï sānïè*, a. — Registre des ampliations, نسخ ثانيه دفترى *nuçoukhy sānïè defteri*. — Lettres d'ampliation, تفصيلى حاوى اوراق *tafsili hāvi evrāq*.

Amputation, s. f., عضوى كسمه *'yzvi kesmè*, t.; انقطاع عضو *inqythā'y 'yzv*, a.

Amputé, e, adj. et s., عضوى كسلمش *'yzvi keeilmich*, t.; مقطوع العضو *maqthou' ul-'yzv*, a.

Amulette, s. f., تعويذ *ta'vīz*, pl. a. تعاويذ *te'āvīz*.

Amure, s. f., t. de mar., يلكنك الت ياننده كى اورغان *ïelkenuñ alt ïānindèki orghān*, t.

Amurer, v. a., t. de méd., يلكن اورغانلرى كرمك *ïelken orghānleri guermek*, t.

Amusant, e, adject., اكلندريجى *eglenduridji*, t.; الهاى ذهن ايدر *ilhāï zyhn ider*, a.-t. — Un livre amusant, كوكل اكلندريجى كتاب *gueuñul eglenduridji kitāb*.

Amusement, subst. masc., كوكل اكلنجه‌سى *gueuñul eglendjèci*, t.; علاله *'oulālè*, a.; صفاى درون *safāï deroun*.

Amuser, v. a., détourner, distraire l'attention, اويالندرمق *oïālandurmaq*, t.; اغفال ا *yghfāl it*, a.-t.

Amygdale, s. f., لوزتان *levzetān*, a. — Avoir les amygdales enflées, لوزتانه شيش پيدا او *levzetānè chich peïdā ol*.

Amygdaloïde, s. f., بادمى طاشى *bādemi thāchi*, t.; حجر لوزى الشكل *hadjeri levzïi uch-chekil*, a.

Amyris, s. m., بلسنك اغاجى *belsenk aghādji*, t. Voy. Balsamier.

Anachronisme, s. masc., ييل ياكلشلغى *ïil ïāñlichlyghy*, t.; سهور التاريخ *sehvr ut-tārykh*, a.

Anagallis, s. m. Voy. Mouron.

Anagyris, s. m., ou Bois puant, espèce d'arbre طوكز ذكنى *dhoñouz dikeni*, قاطر قويروغى *qāthyr qouïroughy*, t.; خرنوب الخنازير *kharnoub ul-khynāzir*, a.

Analectes, s. m. pl., سچلمش قطعه‌لر *setchilmich qyth'aler*, t.; منتخبات *muntakhabāt*.

Analeptique, s. f., partie de l'hygiène, علم حفظ صحّة *'ylmi hyfzy syhhat*, a.

Analogie, s. f., rapport plus ou moins éloigné, نسبت *nisbet*, a. — En fait d'histoire ou de morale, اويغونلق *ouïghounlyq*, t.; مناسبت *munācebet*, موافقت *muvāfaqat*.

Analogiquement, adv., بالمناسبة *bil-munācebet*, على طريق النسبه *'ala tharyq un-nisbè*.

Analogue, adj. com., اويغون *ouïghoun*, t.; متناسب *mutenācyb*, a.

Analysé, e, adj., منحلّ *munhall*, a.

Analyste, s. m., حلّال المسائل

الرياضيه *hallāl ul-meçāil ur-riāzīiè*, a.

ANALYTIQUEMENT, adv., على طريق التحليل *'ala tharyq ut-tahlil*, a.

ANARCHIE, s. fém., فترت *fitret* معدوميّت الرياسة *ma'doumiiet ur-riācet*, a.; ضابط و باش يوقلغى *zābyth u bāch ïoqlyghy*, t.

ANARCHIQUE, adj. com., باشسز *bāchsyz* ضابطسز *zābythsyz*, t.; معدوم الحكومت *ma'doum ul-hukioumet*, شاغر *chāghyr*, a.

ANARCHISTE, s. m., ضابطسزلق *zabythsyzlyq* طرفدارى *tharafdāri*, t.; اهل فترة *ehli fitret*, a.

ANASARQUE, s. f., t. de méd., استقساء لحمى *istyqsāï lahmii*, a.

ANASTOMOSE, s. fém., t. d'anat., ايكى طمر اغزلرينك بر بريسنه قاتشمه سى *iki dhamar aghyzlerīnuñ bir birīnè qātichmaci*, t.; تلاقى الافواه العرقين *telāqyï ul-efvāh ul-'arqaïn*, a.

ANASTOMOSER (S'), v. pron., ايكى طمر اغزى بر بريسنه قاتشمق *iki dhamar aghzy bir birīnè qātichmaq*.

ANATOMIE, s. fém., dissection du corps d'un animal ou d'un végétal; تشريح *techrīh*.—L'art de disséquer, فنّ تشريح *fenni techrīh*, a.

ANATOMISTE, s. m., اهل تشريح *ehli techrīh*, a.

ANCHE, s. f. petit tuyau par lequel on souffle dans les hautbois, زورنا بوريسى *zournā bouroucou*.—Conduit par lequel la farine coule dans la huche du moulin, دكرمن لولهسى *deïrmen lulèci*, t.

ANCHILOPS, s. m., قرحه *qarha*, a.

ANCIEN, NE, adj., celui qui a été reçu avant un autre dans une charge, اسكى *eski*, t.; اقدم *aqdem*, a. — Il est votre ancien, سزدن اقدمكزدر *sizuñ aqdemiñyzdur*. — Ancien, terme de dignité, شيخ *chcïkh*, pl. a. شيوخ *chuïoukh*; مشايخ *mechāïkh*, قوجه باشى *qodja bāchi*, t.

ANCIENNETÉ, s. f., قدم *qydm*, قدم زمان *qydmi zemān*, a.; وقت اسكيلكى *vaqyt eskïligui*, t.

ANGRAGE, s. m., كمى يتاغى *guemi ïatāghy*, t.; مرسا *mersā*, pl. a. مراسى *merāci*.

ANDROGYNE, adj. et s. com., خنثا *khounsā*, pl. a. خناث *khounās*; هم ديشى هم اركك *hem dïchi hem erkek*, t.

ANDROPOGON, s. m., plante, مكه آيريغى *mekkè äïryghy*, مكه صمانى *mekkè samāni*, t.; اذخر *ezkhar*, a.

ANE, s. m., fig. et fam., se dit d'un esprit lourd et grossier, بودالة *boudāla*; — d'un homme très-ignorant, اشك *echek*, t.; حمار محض *hymāri mahz*, a.

ANÉANTI, E, adject., يوق اولمش *ïoq olmich*, t.; محو اولمش *mahv olmich*, وجودى قالمامش *vudjoudi qālmāmich*, a.-t., معدوم *ma'doum*, a.

ANÉANTISSEMENT, s. m., réduction au néant, معدوميّت *ma'doumiiet*, محو *mahv*. — Destruction d'un empire, abaissement d'une fortune, زوال *zavāl*, اندراس *indirās*, يقلمه *ïiqylma*.

Anecdote, s. f., خبيّه *khabïïè*, pl. a. خبايا *khabāïā*.

Anémomètre, s. m., يل ترازوسى *ïel terāzouci*, t.; ميزان الرياح *mīzān ur-rïāh*.

Anévrisme, s. m., طمر قبارمسى *dhamar qabārmaci*, t.; نتوّ الشريان *nutuvvich-cherïān*, a.

Anfractueux, se, adject., اكرى بوكرى *egri beugri*, t.; كثير الانعراج *kecīr ul-in'yrādj*, منعرج *mun'aredj*, a.

Anfractuosité, s. f., détours et inégalité, اكرى بوكريلك *egri beugrīlik*, t.; انعراج *in'yrādj*, pl. a. انعراجات *in'yrādjāt*. — Éminences ou cavités inégales dans la surface des os, بوكريلك *beugrīlik*, t.; حنو *hinv*, pl. احنا *ehnā*.

Anges, s. m., au pl. ملايك *melāïk*, ملايكه *melāïkè*, a.

Angélique, s. f., plante, ملك اوتى *melek oty*, انكليقا *enguelīqā*, t.

Angiologie, s. fém., t. d'anat., بحث فى احوال جوايف النفس *bahs fi ahvāli djevāïf un-nefs*, a.

Angiotomie, s. fém., t. d'anat., تشريح جوايف نفس *techrīhy djevāïfi nefs*, a.

Angles, s. m. pl., زوايا *zevāïā*, a. — Figure de plusieurs angles, شكل كثير الزوايا *chekli kècīr uz-zevāïā*.

Angleux, se, adj., ne se dit guère qu'en parlant des noix, چتين قوز *tchetīn qoz*.

Angoisse, s. fém., ضجرت بال *zoudjreti bāl*, كربة *kurbet*, pl. a. كرب *kurub*.

Angulaires (dents), adj. com., آزو ديشلرى *āzou dīchleri*, t. — Veine angulaire, كوز طمرى *gueuz dhamari*.

Animadversion, s. f., لوم *levm*, لايمه *lāïmè*, عتاب *'ytāb*, مواخذه *mou'ākhezè*, a.

Animal, s. masc., fig., personne grossière, اوكوز *eukuz*, t.; جانور بى ادراك *djānveri bi idrāk*, p.; بهيمه *behīmè*, a. — Ce n'est qu'un animal, محض بهيمه در *mahzy behīmè dur*. — Le règne animal, la classe des animaux, جنس حيوانات *djinsi haïvānāt*. — Animal, adj., charnel, جسمانىّ *djesmānïi*, a.

Animalcule, s. m., ذرّة الهامه *zerret ul-hāmè*, pl. a. ذرّات الهوامّ *zerrāt ul-havāmm*.

Animation, s. f., جانلنمه *djānlanma*, t.; اتّخاذ روح *ittikhāzy rouh*, a.

Animer, v. a., donner de l'action, جانلندرمق *djānlandurmaq*, t.; تحريك ا *tahrīk it*. — Donner de la force à un ouvrage d'esprit, روح ويرمك *rouh vīrmek*, قوّت ويرمك *qouvvet vīrmek*. — Animer, irriter, طارلتمق *dhāriltmaq*, اغضاب ا *yghzāb it*.

Ankyloglosse, s. m., t. de méd., vice du filet de la langue, ديل سكرى علّتى *dīl siñyri 'yllèti*, وترهٔ لسانك سقامتى *vetrèï liçānuñ saqāmeti*.

Ankylose, s. f., t. de méd., privation du mouvement dans les articulations ou les jointures, اك واويناق يرلرينك اوينامماسى *añ vè oïnāq ïerlerīnuñ oïnāmamāci*, t.; عطلة الاوصال و المفاصل *'athlet ul-evsāl vel-mefācyl*, a.

ANNAL, E, adj., بر يللق *bir ïyl-lyq*, t.

ANNALES, s. f. pl., histoire qui rapporte les événements année par année, وقايع سنه‌وَيه‌سى مشتمل اولان كتاب *vaqāï' senèvïèci muchtemil olān kitāb*, a.-t.; تاريخ الوقايع *tārykh ul-vaqāï'*, a. — Dans le style soutenu, l'histoire, تاريخ *tārykh*, pl. a. تواريخ *tavārykh*.

ANNALISTE, s. m., وقايع نويس *vaqāï' nuwïs*, a.-p.; محرّر الوقايع *mouharrir ul-vaqāï'*, a.; واقعه‌لرى يازان *vāqa'aleri ïāzān*.

ANNEAU, s. m., bague, يوزك *ïuzuk*, t.; خاتم *khātem*, pl. a. خواتيم *khavātïm*. — Frisure des cheveux, قيورم *qyvrym*, t.

ANNELURE, s. f., قورقلق *qyvrqlyq*, t.; جعودت *djou'det*, a.

ANNEXE, s. f., مضاف *muzāf*, ملحق *mulhaq*, pl. ملحقات *mulhaqāt*.

ANNEXER, v. a., الحاق ا *ilhāq it*, اضافه ا *izāfe it*, a.-t.

ANNIVERSAIRE, s. masc.; — de la naissance d'une personne, بر كمسنه‌نك سنه‌سى كونى *bir kimesènèuñ senèci gunu*; — d'un événement, بر حادثه‌نك سنه‌سى كونى *bir hādicènuñ senèci gunu*.

ANNONCIATION, s. f., le message de l'ange Gabriel à la Vierge, تبشير حضرت جبرائيل الامين *tebchïri hazreti djebrāïil ul-emïn*. — Le jour où l'Église célèbre ce mystère, يوم العيد البشارة مريم *ïevm ul-'yd ul-bechāreti merïem*.

ANNOTATEUR, s. m., حاشيه يازان *hāchïè ïāzān*, a.-t.; محرّر حواشى *mouharriri havāchi*, a.

ANNOTATION, s. f., note sur le texte d'un auteur, حاشيه *hāchïè*, pl. a. حواشى *havāchi*. — En t. de prat., inventaire des biens saisis sur un criminel ou un accusé, صوچلونك مالى دفترى *soutchlunuñ mālï defteri*.

ANNOTER, v. a., faire des notes, حاشيه يازمق *hāchïè ïāzmaq*. — Dresser l'état des biens saisis sur un criminel ou un accusé, صوچلونك مالنى دفترا *soutchlunuñ mālïni defter it*.

ANNUELLEMENT, adv., هر ييلك *her ïildè*, t.; سنه بسنه *senè besenè*, سنويًا *senevïïen*, a.

ANNULAIRE, adj. com., qui ressemble à un anneau, حلقه شكللو *halqa chekillu*, حلقه‌لو *halqalu*.

ANNULATION, s. fém., بطاللمه *bathāllama*, t.; نسخ *neskh*, لغو *laghv*, a.-t.

ANNULER, v. a., بطاللمق *bathāllamaq*, t.; نسخ ـ الغا ا *neskh, ilghā it*, a.-t. — Annulé, e, منسوخ *mensoukh*, ملغا *mulghā*.

ANNOBLIR, v. a., شرافتلو قلمق *cherāfetlu qylmaq*, احسان شرافت ا *yhsāni cherāfet it*, a.-t.

ANNOBLISSEMENT, subst. masc., اصلزاده‌لك عنوانى تحصيل ايتمه *acylzādèlik 'unvānini tahsyl ïtmè*, a.-t.; اكتساب عنوان شرافت *iktiçābi 'unvāni cherāfet*.

ANODIN, E, adj., سزيسز *sizïcyz*. — Remède —, سزيسز علاج *sizïcyz*

'ylādj, t.; دواء بلا وجع *devāï bilā vedja'*, a.

ANOMALIE, s. fém., عدم موافقت للقوانين وللقياس *'ademi muvāfaqat lil-qavānīn vè lil-qyās*, a.

ANONER, v. n., دغدغيلك ا *daghdaghylik it*, ا تغتغه *taghtagha it*, t.

ANONYME, adj. com., آدى يوق *âdi ïoq*, t.; بلا اسم *bilā ism*. — Un anonyme, une personne anonyme, اسمى نا مذكور بر كمسنه *ismi nā mezkiour bir kimesnè*. — Garder l'anonyme, اسمنى ذكر ايتمامك ـ مسكوت براقمق *ismini zikr itmemek, meskiout brāqmaq*.

ANTÉCÉDENT, E, adj., qui est auparavant, مقدمكى *mouqaddemki*, گچن *guetchen*, t.; ماضى *māzy*, سابق *sābyq*, متقدم *muteqaddem*, a. — En t. de gramm., se dit des pronoms qui précèdent et régissent le relatif *qui*, مضاف اليه *muzāfun ileïh*.

ANTÉRIEUR, E, adj., مقدم *mouqaddem*. — La partie antérieure, اوك طرفى *euñ tharafi*. — La partie antérieure d'un corps, جسمك اجزاى مقدمه سى *djismuñ edjzāï mouqaddemèci*.

ANTÉRIORITÉ, s. f., ايلرولك *ilerulik*, t.; تقدم زمان *teqaddumi zomān*, a.

ANTHOLOGIE, s. f., choix de poésies, مختارات الاشعار *muntakhabāt ul-ach'ār*, a.

ANTHROPOLOGIE, s. f., figure par laquelle on attribue à Dieu des actions, des affections humaines, اسناد الصفة المخلوق الى الخالق *isnād es-syfat el-makhlouq ilal-khālyq*, a.

ANTICIPATION, s. fém., action par laquelle on anticipe, استقدام وقت *istyqdāmi vaqt*. — Anticipation d'un payement, تأديه نك استقدام وقت معيّنى *téédiènuñ istyqdāmi vaqti mou'aïieni*. — Toucher, recevoir par anticipation, وقتندن اوّل على آلمق الحساب اقچه *vaqtinden evvel 'alel-hyçāb aqtchè âlmaq*.

ANTICIPER, v. a., prévenir, devancer, ـ وقتندن اوّل ايشلمك عمل ا *vaqtinden evvel ichlemek, 'amel it*, a.-t.

ANTILOGIE, s. f., contradiction, سوزلرك بر بريله اويغونسزلغى *seuzlaruñ bir birîlè ouïghounsyzlyghy*, t.; تناقض *tenāqous*, a.

ANTINOMIE, s. fém., ايكى قانون بينلرنده اولان تناقص *iki qānoun beïninderè olān tenāqous*, a.-t.

ANTIPODE, s. m., اهالئ سمت قدم *ehālïi semti qadem*, a. — Ces peuples sont nos antipodes, بو اقوام و امم بزم سمت قدمزه اولان اهاليدندر *bou aqvām u emem bizum semti qademumuz olān ehālîdendur*.

ANTIQUE, adj. com., fort ancien, اسكى *eski*, t. — Monument antique, آثار قديمه *açāri qadîmè*. — Antique, en parlant des personnes avancées en âge, ياشنى آلمش گچمش *ïāchini âlmich, guetchmich*. — Objet antique, qui vient des anciens, اسكى اثر قديم زمان شيء *eski zemān cheï, eceri qadîm*. — A l'antique, à la

manière antique, اسکی زمان طرزنك *eski zemān tharzindè.*

Antiquité, s. fém., ancienneté, اسکیلك *eskīlik*, t.; قدم *qydm*, قدم زمان *qydmi zemān*, a.

Antiscorbutique, adject. com., مقاوم اسقوربط *muqāvimi isqorbouth*, a. — Remède antiscorbutique, مقاوم اسقوربط اولان دوا *muqāvimi isqorbouth olān devā.*

Antiseptique, adject. com., دافع العفونة *dāfi' ul-'oufounet*, a. — Remède antiseptique, دافع عفونت اولان دوا *dāfi'y 'oufounet olān devā.*

Antithèse, s. f., صنعة التقابل اضداد *san'atit-teqābuli yzdād*, a.

Antonomase, subst. fém., تسمية بالتغليب *tesmiet bit-taghlīb*, a.

Anus, s. m., مقعد يرينك ايچ حلقه‌سی *maq'ad ierīnuñ itch halqaci*, a.-t.

Apaiser, v. a., calmer, دبس ا *debs it*, ايقاع سكونت ا *iqā'y sukiounet it*, اخماد ا *ykhmād it*, a.-t. — S'apaiser, سكونت بولمق *sukiounet boulmaq*, كسب سكونت ا *kesbi sukiounet it*, بصلمق *bacylmaq.*

Apanage, s. m., خاص *khāss*, pl. خواص *khavāss.* — Donner une terre en apanage, بر ارضی خاص اولمق اوزره ويرمك *bir arzy khāss olmaq uzrè vīrmek.*

Apanager, v. a., خاص ويرمك *khāss vīrmek*, a.-t. — Apanagé, e, خاص صاحبی اولمش خاصلو *khāsslu, khāss sāhybi olmich.*

Apathie, s. f., قابران خويلوق *qābarān khouïlulyq*, t.; جمود نفس *djumoudi nefs*, a.

Apathique, adj. com., قابران خويلو *qābarān khouïlu*, t. — Une personne apathique, جمود نفس ايله مجبول اولان كمسنه *djumoudi nefs ilè medjboul olān kimesnè.*

Apercevable, adj. com., ممكن التشخيص *mumkin ut-techkhys.*

Apercevance, s. f., كورمك قوّتی *gueurmek qouvveti*, a.-t.; قوّت نظر *qouvveti nazar*, a.

Apercevoir, v. a., découvrir, discerner, سزمك *sezmek*, t.; تشخيص ا *techkhys it*, a.-t. — S'apercevoir, اكلمق *añlamaq*, استشعار ا *istich'ār it.* — Aperçu, e; vu, مشخّص *muchakhkhas*; — s. m., exposé sommaire, خلاصه *khoulāça.* — Une première vue non approfondie sur un objet, علم اجمالی *'ylmi idjmāli.* — Estimation au premier coup d'œil, تخمين مختصری *takhmīni moukhtaçarīi.* — Par aperçu, تخمين مختصری اوله‌رق *takhmīni moukhtaçari olaraq.*

Apetissement, s. m., كوچكلنمه *kutchuklenmè*, t.; تصاغر *teçāghyr*, a.

Apetisser, v. a., rendre plus petit, تصغير ا *tasghyr it*, a.-t.; — v. n., devenir plus petit, قصلمق *qyssalamaq*, تقصّر ا *teqassur it.*

Aphonie, s. f., سسك كسلمه‌سی *seçuñ kecilmèci*, t.; انقطاع الصوت *inqythā' us-savt*, a.

Aplani, e, adj., égalisé, دوزلنمش *duzlenmich*, t.; مسطّح *mouçaththah*, a.

APLANISSEMENT, s. m., دوزلتمه *duzeltmè*, t.; تسطيح *tasthyh*, a.

APLATIR, v. a., تصفيح ا *tasfyh it*, a.-t.; يصّى قلمق *iassy qylmaq*, t. — Aplati, e, يصّيلنمش *iassylanmich*, مصفح *mouçaffah*.

APLATISSEMENT, s. masc., يصّيلنمه *iassylanma*, t.; تصفح *teçaffouh*, a.

APLOMB, s. m., situation verticale, ديم ديك *dîm dîk*, t.; مستوزيًا قائم *mustevzïen qāïm*, a. — Aplomb, assurance dans la manière d'agir et de se présenter, بر كمسنه نك وضع و حركتنك اولان قوام و رابطه *bir kimesnènuñ vaz' u hareketindè olān qavām u rābytha*.

APOCRYPHE, adj. com., douteux, dont l'autorité est suspecte, مظنون بر مؤلّف *maznoun bir muellif*. — Nouvelle apocryphe, خبر مظنون *khaberi maznoun*. — Livre apocryphe, كتاب مردود - غير معتبر *kitābi merdoud, ghaïri mu'teber*.

APODICTIQUE, adj. com., démonstratif, اثبات ايدجي *isbāt idîdji*, a.-t.; مثبت *musbit*, a.

APOGÉE, s. m., اوج *evdj*, a. — L'apogée de la lune, قمرك نقطهٔ اوجي *qameruñ noqthaï evdji*.

APOGRAPHE, s. m., صورت *souret*, نسخهٔ ثانيه *nuskhaï sānïïè*, a.

APOLOGIE, s. f. — Faire l'apologie de quelqu'un, بر كمسنه نك حقنه عزو اولنان تهمتي نفي و جرح ا *bir kimesnènuñ hàqqyna 'azò olounān teuhmeti nefi u djerh it*.

APOPHYSE, s. f., كميك طومالي *guemïguñ thoumālidj ïeri*, t.; بري عير العظم *'aïr ul-'azm*.

APOSTASIE, s. f., ايماندن دونمكلك *imānden deunmeklik*, t.

APOSTASIER, v. n., ايمانـدن دونمك *imānden deunmek*, t.

APOSTILLE, s. f., كنار *kenār*, p. — L'apostille d'une lettre, مكتوبك كنارنك كي يازو *mektoubuñ kenārindèki ïāzou*.

APOSTOLIQUEMENT, adv., عـلى طـريـق الرسل *'ala tharyq ur-ruçul*, a.

APOSTROPHE, s. f., fam., sortie vive, trait mortifiant adressé à quelqu'un, چيقش *tchyqych*, آزارلمه *āzārlama*, t.; تعزير *ta'zïr*.

APOSTROPHER, v. a.; — quelqu'un pour lui dire quelque chose de désagréable, ازارلـق *azārlamaq*, t.; تعزير ا *ta'zïr it*, a.-t.

APOSTUME, s. m., آزغين شيش *āzghyn chïch*, t.; ورم حارّ *veremi hārr*, a.

APOSTUMER, v. n., آزغين شيش او *āzghyn chïch ol*, t.

APOTHÉOSE, s. f., déification des empereurs chez les anciens, اللهلق رتبه سنه اولونمه رسمي *allahlyq rutbècinè oloulatma resmi*, t.; رسم تبليغ شان الوهيّت *resmi teblyghy chāni ulouhïiet*, a. — Réception des anciens héros parmi les Dieux, اللهلق رتبه سنه قدر چيقارمه *allahlyq rutbècinè qadar tchyqārma*, اعلاء الى رتبة الالوهيّه *i'lāï ila rutbet ul-ulouhïiet*, a. — Honneur extraordinaire rendu à un homme par l'opi-

nion publique, بر کمسنه یه اولان الله مثالی تمجید و تعظیم *bir kimesnéïé olân allah miçâli temdjîd u ta'zîm.*

Apozème, s. m., اوتلقلر مطبوخی *otlouqlar mathboukhy*, t.; مطبوخ نباتات *mathboukhy nebâtât*, a.

Apparat, s. m., éclat qui accompagne certains discours ou actions, کوسترش *gueusterich*, t.; دبدبه *debdebé*, a.; طمطراق *thamtharâq*, p. — Grand apparat, دبدبهٔ عظیمه *debdebéï 'azîmé*. — Apparat, ostentation, کورنش *gueurunuch*, تفاخر *tefâkhur*.

Appareil, s. m., préparatif de tout ce qui tient à la pompe, دارات *dârât*, طنطنه *thanthana*, t.; کوکبه *kevkebé*, a. — Grand appareil, کوکبهٔ عظیمه *kevkebéï 'azîmé*. — Appareil, onguents et emplâtres qu'on applique sur une plaie, مرهملو صارقی *merhemlu sârqy*, t.; ضماد *zymâd*, ضمادهٔ *zymâdet*, pl. a. ضمادات *zymâdât*. —Lever l'appareil, رفع ضماد ا *ref'y zymâd it*.

Appareiller, v. a., joindre une chose à une autre qui lui soit pareille, اشنی بولمق *echini boulmaq*, اش اویدرمق *ech ouïdourmaq*. — Appareiller un cheval de carrosse, برعربه بارکیرک عدیل وهمتاسنی اویدرمق *bir 'araba bârguïrun 'adîl u hemtâcini ouïdourmaq*. — Appareiller, donner des mesures justes pour la taille des pierres, suivant la place qu'elles doivent occuper dans une construction, اولچی اویدرمق *eultchu ouïdourmaq*, چاپاری اویغون کسمک *tchâplari ouïghoun kesmek*. — S'appareiller, se joindre à un pareil à soi, کندویه اش اویدرمق *guenduïé ech ouïdourmaq*.

Appareilleur, s. m., chef, ouvrier qui trace le trait, la coupe des pierres, چاپ چیزن *tchâp tchîzen*, t.

Appareilleuse, s. f., t. injurieux, femme qui fait le métier de favoriser des amours illicites, پوزونك قاری *puzevenk qâry*, اوستا قادن *oustâ qâdyn*, t.; دلاله *dellâlé*, a.

Apparemment, adv., کورندیکنه *gueurundîguinè gueurè*, t.; ظاهر حاله نظرًا *zâhiri hâlè nazaren*.

Apparence, s. f., ce qui paraît en dehors, ظاهر *zâhir*, pl. a. ظواهر *zavâhir*. — Se fier à l'apparence, ظاهره اعتماد ا *zâhiri hâlè y'timâd it*. — De belles apparences, ظواهر مستحسنه ـ مرغوبه *zavâhiri merghoubè, mustahsenè*.

Apparent, e, adj., qui est visible, manifeste, کوریونور *gueurîneur*, t.; آشکار *âchikiâr*, بدیدار *bedîdâr*. — Apparent, spécieux, ظاهرده خوش کورینور *zâhirdè khoch gueuruneur*, ظاهری *zâhirî*, صوریّ *sourîî*. — Cause apparente, علّت صوریّه *'ylleti sourîîé*. — Prétexte apparent, عذر ظاهری *'ouzri zâhirîi*.

Apparenter, v. a., خصملق بغلتمق *khycymlyq bâghlatmaq*, t.; اصهارا *ishâr it*, a.-t. — S'apparenter, عقد رابطهٔ مصاهرة ا *'aqdi râbytâï maçâheret it*.

Apparier, v. a., جفتلشدرمك

tchiftlechtermuk, چفت چفت دوزمك *tchift tchift duzmek*. — Apparier des pigeons, كوكرجينلرى چفت چفت سورمك *guïerdjïnleri tchift tchift surmek*. — Apparier des gants, الدونه اش اويدرمق *eldivenè ech ouïdourmaq*.

APPARITION, s. f., كورنمه *gueurunmè*, t.; تجلّى *tedjelli*, a. — L'apparition des esprits, ارواحنك تجليسى *ervāhuñ tedjellïci*. — Manifestation subite d'un objet qui n'avait point encore paru, انسزين كورنمه بداهةً *ânsizïn gueurunmè*, *bedāhaten zouhour*.

APPAROIR, v. n., t. de palais, montrer, كوسترمك *gueustermek*, t.; تبيين ا *tebïin it*, ابراز ا *ibrāz it*; — v. impers., كورنمك *gueurunmek*, تبيّن ا *tebeïin it*.

APPARTEMENT, s. m., cercle chez le roi, پادشاه سرايلك اولان جمعيت *pādichāh sarāïndè olān djem'yet*.

APPARTENANCES, s. f. pl., مضافات *mouzāfāt*.

APPARTENANT, E, adj., qui appartient de droit, عائد *'āïd*, ملك مخصوص *mulki makhsous*, pl. a. املاك مخصوصه *emlāki makhsoucè*.

APPARTENIR, v. n.; — à quelqu'un, être son parent, بركمسنه ايله قرابتى اولمق *bir kimesnè ilè qarābeti ol*. — Être attaché à quelqu'un, être à son service, بر كمسنه نك خدمتنده بولنمق *bir kimesnènuñ khydmetindè boulounmaq*. — Il appartient, il convient, لايق اولمق *laïq ol*, ياقشور *ïāqycheur*. — Il ne vous appartient pas de me reprendre, بنى تعزير ايتمك سزه لايق دكلدر *beni ta'zïr itmek syzè lāïq deïldur*. — En t. de formule, on dit: Ainsi qu'il appartiendra, pour dire: selon qu'il sera convenable, موجب و مقتضاسى اوزره *moudjib u mouqtezāci uzrè*. — A tous ceux qu'il appartiendra, ايجاب و اقتضا ايدنلره *idjāb u yqtizā idenlerè*.

APPAS, s. m. pl., charmes, جاذبه *djāzibè*, pl. a. جذبات *djazibāt*. — Les appas de la volupté, لذايذ نفسانيه نك جذباتى *lezāïzy nefsānïïènuñ djezbāti*.

APPAT, s. m., aliment mis dans un piége à un hameçon, et appât, au fig., chose qui attire, طعمه *theu'mè*, a.; يم *ïem*, t.

APPATER, v. a., attirer avec un appât, يم ايله آيارتمق *ïem ilè āïārtmaq*, t.; طعمه ايله جلب ا *theu'mè ilè djelb it*. — Mettre le manger dans le bec des petits oiseaux, قوش آغزينه يم ويرمك *qouch âghzïnè ïem vïrmek*.

APPAUVRIR, v. a., rendre pauvre, افقار ا ايراث فقرا *irāci faqr it*, *ifqār it*, a.-t.; يوخسوللق كتورمك *ïoukhsoullyq gueturmek*, t. — En parlant d'une langue, قيتلق كتورمك ايراث قحط ا *irāci qahth it*. — S'appauvrir, فقير يوخسوللغه اوغرامق أو *faqyr ol*, *ïokhsoullygha oghrāmaq*, فقر و مسكنت ا *kesbi faqr u meskenet it*. — Appauvri, e, فقرلنمش *faqrlanmich*, يوخسوللنمش *ïokhsoullanmich*, فقير اولمش *faqyr olmich*.

APPAUVRISSEMENT, s. m., فقرلنمه *faqrlanma*, يوخسوللنمه *ïokhsoullanma*, a.-t.; افتقار حال *ifticāri hāl*.

APPEAU, s. m., sorte de sifflet avec lequel on contrefait la voix des oiseaux, قوش سسی دودکی *gouch seci dudugui.* — Oiseau dont on se sert pour appeler les autres. Voy. APPELANT.

APPEL, s. m., recours à un autre tribunal, بشقه محکمه یه مراجعت ایلمه *bachqa mehkemèïè murādja'at eïlemè*, دعوایی اخر محکمه یه نقل *da'vāïi akhar mehkemèïè naql.* — Appellation à haute voix des personnes qui doivent se trouver à une assemblée, دعوت سسی *da'vet seci*, ندای دعوت *nidāï da'vet.* — Être présent à l'appel, حین ندای دعوتلاً حاضر موجود بولنمق *haïni nidāï da'vettè hāzyr, mevdjoud boulounmaq.* — Signal qui se fait avec le tambour, دعوت طاولنی چالمه *da'vet dhāvoulini tchālma*, طبل دعوتی *thabl da'veti.*

APPELANT, E, adject., qui appelle d'un jugement à un autre, دعوایی ناقل قالدران *da'vāï qāldurān*, t.; دعوا ناقلی *nāqyli da'vā.* — Oiseau qui sert à appeler les autres, چاغرغان قوش *tchāghyrghān qouch.*

APPELER, v. a., dire le nom d'une personne, d'une chose, آدی دیمك *âdi dimek*; t.; تسمیه ا *tesmiè it.* — Comment appelez-vous cette personne? بوکمسنه نك آدینه نه دیرلر *bou kimesnènuñ âdinè nè dirler.* — S'appeler, دینمك *dinmek.* — Comment vous appelez-vous? ادکز ندر *adyñyz nedur.* — Appeler les noms à haute voix, آد اوقویوب چاغرمق *âd oqouïup tchāghyrmaq.* — Appeler, faire venir, چاغرمق *tchāghyrmaq.* — Appeler le médecin, حکیمی چاغرمق *hekïmi tchāghyrmaq.* — Appeler, ou en appeler à un autre tribunal, دعوایی بشقه محکمه یه قالدرمق ـ نقل ایتدرمك *da'vāïi bachqa mehkemèïè qāldurmaq, naql itturmek.* — Appelé, e, دعوت مدعو اولنمش *da'vet olounmich*, مدعو *med'ouv.*

APPENDICE, s. m., لاحقه *lāhyqa*, a.

APPENDRE, v. a., اصمق *ásmaq*, t.; تعلیق ا *ta'lyq it*, a.-t. — Appendu, e, اصیلو *acylu*, t.; معلّق *mou'allaq*, a.

APPERT (IL), v. impers., بللو مستبان اولور *bellu, mustebān olour*, متبیّن اولور *mutebeïïèn olour*, a.-t.

APPESANTIR, v. a., اغرا *aghyr it*, بصقلق کستورمك *bacyqlyq gueturmek*, t.; تثقیل ا *tasqyl it*, ایراث ایراث بیط و ثقالت ا *irāci bahz u saqālet it*, a.-t. — Appesantir, au fig., en parlant des fonctions de l'esprit, ایرات فتورا *irāei futour it.* — En parlant de la colère de Dieu, on dit : Il a appesanti sa main sur ce peuple, سخط غضبنی اول خلقك اوزرینه حواله ایلدی *sakhti ghazabini ol khalquñ uzerïnè havālè eïledi.* — S'appesantir, اغرلشمق *aghyrlachmaq*, کسب ثقالت ا *kesbi seqālet it.* — On dit : Mes yeux s'appesantissent, j'ai sommeil, کوزلریمه اویقو اغرلغی بصدی *gueuzlerumè oïouqou aghyrlyghy basty.* — S'appesantir trop sur une matière, برماده ده مبالغه ایله اطناب کلام ا *bir māddè-*

dè mubālagha ilè ythnābi kelām it. Appesanti, e, آغرلنمش *âghyrlanmich,* آغرلشمش *âghyrlachmich,* مثقل *mouçaqqal.*

Appesantissement, subst. masc., اغرلشمه *aghyrlachma,* t.; ثقالت *saqalet,* a.

Appéter, v. a., ارزولمق *arzoulamaq,* اوزلمك *euzlemek,* t.; تشهّى ا *techehhi it,* a.-t.

Appétissant, e, adject., استك كتوريجى *istek gueturîdji,* t.; مشهّى *muchehhi,* a.

Appétit, s. m., inclination, faculté par laquelle l'âme se porte à désirer quelque chose, استك *istek,* شهوت *chehvet.* — Appétit charnel, شهوت جسمانيّه *chehveti djesmānïiè;* — animal, شهوت بهيميّه *chehvet behîmïiè.* — Appétit, désir de manger, اشتها *ichtihā,* a.; يمكه استك *ismèïè istek.* — Exciter l'appétit, تهييج اشتها ا *tehïidji ichtihā it.*

Applaudir (S'), v. réfl., se féliciter, استسعاد ا *istis'ād it.* — Se glorifier, اوكنمك *eugunmek,* تفاخر ا *tefākhur it,* تمدّح ا *temedduh it,* a.-t.

Applaudissement, s. m., تحبيذ *tahbîz,* pl. a. تحبيذات *tahbîzāt,* a. — Donner des applaudissements, ارائهٔ تحبيذ و آفرين ا *irāïèï tahbîz u âferīn it.*

— Applicable, adj. com., مخصّص *moukhassas,* مصروف *masrouf,* a.

Application, s. f., action d'appliquer une chose sur une autre, اوزرينه ياپشدرمه *uzerînè ïāpichturma,* اورمه *ourma,* t.; لصوق *luçouq;* — d'une maxime, d'un discours, en général d'une chose à une autre, صرف *sarf,* مصروفيّت *masrouf ïiet.* — L'application d'un passage, برعباره نك فلان شيئه صرفى *bir 'ybārènuñ felān cheïè sarfi.* — Application, attention suivie, مداومت *mudāvemet,* مواظبت *muvāzebet.* — Avoir de l'application à l'étude, مطالعه يه ملازمت و مواظبت ا *mouthāla'aïè mulāzemet u muvāzebet it.*

Appliquer, v. a.; — son attention, son esprit, ou s'appliquer à une chose, عقلى ويرمك *'aqly vîrmek,* اعمال فكر ا *y'māli fyqr it,* صرف ذهن ا *sarfi zihn it.* — S'appliquer, s'attribuer, s'approprier, نفسته صرف ا *nefsinè sarf it.* — Appliqué, e, اورلمش *ouroulmich,* مخصّص *moukhassas,* معيّن *mou'aïien,* صرف اولنمش *sarf olounmich,* مصروف *masrouf.* — Appliqué, en parlant d'une personne dont le caractère est de se livrer tout entier à ses occupations, چالشقان *tchālichqān.* مجدّ *moudjidd.*

Appointement, s. m., وظيفه *vazîfè,* pl. a. وظايف *vezāïf.*

Apporter, v. a., *alléguer, citer,* سرد - ايراد ا *serd, irād it.* — Apporter des soins, صرف همّت ا *sarfi himmet it.*

Apposition, s. fém., t. de gram., union de deux substantifs sujets d'une phrase, تبعيّت الاسم الى الاسم *teb'ïiet ul-ism ilal-ism.* — En phys., jonction de certains corps à d'autres

de même espèce, اتصال الاجزا المتجانسة *ittiçāl ul-edjzā ul-mutedjānecet*, a.

APPRÉHENDER, v. a., t. de prat., prendre, saisir, يقبلق *iaqalamaq*, t.; اخذ - ضبط *akhz, zabth it*, a.-t.

APPRÉHENSIF, IVE, adj., قورقق *qorqaq*, t.; خايف *khāïf*, a.

APPRENDRE, v. act., faire savoir, بيلدرمك *bildurmek*, اخبار *ykhbār it*.

APPRÊT, s. m., manière d'apprêter les cuirs, سپيلش *sepïlich*, t.; دباغت *dibāghat*, a. — Apprêt, au fig., affectation, تكلّف *tekelluf*, تصنّع *teçannou'*, a.

APPRÊTÉ, E, adj., حاضرلنمش *hāzyrlanmich*, a.-t.; حاضر *hāzyr*, مهيّا *muheïïā*.

APPRÊTER, v. a., à rire, dŏnner à rire, كولدرمك *guldurmek*, t.; ايراث ضحك *yzhāk it*, اضحاك و خنده ايراجى *irāci zahk u khandè it*.

APPRÊTEUR, s. m., دوزيجى *duzïdji*, t.; مرتب *muretïib*, a.

APPRIVOISER, v. a., تأنيس *téénïs it*, تأهيل *téchïl it*, a.-t. — S'apprivoiser, الفت *ulfet it*, كسب انس و الفت *kesbi uns u ulfet it*. — Apprivoisé, e, متأنس *mutè'ennis*, مألوف *méélouf*.

APPROBATEUR, TRICE, s., مستحسن *moustahsin*, مستصوب *moustasvib*.

APPROBATIF, IVE, adj., تصويبى مشعر *tasvïbi much'yr*, a.-t.

APPROBATION, s. fém., agrément, consentement, رضا *rizā*. — Jugement favorable, استحسان *istyhsān*.

APPROCHE, s. f., mouvement par lequel on avance vers, ياقلشمه *ïāqlachma*, t.; تقرّب *teqarroub*, مقاربت *mouqārabet*. — Le temps qui est près de nous, تقرّب وقت *teqarroubi vaqt*, تقرّب *teqarroub*. — L'approche de la nuit, ظلمت ليلك تقربى *zoulmeti leïlun teqarroubi*. — Approches, travaux que l'on conduit jusqu'au corps de la place qu'on assiége, قلعه يه يقلشمق ايچون ايلرويه سورىلن مترسلر *qal'aïè ïaqlachmaq itchoun ileruïè surylen meterisler*. — Lunette d'approche, دوربين *dourbun*.

APPROCHER, v. a., avancer auprès, mettre proche, يقين كتورمك *ïaqyn gueturmek*, تقريب *taqrïb it*. — Approcher le souverain, être dans son intimité, پادشاهك يانه تقرّب *pādichāhuñ ïānina teqarroub it*. — Approcher, devenir proche, يقلشمق *ïaqlachmaq*, يقين او *ïaqyn ol*, تقارب *teqārub it*.

APPROFONDIR, v. a., rendre plus profond, درينلتمك *derïnleïtmek*, t.; تعميق *ta'myq it*.

APPROPRIATION, s. fém., كندويه *guenduïè idinmè*, t.; ضبط *zabth*, a.

APPROPRIER, v. a., rendre propre à sa destination, ياقشدرمق *ïāqychturmaq*, t.; توفيق *tevfyq it*, a.-t. — Ajuster, agencer, حسن حاله قومق *husni hālè qomaq*, تنظيم *tanzïm it*. — S'approprier, v. pron., usurper la propriété de..., حقسز ايدنمك

haqqsyz idinmek. ا فضولی ضبط *fuzouli zabth it,* ا بغیر حق ضبط *bighaïri haqqyn zabth it.* — Se rendre propre une pensée, un ouvrage, en s'en disant l'auteur, کندونك اولدیغنی ادّعا ا *guendunuñ oldoughounou iddi'ā it.*

APPROVISIONNEMENT, s. m., action d'approvisionner, ذخیره لندرمه *zakhyrèlendurmè*, t.; تزوّد *tezevvud*, a.

APPROVISIONNER, verbe actif, ذخیره لندرمك *zakhyrèlendurmek.*

APPROUVER, v. a., consentir, رضا ویرمك *rizā vïrmek.* — Juger convenable, مناسب کورمك *munācib gueurmek*, تصویب *tasvïb it.* — Approuvé, e, بکنلمش *beïenilmich*, رضا و قبول اولمش *rizā vu qaboul olmuch*, مناسب کورلمش *munācib gueurulmich*, مستحسن *mustahsen.*

APPROXIMATIF, IVE, adj., تقریبی *taqrïbï*, یقین *ïaqyn*, a.

APPROXIMATIVEMENT, adverbe, تقریب ایله *taqrïb ilè*, a.-t.; بر وجه تقریب *ber vedjhi taqrïb*, p.-a.; تخمینًا *takhmïnen*, a.

APPUI, s. m., support, soutien, دعامه *di'āmè*, pl. a. دعایم *di'āïm.* — Point d'appui d'un levier, مرکز الاستناد *merkez ul-istinād.*

APPUYER, v. a., soutenir au moyen d'un appui, طیاندرمق *dhaïāndurmaq*, t.; ا اعماد *y'mād it.* — Appuyer une opinion sur de bonnes raisons, بر رأیی دلایل معقوله ایله تأییدا *bir rèï delāïli ma'qoulè ilè tè'ïïd it.* — Appuyer, poser, اوستنه اوتورتمق *ustunè otourtmaq*, ا اقعاد *yq'ād it.* — Peser sur quelque chose, زورلی بصمق *zorly basmaq*, تأیید قوّت ایله بصمق *tè'ïïd qouvvet ilè basmaq.* — Insister, ا اصرار *ysrār it.*

APRE, adj. com., rude au goût, عفوصتلو *'oufoucetlu*, عفصتی الطعم *'afzïï uth-tha'am.* — Rude au toucher, سرت *sert.* — En parlant des chemins, difficile, raboteux, صعب *sa'āb*; — violent, کسکین *keskïn*, شدید *chedïd.* — Porté avec trop d'ardeur à quelque chose, حریص *haryz.*

APRETÉ, s. f.; d'humeur, شدّت مزاج *chiddeti mizādj*, خشونت مزاج *khouchouneti mizādj*; — de mœurs, اخلاق وادابك شدّتی *akhlāq u adābuñ chiddeti.* — L'âpreté du froid, بروذتك شدّتی *buroudetuñ chiddeti.*

APURER, v. a.; un compte, تنقیح حساب ا *tenqyhy hyçāb it*, a.-t.

AQUATIQUE, adj. com., marécageux. Voy. ce mot. — Terres aquatiques, صولاق یرلر *soulāq ïerler*, اراضی کثیر النسامه *erāzïï kecïr unneçāmè.* — Oiseaux aquatiques, صو قوشلری *sou qouchlari.* — Animaux —; حیوانات مائیه *haïvānāti māïïè.*

ARABESQUES, s. f. pl., t. d'arch., sorte d'ornement, طولاشقلو نقشلر *dholāchyqlu naqchlar.*

ARACK, s. m., eau-de-vie tirée du riz fermenté, پرنج عرقی *pirindj 'araqy.*

ARASEMENT, s. m., t. de maçon., برابرلشدرمه *berāberlechturmè*, t., تساوی *teçāvi*, a.

ARASER, v. a., t. de maçon., بويى برابرلشدرمك *boïi berāberlechturmek*, t.; تسويه ا *tesvïè it*, a.-t..

ARATOIRE, adj. com., (l'art), فنّ فلاحة *fenni felāhat*, a.

ARBALÈTE, s. f., زنبرك *zemberek*, t.

ARBITRAGE, s. m., دعوانك حكم معرفتيله روئت اولنمه *da'vānuñ hukm ma'rifetilè rouïet olounma*, a.-t. — Mettre en arbitrage, بر ماده يى حكم معرفتيله روئت اولنمغه حواله ا *bir māddèïi hukm ma'rifetilè rouïet olounmagha havālè it*.

ARBITRAIRE, adj. com., qui dépend de la volonté des juges, حكم قاضى يه منوط *hukmi qāzïiè menouth*, قاضى نك رأينه باغلو *qazînuñ rèïnè bāghlu*.

ARBITRATION, s. f., وجه تخمين ايله اولان تقدير قيمت *vedjhi takhmîn ilè olān taqdîri qymet*, a.-t.

ARBITRE, s. m., juge choisi par les parties, طرفيندن بالتراضى اختيار اولنان حكم *tharafeïnden bit-terāzy ykhtïār olounān hakem*, حكم *hakem*, a. — Maître absolu, حاكم مطلق *hākimi mouthlaq*.

ARBITRER, v. a., juger, décider en qualité de juge, بيورمق *bouïourmaq*, t.; حكم ا *hukm it*.

ARBORER, verbe act.; l'impiété, دينسزلق بيراغنى آچمق *dînsyzlyq baïrāghyni âtchmaq*, رفع لواى كفر و الحاد ا *ref'y livā-i kufr u ilhād it*.

ARBORISÉ, E, adj. Pierre arborisée, حجر مشجّر *hadjeri muchedjdjer*, a.

ARBRE, s. masc., grosse et longue pièce de bois, ديرك *dîrek*, t. — Arbre de moulin, - دكرمنك ديركى عمودى *deïrmenuñ dîreguï, 'amoudi*. — En t. de l'Écriture, l'arbre de vie, شجرة الحيات *chedjeret ul-haïāt*. — Arbre de la croix, عود الصليب *'oud us-salîb*. — Arbre généalogique, شجرهٔ نسب *chedjerèï neceb*.

ARBRISSEAU, s. m., اوفاق اغاج *oufāq aghādj*, t.

ARBUSTE, s. m., بودور اغاج *bodour aghādj*, t.

ARC, s. m.; de carrosse, عربه نك دمر يايى *'arabanuñ demir ïāïi*. — Arc, en t. d'architect., cintre, كمر *kemer*. — L'arc d'une voûte, قبّه نك كمرى *qoubbènuñ kemeri*, طاق *thāq*. — Arc de triomphe, طاق غزا *thāqy ghazā*.

ARCADE, s. f., كمرلو اچيقلق *kemerlu atchyqlyq*, t. — Les arcades d'un bâtiment, بنانك فواصل معقوده سى *binānuñ fevāçyli ma'qoudèci*.

ARC-BOUTANT, s. m., pilier qui finit en demi-arc, باشى اكرى ديرك *bāchi egri dîrek*, t.; دعامهٔ محرّده *di'āmèï mouharredè*, a. — Au fig., se dit des chefs d'un parti, فرقه نك دعامهٔ قوم طياغى *firqanuñ dhaïāghy*, *di'āmèï qavm*.

ARC-BOUTER, v. a., دستك اورمق دعامه ايله استحكام ويرمك *destek ourmaq*, t.; *di'āmè ilè istyhkām vîrmek*.

ARCEAU, s. m., قبّه كمرى *qoubbè kemeri*, t.; طاق القبّة *thāq ul-qoubbet*, a.

ARCHE, s. f.; de pont, كوپرى *keupru kemeri*.

ARCHÉTYPE, s. m., t. didact.; — du monde, دنيانك يلك قالبى *dunïānuñ ilk qālebi*, t.; اصل العالم *asl ul-'ālem*, a. — Archétype, étalon primitif et général des poids et mesures, اصل المعيار *asl ul-my'ïār*.

ARCHEVÊCHÉ, s. m., diocèse d'un archevêque, متره پوليته تابع مملكت *mitrèpolïtè tāby' memleket*.

ARCHIDUCHÉ, s. m., باش دوقه لق *bāch douqalyq*, t.

ARCHIÉPISCOPAL, E, adjectif, متره پوليتلكك *mitrèpolïtliguñ*. — Dignité archiépiscopale, متره پوليتلكك رتبه سى *mitrèpolïtliguñ rutbèci*.

ARCHITECTONIQUE, adj. com., qui a rapport à l'architecture, معمارلغه متعلق *mi'mārlygha mute'allyq*, a.-t. — L'art de la construction, معمارلق صناعتى *mi'mārlyq sanā-'ati*, a.-t.; فنّ معمارىّ *fenni mi'-mārïi*.

ARCHITECTONOGRAPHE, s. masc., وصّاف الاحوال الابنيّه *vassāf ul-ahvāl ul-ebnïïè*.

ARCHITECTONOGRAPHIE, s. fém., وصف الاحوال الابنيّه *vasf ul-ahvāl ul-ebnïïè*, a.

ARCHITECTURE, s. f., l'art de construire, disposer et orner les édifices, ياپو صناعتى *ïāpou sanā'ati*, t.; علم بنا *'ylmi binā*. — Ancienne et moderne architecture, فنّ قديم و جديد بنا *fenni qadïm u djedïdi binā*. — Architecture militaire, فنّ بنائى استحكامات *fenni binaï istyhkiā-māt*, فنّ معمارىّ الحربىّ *fenni mi'mārïi ul-harbïi*. — Architecture navale, كمى ياپمه نك فنّى *guemi ïāpmanuñ fenni*. — Architecture, disposition et ordonnance d'un bâtiment, بنانك كسمى *binānuñ kecimi*, هيئة البنا *hïïet ul-binā*, a. — Une belle architecture, بر هيئة مطبوعة بنا *bir hïïeti mathbou'aï binā*.

ARCHITRAVE, s. f., باشلق دپه سى *bāchlyq tepèci*, t.; تاج *tādj*, a.-t.-p.

ARCHIVES, s. f. pl., anciens titres, chartres et autres papiers importants, دفاتر و سندات قديمه *defātir u senedāti qadïmè*. — Le trésor des archives, دفاتر و سندات قديمه خزينه سى *defātir u senedāti qadïmè khazïnèci*.

ARCHIVISTE, s. masc., دفترخانه امينى *defterkhānè emïni*, t.

ARDENT, s. m., exhalaison enflammée qui paraît dans les marais, آتشلو بوغوم *âtechlu boghoum*, t.; بخارى نارى *boukhāri nārïi*, pl. ابخرهٔ ناريه *ebkhyrèï nārïiè*.

ARDENT, E, adject., enflammé, لهّاب *lehhāb*, a. — Fer ardent, قزغن دمر حديد *qyzghyn demir hadïdi*. — Allumé, يانمش *ïānmich*, مشتعل *muchte'al*. — Qui brûle, qui enflamme, ياقيجى محرق *ïāqydji mouharryq*. — Au fig., violent, véhément, كسكين شديد *keskïn chedïd*, اكيد *ekïd*. — Désir ardent, اشتياق شديد يانق *ichtïāqy chedïd ïānyq*. — Soif ardente, استك كسكين صوسزلق *istek keskïn souçouz-*

louq. — Fièvre —, حمّای محرّق *hoummāï molharryq.* — Qui a une grande activité, غیرتلو *ghaïretlu,* کرمیتلو *guermïietlu.*—Un homme extrêmement ardent, ایشنك کرمیّت ایله طاورانور بر آدم *ichindè guermïiet ilè dhāvrāneur bir âdem.*

ARDEUR, s. f., chaleur véhémente, قزغنلق *qyzghynlyq,* t.; حمو *humuvo,* شدّت حرارت *chiddeti harārет,* a. — L'ardeur du feu, آتش قزغنلغی حمو *âtech qyzghynlyghy, humuvi nār.* — Ardeur, chaleur âcre et piquante qu'on éprouve dans certaines maladies, حرقت *hourqat,* a.; یانقلق *ïānyqlyq.* — Ardeur d'entrailles, حرقت احشا *hourqāti ahchā;* — d'urine, حرقت بول *hourqati buvel.*

ARDOISIÈRE, s. f., قیاغن طاشی اوجاغی *qaïāghan thāchi odjāghy,* t.

AREC, s. m., فلفلك *felfelek,* t.

ARÈNE, s. f., cirque pour les combats de gladiateurs, پهلوانلره مخصوص قوم میدانی *pehlwānlara makhsous qoum meïdāni,* t.; عرصه کاه پهلوانان *'arsa guiāhi pehluvānān,* p.

ARÉNEUX, SE, adj., sablonneux, قوملی *qoumly,* t.; رملیّ *remlïi,* a.

ARÉOLE, s. f., مسمه دوکمه‌سی چوره‌سی *memè deuïmèci tchevrèci,* t.

ARÉOSTYLE, s. m., édifice dont les colonnes sont éloignées les unes des autres, درکلری بر برندن فاصله‌لو اولان بنا *direkleri bir birinden fâcylèlu olān binā,* t.

ARÊTE, s. f., angle saillant que forment deux faces d'une pierre, d'une pièce de bois, بالق صرتی شکلنك سوری طرفی *bālyq syrti cheklinuñ sivri tharafi;* t.

ARGANEAU, s. m. Voy. ORGANEAU.

ARGEMONE, s. f., plante, دکنلو خشخاش *dikenlu khachkhāch,* t.

ARGENT, s. m., métal, فضّة *fyzzat, fyzza,* a.

ARGENTÉ, E, adj., plaqué d'argent, کومش قاپلو *gumuch qāplu,* کومشلو *gumuchlu,* t.; کومش ایله مطلا *gumuch ilè mouthallā,* t.-a. — D'un blanc qui a l'éclat de l'argent, کومش کبی پارلدایجی *gumuch guibi pārladātidji.*

ARGENTIN, E, adj., qui a un son clair et retentissant, پارلاق سسلو *pārlāq seslu,* t.; مطنطن *mouthanthan,* a. — Voix argentine, صوت مطنطن *savti mouthanthan.* — Argentin, qui approche de l'éclat de l'argent, پارلاق *pārlāq.*

ARGENTURE, s. f., argent en feuilles fort minces, appliqué sur la superficie de quelque ouvrage, کومش ورق *gumuch varaq.* — Ouvrage de dorure et d'argenture, اوراق ذهبیّه وفضّیه‌دن مصنوع شیلر *evrāqy zehbïiè vu fyzzïièden masnou' cheïler.*

ARGILE, s. f., کل *guil,* p.; اوزلو طپراق *euzlu thoprāq,* t.

ARGILEUX, SE, adj., کللو *guillu,* p.-t.; غضیر *ghazyr,* a.; ارض غضیره *arzy ghazyrè.*

ARGO, s. m., constellation de l'hémisphère austral, السفینة *es-sefïnet,* a.

ARGUMENTATION, s. fém., برهان اویدرمك صنعتی *burhân ouïdourmanuñ san'ati*, t.; فنّ البرهنة *fenn ul-berhenet*, a.

ARGUMENTER, v. n., faire un ou plusieurs arguments, اثبات کتورمك *isbât gueturmek*, اقامت برهان ا *yqâmeti burhân it*. — Tirer des conséquences d'une chose à une autre, بر مسئله نك خلافنه استخراج دليل ا *bir mecélènuñ khylâfinè istykhrâdji delîl it*.

ARIDE, adj. com., stérile, جديب *djedîb*, مجدوب *medjdoub*, a. — Terre aride, ارض مجدوبه *arzy medjdoubè*. — Aride, sec, قوريمش *qouroumich*. — Qui ne fournit pas au discours, عقيم *'aqym*, عديم النما *'adîm un-nemâ*. — Sujet aride, مبحث عقيم *mebhaci 'âqym*. — Esprit —, عقل عقيم *'aqli 'aqym*.

ARIDITÉ, s. f., au fig., stérilité, قوريلق *qouroulyq*, t.; عقم *'ouqm*, عدم النما *'adem un-nemâ*. — État de l'âme qui ne sent point de consolation dans les exercices de piété, جمود قلب *djumoudi qalb*. — Insensibilité, عدم حاسية *'ademi hâciet*.

ARISTOTÉLICIEN, NE, adj., conforme à la doctrine d'Aristote, ارسطوطاليسی *aristhouthâlîcii*, a. — Philosophie aristotélicienne, حكمت ارسطوطاليسيّه *hykmeti aristhouthâlîciiè*.

ARISTOTÉLISME, s. m., la philosophie, la doctrine d'Aristote, حكمت ارسطو *hykmeti aristhou*.

ARITHMÉTICIEN, s. m., حساب علمنی بیلن *hyçâb 'ylmini bîlen*, a.-t.; اهل العلم الرقم *ehlil-'ylm ur-raqam*.

ARITHMÉTIQUE, s. f., art de calculer, حساب علمی *hyçâb 'ylmi*, a.-t. — Arithmétique spéculative, علم حساب نظری *'ylmi hyçâbi nazari*; — pratique, علم حساب عملی *'ylmi hyçâbi 'ameli*. — Les quatre premières règles de l'arithmétique, اقسام اصليّهٔ علم رقم *aqsâmi asliïciï 'ylmi raqam*.

ARITHMÉTIQUE, adj. com., qui est fondé sur les nombres, مبنی علی الارقام *mebnïi 'alel-erqâm*. — Calcul arithmétique, حساب مبنی علی الارقام *hyçâbi mebni 'alel-erqâm*.

ARME, s. fém.; offensive, آلت ضرب و تعرّض *âleti zarb u te'arrouz*; — défensive; آلت مدافعه و تحفّظ *âleti mudâfe'a vu tehaffuz*. — Maître d'armes, سلاح قوللنمه سنی کوسترن اوسته *silâh qoullanmaçini guesteren ousta*. — Armes, la profession de la guerre, جنكجيلك طريقت صنعتی *djenkdjîlik san'ati*, *tharîqati 'askerïiè*. — Les entreprises de guerre, عزايم حربيّه *'azâïmi harbïiè*. — Suspension d'armes, متاركه *mutârekè*. — Aux armes! cri de guerre ou d'alarme, سلاحه طاورانك *silâha dhâvrânuñ*.

ARMEMENT, s. masc., appareil de guerre, تدارکات سفريّه *tedârukâti seferïiè*. — Action d'armer un vaisseau, كمينك دونانمه سی *guemînuñ donânmaci*.

Armer (S'), v. pron., se munir, se précautionner, contre les choses qui peuvent nuire, قورنمق *qourounmaq*, t.; تحفظ ا *tehaffuz it.* — S'armer contre la pluie, باراندن تحفظ ا *bārānden tchaffuz it.* — Armé, e, سلاحلو *silāhlu*, يراقلو *ïārāqlu*, مسلح *mucellah.* — A main armée, الده سلاح اولەرق *eldè silāh olaraq.*

Armoise, s. f., plante, برنجاسه *berendjācè*, وراتيقه *verātïqa*, t.; حبق الرّاعی *habaq ur-rā'y*, a.

Armorial, s. m., خاندانلرك نشانلرينی مشتمل دفتر *khānedānlerun nichānlarïnï muchtemil defter*, t.

Armurier, s. m., سلاحجی *silāhdji*, t.

Aromatique, adj. com., خوش قوخولی *khoch qokhoulu*, t.; عطرّی *'ythrïi*, a. — Plantes aromatiques, نباتات عطريّه *nabātāti 'ythrïiè.*

Aromatiser, v. a., عطريّتلو شيلر قاتمق *ythrïietlu cheïler qātmaq*, t. — Aromatisé, e, خوش قوخولو شيلر قاتلمش *khoch qokhoulu cheïler qātilmich*, t.; معطّر *mou'aththar*, ممزوج بالعطريّات *mumzevedj bil-'ythrïiāt*, a.

Arpentage, s. m., mesure de terre par arpent, دونم اولچمەسی *devnum eultchmèci.* — Art de mesurer les terres par arpent, دونم اولچمەنك فنّی *deunum eultchmènuñ fenni.*

Arpenteur, subst. masc., دونم اولچجی *deunum eultchïdji*, t.

Arquer, v. a., بوكريلتمك *beugrïltmek*, t.; تقويس ا *taqwïs it*, a.-t. — S'arquer, بوكريلنمك *beugrïlenmek*, تقوّس ا *teqawwus it.* — Arqué, e, بوكريلنمش *beugrïlenmich*, اكلمش *eïlmich*, مقوّس *mouqawwes.*

Arrachement, s. m., قوپارمه *qopārma*, t.; قلع *qal'.*

Arracher, v. a., قلع ا *qal' it*, a.-t. — Retirer, enlever, چكوب قوپارمق - آلمق *tchekup qopārmaq, ālmaq*, نزع ا *nez' it.* — Arracher les yeux, كوز چيقارمق *gueuz tchyqārmaq.* — Au fig., arracher de l'argent à quelqu'un, بر كمسنەنك النندن اقچه قوپارمق *bir kimesnènuñ elinden aqtchè qopārmaq.* — Arracher, détacher, چكوب آيرمق *tchekup āïrmaq.* — Arracher la vie, بر كمسنەنك بدنندن جانينی نزع ا *bir kimesnènuñ bedeninden djānini nez' it.* — Arraché, e, قوپارلمش *qopārilmich*, چكلوب آيرلمش *tchekilup āïrilmich*, مقلوع *maqlou'.*

Arrangement, s. m., louable économie, حسن رابطه *husni rābytha*, حسن اداره *husni idārè.* — Mesures pour terminer une affaire, تدابير لازمه *tedābïri lāzemè.*

Arranger, v. a., mettre dans l'ordre convenable, دوزمك *duzmek*, t.; حسن نظامه وضع ا *husni nizāmè vaz' it*, تنظيم ا *tanzïm it*, a.-t.

Arrérager, v. n., ويرلەجكی صكره يه براقمق *virilèdjigui sonraïa brāqmaq*, t.; تاخير ادا ا *tèèkhyr edā it*, a.-t.

Arrérages, s. m. pl., بقايا مالى *beqāïā māli*, a.-t.; اموال بقايا *emvāli beqāïā*, a.

Arrestation, s. f., action d'arrêter, آليقومه *âlîqoma*, t.; توقيف *tevqyf*, a. — Prise de corps, محبوسيّت *mahboucïiet*. — Être en état d'arrestation, حال محبوسيّتده حال توقيفده او *hāli mahboucïiettè, hāli tevqyftè ol.*

Arrêt, s. m., saisie, طوتمه *thoutma*, t.; ضبط *zabth*. — Action du cheval qui s'arrête, وقفه *vaqfè*.

Arrêter (S'), v. pron., cesser, discontinuer de faire quelque chose, واز كلمك *vāz guelmek*, ال چكمك *el tchekmek*, t.; كفّ يد ا *keffi ïed it*, a.-t. — Se fixer, se déterminer, قرار ويرمك *qyrār vîrmek*. — Avoir égard, دقّت ا *dyqqat it*, باقمق *bāqmaq*. — Arrêté, e, آليقونمش *âlîqonmich*.

Arrher, v. a., پيى ويرمك *peïi vîrmek*, t.

Arrhes, s. f. pl., عربون *'areboun*, a.

Arrière, adv. — Arrière-moi, Satan! loin de moi, Satan! الله تعالى شيطان شرّينى بندن ايراق ايليه *allah te'āla cheïthān chirrîni benden irāq eïleïè*. — Avoir vent arrière ou en poupe, روزكار اكسه‌دن او *rouzguiār eñsèden ol*. — En arrière, en reculant, كيرويه واره‌رق *guîruïè vāraraq*. — Rester en arrière, كيروده قالمق *guîrudè qālmaq*. — Faire un pas en arrière, بر آدم ير كيرولنمك *bir âdum ïer guîrulenmek*. — Arrière-boutique, ايچ دكّان *itch dukkiān*. — Arrière-cour, ايچ حولى *itch havly*. — Arrière-garant, كفيلك كفيلى *kefîlik kefîli*. — Arrière-goût, صوكده قالان داد *soñda qālān dād*. — Arrière-neveu, يكن اوغلى *ïeguen oghlou*. — Nos arrière-neveux, pour dire la postérité la plus reculée, بزدنصكره كله‌جكلر *bizdensoñra guelèdjekler*, اخلاف واعقاب *akhlāfu a'qāb*. — Arrière-pensée, كيزلو مرام *guîzlu merām*, مرام خفىّ *merāmi khafïi*. — Arrière-petit-fils, طورنزاده *thourounzādè*, ابن الحفيد *ibn ulhafîd*. — Arrière-petite-fille, طورن قزى *thouroun qyzy*, بنت الحفيد *bent el-hafîd*. — Arrière-saison, fin de l'automne, كوزك صوك وقتى *guzuñ soñ vaqty*. — Au fig., commencement de la vieillesse, عمر انسانك وقت خزانى *'eumri insānuñ vaqti hyzāni*. — Les derniers mois qui précédent les récoltes, اوراق وقتى موسمندن ايلروجه *orāq vaqti mevsiminden ilerudjè*. — Arrière-saison, se dit aussi des mois qui précèdent les vendanges, باغ بوزمى وقتندن اوّل *bāgh bozoumou vaqtinden evvel*.

Arrimeur, s. m., كمى يوكى استفجيسى *guemi ïuku istifdjîci*, t.

Arriser, v. a., t. de mar., et par abréviation, Riser, détendre la surface des voiles en les amenant un peu, يلكنى اشاغى آلمق - ايندرمك تنزيل ا - *ïelkeni achāghy âlmaq, indurmek; tenzîl it.*

Arrivage, s. m., abord des navi-

res dans un port, ليمانه يناشمه *limānè ïanāchma*, ليمانلمه *limānlama*, ليمانه كلمه *limānè guelmè*. — Se dit aussi de l'arrivée des marchandises, كلمه *guelmè*, توارد *tevārud*.

Arrivée, s. f., action d'arriver, كلمه *guelmè*, t.; قدوم *qoudoum*. — Le temps de l'arrivée d'une personne, بركمسنه نك كلديكى وقت *bir kimesnènuñ gueldïgui vaqyt*, حين ورود *haïni vuroud*. — Arriver, en t. de mar., se dit d'un vaisseau qui vient sur un autre, بر سفينه ديكر بر سفينه اوزرينه وارمق *bir sefïnè diguer-bir sefïnè uzerïnè vārmaq*. — Arriver à ses fins, مرامنه واصل نائل او *merāmè vācyl, nāïl ol*. — Arrivé, e, كلمش *guelmich*, ايرشمش *irichmich*, واصل *vācyl*, وارد *vārid*, واقع *vāqy'*, وقوع بولمش *vouqoú' boulmich*.

Arroche, s. f., plante, قويون صرمشغى قره پازى *qoïoún sarmachyghy qara pāzy*, t.

Arroger (S'), v. pron., كندو كندويه ايدنمك *guendu guenduïè idinmek*, t.; ادّعاى استحقاق ا *iddi'āï istyhqāq it*, غصبًا اتّخاذ ا *ghasben ittikhāz it*.

Arrondi, e, adj., دكرمى *deïermi*, t.; مستدير *mustedïr*, a.

Arrondissement, s. masc., état d'une chose arrondie, دكرميلك *deïrmïlik*, t.; استداره *istidārè*, a.

Arrosage, s. m., action de conduire l'eau d'une rivière ou d'un ruisseau sur des terres trop sèches, آرق *áryq*, t.; ساقيه *sāqyè*, a.

Arroser, v. a., humecter, mouiller, صولاتمق *soulātmaq*, t. — Arroser le jardin, باغچه يى صوارمق *bāghtchèïi ṣouvārmaq*. — Arroser en versant, en répandant dessus, اوزرينه سرپمك *uzerïnè serpmek*.

Arrumage, s. m. Voy. Arrimage, Arrimer.

Ars, s. m. pl., t. de vétérin., ne se dit guère que dans cette phrase : Saigner un cheval des quatre ars, aux quatre ars, aux quatre membres, بر آتك درت ايا غندن قان آلمق *bir âtuñ dort aïāghynden qān âlmaq*, t.

Arts, s. m. pl., صنايع *sanāï'*. — Arts libéraux, ceux dont les productions sont plus l'ouvrage de l'esprit que de la main, — فنون عقليّه عاليّه *funouni 'aqlïïè, 'ālïïè*. — Arts en général, tant libéraux que mécaniques, فنون و صنايع *funoun u sanāï'*. — Les beaux-arts, فنون شريفه صنايع شريفه *funouni cherïfè, sanāï' cherïfè*. — Se conduire, agir avec art, حذاقت ايله عمل وحركت ا *hazāqat ilè 'amel u hareket it*. — L'art métrique et de la rime, علم العروض والقوافى *'ylm el-'arouz vel-qavāfi*.

Artériel, le, adject., شريانى *cherïānïi*, a.

Artériole, s. f., شريان صغير *cherïāni saghyr*, a.

Artériologie, s. fém., بحث الاحوال الشرايين *bah ṣul-ahvāl uch-cherāïin*, a.

Artériotomie, s. f., شريانى يارمه بط - تبزيل *cherïāni ïārma*, t.;

الشريان *bahth, tebzîl uch-cherîân*, a.

ARTHANITA, s. m., plante, عرطنيثا *'arthenîçâ*, a. Voy. CYCLAMEN.

ARTHRITE, s. f., وجع المفاصل *vadja' ul-mefâçyl*, ريح طيّار *ryhy thaïïâr*, التهاب مفاصل *iltihâbi mefâçyl*, a.; اويناق يرلرنك كزر يل *oïnâq ïerlerindè güezer ïel*, t.

ARTICLE, s. m., une des parties d'un écrit composé de divers chefs, بحث *bahs*, pl. ابحاث *ebhâs*; مقامة *meqâmet*, pl. مقامات *meqâmât*. — C'est un autre article, pour dire qu'une chose est différente de celle dont il est question, بحث بشقه ماده در اخردر *bahsi akherdur*, *bâchqa mâddè dur*. — A l'article de la mort, اخر نفسده *akheri nefestè*.

ARTICULER, v. a., un fait, le circonstancier, على التفصيل تقرير كلام ا *'alet-tafsyl taqrîri kelâm it*. — Articuler, prononcer distinctement, نطقه كلمك *nouthqa guelmek*, نطق كلام ا *nouthqy kelâm it*, تلفظ كلامه شروع ا *teleffuzy kelâmè chourou' it*. — S'articuler, se joindre, en parlant des os, تعاقد ا *te'âqud it*. — Articulé, e, prononcé, تلفظ اولنمش *teleffuz olounmich*. — Exprimé nettement, منطوق بالصراحة *menthouq bis-sarâhat*.

ARTIFICE, s. m., ruse, déguisement; دكك *dekk*, t.; تصنّع *teçannu'*, مكر *mekr*, a.

ARTIFICIEUSEMENT, adv., دكك ايله *dekk ilè*, t.; بالحيله *bil-hylè*, a.; حيله حيله كارانه *hylè kiârânè*, p.

ARTIFICIEUX, EUSE, adject., مكّار *mekkiâr*, محتال *mouhtâl*, a.

ARTILLÉ, E, t. de mar., garni de son artillerie, دونانمش *donânmich*, t.; مجهّز *mudjehhez*, a.

ARTILLERIE, s. f., canons et tout ce qui y a rapport, انواع طوپ طاقمى اجناس *envâ'y thop thâqymy*, طوپ *edjnâci thop*, t. — La grosse artillerie, اغر طوپلر *aghyr thoplar*. — Parc d'artillerie, طوپخانه *thopkhânè*. — L'artillerie, le corps des officiers qui servent dans l'artillerie, طوپجى ضابطانى *thoptchi zâbythâni*. — Le corps, la carrière de l'artillerie, طوپجى اوجاغى *thoptchi odjâghy*.

ARTIMON, s. m., mât de poupe, قيچ ديركى *qytch dîregui*, t.

ARTISAN, s. m., ouvrier dans un art mécanique, ايشجى *ichdji*, t. Un simple artisan, بياغى ايشجى *baïâghy ichdji*. — Celui qui est l'auteur de quelque chose, صانع *sâny'*, خالق *khâlyq*, خلّاق *khallâq*.

ARTISONNÉ, E, adject., قورد ينكلو *qourd ïeniklu*, قوردلنمش *qourdlanmich*, t.

ARTISTE, s. m., اهل فنّ *ehli fenn*, ارباب فنّ *erbâbi fenn*. — Artiste vétérinaire. Voy. VÉTÉRINAIRE.

ARYTÉNOÏDE, adj. et s. m., l'un des cartilages du larynx, طرجهالى *thyrdjehâli*.

ASCARIDE, s. m., petit ver rond qui ne se trouve que dans les gros intestins, بغرسق صوغلجانى *baghyrsaq soghouldjâni*, t.

ASCENDANT, E, adj. — La ligne ascendante, نسب بالطول جهتيله اولان ابا و اجدادك سلسلهسي *neceb bith-thouli djehetiïè olān abā vu edjdāduñ silsilèci.* — Ascendants, les personnes dont on descend, اهل النسب بالطول عن الابا *ehl unneseb bith-thoul 'an el-abā.* — Ascendant, pouvoir d'une personne sur l'esprit d'une autre, عقله غالبلك *'aqlè ghāliblik,* غلبه *ghalebè,* استيلا *istīlā.* — Prendre un grand ascendant sur quelqu'un, بر كمسنه نك عقلنه كسب استيلاى تامّ ا *bir kimesnènuñ 'aqlinè kesbi istīlāï tāmm it.* — Ascendant, en parlant des divers vaisseaux du corps, صاعد *sā'yd.* — Les vaisseaux ascendants et descendants, مجارى صاعد و نازلهٔ بدن *medjārïi sā'ydè vu nāzylèï-beden.*

ASCENSION, s. f. — Fête de l'Ascension, عيد المعراج المبارك *'yd el-mi'rādj el-mubārek,* يوم السلّاق *ïevm us-sellāq.* — Ascension, action par laquelle un fluide s'élève dans des tuyaux, يوقارو چيقمه *ïoqārou tchyqma,* صعود *sou'oud,* تصاعد *teçā'yd,* عروج *'ouroudj.* — L'ascension de l'eau dans les pompes, طولمبده صويك تصاعدى *thouloumbada souïuñ teçā'ydi.* — L'ascension du mercure dans le baromètre, ميزان هواده جيوه نك عروج و صعودى *mïzāni havāda djïvaniñ 'ouroudj u sou'oudi.* — Ascension aérostatique, بالون ايله هوايه چيقمه سى *bāloun ilè havāïè tchyqmaci.*

ASCÉTIQUE, s. f., la vie contemplative, mysticité, تصوّف *teçavvuf,* a.

ASCLÉPIADE, s. f., ou ASCLÉPIAS, s. m., plante, appelée aussi dompte-venin, پاد زاهر اوتى *pād zehir oty.*

ASIATIQUE, adj. com., مشرقىّ *machriqyi,* a. — Mœurs asiatiques, اهل شرقك اخلاق و ادابى *ehli charquñ akhlāq u adābi,* اخلاق مشرقيه *akhlāqy machriqyïè.*

ASILE, s. m., au fig., retraite dans l'infortune, قورينه جق ير *qorounadjaq ïer,* t.; ملجا *meldjè,* ملاذ *melāz.*

ASPALATH, s. m., sorte de bois qui vient des Indes Orientales, قرمزى صندل *qyrmizy sandal,* t.; قرنوه *qarnouh,* a.

ASPECT, s. masc., perspective que présente un lieu, منظره *manzarè,* a., كوسترش *gueusterich,* t. — Un bel aspect, حسن منظره *husni manzarè.* — Aspect, en astrologie, situation des planètes les unes à l'égard des autres, نظارت *nazāret.* — Aspect bénin, نظارت ميمونه *nazāreti meïmounè.* — Mauvais aspect, نظارت سيّئه *nazāreti sïiè.* — Malin aspect, نظارت منحوسه *nazāreti menhouçè.* — Aspect, au fig., en parlant d'un projet, d'une affaire, صورت *souret,* كورنش *gueurunuch,* نمايش *numāïch.*

ASPERGER, v. a., رشّ ا *rechch it,* a.-t.

ASPÉRITÉ, s. f., سرتلك *sertlik,* t.; حرشت *harechet.*

ASPERSION, s. f., رشّ *rechch,* رشّ ما *rechchi mā,* a.

ASPHODÈLE, s. f., plante, چوش *tchirich oty*, t.; خنشی اوتی *khánsa*, a.

ASPHYXIE, s. f., اوغنمه *oghounma*, t.; اغمیا *yghmā*, تعطّل الحواسّ *te'aththul ul-havāss*. — Tomber en asphyxie, عارضهٔ اغمایه کرفتار او *'āryzaï yghmāïè guerifiār ol*, بوغلمق *boghoulmaq*.

ASPIRANT, E, adj., استکلو *isteklu*, t.; راغب *rāghyb*, a.; خواهشکار *khāhichkiār*, p.; طلبکار *thalebkiār*.

ASPIRATION, s. f.; صولق آلمه *soloug ālma*, t.; نفس آلمه *nefes ālma*, نفسی ایچرو چکمه *nefeci itcheru tchekmè*, صولوغی ایچروبه چکمه *soloughy itcheruïè tchekmè*, a.-t.; تنسّس *teneffus*, انجذاب نفس *indjizābi nefes*. — Terme de gram.; بوغازدن تلفّظ *boghāzden teleffuz*. — En t. d'hydraulique, action par laquelle une pompe élève l'eau en faisant le vide, هوایی ایچرو چکمه *havāïi itcheru tchekmè*, انجذاب هوا *indjizābi havā*. — Pompe qui agit par aspiration, انجذاب هوا تقریبیله ایشلیان طولمبه *indjizābi havā taqrībilè ichleïān thouloumba*.

ASPIRER, v. a., désirer, اشتیاق ا *ichtiāq it*, ارزوکش او *arzoukech ol*, وقف انتظار اشتیاق ا *vaqfi enzāri ichtiāq it*.

ASPRE, s. m., اوفاق اقچه *oufāq aqiché*, t.

ASSAILLIR, v. a., اوزرینه صالمق *uzerinè sālmaq*, حمله ـ صولمت ا *hamlè, savlet it*.

ASSAINIR, v. a., صاغلتمق *sāghaltmaq*, t.; تصحیح هوا ا *tashyhy havā it*.

ASSAISONNER, v. a., au fig., accompagner ce qu'on dit de manières douces et agréables, طاتلولندرمق *thātlulandurmaq*, t.; تلطیف ا *telthyf it*, a.-t.; خوش کوسترمك *khoch gueustermek*.

ASSASSINER, v. a., tuer de guet-apens, اوغریلین اولدرمك *oghroulaïen euldurmek*, t.; غیلهً قتل ا *ghyleten qatl it*. — Outrager, excéder de coups en trahison, دپهلمك *tepèlemek*. — Importuner avec excès, جان صقمق *djān saqmaq*, تعجیز ا *ta'djīz it*.

ASSAUT, s. m., attaque de vive force, حمله *hamlè*, صولت *savlet*. — Au fig., faire assaut d'esprit, de savoir, etc., اوستلك دعواسنی ا *ustlik da'vācini it*, دعوای تفضّل ا *da'vāï tefazzul it*.

ASSEMBLAGE, s. m., برکمه *birikmè*, t.; اجتماع *idjtimā'*.

ASSEMBLER, v. a., mettre ensemble, برکدرمك *birikturmek*, طوپلمق *thoplamaq*. — Joindre, بر برینه چاتدرمق *bir birinè tchātturmaq*. — S'assembler, طوپلنمق *thoplanmaq*, تجمّع ا *tedjemmu' it*. — Assemblé, e, réuni, طوپلنمش *thoplanmich*, برکمش *birikmich*, مجتمع *mudjtemi'*.

ASSÉNER, v. a., پك چارپمق ـ اورمق *pek, tchārpmaq, ourmaq*, t.; شدیدًا ضرب ا *chedīden zarb it*.

ASSENTIMENT, s. m., approbation intérieure et forcée qu'on donne à

une chose évidemment vraie, قبول *qaboul*, تسليميّت *teslímïiet*. — Assentiment de conviction, علم يقينه مبنى اولان تسليميّت *'ylmí ïaqynè mebni olān teslímïiet*.

Assentir, v. n., donner son assentiment, قبوللمق *qaboullamaq*, t.; تسليم ا *teslím it*, a.-t. — Assentir à un acte, سندى قبول ا *senedí qaboul it*.

Asseoir, v. a., mettre sur, dans un siége, اقعاد ا *yq'ād it*, اجلاس ا *idjlās it*, a.-t. — En parlant des oiseaux, داله قونمق *dālè qonmaq*. — Asseoir une rente, ايراد يرلشدرمك *irād ïerlechturmek*, ترتيب ايراد ا *tertībi irād it*. — Asseoir son jugement, تثبيت ذهن ا *tesbīti zyhn it*.

Assermenter, v. act., يمين ويردرمك *ïemín vírdurmek*, تحليف ايتدرمك *tahlīf itturmek*, a.-t. — Assermenter une personne, بر كمسنه‌يه يمين ويردرمك *bir kimesnèïè ïemín vírdurmek*. — Assermenté, e, يمينلو *ïemínlu*, محلّف *mouhallaf*.

Asservir, v. a., assujettir, قوللغه كتورمك *qoullougha gueturmek*, t.; تحت حكمه ـ تحت تبعيّته ادخال ايتدرمك *tahti hukmè, tahti teb'ïiatè idkhāl itturmek*. — Asservi, e, محكوم *mahkioum*, اطاعته كتورلمش *ithā'atè gueturilmich*. — S'asservir à...., تبعيّت ا *teb'yiat it*, محكوم او *mahkioum ol*.

Assesseur, s. m., adjoint à un juge, معين قاضى *mou'ïni qāzy*. — Conseiller assesseur, مجالس و مستشار قاضى *medjalis vè mustechāri qāzy*.

Assez, adverbe, suffisamment, يتشه‌جك قدر *ietichèdjek qadar*, ال ويره‌جك قدر *el verèdjek qadar*, لزومى مقدارى *luzoumi myqtāri*, t. — Assez grand, قدر وافى كبير *qadri vāfi kebír*. — Assez peu, pour dire peu, ازه‌جق *azadjyq*, از بچوق *az boutchouq*, قليل *qalīl*.

Assidu, e, adj., qui a une application continuelle à quelque chose, چالشكر *tchālichguer*. — Qui est toujours auprès de quelqu'un, ايرلز *ïírilmaz*, غير منفك *ghaïri munfik*. — Assidu, se dit de certaines choses pour en marquer la continuation, بر برى اردنجه *bir biri ardindjè*, صيق صيق *seuq seuq*, غير منقطع *ghaïri mounqathy*, دائمى *dāïmi*.

Assidument, adv., دوروشه‌رك *duruchèrek*, t.; بالمداومت *bil-mudāvemet*, بالمواظبة *bil-muvāzebet*, بالملازمة *bil-mulāzemet*, a. — Travailler assidûment, بالمداومه ايشلمك *bil-mudāvemè ichlemek*.

Assiéger, v. a., faire le siége d'une place, محاصره ـ حصر ا *mouhacerè, hasr it*, a.-t.; قوشاتمق *qouchātmaq*, t. — Au fig., entourer, environner, اطرافى آلمق *ethrāfi ālmaq*, قوشاتمق *qouchātmaq*, احاطه ا *yhātha it*. — Importuner. Voy. ce mot. — Assiégé, e, قوشادلمش *qouchādilmich*, محاصره اولنمش *mouhācerè olounmich*, محصور *mahsour*.

Assiette, s. fém., manière d'être assis, اوتورش *otourich*, قعدة *qa'det*,

— Situation d'un solide posé sur un autre, يرلشمه *ïerlechmè*, ثبوت *subouth*, استقرار *istyqrār*. — Disposition de l'esprit, قرار ذهن *qarāri zihn*, عقلك اوتورشقلغی *'aqluñ otourouchouqlyghy*. — Assiette d'une rente; une rente en bonne et sûre assiette, صاغ مال اوزره مربوط اولان ايراد *sāgh māl uzrè merbouth olān irād*.

Assignation, s. f., destination de fonds pour tel payement; mandat, حواله *havālè*, pl. a. حوالات *havālāt*. — Exploit par lequel on est assigné à comparaître, احضار امری - مراسلەسی *yhzār emri, murācelèci*. — Assignation, dans le langage ordinaire, rendez-vous, كورشلمك ايچون تعيين اولنمش ير *gueuruchilmek itchoun ta'ïin olounmich ïer*, محل موعود ملاقات *mahalli mev-'oudi mulāqāt*.

Assigner, v. a., affecter un fonds au payement d'une dette, d'une rente, etc., حواله ا *havālè it*. — Indiquer, désigner, - تعيين تخصيص ا *ta'ïin, takhsïs it*, مخصوص قلمق *makhsous qylmaq*. — Indiquer, faire connaître, بيلدرمك *bildurmek*, اعلام بيان - ا *beïān, y'lām it*. — Donner un exploit pour comparaître devant le juge, احضار مراسلەسنی ويرمك *yhzāri murācelècini virmek*.

Assimiler (S'), verbe pronom., برابرلشمك *berāberlechmek*, - توازن معادله ا *tevāzen, mou'ādelè it*. — Assimilé, e, بكزدلش *beñzedilmich*, مماثل متشابه *mutechābih, mumācyl*.

Assistance, s. f., compagnie, assemblée, les personnes présentes, حاضر بالمجلس اولانلر *hāzyr bilmedjlis olānlar*, a.-t.; حضار مجلس *houzzāri medjlis*, a. — Le corps des assistants qui compose le conseil d'un ordre religieux, طريقتك سوز صاحبلری *tharyqatuñ seuz sāhybleri*, انجمن شورای طريقة *endjumeni chourāï tharyqat*.

Assister (Se faire), v. pronom., يانينه آلمق *ïānina ālmaq*; — par quelqu'un, برکمسنه‌يی معيّنه استصحاب ا *bir kimesnèïi me'ïïtinè istyshāb it*.

Associer a, v. a., prendre quelqu'un pour compagnon dans...., اورتاقلغه آلمق *ortāqlygha ālmaq*, ترفيق - تشريك ا *terfïq, techrïk it*. — Avoir part, حصه کير او پای آلمق *pāï ālmaq, hyssègür ol*. — Recevoir dans sa compagnie, اورتاقلغه قبول ا *ortāqlygha qaboul it*, شرکتنه قبول ا *chirketinè qaboul it*. — S'associer, اورتاقلشمق *ortāqlachmaq*, t.; اشتراك ا *ichtirāk it*. — Fréquenter quelqu'un, avoir commerce avec lui, قونشمق - مصاحبت مجاورت ا *qonouchmaq, mouçāhebet, mudjāveret it*. — Associé, e, adj., اورتاقلشمش *ortāqlachmich*, مشترك *muchterik*; — subst., شريك *cherïk*, pl. a. شرکا *churekiā*.

Assommer, v. a., tuer, اولدرمك *euldurmek*, t.; قتل ا *qatl it*, a.-t. — Battre avec excès, پك دوكمك *pek deuwmek*, شديدًا ضرب ا *che-*

dîden zarb it. — Incommoder, بزدرمك *bezdurmek*, بيقدرمق *byqdurmaq*, ايراث سامت ا *irâci sémet it.* — Assommé, e, دپه‌لنمش *tepèlenmich*, اولدرلمش *euldurulmich.*

Assommoir, s. masc., bâton garni d'une languette pour tuer les bêtes, چوماق *tchomâq*, t.; ميقعة *mîqa'at.* — Bâton garni dans le haut d'une balle de plomb, صويمانتى *soïmanty*, مقرعة *myqra'at.*

Assomption, s. f., enlèvement miraculeux de la sainte Vierge au ciel, ارتحال حضرت مريم *irtihâli hazreti meriem.* — Jour qu'on célèbre cette fête, عيد الارتحال حضرت مريم *'ydi ul-irtihâli hazreti meriem*, a. — Assomption, seconde partie d'un syllogisme, autrement appelée la mineure, صغرا *syghrâ.*

Assonance, s. f., ressemblance imparfaite de sons dans la terminaison des noms, ياری قافيه *îâry qâfiè*, t.-a.; قافيهٔ ناقصه *qâf'ièï nâqyça.*

Assonath, ou Assonah, s. f. Voy. Sonna.

Assortir, v. a., réunir des choses qui se conviennent, برى برينه *biri birînè* ياقشدرمق *îâqychturmaq*, احدهما آخره توفيق ا *ahadèhoumâ âkharè tevfîq it*, a.-t. — Fournir de toutes les choses convenables, دوناتمق *donâtmaq*, طاقم دوزمك *thâqym duzmek*, t.; تجهيز ا *tedjhîz it.* — Convenir, بر برينه اويغون *bir birînè ouïghoun guelmek*, ياقشمق *îâqychmaq.* — S'assortir, يراشمق *îarâchmaq*, ياقشمق *îâqychmaq*, توافق ا *tevâfuq it.* — Ces deux pièces ne s'assortissent pas, بو ايكى پارچه برى بريله ياقشمز *bou iki pârtcha biri biri ilè îâqychmaz.* — S'assortir, en parlant des caractères, امتزاج ا *imtîzâdj it.* — Assorti, e, اويغون *ouïghoun*, ياقشمش *îâqychmich*, موافق *muvâfyq.*

Assortissant, e, adject., يراشق *îarâchyq*, t.; موافق *muvâfyq*, خليق *khalyq*, a.

Assoupir, v. a., endormir à demi, اومغندرمق *imizghandurmaq*, اويقو بصقلغى كتورمك *ouïouqou bacyqlyghy gueturmek*, t.; تنعيس ا *ten'îs it*, ايراث سبات ا *irâci sabât it*, a.-t. — Apaiser les douleurs aiguës, اويشدرمق *ouïouchturmaq.* — Assoupi, e, اويقو بصقلغنه اوغرامش *ouïouqou bacyqlyghyna oghrâmich*, سكونت بولمش *sukiounet boulmich.*

Assoupissant, e, adject., اويقو بصقلغى كتوريجى *ouïouqou bacyqlyghy gueturîdji*, t.; مورث سبات *mourici subât*, a.

Assoupissement, s. m., qui conduit à un sommeil profond, اويقو بصقلغى *ouïouqou bacyqlyghy*, t.; سبات *subât*, a. — Sommeil léger, اويوقلمه *ouïouqlama*, نعاس *nou'âs.* — Nonchalance, تنبللك *tembellik*, رخاوت *rakhâvet*, فتور *futour*, كسل *kesl.*

Assouplir, v. a., le caractère, يواشلتمق خويى *khouïi îavâchlatmaq*, t.; تليين مزاج ا *teliïni mizâdj it.* — Assoupli, e, يواشلنمش *îavâchlanmich*, ليّن *leïin*, ملايم *mulâïm.*

Assourdir, v. a., صاغرلتمق *sâ-*

ghyrlaïmaq, t.; ایراث صمم ا *irâci samem it*, a.-t. — Assourdi, e, صاغرلنمش *saghyrlanmich*, متصمّم *muteçammem*.

Assouvir, v. a., rassasier pleinement, اشباع ا *ichbâ' it*, a.-t. — Au fig., en parlant des passions, غنا کتورمك *ghynâ gueturmek*, تشفّی ا *techeffi it*. — Assouvi, e, طوق *thoq*, شبعان *cheb'ân*, شبیع *chebî'*, متشفّی *mutecheffi*.

Assouvissement, s. m., آچلغی طوبورمه *âtchlyghy doïurma*, t.; — de la faim, دفع جوع *def'y djou'*; — des désirs, استفای حظّ *istifâï hazz*; — des passions, استفای حظوظات نفسانیّه *istifâï houzouzâti nefsâniïè*.

Assujettir, v. a., soumettre à sa domination, اطاعته کتورمك *ythâ'atè gueturmek*, قید محکومیّته ادخال ا *qaïdi mahkioumïïetè idkhâl it*; — ses passions, امراض نفسانیّه یی مغلوب و مقهور قلمق *emrâzy nefsâniïèï maghloub u maqhour qylmaq*. — Astreindre, زورلمق *zorlamaq*, تابع قلمق *tâby' qylmaq*, مضطرّ ا *mouzthyrr it*. — S'assujettir, تابع او *tâby' ol*, تبیّت ا *tebïïet it*. — Fixer, rendre stable, یرلشدرمك *ïerlechturmek*. — Assujetti, e, اطاعته کتورلمش *ythâ'atè gueturilmich*, محکوم *mahkioum*, زورلنمش *zorlanmich*, مضطرّ *mouzthyrr*.

Assujettissant, e, adj., زورلیجی *zorlaïdji*, t.; موجب مجبوریّت *moudjibi medjbourïïet*, a. — Un métier assujettissant, خیلی مرتبه مجبوریّتی موجب بر صنعت *khaïli mertebè medjbourïïeti moudjib bir san'at*.

Assujettissement, subst. masc., مجبوریّت *medjbourïïet*, اضطرار *yzthyrâr*.

Assurance, s. f., certitude, وثوق *vuçouq*, تحقّق *tehaqquq*. — Forte probabilité, توثیق *tevsyq*, pl. a. توثیقات *tevsyqât*; تأمین *teémîn*, pl. تأمینات *teémînât*. — État où l'on est hors de péril, امینلك *emînlik*, حال امنیّت *hâli emnïïet*. — Nantissement qu'on donne pour sûreté, سبب امنیّت *sebebi emnïïet*; pl. a. اسباب امنیّت *esbâbi emnïïet*. — Assurances maritimes, دکز ضررلرینه کفیللك *deñyz zararlerînè kefîllik*. — Assurance, hardiesse, یورك قویلغی *ïurek qavîligui*, متانت قلب *metâneti qalb*, ثبات قلب *sebâti qalb*.

Assurer, v. a., affirmer une chose, کرچکلندرمك *guertcheklendurmek*, t.; تأیید ا *teéïïd it*, a.-t. — Rendre témoignage de quelque chose, بیلدرمك *bîldurmek*, تأکیدًا افهام و بیان ا *teékîden ifhâm u beïân it*. — S'assurer d'un fait, تحقیق ا *tahqyq it*, تحصیل یقین ا *tahsyli ïaqyn it*, کرچکلکنی بیلمك *guertchekliguini bîlmek*. — Assurer, faire qu'une chose ne périclite pas, قویلشدرمك *qavîlechturmek*, رابطهٔ قویه یه بند ا *râbythaï qavïïèïè bend it*, روابط قویّه ایله تحکیم

و توثيق ا *revābythy qavïiè ilè tahkîm u tevsyq it.* — S'assurer, avoir confiance, اينانمق *inānmaq,* اعتماد ا *y'timād it.* — S'assurer de quelqu'un, de ses bonnes dispositions, تحصيل امنيّت ا *tahsyli emnïiet it.* — S'assurer d'une personne, l'arrêter, اليقومق *alyqomaq,* محبوس ا *mahbous it.* — Assurer, étayer, appuyer une muraille, etc., طياندرمق *thaïāndurmaq,* طياق اورمق *dhaïāq ourmaq,* t.; اعماد ا *y'mād it.* — Assurer un vase, le poser de manière qu'il ne puisse tomber, محكم قومق *muhkem qomaq,* يرلشدرمك *ïerlechturmek.* — Assurer, faire qu'on n'ait point de peur, يوركلندرمك *ïureklendurmek,* ثبات و جسارت ويرمك *sebāt u djeçāret vîrmek.* — Assuré, e, كرچكلنمش *guertcheklenmich,* تصديق اولنمش *tastyq olounmich,* مصدّق *mouçaddaq,* كرچكدن بيلنمش *guertchekten bîlinmich,* قويلشمش *qavîlechmich,* محكم *muhkem,* مستحكم *mustahkem.* — Hardi, جسور *djeçour,* يوركلو *ïureklu.*

Assureur, s. m., qui assure un navire, دكز ضررلرى كفيلى *deñyz zararleri kefîli,* t.

Aster, s. m., fleur, بر چچكك اسمى *bir tchitcheguñ ismi,* t.

Astérie, s. f., ou étoile de mer, genre d'animaux marins, بر جنس دكز جانورى *bir djins deñyz djānveri.*

Astérisme, s. m., t. d'astron., assemblage de plusieurs étoiles, صورت كوكبيّة *soureti kevkebïiet,* pl. a. سور كوكبيّة *siveri kevkebïiet.*

Astérisque, s. masc., علامت الارسال *'alāmet ul-irsāl,* a.

Asthmatique, adj. com., صولغان علّتنه اوغرامش *soloughān 'ylletinè oghrāmich.*

Asthme, s. m., صولغان علّتى *soloughān 'ylleti,* ضيق نفس علّتى *zyq nefes 'ylleti,* a.-t.

Astragale, s. m., moulure qui embrasse l'extrémité supérieure d'une colonne, هيئة ديركك بر زينتى *heïeti dîreguñ bir zîneti.* — Terme d'anat., l'un des os du tarse, آشق *âchyq,* آشوق *âchouq,* كعب *ki'ab,* pl. a. كعوب *ki'oub.* — Plante légumineuse, يلانجى ميان اوتى *ïalāndji mïān oty,* سوس كاذب *souci kiāzib.*

Astral, e, adject., يلدزه متعلّق *ïyldyzè mute'allyq,* a.-t.; نجومىّ *nudjoumïi,* a. — Lampe astrale, suspendue, اصيلو قنديل *acylu qandîl.*

Astre, s. m., نجم *nedjm,* pl. a, نجوم *nudjoum;* كوكب *kevkeb,* pl. كواكب *kevākib.* — Le mouvement des astres, كواكبك سير و حركتى *kevākibuñ seïr u hareketi.* — L'aspect des astres, طلعت كواكب *thal'ati kevākib.* — En poésie, l'astre du jour, le soleil, شمس *chems,* نيّر اعظم *neïiri a'zem.* — L'astre de la nuit, la lune, قمر *qamer,* نيّر كثير الضياى ليل *neïiri kecîr uz-zïāï leïl.* — Influence des astres, كواكبك تأثيرى *kevākibuñ téécîri.*

Astreindre, v. a., قسر - اجبارا *qasr, idjbār it*, a.-t.; — à faire quelque chose, زور ایله ایتدرمك *zor ilè itturmek*. — Astreint, e, زورلنمش *zórlanmich*, مضطر *mouzthyrr*.

Astringent, e, adj.; remède —, دوای قابض *devāï qābyz*.

Astrologique, adj. com., منجملکه متعلق *munedjdjimliguè mute'allyq*, a.-t.; نجومی *nudjoumïi*, a. — Prédiction astrologique, استخراج نجومی *istykhrādji nudjoumi*. — Figure astrologique, شکل الزبج *chekl uz-zïdj*.

Astuce, s. f., مکر *mekr*, کید *keïd*, مکیدة *mekïdet*, a.

Astucieux, se, adj., دوباره جی *doubāradji*, t.; مکار *mekkiār*, a.

Ataraxie, s. f., t. de philos., quiétude, tranquillité de l'âme, کوکل راحتلغی *gueuñul rāhatlyghy*, t.; طمانینت بال *thoumānïneti bāl*, سلوت قلب *sulveti qàlb*, a.

Atelier, s. m., réunion d'ouvriers travaillant sous un maître, عمله طایفه سی *'amelè thāïfèsi*.

Aténadoulet, s. m., titre du premier ministre de Perse, اعتماد الدولت *y'timād ud-devlet*, a.

Atermoiement, s. m., وعده یی اوزاتمه *va'dèïi ouzātma*, تقسیطه باغلمه *taqsythè bāghlama*, a.-t.; ربط بالتقسیط *rabth bit-taqsyth*, a.

Atermoyer, v. a., وعده یی اوزاتمق *va'dèïi ouzātmaq*, تمدید وعده *temdïdi va'dè it*. — S'atermoyer, s'accommoder avec ses créanciers pour les payements à certains termes, تقسیطه باغلمق *taqsythè bāghlamaq*. — Il s'est atermoyé pour ses dettes, دیونی اداسنی تقسیطه ربط ایلدی *duïouni edācini taqsythè rabth ïïledi*. — Atermoyé, e, مربوط تقسیطه باغلو *taqsythè bāghlu*, مربوط علی التقاسیط *merbouth 'alet-teqācyth*.

Athéisme, s. m., انکار الالوهیت *inkiār ul-oulouhïiet*, a.

Athérine, s. f., poisson, آترینه بالغی *āterïna bālyghy*, t.

Athérome, s. m., de méd., tumeur remplie d'un pus qui ressemble à de la bouillie, دبیلة کلیسیّة *debïlet kelicïiet*, a.

Athlète, s. m., lutteur, مصارع *muçāri'*, pl. a. مصارعین *muçāri'ïn*. — Au fig., homme fort et robuste, یکت *ïguit*, t.; مبارز قوی البدن *mubārizy qavi ul-beden*. — Les athlètes de la foi, مجاهدین دین *mudjāhidïni dïn*.

Athlétique, s. f., partie de la gymnastique, l'art des athlètes, فن کورشجیلك *gurechdjïlik*, t.; فن مصارعة *fenni muçāre'at*. — Adj., qui appartient à l'athlète, کورشجی یه مخصوص *gurechdjïïè makhsous*, صرّاعی *sarrā'yi*. — Force athlétique, قوّت صرّاعیّه *qouvveti syrrā'yïè*. — Les formes athlétiques d'un homme, بر آدمك هیئت پهلوانسی *bir ādemuñ heïeti pehluvānèci*.

Atome, s. m., corps regardé comme indivisible à cause de sa petitesse, جزء لا یتجزّی *djuz' lā ïetedjezza*. — Petite poussière que l'on voit voler en l'air à travers les rayons du soleil,

ذرّة *zerret*, ذره *zerrè*, pl. ذرّات *zerrāt*.

ATONIE, s. f., درمانسزلق *dermānsyzlyq*, p.-t.; درماندگی *dermāndègui*, p.

ATOURS, s. m. pl. — Dame d'atours, قوتوجی اوسته *qoutoùdji ousta*, t.; ماشطه *māchatha*, a.

ATOURNER, v. a. (vieux mot) orner, parer, زینتلمك *zīnetlemek*, a.-t. — Atourner l'épousée, عروسی تزیین ا *'arouci tezïin it.*

ATOUT, s. m., couleur qui au jeu de cartes emporte les autres, قوز *qoz*, t. — Jouer de l'atout, قوز اوینامق *qoz oïnāmaq.*

ATRE, s. masc., اوجاغك آتش *odjāghuñ âtech* طوتشدره جق یری *thoutouchturadjaq ïeri*, t.; آتشگاه کانون *âtechguiāhi kiānoun*, p.

ATROCE, adj. com., énorme, excessif, اغر *aghyr*, پك بیوك *pek buïuk*, t.; اشدّ *echedd*, جسیم *djecïm*, اضخم *azkham*, a. — Crime atroce, جرم جسیم و اضخم *djurmi djecïm u azkham.* — Atroce, caractère noir et cruel, پكشمش وقرارمش یورك *pekichmich veqarārmich ïurek.*

ATROCITÉ, s. f., énormité, پك بیوكلك *pek buïuklik*, اغرلق *aghyrlyq*, t.; شدّت *chiddet*, جسامت *djeçāmet*, a. — L'atrocité des crimes, جسامت جنایت *djeçāmeti djināïet.* — Atrocité des tourments, اشكنجه و اذیتك كمال شدّتی *ichkendjè vè ezïietuñ kemāli chiddeti.* — Atrocité, caractère noir et cruel, یورك قره لغی *ïurek qaralyghy.*

ATTABLER, v. a., fam., faire asseoir à table, سفره ده اوتورتمق *sofrada otourtmaq.*

ATTACHE, s. f. — Mettre à l'attache, باغ اورمق *bāgh ourmaq*, باغلمق *bāghlamaq.* — Attache, au fig., علاقه *'alāqa*, الفت *ulfet*, میل *meïl.* — Lettre d'attache, commission expédiée pour l'exécution de quelque arrêt, حكم موجبنجه انفاذه دائر ویرلان امر نامه *hukm moudjebindjè infāzè dāïr vïrilān emr nāmè.*

ATTACHEMENT, s. m., علاقهٔ درون *'alāqaï deroun*, ارتباط قلب *irtibāthy qalb.*

ATTACHER, v. a., lier, ربط ا *rabth it*, شدّ ا *chedd it.* — Joindre, وصل ا *vasl it*, a.-t.; بتشدرمك *bitichturmek.* — Attacher avec un cordon, un clou, ایپ - اكسر ایله یاپشدرمق *ip, ekser ilè īāpichturmaq*; — avec de la colle, طوتقال ایله یاپشدرمق - *thoutqāl ilè īāpichturmaq, bitichturmek.* — S'attacher, se joindre, چاتشمق *tchātichmaq*; — à quelqu'un, auprès de quelqu'un, كسب تعلق ا *kesbi te'allouq it*; — au service d'un grand, كباردن بریسنه انتساب ا *kibārden birïcinè intiçāb it.* — Attaché, e; lié, مربوط *merbouth*, یاپشمش *īāpichmich*, متعلق *mute'allyq*, ملتصق *multecyq*. — Dépendant, انتسابلو *intiçāblu.*

ATTAQUABLE, adj. com., دوكلمسی ممكن *deuvulmeci mumkin*, دوكله بیلور *deuvulè bïlur*, t.; قابل تعرّض *qābili te'arruz.*

ATTAQUANT, s. masc., assaillant,

دوكشن *deuvuchen*, t.; مهاجم *mouhādjim*, pl. a. مهاجمين *mouhādjimín*; صايل *sāïl*, pl. a. صايلين *sāïlín*.

ATTAQUE, s. f., action d'attaquer, مقارعة *mouqāra'at*, ضربه *zarbè*. — Assaut donné à une place, يوريش *iurích*, صولة *savlet*. — Travaux faits pour s'approcher d'une place, ياقشلمه متريسلرى *iāqychlama meteresleri*. — Paroles qu'on lâche pour sonder les intentions de quelqu'un, سوز آتمه القاى كلام *seuz âtma, ilqāï kelām*. — Donner attaque à quelqu'un, lui faire des reproches indirects, طوقندرمق حرف اندازلق ا *dhoqondurmaq, harf endāzlyq it*. — Attaque, en parlant des maladies, حمله *hamlè*, pl. حملات *hamlāt*.

ATTAQUER, v. a., assaillir, اوزرينه صالمق *uzerínè sālmaq*, اوزرينه اورمق اقتحام *uzerínè ourmaq*, و صولت ا *yqtihām u savlet it*, ايصال تعرّض ا *içāli te'arruz it*. — Attaquer, offenser par des paroles, ديل ايله انجتمك *dīl ilè indjitmek*, طعن لسان ايله طوقنمق *tha'ni liçān ilè dhoqounmaq*. — S'attaquer à quelqu'un, طوقشمق *dhoqouchmaq*, چكشمك *tchekichmek*; — à plus fort que soi, كندوسندن اقوا كمسنه ايله چكشمك *guenducinden aqvā kimesnè ilè tchekichmek*.

ATTEINDRE, v. a., toucher, دكمك *deïmek, deïgmek*, ايرشمك *irichmek*, واصل او *vāçyl ol*. — Atteindre, arriver à un certain âge, بالغ او *bālygh ol*, وارمق *vārmaq*.

ATTELAGE, s. m., animaux attelés, چفت حيوانى *tchift haïvāni*. — Bœufs d'attelage, چفت اوكوزلرى *tchift-eukuzleri*. — Attelage, chevaux qui traînent la voiture, قوشوم بارگيرلرى *qochoum bārguïrleri*, عربه بارگيرلرى *'araba bārguïrleri*.

ATTENDRE, v. a., ترقّب ا *teraqqub it*, متربّب او *müteraqqyb ol*, — Attendre, espérer, مأمول ا *méémoul it*. — Attendu, e, participe, بكلنمش *beklenmich*, منتظر *mountazyr*. — Attendu, adv., vu, eu égard, حسيله *hacebilè*. — Vu la faiblesse de sa santé, ضعف مزاجنه مبنى *za'fi mizādjinè mebni*.

ATTENDRIR, v. a., rendre tendre, ايراث ملايمت ا *irāci mulāïemet it*. — Rendre sensible à la compassion, رقّت كتورمك *ryqqat gueturmek*, ايراث رقّت ا *irāci ryqqat it*. — S'attendrir, devenir tendre, كسب ملاينت ا *kesbi mulāïenet it*. — S'émouvoir, رقّته كلمك *ryqqatè guelmek*. — Attendri, e, يموشامش *ïoumouchāmich*, ملّين *muleïïen*, رقّتلنمش *ryqqatlanmich*.

ATTENDRISSANT, E, adj., مرحمته كتوريجى *merhametè gueturídji*, رقّت كتوريجى *ryqqat gueturídji*.

ATTENTAT, s. masc., طوقنمه *dhoqounma*, t.; تعدّى *te'addi*, تعرّض *te'arruz*, اساءت *eçā'et*, a.

ATTENTATOIRE, adjectif com., طوقنيجى *dhoqounídji*, كملك كتوريجى *kemlik gueturídji*, t.;

خلل كتورن *khalel gueturen*, موجب تعدّی *moudjibi te'addi*.

ATTENTE, s. f., بكلمه *beklemè*, t.; حال انتظار - ترقّب *hāli intizār, teraqqyb*. — Être dans l'attente d'une chose, برشيڭ انتظارنده اول *bir cheïuñ intizārindè ol*. — Attente, opinion qu'on a conçue d'un homme, d'une chose, مأمول *méémoul*, pl. a. مأمولات *méémoulāt*; ظنّ *zann*, pl. ظنون *zounoun*.

ATTENTER, v. n., طوقنمق *'dhoqounmaq*, كملك ا *kemlik it*, t. — Attenter à la vie de quelqu'un, بر كمسنه نك جانينه سوء قصد ا - تعدّی ا *bir kimesnènuñ djānina soui qasd it, te'addi it*; — à la pudeur d'une femme, برخاتونك عرضنه ارتكاب اسائت ا *bir khātounuñ 'yrzyninè irtikiābi eçā'et it*.

ATTENTIF, IVE, adject., تقييد ايديجي *teqaïiud ididji*, a.-t.; صاحب دقّت *sahyb dyqqat*, a. — Être attentif à sa besogne, ايشده صاحب دقّت اول - صرف دقّت ا *ichdè sāhyb dyqqat ol, sarf dyqqat it*.

ATTENTION, s. f., application d'esprit à quelque chose, اعتنا *y'tinā*, صرف ذهن *sarfi zyhn*. — Prêter attention, بذل دقّت ا *bezli dyqqat it*, صرف ذهن ا *sarfi zyhn it*. — Travailler avec attention, دقّت ايله ايشلمك *dyqqat ilè ichlemek*. — Attention, soin officieux, مراعات خاطر *murā'āti khāthyr*.

ATTENTIVEMENT, adv., دقّتلوجه *dyqqatludjè*, a.-t.; بالدقة *bid-dyqqat*, a. — Écouter attentivement, دقّت ايله استماع ا *dyqqat ilè istimā' it*.

ATTÉNUANT, E, adj., se dit des remèdes qui procurent de la fluidité aux humeurs, خلطلرى يوفقدلديجى *khylthleri ïoufqaladidji*, a.-t.; مرقق الاخلاط *muraqqyq ul-akhlāth*. — Circonstances atténuantes, celles qui diminuent la gravité d'un délit, وسايل تفتير تهمت *veçāili tefitīri teuhmet*.

ATTÉNUER, verbe act., affaiblir, زبونلتمق *zebounlatmaq*, t.; ضعيف ا *za'if it*, توهين ا *tevhīn it*, a.-turc. — Atténuer les humeurs, اخلاطى يوفقلتمق *akhlāthy ïoufqalatmaq*, ترقيق اخلاط ا *terqyqy akhlāth it*. — Atténué, e, تاب و طاقتى كسلمش *tāb u thāqati kecilmich*, بيتاب *bītāb*, ضعيف الحال *za'if ul-hāl*.

ATTERRAGE, subst. masc., endroit où un vaisseau peut prendre terre, يناشه جق ير *ïanāchadjaq ïer*, كمى يتاجق ير *guemi ïatādjaq ïer*, t.; مكان مساحلة *mekiāni muçāhelet*.

ATTERRER, v. a., fig., ruiner entièrement, يقمق *ïyqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*. — Affaiblir excessivement, بصوب يقمق *buçup ïyqmaq*, توسيم *tevsīm it*. — Atterré, e, يره يقلمش *ïerè ïyqylmich*, خراب *kharāb*, مندرس *munderrīs*. — Atterrer, prendre terre. Voy. ATTERRIR.

ATTERRISSEMENT, s. m., صكره دن كلوب بركمش طپراق *soñraden gue-*

lup birikmich thoprāq, t.; الحاق الارض *elhāq ul-arz*.

Attester, verbe act., certifier, شاهدلك ا *chāhidlik*, a.-t. — Prendre à témoin, شاهدلكه كتورمك *chāhidliguè gueturmek*, اشهاد ا *ichhād it*.

Attiédir, v. a., ايلى ا *ili it*, يليلتمك *ilíletmek*, t.; تفتيرا *teftír it*, a.-t. — S'attiédir, ايليلنمك *ilílenmek*, كسب فتارا *kesbi fitār it*.

Attiédissement, s. m., état de ce qui passe de la chaleur à la tiédeur, ايليلمنه *ilílenmè*, t.; فتار *fitār*, سكونة حرارت *sukiouneti harāret*.

Attifé, e, adj., بزنمش *bezenmich*, t.; مزيّن *muzeïien*, a.

Attirail, s. m. — Attirail de chasse, لوازمات صيد وشكار *levāzimāti saïd u chikiār*. — L'attirail, le matériel d'une imprimerie, بصمه خانه طاقمى *basmakhānè thāqymi*, طبعخانه لوازماتى *thab'khānè levāzymāti*; — d'un voyage, يول لوازماتى *ïol levāzymāti*; — de cuisine, مطبخ طاقمى *mathbakh thāqymi*. — Attirail, grande quantité de bagage, احمال و اثقال *ahmal u esqāl*.

Attirant, e, adject., qui attire, كوكل چكيجى *gueuñul tchekídji*, t.; جاذب قلوب *djāzibi qouloub*.

Attirer, v. a., au propre et au fig., جلب ا *djelb it*, استجلاب ا *istidjlāb it*, جرّا *djirr it*, a.-t.; چكمك *tchekmek*, t. — Attiré, e, چكلمش *tchekilmich*, منجذب *mundjezib*, مجلوب *medjloub*, مستجرّ *mustedjirr*.

Attiser, v. a., au fig., le feu, aigrir les esprits, آتش شقاق و نفاقى احصاب ا *âtechi chyqāq u nifāqy yhsāb it*. — Attisé, e, طوتشمش *thoutouchmich*, محصوب *mahsoub*.

Attisoir, ou Attisonnoir, s. m., آتشى طوتشدره جق آلت *âtechi thoutouchturadjaq âlet*, كوسكى *kusku*, t.; مسعار *mis'ār*, محراك *mihrāk*, a.

Attitude, s. f., طورش *dhourouch*, t.; وضع *vaz'*, سحنت *sahanet*, a. — Belle attitude, وضع احسن *vaz'y ahsen*. — L'attitude du respect, وضع تأدّب *vaz'y téeddub*. — Prendre une attitude imposante, برنوع وضع مهابت اتّخاذ ا *bir nev'y vaz'y mehābet ittikhāz it*.

Attouchement, s. m., ال ايله يوقلمه *el ilè ïoqlama*, t.; ملامسة *mulāmecet*.

Attractif, ve, adj., چكيجى *tchekídji*, t.

Attractionnaire, adj. et s. com., اهل المذهب الانجذاب *ehl ul-mezheb ul-indjizāb*, pl. a. ارباب المذهب الانجذاب *erbāb ul-mezheb ul-indjizāb*.

Attraire, v. a., attirer par un appât, جلب ا *djelb it*, a.-t. — Le sel est bon pour attraire les pigeons, توز كوكرجينلرك خلبنه وسيله در *touz guverdjínleruñ djelbinè vecílè dur*.

Attrait, s. m., جذبة *djezbet*, pl. a. جذبات *djezbāt*. — La beauté est un puissant attrait, حسن و جمال

جاذب قویدر *husn u djemāl djāzibi qavídur.*

ATTRAPE, s. f., دوباره *doubāra*, t.; فند *fend*, p.; خدعة *khoud'at*, a.

ATTRAPER, v. a., prendre au piége, دوزاغه طوتمق *douzāgha thoutmaq*, t.; احتبال ا *yhtibāl it.* — Obtenir par industrie, قزانمق *qazānmaq*, تحصیل ا *tahsyl it.* — Saisir, prendre à la volée, قاپمق *qāpmaq.* — Empoigner, قاورامق *qāvrāmaq.* — Attraper, en parlant des incommodités, des maladies, کسب ا *kesb it.* — J'ai attrapé, j'ai gagné la fièvre, حمایی کسب ایتدم *houmāïi kesb ittum.* — Surprendre artificieusement, tromper, دوباره ایله الداتمق *doubāra ilè oldātmaq.* — Attraper, pénétrer le sens, la pensée d'un auteur, مؤلّفك مراد ایلدیکی معنایی ومرامی اخذ ا *muellifūn murād eïledīgui ma'nāïi vu merāmi akhz it.* — Attrapé, e, دوزاقلی طوتلمش *douzāqta thoutoulmich*, محتبل *mouhtebil.*

ATTRAYANT, E, adject., گوکل چکیجی *gueuñul tchekídji*, t.; جالب القلب *djālib ul-qalb*, نازع القلب *nāzy' ul-qalb.*

ATTRIBUER, v. a., attacher, annexer, باغلمق *bāghlamaq*, ربط ا *rabth it*, a.-t. — Référer une chose à celui qu'on prétend en être cause, عزو و اسناد ا *'yzv u isnād it.* — Attribué, e, مسند *musned*, حمل اولنمش *haml olounmich.*

ATTRIBUT, s. m., ce qui est propre et particulier à chaque sujet, خصیصة *khaçyçet*, pl. a. خصایص *khaçāïs.*

ATTRIBUTIF, IVE, adject., مخصّص *moukhassys*, a. — Attributif de juridiction, مخصّص الی القضا *moukhassys ilal-qazā.*

ATTRIBUTION, s. f., partie d'administration assignée à une fonction publique, مخصوص ایش *makhsous ich* امر متخصّص *emri mutekhassas*, pl. a. امور مخصوصه *oumouri makhçoucè.*

ATTRISTANT, E, adj., کدرلو *kederlu*, a.-t.; مکدّر *mukedder*, محزن *mouhzin*, a. — Nouvelles attristantes, کدرلو حوادثلر *kederlu havādisler*, اخبار مکدّره *akhbāri mukedderè.*

ATTRISTER, v. a., کدرلندرمك *kederlendurmek*, t.; احزان ا *yhzān it*, تکدیر ا *tekdír it*, ایراث حزن *irāci lutzn u keder it.*

ATTROUPEMENT, s. m., خلقك طوپلنمه‌سی - برکمه‌سی *khalqūn thoplanmaci, birikmèci*, t.; محازبت جمعیّت ناس *mouhāzebeti nās*, ناس *djem'yieti nās.*

ATTROUPER, v. a., برکدروب طوپلتمق *birikturup thoplatmaq*, تحزیب برکدرمك *birikturmek*, t.; - احشاد ا *tahzīb, yhchād it*, a.-t. — S'attrouper, طوپلنمق *thoplanmaq*, برکمك *birikmek*, اجتماع ا *idjtimā' it*, فوجًا فوجًا تجمّع ا *fevdjen fevdjen tedjemmu' it*, تحزّب - احتشاد ا *tehazzub yhtichād it.* — Attroupé, e, برکوب طوپلنمش *birikup thoplan-*

mich, بركمش *birikmich*, مجتمع *mudjtemi'*, متحزب *mutehazzyb*.

Aubépine, s. f., اق ياوشان *aq ïavchān*, ياندیق اوتی *ïāndyq otï*, t.

Auberge, s. f., مسافرخانه *musāfirkhānè*, a.-p.; مهمانسرا *mihmānserā*, p.

Aubergiste, s. m., مسافرخانه صاحبی *muçāfirkhānè sāhybi*, t.

Aubin, s. m., allure d'un cheval entre l'amble et le galop, چاپقون اشکنی *tchāpqoun echkini*, t.

Aucun, e, adj., pas un, هیچ بر *hītch bir*.

Aucunement, adv., en style de chancellerie ou de jurisprud., s'emploie pour dire en quelque sorte, اولقدر *olqadar*, t.; من جهة *min djehetin*, نوعًا *nev'ïmen*, a.

Audace, s. f., پرواسزلق *pervācyzlyq*, t.; عدم محابات *'ademi mehābāt*.

Audacieusement, adv., پرواسزلق ایله *pervācyzlyq ilè*, t.; بیمحابًا *bïmehāban*, a.; جسورانه *djeçourānè*.

Audacieux, se, adj., qui a de l'audace, effronté, کستاخ *kustākh*, ادبسز *edebsyz*. — Audacieux, pris en bonne part, یورکلو جسور *ïureklu, djeçour*.

Audience, s. f., attention donnée à celui qui parle, اصغا *ysghā*, a. — Prêter audience à quelqu'un, بر کیمسنه‌نك کلامنه حواله سمع و اصغا ایتمك *bir kimesnènïn kelāminè havālèï sem' u ysghā ït*. — Entrevue accordée par une autorité, رخصت ملاقات *roukhsati mulāqāt*, گورشمه *gueuruchmè*. — Demander une audience, استدعای ملاقات *istid'āï mulāqāt ït*. — Audience, séance dans laquelle les juges écoutent les causes, حاکم مجلس شرع دیوانی *hākim dïvāni, medjlici cher'*. — Assemblée de ceux à qui on donne audience, حضار مجلس *houzzāri medjlis*.

Audiencier, subst. masc., دیوان چاوشی *dïvān tchāvouchi*, t.

Auditeurs, s. m. pl., سامعین *sāmi'ïn*, a.; دکلیانلر *dïñleïenler*. — Auditeur des comptes, officier de la chambre des comptes, محاسبه ممیزی *mouhācebè mumeïizy*, ممیز محاسبات *mumeïizy mouhācebāt*.

Auditif, ive, adj., قولاغه متعلق *qoulāgha mute'allyq*, سمعی *sem'yi*, a. — Nerf auditif, قولاق سکری *qoulāq syñiri*, عصب الاذن *'açab ul-uzn*.

Audition, s. f., دکلمه *dïñlemè*, t.; استماع *istimā'*, حال استماع *hāli ïstimā'*, a. — Audition des témoins, شاهدلرك دکلمه‌سی *chāhidleruñ dïñlemèci*, استماع الشهود *istimā'ych-chouhoud*.

Auditoire, s. m., le lieu, l'enceinte où l'on plaide dans les tribunaux, مرافعه یری *murāfe'a ïeri*. — L'assemblée de ceux qui écoutent une personne qui parle en public, جماعة السامعین *djemā'at us-sāmi'ïn*.

Auge, s. f., pour donner à manger aux animaux, یم تکنه‌سی *ïem teknèci*, t.; ناوه *nāvè*, p. — Vaisseau en bois dans lequel les maçons délaient le plâtre, دیوارجی تکنه‌سی *dïvārdji teknèci*, t.

AUGET, s. m., petite auge où l'on met la mangeaille des oiseaux, قوش يملكى *qouch ïemligui*, t.

AUGMENT, s. m., portion des biens du mari que la loi donnait à la femme survivante, اولن قوجه‌نك مالندن زوجه‌يه جهازى ناميله عايد اولان حصّه *eulen qodjanuñ mālinden zevdjèïè djihāzy nāmilè 'āïd olān hyssè.*

AUGMENTATIF, VE, adj., t. de gram., ادات التفضيل *adāt ut-tafzyl*, a.

AUGMENTATION, s. fém., زياده‌لك *ziādèlik*, t. — Réparations et augmentations, تعميرات و تزايدات *ta'mīrāt u tezāïudāt.*

AUGMENTER, v. act., accroître, زياده‌لندرمك *zīādèlendurmek*, a.-t.; تزييد ـ توسيع ا *tezïid, tevsï' it.* — Augmenter les employés, accroître leur traitement, مأمورلرك علوفه‌سنى تزييد ا *méémourleruñ 'ouloufècini tezïid it.* — Augmenter, v. n. ou pron., زياده‌لنمك *zīādèlenmek*, كسب ترقّى ا *kesbi teraqqy it*, تزييد ا *tezāïud it.* — Augmenté, e, ارتمش *artmich*, زياده‌لنمش *zīādèlenmich*, مترقّى *muteraqqy*, متزايد *mutezāïd*, مزداد *muzdād.*

AUGURAL, E, adj., عيّافى *'aïïāfïi*, a. — Bâton augural, عصاى عيّافى *'açāï 'aïïāfi.* — Robe augurale, خلعت عيّافيه *khyl'ati 'aïïāfïïè.*

AUGURE, s. m., celui qui lisait l'avenir, etc., dans le vol des oiseaux, عيّاف *'aïïāf*, عرّاف *'arrāf.*

AUGURER, v. a., اوغور طوتمق *oghour thoutmaq*, استخراج فال ا *istykhrādji fāl it.* — Je n'en augure rien de bon, برگونه فال خير استدلال ايلمم *bir guiounè fāli khaïr istidlāl idèmem.*

AUGUSTE, adj. com., اولو *ölou*, t.; مفخّم *mufakhkham*, واجب التفخيم *vādjib ut-tefkhym*, a. — Auguste empereur, ايمپراطور مفخّم *imperāthori mufakhkham.*

AUJOURD'HUI, adv., au temps où nous sommes, زمانمزده *zemānimuzdè*, شمديكى وقتلر *chimdïki vaqyttè*, فى زمانمنا هذا *fi zemāninā hazā*, فى يومنا هذا *fi ïevminā hazā.*

AUMAILLES, adj. f. pl., se disait des bêtes à cornes, بوينوزلو حيوانلر *boïnouzlu haïvānlar*, t.; مواشى ذات القرون *mevāchïi zāt el-qouroun*, a.

AUMONER, v. a., t. de prat. anc., payer une somme au profit des pauvres, en vertu d'une condamnation judiciaire, جريمه صورتنده حكم شرعى موجبنجه صدقه ويرمك *djeremè souretindè ve hukmi cher'y moudjebindjè sadaqa vïrmek.*

AUMONIER, ÈRE, adject., qui fait souvent l'aumône aux pauvres, صدقه‌سى چوق بر آدم *sadaqaci tchoq bir ādem*, فقرا باباسى *fouqarā bābāci*, s.-t.; متصدّق *mouteçaddyq*, pl. a. متصدّقين *mouteçaddyqyn.*

AUNAGE, s. m., ارشينلمه *archïnlama*, ارشين ايله اولچمه *archïn ilè eultchmè*, t.

AUNER, v. a., ارشونلمق *archounlamaq*, ارشون ايله اولچمك *ar-*

choun ilè eultchmek, اندازه يه اورمق *endāzèïè ourmaq*. — Auné, e, ارشون ايله اولچلمش *archoun ilè eultchulmich*, ارشونلنمش *archounlanmich*.

Auneur, s. m., ارشونلمه ناظرى *archounlama nāzyri*, t.

Auparavant, adv., مقدّم *mouqaddem*.

Auprès, prép.; — Auprès de..., قربنك *qourbindè*; — adv., de près, يقيندن قريبدن *qarībten*, *ïaqynden*. — Auprès de...., en comparaison, نسبةً نسبت ايله *nisbet ilè*, *nisbeten*, نظرًا *nazaren*, قياس أيله *qyās ilè*.

Auriculaire, adject. com., qui a entendu de ses propres oreilles, كندو قولاغيله ايشتمش *guendu qoulāghylè ichitmich*. — Témoin auriculaire, سمع اذن ايله مستمع اولان شاهد *sem'y uzn ilè mustemi' olān chāhid*.

Aurone, s. fém., plante, قيصوم *qaïçoum*, a.

Aurore, s. f., تباشير صبح *tebāchīri soubh*, حيط ابيض *haïthy ebïaz*. — Le lever de l'aurore, طلوع حيط ابيض *thoulou'y haïthy ebïāz*. — Aurore, au fig., en parlant d'une chose qui commence, باشلنغج *bāchlanghydj*, تباشير حال *tebāchīri hāl*, اوائل *evāïl*. — Cela n'est encore qu'à son aurore, بو كيفيّت هنوز اوائل حالدر *bou kèïfïiet henouz evāïli hāldur*. — Aurore, se dit aussi pour le Levant, كون طوغيسى *gun dhoghouçou*, مشرق *mechryq*. — Les climats de l'aurore, اقاليم مشرقيه *eqālīmi mechriqyïè*. — Couleur aurore, espèce de jaune doré, اخشام كونشى رنكى *akhchām gunechi rengui*.

Auspice, s. m., manière de consulter et de connaître l'avenir, تفآل فال *tefa'ul*, pl. a. تفآلات *tefa'ulāt*; طوتمه *fāl thoutma*. — Sous d'heureux auspices, قوّت بخت ميمون ايله *qouvveti bakhti mæïmoun ilè*. — Sous les auspices de quelqu'un, بر كمسنه نك يمن مساعدهٔ سنيّه سيله *bir kimesnènuñ ïumni muçā'edëï seniïècilè*.

Aussi, conj., autant, également, قدرنجه *qadrindjè*. — Il est aussi sage que brave, عاقل اولديغى قدرنجه شجيعدر *'āqyl oldoughy qarindjè chedji'dur*. — Aussi magnifiquement que possible, ممكن مرتبه داراتيله *mumkini mertebè dārātilè*. — Aussi bien que..., قدر كبى *qadar*, *guibi*. — Je sais cela aussi bien que vous, بو مادّه يى بن دخى سنك كبى بيلورم *bou māddëïi ben dakhy senuñ guibi bïlurum*.

Austère, adj. com., سخت *sakht*, شديد *chedīd*, موجب المشاقّة *moudjib ul-muchāddet*. — Une règle austère, قانون شديد *qānouni chedīd*. — Mener une vie austère, مشاقّت اوزره اسرار عمرا *muchāddet uzrè imrāri 'eumr it*.

Austèrement, adv., قاتيلق ايله *qātylyq ilè*, t.; بالمشاقّة *bil-muchāddet*, بالتشدّد *bit-techeddud*, رياضت ايله *rïāzet ilè*, a.-t.

Austérité, s. f., rigueur qu'a

exerce sur son corps, mortification des sens, مشاڈة قاتيلق *qātylyq, muchāddet.* — Sévérité, قسوة *qasvet,* صلابت *sālābet.* — Austérité de mœurs, صلابت اخلاق *salābeti akhlāq.*

Autant (D') plus, adv., برقات زياده اولەرق *bir qāt zīādè olaraq.* — D'autant mieux, برقات دخی اعلاکه *bir qāt dakhy a'lāki.* — D'autant que, اجلدن اندن *edjilden, anden* اوتری لأن *euturu, li-ann.*

Autel, s. m., espèce de table à l'usage des sacrifices, قربان يری *qourbān ïeri,* t.; مذبحه *mazbaha,* a.; قربانگاه *qourbānguiāh,* p.; منحر شريف *munharri cherīf.* — Les autels, pour dire la religion, دين *dīn,* pl. ديان *edïān.* — Respecter les autels, اديان حقنه رعايت شرط واحترام ا *edïān haqqyna ri'āïeti charth u yhtirām it.* — Autel, constellation de l'hémisphère austral, مجمرة *midjmiret.* Voy. Encensoir.

Auteur, s. m., celui qui est la cause première de quelque chose, مبدأ *mebdèè,* مبدأ اوّل *mebdèèï evvel,* بادی *bādi,* صانع *sāni',* a., ايلك سبب *ilk sebeb,* t. — L'auteur de tous les êtres créés, l'auteur de la nature, صانع كافّهٔ موجودات *sāni'y kiāffèï mevdjoudāt.* — Auteur, inventeur, چيقاران *tchyqārān,* مخترع *moukhteri'.* — Celui de qui on a appris quelque nouvelle, خبر ويريجی *khaber vīrīdjī,* خبرك ناقلی *khaberuñ nāqyli,* ماخذ *méékhaz.* — Je vous nomme mon auteur, اشته ماخذم اولان كيسنه نك اسمنی بيان ايدرم *ichtè méékhazum olān kimesnènuñ ismini beïān iderum.*

Authentique, adj. com., revêtu des formes requises, معمول به *méémouluñ bih,* دستور العمل *destour ul-'amel,* شايان اعتبار *chāïāni'y'tibār,* a. — Pièce authentique, ورقهٔ معتبره *varaqaï mu'teberè.* — Écrit authentique, نميقهٔ معتبره *nemïqaï mu'teberè.* — Témoignage authentique, شهادت واجبة الاعتبار *chehādeti vādjibet ul-y'tibār.* — Authentique, en parlant d'une copie certifiée, légalisée, اصليله تطبيق اولنمش *aslïlè tathbyq olounmich nuskhèï sānïè.* — En parlant de l'original, نسخهٔ اصليه *nuskhèï aslïè.* — J'ai vu l'authentique et la copie, اصل نسخه يی و صورتنی كوردم *asl nuskhèïi vè souretini gueurdum.*

Authentiquement, adv., رسوم مرعيّة اوزره معنون و مصدور *rouïçoumi mer'yiè uzrè mou'anven u masdour.*

Authentiquer, v. a., تصديق ا *tastyq it.*

Autocrate, trice, s., باشلو باشلنان پادشاه *bāchlu bāchinda pādichāh,* t.

Autocratie, s. f., باشلو باشلنان پادشاهلق *bāchlu bāchindè pādichāhlyq,* t.; سلطنت مستقله ـ متفرّده *salthaneti moustaqylè, muteferridè.*

Autochthone, s. m. Voy. Aborigènes.

Autographe, adj. com., qui est

écrit de la main même de l'auteur, كندو خطيله يازلمش *guendu khaththylè ïazilmich*, محرّر بخط يده *mouharrer bikhaththy ïedihi*; — s. m., un autographe, خط يديله محرّر اولان تحرير *khaththy ïedilè mouharrer olān tahrīr*.

Automate, s. m., machine qui a en soi les principes de son mouvement, كندو كنديلكندن يورر *guendu guenduliguinden ïurur*, t.; متحرّك برأسه *muteharrik bira'cihi*.

Automnal, e, adj., كوز وقتنده كى *guiuz vaqtindèki*, a.-t.; خريفيّ *kharīfii*.

Automne, s. m. et f., كوز وقتى *guiuz vaqti*, t.; فصل موسم خريف *fasl mevsimi kharif*.

Autopsie, s. f., t. de méd., l'action de voir de ses propres yeux, كندو كوزيله كورمه *guendu gueuzu ilè gueurmè*, t. — Autopsie cadavérique, بدن ميتك رأى العين كشف و معاينه سى *bedeni meïtuñ rèï ul-'aïn kechf u mou'āïenèci*.

Autoriser (S'), v. pron., acquérir de l'autorité, كسب جواز ا *kesbi djevāz it*, ا كسب مساغ *kesbi meçāgh it*, a.-t. — Autorisé, e, اذنلو *izinlu*, ماذون *méézoun*, مرخّص *mourakhkhas*.

Autorité, s. f. — Autorité absolue, حكومت مطلقه *hukioumeti mouthlaqa*; — des lois, قوانين موضوعه نك قوّت حكومتى *qavānīni mevzou'anuñ qouvveti hukioumeti*; — spirituelle, حكومت روحانيّه *hukioumēti rouhānīïè*; — temporelle, حكومت دنيويّه *hukioumeti dunïevïè*. — Autorité, crédit, considération, اعتبار *y'tibār*, نفوذ كلام *nufouzy kelām*. — Il a de l'autorité, قدر و اعتبارى واردر *qadr u y'tibāri vārdur*.

Autour, prép., ce qui environne, چورەسنده *tchevrècindè*, t. — Autour de soi, نفسى اطرافنده *nefsi èthrāfindè*. — Autour, auprès, ياننده *ïānndè*, ياننى باشنده *ïāni bāchindè*, عند *'ynd*. — Il est toujours autour de moi, على الدوام يانمده در *'aleddevām ïānumdè dur*.

Autourserie, s. f., چاقرجيلق صنعتى *tchāqyrdjilyq san'ati*, t.

Autoursier, s. m., چاقرجى *tchāqyrdji*, چاقر الشدريجى *tchāqyr alychturīdji*, t.

Autre, adj. com., distinction entre deux choses, اول بر *ol bir*, vulg. او بر *obir*. — L'autre, اول برى *ol biri*. — L'autre jour, كچن كون *guetchen gun*. — Autre, marquant l'égalité, ثانى *sāni*. — C'est un autre Alexandre, اسكندر ثانيدر *iskenderi sānī dur*.

Autrefois, adv., كچن وقتلرده *guetchen vaqytlerdè*, اوقات ماضيّه ده *evqāti māzïïèdè*.

Autrement, adv., بشقه كونه *bachqa guiounè*, t. — Je le veux autrement, اخر كونه استرم *akher guiounè isterum*. — Autrement, précédé de pas, signifie guère, اولقدر دكل *olqadar deïl*. — C'est un homme qui n'est pas autrement riche, اولقدر مالدار آدم دكلدر *olqadar māldār ādem deïldur*.

AUTRE PART (D'), loc. adv., d'ailleurs, de plus, بر طرفدن *bir tharaftan.*

AUTRUI, s. masc., les autres personnes, بشقه‌سی *bachqaci*, t.; آخر *âhher*, سائر *sâïr.*

AUVENT, s. m., صچاق *satchâq*, t.

AUXILIAIRE, adj. com., امدادجی *imdâddji*, t.; معین *mu'yn.* — Armée auxiliaire, امداد عسکری *imdâd 'askeri.*

AVAL, s. m., souscription qu'on met au bas d'un effet de commerce et par lequel on s'oblige d'en payer le montant, کفیللك امضاسی *kefîllik imzâci*, امضای کفالة *imzâï kefâlet.* — Aval, opposé d'amont, qui descend la rivière, اقنتیدن آشاغی *aqyntîden âchâghy*, مصب النهر *moucybb un-nehr.* — Le vent d'aval, ریح غربی باطی یلی *bâthy ïeli*, *ryhy gharbïi.*

A-VAU-L'EAU, loc. adv., suivant le courant de l'eau, صویك آقندیسیله *souïuñ âqyndîcilè*, مجرای مایه تبعیّت ایدرك *medjrâï mâïè teb'yiet iderek.*

AVALAISON, ou AVALASSE, s. f., chute d'eau impétueuse qui vient des grosses pluies, هارل هارل صو دوکلمه‌سی *hâril hâril sou deukulmèci*, t.; تشلشل الماء *techelchul elmâ*, a.

AVALANCHE, ou AVALANGE, s. f., قار قیاسی *qâr qaïâci*, t.

AVALER, v. a.; — le calice, le morceau, se soumettre à quelque chose de fâcheux, حبّی یوتمق *habbi ïoutmaq*; — des mortifications qu'il faut dissimuler, زهرلر یوتمق *zeherler ïoutmaq.* — Le bateau avale, il suit le courant de la rivière, قایق نهرك اقندیسیله یورر *qâïq nehruñ aqyndîcilè ïurur.* — S'avaler, descendre trop bas, صارقمق *sârqmaq*, سلپوکلنمك *sulpuklenmek.*

AVALEUR, s. m., یودان *ïoudân*, t.; بالع *bâly'.*

AVANCE, s. f., espace de chemin qu'on a devant quelqu'un, یلرولمه *ilerulemè*, t.; مسابقت *muçâbaqat.* — Ce qui se trouve de fait ou de préparé dans une affaire, ایلرولمه‌یه مدار *ilerulemèïè medâr*, مدار الاستقدام *medâr ul-istyqdâm.* — En avance, ou d'avance, اوّلجه *evveldjè*, وقتندن اوّل *vaqtinden evvel*, همان شمدیدن *hemân chimdîden.* — Faire des avances, faire les premières démarches, عرض مقدّمات رغبت ا *'arzy mouqaddemâti raghbet it*, استکلك اوك ایاق او *istektè euñ aïâq ol.*

AVANCEMENT, s. m., progrès en quelque matière que ce soit, ایلرولمه *ilerulenmè*, میدان آلمه *meïdân âlma*, t.; اقبال *yqbâl.* — Établissement de fortune, اولولمه *oloulanma*, رفعت و اقبال *rif'at u yqbâl.* — Procurer de l'avancement, برکمسنه‌نك اقبالنه وسیله او *bir kimesnènuñ yqbâlinè vecilè ol.*

AVANCER, v. a., pousser, porter en avant, ایلرو کتورمك *ileru guetturmek*, ایلرو سورمك - یورتمك *ileru surmek*, *ïurutmek*, ایلرویه اوزاتمق - سوق ا *ilerüè*

ouzātmaq, sevq it. — Avancer, accélérer, تعجيل ا *ta'djīl it.* — Avancer une montre, ساعتى ايلرولتمك *sā'ati ileruletmek.* — Faire faire du progrès, ايلرولتمك *ileruletmek,* سوق ا *sevq it.* — Avancer la besogne, ايش سورمك *ich surmek,* سوق مصلحت ا *savqy maslahat it.* — Payer par avance, ايلرو ويرمك *ileru vïrmek,* معجّلاً ادا ا *mou'adjdjelen edā it.* — Mettre en avant, proposer, اورتديه براقمق *ortaïa brāqmaq,* درميان ا *dermïān it,* سوق كلام ا *sevqy kelām it.* — Faire avancer, ايلرويه سوق ا *ileruïè sevq it.* — Avancer, aller en avant et faire des progrès, ايلرولنمك *ilerulenmek,* تقدّم - استقدام ا *teqaddum, istyqdām it.* Anticiper, dépasser, ايلرو كچمك *ileru guetchmek,* تجاوز ا *tedjāvuz it.* — Avancé, e, متقدّم *muteqaddem,* متسابق *muteçābyq.* — Avancé en âge, ياشلو *ïāchlu,* ياشنى آلمش *ïachini ālmich,* كبير السنّ *kebīr ussinn.* — Esprit avancé, قبل الوقت كماله رسيده اولمش عقل *qabl el-vaqt kemālè recīdè olmich 'aql.* — En t. de guerre, ouvrage avancé, fortifications en avant des autres, اوك مترس *euñ meteris.*

Avanie, s. f., جور *djevr,* تعدّى *te'addi,* pl. a. تعدّيات *te'addïāt.*

Avant, prép. marquant priorité de temps ou d'ordre, مقدّم *mouqaddem,* قبل *qabl,* a. — Avant la fin de l'année, ختام سنه‌دن مقدّم *khytāmi senèden mouqaddem.* — Avant le lever du soleil, كونش طوغمزدن اوّل *gunech dhoghmazden evvel,* قبل طلوع الشمش *qabl thoulou' uch-chems.* — Avant, adv. de lieu marquant mouvement et progrès, بعيدًا *ba'īden,* عميقًا *'amīqen.* — Pénétrer fort avant dans une chose, بر شيئك ايچنه بغايت درين يره وارمق *bir cheïun itchinè beghāïet derīn ïerè vārmaq.* — L'avant, en t. de marine, la proue, كمينك باشى *guemīnuñ bāchi.* — En avant, au-delà du lieu où l'on est, ايلرويه *ileruïè,* متقدّمًا *muteqaddimen.* — Pousser en avant, ايلرويه سوق ا *ileruïè sevq it.*

Avant-bras, s. m., آرش *ārich,* t.: ذراع *zirā',* a.

Avant-cour, s. f., ديش حولى *dīch havli.*

Avant-coureur, s. m., بريد *berīd,* a.; پيش آهنك *pīch āhenk.* — En parlant des prophètes qui ont annoncé la venue de Jésus-Christ, مبشّر *mubechchir,* pl. a. مبشّرين *mubechchirīn.* — Avant-coureur, au fig., tout ce qui annonce ou présage l'arrivée prochaine d'une chose, مقدّمه *mouqaddemè,* pl. a. مقدّمات *mouqaddemāt.*

Avant-garde, s. f., مقدّمة الجيش *mouqaddemet ul-djeïch.*

Avant-gout, s. m., ايلك داد *ilk dād,* t.; لذّت عاجله *lezzeti 'ādjelè.*

Avant-hier, adv., اوته كون *eutè gun,* دونكى كونك اوّليسى *dunki gunuñ evvelīci,* t.; قبل الامس *qabl ul-ems,* a.

AVANTAGE, s. m., ce qui est utile, profitable, favorable à quelqu'un, فایده *fāïdè*, pl. a. فواید *fevāïd*; منفعة *menfa'at*, pl. منافع *menāfi'*; نفع *nef'*. — Avantage considérable, نفع جسیم *nef'y djecīm*. — Tirer avantage de quelque chose, بر شیدن استفاده ا *bir cheïden istifādè it*. — Avantage, supériorité, اوست کلمه *ust guelmè*, مزیّت *mezīiet*, تفوّق *tefevvouq*, فضل *fazl*. — Ce qu'un père donne à quelqu'un de ses enfants de plus qu'à un autre dans le partage de sa succession, سهم مفروضدن زاید اولان مساعله *sehmi mefrouzden zāïd olān muçā'adè*. — Avantage, en général tout traitement avantageux fait à quelqu'un, مساعده *muçā'adè*, pl. a. مساعدات *muçā'adāt*.

AVANTAGER, v. a., فایله لندرمك *fāïdèlendurmek*, تمتیع ا *temtī' it*, a.-t. — Avantagé, e, فایله لنمش *fāïdèlenmich*, مظهر مساعله اولمش *mazheri muçā'adè olmuch*, منتفع *munteft'*.

AVANTAGEUSEMENT, adv., فایله لو *fāïdèlu*, وجهله علی *'ala vedjhilè*, بطور الانفع *bethavr ul-enfa'*, بطور الاحسن *bethavr ul-ahsen*, a. — Vêtu avantageusement, طور احسن ایله ملبّس *thavri ahsen ilè mulebbes*.

AVANTAGEUX, SE, adj., qui apporte, qui produit de l'avantage, خیرلو *khaïrlu*, a.-t.; نافع *nāfi'*, منتفع *munteft'*. — Taille avantageuse, قدّ رشیق *qaddi rachyq*. — Couleur avantageuse, یراشق برر نك *ïarāchyq bir renk*. — Avantageux, présomptueux, تفضّل ادّعاسنله اولان *tefazzul iddi'ācindè olān*.

AVARE, adj. com., au fig., celui qui épargne des choses utiles, اسرکیجی *ecirgüïdji*, t.; ضنین *zanīn*, a.; دریغکار *dirīghkiār*.

AVARICIEUX, SE, adj. (mot vieilli). Voy. AVARE.

AVARIE, s. f., dommage arrivé à un navire ou à son chargement, خسارت *khaçāret*, خسار *khaçār*, pl. a. خسارات *khaçārāt*; افت *āfet*, pl. a. آفات *āfāt*; قضازده لك *qazāzedèlik*. — Droit d'ancrage, دمر حقّی *demir haqqy*. — Avarié, e, آفتزده اولمش *āfetzedè olmuch*. — Marchandises avariées, آفتزده اولمش اموال و اشیا *āfetzedè olmuch emvāl u echiā*.

AVEINDRE, v. a., اخراج ا *ykhrādj it*, a.-t.

AVELANÈDE, s. f., cosse du gland, پلامود قبوغی *palāmoud qaboughy*, t.

AVELINE, s. f., هند فندغی *hind findoughy*, t.

AVELINIER, s. masc., arbre, هند فندغی اغاجی *hind findoughy aghādji*, t.

AVENAGE, s. masc., عینا یولاف اولهرق ویریلان جائزه *'aïnen ioulāf olaraq vīrīlān djāïzè*, t.

AVENANT, E, adject., خوش ادالو *khoch edālu*, خوش اداسی *edāci khoch*, t.; ملیح النظر *melyh un-nazar*, a.; دلبر *dilber*.

AVENANT (A L'), adv., اکا کوره *añā gueurè*, t., علی هذا القیاس *'ala hazā-qyās*, a.

Avénement, s. m., en parlant du Messie, le temps où il s'est manifesté aux hommes, مسیحک کورندیکی *mecyhuñ gueurundugui zemān*, t.; وقت ظهور مسیح *vaqti zouhouri mecyh*. — Celui où il doit paraître pour juger les hommes; مسیحک کلهجکی زمان *mecyhuñ guelèdjegui zemān*, مجئی مسیح *medjii mecyh*.

Avenir, v. n., arriver par accident, وقوعه کلمک *vouqou'a guelmek*, ظهوره کلمک *zouhouré guelmek*. — Avenant, part. actif du verbe Avenir; s'il avient que..., s'il arrive que..., اولهجق اولور ایسه *oladjaq olour içe*, ظهور ایلهجك اولور ایسه *zouhour idèdjek olour içe*, اولدیغی تقدیرنك *oldougky hāldè*, حالك *taqdirindè*. — Avenu, e, participe du verbe précédent, واقع اولمش *vāqy' olmich*, وقوعه کلمش *vouqou'a guelmich*. — Les choses qui sont avenues, وقوعه کلان احوال *vouqou'a guelen ahvāl u keifiāt*. — Regarder une chose comme non avenue, بر شیی کأن لم یکن عدّ ایتمك *bir cheii ke-an lam ie-kun 'add it*.

Avenir, s. m., le temps futur, زمان مستقبل *zemāni moustaqbil*, زمان آتی *zemān āty*, a. — Prédire l'avenir, مستقبلات امور دن خبر ویرمك *moustaqbilāt oumourden khaber virmek*. — A l'avenir, بوندن بویله *boundan beuèlè*, بعد فیما *fimā ba'd*.

Aventure, s. f., ce qui arrive inopinément à quelqu'un, باشه کلان ایش *bācha guelen ich*, t.; ماجرا *mādjerā*, حادثه *hādicè*, pl. a. حادثات *hādiçāt*; عارضهٔ اتفاقیه *'ārizāi ittifāqyè*. — Aventure heureuse, حادثهٔ میمونه *hādicèi meimounè*; — surprenante, حادثهٔ غریبه *hādicèi gharibè*. — Dire la bonne aventure, فالجیلق ایتمك *fāldjilyq it*, تکهن ایتمك *tekiohhun it*. — Faire profession de dire la bonne aventure, فالجیلغی حرفت ایدنمك *fāldjilyghy hyrfet idinmek*, کهانتی حرفت اتخاذ ایتمك *kihāneti hyrfet ittikhāz it*. — Aventure, événement extraordinaire ou surprenant, عجایب حال *'adjāib hāl*. — Aventure périlleuse, حادثهٔ خطرناك *hādicèi kha-tharnāk*. — Aventure, hasard, اتفاق *ittifāq*, pl. اتفاقات *ittifāqāt*. — A l'aventure, au hasard, sans dessein, کیف ما اتفاق بوشه *boèha*, کیف ما اتفاق *kèif mā ittifāq*. — Marcher à l'aventure, کیف ما اتفاق روانه اولمق *kèif mā ittifāq revāné ol*. — Par aventure, par hasard, اتفاقا *ittifāqan*. — Si par aventure il arrive, اتفاقا واصل اولهجق اولور ایسه *ittifāqan wāçyl oladjaq olour içe*.

Aventurer, v. a., مخاطره یه براقمق *moukhātharaïè brāqmaq*, a. t. — Aventurer tout son bien, مجموع مالنی معرض خطره القا ایتمك *medjmou' mālini ma'razy khathārè ilqā it*. — S'aventurer, تهلکه یه اتلمق *tehlukèïè atilmaq*, اخطار نفس ایتمك

ykhthāri nefs it. — Aventuré, e, تهلكه يه براقلمش *tehlukèïè brāqylmich.* موقع خطرده اولمش *mevqa'y khatharda olmuch.*

AVENTURIER, ÈRE, s., qui est sans nom, sans fortune et vit d'intrigue, وبش *vebch,* pl. a. (employé quelquefois pour le sing.) اوباش *evbāch.* — C'est un aventurier, اوباش مقوله‌سی بر آدمدر *evbāch maqoulèci bir ādemdur.*

AVENUE, s. f., passage, معبر *ma'ber,* pl. a. معابر *me'ābir.*

AVÉRER, v. a., اثبات ا *isbāt it,* a.-t. — Avéré, e, اثبات اولنمش *isbāt olounmich,* متحقق *mutehaqqaq.* — C'est une chose avérée, ثابت ومتحقق برماده‌در *sābit u mutehaqqaq bir maddèdur.*

AVERSE, s. f., سيل يغموري *seïl ïaghmouri,* t.; مطر هطال *mathari haththāl,* a.

AVERSION, s. fém., haine, بغض *boughz,* a. — Répugnance, اكرنش *igrenich,* t.; ابائت طبع *iba'eti thab',* a.

AVERTIR, v. a., اخبارا *ykhbār it,* a.-t.; بيلدرمك *bildurmek,* t. — Averti, e, خبر آلمش *khaber ālmich,* خبردار *khaberdār,* اكاه *aguiāh,* خبير *khabīr.*

AVERTISSEMENT, s. m., بيلدرمه *bildurmè,* t.; اخبار *ykhbār,* pl. a. اخبارات *ykhbārāt;* اخطار *ykhthār,* pl. اخطارات *ykhthārāt.*

AVEU, s. m., témoignage, شاهدلك *chāhidlik,* t.; شهادت *chehādet.* — Homme sans aveu, آدی شانسز *ādi chānsyz,* بيلورسز مجهول *medjhoul ul-ahvāl.*

AVEUGLE, adj. com. — Aveugle né ou aveugle de naissance, انادن طوغمه كور *anāden dhoghma keur,* t.; ضرير *zarīr,* pl. a. اضرا *azrā.* — Aveugle, au fig., une personne chez qui la passion offusque l'entendement, عقلى عمى كوزى كور *'aqly gueuzu kieur,* القلب عمى *'amil-qalb.* — Aveugle, en parlant de la passion même, عديم البصيرة *'adīm ul bacyret.* — Désir aveugle, اشتياق بى بصيرت *ichtiāqy bi bācyret.* — Obéissance aveugle, على العميا أطاعت وانقياد *'alel'-oumiā ythā'at u inqyād.* — La fortune est aveugle, فلك كوزى كوردر *feleguñ gueuzu keurdur.* — A l'aveugle, aveuglément, كوركبى *keur guibi,* كوركجه *keurdjè.*

AVEUGLEMENT, s. m., cécité, عما *'amā,* عما البصر *'amā ul-baçar.* — Aveuglement, au fig., trouble, obscurcissement de la raison, عقل كوزينك كوركلكى بصيرتسزلك *'aql gueuzunuñ keurligui, bacyretsyzlik,* عمای قلب *'amāï qalb.*

AVEUGLÉMENT, adv., كور كورينه *keur gueurunè,* كورلمدن *gueurulmèden,* t.; على العميا *'alel 'oumiā,* a. — Obéir aveuglément, كورلمدن اطاعت ا *gueurulmèden ythā'at it.*

AVEUGLER, v. a., rendre aveugle, ازالهٔ بصرا *izālèï baçar it,* a.-t. — Éblouir, كوزى قماشدرمق *gueuzu qamāchturmaq,* تكليل بصر ا *teklīli baçar it.* — Au fig., priver de l'usage de la raison, عقل كوزينى كورلتمك

'aql gueuzunu keurletmek, بصیرتی باغلامق *bacyreti bāghlamaq*, ازالهٔ بصیرت ا *izālëi bacyret it.* — Aveuglé, e, کورلنمش *keurlenmich*, متعمّی *mute'amma*.

AVEUGLETTE (A L'), adverbe, ایمکلیه رك *imekleïèrek*, کوزی قپالو *gueuzu qapālu*, t. — Aller à l'aveuglette, خبط عشوا ایله یوریمك *khybthy 'achvā ilè ïurumek*.

AVIDE, adj. com., qui a un désir immodéré de manger, de boire, صوغومسز *soghoumsouz*, t., نهیم *nehīm*, شرهان *cherhān*. — Au fig., être avide du bien d'autrui, اخرك مالنه کوز دیکمك *akheruñ mālinè gueuz dīkmek*, اخرك مالنه حریص و مغرم او *akheruñ mālinè harys u maghrem ol*.

AVIDITÉ, s. f., نهامت *nahāmet*, شره *chereh*, a. — Manger avec une grande avidité, فرط نهامت ایله اکل طعام ا *farthy nehāmet ilè ekli tha'ām it*. — L'avidité des biens, حرص مال *hyrsy māl*; — des honneurs, حرص شان ورفعت *hyrsy chān u rif'at*.

AVILIR, v. a., rendre vil, تذلیل ا *tezlīl it.* a.-t.; الچقلتمق *altchaqlatmaq*, t. — S'avilir, نفسنی اذلال و تحقیر ا *nefsini yzlāl u tahqyr it.* — Avilir, déprécier, قدری الچقلتمق *qadri altchaqlatmaq*, تنزیل قیمت ا *tenzīli qymet it*, تهوین ا *tehvīn it.* — Avilir la marchandise, مالك اعتباریتی اسقاط ا *mālua y'tibārini isqāth it.* — Avili, e, الچقلنمش *altchaqlanmich*, محقّر *mouhaqqar*, مذلل *muzellel*.

AVILISSANT, E, adj., الچقلدیجی *altchaqladīdji*, t.; موجب التحقیر *moudjib ut-tahqyr*, مستلزم التذلیل *mustelzem ut-tezlīl*, موریث التهوین *mouris ut-tehvīn*.

AVILISSEMENT, s. m., الچقلق حالی *altchaqlyq hāli*, t.; حال مذلّت *hāli mezellet*, حال مهانت *hāli mehānet*, a.

AVIRON, s. m., کمی کورکی *guemi keuregui*, t.

AVIS, s. m., opinion, sentiment, رأی *rëi*, pl, a. ارا *arā*. — C'est mon avis, بنم رایم بودر *benum rëium bou dur*. — Changer d'avis, تبدیل رأی ا *tebdīli rëi it*. — Avis, avertissement, خبر *khaber*, pl. اخبار *akhbār*. — Conseil, اوکوت *eugut*, نصیحت *nacyhat*, نصح *noush*, pl. a. نصایح *neçāyh*; اخطار *ykhthār*, pl. اخطارات *ykhthārāt*. — Avis amical, نصیحت دوستانه *nacyhati dostānè*. — Avis en tête d'un livre, تنبیه *tembīh*. — Moyen, disposition, تدبیر *tedbīr*.

AVISÉ, E, adj., عاقل *'āqyl*, عقل و درایت صاحبی *'aql u dirāïet sāhybi*, متبصّر *mutebassyr*.

AVISER, v. act., avertir, آگاه ا *âgāāh it*, p.-t.; اخطار ا *ykhthār it*. — Faire réflexion, faire attention, v. n., دوشنمك *duchunmek*, ملاحظه ا *moulāhaza it*, مطالعه ا *mouthāla'a it*. — S'aviser, درخاطر ا *der khāthyr it*, عقله قومق *'aqlè qomaq*, فکر ا *fikr it*.

AVITAILLEMENT, s. m. Voy. APPROVISIONNEMENT.

AVITAILLER, v. a. Voy. APPROVISIONNER.

AVIVER, v. a., تازه‌لتمك *tazèletmek*, t.; ايراث نضارت ا *irāci nazāret it*, ا تنضير *tenzīr it.*

AVOCAT, s. m., défenseur en justice, مكافل مخاصمات *mukiāfili moukhācymāt*, مكافل دعوا *mukiāfili da'vā.* — Au fig., celui qui intercède pour un autre, شفيع *chefī'.*

AVOIR, verbe auxil., posséder, صاحب او *sāhyb ol.* — Avoir une place, منصب صاحبی او *mansyb sāhybi ol.* — Avoir de l'amour, بر كمسنه‌نك عشق و محبّتی او *bir kimesnènuñ 'ychq u mouhabbeti ol.* — Avoir raison, حقّی او *haqqy ol;* — de la haine, بغض و نفرتی او *boughz u nefreti ol;* — un procès, دعواسی او *da'vāci ol.* — Il y a un an, بر سنه واردر *bir senè vārdur.* — Il y a beaucoup de monde, وافر كسان واردر *vāfir keçān vārdur.*

AVOIR, s. m., ce que l'on possède de bien, وارلق و منال *vārlyq, māl u menāl.* — En parlant d'une possession, d'un bien, ملك *mulk*, pl. a. املاك *emlāk.* — En t. de comptabilité, *avoir*, opposé à *doit*, مال موجود *māli mevdjoud.* — Les livres de compte portent d'un côté *avoir*, et de l'autre *doit*, محاسبه دفترلرينك صحيفه‌لری بالاسنده بر طرفده مال و مقابلنده دين لفظلری يازيلور *mouhācebè defterlerinuñ sahyfèleri bālācindè bir tharafta māl vè mouqābilindè deïn lafzleri īāzīleur.*

AVOISINER, v. act., être voisin, قوكشولشمق *qoñchoulachmaq*, t.; قرب و جواردە او *qourb u djivārdè ol*, ا مجاورت *mudjāveret it*, a.-t. — S'avoisiner, se rapprocher, ياقلشمق *īāqlachmaq*, ا تقارب *teqāroub it*, ا تقرّب *teqarroub it.*

AVORTEMENT, s. m., اسقاط جنين *isqāthy djenīn*, a.

AVORTER, v. n., accoucher avant le terme, چوجق دوشورمك *tchodjouq duchurmek*, t.; ا اسقاط جنين *isqāthy djenīn it*, a.-t. — Avorter, en parlant des animaux, ياورى دوشورمك *īāvrou duchurmek.* — Par extension, en parlant des fruits qui ne parviennent pas à maturité, چيكّ قالمق *tchīg qālmaq.* — Au fig., en parlant de dessein, d'entreprise, حصوله كلمامك *houçoulè guelmemek.* — Ce dessein avorta, بو مرام نتيجه پذير حصول اولهمدی *bou merām netīdjè pezīri houçoul olamadi.* — Avorté, e, au fig. seulement, باشه چيقمامش *bācha tchyqmāmich*, حصوله كلمامش *houçoulè guelmemich.*

AVORTON, s. m., en parlant des animaux qui sont au-dessous de leur grandeur naturelle, يرادلمشی اكسك ـ ناتمام *īarāditchi eksik, nātemām*, t.; ناقص الخلقة *naqys ul-khylqat.* — Cet animal est un avorton, ناقص الخلقة بر حيواندر *nāqys ul-khylqat bir haïvāndur.* — C'est un avorton, au fig., se dit aussi d'un ouvrage d'esprit défectueux, ناقص الخلقة بر تاليفدر *nāqys ul-khylqat bir tèèlīftur.* — Avorton, se dit également des arbres, des plantes, پيچ *pitch.*

AVOUER, v. a., confesser, مقرّ او *mouqyrr' ol.* — Avouer un crime, اعتراف جرم ا *y'tirāf djurm it.* — Avouer, autoriser une chose, يوللو طوتمق *ïollu thoutmaq*, تجويز ا *tedjvïz it.* — Avouer un homme, déclarer qu'on l'approuve en tout ce qu'il fait ou fera, مقبول و معتبر طوتمق *maqboul u mu'teber thoutmaq*, بكنمك *beïenmek*, تحسين ا *tahsïn it*, قبول ا *qaboul it.* — AVOUÉ, E, اقرارلنمش *yqrārlanmich*, رهين الاعتراف *rehïn ul-y'tirāf*, قرين الاقرار *qarïn ul-yqrār.*

AXILLAIRE, adj. com., قولتغك *qoltoughuñ*, t.; ابطى *abthyi*, a. — Nerf axillaire, قولتق سكرى *qoltouq syqyrï.* — Veine axillaire, قولتق طمرى *qoltouq dhamari.*

AXIOME, s. m., قاعلٔ مسلّم الثبوت *qā'ydëï mucellem us-subout*, a.

AXONGE, s. f., بوبرك ياغى *beubrek ïāghy*, t.

AZADERAC, s. m., arbre, تسبيح اغاجى *tesbïh aghādjï*, t.; قيقب *qyqab*, a.; ازاد درخت *āzād dirakht*, p.

AZAMOGLAN, s. m., mot formé de deux mots turcs, enfant étranger employé aux fonctions les plus basses et les plus pénibles, عجم اوغلانى *'adjem oghlāni*, t.

AZEROLE, s. m., fruit, زعرور *zou'rur*, a.

AZYME, adj. Voy. AZYME.

BABA, s. m., sorte de pâtisserie, بر نوع بورك *bir nev'y beurek*, t.

BABEL, s. fém., grande confusion d'opinions et de discours, سوز قارشقلغى درلو *seuz qārychyqlyghy*, درلو درلو ديللر قارشقلغى *turlu turlu dïller qārychyqlyghy*, t.; بلبلة الافكار و الاقوال *belbalet ul-efkiār vel-aqvāl*, تبلبل السنة والاصوات *tebelbul el-sinet vel-asvāt.*

BABEURRE, s. m., liqueur séreuse, پنير صويى *penïr souïi*, t.

BABILLARD, E, adj., فارفره *fārfara.* — Homme qui ne saurait garder un secret, ديلى طوتمز *dïli thoutmaz*, اغزى كوشك *aghzy guevchek*, t.

BABILLER, v. n., يكشمق *ïañchamaq*, چكه چالمق *tchenè tchālmaq*, يكشاقلق ا *ïañchāqlyq it.*

BABIOLE, s. f., چوجق اويونجغى *tchodjouq oïoundjaghy*, t.; ملعبة الصبيان *mel'abet us-sybïān*, a.

BABORD, s. m., كميك صول *guemïnuñ sol dïvārèci*, t.; ديواره سى ميسرة السفينه *meïceret us-sefïnè*, a.

BABOUIN, E, s. et adj., enfant badin et étourdi, جيوه لك چوجق *djevalïk tchodjouq*, t.; طفل طيّاش *thyfli thaïïāch*, a. — Sorte de gros singe, ميمون آزمسى *meïmoun āzmaci.*

BABYLONE, ancienne et célèbre ville d'Asie, مدينة بابل *medïnèï bābil.*

BAC, s. m., كچيد صندالى *guetchïd sandāli*, t.

BACCALAURÉAT, s. m., premier degré qu'on prend dans une faculté pour parvenir au doctorat, ابتدا داخل *ibtidā dākhyl*, a.

BACCANALE, s. f., débauche faite avec grand bruit, كورلتيلو عشرت *gurultulu 'ychret*, t.

Bacchante, s. f., femme adonnée aux plaisirs de la table, عيش و نوشه *'ych u nouchè māïl bir qāry*. — Femme colère, طارغون قاری *dhārghoun qāry*. — Femme sans modestie, sans retenue, عصمتسز عورت *'ysmetsyz 'avret*.

Baccifère, adj. com., چكردكلو *tchekerdeklu*, t.; ذو الحبّة *zoul-habbet*, a.

Bacha, s. m. Voy. Pacha.

Bachelier, s. m., ابتدا داخل رتبه‌سنی احراز ایتمش طالب *ibtidā dākhyl rutbècini yhrāz itmich thālib*, a.-t.

Bachot, s. m., قایجق *qāïdjyq*, صندل *sandāl*, t.; زورق *zevraq*, زورقچه *zevraqtchè*, p.; لوندره *londra*, t.

Bacler, v. a., fermer une porte par derrière avec une barre, قپویی طرقاز ایله قپاتمق *qapouï thyrqāz ilè qapātmaq*, قپویی طرقازلق *qapouïi thyrqāzlamaq*. — Expédier un travail à la hâte, تیز الدن یورتمك *tīz eldèn ïurutmek*, علی الفور تمشیت ا *'alel-fevr temchïet it*. — Bâcler un bateau, le mettre dans un lieu commode du port, لیمان ایچنده یرلشدرمك *līmān itchindè ïerlechturmek*. — C'est une affaire bâclée, conclue, تمشیت بولمش بر مصلحتدر *temchïet boulmich bir maslahattur*.

Badaud, e, s., بوداله *boudāla*, t.

Badauder, v. a., بوداله‌لق ا *boudālalyq it*, t.

Badauderie, s. f., بوداله‌لق *boudālalyq*, t.

Badiane, s. fém., plante, یبان انیسون *ïabān anïçoun*, t.; انیسون برّی *anïçouni berri*, a.

Badinage, s. m., plaisanterie, هزل *hezl*, a. — Certaine manière particulière d'agir, طرز *tharz*, ادا *edā*, t.; طور *thavr*.

Badiner, v. n., لطیفه ا *lathyfè it*, هزل ا *hezl it*, تداعب ا *tedā'ub it*, a.-t.

Badinerie, s. f., bagatelle, chose frivole, مسخره‌لق *maskharalyq*, t.; لغو *laghv*, pl. لغویّات *laghvïiāt*; هزلة *hezlet*, pl. a. هزلیات *hezlïiāt*.

Bafouer, v. a., مسخره‌لغه آلمق ذوقلنمك *maskharalygha ālmaq*, t.; *zevqlenmek*.

Bafreur, se, s., اكول *ekioul*, a.

Bagage, s. m., یوك *ïuk*, t.; احمال و اثقال *ahmāl u esqāl*, a. — Cheval de bagage, یوك باركیری *ïuk bārguïri*. — Gros bagage, اغر یوكلر *aghyr ïuklèr*. — Menu bagage, اوفاق یوكلر *oufāq ïuklèr*, خفیف النقل اولان یوكلر *khafïf un-naql olān ïuklèr*.

Bagarre, s. f., غوغا كورلتیسی *ghavghā gurultucu*, t.

Bagatelle, s. f., chose frivole et de peu d'importance, هیچ مقوله‌سی *hïtch maqoulèci*, t.; لا شیء *lā cheï*, a. — S'amuser à des bagatelles, لاشیء مقوله‌سی امور ایله اوینامق *lā cheï maqoulèci oumour ilè oïnāchmaq*. — Conter des bagatelles, لغویّات نقل ا *laghvïiāt naql it*.

Bagne, s. m., ترسانه زندانی *tersānè zindāni*, t.

Bagues et Joyaux, en t. de ju-

risp., les pierreries, perles et autres choses semblables de prix, qui appartiennent à une femme mariée, عيالك مالى اولان حلّيات و مجوهرات *'aïāluñ māli olān hulluïiāt u mudjevherāt.*

Baguenauder, v. n., s'amuser à des bagatelles. Voy. Bagatelle.

Baguenaudier, s. m., celui qui baguenaude, لا شىء مقولەسى امور ايلە اويناشان *lā cheï maqoulèci oumour ilè oïnāchān*, t.

Baguer, v. a., t. de couturière et de tailleur, arranger les plis d'un habit, d'une robe, چاتوب ايلمك *tchātup ilmek*, ايلمك *ilmek*, t.; تمليل ا *temlīl it*, a.-t.

Baguette, s. m., bâton menu, قضيب *qazyb*, pl. a. قضبان *qazbān*, — Baguette de tambour, طوره *thoura*; — de fusil, تفنك اوقى *tufenk oqy*.

Bahutier, s. m., سپدجى *sepeddji*, سندوقجى *sandouqtchi*, t.

Baie, s. f., rade, espèce de golfe, كمى يتاغى *guemi ïatāghy*, t. — Petit fruit mou, دانه *dānè*, حب *hab*, pl. a. حبوب *houboub*. — Baie de laurier, دفنه دانەسى *tefnè dānèci*.

Baigner, v. a., mettre dans le bain, صويه قومق *souïè qomaq*, t.; احاضه ا *yhāza it*, a.-t. — Se baigner, سويه كيرمك *souïè guïrmek*, استحاضه ا *istihāzè it*; استنقاع ا *istinqā' it*. — Baigner, mouiller, arroser, صويه قاندرمق *souïè qāndurmaq*, اسقا - اروا ا *isqā, irvā it*. — Baigner, v. n., être plongé, tremper longtemps, صوده باصلمق *soudè bācylmaq*, نقع اولنمق *naq' olounmaq*. — Baigné, e, صويه قونمش *souïè qonmich*.

Baignoir, s. m., endroit de la rivière où l'on peut se baigner, صويه كيرەجك ير *souïè guïrèdjek ïer*, ييقنەجق ير *ïaïqanadjaq ïer*, t.; مغسل *maghsil*, a.

Bail, s. m., contrat par lequel on donne à ferme, التزام تمسكى *iltizām temessugui*. — Bail de trois ans, اوچ سنه ايچون ويريلان التزام تمسكى *ütch senè itchoun vīrīlān iltizām temessugui*. — Bail conventionnel, شروط و قيودى محتوى التزام تمسّكى *chourouth u qouïoudi muhtevi iltizām temessugmi*. — Rompre, résilier un bail, فسخ التزام ا *feskhy iltizām it*. — Bail, contrat de louage d'une maison, كرا سندى *kirā senedi*, كرالمه سندى *kīrālama senedi*, سند الايجار *sened ul-īdjār*.

Baillement, s. m., اسنمه *esnemè*, t.; ثاب *sāb*, تثاوب *teçāvub*, a.

Bailler, v. n., au fig., s'entrouvrir, être mal joint, اچلمق *atchilmaq*, آيرلشمق *āïrilichmaq*, t.; متخلخل او *mutekhalkhal, ol*, a.-t. — Bâiller, donner, mettre en main, livrer, اعطا - تفويض - تسليم ا *y'thā, tefvīz, teslīm it*. — Bailler à ferme, بر وجه مقطوعيّت الزام و اعطا ا *ber vedjhi maqthou'ïiet ilzām u y'thā it*.

Baillet, s. m., اقچل آل *aqtchyl āl*, t.

Bailleur, s. m., celui qui bâille, qui est sujet à bâiller souvent,

اسنه‌ییجی *esnèïidji*, t. — Celui qui baille à ferme, التزامجی *iltizāmdji*. — Bailleur de fonds, اقچه ویرن *aqtchè vïren*.

Bailli, s. m., قاضی *qāzy*, pl. a. قضات *qouzāt*.

Bailliage, s. m., محکمه *mehkiemè*, pl. a. محاکم *mehākim*.

Bain, s. m., immersion du corps dans l'eau pour la propreté ou la santé, صویه کیرمه *souïè guïrmè*, حیاض *haïāz*, a. — Bain entier, بسبتون صویه کیرمه *busbutun souïè guïrmè*, حیاض کلی *hyāzy kulli*. — Demi-bain, یاری صویه کیرمه *ïāry souïè guïrmè*, نصف حیاض *nysfi haïāz*. — Bain de pieds, ایاقلری صویه قویمه *aïāqlari souïè qoïma*, حیاض الاقدام *haïāz ul-aqdām*. — Bain de mer, دکزه کیرمه *deñyzè guïrmè*, حیاض فی البحر *haïāz fil-bahr*; — de rivière, نهر ایچنه کیرمه *nehr itchinè guïrmè*. — Prendre un bain, بر دفعه احتیاض ا *bir def'a yhtïāz it*. — Bain, cuve où l'on prend le bain, صویه کیرلدجك قاب *souïè guïrildjek qāb*. — L'endroit où l'on prend le bain, حمّام *hammām*, pl. a. حمّامات *hammāmāt*. — Bains d'eaux chaudes naturelles, et les endroits où ils se prennent, قاپلوجه *qāploudja*, بانه *bāña*. — Les bains de Brousse, بروسه قاپلوجه‌لری *brouça qāploudjaleri*. — Bain, chez les teinturiers, cuve où il y a de l'eau et des drogues pour la teinture, بویاجی تکنه‌سی *boïādji teknèci*.

Baïonnette, s. f., تفنك حربه‌سی *tufenk harbaci*, t.

Baise-main, s. masc., cérémonie usitée dans quelques cours et qui consiste à baiser la main du prince, ذ قبیل یدرسمی ال اوپمه *el eupmè*, t.; تقبیل ید رسمی *taqbïli ïed resmi*. — Baise-mains, au pl. Voy. Civilité, Compliment. — Baiser la main, porter la main par respect près de sa bouche quand on veut saluer, تمنّا ا *temennā it*.

Baiser, s. m., اوپمه *eupmè*, t.; لثمه *lesmè*, a.; بوسه *boucè*, p. — Baiser de paix, بارشمق اوپمه‌سی *bārichmaq eupmèci*. — Donner un baiser à quelqu'un, بر کمسنه‌یی تقبیل ا *bir kimesnèï taqbïl it*.

Baisse, s. f.; — des fonds, des effets publics commerçables, اسهام قائمه‌لرینك تنزّل - قیمتی بهاسی ایلمه‌سی *eshām qāïmèlerïnuñ tenezzuli qymeti, behāci enmèci*; — du prix en général, بها اشاغیلنمه‌سی *behā achāghylanmaci*, تنزّل قیمت *tenezzuli qymet*.

Baisser, v. a., mettre plus bas, اشاغیلتمق *achaghylatmaq*. — Rendre plus bas, قصّدلتمق *qyssaltmaq*. — Baisser, ou abaisser le pavillon, بیراق اندرمك *baïrāq endurmek*. — Se baisser bien bas, خیلیجه اشاغیلنمق - تنزّل ا *khaïlïdjè achāghylanmaq, tenzzul it*. — Baisser la tête, باش اکمك *bāch ëigmek*; — la voix, سسی اندرمك *seci endurmek*. — Aller en diminuant, کسب نقصان ا *kesbi noqsān it*. — Le jour baisse, نهار کسب نقصان ایدر *nehār kesbi noqsān ider*. — La rivière a baissé, نهرك صولری اندی *nehruñ souleri endi*. — Baisser, perdre

de sa force, كوشمك *guechemek*, كسب فتورا *kesbi futour it.* — Baisser de prix, بها اشاغيلنمق *behā achāghylanmaq.* — Les effets publics et autres baissent, اسهام قائمه‌لرى وسائر اوراق ميريه نك قيمتنه تنزّل عارض اولدى *eshām qāïmèleri vè sāïr evrāqy mïrïènuñ qymetinè tenezzul'āryz oldou.* — On dit que les actions d'une personne baissent, pour dire que son crédit diminue, قدر واعتبارى دوشمكله در *qadr u y'tibāri duchmekłè dur.* — Baissé, e, اندرلمش *endurilmich*, اشاغيلنمش *achāghylanmich*, انمش *enmich*, اكسلمش *eksilmich*, دوشمش *duchmich*, ساقط *sāqyth*, مهبوط *mehbouth*. — Tête baissée, se dit de ceux qui vont hardiment au combat, باشنى ميدانه قويه‌رق *bāchini meïdānè qoïaraq.*

Baissière, s. f., فوچى ديبى شرابى *foutchou dïbi charābi*, t.

Bal, s. m., حوره جمعيتى *hora djem'ïeti*, t.; رقص مجلسى *raqs medjlici*, a.-t.

Baladinage, s. m. Voy. Bouffonnerie.

Balafre, s. fém., blessure longue faite au visage, يوز كرتكى *ïuz kertigui*. — Cicatrice qui reste quand la blessure est guérie, ياره يرى *ïāra ïeri*, ندبة *nedbet*, pl. a. ندوب *nudoub*.

Balafrer, v. a., يوزى كرتمك *ïuzu kirtmek*. — Balafré, e, يوزى كرتكلو *ïuzu kertiklu*.

Balais, s. m., sorte de rubis de couleur de vin paillet, پنبه ياقوت *pembè ïāqout*, t.

Balance, s. f., instrument dont on se sert pour peser, ميزان *mïzān*, pl. a. موازين *mevāzïn*. — Balance juste, ميزان صحيح *mïzāni sahyh*; — fausse, ميزان غير صحيح *mïzāni ghaïri sahyh*. — Le fléau d'une balance, ترازو قولى *terāzou qolou*, شاهين ميزان *chāhïni mïzān*. — Au fig., mettre des raisons en balance, علل واسبابى ميزان عقل ايله وزن ا *'ylel u esbābi mïzāni 'aql ilè vezn it.* — Mettre en balance. Voy. Comparer. — Balance, en t. de com., l'état final ou la solde du livre de compte, ميزان الحساب *mïzān ul-hyçāb*. — Balance du commerce, résultat général du commerce actif et passif d'une nation, اموال مبيوعه و مشترانك ميزانى *emvāli mebïou'a vu muchterānuñ mïzāni*.

Balancement, s. m., صالنش *sālynich*, صالنتى *sālynti*, t.; ذبذبه *zebzebè*, a.; — de corps en marchant, خرام *khyrām*.

Balancer, v. a., tenir en équilibre, طارتى يى برابرلشدرمك *thārtïi berābarlechturmek*, تعديل — تسوية *ta'dïl, tesvïèï*. — موازنه ا *muvāzenè it.* — Se balancer, pencher tantôt d'un côté, tantôt de l'autre, صالنمق *sālynmaq*. — Balancer, au fig., examiner les raisons pour et contre, عقل ترازوسنده طارتمق *'aql terāzoucindè thārtmaq*. — Balancer une affaire, مصلحتى ميزان عقل ايله وزن ا *maslahati mïzāni 'aql ilè vezn it.* — Balancer, rendre incertain, قرارسزلغه دوشورمك *qarārsyzlygha duchur-*

mek. — Compenser une chose par une autre, قارشولمق *qārchoulamaq*, مقابل ـ بدل قلمق ـ او *mouqābil, bedel qylmaq, ol,* تعويض ا *ta'vîz it.* — Ses vertus balancent tous ses vices, مجبول اولديغى فضايل ومناقب كافّهٔ معايبنه بدل اولور *medjboul oldoughy fezāïl u menāqyb kiāffèï me'aïbinè bedel olour.*

Balancier, s. m., artisan qui fait et vend des balances, ترازوجى *terāzoudji*, t.

Balaustier, s. m., grenadier sauvage, يبانى نار اغاجى *ïabāni nār aghādji*, t.; شجر الرمّان البرّى *chedjer ur-roummān ul-berrïi*, a.

Balayage, s. m., سپرمه *supurmè*, t.

Balayer, v. a., traîner, en parlant d'une robe, d'un manteau qui traîne, سورنمك *surunmek*, سوركلنمك *suruklenmek.* — En t. de guerre, balayer l'ennemi, le mettre en fuite, دشمنى بر محلدن مكنسهٔ طرد ايله دفع ا *duchmeni bir mahallden miknecèï thard ilè dèf' it.* — En t. de mar., balayer les corsaires, en purger la mer, روى دريايى قورسانلردن تطهير ا *rouï derïāïi qoursānlarden tathhïr it.* — Au fig. : le vent du nord balaye le ciel, ريح شمالى تصفيهٔ سمايى مؤدّيدر *rïhy chimāli tasfïèï semāïi mueddïdur.* — Balayé, e, سپورلمش *supurulmich.*

Balbutiement, s. m., پلتكلمه *pelteklemè*, t.; تغتغه *taghtagha*, a.

Balbutier, v. n., au fig., parler sur quelque chose confusément, قارشق سوزلو صحبت ا *qārichyq seuzlu sohbet it*, t.; تخليط كلام ا *takhlythy kelām it.*

Baldaquin, s. m., اوست اورتو *ust eurtu*, t.; سما *semā*, a.

Balaineau, s. m., قادرغه بالغى *qādergha bālyghy* ياوروسى *ïāvrouçou*, t.

Balise, s. f., ليمانلرده نشان اولمق اوزره عادتا وضع اولنان فوچى *limānlerdè nichān olmaq uzrè 'ādeten vaz' olounān foutchou.*

Baliveau, s. m., اورمان كسلدكلرك يرنده ترك اولنان يتشمامش اغاج *ormān kecildiktè ïerindè terk olounān ïetichmemich aghādj*, t.

Baliverne, s. f., خلطيّات *khalthïïāt*, a. — Conter des balivernes, اباطيل و ترّهات نقل ا *ebāthyl u turrehāt naql it.*

Baliverner, v. a., كوزملمك *guevezèlemek*, t.; خلط كلام ا *khalthy kelām it.*

Balle, s. fém., au fig.: à vous la balle, c.-à-d., à vous à dire ou à faire quelque chose, نوبت سزه كلدى *nevbet sizè gueldi.* — Renvoyer la balle, se décharger sur quelqu'un d'un soin, d'un travail, بر مصلحتى اخركه اوزرينه تحميل ا *bir maslahati akheruñ uzerïnè tahmïl it.* — Faire retomber la balle sur quelqu'un, lui renvoyer le trait qu'il a lancé, طوقنقلى سوزى سويليانه اعاده ا *dhoqounyqly seuzy seuïlèïenè y'ādè it.* — Balles ramées, deux balles de mousquet attachées ensemble, چفته قورشون *tchiftè qourchoun.* — Balle, boulet dont on charge le canon, طوپ كلهسى *thop guiullèci.* — Canon chargé à balle, كلهلو طوپ *guiullèlu*

thop. — Balle d'avoine, petite enveloppe qui couvre le grain de l'avoine, يولاف صويندیسی *ïoulāf soïuntycy.*

Ballot, s. masc., gros paquet de meubles et de marchandises, يوك دنكی *ïuk dengui*, t.

Ballottade, s. f., آتنك درت آیاق ایله پرتاو ایلمسی *âtuñ dort aïāqylè pertāv eïlemeci.*

Ballottage, s. m., قرعه آتمه *qour'a âtma*, t.; مقارعة *mouqāra'at*, a.

Ballotte, s. f., petite balle dont on se sert pour donner des suffrages ou pour tirer au sort. Ce mot a vieilli : on dit maintenant Boule, قرعه یوالغی *qour'a ïouvālaghy.* — Ballotte, plante, marrube noir, فراسیون أسود *ferācïouni esved.*

Ballottement, s. m., صارصلمه *sārsalma*, سلكمه *silkmè*, t.

Ballotter, v. a., agiter en divers sens, سلكمك *silkmek*, قملداتمق *qymildātmaq*, اویناتمق *oïnātmaq*, دپرتمك *tepretmek*; — v. n., remuer, éprouver des secousses, قملدانمق *qymildānmaq*, یرندن دپرتمك *ïerinden teprenmek*, اویناماق *oïnāmaq.* — Ballotter, se servir des ballottes pour donner les suffrages ou pour tirer au sort, قرعه اتمق *qour'a âtmaq.*

Ballottin, s. m., اوفاق یوك دنكی *oufāq ïuk dengui*, t.

Balourd, e, s., قبا *qabā*, قبا بر كمسنه *qabā bir kimesnè*, t.; جافی الخلق *djāfi ul-khoulq*, a.

Balourdise, s. f., chose faite ou dite mal à propos, یولسز ایش *ïolsyz ich*, یولسز لاقردی *ïolsyz lāqyrdy*, t.; فعل غیر معقول *fy'li ghaïri ma'qoul*, كلام غیر معقول *kelāmi ghaïri ma'qoul.* — Balourdise, caractère d'un balourd, قبالق *qabālyq*, ناتراشلق *nāturāchlyq.*

Balsamier, s. m. Voy. Baumier.

Balsamine, s. fém., fleur, قنه چیچکی *qyna tchitchegui.*

Balsamique, adj. com., qui tient du baume, بلسانیتلو *beleçānïietlu*, a.-t.; بلسانی *beleçānïi*, a. — Une odeur balsamique, رایحهٔ بلسانیه *rāïhaï beleçānïiè.* — Un air balsamique, عطریتلو هوا *'athrïietlu havā.*

Balustrade, s. f., suite et rangée de plusieurs balustres servant d'ornement de clôture, طرابزان *thrābuzān*, t. — Toute sorte de clôture à jour, پرده *perdè*, p.; قورقولق *qorqoulyq*, t.

Balustre, s. m., پرمقلق قولی *parmaqlyq qolou*, طرابزان قولی *thrabuzān qolou.*

Balustrer, v. a., پرمقلق ایله دوناتمق *parmaqlyq ilè donātmaq*, t. — Balustré, e, پرمقلق ایله دونانمش *parmaqlyq ilè donānmich.*

Balzan, adj. m., محجل *mouhadjdjil*, a. — Cheval —, اسب محجل *esbi mouhadjdjil.*

Bambin, s. masc., چوجوق قجغز *tchodjouqdjaghaz*, t.; معصوم *ma'çoum*, a.

Bambou, s. m., حیزران *hyzourān*, a. — Canne de bambou, مصنوع عصا حیزراندن *masnou' 'açā hyzourānden.*

Ban, s. m., cri public pour ordonner ou défendre quelque chose, اعلان بالمنادات *y'lān bil-munādāt.*

Banal, e, adject., t. de féod., se disait des choses à l'usage desquelles le seigneur avait droit d'assujettir ses vassaux, اعمال واستعماله مجبوريّت شرطيله موضوع اولان بكلك نسنه *y'mā'l u isty'mālinè medjbouriiet charthilè mevzou' olān beïlik nesnè.* — Au fig., témoin banal, اورتالق شاهدی *ortālyq chāhidi,* شاهد زور *chāhidi zor* العامّه *ul-'āmmè.* — Caution banale, اورتالق كفيلی *ortālyq kefīli.* — Trivial, قوللنلمش *qoullanilmich,* مبتذل *mubtezyl,* مطرد *mouhtharid.*

Banc, s. m., fait en pierre ou en planche devant les maisons ou les boutiques, سكی *seki,* t.; مصطبه *masthaba.* — Banc, place destinée à certain ordre de personnes, ير *ïer,* مقام *maqām.* — Le banc de la noblesse, زمرهٔ اصحاب نسبك مقامی *zumrèï ashābi necebuñ maqāmi.*

Bandage, s. m., lien qui sert à bander, لفافة *lifāfet,* pl. a. لفايف *lifāïf;* طولاق *dholāq,* t. — Faire un bandage, صارغی ياپمق *sārghy ïāpmaq,* ترتيب لفافه ا *tertībi lifāfè it.* — Défaire, délier un bandage, صارغی يی چوزمك *sārghouïi tcheuzmek,* فسخ لفافه ا *feskhy lifāfè it.* — Bandage, manière de bander quelque chose, صارغو باغليشی *sārghou bāghlaïchi,* تلفيف لفافه *telfīfi lifāfè.* — Les bandes de métal qui maintiennent les roues, etc., قصناق *qysnāq,* چنبر *tchember.* — Bandage, instrument dont on se sert pour retenir les hernies, قاسق صارغوسی *qācyq sārghouçou.*

Bandagiste, s. masc., قاسق صارغوسی يپان *qācyq sārghouçou ïapān.*

Bande, s. f., sorte de lien plat et large pour serrer quelque chose, باغلمه *bāghlama,* قولان *qolān,* t.; محزمه *mouhazemè.* — Bande de fer, دمر قولان *demir qolān;* — de cuivre, محزمهٔ نحاسيه *mahzemèï nouhācïiè.* — La bande d'une saignée, قان النمش طمره صاريلان باغلمه *qān ālinmich dhamarè sārylān bāghlama.* — Bande, armement plus long que large qu'on applique sur des meubles ou des vêtements, شريت *chīrit.* — Bande de velours, قطيفه دن شريت *qadhyfèden chīrīt.* — Bande, troupe, compagnie, سوری *suru,* حزب *hyzb,* pl. a. احزاب *ahzāb.* — Les oiseaux vont par bandes, قوشلر سوری سوری كزرلر *qouchlar suru suru guezerler.* — Bande, parti, ligue, فرقه *fyrqa,* pl. فرق *fyraq.* — Faire bande à part, se séparer de ceux avec lesquels on est, ايرلق *aïrilmaq.* — En t. de mar., bande du nord, le côté du nord, يلدز طرفی *yldyz tharafi.*

Bandeau, s. m., bande qui sert à ceindre le front et la tête, قاش باش باغلمه سی بصدی *qāch basty bāch bāghlamaci.* — Bandeau de linge, بزدن عصابه *bezden 'yçābè.* — Bandeau de religieuse, راهبه لرك باشه باغلدقلری عصابه *rāhibèleruñ*

bâcha bâghladyqleri 'yçâbè. — Bandeau, bande qu'on met sur les yeux de quelqu'un, كوز اورتوسى *gueux eurtuçu.*

Bandelette, s. f., petite bande, انجه صارغى *indjè sârghy.*

Bander, v. a.; — les yeux, كوزى باغلمق *gueuzu bâghlamaq.* — Bander, tendre avec effort, كرمك *guermek,* طولدرمق *dholdourmaq,* توتير - تنتير ا *tévtîr, tentîr it.* — Se bander, se raidir, قاتيلشمق *qâtîlachmaq.* — Bander, être tendu, كرلمك *guerilmek.* — Bandé, e, كرلمش *guerilmich,* طولدرلمش *dholdourilmich,* موتر *muvetter,* منتتر *muntatir.*

Banderole, s. f., شنلك بيراغى *chenlik baïrâghy,* t.

Bandière, s. f. Voy. Bannière.

Bandoulière, s. f., تفنك قولانى *tufenk qolâni,* پلاسقه قولانى *palâsqa qolâni.*

Banlieue, s. f., قلمرو *qalemrev,* a.-p.; قضا *qazâ,* سواد *sevâd,* ناحيه *nâhïè,* a. — La banlieue de Paris, پارس ناحيه‌سى *pâris nâhïèci.*

Banne, s. f., تنته *tenta,* t., غاشيّة *ghâchïïet,* a.

Banner, v. a., couvrir avec une banne, تنته ايله اورتمك *tenta ilè eurtmek,* t.

Bannir, v. a., سورمك *surmek,* t.; اجلا ا *idjlâ it,* a.-t. — Bannir du royaume, داخل ملكدن نفى ا *dâkhyli mulkten nefi it.* — Bannir à son de trompe, صداى نفيرايله اعلان نفى ا *sadâï nefîr ilè y'lâni nefi it;* — à perpétuité, بر وجه تأبيد نفى ا *ber vedjhi téébîd nefi it.* — Bannir, chasser, éloigner, exclure, قوغمق *qoghmaq,* - طرد تبعيد ا *thard, teb'îd it.* — Bannir, dans le sens d'éloigner de soi, كيدرمك *guïdermek,* دفع - ازاله ا *def', izâlè it.* — Se bannir d'une réunion, s'abstenir d'y aller, بر جمعيّته وارمقدن اختيار مباعدت ا *bir djem'iïetè vârmaqtan ykhtïâri mubâ'adet it.* — Banni, e, adj. et s., سورگون *surgun,* سورلمش *surulmuch,* مردود *merdoud.*

Bannissable, adjectif com., سورلمه‌جك آدم *surulèdjek âdem,* t.; شايان نفى *châïâni nefi,* p.-a.

Banque, s. f., ou maison de banque, صرّاف دكّانى *sarrâf dukkiâni.* — Caisse publique dans lequel l'argent des particuliers est mis en dépôt, بكلك صندوغى *beïlik sandoughy,* t.

Banquet, s. m., festin, وليمه *velîmè,* a.; — somptueux, طمطراقلو ضيافت *thamtharâqlu zïâfet.* — Banquet royal, repas de cérémonie où le roi mange en public avec sa famille, پادشاه سفره‌سى *pâdichâh sofraci.*

Banquette, s. f., sorte de banc, اوتوراق تختەسى *otourâq takhtaci.* — Banquette, en t. de fort., petite élévation de terre ou de gazon sur laquelle on monte pour tirer pardessus le parapet d'un bastion, يايا سكردمى *ïâïâ seguierdumi.*

Baptême, s. m., معموديّت *ma'moudïiet,* a. — Nom de baptême, لدى التعميد وضع اولنان اسم *ledi ut-ta'mîd vaz' olounân ism.*

Baptismal, e, adj., معمودیّ *ma'moudïi*, a. — L'eau baptismale, ماء معمودی *māï ma'moudi.*

Baptistaire, adj. m. — Registre baptistaire, تعمید اولنمش صبیانك دفتری *ta'mīd olounmich sybïānuñ defteri.* — Baptistaire, extrait de ce registre, بر چوجوغك معمودیّتی سندی *bir tchodjoughuñ ma'moudïieti senedi.*

Baragouin, s. m., langage corrompu, بوزوق دیل *bozouq dīl*, t.; لثلثهٔ کلام *leslecëï kelām*, a. — Langue qu'on n'entend pas, ou étrangère à sa propre langue, اجنبی دیلی *edjnebi dīli*, مراطنه *murāthenè.*

Baragouiner, v. a., parler eu termes impropres, barbares, قبا سوز ایله سویلمك *qabā seuz ilè seuïlemek.* — Prononcer confusément, parler inintelligiblement, قارشق دیل سویلمك *qārichyq dīl seuïlemek*, تلثلث کلام ا *telesluci kelām it.* — En parlant d'une langue étrangère, qu'on n'entend pas, اجنبی بر دیل سویلمك *edjnebi bir dīl seuïlemek.*

Baragouineur, se, adj., بوزوق دیل ایله سویلییجی *bozouq dīl ilè seuïleïidji*, t.

Baraque, s. f., hutte que font les soldats en campagne pour se mettre à couvert, عسکر قلبه‌سی *'asker qalibaci*, زمنیك *zimnīk.*

Baraquer, v. a., ou Se Baraquer, قلبه قورمق *qaliba qourmaq*, زمنیك ا *zimnīk it*, t.

Baratterie, s. f., حیله‌کارلق *hylèkiārlik*, t.; خیانت *khyānet*, a.

Barbare, adject. com., grossier, sauvage, وحشیّ *vahchïi*, جاهل *djāhil*, pl. جهلا *djuhelā*; امیّ *ummi.* — Un peuple barbare, جاهل بر خلق *djāhil bir khalq.* جهالت اخلاق واداب ایله مألوف بر ملّت *djehāleti akhlāq u adāb ilè méélouf bir millet.* — L'irruption des barbares, اقوام جهلانك استیلاسی *aqvāmi djuhelānuñ istīlāci.* — Langue barbare, لسان غلیظ *liçāni ghalyz.*

Barbarement, adv., cruellement, قاتیلق ایله *qātīlyq ilè*, t.; بالقسوة *bil-qasvet*, بالشدّة *bich-chiddet*, a. — Au fig., sans politesse, قبالق ایله *qabālyq ilè*, قباجه *qabādjè*, غلظتله *ghalzatilè*, بالغلظة *bil-ghoulzat.*

Barbarie, s. f., manque de politesse, grossièreté de mœurs, غلظت اخلاق *ghoulzati akhlāq*, جهالت *djehālet.*

Barbarisme, s. m., سوز بوزوقلغی *seuz bozouqlyghy*, t.; لحن *lahn*, pl. a. لحون *louhoun.*

Barbe-de-bouc, s. fém., plante, تکه صقالی *tekiè saqāli.*

Barbe-de-renard, s. f., plante, باغ صرمشغی *bāgh sarmachyghy.*

Barbe (Sainte-), s. f., l'endroit du vaisseau où l'on tient la poudre, کمینك سانته باربه‌سی *guemīnuñ sānta bārbaci.*

Barbes, s. f. pl., bandes de toile ou de dentelle qui pendent aux cornettes des femmes, صچاق *satchāq.* — Pointe des épis, بشاق قلجغی اوجی *bachāq qyldjyghy oudjou.*

Barbifier, v. a., تراش ا *trāch it*,

t. — Barbifié, e, تراش اولش *trāch olmuch.*

Barbon, s. m., قوجامش *qodjāmich*, t.; هرم *herm*, a.

Barboter, v. n., marcher dans la boue, آیاغی چامورہ باتورمق *āïāghy tchāmoura bāturmaq*, t.

Barboteuse, subst. fém., سوقاق سپورکه‌سی *soqāq sūpurguïèci*, t.

Barbouiller, v. a., salir, کیرلتمك *kirletmek*, t.; تلطیخ ا *telthykh it*, a.-t. — Prononcer mal, parler sans ordre, مش یاش سویلمك *mich īāch seuïlemek*, ثغثغه ا *saghsagha it*, تثغثغ ا *teçaghsagh it*. — Peindre grossièrement, بویا ایله بولاشترمق *boïā ilè boulāchturmaq*. — Gâter sa réputation, نام و شانینه ایراث شین ا *nām u chāninè irāci cheïn it*. — Barbouillé, e, بولاشمش *boulāchmich*, کیرلو *kirlu*, ملطخ *mulaththykh*, ملوث *mulevves*.

Barbouilleur, se, s., artisan qui peint grossièrement, قبا بویاجی *qabā boïādji*. — Méchant écrivain, کاغد بولاشتریجی *kiāghyd boulāchturïdji*, t. — Bavard inintelligible, مش یاش سویلر *mich īāch seuïler*.

Barde, s. f., sorte d'ancienne armure, چوقال *tchoqāl*, گجیم *guedjim*, چندره تخته‌سی *tchenderè takhtaci*, t.

Bardeur, s. m., تکنه‌جی *teknèdji*, t.

Bardis, s. m., séparation de planches dans un navire, گمی انبارلرینك بولهلری *guemi embārlerīnuñ beulmèleri*, t.

Bardot, s. m., قاطر سوریسنك باشی *qāthyr surucynuñ bāchi*, t.

Barège, s. m., étoffe légère de laine, بر نوع انجه یپاق قماشی *bir nev'y indjè iopāq qoumāchi*, t.

Baret, s. m. (vieux mot), cri de l'éléphant, فیلك سسی - باغرمه‌سی *fīluñ seci, bāghyrmaci*, t.

Barguignage, s. masc., عقل قرارسزلغی *'aql qarārsyzlyghy*, t.; تردّد عدال *tereddud 'ydāl*, a. — Pas tant de barguignage, بو قدر عدال و تردّد اقتضا ایتمز *hou qadar 'ydāl u tereddud yqtizā itmez*.

Barguigner, v. n., حال تردّد اوزره او *hāli tereddud uzrè ol*, تردّد ا *tereddud it*, a.-t.

Barguigneur, euse, s., رأیسز قرارسز *rèïndè qarārsyz*, رأیسز قرار قرار و برمیان *rèïndè qarār vīrmeïen*, t.; متردّد الرای *mutereddid ur-rèï*, a.

Barillet, s. masc., petit baril, وارولجغز *vāroldjyghaz*, t.

Barlong, gue, adject., یاقشقسز طویل; اوزون *ïāqychyqsyz ouzoun*, t.; قصیر الهیئة *thavïli qabyh ul-hïet*, a.

Barométrique, adj. com., میزان هوایه مبنی - دائر *mīzāni hāvāïè mebni, dāïr*, a.-t. — Observations barométriques, میزان هوایه مبنی اولان مطالعات *mīzāni havāïè mebni olān mouthāla'āt*.

Baroque, adj. com., en t. de joaillerie, perles baroques, celles qui ne sont pas bien rondes et sont moins estimées, اندامسز انجو *endāmsyz indjou*, پورتقال انجو *portouqāl indjou*, t.

Barque, s. f., تكنه *teknè*, t.; زورق *zevraq*, pl. a. زوارق *zevāryq*. — Barque de pêcheur, بالقچی تكنه‌سی *bālyqtchi teknèci*; — de passage, گچید تكنه‌سی *guetchíd teknèci*. — Conduire une barque, زورقی سوق ا *zevraqy sevq it*. — Au fig., conduire bien sa barque, conduire bien ses affaires, كشتی امورینی ماهرانه اداره ا *kichtii oumourīni māhirānè idārè it*.

Barquerolle, s. f., چرنیق *tchernīq*, t.; بستوق *boustouq*, t.

Barrage, s. m., barrière qui ferme un chemin, une rivière, — بر یولی بر نهری قپادان سدّ *bir ïolou, bir nehri qapādān sedd*, سدّ *sedd*. — Droit que l'on paye au barrage pour passer avec des bêtes de somme, des voitures, etc., باج *bādj*, t.

Barrager, s. m., باججی *bādjdji*, t.; باجدار *bādjdār*, t.-p.

Barre, s. f., banc de sable qui barre une rivière, قوم ییغندیسی *qoum ïighyntīcy*. — La barre du Nil, نهر نیلك بوغازندكی قوم ییغندیلری *nehri nīluñ boghāzindèki qoum ïighyntīleri*. — Barres, s. fém. pl., دابه‌نك چكه‌لری *dābbènuñ tchekèleri*.

Barreau, s. m., barres qui grillent les portes, les fenêtres, etc., پرمقلق *parmaqlyq* t.; شبّاكة *chebbāket*, pl. شبّاك *chebbāk*. — Barreau de fenêtre, پنجره پارمقلغی *pendjerè pārmaqlyghy*. — Lieu où se mettent les avocats pour plaider, مكافلین مخاصماته مخصوص اولان مقام *mukiāfilīni moukhācymātè makhsous olān maqām*. — Tout le corps des avocats, مكافلین مخاصمات زمره‌سی *mukiāfilīn moukhācymāt zumrèci*.

Barrer, v. a., fermer avec une barre derrière, طرقاز ایله قپاتمق *thyrqāz ilè qapātmaq*; — une porte, قپویی طرقاز ایله قپاتمق *qapouïi thyrqāz ilè qapātmaq*. — Barrer, raturer, چیزمك *tchīzmek*, نسخ ا *neskh it*. — Il faut barrer ces deux lignes, بو ایكی سطری چیزملودر *bou iki satheri tchyzmèludur*. — Barrer quelqu'un, lui faire rencontrer des obstacles, آلیقومق *ālyqomaq*, t.; منع ا *men' it*, احداث موانع ا *yhdāci mevānī' it*, اعتراض ا *y'tirāz it*. — Barrer le chemin à quelqu'un, l'empêcher d'avancer sa fortune, اقبالی یولنكث اوكنی كسمك *yqbāli ïolynuñ euñunu kesmek*. — Barrer les veines d'un cheval, بر آتك طمرلرینی یاقمق *bir ātuñ dhamarlarīni ïāqmaq*.

Barricade, s. f., retranchement, بركینتی شیلر ایله قورلمش متریس *birikīnti cheïler ilè qouroulmich meteris*, a.-t. — Faire une barricade, بركینتی شیلر ایله بر سدّ حاجز احداث ا *birikīnti cheïler ilè bir seddi hādjyz yhdās it*.

Barricader, v. a., بركینتی شیلر ییغدروب قپاتمق *birikīnti cheïler ïyghturup qapātmaq*, سدّ و بند ا *zedd u bend it*. — Barricader les rues, بركینتی شیلر ییغدروب یول

اغزلرینی قپاتمق *birikínti cheïler ïyghturup ïol aghyzlerîni qapātmaq.* — Se barricader, قپانمق *qapānmaq.* — Barricadé, e, برکینتی شیلر ییغدیرلوب قپانمش *birikînti cheïler ïyghtirîlup qapānmich.*

Barrière, s. f., pièce de bois servant à fermer un passage, کچیدی قپاده‌جق نسنه *guetchîdi qapādadjaq nesnè*, a.-t.; سدّ معبر *seddi ma'ber*, عرضة *'ourzet.* — Fermer la barrière, کچیدی سدّ ا *guetchîdi seddi it*; — l'ouvrir, سدّ معبری رفع و کشاد ا *seddi ma'beri ref' u kuchād it.* — Barrière, au fig., empêchement, obstacle, سدّ ممانعت *seddi mumāne'at.* — Ce qui sert de borne et de défense, آره حدودی *āra houdoudi*, حدّ فاصل *haddi fācyl*, pl. a. حدود فاصل *houdoudi fācyl*; سدّ فاصل *suddi fācyl*, pl. اسداد فاصله *esdādi fācylè.*

Barrique, s. f., ایری فوچی *iri foutchou*, t.

Bas, se, adject., qui a peu de hauteur, قصّه *qyssa*, t.; قصیر *qacyr*, دون *doun*, a.; کوتاه *kutāh*, پست *pest*, p. — Un siége bas, الچق بر اسکمله *altchaq bir iskemlè.* — Homme de basse stature, بویی قصّه *boïi qyssa*, قصیر القامه *qacyr ul-qāmè.* — La rivière est basse, نهرك صولری الچقده در آشاغیلندی *nahruñ soulari altchaqta dur, āchāghylandi.* — Au fig., en parlant d'une personne à qui l'argent commence à manquer, on dit que chez elle les eaux sont basses, مال جهتیله صولری صیغدر *māl djehetilè soulari syghtur.* — Le temps est bas, il est chargé de nuages, کوك یوزی بولوتلودر *gueuk ïuzu bouloutludur.* — Avoir la vue basse, قاصر البصر او *qācyr ul-baçar ol.* — Qui a la voix basse, انجه سسلو *indjè seslu*, خفی الصوت *khafi ussavt.* — Parler bas, d'un ton peu élevé, احفاض صوت ایله تکلّم ا *yhfāzy savt ilè tekellum it.* — Bas, situé dans un lieu peu élevé, اسفل *esfel*, تحتانیّ *tahtānïi.* — Bas étage, طبقهٔ سفلا *thabaqaï sufelā.* — La basse région de l'air, هوانك طبقهٔ سفلاسی *havānuñ thabaqaï sufelāci.* — Bas, vil, méprisable, الچق *altchaq*, دنیّ *denïi*, سفیل *sefîl*, رذیل *rezîl.* — D'une basse extraction, دنیّ النسب *denïi un-neceb.* — Bas pris, اشاغی بها *achāghy behā*, ادنا بها *ednā behā.* — Le bas, la partie inférieure, الت طرفی *alt tharafi*, اسفلی *esfeli*, طرف اسفلی *tharafi esfeli.* — Mettre pavillon bas, بیراغی ایندرمك *baïrāghy indurmek.* — A bas, express. pour dire descendez, اشاغی این *achāghy în.* — Cri d'improbation, یقلسون کتسون *ïyqylsoun guitsoun.* — Là-bas, اول طرفده *ol tharafta.* — Ici-bas, بو طرفده *bou tharafta.* — Venez ici-bas, برویه کل *beruïè guel*, بو طرفه کل *bou tharafa guel.*

Basane, s. f., مشین *mechîn*, t.

Baser, v. a., fonder, établir sur une base solide, یرلشدرمك *ïerlech-*

turmek, t.; تأسيس ا *téécīs it*, a.-t. — Se baser, se fonder, تمل ايدنمك *temel idinmek*, اتّخاذ اساس ا *ittikhāzy eçās it*. — Basé, e, تمللنمش *temellenmich*, مؤسّس *muesses*.

Bas-fonds, s. m. pl., پاصق ير *bācyq ïer*, t., اراضى منخفضه *arāzy munkhafaza*.

Bas-relief, s. m. Voy. Relief.

Basilaire, adj. com.; artère basilaire, ارقه طمرى *arqa dhamari*, t.; نياط *niāth*, a.

Basilique, s. f., église principale, كليساى سلطانى *kelïçāï soulthāni*. — Une veine du bras, قول طمرى *qol dhamari*, عرق الباسيليق *'yrq ul-bacylyq*, a.

Bassesse, s. f.; — d'extraction, de naissance, صوى الچقلغى *soï altchaqlyghy*, t.; دنائت نسب *denāeti neceb*, a.

Basset, subst. masc., chien, قصّه بجاقلو كوپك *qyssa badjāqlu keupek*. — En parlant d'une personne dont les jambes sont trop courtes, بجاقسز *badjāqsyz*.

Bassin, s. m., lieu d'un port où les navires jettent l'ancre, دمر براقلجق يرى *demir brāqyladjaq ïer*, دمرليه جك يرى *demirleïèdjek ïer*. — Grande plaine entourée de montagnes, طاغلر اورتهسنده اولان بيوك اوه *dhāghlar ortacinda olān büuk ova*, فج *fedjdj*, pl. a. فجاج *fedjādj*. — Bassin de garde-robe, حوروز *havroz*. — La partie inférieure du tronc, كوده نك ديب كاسهسى *guevdènuñ dïb kiācèci*, قحقح *qouhqouh*. — Bassin dont se servent les pharmaciens, اجزاجى تكنهسى *edjzādji teknèci*; — les chimistes, كيمياجى تكنهسى *kïmïādji teknèci*.

Bassine, s. f., تكنه *teknè*, بيوك لكن *büuk leguen*, t.

Bassiner, v. a., chauffer avec une bassinoire, مسخنه ايله تسخين ا *muskhana ilè teskhyn it*. — Fomenter en mouillant un liquide chaud, اسيجق و اصلانمش بز پارچهسيله اسيتمق *issïdjaq vè islānmich bez pārtehaci ilè yssïtmaq*.

Bassinet, s. m., en t. d'anat., cavité dans laquelle aboutissent les entonnoirs du rein, جابغة البول *djāïfet ul-buvel*, a. — Sorte de renoncule, بر نوع دوكن چيچكى *bir nev'y dugun tchïtchegui*.

Bassinoire, subst. fém., يتاغى قزدره جق منغال *ïatāghy qyzdduradjaq manghāl*, t.

Basson, s. m., زورنا *zournā*, t.

Bastant, e, adj., qui suffit, يتر *ïeter*, t.; كافى *kiāfi*, a.

Bastille, s. f., château fort, حصار *hyçār*, قلعه *qal'a*, a.

Bastion, s. m., چيقمه طابيه *tchyqma thābïa*, t.

Bastionné, e, adj., طابيه لو *thābïalu*, t.

Bastonnade, s. f., coups de bâton, كوتك *keutek*, طياق *dhaïāq*, t. — Donner la bastonnade, طياق اورمق *dhaïāq ourmaq*; — la recevoir, كوتك يمك *keutek ïemek*.

Batailler, verbe n., contester, جنكلشمك *djenklechmek*, t.

Batard, e, adj. et s., né hors de légitime mariage, حرامزاده *harâmzâdè*, a.-p. — Une fille bâtarde ou une bâtarde, ولد زنا برقز *veledi zinâ bir qyz*. — Ligne bâtarde, ولد زنادن اولان سلسلهٔ نسب *veledi zinâden olân silsilèi neceb*. — Bâtard, en t. de jardinage, fruit qui n'est pas de la véritable espèce dont il porte le nom, پیچ *pitch*, خلاف جنس *khylâfi djins*.

Batardise, s. f., پیچلك *pitchlik*, t.; زنیت *zenît*, حال زنیت *hâli zenît*, a.

Bateau, s. m. — Pont de bateaux, طونباز کوپریسی *thoumbâz keuprouçu*, t.

Batelée, s. f., برقایق طولوسی *bir qâïq dholouçou*.

Batême, Batiser. Voy. Baptême, Baptiser.

Bater, v. a., سمر اورمق *semer ourmaq*, t. — Bâté, e, سمرلو *semerlu*.

Batier, s. m., سمرجی *semerdji*, t.

Batifolage, s. m., چوجق اویونی *tchodjouq oïouni*, شقا *chaqâ*, t.

Batiment, s. m., édifice, عمارة *'ymâret*, pl. a. عمارات *'ymârât*; ابنیه *ebnïè*.

Batir, v. a., construire, élever, انشا ایتمك *inchâ it*, a.-t. — Bâtir en pierre, کارگیر بنا انشا ایتمك *kiârguïr binâ inchâ it*, طاش بنا یاپمق *thâch binâ ïâpmaq*. — Bâtir un pont, بر قطعه جسر انشا ایتمك *bir qyṭha' djesr inchâ it*. — Bâtir, en t. de tailleur, ایلمه ایله قورمق - چاتمق *ilmè ilè qourmaq, tchâtmaq*, اویوقلامق *ouïouqlamaq*. — Bâtir, au fig., établir, قورمق *qourmaq*, تمکین ایتمك *temkîn it*, تاسیس - اقامت ایتمك *yqâmet, téécîs it*. — Bâti, e, یاپلمش *ïâpilmich*, بنا اولنمش *binâ olounmich*, مبنی *mebni*. — Bien bâti, bien fait, یاقشقلو مطبوع الشکل *ïâqychyqlu, mathbou' uch-chèkel*, خوش اندام *khoch endâm*. — Mal bâti, اندامسز *endâmsyz*, قبیح الشکل *qabîh uch-chekel*.

Batisseur, s. m., بنا دلوسی *binâ delucy*, t.; هوسکار بنا *haveskiâri binâ*, p.-a.

Batiste, s. f., باتسته بزی *bâtista bezy*, t.

Baton, s. m., en parlant de diverses choses, bâton de cire d'Espagne, مهر مومی چبوغی *muhur moumi tchyboughy*; — de cannelle, دارچین چبوغی *târtchîn tchyboughy*, t.

Batonnier, s. m., دکنکلو *deïneklu*, t.; صاحب العصا *sâhyb ul-'açâ*, a.

Batrachive, s. f., pierre représentant un œil au milieu, کوز بونجغی *gueuz boundjoughy*, t.; جزع *djez'*, a.

Battage, s. m., action de battre le blé, غلّه دوکمه *ghallè deuïgmè*. — Temps où on le bat, غلّه نك دوکمه سی وقتی *ghallènuñ deuïgmèci vaqti*, t.

Battant, e, adj., en parlant d'un métier actuellement employé, الیوم دردست استعمال اولان دستکاه *el-îevm derdesti isti'mâl olân destiguiâh*. — Porte battante, qui se ferme

d'elle-même, كندودن قپانور قپو *guenduden qapāneur qapou.*

Batte, s. f., pour battre la terre, كسك طوقماغی *kecek thoqmāghy*, t. — Petit banc sur lequel les blanchisseuses battent et savonnent le linge, چرپیجی طومروغی *tchirpidji thoumroughy.*

Battellement, s. m., double rang de tuiles par où le toit s'égoutte, كرميد اولوغی *keremīt oloughy*, t.

Battement, s. m.; — de cœur, يوركث اويناماسی *iurek oïnāmaci*, t.; خفقان قلب *khafaqāni qalb*; — d'artères, نبضان الشرايين *nabzān uch-cherāïin.*

Batterie, s. f., rangée de canons, طوب صره‌سی *thop syraci*, t. — Mettre les canons en batterie, طوپلری صره‌لق *thoplari syralamaq.* — Compagnie d'artillerie et son matériel, طوب طاقمی ایله بر طوپجی بلوکی *thop thāqymi ilè bir thopdji beulugui.* — Au fig., dresser ses batteries, prendre ses mesures, آلات و ادوات لازمه‌سنی تدارك ایت *ālāt u adevāti lazemècini tedāruk it.* — Changer de batterie, se servir d'autres moyens, تبديل اصول ایت *tebdīli ouçoul it.* — Batterie de fusil, تفنك چقماغی *tufenk tchaqmāghy*; — de cuisine, مطبخ طاقمی *mathbakh thāqymi.* — Batterie, diverses manières de battre le tambour, طاولجيلق *dhāvouldjilyq.*

Batteur, s. m., celui qui aime à à battre, à frapper, كوتكجی *kentekdji*, t.; ضرّاب *zarrāb*, a. — Batteur de pavé, fainéant, سورتوك *surtuk.* — Batteur, en t. de chasse, homme employé à battre les bois pour en faire sortir le gibier, شكار سوروجيسی *chikiār surudjuçu.*

Battologie, s. f., répétition inutile, تكرّر بی فايده *tekerruri bi fāïdè*, a.

Battre, v. a.; — monnaie, ضرب سكّه ایت *zarbi sikkè it*; — l'ennemi, دشمنی بوزمق - قيرمق - كسر و شكست ایت *duchmeni bozmaq, qyrmaq, kesr u ckikest it*; — une personne, la réduire à l'extrémité, la ruiner, ييقمق *ïyqmaq.* — Battre du plâtre, آلچی دوكمك *āltchi deuïmek.* — On dit qu'une rivière bat les murs d'une ville, qu'elle passe auprès, سور شهری ضرب ايدر *souri chehri zarb ider.* — Battre la retraite, ضرب طبل رجعت ایت *zarbi thabli ridj'at it.* — Battre le pavé, errer sans occupation, زوقاقلری طولاشمق *zoqāqlari dholāchmaq*, زوقاقلره سورتمك *zoqāqlarè surtmek.* — Battre, v. n., éprouver un mouvement d'agitation, اويناميق *oïnāmaq.* — Le cœur lui bat, يوركی اويناز *iuregui oïnār.* — Battre de l'aile, قناد قاقمق *qanād qāqmaq.* — Qui ne bat plus que d'une aile, se dit d'une personne ou d'une chose dont l'activité a diminué, قسولی قنادی كسلمش *qolou qanādi kecilmich.* — Battre, en parlant du fer d'un cheval qui loche, نعل اويناميق *na'l oïnāmaq.* — Se battre, combattre, جنكلشمك *djenklechmek*, محاربه *dhoqouchmaq*, طوقوشمق

مقاتله ا *mouhārebè, mouqātelè it.* — On dit d'un oiseau qu'il se bat à la perche, qu'il se tourmente sur sa perche, قوش اوتوراغی اوزرنده چبالنور *qouch otourāghy uzerindè tchabālaneur.* — Battu, e, دوكلمش *deuïulmuch*, اورلمش *ouroulmich*, مضروب *mazroub*, زده *zedè.* — Yeux battus, خسته كوز *khasta gueuz.* — Chemin battu, fréquenté, ايشلك يول *ichlek ïol.*

Battue, s. f., action de plusieurs personnes qui battent les bois pour en faire sortir le gibier et les bêtes fauves, آوی اوركيدوب سوره جك آدملر *âvi eurkudup surèdjek âdemler*, كروه محاوشين *kurouhi mouhāvuchīn.*

Baudet, s. m., au fig. et par injure, homme stupide, بوداله *boudāla*, اشك *echek*, t.

Baudir, v. a., t. de chasse, كوپكی قشقرتمق *keupegui qychqyrtmaq*, t.

Bauge, s. f., lieu fangeux où se retire le sanglier, طوكوز يتاغی اولان چپلك ير *dhoñouz ïatāghy olān tcheplek ïer.* — Mortier de terre grasse mêlée de paille, صمانلو چامور *samānlu tchāmour*, t.

Bave, s. f., salive qui découle de la bouche, اغزدن اقان ساليار *aghyzdan aqān sālïār*, ساليار *sālïār*, اغز ياری *aghyz ïāry*, t.; لعاب *lou'āb*, a. — Espèce d'écume que jettent certains animaux, دابّه نك ساليارى *dābbènuñ sālïāri*, t.; رؤال *rouāl*, راوول *rāvvoul*, a.

Baver, v. n., اغز ياری دوكمك *aghyz ïāry deukmek*, t.

Baveux, se, adj., ساليارى اقان *sālïāri aqān*, ساليارى اغزدن دوكيلور *sālïāri aghyzdan deukulur*, t.; ممرّغ *mumerrygh*, a.

Bayer, v. n., ouvrir la bouche, اغز آچمق *aghyz âtchmaq.* — Au fig., désirer avec avidité, حرص تامّ ايله ارزولمق *hyrsy tāmm ilè arzoulamaq.*

Bayeur, se, s., اغزينی آچيجی *aghzīni âtchīdji*, t.; دهنكشا *dehenkuchā*, p.

Bdellium, s. m., gomme, كورن صمغی *guren samghy*, t. — La plante qui la produit et qui se nomme Bdella, كورن اغاجی *guren aghādji*, شجر الدوم *chedjer ed-doum.*

Béant, e, adj., اغزی آچق *aghzy âtchyq*, t.; مكشوف الفم *mekchouf ul-fem*, a. — Lion à la gueule béante, اغزی آچق اولان ارسلان *aghzy âtchyq olān arslān.* — Gouffre béant, اغزی آچق چقور *aghzy âtchyq tchouqour.*

Béat, e, adj., صوفيلق صاتيجی كوستريجی *sofoulyq sātīdji, gueusterīdji*, متعابد *mute'ābid*, a.

Béatification, s. f., تسليك فی سلك السعدا *teslīk fi silk essou'edā.*

Béatifier, v. a., اولمشلرك جاننی موتلو مرتبه سنه قومق *eulmuchleruñ djānīni moutlu mertebècinè qomaq*, t.; سلك سعدا ومفلحينه تسليك ا *silkį sou'edā vè mouflihīnè teslīk it.*

Béatifique, adj. com., موتلو ايديجی *moutlu idīdji*, t.; مستلزم

السعادة الابديّه *mustelzim us-se'ādet ul-ebedïiè*, a.

Beau, Bel, fém. Belle, adj., en parlant de l'agrément et de l'éclat des couleurs, پارلق *pārlaq*, لطيف *lathyf*, نفيس *nefís*. — Beau vert, پارلق - كوزل يشيل *pārlyq*, *guzel ïechíl*. — Belles fleurs, ازهار لطيفه *ezhāri lathyfè*.—Belle voix, صداى دلكشا *sadāï dilkuchā*. — Une belle vue, منظرهٔ لطيفه *manzarèï lathyfè*. — Belle âme, نفس طيّب *nefsi thaïib*.—Belle pensée, معناى مطبوع *ma'nāï mathbou'*. — Beaux sentiments, افكار حسنه *efkiāri hacenè*.— Le beau monde, ظرفا طاقمى *zourefā thāqymi*, كرما *kuremā*.—Voir le beau monde, كرماى ناس ايله كورشمك *kuremāï nās ilè gueuruchmek*.—Qui est du bel air, كوزل ادالو *guzel edālu*, كريم الاطوار *kerím ul-athvār*. — Beau, pour grand, fort dans son genre, بيوك *buïuk*, عظيم *'azím*.— Beau mangeur, اكّال عظيم *ekkiāli 'azím*.—Honnête, bienséant, ياقشق *ïāqychyq*, لايق *lāïq*, جدير *djedír*, خليق *khalyq*.—Cela n'est pas beau à un jeune homme, بو كيفيّت بر كنج آدمه ياقشمز *bou keïfïiet bir guendj âdemè ïāqychmaz*. — Beau, inutile, فايدهسز *fāïdècyz*, عبث *'abes*, بيهوده *bihoudè*.—Vous avez beau prier, نيازكز عبث يرده در *nïāzñyz 'abes ïerdè dur*. — Donner beau, donner à quelqu'un une belle occasion de dire, de faire, سبب ويرمك *sebeb vírmek*.

Beaucoup, adv., وافر *vāfir*, كثير *kecír*, a. — Beaucoup de fois, چوق كرّه *tchoq kerrè*, بالدفعات *bid-def'āt*.

Beautés, pl. f., réunion de plusieurs belles choses, محاسن *mehācin*, محسّنات *mouhassenāt*, حسنيّات *housnïiāt*, a.; كوزللكلر *guzellikler*, t. —Les beautés d'un ouvrage d'esprit, بر تأليفك محسّناتى *bir téélífuñ mouhassenāti*. — Beauté, belle personne, دلبر *dilber*, صاحب جمال *sāhyb djemāl*. — Au fém., حسنا *housnā*.—Une beauté incomparable, بر حسناى بى نظير *bir housnāï bi nazír*.

Becqueter, ou Béqueter, v. a., نقرا *naqr it*.

Bédégar, s. m. Voy. Églantier.

Bégaiement, s. m., لكنت *luknet*, *leuknet*, رتّة *ruttet*, a.

Bègue, adj. et s., الكن *elken*, a.

Belle-soeur, s. f., nom donné par le mari à la sœur de sa femme, اخت الزوجة *oukht uz-zevdjet*, a.

Bénédiction, s. f., vœux en faveur de quelqu'un pour sa prospérité, تحيّة *tahïiet*, pl. تحيّات *tahïiāt*.

Bénéfice, s. m., privilége, avantage accordé par la loi ou par le prince, پادشاه كرمى *pādichāh keremi*, انعام پادشاهى *in'āmi pādichāhi*, t.; انعام *in'ām*, pl. a. انعامات *in'āmāt*. — En t. de méd., bénéfice de nature, les évacuations extraordinaires, مساعدهٔ طبيعت *muçā'edèï thabí'at*.—Bénéfice, le lieu même où est le bien du bénéfice, زعامت *zi'ā-*

met. — Résider dans son bénéfice, كندو زعامتنك مقيم او *guendu zi'āmetindè muqym ol.*

Béni, e, adj., qui est l'objet de la bénédiction divine, مظهر رحمت خدا اولمش *mazheri rahmeti khoudā olmuch.* — Un peuple béni de Dieu, سزاوار رحمت الهيه اولمش قوم *sizāvāri rahmeti ilahïïè olmuch qavm.*

Bénin, igne, adj. Astres bénins, كواكب ميمونه - متيمنه *kevākibi meïmounè, muteïemmenè*, a.; موتلو يلدزلر *moutlu ïldyzler.* — Remède bénin, دواء هيّن العمل *devāï heïin ul-'amel.* — Maladie bénigne, مرض سليم *marazy selïm.*

Berger, ère, s., celui ou celle qui garde les brebis, راعى *rā'y*, pl. a. رعاة *ra'āt.*

Berlue, s. f., sorte d'éblouissement passager, كوز قماشمقلغى *gueuz qamāchmaqlyghy*, t.; زيغان بصر *zïghāni baçar.* — Au fig., action de mal juger des choses, عقل كوزبنك بولانقلغى *'aql gueuzunuñ boulānyqlyghy*, زيغ البصر البصيرة *zygh ul-baçar ul-bacyret.* — Avoir la berlue, بصر بصيرت زايغ او *baçari bacyret zāïgh ol.*

Besogne, s. f., travail, ouvrage, شغل *chughl*, pl. a. اشغال *echghāl.* — L'ouvrage même qui résulte du travail, ايش *ich*, عمل *'amel.* — Bonne besogne, كوزل ايش *guzel ich*, عمل احسن *'ameli ahsen.* — mauvaise, فنا ايش *fenā ich.* — Faire voir sa besogne, عمل يدينى اظهار ا *'ameli ïedïni yzhār it.* — Besogne de commande, اصمارلمه ايش *ismārlama ich.* — Besogne d'affection, celle que l'on fait comme on l'entend, ايشجينك طبيعتنجه ايشلنمش ايش *ichdjïnuñ thaby'atindjè ichlenmich ich.* — Aller vite en besogne, مصلحتنك عجله ا *maslahattè 'adjelè it.*

Besoin, s. m., manque de quelque chose qui est nécessaire, محتاجلق *mouhtādjlyq*, a.-t.; حاجت *hādjet*, pl. حاجات *hādjāt*, حوايج *havāïdj.* — Grand besoin, احتياج عظيم *yhtïādji 'azïm.* — Avoir besoin de quelque chose, بر شيئه محتاج او - احتياجى او *bir cheïè mouhtādj ol, yhtïādji ol.* — Besoin, indigence, nécessité, حال احتياج *hāli yhtïādj*, حال ضرورت ومضايقه *hāli zarouret u mouzāïaqa.*

Bestial, e, adj., حيوانلغه متعلق *haïvānlyghy mute'allyq*, a.-t. — Fureur bestiale, جنون سبعى *djunouni seb'y.*

Bête, s. f., animal irraisonnable, حيوان غير ناطق *haïvāni ghaïri nāthyq*, بهيمه *behïmè*, pl. a. بهايم *behāïm.* — Bête à quatre pieds, درت ايالقلو حيوان *dort aïāqlu haïvān*, ماشية *māchïet*, pl. مواشى *mevāchi.* — Bête à laine, يوكلو حيوان *ïeuñlu haïvān;* — à poil, قيللو حيوان *qyllu haïvān.* — On dit : C'est une vraie bête, en parlant d'une personne stupide, صرف بر حيواندر *syrf bir haïvāndur*, بهيمه مصدر *behïmeï mahzdur.* — Une grosse bête, une grande bête, يوغون بر حيواندر *ïo-*

ghoun bir haïvāndur. — Une sotte bête, احمق بر حيوان *ahmaq bir haïvān.* — Bête, pris adjectivement, بودالا *boudāla.* — Propos bête, كلام بودالا بلادت اميز *kelāmi belādet āmïz.* — Conduite bête, حركت بليدانه *belïdānè harcket.*

Bêtement, adv., بودالجه *boudāladjè*, t.; كالبهيمه *kel-behïmè*, a. — Parler bêtement, بليدانه تكلّم ا *belïdānè tekellum it.*

Beurrée, s. f., اوزرينه ياغ سورلمش اتمك ديلمى *uzerïnè ïāgh surulmich etmek dilimi.*

Bévue, s. f., هفوة *hefvet*, pl. a. هفوات *hefvāt.*

Beylerbey, s. m., gouverneur général en Turquie, lequel a plusieurs gouverneurs inférieurs sous lui, بكلربكى *bèïlerbeïi*, t.; ميرميران *mïrmïrān*, a.-p. Voy. le mot بكلربكى dans le Dict. turc-français.

Biais, s. m., obliquité, ligne oblique, صاپق *sāpaq*, قاچق *qātchaq*, صاپقلق *sāpaqlyq*, t.; زيغوغت *zyghoughet*, a. — Couper une étoffe en biais, de biais, قماشى قاچقايجه كسمك ـ منحرفًا قطع ا *qoumāchi qātchaqlidjè kesmek, munharifen qath' it.* — Aller en biais, صاپه رق يوريمك *sāparaq ïurumek:* — Couper une étoffe du bon biais, du mauvais biais, قماشى خوش بچمك وياخود قبا بچمك كسمك *qoumāchi khoch bitchimdè vè ïākhod qabā bitchimdè kesmek.* — Biais, au fig., les diverses faces d'une affaire, يول *ïol*, سمت *semt*, جهت *djehet*, pl. a. جهات *djehāt*, طريق *tharyq*, pl. طرق *thourouq.* — Il y a plusieurs biais dans toutes les affaires, هر مصلحتك كونا كون يوللر واردر *her maslahattè guiounā guioun ïollar vārdur.* — Le tout est de prendre le bon biais, الزم امور طريق صوابى اخذ ايتمكدر *elzemi oumour tharyqy savābi akhz itmektur.* — Prendre une personne de biais, la gagner avec habileté, حسن تدبير ايله جلب ا *husni tedbïr ilè djelb it.*

Biaisement, s. m., manière d'aller en biaisant, — طوغريلقدن قاچقلق صاپه‌ـه *dhoghroulyqtan qātchaqlyq, sāpma*, مماياتلت *mumāïlet*, زيغوغت *zïghoughat.* — Détour pour tromper, حيله بازلق *hylèbāzlyq.*

Biaiser, v. n., aller de biais, صاپلغه وارمق *sāplygha vārmaq*, t.; تمايل ـ تزايغ ا *temāïl, tezāïgh ït*, a.-t. — Ce chemin biaise, بو يول صاپلق ايله وار *bou ïol sāplyq ilè vārur*, بو طريق تزايغ ايدر *bou tharyq tezāygh ider.* — Employer la finesse, حيله بازلق ا *hylèbāzlyq it.* — Prendre quelque tempérament dans une affaire, اكلمك ميل ا *eïlmek, meïl it.* — Il est des circonstances où, bon gré, mal gré, il faut biaiser, بعض احوالدة طوعًا وكرهًا تمايل وانعطاف اقتضا ايدر *ba'zy ahvāldè thav'en vu kerhen temāïl u in'ythāf yqtizā ider.*

Biberon, s. m., petit vase qui a un bec, امزكلو برداق *emzeklu bardāq*, t.

Bibliographe, s. masc., عارف الاحوال الكتب *'ārif ul-ahvāl ul-kioutoub.*

Bibliographie, s. f., فنّ احوال كتب *fenni ahvāli kioutoub*, a.

Bibliomane, s. m., كتاب دلوسی *kitāb deluci*, a.-t.; مجنون الكتب *medjnoun ul-kutoub*, a.

Bibliophile, s. m., كتابلری سون *kitābleri seven*, كتاب دليسی *kitāb delīci*.

Bibliothécaire, s. m., كتابخانه حافظی *kitābkhānè hāfyzy*, a.-t.; حافظ الكتب *hāfyz ul-kutoub*, a.

Bibliothèque, s. f., lieu où l'on tient des livres rangés en ordre, كتابخانه *kitābkhānè*, t.; دار الكتب *dār el-kutoub*, a. — Armoire destinée à contenir des livres, كتاب دولابی *kitāb dolābi*. — Recueil des extraits des catalogues raisonnés d'ouvrages, كلّيات *kullīiāt*. — La bibliothèque du droit français, احكام وقوانين فرانسناويه نك كلّياتی *ahkiām u qavānīni frānsāvīènun kullīiāti*. — On dit d'un homme très-savant, qu'il est une bibliothèque vivante, فلان كمسنه بركتابخانهٔ ذی روحدر *felān kimesnè bir kitābkhānèï zi rouhtur*.

Biceps, s. m., muscles, عضلة ذات الشجن *'azalet zāt uch-chedjn*, a.

Bichon, ne, s., sorte de petit chien, فنو *fino*, بوجو *boudjou*, t.

Bidon, s. m., صو مطره سی *sou mathraci*, مطره *mathra*, t.

Bien, s. m., chose dont on reçoit quelque avantage, منفعت *menfa'at*, فايدٔ *fāïde*, لطف *louthf*, a. — C'est une chose qui fait du bien, فايدٔلو *fāïdèlu bir chèïdur*. — Bien, vertu, probité, ce qui est louable, estimable, خير *khaïr*, بر *birr*, خيريّت *khaïrïiet*, ايولك *ëïulïk*. — C'est une personne de bien, ارباب خيردن بر ذاتدر *erbābi khaïrden bir zāttur*. — En tout bien tout honneur, نيّت خيريه ايله *nïieti khaïrïiè ilè*. — Avoir du bien, de la richesse, مال صاحبی او *māl sāhıybi ol*; — en acquérir, كسب مال ا *kisbi māl it*. — Manquer de bien, مال ومنالدن بی بهره او *māl u menālden bi behrè ol*. — Amasser du bien, جمع مال ا *djem'y māl it*. — Biens meubles et immeubles, ناطق وصامت امـوال *nāthyq u sāmit emvāl*. — Biens passagers, les biens de ce monde, تنعّمات سريع الذهاب دنيا *tene'uumāti seri' uz-zihābi dunïā*. — Les biens éternels, la béatitude éternelle, نعيم جاويد عقبا *na'ymi djāvïdi' ouqabā*. — Bien, adv., ايو *ëïu*, كوزل *guzel*. — Il se conduit bien, حسن سلوك وحركتی واردر *husni sulouk u hareketi vārdur*, كوزل حركت ايـدر *guzel hareket ider*. — Il se porte bien, مزاجی خوشدر *mizādji khochtur*, حسن عافيتی واردر *husni 'āfieti vārdur*. — Un homme bien né, كريم النسب برآدم *kerïm un-neceb bir ādem*, صوی آدم *soï ādem*. — Un homme bien fait, متناسب الاعضا برآدم *mutenācib ul-'azā bir ādem*. — Bien, beaucoup, وافر *vāfir*. — Bien du temps, وافر زمان *vāfir zemān*. — Bien de l'argent, خيلی اقچه *khaïli aqtchè*. — Bien que, encore que, quoique, ايسه دخی

iça dakhy, هر نقدر *her neqadàr*, اگرچه *eïertchè*, مع هذا *ma' hazā*.

BIEN-DISANT, E, adj., qui parle bien, كوزل سويليشلو *guzel seuïleïchlu*, t.; فصيح اللسان *facyh ul-liçān*, a. — Par opposition à Médisant, طاتلو ديللو *thātlu dillu*, عذب اللسان *'azeb ul-liçān*.

BIEN-ÊTRE, s. m., existence aisée, commode, خوشحاللق *khochhāllyq*, خوش ديرلك *khoch dirlik*, سعدٌ حال *sa'ëï hāl*, a. — Situation agréable du corps et de l'esprit, خوشلق *khochlyq*. — Sentir du bien-être, طيب حال حسّ ا *thybi hāl hyss it*.

BIENFAISANCE, s. f., كرم *kerem*, خيريّت *khaïrïict*, a.

BIENFAITEUR, TRICE, subst., ولیٔ نعمت اولیاء *velii ni'met*, pl. a. انعام *evlïāï un-ni'am*.

BIENHEUREUX, SE, adj., fort heureux, بختلو *bakhtlu*, موتلو *moutlu*, t.; مسعود *mes'oud*, a.; فرخنده *ferkhoundè bakht*, p. — Qui jouit de la béatitude éternelle, اهل الجنّة *ehl ul-djennet*, pl. ارباب الجنّة *erbāb ul-djennet*. — Béatifié, عزيزلر رتبه سنه قونمش *'azïzler rutbècinè qonmich*, منسلك فى سلك المباركين *munselik fi silk ul mubārekïn*.

BIENNAL, E, adject., ايكى يللق *iki ïïllyq*, t.; جارى سنتين *djāri seneteïn*, a.; دو ساله *dou sālè*, p.

BIENSÉANCE, s. f., convenance de ce qui se dit, de ce qui se fait, حسن ادبه ياقشقلق *husni edebè ïāqychyqlyq*, t.; قاعدهٔ حسن ادب *qā'ydèï husni edeb*. — Observer les bienséances, رسوم حسن ادبه رعايت ا *rouçoumi husni edebè ri'āïet it*. — Bienséance, ce qu'il convient d'avoir, ياقشق *ïāqychyq*, مناسب حال *munācibi hāl*, موافق حال *muvāfyqy hāl*. — Cette chose est à votre bienséance, بوشيء سنك موافق حالكدر *bou cheï senuñ muvāfyqy hāluñdur*.

BIEN-TENANT, E, s., qui possède les biens d'une succession, ال قومش *el qomuch*, t.; واضع اليد *vāzy' ul-ïed*, a. — Les héritiers bien-tenants, واضع اليد اولان ورثه *vāzy' ul-ïed olān verecè*.

BIENVEILLANCE, s. fém., حسن توجّه *husni tevedjdjuh*, a.

BIENVENU, E, adj., que l'on accueille avec plaisir, خوش كلمش مقبول القدوم *khoch guelmich*, t.; *maqboul ul-qoudoum*, a.

BIEZ, s. m., دكرمن اولوغى *deïrmen oloughy*, t.

BIFTECK, s. m., tranche de bœuf grillée, اسقره ده پشورلمش صغر اتى دليمى *usqarada pichurilmich syghyr eti dilïmi*, t.

BIFURCATION, s. f., انفتاق *infitāq*, a. — La bifurcation de la racine d'une dent, ديش كوكنك چتاللغى *dich keukunuñ tchatāllyghy*.

BIFURQUER (SE), v. pronom., چتاللنمق *tchatāllanmaq*. — Bifurqué, e, چتاللنمش *tchatāllanmich*, t.

BIGAME, adj. et s., qui est marié à deux personnes en même temps, ايكى قاريسى اولان *iki qāryci olān*,

t.; ذو زوجتين *zoui zevdjeteïn.* — Celui qui a été marié deux fois, ایکی دفعه اولنمش متزوج مرتین *iki def'a evlenmich, mutezevvidji marrateïn.*

Bigamie, s. f., mariage avec deux personnes en même temps, ایکی قاری یه اولنمه *iki qāryïè evlenmè*, t.; نکاح بزوجتین *nikiāhy bezevdjeteïn*, a. — État de ceux qui ont passé à un un second mariage, ایکنجی نکاح *ikindji nikiāh*, مزاوجة ثانية *muzāvedjeti sānïiet.*

Bigarrer, v. a., الاجه بولاجه ا *alādja boulādja it*, تنميغ ا *tenmygh it.*

Bigarrure, s. f., variété de couleurs, رنکلر قارشقلغی *renkler qārychyqlyghy*, t.; اختلاف الالوان *ykhtilāf ul-elvān*, اختلاط الوان *ykhtilāthy elvān*, a. — En parlant des choses ou des personnes, اجناس مختلفه *edjnāci moukhtelifè.*

Bigle, s. et adj., louche, qui a un œil ou les deux yeux tournés en dedans, چتال کورن شاشی *tchatāl gueuren chāchi*, t.

Bigler, v. n., چتال کورمك *tchatāl gueurmek*, t.

Bijou, s. m., تحفه *teuhfè*, pl. a. تحف *touhaf.*

Bijouterie, s. f., تحفجیلق *tohafdjilyq*, t.

Bijoutier, s. m., تحفجی *tohafdji*, تفاریقجی *tefāryqdji*, t.

Bilan, s. m., آلدیق ویره جك دفتری *āladjaq vïrèdjek defteri*, t.

Biliaire, adj. com., صفرانك *safrānuñ*, a.-t. — Conduits biliaires, صفرانك یولی *safrānuñ ioly*, مجراء الصفرا *medjrāï us-safrā*, a.

Bilieux, se, adj., صفراسی چوق *safrāci tchoq*, a.-t. — Complexion bilieuse, مزاج صفروی *mizādj safrevi.* — Bilieux, colère, طارغن *dhārghoun*, سریع الغضب *seri' ul-ghazab.*

Bill, s. m., projet d'acte du parlement d'Angleterre, انکلتره پارلامنتوسنك لایحه سی *inguiltera pārlāmentocinuñ lāïhaci*, t.

Billebarrer, v. a., قارش مورش رنکلر اورمق *qārich mourich renkler ourmaq*, t.

Billebaude, s. f., confusion, désordre, قارشقلق *qārichyqlyq*, پریشانلق *perïchānlyq*, t. — A la billebaude, sans ordre, en confusion, قارش مورش *qārich mourich.*

Billet, s. m., écrit par lequel on informe le public de quelque chose, خبر تذکره سی *khaber tezkerèci.* — Billet d'invitation, دعوت تذکره سی *da'vet tezkerèci.* — Billets, papiers de crédit qui ont cours dans le public, میری کاغدلری *mïri kiāghydleri*, اوراق میریّه *evrāqy mïrïïè.* — Billet de banque, بین الناس نقد مقامنده متداول اولان میری کاغدی *beïn un-nās naqd maqāmindè mutedāvil olān mïri kiāghydi.* — Billet, écrit ou promesse par laquelle on s'oblige à payer une somme, تحویل *tahvïl*, pl. a. تحویلات *tahvïlāt.* — Billet payable au porteur, حاملنه ادا اولنمق اوزره ویرلان تحویل *hāmilinè edā olounmaq uzrè vïrilān tahvïl.* — Escompter un billet, تحویلی تنزیل ایله ادا ا *tahvïli tenzïl ilè edā it*; — l'acquitter,

تحويلى ادا ا *tahvîli edā it.* — Billet d'entrée, d'admission, اذن دخول تذكره‌سى *izni doukhoul tezkerèci,* اذن تذكره‌سى *izn tezkerèci.*

Billeter, v. a., attacher des étiquettes, des numéros, نشانلمق *nichānlamaq,* ياپشدرمق يافته *īāfta īāpichturmaq,* t. — Billeté, e, نشانلو *nichānlu.*

Billon, s. m., monnaie de cuivre pur ou de cuivre mêlé avec un peu d'argent, اوزرى كومش سورلمش *uzeri gumuch surulmich manghyr.* — Monnaies défectueuses, قلب آقچه *qalb āqtchè.*

Billonnage, s. m., قلب آقچه كچورمه *qalb âqtchè guetchurmè,* t.; ترويج زيوف *tervîdji zuîouf,* a.

Billonner, v. n., قلب آقچه كچورمك *qalb âqtchè guetchurmek,* t.

Billonneur, s. m., قلب آقچه كچورن *qalb âqtchè guetchuren,* t.

Bimbelot, subst. masc., چوجوق اويونجغز *tchodjouq oïoundjaghaz,* t.

Binage, s. masc., ايكنجى نطس *ikindji nathas,* t.

Binaire, adj. com., چفت *tchift,* t.; زوج *zevdj,* شفع *chef',* a. — Nombre binaire, عدد شفع *'adedi chef'.*

Binard, s. m., درت تكرلكلو بر نوع يوك عربه‌سى *dort tekerleklu bir nev'y îuk 'arabaci,* t.

Biner, v. act., ايكنجى دفع نطس ا *ikindji def'a nathas it.*

Binocle, s. m., چفته دوربين *tchiftè dourbun,* t.

Biographe, s. m., محرّر الترجمة الاحوال *mouharrir ut-terdjemet ul-ahvāl,* a.

Biographie, s. f., ترجمة الاحوال *terdjemet ul-ahvāl,* ترجمه *terdjemè,* t.

Bipède, adj. et s. com., ذوالرجلين *zour-ridjleïn,* a. — L'homme est un bipède, انسان ذو الرجلين دور *insān zour-ridjleïn dur.*

Bique, s. f., ديشى اوغلاق *dîchi oghlāq,* t.

Biquet, s. m., petit de la bique, ديشى اوغلاق ياورى‌سى *dîchi oghlāq ïāvrouçou,* t. — Espèce de trébuchet qui sert à peser l'or et l'argent, وزنه وزنه‌سى التون *veznè, altoun veznèci.*

Bis, e, adj., بوز رنكى *bouz rengui,* خرجى *khardji,* t. — Pain bis, خرجى اتمك *khardji etmek.*

Bisaïeul, s. m., جدّ اكبر *djeddi ekber,* جدّ اعلا *djeddi a'lā,* a. — Bisaïeul paternel, پدر طرفندن دده بابا‌سى *peder tharafinden dedè bābāci.* — Bisaïeule maternelle, بيوك ولده‌نك والده‌سى *buïuk vālidènuñ vālidèci.*

Bisbille, s. f., كشمكش جدال *kechmekchi djidāl,* p.-a.

Biscaïen, s. m., grosse balle de fonte, ايرى دمر كله‌سى *iri demir gullèci,* t.

Biscornu, e, adj., اكرى بوكرى *egri beugri,* t.; كج *guedj,* p. — Esprit biscornu, ترس عقل *ters 'aql,* a.

Biscotin, s. m., اوفاق كورك *oufāq guevrek,* t.

Biseau, s. m., شيو كسلمش اوج *chîv kecilmich oudj,* t.; طرف

منحدر القطع *tharafi munhadir ul-qath'*, a.

Biser, v. n., devenir bis, بوزلنمق *bouzlanmaq*.

Bison, s. masc., bœuf sauvage, ييان اوكوزى *ïabān eukuzu*, t.

Bissexte, s. m., فضل السنه *fazl us-senè*, a.

Bitume, s. m., قره ساقز *qara sāqyz*, t.

Bitumineux, se, adj., قره ساقزلو *qara sāqyzlu*, t.

Bivac, ou Bivouac, s. m., استى اچق ير *ustu atchyq ïer*, t.; مكان العرا *mekiān ul-'arā*, a. — Coucher au bivac, اوستى اچق يرده ياتمق *ustu âtchyq ïerdè ïātmaq*, اچقدا ياتمق *atchyqta ïātmaq*.

Bivalve, adj. et s. com., چفته صدفلو *tchiftè sadeflu*, t.; ذو الصدفين *zou us-sadefeïn*, a.

Bivaquer, ou Bivouaquer, v. n., كيجه ايله آچق يرده ياتمق *guïdjè ilè âtchyq ïerdè ïātmaq*, t.; اچقدا امرار اوقات ليال *âtchyqta imrāri evqāt leïāl it*.

Bizarre, adj. com., fantasque, extravagant, عقلى صاوق *'aqly sāvaraq*, t.; نكير العقل *nekír ul-'aqi*. — Extraordinaire, نكره *nekrè*, غير مالوف *ghaïri mèèlouf*.

Bizarrement, adv., عجايب صورت ايله *'adjāïb souret ilè*, عجايب اولرق *'adjāïb olaraq*, a.-t.; غريبانه *gharïbānè*. — Agir bizarrement, وجهه غريب اوزره عمل *vedjhi gharïb uzrè 'amel u hareket it*.

Bizarrerie, s. f., qualité, caractère de celui qui est bizarre, عقل صاورقلغى *'aql sāvaraqlyghy*, t.; غرابت الطور *gharābet ul-thavr*, نكارة العقل *nekiāret ul-'aql*. — Singularité, عجايبلق *'adjāïblyq*, غرابت *gharābet*.

Blafard, e, adj., صونق *sonouq*, t.; اكمد *ekmed*, a. — Couleur blafarde, صونق رنك *sonouq renk*, لون اكمد *levni ekmed*.

Blamable, adject. com., تعييب اولنه جق *ta'ïïb olounadjaq*, a.-t.; مستحق ملامت *mustehaqqy melāmet*, واجب مذمت *vādjibi muzemmet*, ذميم *zemïm*, سزاور لوم *sizāvari levm*, p.-a. — Action blâmable, فعل ذميم *fy'li zemïm*. — Une personne blâmable, برشخص مستحق اللوم *bir chakhs mustehaqqy ul-levm*.

Blamer, v. a., reprendre, condamner, طعن و تقبيح ايلمك *tha'n u taqbyh it*. — Réprimander, عتاب تعزير ايلمك *'ytāb, ta'zïr it*. — Blâmé, e, عيبلنمش *'aïblanmich*, مذموم *mezmoum*.

Blanc, che, adj., ابيض *ebïaz*, a. — Cheveux blancs, شعر ابياض اغارمش صاچ *cha'ri ebïāz, aghārmich sātch*. — Pain blanc, بياض اكمك *beïāz etmek*, خبز ابيض *khoubzy ebïaz*. — Armes blanches, كسيجى سلاح *kecídji sylāh*. — Argent blanc, آق آقچه *āq āqtchè*. — Blanc-manger, espèce de gelée qui se fait ordinairement avec des amandes et du sucre, بر نوع محلبى *bir nev'y mouhallebi*. — Gelée blanche, قراغو *qyrāghou*. — Drapeau blanc, celui

qu'on arbore pour capituler, ویره بیراغی *vîrè baïrāghy*. — Donner carte blanche ou plein pouvoir, رخصت کامله ویرمك *roukhsati kiāmilè vîrmek*. — Blanc, matière que les peintres emploient pour rendre blanc, بیاض بویا *beïāz boïā*. — Sorte de fard, آقلق *âqlyq*, آق *âq*. — Blanc, s. m., se dit des peuples qui ont le teint blanc, آق چهره‌لو *âq tchehrèlu*, بیاض اللون *beïāz ullevn*. — Blanc ou blanc-seing, papier signé que l'on donne dans quelques occasions, امضا ایله ممضی بر قطعه یازلمامش کاغد *imzā ilè moumzy bir qyth'a ïāzilmāmich kiāghyd*. — Procuration en blanc, وکیلك اسمی آچق بر قطعه وکالت نامه *vekîluñ ismi âtchyq bir qyth'a vekiālet nāmè*.

Blanchaille, s. f., frétin, menu poisson, اوفاق بالقلر *oufāq bālyqler*, t.

Blanchatre, adject. com., آقچل *âqtchel*, t.; اطحل *athhal*, a. — Couleur blanchâtre, آقچل رنك *âqtchel renk*, لون اطحل *levni athhal*.

Blanchement, adv., تمیز اوله‌رق *temîz olaraq*, t.; بالطهارة *bith-thehāret*, a.

Blancherie, s. fém., چربیجی یری *tchirpîdji ïeri*, بز اغاردجق یر *bez oghārdadjaq ïer*.

Blancheur, s. f., بیاض *beïāz*, a. — La blancheur du teint, لون وجهك بیاضی *levni vedjhuñ beïāzy*.

Blanchiment, s. masc., چرپمه *tchirpmè*, t.; قصارة *qaçāret*, a.

Blanchir, v. a., rendre blanc, تبییض ا *tebïiz it*, a.-t. — Faire blanchir, اغارتمق *aghārtmaq*. — Blanchir, laver, یایقمق ïāïqamaq, غسل - تغسیل ا *ghousl, taghsyl it*. — Blanchir, en parlant des cheveux, صاچ اغارمق *sātch aghārmaq*. — Commencer à blanchir, صاچ اغارمغه باشلامق *sātch aghārmagha bāchlāmaq*. — Cet homme commence à blanchir, بو آدمك شعری تشیب و توشّی یه یوز طوتدی *bou ādemuñ cha'ri techeïiub u tevachchi ïè ïuz thoutty*. — Blanchir, au fig., faire paraître innocent, پاکه چیقارمق *pākè tchyqārmaq*. — Blanchir dans le service, خدمت ایچنده صاچ اغارتمق *khydmet itchindè sātch aghārtmaq*. — Blanchi, e, اغارمش *aghārmich*, بیاضلنمش *beïāzlanmich*, مبیّض *mubaïiaz*, یایقنمش *ïāïqanmich*, مغسول *maghsoul*, صاچی اغارمش *sātchi oghārmich*.

Blanchissage, s. m., action de blanchir du linge, یایقمه *ïāïqama*, t.; غسل *ghousl*, a. — Payer le blanchissage, اجرت غسلی ادا ا *eudjreti ghoueslì edā it*.

Blanchissant, e, adj., qui blanchit, qui paraît blanc, اقچل *âqtchyl*, t.; قریب البیاض *qarîb ul-beïāz*, a.

Blanchisseur, se, s., celui qui blanchit du linge, چاشیر یایقایجی *tchamāchîr ïāïqāïdji*. — Blanchisseuse, چاشیر یایقایجی قاری *tchamāchîr ïāïqāïdji qāry*.

Blaser, v. a., affaiblir le goût, دادك قوّتنی کیدرمك *dāduñ*

qouvvetini guïdermek, تقتيير ذايقه ا *teftïri zāïqa it.* — Affaiblir les sens, اضعف حواسّ ا *yz'afi havāss it*, a.-t. — Blasé, e, دادينك قوتى كتمش *dādïnuñ qouvveti guitmich*, متحتّر *mutehattir.*

Blason, s. m., armoiries, نسب علامتلرى *neceb 'alāmetleri*, a.-t. — Connaissance de ce qui est relatif aux armoiries, نسب علامتلرينك علم ومعرفتى *neceb 'alāmetlerïnuñ 'ylm u ma'rifeti.*

Blasonner, v. a., peindre les armoiries, نسب علامتلرينى تصوير ا *neceb 'alāmetlerïni tasvïr it*, a.-t.

Blasphémateur, s. m., كنود *kenoud*, a. — Grand blasphémateur, كنود عظيم *kenoudi 'azïm.*

Blasphématoire, adj. com., كفرلو *kufrlu*, a.-t.; متضمّن الكنود *mutezammin ul-kunoud*; a.

Blasphème, s. m., كفرلو سوز *kufrlu seuz*, t. — Proférer un blasphème, كفر سويلمك *kufr seuïlemek.*

Blatier, s. m., se dit de ceux qui transportent le blé d'un marché à l'autre sur des chevaux, حبوبات جلبى كتورن *houboubāt djelebi gueturen.*

Blatte, s. fém., genre d'insecte, حمّام بوجكى *kammām beudjegui*, t.

Blé, s. m., dans le sens général de grain, اكين *ekïn*, t.; حبوبات *houboubāt*, a. — Blé en épi, بشاقلنمش اكين *bachāqlanmich ekïn.* — Terre à blé, اكين اكمجك يـر *ekïn ekèdjek ïer.*

Blêche, adj. com., t. d'injure, se dit d'un homme sans fermeté, دنكسز *denksyz*, t.; همج *hemedj*, pl. a. هموج *hemoudj.* — C'est un grand blêche, بر همج هامجدر *bir hemedji hāmidjtur.*

Bléchir, v. n., دنكسز او *denksyz ol.*

Blême, adj. com., بكزى صاررمش *beñzy sārarmich*, t.; خاسف اللون *khācif ul-levn*, اشحب اللون *achhab ul-levn*, a.

Blémir, v. n., pâlir. V. ce mot.

Blesser, v. a., donner un coup qui fait plaie, تجريح ا *tedjrïh it*, a.-t. — Blesser dangereusement, جرح خطرناك ايله تجريح ا *djerhy khatharnāk ilè tedjrïh it.* — Blesser, causer quelque incommodité, زحمت ويرمك تعذيب ا *zahmet vïrmek*, *ta'zïb it.* — Cela blesse la vue, كوزه ناخوش كلور *gueuzè nākhouch gueluur.* — On dit qu'un son blesse l'oreille, تخديش سمع ايدر *takhdïch sem' ider.* — Blesser l'amitié, قاعدهٔ حبّ وموذّته ايراث كسر وخلل ا *qā'ydèï hubb u meveddetè irāci kesr u khalel it*; — les convenances, آداب مرعيّه يه خلل ويرمك *ādābi mer'yïèiè khalel vïrmek.* — Blesser, offenser, كوكل ـ خاطر قيرمق *gueuñul, khāthyr qyrmaq.* — Se blesser de tout, هر شيدن خاطرمانه او *her cheïden khāthyrmāndè ol.* — Se blesser, se faire du mal, زده لنمك *zedèlenmek*, انجنمك *indjïnmek*, ضرره اوغرامق *zararè oghrāmaq.* — Qui a le cœur blessé, مجروح الفـواد

medjrouh ul-fuvād. — Blesser, faire tort, ضرر كتورمك *zarar gueturmek*, مضرّ اول *mouzyrr ol.*

Blessure, s. f., جراحت *djirāhat*, pl. a. جراحات *djirāhāt*, چروح *djurouh.*

Blette, s. f., plante, اشتر اوتی *uchtur oty*, t.

Bleu, e, adj., couleur d'azur, كبودی *keboudi*, p. — مائی *māï*, Satin bleu, اطلس رنكلو كوك *gueuk renklu athlas.* — Des yeux bleus, الاكوز *alā gueuz.* — Qui a des yeux bleus, الاكوزلو *alā gueuzlu.* — La couleur bleue, كوك رنكی *gueuk rengui*, لون ازرق *levni azraq.* — Bleu foncé, قويو ماوی *qouïou māvi*; — clair, اچق ماوی *âtchyq māvi.*

Bleuir, v. a., faire devenir bleu, ماويلندرمك *māvïlendurmek.* — Bleui, e, ماويلنمش *māvïlenmich.*

Blinder, v. a., garnir de blindes un ouvrage de fortification, استحكاماته پرده چويرمك *istyhkiāmātè perdè tchevïrmèk*, t.

Blindes, s. fém. pl., pièces de bois soutenant des fascines, etc., استحكامات ومترس پرده‌سی *istyhkiāmāt u meteris perdèci*, t.

Bloc, s. m., assemblage de diverses choses, كومه *kumè*, t. — Un bloc de marchandises, بر كومه امتعه *bir kumè emti'a*, t. — En bloc, en gros, طوپدن *thoptan.*

Blocage, s. masc., ou Blocaille, s. f., مولوز *moloz*, t.

Blocus, s. m., وارله‌جق يوللرك باغلمه‌سی *vāriladjaq ïollarïn bāghlamaci*, بلوقه *bloqe*, ابلوقه *ablouqa*, t.; سدّ الموارد والمسالك *sedd ul-mevārid vel-meçālik*, a. — Faire le blocus d'une place, قلعه‌نك دائر مادار موارد ومسالكنی سدّ ا *qal'anuñ dāïr mādār meuārid u meçālikini sedd it.*

Blond, e, adj., اصفر *asfar*, a.; صارو صاچلو *sārou sātchlu.* — Cheveux blonds, صاری صاچ *sāry sātch.* — Un blond, صاری چهره‌لو *sāry tchahrèlu*, اصفر الوجه *asfar ul-vedjh.* — Blond doré, التون صاريسی *altoun sārycy*; — ardent, كسكين صاری *keskïn sāry.*

Blondir, v. n., اصفرارا *isfirār it*, a.-t.

Blondissant, e, adj., qui blondit, صارمش *sārarmich*, t.; مصفّر *moçaffir*, a.

Bloquer, v. a., وارله‌جق يوللری باغلمق *vāriladjaq ïollari bāghlamaq*, اطرافی قوشاتمق *ethrāfi qouchātmaq*, سدّ الموارد والمسالك ا *sedd ul-mevārid vel meçālik it.* — Bloqué, e, اطرافی قوشادلمش *ethrāfi qouchādilmich*, وارله‌جق يوللری باغلنمش *vāriladjaq ïollari bāghlanmich*, t.; مسدود المسالك والموارد *mesdoud ul-meçālik vel-mevārid.*

Blottir (Se), v. pron., درطوب بوزلمك *der thop beuzulmek*, t.

Bluterie, s. f., اونی الهجك ير *ouni elèdjek ïer*, t.

Bobine, s. fém., ماسور *māçour*, ماسوره *māçourè*, p.-t.

Bobiner, v. a., ماسوره‌يه صارمق *māçourèïè sārmaq*, t.

Bocal, s. m., بوقال *boqāl*, t.; مشربه *machrapa*, a.

Boeuf, s. m., بقر *baqar*, pl. a. بقر *bouqour*. — Bœuf salé et fumé, صغر پاسترمه‌سی *syghyr pāsturmaci*. — Bœuf sauvage, یبان اوکوزی *ïabān eukuzu*. — Bœuf, homme stupide, اوکوز کبی آدم *eukuz guibi ādem*, ou simpl. اوکوز *eukuz*.—En t. d'arch., œil-de-bœuf, sorte de fenêtre ronde, باجه *bādja*.

Bogue, s. m., sorte de poisson, بر جنس بالق *bir djins bālyq*. — S. f., enveloppe piquante de la châtaigne, کستانه‌نک طش قبوغی *kestānènuñ dhich qaboughy*.

Boire, v. a., نوش ا *nouch it*, p.-t.; — à la glace, بوزلی صو ایچمک *bouzla sou itchmek*. — Boire d'un trait, بر نفسلك ایچمک *bir nefestè itchmek*; — à longs traits, آزده آزده ایچمک *āzdjè āzdjè itchmek*. — Boire un affront, souffrir une injure sans en témoigner de ressentiment, رذالتی یوتمق *rezāleti ïoutmaq*. — Buvant, ایچیجی *itchidji*, شارب *chārib*, نوشنده *nouchindè*. — Bu, e, ایچلمش *itchilmich*, مشروب *mechroub*.

Boire, s. m., ce qu'on boit, ایچقی *itchqy*, t.

Bois, s. m., substance dure des arbres, خشب *khacheb*, pl. a. اخشاب *akhchāb*, خطب *khathab*, عود *oud*, pl. عیدان *'ydān*. — Bois vermoulu, قورد یمکلو اغاج *qourd ïemiklu aghādj*. — Bois de chêne, میشه اغاجی *michè aghādji*. — à brûler et autre, اودون *odhoun*. — de sciage, تخته بچلمه‌جك اغاج *takhta bitchilèdjek aghādj*. — d'équarrissage, دیرکلك اغاج *dīreklik aghādj*; — de charronnage, عربه کراسته‌سی *'araba kerāstèci*.—Bois, lieu planté d'arbres et moins grand qu'une forêt, قوری *qory, qorou*. — Garde de bois, قوری بکچیسی *qorou bektchīci*. — Bois de lit, یتاق سریری *ïatāq scrīri*.— Bois de cerf. Voy. Corne. — Bois puant. Voy. Anagyris.

Boiser, v. a., garnir de menuiserie, تخته‌لر ایله قاپلمق ـ دونا تمق *takhtalar ilè qāplamaq, donātmaq*. — Boisé, e, garni de menuiserie, تخته‌لر ایله قاپلو *takhtalar ilè qāplu*.

Boiserie, s. f., ouvrage de menuiserie, سلیجی ایشی *silīdji ichi*, t.

Boiseux, se, adj., اغاجلو *aghādjlu*, t.; خشبی *khachabïi*, a.

Boisselée, s. f., برکیله‌لك *birkilèlik*, اولچك طلوسی *eultchek dholouçou*.

Boisselier, s. m., اغاج قابلری ایشایجیسی *aghādj qābleri ichlcïdjīcy*, t.

Boisselerie, s. f., اغاج قابلری ایشایجیلکی *aghādj qābleri ichlcïdjīligui*, t.

Boîte, s. f., le contenu d'une boîte, une boîte d'abricots, برقوطی قایسی *bir qouthou qāïcy*, t.

Boîtier, s. m., boîte de chirurgien, جرّاح قوطیسی *djerrāh qouthouçou*, t.

Bolet, s. m., plante, طومسلان *thoumlān*, بر نوع منتار *bir nev'y manlār*, t.

Bombement, s. m., اورکجلك *eurkudjlik*, t.; شكل مستنم *chekl mousannam*, a.

Bomber, v. a., rendre convexe, اورکجلتمك *eurkudjletmek*, بالق صرتی ا *bālyq syrti it*, t.; تسنیم ا *tesnīm it*, a.

Bon, ne, adj., qui a de la bonté, خیر *khaïr*. — Bon, appliqué aux productions de l'art ou de l'esprit, لطیف *lathyf*, طیّب *thaïib*, جیّد *djïïd*. — Bon poëme, نشیدهٔ لطیفه *nechīdèï lathyfè*. — Bon air, هوای لطیف *havāï lathyf*. — Un bon homme de guerre, اوز جنکجی *euz djenkdji*, اعلا بر اهل حرب *a'lā bir ehli harb*. — Bon médecin, طبیب ماهر *thabībi māhir*, اعلا طبیب *a'lā thabīb*. — Bon poëte, اعلا شاعر *a'lā chā'yr*. — Bon à..., propre à..., صالح *sālyh*. — C'est un homme bon à employer, استخدامه صالح بر آدمدر *istykhdāmè sālyh bir ādemdur*. — Bon à manger, اکله صالح *eklè sālyh*. — Bon, avantageux, favorable, en parlant des choses, خیرلو *khaïrlu*, موافق *muvāfyq*, خیر *khaïr*, مناسب *munācyb*. — C'est un bon temps pour les voyageurs, ابنای سبیل ایچون بر موافق هوادر *ibnāï sebīl itchoun bir muvāfyq havā dur*. — Prendre une chose en bonne part, بر شیئك معناسنی خیره صرف ا *bir cheïuñ ma'nācini khaïrè sarf it*. — A quelque chose malheur est bon, بعضًا کدرك صوکی ایو اولور *ba'zen kederuñ soñy eïu olour*. — Bon, adv. d'approbation, sans doute, بوکا سوز یوق *bouñā seuz ïoq*. — Acquiescement à une proposition, پك ایو *pek eïu*, نه کوزل *nè guzel*. — Trouver bon, approuver, مناسب تجویز - کورمك *munācyb gueurmek*, تصویب ا *tedjwīz tasvīb it*. — Trouver tout bon, هر شیئه قائل اول *her cheïè qāïl ol*. — Tenir bon, مقام مقاومتك اظهار متانت ا *maqāmi muqāvemetè izkārī metānet it*. — Bon génie, جنّ خیر *djinni khaïr*. — Bon ange, ange gardien, کوزدیجی ملك *gueuzedídji melek*. — Bon compagnon, ایو اورتاق *eïu ortāq*, نعم الرفیق *ne'am ur-refyq*. — On dit qu'un homme est de bonne maison, خاندان آدمدر *khānèdān ādemdur*, کریم النسب بر کمسنه در *kerīm un-neceb bir kimesnè dur*. — Bonne année, بوللق سنه‌سی *bollouq senèci*, برکت سنه‌سی *bereket senèci*. — Bon jour, jour de fête, مبارك کون *mubārek gun*. — De bonne heure, تیز *tīz*. — Venir de bonne heure, مستعجلاً کلمك ارکن - *erken, musta'djelen guelmek*. — A la bonne heure, soit, نه اعلا *nè a'lā*, نه خوش *nè khoch*, فبها *febiha*. — Mettre quelqu'un sur le bon pied, lui faire entendre raison, بر کمسنه یی یولنه قومق - انصافه کتورمك *bir kimesnèïi ïolyna qomuq, insāfè gueturmek*. — Être sur un bon pied dans le monde, بین الناس مظهر حسن اعتبار او *beïn un-nās mazheri husni y'tibār ol*. — Bon, s. m.,

bonne qualité, ايولك *eïulik*, حسن *husn*, pl. محاسن *mehācin*.— Cette personne a du bon et du mauvais, بو كشيلك حسن و قبح طرفى واردر *bou kichïdè husn u qoubh tharafi vārdur*. — Le revenant-bon, ce qui revient de profit, d'une affaire, d'une entreprise, ربح صحيح *ribhy sahyh*.

Bonasse, adj. com., simple, sans malice, يوركى حيله‌سز *ïuregui hylècyz*, صافى القلب *sāfi ul-qalb*, a.

Ronbon, s. m., شكرلمه *chekerlemè*, t.

Bonbonnière, subst. fém., شكرلمه قوطيسى *chekerlemè qouthouçou*, t.

Bond, s. masc., سكمه *seïmè*, t.; قفزه ـ قفزى *qafeza*, pl. a. قفزات *qafezāt*.— Le boulet a fait un bond, دوشن كلّه سكمه ايتدى *duchen guiullè seïmè itti*. — Prendre la balle au bond (au propre), كلّه يى سكرايكن قاپمق *gullèïi seïer iken qāpmaq*. — Au fig., faire une chose en temps convenable, برايشى تمام وقتنده ايشلمك *bir ichi tamām vaqtindè ichlemek*.— Faire un faux bond, en parlant d'un boulet ou d'une balle qui s'écarte du lieu où elle devait tomber, صپارق سكمك *sapāraq seïmek*. — Aller par sauts et par bonds, صچرامق *sytchrāmaq*, وثبات و قفزات ايله روانه او *vesbāt u qafezāt ilè revāné ol*.

Bonde, s. f., pièce de bois qui retient les eaux d'un étang, صاوه‌چق *sāvadjaq*, t.; صناعة *synnā'at*, a. — Trou rond fait dans un tonneau, فوچى دلكى *foutchou deligui*.

Bondir, v. n., faire un ou plusieurs bonds, سكمك *seïmek*, t. — Sauter, en parlant des animaux, قفزان ا *qafazān it*, صچرامق *sytchrāmaq*.

Bondissant, e, adj., صچرايجى *sytchrāïdji*, t.; قافز *qāfyz*.

Bondon, s. m., - فوچى طاپه‌سى *foutchou thāpaci*, طيقاجى *tyqādji*, t.

Bondonner, v. a., فوچى دليكنه طاپه اورمق *foutchou delïguinè thāpa ourmaq*, t. — Bondonné, e, طاپه‌لنمش *thāpalanmich*, طيقانمش *thyqānmich*, طاپه‌سى اورلمش *thāpaci ouroulmich*.

Bondûc, s. masc., arbre, بر نوع دكنلو اغاج *bir nev'y dikenlu aghādj*, t.

Bon-henri, s. m., plante. Voy. Patte-d'oie.

Bonheur, s. masc., félicité, état heureux, موتلولق *moutlulyq*, t.; نعيم *ne'ym*, تنعّم *tena'um*, pl. a. تنعّمات *tena'umāt*; خوشحالى *khochhāli*, p.-a. — Grand bonheur, سعادت عظيمه *se'ādeti 'azïmè*. — Parfait —, سعادت كامله *se'ādeti kiāmilè*. — Bonheur, prospérité, bonne fortune, اقبال *yqbāl*, بخت *bakht*, بختيارى *bakhtïāri*, كامرانى *kiāmrāni*.

Bonhomie, s. fém., صفوت قلب *safveti qalb*, a.; صاده دلى *sādè dili*.

Bonification, s. f., ايولنمه *eïulenmè*, t.; اصلحيّت حال *yslahïieti hāl*, a.

Bonifier, v. a., mettre en meilleur état, ايولتمك *eïuletmek*, t.;

اصلاح *yslāh it*, a.-t.— Faire bon, suppléer, اکسکی طولدرمق *eksigui dholdourmaq*, ا تکمیل نقصان *tekmīli noqsān it*.

Bonne-dame, s. f., plante. Voy. Arroche.

Bonnement, adv., naïvement, avec simplicité, صفوت و اخلاص بالصفوة ایله *safvet u akhlās ilè*, a.-t.; و الخلوص *bis-safvet vel-khoulous*, a.; ساده دلانه *sādè dilānè*, p. — Précisément, حقیقتیله *haqyqat ilè*, صحیحًا *sahyhen*.

Bonnet, s. m., vêtement de tête, باش اورتوسی *bāch eurtuçu*, t.; قلنسوة *qalensavet*, pl. a. قلانس *qalānis*. — Bonnet de satin, اطلس قلنسوه *athlas qalensavè*.

Bonneterie, s. f., طاقیه‌جیلق *thāqyadjilyq*, t.

Bonnetier, s. masc., طاقیه‌جی *thāqyadji*, t.

Bonté, s. f., qualité de ce qui est bon, جودت *djevdet*, a. — La bonté de l'air, جودت هوا *djevdeti havā*; — du vin, جودت خمر *djevdeti khamr*.— Bonté, qualité morale qui porte à faire le bien, خیرلیلك *khaïrlulik*, خوش خویلق *khoch khouïlyq*, جودت طبع *djevdeti thab'*. — Bonté naturelle, جودت فطریّه *djevdeti fythrīiè*. — La bonté de Dieu, کرم الهی *keremi ilahi*. — Bonté, égard, témoignage de politesse, bons offices, لطف *louthf*, pl. a. الطاف *elthāf*, حسن همّت *husni himmet*, pl. a. همم حسنه *himemi hacenè*; احسان *yhsān*, pl. احسانات *yhsānāt*. — Vous avez trop de bonté, لطف و کرمکز مرتبهٔ غایتنده در *louthf u keremuñyz mertebèï ghāïttè dur*. — Bonté, trop grande facilité, کوشکلك مساهلت طبع *guevcheklik*, *muçāheleti thab'*.

Bonze, s. m., چینلو قسیس *tchīnlu qacys*, t.-a.

Bootès, s. m., constellation. Voy. Bouvier.

Borborisme, s. m., بورونتی *borounty*, t.; قرقر *qarqar*, pl. a. قراقر *qarāqyr*.

Bord, s. m.; — d'un verre, d'un gobelet, بردا غك دودا غی *bārdāghuñ doudāghy*. — Bord de la mer, دکز قیبسی *deñyz qyici*. — Bords, poétiquement et au pl., les régions environnées d'eau, عراق *'yrāq*. — Les bords africains, عراق افریقیّه *'yrāqy afrīqyiè*. — Avoir l'âme sur le bord des lèvres, جانی دودا غنه کلمك *djāni doudāghyna guelmek*. — Rouge bord, verre plein jusqu'au bord, طاشقین قدح *thāchqyn qadeh*. — Être au bord d'un précipice, کنارهٔ مغاك تباه و فنادهاو *kenārèï meghāki tebāh u fenādè ol*. — Vaisseau de haut bord, بیوك کمی *buïuk guemi*; — de bas bord, اوفاق تکنه *oufāq teknè*. — Bord à bord, en parlant des liqueurs qui remplissent toute la capacité de ce qui les contient, آغز برابر لکنه *āghyz berāberliguinè*. — Changer le bord, revirer le navire, کمی یی یولندن صاپتمق *guemïi iolyndan sāpatmaq*, — Courir bord à bord, louvoyer,

اورچه پوجه کتمك *ortcha podja guitmek.*

Bordage, s. masc., کمینك قاپلمه‌سی *guemïnuñ qāplamaci*, t.

Bordailler, ou Bordayer, v. n., اولته ایله یوریمك *olta ilè ïurumek*, t.

Bordé, s. m., galon d'or ou d'argent. Voy. **Galon.**

Bordée, s. f., décharge de tous les canons d'un des côtés du vaisseau, الاباندہ *alābānda.* — Lâcher une bordée contre l'ennemi, دشمن اوزرینه بر آلاباندہ طوب آتمق *duchmen uzerïnè bir álābānda thop ātmaq.* — Essuyer une bordée, یکپاره بر الابانك طوپ ضربنه دوچار اولمق *ïekpārè bir alābānda thop zarbinè doutchār ol.* — Au fig., une bordée d'injures, ou simpl. une bordée. Il lui a lâché une bordée, فلانه بر آلابانك ویردی *felānè bir álābānda vïrdi.* — Bordée, chemin que fait un vaisseau en bordayant, اولته *olta.* — Le navire fit une bordée, کمی بر اولته ایتدی *guemi bir olta itti.*

Bordel, s. masc., اورسپی خانه *orouspou khānè*, t.; قحبه خانه *qahpè khānè*, p.

Border, v. a., garnir d'une bordure, پروازقومق *pervāz qomaq*, سنجف چوبرمك *sindjef tcheurmek*, t.; تطریز ایتمك *tathryz it*, a.-t. — Border, v. n., s'étendre le long de certaines choses, lui servir de bord, بر نسنه‌نك کناری اوزونلغنه اوزانمق *bir nesnènuñ kenāri ouzounlyghyna ouzānmaq*, اطرار ایتمك *ythrār it.* — Border la haie, en parlant des troupes, یولك کنارنك صره‌لنمق - دیزلمك *ïoluñ kenārindè syralanmaq, dïzlemek*, زوقاق کنارنك صفّ بسته او *zoqāq kenārindè saff bestè ol.* — Lieu bordé de précipices, چپ چوره اوچرم ایله چورلمش یر *tchop tchevrè outchouroum ilè tchevirilmich ïer.* — Bordé, e, adj., کنارلو *kenārlu*, سنجفلنمش *sindjeflenmich*, مطرّز *moutharraz*, a.

Bordereau, s. masc., اجناس سکدلرك حسابی *edjnāci sikkèleruñ hyçābi.*

Bordigue, s. f., enceinte formée de claies pour prendre le poisson, دالیان *dālïān*, بالق دالیانی *bālyq dālïāni*, t.

Bordure, s. fém., ce qui borde, حاشیه *hāchïè*, pl. a. حواشی *havāchi.* — Bordure de miroir, اینه پروازی *āïna pervāzy*; — de tapis, قالیجه‌نك کناری *qālïdjanuñ kenāri*; — d'un parterre, ou plate-bande, چیچکلك پروازی *tchïtcheklik pervāzy*; — d'une forêt, اورمان کنارنك کی اغاجلر *ormān kenārindèki aghādjlar.* — En t. d'armoiries, brisure qui entoure l'écu, زنجیر *zindjïr.*

Borgne, adj. et s. com., برکوزی کور *bir gueuz kieur*, t.; اعور *a'ver*, pl. عوران *'ourān.* — Une femme borgne, بر کوزی کور عورت *bir gueuzu keur 'avret.*

Bornage, s. m., سنور نشانلری دیکمه *sinor nichānleri dïkmè*, t.; نصب اعلام حدود *nasbi a'lāmi houdoud.*

Borne, s. f., pierre qui marqu

les limites, سنور نشانی - علامتی *sinor nichāni, 'alāmeti*, t. — Planter des bornes, علایم فاصله نصب ا *'alāïmi fācylè nasb it.* — Bornes, pierres qu'on met à côté des portes, ou devant les maisons, pour les préserver des atteintes des voitures, قورقولق طاش *qorqoulyq thāch.* — Au fig., tout ce qui sert à limiter, حدود *houdoud.* — Les bornes de l'empire, حدود ملك ودولت *houdoudi mulk u devlet.* — Passer les bornes, حدودی تجاوز ا *houdoudi tedjāvuz it.* — Passer les bornes d'un sujet, l'outrer, صدڭ حدودندن خروج ا *sadeduñ houdoudinden khouroudj it.* — Mettre des bornes à son ambition, حرص نام و اقبالنه وضع حدّ اعتدال ا *hyrsy nām u yqbālinè vaz'y haddi 'ytidāl it.*

Borner, v. a., mettre des bornes, سنور نشانلری دیکمك *sinor nichānleri dikmek.* — Limiter, resserrer dans un certain espace, قوشاتمق *qouchātmaq*, حصر ا *hasr it.* — Être borné, محصور او *mahsour ol.* — Borner, au fig., modérer, وضع حدود ا *vaz'y houdoud it.* — Borner ses espérances, مأمولاتنه تعیین حدود ا *méémoulātinè ta'ïini houdoud it.* — Borné, e, حدودی وضع اولنمش *houdoudi vaz' olounmich*, محدود *mahdoud*, محصور *mouhacyr.* — Au fig., avoir des vues bornées, دائره افکار و مطالعاتی محدود و قاصر او *dāïrèï efkiār u mouthāla'āti mahdoud u qācyr ol.* — Une fortune bornée, قوّت مالیّهٔ غیر واسعه *qouvveti mālïïèï ghaïri vācy'a.*

Bornoyer, v. a., برکوزی قیپه‌رق باقمق *bir gueuzu qyparaq bāqmaq*, t.

Bosel, s. m., t. d'archit., کرسی طاشی *kursi thāchi*, t.

Bosquet, s. m., اغاجلق *aghādjlyq*, قوریلق *qouroulyq*, t.

Bossage, s. m., اورکجلك *eurkudjlik*, t.; سنم *senem*, a. — Mur à bossage, اورکجلو دیوار *eurkudjlu dīvār.*

Bosse, s. f., grosseur au dos, ارقه قنبوری *ārqa qanbouri*, t.; حدب *hadeb*, a. — Grosseur à l'estomac, کوکس قنبوری *gueusku qanbouri.* — Enflure qui provient de contusion, قبارق *qabāraq*, طومالمه *dhoumālama.* — Aspérité, طومالج *dhoumāledj*; محدّب *mouhaddeb.* — Un terrain plein de bosses, طومالجی چوق بر یر *dhoumāledji tchoq bir ïer.* — Bosse, en t. de sculpture, relief d'une figure, قبارمه *qabārma*, تسنیم *tesnïm*, a. — Ouvrage de ronde bosse, تسنیم کامل اوزره ایشلنمش بر ایش *tesnïmi kiāmil uzrè ichlenmich bir ich.* — Dessiner d'après la bosse, copier une figure en relief, بر تصویرك صورت مسنّمنی آلمق *bir tasvïruñ soureti mouçannemini ālmaq.*

Bosselage, s. m., قبارمه ایشی *qabārma ichi*, t.

Bosseler, v. a., قبارمه ایشی ایشلمك *qabārma ichi ichlemek*, t.

Bossu, e, adj. et s., qui a une bosse au dos, احدب *ahdeb*, a. —

Une femme bossue, قنبور قاری *qanbour qāry*. — Qui a une bosse à l'estomac, قنبور کوکسی *gueukuçu qanbour*. — Bossu, en parlant d'un terrain inégal et montueux, اکری بوکریسی چوق بر یر *egri beugrîci tchoq bir ïer*.

Bossuer, v. a., ازمک *ezmek*, ازدرمک *ezdurmek*, t. — Bossué, e, ازلمش *ezylmich*, ازکلو *ezyklu*, t.

Botaniste, s. m., اهل علم نباتات *ehli 'ylmi nebātāt*, pl. ارباب علم نباتات *erbābi 'ylmi nebātāt*.

Botrys, s. m., plante, قربغه اوتی *qourbagha oty*, t.

Botte, s. f., assemblage de choses liées ensemble, دمت *demet*, t.; حزمه *houzmè*, pl. حزم *houzm*. — Botte d'asperges, قوش قونمز دمتی *qouch qonmaz demeti*. — Mettre en bottes, دمت باغلمق *demet bāghlamaq*. — Botte de soie, ایپک کلتهسی *ipek keltèci*. — Grosses bottes, grosses chaussures, یوغون چزمه *ïoughoun tchyzmè*. — Botte cirée, موم سورلمش چزمه *moum surulmich tchyzmè*. — A propos de bottes, sans motif, سببسز *sebebsyz*, مناسبتسز *munācebetsyz*. — Bottes, au fig., terre qui s'attache aux pieds, à la chaussure, en marchant dans un terrain gras et humide, چامور بولاشغی *tchāmour boulāchyghy*.

Botelage, subst. masc., دمت باغلمهسی *demet bāghlamaci*.

Botteler, v. a., lier en bottes, دمت باغلمق *demet bāghlamaq*, t.

Botteleur, subst. masc., دمت باغلایجی *demet bāghlaïdji*, t.

Botter, v. a., pourvoir de bottes, چزمه ویرمک *tchyzmè vïrmek*. — Faire des bottes, چزمه یاپمق *tchyzmè ïāpmaq*, t.; خفافت ا *khafāfet it*, a.-t. — Chausser des bottes, چزمه کیدرمک *tchyzmè gueïdurmek*. — Se botter, چزمه کیمک *tchyzmè gueïmek*.

Bouc, s. m., le mâle de la chèvre, تیس *teïs*, pl. a. تیوس *tuïous*. — Peau de bouc où l'on met du vin ou de l'huile, طلوم *thouloum*.

Boucassin, s. m., étoffe de coton, بوغاصی *boughācy*.

Bouche, s. f., partie du visage, دهن *dehen*, p.; فوه *fouh*, pl. a. افواه *efvāh*. — Fermer la bouche, faire taire, صوسدرمق *sousturmaq*. — Dire quelque chose de bouche à quelqu'un, برمادهیی برکمسنهیه شفاهًا افاده ا *bir māddèïi bir kimsenèïè chifāhen ifādè it*. — Bouche close, pour dire qu'il convient de garder le secret sur une affaire, اغزی کیدلمک کرکدر *aghzy kelîdlemek guerektur*. — Passer de bouche en bouche, اغزدن اغزه دورا *aghzden aghzè devr it*. — Prendre sur sa bouche, épargner sur la dépense de sa nourriture, اغزدن کسمک *aghzden kesmek*. — La bouche d'un cheval, آتک اغزی *âtuñ aghzy*, لجمهٔ فرس *ledjmèï feres*. — Cheval qui a la bouche dure, فرس شدید اللجام *fereci chedîd ul-lidjām*. — Fort en bouche, se dit d'un homme qui parle avec véhémence, اغزی کسکین *aghzy keskïn*, حدید اللسان *hadîd ul-li-*

çān. — Bouche d'une pièce à feu, طوب اغزی *thop aghzy.*

Boucher, v. a., le passage, - يولی *īoly*, كچيدلری قپامق *guetchídleri qapāmaq.* — Boucher la vue d'une chose, نظارتی كسرا *nezāreti kesr it*, نظارته حايل اول *nezāretè hāïl ol.* —Se boucher les yeux, كوزی قپامق *gueuzy qapāmaq*; — les oreilles, قولاق قپامق *qoulāq qapāmaq.* — Bouché, fermé, clos, قپانمش *qapānmich*, باغلو *bāghlu*, باغلنمش *bāghlanmich*, طيقانمش *thyqānmich*, مسدود *mesdoud.* — Qui a l'esprit bouché, عقلی طيقانمش *'aqly thyqānmich.*

Boucherie, s. f., lieu où l'on tue le bétail, قصّاره *qyṣṣārè.* — Tuerie, massacre, au fig., مقاتله *mouqātelè*, مذابحة *mezābchat*, a.; قيرغين *qyrghyn*, t. — Une grande boucherie, مذابحهٔ عظيمه *mezābahaï 'azīmè.*

Bouchoir, s. m., plaque de fer qui sert à fermer la bouche d'un four, فرون قپاغی *fouroun qapāghy.*

Bouchon, s. m., ce qui sert à boucher une bouteille, طيقاج *thyqādj*, t.—Bouchon de liége, منتار طيقاجی *mantār thyqādji*;—de papier, كاغد طيقاجی *kiāghyd thyqādji*; — de foin, اوتلق يوالغی *otlouq īouvālaghy.*—Bouchon de cabaret, branche ou rameau de verdure qui lui sert d'enseigne, ميخانه نشانی *meïkhānè nichāni*; et par extension, le cabaret même, ميخانه *meïkhānè.*

Bouchonner, v. a., chiffonner, بوزمك بوروشدرمق *bourouchturmaq*, *beuzmek*, t.—Bouchonner du linge, بزی بوروشدرمق *bezy bourouchturmaq*; — un cheval, آتی بر صمان دوتامی ايله اومق *ātу bir samān toutāmi ilè ovmaq.*

Boucle, s. f., de cheveux, صاچ جعد *sātch halqaci*, t.; حلقه سی *dja'd*, a.

Boucler, v. a., attacher avec une boucle, طوقه ايله باغلمق *thoqa ilè bāghlamaq.*—des cheveux, صاچی حلقه حلقه قيورمق *sātchi halqa halqa qyvyrmaq.* — Boucler un port, en fermer l'entrée, cette locution a vieilli, ليمانی سدّ و بند ا *limāni sedd u bend it.*

Bouclier, s. m., arme défensive, ترس *turs*, pl. a. تروس *turus*; مجنّ *midjenn*, مجنّة *midjennet*, pl. مجان *medjān.* —Au fig., le bouclier de la foi, سپر دين و شريعت *siperi dīn u cherī'at.*—Faire son bouclier d'un argument, بر دليلی كندو حقّنه سپر قوی اتّخاذ ا *bir delīlī guendu haqqyna siperi qavi ittikhāz it.*

Bouder, v. n., faire la mine, يوز اظهار اكشتمك *īuz ekchitmek*, t.; معارت ا *yzhāri me'āret it.*— Rompre tout d'un coup avec quelqu'un, دوستلق ايپنی كسمك *dustlyq ipini kesmek*, كوسكون اول *kuskun ol*, كوسكونلك كوسترمك *kuskunlik gueustermek*, قطع الفت ا *qath'y ulfet it.*

Bouderie, s. f., كوسكونلك *kuskunlik*, t.

Boudin, s. m., boyau rempli de sang et de graisse de porc, طوكز قانيله طولش كودن *dhoñouz qāni ilè*

dholmuch guden, t. — Petit porte-manteau de cuir qu'on met sur le dos d'un cheval, خرج *khourdj*.

Boudoir, s. m., خلوت اوطه‌سی *khalvet odhaci*, t.

Boue, s. f., fange des rues, وحل *vahal*, pl. a. اوحال *evhāl*, وحول *vouhoul*.—Des rues pleines de boue, وحل ایله مملو اولان زوقاقلر *vahal ilè memlou olān zoqāqlar*. — Construction de boue et de crachat, چالی چرپیدن یاپلمش بنا *tchāli tchyrpiden iāpilmich binā*. — Tirer quelqu'un de la boue, le tirer d'un état misérable, خاکی مذلتدن رفع ا *khāki mezelletten ref" it*. — Traîner quelqu'un dans la boue, le vilipender, چامووره باتورمق *tchāmoura bāturmaq*.—Boue, pus qui sort d'un abcès, یاره مردارلغی *iāra mourdārlyghy*, ایرکی *iryñ*, قیح *qyh*, pl. a. قیوح *qouïouh*.

Boueur, s. m., چامور طاشیدیجی *tchāmour thāchīdidji*, t.

Bouffant, e, adj., دیک طورر *dīk dhourour*, t.—Étoffe —, دیک طورر بر قماش *dīk dhourour bir qoumāch*.

Bouffe, s. m. Voy. Bouffon.

Bouffée, s. f., souffle du vent, یلک اسمه‌سی *ïeluñ esmèci*. — Bouffée de fumée, هجمهٔ دخان *hedjmèi doukhān*; — de fièvre, حمّا سرپندیسی *hoummā sirpintici*. — Halenée, اغز قوقوسی *aghyz qoqoucy*.—Bouffée de vin, اغزدن کلن شراب قوقوسی *aghyzdan guelān charāb qoqouçou*.

Bouffer, v. neutre, de colère, اویکه‌دن پوفلمق *euïgueèden pouflamaq*, t. — Il bouffe de colère, عرق غضبی منتفخ اولور *'yrqy ghazabi muntefykh olour*.— Bouffer, en parlant des étoffes qui se soutiennent d'elles-mêmes, دیک طورمق *dīk dhourmaq*.

Bouffette, s. f., پسکول *puskiul*, t.

Bouffir, v. a., شیشورمک *chīchurmek*, قبارتمق *qabārtmaq*, تنفیخ ا *tenfykh it*.—v. n, شیشمک *chīchmek*, انتفاخ ا *intifākh it*. — Bouffi, e, شیشکن *chīchkin*, قبارمش *qabārmich*, منتفخ *muntefekh*.

Bouffissure, s. f., شیشکنلک *chīchkinlik*, t.; نفخة *nafakhat*, a. — du visage, یوز شیشکنلکی *iuz chīchkinligui*, نفخهٔ وجه *nafakhaï vedjh*.

Bouffon, s. m., facétieux, مقلد *mouqallid*.

Bouffonnerie, s. f., مقلدلک *mouqallidlik*, a.-t.; سخریة *soukhrïiet*, a.

Bouffonner, v. n., مقلدلک ا *mouqallidlik it*, a.-t.

Bouge, s. m., petit cabinet auprès d'une chambre, ایچ اوطه‌سی *itch odhaci*, t.

Bougette, s. f., petit sac de cuir qu'on porte en voyage, هکبه *heïgbè*, t.

Bougie, s. f., chandelle de cire, موم عسل *moumi 'acel*, شمع *chem'*, pl. شموع *choumou'*, a. — Pain de bougie, بال مومی کلچه‌سی *bāl moumi kultchèci*. — Bougie, petite

verge cirée que les chirurgiens introduisent dans l'urètre, ميل مشمّع *mîli muchemma'*.

Bougier, v. a., بال موميله ياغلمق *bâl moumî ilè îâghlamaq*, t.—Bougier du taffetas, صندالی تشمیع ا *sandâli techmî' it*.—Bougié, e, بال موملی سورلمش *bâl moumi surulmich*, مشمع *muchemma'*.

Bouillant, e, adj., au fig. et en parlant des personnes, prompt, vif, ardent, آتش يوركلو *âtech îureklu*, آتشپاره اتش مشرب *âtech mechreb*, آتشپارە بر آدم *âtechpârè bir âdem*.

Bouilli, s. m., viande cuite dans l'eau, صوده قينامش ات *souda qaïnâmich et*, t.

Bouillie, s. f., سود بولماجی *sud boulamâdji*, t.

Bouillir, v. n., au fig., en parlant d'un homme ardent et fougueux, on dit que le sang lui boût dans les veines, قانی طمرلری ايچنده قينار *qâni dhamarlari itchindè qaïnâr*.—On dit : La cervelle me boût, pour dire qu'on sent une excessive chaleur à la tête, دماغمك حمّو شديد واردر *dimâghumdè humuvvi chedîd vârdur*.—Bouillir, faire cuire dans l'eau ou dans quelque autre liquide, پشورمك *pichurmek*, طبخ ا *thabkh it*. — Faire bouillir de la viande, طبخ لحم ا *thabkhy lahm it*.—Faire bouillir le pot, تنجره يی قينامق *tendjerèïi qaïnâtmaq*. — Bouilli, e, قينامش *qaïnâmich*, مطبوخ *mathboukh*.

Bouilloire, s. f., صو قيزدره جق قاب *sou qyzduradjaq qâb*, t.

Bouillon, s. m., rondeur, bulle d'une liqueur agitée par le feu, قينايش *qaïnâïch*, فشقرديسی *fichqyrdîci*, t.; فواره *fuvârè*, pl. a. فوارات *fuvârât*. — Un ou deux bouillons suffisent, بر ايكی قينايش كفايت ايدر *bir iki qaïnâïch kefâïet ider*, بر ايكی غليان كافيدر *bir iki ghalîân kiâfîdur*.—Bouillon, décoction, مطبوخ *mathboukh*, pl. a. مطبوخات *mathboukhât*.

Bouillonnement, s. m., فشقرش *fichqyrich*, فشقرمه *fichqyrma*, جوشقون اتلمه *djouchqoun âtilma*, t.; فوران *feverân*, a.

Bouillonner, v. n., جوشقون آتلمق *djouchqoun âtilmaq*, فشقرمق *fichqyrmaq*, t.; فوران ا *feverân it*, a.-t.

Boulanger, v. a., تعجين خبز نان ا *ta'djîni khoubz, nân it*, a.-t.-p.

Boulangerie, s. f., اتمكجيلك صنعتی *etmekdjîlik sana'aty*.—Lieu où l'on fait le pain, اتمك ياپيلان ير *etmek îâpylân îer*, t.

Boule, s. f., كره *kurè*, pl. كرات *kurât*. — Jouer à la boule, طوب اوينامق *thop oïnâmaq*.

Boulet, s. m., de canon, طوب *thop*, كلەسی *gueulèci*. — Boulet, jointure qui est au-dessus du paturon de la jambe d'un cheval, بوقاغيلق *bouqâghoulyq*, t.

Boulevart, s. m., rempart, حصار ديواری *hyçâr dîvâri*, t.; سور *sour*. — On dit au fig.: Cette place est le boulevart du royaume, بو قلعه مملكتك سدّ سديدی مثابەسنده در

bou qal'a memleketuñ seddi sedîdi meçâbècindè dur.

Bouleversement, s. m., renversement, باش اشاغی يیقلمه *bâch achâghy ïyqylma*, t.; انهدام *inhidâm*, انتكاس *intikiâs*. — Au fig., désordre qui arrive dans les affaires, الت اوست اولمق *alt ust olmaqlyq*, التنی اوستنه چویرمه *altini ustunè tchevïrmè*, هرج ومرج *herdj u merdj*, انتكاس الاحول *intikiâs ulahvâl*.

Bouleverser, v. a., mettre sens dessus dessous, الاق بولاق *alâq boulâq it*, انهدام *inhidâm it*. — Bouleverser les affaires, امور *oumour u ahvâlini târ u mâr it*. — Bouleverser le royaume, l'État, نظام ملك ودولتی زیر وزبر ایت - الت اوست *nizâmi mulk u devleti zîr u ziber it, alt ust it*. — Bouleverser l'esprit de quelqu'un, le troubler, شاشرمق *châchurmaq*, پریشانی ذهننه بادی اولمق *perîchânïi zyhninè bâdi ol*. — Bouleversé, e, الت اوست اولمش *alt ust olmich*, باش اشاغی يیقلمش *bâch achâghy ïyqylmich*, منهدم *munhedim*.

Bouleyue (A la), adv., صایيه رق *sâïmaïaraq*, t.; من غیر تأمل *min ghaïri te'ammul*, a. — Faire une chose à la bouleyue, برایشی من غیر تأمل ایشلمك *bir ichi min ghaïri te'ammul ichlemek*.

Boulicue, s. f., كوپ *keup*, t.

Boulimie, s. f., جوع بقری *djou'y baqarï*, بولیموس *boulîmous*, a.

Boulin, s. m., كوكرجين خانه بوجاغی *gueuïerdjîn khânè boudjâghy*, كوكرجين یواسی *gueuïerdjîn ïouvâci*, t.

Bouline, s. f., بورینه ایپی *bourîna ipi*, t.

Bouliner, v. n., naviguer avec un vent de biais, بورینه هواسیله كتمك *bourîna havâcilè guitmek*. — Il va boulinant, se dit d'un homme qui va d'un pas pesant, penchant du côté où il appuie, یان یان یوریمك *iân iân ïurumek*.

Boulingrin, s. m., چیم اولك *tchîm evlek*, t.

Boulinier, s. m., بورینه یه چیقان گمی *bourînaïè tchyqân guemi*, t.

Bouloir, s. m., instrument pour remuer la chaux, كرج چالقدان *kiredj tchâlqadân*, t.

Boulon, s. masc., پرچینلو چاوته *pertchînlu tchâvta*, t.

Boulonner, v. a., پرچینلو چاوته ایله قویلشدرمك - بتشدرمك *pertchînlu tchâvta ilè qavîlechturmek, bitichturmek*, t.

Bouquet, s. m., assemblage de fleurs, چیچك باغی *tchîtchek bâghy*, حزمهٔ ازهار *houzmèï ezhâr*. — Un bouquet de violettes, دستهٔ بنفشه *destèï benefchè*. — Bouquet, assemblage de certaines choses liées ensemble, باغ *bâgh*, عدد *'aded*, عقد *'aqd*, pl. a. عقود *'ouqoud*. — Un bouquet de plumes, برعدد قوش یلكی باغی *bir 'aded qouch ïelegui bâghy*; — de perles, اینجو باغی *indjou bâghy*.

Bouquetier, s. m., vase propre à mettre des fleurs, چیچكلك قاب *tchîtcheklik qâb*, t.

Bouquin, s. masc., vieux bouc, قوجه‌مش تکه *qodjamich tekiè.* — Lièvre mâle, ارکک طاوشان *erkek thāouchān,* t.

Bouquiner, v. n., en parlant des lièvres qui couvrent leurs femelles, ارکک طاوشان دیشی یه آشیق *erkek thāouchān dîchiiè āchamaq.*

Bouracan, s. m., قبا فرنک شالیسی *qabā frenk chālîci,* t.

Bourbeux, se, adj., بالچقلو *bāltchyqlu,* t.; کثیر الوحل *kecîr ulvahal,* a.

Bourbier, s. m., بتاقلق *batāqlyq,* t. — Au fig., affaire d'où il est difficile de se retirer, خروجی مشکل اولدجق ورطه *khouroudji muchkil oladjaq vertha.*

Bourder, v. n., ذوکلنمک *zevklenmek,* یالان سویلمک *ïalān seuïlemek,* t.

Bourdeur, s. m. Voy. Menteur.

Bourdillon, s. masc., فوچی تختەسی اغاجی *foutchou takhtaci aghādji,* t.

Bourdon, s. m., grosse cloche, ایری چاک *iri tchāk,* t.; ناکوس کبیر *nāqouci kebîr,* a.

Bourdonnement, s. m., bruit des bourdons, des abeilles, وزردی *vizyrdi,* t.; طنین *thanîn,* a.—Au fig., bruit sourd de voix non articulées et qui ordinairement expriment un murmure, مرلدمه *mirildama,* فسلدی *ficildy.*

Bourdonner, v. n., وزردامق *vizyrdāmaq,* t.; اغنان *yghnān it,* a.-t.

Bourgeois (Le), s. m., le corps des citoyens d'une ville, شهر اهالیسی *chehîr chālîci,* اهالی، بلدك *ehālîi beldè.* — Bourgeois, le maître chez lequel des ouvriers travaillent, اوسته *ousta,* معلّم *mou'allim.*—Bourgeois, t. de dénigrement, pour reprocher à un homme qu'il n'est pas noble ou qu'il manque d'usage, قبا فظ *qabā, fyzz.*

Bourgeoisie, s. fém., qualité de bourgeois, شهرلولك *chehirlulik,* t.; بلدیّت *beledîiet,* a. — Droit de bourgeoisie, شهرلولك حقّی *chehirlulik haqqy.* — Collectivement, les bourgeois mêmes d'une ville, جمیع اهالی، بلك *djemî' chālîi beldè.*

Bourgeon, s. m., de vigne, اصمه فلزی *asma filizy.*—Bourgeon, bube qui vient au visage, قمعولة *qoum'oulet,* pl. a. قماعیل *qamā'yl.*

Bourgeonner, v. n., pousser des bourgeons, طومروجقلنمق *thoumroudjyqlanmaq.* — Bourgeonné, e, en parlant du visage, قبارجقلو *qabārdjyqlu.*

Bourrasque, s. f., tourbillon de vent impétueux et de peu de durée, ریح ثاقب قای *ryhy sāïb, qāï,* t.; a.

Bourre, s. f., amas de poils d'animaux quadrupèdes, یوك اوفانتیسی *ïeuñ oufāntycy.*—Bourre d'une arme à feu, خرتوج طاپهسی *khartoudj thāpaci.* — Bourre de laine ou bourre lanice, یوك و یپاغی طلاشی *ïeuñ vè ïapāghy thylāchi.* — Bourre de soie, ایپك خرده‌سی *ipek khourdèci.* — Bourre, remplissage dans un écrit, یونغه *ïongha.*

Bourreau, s. m. et adj., au fig., cruel, inhumain, مرحمتسز *merhametsyz.* — C'est un vrai bourreau, صرف بر جلّاد در *syrf bir djellādtur.*

Bourrée, s. f., چالی دمتی *tchāli demeti,* اغاج بودانتسی دمتی *aghādj boudāntici demeti,* t.

Bourreler, v. a., احكاك قلب ا *yhkiāki qalb it,* a.-t.; يوركى طرملايوب قازيمق *ïuregui thyrmalāïup qāzymaq,* t. — Bourrelé, e, طرمانتيلو *thyrmāntīlu,* شديد الاحتكاك *chedid ul-yhtikiāk,* پر خراش *pur khyrāch.* — Conscience bourrelée, قلب احتكاك آلود *qalbi yhtikiāk âloud.*

Bourrelier, s. m., سرّاج *sarrādj,* pl. a. سرّاجين *sarrādjin.*

Bourrer, v. a.; — une arme à feu, خرتوج اوزرينه طاپه اورمق *khartoudj uzerīnè thāpa ourmaq;* — un fusil, un canon, تفنكه و طوپه طاپه اورمق *tufenguè vè thopè thāpa ourmaq.*

Bourriche, s. f., اوزون زنبيل *ouzoun zembīl,* a.

Bourriquet, s. m., civière qui sert à enlever des moellons et du mortier, مولوز طاشى و بالچق قالدره‌جق تجكره *moloz thāchi vè bāltchyq qālduradjaq tedjkerè,* چرخلو تجكره *tcherkhlu tedjkerè,* t.

Bourru, e, adj., چتين خويلو *tchetīn khouïlu,* t.; شريس *cherīs,* a.; شريس الطبع بر آدم *cherīs uththab' bir âdem.*

Bourse, s. fém., كيس *kīs,* pl. a. اكياس *ekiās.* — Bourse à ressort, زنبركلو كيسه *zemberekla kīcè.* — Faire bourse commune entre soi, دخل و خرج بينلرنده مشترك او *dakhl u khardj beïnlerindè muchterek ol.* — Faire une affaire sans bourse délier, كيسه‌يه طوقنمقسزين مصلحتى بتورمك *kicèïè dhoqounmaqsyzīn maslahati biturmek.* — Bourse, pension fondée dans un collége pour entretenir un écolier, مكتبده‌كى طالبه مدار معاش اوله‌رق ويرلان موقوف *mektebdèki thālebè medāri mo'āch olaraq vīrilān mevqouf,* موقوف *mevqouf.* — Bourse, lieu où s'assemblent les négociants et autres pour traiter d'affaires, بازركانلر و سايركمسنه‌لرك ايش يرى *bāzyrguïānlar vè sāïr kimesnèleruñ ich ïeri.* — Bouses, sacs de cuir qui se mettent aux deux côtés de la selle du cheval, هكبه *heïgbè.* — Bourse, la peau qui enveloppe les testicules, خايه طوبره‌سى *khāïè thobraci.*

Boursier, s. m., celui qui jouit d'une bourse dans un collége, مكتبده موقوف صاحبى اولان طالب *mektebdè mevqouf sāhybi olān thālib.*

Boursiller, v. a., قورامه ايله اوده‌مك *qavrāma ilè eudèmek,* على طريق الغرما ويرمك - ادا ا *'ala tharyq ul-ghouremā vīrmek, edā it.*

Boursoufler, v. a., تنفيخ ا *tenfykh it,* a.-t. — Boursouflé, e, قيارمش *qabārmich,* شيشمش *chīchmich,* شيشكن *chīchkin.*

Boursouflure, s. f., شيشكينلك

chichkînlik, t.; نفخة *nafakhat*, a. — Il a de la boursouflure dans le visage, يوزنك شيشكينلك وارد *iuzundè chichkînlik vârdur*.

Bousculer, v. a., التى اوستنه چويرمك *alty ustunè tchevîrmek*, t.; زير و زبر ايتمك *zîr u zîber it*, p.-t.— Bousculé, e, الت اوست *alt ust*, التى اوستنه چويرلمش *alty ustunè tchevîrilmich*.

Bouse, s. fém., اوكوز فشقيسى - ترسى *eukuz fychqyci*, *tersy*. — Bouse de vache, اينك ترسى *inek tersi*.

Bousillage, s. masc., chaume et terre détrempée, صمانلو بالچق *samânlu bâltchyq*.

Bousiller, v. a., بالچق صوامق *bâltchyq syvâmaq*. — Bousillé, e, بالچق صوالو *bâltchyq syvâlu*.

Bousilleur, s. masc., بالچق ياپوجيسى - يوغوريجى *bâltchyq iâpoudjîci ioughourîdji*, t.

Bout, s. m., extrémité, غايت *ghâiet*, pl. a. غايات *ghâiât*. — Le bout du jardin, باغچه نك غايتى *bâghtchènuñ ghâïeti*. — Le bout de l'oreille, قولاق يومشغى *qoulâq ioumouchaghy*. — Rire du bout des dents, كوكلسز كلمك *gueuñulsyz gulmek*. — Savoir sur le bout du doigt, النك طوتار كبى مضبوط و معلومى او *elindè thoutâr' guibi mazbouth u ma'loumi ol*. — Toucher du bout du doigt, ne pas trop appuyer, بر ايشى پرمغك اوجى ايله طوتمق *bir ichi parmaghuñ oudjou ilè thoutmaq*. — Le bout du sein, مه امزكى *memè emzegui*. — Bout à bout, اوج اوجنه اولاشمش *oudj oudjinè oulâchmich*, كنارى كنارينه بتشك *kenâri kenârînè bitichik*. — Avoir peine à joindre les deux bouts, ايكى اوجى كوچ ايله بر يره كتورمك *iki oudjou gutch ilè bir ïerè gueturmek*. — Au bout du compte, après tout, صوك صوكنك *soñ soñinda*, اخر الامر *akher ul-emr*, نهايت كار *nihâïeti kiâr*. — De bout en bout, d'une extrémité à l'autre, بر باشدن بر باشه قدر *bir bâchdan bir bâcha qadar*, باشندن صوكنه قدر *bâchindan soñina qadar*, من اوله الى اخره *min evvelihi ila akherihi*.

Boutade, s. f., جلال *djelâl*, t.; فلتة *feltet*, pl. a. فلتات *feltât*. — C'est un homme qui a des boutades, كثير الفلتات بر آدمدر *kecîr ul-feltât bir âdemdur*.

Boutant, adj. m. Voy. Butant.

Boute-feu, s. masc., incendiaire, قوندقچى *qondâqtchi*, t. — Bâton dont le bois est garni d'une mèche pour mettre le feu au canon, فتيل قوندغى *fitîl qondâghy*, t.

Bouteille, s. f., vase propre à contenir les liqueurs, بوقال *boqâl*. — en bois, pour mettre de l'eau en voyage; sorte de calebasse, چوتره *tchotra*, t. — Bouteille de vinaigre, سركه بوقالى *sirkè boqâli*. — Coiffer une bouteille, بوقالكث اغزينى باغلمق *boqâluñ aghzîni bâghlamaq*.

Bouterolle, s. fém., garniture qu'on met au bout du fourreau d'une épée, قين ديبلكى *qyn dîbligui*, t.

Boutiques, au pl. a. دكاكين *dekiākin.* — Avoir boutique, صاحب دكان او *sāhyb dukkiān ol.* — Garçon de boutique, دكان اوشاغى *dukkiān ouchāghy.* — Ouvrir une boutique, دكان اچمق *dukkiān âtchmaq.* — Fonds de boutique, marchandise passée de mode, qui ne se vend plus, دكانك قالمش ياتغين مال *dukkiāndè qālmich ïātghyn māl.*

Boutoir, s. m., instrument des maréchaux, سونتراج *sontrādj.*

Bouton, s. m., bourgeon des arbres et des plantes, طومروجق *thoumroudjyq.* — Bouton de feu, bouton de fer rougi au feu, dont les chirurgiens et les maréchaux font usage, داغلغى دوكمه‌سى *dhāghlyghy deuïmèci.*

Boutonner, v. n., pousser des boutons, غنچه سورمك *ghontchè surmek.*

Bouture, s. f., اناسندن آيرلش دال فدانى *anācinden āïrilmich dāl fidāni,* t.

Bouvreuil, s. m., موتنه قوشى *mouta qouchou,* t.

Bovine, adj. f. — Les bêtes bovines, صغر قسمندن اولان حيوانات *syghyr qysminden olān haïvānāt.*

Boyau, s. m., intestin, معا *mi'ā,* pl. a. امعا *em'ā.* — Descente de boyaux, rupture du péritoine, بغرسق اينمه‌سى *baghyrsaq inmèci.* — Cheval qui a du boyau, qui a beaucoup de flanc, قبورغه‌سى قوند آت *qabourghaci qond āt.* — Boyau, conduit de cuir adapté à une machine pour transporter l'eau, خرطوم *kharthoum.*

Bozan, s. m., breuvage fait avec du millet, بوزه *bouza,* t.

Brachial, e, adject., قوله متعلق *qola mute'allyq,* t.; ذراعى *zirā'yi,* a. — Muscle brachial, عضلهٔ ذراعيه *'azalëï zirā'yiè.* — Artère brachiale, قول طمرى *qol dhamari.* — Nerfs brachiaux, قول سكرلرى *qol siñyrleri.*

Brachygraphe, s. masc., كاتب الارقام المرخمة *kiātib ul-arqām el-murakhkhymet,* a.

Brachygraphie, s. f., فن الكتابة بالترخيمات *fenn ul-kitābet bit-terkhymāt,* a.

Brahmane, s. m., برهمن *berhemen, berehmen,* pl. براهمة *berāhemet.*

Brai, s. m., قال اولش و پكشمش قطران *qāl olmich vè pekichmich qathrān.* — Brai gras, ياغلو قطران *ïāghlu qathrān,* t.

Braillard, e, adj. et s., باغرغن *bāghyrghan,* ياغره‌جى *yāïgharadji,* t.

Brailler, v. n., ياغره ا *ïāïghara it.*

Braire, v. n., نهيق ا *nehïq it,* a.-t.

Braise, s. f., جمرة *djumret,* pl. a. جمرات *djumrāt.*

Braisier, s. m., قور قويه‌جق تكنه *qor qoïadjaq teknè,* t.

Braisière, s. f., صحن *sahn,* a.

Bramer, v. n., كيك مللمك *gueïk mellemek,* t.; نزاب ا *nizāb it,* a.-t.

Branche, s. f., le bois que pousse le tronc d'un arbre, غصن *ghousn,* pl. a. اغصان *aghsān,* غصون *ghou-*

çoun; شاخ *chākh*, p.—Grosse branche, ایری دال *iri dāl*, غصن کبیر *ghousni kebīr*. — Branche, au fig., les différentes parties d'une affaire, d'une entreprise, d'une science, فرع *fer'*, فروعات *ferou'āt*, فروع *furou'*, شعب *cha'b*, pl. شعاب *cha'āb*. — Les différentes branches des mathématiques, علوم ریاضیه‌نک فروعات عدیدهٔ مختلفه‌سی *'ouloumi rïāzïïè-nuñ furou'āti 'adïdèï moukhtelifèci*. — Sauter de branche en branche, دالدن داله قونمق *dālden dālè qonmaq*. — Branches, en t. d'anat., فروع الشرایین *furou' uch-cherāïn*. —Branche, en t. de généalogie, شعبه *cha'bè*.—Il est l'aîné de sa branche, شجن شجرهٔ نسبنک ولد کبیریدر *chedjni chedjerèï necebïnuñ veledi kebïrïdur*. — Une branche de commerce, تجارتنک بر شعبه‌سی *tidjāretuñ bir cha'bèci*. — Branches, les deux pièces de fer qui tiennent au mors du cheval, کم قولی *guem qoly*. — Un chandelier à plusieurs branches, قوللری چوق بر شمعدان *qolleri tchoq bir cham'dān*, شمعدان کثیر الاغصان *cham'dāni kecïr ul-aghsān*.

Brancher, v. n., en parlant des oiseaux qui perchent sur des branches, دال اوزرنده قونمق *dāl uzerindè qonmaq*, t.; استطمام ایتمک *istythmām it*, a.-t. — Branché, e, دال اوزرنده قونمش *dāl uzerindè qonmich*.

Branchies, s. f. pl., les ouïes des poissons, بالغک قولاقلری *bālyghuñ qoulāqleri*, t.

Brande, s. f., اینجه دال *indjè dāl*, اوفاق دال *oufāq dāl*, t.

Brandiller, v. a., les bras, اللری اویناتمق *elleri ouïnātmaq*, t.; ارقال ایادی ایرقالی ایتمک *irfāli eïādi it*, a.-t.

Brandir, v. a., اویناتمق *ouïnātmaq*, t.

Brandon, s. m., sorte de flambeau de paille tortillée, مشعله *mech'alè*, pl. a. مشاعل *mechā'yl*.—Corps enflammé qui s'élève d'un incendie, آتشلو کوسکو *âtechlu keusku*, t.; جذوه *djizvet*, pl. a. جذوات *djezvāt*, جذاء *djezā*.—Au fig., les brandons de la discorde, جذوات عدوان وشقاق *djezvāti 'oudvān u chiqāq*.

Branlant, e, adj., qui branle, صالنیجی *sālynïdji*, صرصلیجی *sarsalydji*, t.; مرجف *murdjif*, a. —Tête branlante, صاللنور باش *sāllyneur bāch*.—Au fig., branlant, mal assuré, متزلزل *mutezelzel*, ناپایدار *nāpāïdār*.

Branle, s. m., agitation de ce qui est remué tantôt d'un côté, tantôt de l'autre, اوینایش *oïnāïch*, صرصلش *sarsylich*, t.; رجفان *redjfān*, a. — Première impulsion donnée à une chose, دپرنش *teprenich*, هزهزه *hez-hezè*. — Donner le branle à une affaire, la mettre en mouvement, بر مصلحتی یورتمک *bir maslahati ïurutmek*. — Branle, espèce de hamac, اصمه یتاق *asmā ïatāq*.

Branle-bas, s. m., t. de mar., کمیک جنکه تدارکی *guemïdè djenguè tedāruki*, t.

Branlement, s. masc., صرصلش *sarsylich*, t.; رجفان *redjfān*, a. —

Le branlement d'une charrette, يوك عربه نك صارصلشى *ïuk 'arabanuñ sārsylichi*; — de la tête, باش صارصلشى *bāch sārsylichi*.

Branler, v. a., agiter, remuer, صاللمق *sāllamaq*, t.; تحريك ا *tahrīk it*. — Être agité, pencher de côté et d'autre, اينامق *oïnāmaq*, صرصلمق *sarsalmaq*, تزلزل ا *tezelzul it*, صاللنمق *sāllanmaq*. — Ne branlez pas, ne bougez pas, اول يردن قملدانمه *ol ïerden qymyldānma*.

Braquement, s. masc., دوندرمه *deundurmè*, دونمه *deunmè*, چويرلمه *tchevīrilmè*, t. — Le braquement du canon, طوپك دوندرلمسى *thopuñ deundurilmèci*.

Braquer, v. a., دوندرمك *deundurmek*, چويرمك *tchevīrmek*, t. — Braquer le canon contre l'ennemi, طوپى دشمن اوزرينه دوندرمك *thopy duchmen uzerīnè deundurmek*. — Braquer la vue, les yeux, كوز دكمك *gueuz dikmek*.

Bras, s. m., ال *el*. Ce mot, qui en turc signifie main, s'emploie par extension pour bras. — Le bras droit, صاغ ال *sāgh el*, صاغ قول *sāgh qol*. — Un bras fort, قوّتلو قول *qouvvetlu qol*, ساعد قوى *sā'ydi qavi*; — nerveux, سكرلو قول *siñyrlu qol*. — Lever, hausser le bras, الى قالدرمق *eli qāldurmaq*. — Étendre le bras, ال اوزاتمق *el ouzātmaq*. — Moulin à bras, ال دكرمنى *el deïermeni*. — Au propre, couper bras et jambes à quelqu'un, بر كمسنه نك النى اياغنى كسمك - قيرمق *bir kimesnènuñ elini aïāghyni kesmek, qyrmaq*; au fig., قولنى قنادينى كسمك *qolyny qanādīni kesmek*. — Cette nouvelle nous coupe bras et jambes, بو خبر قولمزى قنادمزى كسر *bou khaber qolumizy qanādimizy kecer*. — Porter un enfant sur ses bras, قوجاغنده بر چوجوق كوتورمك *qodjāghynda bir tchodjouq guturmek*; — un paquet sous le bras, قولتقده بر بوغچه كوتورمك *qoltouqta bir boghtcha guturmek*. — Avoir les bras retroussés, قوللرى صيغه مق *qollari syghamaq*. — Vivre de ses bras, عمل يديله تعيّش ا *'ameli ïedilè te'aïiuch it*. — Avoir les bras croisés, rester à rien faire, الى باغلو طورمق *eli bāghlu dhourmaq*. — Bras, au fig., puissance, قول قوّتى *qol qouvveti*, يد قدرت *ïedi qoudret*. — Qui a les bras longs, qui a de la puissance, الى اوزون *eli ouzoun*. — Bras, vaillance, exploits militaires, الك زورى *eluñ zori*. — On dit qu'une personne est le bras droit d'une autre, ou le principal instrument dont il se sert, صاغ الى مقامنده در *sāgh eli maqāmindè dur*, يد يمناسى مثابه سنده در *ïedi ïumnāci meçābècindè dur*. — Chaise à bras, قوللى صنداليه *qolly sandālïè*. — A bras, à force de bras, ال قوّتيله *el qouvvetilè*, كدّ ايّادى ايله *keddi eïiādi ilè*.

Brasier, s. m., feu de charbons ardents, آتش قورى *âtech qory*, t.

Brasiller, v. a., آتش قورى اوزرنده پشورمك *âtech qory uzerindè pichurmek*, t.

Brassard, s. m., sorte d'ancienne armure, قولچاق *qoltchāq*, t.

Brassée, s. f., قوجاقلق *qodjāqlyq*, t. — Une brassée de bois, بر قوجاقلق اودون *bir qodjāqlyq odhoun*. — Emporter à brassées, قوجاقلق قوجاقلق آلوب كتورمك *qodjāqlyq qodjāqlyq âlup guturmek*.

Brasser, v. a., remuer les liquides à force de bras, چالقمق *tchālqamaq*, t.; ترجيع ا *terdjīdj it*, a.-t. Brasser de la bière, ارپه صويى يايمق *arpa souïi ïāpmaq*.—Brasser, au fig., tramer, négocier secrètement, ne se dit qu'en mauvaise part : brasser une trahison, خيانت قورمق *khyānet qourmaq*.

Brasseur, s. m., ارپه صويى يپان *arpa souïi ïapān*, t.

Brassiage, s. m., قولاج ايله اولچمه *qoulādj ilè eultchmè*, قولاجلمه *qouladjlama*, t.

Bravade, s. f., صايمقسزلق *sāïmaqsyzlyq*, t.; عدم محابات *'ademi mehābāt*, a.; بى پروالق *bi pervālyq*.

Brave, adj. com., valeureux, شجيع *chedjī'*, pl. a. شجاع *chudjā'*, شجعان *chedj'ān*; بهادر *behādir*, p.—Brave, honnête, اهل عرض *chli 'yrz*.

Bravement, adv., vaillamment, يكتچه سنه *ïiguiltchècinè*, t.; بالشجاعة *bil-chedjā'at*, a.— Habilement, adroitement, استادجه سنه *ustāddjècinè*, مهارت ايله *mehāret ilè*, a.-t.; بالمهارة *bil-mehāret*.

Braver, v. a., affronter, قورقوب صاقنمامق *qorqoup sāqynmāmaq*, t. —Braver le danger, استخفار خطر ا *istyhqāri khathar it*.—Braver, morguer, آورد كوسترمك *àvourd gueustermek*, طفره كوسترمك *thafra gueustermek*, اظهار جبروت ا *izhāri djebrout it*.

Bravoure, s. f., حماست *hamācet*, بسالة *beçālet*, جلادت *djelādet*, a.; دلاورى *dilāveri*, p.

Brayer, v. a., enduire de brai liquide, كمى يى ياغلو قطران ايله ياغلمق *guemïi ïāghlu qathrān ilè ïāghlamaq*.

Brebis, s. f. En parlant d'une personne dont on craint l'exemple corrupteur, on dit que c'est une brebis galeuse qu'il faut séparer du troupeau, سورى ايچندن چيقارلمجق اويوزلى بر قويوندر *sourı itchinden tchyqāryladjaq öïouzlu bir qoïoundur*.— Brebis, en langage de l'Écriture, un chrétien, en tant qu'il est sous la conduite de son pasteur, ربيض *rabyz*, pl. a. ربضاء *rubazā*.

Brèche, s. f., ouverture faite à ce qui sert de clôture, ثلمه *sulmè*, فرجه *ferdjè*.—Faire une brèche à un couteau, بچاغى كدمك *bitchāghy guedemek*. — Brèche, au fig., tort fait à une chose, سكته *sektè*, رخنه *rakhnè*. —Faire brèche à la fortune de quelqu'un, بر كمسنه نك قوّت ماليه سنه ايراث كسر ورخنه ا *bir kimesnènuñ qouvveti mālïïècinè irāci kesr u rakhnè it*.

Brèche-dent, s. com., اوك ديشى دوشوك *euñ dïchi duchuk*, t.; اثرم *esrem*, a.

Brechet, s. m. fam., os de la partie inférieure de la poitrine,

كوكس التى *gueugus alty*, t.; قعر صدر *qa'ri sadr*.

Bredouiller, v. n., سوزى كوه‌ليه‌رك سويلمك *seuzu guevelïerek seuïlemek*, t.; تثغثغ ا *teçaghsagh it*, a.-t.

Bredouilleur, se, s., سوزى كوه‌لر *seuzu guevèler*, t.; ثغثاغ *saghsāgh*, a.; كلته زبان *keltè zebān*.

Bref, adv., en peu de mots, سوزك قصه‌سى *seuzuñ qyssaci*, t.; حاصلى *hācyli*, a. — Parler bref, چاپك سويلمك *tchāpouk seuïlemek*.

Bref, s. m., du pape, ريم پاپا طرفندن ويريلان رؤس *rîm pāpā tharafindan vîrîlān rou'ous*.

Bref, ève, adj., court, de peu de durée, قاصر *qācyr*, قصير *qacîr*, مختصر *moukhtaçar*, a. — Le délai ou temps accordé est trop bref, ويريلان مهلت بغايت قصه‌در *vîrîlān muhlet beghāïet qyssadur*. — La première voyelle de ce mot est brève, بو لفظك جزء اوّلى مقصوردر *bou lafzuñ djuz'y evveli maqsourdur*.

Brehaigne, s. f., se dit des femelles des animaux qui sont stériles, قسير *qaçîr*, عاقر *'āqyr*, a.

Brelander, v. a., قمار بازلغه دوشكون او *qoumār bāzlygha duchkun ol*, t.

Brelandier, ère, s., قماردليسى *qoumārdelîci*, t.

Brésiller, v. a., اوفاتمق *oufātmaq*, t. — Voilà qui est tout brésillé, بسبتون اوفانمشدر *busbutun oufānmichtur*.

Bretelle, s. f., قولاك *qolāñ*, t.

Breteller, v. act., tailler une pierre, طاش يونمق *thāch ïonmaq*, t. — Gratter un mur avec un instrument à dents, رنده‌لمك *rendèlemek*, رنده ايله قازمق *rendè ilè qāzmaq*, t.

Breu, s. m., buisson, lieu planté d'arbres, قورى *qourou*, اغاجلق *aghādjlyq*, t.

Breuiller, v. a. Voy. Carguer.

Breuils, s. m. pl. Voy. Cargue.

Breuvage, s. m., شربت *cherbet*, مشروب *mechroub*, pl. a. مشروبات *mechroubāt*.

Bréviaire, s. m., نماز كتابى *namāz kitābi*, t.

Bribe, s. f., gros morceau de pain, ايرى اتمك پارچه‌سى *iri etmek pārtchaci*, t.

Bribes, s. f. pl., restes d'un repas, يمكدن باقى قالانى *ïemekten bāqy qālāni*, t., بقيهٔ طعام *baqyèï tha'ām*, a.

Brick ou Brig, s. m., navire à deux mâts, ايكى ديركلو كمى *iki dîreklu guemi*, بريق كميسى *brîq guemîci*. — Brick de guerre, بيكلك بريق كميسى *beïlik brîq guemîci*; — marchand, بازركان بريق كميسى *bāzyrguiān brîq guemîci*.

Bricole, s. f., partie du harnais d'un cheval, كوكسيلك *gueugucîlik*, t. — Au fig., jouer de bricole, user de voies trompeuses et détournées, حقه بازلق ا *hoqqabāzlyq it*. — De bricole, par bricole, indirectement, صاپه يولدن *sāpa ïoldan*. — Bricoles, sorte de filet pour prendre des cerfs, كيك آغى *gueïk āghy*.

Bride, s. f., les rênes seules du cheval, دزكن - ديزكين *dîzguîn*, t. — Mener un cheval par la bride,

دیزکیننی الله طوته‌رق آتی کوتورمك *dízguínini eldè thoutaraq áty gueuturmek.* — Au fig., tenir la bride haute à quelqu'un, le traiter avec une sorte de sévérité, بـر کمسنه‌نك دیزکیننی صیق طوتمق *bir kimesnènuñ dízguínini syq thoutmaq;* — lui lâcher la bride, ارخای عنـان رخصت ا *irkhāï 'ynāni roukhsāt it.* — Bride, petit cordon d'un béguin d'enfant, معصومك اسکوفه‌سی باغی *ma'çoumuñ uskufèci bāghy,* قپچال *qaptchāl.*

Brider, v. act., ceindre, serrer étroitement, قصدرمـق *qysturmaq,* صیقشدرمق *syqychturmaq,* t.; محکم باغلمـق *muhkem bāghlamaq,* t.; تضییق ا *tazyyq it,* a.-t.

Brièvement, adv., قصّاجه *qyssādjè,* a.-t.; مختصرًا *moukhtaçaren,* علی طریق الاختصار *'ala tharyq ulykhtiçār.*

Brièveté, s. f., قصارت *qaçāret,* a. — La brièveté de la vie, مدّت عمرك قصارت واختصاری *muddeti eumruñ qaçāret u ykhtiçāri.*

Brigand, s. m., voleur de grand chemin, قاطع الطریق *qāthy' uththaryq,* pl. a. قطّاع الطریق *qouththā' uth-tharyq.* — Concussionnaire, قاپیجی *qāpídji,* نهّـاب *nehhāb,* طرّار *tharrār,* a.; یغمـاکر *ïaghmāguer,* p.

Brigandage, s. m., vol de grands chemins, قطع الطریـق *qath' uththaryq,* a.; رهـزنلك *rehzenlik.* — Concussion, exaction, injustice, یغماجیلك *ïaghmādjílik,* t.; نهب *nehb,* pl. a. نهـاب *nehāb;* ظلـم *zoulm,* pl. مظالم *mezālim.* — Toute espèce de volerie, خرسزلق *khyrsyzlyq,* سرقت *seriqat.*

Brigantin, s. m., براغانتین تعبیر اولنـور بر نوع چکتری *brāghāntín ta'bír olounour bir nev'y tchektiri.*

Brigue, s. fém., poursuite vive, محاوله *mouhāvelè,* pl. a. محاولات *mouhāvelāt.* — Faire une brigue, محاوله‌یه تصدّی ا *mouhāvelèïè teçaddi it.* — Brigue, faction, parti, فرقهٔ معاقدین *firqaï moú'āqydín.*

Briguer, v. a., poursuivre par brigue, اطراف پـیدا ایـلـه‌رك چالشمق *ethrāf peïdā idèrek tchālichmaq.* — Rechercher avec empressement, مجـدًّا طلب ا *mudjidden thaleb it.*

Brigueur, s. m., celui qui brigue, استکلو *isteklu,* t.; طلبکار *thalebkiār.*

Brillamment, adv., پارلاقلق ایله *pārlāqlyq ilè,* t.; رونق وپرتـو ایله *revnaq u pertev ilè.*

Brillant, e, adj., qui a un grand éclat, برّاق *berrāq,* لامع *lāmy',* a.; درخشان *dirakhchān,* p. — Vertus brillantes, فضایل جلیله *fezāïli djelílè.* — Brillant, s. m., éclat, lustre, پارلقلـق *pārlaqlyq,* فروغ *furough,* لمعه *lem'a.* — Diamant taillé à facettes, پرلانته طاشی *pirlānta thāchi.*

Brillanter, v. a., tailler des diamants à facettes, الماسی پرلانتـه تراشیله ایشلمـك *elmāci pirlānta terāchilè ichlemek.* — Au fig., style brillanté, مموّه وممزوق سبك وعباره *mumevveh u memzouq sebk u'ybārè.*

Briller, v. n., reluire, یلابیمق

ïalābïmaq, t.; نشر ضيا ا *nechri zïā it*, نشر نور ا *nechri nour it*, تلالوء ا *tilālou it*, متلالى او *mutelāli ol.* — Briller, au fig., رونق افشان او *revnaq efchān ol*, پرتو تامّ ايله فايق الاقران او *pertevi tāmm ilè fāyq ulaqrān ol.*

Brin, s. m., ce que le grain pousse d'abord hors de terre, يردن يكى چيقان نبات اوجى *ïerden ïeñi tchyqān nebāt oudjou.*—Scion, كورپه فلز *keurpè filyz.* — Brin, en parlant du poil et du crin, توى تلى *tuï teli.* — Arracher le crin brin à brin, آت يليسنى تل تل قوپارمق *ât ïelicini tel tel qopārmaq.* — Brin, paille, parcelle de bois, etc., چوپ *tcheup*, جويل *djivil.* — Brin à brin, برر برر *birer birer.* — Oter brin à brin, برر برر قوپاروب چيقارمق *birer birer qopārup tchyqārmaq.*

Brindille, s. f., اينجه دال *indjè dāl*, t.

Brion, s. m., mousse des arbres, توزاق *touzāq*, t.

Brique, s. fém., آجر *âdjour*, a.; خشت *khycht*, p. — Maison en briques, خشت پختەدن مصنوع منزل *khychti poukhtèden masnou' menzyl.*

Briquet, s. m., sabre court, قصّه بر قلج *qyssa bir qylidj*, t.

Bris, s. m., fracture, كسر *kesr*, a.; شكست *chikest*, p. — Bris de scellé, كسر مهر *kesri muhur.* — Bris de prison, évasion de prison, حبسدن قاچمەسى - فرارى *hapystan qātchmaci, firāri.* — Bris, les pièces d'un navire qui s'est brisé contre les rochers, قضايه اوغرامش كمى قرنتيلرى *qazāïè oghrāmich guemi qyrintyleri.*

Brisants, s. m. pl., vagues de la mer poussées impétueusement à la côte, چاقيشوب چاتليان طالغەلر *tchāqychup tchātlaïān dhālghalar*, t.; امواج متأطّمه *emvādji mute'aththemè.*

Brisées, s. f. pl., branches que le veneur coupe aux arbres pour reconnaître l'endroit où est la bête, آوك برينى بولمق ايچون اورمانده كسيلن اغاج داللرى *âvuñ ïerïni boulmaq itchoun ormānda kecilen aghādj dāllari.* — Suivre les brisées de quelqu'un, بر كمسنەنك ايزينه اويمق *bir kimesnènuñ izïnè oïmaq.* — Revenir sur ses brisées, مطلب سابقه يكيدن باشلمق *mathlabi sābiqa ïeñïden bāchlamaq.*

Brisement, s. m., au fig., douleur véhémente de ses péchés, contrition de cœur, كناهكارك يورك طرمانتيسى *gunāhkiāruñ ïurek thyrmāntiy*, t.

Briser, v. a., mettre en pièces, اوفاتمق *oufātmaq*, t.; كسر و شكست ا *kesr u chikest it*, — Briser en mille pièces, بيك پارچه ا *bïñ pārtcha it.* — Briser, incommoder par une agitation forte, قيرقلق كتورمك *qyryqlyq gueturmek*, ايراث كسرا *irāci kesr it.* — Se briser, se plier, بوكلمك *beukulmek.* — Brisé, e, قيرلمش *qyrilmich*, اوفانمش *oufānmich*, منكسر *munkecir.*

Brise-raison, s. masc., celui qui parle sans suite et hors de propos,

خلط كلام ايدن *khalthy kelām iden*, t.

Briseur, s. m., قيريجى *qyrīdji*, t.; كاسر *kiācir*, a.

Brise-vent, s. m., clôture ou abri pour garantir du vent, روزكارى كسر پرده *rouzguiāri kecer perdè*.

Brisoir, s. m., طوقماق *thoqmāq*, t.; مدق *madaqq*, a.

Brisure, s. f., كسر *kesr*, pl. a. كسور *kuçour*.

Brocanteur, s. masc., تحفجى *tohafdji*, t.

Brocard, s. f., raillerie piquante, طوقانقلى سوز *dhoqānyqlu seuz*, t.; ناقر *nāqyr*, pl. a. نواقر *nevāqyr*. — Donner un brocard, طوقانقلو بر سوز سويلمك *dhoqānyqlu bir seuz seuïlemek*.

Brocarder, v. a., طوقانقلو سوز سويلمك *doqānyqlu seuz seuïlemek*, t.

Brocardeur, se, s., طوقانقلى سوزلر سويليجى *dhoqānyqly seuzler seuïleïdji*, t.

Brocatelle, s. f., étoffe fabriquée à la manière du brocard, ديبا تقليدى *dībā taqlīdi*, t. — Sorte de marbre, بر نوع مرمر طاشى *bir nev'y mermer thāchi*, t.

Brochage, s. m., action de brocher, de tisser, اورمه *eurmè*; — de brocher des livres, كتابك جزلرينى دسته ليوب باغلمه *kitābuñ djuzlerīni destèleïup bāghlama*.

Broche, s. f., ustensile de cuisine, مفاده *mefādè*, pl. a. مفائد *mefāïd*. — Mettre la viande à la broche, اتى كباب شيشده كچورمك *eti kebāb chīchindè guetchurmek*, تسفيد لحم ا *tesfīdi lahm it*. — Brochette, petite verge pour tricoter, اورمجى اكندسى *eurīdji ignèci*. — Cheville dont on se sert pour boucher le trou d'un tonneau qu'on a percé, دليك طيقه جق چوى *delīk thyqadjaq tchivi*. — Pointe de fer qui est dans la serrure et qui entre dans la clef, كليد دلى *kelīd dili*. — Baguette de bois dont on se sert pour enfiler diverses choses, صريق *syryq*.

Brocher, v. a., tisser, تسريد ا *tesrīd it*, a.-t. — Brocher des livres, جزلرى دسته ليوب باغلمق *djuz'leri destèleïup bāghlamaq*, t.; جزلرى تضبير ا *djuz'leri tazbīr it*. — Brocher, exécuter à la hâte, سوكوب بتورمك *seukup biturmek*.

Brochoir, s. m., نعلبند چكجى *na'lbend tchekidji*, t.

Brochure, s. f., action de brocher des livres. Voy. Brochage. — Livre non relié, جلدسز كتاب *djildsyz kitāb*, كتاب غير مجلد *kitābi ghaïri mudjelled*.

Broder, v. a.; — à l'aiguille, سوزنى ايشلمك *souzeni ichlemek*. — Au fig., broder un conte, l'orner, حكايه يى كوزل نقش وتزيين ا *hikiāïèïi guzel ynaqch u tezïin it*. — Broder une nouvelle, l'amplifier, بر خبرى باللندرمق *bir khaberi bāllandurmaq*.

Broderie, s. f., ouvrage de celui qui brode, سوزنى ايشى *souzeni ichi*, t.

Broie, s. f., instrument pour briser le chanvre, كندر دوكنى *kendir deuguenï*, t.

Broiement, s. m., سحق *sahq*,

a.— Broiement des couleurs, سحق اصباغ *sahqy asbāgh*, بويالرك أزلشى *boïālarūñ ezilichi*, t.

Broncher, v. n., faire un faux pas, chopper, آياق سورچمك *aïāq surtchmek*, t. — Faillir, زلّت ا *zellet it*, a.-t. — Il n'y a si bon cheval qui ne bronche, prov.; il n'y a point d'homme, quelque habile qu'il soit, qui ne se trompe quelquefois, آت كجيلان اولسه بيله آياغى سورچر *āt keuhïlān olsa bilè āïāghy surtcher*.

Bronches, s. fém. pl., صولوق بوريلرى *solouq borouleri*, خرتلاق بوريلرى *khyrtlāq borouleri*, t.; مجارى النفس *medjāri un-nefes*, قصبات الريّة *qasbāt ur-rïat*, a.

Bronchial, e, adject., صولوق بوريلرينه متعلّق *solouq boroulerïnè mute'allyq*. — La veine bronchiale, صولوق طمرى *solouq dhamari*.

Bronchies, s. f. pl. Voy. Branchies.

Bronchique, adj. com. V. Bronchial.

Bronchocèle, s. f., بوغاز شيشى *boghāz chïchi*, t.; ورم الحلق *verem ul-halq*, a.

Bronze, s. m. — Cœur de bronze, se dit d'une personne qui a le cœur dur, سرت يوركلو *sert iureklu*, دمر يوركلو *demir iureklu*, t.; حديدى الفؤاد *hadïdïi ul-fuād*, a.

Bronzer, v. a., پرنج رنكنك بويامق *pirindj renguindè boïāmaq*, t. — Bronzé, e, پرنج رنكلو *pirindj renklu*.

Broquette, s. f., شيشه اكسرى *chïchè ekseri*, t.; مسمار صغير *mismāri saghyr*, a.

Brosse, s. f., — à dents, ديش اوشتره جق فورچه *dïch ovouchturadjaq fourtcha*, t. — Brosse, sorte de gros pinceau qui sert à étendre les couleurs, اری توی قلم *iri tuï qalem*, t.

Brouée, s. f., bruine, brouillard. Voy. ces mots.

Brouet, s. m., espèce de bouillon au lait et au sucre, سود بولماجى *sud boulamādji*, t.

Broueter, v. a., ال عربه‌سيله نقل ا *el 'arabacïlè naql it*.

Brouhaha, s. m., هاى هوى *hāï houï*, شماطه *chamātha*, t.

Brouillard, s. m., vapeur épaisse qui obscurcit l'air, ضباب *zabāb*, a.

Brouiller, v. a., mettre pêle-mêle, قارش مورش ا *qārich mourich it*, هرج و مرج ا *herdj u merdj it*, تار و مار ا *tār u mār it*, طارطغان *dhārdaghān it*, t.; تخليط ا *takhlyth it*, a.-t.—Brouiller des affaires, اموری تشويش ا *oumouri techvïch it*. — Mettre en mauvaise intelligence, افساد ذات البين ا *ifsādi zāt ul-beïn it*. — Brouiller du papier, écrire des choses inutiles ou ridicules, تلويث صحيفه ا *telvïci sahïfè it*.— Se brouiller, se troubler, شاشمق *chāchmaq*, سوزى شاشرمق *seuzu chāchurmaq*, مبتلاى حصر او *mubtelaï hasr ol*.— Se brouiller, en parlant du temps, se couvrir de nuages, هوا بولتلنمق *havā bouloutlanmaq*.

Brouillerie, s. f., بوزشق *bozouchouq*, t.; اختلاف *ykhtilāf*, pl. a. اختلافات *ykhtilāfāt*; منازع *munāzy'*, pl. منازعات *munāzy'āt*.

Brouillon, e, adj., qui brouille, ايشلرى قارشديجى *ichleri qārychdurídji*, t.; مشوّش الاحوال *muchevvich ul-ahvāl*, a. — Brouillon, s., qui sème la dissension, غوغا قشقريجى *ghavghā qychqyrídji*, فتنه انكيز *fitnè engüz*.

Brouir, v. a., griller, en parlant du soleil qui dessèche et brûle les productions végétales, كونش چالوب كويندرمك *gunech tchālup gueündurmek*, t.; لفح و تسفيع ا *lefh u tesfi' it*, a. — Brouï, e, كونش چالنمش *gunech tchālinmich*, مسفوع *mesfou'*, مفلوح *meflouh*. — Des fruits brouis, كونش چالنمش يمش *gunech tchālinmich ïemich*.

Broussure, s. f., صوغوق چالمه *soghouq tchālma*, t.

Broussailles, s. f. pl., دكنلك *dikenlik*, چور چوب *tchor tchop*, دكنلى چالى *dikenli tchāli*, t.

Broutant, e, adject., اوتلايجى *otlāïdji*, t.; متورّق *mutevarraq*.

Brouter, v. a., manger les feuilles des arbres, يپراق اوتلامق *ïaprāq otlāmaq*, t.; تورّق ا *tevarruq it*, a.-t. — Manger l'herbe qui tient à la terre, اوتلامق ثمّ ا *otlāmaq, semm it*.

Broyer, v. a., دوكمك *deuïmek*, اوكتمك *engutmek*, t. — Broyer menu, اينجه دوكمك *indjè deuïmek*.

Broyeur, s. m., دوكيجى *deuïdji*, t.

Broyon, s. m., سماقى طاشى *samāqy thāchi*, t.

Brugnon, s. m., اتلو شفتالو *etlu cheftālou*, t.

Bruine, s. fém., پوص *pous*, t.; سديم *sedím*, a.

Bruiner, v. imp., پوص ياغمق *pous ïāghmaq*. — Bruiné, e, پوص چالنمش *pous tchālinmich*.

Bruire, v. n., كورلده‌مك *gueuruldèmek*, t.

Bruyant, e, adj., كورلده‌يجى *gueuruldèïidji*, ساطع الدوىّ *sāthy' ud-devïi*, a. — Voix bruyante, كورلديلو سس *gueurultïlu ses*, صداى هزيز انداز *sadāï hezïz endāz*.

Bruissement, s. m., كورلده‌مه *gueuruldèmè*, كورلدى *gueurultu*, t.; هزيز *hezïz*, هادّ *hādd*, دوىّ *devïi*. — Le bruissement des vagues, هادّ امواج بحر *hāddi emvādji bahr*; — des vents, هفيف رياح *hafífi rïāh*.

Bruit, s. m., son ou assemblage de sons, abstraction faite de toute articulation distincte et de toute harmonie, سس *ses*, t.; صدا *sadā*, p.; صيت *sytt*. — Bruit confus, قارشق سس *qārichyq ses*, شماته *chamāta*, طراقه *tharāqa*. — Grand bruit, صيت شديد *sytti chedíd*. — Petit —, اينجه سس *indjè ses*, صداى خفيف *sadāï khafíf*; — éclatant, كورلديجى سس *gueuruldèïidji ses*, صداى رعد آشوب *sadāï ra'd āchoub*; — agréable, صداى مطبوع - دلكشا *sadāï mathbou', dilkuchā*. — Le bruit de l'eau, صو چاغلديسى *sou tchāghyldïsi*. — Loin du bruit, du tumulte du

monde, دنيا شماتەسندن ايراق *dunïā chamātacindan irāq*. — Sans bruit, doucement, صداسزجه *sadāsyzdjè*, كورلديسزجه *gueurultusyzdjè*, بى صيت وصدا *bi syt u sadā*. — Bruit, nouvelle, حوادث *havādis*, تواتر *tevātur*, شايعة *chāï'at*, pl. a. شايعات *chāï'āt*; چاو *tchāv*, p. — Il court un bruit, بر حوادث كزر *bir havādis guezer*. — Semer, répandre un bruit, چاو براقمق *tchāv brāqmaq*. — Semer des bruits, نشر حوادث واخبارا *nechri havādis u akhbār it*. — Faux-bruit, خبر كاذب *khaberi kiāzib*, pl. a. اخبار كاذبه *akhbāri kiāzibè*; بوش تواترلر *boch tevāturler*. — Bruit, éclat que font les choses dans le monde, كورلتى *gueurultu*. — Bruit, ostentation, دبدبه *debdebè*. — Démêlé, querelle, چكشمه *tchekichmè*, منازعة *munāza'at*. — Il y a eu du bruit entre eux, بينلرنده منازعه واقع اولمشدر *beïnlerindè munāza'a vāqy' olmuchtur*. — Bruit, murmure, sédition, قيل وقال *qyl u qāl*.

Brulant, e, adj., ياقيجى *ïāqydji*, قيزغين *qyzghyn*, t.; محرق *mouhryq*, a.

Brulement, s. m., يانمه *ïānma*, t.; احراق *yhtirāq*, حرقة *hourqāt*, a.

Bruler, v. a., consumer par le feu, احراق بالنار *yhrāq bin-nār it*, حرق *harq it*. — Brûler du bois, اودون ياقمق *odoun ïāqmaq*. — Brûler à petit feu, اتش خفيف ايچنده احراق *âtechi khafïf itchindè yhrāq it*. — Brûler, échauffer excessivement, قيزدرمق *qyzdurmaq*. — Brûler le sang, احماى دم *yhmāï dem it*. — Brûler, en parlant de l'effet du soleil sur le teint, تسفيع كويندرمك *tesfï' it*. — Effet du froid excessif, ياقمق *ïāqmaq*, صوغوق چالمق *soghouq tchālmaq*. — La gelée a brûlé la racine des arbres, ياغان قيراغو اغاجلرك كوكلرينى ياقدى *ïāghān qyrāghou aghādjlerun keuklerini ïāqty*. — Brûler, au n., être consumé par le feu, احتراق اوزره اول *yhtirāq uzrè ol*. — Voilà une maison qui brûle, اشته احتراق اوزره اولان خانه *ichtè yhtirāq uzrè olān khānè*. — Brûler, au fig., être possédé d'une violente passion, يانوب ياقلمق *ïānup ïāqylmaq*. — Il brûle d'amour, درد عشق ايله يانوب ياقيلور *derdi 'ychqylè ïānup ïāqylur*. — Brûlé, e, يانمش *ïānmich*, محترق *mouhteryq*, *mouhteraq*.

Bruleur, s. m.; — de maisons, او ياقيجى *ev ïāqydji*, t.

Brume, s. f. Voy. Brouillard.

Brumeux, se, adj., ذو الضباب *zu uz-zabāb*, a. — Temps brumeux, ايام كثير الضباب *eïāmi kecïr uz-zabāb*.

Brun, e, adj., يغز *ïaghyz*, قره يغز *qara ïaghyz*, قرمترق بوز *qaramtraq bouz*, t. — Teint brun, لون اسمر *levni esmer*. — Habit brun, ثوب اسمر *sevbi esmer*. — La couleur brune, قرمترق بوز رنكى *qaramtraq bouz rengui*. — Sur la brune, vers le soir, اخشام قرالتيسنده *akhchām qarāltïcindè*.

Bruni, s. m., partie polie et brillante, پارلاق *pārlāq*, t.; مصيقل *mouçaïqal*, a.

Brunir, v. a., rendre de couleur brune, قرمترق بوز رنكنك بويامق *qaramtraq bouz renguindè boïāmaq*. — Brunir, v. n., devenir brun, قرمترق بوز اول *qaramtraq bouz ol*, اسميراره يوز طوتمق *ismīrārè ïuz thoutmaq*.

Brunissure, s. fém., بوز رنك *bouz renk*, t.; لون كدر *leoni keder*, a.

Brusque, adj. com., rude, تتيز *titīz*, t.; عنيف *'anīf*. — Homme d'un caractère brusque, تتيز طبيعت *titīz thabi'at*, مزاج حدّت آلود *mizādji hyddet âloud*. — Air brusque, وضع عنيف *vaz'y 'anīf*. — Réponse brusque, جواب عنف اميز *djevābi 'unf âmīz*.

Brusquement, adv., تتيزلك ايله *titīzlik ilè*, t.; عنف و شدّت ايله *'unf u chiddet ilè*, a.-t. — Répondre brusquement, بالعنف والحدّه جواب ويرمك *bil-'unf vel-hyddè djevāb vīrmek*.

Brusquer, v. a., سرت معامله ا *sert mou'āmelè it*, تتيزلك ا *tetīzlik it*, طوقنقلو سوز ايله تكديرا *dhoqanyqlu seuz ilè tekdīr it*. — Brusquer l'aventure, prendre brusquement son parti, هرچه بادا باد ديه‌رك صالمق *hertchè bādā bād deïèrek sālmaq*.

Brusquerie, s. f., تتيزلك *titīzlik*, t.

Brut, e, adj., qui n'est pas mis en œuvre, ايشلنمامش *ichlenmemich*, t.; غير معمول *ghaïri me'moul*, a.

Brutal, e, adj., tenant de la bête, grossier, féroce, حيوان كبى *haïvān guibi*, t.; بهيمى *behīmïi*. — Esprit brutal, عقل بهيمى *'aqli behīmi*. — Homme brutal, بهيمى المزاج اولان آدم *behīmïi ul-mizādj olān âdem*. — C'est un brutal, بهيمهٔ محضدر *behīmèï mahzdur*.

Brutalité, s. f., بهيميّت *behīmïiet*, a. — Faire une brutalité, بر فعل بهيمى ا *biq fy'li behīmi it*. — Dire des brutalités, كلام بهيميّت آميز سويلمك *kelāmi behīmïiet âmīz seuïlemek*.

Bruyère, s. f., lieu où croissent les bruyères, سپركه اوتى يرى *supurguïè oty ïeri*, t.

Bube, s. f., سيولجه *sïvildjè*, t.; بثر *baçar*, pl. a. بثور *buçour*.

Bubon, s. masc., tumeur, حبن *hybn*, pl. a. حبون *houboun*. — Bubon pestilentiel, حبن وبايى *hybn vebāïi*.

Bubonocèle, s. m., hernie inguinale, دبّه طشاق *debbè thachāq*, t.; ادره *edret*, a.

Buccal, e, adj., t. d'anat., اغزه متعلّق *aghyzè mute'allyq*, t.; فوهى *fouhïi*, a. — Glandes buccales, غدد فوهيّه *ghadedi fouhïiè*. — Artère buccale, شريان الفوه *cherïān ul-fouh*.

Buccinateur, adj. et s., muscle buccinateur, غضرف الفينيك *ghazrouf elfeïnīk*, a.

Buche, s. f., pièce de gros bois de

chauffage, طومرق *thomrouq*, t. — Grosse bûche, ايرى طومرق *iri thomrouq*. — Bûche de chêne, ميشه طومرغی *mïchè thomroughy*.

Buchette, subst. fém., اودون اوقانتيسی *odoun ouſāntïci*, t.

Buffet, s. m., par extension, la vaisselle de table, سفره طاقمی *sofra thāqymi*.

Buisson, s. m., touffe d'arbrisseaux, مشوكة *muchviket*. — Bois de peu d'étendue, قورى *qory*, بوك *beuk*, t.

Buissonneux, se, adj., چاليلغی چوق *tchālyghy tchoq*, t.

Bulbeux, se, adject., بصلی *baçali*, t.

Bulbonac, s. m., plante. Voy. Lunaire.

Bulle, s. f., نفّاخة *neffākhat*, pl. a. نفّاخات *neffākhāt*.

Bulletin, s. masc., اخبار يوميّه ورقه‌سی *akhbāri ïevmïiè varaqaci*, t.

Bureau, s. m.; — d'administration, d'un ministère, قلم *qalem*. — Bureau de la marine, امور بحريّه قلمی *oumouri bahrïiè qalemi*; — de la guerre, امور حربيّه قلمی *oumouri harbïiè qalemi*. — Employé de bureau, بر قلمك خلفاسی *bir qalemuñ khalfāci*. — Bureau, les personnes qui y travaillent, ارباب قلم *erbābi qalem*, كتّاب *kuttāb*.

Buriner, v. a., قلم ايله قازيمق اويمق *qalem ilè qāzymaq, oïmaq*, t. — Buriné, e, قلم ايله قازلمش *qalem ilè qāzylmich*, منقور *menqour*.

Burlesque, adj. com., مضحك *mouzhyk*, a. — Paroles burlesques, كلمات مضحكه *kelimāti mouzhyka*. — Vers burlesques, ابيات مضحكه *ebïāti mouzhyka*.

Burlesquement, adv., على وجه المضحك *'ala vedjh ul-mazhak*, a.

Buste, s. masc., ياری كوده تصويری *ïāry gueudè tasvïri*, نصف بدن اولهرق رسم و تصوير *nysfi beden olaraq resm u tasvïr*.

But, s. m., point où l'on vise, نشان يری *nichān ïeri*, t. — Viser au but, نشان آلمق *nichān ālmaq*. — Atteindre le but, اصابت ايتمك *yçābet it*; — le toucher, نشانه طوقنمق *nichānè dhoqounmaq*.

But, s. f., instrument de maréchal qui sert à couper la corne des chevaux, سونتراج *sontrādj*.

Buter (Se), v. pron., se fixer, se déterminer avec obstination, نصب نفس *nasbi nefs it*. — Se buter, être contraire l'un à l'autre, بينلرنده كشمكش اختلاف او *beïnlerindè kechmekchi ykhtilāf ol*. — Buter, au fig., tendre à quelque fin, گوز اطماح نظر ديكمك *gueuz dïkmek*, *ythmāhy nazar it*. — Buter, broncher : ce cheval bute à chaque pas, بو آتك اياغی هر خطوده سورچر *bou ātuñ aïāghy her khathvedè surtcher*. — Buter, en t. de maçonnerie, soutenir un mur, etc., avec pilier boutant, دستك اورمق *destek ourmaq*, دستكلمك *desteklemek*. — Buter un mur, ديواره دستك اورمق *dïvārè destek ourmaq*; — une voûte, قبّه‌يی دستك ايله طيانديرمق

qoubbëï destek ilè dhaïändurmaq. — Eu t. de jardinage, garnir tout autour le pied d'un arbre, اغاجك ديبنى طپراق ايله اورتمك *aghādjuñ dibini thoprāq ilè eurtmek.*

Butin, s. masc., طويملق مال *doïoumlyq māl*, t.; غنيمت *ghanïmet*, pl. a. غنايم *ghanāïm.* — Faire butin, تحصيل غنايم ا *tahsyli ghanāïm it.* — Partager le butin, مال غنايمى تقسيم ا *māli ghanāïmi taqsïm it.* — Avoir part au butin, اموال غنايمدن حصّه دار او *emvāli ghanāïmden hyssèdār ol.*

Butiner, v. n., اخذ غنايم ا *akhzy ghanāïm it*, a.-t.; طويملق مالى آلمق *dhoïoumlyq māli ālmaq*, غنيمت آلمق *ghanïmet ālmaq.*

Butireux, se, adj., سمنّى *semnïi*, a.; روغنى *roughani*, p.

Butor, s. m., oiseau de proie, بغرتلق قوشى *baghyrtlaq qouchou*, t.

Butte, s. fém., tertre, طپراق يغنى *thoprāq ïyghyni*, t.; تل *tell*, pl. a. تلال *telāl.* — Élévation où l'on place le but auquel on tire, نشان ديكيلان ير *nichān dikïlān ïer.*

Buvable, adj. com., ايچيله بيلور *itchilè bïlur*, t. — C'est un vin qui n'est pas buvable, ايچيلور باده دكلدر *itchïlur bādè deïldur.*

Byssus, s. m., sorte d'étoffe de soie très-précieuse, ذى قيمت ايپك قماشى *zy qymet ipek qoumāchi*, t. — Sorte de lichen, بر نوع صغر منتارى *bir nev'y syghyr mantāri.*

Cachou, s. m., substance qu'on tire d'un arbre des Indes et dont on fait des pastilles, قاد هندى *qādi hindi*, t.-a.

Capricieux, se, adj., fantasque, قيلەسز *qyblèsyz*, t.

Chaloupe, s. f.; — canonnière, طوب صندالى *thop sandāli*, t.

Chevaucher, v. n., aller à cheval, آته بنمك *āta binmek*, بنمك *binmek*, t.

Chiffre, s. m., arrangement des lettres capitales d'un nom. — Monogramme du sultan, طغرا *thoughrā*, t.

Concordance, s. f.; — de l'année solaire, معربة سنهٔ شمسيّه *ma'rebeti senëï chemsïiè.*

Confident, e, adject. et subst. مصاحب *mouçāhyb*, a.

Confiseur, s. m., حلواجى *halvādji*, t. — Boutique de confiseur, حلواجى دكّانى *halvādji dukkiāni.*

Congrès, s. masc., assemblée de plénipotentiaires, قونغرەسو *qonghrèço*, t.

Consonnance, s. fém., accord de sons, امالە *imālè*, a.

Curiosité, s. f., désir d'apprendre des choses nouvelles, intéressantes, etc., هرشيء بيلمك استمه *her cheï bïlmek istemè*, t.; هوس *haves*, هوسلك *haveslik*, تحدّس *tehaddus*, تطلّب *tethalloub*, a. — Grande curiosité, تحدّس عظيم *tehadduci 'azïm.* — Louable —, تحدّس ممدوح *tehadduci memdouh.* — Sotte —, تطلّب حماقت آلود *tethalloubi hamāqat āloud.* — Curiosité, grande envie, grand empres-

sement de savoir les secrets, les affaires d'autrui, استقصا *istyqsā*, تجسّس جاسوسلق *djāçouslyq*, *tedjessus*. — Chose rare et curieuse, كورلمامش شيء *guenrulmamich cheï*, غريبه *gharībè*, pl. a. غريبات *gharībāt*, نوادر غرايب *gharāïb*; *nevādir*, تحف تفارق *tefāryq*, *tohaf*.

Déclinaison, s. f., manière de faire passer les noms par les cas, تصريف *tasrīf*, تصريف الاسماء *tasrīf ul-esmā'*, a.

Dévidoir, s. m., اليه *elemïè*, t.; جهره *djehrè*, p.-t.

Diaphragme, s. m., جان اوى *djān evi*, t.

Drogmanat, s. m., t. diplom., qualité, fonction de drogman, ترجمانلق *terdjumānlyq*. — La carrière du drogmanat, ترجمانلق طريقتى *terdjumānlyq tharyqati*, a.-t.

Émérillon, s. masc., oiseau de proie, چاقر *tchāqyr*, t.

Enrayure, s. fém., كوستك *keustek*, t.

Entêté, e, adj, et s., خود رأى *khod rèï*, p.-t.

Épicéa, ou Épicia, s. m., sorte de pin ordinaire, باغى چام اغاجى *baūāghy tchām aghādji*, t.

Épouvantail, s. m.; — de jardin, pour éloigner les oiseaux, بوستان اويوغى *bostān oïoughy*, t.

Fabricant, s. m., فابريقاجى *fābrīqādji*, t.

Faisceau, s. m., تيردسته *tïrdesté*, p.-t.

Fanfaron, adject. et s. m., faux brave, خود فروش *khod furouch*, p. — Qui se vante, بادمجى *bādemdji*, t.

Fanfaronnade, s. f., بادم *bādem*, t.

Fermage, s. m., possession en forme de propriété, مالكانه *mālikiānè*, p.-t.

Fourchu, e, adj., qui se fourche, چتال *tchatāl*, چتاللنور *tchatāllaneur*, t.

Franchir, v. n., passer au delà, آشمق *āchmaq*, t.

Page 4, colonne 1, ligne 13, après ابتدائى *ibtidāçi*, ajoutez : ابجدى; et à la suite de la l. 16, *abdjedi*.

— 9, col. 1, l. 11, ajoutez : حكومت مطلقه *hukioumeti mouthlaqa*.

— 14, col. 1, l. 33, صلح, lisez : صالح

Page 25, col. 1, l. 12, *maïietinè*, lisez : *meïietinè*.

— 26, col. 2, l. 20, تعذير lisez : تعزير.

— 26, col. 2, l. 29, شاب *chāb*, lisez : شابّ *chābb*.

— 30, col. 2, l. 1, après *maslahat*, ajoutez : pl. a. مصالح *meçālyh*.

Page 35, col. 1, l. 28, Agathe, lisez : Agate.

— 41, col. 1, l. 1, *sarghoudj*, lisez : *sorghoudj* ou *serghoudj*.

— 45, col. 1, l. 22, après Alcohol, lisez : ou Alcool.

— 46, col. 1, l. 1, après Alègre, lisez : ou Allègre.

— 46, col. 1, l. 4, après Alègrement, lisez : ou Allégrement.

— 52, col. 1, l. 27, Althea, lisez : Althæa.

— 62, col. 2, l. 1, طمار, lisez : طمر *dhamar*.

— 64, col. 2, l. 26, après عام *'ām*, ajoutez : pl. عوام *a'vām*.

— 65, col. 2, l. 4, يلتكلمك *ïeltek-lemek*, lisez : پلتكلمك *peltek-lemek*.

— 68, col. 2, l. 3, شاه طمار *chāh-dhamār*, lisez : شاه طمر *chāh dhamar*.

— 74, col. 1, l. 20, après Application, s. f., lisez : Attention suivie.

— 74, col. 2, l. 11, après *'ulufèlu*, a.-t.; ajoutez : موظف *muvaz-zaf*, a.

Page 75, col. 2, l. 3, après Apprêt, s. m., ajoutez : Préparatif.

— 77, col. 2, l. 5, سرتلق *sertlyq*, lisez : سرتلك *sertlik*.

— 79, col. 1, l. 8, après Arborer, v. a., ajoutez : planter.

— 81, col. 1, l. 14, *qāïghan*, lisez : *qāïaghan*.

— 81, col. 1, l. 25, après Arête, s. f., ajoutez : de poisson.

— 90, col. 2, l. 33, *teneſes*, lisez : *nefes*.

— 93, col. 2, l. 21, adj., lisez : subst.

— 95, col. 2, l. 22, سلوغان, lisez : صولغان.

— 96, col. 1, l. 11, منجملق, lisez : منجملك *munedjdjimlik*.

— 106, col. 2, l. 14, ريم پاپانك, lisez : روم پطريقنك.

— 106, col. 2, l. 15 et 16, *rēm pā-pāniuñ*, lisez : *roum patriqynuñ*.

— 131, col. 2, l. 26, تركه, lisez : تركديي *terekèïi*.

— 164, col. 2, l. 17, مما, lisez : مه *memè*.

— 176, col. 2, l. 12, منصوب, lisez : منسوب.

Imprimerie DONDEY-DUPRÉ, rue Saint-Louis, 46, au Marais.

00056313

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 23 March, 2016